

School of Theology at Claremont

10011442535

Theology Library
SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT
California

BR
60
P25
v. 29

F. GRAFFIN

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOME XXIX. — FASCICULE 1

LES HOMILIAE CATHEDRALES

DE

SÉVÈRE D'ANTIOCHE

TRADUCTION SYRIAQUE DE JACQUES D'ÉDESSE

(suite)

INTRODUCTION GÉNÉRALE à toutes les HOMÉLIES

HOMÉLIES CXX A CXXV

ÉDITÉES ET TRADUITES EN FRANÇAIS

PAR

MAURICE BRIÈRE†

Professeur honoraire à l'Institut Catholique de Paris

*Ouvrage publié avec le concours
du Centre National de la Recherche Scientifique*

PARIS

FIRMIN-DIDOT ET Cie, IMPRIMEURS-ÉDITEURS
LIBRAIRIE DE PARIS, 56, RUE JACOB

—
1960

LES HOMILIAE CATHEDRALES

DE

SÉVÈRE D'ANTIOCHE

TRADUCTION SYRIAQUE DE JACQUES D'ÉDESSE

INTRODUCTION GÉNÉRALE A TOUTES LES HOMÉLIES

HOMÉLIES CXX A CXXV

LES HOMILIAE CATHEDRALES

DE

SÉVÈRE D'ANTIOCHE

TRADUCTION SYRIAQUE DE JACQUES D'ÉDESSE

(Suite)

INTRODUCTION GÉNÉRALE A TOUTES LES HOMÉLIES

HOMÉLIES CXX A CXXV

ÉDITÉES ET TRADUITES EN FRANÇAIS

PAR

MAURICE BRIÈRE †

NIHIL OBSTAT

Paris, le 28 Août 1960

F. GRAFFIN, S. J.

IMPRIMATUR

Paris, le 12 octobre 1960

† Émile BLANCHET

Archevêque de Philippopolis

Recteur de l'Institut Catholique de Paris

AVERTISSEMENT

L'abbé François Nau écrivait du British Museum le 21 juillet 1911 à l'abbé Maurice Brière, en révisant ses premières traductions des homélies de Sévère d'Antioche :

« Vous avez très bien saisi la manière de traduire cette longue éloquence grecque (*sic*). Vous avez grand mérite à cela. Tâchez donc d'en arriver à la 125e homélie! »

Il aura fallu près de cinquante ans, à l'élève d'alors, pour que ce souhait se réalise. Hélas, de son vivant, l'auteur n'aura pas vu imprimées ces dernières homélies!

Le chanoine Maurice BRIÈRE, en effet, a été rappelé à Dieu le 11 mars 1960 à Vernon (Eure), dans sa soixante dix-neuvième année.

Nous avons déjà ¹ rendu hommage à notre vénéré Maître. Qu'il nous soit permis ici, au nom de tous, de remercier celui qui, par ses éditions en géorgien et en syriaque, a été l'un des collaborateurs les plus actifs et les plus fidèles de la *Patrologia Orientalis* et de la *Revue de l'Orient chrétien*.

Ce fascicule de Sévère ne sera pas le dernier préparé par M. Brière.

Il avait commencé la traduction de quelques-unes des 51 premières homélies, mais, prévoyant que ses forces ne lui permettraient pas d'achever ce long travail, il avait tenu, du moins, à terminer en 1959 une Introduction Générale à toutes les Homélies de Sévère, qui occupe ici les pages 7-72 de ce fascicule. Tous les renseignements sur la vie, les manuscrits, les éditions, les dates des homélies de Sévère, sont réunis ici. Des précisions nouvelles sont données notamment sur la date et le lieu du sacre de Sévère.

1. *Nouvelles de l'Institut catholique de Paris*, 1960, n° 4, Avril-Mai p. 5-11. — *L'Orient Syrien*, n° 18, vol. V (1960), p. 247-249. — *Bedi Karthlisa* (Le Destin de la Géorgie). *Revue de Karthvélogie*, VIII-IX, n° 34-35, 1960, p. 3-8.

Cf. G. DANTHON, *Annales religieuses* du diocèse d'Orléans, 98e vol. Nos 31 et 32, 18 et 25 sept. 1960, pp. 363-368 et 378-382.

A. GUILLAUMONT, *Journal asiatique*, tome CCXLVIII (1960), p. 354-357.

A. CHANIDZÉ, *La Gazette littéraire* du 6 Mai 1960, Tiflis (Géorgie).

F. COMBALUZIER, *Ephemerides liturgicae*, 1961.

Viennent ensuite les homélies CXX à CXXV, comprenant le texte syriaque de la révision de Jacques d'Édesse faite en 701 et conservée dans le manuscrit Add. 12 159 du British Museum, avec une traduction française littérale. Ces homélies sont inédites sauf les passages de l'homélie CXXIII, comme il est signalé à la page 69.

La CXXIII^e homélie, homélie catéchétique, une des plus longues du recueil, est suivie d'une *scolie* de Jacques d'Édesse sur le nom secret de Dieu.

F. GRAFFIN, S. J.

INTRODUCTION GÉNÉRALE

AUX HOMÉLIES DE SÉVÈRE D'ANTIOCHE

I. GÉNÉRALITÉS SUR LA VIE ET LES ÉCRITS DE SÉVÈRE D'ANTIOCHE	8
A. VIE DE SÉVÈRE D'ANTIOCHE	8
B. SUITE DES ÉVÉNEMENTS, D'APRÈS LA <i>Vie de Sévère par Jean de Beith-Aphthonia</i> , DEPUIS SON ÉLECTION JUSQU'A SON ORDINATION ÉPISCOPALE	10
C. OU ET QUAND EUT LIEU LE SACRE DE SÉVÈRE D'ANTIOCHE?.....	11
D. ÉCRITS DE SÉVÈRE D'ANTIOCHE	14
II. VERSION SYRIAQUE DES HOMÉLIES CATHÉDRALES DE PAUL DE CALLINICE	17
A. VIE ET TRADUCTIONS DE PAUL DE CALLINICE	17
B. <i>Add.</i> 14 599 du BRITISH MUSEUM	18
C. <i>Vat. Sir.</i> 142	21
D. <i>Vat. Sir.</i> 143	26
E. <i>Vat. Sir.</i> 256.....	39
III. VERSION SYRIAQUE DES HOMÉLIES CATHÉDRALES DE JACQUES D'ÉDESSE	33
A. VIE ET ACTIVITÉ LITTÉRAIRE DE JACQUES D'ÉDESSE	33
B. <i>Vat. Sir.</i> 141	35
C. <i>Add.</i> 12 159 du BRITISH MUSEUM	40
IV. COLLECTION DES 125 HOMÉLIES CATHÉDRALES	50
A. TITRES	50
B. NOMBRE, ORDRE ET DIVISION	62
V. ÉDITION DES HOMÉLIES CATHÉDRALES	67
A. ÉDITION PARTIELLE DE QUELQUES HOMÉLIES CATHÉDRALES.....	67
B. ÉDITION COMPLÈTE DES HOMÉLIES CATHÉDRALES (RÉVISION DE JACQUES D'ÉDESSE)	69
VI. IMPORTANCE INTRINSÈQUE DES HOMÉLIES CATHÉDRALES	70

I. GÉNÉRALITÉS SUR LA VIE ET LES ÉCRITS DE SÉVÈRE D'ANTIOCHE

A. VIE DE SÉVÈRE D'ANTIOCHE¹.

Sévère était originaire de Sozopolis en Pisidie, et il comptait parmi ses ancêtres un Sévère, qui était évêque de cette ville en 431, l'un des 200 qui avec saint Cyrille d'Alexandrie déposèrent Nestorius; mais, selon une coutume de Pisidie, il ne fut pas baptisé tout enfant; et plus tard ses ennemis l'accusèrent même d'avoir suivi des pratiques païennes dans sa jeunesse. Après la mort de son père, Sévère fut envoyé à Alexandrie avec ses deux frères plus âgés pour y apprendre la grammaire et la rhétorique grecques et latines. De là, vers 486, il se rendit à Béryte pour étudier le droit dans le but de devenir avocat; et il y trouva assez de temps pour lire les œuvres des saints Athanase, Basile, trois Grégoire, Jean Chrysostome et Cyrille d'Alexandrie, sous la direction de Zacharie le Scholastique (c'est-à-dire l'avocat), son ami et son futur biographe. C'est à la suite de cette sérieuse initiation à la foi chrétienne qu'il fut baptisé à Tripoli dans l'église du martyr saint Léonce vers 488. Aux environs de 490, au cours d'un voyage aux Lieux Saints, Sévère subit l'influence des disciples de Pierre l'Îbère mort à la fin de 488, et il se fit moine dans le monastère de Théodore situé entre Gaza et Maïouma². Puis, après s'être livré aux pratiques d'un ascétisme rigoureux dans le désert d'Eleuthéropolis au point de compromettre sa santé, il fut recueilli par les moines de l'abbé Romain³ pour refaire ses forces et, après ce repos, il revint à la laure de Maïouma. Enfin, en ces lieux mêmes, il fonda un monastère à ses frais, et il fut ordonné prêtre par un évêque du nom d'Épiphanie. Or, vers 508, un certain Néphalios, qui passait pour être un champion de la doctrine chalcédonienne et qui était de connivence avec le patriarche de Jérusalem Élie et avec les évêques et le clergé de Palestine, vint à Maïouma et expulsa de leurs monastères les moines de cette région qui appartenaient pour la plupart

1. F. Nau, *Opusculs maronites*, R. O. C., t. IV (1899), p. 343-353, 543-571; t. V (1900), p. 74-98, 293-302. M.-A. Kugener, *Sévère, patriarche d'Antioche, 512-518*; textes syriaques publiés, traduits et annotés. Première partie : *Vie de Sévère par Zacharie le Scholastique*, P. O., t. II, p. 1-115. Deuxième partie : *Vie de Sévère par Jean, Supérieur du monastère de Beith-Aphthonia*, avec divers textes syriaques, grecs et latins, P. O., t. II, p. 199-400. E. W. Brooks, *The sixth Book of the select Letters of Severus, patriarch of Antioch, in the Syriac Version of Athanasius of Nisibis*, vol. II (translation), part I, London, 1903, p. v-ix. Joseph Lebon, *le Monophysisme sévérien; étude historique, littéraire et théologique sur la résistance monophysite au concile de Chalcédoine jusqu'à la constitution de l'Église jacobite*, Louvain, 1909, p. 43 et ss.

2. Cf. P. S. Vailhé, *Répertoire alphabétique des monastères de Palestine*, R. O. C., t. V (1900), p. 44-46.

3. Cf. *Ibidem*, p. 272-273.

au parti monophysite, et il osa attaquer Sévère lui-même dans un discours nettement diophysite.

C'est pour mettre fin aux vexations dirigées contre les moines de Palestine que Sévère se rendit à Constantinople et qu'il commença alors à se produire, alors que l'empereur Anastase (491-518) favorisait ouvertement les adversaires du concile de Chalcédoine; et il y resta trois ans, de 508 à 511, tandis que s'amplifiait par des écrits la lutte entre monophysites et orthodoxes. De retour à Maïouma, il fit porter tous ses efforts contre les chalcédoniens, et en particulier contre le patriarche d'Antioche Flavien; et en cela il fut puissamment aidé par l'évêque de Mabboug Philoxène. Cependant, au concile de Sidon en 511-512, Flavien échappa à ses adversaires; et ce ne fut qu'à un concile tenu à Laodicée ¹ qu'il fut déposé et que par ordre de l'empereur il fut envoyé en exil à Pétra en Palestine. Un autre concile réuni à Antioche ² lui donna pour successeur le moine Sévère, qui fut tiré de son couvent de Maïouma et qui devint patriarche d'Antioche au commencement de novembre 512. Après s'être fait accepter par presque tous les évêques de son patriarcat, il occupa de 512 à 518 le siège d'Antioche, la deuxième ville de l'Orient après Constantinople; et c'est pendant ces six années qu'il prononça ses homélies cathédrales, qui donnent lieu à cette préface.

A la mort de l'empereur Anastase, qui arriva en juillet 518, la face des choses changea complètement. En effet, l'empereur Justin (518-527) soutint le parti de l'orthodoxie, et il persécuta sans pitié tous ceux qui refusèrent d'adhérer au concile de Chalcédoine. Sévère, et plus de cinquante évêques avec lui, furent dépossédés de leurs sièges ³; et, pour échapper aux menaces de Vitalien de couper cette langue qui avait prononcé une homélie contre lui, le patriarche d'Antioche s'enfuit de la ville le 29 septembre 518, et il se retira en Égypte, où il vécut en cachette, tout en continuant à être reconnu comme le chef des fidèles monophysites et en composant ses plus importants ouvrages de polémique.

En 531, le nouvel empereur Justinien (527-540) rappela les moines qui avaient été exilés, et il invita les évêques à une conférence à Constantinople pour faire la paix dans l'Église; mais Sévère repoussa cette invitation. Plus tard, comme le parti monophysite était en plus grande faveur à la cour, Sévère consentit à venir dans la ville impériale, où il resta durant les années 534 et 535, et sa position se trouva consolidée par l'accession du patriarche Anthime au siège de Constantinople en juin 535. Mais cette situation fut de courte durée; car, une réaction

1. Brooks, *The sixth Book*, vol. II (translation), part II, London, 1904, p. 284. L. Duchesne, *L'Eglise au VIe siècle*, Paris 1925, p. 30.

2. D'après Jean d'Asie, F. Nau, *Analyse de la seconde partie inédite de l'Histoire ecclésiastique de Jean d'Asie, patriarche jacobite de Constantinople (mort en 585)*, R. O. C., t. II (1897), p. 466; cf. P. O., t. II, p. 303-304.

3. D'après Jean d'Asie, *Chronique de Michel le Syrien, patriarche jacobite d'Antioche (1166-1199)*, éditée pour la première fois et traduite en français par J.-B. Chabot, Paris, 1901, t. II, p. 170 et ss.

chalcédonienne s'étant produite, Anthime fut déposé et chassé de la ville en mars 536. Le concile de Constantinople qui suivit immédiatement condamna Sévère et ses écrits, et l'ex-patriarche retourna en Égypte, où il mourut le 8 février 538 à Xoïs, au sud d'Alexandrie, et fut enterré au monastère d'Ennaton.

Et, pour conclure cette courte biographie, nous citerons le jugement qu'a porté sur Sévère l'un de nos historiens de l'Église du ^{vi}^e siècle M^{sr} L. Duchesne :

« Sévère demeura en grand renom, en grande vénération, dans son parti. Ascète impitoyable à son corps, homme de grande culture, profondément versé dans la littérature biblique, dans celle des Pères et dans le droit canonique; écrivain facile, raisonneur subtil et indéconcertable, ambitieux sans doute, mais préoccupé plutôt du succès de ses idées que de sa propre fortune, caractère inflexible, il fut de son vivant et demeura par ses livres la maîtresse colonne du parti monophysite. »... « Pour ce parti, il entretenait un lamentable schisme qu'il lui eût été aisé de réduire, s'il l'eût voulu. »... « De Sévère, de cette âme froide et fanatique, on ne put rien tirer. Ce moine n'eut pas pitié de l'Église; c'est une malédiction pour sa mémoire ¹. »

B. SUITE DES ÉVÉNEMENTS, D'APRÈS LA VIE DE SÉVÈRE PAR JEAN DE BEITH-APHTONIA, DEPUIS SON ÉLECTION JUSQU'A SON ORDINATION ÉPISCOPALE².

— Les évêques orientaux, réunis à Sidon en Phénicie, examinent les actes de Flavien, patriarche d'Antioche; ils le trouvent hérétique, et, comme il ne voulait pas quitter son hérésie, ils le déposent (à Laodicée).

— A la recherche (au concile d'Antioche) de qui pourrait bien être placé à la tête de l'Église d'Antioche, tous, évêques, moines et laïcs s'écrient : « Sévère sur le trône ! »

— L'empereur (à Constantinople) et Dieu approuvent ce choix. On députe donc à Sévère (au monastère de Maïouma) des personnes connues par leur piété.

— Sévère reçoit les députés et leur demande pourquoi ils sont venus. Ils lui répondent : « Notre pieux empereur vous donne l'ordre d'assister au concile (d'Antioche) », et ils lui tendent l'ordre impérial. Ne pouvant y résister, il reçoit les députés, les fait reposer et part le lendemain avec eux.

— Quand il arrive et apprend le choix qu'on a fait de lui, il songe à s'enfuir (il semble bien qu'il ait quitté Antioche momentanément ou même qu'il n'y soit pas entré).

— Les évêques et les moines s'emparent donc de Sévère avec précaution, et le gardent avec grand soin.

— Quelques-uns des amis de Sévère... lui écrivent alors... Ils lui conseillent de ne pas refuser et de ne pas se soustraire au choix de Dieu.

— Peu à peu cependant Sévère les écoute et se soumet. Il comprend qu'il ne peut rien contre l'insistance opiniâtre des évêques, des moines et des laïcs et se rend avec eux à Antioche.

1. L. Duchesne, *l'Église au VIe siècle*, p. 99-100.

2. *P. O.*, t. II, p. 238-243.

— Lorsque ses habitants l'apprennent, tous, jeunes et vieux, avec femmes et enfants sortent de la ville et le reçoivent avec de grandes louanges.

— C'est de cette manière glorieuse et brillante que Sévère entre dans la ville et qu'il reçoit l'épiscopat en ce jour. Tel est le jour glorieux de l'entrée (à Antioche) de cet homme inspiré de Dieu.

La *Vie de Sévère* ne donne pas de date; quant à nous, nous placerions ces événements entre le 6 novembre (élection) et le 16 novembre (sacre).

C. OU ET QUAND EUT LIEU LE SACRE DE SÉVÈRE D'ANTIOCHE?

A. Baumstark, qui suppose que le sacre de Sévère a eu lieu dans le martyrium de Romanos et que les anniversaires de cette consécration se célébraient dans ce même sanctuaire, affirme que cela s'était fait « aus heute nicht mehr erkennbarem Grunde ¹ ».

Des textes permettent d'affirmer que le sacre de Sévère a eu lieu dans la « grande église » d'Antioche, qui était l'église patriarcale.

1° Philoxène, évêque de Mabboug, fut l'un de ceux qui ordonnèrent Sévère comme patriarche, et il mourut en exil vers 523, c'est-à-dire un peu plus de dix ans après cette cérémonie. L'*Add.* 14 533 du British Museum contient une lettre de Philoxène à Siméon, abbé de Tell-Adda, où on lit ce qui suit : « De saint Philoxène, évêque de Mabboug, de la lettre écrite au sujet des affaires ecclésiastiques à Siméon, abbé de Tell-Adda, de Philippopolis de Thrace, (au) second exil : Mais lorsque Flavien fut parti — et (*cela arriva*) certainement par la volonté de Dieu — le vénérable Mâr Sévère fut élu et reçut l'ordination dans la grande église d'Antioche, comme l'exigent la coutume et les canons². » Il n'est pas inutile de remarquer que ce texte distingue « élection » et « ordination ».

2° Après le texte de l'allocution de Sévère aux archimandrites et autres moines orthodoxes du diocèse oriental et après les signatures des évêques qui l'ont ordonné, on lit : « Lorsque les évêques... eurent signé ces choses à l'intérieur du sanctuaire de la grande église, après l'ordination du vénérable patriarche Sévère précité... ³. »

3° La *Vie de Sévère* que Zacharie le Scolastique arrête au début de son épiscopat s'achève presque par cette phrase : « Sévère, au moment où il monta sur le trône patriarcal, prononça sa première homélie dans l'église de Dieu ⁴. » Et dans cette homélie I, dont on a une version copte, Sévère s'exprime en ces termes : « Et voici que maintenant je contemple cette grande église pleine de monde... »

1. Anton Baumstark, *Der Antiochenische Festkalender des frühen sechsten Jahrhunderts*, Jahrbuch für Liturgiewissenschaft, 5, p. 127.

2. Lebon, *Le Monophysisme sévérien*, Appendice B, texte, p. 1, et traduction, p. 56, note 1.

3. *P. O.*, t. II, p. 322-325.

4. *Ibidem*, p. 115.

Cette grande église, c'est ἡ ἐκκλησία ἡ μεγάλη, qui est mentionnée plusieurs fois dans les titres des homélies cathédrales des grandes fêtes.

La date du sacre de Sévère est en relation avec celle de l'homélie I. De l'homélie I, comme on le verra dans la suite, il ne reste que quelques fragments en syriaque dans l'*Add.* 12 159, qui a conservé le titre complet : « Homélie I. Sur lui-même, après que dès le commencement il fut placé à la tête (de la ville) et vint au pontificat et au siège apostolique de l'Église d'Antioche. Et qu'il nous faut confesser le Christ de deux natures un seul Seigneur, un seul Fils, et non pas deux natures après l'union ineffable. Et contre l'opinion athée d'Eutychès. Et elle fut prononcée dans l'oratoire du saint martyr Romanos. »

De cette homélie I il existe une version copte qui l'a conservée en entier¹. Son titre est : « Ceci est le premier discours que prononça saint Sévère, lorsqu'il fut ordonné archevêque de l'Église de la ville d'Antioche, et qu'il prononça encore une fois, deux jours après, dans le lieu du saint martyr Romain, à la demande d'un grand nombre qui n'avaient pu l'entendre à cause du tumulte et des clameurs de la foule nombreuse qui s'était réunie au jour où il fut ordonné, le 21 du mois de Choiak, au temps de la 6e année du cycle. » D'après cela, l'homélie I a été prononcée deux fois, d'abord dans la grande église le jour du sacre, et ensuite, deux jours après, dans le martyrion de saint Romanos. Il y a d'autres exemples d'homélies qui ont été répétées, ainsi les homélies XVIII et XLI, et les homélies LIX et LXIV. La *Vie de Sévère* par Jean, supérieur du monastère de Beith-Aphthonia, donne l'analyse de l'homélie I, telle qu'on la lit dans la version copte : « Étant monté en chaire, (Sévère) prononça une homélie pleine de la science de toute l'exactitude de la théologie. Il y démasqua l'anthropolâtrie de Nestorios et la fantaisie rêveuse d'Eutychès. Il réfuta en outre longuement le concile de Chalcédoine et le Tome de Léon, en recommandant de nous écarter des deux écueils également impies, pour suivre la voie royale et confesser μία φύσις ἐκ δύο τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένη. Puis, après avoir ajouté quelques mots sur la réforme des mœurs, comme le moment en fournissait l'occasion, il congédia le peuple qui était fatigué [et l'envoya] prendre du repos corporel². » — S'il n'était pas question de morale, on pourrait dire que cette analyse s'applique parfaitement à l'allocution de Sévère aux archimandrites et aux moines, qui a été mentionnée plus haut. — C'est vers le commencement de cette homélie que le nouveau patriarche s'écriait : « Et voici que maintenant je contemple cette grande église pleine de monde...³ », lorsqu'il la prononçait pour la première fois; et c'est vers la fin de cette même homélie qu'il disait : «...le saint martyr Romanos, au nom duquel nous sommes en fête aujourd'hui...⁴ », lorsqu'il la répétait le surlendemain.

1. E. Porcher, *La Première Homélie cathédrale de Sévère d'Antioche*, éditée et traduite, d'après le ms. copte 131/1, fol. 68-73, *R. O. C.*, t. XIX (1914), p. 69-78, 135-142.

2. *P. O.*, t. II, p. 242.

3. *R. O. C.*, t. XIX, p. 76.

4. *Ibidem*, p. 141.

Or tous les calendriers fixent au 18 novembre la fête de saint Romanos, et il résulte de ce qui précède que l'homélie I a été répétée le 18 novembre dans le martyrium de saint Romanos, et qu'elle avait été prononcée pour la première fois le 16 novembre dans la grande église, le jour du sacre du nouveau patriarche. Peut-on accepter que Sévère ait été ordonné évêque le 16 novembre 512? Une première difficulté vient de ce que la version copte dit que l'homélie I a été prononcée pour la deuxième fois « le 21 du mois de choiak », qui correspond au 16 décembre; or Porcher a fait remarquer que la fête de saint Romain, qui avait lieu le 18 novembre, devait correspondre « au mois d'Hathor et non à celui de Choyak ¹ »; et, comme notre doute porte non pas sur le mois — qui est sûrement novembre — mais sur le quantième du mois, nous nous accommodons bien de ce « 16 ». Une seconde difficulté semblait naître de ce que le 16 novembre 512 tombe un vendredi, tandis que le 18 novembre est un dimanche. Or il est connu qu'un sacre d'évêque pouvait à cette époque avoir lieu un autre jour que le dimanche ². De ce fait la *Vie de Sévère* par Jean dit que « (Sévère) se rendit avec les évêques, les moines et les laïcs à Antioche. Lorsque ses habitants l'apprirent, tous, jeunes et vieux, avec femmes et enfants, sortirent de la ville avec de grandes louanges... C'est de cette manière glorieuse et brillante que Sévère entra dans la ville et qu'il reçut l'épiscopat en ce jour ³. » Et il n'y avait qu'une chance sur sept que ce jour-là fût un dimanche.

En résumé, nous dirons :

1° que Sévère fut ordonné patriarche dans la « grande » église, à Antioche, le 16 novembre 512;

2° qu'il a prononcé en ce lieu et en ce jour sa première homélie cathédrale (vraisemblablement sans faire allusion à saint Romanos);

3° qu'il a répété cette première homélie dans le martyrium de saint Romanos (en ajoutant quelques mots sur ce martyr) le 18 novembre 512;

4° qu'il a célébré en 513, 515 et 516 l'anniversaire de sa consécration épiscopale, non pas le 16, mais le 18 novembre, pour les mêmes raisons qui l'avaient amené en 512 au martyrium de saint Romanos le jour de sa fête.

Parmi les auteurs syriens, Élie de Nisibe est le seul à donner le 16 novembre de l'année 823, ou 512 de l'ère chrétienne, pour le jour où Sévère fut « consacré » patriarche des Jacobites ⁴. Des textes publiés par Kugener dans *P. O.*, t. II,

1. E. Porcher, *Sévère d'Antioche dans la littérature copte*, *R. O. C.*, t. XII (1907), p. 120.

2. Dr. P. Thomas Michels, *Beiträge zur Geschichte des Bischofsweihtages im christlichen Altertum und im Mittelalter*, Liturgiegeschichtliche Forschungen, 10, Münster, 1927, p. 83.

3. *P. O.*, t. II, p. 241-242.

4. *P. O.*, t. II, p. 308. T.-J. Lamy, *Élie de Nisibe, sa Chronologie*, Bulletin de l'Académie royale de Belgique, t. XV (1888), Bruxelles, p. 568. L.-J. Delaporte, *la Chronologie d'Élie Bar-Sinaya, métropolitain de Nisibe*, traduite pour la première fois d'après le manuscrit Add. 7 197 du Musée Britannique, Paris, 1910, p. 74. E. W. Brooks, *Eliae metropolitae Nisibeni opus chronologicum*, pars prior, Parisiis, MDCCCCX, *C. S. C. O.*, Syri, III, 7, textus, p. 118, et versio, p. 56.

p. 306 et ss., les uns portent des dates incomplètes, et les autres donnent des indications fausses. Ainsi, d'après le *Liber Chalifarum*, Sévère fut ordonné patriarche d'Antioche au mois de novembre; d'après Michel le Syrien, son ordination eut lieu au mois de novembre; d'après un manuscrit de Londres, elle eut lieu le (8?) novembre; et dans tous les cas le quantième du mois n'est pas précisé. Et, de nouveau d'après Michel le Syrien, Sévère avait été ordonné en l'an 825 des Grecs; d'après deux manuscrits de Berlin, Sévère fut ordonné le 8 novembre de l'an 820, qui est l'an 509 de N.-S., et son ordination eut lieu le 8 novembre en l'an 820, qui est l'an 508 après l'arrivée de N.-S.; on attendait l'an 823. De même, chez les Grecs, Évagre dit seulement que Sévère monta sur le trône épiscopal d'Antioche en l'an 561 de l'ère de la ville, au mois de novembre, et Jean Malalas dit nettement que l'ex-moine Sévère « devint » patriarche à la place (de Flavien) à Antioche la Grande, le 6 novembre de l'année 561 de l'ère de cette ville. C'est cette opinion de Malalas qui a été adoptée d'une façon générale et qui s'est ramenée à cette phrase : « Sévère fut sacré le 6 novembre 512. » Quant à nous, nous considérons le 6 novembre comme le jour de l'élection de Sévère par laquelle il devint, mais ne fut pas sacré, patriarche d'Antioche ¹.

D. ÉCRITS DE SÉVÈRE D'ANTIOCHE²

Sévère d'Antioche appartient à la littérature grecque; cependant, tout en le regardant comme le plus fécond et le plus important des écrivains monophysites, K. Krumbacher n'a pu lui donner qu'une toute petite place dans son *Histoire de la littérature byzantine* ³. En effet, du texte grec original de ses œuvres il n'existe plus que des fragments et c'est dans des traductions syriaques qu'il faut aller chercher son héritage littéraire.

La raison, pour laquelle les ouvrages de Sévère d'Antioche ne nous sont pas parvenus en grec, est qu'ils ont été anathématisés avec leur auteur au concile de Constantinople de 536 comme *infestés du venin du serpent, cause du péché originel*. L'empereur Justinien (527-540) en ordonna la destruction dans ces termes de sa 43e novelle du 6 août 536 : « Nous interdisons à tout le monde d'avoir aucun des livres (de Sévère). Et de même qu'il n'est pas permis de transcrire et de posséder les livres de Nestorius, parce que les empereurs qui nous ont précédé ont décidé, dans leurs constitutions, de les assimiler aux écrits de Porphyre contre les chrétiens, de même aucun chrétien ne pourra posséder

1. P. Hieronymus Engberding, *Wann wurde Severus zum Patriarchen von Antiochien geweiht? Oriens christianus*, Band 37 (1953), p. 132-134. E. W. Brooks, *Reviews*, The Journal of theological Studies, vol. XXIV, n° 95 (1923) p. 347-348.

2. Cf. J. Tixeront, *Précis de Patrologie*, 3e édition, Paris, 1920, p. 377-378. Lebon, *Le Monophysisme sévérien*, p. 118-175. René Draguet, *Julien d'Halicarnasse et sa controverse avec Sévère d'Antioche sur l'incorruptibilité du corps du Christ*. Étude d'histoire littéraire et doctrinale suivie des Fragments dogmatiques de Julien (texte syriaque et traduction grecque), Louvain, 1924, p. 10-90.

3. Karl Krumbacher, *Geschichte der byzantinischen Litteratur von Justinian bis zum Ende des oströmischen Reiches* (527-1453), zweite Auflage, München, 1897, p. 52.

les discours ni les écrits de Sévère, mais ils seront regardés comme profanes et contraires à l'Église catholique et leurs possesseurs seront tenus de les brûler s'ils ne veulent s'exposer à courir de grands risques. Nous défendons à quiconque, calligraphe ou tachygraphe ou toute autre personne, de les transcrire désormais, et nous les prévenons que la peine que nous attachons à une telle transcription sera l'amputation de la main ¹. »

Si, après 536, on cessa de copier les ouvrages de Sévère dans les pays où dominait l'orthodoxie, on ne dut cependant pas les livrer tous au feu, selon les termes de la novelle; et dans les milieux ecclésiastiques on les conserva assez longtemps au moins pour les besoins des controverses religieuses. C'est ainsi que les actes du concile de Constantinople de 681 rapportent que pendant les discussions on se référa à des manuscrits de Sévère soit conservés à Constantinople, soit apportés de Rome même. De plus, les auteurs des chaînes grecques puisèrent abondamment dans les écrits de Sévère qui avait appris l'Ancien et le Nouveau Testament ² et dont l'exégèse faisait abstraction de son système théologique; et, comme ces catènes s'échelonnent de la fin du ^{ve} siècle au ^{xiv}^e siècle et que les citations de Sévère qui y figurent n'ont pas été tenues en réserve avant 536 pour les temps à venir, c'est que les auteurs de ces chaînes avaient à leur disposition des manuscrits grecs même après la condamnation de l'ex-patriarche. Ajoutons que, si l'œuvre de Sévère était appelée à disparaître dans les pays orthodoxes, elle aurait pu se conserver dans les Églises monophysites de la Syrie et de l'Égypte; or c'est là surtout que l'invasion arabe du ^{vii}^e siècle a ruiné la culture grecque — avec la langue et avec la littérature.

Bien que le texte original des écrits de Sévère d'Antioche ne nous soit pas parvenu, son œuvre néanmoins n'a pas péri, et elle a été sauvée de l'anéantissement par la piété des monophysites de Syrie qui la recueillirent et la traduisirent dans leur langue. Aussi existe-t-il de très nombreux manuscrits syriaques à Londres, à Rome, à Paris, et ailleurs, qui contiennent des ouvrages de Sévère d'Antioche.

1° *Ouvrages théologiques*. Ce sont entre autres les écrits de Sévère à Néphalios vers 508, le *Philalèthe* entre 509 et 511 ³, l'*Apologie du Philalèthe* vers 510-512, les trois livres du *Contra Grammaticum* vers 519 ⁴, la correspondance entre Sévère et Sergius le Grammairien entre 515 et 520, la correspondance entre

1. *P. O.*, t. II, p. 360.

2. *P. O.*, t. II, p. 228.

3. Dr. A. Sanda, *Severi Philalethes*, quem ex manuscripto unico Vaticano edidit et latine vertit, Beryti Phoeniciorum, 1928.

4. Joseph Lebon, *Severi Antiocheni Liber contra impium Grammaticum. Oratio prima et secunda*, textus, Parisiis, MDCCCXXXVIII, *C. S. C. O.*, Syri, IV, 4. Lebon, *Severi Antiocheni Liber contra impium Grammaticum. Oratio prima et orationis secundae quae supersunt*, versio, Lovanii, MDCCCXXXVIII, *C. S. C. O.*, Syri, IV, 4. Lebon, *Severi Antiocheni Liber contra impium Grammaticum. Orationis tertiae pars prior*, textus, Parisiis, MDCCCXXIX, *C. S. C. O.*, Syri, IV, 5.

Sévère et Julien d'Halicarnasse, et les autres écrits relatifs à leur controverse avant 528 ¹. La plupart de ces ouvrages ont été traduits du grec en syriaque par Paul de Callinice, dont il sera question plus loin.

2° *Lettres*. En dehors d'une collection de plus de 700 lettres choisies, dont il ne reste que le VIe livre — avec 123 lettres — dans la traduction syriaque du prêtre Athanase de Nisibe en 669, il existait une ou deux versions syriaques de la totalité ou d'une partie des lettres de Sévère d'Antioche. Dans le texte grec, elles étaient divisées en 23 livres, dont 4 comprenaient les lettres écrites avant l'épiscopat, 10 celles écrites pendant l'épiscopat (les plus nombreuses) et 9 celles écrites après l'épiscopat; et leur total ne peut pas être inférieur à 3 824 ².

3° *Hymnes*. Ces hymnes forment l'*Octoechus*, qui est un recueil de 295 hymnes pour les fêtes de l'année. Sa version syriaque est l'œuvre de Paul, évêque d'Édesse, qui s'était réfugié dans l'île de Chypre lors de l'invasion des Perses en 619, et elle date de la période qui va de 619 à 629. Cette traduction nous est parvenue dans une révision faite par Jacques d'Édesse (ou Jacques Philoponus) en 675 ³.

4° *Homélies cathédrales*. Pendant les six années, de 512 à 518, que Sévère occupa le siège patriarcal d'Antioche, il prononça, soit à Antioche soit dans d'autres villes qu'il visite dans ses tournées pastorales, 125 homélies, appelées ordinairement homélies cathédrales (ὁμιλῖαι ἐπιθρόνιοι). Du texte grec de ces homélies, il ne subsiste plus que l'homélie LXXVII, qui a été attribuée à la fois à saint Grégoire de Nysse et à Hésychius de Jérusalem, et des fragments plus ou moins étendus conservés dans les catènes ou chaînes grecques. Le cardinal Angelo Maï en a publié un certain nombre ⁴, et, nous-même, nous avons déjà recueilli plus de 1 100 lignes de texte grec. Les homélies cathédrales de Sévère d'Antioche ont eu en Syrie deux interprètes : un traducteur du VIe siècle, qui fut selon toute vraisemblance Paul, évêque de Callinice, et un reviseur du début du VIIIe siècle en la personne de Jacques, évêque d'Édesse.

C'est de cette traduction et de cette revision des homélies cathédrales de Sévère d'Antioche que nous allons traiter dans la suite, en décrivant en particulier les manuscrits qui nous les ont conservées.

1. A. Sanda, *Severi antiulianistica*, ex manuscriptis Vaticanis et Britannicis syriace edidit et latine interpretatus est, pars prima, Beryti Phoeniciorum, 1931.

2. E. W. Brooks, *The sixth Book of the select Letters of Severus, patriarch of Antioch, in the Syriac version of Athanasius of Nisibis*, 2 vol. (2 parts), London, 1902-1904. Brooks, *A Collection of Letters of Severus of Antioch from numerous manuscripts*, P. O., t. XII, p. 163-342; t. XIV, p. 1-310.

3. E. W. Brooks, *James of Edessa : The Hymns of Severus of Antioch and others*, Syriac version, P. O., t. VI, p. 1-179; t. VII, p. 593-803; t. XIV, p. 299-310.

4. Angelo Maï, *Scriptorum veterum nova collectio*, t. IX, Rome, 1837, p. 725-742; *Spicilegium Romanum*, t. X, Rome, 1844, p. 202-205.

II. VERSION SYRIAQUE DES HOMÉLIES CATHÉDRALES DE PAUL DE CALLINICE.

A. VIE ET TRADUCTIONS DE PAUL DE CALLINICE.

Ce que nous savons de la vie de Paul de Callinice, qui appartient au ^{vi}^e siècle, se réduit à ces deux faits : 1° ses tendances monophysites le firent nommer évêque de la ville de Callinice en Osrhoène, vers 503, au temps de l'empereur Anastase; et 2° son opposition au concile de Chalcédoine — ce qui est la même chose — fut cause qu'il fut déposé de son siège épiscopal, avec 50 autres évêques, en 518, peu après l'avènement de l'empereur Justin ¹. Il se réfugia alors à Édesse, où il se livra à un travail littéraire infatigable.

Il est certain qu'avant 528 Paul de Callinice avait traduit du grec en syriaque les ouvrages qui se rapportent à la polémique entre Sévère d'Antioche et Julien d'Halicarnassé sur l'incorruptibilité du corps du Christ avant la résurrection. Il est probable qu'il est également l'auteur de la version syriaque de la correspondance de Sévère et de Sergius Grammaticus ainsi que du traité de Sévère *Contra Grammaticum*. De plus, en arguant de la parenté qui existe entre les traductions précitées et une version syriaque des 125 homélies cathédrales de Sévère d'Antioche, W. Wright, suivi par R. Duval et A. Baumstark, attribue aussi cette dernière à Paul de Callinice; et c'est pourquoi, dans ce qui suit, nous faisons fréquemment mention de l'ancienne traduction syriaque des cent vingt-cinq homélies cathédrales de Sévère d'Antioche par Paul de Callinice.

Cette version syriaque ainsi dite de Paul de Callinice formait quatre tomes, dont il n'existe que les trois derniers dans les manuscrits des bibliothèques d'Europe. Du reste, il n'y a pas qu'une seule et même répartition des cent vingt-cinq homélies entre ces manuscrits, qui ne se présentent pas de la même façon, en particulier la page tantôt étant divisée en deux ou en trois colonnes ou tantôt restant entière.

Le tome I, qui devrait contenir les homélies I à XXX, ne s'est pas trouvé jusqu'à ce jour.

Le tome II, qui comprend les homélies XXXI à LIX ³, est l'Add. 14 599 du British Museum, daté de 569.

Le tome III, qui renferme les homélies LXXIII à C, est le Vat. Sir. 142, antérieur à 576.

1. Joseph Assemani, *Bibliotheca Orientalis Clementino-Vaticana*, (en abrégé *B. O.*), Rome, MDCCXIX-MDCCXXVIII, t. II, p. 46-48.

2. W. Wright, *A short History of Syriac Literature*, London, 1894, p. 94-95. Rubens Duval, *La Littérature syriaque*, 3e édition, Paris, 1907, p. 316-317, 360. Anton Baumstark, *Geschichte der syrischen Literatur mit Ausschluss der christlich-palästinensischen Texte*, Bonn, 1922, p. 160.

3. Baumstark, *Geschichte*, p. 160, note 14, dit LXIX au lieu de LIX.

Le tome IV, qui contient les homélies CI à CXXV, se trouve à la fois dans le *Vat. Sir.* 143, daté de 563, et dans le *Vat. Sir.* 256, bien antérieur à 932 (et à rapporter au ^{vi}e siècle comme les précédents).

Par conséquent, il manque les homélies I à XXX et LX à LXXII dans cette ancienne traduction dite de Paul de Callinice, c'est-à-dire le tiers de la collection.

Nous nous proposons en particulier de décrire aussi complètement que possible ces quatre manuscrits, en utilisant et en corrigeant au besoin les travaux antérieurs des Assemani et de Wright ¹.

B. ADD. 14 599 DU BRITISH MUSEUM : TOME II
DES HOMÉLIES CATHÉDRALES

Ce manuscrit est décrit sous le n° DCLXXXVI dans Wright, *Catalogue* ². Nous en avons un microfilm, d'après lequel est faite la description qui suit.

L'Add. 14 599 a 25,6 cm en longueur et 17,1 cm en largeur. Il est écrit sur parchemin. Il a actuellement 194 folios, dont une numérotation moderne, qui se trouve dans la marge supérieure au recto de chaque folio à gauche, va du commencement à la fin du manuscrit à la manière orientale.

Le manuscrit est formé de 21 cahiers de 10 folios chacun, à l'exception du premier et du dernier cahiers qui n'ont que 8 folios. Chaque cahier est numéroté à l'aide de lettres syriaques du caractère estrangêlâ dans la marge inférieure du recto du premier folio du cahier; cette numérotation, qui comporte de petits caractères et qui est au voisinage immédiat de la pliure médiane, n'apparaît pas toujours. Mais on lit de façon très sûre dans la marge supérieure du verso du dernier folio de chaque cahier ces trois mots : ܕܡܪ ܡܝܪܝܐ ܫܝܪܝܐ, « Du patriarche Mâr Sévère. »

Les cahiers se présentent actuellement dans l'état suivant :

Cahier ܐ (1) : lacune (1 fol.), fol. 1, 2, 3, 4, lacune (1 fol.), 5, 6; soit 6 folios.

Cahier ܒ (2) : lacune (1 fol.), fol. 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, lacune (1 fol.); soit 8 folios.

Cahier ܓ (3) : fol. 15, lacune (8 fol.), 16; soit 2 folios.

Cahiers ܕ (4) à ܙ (20) : fol. 17 à 186; soit 170 folios.

Cahier ܠ (21) : fol. 187 à 194; soit 8 folios.

Le nombre des folios perdus se monte à 12.

Chaque page — le recto ou le verso d'un folio — est divisée en deux colonnes et dans chaque colonne on compte de 28 à 32 lignes d'écriture. L'alphabet employé

1. Étienne Assemani, et Joseph Assemani, *Bibliothecae Apostolicae Vaticanae Codicum Manuscriptorum Catalogus*, in tres partes distributus (en abrégé *C. B. V.*), pars prima, t. II-III, Rome, MDCCLVIII-MDCCLIX. W. Wright, *Catalogue of the Syriac Manuscripts in the British Museum acquired since the year 1838* (en abrégé *C. B. M.*), 3 parts, London, 1870-1872.

2. Wright, *C. B. M.*, part II, 546-548.

l'eau du Nil — et il fut décrit comme tel dans la *Bibliotheca orientalis*; et puis il fut analysé d'une manière explicite par Étienne Assemani et Joseph Assemani dans le *Catalogus* sous le n° CXLII¹. Mais cette description appelle quelques corrections, ce que nous faisons en utilisant des photographies et un microfilm.

Le *Vat. Sir.* 142 mesure 27, 2 cm. de longueur et 21, 5 cm de largeur; il est en parchemin, et il contient 124 folios. Il porte deux numérotations modernes, l'une, à la manière orientale, allant du commencement à la fin du manuscrit, écrite dans la marge supérieure du recto à gauche — et c'est d'après elle que nous désignons les folios — et l'autre, à la manière occidentale, allant de la fin au commencement du manuscrit, écrite dans la marge inférieure du verso au milieu.

Le manuscrit se compose de treize cahiers, numérotés par le copiste en lettres syriaques de caractère estrangêlâ au bas du recto du premier folio (sauf pour le premier cahier) et au bas du verso du dernier folio (sauf pour le dernier cahier). Bien qu'il n'y ait pas d'interversion dans les cahiers, le cahier 8 est désigné par ܝ (la neuvième lettre de l'alphabet syriaque), et le cahier 9 est désigné par ܘ (la huitième lettre de l'alphabet syriaque). De plus, dans la marge supérieure du verso du dernier folio de chaque cahier, les trois mots ܐܡܝܢ ܡܝܬܪܥܝܢ ܕܥܠܝܬܐ ܕܥܝܠܐ ܕܥܝܠܐ « (homélies) cathédrales (ἐπιθρονίων) de saint Sévère » indiquent le contenu du manuscrit.

Chaque cahier — à l'exception du premier et du dernier — se composait de 10 folios simples, ou de 5 folios doubles, et il pourrait s'appeler un « quinion », du latin « *quinio* » ou « groupe de cinq »². Des folios se sont détachés de leur cahier et ils se trouvent maintenant déplacés, ce qu'Assemani n'a pas noté et ce que montre l'examen du manuscrit :

Cahier ܝ (1), dont le fol. 1re forme la couverture antérieure : fol. 1 v°, 2, 3, 4, 7, 8, 18, 10; soit 8 folios.

Cahier ܘ (2) : fol. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 9, 21, 22; soit 10 folios.

Cahier ܝܢ (3) : fol. 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 20, 27, 31; soit 10 folios.

Cahier ܝܠ (4) : fol. 32 à 41; soit 10 folios.

Cahier ܝܠܐ (5) : fol. 42, 6, 5, 43, 44, 45, 46, 47, 19, 48; soit 10 folios.

Cahiers ܝܠܐ (6) à ܝܠܐ (7) : fol. 49 à 68; soit 20 folios.

Cahiers ܝܠܐ *sic* (8) à ܝܠܐ *sic* (9) : fol. 69 à 88; soit 20 folios.

Cahiers ܝܠܐ (10) à ܝܠܐ (12) : fol. 89 à 118; soit 30 folios.

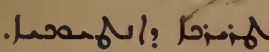
Cahier ܝܠܐ (13) : fol. 119 à 124; soit 6 folios.

1. Joseph Assemani, *B. O.*, t. I, p. 571-572. Étienne Assemani et Joseph Assemani, *C. B. V.*, t. III, p. 241-246.

2. Le mot « quinternio », qui se lit dans une note écrite dans la marge inférieure du fol. 42 r° : « Desunt in hoc quinternione 3 paginae », ne peut pas se justifier au point de vue de l'étymologie latine.

Ainsi, après que les 7 folios, qui étaient détachés de leur cahier, ont été remis à leur place, le manuscrit ne présente plus de lacune.

Chaque page — un recto ou un verso d'un folio — est divisée en trois colonnes, et dans chaque colonne il y a de 33 à 39 lignes. L'écriture est un estrangelâ bien régulier. Le texte est écrit à l'encre noire, et les titres à l'encre rouge, qui a disparu plus ou moins. En outre, le manuscrit a souffert un peu par suite de son contact avec l'eau du Nil.

Il a été dit déjà que, dans la marge supérieure du verso du dernier folio de chaque cahier, se trouvent ces trois mots : « (Homélies) cathédrales (ἐπιθρονίων) de saint Sévère ». De plus, le fol. 1 v° porte, dans sa marge supérieure, les traces d'un titre écrit à l'encre rouge sur trois lignes, dont on lit à grand-peine : « Homélies cathédrales (ἐπιθρονίων) de saint Sévère, patriarche d'Antioche... » Il est vraisemblable qu'il y est question du tome des homélies et de leur nombre, comme l'indique la conclusion générale du *Vat. Sir.* 142, qui sera reproduite plus loin.

Les fol. 1 v°-2 r^{oc} contiennent la table des homélies qui se trouvent dans ce manuscrit, en donnant leur titre sans leur numéro d'ordre; mais il existe dans la marge une numérotation écrite à l'encre rouge, dont des traces encore visibles attestent qu'elle allait de 1 à 28. La simple lecture des titres montre que les homélies du *Vat. Sir.* 142 sont les homélies LXXIII à CI de la collection des 125 homélies cathédrales, ce qui fait un total de 29 homélies. Pour expliquer cette contradiction, qui apparaît aussi entre la *Bibliotheca orientalis*, où il est question de 29 homélies, et le *Catalogus*, où l'homélie CI porte le n° 28 (1), il faut remarquer que le titre de cette homélie CI figure seulement dans la table et que le texte n'en est pas donné par le manuscrit, et que les titres des deux homélies LXXXIV et LXXXV sont mis sous un numéro unique. Ainsi le *Vat. Sir.* 142 contient 28 homélies, à savoir de la LXXIIIe à la C^e.

On a :

Table des homélies	fol. 1 v ^o à 2 r ^{oc}
Homélie LXXIII	fol. 2 r ^{oc} à 3 v ^{ob}
Homélie LXXIV	fol. 3 v ^{ob} , 4, 7, 8 v ^{oa}
Homélie LXXV	fol. 8 v ^{oa} , 18, 10, 11, 12 v ^{ob}
Homélie LXXVI	fol. 12 v ^{ob} à 15 r ^{oc}
Homélie LXXVII	fol. 15 v ^{oa} , 16, 17, 9, 21, 22, 23, 24 v ^{oa}
Homélie LXXVIII	fol. 24 v ^{oa} , 25, 26, 28, 29 r ^{ob}
Homélie LXXIX.....	fol. 29 r ^{oc} , 30, 19, 27, 31, 32 v ^{ob}
Homélie LXXX	fol. 32 v ^{ob} à 36 v ^{ob}
Homélie LXXXI.....	fol. 36 v ^{ob} à 42 r ^{oa}

1. Joseph Assemani, *B. O.*, t. I, p. 571. Étienne Assemani et Joseph Assemani, *C. B. V.*, t. III, p. 245.

Par voie de conséquence, de l'abbé Mâr Théodore, qui a acheté le manuscrit et qui était l'abbé de ce monastère que nous ne connaissons pas, Assemani fait un abbé du monastère de Notre-Dame des Syriens ¹. Or Wright, qui donne une liste des abbés de ce couvent basée sur les manuscrits du British Museum, ne peut remonter qu'à l'année 851 de l'ère chrétienne ². On doit même poser la question de l'existence du monastère de Notre-Dame des Syriens avant cette dernière date; dans une *Introduction à la Vie et aux récits de l'abbé Daniel de Scété* (VIe siècle), Léon Clugnet dit expressément : « On donne quelquefois à Daniel le titre de supérieur du monastère de Saint-Macaire. C'est une erreur. A l'époque où vivait Daniel, c'est-à-dire au VIe siècle, il n'y avait aucun monastère dans le désert de Scété »

Ce qui précède ne va nullement contre l'ancienneté du *Vat. Sir. 142*. Acheté au mois de tammouz, le 30 (du mois), de l'année 887 (des Grecs), ou le 30 juillet 576 de l'ère chrétienne, par un abbé Mâr Théodore pour quelque monastère de Syrie, le manuscrit doit avoir été copié au milieu du VIe siècle; il est même permis de fixer la date de 576 et pour l'achat et pour la copie. Et, entré dans la bibliothèque du monastère de Note-Dame des Syriens à une époque qui n'est pas connue, il a quitté le désert de Nitrie pour le Vatican en 1707.

L'homélie de Théophile d'Alexandrie (385-417), qui se trouve au fol. 124 r^oc-v^oc, a été copiée dans le *Vat. Sir. 142* pour occuper un folio resté en blanc ⁴.

D. VAT. SIR. 143 : TOME IV DES HOMÉLIES CATHÉDRALES.

Ce manuscrit est décrit sommairement dans la *Bibliotheca orientalis* de Joseph Assemani sous le n° XXXIII des manuscrits de Nitrie; mais il fait l'objet d'une analyse détaillée dans le *Catalogus* d'Etienne Assemani et Joseph Assemani sous le n^o CXLIII ⁵. C'est d'après un microfilm de ce manuscrit que nous faisons cette description.

Le *Vat. Sir. 143* est un in-4°, de 24,4 cm de longueur sur 15,7 cm de largeur, écrit sur parchemin. Il contient maintenant 184 folios, dont il existe deux numérotations modernes, l'une, orientale, allant du commencement à la fin du manuscrit, écrite dans la marge supérieure du recto à gauche — que nous suivons pour compter les folios — et l'autre, occidentale, allant de la fin au commencement du manuscrit, écrite dans la marge inférieure du verso à droite.

Le manuscrit comprend 20 cahiers, qui sont numérotés à l'aide de lettres syriaques du caractère estrangêlâ au bas du recto du premier folio et au bas du verso du dernier folio pour les cahiers ܥ (2) à ܐ (8) et seulement au bas du recto

1. Étienne Assemani et Joseph Assemani, *C. B. V.*, voir l'Index du t. III p. 586.

2. Wright, *C. B. M.*, part III, p. 1 353.

3. *R. O. C.*, t. VI (1901), p. 64, note 4.

4. *R. O. C.*, t. XVIII (1913), p. 79-83.

5. Joseph Assemani, *B. O.*, t. I, p. 572. Étienne Assemani et Joseph Assemani, *C. B. V.*, t. III, p. 246-250.

du premier folio pour les cahiers (9) à (20), près de la pliure médiane. De plus, les cahiers portent un titre écrit à l'encre rouge dans la marge supérieure et qui s'étend parfois du verso du dernier folio d'un cahier au recto du premier folio du cahier suivant. Ce titre est variable; et, en traduction, on a tantôt : « Livre IV du patriarche Mâr Sévère », tantôt : « (Homélies) cathédrales (ἐπιθρονίων) de Mâr Sévère », tantôt : Livre IV des (homélies) cathédrales (ἐπιθρονίων) », etc., ce qui peut se résumer dans le titre général : « Livre IV des (homélies) cathédrales (ἐπιθρονίων) de Mâr Sévère, patriarche ».

Chaque cahier se compose de 10 folios, à l'exception du cahier 20, le dernier, qui n'a que 5 folios. L'examen du manuscrit se résume de la façon suivante :

Cahier (1) : lacune (10 folios).

Cahier (2) : lacune (1 fol.), fol. 1 à 9; soit 9 folios.

Cahiers (3) à (19) : fol 10 à 179; 170 folios.

Cahier (20) : fol. 180 à 184; soit 5 folios.

Chaque page — soit le recto soit le verso d'un folio — est divisée en deux colonnes, et dans chaque colonne il y a en moyenne 36 lignes d'écriture en estrangelâ bien régulier. Le texte est écrit avec de l'encre noire, et les titres avec de l'encre rouge qui s'est affaiblie parfois jusqu'à disparition totale. D'une manière générale, le manuscrit est très lisible, n'ayant pas beaucoup souffert de son court séjour dans le Nil.

On sait déjà — par les titres que portent les cahiers — que le *Vat. Sir.* 143 forme le tome IV des homélies cathédrales de Sévère d'Antioche. Mais la grande lacune de 11 folios qui affecte le commencement du manuscrit a fait disparaître le titre de l'ouvrage dont il est la copie, ainsi que la table des homélies qui sont contenues dans ce tome.

L'analyse du *Vat. Sir.* 143 se présente ainsi :

Table des homélies	lacune
Homélie CI	lacune, fol. 1 v ^o a
Homélie CII	fol. 1 v ^o a à 6 v ^o a
Homélie CIII	fol. 6 v ^o a à 11 r ^o a
Homélie CIV	fol. 11 r ^o a à 17 r ^o b
Homélie CV	fol. 17 r ^o b à 22 v ^o a
Homélie CVI	fol. 22 v ^o a à 24 v ^o a
Homélie CVII	fol. 24 v ^o a à 34 v ^o b
Homélie CVIII	fol. 34 v ^o b à 46 r ^o a
Homélie CIX	fol. 46 r ^o a à 63 r ^o b
Homélie CX	fol. 63 r ^o b à 65 r ^o b
Homélie CXI	fol. 65 v ^o a à 67 r ^o b
Homélie CXII	fol. 67 r ^o b à 70 v ^o a
Homélie CXIII	fol. 70 v ^o a à 79 r ^o b
Homélie CXIV	fol. 79 v ^o a à 85 r ^o b

Homélie CXV	fol. 85 r ^{ob} à 91 r ^{ob}
Homélie CXVI.....	fol. 91 r ^{ob} à 95 v ^{oa}
Homélie CXVII	fol. 95 v ^{oa} à 101 r ^{ob}
Homélie CXVIII	fol. 101 r ^{ob} à 107 v ^{oa}
Homélie CXIX	fol. 107 v ^{oa} à 130 r ^{oa}
Homélie CXX	fol. 130 r ^{oa} à 136 r ^{ob}
Homélie CXXI	fol. 136 r ^{ob} à 139 r ^{oa}
Homélie CXXII	fol. 139 r ^{oa} à 146 r ^{ob}
Homélie CXXIII.....	fol. 146 r ^{ob} à 168 v ^{oa}
Homélie CXXIV	fol. 168 v ^{oa} à 176 v ^{ob}
Homélie CXXV	fol. 176 v ^{ob} à 184 r ^{oa}
Colophon et notes	fol. 184 r ^{oa} à 184 v ^{oa}

Après la conclusion particulière de l'homélie CXXV, au fol. 184 r^oa, une première note — elle est de la main du copiste, de même que les suivantes — forme la conclusion générale du manuscrit : **ويعلم الامم ان حبيبهم** |, ١٩ |

Une deuxième note est une prière que le copiste fait pour lui-même : لا محذور ولا مقدر الاقدار (lire : لا اقدار ولا مقدر ولا محذور) « Seigneur, que ne soit pas enlevée frauduleusement la récompense des cinq doigts, qui se sont fatigués et ont travaillé et ont accumulé et ont placé la gloire à l'Unique, par l'Unique, à partir de l'Unique, à l'adresse de l'Unique, dans le siècle des siècles ! Ainsi soit-il ! »

Une quatrième note, qui occupe le fol. 184 r^ob, donne la date du manuscrit; mais on ne peut lire que les 21 premières lignes des 35 lignes qui la cons-

1. Joseph Assemani, *B. O.*, t. I, p. 572.

mais il est décrit complètement dans le *Catalogus* d'Étienne Assemani et Joseph Assemani sous le n° CCLVI¹. Nous en avons un microfilm.

C'est un in-4°, de dimensions 26 cm et 16, 1 cm., en parchemin, qui contient 166 folios. Il y a deux numérotations modernes, l'une, orientale, dans la marge supérieure du recto de chaque folio à gauche qui va du commencement à la fin du manuscrit — et c'est d'après elle que nous désignons les folios — et l'autre, occidentale, dans la marge supérieure du verso de chaque folio à droite qui va de la fin au commencement du manuscrit.

Le *Vat. Sir.* 256 se compose de 23 cahiers, qui sont numérotés avec des lettres syriaques du caractère estrangêlâ écrites à l'encre rouge au milieu de la marge inférieure au commencement et à la fin de chaque cahier. Les cahiers sont formés de 10 folios, à l'exception du cahier 17 qui a 8 folios et du cahier 23, le dernier, qui n'a que 6 folios. Un simple calcul montre que le manuscrit comprenait primitivement 224 folios; et, comme il en a actuellement 166, c'est donc 58 folios qui se sont perdus, c'est-à-dire environ le quart du manuscrit.

L'état du *Vat. Sir.* 256 se présente ainsi :

Cahier 𐤀 (1) : lacune (5 fol.), fol. 1, 2, lacune (3 fol.); soit 2 folios.

Cahier 𐤁 (2) : lacune (2 fol.), fol. 3, lacune (2 fol.); 4, 5, 6, 7, 8; soit 6 folios.

Cahier 𐤂 (3) : fol. 9, 10, lacune (1 fol.) 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17; soit 9 folios.

Cahier 𐤃 (4) : lacune (7 fol.), fol. 18, 19, lacune (1 fol.); soit 2 folios.

Cahier 𐤄 (5) : fol. 20, 21, 22, 23, 24, lacune (2 fol.), 25, 26, lacune (1 fol.); soit 7 folios.

Cahier 𐤅 (6) : lacune (1 fol.), fol. 27, 28, 29, lacune (1 fol.), 30, lacune (2 fol.), 31, lacune (1 fol.); soit 5 folios.

Cahier 𐤆 (7) : fol. 32, lacune (2 fol.), 33, lacune (2 fol.), 34, 35, 36, 37; soit 6 folios.

Cahier 𐤇 (8) : fol. 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, lacune (1 fol.); soit 9 folios.

Cahier 𐤈 (9) : fol. 47, 48, 49, lacune (2 fol.), 50, 51, 52, lacune (2 fol.); soit 6 folios.

Cahiers 𐤉 (10) à 𐤌 (13) : fol. 53 à 92; soit 40 folios.

Cahier 𐤍 (14) : lacune (10 fol.).

Cahier 𐤎 (15) : lacune (1 fol.) 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101; soit 9 folios.

Cahier 𐤏 (16) : fol. 102 à 111; soit 10 folios.

Cahier 𐤐 (17) : fol. 112, 113, 114, 115, 116, 117, lacune (2 fol.); soit 6 folios.

Cahier 𐤑 (18) : fol. 118 à 127; soit 10 folios.

1. Joseph Assemani, *B. O.*, t. I, p. 572. Étienne Assemani et Joseph Assemani, *C. B. V.* t. III, p. 545-548.

Cahier (19) : fol. 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, lacune (1 fol.); soit 9 folios.

Cahier (20) (1) : lacune (5 fol.), fol. 137, 138, 139, 140, 141; soit 5 folios.

Cahiers (21) à (22) : fol. 142 à 161; soit 20 folios.

Cahier (23) : fol. 162, 163, 164, lacune (1 fol.), 165, 166; soit 5 folios.

Chaque page, le recto ou le verso d'un folio — est écrite dans toute sa largeur, et en général on y compte 29 lignes. L'écriture est l'estrangela, avec l'encre noire pour le texte et avec l'encre rouge pour les titres, qui souvent n'apparaissent plus. La lecture du manuscrit est toujours difficile, et elle est parfois impossible dans la partie inférieure des pages par suite du naufrage survenu sur le Nil en 1707.

La lacune qui se trouve au début du manuscrit est cause de la disparition du titre de l'ouvrage dont il est la copie, et c'est par le colophon qui termine le manuscrit qu'il nous faut le reconstituer; d'après Assemani, qui a pu lire ce colophon, la conclusion générale du *Vat. Sir.* 256 débute ainsi : « Est fini ce tome des homélies de saint Sévère, patriarche d'Antioche, lesquelles sont au nombre de 25, c'est-à-dire de la CI^e à la CXXV^e 2. » A cela on peut ajouter que le numéro de l'homélie est ordinairement indiqué à l'encre rouge dans la marge supérieure d'un des folios de sa copie, et en rapport avec la longueur de l'homélie il est répété une ou plusieurs fois (2 fois pour les homélies CIX, CXIII, CXXII et CXXIV, 3 fois pour l'homélie CXXIII et 4 fois pour l'homélie CXIX).

Le contenu du manuscrit apparaît dans ce qui suit :

Table des homélies	lacune
Homélie CI	lacune, fol. 1, 2, lacune
Homélie CII	lacune fol. 3, lacune (2 fol.), 4, 5, 6 r ^o
Homélie CIII	fol. 6 r ^o , 7, 8, 9, 10, lacune
Homélie CIV	lacune, fol. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 v ^o
Homélie CV	fol. 17 v ^o , lacune
Homélie CVI	lacune, fol. 18, 19 r ^o
Homélie CVII	fol. 19 r ^o , lacune (1 fol.), 20, 21, 22 23, 24, lacune (2 fol.), 25, 26, lacune
Homélie CVIII	lacune, fol. 27, 28, 29, lacune (1 fol.), 30, lacune (2 fol.), 31, lacune (1 fol.), 32, lacune (2 fol.), 33 v ^o

1. Lire 20, et non pas 25, ainsi qu'il est écrit dans la marge, en confondant avec .

2. Étienne Assemani et Joseph Assemani, *C. B. V.*, t. III, p. 548.

homélies cathédrales de Sévère d'Antioche; et ainsi les manuscrits *Vat. Sir.* 143 et 256 sont deux exemplaires du tome IV, qui contiennent les homélies CI à CXXV de Sévère dans la traduction syriaque de Paul de Callinice; étant donné les nombreuses lacunes que présente le *Vat. Sir.* 256, il est impossible d'en tirer un texte complet des homélies du tome IV, mais il peut donner des variantes par rapport au *Vat. Sir.* 143.

Outre le colophon précédent, le fol. 166 v° contient des notes (au nombre de trois peut-être), que nous ne pouvons lire dans l'état actuel de ce manuscrit. Cependant Assemani dit que le *Vat. Sir.* 256 était l'un des 250 manuscrits que Moïse de Nisibe, abbé du monastère de Notre-Dame des Syriens, y avait apportés en l'an 1243 des Grecs, ou 932 de l'ère chrétienne; et il le date du vi^e siècle.

III. VERSION SYRIAQUE DES HOMÉLIES CATHÉDRALES DE JACQUES D'ÉDESSE

A. VIE ET ACTIVITÉ LITTÉRAIRE DE JACQUES D'ÉDESSE¹.

Jacques d'Édesse, le second des écrivains en langue syriaque, qui chez les monophysites n'a été dépassé que par Barhebraeus (1126-1186), appartient à la seconde moitié du viie siècle. Jacques, appelé d'Édesse parce qu'il fut l'évêque de cette ville, naquit à En-Deba, dans la province d'Antioche, vers 640. Il étudia d'abord au couvent de Quennešrin sous la direction de Sévère Sébekt; et, ayant appris le grec, il lut dans cette langue les Saintes Écritures ainsi que les docteurs de l'Église grecque sous la conduite des Syriens. Ensuite il alla à Alexandrie, pour y « entasser » les connaissances, c'est-à-dire parfaire son instruction. Il vint alors à Édesse, dont il fut nommé évêque vers 679-680, au début du patriarcat d'Athanase de Balad ou Athanase II, son ancien condisciple à Quennešrin et maintenant son consécrateur. A la suite de difficultés avec son clergé, il abandonna son siège épiscopal, et il se retira au monastère de Kaisoum, près de Samosate. Puis, invité par les moines du couvent d'Eusebona pour y être leur professeur, il enseigna les Psaumes et expliqua les Saintes Écritures en grec pendant onze ans; et il restaura et perfectionna l'étude de la langue grecque. Mais, à cause de cela même, il fut en butte à des moines qui haïssaient les Grecs, et il quitta le monastère d'Eusebona. Il vint alors au grand couvent de Tell-Adda, où il resta pendant neuf ans, en revisant la Peschitto de l'Ancien Testament en 704-705. Enfin rappelé à Édesse par les habitants, il occupa de nouveau son siège épiscopal pendant quatre mois; car s'étant rendu à Tell-Adda pour y prendre ses livres et ramener quelques élèves, il y mourut le 5 juin 708. Et, ajoute Michel le Syrien, « les bienheureux (moines)... s'empressèrent de faire

1. Joseph Assemani, *B. O.*, t. I, p. 468-494. Wright, *A short History*, p. 141-154. Duval, *La Littérature syriaque*, p. 374-376. Baumstark, *Geschichte*, p. 248-256. Barhebraei *Chronicon ecclesiasticum*, édition Abbeloos et Lamy, t. I, p. 290-294.

reprendre ses livres avant qu'ils ne passassent l'Euphrate et les firent ramener à leur monastère ¹ ».

Jacques d'Édesse est un polygraphe; et il est successivement théologien, commentateur, historien, philosophe, versé dans les sciences naturelles, liturgiste, canoniste, grammairien, traducteur de plusieurs ouvrages grecs et aussi reviseur d'anciennes traductions syriaques sur les originaux grecs, et correspondant de nombreux étudiants qui de près ou de loin le consultent par écrit et à qui il répond par des lettres. Comme saint Jérôme, c'est un homme de grande culture, qui a beaucoup lu et à qui sont familiers non seulement les écrivains de la Syrie, mais encore ceux de la Grèce; lui aussi, il consacre une grande partie de son activité aux Saintes Écritures, ne dédaignant pas d'avoir recours éventuellement à la science des docteurs juifs, et il est un grand épistolier en matière d'exégèse biblique.

La version syriaque des 125 homélies cathédrales de Sévère d'Antioche de Jacques d'Édesse est un travail d'une importance capitale, terminé en 701, pour lequel il se trouvait bien préparé par sa profonde connaissance de la langue grecque; il avait fait une grammaire syriaque et des traités des points diacritiques dans les noms et dans les verbes et des signes de la ponctuation, et il avait écrit à Georges de Saroug une lettre sur l'orthographe syriaque, pour être jointe aux copies de sa version. Aussi les manuscrits qui ont été copiés d'après les règles fixées par Jacques d'Édesse présentent-ils une ponctuation qui respecte la période grecque du texte original.

La clause du *Vat. Sir.* 141 dit que les homélies cathédrales de Sévère ont été traduites exactement du grec en syriaque par le soin et le travail de Jacques d'Édesse. Il est plus vrai de dire que Jacques d'Édesse a revu minutieusement d'après un bon texte grec la traduction dite de Paul de Callinice; il a serré l'original grec d'aussi près qu'il a pu, il a traduit scrupuleusement tous les mots du texte grec, en n'hésitant pas à rendre un mot grec par deux mots syriaques, lorsqu'il le jugeait nécessaire, en particulier dans le cas des noms et des verbes composés, et en reproduisant parfois le mot même de l'original grec et le faisant suivre de sa traduction syriaque. De là il arrive que, lorsque Paul n'a pas compris le texte original ou qu'il l'a rendu très librement, la version de Jacques s'écarte complètement de celle de son prédécesseur et que, chaque fois qu'il n'y a pas lieu de la remanier, Jacques reproduit littéralement celle de Paul ². Cependant il ne faut pas sous-estimer l'œuvre de Paul de Callinice, et on doit reconnaître qu'il a eu le très grand mérite d'avoir osé le premier faire passer dans la langue syriaque les longues périodes que Sévère avait aimé composer selon les principes de la rhétorique grecque.

1. *Chronique de Michel le Syrien*, édition Chabot, t. II, p. 476.

2. M.-A. Kugener, *P. O.*, t. XVI, p. 707. M.-A. Kugener, *Une homélie de Sévère d'Antioche attribuée à Grégoire de Nysse et à Hésychius de Jérusalem*, *R. O. C.*, t. III (1898), p. 449-450.

La révision de Jacques d'Édesse, en raison même de son caractère d'être très — ou trop — littérale, permet de rétablir le texte original pour ainsi dire dans son état primitif. Elle se trouve dans deux manuscrits, le *Vat. Sir.* 141 et l'*Add.* 12 159 du British Museum, dont il va être question maintenant.

B. VAT. SIR. 141 : TOME II DES HOMÉLIES CATHÉDRALES.

Ce manuscrit est analysé sommairement sous le n° XXXI des manuscrits de Nitrie dans la *Bibliotheca orientalis* de Joseph Assemani et avec plus de détails dans la *Catalogus* d'Étienne Assemani et Joseph Assemani sous le n° CXLI¹. Cette description a été complétée à l'aide d'un microfilm et de photographies.

Le *Vat. Sir.* 141 a pour dimensions 27,4 cm de longueur et 19,3 cm en largeur; il est en parchemin, et il a 215 folios, dont il existe deux numérotations modernes, l'une au recto dans la marge supérieure à gauche, qui va selon la manière orientale du commencement à la fin du manuscrit — c'est elle que nous suivons pour désigner les folios — et l'autre au verso dans la marge inférieure vers le milieu, qui va selon la manière occidentale de la fin au commencement du manuscrit et qui a souvent disparu à la suite d'une reliure plus récente.

Le manuscrit comprend 23 cahiers, qui ont été numérotés par le copiste en lettres syriaques du caractère esrangelâ dans la marge inférieure au recto du premier folio et au verso du dernier folio, tout près de la pliure médiane. Les cahiers se composent de 10 folios, à l'exception du cahier 4 qui a 6 folios et du cahier 23, le dernier, qui n'avait que 3 folios. Les lacunes qui se constatent dans ce manuscrit se limitent à 4 folios, comme on le voit ci-après :

Cahier 𐤁 (1) : lacune (1 fol.), fol. 1, 2, 3, 4, lacune (1 fol.), 5, 6, 7, 8; soit 8 folios.

Cahier 𐤂 (2) et 𐤃 (3) : fol. 9 à 28; soit 20 folios.

Cahier 𐤄 (4) : fol. 29 à 34; soit 6 folios.

Cahiers 𐤅 (5) à 𐤌 (20) : fol. 35 à 194; soit 160 folios.

Cahier 𐤍 (21) : fol. 195, 196, 197, 198, 199, lacune (1 fol.), 200, 201, 202, 203; soit 9 folios.

Cahier 𐤎 (22) : fol. 204 à 213; soit 10 folios.

Cahier 𐤏 (23) : fol. 214, lacune (1 fol.), 215; soit 2 folios.

Chaque page — le recto ou le verso d'un folio — est divisée en deux colonnes, et on compte de 32 à 40 lignes d'écriture par colonne. L'écriture est l'esrangelâ ancien. L'encre est noire pour le texte, et rouge pour les titres, auquel cas elle a perdu sa couleur. En particulier, du fait que ce manuscrit est tombé dans le Nil, lorsqu'il a été transporté d'Égypte à Rome en 1707, bien des pages sont difficiles à lire, et de plus les derniers folios présentent des déchirures.

1. Joseph Assemani, *B. O.*, t. I, p. 570-571. Étienne Assemani et Joseph Assemani, *C. B. V.*, t. III, p. 233-241.

Avec la perte du premier folio du cahier 1 a disparu le titre de l'ouvrage contenu dans le *Vat. Sir.* 141; et, pour le connaître, il faut nous reporter au colophon, écrit en estrangelâ au fol. 215 v°, dont nous donnons ici la traduction : « Est fini d'écrire dans ce second tome des homélies cathédrales (ἐπιθρόνιοι) de saint Sévère, patriarche, qui sont traduites exactement du grec en syriaque par le soin et par le travail de Mâr Jacques, évêque d'Édesse ¹. » Ainsi nous avons affaire au tome II des homélies cathédrales de Sévère d'Antioche dans la révision de Jacques d'Édesse.

Les fol. 1-3 r^oa contiennent la lettre de Jacques d'Édesse à Georges de Saroug sur l'orthographe de différents mots syriaques et de mots grecs traduits en syriaque, qui existe aussi dans d'autres manuscrits de Rome, de Londres et de Paris ². Il y a un rapport entre cette lettre et le tome II des homélies de Sévère; car Jacques d'Édesse écrit à Georges de Saroug en ces termes : « *Fraternitatem tuam rogo etiam, ut eumdem tomum epistolae tuae praefigas tuo annulo obsignatum, quando scribes ad Abbatem Julianum... mittendo tum epistolam, tum tomulum hunc medium...* » ³.

Une table des homélies de Sévère contenues dans ce manuscrit se trouve au fol. 3 r° b, 4; mais elle est incomplète à la fin par suite d'une lacune d'un folio après le fol. 4. Introduite par l'annonce suivante : **ܩܒܠ ܕܡܫܝܚܐ ܕܥܡܪܐ ܕܥܕܝܫܐ ܕܥܕܝܫܐ ܕܥܕܝܫܐ**

ܕܥܕܝܫܐ ܕܥܕܝܫܐ ܕܥܕܝܫܐ ܕܥܕܝܫܐ ܕܥܕܝܫܐ (sic) ܕܥܕܝܫܐ ܕܥܕܝܫܐ ܕܥܕܝܫܐ

« Voici les sommaires des homélies cathédrales (ἐπιθρόνιοι) de saint Sévère, patriarche, dans ce livre », elle donne d'abord le numéro de chaque homélie et son titre complet, avec alternance des encres noire et rouge; puis elle répète ce numéro dans la marge en lettres syriaques. Elle commence à l'homélie XLIV et se termine actuellement à l'homélie LXXXII; mais, s'il n'y avait pas une lacune après le fol. 4, elle irait jusqu'à l'homélie XCI inclusivement. De plus, il y a dans la marge, depuis l'homélie LIII jusqu'à l'homélie LXXXII (et jusqu'à l'homélie XCI, en ne tenant pas compte de la lacune), une autre numérotation à l'encre rouge, laquelle va de 1 à 30 (de 1 à 39, en faisant abstraction de la lacune). Par là il apparaît déjà que le *Vat. Sir.* 141 est formé de deux parties, une première allant du fol. 5 r^oa au fol. 34 v^ob et comprenant les homélies XLIV à LII, et une deuxième allant du fol. 35 r^oa au fol. 215 r^ob et contenant les homélies LIII à XCI. Et c'est ce que confirme également l'existence d'un colophon, ignoré d'Assemani, écrit en serṭo au bas du fol. 34 v^ob par un copiste autre que celui du manuscrit, ainsi que d'un titre mis par le copiste du manuscrit

1. Étienne Assemani et Joseph Assemani, *C. B. V.*, t. III, p. 240-241.

2. Duval, *La Littérature syriaque*, p. 289. Baumstark, *Geschichte*, p. 249. Cette lettre a été éditée deux fois dans la même année : *A Letter by Mâr Jacob, Bishop of Edessa, On Syriac Orthography...* now edited by Georg Philipps, London, 1869, texte p. ٢١ et traduction p. 1-12; *Jacobi episcopi Edesseni Epistola ad Georgium episcopum Sarugensem de Orthographia Syriaca, textum syriacum...* edidit J.-P. Martin, Parisiis, 1869, texte p. ٥١ et traduction p. VII-XII.

3. Martin, *Jacobi... epistola*, traduction, p. XI-XII.

au haut du fol. 35 r^a avant l'homélie LIII, dont on peut lire le début :
....[ܐܠܗܝܢ] [ܡܪܝܬܐ] [ܕܥܝܣܝܐ] [ܕܡܫܝܚܐ] « De saint Sévère, archevêque et patriarche... »

Voici l'analyse du manuscrit :

Lettre de Jacques d'Édesse lacune (1 fol.), fol. 1,	3r ^{oa}
Table des homélies	fol. 3r ^{ob} , 4, lacune (1 fol.)
Homélie XLIV	fol. 5r ^{oa} à 7r ^{ob}
Homélie XLV	fol. 7r ^{ob} à 11r ^{ob}
Homélie XLVI	fol. 11r ^{ob} à 14v ^{oa}
Homélie XLVII	fol. 14v ^{oa} à 17r ^{oa}
Homélie XLVIII	fol. 17r ^{oa} à 21v ^{oa}
Homélie XLIX	fol. 21v ^{oa} à 25r ^{ob}
Homélie L	fol. 25r ^{ob} à 27r ^{oa}
Homélie LI	fol. 27r ^{oa} à 29v ^{oa}
Homélie LII et colophon	fol. 29v ^{oa} à 34v ^{ob}
Homélie LIII	fol. 35r ^{oa} à 40r ^{ob}
Homélie LIV	fol. 40r ^{ob} à 46r ^{oa}
Homélie LV	fol. 46r ^{oa} à 47v ^{oa}
Homélie LVI	fol. 47v ^{ob} à 50r ^{oa}
Homélie LVII	fol. 50r ^{ob} à 53r ^{oa}
Homélie LVIII	fol. 53r ^{oa} à 57r ^{ob}
Homélie LIX	fol. 57r ^{ob} à 60v ^{oa}
Homélie LX	fol. 60v ^{oa} à 63r ^{oa}
Homélie LXI	fol. 63r ^{ob} à 66v ^{ob}
Homélie LXII	fol. 66v ^{ob} à 70v ^{ob}
Homélie LXIII	fol. 71r ^{oa} à 77r ^{oa}
Homélie LXIV	fol. 77r ^{ob} à 81v ^{ob}
Homélie LXV	fol. 81v ^{ob} à 84r ^{oa}
Homélie LXVI	fol. 84r ^{ob} à 88r ^{ob}
Homélie LXVII	fol. 88v ^{oa} à 92v ^{ob}
Homélie LXVIII	fol. 92v ^{ob} à 97v ^{ob}
Homélie LXIX	fol. 97v ^{ob} à 99r ^{ob}
Homélie LXX	fol. 99r ^{ob} à 110r ^{ob}
Homélie LXXI	fol. 110v ^{oa} à 114v ^{oa}
Homélie LXXII	fol. 114v ^{oa} à 118r ^{ob}
Homélie LXXIII	fol. 118r ^{ob} à 119v ^{ob}
Homélie LXXIV	fol. 119v ^{ob} à 123r ^{oa}
Homélie LXXV	fol. 123r ^{oa} à 127r ^{ob}
Homélie LXXVI	fol. 127r ^{ob} à 130r ^{oa}
Homélie LXXVII	fol. 130r ^{oa} à 137v ^{ob}
Homélie LXXVIII	fol. 137v ^{ob} à 142r ^{oa}
Homélie LXXIX	fol. 142r ^{oa} à 148r ^{ob}

Ainsi qu'il a été dit précédemment, la série des homélies XLIV à LII est suivie d'un colophon écrit en serbo à la fin du fol. 34 v°, dont voici le texte et la traduction :

Or ce même Mâr Iešu, moine, fils de Gabriel, du village des Qouryoyè, figure également dans le colophon de l'*Add.* 12 171 du British Museum (lequel ne consiste qu'en quelques folios) :

[illegible]

« *Est fini d'écrire* dans ce second tome des homélies cathédrales (ἐπιθρόνιοι) de saint Sévère, patriarche, qui sont traduites exactement du grec en syriaque par le soin et par le travail de Mâr Jacques, évêque d'Édesse. Est traduit (ce livre) du grec en syriaque par Mâr Jacques, évêque d'Édesse, en l'année 1012 selon l'ère des Grecs, aux jours du pieux et bienheureux patriarche Athanase et aux jours du pieux Mâr Thomas, évêque de Callinice ¹. » Nous avons donc dans ce manuscrit le tome II des homélies cathédrales de Sévère d'Antioche dans la traduction syriaque de Jacques d'Édesse; et, comme l'année 1012 des Grecs correspond à l'an 700/701 de l'ère chrétienne, c'est dans les dernières années de sa vie que Jacques d'Édesse (640?-708) fit cette traduction, ou plutôt revit sur le grec la traduction syriaque de Paul de Callinice. Assemani, qui fait du patriarche Athanase cité dans le colophon le patriarche Athanase III, ne peut pas synchroniser la vie de Jacques d'Édesse, mort en 708, avec le patriarcat d'Athanase III, qui va de 724 à 740; il est plus probable que le patriarche Athanase du colophon est le patriarche Athanase II, ou Athanase de Balad, qui avait été condisciple de Jacques d'Édesse à Qennesrin et qui le consacra évêque d'Édesse, avant de devenir lui-même patriarche de 684 à 687; du reste Barhebraeus fait entrer la biographie de Jacques d'Édesse, pour plus des deux tiers, dans la notice relative à Athanase II ou de Balad, en disant : « Circa eadem tempora claruit Jacobus, Edessenus nuncupatus... ². »

Le *Vat. Sir.* 141 n'est pas daté. Or, comme le colophon du fol. 34 v^ob fait connaître que ce manuscrit a été donné à l'un des couvents de la région de Callinice vers l'année 1144 d'Alexandre, ou 832/833 de l'ère chrétienne, et que le colophon du fol. 215 v° indique que la traduction de Jacques d'Édesse a été terminée en l'année 1012 des Grecs, ou 700/701 de l'ère chrétienne, c'est entre ces deux dates qu'il a été copié, et il peut selon toute vraisemblance remonter jusqu'au viiie siècle. Que faut-il penser de l'opinion de J.-P. Martin, qui a écrit : « Codex iste (cod. Vatic. 141) scriptus fuit, Jacobo vivente, anno Christi 701... haud improbabilis conjectura est, illum tomum Homiliarum Severi eundem esse ac ille, quem ipse Jacobus ad Georgium transmisit, et, eo mediante, ad Abbatem Mar Julianum... ³ »? Il est peu probable que ce manuscrit soit un autographe de Jacques d'Édesse.

C. ADD. 12 159 DU BRITISH MUSEUM : TROIS TOMES DES HOMÉLIES
CATHÉDRALES EN UN SEUL VOLUME.

Ce manuscrit est décrit dans Wright, *Catalogue*, sous le n^o DCLXXXV ⁴. Nous complétons cette description d'après les photographies prises par le regretté

1. Étienne Assemani et Joseph Assemani *C. B. V.*, t. III, p. 240-241.

2. *Barhebraei Chronicon ecclesiasticum*, édition Abbeloos et Lamy, t. I, p. 287-294.

3. Martin, *Jacobi... epistola*, traduction, p. V.

4. Wright, *C. B. M.*, part II, p. 534-546.

M^{sr} Graffin en 1903 avec un appareil de son invention ¹ et d'après des microfilms récents, les photographies anciennes permettant parfois une lecture plus facile que les microfilms.

L'Add. 12 159 est un in-folio énorme, qui a 36, 2 cm de longueur et 26, 2 cm de largeur. Il est écrit sur parchemin. Il contient actuellement 313 folios, dont une numérotation moderne, écrite au recto dans la marge supérieure de chaque folio à gauche, va du commencement à la fin du manuscrit selon la manière orientale.

Le manuscrit comprend 35 cahiers de 10 folios, à l'exception du cahier 23 qui a 8 folios et du cahier 35, le dernier, qui n'a que 3 folios; et, comme il y avait primitivement 341 folios et qu'il n'y a maintenant que 313 folios, c'est donc 28 folios qui sont perdus, en particulier au commencement de l'Add. 12 159 et en son milieu. Cette mutilation s'explique bien par les circonstances dans lesquelles les manuscrits du monastère de Notre-Dame des Syriens sortirent de ses celliers et arrivèrent dans les salles du British Museum. W. Cureton, qui de 1841 à 1850 en a fait le classement, a écrit au sujet du manuscrit Add. 12 159 : « The first part of the volume, or 181 leaves, was obtained by Dr. Tattam in 1839; the remaining part, consisting of 101 leaves, was procured by M. Pacho in 1847, and now renders the work nearly complete ². » Etant donné que cela a été écrit en 1849, à ces 282 folios il s'en est ajouté une trentaine d'autres après 1850. Le P. H. Lammens rapporte que, dans une de ces transactions, les moines du désert de Nitrie « ne voulurent céder que la moitié des manuscrits. Deux tas furent faits à la hâte. Sous prétexte d'égalité, on alla jusqu'à partager par le milieu non seulement les volumes, les cahiers, mais jusqu'aux pages des précieux parchemins. Puis ils laissèrent... choisir ³. » A cela il faut ajouter que des folios arrachés aux manuscrits ont pendant des siècles servi de bouchons aux jarres d'huile des celliers, où avaient été entassés ces trésors littéraires ⁴. Il n'est donc pas étonnant qu'il y ait des lacunes importantes dans l'Add. 12 159.

Chaque cahier a été numéroté par le copiste lui-même à l'aide de lettres syriaques du caractère ser̄to dans la marge inférieure du recto du premier folio et du verso du dernier folio, au voisinage immédiat de la pliure médiane. Dans l'état actuel, le manuscrit se présente comme il suit :

Cahier J (1) : il ne reste que le fol. numéroté 1, ou plus justement sa moitié supérieure; soit 1 folio.

Cahier 2 (2) : il subsiste les fol. numérotés 2 et 3, entre lesquels il faut

1. L. Mariès, *Monseigneur René Graffin* (1858-1941), dans *Construire*, études et croquis, III, Paris, 1944, p. 6-7.

2. William Cureton, *Corpus Ignatianum : A complete Collection of the Ignatian Epistles*, London, MDCCCXLIX. p. 356.

3. Le P. H. Lammens, *les Manuscrits syriaques du désert de Nitrie, Études*, XXXIIe année, t. LXIV (1896), p. 303.

4. Robert Curzon, *Visits to Monasteries of the Levant*, London, 1897, p. 60.

Homélie VIII	lacune, fol. 312, 3r ^o a
Homélie IX	fol. 3r ^o a, lacune, 4r ^o a
Homélie X	fol. 4r ^o a, 5, 6r ^o b
Homélie XI	fol. 6r ^o b, 7, lacune
Homélie XII	lacune, fol. 8r ^o a-v ^o a
Homélie XIII	fol. 8v ^o b, lacune (1 fol.), 9r ^o a-r ^o b
Homélie XIV	fol. 9r ^o b, 10, 11r ^o b
Homélie XV	fol. 11r ^o b, 12, 13v ^o b
Homélie XVI	fol. 13v ^o b, 14, lacune
Homélie XVII	lacune
Homélie XVIII	lacune, fol. 15, 16, 17r ^o b
Homélie XIX	fol. 17r ^o b à 20v ^o a
Homélie XX	fol. 20v ^o a à 23 r ^o a
Homélie XXI	fol. 23r ^o a à 26v ^o b
Homélie XXII	fol. 26v ^o b à 30v ^o a
Homélie XXIII	fol. 30v ^o a à 33v ^o a
Homélie XXIV	fol. 33v ^o a à 35r ^o a
Homélie XXV	fol. 35r ^o a à 38r ^o a
Homélie XXVI	fol. 38r ^o a à 40v ^o a
Homélie XXVII	fol. 40v ^o a à 42v ^o b
Homélie XXVIII	fol. 42v ^o b à 44v ^o a
Homélie XXIX	fol. 44v ^o a à 47r ^o b
Homélie XXX	fol. 47r ^o b à 51v ^o b
Homélie XXXI	fol. 51v ^o b à 55r ^o a
Homélie XXXII	fol. 55r ^o b à 58r ^o a
Homélie XXXIII	fol. 58r ^o a à 59v ^o b
Homélie XXXIV	fol. 59v ^o b à 60v ^o a
Homélie XXXV	fol. 60v ^o b à 63r ^o a
Homélie XXXVI	fol. 63r ^o b à 65v ^o a
Homélie XXXVII	fol. 65v ^o a à 67r ^o b
Homélie XXXVIII	fol. 67r ^o b à 69r ^o b
Homélie XXXIX	fol. 69r ^o b à 72r ^o a
Homélie XL	fol. 72r ^o a à 72v ^o a
Homélie XLI	fol. 72v ^o a à 74v ^o b
Homélie XLII	fol. 74v ^o b à 80v ^o a
Homélie XLIII	fol. 80v ^o b à 83v ^o a
Homélie XLIV	fol. 83v ^o a à 85r ^o a
Homélie XLV	fol. 85r ^o a à 87v ^o a
Homélie XLVI	fol. 87v ^o a à 89v ^o a
Homélie XLVII	fol. 89v ^o a à 91r ^o a
Homélie XLVIII	fol. 91r ^o a à 93v ^o b
Homélie XLIX	fol. 94r ^o a à 96r ^o b
Homélie L	fol. 96r ^o b à 97r ^o b

Homélie LI.....	fol. 97v ^o a à 98v ^o b
Homélie LII	fol. 98v ^o b à 101r ^o a
Homélie LIII	fol. 101r ^o a à 104r ^o b
Homélie LIV	fol. 104r ^o b à 107v ^o a
Homélie LV	fol. 107v ^o a à 108v ^o a
Homélie LVI	fol. 108v ^o a à 110r ^o a
Homélie LVII	fol. 110r ^o a à 111v ^o b
Homélie LVIII	fol. 111v ^o b à 114r ^o a
Homélie LIX	fol. 114r ^o b à 116r ^o a
Homélie LX	fol. 116r ^o a à 117r ^o b
Homélie LXI	fol. 117r ^o b à 119r ^o b
Homélie LXII	fol. 119r ^o b à 121v ^o a
Homélie LXIII	fol. 121v ^o b à 125v ^o a
Homélie LXIV	fol. 125v ^o a à 128r ^o b
Homélie LXV	fol. 128r ^o b à 129v ^o b
Homélie LXVI	fol. 129v ^o b à 132r ^o b
Homélie LXVII.....	fol. 132r ^o b à 135r ^o a
Homélie LXVIII	fol. 135r ^o a à 137v ^o b
Homélie LXIX	fol. 137v ^o b à 138v ^o b
Homélie LXX	fol. 138v ^o b à 145v ^o a
Homélie LXXI	fol. 145v ^o a à 148r ^o b
Homélie LXXII	fol. 148r ^o b à 150v ^o b
Homélie LXXIII	fol. 150v ^o b à 151v ^o a
Homélie LXXIV	fol. 151v ^o b à 153v ^o a
Homélie LXXV	fol. 153v ^o a à 156v ^o a
Homélie LXXVI	fol. 156v ^o a à 158r ^o b
Homélie LXXVII	fol. 158r ^o b à 163r ^o b
Homélie LXXVIII	fol. 163r ^o b à 165v ^o b
Homélie LXXIX.....	fol. 165v ^o b à 169v ^o a
Homélie LXXX	fol. 169v ^o b à 172v ^o a
Homélie LXXXI.....	fol. 172v ^o a à 176r ^o b
Homélie LXXXII	fol. 176r ^o b à 180r ^o a
Homélie LXXXIII	fol. 180r ^o a à 183r ^o b
Homélie LXXXIV	fol. 183r ^o b à 185v ^o a
Homélie LXXXV	fol. 185v ^o a à 187r ^o b
Homélie LXXXVI	fol. 187v ^o a, 188, 189, lacune (2 fol.), 190r ^o a
Homélie LXXXVII	fol. 190r ^o b, 191, lacune (1 fol.)
Homélie LXXXVIII	fol. lacune (1 fol.), fol. 195r ^o a
Homélie LXXXIX	fol. 192r ^o a à 194v ^o b
Homélie XC	fol. 195r ^o a, lacune (1 fol.), 309, 310, lacune (1 fol.), 196, 197v ^o a (v ^o b en blanc)

Homélie XCI	fol. 198r ^o a à 200v ^o b
Homélie XCII	fol. 200v ^o b à 203r ^o a
Homélie XCIII	fol. 203r ^o a à 203v ^o b
Homélie XCIV	fol. 203v ^o b à 207r ^o a
Homélie XCV	fol. 207r ^o a à 209v ^o b
Homélie XCVI	fol. 210r ^o a à 213r ^o a
Homélie XCVII	fol. 213r ^o b à 215v ^o a
Homélie XCVIII	fol. 215v ^o a à 218v ^o b
Homélie XCIX	fol. 218v ^o b à 222r ^o a
Homélie C	fol. 222r ^o a à 224v ^o a
Homélie CI	fol. 224v ^o b à 228r ^o a
Homélie CII	fol. 228r ^o a à 230r ^o a
Homélie CIII	fol. 230r ^o a à 231v ^o b
Homélie CIV	fol. 231v ^o b à 234v ^o a
Homélie CV	fol. 234v ^o a à 236v ^o b
Homélie CVI	fol. 236v ^o b à 237v ^o b
Homélie CVII	fol. 237v ^o b à 242r ^o b
Homélie CVIII	fol. 242r ^o b à 247r ^o b
Homélie CIX	fol. 247r ^o b à 254v ^o b
Homélie CX	fol. 254v ^o b à 255v ^o b
Homélie CXI	fol. 255v ^o b à 256v ^o a
Homélie CXII	fol. 256v ^o a à 258r ^o a
Homélie CXIII	fol. 258r ^o a à 261v ^o a
Homélie CXIV	fol. 261v ^o a à 264r ^o a
Homélie CXV	fol. 264r ^o a à 266v ^o b
Homélie CXVI	fol. 266v ^o b à 268v ^o b
Homélie CXVII	fol. 268v ^o b à 271r ^o b
Homélie CXVIII	fol. 271r ^o b à 274r ^o a
Homélie CXIX	fol. 274r ^o a à 283v ^o b
Homélie CXX	fol. 284r ^o a à 286v ^o b
Homélie CXXI	fol. 286v ^o b à 288r ^o a
Homélie CXXII	fol. 288r ^o a à 291r ^o a
Homélie CXXIII	fol. 291r ^o a à 303v ^o ab
Homélie CXXIV	fol. 303v ^o a à 307r ^o a
Homélie CXXV	fol. 307r ^o a, 308, 311, 313r ^o a
Colophons	fol. 313r ^o b-v ^o

De ce qui précède il résulte que, dans la collection des 125 homélies cathédrales de Sévère d'Antioche qui se trouvaient dans l'*Add.* 12 159, il manque complètement les homélies II, V-VII et XVII, qu'il ne reste que des fragments des homélies, I, III, IV et LXXXVIII et qu'il y a des lacunes d'étendue variable dans les homélies VIII, IX, XI-XIII, XVI, XVIII, LXXXVI, LXXXVII et

XC. Cependant les homélies VIII, LXXXVI-LXXXVIII et CX peuvent être complétées à l'aide d'autres manuscrits.

L'Add. 12 159, bien qu'il ne forme qu'un seul volume, est divisé cependant en trois tomes.

Le tome I comprend les homélies I à L. En effet, après l'homélie L, au fol. 97 r^{ob}, le copiste du manuscrit a ajouté les deux notes suivantes : **ܐܠܡܢܐ ܕܡܬܬܝܠ ܕܬܡܢܐ ܕܗܘܢܐ ܕܡܬܬܝܠ ܕܬܡܢܐ ܕܗܘܢܐ** « Est fini le tome premier des (homélies) cathédrales (ἐπιθρόνων) », et : **ܕܝܗܘܐ ܕܡܬܬܝܠ ܕܬܡܢܐ ܕܗܘܢܐ** « Que Dieu soit propice au prêtre le pauvre Addaï, qui a écrit ce livre. » De plus, entre les quatre bras d'une croix inscrite dans un cercle, une autre main a composé cette invocation à Sévère : **ܕܝܗܘܐ ܕܡܬܬܝܠ ܕܬܡܢܐ ܕܗܘܢܐ** « Tu es bienheureux, Mâr Sévère, qui est traduit l'ami de la vérité, parce que quiconque a étudié tes enseignements, c'est dans la vérité qu'il se tient à toute heure ¹. »

Avant l'homélie LI, au fol. 97 v^{oa}, on lit ce titre : **ܐܠܡܢܐ ܕܡܬܬܝܠ ܕܬܡܢܐ ܕܗܘܢܐ** « livre deuxième des homélies cathédrales (ἐπιθρόνιοι) de saint Sévère, patriarche d'Antioche. » Et l'homélie XC, à la fin du fol. 197, est suivie de cette conclusion particulière : **ܐܠܡܢܐ ܕܡܬܬܝܠ ܕܬܡܢܐ ܕܗܘܢܐ** « Est fini le livre deuxième des homélies cathédrales (ἐπιθρόνιοι), ou « sur le trône », de saint Sévère, archevêque et patriarche d'Antioche »; et la prière précédemment citée est répétée dans des termes presque identiques : **ܐܠܡܢܐ ܕܡܬܬܝܠ ܕܬܡܢܐ ܕܗܘܢܐ** « Que Dieu soit propice au pauvre et pécheur Addaï, qui a écrit ce livre. » De nouveau, dans une croix semblable à celle qui se trouve après l'homélie L, la même main a fait cette invocation à la Croix : **ܕܝܗܘܐ ܕܡܬܬܝܠ ܕܬܡܢܐ ܕܗܘܢܐ** (sic) « Croix vivante et vivifiante, que par toi soit délivré du tourment le malheureux qui (t') a dessinée et qu'il obtienne miséricorde comme le larron qui (était) à droite. » Le tome II va ainsi de l'homélie LI à la XC^e.

Quoique le mot « tome » ou « livre » ne soit pas exprimé, c'est bien dans un tome III que rentrent les homélies XCI à CXXV. Et après cette dernière, au fol. 313 r^{ob}, se trouve la conclusion générale de tout le manuscrit : **ܐܠܡܢܐ**

1. Sur cette signification du nom de Sévère, voir *Lexicon Syriacum auctore Hassano Bar Bahlule*, édition Duval, t. II, Parisiis, MDCCCCI, col. 1291, reproduit par Payne Smith, *Thesaurus Syriacus*, t. II, Oxonii, MDCCCCI, col. 2549.

1. *P. O.*, t. II, p. 331.

[illegible]

4

Mercredi 23 ou vendredi 25 janvier 513.

Homélie XII.

Homélie XIII. — Sur la munificence du pieux empereur (Anastase), par laquelle il remit quelques reliquats qui restaient des contributions et de l'impôt du Trésor public.

Homélie XIV. — Qui fut prononcée pour la mémoire de la sainte Mère de Dieu et toujours Vierge Marie (μνήμη τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας) dans l'église de la Mère de Dieu.

Samedi 2 ou dimanche 3 février 513.

Homélie XV. — Sur le jeûne des quarante (jours). Et elle fut prononcée le vendredi précédent dans l'église de Cassien.

Vendredi 22 février 513.

Homélie XVI. — Pourquoi, dans les quarante jours du jeûne, nous lisons le livre de la Genèse, c'est-à-dire de la création du monde. Et au sujet de la décence dans le chant et de l'état de chasteté et d'honnêteté. Et elle fut prononcée dans la grande église.

Premier dimanche de Carême 24 février 513.

Homélie XVII¹.

Homélie XVIII. — Sur les quarante martyrs².

Samedi 9 mars 513.

Homélie XIX. — Sur la sécheresse qui a eu lieu, c'est-à-dire sur le manque de pluies. Et comment il nous faut être disposés dans de telles circonstances.

Homélie XX. — Sur la rencontre de notre Sauveur, c'est-à-dire sur la fête des Hosannas (ἐορτὴ τῶν ὡσαννῶν). Et sur la (parole) : *Il est béni* (Matth., xxi, 9).

Dimanche des Rameaux 31 mars 513.

Homélie XXI. — Catéchèse qui fut prononcée selon l'habitude le mercredi de la grande semaine de Pâques, c'est-à-dire de la Passion, à l'adresse de ceux qui allaient recevoir le saint baptême.

Mercredi saint 3 avril 513.

Homélie XXII. — Sur la (parole) : *Mon Dieu ! mon Dieu ! pourquoi m'as-tu abandonné* (Matth., xxvii, 46; Marc, xv, 34)? Et sur ce qui a été dit par Notre-Seigneur au larron : *En vérité, je te le dis, aujourd'hui tu seras avec moi dans le paradis* (Luc. xxiii, 43).

Vendredi saint 5 avril 513.

Homélie XXIII. — Qui fut prononcée dans la grande église sur la (parole) : *Le Verbe s'est fait chair, et il a habité parmi nous* (Jean, i, 14). Et qu'il nous faut avoir soin des pauvres et lorsque nous sommes en vie et lorsque nous faisons notre dernier testament.

1. L'homélie XVII peut être celle que Sévère prononçait le soir du premier dimanche de Carême, comme il l'a fait pendant tout son patriarcat; c'est le 24 février 513 qu'a eu lieu προπαρασκευὴ τῆς εἰς τὸ βαπτιστήριον εἰσόδου.

2. Il y avait à Antioche un oratoire des quarante martyrs.

Pâques 7 avril 513.

Homélie XXIV. — Sur l'ascension du Dieu grand et notre Sauveur Jésus-Christ (ἡ ἀνάληψις τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ). Et sur le manteau de pourpre qui a été donné comme cadeau par notre pieux empereur Anastase.

Jeudi 16 mai 513.

Homélie XXV. — Sur la Pentecôte.

— Dimanche 26 mai 513.

Homélie XXVI. — Avertissement sur le spectacle des chevaux, le premier qui a eu lieu après le printemps, pour que nous fuyions un divertissement nuisible et les maux qui découlent de là. Et sur le martyr saint Théodore.

Homélie XXVII. — Sur le saint martyr Léonce¹.

Mardi 18 juin 513.

Homélie XXVIII. — Sur le (fait) qu'il est descendu à Séleucie pour la mémoire de l'apôtre Thomas.

Mercredi 3 juillet 513.

Homélie XXIX. — Qui montre que le (fait) d'anathématiser ceux qui sont coupables et nous ont évangélisés en dehors de ce que nous avons reçu est ce qui délivre la ville et l'Église, c'est-à-dire le peuple, de la malédiction en vérité et de l'anathème.

Homélie XXX. — Sur saint Syméon le Stylite².

Samedi 27 juillet ou lundi 2 septembre 513.

Homélie XXXI. — Sur la dédicace (ἐγκαίνια) de la sainte Croix, et sur la mémoire du tremblement de terre qui a eu lieu³.

Samedi 14 septembre 513.

Homélie XXXII. — Sur Jean-Baptiste.

Lundi 23 septembre ou lundi 14 octobre 513.

Homélie XXXIII. — Sur l'aveugle de naissance, au sujet de qui les disciples interrogèrent Notre-Seigneur : *Rabbi, qui a péché, celui-là ou ses parents, pour qu'il soit né aveugle (Jean, ix, 2)?*

Homélie XXXIV. — Après qu'il a été montré que Vitalien, ce rebelle infâme, s'est incliné ignominieusement, lorsque cette assemblée a été faite à cause de cela.

1. Il est fait allusion à une homélie sur saint Léonce, à la XXVIIe ou à la L^e, dans la *Vie de Sévère, P. O.*, II, p. 218. Du reste, il existait une église dédiée à saint Léonce dans le faubourg de Daphné.

2. Le corps de saint Syméon le Stylite se trouvait dans la grande église. Dans une lettre, Sévère dit avoir envoyé cette homélie à Étienne le lecteur. Cf. Brooks, *The sixth Book*, vol. II (translation) part II, p. 334-335, 392-393.

3. Ce tremblement de terre s'était produit à Antioche le 14 septembre 457.

DEUXIÈME ANNÉE : novembre 513 à novembre 514. Homélies XXXV à LX.
Vingt-six homélies.

Homélie XXXV. — Sur le (fait) que, le même jour dans l'année qui s'est écoulée, où il a été placé à la tête de la ville, il adressait la parole au peuple. Et sur le saint martyr Romanos. Deuxième année.

Lundi 18 novembre 513.

Homélie XXXVI. — Sur la naissance (τὰ γενέθλια) selon la chair du Dieu grand et notre Sauveur Jésus-Christ.

Noël mercredi 25 décembre 513.

Homélie XXXVII. — Sur Basile le Grand et sur Grégoire le Théologien. Et elle fut prononcée dans l'oratoire du martyr saint Ignace.

Mercredi 1er janvier 514.

Homélie XXXVIII. — Sur l'Épiphanie (τὰ [φῶτα]). (C'est) la deuxième.

Lundi 6 janvier 514.

Homélie XXXIX. — Sur le jeûne. (C'est) la deuxième.

Premier dimanche de Carême 16 février 514.

Homélie XL. — Prononcée à l'intérieur du saint baptistère le soir, lorsque commence le saint jeûne des quarante (jours), quand nous allions nous interdire l'entrée dans le baptistère qui a lieu chaque soir du dimanche, jusqu'à la sainte (fête) de Pâques et à la résurrection.

Premier dimanche de Carême 16 février 514.

Homélie XLI. — Sur les quarante saints martyrs. Et (c'est) la deuxième. Et elle fut prononcée, quand l'homélie qui avait été prononcée dans l'année qui s'est écoulée a été lue aussi maintenant au peuple; car il demanda cela, lorsqu'elle était prononcée.

Samedi 8 mars 514.

Homélie XLII. — Qui (est) la deuxième catéchèse. Et elle fut prononcée le mercredi de la grande semaine.

Mercredi saint 26 mars 514.

Homélie XLIII. — Sur le verset de Jean : *Et c'est de sa plénitude que tous nous avons reçu, et grâce pour grâce* (Jean, 1, 16). Et sur les nouveaux baptisés.

Pâques 30 mars 514.

Homélie XLIV. — Sur la mémoire des justes d'autrefois (μνήμη πάντων τῶν δικαίων), qui se célèbre chez nous après la semaine de fête (l'octave) de la résurrection adorable du Dieu grand et notre Sauveur Jésus-Christ.

Mercredi après la dimanche de Quasimodo 9 avril 514.

Homélie XLV. — Sur ce qui est écrit par l'Apôtre à Timothée : *Exerce-toi, toi, à la piété; car l'exercice corporel est profitable pour un peu, et la piété est profitable pour tout, elle qui a la promesse de la vie, de la (vie) présente et de la (vie) à venir* (I Tim., iv, 7-8). Et sur ce qui a été dit par notre Sauveur à Marie : *Ne me touche pas, car je ne suis pas encore monté vers mon Père* (Jean, xx, 17). Et sur la victoire du pieux empereur (Anastase), qui a été annoncée.

Homélie XLVI. — Pourquoi faisons-nous une assemblée au jour de la mi-Pentecôte? Et sur la lecture qui convient de l'Évangile de Jean, laquelle dit : *Quand voici on était déjà au milieu de la fête de la Pentecôte, Jésus monta au temple, et il enseignait* (Jean, vii, 14), et sur le reste.

Mercredi de la quatrième semaine après Pâques 23 avril 514.

Homélie XLVII. — Sur l'Ascension du Dieu grand et notre Sauveur Jésus-Christ. (C'est) la deuxième.

Ascension 8 mai 514.

Homélie XLVIII. — Sur la Pentecôte (18 mai). Et elle fut prononcée dans la semaine suivante (l'octave), le vendredi, lorsque le jeûne (des Apôtres) était annoncé auparavant selon l'habitude.

Vendredi (d'or) 23 mai 514.

Homélie XLIX. — Sur ce qui est dit par l'Apôtre dans l'épître aux Romains : *C'est pourquoi, de même que par un seul homme le péché est entré dans le monde, et par le péché la mort, ainsi la mort a passé dans tous les hommes, parce que tous ont péché. Car jusqu'à la Loi le péché (était) dans le monde. Or le péché n'était pas imputé, quand il n'y avait point de Loi. Cependant la mort a régné depuis Adam jusqu'à Moïse, même sur ceux qui n'avaient pas péché à la ressemblance de la transgression du commandement d'Adam, lequel est la figure de celui qui doit venir* (Rom., v, 12-14). Et sur ce qui est dit dans l'épître aux Corinthiens : *Et, lorsque tout lui aura été soumis, alors, lui aussi, le Fils sera soumis à celui qui lui a tout soumis, afin que Dieu soit tout en tout* (I Cor., xv, 28).

Homélie L. — Sur saint Léonce martyr.

Mercredi 18 juin 514.

Homélie LI. — Sur le martyr saint Dometios.

Samedi 5 juillet 514.

Homélie LII. — Sur les Macchabées.

Vendredi 1er août 514.

Homélie LIII. — Sur la correction, c'est-à-dire la calamité, qui, rapporte-t-on, fut envoyée par Dieu sur les Alexandrins.

Homélie LIV. — A l'adresse de ceux qui, après la prière, sont allés aux spectacles. Et que de voir de telles choses est contraire à la Loi. Et qu'il nous faut prévenir par les œuvres de la pénitence la nécessité du courroux en question et participer souvent aux mystères saints et adorables.

Homélie LV. — Λόγος συντακτικός, c'est-à-dire « (paroles) d'adieu », lorsqu'il allait partir pour les saintes Églises qui (sont) dans les campagnes et dans les villes, et pour les saints monastères.

Homélie LVI. — Sur sa venue à Qennešrin, et sur sa réception par les fidèles qui habitent la ville. Son commencement seul avait été prononcé, lorsque l'homélie fut interrompue pour une question d'affaire municipale et (pour) des cris; et elle fut prononcée aussitôt à la fin.

Homélie LVII. — Sur le (fait) qu'il fut retenu par les fidèles de Qennešrin

pour la mémoire du martyr saint Sergios. Et au sujet du martyr et au sujet de Bacchos qui triompha dans le combat en même temps que lui.

Mercredi 1er octobre 514.

Homélie LVIII. — Sur le (fait) qu'il est venu dans la ville de Cyr. Et sur l'économie de la venue dans la chair du Christ notre Dieu.

Homélie LIX. — Cette (homélie) aussi fut prononcée à Cyr sur l'économie de la venue dans la chair du Christ notre Dieu contre les blasphèmes de Théodoret.

Homélie LX. — Elle fut prononcée, quand les fidèles de Cyr demandèrent à grands cris que (Sévère) demeurât auprès d'eux, afin d'entendre encore une autre instruction.

TROISIÈME ANNÉE : novembre 514 à novembre 515. Homélies LXI à LXXIX. Dix-neuf homélies.

Homélie LXI. — Sur son retour qui suivit la visite des saints monastères. Et elle fut prononcée pour la mémoire de saint Jean précurseur et Baptiste. Troisième année.

Mardi 14 octobre 514.

Homélie LXII. — Sur les verres qui furent envoyés de Palestine et sur les charbons qui furent vomis par des possédés et qui furent montrés à la sainte Église de Dieu qui (est) à Antioche ¹.

Homélie LXIII. — Sur la Nativité (τὰ γενέθλια), c'est-à-dire l'Épiphanie (τὰ ἐπιφάνια).

Noël jeudi 25 décembre 514.

Homélie LXIV. — Comme les fidèles avaient demandé que l'homélie prononcée à Cyr contre les blasphèmes de Théodoret leur fût répétée, cette dernière homélie fut ajoutée, après que le commencement en eut été adapté à la mémoire que l'on célébrait des petits enfants mis à mort par Hérode et après qu'il y eut été fait encore quelques additions. Et elle fut prononcée dans l'église appelée κατὰ καινήν, c'est-à-dire « (qui est) dans la (ville) neuve », où se glissaient ces renards de l'hérésie nestorienne.

Lundi 29 décembre 514.

Homélie LXV. — Sur les saints Basile et Grégoire. Quelques paroles peu nombreuses sont dites en plus vers la fin de (l'homélie) sur Ignace revêtu de Dieu.

Jeudi 1er janvier 515.

Homélie LXVI. — Sur l'Épiphanie (τὰ φῶτα).

Mardi 6 janvier 515.

1. La *Vie de Sévère* fait mention des morceaux de verre et des charbons envoyés de Palestine qui avaient été vomis par des possédés, auxquels est consacrée l'homélie LXII. *P. O.*, t. II, p. 245.

Homélie LXVII. — Sur la sainte Mère de Dieu et toujours Vierge Marie¹.
Lundi 2 février 515.

Homélie LXVIII. — Sur le (fait) qu'il nous faut jeûner. Et elle fut prononcée au commencement du saint jeûne des quarante (jours).

Premier dimanche de Carême 8 mars 515.

Homélie LXIX. — Sur la préparation à l'entrée dans le baptistère qui (a lieu) selon l'habitude après la sainte fête de la résurrection. Et elle fut prononcée le soir de l'entrée du jeûne, quand on ferme la sainte maison du baptistère.

Premier dimanche de Carême 8 mars 515.

Homélie LXX. — Qui est la troisième catéchèse, qui fut prononcée selon l'habitude le mercredi de la semaine de la sainte (fête) de Pâques, c'est-à-dire de la Passion.

Mercredi saint 15 avril 515.

Homélie LXXI. — Sur l'Ascension du Dieu grand et notre Sauveur Jésus-Christ.

Jeudi 28 mai 515.

Homélie LXXII. — Sur la déposition, qui a eu lieu dans l'église dite de Michel, des membres sacrés des martyrs saints Procope et Phocas.

Lundi 1er juin 515.

Homélie LXXIII. — Sur le saint martyr Barlaha².

Homélie LXXIV. — Elle fut prononcée dans la semaine qui suit (l'octave) la Pentecôte (7 juin), le vendredi, quand il y avait le jeûne (des Apôtres) selon l'habitude, sur la lecture des Actes, dans laquelle il est dit : *Pierre et Jean montaient au temple à l'heure de la prière de la neuvième (heure), et un homme boiteux depuis le sein de sa mère était porté (Act., III, 1-2), et sur le reste.*

Vendredi (d'or) 12 juin 515.

Homélie LXXV. — Sur le saint martyr Julien³.

Dimanche 21 juin 515.

Homélie LXXVI. — Quand on célébraît selon l'habitude la mémoire et la supplication pour tous les pauvres et étrangers qui ont été enterrés dans les (lieux) dits πανδέκτας, c'est-à-dire « qui reçoivent tout », et qui même maintenant y sont encore enterrés. Comme un très grand nombre de (fidèles) n'étaient pas venus (mardi 21 juillet), l'homélie fut prononcée plus tard⁴.

Dimanche 26 juillet 515.

Homélie LXXVII. — Que, lorsque les évangélistes ne se sont contredits en rien les uns les autres, ils ont raconté différemment les faits relatifs à la résur-

1. Il sera question de cette homélie LXVII au sujet de la numérotation de toute la collection.

2. Il y avait à Antioche une église de saint Barlaam.

3. Une chapelle était dédiée à saint Julien à Antioche.

4. L'homélie que Sévère a composée pour la « mémoire des étrangers » est indiquée dans un ménologe, voir *P. O.*, t. X, p. 43.

rection du Christ, Dieu et Sauveur, faits que nous lisons chaque dimanche la nuit¹.

Homélie LXXVIII. — Sur les martyrs saints Tarachos, Probos et Andronicos.

Dimanche 6 septembre 515.

Homélie LXXIX. — Sur la (parole) dite par notre Sauveur dans les Évangiles aux Pharisiens et aux Scribes : *Mais vous, vous dites : Celui qui dira à son père ou à sa mère : Ce par quoi tu pourrais tirer profit de moi est « corban », (celui-là) n'honorera pas son père ou sa mère (Matth., xv, 5-6).* Et comment faut-il comprendre cette (parole) : *Ce n'est pas ce qui entre dans la bouche qui souille l'homme, mais c'est ce qui sort de la bouche (Matth., xv, 11)?* Et à l'adresse de ceux sur qui pendaient les (objets) appelés φυλακτήρια, c'est-à-dire « amulettes ».

QUATRIÈME ANNÉE : novembre 515 à novembre 516. Homélies LXXX à XCVIII. Dix-neuf homélies.

Homélie LXXX. — Sur le jour où il fut placé à la tête de la ville et par un signe de Dieu reçut l'imposition des mains. Et elle fut prononcée dans l'oratoire du saint martyr Romanos, quand commença la quatrième année. Première homélie (de la quatrième année).

Mercredi 18 novembre 515.

Homélie LXXXI. — Sur ce qui est écrit dans l'Évangile de Matthieu : *Quand (les disciples) arrivèrent à Capharnaüm, ceux qui perçoivent le didrachme s'approchèrent de Pierre et (lui) dirent : Votre Maître ne donne-t-il pas le didrachme (Matth., xvii, 23)?* et le reste.

Homélie LXXXII. — Sur les versets de l'Évangile qui suivent ceux qui ont été examinés auparavant dans l'homélie précédente : *En ce jour-là, les disciples s'approchèrent de Jésus, en disant : Qui donc est le plus grand dans le royaume des cieux (Matth., xviii, 1)?* et sur le reste.

Homélie LXXXIII. — Sur la Nativité (τὰ γενέθλια), c'est-à-dire l'Épiphanie (τὰ ἐπιφάνια), qui est la quatrième. Et elle fut prononcée à l'intérieur de l'oratoire de la sainte et Mère de Dieu la Vierge Marie, après qu'il eut été agrandi, lorsqu'il fut restauré par suite de la munificence du pieux empereur Anastase.

Noël vendredi 25 décembre 515.

Homélie LXXXIV. — Sur Basile le Grand et sur Grégoire le Théologien. Et elle fut prononcée selon l'habitude à l'intérieur de l'oratoire du martyr Ignace revêtu de Dieu.

Vendredi 1er janvier 516.

1. De Barhebraeus : « Et saint Sévère dit dans la LXXVIIe homélie des « Cathédrales » que dans les bons manuscrits grecs la fin de l'Évangile de Marc est : Et ils avaient peur (Marc, XVI, 8). « Cf. Wilmot Eardley W. Carr, *Gregory Abu'l Faraj commonly called Barhebraeus, Commentary on the Gospels from the Horreum mysteriorum*, London, 1925, introduction, p. CIII-CIV, translation, p. 91, text. p. 117-118.

Homélie LXXXV. — Sur l'Épiphanie (τὰ φῶτα).

Mercredi 6 janvier 516.

Homélie LXXXVI. — Sur saint Antoine, qui fut le premier initiateur de la vie solitaire et érémitique en Égypte et (en) devint le chef.

Dimanche 17 janvier 516.

Homélie LXXXVII. — Sur le jeûne, qui est la quatrième.

Premier dimanche de Carême 21 février 516.

Homélie LXXXVIII. — Sur la préparation qui (a lieu) selon l'habitude à l'entrée dans le baptistère.

Premier dimanche de Carême 21 février 516.

Homélie LXXXIX. — Sur la parabole qui (est rapportée) dans le saint Évangile de Luc, dont voici le début : *Un homme descendait de Jérusalem à Jéricho et tomba parmi les brigands* (Luc, x, 30). Et à l'adresse de ceux qui, comme c'est l'habitude au milieu du jeûne, ne donnèrent pas des morceaux de toile pour soigner ceux qui sont tourmentés par les ulcères de la lèpre ou de quelque autre affection.

Dimanche 20 mars (au lieu du troisième dimanche de Carême, ou Laetare, 13 mars) 516.

Homélie XC. — Catéchèse qui fut prononcée selon l'habitude pour ceux qui allaient être baptisés le jour très glorieux de Pâques et de la résurrection, alors qu'ils étaient réunis en très grand nombre. C'est la quatrième.

Mercredi saint 30 mars 516.

Homélie XCI. — Sur Athanase le Grand, confesseur, évêque de la grande ville des Alexandrins. Et à l'adresse des amateurs des spectacles des jeux Olympiques.

Dimanche 1er mai 516.

Homélie XCII. — Sur la neuvième heure du vendredi qui (est) après la Pentecôte (ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐννάτην).

Vendredi (d'or) 27 mai 516.

Homélie XCIII. — Et elle fut prononcée, lorsque allaient être lues les lettres synodiques du pieux Dioscore, archevêque de la (ville) des Alexandrins.

Homélie XCIV. — A l'adresse de quelques-uns qui eurent des doutes, à la lecture du commencement de l'Évangile de Matthieu, au sujet de la généalogie et de la génération selon la chair de Notre-Seigneur et notre Dieu et notre Sauveur Jésus-Christ.

Homélie XCV. — Sur la division et le désaccord apparent de Matthieu et de Luc au sujet de la généalogie selon la chair de Notre-Seigneur et notre Dieu et notre Sauveur Jésus-Christ. Et, à la fin, à l'adresse de ceux qui étaient montés à Daphné d'une manière païenne.

Homélie XCVI. — Au commencement de l'homélie éloge des auditeurs, et (ensuite) discussion, examen et solution sur la dernière (partie) des doutes, qui (se sont élevés) au sujet de la généalogie et au sujet de la génération selon la chair de Notre-Seigneur et notre Dieu et notre Sauveur Jésus-Christ.

Homélie XCVII. — Sur Thècle, la première des martyres.

Samedi 24 septembre 516.

Homélie XCVIII. — Sur la prophétie du prophète Isaïe, qui a été apportée par Matthieu : *Voici mon serviteur, en qui mon âme s'est complue* (Isaïe, XLII, 1; *Matth.*, XII, 18), et les autres (paroles) qui (viennent) après. Et sur ce qui a été dit par notre Sauveur : *Tout péché et (tout) blasphème seront pardonnés aux hommes ; mais le blasphème qui (est) contre l'Esprit saint ne sera pas pardonné. Et, celui qui dira une parole contre le Fils de l'homme, il lui sera pardonné ; mais, celui qui dira une (parole) contre l'Esprit saint, il ne lui sera pas pardonné ni dans ce siècle ni dans le (siècle) à venir* (*Matth.*, XII, 31-32).

CINQUIÈME ANNÉE : novembre 516 à novembre 517. Homélies XCIX à CXII. Quatorze homélies.

Homélie XCIX. — Sur le jour de l'année où par la grâce de Dieu, après avoir reçu l'imposition des mains, il fut promu à l'épiscopat. Cinquième année.

Vendredi 18 novembre 516.

Homélie C. — Sur la martyre sainte Drosis. Et à la fin de l'homélie (est une exhortation, (d'après laquelle) il faut que chacun offre ce qu'il peut, pour achever la couverture (le *ciborium*) du saint autel.

Mercredi 14 décembre 516.

Homélie CI. — Sur la Nativité (τὰ γενέθλια), c'est-à-dire l'Épiphanie (τὰ ἐπιφάνια), qui est la cinquième.

Noël dimanche 25 décembre 516.

Homélie CII. — Sur le grand docteur de la vérité Basile et (sur) Grégoire le Théologien.

Dimanche 1er janvier 517.

Homélie CIII. — Sur l'Épiphanie (τὰ φῶτα), qui est la cinquième.

Vendredi 6 janvier 517.

Homélie CIV. — Sur le verset qui (se trouve) dans l'Évangile de Matthieu, lequel dit : *Alors, après s'en être allés, les Pharisiens tinrent conseil à son sujet, comment ils le prendraient en défaut dans (sa) parole. Et ils envoient vers lui leurs disciples avec les Hérodiens* (*Matth.*, XXII, 15-16), et sur le reste. Et que, ceux qui ont annoncé un autre Évangile que celui que nous avons reçu, il faut les anathématiser, d'après la législation de l'Apôtre (*Gal.*, I, 9), quand même ils seraient en bien grand nombre.

Homélie CV. — Sur le saint jeûne, qui est la cinquième. Et elle fut prononcée dans la grande Église.

Premier dimanche de Carême 12 février 517.

Homélie CVI. — Sur la préparation à l'entrée dans le baptistère selon l'habitude.

Premier dimanche de Carême 12 février 517.

Homélie CVII. — Qui fut prononcée pendant le jeûne, (en réponse) à quelques doutes relatifs aux Écritures qui avaient été adressés et présentés

à (Sévère). Le premier est : « Que signifie donc ce qui est dit par le prophète Isaïe : *En ce jour-là, il y aura cinq villes en Égypte qui parleront dans la langue de Chanaan, et elles jureront par le nom du Seigneur des armées. Cette seule ville sera appelée la ville d'Asédek* (Isaïe, xix, 18)? » C'est sur ce doute que fut prononcée toute l'homélie, parce qu'à cause de (sa) longueur (Sévère) ne put toucher les autres.

Homélie CVIII. — Sur les autres questions qui avaient été proposées, que l'homélie elle-même indiquera clairement aux futurs lecteurs.

Homélie CIX. — C'est-à-dire cinquième catéchèse, qui fut prononcée selon l'habitude le mercredi de la semaine de la Passion sainte.

Mercredi saint 22 mars 517.

Homélie CX. — Sur le saint martyr Thallélaïos. Et elle fut improvisée, sans avoir été préparée auparavant, dans la ville d'Égée, dans son oratoire.

Samedi 20 mai 517.

Homélie CXI. — Celle-ci également fut prononcée à Égée. Et elle indique le (sujet) sur lequel elle fut aussi prononcée, lorsque, (en réponse) à une question, elle fut improvisée, sans avoir été écrite auparavant.

Homélie CXII. — Sur les ἐγκαινία, c'est-à-dire « dédicace », de la grande église, lorsque allaient être lues les lettres synodiques de saint Timothée, archevêque de la (ville) des Alexandrins.

Vendredi 3 novembre 517.

SIXIÈME ANNÉE : novembre 517 à novembre 518. Homélies CXIII à CXXV. Treize homélies.

Homélie CXIII. — Sur le verset qui (se trouve) dans l'Évangile de Luc, lequel dit : *Heureux, vous qui (êtes) pauvres, parce que c'est à vous qu'appartient le royaume de Dieu. Heureux, vous qui pleurez maintenant, parce que vous rirez* (Luc, vi, 20-21). Et : *Vous, riches, malheur à vous, parce que vous avez reçu votre consolation* (vi, 24). Et encore : *Vous, malheur à vous qui riez maintenant, parce que vous serez dans l'affliction et vous pleurez* (vi, 25). Première homélie de la sixième année.

Homélie CXIV. — Sur la sainte martyre Drosis, et sur celles qui souffrirent le martyre avec elle. Et exhortation pour une collecte en vue de ce qui manque à l'ouvrage qui (est) au-dessus du saint autel.

Jeudi 14 décembre 517.

Homélie CXV. — Sur la Nativité (τὰ γενέθλια), c'est-à-dire l'Épiphanie (τὰ ἐπιφάνια), c'est-à-dire l'apparition de Dieu.

Noël lundi 25 décembre 517.

Homélie CXVI. — Sur saint Basile et (sur) Grégoire le Théologien.

Lundi 1er janvier 518.

Homélie CXVII. — Sur l'Épiphanie (τὰ φῶτα).

Samedi 6 janvier 518.

Homélie CXVIII. — Sur la femme de mauvaise vie (*litt.* prostituée), c'est-à-dire pécheresse, consignée chez Luc (VII, 36 et ss.).

Homélie CXIX. — Sur le repas de noce consigné chez l'évangéliste Jean (II, 1 et ss.), lequel a eu lieu à Cana de Galilée, où le Christ aussi, après y avoir été invité, changea l'eau en vin. Et que le mariage est honorable. Et à l'adresse d'un certain Romanos¹, qui d'une façon blasphématoire et contradictoire changea, par une interprétation différente, la parole des saints Évangiles mise devant nous.

Dimanche de l'entrée du jeûne 25 février 518.

Homélie CXX. — Sur l'entrée du jeûne, et sur la lecture qui convient (tirée) des saints Évangiles (*Matth.*, XVII, 14 et ss.), qu'indique l'homélie elle-même, en avançant, lorsqu'elle en fait un modeste commentaire.

Premier dimanche de Carême 4 mars 518.

Homélie CXXI. — Sur la préparation et la disposition à l'entrée dans le baptistère selon l'habitude.

Premier dimanche de Carême 4 mars 518.

Homélie CXXII. — Exhortation sur le don habituel des morceaux de toile pour ceux qui souffrent du mal de la lèpre ou sont malades autrement.

Troisième dimanche de Carême, ou *Laetare*, 25 mars 518.

Homélie CXXIII. — Homélie catéchétique qui d'une part prend pour objet et pour matière la profession de la foi orthodoxe. Et d'autre part elle touche surtout à l'impiété abominable des Manichéens et d'avance met en garde pour que personne ne tombe dans les filets de ceux-là, parce que quelques-uns même avaient fait l'expérience d'une telle erreur pernicieuse.

Mercredi saint 11 avril 518.

Homélie CXXIV. — Sur le verset qui se trouve chez Matthieu : *Qui les hommes disent-ils que je suis, le Fils de l'homme* (*Matth.*, XVI, 13)? et sur le reste. Et qu'il faut que l'orthodoxie de la foi soit caractérisée et éprouvée, non pas par les lieux ou par les pouvoirs, mais par une confession saine et apostolique.

Homélie CXXV. — Sur (la doxologie) : « Saint, Dieu, saint, Fort, saint, Immortel, toi qui as été crucifié pour nous, aie pitié de nous². »

B. NOMBRE, ORDRE ET DIVISION

Les homélies cathédrales de Sévère d'Antioche forment une collection de 125 homélies. Toutefois Barhebraeus, dans le *Liber Directionum, seu Epitome ecclesiasticorum Canonum et Legum saecularium*, cap. 7, sect. 9, mentionne, parmi les livres que chez les Jacobites on peut lire « inoffenso pede », « Severi

1. Ce « certain » Romanos était évêque de Rhosos en Cilicie, voir *P. O.*, t. XXVI, p. 407, note 1. Wright, *C. B. M.*, part II, p. 1005b. Draguet, *Julien d'Halicarnasse*, p. 80-81. Compléter Devreesse, *le Patriarcat*, p. 159.

2. Denys Bar Salibi cite l'homélie CXXV, voir H. Labourt, *Dionysius Bar Salibi, Expositio liturgiae*, Parisiis, MDCCCIII, *C. S. C. O.*, Syri, II, 93. textus, p. 17, lignes 14-19; versio, p. 44, lignes 23-27.

tomi tres, homiliae Epithroniae, hoc est, in throno habitae, 124, et aliae epistolae¹ ». Ces trois tomes s'appliquent à la revision de Jacques d'Édesse, qui est conservée dans l'*Add.* 12 159 et qui contient en fait 125 homélies.

Cette collection des homélies, qui portent les mêmes numéros dans les deux versions, remonte à l'époque où Sévère était encore vivant. En effet, Julien d'Halicarnasse écrit dans sa première lettre à Sévère : « Ils (les adversaires) m'ont aussi apporté son LXVIIe discours, qu'il a écrit sur la Vierge Mère de Dieu, dans lequel on trouve que le corps de Notre-Seigneur ne fut absolument pas soumis à la corruption qui vient du péché, mais qu'il a cependant subi celle qui provient de la mort et de la sépulture; toutefois il a détruit cette dernière en lui-même. » Or cette première lettre de Julien a comme dates extrêmes, la fin de 518, qui marque l'arrivée de Sévère en Égypte, et 528, qui a vu la traduction en syriaque des œuvres de Sévère contre Julien; et même le temps de sa composition se rapproche de 518 plutôt que de 528. C'est donc bien avant la mort de Sévère, qui arriva le 8 février 538, que cette homélie sur la Vierge Mère de Dieu portait le n° LXVII, sous lequel Julien l'a désignée². Et ainsi il apparaît que la numérotation des 125 homélies cathédrales est très ancienne, et plus ancienne que ne le feraient croire les manuscrits de la traduction de Paul de Callinice tout au plus postérieurs de quelques dizaines d'années à la mort de l'ex-patriarche.

Cependant Wright signale une citation d'une « hom. epithron. CXL » dans le manuscrit DCCCLIX ou *Add.* 14 533, fol. 169 r^o³ et encore « from hom. epithron. CXL., on Malachi, ch. II, 7 » dans le manuscrit DCCCLXI ou *Add.* 17 193 fol. 95 r^o⁴.

1. Joseph Assemani, *B. O.*, t. II, p. 302-303; pour le texte syriaque, voir *Nomocanon Gregorii Barhebraei*, édition Paul Bedjan, Paris, 1898, p. 105.

2. Draguet, *Julien d'Halicarnasse*, p. 24-25; cf. le fragment syriaque 1, appendice, p. 5*. Sanda, *Severi antiulianistica*, p. 18-19. Ce texte est paru pour la première fois dans J. P. N. Land, *Anecdota Syriaca*, t. III, Lugduni Batavorum, MDCCCLXX, *Historia Miscellanea* (compilation de Zacharie le Rhéteur), livre IX, chapitre 10, p. 264, lignes 7-11. Ses différents traducteurs ont fait leurs remarques sur ce passage. K. Ahrens et G. Krüger, *Die sogenannte Kirchengeschichte des Zacharias Rhetor*, Leipzig, 1899, p. 178-179 et p. 369, Anmerkung zu 178, 34 : « Diese Rede ist verloren vergangen. » F. J. Hamilton et E. W. Brooks, *The Syriac Chronicle known as that of Zachariah of Mitylene*, London, 1899, p. 234, note 6 : « I cannot find in the *Quod Maria sit Deipara*. » *Chronique de Michel le Syrien*, édition Chabot, t. II, p. 226, où il est question du LXIe discours au lieu du LXVIIe discours, parce que ١٥ (67) a été confondu avec ١٤ (61), note 6 : « Ce traité est perdu. » Mais M.-A. Kugener, dans *La Compilation historique de Pseudo-Zacharie le Rhéteur*, *R. O. C.*, t. V (1900), p. 477, ou compte rendu de la traduction d'Ahrens-Krüger, fait remarquer justement que l'homélie LXVII n'est pas perdue et qu'elle existe encore, mais qu'elle a pour auteur Sévère d'Antioche, et non pas Cyrille d'Alexandrie, comme on l'avait pensé avant lui, et il renvoie au manuscrit, c'est-à-dire à l'*Add.* 12 159, fol. 133 v^{ob}, et aussi à la traduction latine de cette homélie par A. Maï, *Spicilegium Romanum*, t. X, p. 216. Dans notre édition de l'homélie LXVII, qui avait été prononcée le 2 février 515, le texte en question se trouve dans *P. O.*, t. VIII, p. 358-359.

3. Wright, *C. B. M.*, part II, p. 973b.

4. Wright, *C. B. M.*, part II, p. 1000b.

— 2. V add **سَمْعًا**. — 3. V **وَمِنْهُمْ**. — 4. V **فَدِمَ**. Et il ne diffère pas sensiblement dans la revision de Jacques d'Édesse, voir *P. O.*, t. XXV, p. 643, lignes 3-10.

2° *Add.* 17 193 du British Museum, fol. 95 r°.

وَمِنْهُمْ هَارُونَ. مَدَامَنَّا :
 وَمِنْهُمْ.. حَلَا مَدَامَنَّا (وَأَنْتَ يَحْيَى). هَقْمَانَا وَحَمَلَا
 نَهَلْتِي مَدَامَنَّا. سَمْعَةً هَارُونَ. مَدَامَنَّا
 مَدَامَنَّا : مَدَامَنَّا : مَدَامَنَّا : مَدَامَنَّا : مَدَامَنَّا :
 وَمِنْهُمْ رُؤُف : وَمِنْهُمْ حَقْمَانَا. أَمْرٌ قَدَامَنَّا : وَمِنْهُمْ
 أَسْمَ حَلَا. : أَمَدَانَا : وَمِنْهُمْ مَدَامَنَّا :
 أَمَدَانَا : أَمَدَانَا : أَمَدَانَا : أَمَدَانَا : أَمَدَانَا :
 أَمَدَانَا : أَمَدَانَا : أَمَدَانَا : أَمَدَانَا : أَمَدَانَا :
 وَأَمَدَانَا : أَمَدَانَا : أَمَدَانَا : أَمَدَانَا : أَمَدَانَا :
 وَمِنْهُمْ : وَمِنْهُمْ : وَمِنْهُمْ : وَمِنْهُمْ : وَمِنْهُمْ :
 وَمِنْهُمْ : وَمِنْهُمْ : وَمِنْهُمْ : وَمِنْهُمْ : وَمِنْهُمْ :
 وَمِنْهُمْ : وَمِنْهُمْ : وَمِنْهُمْ : وَمِنْهُمْ : وَمِنْهُمْ :

C'est le texte de la version de Paul de Callinice dans *Vat.* 143, fol. 16 r° b avec quelques variantes : 1. V **مَدَامَنَّا**. — 2. V om. — 3. V **أَمَدَانَا**. — 4. V **أَمَدَانَا**. — 5. V om. — 6. V om. Et il se trouve dans la revision de Jacques d'Édesse dans des termes presque identiques, voir *P. O.*, t. XXV, p. 640, ligne 12, à p. 641, ligne 4.

Cette citation, qui est un commentaire d'un passage de Malachie, II, 7, est intitulée : « Sur la parole de l'Évangile », ce qui est une grave erreur.

Comment l'homélie CIV est-elle appelée l'homélie CXL? L'explication la plus simple, c'est que **مَم** a été lu **مَم**.

Fabricius, d'autre part, à la suite de Montfaucon, parle aussi d'une homélie CLX¹, en citant l'ancien *Regius* 1892 (actuellement *Paris grec* 159). Il apparaît que cette lecture vient d'une mauvaise graphie et qu'il faut lire 106 au lieu de 160².

L'ordre, dans lequel sont rangées les homélies, est rigoureusement chronologique; et, dans les titres des homélies XXXV, LXI, LXXX, XCIX et CXIII tels que les donne la version de Jacques d'Édesse, il est indiqué qu'elles ont été

1. Fabricius, *Bibliotheca graeca*, t. X, Hambourg, 1807, p. 614-623; cf. Montfaucon, *Bibliotheca Coisliniana*, Paris, 1715, p. 53-57.

2. Nous remercions vivement M. ASTRUC, Conservateur des Manuscrits grecs de la Bibliothèque Nationale, qui a eu l'amabilité de parcourir ce *Paris grec* 159 pour y retrouver cette citation au folio 140^v, où le ζ est écrit comme un ξ.

prononcées au commencement de la deuxième, troisième, quatrième, cinquième et sixième année du patriarcat de Sévère, c'est-à-dire des années 513, 514, 515, 516, 517 et 518. Ainsi il est facile de préciser les dates auxquelles elles ont été prononcées, et nous les avons indiquées dans la liste précédente, quand il nous a semblé pouvoir le faire avec certitude ou avec une grande probabilité.

A la suite de Baumstark¹, on peut répartir ces homélies en quatre groupes, suivant qu'elles se rapportent aux principales fêtes de l'année ecclésiastique, ou aux fêtes de saints, ou aux péricopes de l'Écriture sainte lues les dimanches ordinaires, ou à des événements particuliers et à des cérémonies revenant tous les ans.

Dans un premier groupe où entrent les sermons des grandes fêtes, on constate que Sévère s'est montré très fidèle à prendre la parole dans la grande église, c'est-à-dire dans l'église patriarcale. Pendant les six années qu'il a occupé le siège d'Antioche, on compte cinq homélies pour Noël ou la Nativité de N.-S. (et l'homélie du 25 décembre 512 peut être l'une des homélies V-VII qui sont perdues), six homélies pour l'Épiphanie ou le baptême de N.-S., deux homélies pour Pâques ou la résurrection de N.-S., trois homélies pour l'Ascension, quatre homélies pour la Pentecôte et le vendredi de l'octave de la Pentecôte (ou vendredi d'or), six homélies pour l'ouverture du Carême et cinq homélies pour la cérémonie connexe de la fermeture du baptistère qui avait lieu le soir du premier dimanche de Carême (et l'homélie du 24 février 513 peut être l'homélie XVII perdue maintenant), six catéchèses adressées le mercredi saint à ceux qui allaient être baptisés à Pâques. C'est presque le tiers de la collection.

Au deuxième groupe appartiennent les sermons en l'honneur des saints. Parmi ceux-ci, il y a deux homélies pour la mémoire de la sainte Mère de Dieu et toujours Vierge Marie, qui furent prononcées dans l'église de la Mère de Dieu. Il semble que Sévère ait eu un culte de prédilection pour les saints qui avaient eu une influence prépondérante dans sa vie avant le patriarcat; ainsi il a deux homélies sur saint Léonce, dans l'église de qui il a été baptisé à Tripoli, six homélies pour saint Basile et saint Grégoire le Théologien, dont il a lu les discours à Béryste sous la direction de Zacharie le Scholastique, et une homélie sur saint Antoine, dont il a imité la vie dans les monastères de Palestine. De plus, le patriarche d'Antioche a fait l'éloge des saints qui avaient illustré l'Église de cette ville ou qui y avaient un lieu de culte, dans ses murs ou dans les cimetières voisins, tels que les saints Ignace, Romanos, Babylas, les quarante martyrs de Sébaste, Barlaha, Julien, Syméon le Stylite, les Macchabées, et les saintes Thècle et Drosis. Et, dans ses tournées pastorales, il a fait le panégyrique des saints Sergios et Bacchos à Qennesrin, Thallélaïos à Égée, etc.

Le troisième groupe comprend des homélies exégétiques, qui prennent pour objet les lectures de l'Écriture sainte, du Nouveau Testament en particulier, faites aux simples dimanches. Ce sont là les homélies dont nous trouvons de nombreux et longs fragments dans les chaînes grecques soit originales soit tra-

1. Anton Baumstark, *Das Kirchenjahr in Antiocheia zwischen 512 und 518*, Römische Quartalschrift f. christl. Altertumswiss. u. f. Kirchengesch., t. XI (1897), p. 86-89.

duites en syriaque. Et il y a encore les homélies, dans lesquelles Sévère répondait aux questions qui lui étaient posées sur certains passages des Livres saints.

Le groupe le plus intéressant est le quatrième, où entrent des discours de circonstance qui abordent les sujets les plus variés. C'est là qu'on sent que le patriarche est en communication avec son peuple qu'il loue ou blâme, qu'il pousse à la pénitence à l'occasion des calamités qui le frappent (maladies, famine, signes du ciel, tremblement de terre) ou cherche à détourner des plaisirs dangereux qui se rencontrent à Daphné; il s'y montre plein de sollicitude pour les pauvres et les malades et aussi pour les morts qui comme étrangers sont complètement oubliés dans les cimetières. Il sait encore remercier le pieux empereur Anastase pour ses faveurs et se réjouir de ses victoires. Et c'est avec une dévotion toute particulière qu'à l'occasion de sa consécration épiscopale il se rend chaque année le 18 novembre à l'oratoire de saint Romanos.

V. ÉDITION DES HOMÉLIES CATHÉDRALES

Dans son *Conspectus rei Syrorum literariae*, additis notis bibliographicis et excerptis anecdotis, Monasterii, MDCCCLXXI, p. 54, Gustave Bickell annonçait que les deux versions syriaques des cent vingt-cinq homélies cathédrales de Sévère d'Antioche de Paul de Callinice et de Jacques d'Édesse seraient éditées par Rohling. Sans doute faut-il appliquer à ce vaste projet ce que Bickell dit de sa propre édition des œuvres d'Isaac d'Antioche et de celle des écrits de Jacques de Saroug par le même Rohling : « Dira necessitas opus inceptum prosecui vetuit (p. 23). » Cette entreprise a-t-elle eu même un commencement?

A. ÉDITION PARTIELLE DE QUELQUES HOMÉLIES CATHÉDRALES

Homélie XXI (revision de Jacques d'Édesse). — Dans Eberardus Nestle, *Brevis linguae Syriacae Grammatica, Litteratura, Chrestomathia cum glossario*, Carolsruhae et Lipsiae, 1881, texte syriaque, p. ١١, lignes 1-5 et un scholion de cinq lignes.

Homélie XXXVII (revision de Jacques d'Édesse). — Dans William Cureton, *Corpus Ignatianum : A complete Collection of the Ignatian Epistles*, genuine, interpolated, and spurious; together with numerous Extracts from them, as quoted by ecclesiastical Writers down to the tenth century; in Syriac, Greek, and Latin : an English Translation of the Syriac text, copious notes, and introduction, London, MDCCCXLIX, texte syriaque, p. 215, lignes 12-21; traduction anglaise, p. 247; notes, p. 356-357. Cf. aussi J.-B. Lightfoot, *The Apostolic Fathers*, 2d ed., London, 1889.

Homélie LII. — Dans R. L. Bensly, *The fourth Book of Maccabees and kindred Documents in Syriac*, first edited on manuscript authority, with an Introduction and Translations by W. E. Barnes, Cambridge, 1895, introduction, p. XXIII; texte syriaque A (traduction de Paul de Callinice), p. ١١ à ١٥, et

B (revision de Jacques d'Édesse), p. ܐܘܐ à ܘܐ; traduction anglaise de la traduction de Paul de Callinice, p. XXVII-XXXIV. Cf. *P. O.*, t. IV, p. 7-23.

Homélie LXXV (revision de Jacques d'Édesse). — Dans Cureton, *Corpus Ignatianum...*, texte syriaque, p. 215, lignes 22-26, et p. 216, lignes 1-22 et une note de six lignes; traduction anglaise, p. 247-248; notes, p. 357. Cf. aussi J.-B. Lightfoot, *The Apostolic Fathers*. Cf. *P. O.*, t. VIII, p. 327-329.

Homélie LXXVII (traduction de Paul de Callinice). — Dans Angelo Maï, *Spicilegium Romanum*, t. X, Rome, 1844, traduction latine, p. 211-220¹. Cf. *P. O.*, t. VIII, p. 349-367.

Homélie LXX (revision de Jacques d'Édesse). — Dans Nestle, *Brevis linguae Syriacae Grammatica*, texte syriaque, p. ܐܘܐ à ܘܐ, lignes 6-45 et un scholion de onze lignes. Cf. *P. O.*, t. XII, p. 5-7.

Homélie LXXIV (traduction de Paul de Callinice). — Dans Ignatius Ephraem II Rahmani, *Studia Syriaca*, fasciculus III : *Vetusta documenta liturgica* primo edidit, latine vertit, notis illustravit, Scharfé, MCMVIII, préliminaires, p. 77; texte syriaque, p. ܘܐܐ à ܘܐܐ; traduction latine, p. 80-81. Cf. *P. O.*, t. XII, p. 107-108.

Homélie LXXVII (revision de Jacques d'Édesse). — Dans *Jacobi episcopi -Edesseni epistola ad Georgium episcopum Sarugensem de orthographia syriaca*; textum syriacum edidit, latine vertit, notisque instruxit J. P. Martin; sequuntur eiusdem Jacobi nec non Thomae Diaconi tractatus de punctis aliaque documenta in eadem materiam, Parisiis, 1869, introduction, p. V; texte syriaque, scholion de neuf lignes, p. ܘܐ. Cf. *P. O.*, t. XVI, p. 861.

Homélie LXXXII (revision de Jacques d'Édesse). — Dans Martin, *Jacobi episcopi Edesseni epistola*, introduction, p. V; texte syriaque, p. ܘܐ, dix-neuf lignes, et p. ܘܐ à ܘܐ, douze lignes. Cf. *P. O.*, t. XX, p. 371-372 et p. 390-391.

Homélie LXXXIV. — Dans Cureton, *Corpus Ignatianum...*, texte syriaque (revision de Jacques d'Édesse), p. 217, lignes 1-16; traduction anglaise, p. 248; notes, p. 357. Cf. aussi J. B. Lightfoot, *The Apostolic Fathers*. Cf. *P. O.*, t. XXIII p. 22-24. Et dans Rahmani, *Studia Syriaca*, fasciculus III, préliminaires, p. 76; texte syriaque (traduction de Paul de Callinice), p. ܐܘܐ; traduction latine, p. 80. Cf. *P. O.*, t. XXIII, p. 7-8, 10.

Homélie LXXXVI (traduction de Paul de Callinice). — Dans Angelo Maï, *Scriptorum veterum nova collectio*, t. IX, Rome, 1837, traduction latine, p. 742-749. Cf. *P. O.*, t. XXIII, p. 39-71.

Homélie XCII (traduction de Paul de Callinice). — Dans Rahmani, *Studia Syriaca*, fasciculus III, préliminaires, p. 77; texte syriaque, p. ܐܘܐ à ܘܐ; traduction latine, p. 81-82. Cf. *P. O.*, t. XXV, p. 42-43.

Homélie C (traduction de Paul de Callinice). — Dans Maï, *Scriptorum vete-*

1. Baumstark, *Das Kirchenjahr*, p. 33, porte sur cette traduction l'appréciation suivante : « In lateinischer Superübersetzung. d. h. so schlecht und ungenügend als möglich. »

rum nova collectio, t. IX, traduction latine, p. 750-754. Cf. *P. O.*, t. XXII, p. 230-248.

Homélie CX (traduction de Paul de Callinice). — Dans Maï, *Scriptorum veterum nova collectio*, t. IX, traduction latine, p. 758-759. Cf. *P. O.*, t. XXV, p. 782-788.

Homélie CXIV (traduction de Paul de Callinice). — Dans Maï, *Scriptorum veterum nova collectio*, t. IX, traduction latine p. 754-757. Cf. *P. O.*, t. XXVI, p. 290-306.

Homélie CXIX (traduction de Paul de Callinice). — Dans Ignatius Ephraem II Rahmani, *Studia Syriaca*, fasciculus IV : *Documenta de antiquis haeresibus primo edidit*, (latine) vertit, prolegomenis illustravit, Scharfé, MCMIX, prolégomènes, p. X-XII; texte syriaque, p. ١٩ à ٢٠; traduction latine, p. 5-37. Cf. *P. O.*, t. XXVI, p. 375-439.

Homélie CXXIII. — Dans Nestle, *Brevis linguae Syriacae Grammatica*, texte syriaque (revision de Jacques d'Édesse), p. ٢٢ à ٢٣, lignes 46-63 et un scholion de neuf lignes. Et dans M.-A. Kugener, *Extrait de la CXXIII^e homélie de Sévère d'Antioche* (Recherches sur le Manichéisme, II), Bruxelles, 1912, introduction, p. 83-88; texte syriaque (revision de Jacques d'Édesse avec les variantes de la traduction de Paul de Callinice) et traduction française, 89-150; commentaire, p. 151-172. Cf. *P. O.*, t. XXXI, p. 149₂₇-177₁₈. Et dans Rahmani, *Studia Syriaca*, fasciculus IV, prolégomènes, p. XIII-XIV; texte syriaque (traduction de Paul de Callinice), p. ٢٤ à ٢٥; traduction latine, p. 38-69. Cf. *P. O.*, t. XXIX, p. 124-189.

Homélie CXXV (traduction de Paul de Callinice). — Dans Rahmani, *Studia Syriaca*, fasciculus III, préliminaires, p. 75-76; texte syriaque, p. ٢٦ à ٢٧; traduction latine, p. 79-80. Cf. *P. O.*, t. XXIX, p. 247-249.

B. ÉDITION COMPLÈTE DES HOMÉLIES CATHÉDRALES (REVISION DE JACQUES D'ÉDESSE)

Cette édition est en cours dans la *Patrologia orientalis*, sous le titre : Les *Homiliae cathedrales* de Sévère d'Antioche, et elle s'étend actuellement de l'homélie LII à l'homélie CXXV, comme il suit :

Homélies LII à LVII publiées et traduites en français par Rubens Duval, *P. O.*, t. IV, p. 1-94.

Homélies LVIII à LXIX éditées et traduites en français par Maurice Brière, *P. O.*, t. VIII, p. 209-396.

Homélies LXX à LXXVI éditées et traduites en français par Maurice Brière, *P. O.*, t. XII, p. 1-163.

Homélies LXXVII : texte grec édité et traduit en français, versions syriaques (de Paul de Callinice et de Jacques d'Édesse) publiées pour la première fois par M.-A. Kugener & Edg. Triffaux, *P. O.*, t. XVI, p. 761-863¹.

1. Dans les *Analecta sacra Spicilegio Solesmensi parata* edidit Joannes-Baptista Card.

Homélies LXXVIII à LXXXIII éditées et traduites en français par Maurice Brière, *P. O.*, t. XX, p. 273-434.

Homélies LXXXIV à XC éditées et traduites en français par Maurice Brière, *P. O.*, t. XXIII, p. 1-176.

Homélies XCI à XCVIII éditées et traduites en français par Maurice Brière, *P. O.*, t. XXV, p. 1-174.

Homélies XCIX à CIII éditées et traduites en français par Ignazio Guidi, *P. O.*, t. XXII, p. 203-312.

Homélies CIV à CXII éditées et traduites en français par Maurice Brière, *P. O.*, t. XXV, p. 619-817.

Homélies CXIII à CXIX éditées et traduites en français par Maurice Brière, *P. O.*, t. XXVI, p. 259-450.

Homélies CXX à CXXV éditées et traduites en français par Maurice Brière, *P. O.*, t. XXIX, p. 73-258.

L'édition des homélies I à LI est en préparation.

VI. IMPORTANCE INTRINSÈQUE DES HOMÉLIES CATHÉDRALES

Les homélies cathédrales de Sévère d'Antioche ont en elles-mêmes une grande importance, et elles peuvent donner lieu à de nombreuses études.

1° Le fait que les cent vingt-cinq homélies cathédrales sont rangées d'après l'ordre chronologique qui a déjà permis de reconstituer partiellement l'année ecclésiastique telle qu'elle se déroulait à Antioche au commencement du VIe siècle. On doit même dire que c'est presque la seule étude qui ait été faite jusqu'à ce jour en partant de ces homélies ou du moins de leurs titres tels qu'on les trouve dans les catalogues d'Assemani et de Wright. A. Baumstark s'est tout particulièrement intéressé à cette question qui touche la liturgie¹.

De plus, comme les titres de ces homélies comportent parfois l'indication des églises et martyriums où elles ont été prononcées, on en peut conclure à

Pitra, t. IV, *Patres antenicaeni*, Parisiis, MDCCCLXXXIII, J.-P. Martin, qui est l'auteur de ce tome, écrivait déjà : « Liceat hic monere viros doctos celebratissimam homiliam quae exstat inter opera sancti Gregorii Nysseni (*P. G.*, t. XLVI, col. 627-652), quaeque fuit tributa S. Gregorio Nysseno, Hesychio Hierosolymitano atque Severo Antiocheno, esse revera hujus ultimi auctoris, ut plenissime constat ex perantiquis hujus homiliae versionibus in linguam syriacam factis. Verum de hoc argumento plura alibi dicemus. » (*Prolegomena* p. VII, note 3). L'article annoncé n'a pas paru. Cf. M.-A. Kugener, *Une homélie de Sévère d'Antioche attribuée à Grégoire de Nysse et à Hésychius de Jérusalem*, *R. O. C.*, t. III (1898), p. 435-451.

1. Anton Baumstark, *Das Kirchenjahr in Antiocheia zwischen 512 und 518*, *Römische Quartalschrift f. christl. Altertumswiss. u. f. Kirchengesch.*, t. XI (1897) p. 31-66; t. XIII (1899), p. 305-323. Baumstark, *Festbrevier und Kirchenjahr der syrischen Jakobiten*, eine liturgiegeschichtliche Vorarbeit, Paderborn, 1910. Baumstark, *Der Antiochenische Festkalender des frühen sechsten Jahrhunderts*, *Jahrbuch für Liturgiewissenschaft*, t. V (1925), p. 123-135. Cet article corrige le premier, dans lequel il y a beaucoup de fautes d'impression, telles que XXXII pour XXXVI.

l'existence des édifices religieux dans la ville d'Antioche au temps de Sévère. L'étude faite à ce point de vue par M. Eltester pour le ive siècle pourrait se continuer pour le vi^e siècle ¹.

Il est possible de suivre l'observation des jeûnes et en particulier du Carême, ainsi que la pratique de la communion et l'administration du baptême, en recueillant certains détails dans les homélies.

2° Parmi les discours qui sont consacrés aux saints, le plus grand nombre concerne des martyrs, dont nous avons les actes, et parfois ces actes existent en plusieurs recensions. La comparaison des homélies de Sévère avec ces différentes rédactions a permis de fixer la priorité de telle recension par rapport à telle autre ². Il y a même un cas où il y a lieu de penser que c'est le Métaphraste qui a emprunté au texte de Sévère les éléments introduits par lui-même dans sa composition hagiographique ³.

3° En plus des ouvrages proprement théologiques et même des lettres qui traitent de questions dogmatiques, les homélies cathédrales nous livrent l'enseignement de Sévère sur le monophysisme, dont il est à bon droit regardé comme le fondateur et le théologien. En particulier, les grandes catéchèses qui s'adressaient le mercredi saint de chaque année à ceux qui allaient être baptisés à la fête de Pâques avaient trait surtout aux mystères de la Trinité et de l'Incarnation; elles défendaient la vérité monophysite contre les attaques des Juifs, des Nestoriens, des Eutychiens, des Chalcédoniens, des Manichéens, et elles supposaient chez leurs auditeurs des connaissances théologiques peu ordinaires. Du reste, les fidèles d'Antioche demandaient même que des homélies prononcées dans d'autres villes leur fussent répétées, montrant ainsi l'intérêt qu'ils portaient à ces questions et à ces controverses.

Sévère s'empressait également de répondre aux doutes relatifs aux Écritures que ses auditeurs lui présentaient, et de lui-même il expliquait les péripécies de l'Évangile qui se lisaient les simples dimanches. Ses commentaires ont fourni ces nombreux fragments qu'ont conservés les chaînes grecques; et il est possible de retrouver des textes de Sévère d'Antioche qui, par ce chemin détourné, ont passé chez les Occidentaux, dans la *Catena aurea* de saint Thomas d'Aquin et dans les commentaires de Maldonat ⁴.

4° Les conseils moraux qui terminent généralement les homélies de Sévère renseignent sur la vie publique et même privée des habitants d'Antioche, telle qu'elle se présentait au début du vi^e siècle. Et des historiens pourraient tracer un tableau de la société de cette époque, et ils mettraient en évidence l'import-

1. Walther Eltester, *Die Kirchen Antiochias im IV. Jahrhundert*, dans *Zeitschr. f. d. neutest. Wiss.*, 36 Band (1937), p. 251-286.

2. F. Nau, *Les Martyres de S. Léonce de Tripoli et de S. Pierre d'Alexandrie d'après les sources syriaques*, *Analecta Bollandiana*, t. XIX (1900), p. 9-13.

3. F. Nau, *Quelques nouveaux textes grecs de Sévère d'Antioche, à l'occasion d'une récente publication*, *R. O. C.*, t. XXVII (1929-1930), p. 3-30. (Tirage à part, 28 p.)

4. F. Nau, *Quelques nouveaux textes grecs*, p. 10.

tance qui s'attachait alors aux courses de chevaux, aux jeux olympiques, aux théâtres, aux distractions et aux fêtes de Daphné.

Ces études sont à peine ébauchées; et en effet il fallait au préalable éditer ces homélies qui sont passées du grec en syriaque et qui par là même étaient accessibles aux seuls orientalistes. On peut cependant regretter qu'en France le *Dictionnaire de Théologie catholique*, à l'article consacré à Sévère d'Antioche, se soit contenté d'une vingtaine de lignes pour faire connaître les cent vingt-cinq homélies cathédrales à ses éventuels lecteurs. En dehors des ouvrages de Baumstark et des articles de F. Nau, signalons du moins une étude de W. de Vries sur l'Eschatologie de Sévère d'Antioche avec des références aux homélies ¹; quelques lignes sur l'idée que Sévère se faisait de l'épiscopat et de ses devoirs, par Joseph Lécuyer ²; et un article sur la catéchèse de Sévère ³.

1. W. de Vries, *Die Eschatologie des Severus von Antiochien*, *Orientalia christiana periodica*, vol. XXIII, 3-4, Roma, 1957, p. 354-380.

2. Joseph Lécuyer, *Dictionnaire de spiritualité*, art. *Épiscopat*, fasc. 26-27, col. 892-893. Paris, 1959.

3. François Graffin, *La catéchèse de Sévère d'Antioche*, *L'Orient Syrien*, n° 17, vol. v, fasc. 1, Paris, 1960, p. 47-54.

Maurice BRIÈRE

SÉVÈRE D'ANTIOCHE

HOMÉLIES CXX A CXXV

Texte syriaque et Traduction française

L = Londres Add. 12 159. Version de Jacques d'Edesse

V = Vatican syr. 143. Version de Paul de Callinice

حی خجہ و قمر مومنوں! رحمہ اللہ

10

15

20

SUR L'ENTRÉE DU JEUNE, ET SUR LA LECTURE QUI CONVIENT (TIRÉE) DES SAINTS ÉVANGILES, QUE L'HOMÉLIE MÊME INDIQUE, EN AVANÇANT, LORSQU'ELLE EN FAIT UN MODESTE COMMENTAIRE.

Après que vous avez entendu les paroles du Seigneur, vous avez reconnu quel (est) l' *ἀξίωμα*, ou la dignité, du jeûne et quelle (est) son efficacité : et la dignité, d'une part, parce que Dieu l'a institué par une loi comme quelque chose de bon — c'est pourquoi, lui aussi, il a témoigné à son sujet — l'efficacité, d'autre part, parce qu'il fait fuir les démons et (qu')il accorde la délivrance de 5 (leur) servitude méchante et la liberté qui convient à la prière. Par conséquent, respectons sa dignité, faisons l'expérience de son efficacité, et n'écartons pas de nous le profit qui d'ici se produira en nous. Car ou bien, étant malades, nous serons guéris, ou bien, étant bien portants, nous gagnerons de ne pas tomber dans la maladie.

10

Mais remontons, s'il (vous) plaît, au début des versets de l'Évangile, et considérons leur sens paisiblement et tranquillement selon la petite force qui (est) en nous; et, lui, il nous guidera et nous fera nécessairement monter vers la hauteur du jeûne. *Un homme*, dit (l'Évangile), *s'approcha de Jésus*, en le suppliant et en disant : *Mon Seigneur, aie pitié de mon fils, parce qu'il est lunatique et souffre 15 cruellement*¹. Et, d'une part, tu trouveras que les médecins *φυσιολογοῦσιν*, c'est-à-dire parlent d'après la nature, au sujet de cette souffrance et qu'ils ne veulent pas l'imputer à l'action des démons, mais (qu')ils disent que par un certain hasard la maladie est produite par une humeur, qui se meut principalement dans la tête et possède (son) mouvement à cause du cycle de la lumière de la lune par 20 suite d'une certaine sympathie et (qui) produit chez l'homme le vertige et le trouble. Nous, d'autre part, en acquiesçant à la Vérité qui a prêché l'Évangile, nous disons que c'est là une attaque et une agression des démons, de ces (esprits) qui haïssent les hommes totalement et (sont) sauvages et cruels, qui se hâtent et s'appliquent non seulement à nuire au corps, mais aussi à répandre dans les 25 âmes des opinions mauvaises et pernicieuses. En effet, c'est avec le cycle de la lune qu'ils font circuler leur propre action qui est extrêmement nuisible; et

1. *Matth.*, XVII, 14.

(L 284 r° b) ils la font croître et décroître avec elle, et (cela) en la diminuant habilement et en la prolongeant et en l'augmentant, afin que nous pensions que c'est la lune qui est l'auteur des maux et (que) nous (en) fassions remonter la cause au Créateur d'une manière blasphématoire et (que), selon qu'il est dit par le prophète David, *tandis que nous mettons notre bouche dans le ciel, nous proférons l'iniquité dans la hauteur*¹.

De même, ces esprits mauvais se réunissent ensemble (et) entrent également dans la tromperie de ceux qui sont appelés ἀστρολόγοι, c'est-à-dire ceux qui dissertent sur les étoiles, et supputent les horoscopes; et, tandis que ces (personnages) vains et qui s'enorgueillissent en vain font remonter leurs folies furieuses à certaines figures d'étoiles malfaisantes, comme ils disent eux-mêmes, les démons montent une garde sévère et se postent auprès de la figure d'une étoile, quelle qu'elle soit, et alors ils répandent la folie par eux, afin de faire que ceux qui sont dans de telles dispositions soient particulièrement saisis par la tromperie comme par ce qui n'erre pas et ne se trompe pas. C'est avec cette sévérité qu'ils en poursuivent (et) conduisent quelques-uns même jusqu'à certains tombeaux de ceux qui sont possédés par les démons, afin d'affermir encore par là une autre opinion athée de ceux qui pensent que quelques-unes des âmes de ceux qui sont morts sont changées en démons. Et beaucoup parmi les hommes pervers et qui s'adonnent aux pratiques de la sorcellerie à cause de cette opinion, se sont jetés aussi sur les meurtres d'enfants; et tout aussitôt ces démons experts dans les maux se glissent (et) entrent sous l'effet de l'opinion de ceux-là et personnifient d'une manière trompeuse celui qui a été tué; et ils sont constamment auprès de ces homicides et ils leur répondent promptement, lorsqu'ils appellent, et ils entrent en conversation selon ce qui (leur) plaît, afin que, étant confirmés sous le rapport de la tromperie, ces (êtres) trois fois malheureux se portent encore à d'autres meurtres et que, étant pris, ils encourent les peines (fixées) par les lois.

Ainsi les (démons) mauvais ont soif de notre perte de partout à cause de (leur) haine des hommes, en accomplissant toute chose ouvertement et en faisant semblant d'une manière trompeuse et en plaçant des filets trompeurs sur (notre) chemin. C'est pourquoi Notre-Seigneur (L 284 v° a), dans les Évangiles, disait au sujet du Calomniateur, le chef de leur phalange : *Celui-là est homicide dès le commencement, et il ne se tient pas dans la vérité; parce qu'il n'y a pas de vérité en lui*². A cause de cela ils épient nos folies et nos pensées qui se trompent et errent, afin d'affermir (leurs) opinions qui combattent et luttent contre la

1. Cf. Ps. LXXII, 8-9. — 2. Jean, VIII, 44.

vérité et contre Dieu. C'est pourquoi il nous faut tenir les enseignements de l'Église et ne sortir en rien des définitions et des lois du Livre divin, de sorte qu'il n'y ait en nous aucun passage pour les démons qui trompent et nuisent, eux qui se sont glissés également dans les hérésies, lesquelles simulaient la piété, et (eux) qui en ont induit beaucoup en erreur. Car *ils se transforment même en anges de lumière*¹, ainsi que dit Paul, et ils s'appliquent et mettent leurs soins à mêler même à la pratique des commandements leurs propres (actions), en dressant des embûches près du chemin des vertus, en sorte que le prophète David, après avoir considéré leur ruse, chante et dise avec l'esprit plutôt et non pas avec la langue : *Dans ce chemin où je marchais, ils m'ont caché des filets, et à côté du sentier ils m'ont dressé des embûches*².

De même, lui aussi, l'Apôtre, est-il écrit dans les Actes, fut remué et piqué, en présence d'une servante, en qui il y avait un esprit mauvais, dit Πύθων — lequel est « devin » — et (qui) devinait aussi à son sujet et disait au sujet de ceux qui annonçaient (l'Évangile) avec lui : *Ces hommes sont des serviteurs de Dieu, qui vous annoncent une voie de salut*³, qu'il baillonna également et dont il ferma la bouche, alors qu'elle disait des choses vraies, en nous apprenant à ne pas accueillir les démons, quoiqu'ils plaident pour la vérité, mais à leur barrer tout chemin de la tromperie et à fermer nos oreilles pour tout ce qui (vient) d'eux. En effet, *après que Paul fut troublé et importuné*, dit (le Livre), *s'étant retourné*, il dit à cet esprit : *Je te commande au nom de Jésus-Christ de sortir d'elle ; et il sortit à l'heure même*⁴. Et la (parole) : *Il fut troublé*, indique que Paul a été remué et (L 284 v° b) qu'il s'est réveillé et s'est levé pour une juste fureur. Car il faut surtout que nous nous montrions durs envers eux, envers les démons, lorsqu'ils flattent et trompent et disent ce qui (se rapporte) à la volupté, et que nous soyons leurs adversaires et que nous leur résistions.

C'est pourquoi il faut nous réveiller également pour cela et fuir au loin ceux qui promettent d'user d'incantations contre les maladies ou contre les ulcères et de suspendre et d'attacher aux cous ou aux bras ou à un autre membre ces (objets) dits φυλακτήρια, ou amulettes pour la protection, même s'ils ont une apparence de piété, de peur que, cherchant la santé du corps, nous ne soyons

1. Cf. II Cor., xi, 14. — 2. Cf. Ps. cxxxix, 6. — 3. Act. xvi, 17. — 4. Ibid., 18.

ἀληθείᾳ συνηγορεῖν προσποιουμένους δέχεσθαι δαίμονας· ἀλλὰ πᾶσαν αὐτοῖς ἀποτευχίζειν πλάνης ὁδόν, καὶ ἀποφράττειν πρὸς τὰ παρ' αὐτῶν πάντα τὴν ἀκοήν.

4. Ib., p. 441 : Διαπονηθεὶς γὰρ φησὶν ὁ Παῦλος, τὸ δὲ διαπονηθεὶς, σημαίνει τὸ κινήθῃναι τὸν Παῦλον καὶ πρὸς δίκαιον διαναστῆναι, θυμόν. Δεῖ γὰρ μάλιστα κολακεύουσι τοῖς δαίμοσι, καὶ τὰ πρὸς ἡδονὴν λέγουσι, χαλεπαίνειν καὶ ἐναντιοῦσθαι, καὶ ἀντανίστασθαι· διὰ τοῦτο καὶ ἐπ' ἐκείνων νήφειν προσήκει, καὶ φεύγειν μακρὰν τοὺς ἐπαγγελλομένους νόσοις ἐπάδειν ἢ ἔλκεσι καὶ τῶν τραχήλων ἢ τῶν βραχιόνων ἢ ἄλλου μέλους ἐξάπτοντας τὰ λεγόμενα φυλακτήρια, καὶ εὐσεβὲς ἔχῃ τὸ πρόσχημα, μήποτε, θεραπείαν ἐπιζητοῦντες σώματος, προσαρρωσθήσωμεν τὴν ψυχὴν, ἐκ τῶν τοιούτων εὐπροσώπων αἰτιῶν, τῇ πλανῇ τῶν δαιμόνων, βάσιμον ποιοῦντες τὴν εἴσοδον.

malades en plus aussi dans l'âme, lorsque, pour de spécieux prétextes de ce genre, nous rendons (son) entrée accessible à la tromperie des démons.

Il nous faut, en effet, embrasser la seule foi dans le Christ et tenir celle-là de toute (notre) force et l'entourer étroitement de toute part. Et, quand à la fin nous sommes affligés et tourmentés et (que) nous sommes proches de la mort, 5 levons nos yeux vers le ciel et, en mettant toute notre affaire dans la foi, disons d'une manière assurée et ferme ces paroles de Pierre : *Même si j'ai à mourir avec toi, je ne te renierai pas*¹. Et en effet, tout en étant ainsi disposés dans (notre) esprit, si, d'une part, nous ne sommes pas encore près du terme de notre vie, tout aussitôt, par un secours qui (viendra) d'en haut, nous serons complètement 10 guéris et nous nous lèverons du lit, tandis que l'infirmité s'enfuira et sera chassée au loin, et nous jouirons de tous les biens. Si, d'autre part, nous continuons encore à être malades, en rendant grâces à l'exemple d'Isaïe, disons : *La leçon du Seigneur ouvre mes oreilles*². Mais, si le commandement est proche et (que) nous soyons appelés et (qu')il nous faille partir de la vie — car c'est permis et décrété 15 par ce gardien et administrateur des jugements ineffables et qui conduit tout vers ce qui convient pour les raisons qu'il connaît lui-même — avançons dans cet autre chemin avec bon espoir, en ne subissant aucun dommage dans notre âme inutilement de la part des hommes trompeurs et en nous en allant avec une confession (L 285 r° a) intacte de la foi et en attendant la promesse vraie du juste 20 juge, qui veut honorer même ce qui est petit par ce qui est très magnifique et (qui) a promis et dit : *Quiconque me confessera devant les hommes, je le confesserai, moi aussi, devant mon Père qui (est) dans les cieux*³.

C'est donc en tout que des démons mauvais font semblant d'une manière trompeuse, en s'appliquant et en se hâtant de frapper les âmes par des opinions 25 pernicieuses ou les corps par des afflictions et par des plaies dans lesquelles nous ne tomberons pas, retenus que nous sommes par une ancre sacrée, par une espérance divine; car ni le cycle de la lune n'est l'auteur des maux, non plus que les impulsions des étoiles. En effet, *tout ce que Dieu a fait est bon, et très bon*⁴, comme dit sa parole inspirée par Dieu; et en effet, *lui-même, il a dit, et ils ont été; lui-même, il a commandé, et ils ont été créés*⁵; et selon la parole de Jérémie : *Est-ce 30 que de la bouche du Très-Haut ne sortent pas les maux et les biens*⁶? Et personne ne dit que les âmes des hommes à la ressemblance des démons obéissent aux pratiques des sorciers — en effet, celui qui parle par le prophète Ézéchiël affirme :

1. *Matth.*, xxvi, 35; *Marc*, xiv, 31. — 2. *Isaïe* (LXX), L, 5. — 3. *Matth.*, x, 32. — 4. Cf. *Gen.*, i, 31. — 5. *Ps.*, cxlviii, 5. — 6. *Lament.*, iii, 38.

ὁ διὰ Ἰεζεκιήλ τοῦ προφήτου λαλῶν· πᾶσαι αἱ ψυχὰι ἐμαὶ εἰσὶν· τὰς δὲ οὐσας Θεοῦ, πῶς ἂν ἄνθρωπος ἐλκύσειεν ἀσεβῆς; δαίμοσι γὰρ μόνοις φίλον ὑπακούειν κακοῖς.

Toutes les âmes sont à moi ¹; et celles qui sont à Dieu, comment un homme impie les soustrairait-il? — car les démons seuls ont à cœur d'obéir aux méchants. En effet, si les âmes qui ont péché doivent être punies au jour du jugement, parce que, selon la parole du sage Qohélet, *Dieu citera en jugement en même temps toutes les œuvres* ², et : *Alors il rendra à chacun selon ses œuvres* ³, ⁵ selon la parole du prophète David, comment seront-elles accusées justement en tant qu'elles ont mal agi en ce monde, alors que, après (leur) séparation d'avec le corps, il leur est permis de servir les méchants et d'être entraînées par eux par nécessité et de force? Et tout particulièrement cela se montrera faux également au sujet des âmes des enfants, lesquels n'ont pas péché du tout. En ¹⁰ effet, que *les âmes des justes sont dans la main de Dieu* ⁴, c'est-à-dire dans l'union et dans la familiarité avec lui, comme si elles étaient chéries par lui et contenues dans sa main, un sage (L 285 r° b) aussi l'a très bien traité en philosophe.

Et c'est d'après une présomption et une opinion et une habitude qui avait cours qu'également celui-là, le père de cet enfant, criait : *Aie pitié de mon fils*, ¹⁵ *parce qu'il est lunatique et souffre cruellement* ⁵. Et c'est selon une opinion générale des hommes que, lui-même aussi, l'évangéliste écrit plus haut au sujet de Jésus : *Et ils lui présentèrent tous ceux qui étaient en mauvaise santé et qui étaient affligés de diverses maladies et tourments et qui étaient possédés par le démon et qui étaient lunatiques* ⁶, *et également les paralytiques* ⁷, et (cela), non pas lorsqu'il ²⁰ connaît la souffrance dite « mal du lunatique » autre que ce que nous disons : « Il est possédé par le démon », mais — ce que j'ai dit — lorsqu'il s'est servi de l'habitude. C'est pourquoi, tandis que son père avait dit ici que son fils est lunatique, l'évangéliste, ajoutant la guérison de la souffrance, n'a pas dit simplement : « Il le guérit », afin que la souffrance paraisse douteuse, mais : *Il le repré-* ²⁵ *manda, et ce démon sortit de lui* ⁸. Ainsi être lunatique n'est pas autre chose qu'être possédé par le démon.

Or, semble-t-il, dans d'autres passages également, les évangélistes ont écrit quelques (récits) selon une opinion des hommes, ainsi que j'ai dit, et non pas selon leur propre pensée. C'est pourquoi Matthieu a écrit : *Jésus dit à celui qui* ³⁰ *était paralytique et qui a été amené sur un lit : Aie confiance, mon fils ; tes péchés*

1. *Ézéch.*, XVIII, 4. — — 2. *Eccl.* (LXX), XII, 14. — 3. *Matth.*, XVI, 27. — 4. *Sagesse*, III, 1. — 5. *Matth.*, XVII, 14. — 6. Note marginale de L : Les Grecs, d'une part, appellent cette possession par le démon *σεληνιασμός*, comme si elle avait lieu d'une lune à une lune; l'habitude des Syriens, d'autre part, la nomme (celle) du fils du toit, peut-être quand, aux temps anciens, il est arrivé que le démon jette du toit beaucoup de ceux qui (étaient) dans cette souffrance et qu'il les fasse périr. Cependant, et même chez les Syriens, c'est là une habitude que beaucoup disent de chacun de ceux qui sont possédés par le démon que son démon l'attaque d'une lune à l'autre. — 7. *Matth.*, IV, 24. — 8. *Matth.*, XVII, 17.

te sont remis. Et voici, dit-il, quelques-uns des scribes dirent en eux-mêmes — ce qui est : « Ils réfléchissaient et disaient dans leur esprit » — *Celui-là blasphème*¹. Et Luc ajoute la cause de cela avec plus de détails : *Qui peut, en effet, dirent-ils, remettre les péchés, si ce n'est Dieu seul*²? Et, lorsque Jésus connut leurs pensées, il dit : *Pourquoi pensez-vous le mal dans vos cœurs? Car lequel est le plus aisé de dire : Tes péchés te sont remis, ou de dire : Lève-toi et marche? Mais, pour que vous sachiez que le Fils de l'homme a sur la terre le pouvoir de remettre les péchés, alors il dit à ce (L 285 v° a) paralytique : Lève-toi, prends ton lit et va dans ta maison*³. Et par cela il a clairement montré que celui qui a et dit et fait cela avec un pouvoir qui convient à Dieu est vrai Dieu; car c'est vraiment le propre, et (le propre) de Dieu seul de connaître les mouvements cachés des cœurs, et selon ce qui est dit par Salomon dans une prière, au troisième (livre) des Rois : *Toi seul, tu connais le cœur de tous les hommes*⁴, et selon ce qui est dit par les apôtres dans les Actes : *Toi, Seigneur, qui connais les cœurs de tous*⁵. Et c'est pareillement le propre de Dieu de dire aussi avec autorité : *Tes péchés te sont remis*⁶, et d'accorder cela de façon royale et de confirmer, par cela qu'il a délié la paralysie visible, que le lien invisible des péchés également a été délié. Et cependant, s'il n'était pas Dieu par essence, avec ceci qu'il s'est fait vraiment homme, il lui faudrait éloigner de lui ce qui a paru aux Juifs être un blasphème et dire : « Le Père m'a donné ce pouvoir », ce que parfois il a dit aussi en d'autres (circonstances), en guidant la faiblesse de ceux qui écoutent. Mais maintenant c'est même d'une façon très démonstrative, suivant ses sages et ineffables paroles, qu'il a montré vérité le blasphème qui semblait à ceux-là. « En effet, s'il appartient à Dieu seul de remettre les péchés, ô Juifs, et que, moi, je (les) remette, comprenez à quoi tendait le *συμπέρασμα*, ou la conclusion du raisonnement (à savoir qu')il est certain qu'est Dieu celui qui remet ce qui est tel comme il convient à Dieu. »

Et vois-moi l'indivisibilité de l'économie et que, lui-même, il est un et le même (celui) qui parle à la fois comme Dieu et comme homme. En effet, après avoir clairement montré par cela qu'il est vrai Dieu, il n'a pas dit : « Mais pour que vous sachiez que le Fils de Dieu a le pouvoir de remettre les péchés » ; mais il emploie le mot qui est très humble et il dit : *Mais, pour que vous sachiez que le Fils de l'homme a le pouvoir*⁷. (L. 285 v° b) Par cela il est certain et clair que fausse est l'opinion de ceux qui le divisent par la duplication des natures qui

1. *Matth.*, ix, 2-3. — 2. *Luc*, v, 21. — 3. *Matth.*, ix, 4-6. — 4. *III Rois*, viii, 39. — 5. *Act*, i, 24. — 6. *Matth.*, ix, 2. — 7. *Matth.*, ix, 6.

1. L. *οὐδὲ* (*sic*).

(est) après l'union ineffable et (qui) divisent et attribuent les mots qui conviennent à Dieu à la nature divine et ceux qui sont humbles et conformes à l'économie à la nature humaine. Et comment quelqu'un dira-t-il que ce que l'humble dit humblement est un mot de l'économie? Car celui qui parle comme il lui convient n'a pas besoin de l'économie, et celui qui est très haut par nature parle conformé- 5
ment à l'économie, lorsqu'il descend jusqu'à la bassesse des mots, afin de confirmer aussi par ce qu'il dit qu'il s'est fait vraiment homme pour notre salut. Que personne donc ne s'imagine l'Emmanuel autre et autre, en le coupant d'une manière impie après l'union en la dualité des natures; car il est un et le même de 10
deux (de) la divinité et (de) l'humanité, une seule personne et une seule hypostase, une seule nature incarnée du Verbe, et qui, en dehors du changement et de l'imagination, s'est fait homme parfaitement.

Cependant l'évangéliste, qui a écrit ces (paroles) qui montrent clairement qu'il était vrai Dieu (celui) qui faisait tout par (sa) propre puissance et par (son propre) pouvoir, a produit ensuite une opinion humaine (laquelle était) celle de 15
la foule qui se tenait autour de lui et laquelle était très éloignée de la vérité; il a dit, en effet : *Et, après avoir vu, les foules furent dans l'admiration, et elles glorifièrent Dieu qui a donné un tel pouvoir aux hommes* ¹. Ainsi il était habituel à ceux qui ont écrit de produire en public également ces (expressions) de l'opinion d'un grand nombre, de même que c'est selon un usage général que Matthieu 20
aussi s'est servi de l'expression : *Ceux qui (étaient) lunatiques* ², d'après laquelle il a raconté que le père de cet enfant également a dit de lui : *Parce qu'il est luna-
tique et souffre cruellement* ³.

Or il semble que ce père de l'enfant est malade d'incrédulité et qu'il incrimine la faiblesse des disciples : *Je l'ai amené*, en effet, dit-il, *à tes disciples, et 25
ils n'ont pas pu le guérir* ⁴. C'est à cause de cette incrédulité que selon l'économie également ont été empêchés (L 286 r° a) ces (cas) de guérison, alors que les disciples avaient fait déjà beaucoup d'(actions) de ce genre et qu'ils se réjouissaient et disaient à Jésus : *Même les démons nous sont soumis* ⁵. Et en effet, cet (homme) avait besoin d'une réprimande et d'un reproche qui (le) corrige. Mais, parce que 30
les foules aussi qui se tenaient tout autour partageaient la même incrédulité, (Jésus) généralisait la réprimande, en disant : *O génération incrédule et perverse* ⁶! Et c'est très bien qu'il a dit : *perverse*, en dévoilant le genre de l'incrédulité. Et en effet, également lorsque d'autres qui (étaient) possédés du démon ont été guéris, elles disaient que *c'est par Bézébub, chef des démons, que sortaient les démons* ⁷. 35

1. *Math.*, ix, 8. — 2. *Math.*, iv, 24. — 3. *Math.*, xvii, 14. — 4. *Math.*, xvii, 15.
— 5. *Luc*, x, 17. — 6. *Math.*, xvii, 16. — 7. Cf. *Marc*, iii, 22; *Luc*, xi, 15.

Et maintenant, alors qu'il s'est produit un petit retard, elles pensaient se moquer de (sa) faiblesse. Et (Jésus) a causé un tel profit au père de l'enfant par la réprimande qu'il a amenée ensuite comme il convient en tant que Seigneur et docteur que (celui-là) criait même, en disant — ainsi que dit Marc : — *Je crois, viens au secours de mon incrédulité*¹, « L'incrédulité que tu (m')as reprochée, reçois-la à la place de la foi, et aie pitié; car je reconnais (mon) péché. » Et (Jésus) s'est incliné en voulant cela; et, après avoir purifié d'abord le père de son incrédulité, de même il délivre du démon l'enfant également.

Or les disciples, après avoir été modérément troublés et avoir eu peur que la grâce des guérisons ne les eût abandonnés, posent une question au sujet de ce démon : *Pourquoi, nous, n'avons-nous pas pu le chasser*²? Et, en les ramenant à l'humilité et à penser toujours qu'ils sont dans le besoin, par rapport à toute bonne action, et à s'en prendre à eux-mêmes, de ce que la grâce qui (vient) de lui n'arrive pas d'elle-même, n'importe quand, par quelque parole ineffable, il leur a répondu : *C'est à cause de votre incrédulité*³. Et puis, afin qu'ils ne pensent pas encore que toute action relève de la foi et qu'ils n'ont pas besoin des œuvres, il ajoute en continuant (L 286 r° b) ensuite, en disant : *Mais ce genre ne sort pas si ce n'est par la prière et par le jeûne*⁴.

Or c'est bien comme il convient qu'il a employé une parole qui ne (contient) pas l'indication de la personne et qu'il n'a pas dit : « Si vous ne jeûnez pas, vous, vous qui guérissez, ou bien ceux qui sont tourmentés et souffrent », afin que l'exercice de la prière et du jeûne fut général, et de ceux qui guérissent, et de ceux qui ont besoin de guérison. Mais il a dit cela de ceux qui à cause de (leur) vertu⁵, comme les apôtres, reçoivent le pouvoir et la grâce pour chasser les esprits. Beaucoup, en effet, pour le profit de quelques-uns, dans des lieux où il n'y avait pas la connaissance de Dieu, ont accompli de telles (actions) d'après le besoin, et elles relevaient non pas de leur vertu, mais de Dieu qui a donné. Parce que et le devin Balaam, bien qu'il fût indigne, a prophétisé au sujet de l'économie, et (de même) Caïphe, le grand prêtre des Juifs, cependant ce n'est pas à cause de cela que Caïphe et Balaam sont des prophètes. C'est pourquoi Notre-Seigneur aussi disait : *Beaucoup me diront en ce jour-là : Seigneur! Seigneur! n'est-ce pas*

1. Marc, ix, 24. — 2. Matth., xvii, 18. — 3. Matth., xvii, 19. — 4. Matth., xvii, 20. — 5. Note marginale de L : Au temps de jadis, les évêques qui (sont) dans les Églises choisissaient des hommes chastes et qui (étaient) connus par (leur) vertu parmi ceux qui (étaient) dans l'Église; et ils leur donnaient pouvoir par la prière et ils les préposaient à ceci (à savoir) qu'ils chassent les esprits mauvais de ceux qui (étaient) tentés, et ils étaient appelés « exorcistes » (litt. : « ceux qui adjurent »), dont, d'une part, nous avons mention maintenant dans les histoires et dans les canons de l'Église (et) que, d'autre part, nous n'avons pas à cause de l'incrédulité, qu'a dite Notre-Seigneur, et à cause du défaut de vertu.

5 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

en ton nom que nous avons prophétisé et en ton nom que nous avons chassé des démons et en ton nom que nous avons fait de nombreux miracles? Et alors je leur confesserai: Jamais je ne vous ai connus. Éloignez-vous de moi, artisans d'iniquité ¹. Il faut donc faire ce qui est défini par les lois, et ainsi (en est-il) également des miracles que Dieu donne et fait faire. Réjouissons-nous, et ne nous 5 enorgueillissons pas, et retirons-nous aussitôt dans la crainte.

Et qu'est la (parole): *Ce genre* ²? Est-ce que (Jésus) parle des démons qui, dans les cycles de la lune, attaquent les hommes? — Et nullement. Sinon, il dirait: « Cette espèce ». Mais, lorsqu'il a dit: (*Ce genre*, il parle d'une manière générale de toute action des démons, par rapport à laquelle nous tous avons 10 besoin du jeûne et de la prière. Quant au jeûne, ce n'est pas (L 286 v° a) celui des aliments, mais c'est l'éloignement de tous les maux. En effet, si tu es malade de l'avarice, tout aussitôt le démon qui en allume le feu, se trouvant un degré pour s'avancer, s'avance et se jette sur ton âme. Jeûne donc et dompte par la faim le désir de l'avarice, en n'amassant pas pour elle ce qui lui est cher et en don- 15 nant de ce que tu possèdes à ceux qui (sont) dans le besoin; et, en priant, tu te délivreras aussitôt de (cette) folie. Et si, tandis que tu comptes les mois, tu abordes très durement ceux qui (te) doivent, en réclamant de lourds et exécra- bles intérêts, tu ne diffères en rien du démon qui, dans le cycle de la lune, met l'homme en pièces. Et si quelqu'un est poussé et importuné également par une 20 colère irraisonnée et brutale, qu'il jeûne de celle-là par la douceur et qu'il n'oublie pas que c'est le démon, qui fait grandir la passion, qu'il amène en face de lui-même et qu'il accueille. Que le jaloux aussi s'approprie ce remède et qu'il ne soit pas jaloux des biens des voisins; sinon, il trouvera que le serpent qui rampe s'est glissé secrètement dans les appartements de son cœur, lui qui a été 25 jaloux d'Adam à cause du séjour bienheureux dans le paradis, lui qui par jalousie a armé contre Abel la main droite de son frère. (Qu'ils s'approprient) cela, l'adultère et celui qui est au service de son ventre et de la gourmandise, (qui sont) des collecteurs d'impôts et des percepteurs qui ne se rassasient pas. En effet, c'est de cela et de tous les maux en général que les démons allument la 30 fureur. Mais *ce genre* ³, c'est-à-dire toute espèce qui accueille l'action des démons, est chassé par le jeûne et la prière. C'est avec cette purification que *le Christ, la Pâque, qui a été immolé pour nous* ⁴, veut que nous le rencontrions au jour de la résurrection.

Que, avec ce qui a été dit, également le (fait) pour nous de ne pas avoir part 35 à la nourriture est une purification des péchés, Dieu l'a attesté (lui), qui a nommé

1. *Matth.*, VII, 22-23. — 2. Cf. *Matth.*, XVII, 20. — 3. Cf. *Matth.*, XVII, 20. — 4. Cf. *I Cor.* V, 7.

1. La note annoncée dans le texte n'existe pas dans la marge.

seul jour de l'expiation le dixième jour du septième mois, où il a commandé de jeûner dans la Loi qui a été donnée par (L 286 v° b) Moïse ¹. Qui donc est celui qui ne veut pas par ce remède se rendre Dieu propice pour ses péchés? Par conséquent, jeûnons joyeusement et même en dehors de tout motif, afin de recevoir une rémission de nos péchés abondante et riche et d'obtenir le royaume des cieux . 5 par la grâce et par la charité du Dieu grand et notre Sauveur Jésus-Christ, avec qui la louange sied au Père avec son Esprit, saint en tout et bon et qui lui (est) consubstantiel, maintenant et toujours et dans les siècles des siècles. Ainsi-soit-il!

1. Cf. *Lév.* xxiii, 27.

مقامنا و مدارا دهنه مس

حالا منبرمعه جہاں ہوا نہا و مصلحتا و احسن صمیمتہ : اے امر حمدا ؎

١٠
 ٢٠
 ٣٠
 ٤٠
 ٥٠
 ٦٠
 ٧٠
 ٨٠
 ٩٠
 ١٠٠
 ١١٠
 ١٢٠
 ١٣٠
 ١٤٠
 ١٥٠
 ١٦٠
 ١٧٠
 ١٨٠
 ١٩٠
 ٢٠٠
 ٢١٠
 ٢٢٠
 ٢٣٠
 ٢٤٠
 ٢٥٠
 ٢٦٠
 ٢٧٠
 ٢٨٠
 ٢٩٠
 ٣٠٠
 ٣١٠
 ٣٢٠
 ٣٣٠
 ٣٤٠
 ٣٥٠
 ٣٦٠
 ٣٧٠
 ٣٨٠
 ٣٩٠
 ٤٠٠
 ٤١٠
 ٤٢٠
 ٤٣٠
 ٤٤٠
 ٤٥٠
 ٤٦٠
 ٤٧٠
 ٤٨٠
 ٤٩٠
 ٥٠٠
 ٥١٠
 ٥٢٠
 ٥٣٠
 ٥٤٠
 ٥٥٠
 ٥٦٠
 ٥٧٠
 ٥٨٠
 ٥٩٠
 ٦٠٠
 ٦١٠
 ٦٢٠
 ٦٣٠
 ٦٤٠
 ٦٥٠
 ٦٦٠
 ٦٧٠
 ٦٨٠
 ٦٩٠
 ٧٠٠
 ٧١٠
 ٧٢٠
 ٧٣٠
 ٧٤٠
 ٧٥٠
 ٧٦٠
 ٧٧٠
 ٧٨٠
 ٧٩٠
 ٨٠٠
 ٨١٠
 ٨٢٠
 ٨٣٠
 ٨٤٠
 ٨٥٠
 ٨٦٠
 ٨٧٠
 ٨٨٠
 ٨٩٠
 ٩٠٠
 ٩١٠
 ٩٢٠
 ٩٣٠
 ٩٤٠
 ٩٥٠
 ٩٦٠
 ٩٧٠
 ٩٨٠
 ٩٩٠
 ١٠٠٠

HOMÉLIE CXXI

SUR LA PRÉPARATION ET LA DISPOSITION A L'ENTRÉE DANS LE BAPTISTÈRE,
SELON L'HABITUDE.

Après vous avoir parlé une et deux fois¹ au sujet de ce soir et (avoir dit) quel est le sens et la signification du (fait) que, pendant ces quarante saints jours du jeûne, nous interdirons l'entrée, qui (a) lieu avec des prières, de la source qui coule continuellement et qui à partir du ciel (est) un ruisseau qui (va) au Jourdain, jusqu'au jour de la résurrection, plus adorable et (plus) glorieux que tous 5 les jours, j'estime de nouveau superflu de remuer (ma) langue, toujours et encore l'année qui viendra, sur le même soir et touchant le même sujet, en considérant aussi en même temps que la pauvreté de (ma) parole ne peut pas apporter quelque chose de nouveau sur des objets qui se ressemblent. Et, en faisant ces réflexions, je crois avoir bien pensé. 10

Or, lorsque l'année suivante du cycle m'amène de nouveau au même soir, je ne sais pas comment je me trouve changé² et (comment), en prenant pour vous dans mon esprit, je parais d'indigent (être) quelqu'un d'opulent et de généreux. Et, comme cette veuve, qui a reçu Elie, laquelle était pauvre et est devenue riche, quand je considère mon besoin et que je ne peux pas nourrir copieusement l'insatiabilité digne d'éloge de vos oreilles, ni mettre devant vous en quelque 15 quantité que ce soit un seul pain (L 287 r° a) entier, je juge bon de me servir de ses paroles et de dire à chacun de ceux qui se disposent à entendre : *Le Seigneur ton Dieu est vivant, je n'ai pas³ un pain cuit sous la cendre, si ce n'est environ une poignée de farine dans un pot, et un peu d'huile dans une cruche⁴, afin que 20* vous-mêmes vous répondiez à celles-là et (que) vous leur opposiez à (grands) cris les paroles prophétiques d'Élie : *Le Seigneur dit ceci : Le pot de farine ne manquera pas, et la cruche d'huile ne diminuera pas⁵*. C'est là l'abondance de mes biens, c'(est) là mon opulence, c'(est) là la richesse de (ma) parole; car le (fait) que vous-mêmes ayez de telles dispositions de foi me confère un don de parler 25 qui (est) très suffisant.

1. Cf. les homélies LXIX, LXXXVIII et CVI. — 2. Litt. : « Je deviens un autre à la place d'un autre. » — 3. Litt. : « si j'ai ». — 4. *III Rois*, xvii, 12. — 5. *III Rois*, xvii, 14.

Cependant je continuerai, puisque nous avons fait mention de l'huile, à prendre cela pour sujet, afin de vous tisser une exhortation qui convienne à ce soir. Songeons donc à ces dix vierges¹, que présente l'Évangile, lesquelles se préparaient à aller à la rencontre de l'époux; et imitons ces cinq sages, mais fuyons l'exemple de ces cinq folles et insensées; et, pendant ces jours saints du jeûne, garnissons et préparons nos lampes. En effet, d'un côté, l'âme de chacun des fidèles est une vierge, lorsqu'elle reconnaît le Christ comme seul époux et mari, ainsi que dit Paul, écrivant aux Corinthiens : *Je vous ai mariés à un seul mari, pour vous présenter devant le Christ comme une vierge pure*². D'un autre côté (elle est) une lampe, une mèche, qui est tressée par les travaux des actions et par la méditation assidue de la loi divine des vertus et (qui) brille de la lumière du feu d'en haut et des cieux.

En effet, que personne donc ne pense que c'est de ceux seulement qui ont renoncé au commerce du mariage et ont couru après l'isolement et la vie solitaire, et après la pureté qui (se trouve) en cela, et après la (condition) de devenir d'avance morts en tout ce qui appartient à la procréation et d'être crucifiés avec le Christ, que parle ici l'Évangile. Car il parle, ainsi que j'ai dit, de toute âme, qui par le bain de la régénération a été mariée et s'est attachée (L 287 r° b) au Christ, parce qu'il est exigé nécessairement que la lampe ait la préparation des vertus qu'éclaire la lumière qui (vient) d'en haut, afin que, lorsque (le Christ) descendra du ciel une deuxième fois avec une gloire qui convient à Dieu et (est) sublime et au-dessus de laquelle on ne peut rien imaginer, tandis que les anges viendront devant lui avec la trompette et une grande voix³, chaque (âme) lui présente la lampe de ses propres œuvres, qui est imbibée de la miséricorde pour les pauvres — laquelle (miséricorde) a été d'avance préparée et mise en place — et (qui est) éclatante, et qui dresse sa flamme très haut, et (qui) par son éclat et sa splendeur attire le visage de l'époux rempli de paix et d'allégresse, afin d'entrer avec lui aussi dans la chambre nuptiale. C'est, en effet, à la chambre nuptiale qu'a été assimilée la joie du royaume des cieux⁴, parce qu'à l'éclat et (à) l'union se mêle le plaisir chaste et véritable et qui n'est pas modéré par la satiété et dont on ne peut pas trouver d'exemple sur terre; car il n'y a chez les hommes rien de plus aimé et de plus cher que l'union charnelle qui (a lieu) dans le mariage, de laquelle naît également l'amour pour les enfants. Et en effet, s'il était possible de trouver une autre image qui soit plus grande, (l'Évangile) apporterait nécessairement

1. Cf. *Matth.*, xxv, 1-13. — 2. *II Cor.*, xi, 2. — 3. *Matth.*, xxiv, 31. —

4. Cf. *Matth.*, xxii, 2.

celle-ci; mais il s'est servi de celle-là, parce qu'une autre ne peut pas montrer en même temps ces (ressemblances) qui sont très nombreuses.

C'est pourquoi le prophète Isaïe dit à Jérusalem, qui est l'Église : *De même que l'époux se réjouit à cause de l'épouse, de même le Seigneur se réjouira à cause de toi*¹. Et que c'est à l'Église que s'adresse la parole, et non à la Jérusalem qui se voit avec des yeux sensibles et (est) ancienne, il (l') a prédit : *Et il appellera ton nouveau nom, celui que le Seigneur nommera*². Or le nouveau nom, c'est celui de l'Église, et celui qui complète celle-là, (à savoir) celui des chrétiens. Et que le Seigneur ait appelé le (nom) et (que) parmi les hommes personne ne l'ait trouvé, il (l') a fait connaître d'abord, lorsqu'il a dit : *Tu es roc, et sur ce roc je bâtirai mon Église*³.

Et c'est de la même manière que Paul également, après s'être servi de la comparaison et de la ressemblance du commerce du mariage, en écrivant aux Ephésiens, dit (L 287 v° a) : *A cause de cela, l'homme quittera son père et sa mère et il s'attachera à sa femme, et les deux deviendront une seule chair. Ce mystère est grand; quant à moi, je dis par rapport au Christ et par rapport à l'Église*⁴. En effet, (le mystère) est vraiment grand même dans l'exemple de l'amour qui se rapporte au joug du mariage; mais il est plus grand — on ne peut pas même dire quel il est — et il regarde le mystère, lorsqu'il s'élève par rapport au Christ et par rapport à l'Église.

Parce que donc nous avons compris ce que veut dire le (fait) d'aller à la rencontre du Christ et quelle (est) la signification des lampes, nous aussi, disposons-nous et préparons-nous pour entrer avec lui dans la maison de lumière au jour de la passion du Sauveur et de la résurrection, lorsqu'il va par le bain divin s'attacher encore d'autres vierges, des âmes, quand elles se réuniront ensemble et se lieront à la seule vierge et épouse, l'Église. Car, bien qu'il s'en ajoute beaucoup, elle est encore pareillement une, parfaite et chez qui il n'y a rien qui manque absolument en ce qui concerne l'appellation de celui qui a appelé. C'est pourquoi c'est en dix vierges également que (le Christ) a renfermé sa plénitude; car le nombre « dix » est la marque de la perfection; mais que cinq d'entre elles se soient trouvées folles et encourent la condamnation de la dernière folie, c'est le (fait) de leur faute; et cela aussi montre qu'(*il y a*) beaucoup d'appelés, mais peu d'élus⁵.

Et on peut trouver d'ici encore une autre signification plus profonde. En effet, parce⁶ que la pratique des vertus est régie par ces cinq sens, par la vue,

1. Isaïe (LXX), LXII, 5. — 2. Ibid., 2. — 3. Matth., XVI, 18. — 4. Eph., V, 31-32. — 5. Matth., XXII, 14. — 6. Note marginale de L : Parce que, dans la langue grecque, et les vierges et les cinq sens, que le maître a pris dans la contemplation qui (s'exprime) par l'allégorie, se disent au féminin, et qu'en syriaque il n'en est pas ainsi, mais que les vierges (se disent) au féminin et les sens au masculin, après que le maître a commencé le début de la syntaxe sur les sens et qu'il l'a transportée ensuite aux vierges, en grec la syntaxe est observée convenablement, et en syriaque elle ne l'(est) plus.

l'ouïe, l'odorat, le goût, le toucher, quand ils obéissent à l'intelligence, le chef de l'esprit, lorsqu'elle commande avec la loi divine ce qui doit être fait, et (qu')ils se conforment à ce qui convient, la parole montre que, si en face de cette patience ils ont en équilibre (L 287 v° b) aussi les bons offices et la miséricorde pour ceux qui sont dans le besoin, c'est doublés en quelque sorte, et dix au lieu de cinq, qu'ils paraissent à l'époux. Mais, quand ils manquent¹ de cela et (qu')ils n'ont pas pratiqué avec soin la pitié envers (leurs) congénères, c'est à bon droit qu'ils sont jugés être (les sujets) d'un manque d'intelligence, (eux) qui ont pris sur eux inutilement la peine qui (se rencontre) dans ces autres (actions), et ils sont comptés cinq seulement, en étant réputés pour rien; et ils ont des lampes pour la patience qui reste, mais (des lampes) sèches, et qui ne peuvent pas sans s'éteindre briller de la lumière qui (vient) d'en haut, laquelle dit : *Je veux la miséricorde, et non le sacrifice*².

Il nous faut donc aussi tresser la mèche³ en tressant les vertus, ainsi que j'ai dit, et imbiber celle-là d'une huile abondante, et ne dédaigner personne, et nous 15 préparer à aller à la rencontre (de tous) ensemble. En effet, l'éclat qui (est produit) par la pureté des bonnes œuvres excite la lumière qui (vient) d'en haut ; car ce qui est semblable court vers ce qui est semblable⁴. Et écoute un des prophètes — et Osée est celui-là — qui te trace la préparation de la lampe : *Semez 20 pour vous la justice, et moissonnez le fruit de vie ; allumez pour vous la lumière de la science ; tandis qu'il est temps, cherchez le Seigneur, jusqu'à ce que vous viennent des fruits de justice*⁵. En faisant cela, nous serons des vierges, des jeunes filles, dignes d'aller à la rencontre du Christ. En effet, la parole appelle les mêmes âmes souvent soit vierges, soit jeunes filles, lorsqu'elles ont montré de la 25 juvénilité, c'est-à-dire de l'entrain, en face des passions déshonorantes.

Alors aussi la parole de l'enseignement au sujet de la nourriture, quand elle est assimilée au froment et au vin, paraîtra d'agréable odeur en ce qui concerne vos actions. En effet, selon la parole du prophète Zacharie, *le froment (est) pour les jeunes gens, et le vin d'agréable odeur pour les vierges* ⁶. Car c'est en vue de la virginité et en vue de l'observance d'une vie pure et du mariage (L 288 r° a) ³⁰ (marqué) par le sceau du Christ que nous avons été mariés; et c'est par la jeunesse et l'entrain des travaux des vertus que le froment intellectuel et le vin — car c'est là la signification de l'enseignement — sont connus, et (qu')ils font participer également les voisins par suite de l'agréable odeur et qu'ils amènent les autres au zèle de ce qui est semblable, et (que), comme dit Paul, *un sacrifice* ³⁵ *et une oblation* sont offerts *en agréable odeur* au Dieu vivant ⁷, à qui (soit) la louange pour les siècles. Ainsi soit-il!

1. Litt. : « sont veufs ». — 2. *Osée*, vi, 6; *Math.*, ix, 13; xii, 7. — 3. Litt. : « la lampe »; cf. p. 2. — 4. ARISTOTE, *Morale à Nicomaque*, viii, 1. — 5. *Osée* (LXX), x, 12. — 6. *Zach.* (LXX), ix, 17. — 7. Cf. *Éph.*, v, 2.

[illegible]

مادمنا، مدالا، مدمنه، مدله

مستغفر الله و هو حمدا و قسما و ثناء . صدق الله و رسوله و محبهم دجالا و اعداءه . او اسئل الله بقرآن

[illegible][illegible]

1. L *in margine* : **حاصلہ شدہ**. Nous rapportons ici la note mise dans la marge, dont il n'y a pas le renvoi dans le ms. — 2. L **سمعہ**. — 3. L *in margine* : **فہملا**.

HOMÉLIE CXXII

EXHORTATION SUR LE DON HABITUEL DES MORCEAUX DE TOILE POUR CEUX
QUI SOUFFRENT DU MAL DE LA LÈPRE OU SONT MALADES AUTREMENT.

Je me souviens de vous avoir exhortés, aussi dans le temps passé ¹, à apporter — non pas avec un cœur avare ² — des fragments de morceaux de toile pour le service nécessaire de ceux qui souffrent d'une maladie, au point de mettre moi-même devant vous, pour l'interpréter, également toute la parabole, qui (est) dans l'Évangile, de l'homme qui descendait de Jérusalem à Jéricho et d'expliquer le sens de celle-là selon ma petite mesure, alors que, après avoir été aussi entraînés par vos oreilles, ainsi que vous (le) pensiez, vous avez paru vous surpasser vous-mêmes d'une certaine façon en largesse et en générosité pour ce qui est du don des morceaux (de toile), qui a été dit. En effet, parce qu'en somme une exhortation et un avertissement ont été nécessaires pour cela, je n'ai pas honte d'appeler « largesse » et « générosité » ce peu de valeur et (ce) peu d'importance (de l'offrande).

Lors donc que vous avez paru alors, en ce jour-là, des gens empressés et larges pour (ce) don, ce n'est pas les mêmes que vous avez paru aussi dans l'année qui a suivi, mais en grand nombre (vous avez été) petits. Et pourquoi dis-je « petits », alors que vous faisiez semblant seulement d'une manière trompeuse d'agir selon la loi, ou plutôt, s'il me faut dire ce qui est plus vrai, quand vous le cédiez même pour l'habitude à des femmes pauvres et à des hommes vils et petits, au point que ceux-ci, faisant par amour de Dieu violence à leur indigence, accomplissent ce qui était habituel et s'approprient la couronne de cette veuve, dont tout le train de vie consistait (L 288 r° b) en deux oboles, et (qui) cependant a tout donné au Christ, lorsqu'elle a élargi volontairement l'étroitesse de ses biens et (qu')elle a montré (que) ces deux oboles (étaient) une grande richesse, de sorte que celui qui regarde les cœurs et ne considère pas ce qu'est ce qui a été donné, mais celui de qui est ce qui a été donné, et pèse la plénitude de la pensée,

1. Note marginale de L : Dans l'homélie LXXXIX. — 2. L : Miséricordieux.

والمجتمعة بالانجيل لا... يعطى من... (المنهج) ان...
 وال... من... من... من... من... من...
 ح... من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 5 ... من... من... من... من... من...

من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 10 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 15 من... من... من... من... من...

من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 20 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 25 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...
 من... من... من... من... من...

décète et dise : *En vérité, je vous le dis, cette pauvre veuve a mis plus que tous ceux qui mettaient dans le trésor* ³. Il faut donc dire, à ceux qui sont malades d'étroussure et de petitesse d'âme sous ce rapport, ce qui a été dit par Paul aux Corinthiens : *Élargissez-vous aussi vous-mêmes, et ne vous rétrécissez pas dans vos entrailles* ⁴.

5

Pourquoi, en effet, avons-nous des dispositions si misérables et sommes-nous avarés ⁵ même pour des morceaux d'étoffe? Pourquoi? — Parce que nous ne faisons pas les (choses) divines en connaissance de cause, mais (que) nous voyons tout avec des yeux de chair, et, avec l'esprit, absolument rien. En effet, ne m'aie pas égard au peu de valeur de ce qui est donné, et considère ¹⁰ plutôt la magnificence du motif, c'est-à-dire l'intention, pour laquelle cela est donné. Et recherche avec amour de la science pourquoi, une seule fois en ces jours, le premier des diacres monte dans la chaire sacrée, et crie dans une proclamation publique et propre à la réunion, et rappelle à l'assemblée d'apporter ce don et de donner des morceaux d'étoffe et des morceaux (de toile) pour ceux qui ¹⁵ sont corrompus par la maladie de l'éléphantiasis (?), ou souffrent de la lèpre, ou sont affligés et malades d'autres ulcères.

Et en effet, ce n'est pas simplement que ce temps est assigné à ce don petit et cependant pieux et plus pieux que les autres, ainsi que, moi, je (le) juge. Et en effet, c'est à proximité et aux portes qu'est une fête du Sauveur, celle de ²⁰ Pâques, où se trouve le souvenir de la passion volontaire et divine. Parce qu'il fallait que Dieu souffrît pour fermer devant nous, par l'entière impassibilité ¹, la source des souffrances, qui a coulé sans rémission — laquelle est le Calomnieux — le Fils (L 288 v° a) et Verbe, qui (est) avant les siècles, a pris vraiment la chair qui (vient) de nous; et, quand sans changement il lui a été uni hypostati- ²⁵ quement (à elle) qui a une âme intellectuelle, et (que) sans division il était un de deux, à savoir de la divinité et de l'humanité, il a rendu pour lui, en tant qu'incarné, accessible et praticable le passage qui (mène) à la mort, lui qui également, après avoir été aux prises avec elle dans la chair capable de souffrir, et est mort comme homme et le même est demeuré immortel et impassible ³⁰ comme Dieu, lorsqu'il a vaincu la mort pour nous et non pas pour lui, et qu'il a goûté celle-là, non pas en ce qu'il était, mais en ce qu'il est devenu. En effet, parce que, nous, nous étions ceux qui ont été vaincus en Adam et que nous

3. *Marc*, XII, 43; *Luc*, XXI, 3. — 4. Cf. *II Cor.*, VI, 12-13. — 5. L : Miséricordieux. —

1. Litt. : « Par la grandeur de l'impassibilité. »

1. L *in margine* : , et *in textu* : .

اروجيه. سيع انما هي : هياكلها في : في حلة :
 في : الحلة : في : في : في : في : في : في :
 : في : في : في : في : في : في : في : في :
 : في : في : في : في : في : في : في : في :
 5 : في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :

في : في : في : في : في : في : في : في :
 10 : في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 15 : في : في : في : في : في : في : في : في :

في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 (L fol. 288 v° b) في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 20 : في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 25 : في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :
 في : في : في : في : في : في : في : في :

avons été sous le filet de la mort, après s'être incarné (en) tout ce qui (est) à nous et nous avoir pris tous en lui-même et n'avoir laissé de côté rien de ce par quoi a eu lieu le passage au péché, il a engagé le combat et lutté avec toute la mort, afin de la déraciner, lorsqu'il a été les prémices de la résurrection pour tout le genre humain. Et Paul proclame cela d'une voix éclatante, en écrivant 5 aux Corinthiens et en s'exprimant ainsi : *Car, parce que la mort (est venue) par un homme, c'est aussi par un homme qu'(est venue) la résurrection des morts. De même que tous les hommes meurent en Adam, de même c'est aussi dans le Christ que tous vivront*¹.

C'est pourquoi il monte sur la croix, en faisant connaître que sa descente 10 au Schéol qui (se fait) par la souffrance est une montée plutôt qu'une descente. En effet, il nous a fait monter avec lui, nous qui étions couchés là en bas, et il s'élève jusqu'au fond de l'humiliation, en appelant de nouveau la mort, je veux dire notre chute, par (sa) hauteur et en montrant que, même lorsqu'il est descendu jusqu'à cela, il est haut par essence, parce que, lorsqu'il était amené en bas à 15 cause de l'économie, il n'était d'aucune manière tiré en bas (loin) du séjour qui (est) en haut et qui (est) au-dessus de tout.

Et il est étendu tout droit, en nous tirant vers la montée et l'ascension de la vertu, nous qui sommes allés vers l'obliquité par le péché, et en (nous) dressant vers le haut et en (nous) menant vers le progrès (L 288 v° b) et vers le développe- 20 ment. Et ce n'(est) pas cela seulement; mais encore, lorsqu'il demeurerait en haut sur le bois, il se soumet à de nombreuses blessures, en acceptant volontairement par une parole et par la sagesse le jet (de sang) qui (part) de la blessure; car il est blessé, afin de bander et de guérir mes blessures incurables. Et il goûte le fiel et le vinaigre à l'encontre du goût gourmand d'Adam. Et il est cloué par ses 25 mains, en guérissant l'extension et la rétraction des mains de celui-là, avec lesquelles il a touché au fruit beau et pas beau, et beau à cause de la joie et de l'allégresse, et pas beau, parce qu'(Adam et Ève) en ont mangé à contretemps et non pas au temps qu'il fallait que fixe un commandement, et qu'ils attendent la fixation de celui-là et qu'ils ne regardent pas, avec audace et selon une loi qui 30 (vient) d'eux-mêmes, comme opportun ce qui n'(est) pas en son temps. Mais les pieds aussi sont attachés avec des clous, afin qu'ils soient capables de nous mettre un frein (pour arrêter) la course qui (mène) au péché, en modérant la descente

1. I Cor., xv, 21-22.

et la chute du mouvement violent qui (conduit) à la volupté, laquelle, comme une maladie, s'est acquis un passage par suite de la volonté d'Adam qui a été vaincue, ce qui a donné cause encore à la condamnation à la mort.

Et — ce qui (vient) en dernier lieu et qui (est) de beaucoup le plus important — après qu'il a séparé l'âme du corps et que son esprit est sorti et qu'il est mort de la mort volontaire et à laquelle, nous, nous avons été condamnés, il est blessé par la lance à son côté, lequel était mort au point de vue humain — car (Jésus) était déjà sans âme et sans souffle — et (qui) vivait de la vie divine à cause de l'union de la divinité. Et, lorsqu'il eut été blessé, il émit de là du sang et de l'eau, afin que, de même que ce qui est sorti du côté du premier Adam — ce qui était la femme — nous a amené la mort par la tromperie du serpent, de même l'eau et le sang qui ont jailli du côté du second Adam, eux qui sont capables de purifier notre péché, engendrent la vie et le salut; car c'est par l'eau et le sang qu'a lieu le commencement de la ré-(génération) et de la société avec Dieu.

(L 289 r° a) C'est donc par tous nos (états) qu'est venu l'Emmanuel, lorsqu'il est un de deux sans changement et sans confusion et (qu')il fuit également la division impie de la dualité des natures qui (vient) après l'union et l'apparence athée, afin que ce ne soit ni à un homme qui (est) à part, ni à des hallucinations imaginatives, que soit attribué notre salut, mais à Dieu, qui s'est fait homme vraiment et qui est mort d'une mort unique et de celle-là multiforme et qui lui est arrivée selon l'économie par des opprobres et des tourments nombreux, afin de mettre à chacun de nos ulcères un pansement approprié et convenable.

Le prophète Isaïe, voyant d'avance cela clairement et avec (ses) yeux mêmes et reprenant d'en haut l'audace, qui combat avec Dieu, des Juifs, ses compatriotes, criait : *Lui-même*¹, *il porte nos péchés, et c'est à cause de nous qu'il est affligé par la douleur; et, nous, nous avons jugé qu'il est dans la douleur et dans la blessure et dans le tourment. Lui-même, il a été blessé à cause de nos iniquités, et il a été malade à cause de nos péchés; la doctrine de notre paix (est) sur lui; c'est par sa meurtrissure que, nous, nous avons été guéris*². Lorsque le prophète s'appropriait à lui-même l'audace et l'outrage de son peuple, qui devaient avoir lieu à l'égard du Sauveur et Dieu Jésus, et (qu')il se comptait lui-même avec les oppresseurs, « nous-mêmes, dit-il, (ses) ennemis et (ses) adversaires, nous qui avons blessé, nous qui avons déchiré, nous qui avons maltraité, c'est par les

1. Note marginale de L : Celui-là. — 2. Isaïe (LXX), LIII, 4-5.

πολέμιοι, οἱ πλήξαντες, οἱ τρώσαντες, οἱ κακώσαντες ταῖς μαλακίαις ταῖς πληγαῖς τοῖς τραύμασι τοῦ μαλακισθέντος, τοῦ τρωθέντος τοῦ κακωθέντος, ἴαθημεν ὥστε πρὸς τηλικαύτη σωτήρια, καὶ παιδευσιν ἡμῶν εἰρήνης γίνεσθαι τὰ ἐκείνου.

maladies, par les blessures, par les meurtrissures de celui qui a été malade, de celui qui a été blessé, de celui qui a été souffleté, que nous avons été guéris, de sorte que, avec un si grand salut de celui-ci, les souffrances de celui-ci soient pour nous également une doctrine de paix ». Quel est, en effet, celui qui n'aurait pas des dispositions pacifiques et amicales même à l'égard d'un ennemi et d'un 5 adversaire et (qui) échangerait la concorde pour l'inimitié qui se prête bien à l'absence de paix, en songeant que Dieu a souffert dans la chair pour ceux qui sont plus que tout ennemis et difficiles à pacifier et (qu')il a supporté avec douceur tout ce pour quoi nous étions ceux qui (sont) dignes de la dernière colère? C'est (L 289 r° b) donc là ce qu'a dit le prophète : *La doctrine de notre paix (est)* 10 *sur lui* ¹; « c'est sur lui, comme sur une colonne, a-t-il dit, qu'est écrit l'enseignement de notre paix ». Et aussitôt il met le motif en conséquence, et il dit : *Parce que c'est par sa meurtrissure que, nous, nous avons été guéris* ². Or le (mot) : *Nous*, a une nombreuse signification; (c'est) nous qui avons crucifié, nous qui avons combattu de toute manière, nous qui avons outragé et méprisé sans pitié. 15 C'est pourquoi, lui aussi, il criait dans les Évangiles, en nous proposant son propre exemple pour doctrine : *Apprenez de moi, parce que je suis doux et humble de cœur, et vous trouverez du repos pour vos âmes* ³. Paul également écrit ce qui s'accorde avec lui, en disant : *Car, lui-même, il est notre paix* ⁴.

De ces souffrances salutaires, de ces plaies qui guérissent, de la maladie qui 20 guérit et produit la force et la santé, il est mention prochainement dans la fête adorable de Pâques. C'est pourquoi c'est également dans ce temps-là que nous vous exhortons à apporter du secours pour nos frères blessés, et (cela) même avec des morceaux de toile seulement. Quant à toi, lorsque tu as égard au peu de valeur du don, ainsi que j'ai dit précédemment, n'oublie pas le motif digne de 25 Dieu et la réalité; n'aie pas égard à un tel ou à un tel, ainsi qu'à celui qui est corrompu par la lèpre et est plein d'ulcères et est étendu sur la terre, et n'aie ni répugnance ni dégoût. Mais, tandis que tu vois celui-là en bas avec les yeux du corps, regarde en haut avec les yeux de l'esprit vers celui-ci, au sujet de qui tu as clairement entendu Isaïe prophétiser : *Et, lui-même, il a été blessé à cause de nos* 30 *iniquités, et il a été malade à cause de nos péchés* ⁵. Tu honores ces plaies, par lesquelles tu as été racheté du péché; tu offres pour le sacrifice ce sang, qui a submergé ton iniquité; tu guéris ces blessures, par lesquelles tu as été guéri, alors

1. Isaïe, LIII, 5. — 2. Isaïe, LIII, 5. — 3. Matth., XI, 29. — 4. Éph., II, 14. — 5. Isaïe (LXX), LIII, 5.

ἐν Εὐαγγελίοις ἐβόηκε τὸ οἰκεῖον προτιθεὶς εἰς παιδείαν παράδειγμα· μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρὸς εἰμὶ καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν· ὃ καὶ Παῦλος συνάρδει λέγων γέγραφε, αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν.

que tu étais blessé par le péché; ces (blessures étaient) incurables, et voici que tu étais déjà frappé par la mort.

Considère à qui tu rends (L 289 v° a) honneur, étant donné qui tu es. Est-ce que, en effet, si un roi est descendu chez toi, après avoir subi le risque pour toute la charge de son armée et avoir eu des succès et avoir triomphé et avoir levé l'étendard de la victoire contre ses ennemis, et qu'il eût une blessure apparente par suite de son engagement et de sa mêlée avec (ses) adversaires, et pas dans son dos comme un fuyard (est-ce que, dis-je), recherchant avec soin tout ce qu'(il y a) dans ta maison et cherchant même tout ce qui se trouve en cachette et examinant ce qui (est) le plus précieux parmi tous tes linges, tu ne (l')apporterais pas et tu ne le déchirerais pas devant ses yeux, afin qu'il voie ton empressement et ta générosité et (que) tu doubles pour toi l'(objet) du service¹, quand l'esprit est servi plutôt que la plaie, parce qu'il te voit être sans pitié pour toute chose, tandis que tu n'es préoccupé que d'une seule chose, du soulagement de celle-ci?

15

Qui donc, dis-moi? Le Christ n'est-il pas un triomphateur qui (se présente) dans un combat? Ne (l'est-il) pas, quand il a combattu ton combat contre le Calomniateur et contre la troupe qui hait les hommes et contre la phalange des démons qui (est) plus mauvaise que tout? Ne (l'est-il) pas, quand il a remporté sur la mort la victoire qui (est) pour toi? Écoute les armées qui (sont) dans la hauteur lui chanter un chant de victoire, lorsque, après la résurrection d'entre les morts, il est monté aux cieux, à lui qui remplissait (tout) comme Dieu et quand il était sur la terre et quand il est descendu dans les abîmes du Schéol : *Qui est ce roi de gloire? Le Seigneur puissant et fort, le Seigneur fort dans le combat*². Fais-le donc participer à cet honneur, auquel tu ferais participer aussi un des rois qui (sont) sur la terre ou (un des) généraux. Considère combien grande est la distance entre lui et ceux-là, et tremble par suite de la différence qui (est) au-dessus de toute grandeur; et ne reçois pas avec des morceaux d'étoffe très déchirés et sales et tout à fait inutiles *le Roi des rois, le Seigneur des seigneurs*³, *le Dieu qui (est) au-dessus de tout*⁴, celui qui n'a pas rejeté de descendre même jusqu'à ceci, (à savoir) d'avoir le plaisir de recevoir de la compassion de ta part, même en ce qui est très petit et de t'apporter en retour pour (L 289 v° b) cela un tel secours et de te donner à bas prix le royaume des cieux.

1. Note marginale de L : Les Grecs ont coutume d'appeler « service » (θεραπεια) et les soins médicaux et l'état de serviteur qui (se fait) avec honneur; c'est pourquoi le maître a dit : Et (que) tu doubles pour toi l'(objet) du service. — 2. Ps., xxiii, 8. — 3. I Tim., vi, 15. — 4. Rom., ix, 5.

sépulture de ton corps et les autres (objets), par lesquels, semble-t-il, est honorée la consolation funèbre de ceux qui s'en sont allés. A qui donc surtout as-tu dû des remerciements? A ceux qui, lorsque tu étais en vie et (que) tu (le) remarquais, te servaient et s'efforçaient de te ramener à la santé, ou bien à celui qui honorait ton amitié par l'honneur de la sépulture? Il est bien évident que (c'est) 5 plutôt à ceux-là — et (cela) se tient loin à une grande distance — qu'à celui-ci. Tels sont également ceux qui voient le Christ dans nos frères, vivants et malades, et (qui) les négligent et les dépassent en courant et (qui) sont bouche bée en ce qui concerne les (faits) anciens et disent: « Plût au ciel que j'eusse été alors, afin d'avoir part avec Joseph d'Arimathie et avec les autres à l'empressement 10 qu'(ils ont apporté) à la sépulture et d'envelopper et d'ensevelir le corps divin et de participer par ce toucher à la sanctification et à la bénédiction. » Il t'est permis, en effet, encore maintenant, de le toucher de beaucoup de manières, et non pas d'une seulement; car, à quelque bonne action que tu ailles, tu trouveras nécessairement qu'il est le premier à te rencontrer. Tu le vois qui se trouve 15 devant toi sur l'autel, de même qu'il est assis sur le trône céleste; tu t'approches et de là tu le reçois et tu (le) serres dans tes mains et tu (l') embrasses et tu (le) couvres de baisers et tu le présentes à ta bouche et tu (le) fais entrer au-dedans (de toi) et tu l'as tout entier en toi, chez toi. Et, si tu vas dans une prison et (que) tu visites celui qui (est) dans les liens, tu le trouveras là encore tout entier 20 qui est lié, tout entier qui est couché sur un lit avec un malade, tout entier qui (est) plein d'ulcères avec ce blessé et (ce) lépreux, tout entier qui tend la main avec celui qui a faim, tout entier qui brûle de soif avec celui qui a soif, parce qu'il prend sur lui le besoin (L 290 r° b) de tous et qu'il apparaît tout entier près de chacun. 25

Pourquoi donc, en le négligeant quand il est dans le besoin, veux-tu l'honorer par ce dont il n'a pas besoin, et t'élèves-tu toi-même vers ce qui (s'est passé) autrefois? En effet, lorsqu'il a enduré volontairement la croix pour nous et (qu')i a séparé (son) corps de (son) âme, afin que, en mourant de notre mort, il plantât par celle-là des semences de vie et de résurrection, tandis qu'il est plein comme 30 Dieu et Verbe et qu'il ne peut pas être divisé, il était uni tout entier à l'âme hypostatiquement et par elle il pillait le Schéol, en coupant les liens de là-bas; pareillement aussi et non autrement, mais hypostatiquement, il était uni tout entier au corps également. Et c'est selon l'économie, et non par besoin, qu'il était mis dans le tombeau, en suspendant la corruption qui (se produit) dans les 35

tombeaux et en offrant d'avance aux corps qui retournent à la terre et se désagrègent les prémices de la résurrection et en répandant en eux la force qui (se rapporte) à celle-là. Alors, même s'il était sans besoin, l'honneur qui (se trouve) dans les (soins) de la sépulture était nécessaire pour ceux qui (vivaient) alors, et non pas pour que maintenant, nous-mêmes, nous désirions cela en vain. En 5 effet, il n'avait pas besoin du linceul et du dernier enveloppement de l'ensevelissement, celui dont *le visage a resplendi comme le soleil et les vêtements sont devenus blancs comme la lumière*¹, quand, après s'être transfiguré sur la montagne, il a montré à ses disciples un peu de sa propre gloire. Mais c'est selon l'économie — ce que j'ai dit — qu'il se soumettait à la sépulture et pour la cause qui a été dite 10 et pour montrer par tout (cela) que son corps était de notre essence et (pour) écarter et chasser de partout l'opinion de l'imagination. C'est pourquoi il est également enveloppé dans un linceul et il se soumet à un mélange de myrrhe et il est mis dans un tombeau et il se trouve (placé) sous des sceaux et (sous) des gardes, lorsqu'il réunissait pour la résurrection ce qui (est) vrai et qui est étran- 15 ger à toute imagination et qu'il (la) préparait et disposait d'avance et qu'il (la) confirmait par les faits mêmes. (L 290 v° a). Si, en effet, même lorsque tout cela a eu lieu, rien ne fait rougir et ne couvre de confusion ceux qui prônent l'imagination, jusqu'à quelle folie ne tomberaient-ils pas, si le corps de Notre-Seigneur n'avait pas été livré à la sépulture? 20

Honorons-le donc par tout ce qui convient et s'accorde avec les besoins et avec les circonstances. Alors c'était le temps de la sépulture; et ceux qui se sont empressés pour celle-là ont mis au tombeau, et d'une moisson profitable ils ont recueilli un profit. Maintenant celui qui est plein d'ulcères demande un remède; saisissons cette (occasion) avec joie, et appliquons-nous à nous devancer l'un 25 l'autre. Et ne donnons pas seulement un morceau d'étoffe, mais encore le vêtement tout entier, pour ceux qui souffrent et sont malades, parce que, nous, nous sommes bien portants et (que) ceux-là sont tourmentés par des ulcères. A ceux qui souffrent et sont cruellement affligés par la douleur, payons un juste tribut. Associons-nous, en effet, à eux dans leur souffrance, en leur apportant 30 (quelque) soulagement et (quelque) consolation. Car souvent certains d'entre eux reçoivent des maux en ce monde, comme Lazare, pour leurs péchés et ils sont purifiés par l'affliction et la douleur; et ils seront transportés dans le sein d'Abraham et dans le séjour des justes et ils reconnaîtront ceux qui leur ont fait du bien et ils les recevront avec joie. 35

Que celui qui est bien portant aujourd'hui, songe que ce qui (fait partie) du lendemain est inconnu; car les souffrances sont générales, et l'avenir est invi-

1. Cf. *Matth.*, xvii, 2.

sible. Que personne ne dédaigne et ne méprise et ne compte pour rien les ulcères de son prochain, et il ne fera pas l'expérience des ulcères. *En effet, c'est devant les yeux de Dieu que sont les voies de l'homme*¹, dit le Livre sacré; et, lorsqu'il voit que tu es bienveillant et que tu te penches vers la souffrance de ton frère, il chasse de ton corps toute cause qui produit la maladie et la corruption qui (vient) de 5 l'éléphantiasis (?) et de la lèpre et de la gale et des autres ulcères. Vite donc quitte ton manteau, et jette-le sur celui qui (est) malade, sachant qu'avec lui tu quittes aussi la tunique des ulcères.

Ayez soin, femmes, vous toutes qui avez de la pitié — et en effet, votre sexe est particulièrement disposé à la pitié — que chacune de vous jette pour elle- 10 même un de ses propres linges, (L 290 v° b) et pour son mari de même (un) de ses vêtements, et pour les enfants pareillement. Pour chacun, ce qui est donné est le salut, une dette qui guérit et qui secourt. Sème abondamment sur le corps qui (est) malade, afin que tu moissonnes des gerbes de santé qui (soient) extrêmement riches. 15

« Quoi donc? dira un des hommes qui sont présents. Veux-tu que je quitte (mes vêtements) tout aussitôt? Et c'est ainsi que tu m'épouvantes et que tu me poursuis. » — Mais avant tout, d'un côté, si, te retirant un peu de temps, tu fais cela, tu paraîtras être très ardent dans la foi et tu pousseras les autres à un zèle semblable, et il y aura pour toi également une récompense à cause de 20 cela. Si, d'un autre côté, allant à ta maison, tu veux demain faire cela ou même quelque chose de plus important, à un jour près tu ne causeras aucun dommage; seulement n'oublie pas ce qui a été dit. Si donc tu quittes (tes vêtements) aussitôt, comme il t'est possible, tu ressembleras à ceux qui ont vu le Christ assis sur le petit d'un âne et (qui) ont quitté leurs manteaux et (les) ont étendus sur le 25 chemin.

Il faut donc que, et pour la santé et pour tout secours, nous donnions en échange (quelque chose) à Dieu (qui est) secourable et bienfaiteur. En effet, lorsque Moïse se fut armé et (qu')il fut allé en guerre contre Madian, une fois que les combattants furent revenus, après qu'ils eurent vaincu ces ennemis et (que) 30 parmi eux pas un seul n'était tombé dans le combat, mais (que) tous s'étaient sauvés, à cause d'un tel salut, quand ils eurent décidé d'un commun accord à la place de toute l'armée des soldats, *les chefs de milliers et les chefs de centaines lui dirent : Tes serviteurs ont dénombré les combattants qui (sont) de chez nous, et pas un n'a manqué. Et nous avons fait une offrande au Seigneur, chacun (donnant) 35 l'objet d'or qu'il a trouvé, collier et chaînette et anneau et bracelet et bijou pour les tresses de cheveux, afin de faire l'expiation pour nous devant le Seigneur*². De la même manière donc il convient à chacun de vous, chef et maître de sa maison,

1. *Prov.* (Lxx), v, 21. — 2. *Nombres*, xxxi, 48-50.

de faire des offrandes pour la santé et le salut de tous ceux qui y habitent et de rendre le Seigneur bienveillant, afin qu'il lui soit propice.

En effet, ce que (L 291 r° a) nous avons dit des morceaux d'étoffe, il nous faut le faire passer également en bonnes œuvres très magnifiques d'après la mesure des ressources de chacun et d'après le besoin des besogneux, parce que Notre-⁵ Seigneur aussi a dit qu'un verre d'eau fraîche qui (est) donné rapporte une récompense à celui qui (le) donne¹; mais alors (c'est) nécessairement quand il sera donné à celui qui ne possède pas même cela, en quelque lieu sans eau ou à cause du manque d'eau. Et en effet, si ici quelqu'un, donnant à des besogneux des verres (d'eau pris) au ruisseau qui de Daphné coule abondamment pour nous,¹⁰ croit accomplir le commandement de l'Évangile, il sera tourné en ridicule, parce qu'il donne d'une manière superflue et inutile une boisson qui se répand abondamment, et (qu'il) ne (croie) pas qu'il accomplit l'esprit de la loi.

Et que notre Seigneur et notre Dieu Jésus-Christ, ce législateur des lois de la vie, nous donne et l'intelligence pour comprendre et la force pour faire ce qu'il¹⁵ a commandé, et qu'il nous rende dignes du royaume des cieux! Puisse-t-il arriver que tous nous l'obtenions pour la gloire et pour la louange de son nom, maintenant et toujours et dans les siècles des siècles! Ainsi soit-il!

1. Cf. *Matth.*, x, 42; *Marc*, x, 40.

وہذا ۱۵۰۰۰۰ ۱۸۸۵

مذبحاً ومذبحاً اسماً. مجداً من مجد الخ. اوسلاً. وسعداً لاسلاما. رجع في اسماء ذوقه لبها بمقتضى. سفير
مذبحاً كما رتب بال ان نجا خلقهم في رتب. وفي انتم همك بعد ذلك واما رتب واسر رتب

[illegible][illegible]

HOMÉLIE CXXIII

HOMÉLIE CATÉCHÉTIQUE, QUI PREND POUR OBJET ET POUR MATIÈRE LA CONFESSION DE LA FOI ORTHODOXE; MAIS ELLE TOUCHE SURTOUT A L'IMPIÉTÉ ABOMINABLE DES MANICHÉENS ET D'AVANCE MET EN GARDE POUR QUE PERSONNE NE TOMBE DANS LES FILETS DE CEUX-CI, PARCE QUE QUELQUES-UNS MÊME AVAIENT FAIT L'EXPÉRIENCE D'UNE TELLE ERREUR PERNICIEUSE.

Alors que je suis sur le point de toucher à l'homélie catéchétique, je veux, d'une part, et avec un soin qui pour moi est très appliqué, en réfléchissant au mot¹ littéral comme il convient, toucher seulement à des bourdonnements et m'(y) tenir, et bourdonner ceux-là doucement et très humblement et comme si je parlais tout bas, et non pas m'attaquer par les paroles à la théologie, à laquelle 5 la confession (L 291 r° b) de la foi me presse de venir de n'importe quelle manière, afin de ne pas oublier, lorsque résonnent les oreilles qui débutent et ne sont pas initiées ou qui, en d'autres termes, sont ignorantes et inexercées en de pareilles (questions), que je les bouche complètement et (que) je (les) ferme par cela que je crie davantage, ou (que) je les ouvre par cela que j'y bourdonne peu à peu 10 doucement, dans la mesure où elles ont la faculté et le pouvoir d'entendre. Je sais, d'autre part, je sais clairement que, si je porte seulement l'œil de mon esprit vers une pensée de la gloire divine, et (qu')il voie quelqu'une des choses invisibles et qui tombent sous notre compréhension, et (que) je me mette à méditer celle-ci un peu, je m'élèverai et je monterai aussitôt et je serai ravi, et c'est 15 jusqu'à une montagne de hautes pensées que nécessairement me fera monter Jésus, Le Verbe de Dieu, cet Un de la Trinité sainte, cette porte de la science, qui fait entrer avec précaution jusqu'aux contemplations profondes et cependant compréhensibles et fit sortir avec plus de précaution (en empêchant) d'enseigner les (questions) auxquelles il ne faut pas toucher. Et c'est pourquoi il dit : 20 *Moi, je suis la porte ; si c'est par moi que quelqu'un entre, il sera sauvé et il entrera et sortira et il trouvera un pâturage*². C'est pour ceci en vérité qu'il est même

1. Note marginale de L : Ce *ܡܠܝܬܐ* que nous disons en langue syriaque s'appelle *κατήχησις* en langue grecque, comme du nom *ἥχος*, c'est-à-dire un son doux, qui n'est pas une voix; et cela semble avoir été dit, parce que ceux qui font la catéchèse ne criaient pas fortement, non pas comme s'ils disputaient et reprochaient, mais comme s'ils parlaient tout bas et faisaient du bruit doucement, et, lorsqu'ils disaient, comme s'ils conseillaient. C'est pourquoi le maître dit : « C'est au mot littéral même que je veux réfléchir, et me servir de bourdonnements et non pas de paroles. » A ce sujet une scolie sur la signification est faite par moi également dans l'homélie XXI, qui est la première catéchèse. — Voir aussi le commencement de l'homélie LXIX, P. O., t. XII, pp. 5-8, 152, 155. — 2. *Jean*, x, 9.

descendu jusqu'à nous par le mode de l'inhumanation très charitable, quand, pour ainsi dire, il se prosternait aussi lui-même au pied de notre esprit qui marche sur la terre, (à savoir) pour que l'entrée devînt praticable pour ceux qui ne peuvent pas avancer et entrer. Outre la porte donc, il s'est nommé lui-même également la voie, en employant et en harmonisant les noms avec la différence 5 des sens et des pensées, et il dit : *Moi, je suis la voie et la vérité et la vie et personne ne vient au Père, si ce n'est par moi* ¹.

Si donc je marche par la voie, si je franchis la porte, c'est aussi (L 291 v° a) jusqu'à une montagne, même sans le vouloir, que je m'élèverai. Et en effet, (Jésus) aime faire monter non seulement ceux qui (sont) comme Pierre et Jac- 10 ques et Jean, mais encore ceux qui (sont) très petits et (très) humbles, selon la mesure de la force de chacun d'eux. Cependant toute (son) action (a lieu) d'une manière charitable, et non pas parce que, nous-mêmes, nous sommes proches, mais parce que, lui, (il est) proche pour ceux qui ne (sont) pas éloignés en toute chose; en effet, *je suis, moi, un Dieu qui (est) proche, dit (le Seigneur), et non pas* 15 *un Dieu qui (est) au loin* ².

Et, si je monte, il se transfigurera aussi, peut-être, devant moi, ainsi qu'il est écrit dans les Évangiles ³. Ce n'est plus, en effet, comme la voie ou la porte qui conduisent, et comme si elles faisaient entrer les pensées, qu'il révélera et (qu'il révélera) ce qui est adapté aux oreilles de ceux qui sont catéchisés; mais 20 c'est à partir de ce qui est proche qu'il (les) conduira et (les) amènera vers ce qui est plus haut. Et c'est là cette transfiguration (à savoir) la montée et l'avance graduelle des pensées.

Et son visage également resplendira comme le soleil, et ses vêtements deviendront blancs comme la lumière ⁴. En effet, c'est par la gloire qui l'envi- 25 ronne et par ce qui se voit sur lui à l'extérieur que Dieu est connu, ainsi que par des vêtements brillants, et non pas par une considération et (par) une réflexion intérieure et cachée; (il est connu) par exemple par la beauté et la grandeur des créatures, par l'ordre et par l'harmonie qui se voit en elles, en sorte que nous disions comme le prophète David : *Combien magnifiques (sont) tes œuvres, Seigneur!* 30 *toutes, tu les as faites avec sagesse* ⁵, et par ce que, il a dit, lui, à ses propres serviteurs, et non pas parce que nous scruterons ces choses ineffables et (que) nous chercherons qu'est en essence celui qui (est) au-dessus de tout.

Après cela, c'est à propos que viendront et apparaîtront et Moïse et Élie,

1. Jean, XIV, 6. — 2. Jér. (LXX), XXIII, 23. — 3. Cf. Matth., XVII, 2; Marc, IX, 1. — 4. Cf. Matth., XVII, 2. — 5. Ps., CIII, 24.

lorsque Moïse représente la Loi, et Élie les prophètes, qui confirment par ce qu'ils ont prédit le grand mystère de cette piété¹ qui (est) dans le Christ. Mais ils parleront aussi avec Jésus, en montrant l'accord capital de l'Ancien Testament et du Nouveau, de l'ombre et de la vérité, de la lettre et de l'esprit, des figures et de ce qui (est) figuré, des signes et de ce qui (est) connu, de la prédiction 5 (L 291 v° b) et de ce qui doit arriver et de l'issue² des faits. Car c'est là ce que diront ensemble avec Jésus la Loi et les prophètes par l'intermédiaire de Moïse et d'Élie.

Et, lorsque je me tiens sur la montagne, si je m'efforce de rester dans ces (pensées) avec plus de recherche et que je m'imagine m'asseoir (?) et me fixer 10 et demeurer dans ce qui se voit et dire : *Seigneur, il nous est bon d'être ici ; veux-tu que nous y fassions trois tentes, une pour toi et une pour Moïse et une pour Elie*³? — c'est aux mêmes tentes, en effet, que conduisent la Loi et le chœur des prophètes, quand ils s'élèvent jusqu'à l'Évangile et que par celui-ci ils sont réunis dans un chapitre spirituellement, en sorte qu'ils soient comptés trois et 15 qu'ils aboutissent à un seul συμπέρασμα, c'est-à-dire à une seule conclusion du raisonnement — un nuage lumineux cachera alors et interrompra ma recherche superflue, parce que, même en interrompant, il éclaire et cache à la fois. Et en effet, ce n'est pas avec jalousie que (Jésus) fait cela, mais plutôt avec pitié ; car son but est de ne pas (nous) imposer un fardeau par ce qui est au-dessus de 20 (notre) force, mais de (nous) éclairer par ce qui peut être saisi par nous qui sommes liés avec la chair et d'intercepter le reste, pour qu'il n'obscurcisse pas et (qu') il ne submerge pas, par une abondance et par une largesse exagérée, même ce que nous pouvons voir.

Qu'entendrai-je donc du nuage, qui et éclaire et interrompt de façon profi- 25 table? — Une voix, qui est parfaite et qui est rapportée comme au nom du Père : *Celui-ci est mon Fils bien-aimé, en qui je me suis complu*⁴. En accueillant cette voix qui est descendue du sanctuaire caché d'en haut — et celle-là, je ne peux pas non plus la supporter — moi, c'est sur moi-même que je regarderai et que je ramènerai (mon) regard en bas. Et en effet, *lorsqu'ils entendirent*, dit (l'Évangile), 30 *les disciples tombèrent sur leurs faces, et ils eurent bien peur*⁵. J'aurai besoin également et que Jésus s'approche de moi sur la montagne et (qu') il me touche et (qu') il me fasse lever et qu'il me commande d'avoir confiance et de ne pas avoir peur. En effet, il est écrit : *Quand Jésus se fut approché d'eux, il les toucha et il leur dit : Levez-vous et n'ayez pas peur*⁶.

35

1. Cf. *I Tim.*, III, 16. — 2. Cf. *Luc*, IX, 31. — 3. *Matth.*, XVII, 4; cf. *Marc*, IX, 4; *Luc*, IX, 33. — 4. *Matth.*, XVII, 5. — 5. *Matth.*, XVII, 6. — 6. *Matth.*, XVII, 7.

Et ainsi, en accueillant un léger bourdonnement et un bruit dans mes oreilles, je serai initié par (L 292 r° a) la voix qui a été entendue et j'initierai à croire en un seul Dieu le Père tout-puissant et en un seul Seigneur Jésus-Christ, Fils unique et consubstantiel au Père. Car, si le Père a dit : *Celui-ci est mon Fils*¹, j'ai toute la réalité de la théologie qui brille avec un petit nombre de mots 5 et (qui) s'élargit avec lui, parce que la parole est simple aussi et qu'elle amène facilement l'infidèle à (donner son) accord. Car il faut dire ainsi : « S'il est Fils (il est) engendré vraiment; et, s'il est, (il) n'(est) pas du tout créé. » Et en effet, *Il est mon Fils*, a-t-il dit, et non pas : « Il est devenu (mon Fils) ». Mais, s'il était dit : « Il est devenu », celui qui est devenu serait mis, comme il convient, au 10 nombre des (êtres) créés. Par conséquent celui qui est Fils et ne (l') est pas devenu sera rangé avec celui qui est Père et ne (l') est pas devenu, parce qu'il est supérieur à tous ceux qui sont venus à l'existence. En effet, de même que celui-là est perpétuellement Père, lui qui n'a pas commencé à être Père et ne cesse pas (de l'être), de même celui-ci aussi est perpétuellement Fils, sans permettre au 15 vrai nom de Père d'être jamais vide d'un vrai Fils et d'être frustré d'une génération vraie et authentique. Car (le Fils) est *la splendeur de sa gloire et l'image de l'hypostase*² du Père, et pour aucun motif la splendeur n'est séparée de ce qui la fait resplendir³. Qui, en effet (éloignera) le soleil — et par « soleil » comprends-moi celui qui (se présente) sous l'aspect d'un cercle, c'est-à-dire d'une forme 20 ronde et de feu, ou bien, ce que l'on dira, ce qui émet un rayon — (qui éloignera, dis-je) le soleil de la lumière qui est émise par lui et (qui) resplendit? Car la splendeur, fût-ce dans un point ou (dans) une partie d'une petite partie ou du temps ou de l'espace, (qui) l'éloignera? Et en effet, le soleil ne se lève pas non plus sans sa propre clarté, et ce qui resplendit et brille n'est pas séparé non plus 25 de ce par quoi il a resplendi et brillé (L 292 r° b). Donc, parce que (le Fils) resplendit sans se séparer et sans s'éloigner, il est la Lumière qui (est) de la Lumière; et, parce qu'il est engendré en tant que Fils par le Père, il est Dieu de Dieu; et, parce qu'il est perpétuellement avec celui qui est perpétuellement, il sera confessé, et bien justement, qu'il est de celui qui est⁴ et consubstantiel au Père; 30

1. *Matth.*, xvii, 5; *Marc*, ix, 6; *Luc*, ix, 35. — 2. Cf. *Hébr.*, i, 3. — 3. Note marginale de L : Ici « séparé » n'est pas mis à la place de « différent », mais comme « occupé » ou « divisé »; car la splendeur est différente de ce qui la fait resplendir, parce que, lui, il ne fait pas resplendir celle-là, de même que celle-là fait resplendir celui-ci; ce n'est pas, en effet, de même que le Fils (est) du Père que de même également le Père (est) du Fils. En ceci, lui, le Père est différent du Fils, et le Fils (est différent) du Père. Mais il n'est pas séparé ou coupé ou divisé de lui, parce qu'il n'est pas possible non plus que du soleil soit séparé ou coupé son rayon ou sa splendeur. — 4. Note marginale de L : Il serait très bien qu'il soit dit ici, au lieu de : « Il sera confessé celui qui est de celui qui est » (qu'il soit dit, dis-je) : « Il sera confessé l'être de l'être ». Or, parce qu'il n'est pas possible dans la langue grecque que quelqu'un dise ainsi, ni le maître n'a dit, parce qu'il ne pouvait pas, ni moi non plus je n'ai traduit ou mis ainsi, parce que je n'ai pas voulu. Cependant les Grecs aussi ont quelque chose d'autre ici, qui ne se dit pas en syriaque, que ce que le maître a dit ici n'est pas un verbe, c'est-à-dire : « Il est », mais un participe, c'est-à-dire : « Celui qui est »;

car celui qui est engendré est de la même essence et de la (même) nature que celui qui engendre.

Mais, dira-t-on, on peut entendre, dans Job aussi, Dieu qui dit : *Qui est père de la pluie? Et qui est celui qui a engendré les gouttes de rosée? Et des entrailles de qui est sorti le givre? Et qui a engendré la glace dans le ciel* ¹? Est-ce donc que nous dirons que et la pluie et le givre et encore la glace sont consubstantiels à Dieu à cause de ces mots, l'un : « Le père », l'autre : « Il a engendré », et la (parole) : « Il sort des entrailles? »

Mais d'abord (Dieu) n'a pas dit : « Moi, je suis le père de la pluie », ou : « J'ai engendré la rosée », ou : « C'est de mes entrailles qu'est sorti le givre. » ¹⁰ Mais, lorsque à Job, qui pensait traiter philosophiquement des souffrances et des locutions qui (s')y (rapportent), il voulait créer du doute et de l'embarras et lui montrer que beaucoup d'ignorance est répandue sur la science humaine, il l'interroge sous forme de doute et il dit : « Peux-tu dire, ô homme, qui est le père de la pluie ou qui a engendré la rosée qui est si abondante? » Ce n'est pas ¹⁵ pour montrer la naissance de ces (phénomènes) ou (leur) génération; mais parce que les générations humaines et les autres (générations) des (êtres) qui (sont) sur la terre ou les naissances sont précédées par le temps et par le travail, c'est pour cette raison qu'il a dit : « Ne crois pas que j'aie besoin de cela et de délai et (de) travail, de même que (L 292 v° a) de la génération, pour que je fasse venir la ²⁰ rosée et la pluie et la glace et le givre. » Et n'est-ce pas avec une rapidité plus rapide que la parole que cela subsiste par la volonté d'une opération divine, ou plutôt par un signe seulement, ou si on peut dire au sujet de Dieu quelque chose qui soit plus rapide que cela?

Et ensuite il faut entendre les mots d'après la qualité des objets affirmés ²⁵ par la parole, et non pas blesser la vérité dans l'usage des expressions. En effet, c'est différemment qu'on entend Dieu comme père de la pluie, et différemment (qu'on l'entend comme Père) du Fils et (Père) de ce (Fils) unique. Car le nom de (Fils) unique montre que c'est par Dieu le Père qu'est engendré Dieu le Verbe, le seul qui (est) du seul, et en dehors de tout mode et de (toute) invention de ³⁰ pensée de toute génération; ainsi par conséquent le nom de (Fils) unique définit

en effet, il n'a pas dit : « Il est de : Il est », mais : « Celui qui est de Celui qui est », c'est-à-dire : « L'être, qui (est) de l'Etre ». — 1. *Job.*, (LXX), xxxviii, 28-29.

3. Πλὴν καὶ τὰ ὀνόματα προσήκει νοεῖν πρὸς τὴν τῶν ὑποκειμένων πραγμάτων ποιότητα, καὶ οὐ πρὸς τὴν κατάχρησιν τῶν λέξεων κανονίζειν τ' ἀληθῆ, Ἐτέρως γὰρ τις ὑετοῦ πατέρα Θεὸν ἀκούει καὶ ἑτέρως Υἱοῦ, καὶ τούτου μονογενοῦς, ὅπερ διορίζει τὸν μονοτρόπως γεννηθέντα ἐκ Πατρὸς.

et distingue la génération du Fils qui (est) en haut des générations qui (sont) en bas et qui (sont) après celle-là, soit qu'elles existent, soit qu'elles soient dites d'après l'usage.

Autrement, si ceci seulement était écrit : « Le Père a engendré le Fils », et absolument rien d'autre, on pourrait comprendre, par la comparaison et 5 (par) la similitude d'autres expressions qui (sont) semblables, une génération, non pas véritablement et de l'essence du Père, mais d'après l'usage, comme au sujet de la pluie et du givre et de la glace. Mais, parce que ces (paroles) qui (concernent) la génération du Fils ne s'arrêtent pas jusqu'à cela seulement et que nous n'avons pas affaire, ainsi que (le) pensent ces (hommes) vains, à une 10 seule expression, de telle sorte que, par suite de l'explication aberrante de celle-ci, les (objets) de la foi soient pour nous en danger de se perdre, qu'ils cessent de grignoter les paroles peu importantes, comme des souris, d'une manière qui est immonde.

Que ferons-nous, en effet, en entendant Jean qui dit : *Au commencement 15 était le Verbe, et le Verbe était auprès de Dieu, et le Verbe était Dieu*¹. Car, s'il était au commencement comme celui qui est auprès de celui qui est et comme Dieu auprès de Dieu, comment pouvons-nous comprendre que la génération de Dieu, et qui est en tout temps, n'est pas vraie et hypostatique et éternelle et (L 292 v° b) de l'essence de celui qui (l') a engendrée, mais assimiler celle-là à la pluie et au 20 givre? Et comment emploierons-nous ces paroles au sujet du givre et de la pluie, alors qu'ils sont engendrés par Dieu comme le Fils, ainsi que vous dites? Et comment conviendra-t-il à l'un de ces (phénomènes) de dire : *Et personne ne connaît le Fils, si ce n'est le Père; et personne non plus ne connaît le Père, si ce n'est le Fils, et celui à qui le Fils voudra le révéler*²? Et comment le givre passera- 25 t-il pour être *la splendeur de la gloire de Dieu et l'image de son hypostase*³? Car la chose faite ne peut pas être l'image de celui qui l'a faite; mais la génération montre bien ce qu'est le père en hypostase à cause de la participation de la nature.

Vous voyez comment les partisans d'Arius, en osant amoindrir la géné- 30 ration divine du Fils, nagent comme des (êtres) légers sur des similitudes de mots, vides et qui (sont) dépourvues de sens, sans distinguer qu'est-ce qui est énoncé par les noms pour qu'ils soient dits de lui ou ce qui est indiqué par eux, et (comment) ils aboutissent à tomber dans la dernière absurdité, eux qui dans le naufrage de leurs pensées disent même ceci : « Quoi d'étonnant si le 35

1. Jean, I, 1. — 2. Matth., XI, 27. — 3. Cf. Hébr., I, 3.

Christ est dit *la sagesse de Dieu et la puissance de Dieu* ¹? Voici, en effet, que Joël aussi a écrit : *La sauterelle et la locusta et le gryllus et l'eruca, ma grande puissance que j'ai envoyée contre vous* ². » Est-ce donc que et la sauterelle et la *locusta* et l'*eruca* sont de la même essence divine, elles qui ont été dénommées la grande puissance de Dieu? C'est à ceux-là qu'il sera dit très opportunément : *Vous* ⁵ *êtes dans l'erreur, vous qui ne connaissez ni les Livres, ni la puissance de Dieu* ³. En effet, le Christ, comme Dieu de Dieu et qui est perpétuellement de celui qui est perpétuellement, est la sagesse essentielle et subsistante et la puissance subsistante et essentielle. Mais les fléaux de la sauterelle et de l'*eruca* sont des opérations de la puissance divine, qui amènent ceux qui pèchent à la conversion ¹⁰ et au changement en ce qui est meilleur, (opérations) par lesquelles se montre la grandeur de la puissance agissante qui a un tel pouvoir même par l'intermédiaire de la sauterelle et de l'*eruca*, ces viles (bestioles), (opérations) (L 293 r° a) que Paul également a appelées tantôt les opérations des miracles et tantôt du nom de « miracles », comme (là) où il dit : *En effet, à l'un est donnée par l'Esprit une* ¹⁵ *parole de sagesse, à l'autre une parole de connaissance selon le même Esprit, à un autre la foi par le même Esprit, à un autre le don des guérisons, à un autre les opérations des miracles* ⁴; et dans un autre endroit encore : *Quoique je ne sois rien, et cependant les signes des apôtres ont été opérés parmi vous en toute patience par des signes et par des prodiges et par des miracles* ⁵. Ainsi le Livre divin a coutume ²⁰ d'appeler « miracles » les opérations de la puissance divine, de même qu'également le fléau de la sauterelle et de l'*eruca* est dit une grande puissance.

C'est de cette manière, en effet, qu'il a armé aussi des frelons contre les peuples qui tenaient le pays d'Israël, et (cela), alors que par ces (bestioles) très petites il montrait la supériorité et l'invincibilité de sa propre puissance. C'est ²⁵ pourquoi encore Jésus, le fils de Noun, qui après le grand Moïse était le conducteur du peuple et (son) général d'armée, en rappelant à ses compatriotes les miracles étonnants que Dieu avait faits, disait : *Et il envoya devant vous des bataillons de frelons et il chassa de devant votre face douze rois des Amorrhéens; (ce ne fut) ni par ton épée ni par ton arc* ⁶. Comprends-tu comment est ce plan ³⁰ (de conduite)? — C'est pour que même par de viles bestioles de ce genre apparaisse l'infinité de la puissance de Dieu. C'est pourquoi donc, lorsqu'il tourmentait également Pharaon par les grenouilles et par la grêle et par la sauterelle, il disait : *C'est afin que je montre en toi ma puissance et afin que mon nom soit proclamé par toute la terre* ⁷.

35

1. Cf. *I Cor.*, I, 24. — 2. *Joël*, II, 25. — 3. *Matth.*, XXII, 29. — 4. *I Cor.*, XII, 8-10. — 5. *II Cor.*, XII, 11-12. — 6. *Josué* (LXX), XXIV, 12. — 7. *Ex.*, IX, 16; *Rom.*, IX, 17.

Cependant ce n'est pas à cause de cela que nous regarderons le Christ, la puissance et la force essentielle du Père, comme la même chose que ces prodiges et (ces) miracles qui s'opèrent par lui; car celui qui fait est assurément autre chose que ce qui est fait. Et ce n'est pas nécessairement que des homonymies unissent en même temps aussi les natures des objets au sujet desquels 5 elles sont nommées. C'est pourquoi Dieu est dénommé « Esprit », ainsi que dit Jean : (L 293 r° b) *Dieu est Esprit*¹; les anges sont dits également « esprits »; car le prophète David chante : *Celui qui a fait ses anges des esprits*². Mais ce n'est pas pour cela que nous regarderons comme la même chose l'ange et Dieu; car l'intervalle qui (est) au milieu (à savoir l'intervalle) de celui qui fait à ce qui 10 est fait, est grand, et on ne peut pas dire combien grand (il est).

Que les Ariens donc ne se trompent pas eux-mêmes, en considérant et en produisant en public avec ignorance la naissance et la génération de la rosée et du givre et en pensant montrer par la similitude de telles (expressions) que la naissance ineffable du Fils est fausse et non pas vraie et qui (est) de l'essence du 15 Père, et qu'ils ne comparent pas la puissance de la sauterelle et du *gryllus* et de l'*eruca* à la sagesse et à la puissance essentielle et unique de Dieu. Mais qu'ils entendent David, qui montre la vérité de la génération divine du Fils et dit : *Le Seigneur a dit à mon Seigneur : Assieds-toi à ma droite ; c'est des entrailles qu'avant l'étoile du matin*³ *je t'ai engendré*⁴. Et, afin que personne ne pense que ces 20 (paroles) sont dites des seigneurs qui (sont) dits (tels) improprement, (de) deux rois, s'il se trouve — car de tels récits d'inventions et de fables, qui n'ont de créance en aucune manière, sont inventés et forgés par les Juifs — parce que, dans la langue hébraïque, il y a beaucoup de noms honorables et secrets et qui (sont) réservés à Dieu et par lesquels rien d'autre n'est nommé, par exemple 25 celui d'Elohim et celui de Yéhyéh et celui d'Adonaï, (noms) que même avec soin ceux qui ont traduit ont eux-mêmes laissés volontairement en beaucoup d'endroits sans (les) traduire, en montrant par cela le caractère particulier et incommunicable de ces noms, c'est de ceux-là qu'ici aussi le prophète s'est servi en chantant : *Yéhyéh a dit à Adonaï*⁵, c'est-à-dire : « Le Seigneur (a dit) au Seigneur 30 des armées »; car c'est cela que signifient ces noms.

Parce que donc, lorsque notre Seigneur et notre Dieu Jésus-Christ a accompli toute l'économie de l'inhumanation, après la résurrection d'entre les

1. Jean, IV, 24. — 2. Ps., CIII, 4. — 3. Note marginale de L : Lucifer. — 4. Ps., CIX, 1, 3. — 5. Ps., CIX, 1.

morts, *il est monté* avec son corps *au-dessus des cieux*⁸, ainsi qu'il est écrit, alors qu'il remplit l'univers divinement et (L 293 v° a) incorporellement et (qu') il s'humiliait lui-même jusqu'à la mort¹ et (à) la mort qui (a eu lieu) par la croix et (qu') en rien il n'a été diminué de sa propre gloire, mais (que), même dans les souffrances et dans la faiblesse qui (est) dans la chair et qu'il a prise 5 volontairement pour nous, il a montré (sa) force et (son) impassibilité et (que) par les souffrances il a vaincu la mort et a prévalu sur elle dans le combat légalement, (pour cela, dis-je) le prophète, prévoyant d'en haut le mystère, écrivait ce que, frappé (qu'il était) comme une cithare, il recevait de l'Esprit l'ordre de chanter. C'est pourquoi c'est aussi pour notre instruction qu'il intro- 10 duit un langage, comme s'il provenait de Dieu et Père à l'adresse du Fils; car il n'était pas possible que, nous-mêmes, nous apprenions la vérité autrement, si cela n'était pas écrit d'une manière humaine et en rapport avec notre faiblesse. Et sinon, il est de toute évidence que le Dieu incorporel ne parle pas au moyen d'organes qui produisent la voix; car la parole de Dieu est le (fait) de 15 vouloir seulement. Et comment le Fils également, pour entendre, a-t-il eu besoin de paroles, lui qui et sait et veut les mêmes choses (à savoir) toutes celles que le Père aussi (sait et veut)? En effet, de ceux de qui l'essence est une et également l'identité en tout, en dehors de ce que l'un est Père et que l'autre (est) Fils, nécessairement la volonté aussi est une et la même. 20

Qu'est donc ce que, par l'intermédiaire du prophète, la parole désigne, en faisant une prosopopée : *Le Seigneur a dit au Seigneur: Assieds-toi à ma droite*²? — Or cela ne montre rien d'autre, si ce n'est l'égalité d'honneur du Père et du Fils. En effet, le (fait) de penser à la droite au sujet de Dieu et Père incorporel (L 293 v° b) et infini fait partie de ce qui (est) sans intelligence. Mais, 25 parce que chez nous cela indique l'honneur, le fait d'être assis à droite, en vertu d'une coutume humaine, indique les sens élevés. Et sinon, si quelqu'un restait dans ce langage extérieur et superficiel des λέξεις, c'est-à-dire des expressions, sans aboutir jusqu'aux sens qui conviennent à Dieu, il se trouverait même que le Fils est plus honorable que le Père comme celui qui est assis à sa droite. Mais 30 le Livre n'a eu qu'une préoccupation (à savoir) montrer par les mots et (par)

1. Cf. *Éph.*, iv, 10. — 2. Note marginale de L : Il était celui qui s'humiliait lui-même jusqu'à la mort. — 3. *Ps.*, cix, 1.

les sens qui ont cours chez nous, ainsi que je (l') ai dit, l'égalité d'honneur du Père et du Fils. Et en effet, il savait clairement que, en quelque lieu que quel-qu'un fasse monter davantage le Fils en honneur, il ne mettra pas celui-là au-dessus du Père qui l'a engendré.

Et c'est ce sens-là que montrent également les expressions rapportées 5 précédemment selon le langage des Hébreux. En effet, *Yéhyéh*, dit (le Livre), *a dit à Adonai* ¹; « Le Seigneur (a dit) au Seigneur ² des armées. » Car, si l'ordre était inversé et était : « Le Seigneur des armées a dit au Seigneur », quelques-uns diraient nécessairement que « ce Seigneur des armées » est attribué et donné au Père comme à celui qui (est) supérieur, et (que) « ce Seigneur », qui est au milieu, 10 est employé au sujet du Fils comme pour celui qui (est) inférieur. Or maintenant, au contraire, c'est au sujet du Père que ce nom qui passe pour être au milieu, (à savoir) « ce Seigneur », est employé et (que) celui qui sans conteste est lui-même (celui) qui (est) supérieur (à savoir) « ce Seigneur des armées », est dit au sujet du Fils, parce que les Livres sacrés ont soin de nous montrer par la 15 haute signification des expressions que le Fils n'est pas inférieur au Père, lui qui ne peut pas arriver au-dessus de la gloire du Père. Et cela (L 294 r° a) est dit d'après la traduction ³ de la langue grecque. Et sinon, selon le mot des Hébreux ainsi que nous (l') avons dit précédemment, et le (nom) de *Yéhyéh* et le (nom) d'*Adonai* font au même titre partie des noms qui sont incommunicables et qui 20 sont dits seulement de Dieu. C'est pourquoi donc tous ceux également qui ont traduit ont transmis de la même manière au sujet des deux (noms) : *Le Seigneur a dit à mon Seigneur : Assieds-toi à ma droite* ⁴.

1. *Ps.*, cix, 1. — 2. Note marginale de L : Étant donné que le nom d'*Adonai*, c'est-à-dire le Seigneur, est suivi dans les Livres en beaucoup d'endroits du mot de « Sabaoth », qui est ou « des armées » ou « des milices », en disant « *Adonai Sabaoth* », c'est-à-dire « le Seigneur des armées », étant donné qu'à cause de cela le maître a jugé que ce nom est (un nom) propre, quand il s'agit de Dieu, et que, s'il est employé, quand il s'agit des hommes, il est dit d'une manière impropre et non pas d'une manière propre, et qu'il fait partie des noms qui n'admettent pas la communauté et le mélange, quiconque a cité ce verset de David, même s'il ne s'y trouvait pas « des armées », lui, il a cité « le Seigneur des armées », lorsqu'il a dit comme d'après David : *Le Seigneur a dit au Seigneur des armées : Assieds-toi à ma droite*, afin de montrer, en faisant rougir les Juifs et les Nestoriens qui veulent dire que c'est à un homme que (cela) a été dit, que le Christ est le vrai Dieu et le Seigneur des armées, c'est-à-dire « *Adonai Sabaoth* », à qui il a été dit par *Yéhyéh* Dieu le Père : *Assieds-toi à ma droite*. — 3. Note marginale de L : « D'après la traduction de la langue grecque », a dit le maître, parce que ceux qui lisent en langue grecque, voyant qu'il est écrit : *Le Seigneur a dit au Seigneur*, ne savent pas s'il y a une différence en langue hébraïque entre le nom du Seigneur et l'autre nom du Seigneur. Or en hébreu ce n'est pas le même nom; mais le premier, d'une part, est *Yéhyéh*, que les traducteurs ont laissé encore en caractères hébreux et sans être traduit; le dernier, d'autre part, est écrit *Adonai*, c'est-à-dire « le Seigneur » que le maître a dit être lui-même honorable, en tant que, lui, il se trouve dans les Livres avant le nom « des armées ». Or, afin que soit clairement connu ce qui concerne ces deux noms, voici, une grande scolie est faite par moi au sujet de ce nom qui (existe) chez les Hébreux qui se trouve dans les Livres saints; et j'ai pensé à la rédiger et à la mettre également après la fin de cette homélie, dans cet ouvrage. — 4. *Ps.*, cix, 1.

5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200
 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300
 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400
 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500
 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600
 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700
 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800
 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900
 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990
 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

1. L in margine : 101. — 2. L in margine : 101. — L in margine : 101.

Et, afin qu'il ne semble pas, selon la stupidité que veulent les partisans de Nestorius, que c'est par grâce que l'homme est entré (et) a été inscrit parmi les fils et (que) par un saut il est monté sur le trône céleste et élevé et (qu')il a regardé comme rapine, selon la parole de Paul¹, le (fait) d'être à égalité avec Dieu, et (afin) que le Père ne semble pas mentir, lorsqu'il dit par le prophète : *Je ne donnerai pas ma gloire à un autre*², il a ajouté la cause, quand il a continué ensuite : *C'est des entrailles qu'avant l'étoile du matin*³ *je t'ai engendré*⁴, en criant pour ainsi dire : « Pour cette raison assieds-toi à ma droite, même lorsque tu es incarné, parce que tu n'es pas un autre Fils, en dehors de celui qui est engendré de moi vraiment et de mes entrailles, ainsi qu'on dirait, mais un et le même. »¹⁰ Et c'est en se servant de l'usage de parler des hommes qu'il a mis cela aussi pour preuve d'une génération véritable. Et sinon, quelles entrailles (a) celui qui est sans corps? Mais, de même que, au sujet d'une action, alors que, nous, c'est avec les mains que nous (la) faisons et que, lui, c'est par la parole qu'il fait tout, il se sert des noms qui nous sont habituels et (qu') il dit à la manière des hommes : *C'est moi qui avec ma main ai affermi les cieux*⁵, et (que), nous aussi, (nous) lui (disons) : *Ce sont tes mains qui m'ont fait et m'ont façonné*⁶, de la même manière, alors que les naissances corporelles et consubstantielles qui (arrivent) chez nous se font en général par les entrailles, selon ce qui se trouve chez Isaïe : *Est-ce qu'une femme oubliera son fils? Ou n'aura-t-elle pas pitié des enfants de ses entrailles*⁷? et également dans les Proverbes de même : *Que (te dirai-je), fils de mes entrailles? Que (te dirai-je), fils de mes vœux*⁸? lui-même aussi, d'une manière qui convient à l'homme et cependant est assurément très significative, il a dit : *C'est de mes entrailles qu'avant l'étoile du matin*⁹ *je t'ai engendré*¹⁰. C'est pourquoi c'est très bien que ces CXVIII (Pères), en nous transmettant la foi et en s'attachant au Livre inspiré par Dieu, ont dit au sujet du Fils : « L'unique est né du Père », c'est-à-dire de l'essence (L 294 r° b) du Père.

Et la (parole) : *C'est avant l'étoile du matin*, c'est-à-dire Lucifer, *que je t'ai engendré*¹¹, fait connaître que c'est avant tout le monde et avant toute créature douée d'intelligence et avant les esprits d'en haut et les armées immatérielles³⁰ (qu'il l'a engendré). En effet, Dieu qui (est) dans la Trinité est la Lumière par essence; et les anges, parce qu'ils ont part à la splendeur qui (vient) de là et, comme on dirait, à l'écoulement (de la lumière) et qu'ils peuvent soutenir cette (lumière) et nous apporter des commandements pleins de lumière et de science, sont des étoiles « Lucifers », tel qu'est apparu Gabriel, lorsqu'il expliquait à³⁵

1. Cf. *Philipp.*, II, 6. — 2. *Isaïe*, XLII, 8; XLVIII, 11. — 3. Note marginale de L : Lucifer. — 4. *Ps.*, CIX, 3. — 5. *Isaïe* (LXX), XLV, 12. — 6. *Ps.*, CXVIII, 73. — 7. *Isaïe* (LXX), XLIX, 15. — 8. *Prov.*, XXXI, 2. — 9. Note marginale de L : Lucifer. — 10. *Ps.*, CIX, 3. — 11. *Ps.*, CIX, 3.

Daniel, autant qu'il est possible, et (lui) révélait les (sens) inconnus des énigmes prophétiques et (lui) disait : *Daniel, je suis sorti maintenant pour t'apprendre l'intelligence ; au commencement de ta prière, une parole est sortie, et, moi, je suis venu pour te (la) faire connaître, parce que, toi, tu es un homme de désirs ; et considère la parole* ¹. Il était Lucifer, lorsqu'il a également fait connaître à la Mère de 5 Dieu la Vierge cette annonce, qui indiquait la venue dans la chair de la Lumière ineffable et supérieure, qui *s'est levée pour ceux qui étaient assis dans les ténèbres et à l'ombre de la mort* ² et (qui) a rempli toute la terre d'une science divine et qui se voit bien et (est) lumineuse.

C'est donc de (ses) entrailles et de (son) essence, et aussi avant toute créa- 10 ture et avant tout Lucifer, que le Père a engendré le Fils. En effet, (cela) relève bien de la folie que nous considérons que cela est dit de Lucifer, c'est-à-dire de cette étoile du matin sensible et qui se voit, (là) où c'est après la création du ciel et de la terre et des plantes et de l'herbe qu'au quatrième jour sont venus à l'existence le soleil et la lune et toutes les étoiles. 15

Mais, de même que la (parole) : « Le Fils », et le (fait) d'être dit avoir été engendré des entrailles et tous les mots de ce genre montrent celui qui a été engendré consubstantiel à celui qui l'a engendré, de même aussi le (fait) que le Fils soit nommé le Verbe montre (son) impassibilité et (son) incorporité et (sa génération) sans émission (de semence) et qui (est) exempte de tout ce qui 20 se voit dans les générations corporelles (L 294 v° a). En effet, la parole est une naissance impassible, elle qui est sortie de l'intelligence, et non pas du mélange ou de l'union des corps ; et, comme une image, elle laisse s'échapper par imitation tout mouvement intellectuel qui se trouve dans la pensée et elle (le) montre et le fait connaître ; et elle est autre, en dehors de ce dont elle est l'image, et elle le 25 montre et le figure en elle-même. Et avec la parole, lorsqu'elle sort, le souffle aussi sort nécessairement. Mais notre parole, comme celle qui sort d'une intelligence changeante et est produite par des parties du corps (à savoir) les lèvres et la langue, est chassée et exhalée en même temps qu'elle sort ; et aussi le souffle de la bouche, c'est-à-dire l'haleine, a cessé avec la sortie (de la parole) et il s'est 30 évanoui.

Or de Dieu le Père, de l'intelligence qui (est) au-dessus de tout, de celui qui est, de celui qui subsiste (de) celui qui donne également aux autres leur existence, (de Dieu le Père, dis-je) tels sont et le Verbe et l'Esprit, vivants et subsistants et créateurs et tout-puissants et qui renferment tout ce qui est créé 35 et (qui) sont dans le Père, de même que le Père aussi est en eux, d'une manière infinie et incorporelle, et ainsi que (le) sait et (l')atteste celui qui a dit dans les

1. *Dan.* (LXX) ix, 22-23. — 2. Cf. *Luc*, i, 78-79.

Évangiles : *Moi (je suis) dans le Père, et le Père est en moi* ¹. De même, en effet, que le Verbe est *la splendeur de la gloire et l'image de l'hypostase* ² du Père, de même aussi l'Esprit saint est *l'Esprit de vérité qui procède du Père* ³, et nécessairement il montre en lui-même celui de qui il est l'Esprit, parce qu'il est de la même essence que celui qui l'a fait sortir ⁴, afin qu'il soit aussi l'Esprit de vérité ⁵ qui ne fait pas mentir par une essence différente celui de qui il procède. C'est pourquoi, en effet, il est compté et loué avec le Père et avec le Fils, et c'est dans le Père et dans le Fils et dans l'Esprit saint que nous sommes baptisés. Car, si ce n'est pas éternellement qu'il subsistait avec le Père et avec le Fils et qu'il ne leur fût pas consubstantiel et égal en honneur, il faudrait qu'il soit rangé avec ¹⁰ la créature et qu'il ne soit pas élevé avec la nature incréée et (L 294 v° b) que nous ne croyions pas nous-mêmes en lui comme nous avons cru dans le Père et dans le Fils.

La Trinité sainte est donc coéternelle, incréée et consubstantielle. Et, de même que le Père est Dieu, le Fils aussi est Dieu, l'Esprit saint également est ¹⁵ Dieu. Et, de même que le Père est Lumière, le Fils aussi est Lumière, l'Esprit saint également est Lumière. Et, de même que le Père est auteur et créateur et tout-puissant, de même le Fils aussi, l'Esprit saint également. Mais ce ne (sont) pas à cause de cela trois principes. En effet, par cela que le Fils et l'Esprit saint s'élèvent jusqu'au Père et (que) l'un est engendré par lui et (que) ²⁰ l'autre (en) procède, il y a nécessairement un seul principe et un seul Dieu, qui est vu dans une seule essence et divinité et dans trois hypostases non confondues, bon, juste (et) qui s'approche de tout avec sollicitude et avec bonté; car *le Seigneur est bon pour toutes les choses en même temps, et sa miséricorde (s'étend) sur toutes ses œuvres* ⁵. En effet, parce qu'il est l'auteur de toutes les choses, c'est ²⁵ à juste titre qu'il a de la sollicitude pour toutes les choses et s'(en) occupe.

D'où donc est-il monté à l'esprit des Manichéens, qui sont plus pervers que tout, d'introduire deux principes incréés et sans commencement, le Bien et le Mal, la Lumière et les Ténèbres qu'ils ont nommées aussi la Matière? En effet, qui est-ce qui ne réfutera pas l'absurdité par elle-même? Et qui, après la ³⁰ réfutation, ne déplorera pas le manque d'intelligence? Car un principe est la cause et la racine de tout, alors qu'il n'a rien qui le surpasse, en sorte qu'il soit

1. Cf. *Jean*, xvii, 21. — 2. Cf. *Hébr.*, i, 3. — 3. *Jean*, xv, 26. — 4. Note marginale de L : Cette (parole) : Il l'a fait sortir, n'est pas ainsi en grec, mais elle est dite du nom de l'Esprit (τὸ Πνεῦμα); mais, parce que nous ne pouvons pas la dire en syriaque, nous disons d'autres (paroles) : Il l'a fait souffler; il l'a fait animer; il l'a fait venter; il l'a fait procéder; il l'a fait sortir. — 5. *Ps.*, cxliv, 9.

encore proprement un principe. Lequel d'entre eux donc dirons-nous qu'il est la cause de l'autre, afin d'attribuer à celui-là le nom de principe? Laquelle chose d'entre elles? Le Bien (est-il la cause) du Mal? Ou, au contraire, le Mal (est-il la cause) du Bien? Et comment est-il possible que ce qui est le Bien par essence soit la cause et la racine et l'origine de la substance de ce Mal, ou que le Mal à son tour donne le commencement à la nature de ce Bien qui en toute chose lui (est) étranger et opposé? Ils font mentir (L 295 r° a) donc tous les deux le nom de principe, parce qu'en rien l'un n'est supérieur à l'autre ou ne le dépasse.

Bien plus (Mâni) dit : « Chacun d'eux, en effet, est incréé et sans commencement et le Bien qui est la Lumière et le Mal qui est les Ténèbres et la Matière, et ils ne partagent rien l'un avec l'autre. » — Quoi donc? Dis à moi qui t'interroge : Professerons-nous que ceux-là aussi sont infinis? Car à ce qui est incréé et sans commencement convient nécessairement aussi l'infini; or c'est le propre des infinis également (d'être) sans corps; et, ce qui est sans corps, il est certain qu'il est aussi intellectuel; et comment n'est-ce pas manifestement le (fait) de la dernière folie que nous disions la Matière immatérielle et intellectuelle?

Et, lorsque les deux sont infinis et qu'ils ne sont pas retenus quelque part, (il est) de toute nécessité que les choses qui sont tout à fait contraires et ennemies et les choses qui par nature ne s'accordent pas les unes avec les autres soient mélangées; et dès lors il n'y a plus deux principes, mais un seul principe qui est à la fois mélangé et mêlé. Que si chacun d'eux est séparé et qu'il ait un lieu propre, (il est) fini; et les choses qui sont finies sont nécessairement aussi dans des corps, même si ce n'est pas dans des (corps) épais et denses, mais dans des (corps) subtils en quelque manière; or le propre des corps, c'est le (fait) d'être finis, et, alors qu'ils sont finis et (qu'ils sont) des corps, comment sont-ils incréés et sans commencement? Et qu'y a-t-il cependant qui les retient (séparés) l'un de l'autre, pour qu'ils soient sans mélange? En effet, (il est) nécessaire qu'il y ait quelque troisième (principe) et que celui-ci (soit) sans commencement et incréé, de façon que toujours et perpétuellement soient retenus (séparés) l'un de l'autre ce Bien et ce Mal, ces natures ennemies et adversaires l'une de l'autre et sans commencement et incréées. Par conséquent (il y a) trois principes, et

non pas deux. Car il faut que nous supposions que ce (principe) intermédiaire appartient à une nature étrangère en dehors de ces deux (principes), afin qu'il puisse aussi (les) clôturer et les enfermer (séparés) l'un de l'autre, eux qui sont si ennemis. En effet, si nous apparentons ce (principe) intermédiaire à chacun de (L 295 r° b) ces deux principes et que nous décrétions qu'il appartient ou à 5 l'essence de la Lumière ou à celle des Ténèbres, il sera besoin de nouveau d'un autre (principe) intermédiaire qui empêche le mélange.

Mais, à ce qu'il semble, il est permis à ces pervers de forger et d'inventer ainsi vainement ces stupidités et ces blasphèmes et (ce) qui ne peut pas du tout en aucune façon tenir debout et de se conduire d'après une loi indépendante 10 et avec audace et de dire « essence » les Ténèbres mauvaises et de les armer contre la Lumière bonne et éternelle et de dire « incréé » ce qui n'a absolument aucune consistance et, alors qu'elles sont la Matière et que c'est d'après leur parole également qu'elles sont ainsi nommées, de (les) décréter et de (les) appeler « immatérielles et intellectuelles » et de limiter encore celles-là et de les enfermer 15 dans des lieux de la même manière (que le Bien) et de dire que ce Bien, qu'ils ont dénommé « Lumière » et « Arbre de la Vie », occupe les régions (situées) vers l'orient et l'occident et le nord, et que l'Arbre de la Mort car ils appellent également ainsi la Matière qui est très mauvaise et incréée — (occupe) les (régions) australes et méridionales. 20

Et, après avoir fait de la *θεολογία*, c'est-à-dire de la théologie, d'une manière si impie et (si) blasphématoire, ils apportent des exemples qui conviennent à leur théologie et ils disent en propres termes : « La différence et la distance de « ces deux principes sont telles que « (sont) également (celles) d'un roi et d'un « porc », et : « L'un, c'est ainsi que dans un palais qu'il se comporte dans ses 25 « propres lieux, et l'autre, c'est comme un porc qu'il se roule dans la fange et se « nourrit de pourriture et s'(en) délecte, ou c'est comme un serpent qu'il se « glisse dans son trou », et après qu'ils ont dit en plus que le porc et le serpent naissent spontanément, afin que par ces exemples la (qualité) d'incréé ne se perdît pas en quelque façon pour (les principes). Il convenait, en effet, que le 30 principe de la Matière incréée des Manichéens fût tel et qu'il fût assimilé à de tels (animaux); c'est d'elle, disent-ils aussi très justement, qu'ils sont venus eux-mêmes à l'existence, puisque ceux qui sont devenus des porcs dans leur intelligence l'imaginent créatrice et efficiente.

Mais, afin de faire remonter le sujet vers (L 295 v° a) ce qui est plus nécessaire au point de vue de la réfutation, en laissant de côté maintenant ces (propos) ridicules, je mettrai ici devant vous quelques-unes des fables abominables de Mâni, qui a été fou¹ — c'est d'après lui que les Manichéens sont nommés — (fables) par lesquelles vous saurez comment ils enferment dans des lieux leurs 5 principes incréés.

Il s'exprime, en effet, dans l'un de ses écrits à ne pas citer, ou plutôt qui sont dignes des ténèbres et de l'oubli, en ces termes : « Quant à ces choses qui sont « perpétuellement et toujours depuis le commencement — il parle de la Matière « et de Dieu — chacune d'elles existe par sa nature. Et c'est ainsi qu'existe 10 « l'Arbre de la Vie, qui (est) orné là de toutes ses beautés et de (toutes) ses « magnificences et rempli et revêtu de tous ses biens et ferme et fixe sans sa « nature; et sa terre renferme trois régions, celle du nord qui est en dehors et en « dessous, et l'orient et l'occident en dehors et en dessous; et plus en dessous il « n'y a rien qui soit plongé² ou revêtu par lui dans aucune des régions; mais 15 « l'infini est en dehors et en dessous; il n'y a pas de corps étranger, ni autour « de lui, ni au-dessous de lui, ni dans aucun lieu de ces trois régions. Mais c'est « à (l'Arbre de la Vie) en dessous et en dehors, au nord et à l'orient et à l'occident, « et il n'y a rien qui (l')entoure et l'enferme dans ces trois régions; mais il est « en lui-même à part, étant revêtu de ses fruits en lui-même, et la royauté est 20 « en lui. »

Et après cela, lorsque eurent été rapportées des stupidités nombreuses et sans fin et des inventions et des inepties qu'il n'est pas non plus aisé d'épuiser en beaucoup de temps, parce que c'est sur les mêmes (sujets) que souvent il va et vient de nouveau et qu'il circule et erre comme dans les ténèbres — car telles 25 sont les pensées des ténèbres — il dit encore ceci au sujet du Bien : « Et il n'est « pas vu, dit-il, dans la région australe et cela (L 295 v° b) parce qu'(il est) caché dans ce qui (est) dans son sein; en effet, Dieu a entouré ce lieu d'un mur. »

Et, après avoir débité en public des (stupidités) plus nombreuses encore, il en ajoute d'autres qui ne diffèrent ou ne s'éloignent en rien de celles-là par 30 l'impiété. « Sa lumière et sa bonté (de l'Arbre bon) sont invisibles, afin qu'il ne

1. Ici, et plus loin, Sévère rapproche le nom de Mâni de la racine grecque *μάνομαι*, « être fou ».

2. Note marginale de L : Ce que Mâni dit par ses paroles plus haut au sujet du Dieu bon, que « en dessous il n'y a rien qui soit plongé et revêtu par lui », par cela même qu'il dira qu'il est « plongé » était *ὑποδυτόν*, a une ressemblance avec le nom d'un vêtement de dessous, que quelqu'un met sous ses habits; c'est pourquoi le maître, se moquant de lui parce qu'il n'y a pas en dessous un *ὑποδυτόν*, c'est-à-dire un vêtement de dessous, lui dit : « C'est comme de quelqu'un qui a froid que tu parles du Dieu bon ».

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

« donne pas une occasion de désir à l'Arbre mauvais, qui est au sud, et (qu') il
 « ne soit (pas) pour celui-ci une occasion d'être excité et tourmenté et d'être en
 « danger. Mais celui-là (l'Arbre bon) est enfermé dans la gloire, et il ne donne
 « pas une occasion à cause de sa bonté; mais il s'est protégé lui-même dans sa
 « justice, et il est dans cette gloire, tout en étant perpétuellement dans la nature 5
 « de sa grandeur dans ces trois régions. Et quant à cet Arbre de la Mort égale-
 « ment, il n'a pas de vie par sa nature, et non plus des fruits de bonté sur aucune
 « de ses branches; et, lui, il est perpétuellement dans la région australe; et il a
 « aussi un lieu propre, qui est au-dessus de lui. »

Vous voyez de combien d'outrages et de souffrances ils osent accabler 10
 Dieu qui seul (est) bon, eux qui se sont fait de leurs blasphèmes un sujet et
 une affaire de piété et qui ne disent pas même ce qui s'accorde avec eux-mêmes.

Et en effet, celui (Dieu) que (Mâni), dans ces paroles qui à l'instant ont été
 citées ici, a dit sans limite, il montre qu'il a une fin et qu'(il est) limité, en l'enfer-
 mant dans ces trois régions, dans l'orient et dans l'occident et dans le nord. Et 15
 il dit qu'« il n'est pas vu dans la région australe et (qu'il est) caché dans ses
 « propres seins ». Et pourtant il dit qu'« il a clôturé son propre lieu d'un mur »)
 Mais, s'il était invisible par (sa) nature, alors qu'il n'était pas du tout vu par
 la Matière qui (est) dans la région australe, il avait lui-même l'aide qui (vient
 de sa propre nature, alors que pour ce Mal il était invisible et nécessairement 20
 insaisissable ou plutôt inexpugnable. En effet, celui qui élève (L 296 r° a) un
 mur et s'(en) entoure, c'est pour se protéger personnellement qu'il l'élève,
 parce qu'il craint l'attaque et la venue de celui qui est plus fort que lui. Par
 conséquent (Dieu) est et faible et peureux et qui a besoin d'inventions qui le
 protègent, et il n'est pas sans besoin comme Dieu. Et ensuite, s'il a entouré ce 25
 lieu d'un mur, de quelle matière a-t-il entouré (le lieu) et a-t-il construit (le mur)?
 Et, s'il a entouré (le lieu) d'un mur, c'est nécessairement lorsqu'il n'existait
 pas auparavant qu'il a fait le mur; donc, avant d'avoir fait le mur, il était sans
 protection. Et comment ne savait-il pas d'avance qu'il allait lui-même avoir
 besoin d'un mur, alors qu'il est Dieu, et (ne) l'a-t-il (pas) construit dès le com- 30
 mencement? Et comment la Matière était-elle alors inactive, sans attaquer le
 Bien, quand il était privé (du mur) dès le commencement, plutôt que de l'avoir

attaqué, après que le lieu a été fortifié, selon tes stupidités, ô un tel, et d'avoir fait peur et de s'être montrée forte au point d'enlever même une parcelle au Bien?

Et comment le Bien, alors qu'il pouvait construire un mur avec une matière très bonne, n'a-t-il pas organisé avec cette même (matière) un monde bon qui 5 soit sans mélange avec le Mal? Que s'il a fait un mur immatériel et intellectuel (c'est) merveille comment celui qui peut amener les essences immatérielles du non-être à l'être n'a pas fait facilement aussi les (essences) matérielles? Que si également ce mur était αὐτοφύης, c'est-à-dire existait par soi-même, ainsi que vous avez coutûme de dire, il nous est entré encore un troisième (principe) sans 10 commencement et incréé; par conséquent il faut que nous le comptions avec ces deux (principes) et, au lieu de deux, c'est trois principes qu'il faut que nous conjecturons. Que si c'est de son essence que le Dieu bon a établi le mur, de quelle manière cet incorporel s'est-il diminué ou divisé lui-même? Que si, selon tes fables, le Mal devait s'armer contre le Bien dans une guerre, parce qu'il 15 désirait sa beauté qui est très éclatante et (très) remarquable, et (que si) le mur était de cette même (L 296 r° b) essence très aimée et magnifique, c'est d'une autre nature qu'il fallait s'entourer d'un mur pour la protection. Et sinon, que s'il était de la même essence que Dieu, il suffisait à la Matière de détacher une parcelle au mur, qu'il lui était très facile et à sa portée de briser, et d'être satis- 20 faite dans son désir et de se mélanger au Bien. Comment donc enfermes-tu le Bien de tous les côtés comme celui qui a besoin de quelque protection et de vigilance, et dis-tu que « la terre qui lui convient comprend trois régions, la septentrionale, l'orientale, l'occidentale, » et qu'il n'y a pas non plus en dessous un vêtement de dessous? Car je me sers de ton expression, lorsque tu parles comme de 25 quelqu'un qui a froid, lequel avec de nombreuses couvertures se réchauffe lui-même et enveloppe ses pieds, afin que d'en dessous rien qui refroidisse n'apparaisse non plus à son sujet.

Mais voyons nous-mêmes sa réflexion digne de Dieu, à cause de laquelle (il s'exprime) ainsi : « (Pourquoi) le Bien se cache-t-il à celui qui combat avec 30 Dieu? » — « Afin qu'il ne donne pas, dit-il, une occasion de désir à l'Arbre mauvais, qui est au sud, et (qu') il (ne) soit (pas) pour celui-ci une occasion d'être

« excité et tourmenté et d'être en danger. Mais, lui-même, il est enfermé dans « la gloire et il ne donne pas une occasion à cause de sa bonté. »

Qui est-ce qui peut supporter ces toiles d'araignée? Et qui est-ce qui pleurera, comme il convient, sur des âmes raisonnables, en les voyant embarrassées dans ces (toiles)? En effet, cela donnerait lieu à la tristesse et à l'angoisse, si, 5 en disant cela aussi à des ânes et à des taureaux, ils pouvaient les tromper, à plus forte raison (en disant cela) à des hommes qui n'ont pas perdu complètement le (fait) d'être cela même, (à savoir) ce que sont des hommes.

En effet, celui qui est mauvais par essence, comment désirerait-il le Bien, parce que quelqu'un désire aussi ce qu'il est capable de recevoir? Et celui qui 10 est mauvais par nature ne peut pas avoir part au Bien. Car les (caractères) des essences, c'est-à-dire (L 296 v° a) des natures, restent immuables, fixes et fermes et qui n'ont absolument aucun mélange avec le contraire; en effet, *quelle communauté la Lumière (a-t-elle) avec les Ténèbres*¹? s'est écrié aussi Paul, en considérant ces choses. 15

Et deuxièmement, après que cet impur Mâni a dit que « le Bien est invisible pour la région australe », comment dit-il de plus que « la Matière qui demeure et habite au sud et dans la région méridionale » peut désirer ce qui n'est pas vu? En effet, d'une part, si elle restait dans la région australe, elle ne pouvait pas voir ce qu'elle désirait; d'autre part, lorsqu'elle sortait, elle tra- 20 versait les frontières de son héritage que lui a fixées dès le commencement cet audacieux et (cet) indépendant et, pour parler selon la vérité (cet) inique. Et comment s'accorde avec les inventions impures de celui-là le (fait) que le Dieu bon s'enferme lui-même, afin que, en le voyant, l'Arbre mauvais ne soit pas excité et tourmenté et qu'il ne soit pas en danger? Car quel danger y a-t-il ici 25 (à savoir) que la Matière eût part au Bien, si elle pouvait y avoir part? Au contraire, il y avait même avantage à ce que (le Dieu bon) permît ceci, (à savoir) que par la participation à ce qui est meilleur il changeât celle qui est si mauvaise. Et, lui aussi, Dieu portera justement la culpabilité pour envie, parce qu'il se cache lui-même, lui qui par sa propre beauté peut entraîner au Bien et subjuguier 30 et soumettre celui qui (lui) est opposé et (le) combat; car celui qui a condescendu au désir cède et se soumet à ce qui est désiré et il ne lui résiste plus en rien.

Mais celui (Mâni) qui disait : « Dieu s'enferme lui-même à cause de sa bonté,

1. II Cor., VI, 14.

5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

de peur que, quand l'Arbre mauvais sera excité par la vue, il ne soit pris par le désir et qu'il ne soit en danger », après avoir oublié ses fables (L 296 v° b) retourne tout le danger contre ce Bon et qui avait pitié. Car il prépare et arme amèrement contre lui le Mal, la Matière, l'Arbre mauvais de la Mort. Que tous les noms, en effet, soient dits à la fois en même temps et que tous les hommes apprennent 5 à qui les Manichéens attribuent des victoires contre le Dieu bon!

Et d'abord, ils disent ces choses-ci au sujet de la Matière : « L'Arbre de la « Mort est divisé en de nombreux (arbres) »; et : « La guerre et la cruauté sont « en eux »; et : « Ils sont étrangers à la paix et remplis de toute méchanceté « et jamais ils n'ont de bons fruits »; et : « Il est divisé contre ses fruits, et les 10 « fruits aussi (sont divisés) contre l'Arbre, et ils ne s'entendent pas avec celui « qui les a engendrés. Mais, tous, ils forment la teigne pour la corruption de leur « lieu, et ils ne sont pas soumis à celui qui les a engendrés. Mais l'Arbre tout entier « est mauvais et qui ne fait jamais rien de bon; mais il est divisé contre lui- « même, et chacune de ses parties corrompt ce qui est proche d'elle. » 15

Et maintenant ils commencent dès lors à rassembler une armée et une réunion de soldats puissante, ou plutôt dérisoire et sans consistance, et à diviser la Matière en de nombreuses parcelles et à nommer celles-là « fruits »; et ils disent que (les fruits) se corrompent les uns les autres, et ils supposent que ceux-ci se révoltent contre l'Arbre qui les a engendrés et que comme la laine ils sont 20 détruits et corrompus par la teigne. Quant à la teigne, ils ne disent pas qu'elle croît, c'est-à-dire naît, mais qu'elle est formée par (les fruits), de sorte qu'ils arrivent à disparaître et qu'ils se détruisent et s'anéantissent les uns les autres, avant d'en venir à l'opération qui (est) contre le Bien.

Et pourtant, parce que ceux qui forgent les inventions athées d'une gloire 25 impure et abominable n'ont pas compris cela et que tout aussitôt ils disent sans examen ce qui leur plaît et qu'à l'instant même ils détruisent cela et qu'ils ajoutent inventions sur inventions d'une manière plus invraisemblable, ils ajoutent (et) insèrent ces autres choses qui suivent celles-là.

En effet, après avoir dit que ces (membres) de la Matière, cette mère avec 30 (L 297 r° a) les enfants, se révoltaient et que tous étaient confondus pêle-mêle et qu'ils étaient remplis de révolte et de trouble, parce qu'ils se sont tous dressés les uns contre les autres, c'est à la suite de cette révolte qu'immédiatement et contre toute vraisemblance ils ont réuni en une seule armée et (pour) une guerre unanime contre la Lumière ceux qui se révoltaient, après avoir appelé les mêmes 35

également « fruits » de l'Arbre mauvais et membres de la Mort et en avoir fait des gens armés. Car il leur est permis et de faire essences du Mal et de la Mort les choses qui n'existent pas et de diviser celles-là en un grand nombre et de les réunir de nouveau en une seule et de présenter en même temps la révolte et l'entente et de remplir tout d'énigmes inconsistantes.

Mais il convient de mettre devant vous l'histoire ancienne de cette guerre étonnante, ou plutôt leur mythologie (des Manichéens), en choisissant, parmi ces inventions et ces bavardages nombreux et, pour le dire en peu de mots, infinis, un petit nombre d'exemples, autant qu'il est possible, par lesquels *le manque d'intelligence de leur blasphème sera manifeste pour tout le monde*¹, ainsi que dit 10 l'Apôtre.

Ils ont écrit, en effet, aussi ces choses fortes : « Ces choses (se rapportent) « à la matière et à (ses) fruits et à ses membres. Mais, c'est d'ici, c'est de (leur) « révolte qu'ils ont eu une occasion pour monter même jusqu'aux mondes de la « Lumière. En effet, ces membres de l'Arbre de la Mort ne se connaissaient pas 15 « les uns les autres ou ils ne se remarquaient pas les uns les autres; car chacun « d'eux ne connaissait rien de plus, si ce n'est sa voix, et ils voyaient ce qui « (était) devant leurs yeux, et, lorsque quelque chose criait, ils (l')entendaient « et ils percevaient cela et ils sortaient avec impétuosité vers la voix; mais « ils ne connaissaient rien d'autre. Et ils furent ainsi excités et poussés les uns 20 « par les autres à sortir même jusqu'aux frontières de la terre glorieuse de la « Lumière. Et, lorsqu'ils virent le spectacle admirable et magnifique (de la « Lumière) qui est de beaucoup meilleure que la leur, alors ils se réunirent — « c'est là la Matière ténébreuse — et ils complotèrent contre la Lumière, afin de se « mélanger (L 297 r^{ob}) eux-mêmes à celle-là. Et ils ne savaient pas à cause de 25 « (leur) folie qu'un Dieu puissant et fort y habitait; et cependant ils cherchèrent « à monter en haut, parce que la renommée de la divinité n'avait jamais été « connue d'eux ou qu'ils (n')avaient (jamais) remarqué qui est Dieu. Mais ils « regardèrent d'une manière folle par suite du désir du spectacle de ces mondes « bénis et ils pensèrent qu'il était à eux. Et donc tous les membres de l'Arbre 30 « des Ténèbres, lequel est la Matière corruptrice, s'élevèrent et ils montèrent « avec des puissances nombreuses, dont on ne peut pas dire le nombre. Et, « tous, ils étaient revêtus de la matière du feu. Et ces membres étaient diffé- « rents; en effet, les uns avaient des corps durs et ils étaient infinis en grandeur, « et les autres étaient incorporels et intangibles, qui avaient une tangibilité 35 « subtile de la même manière que les démons et les spectres des fantômes. Et,

1. II Tim., III, 9.

« après s'être élevée, toute la Matière monta avec ses vents et (ses) tempêtes
 « et (son) eau et (son) feu et (ses) démons et (ses) fantômes et (ses) princes et (ses)
 « puissances, et (cela) alors que, tous, ils étaient dans la profondeur, afin de s'in-
 « troduire eux-mêmes dans la Lumière. Et à cause de ce trouble, qui a été pré-
 « paré depuis la profondeur contre la terre de la Lumière et contre les fruits 5
 « saints, il fut nécessaire qu'une parcelle de la Lumière vînt et se mélangeât
 « à ces Mauvais, afin que les ennemis fussent pris au moyen du mélange et
 « (qu')il y eût la paix pour les Bons et (que) la nature du Bien fût conservée,
 « après que la nature bénie eût été délivrée du feu de la Matière et de la teigne
 « corruptrice, et (qu'à) leur tour les Lumineux fussent débarrassés de la Matière 10
 « par la puissance qui (y) a été mélangée, afin que la Matière disparaisse et (que)
 « l'Arbre de la Vie devînt Dieu en tout et sur tout. Dans le monde de la Lumière,
 « en effet, il n'y a pas de feu qui brûle pour être lancé contre le Mal, ni de fer qui
 « coupe, non plus d'eau qui noie, ou quelque'autre mauvaise chose semblable.
 « Car tout est Lumière et la région (est) libre et il n'y a pas de malice contre elle; 15
 « mais c'est là une issue, ou un passage, afin que les ennemis, une fois qu'ils
 « auront été dispersés par la parcelle qui (L 297 v° a) est venue de la Lumière,
 « cessent (leur) attaque et soient pris au moyen du mélange. »

Qui est-ce qui, après avoir pris sur lui de boire le breuvage de ce manque
 d'intelligence, ne sera pas ivre dans son esprit? Et qui, ayant de l'intelligence, 20
 ne rira pas de toute manière de cette vaine stupidité, qui renferme toutes ces
 choses désordonnées et disparates et rapportées comme cela se trouve? Comment,
 en effet, la Matière incréée et sans commencement et coéternelle au Bien a-t-elle
 été trouvée abonder en tous ces fruits mauvais et « en des puissances nombreuses
 et dont on ne peut pas dire le nombre », ainsi qu'a dit l'écrivain impie, « en des 25
 corps durs », dont il a dit que « la grandeur est infinie »? Car quelle raison concé-
 dera jamais qu'il y a des corps infinis dans les corps subtils, dans les fantômes,
 dans les vents, dans les tempêtes, dans l'eau, dans le feu, dans les démons, dans
 les princes qui (sont) dans la profondeur? Car il a énuméré tout cela, en rangeant
 en bataille l'armée de la Matière. 30

Que (les Manichéens) disent donc si ces fruits avaient crû en même temps
 que (la Matière) dès le début et dès le commencement, ou si c'est à la fin qu'ils
 avaient été ajoutés. Que si c'est dès le début, nombreux sont ces (fruits) sans
 commencement et incréés et qui dépassent (tout) nombre et, pour le dire sim-

plement, toute la réunion de ceux qui ont été nommés. Mais, si, à la ressemblance d'un arbre, c'est dans le temps que (la Matière) a fait pousser ces fruits et a rapporté toute cette charge de méchanceté, une certaine partie (prise) à elle serait créée et de nombreuses (parties seraient) créées et qui auraient été acquises dans la suite. Et comment convient-il que nous considérions la même 5 essence comme créée et créée? Et comment ces fruits de la Matière, alors qu'ils sont fous en quelque manière et inconscients et qu'ils voient seulement ce qui (est) devant (leurs) pieds et qu'ils peuvent à peine entendre la voix de ceux qui (sont) à proximité à cause de (leur) paresse et de (leur) pesanteur et de (leur) insouciance et qu'ils se révoltent les uns contre les autres, désirèrent-ils ainsi 10 en même temps dans le même esprit et allèrent-ils d'un commun accord jusqu'aux frontières de la terre de la Lumière (L 297 v° b) comme ceux qui sont rangés et conduits sous un seul bataillon et (sous) une (seule) troupe, et virent-ils le spectacle de la Lumière et, après avoir été atteints par le désir, désirèrent-ils la beauté? Ces choses, en effet, ne relèvent aucunement de la folie et de l'in- 15 conscience; car le désir de ce qui est vraiment le Bien, lequel est Dieu, c'est à juste titre que quelqu'un le définira qu'il est intelligence supérieure, et non pas folie.

De quelle manière, ô excellent, alors que (les fruits de la Matière) ont la nature de la folie et de l'inconscience — car vous avez défini aussi le Mal une 20 nature — pouvaient-ils en somme désirer la gloire bienheureuse du Bien? Et comment l'écrivain plein de toute insanité a-t-il dit à leur sujet : « Ils virent le spectacle de la Lumière admirable et splendide, qui est de beaucoup supérieure à la leur, et alors ils se réunirent, et c'est là la Matière ténébreuse »? Quelle splendeur, en effet, ou quelle Lumière admirable y avait-il en somme 25 dans la Matière ténébreuse, (Lumière) au sujet de laquelle tu dis aussi après examen : « Lorsque les fruits de la Matière virent le spectacle de la Lumière admirable et splendide, qui est de beaucoup supérieure à la leur... ? »

Y avait-il, en effet, dis-moi, une parcelle de la Lumière dans la Matière ténébreuse? Alors donc (la Matière) était plutôt mêlée à la Lumière dès le 30 commencement, et superflue (était) cette guerre qui est si cruelle. Car il fallait que (la Matière) allât vers (la Lumière) amicalement ainsi que vers une parente et (qu'elle) (lui) envoyât une ambassade de paix et (qu'elle) (lui) demandât la mélange complet de la Lumière, dont une parcelle était mélangée elle-même à la Matière ténébreuse.

35

Et il nous faut encore considérer ceci (à savoir) comment il a dit au sujet des fruits de la Matière, c'est-à-dire de ses membres : « Et alors ils se réunirent, et c'était là la Matière ténébreuse », de sorte donc que nous ne comprenions pas qu'autre chose est la Matière, et autre chose les fruits. Or, si la Matière

(était) dans ceux-ci, (des fruits) nombreux et infinis étaient bien sans commencement et incréés, et (il) n'(y avait) pas seulement (L 298 r° a) deux principes, ainsi que nous (l')avons dit précédemment.

Quant à moi, il m'arrive de m'étonner comment la Lumière immatérielle et intellectuelle et invisible du Dieu bon était visible pour les fruits matériels ou comment l'écrivain a oublié — pour lui concéder cela également — le mur dont il a entouré la Lumière. En effet, il était impossible que ceux qui vinrent jusqu'aux frontières de la terre glorieuse et (qui) s'arrêtèrent là quelque part perçassent ce mur avec leurs yeux et (qu')ils vissent la Lumière qui était enfermée et contenue à l'intérieur, au sujet de laquelle ce sage initié à ces choses qui ne (sont) pas sages et (cet initié) impur a écrit plus haut avec stupidité : « Elle n'est pas vue par la région australe, et cela parce qu'elle est cachée dans ce qui (est) dans son sein. Dieu, en effet, a fortifié le lieu par un mur. » Et encore : « Mais, lui, il (est) enfermé dans la gloire. »

Qui donc fera une réfutation à l'encontre de ces choses qui se contredisent ainsi l'une l'autre et suffisent à se renverser réciproquement, parce que c'est même contre la nature que combattent ces choses qui (sont) dites? En effet, que n'a pas dit parmi les choses impossibles l'(apôtre) cacographe et habile des Manichéens et le chef d'opinions abominables et le législateur de l'iniquité? N'a-t-il pas attribué une nature au Mal, et celle-là sans commencement et incréée? N'a-t-il pas opposé et dressé celui-là en face du Dieu bon par essence? En divisant le Mal, c'est-à-dire la Matière, en des fruits infinis, n'en a-t-il pas fait beaucoup d'(êtres) incréés et des dieux innombrables et ne nous a-t-il pas présenté ceux-là sans commencement? Et n'a-t-il pas montré que le polythéisme des païens et la gigantomachie sont modestes et médiocres auprès de (son) blasphème? Si ceux-là, par un don (qui vient) des hommes, introduisent comme par une adoption (et) se font des dieux et qu'ils donnent à ces (dieux) la victoire contre les géants, et (si) c'est contre celui qui seul est Dieu, contre la cause de ce qui est, contre celui qui (est) au-dessus de tout, que celui-là (Mâni) range en bataille une armée mauvaise et la Matière et qu'il crée tout à coup un ennemi (L 298 r° b) co-éternel, qui a des fruits qui croissent et poussent en même temps (à savoir) les réunions des démons et des puissances adverses, n'est-ce pas à ces (fruits), alors qu'ils sont inconscients et fous par nature, qu'il a donné selon les refrains de vieille femme de ses fables le désir de la Lumière supérieure? Ne

1. Ici c'est « la Lumière qui n'est pas vue », alors que, page 20, c'est « le Bien qui n'est pas vu ». Mais il est dit, page 17 : « Le Bien qui est la Lumière ».

5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995
 1000

1. L in margine : Pez. — 2. L in margine : φλυαρίας..

suppose-t-il pas matériel (et) visible ce qui est immatériel et invisible? Ne construit-il pas un mur et n'y enferme-t-il pas la Lumière et, comme si elle n'avait pas de mur, ne fait-il pas que celle-là soit vue de loin? Et, après avoir dit que c'est à cause de (leur) folie que les fruits de la Matière, ou plutôt la Matière elle-même, à la ressemblance d'une famille qui comprend de nombreuses personnes, 5 s'est armée contre la Lumière, (n')a-t-il (pas) fait que l'agresseur en vienne à une intelligence supérieure? Elle (la Matière) a vaincu, en effet, parce que le Dieu bon, s'étant trouvé dans un grand danger et ayant été pris de crainte, pour (sa) délivrance des maux qui étaient suspendus au-dessus de lui, en est venu à la nécessité de satisfaire le désir de la Matière et de contenir sa folie et de 10 détacher de sa propre Lumière une parcelle et de l'envoyer en bas, (parcelle) qu'il dit s'être aussi mélangée aux Mauvais. La Matière aux multiples personnes, en effet, était supérieure par le nombre, puisqu'elle était chargée de tous ces fruits. Combien la Rhéa de chez les païens était, à ce qu'il semble, plus sage que le Dieu bon des Manichéens — et en effet, celui-ci qui est si faible et (si) 15 peureux et (si) vide d'intelligence est leur (Dieu), et non pas celui de l'un de ceux qui pensent bien — où il est rapporté dans les fables qu'elle trompa par des ruses son propre époux Kronos, qui mangeait ses enfants, et (que), à la place du petit enfant qui lui restait et venait de naître, elle cacha une pierre dans les langes et (l') arrangea à la ressemblance d'un petit enfant et (que) par 20 (cette) tromperie elle lui fit avaler la pierre.

Et considérez-moi les φλυαρίας, c'est-à-dire les inventions puériles, de Mâni : « Dans le monde de la Lumière, dit-il, il n'y (L 298 v° a) a pas de feu qui « brûle pour être lancé contre le Mal, et non plus de fer qui coupe, et non plus 25 d'eau qui noie. » De cela, en effet, Dieu avait-il besoin, ô (toi) qui es plus impur que quiconque? Et quoi? Par un seul signe ne pouvait-il pas tout détruire en une seule fois et tout d'un coup, lui qui *produit tout par une parole de sa bouche*¹, selon ce qui a été dit par Paul? Mais tu n'as rien fait d'étrange, toi qui as ajouté encore cela à (tes) blasphèmes. Toi, en effet, qui as dit : « Il s'est trouvé en « danger », et : « Pour (sa) délivrance et pour que les ennemis soient apaisés 30 « et cèdent et s'en aillent, il donnera une parcelle de (sa) propre Lumière », à la ressemblance de ceux qui deviennent eux-mêmes de leurs mains leurs propres meurtriers, afin de n'être pas emmenés prisonniers, tu t'es attaché à

1. Cf. Hébr., I, 3.

tes impiétés (toi) qui as pensé à son sujet qu'il a aussi besoin de machines de guerre pour (sa) vengeance. Et c'est encore avec des paroles solennelles que tu caches sa faiblesse et la misère de son indigence, en disant : « Cette parcelle a été donnée à la Matière comme un appât de flatterie et de tromperie », afin que, après cela « le mélange — ainsi que, toi, tu dis — soit purifié et (que) la Lumière soit 5 « trouvée plus pure » — comme si tu croyais discourir sur la lie mêlée au vin, et « non pas sur Dieu — « et (que), après la purification — afin que je dise cela aussi « comme toi — la Matière parvienne complètement à la destruction » ; car c'est en propres termes que j'ai ainsi cité plus haut que tu dis : « Afin que la Matière disparaisse ». 10

Pourquoi donc, ô toi, vain, as-tu cousu vainement toutes ces paroles qui combattent avec Dieu? Car c'est à la dernière démente qu'est parvenu et a abouti pour toi le συμπέρασμα, c'est-à-dire la conclusion dernière du raisonnement de ces détours variés. En effet, si tu as posé en principe que la Matière et ses fruits se corrompent les uns les autres, en sorte qu'ils forment aussi la 15 teigne destructrice, il fallait que tu laisses de côté celle-là (la Matière), qui peu après va se corrompre d'elle-même, et non pas que, par tes (L 298 v° b) fables tu la mettes aux prises avec le Bien et que tu permettes à celle qui est mangée par la teigne de remporter des victoires sur Dieu.

Et peut-être un autre dira : « Mais il fallait qu'une parcelle de la Lumière 20 « se mélangeât avec la Matière, afin que ce qui est meilleur vainquît et que par « un changement il fût passer la Matière et l'attirât à soi. » Si celui qui a été fou de cette folie pure avait cette opinion, peut-être ses fictions auraient-elles une couleur (de vérité) ou ne jetterait-il pas le fondement de cette opinion abominable. En effet, tout le débat pour lui (est) de donner le pouvoir au Mal et de 25 montrer que le péché n'est pas condamnable, comme si la Matière forçait à pécher, elle qui forme la teigne destructrice. Il a dit, en effet, plus haut : « C'est « pour ceci qu'une parcelle (prise) à la Lumière a été donnée à la Matière, « lorsqu'elle s'est armée contre elle dans la guerre — car de nouveau je citerai ici « ses paroles — (c'est) pour que la nature du Bien fût conservée, après que la 30 « nature bénie a été délivrée du feu de la Matière et de la teigne corruptrice. »

Si donc la nature du Bien a donné comme rançon pour elle-même une parcelle d'elle-même à la Matière, afin de ne pas faire l'expérience du feu et de la teigne corruptrice, il est bien évident que la parcelle, qui a été donnée par le Bien et a été mélangée avec la Matière, a été donnée pour être détruite et être brûlée, 35 jusqu'à ce que le mélange fût purifié, selon les stupidités de Mâni qui a été fou. Donc le Bien a été coupé en deux, et la parcelle, qui a été arrachée à la Lumière,

est asservie à la Matière, soumise à la teigne destructrice et forcée de pécher.

Ils (les Manichéens) disent que cette parcelle de la Lumière, qui a été mélangée avec la Matière, a donné aussi une occasion pour que ce monde fût créé et que Dieu a été forcé, à cause du mélange de ce genre avec le Mal, de faire l'univers. « Sinon, pourquoi, disent-ils, Dieu avait-il besoin du monde et des hommes 5
« qui n'allaient pas lui obéir? Car c'est à la suite de ce mélange que toutes les
« choses ont été organisées, et avec elles l'homme également; car, lui (L 299 r° a)
« aussi, il est une parcelle de tout le monde¹. »

Et comment, lorsque vous êtes fous en cela — car nous ne dirons pas : 10
(Lorsque) vous professez — quelqu'un vous supportera-t-il? Et comment Dieu crée-t-il par nécessité? Comment celui qui a été contraint d'une manière tyrannique par la Matière pourra-t-il à la suite de ce mélange tyrannique organiser l'harmonie du monde? Comment, lorsque les fruits de la Matière se révoltent et se corrompent les uns les autres et (que) du fait d'une guerre et d'une révolte 15
et d'une rixe ils ont ravi une parcelle au Bien, quelque chose sera-t-il organisé, et ne sera-t-il pas plutôt désuni? Car la révolte et la nécessité sont les mères de la désunion, et non pas de l'organisation.

D'où donc cet univers est-il conduit et gouverné avec ordre, lorsque les saisons se présentent avec une bonne température, que le jour et la nuit, le 20
soleil et la lune reviennent et s'en vont avec ordre par des successions et des reprises appropriées qui (viennent) les unes des autres, que les vents soufflent, que la terre est ensemencée et moissonnée, que la mer reconnaît ses propres limites et est freinée par le sable et arrête et retient la marche de ses flots et ramène vers elle le gonflement et la hauteur de ses vagues? — C'est nécessaire- 25
ment parce que l'auteur et le chef est un et stable et tout-puissant. Mais, si selon votre parole c'était la révolte et la nécessité qui précédaient la création et que ce fussent elles qui eussent l'autorité — car nous concéderons ainsi — il n'y aurait rien qui soit mu avec ordre, mais tout serait désuni.

D'où donc dites-vous que vous suivez Platon, ô (vous) qui (êtes) plus impurs 30
que tout? En effet, parce que le Livre divin vous met dehors et (qu')il vous chasse loin de lui comme des barbares et (ceux) qui sont en tout ignorants des paroles sacrées, vous vous précipitez vers des témoignages étrangers et qui (sont) de l'extérieur, et cela bien qu'ils vous ferment les portes au nez. Ainsi pour tout le monde vous êtes et adversaires et ennemis et odieux. Comment, en effet, ne 35
deviez-vous pas (l'être), vous qui ne dites pas même ce qui s'accorde avec vous-

1. Cf. *Timée*, édition Rivaud, p. 143.

mêmes? Car, quoique Platon ait pensé que la matière est éternelle, cependant (il) n'(a) pas (pensé) qu'elle est (L 299 r° b) mauvaise, ni qu'(elle appartient) à une nature mauvaise, ou qu'elle fait le mal, ou qu'elle s'oppose au bien, ainsi que, vous-mêmes (vous pensez); de même que, lui, il dit également que c'est d'elle que Dieu a fait ce monde, et c'est pourquoi il l'appelle et mère et nourrice 5 et celle qui reçoit tout, et il la vénère par des noms honorables. Mais il ne met pas en avant que le Créateur est venu à la qualité de Créateur contre sa volonté et par nécessité, selon votre langue et votre pensée qui combat avec Dieu, mais que c'est de son plein gré et à cause de sa bonté seule; c'est pourquoi il dit aussi : « Et nous disons la cause, pour laquelle Dieu a organisé la création et cet uni- 10 « vers : (c'est qu')il était bon, et, pour celui qui est bon, il n'y a aucune jalousie, « et (cela) pour rien. »

Et assurément c'est très bien qu'(il a dit) cela. Mais en ceci (à savoir) que la matière, d'où (est fait) le monde, est éternelle, nous ne sommes pas de (son) avis; car ce monde matériel est créé, et ce qui est créé n'est pas éternel. En effet, 15 le Dieu increé est seul éternel, et tout ce qui ne fait pas partie de l'essence qui (est) au-dessus de tout, cela aussi est créé et n'est pas éternel, ainsi que le montre la parole de la piété.

D'où (viennent) donc les maux? disent-ils — C'est là, en effet, une question de force des Manichéens, par laquelle ils entraînent ensemble les ignorants à leur 20 propre perte. Pour moi, je dis que c'est de vous-mêmes, ô (vous) qui (êtes) plus méchants que tout, que sont les maux. Et, puisque vous avez vous-mêmes la solution de la difficulté — car vous êtes la source de tout le Mal qui produit la maladie, après avoir été malades de votre propre gré — ne cherchez pas les maux dans un autre lieu. Pourquoi, en effet, essayez-vous de percer des rocs et de cher- 25 cher le trésor du Mal que vous possédez, après que vous l'avez enfoui dans votre propre terre? Car le Mal n'est pas une essence, mais un écart d'un mouvement libre. En effet, de même que Dieu a créé les yeux du corps pour que nous voyions et (que) nous ayons part à cette lumière sensible et visible, et (L 299 v° a) (qu')il n'a pas organisé la cécité — car la cécité est la privation de la lumière; 30 et, si quelqu'un par sa volonté se ferme les yeux, il a organisé (et) disposé la cécité pour lui-même, et il ne blâmera pas Dieu pour cela; en effet, il est l'auteur, non pas d'une privation, mais des essences — de même, il a créé aussi l'intelligence qui (est) en nous à la ressemblance d'un œil intellectuel, pour que nous ayons part à la lumière divine et intelligible et (que) nous vaquions à la contem- 35 plation de ce qui se voit et que par la beauté et (par) l'harmonie du monde nous réfléchissions par analogie à celui qui a fait et réglé cet ordre. *En effet, ses (per-*

fections) invisibles, dit Paul, depuis la création du monde, sont vues par ses serviteurs ¹, lorsqu'elles sont comprises ²; et un autre sage (dit) : « Car c'est par la variété des créatures qu'est vu par analogie leur Créateur. » Mais, si par notre volonté nous éloignons de cette contemplation notre intelligence et (que) nous la tournions vers les plaisirs des passions, nous avons fermé, parce que nous 5 (l')avons voulu, (notre) œil intellectuel et nous avons organisé en ce qui le concerne la cécité, qui est l'éloignement de Dieu; or l'éloignement de Dieu, c'est la privation de la lumière, et c'est là le péché — qui est une privation, et non pas une essence — (péché) qui n'existerait pas, si, moi, je n'avais pas éloigné de la contemplation qui (se porte) sur la nature (mon) œil intellectuel et (que) je ne (l')eusse 10 pas fermé.

Mais tu diras qu'il fallait que nous fussions immuables par rapport au Mal et absolument incapables de pécher. — Mais tu me sembles ne vouloir rien autre chose, si ce n'est que, au lieu d'homme, tu fusses une pierre ou du bois, et honorer la créature insensible avant celle qui possède la volonté et la raison. 15 Celle-là, en effet, est immobile par rapport au péché; car la pierre et le bois et s'il y a quelque chose de tel ne sont absolument pas capables du péché. Quant aux créatures raisonnables, c'est pour ceci que Dieu les a faites (à savoir) pour qu'elles aient part à sa bonté. Et, parce que celui-là est la sagesse essentielle et la justice (L 299 v° b) et la lumière, nous aussi, par un mouvement intellectuel et par 20 le (fait) que nous nous élevons vers elle et (que) nous avons part à sa science et à la lumière, qui à partir de celle-là se produit en nous, nous pourrions être justes et bons et qui (serons) éclairés dans la science des choses célestes selon ce qui sera saisi par nous. C'est pourquoi des sages également d'entre ceux qui (sont) profanes ont énoncé aussi cette définition de la philosophie. 25

« La philosophie est l'imitation de l'homme par rapport à ce qui est le meilleur autant qu'il est possible. » Or (ils ont dit) cela, non pas d'un autre endroit — d'où? — si ce n'est de cette sagesse qui (est) la nôtre et (est) vraie, laquelle enseigne que l'homme a été fait à l'image et à la ressemblance de Dieu³, en ce qu'il peut recevoir par l'exercice des vertus l'image, c'est-à-dire la simi- 30 litude ⁴, et la ressemblance divine; et une marque très grande de l'image, c'est le libre arbitre. En effet, si ce n'était pas par notre propre force que nous nous conduisions nous-mêmes, mais (si) nous étions conduits par une certaine nécessité, c'est en ce qui (est) très important, en cela même, que nous manquerions de la similitude par rapport au modèle, et c'est dans une partie capitale que 35 l'image devrait être quelque chose de mutilé. Après donc que nous avons été

1. On peut lire « serviteurs » ou « œuvres ». — 2. Cf. *Rom.*, I, 20. — 3. Cf. *Gen.*, I, 26. — 4. Note marginale de L : Le nom de l'image chez les Grecs est dit d'après « ce qui est semblable », comme on dirait « la similitude ». Le nom *ὁ εἰκὼν* vient du verbe *εἰκω*.

convaincus que nous nous conduisons nous-mêmes, nous avons reçu également une puissance convenable et une force bien suffisante pour ne pas nous soumettre à quelqu'une des choses qui constituent le péché¹. Et cela est montré clairement par ceux qui ont pratiqué la perfection; car, s'il n'y avait pas dans cet animal raisonnable une force suffisante pour faire le bien, nécessairement 5 aucun de ceux qui n'importe quand ont mené une vie ascétique ne pratiquerait la perfection. Mais, si c'est le grand nombre qui apparaît avoir fait le bien, c'est un blâme pour la paresse de ceux qui n'ont pas fait le bien, et non pas pour Dieu qui a créé; car, alors qu'ils pouvaient, ils n'ont pas fait.

Mais il fallait, dit-il, que l'âme ne soit pas unie avec ce corps, et elle n'aurait 10 pas penché vers le péché. — Mais ce n'est pas cela qui est cause que nous péchions, ô bon; mais (la cause en est) que tu te sers mal (L 300 r° a) des rênes de (ta) volonté. C'est pourquoi, bien que la nature des anges soit exempte de lien par rapport à la chair, nous voyons que Satan, qui autrefois était compté avec les Lucifers, et est tombé, parce qu'il s'est représenté en pensée ce qui (était) au- 15 dessus de lui, et n'a pas gardé le rang qui avait été fixé par celui qui l'a créé. De là c'est à son sujet et au sujet de ceux qui comme lui ont été malades du même changement qu'une parole sacrée dit quelque part : *Les anges qui n'ont pas gardé leur primauté, mais ont abandonné leur propre demeure, c'est pour le jugement du grand jour, dans des chaînes éternelles, au milieu des ténèbres, qu'il (les) a réser-* 20 *vés*². En effet, ils sont réservés pour tomber dans le dernier feu et dans des chaînes éternelles, au milieu des ténèbres; car la (parole) : *Il a réservé*, regarde le temps futur, ainsi que Pierre aussi écrivait : *Quant aux cieux d'à présent et à la terre, ils sont par sa parole ceux qui sont mis de côté* — et placés comme dans un grenier — *en étant réservés pour le feu, au jour du jugement et de la ruine des hommes* 25 *impies*³. C'est pourquoi aussi Notre-Seigneur, dans les Évangiles, en figurant et en représentant d'avance le jour du jugement, paraît en disant : *Allez-vous-en, maudits, au feu éternel qui est préparé pour le Calomniateur et pour ses anges*⁴. Ceux-là, nous (les) appelons également « démons », non pas parce que des natures mauvaises ont été créées par Dieu, qui *a fait bonnes toutes choses*⁵, mais parce que, 30 eux-mêmes, de leur propre mouvement, ils s'en sont allés volontairement vers une volonté mauvaise, ainsi que l'a montré la parole; et c'est pourquoi, de leur propre gré, ils ont pris sur eux aussi la jalousie et la guerre qui (est) contre nous. Et pourtant ils sont vaincus, quand Dieu permet le combat, afin que ceux-là

1. Note marginale de L : Il faut savoir que le maître ne dit pas « péché constitué », ou qu'il y a quelque chose qui le fasse « constitué ». En effet, il n'est pas dit parfaitement en grec : « Ils constituent le péché »; et, même si nous ne pouvons pas dire le mot comme il est, cependant nous disons négligemment : « Ils le constituent ». — 2. *Jude*, 6. — 3. *II Pierre*, III, 7. — 4. *Matth.*, xxv, 41. — 5. Cf. *Gen.*, I, 31.

soient accablés par la défaite pour (leur) orgueil et (pour leur) esprit hautain et (que), nous-mêmes, nous apparaissions éprouvés et choisis avec la victoire (remportée) contre eux.

Que personne donc ne condamne le (fait) que l'âme croisse avec le corps. En effet, en montrant la sublimité de sa sagesse, comme on dirait, Dieu a fait 5 l'homme un modèle digne d'admiration, le même (étant) raisonnable et sensible; et, après l'avoir placé au milieu de la création visible et de la (création) invisible, en ce qu'il se rapproche par l'intelligence de ceux qui (sont) en haut et par le corps (L 300 r° b) de ceux qui (sont) en bas, il le fait passer tout entier par la pratique des vertus vers ceux qui (sont) en haut; car, eu égard au genre de vie 10 de ceux qui ont fait le bien, considère la sagesse et la bonté de Dieu et, eu égard à la négligence de beaucoup, ne fais pas faussement un blâme à celui qui a créé. Et en effet, il ne fallait pas que, à cause de ceux qui devaient pécher et s'éloigner de Dieu par leur folie, ceux qui ont fait le bien ne soient pas amenés à l'existence. Car par les uns et les autres se montre la bonté de celui qui a fait, 15 et qui a fait tous les hommes avec le même honneur, et non pas les uns d'une nature, et les autres d'une autre. C'est pourquoi beaucoup, après avoir eu dès le commencement une volonté mauvaise et s'être roulés dans les désirs, sont finalement revenus par un changement à ce qui est meilleur; et d'autres ont fait le contraire, et par la diversité de cette conduite ils ont montré que le Dieu 20 bon n'est pas la cause des maux. En effet, si le corps, selon la parole des Manichéens qui sont plus impurs que quiconque, était celui qui pousse au péché, personne, parce qu'il serait lié avec la chair, ne pratiquerait la justice. Car comment Josué, fils de Noun, avec une langue de chair, commandait-il aux luminaires qui (sont) dans le ciel et arrêtaient-il le cours de la lune et du soleil, 25 afin qu'il dressât l'étendard de la victoire en face des ennemis et que la nuit n'interrompît pas (sa) victoire? Et je passe sous silence les autres qui étaient semblables à celui-là par la vertu dans l'Ancien Testament et (dans) le Nouveau.

Après donc que vous avez été vous-mêmes catéchisés par ces paroles et que vous avez cru en un seul Dieu tout-puissant, qui est vu dans une seule essence 30 et divinité et en trois hypostases, en vous tenant debout et en vous tournant vers la région de l'occident, renoncez aux ténèbres des Manichéens; c'est là le Calomniateur qui, après être monté au-dessus de celui qui l'a créé et avoir dit selon la prosopopée qui (est) dans Isaïe : *C'est au-dessus des étoiles du ciel que je placerai mon trône*¹, et après avoir été précipité de là, s'élève (L 300 v° a) main- 35 tenant par les langues des Manichéens sur le sommet de cette folie, en s'appelant

1. Isaïe (LXX), xiv, 13.

Ténèbres sans commencement et créées et en se rangeant en bataille en face de Dieu. Et tournez-vous également vers l'orient; et c'est par les rayons mêmes que vous rencontrera le Christ, le soleil de justice, qui crie clairement : *Moi, je suis la lumière du monde*¹, qui en lui-même montre le Père et en même temps révèle l'Esprit saint; lui, il vous fera descendre vers l'eau et (vous) fera prendre 5 un bain comme purification de toute la vie ancienne, et il (vous) conduira vers une vie nouvelle, en ensevelissant la vieillesse du péché dans les flots — en effet, soyez ensevelis avec sa sépulture — et en (vous) revêtant de l'enfance de la taille spirituelle et en (vous) montrant par cela nouveaux au lieu d'anciens. Et cela, il le proclamait d'avance clairement par le prophète Isaïe, en montrant la 10 grandeur de la grâce et du don, et il disait : *C'est moi, c'est moi qui efface ton iniquité à cause de moi, et de tes péchés je ne me souviendrai pas*²; et c'est très bien qu'il a dit la (parole) : *A cause de moi*; car, en voulant dire : « A cause de vous », il s'indigne et est dans l'embarras comme celui qui n'a que dire, et il supplée même à notre indigence, en disant : *A cause de moi*; « je fais que ma grâce, dit- 15 il, soit cause d'un don. C'est pour cela, en effet, que par la grâce qui sied à Dieu j'ai goûté pour tout le monde la mort et que je suis ressuscité, (c'est) pour accorder de tels (bienfaits) . » C'est pourquoi Paul également disait : *Ce n'est pas en vertu d'œuvres (opérées) dans la justice que nous aurions faites, mais c'est selon sa miséricorde qu'il nous a sauvés par le bain de la régénération et (par) la rénova- 20 tion de l'Esprit saint*³. Et aussi le prophète Isaïe à son tour, en publiant et en criant la grandeur du don, s'exprime en ces termes : *A cause du Seigneur, les pauvres exulteront dans la joie, et ceux qui (sont) sans espoir parmi les hommes seront remplis de joie*⁴. Écoute Paul qui enseigne quelle est (cette) pauvreté et (quel est ce) manque d'espoir. *Vous étiez en ce temps-là sans Christ, étant en dehors 25 de la vie d'Israël et étrangers aux alliances de la promesse, n'ayant pas d'espérance et (étant) sans Dieu dans le monde. Mais maintenant (L 300 v° b) dans le Christ Jésus, vous qui jadis étiez éloignés, vous avez été rapprochés par le sang du Christ*⁵. Le Christ également a dit de son côté ce qui s'accorde avec ces (paroles)-là, en parlant par Isaïe : *Et je conduirai les aveugles par un chemin qu'ils n'ont pas 30 connu, et c'est par des sentiers qu'ils ne connaissaient pas que je les ferai marcher*;

1. Jean, VIII, 12. — 2. Isaïe, XLIII, 25. — 3. Tite, III, 5. — 4. Isaïe (LXX), XXIX, 19.
— 5. Éph., II, 12-13.

*je ferai pour eux des ténèbres la lumière et de ce qui est inégal ce qui est droit. Ces paroles, je les accomplirai pour eux; et, eux, je ne les abandonnerai pas*³.

Vous voyez la munificence du don de sa richesse (don) qui est mis sous vos yeux. Quand vous recevez celui-là, gardez-le; quand vous êtes aveugles, voyez; ne paraissent plus de nouveau être aveuglés par les ténèbres du péché; c'est vers 5 un chemin droit que vous avez été appelés; oubliez celui qui est tortueux, et éloignez de celui-ci vos pas complètement.

Que la grâce du baptême vous entoure de tous les côtés, tandis qu'elle est une muraille inexpugnable pour les ennemis. En vérité, elle était préfigurée aussi par le bâton de Moïse qui symbolisait la croix; et il a divisé la mer Rouge, en 10 sorte que le Livre sacré dise : *Et les eaux étaient pour eux une muraille à droite, et une muraille à gauche*⁴. Celui-ci a étendu ce bâton sur les eaux symboliquement; et, nous, posons-le sur elles spirituellement; celui-là a fait également jaillir les eaux de l'enseignement catéchétique et de la profession d'une foi saine de mon rocher qui est plus sec que tout; et, après avoir été amené sur le fleuve 15 égyptien et idolâtre de l'impiété manichéenne, même si ce n'est pas sur tout (le fleuve), et (après l') avoir frappé avec la réfutation, il a changé en sang le fleuve de boue, afin que personne ne puisse en boire. Fuyons donc l'impiété pleine de sang et meurtrière des blasphèmes, et que fuient surtout toutes celles qui sont d'une proie facile parmi les femmes; et courons vers le Christ, la source de la vie. A lui 20 (soit) la gloire avec le Père et l'Esprit saint dans les siècles des siècles.

Ainsi soit-il!

FIN DE L'HOMÉLIE CXXIII.

3. *Isaïe* (LXX), xlii, 16. — 4. *Ex.*, xiv, 22.

من ائمة في عصره

مما جاء في الجمع. حقل ومحل الكهنة

حسبنا فلا مدبر اه بفحلا مع استنا ههلا ففها. اه بافم للستنا ¹⁵

الحقما بهذا : احبنا ولا نقهه جدا وبتلنا لله وحده وحققهوا صدقته قلنا : لا

الحمد لله الذي بعثنا في هذه الدنيا محمدًا ^b وبعثنا في هذه الدنيا محمدًا وبعثنا في هذه الدنيا محمدًا : آمين

SCOLIE

(L 301 r°) au sujet du nom honorable et secret, qui, chez les Hébreux, se présente dans les Livres saints, qui ont été traduits du grec en syriaque — lequel est dit chez les Juifs « nom séparé ^a ».

Parmi les choses qui (existent) chez les hommes, lesquelles se présentent ou dans la pensée ou dans la parole ou dans l'action pour que les hommes s'en servent, il n'y en a aucune, où la vérité doit y être honorée plus que le contraire. Et, si en toute chose la vérité est honorable et forte plus que tout, soit selon le témoignage qui (vient) des pensées naturelles, soit selon celui qui (vient) du 5 Livre divin, pour quelque raison que ce soit et de quelque manière que ce soit qu'elle est comprise ou nommée, nécessairement c'est à elle qu'il faut que nous nous attachions et c'est d'elle qu'(il faut) que nous nous servions dans toute pensée et (toute) parole et (toute) action, et particulièrement dans les mots des Livres sacrés, et encore bien préférablement à ceux-là dans les mots qui (sont 10 dits) au sujet de Dieu.

Si, en effet, dans les choses du monde, il est plus honorable et (plus) beau de dire ou de faire ce qui existe et (est) vrai plutôt que ce qui n'(est) pas vrai et n'existe pas, il est tout particulièrement honorable et beau de nous en tenir dans les mots des Livres saints à ce qui existe et (est) vrai, en repoussant et en 15 méprisant ce qui n'existe pas et n'(est) pas vrai. Et, si cela est ainsi, il faut que, également dans les mots et les noms qui sont dits ou employés au sujet de Dieu ou sur Dieu de quelque manière que ce soit, nous poursuivions ce qui (est) exact et vrai, autant qu'il est possible, et que ce ne soit pas sans examen ou que nous recevions des autres toute chose et (y) consentions ou que nous disions aux autres 20 (toute chose) et (la) transmettions. En effet, si, à cause de l'usage du langage humain, lequel a été réglé et transmis avec l'accord de beaucoup et a été confirmé par l'usage et par un long espace de temps, il n'est pas beau que nous appelions le bois par le nom de la pierre, ni la pierre par le nom du bois, ni l'animal plante, et non plus la plante animal, ni le taureau cheval, et non plus le cheval taureau, 25 ni le ciel terre, ou l'eau feu, afin de ne pas donner de fausses significations par les noms et par les mots, mais (afin) d'appeler toute chose par le nom particulier

a. Sur « nom séparé », voir *Lexicon syriacum auctore Hassano Bar Bahlule*. edidit Rubens Duval, Tomus secundus, Parisiis, MDCCCCI, col. 1616-1617.

qui lui a été imposé d'avance, et (si) *celui qui appelle doux ce qui est amer ou amer ce qui est doux, ou (qui) fait du mal le bien et du bien le mal*^a, encourt une malédiction dans le Livre divin, comment n'(est-il) pas détestable et blâmable que nous désignons Dieu, qui est (plus) honorable que tout et (plus) grand que tout et est lui-même la vérité, par un nom faux et qui n'existe pas du tout et ne (fait) 5 pas non plus (partie) d'une de toutes les langues et langages qui (existent) chez les hommes, mais (qui) par un usage général d'erreur (?), sans examen, s'est glissé, est entré, a été employé dans les Livres saints et (qui) est resté sans enquête et a été écrit jusqu'à présent.

Or ce (nom)-là est, afin que soit clairement montré ce qui est mon sujet, 10 celui qui, dans tous les Livres saints de l'Ancien Testament selon la version des Septante, lesquels de la langue grecque ont été transportés dans la langue des Syriens, est employé pour le nom du Seigneur et est dit *פִּיפִי* (pipi)^b et par (lequel) Dieu est désigné par beaucoup d'ignorants, et (qui) leur semble à cause d'une grande inexpérience être un mot hébreu et un nom honorable, par lequel Dieu 15 est nommé chez les savants et les anciens des Hébreux. Or ce (nom)-là est vraiment un nom satanique et inventé, qui, par un dessein trompeur du Malin, lequel veut et aime nous détourner toujours de tout ce qui est vrai et nous faire prendre de fausses routes et aussi des mots et des noms faux, est entré (et) s'est insinué publiquement sans intelligence; et, voici, il est écrit et il se présente dans de 20 nombreux manuscrits en beaucoup d'endroits. Et beaucoup d'insensés lui apportent leurs soins et leur prédilection et leur secours, et ce n'est pas facilement qu'ils le laissent chasser et effacer des Livres, parce qu'ils disent inconsciemment que « c'est par des hommes bons et saints et savants qu'il a été transmis et écrit », non seulement des Grecs qui ont fait passer les Livres saints dans 25 la langue syriaque, mais avec eux encore d'autres Syriens, qui (les) ont reçus d'eux, lesquels « étaient très considérés et éprouvés », et (qu') il ne faut pas que nous méprisions ce qui nous a été transmis par eux.

Mais, pour ceux-là, il en est ainsi. Quant à moi, je suis convaincu dans mon esprit que les saintes âmes des hommes qui ont transmis le (nom) et 30 l'ont employé, après qu'ils se sont écartés de ce qui (est) vrai, me rendent même grâce vraiment de corriger leur erreur; et je sais qu'ils me regardent non pas comme leur adversaire et non pas comme (celui) qui accumule des reproches contre eux, mais, contrairement à cela, comme (celui) qui éloigne d'eux beaucoup de reproches dès maintenant et à l'avenir. En m'appliquant à extirper 35 complètement (L 301 v°) des Livres le nom trompeur, c'est très allègrement

a. Cf. *Isaïe*, v, 20. — b. Sur IIIII, voir *Barhebraeus' Scholia on the Old Testament. Part I: Genesis-II Samuel*. Edited by Martin Sprengling and William Creighton Graham. Chicago, 1931. Sur Ex., III, 14, p. 105, et Ex., xxviii, 36, p. 141. — *Horae syriacae seu Commentationes et Anecdota res vel litteras syriacas spectantia*, auctore Nicolao Wiseman. Tomus primus. Romae, MDCCCXXVIII. Sur Ex., III, 14, p. 25, note 23... — *Gregorii Bar Hebraei Scholia in Psalmum VIII, XL, XLI, L...* edidit... R.-G.-F. Schroeter. Vratislaviae, MDCCCLVII. Sur Ps., VIII, 2, pp. 24-26. — *La lettre 25 de saint Jérôme à Marcella P. L.*, t. XXII, 429.

et avec une application toute spontanée que j'en suis venu à faire cette scolie et à la mettre dans les Livres avec d'autres scolies et (avec) des significations qui y sont exposées par certains hommes pleins d'attention, pour le profit de ceux qui (les) rencontrent et (les) lisent.

Mais, avant de faire connaître quel est le nom honorable chez les Hébreux, 5 et en quel honneur et (en quel) respect ils le tiennent, je veux montrer d'où et comment l'erreur s'est produite et (qu') à la place du nom honorable et vrai, qui est venu de chez les Hébreux, est entré ce (nom) faux, et qui (vient) d'une invention sans raison, et qui n'a absolument aucune signification ou bien (pas) d'étymologie d'où il est venu. Que si nous voulons créer de nous-mêmes et des 10 noms nouveaux et des mots qui ne sont pas usuels et n'ont pas été entendus et inventer des fictions qui (viennent) de nous-mêmes et les employer au sujet de choses naturelles, nous avons donc une occasion de faire de tout mot, quel qu'il soit, qui est formé et sort par nos lèvres, un nom sans examen et de l'employer comme désignation au sujet d'une chose; cependant ni la nature des 15 choses ne (le) demande ainsi, ni non plus l'usage et l'accord qui a cours chez les hommes. Mais, parmi les désignations, nous trouvons que les unes existent chez tous les peuples en vertu d'un usage ancien et qu'elles n'ont pas d'étymologie (à savoir) de quoi et d'où elles sont dites, et que les autres ont une étymologie et que par leur signification elles montrent de quoi elles sont appelées et princi- 20 palement en ce qui concerne le langage des Grecs et également en ce qui concerne la langue des Hébreux, parce qu'ils appellent la plupart des choses qui (sont) dans ce monde d'après certaines opérations qui se trouvent en elles et d'après des propriétés qui (existent) chez elles, en sorte que, en plus de toutes les choses et visibles et invisibles qui sont désignées par des noms, ils imposent aussi à 25 Dieu, qui est invisible et incompréhensible et sans nom et sans désignation, des désignations et des noms différents en tout peuple et (en toute) langue.

Voici, en effet, chez les Grecs, le nom de Dieu, qui est dit θεός, est venu de ce qu'il « court » — et (c')est son étymologie — ou de ce qu'il « voit », ou de ce qu'il « fait brûler », parce que, si quelqu'un veut s'en donner la peine, il pourrait 30 aussi d'après le Livre divin donner des mots qui (seraient) semblables et montreraient les trois (étymologies). En effet, *Dieu est rapide* ^a, et qui en courant échappe à la compréhension des intelligences des hommes et de toute nature créée; (il est) *un voyant* ^b et un observateur de tout, *des choses manifestes et des choses cachées* ^c; et il peut brûler et détruire toute matière mauvaise, selon la 35 (parole) que *Dieu est un feu dévorant et destructeur* ^d. Et j'omets de dire que le nom de Zeus qui (existe) chez eux, lequel est très usuel chez les écrivains des

a. Cf. *Gen.* (LXX), xli, 32. — b. Cf. *Job* (LXX), xxxiv, 21. — c. Cf. *Sagesse*, vii, 21. —

d. Cf. *Deut.*, ix, 3.

païens, n'était pas non plus appelé d'une manière vide de sens, ou (qu')il est sans étymologie; car Ζεύς, en grec, est « celui qui fait vivre », (nom) que, s'il n'avait pas été abominable aux chrétiens à cause de son usage et de son culte qui (est en honneur) chez les païens, nous ne refuserions pas d'employer, nous aussi, au sujet du Dieu de l'univers, du (Dieu) vrai et (qui est) sans nom; car, nous, nous 5 professons — et (c'est) vrai pour nous — que, lui, il est celui qui fait vivre l'univers et qu'il n'y en a pas d'autre qui fasse vivre, si ce n'est lui-même; *en lui, en effet, nous vivons et nous nous mouvons et nous existons*^a, ainsi qu'il est écrit. Or on dit que le (nom) qui (existe) chez les Hébreux, lequel est dit Élohim, se traduit par « auteur », en sorte que, sachant que, lui, il est l'auteur de l'univers, 10 ces Hébreux estiment d'après le vrai nom qu'il est celui-là. Pareillement, nous aussi Araméens, c'est-à-dire Syriens, à cause de (notre) voisinage et de notre proximité par rapport à eux et de notre langage par rapport à leur langage, nous avons imité le nom qui (vient) de chez eux et nous avons appelé « Aloho » l'auteur de l'univers. Et de la même manière, à leur tour également les Tayoyè, 15 c'est-à-dire les Arabes, leurs voisins (l'ont appelé « Allah »). Ainsi il est connu par cela que, même si nous appelons des choses différentes par les noms qui n'ont pas une étymologie connue, cependant, au sujet de Dieu, le maître de l'univers, nous ne faisons pas cela, parce qu'il n'a pas un nom qui indique sa nature. Mais tous les noms et désignations que nous employons à son sujet, c'est d'après 20 les opérations qui (existent) chez lui que nous les disons; car nous (l')appelons auteur et créateur et celui qui fait vivre et celui qui prend soin et celui qui aide et celui qui fortifie, et beaucoup d'autres appellations de ce genre, et maître et roi et tout-puissant, et d'autres (appellations) de ce genre qui font partie de celles qui (existent) chez nous. 25

Mais, que Dieu soit appelé « Pipi », (c'est) un nom inventé et inconnu; et ni les Livres saints ne nous (l')ont appris, ni les savants des Hébreux ou les anciens des Syriens ne nous (l')ont transmis, non plus que les rhéteurs et les écrivains (L 302 r°) des Grecs et non plus que les docteurs et les chefs de l'Église qui furent nos pasteurs et (nos) guides vers la vérité. Mais, ainsi que je (l')ai dit 30 précédemment, c'est par une tromperie de Satan qu'il est entré (et) s'est trouvé publiquement. Et comment? — Immédiatement, selon qu'il est possible, j'(en) dis clairement la cause, qui est ainsi.

Parmi les peuples qui se sont trouvé des écritures, lorsqu'ils ont fait et créé pour eux des caractères de lettres, les uns, en écrivant, étendent leurs lignes de 35 gauche à droite, et les autres, au contraire, de droite à gauche. Ceux qui écrivent de gauche à droite, qui nous sont connus, sont donc les Grecs et les Latins et les Égyptiens et les Arméniens; et ceux qui écrivent de droite à gauche sont les Hébreux et les Syriens et les Tayoyè et les Persans.

a. Act., xvii, 28.

Lors donc qu'ils traduisaient les Livres sacrés de la langue hébraïque en grec, les soixante-douze savants hébreux, qui furent appelés par Ptolémée Philadelphe, roi d'Alexandrie et d'Égypte, et reçurent l'ordre de faire cela, en faisant passer les mots hébreux en langue grecque et en les écrivant, une fois traduits, avec l'écriture et (avec) les lettres du langage des Grecs, quand ils virent le nom du Seigneur Dieu qui y était écrit et (qui) était chez eux honorable et très respectable et redoutable et terrible, ils furent émus et effrayés et eurent peur de le traduire et de faire passer le mot de sa traduction dans une autre langue. En effet, ils disaient : « Si nos anciens scribes, savants et pieux, ont honoré ce nom terrible de Dieu et en ont fait pour nous un nom secret et spécial parmi tous les noms qui (sont employés) au sujet de Dieu et qu'ils nous aient commandé et transmis de l'écrire avec des lettres en même temps que toute chose et de ne pas le prononcer avec nos lèvres ou de ne pas le faire entendre par un mot, mais, tout en l'écrivant avec ses propres signes, de dire à sa place le nom d'Adonaï, qui se traduit « Seigneur », il ne faut pas que nous le traduisions et que nous mettions sa traduction dans une autre langue, mais (il faut) que nous le laissions tel qu'il est dans son état caché, sans être traduit. Et avec cela nous jugeons qu'il est convenable de ne pas l'écrire avec d'autres caractères et avec des lettres étrangères en dehors de celles avec lesquelles il est écrit, mais de le laisser dans son honneur et avec les caractères des lettres hébraïques avec lesquelles l'ont écrit et mis nos savants anciens, et de ne pas l'écrire avec les lettres et avec les caractères des signes de l'écriture des Grecs ou d'un autre peuple. »

Après donc que les hommes qui ont traduit ont pensé cela avec intelligence et avec sagesse au sujet du nom honorable et secret de Dieu qui (existe) chez eux, ils ont été nécessairement forcés, en écrivant, de le mettre fréquemment dans les lignes des lettres grecques, partout où il se présentait dans les mots des Livres divins, en l'écrivant, ainsi qu'il a été dit précédemment, avec ses signes hébraïques, et d'écrire à l'extérieur des pages, en face de lui, partout où il est mis, pour éclairer le lecteur, le nom de Κυριος, c'est-à-dire « Seigneur ». Et, après que cela a eu lieu et que le nom honorable eut été écrit avec ses signes hébraïques à l'intérieur des lignes des signes grecs, c'est oralement qu'alors ces scribes enseignaient et transmettaient à quiconque lisait d'entre les Grecs que, partout où ils voient le (nom) écrit dans les lectures grecques, ils disent à sa place « Seigneur » et qu'ils ne soient pas embarrassés dans leur lecture.

Mais, après qu'il se fut passé un long espace de temps et que certains amis de la lecture eurent mis leurs soins à lire tout ce qui est écrit, lorsqu'ils virent le nom honorable qui est écrit dans les lignes grecques, ils pensèrent au sujet des lettres du nom qu'elles sont grecques, elles aussi, avec toutes les lettres qui sont mises dans les Livres. En effet, pour tromper, il s'est trouvé aussi qu'elles ont 5 dans leurs caractères de la ressemblance avec les signes qui (existent) chez les Grecs, je veux dire (avec) celui de « iota » et de « pi », de sorte que, lorsqu'elles sont regardées comme grecques et leur paraissent être « pi » et « iota » et (lorsqu')elles se sont trouvées elles-mêmes mises deux fois dans le mot et être rangées l'une après l'autre deux fois et ressembler à « pi », « iota », « pi » « iota » 10 ou bien, pour parler selon l'écriture des Syriens, à « pê », « yôdh », « pê », « yôdh », ils pensent nécessairement que le nom (L 302 v°) honorable est פִּיפִי (pipi).

Et avec cela il arriva encore une autre erreur (à savoir) que, étant donné que le nom était écrit et rangé avec ses lettres hébraïques en commençant par la droite et en s'étendant vers la gauche, ils le lisent, eux, dans l'ordre inverse, 15 à partir de sa fin jusqu'à son commencement, c'est-à-dire de la gauche vers la droite, à l'instar de la disposition de l'écriture grecque, en sorte que le premier signe leur semble le dernier, et le dernier le premier; à cause de la disposition contraire du rangement des signes des deux écritures des Grecs et des Hébreux.

Et, d'une part, la cause qui a produit l'erreur consiste en ceci, parce que ces 20 traducteurs ont mis le nom hébreu qui (est écrit) avec des signes hébraïques au milieu de mots grecs, et parce qu'il s'est trouvée une ressemblance dans ces signes avec ceux des Grecs, et pour cette autre (raison) que les écritures se sont trouvées avoir des dispositions contraires, parce que l'une lit de gauche à droite et l'autre de droite à gauche. Et, d'autre part, que les traducteurs aient mis le nom hébreu 25 et honorable à l'intérieur des lignes du langage grec, et qu'ils ne l'aient pas traduit, et qu'ils ne l'aient pas mis à l'extérieur, que personne ne s'en étonne. Voici, en effet, nous voyons que ceux qui ont traduit les lois des Romains et les ont fait passer dans la langue des Grecs, après y avoir laissé beaucoup de noms de ceux de la langue latine, qui renferment secrètement et profondément le sens 30 des lois, et n'avoir pas voulu les traduire, afin que ce ne soit pas pour tout le monde que les lois et les noms soient connus [et que ce ne soit pas qui veut, qui puisse changer quelque chose de sa propre volonté dans les livres qui sont écrits et les falsifier, n'ont pas écrit avec des signes grecs ces noms qu'ils ont laissés et n'ont pas traduits, mais les ont écrits avec les signes de l'écriture latine. 35

Et également les contemporains, qui écrivent des documents d'achats et de dots en langue grecque d'après les livres des lois, écrivent pareillement ces noms latins à l'intérieur du langage (grec) et de l'écriture grecque avec les lettres latines, avec lesquelles ils étaient écrits aussi chez les Romains, en sorte que, si ceux-là ont ainsi honoré les lois des Romains dans (leur) état caché et avec 5 leurs signes, c'est très convenablement et (très) sagement qu'ont agi les traducteurs hébreux, qui ont honoré le nom honorable et secret de *Dieu qui est au-dessus de tout*^a dans (son) état caché et avec leurs signes, et ne l'ont pas traduit.

Pour une plus ample explication, je mets en plus encore ceci (à savoir) que tous ceux qui ont traduit les Livres saints de la langue hébraïque en grec, 10 en ayant égard à ce nom, le mettaient, tandis que les uns, à la ressemblance des Septante, lui ont conservé tout son honneur, sans l'avoir aucunement traduit, et n'ont pas changé les caractères des lettres hébraïques, avec lesquelles il était écrit, et que les autres, bien qu'ils ne lui aient pas conservé les caractères hébraïques, avec lesquels il était écrit, ont cependant mis et transmis dans le contexte 15 des Livres grecs le nom hébreu, que les Hébreux disaient à la place du (nom) honorable, c'est-à-dire celui d'Adonaï, sans avoir osé le traduire et mettre le mot de sa traduction dans la langue grecque ou traduire même celui d'Adonaï qui est mis à sa place et mettre Κυρίως,¹ c'est-à-dire « Seigneur », à l'intérieur du contexte du Livre; mais, ainsi que je (l')ai dit précédemment, ils mettaient le 20 (nom) d'Adonaï à l'intérieur, dans le contexte du Livre, et ils mettaient celui de Seigneur en face de lui, à l'extérieur, dans la marge des pages du Livre.

C'est pourquoi, lorsque Lucien, le saint ami du travail et martyr, porta, lui aussi (son) application sur les Livres saints et corrigea çà et là ou même changea quelques-uns des mots qu'ont mis les traducteurs qui l'(avaient) précédé, quand 25 il vit que le nom d'Adonaï était mis à l'intérieur et que le nom de Seigneur était mis à l'extérieur, c'est après avoir lui-même joint et mis ensemble les deux (noms) qu'il (les) a transmis lui-même dans le Testament qu'il a laissé après lui, de sorte qu'il s'y trouve écrit dans de nombreux endroits : « Ainsi dit Adonaï le Seigneur », le nom d'Adonaï, qui est hébreu, étant écrit lui aussi avec des signes 30 grecs et celui de Seigneur étant mis ensemble, auprès de lui, immédiatement et les deux, pour ainsi (L 303 r°) dire, étant dits comme un seul nom, alors que ceux qui lisent disent, ainsi que je (l')ai dit : « Adonaï le Seigneur a dit ces choses »,

et : « Adonaï le Seigneur a ordonné », et : « Adonaï le Seigneur a fait », ou : « Il a dit », ou : « Il a fait telle ou telle chose ».

Et c'est ainsi que les Septante, et c'est ainsi que les autres traducteurs ont transmis ce nom honorable. Maintenant donc qu'ont été connues manifestement et la cause de la dénomination et la cause pour laquelle une erreur a eu lieu et que le (nom) a été changé et qu'à la place du nom honorable et respectable il nous est venu un nom faux et qui ne signifie rien, nous dirons manifestement et clairement quel est lui-même le nom vrai et que sont ses signes qui (existent) chez les Hébreux, lesquels à cause de la ressemblance de leurs caractères ont passé chez les Grecs pour être grecs et qu'ils ont appelés « pi » et « iota ».

Ce nom honorable donc est celui qui a été donné par Dieu, lorsqu'il a été interrogé par Moïse et (que celui-là) lui a dit : *Quand les enfants d'Israël me diront : Quel est le nom de celui qui t'a envoyé ? que leur dirai-je ? Et Dieu a dit à Moïse — pour que je cite les paroles mêmes du Livre dit par l'Esprit — Moi, je suis celui qui est. Et il a dit : C'est ainsi que tu diras aux enfants d'Israël : Celui qui est m'a envoyé vers vous*^a. Et, chez les Grecs et chez nous, c'est ainsi qu'est le nom même et qu'il est mis ; mais, chez les Hébreux, il est en propre terme : *Moi, je suis Yéhyéh ; Yéhyéh m'a envoyé vers vous*^b. Et il est traduit dans notre langue (à nous) Araméens, c'est-à-dire Syriens, par « l'être ». C'est ainsi, en effet, que nous trouvons que nos saints docteurs syriens également, mâr Éphrem et mâr Jacques et mâr Isaac et mâr Philoxène, appellent constamment Dieu, en disant « l'être grand », « l'être caché ». De même, nous trouvons que les saints docteurs grecs aussi jugent bon d'employer proprement au sujet de Dieu ce nom-là principalement, de préférence aux autres noms.

Et les signes du nom, ainsi qu'ils ont été connus également par le nom, sont « yôdh » et « hé », lesquels, étant donné que c'est deux fois que les mêmes sont mis l'un après l'autre, composent par leur lecture ce nom honorable de Dieu qui (existe) chez les Hébreux, lequel est dit « Yéhyéh » et est appelé « nom séparé » même maintenant chez les Juifs déicides qui restent dans le pays, en s'en servant très fréquemment aussi dans les serments, c'est-à-dire « nom secret », lorsque, d'une part, ils disent « nom séparé » et qu'ils ne craignent pas, et que, d'autre part, ils ne disent pas du tout Yéhyéh ou qu'ils ne (le) prononcent pas avec leurs lèvres, en ayant égard et en ayant peur même de l'audition du nom honorable et caché, si en vérité c'est de la crainte, et non pas un semblant de crainte hypo-

a. *Ex.* (LXX), III, 13-14. — b. *Ib.*, 14.

crite et aussi en vertu de la législation qui (vient) des anciens, laquelle le (concerne).

C'est là le nom, et ce sont là (ses) signes, c'est-à-dire ses lettres.

Et, afin que ce qui a été dit soit plus connu et (qu'il soit clair) comment a eu lieu le changement des signes avec les signes grecs et (que) paraisse aussi la ressemblance des uns par rapport aux autres, voici, je mets les deux noms l'un auprès de l'autre, le vrai et le faux, avec les signes hébraïques et grecs, en mettant, auprès d'eux, pour l'explication, les mêmes noms également avec les lettres de cette écriture des Syriens, avec laquelle j'ai écrit aussi cette scolie qui (est) sous les mains(et) en écrivant, outre tout cela, pour une plus ample explication, aussi un verset tiré de David, où il y a ce nom honorable de Seigneur, lequel est : *Le Seigneur a dit à mon Seigneur : Assieds-toi à ma droite*^a. Dans ce verset donc, celui qui a dit est appelé par le nom honorable de Yéhyéh, et celui à qui il a été dit est écrit par le nom d'Adonaï, et pas par le (nom) honorable; cependant on dit chez les Hébreux les deux (noms), avec la prononciation du mot Adonaï, c'est-à-dire « Seigneur ». Et ces choses deviennent claires du fait du dessin qui (est) plus bas.

Est finie la scolie, au sujet du nom honorable et secret qui (existe) chez les Hébreux.

L 303 v°

Le nom faux	Le nom vrai
IIIII
En syriaque : ܡܠܟܐ	IEHIEH
En syriaque : ܝܗܝܗ
En grec : IIIII	En hébreu : יהיה (sic)
(Il faut lire : יהיה)
En syriaque : ܝܗܝܗ ܡܠܟܐ ܕܝܗܝܗ ܡܠܟܐ ܕܝܗܝܗ ܡܠܟܐ
Le Seigneur a dit à mon Seigneur : Assieds-toi à ma droite.	
En hébreu : NEOTM IEHIEH ΑΑΔΩΝΙ. ŠEB AIMINI.
נעוֹתָם יְהִיֶה לְאֲדֹנָי שֶׁבַּ לִּימִינִי (Il faut lire נאם)	
En grec : EIHEN O K'Σ TQ K'Q MOY . KAΘOY EK ΔΕΞΙΩΝ MOY.	

a. Ps., cix, 1.

مادنا و ما ۵۵۵۵۵۵۵۵

[illegible][illegible]

10 مولا: يا مولا حب اعدا بحما: حب اسر بخللثما مفضل¹: هاسر
 بخللثما: نحب احما بخللثما: اف حب لا نحب سلع. نحا سلع: بخللثما
 حب اسر بخللثما: بخللثما: بخللثما (L fol. 303 v° b). بخللثما: بخللثما
 بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما
 بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما
 15 هلا بخللثما: هلا بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما
 بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما
 بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما: بخللثما

٥٩ لاف لامع به دین دیمحمدال مصباحا و محفلا . دینا ربا . الا که امر
 و حاکم خدا . هلا . همدان . الا . امر و دینا . هلا که به حرمه و همدان
 انعام . همدان و همدان و همدان و همدان و همدان و همدان و همدان و همدان
 انعام به ان . به . خدا که و خدا . امر و همدان و همدان و همدان و همدان و همدان و همدان و همدان

HOMÉLIE CXXIV

SUR LE VERSET QUI SE TROUVE CHEZ MATTHIEU : QUI LES HOMMES DISENT-ILS QUE JE SUIS, LE FILS DE L'HOMME ¹? ET SUR LE RESTE. ET QU'IL FAUT QUE L'ORTHODOXIE DE LA FOI SOIT CARACTÉRISÉE ET ÉPROUVÉE, NON PAS PAR LES LIEUX OU PAR LES AUTORITÉS, MAIS PAR UNE CONFESSION SAINTE ET APOSTOLIQUE.

Dieu, qui a fait tout par le Verbe et par la Sagesse supérieure et ineffable, parce que la grandeur et la beauté de chacune de (ses) œuvres et le mouvement ordonné et harmonieux qu'elles conservent les unes par rapport aux autres font connaître qu'il est l'auteur de cet univers — car, tout en se taisant, les œuvres mêmes proclament l'action, la mise en ordre, le soutien de celui qui a agi, de celui qui a mis en ordre, de celui qui soutient — (Dieu, dis-je) se sert souvent aussi d'interrogations, lorsque, comme s'il nous réveillait, nous qui dormons, et il nous pique par (ses) paroles ainsi que par des aiguillons et il nous demande de considérer dans notre intelligence les créatures et l'état bien ordonné du monde; et c'est par là que nous nous élèverons jusqu'à la pensée de celui qui a créé. 10

C'est pourquoi c'est par le prophète Isaïe que, parlant comme à des enfants et, pour ainsi dire, nous entraînant à sa connaissance, même lorsque nous ne (le) voulons pas — car *il veut que tous les hommes soient sauvés et viennent à la connaissance de la vérité* ² — (L 303 v° b) il interroge : *Qui a mesuré les eaux avec sa main, et a évalué les cieux avec son empan et toute la terre avec son poing* ³? 15
Et encore : *A qui avez-vous fait ressembler le Seigneur, et à quelle ressemblance l'avez-vous fait ressembler* ⁴? Et encore : *Ne saurez-vous pas? Et : N'entendrez-vous pas dire? Et : Ne vous a-t-on pas fait savoir dès le commencement? N'avez-vous pas connu les fondements de la terre? (C'est) celui qui soutient le globe de la terre et ceux qui y habitent comme les sauterelles, celui qui a posé les cieux comme* 20
une voûte et les a étendus comme une tente pour habiter ⁵.

Et il semble de même interroger également Job de cette manière, non pas cependant comme un infidèle et un insensé, mais comme celui à qui il convient de connaître la petitesse de l'intelligence humaine et qui manque de la science divine bien totalement et bien grandement ⁶ : *Et je t'interrogerai, moi; quant à toi, réponds-moi. Où étais-tu, lorsque je posais les fondements de la terre? Et fais-*

1. *Matth.*, XVI, 13. — 2. *I Tim.*, II, 4. — 3. *Isaïe* (LXX), XL, 12. — 4. *Ib.*, 18. — 5. *Isaïe* (LXX), XL, 21-22. — 6. *Litt.* : « Bien au loin. »

*le-moi savoir, si tu as de l'intelligence. Qui a déterminé ses dimensions, si tu sais*¹? Et dans Jérémie aussi (il interroge) pareillement : *Est-ce que, moi, je ne remplis pas le ciel et la terre? dit le Seigneur*².

De même dans les Évangiles également, Jésus, le Fils, le Verbe, Dieu de Dieu, la Lumière de la Lumière, *par qui tout a été fait*³, quoique des actions et des prodiges dignes de Dieu proclamassent (L 304 r° a) qu'il était vrai Dieu, se servait parfois aussi de paroles; (en s'adressant) aux Juifs, d'une part, (il se servait de paroles) qui (les) couvraient de confusion en tant que blasphémateurs et jaloux et impudents, et tantôt en montrant l'humilité et l'économie en ces (termes)-ci; *Les œuvres mêmes, que, moi, je fais, rendent témoignage de moi que le Père m'a envoyé*⁴, et tantôt clairement en montrant l'égalité par rapport au Père et la non-différence en quoi que ce soit en ces (termes)-là : *Si je ne fais pas les œuvres de mon Père, ne me croyez pas; mais, si je (les) fais, même si vous ne croyez pas en moi, croyez aux œuvres, afin que vous sachiez et croyiez que le Père (est) en moi, et moi en lui*⁵; (en s'adressant) aux disciples, d'autre part, (il se servait de paroles) sous forme d'interrogation et de controverse, et (cela) alors qu'il savait ce qu'ils pensaient et ce qu'ils allaient dire, et qu'il mettait toute la réalité dans la réponse de ceux-là, afin qu'ils se souvinssent de leur propre croyance et de ce qui a été confessé par eux et qu'ils eussent écrites en eux leurs paroles particulières, et en même temps soit en les faisant par cela bien saisir et bien comprendre, et en les poussant à ne pas regarder superficiellement et extérieurement ce qu'il dit ou fait, mais à éveiller leur intelligence très profondément, soit en donnant aux maîtres comme un modèle d'un enseignement de premier ordre le (fait) d'attendre et d'attendre (encore) les opinions des disciples et de ne pas se déclarer eux-mêmes magnifiques, et en outre soit en soulignant ceci, (à savoir) qu'il faut rendre publiques aux autres les belles actions des meilleurs disciples, afin que, lorsqu'une grâce ou une prérogative s'attacheront à ceux qu'une parole des maîtres distingue davantage, les autres sachent que cela a été accordé et donné non pas par passion ou par faveur, mais plutôt par un jugement droit et qui honore ce qui (est) juste. Car, si ce n'était pas après que Pierre a répondu la parole inspirée par Dieu : *Toi, tu es le Christ, le Fils du Dieu vivant*⁶, (et) que spontanément, sans motif, aient été proclamées la (parole) : *Tu es heureux Simon, Bar-Jona*⁷, et la (parole) : *Tu es Pierre, et sur ce roc je bâtirai mon Église*⁸,

1. *Job.*, xxxviii, 3-5. — 2. *Jér.*, xxiii, 24. — 3. *Jean*, i, 3. — 4. *Jean*, v, 36. — 5. *Jean*, x, 37-38. — 6. *Matth.*, xvi, 16. — 7. *Ib.*, 17. — 8. *Ib.*, 18.

nécessairement (L 304 r° b) les disciples seraient rongés par la passion de la jalousie. Et en effet, comme ils avaient des dispositions très imparfaites dès le commencement, ils étaient amenés (à être) soumis à de telles passions humaines et chacun d'eux désirait les (honneurs) de la priorité; c'est pourquoi ils posaient même la question : *Qui donc est (celui) qui est le plus grand dans le royaume des 5*
*cieux*¹? De ceci, en effet, quelqu'un s'étonnera même beaucoup, étant donné le caractère divin et parfait de l'enseignement de notre Sauveur, (à savoir) que, quand les disciples étaient tels, sans culture en quelque sorte, il les ait montrés de telles statues de la perfection et (qu')il les ait proposés à toute la terre comme des modèles de philosophie. 10

Mais venons-en à cette interrogation que (Jésus) leur fit, après être venu à Césarée appelée du nom de Philippe — car autre est celle qui est dite (Césarée) de Straton, bien qu'elle soit l'homonyme de celle-là. — Et considérez comment l'interrogation même est un enseignement magistral et qu'elle s'adresse ainsi qu'à des (interlocuteurs) parfaits et (qu')elle creuse au moyen des expressions et 15
 (qu')elle cherche à produire en public une réponse parfaite. En effet, (Jésus) a dit : *Qui les hommes disent-ils que je suis, le Fils de l'homme*²? Il emploie son nom vil, et il n'a pas dit : « Qui me disent-ils? », et il (ne) s'en est (pas) tenu à l'interrogation; mais il a ajouté : *Le Fils de l'homme*³, ce qui est humble et bas et qui convient bien aux degrés de l'anéantissement volontaire. Et quoiqu'il pût dire : 20
 « Celui qui a marché sur la mer, celui qui a réprimandé les vents et par le seul commandement a apaisé la fureur de la tempête, celui qui a guéri, en même temps qu'il voulait, la mutilation de toute sorte de membres et les différentes espèces de maladies », ainsi qu'il semble aussi dire par les prophètes : *Est-ce que vous ne me 25*
craindrez pas, moi qui ai posé le sable pour limite à la mer — commandement éter-
*nel — et elle ne la franchira pas*⁴? cependant il ne dit pas cela, et il rend humble l'interrogation, en demandant une réponse digne de Dieu et admirable, afin de montrer clairement que celui qui est vu et s'est fait homme vraiment et sans 30
 changement, le même est aussi vrai Dieu, sans être aucunement coupé partiellement (L 304 v° a) et séparément en Dieu et en homme, lorsqu'il est un et indi-
 visible. Mais, même si quelqu'un le nomme Fils de l'homme, il ne l'éloignera pas du (fait) que le même soit également le Fils de Dieu.

Que répondent donc (les disciples) à cette interrogation? — Ils ont dit d'abord qui les hommes le disent; car c'est sur cela qu'ils ont été aussi interrogés.

1. *Matth.*, XVIII, 1. — 2. *Matth.*, XVI, 13. — 3. *Ib.*, 13. — 4. Cf. *Jér.*, V, 22.

Ils étaient si instruits qu'ils font les réponses qui conviennent aux interrogations et qui ne sont pas remplies de superfluités. Et même ils ont dit encore : *Ceux-ci disent que c'est Jean-Baptiste, et d'autres, Élie, et d'autres, Jérémie ou l'un des prophètes* ¹. Et à son tour le maître sage de disciples intelligents n'a pas sur-sauté, ou il (ne) s'est (pas) indigné pour cela, et il n'a pas dit : « Allez loin d'(ici) », ⁵ à cause de l'opinion différente et fausse d'un grand nombre. Mais il attend et attend (encore) la parole de ceux-ci, et il interroge de nouveau et dit : *Mais vous, qui dites-vous que je suis* ²? Et, lorsque Simon-Pierre a répondu, il a dit : *Toi, tu es le Christ, le Fils du Dieu vivant* ³. « Toi, dit-il, tu as condensé l'interrogation en un petit nombre (de mots), et tu interrogas : Qui pensons-nous que, toi, tu es, ¹⁰ le Fils de l'homme? Pour moi, c'est à cause de l'humilité et à cause de l'économie de ton interrogation que je m'élève vers la hauteur; et, en réfléchissant que, étant donné que tu es par nature, tu es descendu à une telle humiliation à cause de l'économie, je confesse par-dessus tout que tu es le Fils du Dieu vivant. »

Et vois la précision de Pierre, lequel confirme l'interrogation de son maître ¹⁵; car il n'a pas dit : « Toi, tu es le Fils du Dieu vivant », mais : *Toi, tu es le Christ, le Fils du Dieu vivant* ⁴. « En effet, dit-il, parce que tu t'es fait le Fils de l'homme pour notre salut, c'est pour cela que tu es le Christ; car tu es oint conformément à l'économie dans l'Esprit saint et dans la force par Dieu et Père, sans que, toi, tu aies besoin de l'onction. En effet, tu es le Fils du Dieu vivant, et qui ²⁰ possèdes en toi l'Esprit par essence et qui donnes aux autres la participation à celui-là, et qui es oint, non pas pour toi, mais pour nous véritablement, afin, après avoir été comme les prémices de notre race, (L 304 v° b) de transmettre jusqu'à nous la grâce de l'onction et la participation à l'Esprit saint. Car comment celui qui est le Fils du Dieu vivant aurait-il besoin de l'onction ou de participer ²⁵ à l'Esprit, qui est à lui en propre par nature et de qui il donne la grâce aux autres? »

C'est aussi à cette confession de Pierre précise et digne de Dieu que Jésus répond : *Tu es heureux, Simon, Bar-Jona; car ce n'est pas la chair et le sang qui te (l') ont révélé, mais mon Père qui (est) dans les cieux* ⁵. Et pourquoi Pierre seul ³⁰ a-t-il reçu cette béatitude, et cela lorsque Nathanaël a fait précédemment la même confession et a dit clairement : *Rabbi, toi, tu es Fils de Dieu; toi, tu es roi d'Israël* ⁶? — C'est parce que, d'après les expressions et d'après la pensée de ceux

1. *Matth.*, xvi, 14. — 2. *Matth.*, xvi, 15. — 3. *Ib.*, 16. — 4. *Ib.*, 16. — 5. *Matth.*, xvi, 17. — 6. *Jean*, i, 49.

qui ont fait la confession il y a à apprendre une différence. En effet, le (fait) que (Nathanaël) a dit : *Rabbi*, ce qui est « Maître », et (qu')il a continué ensuite : *Toi, tu es roi d'Israël*¹, montre le côté humain et l'abaissement, qui rivalise avec la terre, de la pensée de celui qui a dit la (parole) et qui n'a songé à rien de divin au sujet de Jésus, mais l'a appelé Fils de Dieu comme un certain Maître, et 5 roi d'Israël qui est roi du royaume qui (est) sur la terre, selon la (parole) : *Moi, j'ai dit : Vous êtes des dieux et les fils du Très-Haut, vous tous*².

Mais Pierre est entré dans le sanctuaire secret de la théologie, après avoir été transporté dans son âme et s'être élevé par une révélation du Père des cieux. Et d'abord il a dit : *Toi, tu es le Christ*³, et non pas : « Toi, tu es un Christ », 10 comme un de ces Christs d'autrefois, qui symboliquement étaient oints d'huile, ou comme un des rois ou des prophètes, que Dieu a sanctifiés et mis à part selon ce qui est dit dans les Psaumes : *Ne touchez pas à mes Christs, et ne faites pas de mal à mes prophètes*⁴, (et) comme ce qui se trouve chez Habacuc : *Tu es sorti pour le salut de ton peuple, pour sauver tes Christs*⁵. En effet, le (fait) de dire démonstra- 15 tivement avec l'article, c'est-à-dire « le » : *Toi, tu es le Christ* fait connaître la propriété et la non-communauté avec les autres : *Toi, tu es le Christ*⁶, (L 305ro a) l'unique (Christ), le (Christ) spécial et distinct, qui a été attendu, qui a été indiqué d'avance et a été proclamé d'avance par les prophètes, à qui et au sujet de qui David disait : *(Toi) qui es assis sur les Chérubins, manifeste-toi*⁷; et : 20 *Dieu viendra manifestement, notre Dieu, et il ne se taira pas*⁸. Ensuite, après la (parole) : *Toi, tu es le Christ*⁹, il a aussi ajouté la (parole) : *Le Fils du Dieu vivant*¹⁰, non pas simplement le Fils de Dieu par grâce, mais du (Dieu) vivant, comme la Vie qui (est) de la Vie, comme la Lumière qui (est) de la Lumière, comme Dieu qui (est) de Dieu; car c'est d'une théologie qui (est) très élevée qu'est rempli le 25 (fait) que (le Christ) soit confessé le Fils du Dieu vivant. Et en effet, celui qui considère le Fils, l'image vivante et subsistante de celui qui l'a engendré, sait clairement qu'il est engendré par celui qui est perpétuellement vivant et subsistant — et il est certain que (c'est) par le Père — et (qu')il est le Fils du Dieu vivant. Et cependant, ô Pierre, tu as reçu l'ordre de dire : « Qui penses-tu qu'est 30 le Fils de l'homme? » Et comment, en volant, es-tu monté jusqu'à la théologie? Mais il dira : « (C'est) même très justement, parce que je traite théologiquement ce Fils de l'homme, sachant que le même est le Fils de Dieu, qui n'est pas divisé

1. *Jean*, I, 49. — 2. *Ps.*, LXXXI, 6. — 3. *Matth.*, XVI, 16. — 4. *Ps.*, CIV, 15. —

5. *Hab.* (LXX), III, 13. — 6. *Matth.*, XVI, 16. — 7. *Ps.*, LXXIX, 2. — 8. *Ps.*, XLIX, 3. —

9. *Matth.*, XVI, 16. — 10. *Ib.*, 16.

par la dualité des natures après l'union ineffable. En effet, bien qu'il se soit incarné de la Vierge la Mère de Dieu, (en prenant) la chair qui nous est consubstantielle, qui a une âme intellectuelle, cependant il ne s'est pas éloigné de ce qu'il est Dieu. Car c'est un, sans diminution et sans changement, que l'Emmanuel est vu de deux, à savoir de la divinité et de l'humanité, une seule personne, une
5 seule hypostase, une seule nature incarnée du Verbe Dieu. »

C'est pour cette confession précise, et non pas d'une manière générale, que Pierre a reçu cette béatitude, lorsqu'il a entendu : *Tu es heureux, Simon, fils de Jona ; car ce n'est pas la chair et le sang qui te (l')ont révélé, mais mon Père qui (est) dans les cieux*¹, de sorte que, si quelqu'un confesse ainsi le Christ, de la
10 même manière que Pierre l'a confessé, celui-là, en éloignant le voile de chair qu'(il a) sur le cœur, s'attache à la révélation du Père des cieux. (L 305 r° b) Mais, si quelqu'un le divise en deux natures, ou bien (s'il regarde comme une imagination l'incarnation véritable qui (est) de nous et l'inhumanation, ou bien (s'il altère autrement, de n'importe quelle manière, le mystère qui le (concerne),
15 celui-là ne (dit) rien d'en haut, mais traite toute la réalité d'après la chair et d'après le sang.

Et c'est très bien et à propos ici que le Christ a crié à Pierre la (parole) : *Bar-Jona*², ce qui est « fils de Jona », et cela alors que ce n'est pas toujours de cette manière qu'il lui parlait. En effet, parce que celui-là (lui) a dit qu'il est le
20 Fils du Dieu vivant, lui aussi, il l'a nommé « fils de Jona », en montrant clairement par cela et, pour ainsi dire, en disant : « Je suis ainsi le vrai Fils de Dieu et Père et qui participe avec lui à la même nature et (lui est) consubstantiel, de la même manière que, toi, Pierre, tu es le vrai fils de Jona et (que) tu n'es pas d'une autre nature, c'est-à-dire essence, si ce n'est de celle qu'est aussi le père qui t'a
25 engendré. Car c'est à ceux qui (les) ont engendrés que sont nécessairement consubstantiels les enfants mêmes. »

Que les partisans d'Arius, en entendant ces (paroles), soient couverts de confusion par cela également et qu'ils ne pensent pas que c'est à un serviteur et à un inférieur qu'appartient le (fait) que le Fils dise : *Et non plus personne*
30 *ne connaît le Père, si ce n'est le Fils, et celui à qui le Fils voudra le révéler*³. Ils pensent par ignorance que (le fait de révéler) appartient à un service et à un ministère et à une condition inférieure. Voici, en effet, que le Père également révèle au Fils, ainsi que (le) dit le Fils lui-même : *Tu es heureux, Simon, Bar-Jona ; car ce n'est pas la chair et le sang qui te (l')ont révélé, mais mon Père qui*
35 *(est) dans les cieux*⁴. De même Paul aussi, en envoyant aux Galates, disait :

1. *Matth.*, xvi, 17. — 2. *Matth.*, xvi, 17. — 3. *Matth.*, xi, 27. — 4. *Matth.*, xvi, 17.

*Et quand Dieu, qui m'a mis à part dès le sein de ma mère*¹ *et m'a appelé par sa grâce, a voulu révéler en moi son Fils*². Le (fait) de la « révélation », est-ce qu'il a montré (qu'il appartient) à l'égalité d'honneur ou³ à un abaissement?

Matthieu donc a écrit ainsi que Pierre a confessé : *Toi, tu es le Christ, le Fils du Dieu vivant*⁴. Jean vient dans les mêmes termes, même si c'est à une 5 autre interrogation de notre Sauveur que (Pierre) dit ainsi : *Jésus donc dit aux douze : Est-ce que, vous aussi, vous voulez vous en aller? Simon-Pierre lui répondit : Tu as* (L 305 v° a) *les paroles de la vie éternelle. Et nous, nous avons cru et nous avons su que, toi, tu es le Christ le Fils du Dieu vivant*⁵. Luc, en termes concis et avec une pensée (qui) n'(est) pas différente, a écrit qu'à la même interrogation 10 Pierre a répondu ainsi : *Et (Jésus) leur dit : Mais vous, qui dites-vous que je suis? Et, lorsque Pierre a répondu, il a dit : le Christ de Dieu*⁶. Marc a rapporté de la même manière que Luc : *Lorsque Pierre a répondu, il lui dit : Toi, tu es le Christ*⁷.

Or ces (récits) ne sont pas contradictoires. Mais il y a contradiction, quand par ce que l'un a écrit est réfuté ce qui a été écrit par l'autre, lorsque 15 l'un, s'il se trouve, a écrit : « Cette chose a eu lieu, ou elle a été dite par notre Sauveur le Christ », et que l'autre a raconté : « Cette chose n'a pas eu lieu, et elle n'a pas été dite », ou bien : « C'est d'une manière contraire qu'elle a eu lieu, ou qu'elle a été dite, et non pas comme l'autre a écrit. » Quant au (fait) qu'ils racontent la même chose, l'un avec plus de développement, et l'autre avec plus 20 de concision, il n'appartient pas à la contradiction, mais à un récit ou qui est plus complet ou qui présente plus de lacunes. En effet, ce n'est pas pareillement et dans les mêmes termes que, nous tous, nous sommes capables de raconter les mêmes choses; mais, quoiqu'il (n')y ait (qu')un récit, l'un raconte d'une manière plus serrée et (plus) concise, et l'autre avec plus d'abondance; et souvent ce 25 qui a été laissé de côté par l'un a été ajouté par l'autre; et ce qui a été ajouté est une confirmation de ce qui a été dit, et non une réfutation; car quelqu'un ajoute à ce qui est vrai ce qui appartient à la même pensée; et en effet, s'il savait faux ce qui a été dit, il ne le compléterait pas, mais il le réfuterait et le réduirait à néant.

1. L : Mon père (*sic*). — 2. Cf. *Gal.*, I, 15-16. — 3. L : Et non pas. — 4. *Matth.*, xvi, 16. — 5. *Jean*, vi, 68-70. — 6. *Luc*, ix, 20. — 7. *Marc*, viii, 29.

Et à cause de cela donc, c'est selon cette manière qui se trouve précéder que tous les évangélistes s'accordent ensemble, lorsqu'ils ont dit que Pierre a dit : *Toi, tu es le Christ* ¹, bien que ces deux (Matthieu et Jean) seulement aient ajouté la (parole) : (L 305 v° b) *Le Fils du Dieu vivant* ². Et même ce n'est pas sans une action de Dieu qu'ils ont fait ceci (à savoir) que les uns (le) disent et que 5 les autres ne (le) disent pas. En effet, par ce qu'ils ont dit nous avons appris la perfection de la confession, par ce qu'ils n'ont pas dit — mais la (parole) : *Toi, tu es le Christ*, leur a suffi — ils ont mis devant nous un autre enseignement (qui est) semblablement complet et utile, en enseignant que, même si quelqu'un le confesse le Christ seulement, ce n'est pas d'une manière restrictive qu'il a 10 répondu car il a fait savoir que le Fils du Dieu vivant s'est incarné et s'est fait homme.

C'est pourquoi donc, lorsque saint Cyrille s'adressait avec beaucoup de sagesse à l'impie Nestorius, qui divisait et coupait le nom du Christ, dans le troisième tome des (chapitres) contre ses blasphèmes, il s'exprime ainsi : « Lorsque 15 nous entendons dire que le Christ est né de la sainte Vierge, alors assurément, alors nous disons, et (cela) très sagement et en ayant soin de marcher dans l'orthodoxie de la vérité, que le Verbe qui est né de Dieu le Père s'est fait homme et s'est uni à la chair hypostatiquement et aussi qu'il est né selon la chair, et nous ne nous soumettons pas à ton bavardage sur ce point; et c'est à l'unique et seul, 20 au Fils qui (est) par nature, que nous donnons comme il convient ce nom de Christ ³. » Et après d'autres (paroles), (il dit) encore : « Pour nous, après l'union, même si quelqu'un nomme Dieu le Verbe, ce n'est pas en dehors de sa chair que nous le comprenons; même s'il dit le Christ, nous reconnaissons le Verbe qui s'est incarné ⁴. » 25

Et c'est ainsi que (s'est exprimé) ce prédicateur de la vérité, et qui marche sur les traces du Livre inspiré par Dieu. Mais Romanos ⁵, qui porte sur ses épaules « L'Échelle » impie comme un voleur de nuit, pour ne pas entrer par la porte de la cour par où entrent les bergers, mais pour monter par un autre 30 endroit ⁶, en voulant piller le sens sain des paroles sacrées, a dit que le récit des évangélistes, (qui est) profitable et à la fois différent et concordant, (récit) qu'ils ont fait au sujet de la confession de Pierre, est une image et un modèle de l'opinion fausse des hérétiques, (laquelle est) variée, (et cela) en ces (termes) : « Mais la foi orthodoxe (L 306 r° a) des apôtres allait être altérée avec les circonstances par le nouveau langage impur de ceux qui ont de fausses opinions. C'est pour- 35 quoi les évangélistes, en s'élevant par un esprit prophétique, et décrivent la

1. *Matth.*, xvi, 16; *Marc*, viii, 29; cf. *Luc*, ix, 20; *Jean*, vi, 70. — 2. *Matth.*, xvi, 16; cf. *Jean* vi, 70. — 3. *P. G.* LXXVI, 69 C. — 4. *P. G.* LXXVI, 93 B. Il s'agit en fait du Livre II *adv. Nest.* et non pas III. — 5. Cf. homélie CXIX, *P. O.*, t. XXVI, p. 395. — 6. Cf. *Jean*, x, 1.

variation des circonstances et font connaître le changement de ceux qui deviennent disciples. Et de plus ils prédisent également les opinions mauvaises de ceux qui après eux ravissent de vive force l'honneur de la préséance, eux par qui se multipliera l'iniquité des hérétiques et se refroidira la charité des apôtres¹. »

Et, dis-moi, qui se soumettrait à ce blasphème et oserait dire que les évangelistes ont les premiers souffert une variation et un changement et une division variée, afin de préfigurer celle des hérétiques? Et comment dis-tu plus haut : « Mais quelqu'un oserait-il dire que l'image de la vérité s'altère et varie et que les évangelistes mêmes sont divisés et ne s'accordent pas avec eux-mêmes? Loin de là! » Et qu'y a-t-il de plus honteux et de plus impudent que cette division, en sorte que (les évangelistes) mêmes soient des images et des modèles de l'erreur très divisée des hérétiques et qu'à cause de cela ils soient variés? En effet, c'est clairement que et les évangelistes et les apôtres ont prédit les hérésies qui devaient avoir lieu, en mettant d'avance en garde ceux qui devenaient disciples de la parole de la vérité, ainsi que dit Paul, en envoyant aux Corinthiens : 15 *Car il faut qu'il y ait aussi des hérésies parmi vous, afin que ceux qui sont éprouvés soient manifestés parmi vous*². Et ce ne sont pas ces prédicateurs de la vérité qui ont été les premiers, comme toi, tu dis, des modèles de variation et de changement, lorsqu'ils ont écrit différemment. Car cela n'est pas autre chose, si ce n'est pour qu'ils tombent eux-mêmes sous une accusation de division et de 20 désaccord et (qu'ils présentent d'avance une défense pour les hérésies. En effet, ils diront : « Nous avons fait cela (à savoir) ce que nous avons reçu; et ce n'est pas quelque chose d'important, si, nous, nous avons été divisés, puisque *ceux qui ont été les témoins oculaires et les ministres de la parole*³ ont souffert cela avant nous. » Cependant aucun de ceux qui ont expliqué l'Évangile n'a jamais dit que 25 (L 306 r° b) les évangelistes aient varié et aient changé; mais, tous, ils ont montré que même ces (récits) qui semblent différer s'accordent d'une façon capitale. En effet, Porphyre et Julien, les athées et qui ont déraisonné contre la vérité, ont été préoccupés de montrer les évangelistes comme des hommes variés et différents et qui ne s'accordent pas les uns avec les autres; et cependant ils ont 30 été repris par la Vérité, qui, après la confession qui a été révélée par le Père des cieux, a dit à Pierre : *Toi, tu es un roc, et sur ce roc je bâtirai mon Église, et les portes du Schéol ne prévaudront pas contre elle*⁴. Et elle appelle « roc » la confession inébranlable de la foi que Pierre a bien faite. Par conséquent ceux qui sont bâtis

1. Cf. *Matth.*, xxiv, 12. — 2. *I Cor.*, xi, 19. — 3. Cf. *Luc*, i, 2. — 4. *Matth.*, xvi, 18.

sur ce roc et (qui) ont reçu pour instruction et pour enseignement cette confession orthodoxe sont dits aussi l'Église à proprement parler; mais, quand le roc n'a pas de dispositions saines, il est nécessaire que, lui-même également, il fasse mentir le nom d'Église. Mais la parole de Notre-Seigneur est vraiment un grand mur pour l'Église, laquelle confirme son appellation.

Et en effet, il n'a pas dit : « Et la violence et la guerre ne prévaudront pas contre elle », mais : *Et les portes du Schéol ne prévaudront pas contre elle*¹. Et qu'est cela? Les païens, c'est-à-dire les ministres des démons, et, après ceux-là, les Ariens et ceux qui ont été malades des mêmes (maladies) que ceux-ci l'ont persécutée et l'ont maltraitée et l'ont humiliée avec une telle violence qu'elle 10 semble engloutie et perdue et parvenue aux portes mêmes du Schéol; mais elle s'est relevée cependant et elle a fait monter sa tête comme en dehors des flots et des profondeurs inférieures. En effet, la parole de Dieu, lequel a dit : *Et les portes du Schéol ne prévaudront pas contre elle*², l'a relevée, en sorte donc qu'il ne faut pas nous décourager en face de la durée et de la longueur des épreuves; 15 mais, si c'est pour la foi orthodoxe et pour le roc que nous avons marché, ayons confiance et espérons fermement en celui qui a dit : *Et les portes du Schéol ne prévaudront pas contre elle*³.

C'est à ceux qui se tiennent à la tête d'une telle Église, qui est fondée sur une foi saine, qu'il a donné les clefs du royaume des cieux ainsi qu'à Pierre, et ce sont 20 là les paroles des prêtres qui s'attachent (L 306 v° a) à la foi de Pierre, celles qui lient et délient; car c'est avec celles-là que, lui aussi, un signe du Dieu des cieux prononce la sentence; mais les paroles de ceux qui se tiennent en dehors du roc se répandent dans l'air et elles n'opèrent rien. C'est pourquoi Balaam disait : *Pour-quoi maudirai-je celui que le Seigneur ne maudit pas, et pourquoi maudirai-je 25 cruellement celui que Dieu ne maudit pas cruellement*⁴?

Où sont ceux qui occupent la Jérusalem sensible et visible? — Mais ils sont tombés du roc et de la foi saine; et ce sont de vains anathèmes qu'ils pensent lancer à ceux qui ont des pensées orthodoxes, et ils lisent le livre de l'abominable Théodoret, que saint Cyrille⁵ a dit l'imitateur par excellence de l'impiété de 30 Nestorius, et ils ont retranché et supprimé de la doxologie du Trisagion l'(addition) : « Tu as été crucifié pour nous », et ils ont montré pourquoi ils ont mis parmi les volumes sacrés l'infâme et impur concile qui (s'est tenu) à Chalcédoine. Comment pourraient-ils encore s'appeler même chrétiens, en faisant cir- 35 culer avec orgueil le nom auguste des lieux saints qu'ont autrefois occupés égale-ment les auteurs de la folie d'Arius, après avoir poursuivi leur évêque, vieux et orthodoxe, Cyrille, lorsque le fugitif pieux se rendait à la ville de Tarse? Est-ce

1. *Matth.*, xvi, 18. — 2. *Ib.*, 18. — 3. *Ib.*, 18. — 4. Nombres (LXX) xxiii, 8. — 5. *P. G.* LXXVII, 341 A.

qu'ils n'étaient pas alors dignes de confusion, ceux qui d'un côté faisaient de l'arianisme, et d'un autre côté disaient (que), parce qu'ils occupaient les lieux du Christ, ils tenaient aussi la foi du Christ? Et pouvaient-ils, en faisant glouglou avec leur gorge à haute voix, comme maintenant vous-mêmes, ô bons, dire la (parole) : *De Sion, en effet, sortira la Loi, et la parole du Seigneur, de Jérusalem*¹. 5 Lisez les prophéties, et sachez qui vous êtes comme zélateurs. Et en effet, jadis, lorsque ceux-là se tenaient en dehors de la Loi [qui] a été donnée par Moïse et en dehors des commandements de Dieu et que, tandis que les prophètes (les) corrigeaient et les menaçaient, ils n'entendaient pas, mais s'enorgueillissaient (L 306 v° b) de Jérusalem et du temple de Dieu, le prophète Jérémie leur reprochait 10 d'avoir un vain orgueil, en disant : *Ne mettez pas votre confiance en vous-mêmes ou dans des paroles mensongères, parce qu'elles ne vous profiteront pas du tout, à vous qui dites : (C'est) le temple du Seigneur! C'est le temple du Seigneur*²! Et encore : *Pourquoi, bien aimée, as-tu commis l'impureté dans ma maison*³? Et encore : *J'ai quitté ma maison, j'ai délaissé mon héritage*⁴. A cause de cela, lui aussi, le 15 prophète, alors qu'il était dans la tristesse, disait en gémissant : *Qui aura pitié de toi, Jérusalem, ou qui s'attristera sur toi, ou qui se retournera pour demander ta paix? Toi, tu as détourné de moi ta face, dit le Seigneur*⁵. Par conséquent, nous non plus, nous ne demanderons pas la paix avec cette (Jérusalem), après que par des opinions hérétiques elle a tourné du Seigneur sa face. C'est pourquoi il n'est pas 20 étonnant, si, ayant des dispositions si impies, ils ont jugé bon de frapper d'anathème ceux qui professent l'orthodoxie. Et en effet, ils ont condamné également Jérémie, en disant : *Une sentence de mort pour cet homme, parce qu'il a prophétisé sur cette ville*⁶. Ainsi il leur fallait, ayant ces pensées hérétiques, non pas se vanter et se glorifier des lieux, mais supporter les condamnations pour ceux qui, com- 25 mettant l'impiété, déshonorent les lieux saints, en empêchant les fidèles de vénérer ceux-là. Car qui est celui qui, ayant de l'intelligence, choisira pour lui-même de rencontrer, à cause de lieux vénérables, des hommes impies, lorsque la parole du Seigneur dit : *Séparez-vous des tentes de ces hommes durs, et ne touchez à rien (de tout ce qui leur appartient, de peur que vous ne périssiez en même temps dans 30 tout leur péché*⁷? Il nous faut, en effet, regarder la foi saine seule et nous mettre en règle avec celle-ci et, selon la loi de l'Apôtre, *lever en tout lieu des mains pures*⁸, et dire avec David : *En tout lieu de sa domination, bénis, mon âme, le Seigneur*⁹. Sinon, nous aussi, nous avons de puissants sujets de nous glorifier, le premier

1. Isaïe, II, 3. — 2. Jér. (LXX), VII, 4. — 3. Cf. Jér. (LXX), XI, 15. — 4. Jér., XII, 7. — 5. Jér. (LXX), XV, 5-6. — 6. Jér., XXVI, 11, ou Jér. (LXX), XXXIII, 11. — 7. Nombres (LXX), XVI, 26. — 8. Cf. I Tim., II, 8. — 9. Ps., CII, 22.

siège du chef des apôtres, le grand nom, le (nom) nouveau qui a été béni sur la terre (L 307 r° a) celui des chrétiens qui a commencé par ici. Mais ce ne (sont) là que des bavardages orgueilleux et superbes, si nous n'occupons pas le roc, mais seulement le siège. Puisse-t-il arriver que nous nous tenions solidement sur le roc et que nous mettions notre confiance non pas dans les sophismes des 5 hommes, mais dans la parole de la croix, et, comme dit Paul : *Mais qu'il ne m'arrive pas de me glorifier, si ce n'est dans la croix de Notre-Seigneur Jésus-Christ* ¹ ! A lui sied la gloire et la puissance, avec le Père saint en tout et l'Esprit vivificateur et consubstantiel, maintenant et toujours et dans les siècles des siècles. Ainsi soit-il !

1. *Gal.*, vi, 14.

مادنا، مدا، مدمن، مسدا

حالا صیغه الامر: صیغه ستمه: صیغه لایضمه: و: الی بحکم صیغه: ایضا صیغه

[illegible]

HOMÉLIE CXXV

SUR (LA DOXOLOGIE) : « SAINT, DIEU, SAINT, FORT, SAINT, IMMORTEL, TOI QUI
AS ÉTÉ CRUCIFIÉ POUR NOUS, AIE PITIÉ DE NOUS. »

Le grand Paul, l'Apôtre, qui a été appelé par le ciel après tous les apôtres, et (qui) a reçu le ministère¹ de l'Évangile d'une manière si vraie, et (qui) y a passé (si) laborieusement, ou plutôt (si) témérairement, qu'il dise même : *Les souffrances du temps présent n'ont pas de parité avec la gloire future qui sera manifestée en nous*², et (qui) faisait (si) peu de cas de quoi que ce soit qu'il souffrirait pour la piété, et (qui) a tellement ouvert la bouche de sa pensée et attiré l'esprit³, et (qui) a (si) abondamment puisé au ruisseau qui (vient) d'en haut de la source de vie, que, selon la promesse véridique de notre Sauveur, *des fleuves couleront de son sein, (des fleuves) d'eau vive*⁴ — or le sein, c'est la puissance génératrice de la pensée, (puissance) qui donne naissance et répand largement 10 les sens qui (viennent) de l'action divine comme des ruisseaux (d'eau) potable; c'est pourquoi, en effet, il a fait sien propre même le nom commun des apôtres; et, si quelqu'un donne le nom d'apôtre d'une manière indéterminée, c'est Paul, et non un autre, que les auditeurs s'imaginent; car par la fréquence et le grand nombre (L 307 r° b) des luttes, des combats, de l'enseignement, de la double 15 course, à savoir des pieds et de la parole, par laquelle il a couru vers tout ce qui (est) sous le soleil en général, il réunit en lui-même toute la gloire de l'apostolat, en étant une image véritable et en présentant une figure complète et parfaite des faits — celui-là donc, le prédicateur de la piété qui (est) tel et si grand, sachant combien important est le fait de la foi et de quel soin et de (quelle) 20 protection très empressée il a besoin, disait à ceux qui ont cru : *Vous, examinez-vous (pour voir) si vous êtes dans la foi; vous, éprouvez-vous. Est-ce que vous ne reconnaissez pas que Jésus-Christ est en vous? A moins que vous ne soyez rejetés*⁵. Il nous faut donc et croire et faire l'examen de notre âme et éprouver notre pensée comme dans un fourneau et distinguer ce qu'est la scorie et ce qu'est ce qui 25

1. Cf. Act., xx, 24. — 2. Rom., viii, 18. — 3. Cf. Ps., cxviii, 131. — 4. Jean, vii, 38.
— 5. II Cor., xiii, 5.

est pur et qui n'est pas mélangé avec l'(élément) étranger, afin de croire d'une manière éprouvée et de ne pas être rejetés.

C'est pourquoi, en vous parlant peu auparavant¹ et en vous expliquant, autant qu'il m'était possible, la confession de foi qu'a faite Pierre, le premier chef des apôtres et des disciples, lorsqu'il a dit à Notre-Seigneur Jésus : *Toi, 5 tu es le Christ, le Fils du Dieu vivant*², et j'ai mis devant vous la fermeté de la pensée orthodoxe, et j'ai repoussé celle qui est fausse et je l'ai montrée étrangère à la confession de l'Apôtre, et j'ai produit en public cette mention, s'il me faut dire ce qui est très vrai, lorsque j'ai présenté en même temps également la péro- 10 raison, que ceux qui (sont) en Palestine ont voulu d'une manière impie retrancher à la doxologie du Trisagion l'(addition) : « Tu as été crucifié pour nous » ; et ils ont osé (cela) ; et, de la part de quelques-uns, ils n'ont pas été écoutés favorablement, mais ils ont été combattus par la controverse — car l'habitude de la vérité triomphait du blasphème de l'audace — et, en quelques lieux, ils l'ont même emporté (L 307 v° a) par l'audace de l'impiété. 15

Cependant, afin que je ne passe pas pour accuser seulement ceux qui ont abouti à ce degré d'audace et de sottise et pour ne pas montrer de quelle manière cette louange possède ce qui est parfait, quand c'est avec l'(addition) : « Tu as été crucifié pour nous » qu'elle est chantée à notre Sauveur le Christ — car j'en ai entendu quelques-uns demander pourquoi nous blâmons la suppression — 20 ce sont certains des (arguments) que déjà auparavant je me suis donné la peine d'opposer à l'impie Macédonius, qui a été malade du même mal et de la (même) contagion que ceux-là et qui a eu cette audace, alors que je séjournais dans la ville impériale, que j'essaierai d'exposer maintenant sur ce présent (sujet). 25

Tous ceux qui ont des pensées orthodoxes professent ensemble dans un seul esprit et avec une langue unanime que la Trinité sainte, le Père et le Fils et l'Esprit saint sont trois hypostases distinctes et non confondues dans une seule essence. Or il est bon que présentement je vous explique à propos ce qu'est l'essence et ce qu'(est) l'hypostase ; car c'est ainsi surtout que sera clairement 30 montré ce qui se trouve devant nous. Nous disons donc que l'essence et l'hypostase sont des mots qui indiquent l'existence des choses qui existent. En effet, l'essence fait connaître que le sujet existe, et l'hypostase qu'il subsiste ; c'est pourquoi c'est aussi du nom d'action qu'elles tirent leur nom, l'essence de ce

1. Cf. homélie CXXIV, pp. 208-231. — 2. *Matth.*, xvi, 16.

qu'elle est, et l'hypostase de ce qu'elle subsiste ¹; et en cela elles ne diffèrent aucunement l'une de l'autre, et en ceci grande est la différence des deux; car l'essence indique la communauté, et l'hypostase la propriété.

Mais il faut expliquer la notion par un exemple convenable. Le mot « homme » indique la communauté — et (cela) comme l'essence — selon ce qui est écrit : 5
Qu'est-ce que l'homme, pour que tu aies été connu par lui, ou le fils de l'homme, pour que tu en fasses cas ²? Et encore : *L'homme est devenu semblable à la vanité* ³. Car ici ce n'est pas un seul homme, mais tous les hommes, que renferme la désignation, et elle montre (L 307 v° b) d'une manière générale l'égalité d'honneur et l'identité d'être de tout le genre (humain). En effet, un tel n'est pas particu- 10
lièrement plus raisonnable qu'un tel, ou particulièrement plus mortel qu'un tel; car tout homme est un animal raisonnable et mortel; et en cela nous ne différons aucunement les uns des autres, mais nous sommes tous les mêmes. Mais, lorsque nous dirons Pierre ou Paul, nécessairement l'auditeur saisira dans son intelligence un homme, et non tout homme, mais un tel ou un tel; et c'est par les pro- 15
priétés qui apparaissent pour chacun qu'il fera connaître celui qui est indiqué. En effet, autre est la propriété de Pierre, par exemple : qu'il est de la petite ville de Bethsaïde, et fils de Jona, et frère d'André, et pêcheur de métier, et après cela apôtre, et qui à cause de l'orthodoxie et de la fermeté de sa foi a été de nouveau appelé « roc » par le Christ; et autre à son tour est la propriété de Paul : qu'il sera 20
de Cilicie, qu'il serait Pharisien, qu'il a été instruit et a appris la Loi de (ses) pères aux pieds de Gamaliel, que, après avoir persécuté, il a prêché l'Évangile, qu'il sera appelé Paul au lieu de Saul, et tous les autres (faits) qui sont consignés à son sujet dans l'histoire. L'hypostase donc, d'une part, ne nie pas l'identité du genre (humain) et de l'existence, et elle ne la réduit pas non plus à néant; 25
d'autre part, elle distingue et définit le sujet par des caractères propres. En effet, d'un côté, c'est par l'existence et par le genre (humain) que Pierre est homme, de même que Paul aussi; d'un autre côté, c'est par la propriété qu'il est distinct de Paul; et Pierre ne sera pas regardé comme Paul, ni Paul non plus ne sera jamais forcé de changer en Pierre. 30

Il faut dire la même chose également au sujet de la Trinité sainte. Là aussi,

1. οὐσία venant de ὄν, et ὑπόστασις de ὑποστάς; cf. homélie CIX, P. O. t. XXV, p. 738. — 2. Ps., CXLIII, 3. — 3. Ib., 4.

en effet, l'essence, (c'est) la divinité; car le Père est Dieu, le Fils (est) Dieu, l'Esprit saint (est) Dieu; et l'un d'eux n'est pas plus Dieu que l'autre à cause de l'identité et de l'égalité d'honneur de l'essence. (L 308 r° a) Quant à l'hypostase, autre est celle du Père, et autre (celle) du Fils, et autre celle de l'Esprit; mais chacun d'eux est indiqué par un caractère propre. En effet, la propriété du Père, 5 pour ainsi dire, est la paternité, c'est-à-dire de ne pas être engendré par quelque chose, mais d'exister sans génération; et la propriété du Fils (est) d'être engendré par le Père, quoique indépendamment du temps et éternellement; et la propriété de l'Esprit saint (est) de procéder du Père éternellement; car il est écrit dans les Évangiles : *L'Esprit de vérité, qui procède du Père*¹. Ni le Père n'est le Fils ou 10 l'Esprit saint, ni le Fils non plus ne passera en changeant à être l'Esprit ou le Père, ou l'Esprit saint ne changera jamais en passant à la propriété du Fils ou du Père. En effet, les propriétés demeurent immobiles et immuables, en caractérisant sans confusion chacune des hypostases et en ne divisant pas la communauté de l'essence. Car une est la divinité des trois hypostases, et non seulement 15 la divinité, mais encore la louange, et aussi la royauté et la puissance et tous les autres (attributs) qui conviennent à Dieu. En effet, le Fils est tout ce qu'est le Père, à l'exception de ceci seulement qu'il soit Père; et pareillement l'Esprit saint aussi a par essence ce qui par nature est dans le Père et dans le Fils, à l'exception de la qualité de Père et de la qualité de Fils. Car c'est non seulement 20 dans l'hypostase, mais et dans la volonté et dans la puissance et dans le temps et dans le lieu que Pierre et Paul, et chaque homme, sont divisés, en tant qu'ils sont créés et sujets au changement par nature; mais la Trinité sainte est sans changement en toutes choses, si ce n'est qu'elle est séparée dans les hypostases. Et nous n'encourons pas de reproche, comme si nous professons trois principes, 25 parce que le Fils et l'Esprit s'assignent le Père pour principe en tant que cause et qu'ils remontent à celui-là; car c'est par lui qu'ils sont, même si ce n'est pas après celui-là qu'ils sont.

Et² que personne, en entendant cela, ne dise : « Pourquoi le Père est-il non-engendré, et le Fils est-il engendré, et l'Esprit procède-t-il ? » Et : « Qu'est 30 la génération ? » (L 308 r° b). Ou : « Qu'est la procession ? » En effet, le Père seul et le Fils et l'Esprit qui *scrute tout*³ connaissent ces choses, et elles leur

1. *Jean*, xv, 26. — 2. D'après la version de Paul de Callinice. — 3. Cf. *I Cor.*, ii, 10.

ment que le commencement ou la fin de quelques lignes. Aussi nous empruntons ce passage de l'homélie CXXV à la version de Paul de Callinice, qui se trouve dans le manuscrit 143 du Vatican, du f. 178 r° b au f. 180 v° b.

(sont) connues. (V 179 v° a). Quant à nous, ce n'est que par ces noms que nous avons connu la communauté de l'essence et la particularité des hypostases; mais nous renonçons à rechercher comment sont ces choses, en tant qu'elles ne peuvent pas être présumées.

Si donc le Père possède sa personne, et le Fils la sienne, et l'Esprit saint la sienne, il est certain que ce n'est ni le Père, ni l'Esprit saint qui s'est incarné et s'est fait homme pour nous, mais que c'est le Fils unique, le Verbe Dieu, *l'image de Dieu* et Père invisible ¹; or une image est déjà autre que celui dont elle est l'image. En effet, *le Verbe s'est fait chair, et il a habité parmi nous* ², selon la parole de Jean, lorsqu'il dit ce qui s'accorde avec ce que Paul écrivait : *Mais, quand est venue la plénitude du temps, Dieu a envoyé son Fils, et il a été de la femme (et) il a été sous la Loi* ³. Parce (V 179 v° b) que donc, lorsque le Fils s'est fait homme sans changement et sans confusion et en vérité et en dehors de toute imagination, il est demeuré Dieu, sans être diminué en rien, et qu'il a pris, de sainte Marie Mère de Dieu et toujours vierge, un corps qui a une âme intelligente, et (qu') il lui a été uni hypostatiquement, et (que) le même est consubstantiel au Père selon la divinité et le même (est) consubstantiel à nous selon l'humanité, et (qu') il est un des deux natures de la divinité et de l'humanité, c'est pour cela que, lorsque nous confessons et professons — et que nous admirons beaucoup la gloire du mystère — que, même après s'être abaissé par l'inhumanation et s'être vidé lui-même ⁴, il ne s'est pas éloigné d'être plein et il n'a pas perdu d'être Dieu, mais (qu') il a montré en particulier qu'il est cela (V 180 r° a) en ce qu'il s'est fait homme sans changement et (qu') il n'a pas obscurci les splendeurs de la divinité, mais qu'il fait ce qui convient à Dieu et (que) le même en vient humainement aux choses de l'économie pour notre salut (c'est pour cela, dis-je, que) nous lui faisons monter (L 308 v° a) la louange et (que) nous disons : « Tu est saint, Dieu. »

Et, parce que le même, en ce qu'il s'est fait homme, a pris volontairement les maladies de la chair, les injures, les soufflets, les (coups) de la flagellation, le crucifiement, et tout ce qui accompagne cela et qui ne tombe pas sous une accusation, et (que) par là il a montré qu'il est fort dans les choses où il semblait devoir être malade — car il est apparu, en tant qu'il est Dieu par nature, qu'il ne peut pas être saisi par les souffrances — et (que) par là il a lié celui qui était fort à cause de l'empire du péché, et (qu') il nous a enlevés, nous qui étions ses armes ⁵, sauvés (V 180 r° b) que nous sommes désormais de la sujétion du

1. Cf. Col., I, 15. — 2. Jean, I, 14. — 3. Gal., IV, 4. — 4. Cf. Philipp., II, 7. — 5. Cf. Luc, XI, 22.

Calomniateur, c'est à ce Fort qui a vaincu Satan, lequel a prévalu sur nous, et (qui) nous a délivrés de la captivité que nous disons : « Tu es saint, Fort », à celui qu'également Isaïe, qui a la (plus) forte voix parmi les prophètes, a connu alors particulièrement comme Dieu fort, lorsqu'il a pris la faiblesse qui (est) pour nous et (qu') il a consenti à s'incarner. Qu'a-t-il dit, en effet? *Un enfant nous est né, un fils, et il nous a été donné, sur l'épaule de qui (est) son pouvoir; et son nom s'appelle l'ange du grand conseil, le conseiller admirable, (le) Dieu fort, le prince, le chef de la paix, le père de ce siècle futur*¹.

Et, après que dans la chair il a été aux prises avec la mort et (qu') il est descendu même jusqu'aux portes du Schéol, *il est ressuscité le troisième jour, après avoir délié les cordes*² de la mort, parce qu'il n'était pas possible qu'il fût retenu par elle³, ainsi que l'a dit l'apôtre Pierre; car il était (V 180 v° a) immortel par nature, même si dans le corps capable de souffrir et de mourir il a accepté de souffrir, parce qu'il ne se pouvait pas non plus qu'il fît autrement approcher de lui la mort. A celui donc que nous avons vu par expérience que c'est d'une manière immortelle qu'il a été dans la mort, à celui-là, en le louant, nous disons la (louange) : « Tu es saint, Immortel. »

Et, de même que, dans les luttes qui (ont lieu) dans les pugilats, nous définissons « athlète victorieux » celui qui s'est fait prendre par son adversaire, et (qui) est attaché avec des liens qui ne peuvent pas être déliés et (sont) puissants (L 308 v° b) et (qui) semble déjà descendu à terre, et (qui) par suite de la grandeur de son adresse et de sa force délie (ses) liens et (qui) se tient au-dessus de son adversaire, de même, au sujet de l'Emmanuel également, nous avons été dans l'admiration du fait que, après qu'il a été attaché à la croix, et qu'il était cloué par ses mains et par ses pieds, et qu'il a été livré à la mort, et qu'il allait à jamais être enfermé dans les abîmes qui (sont) sous terre — et il ne semblait pas pouvoir être délivré — par le Calomniateur et par les armées méchantes qui (sont placées) sous lui (dans l'admiration du fait, dis-je, que) par la croix il a détruit et renversé Satan et les esprits de l'air et quand dans le Schéol *il a brisé les portes d'airain et mis en pièces les verrous de fer*⁴; car les portiers du Schéol, ainsi qu'il est écrit, *lorsqu'ils le virent, furent saisis de terreur*⁵. C'est pourquoi nous faisons connaître aussi le genre de mort, je veux dire celle qui (a eu lieu) par la croix, en montrant la grandeur de sa force et en disant en (toute) liberté : « Saint, Immortel, toi qui as été crucifié pour nous, aie pitié de nous. » Ainsi donc dis-

1. Isaïe (LXX), ix, 5. — 2. On peut lire « cordes » ou « douleurs ». — 3. Cf. Act., II, 24. — 4. Ps., cvi, 16. — 5. Job (LXX), xxxviii, 17.

αὐτοῦ. Ἦν γὰρ κατὰ φύσιν ἀθάνατος, εἰ καὶ τῷ πεφυκότι θνήσκειν σώματι τὸ παθεῖν κατεδέξατο. Ἐπείπερ οὐδὲ ἄλλως ἦν δυνατόν αὐτῷ (Cramer *om* αὐτῷ) προσπελάσαι τὸν θάνατον. "Ὅν τοίνυν ἐπὶ τῆς πείρας εἶδομεν ἀθανάτως ἐν τῷ (Cramer *om* τῷ) θανάτῳ γενόμενον (Cramer γινόμενον), τοῦτον ἀνυμνοῦντες λέγομεν τὸ "Ἄγιος ἀθάνατος. — 4. L. οἱ αἰχμαῖοι; (*sic*).

lui avec Paul : *Il a dépouillé les principautés méchantes et les puissances*¹, en tant qu'il a consenti volontairement à être sous leurs liens et qu'il a coupé (ces) liens.

Cette louange donc est dite du (Fils) unique de Dieu, du Verbe, qui pour nous s'est incarné et s'est fait homme. En effet, que le Père aussi est par nature 5 Dieu et fort et immortel, et pareillement l'Esprit saint également, c'est certain pour tout le monde. Mais, en nous opposant à la sottise des païens et à l'incrédulité des Juifs, pour qui un crucifié est une folie et un scandale², nous disons : « Saint, Dieu, toi qui pour nous t'es fait homme sans changement et es demeuré Dieu; saint, Fort, toi qui dans la faiblesse as montré la supériorité de la force; 10 saint, Immortel, toi qui as été crucifié pour nous, qui as supporté dans la chair la mort qui (a eu lieu) par la croix et (qui) as montré que tu es immortel, même lorsque tu as été dans la mort. »

C'est donc bien utilement à cause des incrédules que nous disons que c'est pour le Fils que monte cette louange. En effet, le Père et l'Esprit saint n'ont 15 jamais été dans l'humanité, ni dans la faiblesse, (L 311 r° a) ni dans la mort. Mais le (Fils) unique, le Verbe de Dieu qui s'est incarné, a volontairement pris cela sur lui; et, lorsqu'il a été dans l'adversité, il a montré très brillamment qu'il est Dieu impassible et fort et immortel. Et c'est à cause de cela que trois fois nous (lui) offrons et nous faisons monter pour lui la (louange) : « Tu es 20 saint », pour montrer que ce n'est pas un autre en dehors de la Trinité sainte, qui comme une des créatures a été enrichi de la sainteté par participation, parce que par nature il est saint comme Dieu, mais qu'il est une de ces trois hypostases par lesquelles les autres peuvent être sanctifiées, et parce que la louange du Fils est la louange du Père et de l'Esprit saint. En effet, de ceux dont l'essence est 25 une, de ceux-là la louange aussi est une, et celui qui loue une de ces trois hypostases n'a d'aucune façon séparé de la doxologie les deux autres; car dans la doxologie du Fils il y a la doxologie du Père et celle de l'Esprit saint.

Que personne donc ne dise par ignorance que la (louange) : « Tu es saint, Dieu » convient au Père, et la (louange) : « Tu es saint, Fort » (convient) au Fils, 30

1. Cf. *Col.*, II, 15. — 2. Cf. *I Cor.*, I, 23.

les folios 195 et 196, où il y a une grande lacune correspondant à 4 folios, et, s'ils étaient remis à leur place, on aurait dans l'ordre suivant fol. 195, 1 fol. perdu, fol. 309. fol. 310, 1 fol. perdu, fol. 196, en sorte que les fol. 309 et 310 combleraient la partie médiane de cette lacune. Voir *Patrologia Orientalis*, t. XXIII, p. 127, ligne 10, à p. 154, l. 4, de l'homélie XC; le fol. 309 r° a commence par *ܡܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ* (p. 134, l. 14) et le fol. 310 v° b finit par *ܡܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ* (p. 147, l. 10).

et la (louange) : « Tu es saint, Immortel » (convient) à l'Esprit saint, en sorte qu'il semble que c'est comme un quatrième que « celui qui a été crucifié » est ajouté (et) compté en plus de la Trinité sainte. En effet, si c'est dans une telle pensée que cela était dit par nous, ce serait nécessairement reçu aussi par ceux qui défendent les opinions impures de Nestorius et qui disent le seul Christ deux 5 natures après l'union. Mais, étant donné qu'ils savent exactement que nous louons comme immortel celui qui a été crucifié, parce qu'il est, ainsi que nous l'avons dit, un de la Trinité sainte, ils s'irritent, et ils s'indignent, et ils décochent des paroles de blasphème même contre le ciel, et ils appellent « nouveau » le fait même, et ils disent qu'ils ont beaucoup d'inimitié et de haine pour ce qui est 10 nouveau, alors qu'il leur échappe, (à eux) *qui profèrent des (paroles) vaines et qui* (L 311 r° b) *crient de la terre* ¹, comme dit le prophète Isaïe, que les usages de l'Église ne nous sont pas tous venus à partir de traditions apostoliques, mais qu'il y en a qui ont passé dans toute (l'Église) qui (est) sous le ciel également par suite d'inventions successives et de progrès. Et il y a d'abord le (fait) que nous 15 soyons nommés chrétiens beaucoup d'années après que l'Évangile a été prêché : ce qui, après avoir commencé par cette Église d'Antioche, nous a englobés pour (former) un peuple saint, nous qui (sommes) en tout lieu de la terre.

Et, afin de laisser de côté un grand nombre d'(exemples), j'en rappellerai un ou deux. Cette fête et solennité de la « Rencontre », qu'on célèbre à Jérusalem 20 et dans toute la Palestine, en faisant mémoire du jour, où Siméon reçut le Christ dans ses bras, lorsque (celui-ci) accomplissait la Loi et offrait le sacrifice qui était ordonné par Moïse — lequel (Siméon) aussi, après avoir reconnu que (Jésus) est également Dieu par nature, a dit : *Maintenant tu congédies ton serviteur, Seigneur, selon ta parole, en paix* ² — (cette fête, dis-je) n'était pas célébrée dans 25 la ville impériale. Maintenant cependant celle-ci aussi a imité l'usage qui a été conservé chez d'autres, et il n'a été aucunement question de blâme ou de reproche de nouveauté. Et dans cette ville d'Antioche, vous le savez, le genre de cette fête qui a été dite n'est pas connu. Et même à Jérusalem cette fête n'était pas quelque chose d'ancien; mais elle a été inventée récemment, ainsi que nous 30 l'avons entendu dire à quelques hommes anciens.

Or on peut dire cette même chose aussi au sujet de cette fête de ce qui s'appelle Βᾶτα ³, quand toute une foule, portant des branches de palmiers dans leurs mains, accompagnait notre Seigneur et notre Sauveur Jésus-Christ, monté sur un petit d'ânesse et entrant à Jérusalem, et le conduisait en triomphe en 35 allant devant lui, tandis que des enfants aussi le félicitaient vraiment d'être le

1. Citation non identifiée. — 2. *Luc*, II, 29. — 3. « Les Rameaux » (litt. : « Branches de palmier »).

Dieu Très-Haut, en disant : *Hosanna dans les hauteurs*¹ ! Et en effet, le jour de cette fête, bien qu'il ne fût pas célébré chez beaucoup (L 311 v° a) et que maintenant, pour parler d'une manière générale, il soit célébré chez tous les hommes, n'a été rejeté comme une invention nouvelle par aucun de ceux qui ont imité ceux qui le célébraient déjà.

Mais beaucoup d'autres choses également ont été inventées successivement, soit dans les prières, soit dans les louanges. Que si quelqu'un n'accepte pas l'(addition) : « Celui qui a été crucifié pour nous », parce qu'elle est « nouvelle », qu'il rejette aussi toute cette louange, en tant qu'elle n'était pas en honneur anciennement, mais (qu') elle a commencé il y a peu de temps et (qu') elle n'est pas dite par tous; car les Alexandrins et les Libyens et les Égyptiens ne chantent pas du tout à l'église cette louange au Sauveur de l'univers, au Christ. En effet, la (parole) : *Saint, saint, saint, le Seigneur des armées*², dite par les séraphins, nous été rapportée par le prophète Isaïe, lorsqu'il a obtenu de voir et d'entendre (cela); mais la (parole) : « Saint, Dieu, saint, Fort, saint, Immortel », a été ajoutée bien longtemps après³. Si donc nous avons accepté dans ces (louanges) l'addition en tant que pieuse et que nous confessons vrai Dieu celui qui a été crucifié, n'appelons pas « nouvelle » la confession de notre foi, puisque c'est avec raison qu'elle a été ajoutée à cette louange, qui combat la folie juive de Nestorius et (qui) est chantée ainsi dans les saintes Églises de Dieu. Et c'est par notre ville d'Antioche qu'elle a commencé, par où a commencé également le nom des chrétiens; mais déjà et elle est parvenue jusqu'aux Églises d'Asie et elle fait son chemin dorénavant vers toutes les Églises.

Cela donc, nous, nous l'avons dit pour votre sauvegarde; quand à ceux qui s'appliquent à l'impiété et qui luttent contre la bouche du Seigneur⁴; ainsi qu'il est écrit, et (qui) se glorifient d'occuper Jérusalem, ils se repentiront souvent de ce qu'ils ont mal appris, lorsqu'ils seront frappés par la droite qui (vient) d'en haut, soit ceux qui tiennent la place des chefs, soit ceux qui suivent ceux-là; et sur eux s'accomplira ce qui a été dit par Isaïe sous forme de prophétie en ces termes : *Et le peuple n'est pas revenu, jusqu'à ce qu'il fût frappé, et il n'a pas recherché Dieu; et le Seigneur retranchera de Jérusalem la tête et la queue, le grand (L 311 v° b) et le petit en un seul jour, le vieillard et ceux qui admirent les visages — c'est la tête — et le prophète qui enseigne les iniquités — c'est la queue*⁵. Car qui a

1. *Matth.*, xxi, 9. — 2. *Isaïe*, vi, 3. — 3. Denys bar Salibi (xiie siècle) fait allusion à ce passage : « Sanctus Mâr Severus patriarcha, in sermone de Hymno, qui ultimus est inter sermones ἐπιθρονίου sive in throno *habitos*, ait, post eiectum ab Ecclesia Nestorium illud : « Qui crucifixus es pro nobis », in Trisagion introductum esse, neque valde antiquum esse. » Cf. *Expositio liturgiae*, texte, p. 17, et version, p. 44. *CSCO*, 92, 93, Paris, MDCCCIII.

— 4. Citation non identifiée. — 5. *Isaïe* (LXX), ix, 12-14.

pensé que Théodoret, autre Nestorius, ou plutôt qui dépasse même celui-là par les blasphèmes, est lu dans les lieux saints du Christ comme un prophète qui enseigne les iniquités? Et les chefs qui admirent les visages et ne rougissent pas devant Dieu ont permis, c'est-à-dire laissé faire cela. En effet, n'ont-ils pas lu ses réfutations faites contre les douze chapitres de saint Cyrille, où, prenant des prétextes de blâmer le mélange de Dieu le Verbe et de la chair, il a osé clairement combattre la parole de l'Évangile et dire : « Parce que donc le Verbe ne s'est pas fait chair...¹ ? Ou bien, se bouchant les oreilles, ne dépassent-ils pas cela même en courant?

Nous donc, demandons dans la prière et pour nous-mêmes la conservation d'une foi orthodoxe et pour ceux-là les changements en ce qui est parfait; et éloignons et rejetons complètement les folles inepties des partisans de Nestorius, où ceux qui ont perdu leur intelligence disent, en forgeant certaines expressions qui ne sont pas écrites et n'ont pas de témoins, que l'un de ces deux voleurs qui a été crucifié avec Notre-Seigneur se nommait Doumas², et que c'est celui-là, à ce qu'ils affirment, que louent ceux qui disent : « Toi qui as été crucifié pour nous. » D'abord donc qu'ils répondent de quel livre ils peuvent tirer cela, et ensuite pourquoi ce n'est pas plutôt à ces trois cent dix-huit Pères et à ces cent cinquante (Pères) qu'ils ont reproché cela en premier lieu avant nous; car ceux-là ont dit : « Celui qui pour nous est descendu, s'est incarné s'est fait homme, a souffert, a été crucifié aux jours de Ponce-Pilate. » Il leur a donc échappé à eux-mêmes à ce qu'il semble, que ce n'est pas le Christ, mais Doumas, que, selon vos³ folies, en usant de barbarismes avec blasphème et avec ignorance, ils ont fait Dieu, et non pas brigand. Mais peut-être Paul, et non pas nous-mêmes, se trouvera-t-il être plus proche de votre calomnie? Car (L 313 r° a) il a écrit aux Corinthiens : 25
Vous savez, en effet, la grâce de Notre-Seigneur Jésus-Christ, qui pour vous s'est

1. Cf. P. G., t. LXXVI, 391 c. — 2. Doumas — et Douma, cf. *Supplement to the Thesaurus syriacus of R. Payne Smith... collected... by J. P. Margoliouth*, Oxford, 1927, p. 85, avec renvoi à *St. Sin.* (lire : *Syr.*) II, 9, 16 — est une variante orthographique de Doumakos. Titus et Doumakos sont les noms légendaires des deux voleurs crucifiés avec Notre-Seigneur Jésus-Christ, noms tirés de livres apocryphes surtout dans l'Église nestorienne. Chez les Syriens, Titus, le bon larron, est à droite, et Doumakos est à gauche du Sauveur. Cf. Assémani (citant le *miroir* de Joseph II, patriarche des Chaldéens de 1695 à 1713), *Bibliotheca Orientalis*, III, 2, Romae, MDCCXXVIII, p. 307; *Lexicon syriacum auctore Hassano Bar Bahlule* (xe siècle)... edidit... Rubens Duval tomus primus, Parisiis, MDCCCCI, colonnes 488, 543 et 800, sous « brigands », « Doumakos » et « Titus », reproduit dans Payne Smith, *Thesaurus syriacus*, tomus I, Oxonii, MDCCCLXXIX, colonnes 686, 840 et 1459, sous les mêmes mots; *Salomonis episcopi Bassorensis liber Apis* (xiiie siècle)... latine vertit... Dr. J. M. Schoenfelder, Bambergae, 1886, p. 65; *The Book of the Bee...* edited... by A. Wallis Budge, Oxford, 1886, texte, p. 96, et traduction, p. 87; *Evangelia apocrypha...* edidit Constantinus Tischendorf, Lipsiae, MDCCCLIII, *Evangelium infantiae Salvatoris arabicum* (lu chez les Nestoriens, cf. Assémani, *B. O.*, III, 2, p. 240), caput XXIII, p. 184; *Handbuch zu den Neutestamentlichen Apokryphen...* herausgegeben von Edgar Hennecke, Tübingen, 1904, p. 5, qui renvoie à un article de Harris, *The Expositor*, march 1900, pp. 161-177 et 304-308. — 3. Note marginale de L : Leurs.

fait pauvre, alors qu'il est riche ¹. Or votre Doumas, qui a été inventé tout à coup, est plus proche de l'(expression) : « Pour vous », que de l'(expression) : « Pour nous ². » Mais c'est là une moquerie et une plaisanterie de petits enfants, et (ce sont) des paroles de l'intelligence d'un ivrogne. Et en effet, s'il nous faut forger des mots par un changement de lettres et par des suppressions, faisons un petit 5 changement : Παῦλος, c'est-à-dire φαῦλος, et χρυσός, c'est-à-dire l'or, au lieu de χριστός, c'est-à-dire le Christ; et il se trouvera que c'est Mammon que nous vénérons et adorons. Vraiment *l'insensé dira des choses insensées, et son cœur comprendra des choses vaines* ³, selon la parole d'Isaïe, Quant à nous, que le Seigneur ne nous livre pas par une telle folie à une intelligence réprouvée, mais 10 qu'il nous salue par sa grâce!

Et que ceux aussi qui maintenant (sont) à Jérusalem se souviennent que ceux qui autrefois (étaient) là avaient d'abord lutté contre le synode de Chalcédoine, et (que) lorsque Juvénal, leur évêque, revint, ils ne le reçurent pas et imposèrent les mains à un autre, et (que) cet autre évêque en ordonna plus de dix d'après 15 le nombre, mais (que), quand le même Juvénal revint, il entra à Jérusalem avec un grand nombre de soldats, avec qui une foule de Samaritains massacra six cents moines, des hommes saints, alors que se produisirent aussi des signes — et pas en petit nombre — que je tais volontairement, mais que rapporte nécessairement le Livre du ciel. Est-ce que ceux-là n'occupaient pas ces lieux saints? 20 N'étaient-ils pas remplis de zèle pour la foi? Est-ce que les choses anciennes ne méritaient pas davantage d'être crues, plus que celles qui sont maintenant décré-tées de façon nouvelle? Oui, certes, même si vous ne voulez pas; car le Dieu de vérité, qui est le Christ, en est témoin. C'est à lui que sied aussi la louange, avec le Père et l'Esprit, saint en tout et vivificateur et qui lui (est) consubstantiel, 25 maintenant et toujours et dans les siècles des siècles. Ainsi soit-il!

FIN DE L'HOMÉLIE CXXV.

1. *II Cor.*, VIII, 9. — 2. Note marginale de L : A cause de nous, en grec δι' ἡμᾶς, et à cause de vous δι' ὑμᾶς. Le maître dit donc que la (parole) : A cause de vous (δι' ὑμᾶς) ressemble davantage à votre Doumas (Δουμας), plus que la (parole) : A cause de nous (δι' ἡμᾶς), qui se trouve dans « Tu es saint, Dieu ». — 3. *Isaïe* (LXX), XXXII, 6.

I

TABLE DES NOMS PROPRES SYRIAQUES

(Cette table et les suivantes renvoient à la pagination placée entre crochets; t = titre; n = note)

584₂₀ 588₁₉ 596₆ 630₆ 632₂₂
 634_{2-3-4-10-11-12-13-15-24-n} 636₁₋₂₄
 638₃₋₅₋₁₉ 642₂₋₁₂ 644₁₄₋₁₅₋₁₆₋₂₀₋₂₅
 646₁₋₃₋₇₋₉₋₁₂₋₁₃ 648₄₋₂₀₋₂₁
 650₉₋₂₉ 652₁₋₂₋₃₋₆₋₇₋₈₋₁₀₋₁₃₋₁₄₋₁₅₋₁₆
 690₃ 692₁₉ 714₁₀₋₁₁₋₁₃
 718₂₆ 720₈₋₂₅ 722₇₋₁₀₋₁₉₋₂₅₋₂₇₋₂₈
 726₁₄ 728₂₇ 734₇ 738₂₋₃ 742₁₋
 4-5-7-8-9-10-11-16-17-18-23-26-28
 744₅₋₆₋₇₋₁₅ 748₅₋₁₄₋₂₆₋₂₉ 756₂₁
 622₂₃
 700₂₉ 752₁₀
 644₂₂₋₂₅ 646_{5-16-n} 702₁₃
 706₁₄₋₁₆₋₁₈₋₂₃₋₂₅₋₂₆ 708₁ 710₁₃₋₁₄
 594₂₁ 608₂₉ 610₇₋₂₂ 612₁₋₈₋₉
 602₃₋₅ 606₄ 730₂₁ 732₆₋₉₋₁₃
 750₁₇₋₂₄₋₂₉ 752₂₃₋₂₇ 756₁₀₋₁₄
 636₃₋₉ 710₁₈
 744₈ 758₄₋₁₅
 708₁₉
 640₂₀ 690₁₀ 708₁₁₋₁₄ 718₂₈
 720₂₋₄
 606₄
 580₂₅ 608₂₂ 616₁₅ 686₂₄
 688₂₇ 746₁₋₂₁
 708₁₉ 738₈
 642₂₁ 700₆
 passim
 630₂₈ 632₁₋₇₋₁₁ 718₃
 702₃ 752₁₀
 640₂₅
 740₁₇
 750₂₄ 752₁₈
 750₁₄
 752₁₉

708₁₈
 700₈ 708₁₇ 714₂
 700₁₁
 638₂₄ 722₂₄ 730₂₉
 733₂
 584₂₇ 718₃ 732₁₀₋₁₉
 584₁₂ 602₃ 612₁₉ 648₁₅ 688₂₈
 690₇₋₁₇₋₂₄ 712₁₀ 746₃ 750₁₀
 752₁₂₋₂₅ 756₈
 750₂₈
 740₁₆
 592₂₃ 730₁₉
 590₃₀
 744₁₅
 passim 632 à 638, 644 à 652,
 714 à 726, 738 à 748
 740₂₀
 648₂₈
 722₂₉
 626₈
 580₄ 582₇ 586₆ 630₂₅ 642₇₋₁₄
 710₁₀ 732₂₉
 754₁₄₋₂₂ 756₂
 650₁

594₂₂
 698₂₉ 700₁
 604₂₄
 720₁₃
 586₁
 700₁₁₋₃₀
 588₁₈₋₂₃ 592₂₄ 612₂₀ 642₁₉
 646_n 694_t 708₂₆ 714₇ 748₇
 752₁₆
 756₁₁₋₁₄ [744₉
 630₉ 638₁₁ 642₅ 718₂ 724₅
 728₂₄
 586_n 604_n 616_n 618_n 628_n
 634_n 646_n 696₂₀ 698₁₇₋₂₃ 700₂₁₋
 28 702₁₋₅₋₁₉₋₂₂₋₂₇₋₂₉ 704₂₋₃₋₆₋₁₄₋
 16-17-18-22-24-29 706₁₋₂₋₉₋₁₅₋₁₆₋₂₆
 708₈₋₁₄₋₂₀₋₂₈ 710₅₋₇
 618_{1-n} 620₁₀
 598₃

634₃ 636₂₆ 646_n
630₉ 708₁₈
578₁₁ 582₁₈ 586₂₆ 588₄ 590₂₅
594₂₇ 596₅ 612₂₅ 626₁₂ 628₁₄
632₃₋₂₇ 634₃ 644₁ 690₂₂ 714₄
720₃ 724₆ 734₆ 736₂₀ 738₆
750₂₈ 754₂₄
— 640₂₂ 688₁₉

ح

730₂₈ 756₁₁
756₅
720₁₈
756₅

ح

752₁₀
588₃ 724₉₋₁₃ 706₂₀
622₂₆

خ

756₆
658_{3-n} 666₁₄ 676₁₉ 680₂₉
624₂₄
652₂₃ 656₂₆ 658₄ 676₁₅
682₁₅ 688₁₇₋₂₆₋₂₉ 692₁₅
596₂ 624₂₃ 630₂₈ 632₁₋₁₁
640₂₂ 692₉ 708₁₁₋₁₂ 732₇ 750₁₉
692₁₅ 702₃
590₁₁ 608₂₂ 620₂₇ 628₁₄
638₁₂ 652₁ 712₁ 714₄ 722₅
726₁₄ 744₇₋₈ 748₁₅ 754₇₋₈
738₂₀
578₁ 580₂₄ 584₁₂
588₁₄ 592₂₋₂₅₋₂₆ 598₁₆₋₁₉ 602₄₋₈
616₂₀₋₂₄ 622₁₇ 624₂₃₋₂₈₋₃₀
626₂₋₅₋₁₁ 630₂₅ 632₁₀ 634₃
636₂₄ 642₁₅₋₂₅₋₂₇ 644₁₉ 646₅₋₆
7-8-10-11-18-n 650₂₈ 652₂₀ 686₂₂
690₁₈ 696₁₀ 700₁₃ 702₁₃₋₂₆₋₃₀
706₁₇₋₁₈₋₂₃₋₂₆₋₂₇ 708₁ 710₁₀₋₁₁₋₁₄
712₁₄ 714₃ 732₁₂₋₁₆₋₁₈₋₂₅₋₃₀
734₈ 738₆ 750₂₁₋₂₈ 752₁₁₋₂₂₋₂₇
754₁₄₋₂₄ 756₈
744₁₄
592₃ 724₁₂
582₁₈ 584₃ 596₅ 600₇₋₉₋₁₅₋₁₇

602₁₃₋₁₆₋₁₇ 604₂₆ 606₁₈ 610₇
618₁₁₋₁₆ 620₇ 626₁₂ 632₂ 634₃
638₂₈ 642₁ 644₁ 690₂₋₂₀₋₂₂₋₂₃₋₂₄
692₁₉ 714₂₈ 718₇₋₁₄₋₁₆₋₂₅ 720₉₋₁₅₋₁₆
722₈₋₁₅ 724₄₋₉₋₁₃₋₁₄₋₁₇
726₂₋₆₋₈₋₁₀₋₁₃₋₁₇₋₁₉ 732₃ 734₆
736₂₀ 738₇₋₁₈ 740₁₈ 750₅₋₁₈₋₂₈
752₁₁ 754₂₋₂₁₋₂₄ 756₆₋₂₀
586₂₆ 590₁₉ 724₄

ك

718₂₇
618₂
648₁ 726₁₀ 730₂₁ 750₃
752₁₇ 754₁₋₁₂
646_n

ك

586_n 604_n 628_n 634_n 652_n
696₉₋₂₁ 700₉₋₃₀ 704₉ 708₁₇₋₁₈
700₂₂ 746₁₋₂₂
716₁₁
752₁₂

ك

642₁₉ 646_{15-n} 694_t 696₁₂
698₄₋₆₋₁₇ 700₈₋₁₁₋₂₀₋₃₀ 702₁₋₂₋₄₋₁₇₋₂₄₋₂₇
704₁₂₋₁₆₋₁₈₋₂₁ 706₉₋₁₁₋₁₂
708₈₋₁₅₋₂₅ 710₇₋₁₄₋₁₆ 746₁₉
602₃₋₄₋₇₋₉₋₁₃₋₁₆₋₂₁ 608₁₃ 618₁₆
700₂₁ 716₁ 728₂₈ 730₂₋₃₋₄₋₁₄
750₁₀₋₁₄ 752₁₀₋₁₇
590₉

ق

740₁₉
582₅₋₁₇₋₁₉ 604₂₉ 608₄ 610₅
614₁₅ 640₁₁ 648₃ 664₁₃ 676₂₄
684₁ 690₁₅₋₁₉ 722₂₉ 728₁₄ 734₅
736₁₋₁₁ 740₁₃₋₁₅₋₁₉₋₂₁₋₂₅₋₂₆ 742₁₉
744₁₀ 748₁ 756₅
754₂₀
700₃₀
728₂₄
584₇ 630₉ 686₂₀ 714₂₇ 716₁
718₇₋₁₃₋₂₄₋₂₆ 720₇₋₂₅ 722₆₋₉₋₁₅₋

20 724₄₋₁₂₋₁₄ 726₂₋₂₆ 728₂₇ 730₁₋₁₅₋₁₇
738₈ 740₁₂₋₂₄₋₂₅₋₂₇ 742₁₈
746₁₀ 754₂₂
680₂₅ 682₁
738₁₁ 750₁₇
582₁₀
640₂₇

ج

732₅

ج

586₅
608₄ 610₅ 728₁₄ 754₂₄
726₁₁ 730₂₅₋₃₀ 754₆
740₁₉
592₂₄₋₂₅
716₁₀
678₁₅

ج

676₁₂
596₇ 640₁₂₋₁₃₋₁₄ 642₅₋₈
644₈ 650₂₈ 652_{2-4-5-6-14-15-16-17-n}
690₃₋₁₆ 692₁₉ 708₂₃ 718₁₆₋₁₈₋₂₁₋₂₂
738₂₃ 742₁₋₄₋₈₋₉₋₁₀₋₁₁₋₁₇₋₂₄₋₂₇
744₅₋₆ 748₆₋₁₄₋₂₂₋₂₆ 750₁
756₂₁
700₂₉ 704₃₀ 706₂₋₃₋₅
726₂₂

ج

740₂₁
610₉ 616₁₉ 620₂₈ 728₂₈
730₅₋₈₋₁₀₋₁₃ 746₉₋₂₃₋₂₄
588₁₂
714₂₉ 718₇₋₂₅ 722₇₋₁₆₋₁₈₋₂₀₋₂₈
740₁₆ 750₁₈
756₁₅

ل

730₂₃ 754₁
648₂₅ 652₁₂

II

TABLE DES MOTS SYRIAQUES ÉTRANGERS OU REMARQUABLES

ܡܥܠܐ (ἀγών) 676₇₋₂₆ 678₂₀ 736₁₂
746₁₅
ܡܥܠܐ 716₂₀ 750₂₄
ܡܥܠܐ (εὐαγγέλιον) 578_{t-8-17}
580₂₄ 600₃₋₁₅ 606₃ 618₁ 626₉
630₁₅ 632₁₂ 652₁ 686₂₂ 728₂₂
750₁₄ 754₈
ܡܥܠܐ (εὐαγγελιστής) 586₁₅₋
21-25 590₁₃ 726₁₋₂₅₋₂₉ 728₅₋₉₋
12-22-26
ܡܥܠܐ (οὐσία) 588₁₇ 610₁₃ 622₉
630₂₇ 636₁ 640₃₋₆₋₇ 642₂₋₁₂₋₁₄
644₁₆ 648₂₀₋₂₄ 650₈ 652₄₋₅
654₃ 656₄₋₁₀ 662₆₋₁₁₋₁₄₋₁₆
664₈₋₁₀ 668₂ 672₄ 674₁₈ 682₁₃₋
22-24 684₇₋₁₆ 718₁₈ 722₂₁
738₂₄₋₂₆₋₂₇₋₂₉₋₃₀ 740₂₋₅ 742₁₃₋
17 744₂
ܡܥܠܐ (δγκινος) 584₂₃
ܡܥܠܐ (δργανα) 644₁₂ 678₁
ܡܥܠܐ (δρθοδοξός) 730₃₀
ܡܥܠܐ (hazzanna) 752₂
ܡܥܠܐ 652₁₅ 680₂₂ 688₂₄ 700₁₇
ܡܥܠܐ (ἀξίωμα) 578₁ 582₄₋₂₆
634₁₇
ܡܥܠܐ (ξένος) 654₅ 656₁ 678₂₅
680₂₈ 690₂₁
ܡܥܠܐ (ἀνδριάς) 688₄ 716₈
ܡܥܠܐ (ἀνάγκη) 586₈ 654₁₈₋₂₅ 670₅
678₈ 680₁₀₋₂₂ 682₅ 684₂₆ 730₃
ܡܥܠܐ (ἀστρολόγοι) 580₅
ܡܥܠܐ (σχήμα) 580₈₋₉
ܡܥܠܐ (ἐπίσκοπος) 730₃₀ 756₁₂₋

ܡܥܠܐ 716₅ 724₂ 732₁ 746₂₂ 756₁₇
ܡܥܠܐ (ἄρθρον) 720₁₄
ܡܥܠܐ (ἀθλητής) 746₁₅
ܡܥܠܐ 736₁₂
ܡܥܠܐ (βαλανεύον) 618₂₃
ܡܥܠܐ (βῆμα) 608₁₂
ܡܥܠܐ 732₄
ܡܥܠܐ (κακοδοξία) 726₂₆₋₂₈
ܡܥܠܐ 580₆
ܡܥܠܐ 654₁₈
ܡܥܠܐ 754₂₁
ܡܥܠܐ (γένος) 592₁₅ 594₅₋₇₋₂₅ 610₄
716₂₀ 718₂₀ 740₉
ܡܥܠܐ (δόγματα) 578₂₀ 580₂₇
674₁₅ 678₁₉ 728₂ 732₁₇ 750₃
ܡܥܠܐ (διαθήκη) 632₃ 688₂₃ 690₂₁
ܡܥܠܐ (ὕλη) 662₆₋₇₋₁₇ 664₁₅
666₃₋₆₋₁₅₋₂₆ 668₁₀₋₂₀₋₂₆₋₂₇
670₁₋₇₋₈₋₉₋₁₉₋₂₄ 672₅₋₁₉₋₂₁₋₂₃₋
27-28-29-30 674₁₋₃₋₄₋₁₉₋₂₅ 676₁₋

4-8-10 678₃₋₇₋₈₋₁₂₋₁₆₋₁₇₋₂₁₋₂₃₋
25-26-28 680₁₋₃₋₁₁₋₁₂ 682₁₋₁₀₋₁₁
698₂₈
ܡܥܠܐ (ὕποδυτόν) 658_n
ܡܥܠܐ 644₁₆ 740₉ 742₃
ܡܥܠܐ (αἰρετικός) 726₂₇ 728₄₋₆₋
12 732₁₇₋₂₁
ܡܥܠܐ (αἰρεσις) 582₃ 728₁₁₋₁₄₋₁₉
ܡܥܠܐ (ξεῦρος) 600₁₃₋₂₇
ܡܥܠܐ 600₅ 604₇ 652₂₇
ܡܥܠܐ 652₅
ܡܥܠܐ 698₈
ܡܥܠܐ (τομός) 726₁₁
ܡܥܠܐ (τύπος) 632₄ 686₂₃ 692₁₀₋
12 716₈ 720₁₀ 726₂₆ 728₇₋₁₀₋₁₆
ܡܥܠܐ (τιμή) 616₂₈
ܡܥܠܐ (τάξις) 630₂₄ 634₁₀ 646₆
652₈ 670₁₈₋₂₅ 672₁₀ 676₁₇₋₂₄
680₁₅₋₁₇ 682₃₀ 686₁₄ 694₁₆
712₅₋₈ 732₂₈
ܡܥܠܐ (Lucifer) 648₂₂₋₂₇ 650₃₋
9-10 686₁₄₋₁₆
ܡܥܠܐ (τυραννικῶς) 682₁₁

ܠܐ 704₆₋₇₋₈₋₉

ܠܡܐ (ελκων) 600₂₉ 634₁₅ 650₂₁

652₂ 726₂₆ 728₈₋₁₀ 736₁₅ 742₅

ܠܡܐ ܠܡܐ (θεοτόκος) 722₁ 744₁₃

ܠܡܐܠܐܢܐ (χειρωτονία) 756₁₂

ܠܡܐ (κηρύττω) 578₁₇ 608₁₂ 610₅

640₂₉ 690₇ 720₁₇ 726₂₁ 728₁₆

730₂₇ 736₁₆ 750₁₄

ܠܡܐܠܐܢܐ (χριστιάνοι) 700₂ 730₂₇

734₂ 750₁₃ 752₁₈

ܠܡܐܠܐܢܐ (γιγαντομαχία) 674₂₀

ܠܡܐܠܐܢܐ (λαμπάς) 600₅₋₉₋₁₇ 604₉₋

11-16

ܠܡܐܠܐܢܐ (λέξις) 590₁₉ 636₂₂ 644₂₄

646₄₋₁₄

ܠܡܐܠܐܢܐ (ληστής) 754₁₄

ܠܡܐܠܐܢܐ (μᾶλλον) 582₇ 606₁₃ 608₉

610₁₀ 616₁₁ 632₁₇ 636₁₉ 658₆

660₁₉ 666₁₄ 668₆ 672₁₈₋₂₂

676₄ 678₄ 682₁₄ 736₃ 754₂

ܠܡܐܠܐܢܐ (θεολογία) 628₅

634₄ 656₁₈ 720₇₋₂₂₋₂₇

ܠܡܐܠܐܢܐ (ἀρχαιολογία) 668₅

ܠܡܐܠܐܢܐ (μυθολογία) 668₆

754₁₁

ܠܡܐܠܐܢܐ (νόμος) 580₂₁ 582₂ 594₃

596₁ 600₁₀ 604₂ 606₁₂ 610₂₆

612₂₃ 614₂₄₋₂₇ 626₁₀₋₁₁ 630₂₈

632₇₋₁₂ 644₇ 656₉ 664₁₉ 690₉

704₂₃₋₂₆₋₂₇ 710₁ 728₃ 732₅₋₇₋₂₈

740₂₀ 744₁₁ 757₁₋₃

ܠܡܐ — ܠܡܐܠܐܢܐ 728₁₈

ܠܡܐܠܐܢܐ 738₁₀

ܠܡܐܠܐܢܐ (νομοθέτης) 626₁₂

676₁₆ 710₁

ܠܡܐܠܐܢܐ (συμπεράσμα) 588₂₄

632₁₄

ܠܡܐܠܐܢܐ (σύνδοξ) 730₂₆ 756₁₁

ܠܡܐܠܐܢܐ (σχόλιον) 646_n 694_t

710₉₋₁₆

ܠܡܐܠܐܢܐ (συνηγορία) 582₁₅

ܠܡܐܠܐܢܐ (σχήμα) 682₃₀ 698₁₁

708₃₀

(ܠܡܐܠܐܢܐ) 580₈

— ܠܡܐܠܐܢܐ 688₂₈

ܠܡܐܠܐܢܐ (θεοπρεπής) 600₁₉ 614₂₀

644₂₅ 648₁₇ 662₂₆ 690₁₃ 716₂₃

718₂₄ 742₁₅ 744₂₁

ܠܡܐܠܐܢܐ (παρρησία) 746₂₆

ܠܡܐܠܐܢܐ (πύθων) 582₁₁

ܠܡܐܠܐܢܐ (φυλακτήρια) 582₂₅

ܠܡܐܠܐܢܐ (φυσιολογίστος)

578₁₂

ܠܡܐܠܐܢܐ 704₆₋₇₋₈₋₉

ܠܡܐܠܐܢܐ (φιλοσοφία) 684₂₀₋₂₁

716₈₋₁₁

ܠܡܐܠܐܢܐ (φιλόσοφος) 586₁₂

636₉

ܠܡܐܠܐܢܐ (πείθω) 578₁₇ 642₁₉ 666₂₄₋

694₁₅ 696₂₃ 754₃

ܠܡܐܠܐܢܐ (φλυαρία) 676₁₉

ܠܡܐܠܐܢܐ (φαντασία) 590₁₂ 622₁₀₋₁₅

722₁₁ 744₁₂

ܠܡܐܠܐܢܐ (Pascha) 594₂₇ 608₁₉ 614₁₇

ܠܡܐܠܐܢܐ (παραγγέλλω) 582₁₈

ܠܡܐܠܐܢܐ (πόρος) 578₁₀ 600₁₇ 602₁

620₁₃ 628₁₄ 642₄ 644₁₇ 646₇

650₂₂ 652₃ 654₂₂ 660₂₄ 686₅

694₆ 716₁ 722₂₂ 740₁₃ 750₃

756₁₇

ܠܡܐܠܐܢܐ (προνοεῖν) 584₁₄ 652₂₂

ܠܡܐܠܐܢܐ (πρόσωπον) 580₁₇ 590₁₁

592₁₆ 600₂₄ 622₅ 630₂₀ 632₂₂

640₂₄ 644₁₈ 676₅₋₁₁ 722₄ 744₅

752₂₈ 754₄

ܠܡܐܠܐܢܐ 578₈ 580₁₉ 592₁₂ 710₁₀₋₁₁

712₂₁ 716₁₄₋₂₃ 718₁₋₂₅ 724₇₋

10-14 754₁₆

ܠܡܐܠܐܢܐ (Sabaoth) 664_n 752₁₂

ܠܡܐܠܐܢܐ (προλήψις) 586₁₃

ܠܡܐܠܐܢܐ — (προφητεία) 632₅

ܠܡܐܠܐܢܐ — (προεδρία) 728₃

ܠܡܐܠܐܢܐ (κύριος) 702₂₆

ܠܡܐܠܐܢܐ (κατηγορεῖν) 590₂₁ 738₁₅

744₂₆

ܠܡܐܠܐܢܐ (κίνδυνος) 616₅ 642₁₁

660₃ 664₁₋₂₂₋₃₀ 666₁

ܠܡܐܠܐܢܐ (κλεις) 730₁₅

ܠܡܐܠܐܢܐ (κλέος) 598₁₃ 752₁

ܠܡܐܠܐܢܐ (κεφάλαιον) 632₁₃

ܠܡܐܠܐܢܐ (κρύσταλλος) 636₅₋₆₋

9-17

ܠܡܐܠܐܢܐ (μεγαλόψυχος) 598₁₁

606₆₋₉ 616₁₀

ܠܡܐܠܐܢܐ 608₁₀

ܠܡܐܠܐܢܐ (φιλόθεος) 606₁₅

ܠܡܐܠܐܢܐ — (φιλόανθρωπος) 630₁₋₁₁

ܠܡܐܠܐܢܐ — (φιλανθρωπία) 596₅

ܠܡܐܠܐܢܐ — (φιλομαθία) 608₁₁

ܠܡܐܠܐܢܐ — (φιλοπονία) 736₃

ܠܡܐܠܐܢܐ — (φιλοκινδυνία) 736₃

ܠܡܐܠܐܢܐ — 704₁

	ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ 736 ₃	ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ 584 ₁
	ܐܢܐ — 642 ₄ 716 ₁₂	ܐܢܐ — (εὐδοξία) 624 ₂₆
	ܐܢܐ — 672 ₈	
	ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ 630 ₁₈	
	ܐܢܐ 606 ₁₇₋₁₉	
	ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ (εὐσέβεια) 582 ₃₋₂₆	
	608 ₁₇₋₁₈ 632 ₂ 682 ₁₄ 732 ₁	
	736 ₅₋₁₆ 752 ₁₄	
	ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ (εὐκαίρος) 610 ₂₇	
	ܐܢܐ — (εὐταξία) 680 ₁₅	
	ܐܢܐ — 680 ₁₆	
	ܐܢܐ — (εὐπρέπεια) 658 ₁₀	
	668 ₁₉ 672 ₁₇₋₁₉	
ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ (ὁμοούσιος) 596 ₇ 634 ₃		
636 ₁ 648 ₁₄ 650 ₁₄ 652 ₁₃ 722 ₁₋₂₀₋₂₂ 732 ₁ 756 ₂₁		
ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ (ὁμογενής) 604 ₆ 672 ₂₅		
ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ 670 ₂₆		
ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ 652 ₁₁ 670 ₁₉ 674 ₂₅		
ܐܢܐ — 604 ₅		
ܐܢܐ — 644 ₂₀ 646 ₁ 652 ₈		
688 ₁₃ 724 ₂ 740 ₈ 742 ₃		
		ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ (θεολογία) ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ
		656 ₁₈₋₁₉ 720 ₂₈
		ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ (θεωρία) 628 ₁₆ 682 ₂₉ 684 ₃₋₈
		732 ₁
		ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ (τρισάγιον) 738 ₁₁
		ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ ὁρθοδοξία 726 ₁₄
		ܐܢܐ ܡܢܝܢܐ (θρόνος) 620 ₁₅ 734 ₁₋₃

III

TABLE DES MOTS GRECS CITÉS DANS LES MSS.

A	K	P
αδωναι 642 _n	καταποθεις 616 _n	ρεα 678 _n
αρθρον 720 _n		T
αφης 620 _n	Λ	ταφης 620 _n
Δ		Φ
δαφνη 626 _g	λαμψη 630 _n	φαυλος 756 _n
E	Π	φλυαριας 678 _n
ειλωειμ 642 _n	παυλος 736 _n	φυσιολογησαι 578 _n
H	πνευσανει 652 _n	X
ηλπισεν 754 _n	πυθων 582 ₁₁	χρυσος 756 _n

IV

TABLE DES CITATIONS DES PÈRES DE L'ÉGLISE

Cyrille d'Alexandrie, Adv. Nestorium II, <i>P.G.</i> 76, 69 C.....	727 ₁₅₋₂₅
Cyrille d'Alexandrie, Contra Theodoretum, <i>P.G.</i> 76, 93 B.....	733 ₃₀
Cyrille d'Alexandrie, Contra Theodoretum, <i>P.G.</i> 76, 391 C.....	755 ₅

V

TABLE DES CITATIONS DES AUTEURS PROFANES

Aristote, <i>Morale à Nicomaque</i> VIII, 1.....	605
Platon, <i>Timée</i> 29.....	681

TABLE DES CITATIONS DE LA BIBLE

ANCIEN TESTAMENT		CXLIV, 9.....	653	EZÉCHIEL	
GENÈSE		CXLVIII, 5.....	585	XVIII, 4..... 587	
I, 26..... 685		PROVERBES		DANIEL	
I, 31..... 585, 687		V, 21..... 625		IX, 22-23..... 651	
XLI, 32..... 699		XXXI, 2..... 649		OSÉE	
EXODE		ECCLÉSIASTE		VI, 6..... 605	
III, 13, 14..... 709		XII, 14..... 587		X, 12..... 605	
IX, 16..... 641		SAGESSE		JOEL	
LÉVITIQUE		III, 1..... 587		II, 25..... 641	
XXIII, 27..... 597		VII, 21..... 699		HABACUC	
NOMBRES		ISAÏE		III, 13..... 721	
XVI, 26..... 733		II, 3..... 733		ZACHARIE	
XXI, 48-50..... 625		V, 20..... 697		IX, 17..... 605	
XXIII, 8..... 731		VI, 3..... 753		NOUVEAU TESTAMENT	
DEUTÉRONOME		IX, 5..... 747		MATTHIEU	
IX, 3..... 699		—, 12-14..... 753		IV, 24..... 587, 591	
JOSUÉ		XIV, 13..... 689		VII, 22, 23..... 595	
XXIV, 12..... 641		XXIX, 19..... 691		IX, 2, 3, 4, 6..... 589	
III Rois		XXXII, 6..... 757		—, 8..... 591	
VIII, 39..... 589		XL, 12..... 713		—, 13..... 605	
XVII, 12-14..... 599		—, 18..... 713		X, 32..... 583	
JOB		—, 21-22..... 713		—, 42..... 627	
XXXIV, 21..... 699		XLII, 8..... 649		XI, 27..... 639, 723	
XXXVIII, 3-5..... 715		—, 16..... 693		—, 29..... 615	
—, 17..... 747		XLV, 12..... 649		XII, 7..... 605	
—, 28-29..... 637		XLVIII, 11..... 649		XVI, 13, 14..... 713, 717, 719	
PSAUMES		L, 5..... 585		723, 725, 727	
XXIII, 8..... 617		LII, 4, 5..... 613, 615		—, 16-18..... 603, 715, 721	
LXIX, 3..... 721		LXII, 2, 5..... 603		729, 731, 739	
LXXII, 8-9..... 581		LXIII, 25..... 691		—, 27..... 587	
LXXXIX, 2..... 721		JÉRÉMIE		XVII, 2..... 623, 631	
LXXXI, 6..... 721		V, 22..... 717		—, 4..... 633	
CII, 22..... 733		VII, 4..... 733		—, 5, 6, 7..... 633, 635	
CIII, 4..... 643		XI, 15..... 733		—, 14..... 579, 587, 591	
CIV, 15..... 721		XII, 7..... 733		—, 15, 16..... 591	
CVI, 16..... 747		XV, 5, 6..... 733		—, 17..... 587	
CIX, 1..... 643, 645, 647, 649, 711		XXIII, 23..... 631		—, 18-19..... 593	
CXIII, 24..... 631		—, 24..... 715		—, 20..... 595	
CXVIII, 131..... 737		XXVI, 11..... 733		XVIII, 1..... 717	
CXLIII, 3-4..... 741		LAMENTATIONS		XXI, 9..... 753	
		III, 38..... 585		XXII, 2..... 601	

—, 14.....	603	VII, 38.....	737	GALATES	
—, 29.....	641	VIII, 12.....	691	I, 15, 16.....	725
XXIV, 12.....	729	—, 44.....	581	IV, 4.....	745
—, 31.....	601	X, 1.....	727	VI, 14.....	735
XXV, 1-13.....	601	—, 9.....	629	EPHESIENS	
—, 40.....	619	XIV, 6.....	631	II, 12, 13.....	691
—, 41.....	687	XV, 26.....	653, 743	—, 14.....	615
XXVI, 35.....	585	XVII, 21.....	653	IV, 10.....	645
MARC		ACTES		V, 23.....	619
III, 22.....	591	I, 24.....	589	—, 31.....	603
VIII, 29.....	725, 727	II, 24.....	747	PHILIPPIENS	
IX, 1.....	631	XVI, 17, 18.....	583	II, 6.....	649
—, 4.....	633	XVII, 28.....	701	—, 7.....	745
—, 24.....	593	XX, 24.....	737	COLOSSIENS	
X, 40.....	627	ROMAINS		I, 15.....	745
XII, 43.....	609	I, 20.....	685	—, 18.....	619
LUC		VIII, 18.....	737	II, 15.....	749
I, 2.....	729	IX, 5.....	617, 707	I TIMOTHÉE	
—, 78-79.....	651	—, 17.....	641	II, 4.....	713
II, 29.....	751	I CORINTHIENS		—, 8.....	733
V, 21.....	589	I, 23.....	749	III, 16.....	633
—, 36.....	715	—, 24.....	641	VI, 15.....	617
IX, 20.....	725, 727	II, 10.....	743	II TIMOTHÉE	
—, 31.....	633	V, 2.....	605	III, 9.....	669
—, 33.....	633	—, 7.....	595	TITE	
X, 17.....	591	XI, 19.....	729	III, 5.....	691
—, 37-38.....	715	XII, 8-10.....	641	HÉBREUX	
XI, 15.....	591	II CORINTHIENS		I, 3.....	635, 639, 653, 677
—, 22.....	745	VI, 12, 13.....	609	II PIERRE	
XXI, 3.....	609	—, 14.....	665	III, 7.....	687
JEAN		VIII, 9.....	757	JUDE	
I, 1.....	639	XI, 2.....	601	6.....	687
—, 3.....	715	—, 14.....	583		
—, 14.....	745	XII, 11-12.....	641		
—, 49.....	719	XIII, 5.....	737		
IV, 23.....	643	XV, 21, 22.....	611		
VI, 68-70.....	725, 727				

TABLE DES MATIÈRES

INTRODUCTION GÉNÉRALE AUX Homélie	7 à	72	[511] à [576]
HOMÉLIE CXX. — Sur l'entrée du jeûne		74	[578]
HOMÉLIE CXXI. — Sur la préparation à l'entrée dans le baptistère		94	[598]
HOMÉLIE CXXII. — Sur le don habituel des morceaux de toile		102	[606]
HOMÉLIE CXXIII. — Homélie Catéchétique (contre les Manichéens)		124	[628]
Scolie sur le nom secret de Dieu		190	[694]
HOMÉLIE CXXIV. — Sur Matthieu XVI, 13		208	[712]
HOMÉLIE CXXV. — Sur le Trisagion		232	[736]

TABLES

I. Table des noms propres syriaques	254	[758]
II. Table des mots syriaques étrangers ou remarquables	256	[760]
III. Table des mots grecs cités dans les manuscrits	259	[763]
IV. Table des citations des Pères de l'Église	259	[763]
V. Table des citations des auteurs profanes	259	[763]
VI. Table des citations de la Bible	260	[764]

F. GRAFFIN

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOME XXIX. — FASCICULE 2

THE OLD GEORGIAN VERSION OF THE PROPHETS

CRITICAL EDITION WITH A LATIN TRANSLATION

BY

Robert Pierpont BLAKE

Professor of History at Harvard University

AND

Canon Maurice BRIÈRE

Professeur à l'Institut Catholique de Paris

*Published in collaboration with
The Dumbarton Oaks Research Library and Collection*

PARIS

FIRMIN-DIDOT ET Cie, IMPRIMEURS-ÉDITEURS

LIBRAIRIE DE PARIS, 56, RUE JACOB

1961

THE OLD GEORGIAN VERSION OF THE PROPHETS

F. GRAFFIN

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOME XXIX. — FASCICULE 2

THE OLD GEORGIAN VERSION OF THE PROPHETS

CRITICAL EDITION WITH A LATIN TRANSLATION

BY

Robert Pierpont BLAKE

Professor of History at Harvard University

AND

Canon Maurice BRIÈRE

Professeur à l'Institut Catholique de Paris

*Published in collaboration with
The Dumbarton Oaks Research Library and Collection*

PARIS

FIRMIN-DIDOT ET Cie, IMPRIMEURS-EDITEURS
LIBRAIRIE DE PARIS, 56, RUE JACOB

1961

P R É F A C E

L'édition de la version géorgienne des Prophètes que nous présentons ici, paraît enfin, après bien des années d'attente.

L'auteur principal, le Professeur Robert Pierpont BLAKE (1886–1950) expose lui-même, dans les pages qui suivent, la genèse et la lenteur de ce travail : entrepris dès 1920 au cours de plusieurs voyages en Orient pour la recherche et la photographie des manuscrits, il fut arrêté ensuite par la publication des Évangiles et ne fut donné à l'impression qu'en 1949. La mort subite de l'auteur en 1950 vint tout paralyser.

Le chanoine Maurice BRIÈRE qui, dès les débuts, avait collaboré avec BLAKE, fut prié en 1952 de corriger les premières épreuves. Il passa plus de quatre années à corriger la traduction latine et une année et demie à voir les épreuves du texte géorgien et de la traduction et à établir la liste des variantes. Il relut enfin et annota les *Prolegomena* de BLAKE en septembre 1959, peu de mois avant sa mort.

Le Dr. Julius ASSFALG de Munich a bien voulu accepter de compléter la bibliographie relative à la version géorgienne des Prophètes pour la période 1950–1960.

D'autre part, M. l'Abbé Charles MERCIER, Professeur d'arménien et de géorgien à l'Institut catholique de Paris, s'est chargé de corriger les dernières épreuves.

Qu'ils en soient tous les deux vivement remerciés !

Il faut surtout rendre hommage à la compréhension et au désintéressement du *Dumbarton Oaks Research Library and Collection*. Ayant d'abord voulu exécuter intégralement les intentions de Robert P. BLAKE avec les instruments dont il disposait, Dumbarton Oaks a tenu ensuite à terminer l'impression du texte géorgien et de la traduction latine au prix de nombreuses démarches et de multiples sacrifices.

Nous remercions cordialement Dumbarton Oaks d'avoir bien voulu permettre la parution de cet ouvrage dans la *Patrologia Orientalis* et d'avoir généreusement assumé les frais d'impression du texte et de la traduction.

Des difficultés techniques imprévisibles ont obligé les éditeurs à imprimer, en un fascicule séparé, l'apparat critique et la liste des *errata*.

* * *

En terminant, il faut souligner, à l'occasion de cette publication des Prophètes, la rapidité, de tous points remarquable et qui n'a peut-être pas d'autre exemple dans les autres langues, avec laquelle cette édition critique de la version géorgienne de la Bible a été réalisée en grande partie en moins de cinquante ans, par une équipe internationale à Tiflis, Washington et Paris, et cela dans des circonstances qui ne semblaient pas favoriser le travail intellectuel et les recherches dans les bibliothèques.

Voici l'état de cette édition critique à la fin de 1960:

ANCIEN TESTAMENT

MS. de l'Athos O: fragments de *Gen.*, *Exod.*, *Levit.*, *Iud.*, *Ruth*, *Iob*, *Is.*, éd. A. Šanidze, T'bilisi, 1947, 1948.

Le Cantique des Cantiques, éd. A. Šanidze, T'bilisi, 1924.

Le Psautier et les Cantiques, éd. Mz. Šanidze, T'bilisi, 1960.

Les Prophètes, éd. R. P. Blake, M. Brière, P. O. Paris, 1961.

NOUVEAU TESTAMENT

Évangiles, éd. R. P. Blake, M. Brière, P. O. Paris, 1928, 1933, 1949, 1955.

Évangiles, éd. E. Šanidze, T'bilisi, 1945.

Actes des Apôtres, éd. I. Abuladze, T'bilisi, 1950.

Actes des Apôtres, éd. G. Garitte, CSCO, Louvain, 1955.

Épîtres catholiques, éd. K'. Lort'k'ipanidze, T'bilisi, 1956.

Apocalypse, éd. I. Imnaišvili, à paraître prochainement.

François GRAFFIN, s.j.

PROLEGOMENA TO A CRITICAL EDITION OF THE PROPHETIC WRITINGS IN OLD GEORGIAN

I. History of Plan of the Projected Edition

The history of the edition which we are about to describe goes back many years, and is closely connected with the intellectual and geographical wanderings of the editor. To make a long story short, he fell under the spell, while a student at St. Petersburg (Petrograd) (1910-11; 1914-1918), of that dynamic personality Nikolai Yakovlevich Marr. While studying Georgian he chose, at the suggestion of his teacher, an unpublished text at which to work. This happened to be a hagiographical text, historically quite important, translated from an Arabic version of a Greek original. His studies of the translator's technique led him back to the biblical text, its fountainhead, and from there ultimately into the field of biblical criticism.

Two years in the Caucasus (1918-20) brought him into close contact with Georgian scholars and also with Georgian manuscripts. At this time a number of transcriptions of biblical texts were made, and extended studies in the tradition of the Georgian scriptures were undertaken. On returning to America in 1920, his predisposition towards matters biblical acquired a new impetus through his friendship with his older colleague Professor Kirsopp Lake, and at the same time the centre of activity was diverted to the New Testament. Thereupon ensued a series of expeditions, whose chief or incidental objectives were the investigations of the manuscript holdings of the monasteries of the Near East, with a truly catholic disregard of the tongue in which the manuscripts happened to be written. Of these journeys, interesting in their execution and delightful in retrospect, the following have a definite bearing on the present project:

(1) The expedition of Mrs. Robert P. Blake (Nadežda Nikolaevna Blake) to the Caucasus in 1921, when she brought back to Cambridge, Massachusetts, among many other photographic records, a complete set of photostats of MS. C (Tiflis, Ecclesiastical Museum, No. A 51) and MS. U (Tiflis, Institute of Manuscripts, No. A 1108).

(2) The trip of the editor to Jerusalem in December 1923, which led to the rediscovery and later to the photostatting of MS. I (Jerusalem, Greek Patriarchal Library, Georgian, Nos. 7 and 11).

(3) The trip of K. Lake, G. R. Swain and son, and the Reverend A. W. Johnson to Mount Athos in 1926, when the second volume (β') of MS. O, Hibericus No. 1, was photographed.

(4) The trip of K. Lake, R. P. Blake, and the Reverend A. W. Johnson to Mount Athos in 1927, when the first volume (α') of MS. O was photographed, and of K. Lake and R. P. Blake in 1930, when the final photographs of O which had miscued were re-taken.

The editor's attention was absorbed in the main during the intervening period by onerous executive duties, and likewise by his preoccupation with the publication of the Old Georgian text of the Gospels. Nevertheless some work was done on the Old Testament, and one book at least was published, albeit in what could not be called a final form. In addition, the discovery of some important palimpsest fragments at Oxford and Cambridge led to a detailed investigation of certain passages of Jeremiah.¹

Despite preoccupations and divagations, the editor's attention had never been wholly weaned away from the Old Testament. A transcript of the best text of the Prophets, MS. I, was gradually completed and a typed copy of this was made. As continued study brought problems into clearer relief, the present project took form.

Two distinct versions of the Prophets exist in Old Georgian. The first version preserved in the two older manuscripts at Mount Athos and Jerusalem, while evincing some variations between the manuscripts, is fundamentally the same. It has not been published hitherto, and forms the basis of the present edition. Mildly or strongly hexaplaric in character, it goes back unquestionably to an Armenian original, though direct Greek influence is not improbable in places.

The second version preserved in a fragmentary manuscript first located at K'uta'is and now at Tiflis, was translated from the Greek directly: this is MS. U = A 1108, now in the Institute of Manuscripts at Tiflis.² The original was a strongly hexaplaric manuscript of the type that is preserved on the margins of *Marchalianus*, termed Q by the critics. This text formed the basis of the edition of King Vakhtang VI, printed at Tiflis between 1709 and 1722,³ of which no copies are known to survive except the sheets bound in MS. Tiflis Ecclesiastical Museum No. 51, termed C = MS. A 51;⁴ it was taken over in the Moscow Bible of 1743, with some revision from the Slavic and with a number of supplementary misprints.

The difference between the two versions was so great that an apparatus criticus was out of the question. It seemed therefore the part of wisdom to leave the second version out of the picture for the time being, and to confine our efforts to giving a critical text of the older version only, reserving the other for a more favorable time and place. This prospect was made all the more attractive by the fact that we had two old and good manuscripts which supplement lacunae and facilitate the correction of careless errors in one or the other.

¹ *Catalogue of the Georgian Manuscripts in the Cambridge University Library*, in *The Harvard Theological Review*, XXV (1932), pp. 207-224; *Khanmeti palimpsest fragments of the Old Georgian Version of Jeremiah*, *ibid.*, pp. 225-276. A. Šanidze, *Ḥanmeti Ieremias kembridžuli nac'qvetebi, Enimkis moambe*, 2 (T'bilisi, 1937), pp. 29-42 (cf. J. Jedlička in *Le Muséon*, 71 [1958], p. 325).

² M. Tarchnišvili, *Geschichte der kirchlichen georgischen Literatur*, Rome, 1955, p. 323; also K. Kekelidze, *K'art'uli literaturis istoria, tomi I, dzveli mc'erloba*, T'bilisi, 1960, p. 420. For the description of the manuscript, see K'r. Šarašidze, *Sak'art'velos sahelmc'ip'o muzeumis k'art'ul belnac'ert'a aḡceriloba* (A kolek'cia, tomi IV, T'bilisi, 1954, p. 92 f.).

³ Cf. *K'art'uli C'igni, Bibliografi'a, tomi I, 1629-1920*, T'bilisi, 1941, p. 31 f. Also K'r. Šarašidze, *Pirveli Stamba Sak'art'veloši (1709-1722)*, T'bilisi, 1955, pp. 166-177. This Bible contains the Prophets (pp. 1-296) and the Gospels of Matthew, Mark, and Luke (pp. 297-407).

⁴ Tarchnišvili, *Geschichte*, p. 322 f.; Mz. Šanidze, *Mçet'is bibliis dasat'aurebisat'vis, Akademii's moambe*, 17 (T'bilisi, 1955), No. 10 (according to J. Jedlička in *Le Muséon*, 71 [1958], p. 324).

II. *The Basic Manuscripts of Jerusalem and Mount Athos*

It is customary in manuscript descriptions to place the older manuscript first, but in this instance the procedure is inverted, because we have chosen (correctly, we hope) to make the later of the two the basis of the text. The choice originally came about, as has been hinted at above, through the fact that the Jerusalem manuscript was the first of the two to which the editor had access. Comparative studies of the text of Fourth Esdras showed, however, that the choice was well founded. It has fewer lacunae, and appears on the whole to offer a more ancient text, though some interpolations and errors are not to be overlooked.

A. *The Jerusalem Manuscript*

We shall commence our discussion by a description of the manuscript of the Greek Patriarchal Library at Jerusalem, Georgian No. 7 and No. 11, hereinafter referred to as I.⁵

This manuscript was first discovered and described in some detail by A. A. Tsagareli, who denoted it as No. 1 in his Catalogue of the Georgian manuscripts in the Greek Patriarchate of Jerusalem.⁶ These manuscripts had belonged to the Monastery of the Holy Cross near Jerusalem, which was the centre of the Georgian monastic colony in the Holy City. After Tsagareli, the manuscript was studied by N. Yakovlevich Marr⁷ in 1901, who copied some extracts from it, and discussed some points in sundry later articles. Thereafter the manuscript apparently disappeared. Bruno Violet sought to use it for his edition of Fourth Esdras, but was unable to locate it,⁸ and its fate remained unknown until the visit of the present writer to Jerusalem in December 1923.

It then came to light that the manuscript had been bound at some uncertain time, probably after Marr's visit, when it had been divided into two parts, breaking off at the middle of Jeremiah, and registered as two separate manuscripts. The first 12 folios (Hosea 12,8 — Obadiah 1,9) were attached to the second half of the manuscript (Jer. 29,1 — Fourth Esdras) and given the No. 11; while the first half (Obadiah 1,9 — Jer. 28,17) was denominated No. 7. A fairly detailed, though perforce hastily compiled, description of the codex was given by the editor's Catalogue⁹ shortly thereafter and this is here repeated with amplifications derived from a study of the complete set of photostats of the manuscript now in the editor's possession.

⁵ For the manuscripts of Jerusalem in general, see *Catalogue des manuscrits géorgiens de la Bibliothèque patriarcale grecque à Jérusalem*, in *Revue de l'Orient chrétien*, XXIII (1922-1923), pp. 345-413; XXIV (1924), pp. 190-210, 387-429; XXV (1925-1926), pp. 132-155. For MSS. No. 7 and No. 11, see *ibid.*, XXIII, p. 370 f., and pp. 374-376. For these manuscripts of Jerusalem, see also *The Georgian Version of Fourth Esdras from the Jerusalem Manuscript*, in *The Harvard Theological Review*, XIX (1926), pp. 299-375.

⁶ A. A. Tsagareli, *Svėdėnija o pamjatnikach gruzinskoj pismennosti*, II (St. Petersburg, 1889).

⁷ N. Y. Marr, *Ierusalimis k'art'ul ħelnač'er'i'a mokle aġc'eriloba* (ed. E. Metreweli), T'bilisi, 1955, pp. 12-14 (No. 6 and No. 20).

⁸ B. Violet, *Die Esra-Apocalypse*, I, Leipzig, 1910, pp. xli-xliii.

⁹ *Revue de l'Orient chrétien*, XXIII (1922-23), pp. 370 f. and 374-376.

Description of MS. I, Jerusalem No. 7 and No. 11

MS. I was written in the middle of the eleventh century, probably at the Monastery of the Holy Cross in Jerusalem by Simeon the Hagiorite. The vellum is of good quality, very white and rather thin. The gatherings consist of 8 folios each. The folios measure 378 x 295 mm., and the written surface 270 x 192 mm.; each page has two columns of text separated by 18 mm. The type of script is the *nuskhuri* and the ink is a greyish black.

Analysis of No. 7: I (a)

Obadiah, 1,10 — 1,21: fol. 1r-1v
 Jonah, 1,1 — 4,11: fol. 1v-4r
 Micah, 1,1 — 7,20: fol. 4r-10v
 Nahum, 1,1 — 3,19: fol. 10v-13v
 Habbakuk, 1,1 — 3,19: fol. 13v-16r
 Zephaniah, 1,1 — 3,20: fol. 16r-19r
 Haggai, 1,1 — 2,23: fol. 19r-21r
 Zechariah, 1,1 — 14,21: fol. 21r-31v
 Malachi, 1,1 — 4,6: fol. 31v-34v
 Isaiah, 1,1 — 66,24: fol. 34v-98r
 Jeremiah, 1,1 — 28,17: fol. 98r-128v

Analysis of the Prophets in No. 11: I (b)

(Hosea, 1,1 — 12,8 missing; lacuna of 8 folios)
 Hosea, 12,8 — 14,10: fol. 1r-2v
 Joel, 1,1 — 2,15: fol. 2v-4v
 (2,15 — 3,13 missing; lacuna of 2 folios)
 3,13 — 3,21: fol. 5r
 Amos, 1,1 — 9,15: fol. 5r-12v
 Obadiah, 1,1 — 1,9: fol. 12v
 Jeremiah, 29,1 — 51,42: fol. 13r-42v
 (51,43 — 52,3 missing; lacuna of 1 folio)
 52,3 — 52,34: fol. 43r-44v
 Baruch, 1,1 — 5,9: fol. 44v-49r
 Jeremiah, Lamentations, 1,1 — 4,22: fol. 49r-54r
 Prayer, 1,1-22: fol. 54r-54v
 Epistle, 1,1-72: fol. 54v-57r
 Ezekiel, 1,1 — 48,35: fol. 57r-114v
 Daniel, 1,1 — 14,42: fol. 114v-138v

Scribes

To the technical details given above some further observations may be added. It is probable that we have here the work of one or, at the most, of two scribes from the same monastic scriptorium. The variation in the hand, which is quite noticeable if, for instance, the texts of the Minor Prophets and of the books of Ezra are compared, is not greater than what we find in other large manuscripts; the change is a gradual one and the forms of the letters are

fundamentally the same. It should be noted, however, as we shall see below in connection with the Mount Athos manuscript termed O, that the latter was written by three scribes, and these hands are so closely akin that it is very difficult to distinguish them. Any categorical pronouncement, therefore, is to be eschewed, though the editor inclines towards the first alternative indicated. Nowhere in the manuscript, as it is preserved today, does the scribe mention himself, though apostrophes of his patron Prokhore are frequent, indeed, regular, at the *incipit* and *desinit* of the books.

Correctors

The manuscript has undergone a considerable amount of correction, and it is by no means easy to distinguish the various hands which have been at work. In most instances the *diorthotai* appear to have been coeval with the scribe, or but little younger than he. We shall first indicate the corrections which appear to be due to the scribe himself.

(a) Cases where letters are written above the line, either at the ends of lines or over a word. In these cases the scribe generally puts a row of three vertical dots : to denote where the character is to be inserted. These usually appear to be mere corrections of scribal slips, and as such are passed over without notice in the apparatus, except when the evidence of O raises the suspicion that some corruption is thereby indicated in I.

(b) Erasures are fairly frequent in I, and have, in most cases, been done so thoroughly, that the words or letters excised are not legible. These also are passed over, unless they are lengthy or some suspicion arises with regard to the text.

(c) Words are sometimes circled and crossed out. All such cases are noted in the apparatus.

(d) Additions to the text are fairly frequent. The longer ones are in the hand of the scribe and obviously supply passages omitted in the copying: these are duly noted. Others belong to different hands, and generally contain only one or two words. It is not always easy to identify these, but where possible they are also noted.

(e) Numerous words have a small circle ° like a degree sign written over them. This is obviously a question mark. They seem to have been written by the scribe; in any event they are in the same ink as the body of the text. The doubts appear to be of three types:

- (1) orthographical (generally justified);
- (2) corruptions, usually correctly indicated, though by no means all are noted;
- (3) dialectal forms (not all caught). It is possible that a corrector may have written them in, but we cannot be sure of this. We have indicated them in all cases in the apparatus criticus.

In addition to the above-mentioned alterations, which are written within the text, we have a series of marginal scholia. Here two different hands can clearly be distinguished:

- (a) the hand of the scribe, somewhat more boldly written than in the text;

(b) a small, rounded, cursive hand, very faint and often scarcely legible. We have classified these and adduce them in the order of their occurrence. Finally, there are a few late pious adscriptions (sixteenth-seventeenth century) mostly at the foot of the pages.

B. *The Athos Manuscript*

The second manuscript, Athos, Hibericus No. 1, termed O, is the older of the two by three-quarters of a century. Its existence has been known since 1820, but a full description of it appeared in print only in 1929, corrected and slightly amplified many years later.¹⁰ There is no need to repeat the detailed description here, so we shall confine ourselves to the basic facts.

Description of MS. O, Mount Athos Hibericus No. 1, Volumes α' and β'

The manuscript was written in 978 A.D. at the convent of Oški in Tao-Klardjet'i, for the Georgian nobleman and Byzantine general Iovane T'ornik, by three scribes, Mik'ael, Step'ane, and Giorgi.¹¹ It originally consisted of three volumes, which contained:

- I The Octateuch and Job.
- II The four books of Kings and the poetical books (Proverbs, Ecclesiastes, Song of Solomon, Wisdom of Solomon, Sirach), and the Minor Prophets.
- III The Major Prophets, I Esdras, Ezra, Nehemiah, IV Esdras, Esther, Judith, Tobit.

In modern times volume I was bound with volume III, and these constitute the present volume α'. The following portions are missing from vol. I: 16 folios from Genesis; 21 from Exodus; the major portion of the Octateuch (Lev. 11,45 — Judges 19,16: 224 folios); and the end of Job (circa 16 folios). The gaps in volume III are: in Isaiah,¹² 36 folios; in Jeremiah, 1 folio; in Ezekiel, 4 folios.

Volume II constitutes the present vol. β': 4 leaves are missing from I Kings (I Samuel); 7 from III Kings (I Kings); and 2 from Zechariah.

The manuscript is written in *nuskhuri* on parchment in 2 columns: the leaves measure 445 x 323 mm., the columns 330 x 102 mm., with a space of 22 mm. between them. Headings are sometimes in capitals, sometimes in minuscules, written in vermilion or carmine. The ruling is light on the hair side, with single guide lines to columns. Large plain capitals written outside of the guide lines head the paragraphs. There are no illuminations or miniatures. The gatherings of 8 folios are marked both in Georgian and Greek letters. The

¹⁰ See *The Athos Codex of the Georgian Old Testament*, in *The Harvard Theological Review*, XXII (1929), pp. 33-56, and *Catalogue des manuscrits géorgiens de la Bibliothèque de la Laure d'Iviron au Mont Athos*, in *Revue de l'Orient chrétien*, XXVIII (1931-1932), pp. 289-361; XXIX (1933-1934), pp. 114-159 and 225-271. For Hibericus No. 1, see *ibid.*, XXVIII, pp. 301-304.

¹¹ For examples of the three different hands in MS. O, see I. Abuladze, *K'art'uli c'eris nimušebi, paleograp'iuli albomi*, T'bilisi, 1949, pl. 42 (fols. 69v and 70r, scribe Step'ane); pl. 43 (fol. 309v, scribe Giorgi); pl. 44 (fol. 310r, scribe Mik'ael).

¹² A. Šanidze has begun the edition of the Athos Bible in the collection *Dzveli k'art'uli enis dzegebi*: A. Šanidze, *C'ignni dzuelisa aḡt'k'umisani 978 c'lis helnac'eris miḡedvit'*, I, 1, T'bilisi, 1947; I, 2, T'bilisi, 1948. The texts of the Prophets are as follows: Isaiah 7,2-10,26; 19,1-22-25; 27,8-33,4 (I, 2, pp. 175-192); no more has been published so far (see G. Garitte in *Le Muséon*, 72 (1959), p. 450 ff.).

punctuation, varying according to the scribe, is mostly lax and illogically placed, especially in the Prophets of which, to judge by the colophon, Mik'ael was the scribe. The hands in any event are very much alike. The manuscript was bound during the nineteenth century in dark gray leather, and the modern copyists who marked the *incipits* of chapters and gaps in the text did not always do so correctly.

The history of the manuscript in modern times has been discussed in detail elsewhere, and need not be gone into here.¹³

The text of O has undergone relatively little correction. There are a few erasures, and here and there the scribes have supplied letters omitted. Sparsely scattered through the text of the Prophets are corrections, apparently by different hands. We have not noted the erasures in the apparatus criticus unless a corruption seemed to be indicated, but alterations by other hands have been duly indicated.

There are a few adscriptions scattered through the text, mostly late in date (sixteenth-seventeenth century), the majority occurring in Isaiah.

The leaves of the manuscript containing the text of the Prophets in the two volumes, apart from the lacunae indicated above, appeared to be in order, with one important exception. In the central part of Ezekiel (20,24 — 30,25) two quaternions have fallen into confusion, owing to the loss of certain folia and incorrect rearrangement.

Analysis of the Prophets in MS. O

Volume α' (originally the beginning of vol. III):

Isaiah (1,1 — 7,2 missing; lacuna of 8 folios)

7,2 — 10,26: fol. 177r–181v

(10,26 — 19,1 missing; lacuna of 6 folios)

19,1 — 22,25: fol. 182r–185v

(22,25 — 27,8 missing; lacuna of 5 folios)

27,8 — 42,19: fol. 186r–205v

(42,20 — 44,24 missing; lacuna of 2 folios)

44,24 — 45,12: fol. 206r–206v

(45,12 — 54,10 missing; lacuna of 15 folios)

54,11 — 66,24: fol. 207r–220v

Jeremiah, 1,1 — 27,1: fol. 220v–262v

(27,1 — 27,16 missing; lacuna of 1 folio)

27,16 — 52,34: fol. 263r–308v

Baruch, 1,1 — 5,9: fol. 308v–315r

Jeremiah, Lamentations, 1,1 — 4,22: fol. 315v–322v

Prayer, 1,1–22: fol. 322v–323r

Epistle, 1,1–72: fol. 323r–327v

Ezekiel, 1,1 — 20,24: fol. 327v–356v

20,24 — 20,40: fol. 360r–360v

(20,40 — 21,27 missing; lacuna of 2 folios)

¹³ *The Athos Codex of the Georgian Old Testament*, in *The Harvard Theological Review*, XXII (1929), pp. 36–38.

21,27 — 22,30: fol. 361r-362v
 22,30 — 24,8: fol. 357r-359v
 24,8 — 24,27: fol. 369r-369v
 (24,27 — 26,1 missing; lacuna of 1 folio)
 26,1 — 30,5: fol. 363r-368v
 (30,5 — 30,25 missing; lacuna of 1 folio)
 30,25 — 48,35: fol. 370r-399r
 Daniel, 1,1 — 14,42: fol. 399r-429r

Vol. β' (originally the end of volume II); The Book of the Twelve Prophets, that is of the Twelve Minor Prophets:

Hosea, 1,1 — 14,10: fol. 367r-378r
 Joel, 1,1 — 3,21: fol. 378r-382r
 Amos, 1,1 — 9,15: fol. 382r-391r
 Obadiah, 1,1 — 1,21: fol. 391r-392r
 Jonah, 1,1 — 4,11: fol. 392r-395r
 Micah, 1,1 — 7,20: fol. 395r-401v
 Nahum, 1,1 — 3,19: fol. 401v-404r
 Habbakuk, 1,1 — 3,19: fol. 404r-407v
 Zephaniah, 1,1 — 3,20: fol. 407v-410v
 Haggai, 1,1 — 2,23: fol. 410v-413r
 Zechariah, 1,1 — 11,7: fol. 413r-421v
 (11,7 — 13,9 missing; lacuna of 2 folios)
 13,9 — 14,21: fol. 422r-423r
 Malachi, 1,1 — 3,24: fol. 423r-427r

III. The "Kimena" Version¹⁴

In the year 1897 T'. Žordania published in his *K'ronikebi* (vol. II, pp. 36-39) an account of a manuscript of the Old Testament, which he alleged to have found in the cathedral of K'ut'ais and which aroused considerable interest among Georgian scholars. It consisted of two sections, the latter part of the Octateuch with a "catena Nicephori" (Leviticus to Ruth), and the Prophets. According to him the translation was made by a certain *Kimena*.

Unfortunately, the putative translator proved to be a misunderstanding of the Greek term τὰ κείμενα used for "text." The manuscript vanished after its discovery and only came to light after Žordania's death in 1916, when it was found among his papers and was turned over to the Georgian State University at Tiflis where it was catalogued as MS. Geor. No. 1. This manuscript, designated here by the letter U, is now at the Institute of Manuscripts at Tiflis under the No. A 1108. The present writer had an opportunity of studying it during his stay in Tiflis (1918-1920), and has published two articles upon it.¹⁵

¹⁴ Robert P. Blake, *Ancient Georgian Versions of the Old Testament*, in *The Harvard Theological Review*, XIX, 1926, pp. 271-297.

¹⁵ Robert P. Blake, *O drevnegruzinskich versijach Vetchago Zavjeta*, in *Izvestija Kavkazskago Otdelenija Moskovskago Archeologičeskago Obščestva*, VI (Tiflis, 1921), pp. 1-40. Id., *Ancient Georgian Versions of the Old Testament*, in *The Harvard Theological Review*, XIX (1926), pp. 271-297. See also above, p. viii.

The text of the Prophets proved to be that which underlay the version in the Moscow Bible of 1743 designated by the letter M, which, as we know from the preface to that book, was taken from the edition of King Vakhtang VI, printed off at Tiflis between the years 1709 and 1722, but never completed.¹⁶ Even during my stay in Tiflis the great difference between the Athos version in MS. O which I could utilize there in an unreliable transcript of the years 1851 to 1854, now Codex Tiflis Ecclesiastical Museum No. 471, and MS. U and the Moscow Bible of 1743 (=M) became clear to me;¹⁷ an attempt to collate one with the other ended in complete failure. The text of U is obviously a new version made directly from the Greek, and in Jeremiah at least, from a manuscript closely akin to the strongly hexaplaric text preserved on the margins of MS. *Marchalianus* of the Septuagint termed Q. Whether this close kinship occurs in other portions of the Prophets I do not know, but the text is used throughout the prophetic writings in M, except in Daniel, which is not preserved in U. In view of the fact that the text exists in printed, though imperfect form, and in addition follows closely an extant Greek manuscript, it seemed unwise to double the amount of text now published and so increase a task already sufficiently arduous.

IV. *The Lectionaries of the Old Testament*

The above three codices comprise the total direct manuscript tradition of the Georgian Prophets, so far as our knowledge goes. Other indirect sources for the text also exist, but have not been available to the author in the preparation of his work. These are the Old Testament Lectionaries of which two groups exist:

(1) The *Kanonari*, of the type to which attention was first called by K. Kekelidze in his book *Ierusalimskij Kanonar*, Tiflis, 1913. In this document, which is in reality a church calendar, there are also some lections from the Old Testament.¹⁸ Two earlier palimpsest manuscripts of the same type have since been discovered and are now at Tiflis; some details about them were furnished to me by my friend A. G. Šanidze. The passages themselves are not cited by Kekelidze. A list, insofar as they contain sections of the prophetic writings, is given below.¹⁹

¹⁶ See above, p. viii.

¹⁷ *Harvard Theological Review*, XIX (1926), p. 279 ff.

¹⁸ There is a new edition based on a greater number of manuscripts by M. Tarchnišvili, *Le grand lectionnaire de l'Église de Jérusalem*, I, Louvain, 1959 (=CSCO 188).

¹⁹ The Lectionaries often present an ancient text. The text of the Prophet Jonah has been published by I. Imnaišvili, *K'art'uli enis istoriuli k'restomat'ia*, I, T'bilisi, 1953, pp. 134-137, from a tenth-century Lectionary, the so-called Lagurka manuscript (see G. Garitte in *Le Muséon*, 72 (1959), p. 457, note). For the texts of the Prophets in old Georgian Lectionaries (MS. Par. geor. 3, and MS. Sinaiticus geor. 37), see M. Tarchnišvili in *Le Muséon*, 69 (1956), pp. 355-359. Passages from the texts of the Prophets in the Sinai Lectionary No. 37 (tenth century) are cited and examined by J. Assfalg, *Altgeorgische Uebersetzungen der Propheten Amos, Michaeas, Sophonias und Zacharias: Texte aus den georgischen Handschriften Jerusalem Nr. 7 und 11 (11. Jh.), Athos Nr. 1 (A. D. 978), Sinai Nr. 37 (10. Jh.)* (still in manuscript; see the preliminary notice by J. Molitor, *Zur Textgeschichte des georgischen Alten Testaments in Bedi Karthlisa [Le Destin de la Géorgie]*, Nos. 32, 33, Paris, 1959, pp. 53-55).

(2) The second group of manuscripts is, as far as I am aware, confined solely to the Caucasus. I have met with no copies outside of Tiflis. The manuscripts are all late in date. From their general appearance and from the fact that they contain solely selections from the Prophets, arranged in the order of the liturgical year, I suspect that they belong to the period of the Athonite translators, and may well be the work of St. George the Athonite. No detailed account of their contents is available.²⁰

V. *The Manuscripts of Sulkhan Saba Orbeliani*

One of the most important subsidiary lines of textual tradition of the Georgian Bible is afforded by the writings of Sulkhan Saba Orbeliani.²¹ This interesting figure was a relative of the royal family, a nephew of Kings Arčil, Giorgi, and Leon. Born in 1658, he became a monk under the name of Saba after the death of his wife in 1698. In 1710 he joined the entourage of King Vakhtang VI, who sent him on a diplomatic mission to Europe where he visited the French court, Rome and other European capitals. He became a convert to Catholicism during his stay there, which lasted some years, thereby incurring the displeasure of King Iese. Consequently he withdrew with Vakhtang to Russia, where he died in 1725. Sulkhan's most important work is his *K'art'uli Lek'sikoni* which to this day is an indispensable aid to the student of the Georgian language. It has been published twice, once by Rafael Eristov (Tiflis, 1884), and then in a modern critical edition by I. Qip'sidze and A. Šanidze (Tiflis, 1928).²²

Among the documents most frequently cited by Sulkhan is the Old Testament, which he knew well. Practically all the books are utilized with the exception of Jesus Sirach and the books of the Maccabees. As the composition of his Lexicon antedates the introduction of printing into Georgia, this means that he had access to manuscripts which presumably now no longer exist. This supposition is corroborated, it would seem, by a somewhat enigmatic adscription in Tiflis Ecclesiastical Museum, MS No. 51 (circa 1750), termed C (see above, p. viii), written on a leaf otherwise blank at the end of Proverbs. A paragon to his lexicographical work appears to have been a harmony of the Old Testament and the New Testament, which is briefly described by Kekelidze (*K'art'uli literaturis istoria*, Tiflis, 1923, p. 372).

The value of Sulkhan's citations was repeatedly emphasized by N. Y. Marr in numerous articles. The words cited by him often vary from the expressions which occur in the printed Bible as well as in the manuscripts; in some cases they appear to represent earlier words. For our present text it is important to

²⁰ Among Lectionaries of this category are, for instance, MS. H 1350 (A.D. 1085) and MS. A 1695 (sixteenth century).

²¹ On Sulkhan Saba Orbeliani, see Tarchnišvili, *Geschichte*, pp. 251-253; and *Sulḡan-Saba Orbeliani 1658-1958, saubileo krebuli* (T'bilisi, 1959). See also M. Džigauri, *Sulḡan-Saba Orbeliani. Anotirebuli bibliograf'ia (1658-1958 c'c')*, T'bilisi, 1960.

²² There is now a third edition: S.-S. Orbeliani, *Sitqvis kona k'art'uli romel ars lek'sikoni* (ed. S. Iordanišvili), T'bilisi, 1949. A new edition based on a recently discovered autograph is in preparation; see M. K'avt'aria, *Sulḡan-Saba Orbelianis lek'sikonis ucnobi avtograf'i, Helnac'ert'a institutis moambe*, 2 (T'bilisi, 1960), pp. 1-11 (Russian summary).

ascertain whether Sulkhan had access to manuscripts akin to I and O, or to others that differed from these as well as from U (=M). Previous examination has shown that he did in some case use the U (=M) text, so that in these instances we can disregard his readings. The remainder of his readings ought, however, to be studied.

VI. *Relation between MSS. I and O*

A glance at the critical apparatus will show that in the main the two manuscripts are closely related. To this there is one striking exception, namely, Isaiah. Most of the variants are relatively minor, but some are more serious. (1) Omissions. These are, in some instances, due to *homoioteleuton* and are found both in I and O. In other cases, especially in I, we have to do with a text that is fuller and in some cases probably conflated. This conflation appears to go back to the archetype of I, and is in some instances supported by the Greek manuscripts. The scribe of I is sometimes careless about omissions of single words or phrases, where O is more careful. Long omissions in O, however, are almost always *lapsus calami*. The longer additions between the lines in I are almost always found in O, showing that these were *Flüchtigkeiten* which were caught in the revision.

From the foregoing it can easily be seen that it is impossible to rely implicitly on either I or O alone. The text must be a composite of the two. MS. I, insofar as it is preserved, has been made the basic text. Though some interpolations may be shown to exist, it seems to me to have undergone less redactorial revision than O. Omissions of single letters due to carelessness are inserted between angular parentheses ⟨ ⟩, and, in these cases, the reading of O is not given. Insertions of words or phrases from O are also indicated in this fashion, but are noted in the apparatus. A reading inserted in the text from O has no specific sign, but in the apparatus it is given first, and that of I comes after a square bracket].

All differences between the manuscripts are indicated except for certain orthographical variations. All major corrections of, and additions to, the text in both manuscripts are registered in the apparatus, and such minor ones as appear to have significance.

One final point is still to be noted here. We have in I the remains of a system of chapter divisions and likewise some stichometrical data. The series is not complete for any book except Baruch.

* * *

In concluding this lengthy and oft times laborious task, a final and pleasant duty has still to be discharged, that of rendering thanks where thanks are due.

In primis I have to record my gratitude to the Committee of the Milton Fund of Harvard University, whose grants enabled me to obtain the original photographs of Codex I, and to cover much of the necessarily heavy expenses

of preparing the manuscript for publication. Furthermore, I am indebted in large measure to the American Council of Learned Societies for the funds that enabled me to make the two necessary trips to Mount Athos. For assistance in obtaining the photographs from Jerusalem, I am indebted to the late Patriarch Damaskinos, to Archimandrite Hippolytos and to the sub-librarian Father Theophilos, and to Mr. Larson of the American Stores in Jerusalem, while on Mount Athos similar thanks are due to the *epitropos* of the Imperial Lavra of Iviron and to the *proigoumenos* Father Gerasimos.

The photographs of vol. β' , MS. Q in Mount Athos, were taken by Professor Kirsopp Lake, by Mr. G. R. Swain and his son, and by Archimandrite Cyril (Mr. A. W. Johnson), and those of volume α' by Professor Kirsopp Lake, Mr. Johnson and myself.

In the preparation of the manuscript I have been primarily indebted to two persons. Firstly, to M. le Chanoine Maurice Brière, who kindly assumed the task of checking text and translation to the enormous benefit of both. It is to his care and attention, kindly, unremitting, and severe, that the unpolished idiom of the original Latin has taken on a uniform and elegant appearance, which reflects faithfully the meaning of the text; in many cases errors, uncertainties, and irregularities have been pruned away by him.

Secondly, to Matilde Valenti Pfeiffer (Mrs. Robert H. Pfeiffer) who during a period of over four years gave me much of her time as my research assistant. She typed both the Georgian text and the Latin and assisted in the repeated collating which such an edition demands. Her care and attention were invaluable, and deserve the editor's thanks.

Professor Akaki Šanidze of the Georgian State University at Tiflis has on numerous occasions given aid on difficult words and passages.

To all of the above the editor wishes to express his profound gratitude.

Cambridge, Mass., 1950

Robert P. Blake

წინადასწარმეტყულებაჲ ზსესი.

O f.367r **I**

(1) სიტყუაჲ უფლისაჲ. რომელი იყო ჰსესა მიმართ ძისა ბერძსა. დღეთა აქაზისთა და ეზეკიასთა* დღეთა ოზიასთა და იოათამისთა მეფეთა იუდაასთა. და დღეთა იორობოამისთა მეფისა ისრაჲლისათა: (2) დასაბამი სიტყჳსა უფლისაჲ ჰსესა მიმართ. და ჰრქუა უფალმან ჰსეს* წარვედ და მოიყვანე თავისა შენისა დედაკაცი სიძვისაჲ და შვილნი სიძვისანი. რამეთუ სიძვით ისიძვიდეს ქუეყანაჲ უკუანა გან უფლისა: (3) და წარვიდა და მოიყვანა გომერ ასული დობელა(ი)მისი მიუდგა და შვა ძმ: (4) და ჰრქუა მას უფალმან უწოდე სახელი მაგისი იეზრაელ. ამის თჳს. რამეთუ მცირედ ღა აწ. და შური ვიძიო სისხლისა იეზრაელისა სახლსა ზედა იუდაასსა. და დავაცხრეთ მეფობაჲ სახლისა ისრაჲლისაჲ: (5) და იყოს მას დღესა შინა შევემუსრო მშჳლდი ისრაჲლისი ღელესა მას იეზრაელისსა:

f.367v

(6) და მიუღდა მერმე. და შვა ასული. და ჰრქუა მას უფალმან: უწოდე სახელი მისი არა შეწყალებულ. რამეთუ არღა შეესძინო მერმე შეწყალებად მერმე/ სახლსა მას ზედა ისრაჲლისასა. არამედ წინა აღდგომით წინააღუდგე მათ: (7) ხოლო ძენი იუდაჲსნი შევიწყალნე. და ვიკსნენ იგინი უფლისა მიერ ღმრთისა მათისა. არა ვიკსნენ იგინი მშუღდითა არცა მახვლითა არცა მბრძოლითა არცა მკედრებითა: (8) და განეყენა სძესა არა შეწყალებული იგი. და მიუღდა მერმე. და შვა ძე: (9) და უწოდა არა ერი ჩემი. რამეთუ თქუენ არა ერი ჩემი. და მე არა ვარ თქუენი: (10) და იყოს ღათუ რიცხვ ძეთა მათ ისრაჲლისათჲ ვითარცა ქვშაჲ ზღუსაჲ. რომელი არა აღირაცხოს. ნეშტი ოდენ ცხონდეს: და იყოს ადგილსა მას. სადა ავა რომელი არა აღირაცხოს. ნეშტი ოდენ ცხონდეს: და იყოს ადგილსა მას. სადა იგი ეწოდა მათ არა ერი ჩემი. ეწოდოს მათ ძე ღმრთისა ცხოველისა:

(11) და შეკრბენ ძენი ისრაჲლისანი და ძენი იუდაჲსნი ერთად. და დაიდგინონ თავისა მათისა მთავარი ერთი და აღმოვიდნენ ქუყყანისა მის გან. რამეთუ დიდ არს დღჳ იგი იეზრაელისაჲ:

2

(1) არქუთ ძმასა თქუენსა ერი ჩემი. და დასა თქუენსა შეწყალებული: (2) ესაჯენით დედასა თქუენსა: ესაჯენით. რამეთუ იგი არა ცოლი ჩემი. და მე არა ქმარი მისი: და აღვიხუნე სიძესანი მისნი პირისა გან ჩემისა: და მრუშებანი მისნი შორის ძუძუთა მისთა: (3) რადთა განვძარცო იგი შიშუ(ე)ლად. და კუალად ვადგინო იგი ვითარცა დღესა მას შობისა მისისასა: და დავდვა იგი ვითარცა ოკერი. და დავაწესო იგი ვითარცა/ ქუეყანად ურწყული: და მოვაკუდინო იგი წყურილითა: (4) და შევილნი მისნი არა შევიწყალნე ამის თვს. რამეთუ ნაშობნი სიძვისანი არიან: (5) რამეთუ ისიძვიდა დედაჲ მათი. და ჰრცხუნა მშობელსა მათსა. რამეთუ თქუა: მივიდე შემდგომად ტრფიალთა ჩემთა. რომელნი პურსა ჩემსა მცემდენ. და წყალსა ჩემსა. და სამოსელსა ჩემსა. და ტილოსა ჩემსა. და ზეთსა ჩემსა და ყოველი რავდენი ჩემდა ღირდეს:

f.368r

(6) ამა ესერა მე ამის თჳს დაუჴსნენ გზანი მისნი ეკლითა. და აღეყორო გზად მისი. და ვერ პოვნეს ალაგნი მისნი: (7) და სდედეს ტრფიალთა. და (ვერ) ეწიოს მათ (..). ვერცა პოვნეს იგინი. და თქუას: წარვიდე და მივიქცე ქმრისა ჩემისა პირველისა: უმჯობესს იყო ჩემდა მაჴინ ვიდრე აწ: (8) და მან ვერ ცნა. რამეთუ

Prophetia Ōse

1 (1) Verbum Domini, quod fuit ad Ōse filium Berē in diebus Ak'az et Ezekiae, in diebus Oziae et Ioat'am regum Iuda et in diebus Ioroboam regis Israēl. (2) Principium verbi Domini ad Ōse. Et dixit Dominus ad Ōse: Abi et duc tibi metipsi mulierem fornicationis et filios fornicationis, quia fornicatione fornicabitur terra a tergo Domini. (3) Et abiit et duxit Gomer filiam Dobela(i)m: concepit et peperit filium. (4) Et dixit ei Dominus: Voca nomen istius Iezraël propter hoc, quia modicum adhuc nunc, et ulciscar sanguinem Iezraël super domum Iuda, et placabimus regnum domus Israēl. (5) Et erit, in illa die conteram arcum Iezraël in valle illa Iezraël.

(6) Et concepit iterum, et peperit filiam. Et dixit ei Dominus: Voca nomen eius 'Absque misericordia', quia iam non addam rursus misereri rursus super domum illam Israēl, sed resistens resistam eis. (7) Filiorum autem Iuda miserebor et salvabo eos per Dominum Deum eorum; non salvabo eos arcu, neque gladio, neque bellatore, neque equitibus. (8) Et ablactavit 'Absque misericordia' illam. Et concepit iterum, et peperit filium. (9) Et vocavit 'Non populus meus', quia vos non 'populus meus', et ego non 'sum' vester. (10) Etsi fuerit numerus filiorum illorum Israēl sicut harena maris, quae non numerabitur — reliquiae tantum vivent. Et erit in loco illo ubi vocati sunt illi 'Non populus meus', vocabuntur illi 'Filius Dei viventis'.

(11) Et congregabuntur filii Israēl et filii Iuda unā, et statuent sibi metipsis principem unum et ascendent de terra illa, quia magnus est dies ille Iezraël.

2 (1) Dicite fratri vestro 'Populus meus' et sorori vestrae 'Cum misericordia'. (2) Iudicate matrem vestram, iudicate, quia illa non uxor mea, et ego non vir eius. Et auferam fornicationes eius a facie mea et adulteria eius inter ubera eius, (3) Ut spoliem eam nudam, et iterum statuam eam sicut in die illa nativitatis eius, et ponam eam sicut desertum, et disponam eam sicut terram inaquosam, et interficiam eam siti. (4) Et filiorum eius non miserebor, propter hoc quia nati fornicationis sunt. (5) Quia fornicabatur mater eorum, et confusa est genetrix eorum, quia dixit: Vadam post amatores meos qui panem meum dabunt et aquam meam, et vestimentum meum, et linteum meum, et oleum meum, et omnia quae me digna erunt.

(6) Ecce ego propter hoc sepiam vias eius spinā, et obstruam viam eius, nec *poterit* invenire semitas suas. (7) Et persequetur amatores, (neque) *poterit* attingere eos; (. . .) nec etiam *poterit* invenire eos. Et dicet: Vadam, et revertar ad virum meum priorem; melius erat mihi tunc quam nunc. (8) Et illa non *potuit* scire quia ego dedi ei triticum, vinum et oleum, et argentum

მე მივეც მას იფქლი ღვწო და ზეთი. და ვეცხლი განუმრავლე მას. ხოლო მან ვეცხლი და ოქრო და უქმნა ბაალსა: (9) ამის თვს მოვაქციო. და მოვიღო იფქლი ჩემი ჟამსა თვსსა. და ღვწო ჩემი ჟამსა მისსა. და მოუღო სამოსელი ჩემი და ტილო ჩემი. რაათა არა დაიფაროს სარცხნელი თვისი: (10) და აწ გამოვაცხადო არა—წმიდება მისი წინაშე ტრფიალთა მისთა. და არა ვინ განარინოს იგი კელთა გან ჩემთა:

f.368v (11) და გარე—მოვაქცინე ყოველნი სიხარულნი მისნი დღესასწაულნი. და თვს—თავნი მისნი. და შაბათნი მისნი. და ყოველნი კრებანი მისნი:/ (12) და განვრყუნე სავენაკენი მისნი. და ლეღოვანნი მისნი რავდენი თქუა ვითარმედ სასყიდელი არს ჩემი ესე რომელი მომცეს მე ტრფიალთა ჩემთა. და დავსხნე ივინი საწამებელად და შეჰამნენ ივინი მკეცთა ველისათა და მფრინველთა ცისათა და ქუე—წარმავალთა ქუეყანისათა: (13) და შური ვიძიო მის ზედა დღეთა მათ ბაალიმისთა. რომელთა უზორვიდა მათ. და შეისხმიდა საყურებსა მათსა. და მეჰვეანდებსა მათსა. და მივიდოდა შედგომად ტრფიალთა მისთა. ხოლო მე დამივიწყა. იტყვს უფალი: (14) ამის თვს აჰა ესერა მე შევატუნო იგი. და განვაწესო იგი ოკრად. და ვეტყოდი მას გულსა მისსა: (15) და მივსცნე მას მონაგებნი მისნი მიერ. და ღელე იგი აქორისაა განლებად გულის—ხმის—ყოფისა მისისა. და დამდაბლდეს მუნ მსგავსად დღეთა მათ გამოსლვისა მისისათა ეგვპტით:

f.369r (16) და იყოს მათ დღეთა შინა. იტყვს უფალი. მხადოს მე მან ქმარი ჩემი. და არღარა ჰხადოს ბაალიმს: (17) და აღვიღო სახ(ე)ლები ბაალიმისი პირისა გან მისისა. და არღარა მოიკსენოს მერმე სახელები მათი: (18) და აღუთქუა მათ აღთქუმად მათ დღეთა შინა მკეცთა თანა ველისათა და მფრინველთა ცისათა და ქუე—წარმავალთა თანა ქუეყანისათა. და მშვლდი და მახვლი და ბრძოლა შევემუსრო ქუეყანით. და დაგამკდრო შენ სასოებით: (19) და მოგიტხოვო შენ თავისა/ ჩემისა საუკუნოდ სიმართლედ. და განკითხვით და წყალობით და შეწყნარებით: (20) და მოგიტხოვო შენ თავისა ჩემისა სარწმუნოებით. და იცნა უფალი:

(21) და იყოს მას დღესა შინა. იტყვს უფალი. ვისმინო მე ცისაჲ. და ცამან ისმინოს ქუეყანისა(ჲ) (22) და ქუეყანამან ისმინოს იფქლისაჲ და ღვწისაჲ და ზეთისაჲ. და ამათ ისმინონ იეზრაელისაჲ: (23) და ვსთესო იგი თავისა ჩემისა ქუეყანასა ზედა. და შევიწყალო არა შეწყალებული იგი. და ვპრქუა არა ერსა ჩემსა. ერი ჩემი ხარი შენ. და მან მრქუას უფალი ღმერთი ჩემი ხარი შენ:

3 (1) და მრქუა მე უფალმან მერმეცა წარვედ და შეიყუარე დედაკაცი მოყუარე ბოროტისაჲ და მომრუშს ვითარცა უყუარან ღმერთსა ძენი ისრაჲლისანი: და იგი(ნი) ჰხედვენ კერპთა მიმართ უცხოთა. და უყუარს ცხოვლილი სკიჰისაჲ: (2) და ვიყიდე თავისა ჩემისა ათოთხმეტი ვეცხლი. და ოც და ათი საწყაული ქრთილი. და სამი მარი ღვწოჲ: (3) და ვარქუ მას დღეთა მრავალთა შჯდე შენ ჩემ თანა. და არა ისიძვო არცა იყო სხვსა ქმრისა და მე შენდამი: (4) ამის თვს დღეთა მრავალთა სხდენ ძენი ისრაჲლისანი. და არა იყოს მეფე. არცა მთავარი. არცა იყოს შესაწირავი. არცა საკურთხეველი. არცა მღდლობაჲ. არცა გამოცხადებაჲ: (5) და ამისა შემდგომად მოიქცენ ძენი ისრაჲლისანი. და ეძიებდენ უფალსა ღმერთსა მათსა./ და დავითს მეფესა მათსა და განკვრდენ უფლისა მიმართ და კეთილთა მისთა მიმართ უკუანაჲსკენელთა დღეთა:

4 (1) ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ. ძეთა ისრაჲლისათა. რამეთუ საშჯელი უფლისაჲ მკვდრთა ზედა ქუეყანისათა. რამეთუ არა არს წყალობაჲ არცა ჭეშმად-

multiplicavi ei. Illa autem argentum et aurum contulit in Baal. (9) Propter hoc convertar et sumam triticum meum in tempore suo et vinum meum in tempore suo; et capiam vestimentum meum et linteum meum, ut non operiatur ignominia eius. (10) Et nunc revelabo impuritatem eius coram amatoribus eius, nec quisquam liberabit eam de manibus meis.

(11) Et avertam omnia gaudia eius, festivitates et neomenias eius, et sabbata eius, et omnes coetus eius. (12) Et corrumpam vineta eius et ficeta eius, de quibus dixit: Quoniam merces est mea hoc quod dederunt mihi amatores mei, et ponam ea in testimonium, et comedent ea bestiae agri et volucres caeli et reptilia terrae. (13) Et ulciscar super eam dies illos Baalim, in quibus imolabat eis et induebat in aures eorum et margaritas eorum, et ibat post amatores suos; mei autem oblita est, dicit Dominus. (14) Propter hoc ecce ego seducam eam, et disponam eam ut desertum, et loquar ei ad cor eius. (15) Et dabo ei bona eius hinc, et vallem illam Ak'or ad aperiendum intellectum eius. Et humiliabitur ibi iuxta dies illos egressus sui de Aegypto.

(16) Et erit in illis diebus, dicit Dominus, invocabit me illa 'Vir meus', et ultra non vocabit 'Baalim'. (17) Et auferam nomina Baalim de ore eius, et iam non recordabitur ultra nominum eorum. (18) Et percutiam *cum* eis foedus in illis diebus, cum bestiis agri et *cum* volucribus caeli et cum reptilibus terrae; et arcum et gladium et bellum conteram de terra, et habitare faciam te in spe. (19) Et sponsabo te mihimetipsi in aeternum ad iustitiam et in iudicio et in misericordia et in obsequio. (20) Et sponsabo te mihimetipsi in fide, et cognosces Dominum.

(21) Et erit in illa die, dicit Dominus, exaudiam ego caelum et caelum exaudiet terram; (22) Et terra exaudiet triticum et vinum et oleum, et haec exaudient Iezraël. (23) Et seminabo eam mihimetipsi super terram, et miserebor 'Absque misericordia' illius; (24) Et dicam 'Non populus meus' *illi*: 'Populus meus' es tu. Et ille dicet *mihi*: 'Dominus Deus meus' es tu.

3 (1) Et dixit mihi Dominus: Rursus quoque abi et dilige mulierem amatricem mali et adulteram, sicut diligit Deus filios Israël, et illi respiciunt ad idola aliena, et diligunt placentam astaphidis. (2) Et emi mihimetipsi quattuordecim argenteis et triginta mensuris hordei et tribus *mar* vini. (3) Et dixi ei: Dies multos sedebis tu iuxta me, et non fornicaberis neque eris alii viro, et ego ad te. (4) Propter hoc dies multos sedebunt filii Israël, et non erit rex neque princeps, neque erit sacrificium neque altare, neque sacerdotium, nec revelatio. (5) Et post hoc revertentur filii Israël, et quaerent Dominum Deum suum et David regem suum; et stupebunt ad Dominum et ad bona eius in novissimis diebus.

4 (1) Audite verbum Domini, filii Israël, quia iudicium Domini super habitatores terrae, quia non est misericordia, neque veritas, neque scientia

რიტებად არცა ცნობად უფლისად ქუეყანასა ზედა: (2) წყევად და ტყუილი. შური და კაცისკლვად. და პარვად და მრუშებად მიფენილ არს ქუეყანასა ზედა და სისხლსა სისხლთა ზედა დაპრთვენ. (3) ამის თვს იგლოვდეს ქუეყანად. და შემცირდეს ყოვლითურთ დამკვდრებულით მისით. მკეცითურთ ქუეყანისაჲთ და ქუეწარმავალით. და მფრინველით ცისაჲთ და თევზით ზღვსაჲთ მოაკლდენ: (4) რაათა არა ვინ იშჯოდის. არცა ამხილებდეს. ხოლო ერი ჩემი. ვითარცა სიტყვსმგებელი მღდელი: (5) და მოუძღურდეს ღდისი და წინაწარმეტყუელიცა მოუძღურდეს შენ თანა ღამესა ვამ(ს)გავსე დედაჲ შენი.

(6) ემსგავსა ერი ჩემი. რომელსა არა აქუნდა მეცნიერებაჲ. რამეთუ შენ მეცნიერებაჲ განიშორე: განგიშორო შენ მეცა მღდლობად ჩემდა. და დავივიწყე შჯული ღმრთისა შენისაჲ. და დავივიწყენ მეცა შვილნი შენნი. (7) სიმრავლისაებრ შენისა. ეგრე ვე შემცოდეს მე: ამის თვს იგლოვდეს ქუეყანად. და შემცირდეს ყოვლითურთ დამკვდრებულით მისით. მკეცითურთ ქუეყანისაჲთ და ქუეწარმავალით: / ამის თვს ღიდებაჲ მათი უბატიოდ დავდვა: (8) ცოდვასა ერისა ჩემისასა ჭამდენ. და სიცრუვეთა მათთა შინა მოიგნენ სულნი მათნი: (9) და იყოს ვითარცა ერი. ეგრეცა მღდელი იგი. და შური ვიძიო მის ზედა. და გზათა მისთაებრ მივაგო მას: (10) და ჭამდენ. და ვერ განძღებოდინა ისიძვიდენ. და ვერ წარემართონ. რამეთუ უფალი დაუტევეს:

(11) რამეთუ შეუდგენ სიძვასა. და ღვწომ და მთრუალობად მიიღო გულმან ერისა ჩემისამან: (12) შეყოფითა ურთიერთასითა იკითხვიდეს. და კუერთხებითა მით მისითა მიუთხრობდეს მას. (13) თხემთა ზედა მათათა უზორვიდეს. და ბორცუთა ზედა უკლვიდეს მუხასა და ვერხუსა ქუეშც და ხეთა საგრილთა რამეთუ კეთილ არს საფარველი: ამის თვს ისიძვიდენ ასულნი თქუენნი. და სძალნი თქუენნი იმრუშებდენ: (14) და არა მივჭხედო ასულთა თქუენთა ოდეს ისიძვიდენ. და სძალთა თქუენთა ოდეს იმრუშებდენ. რამეთუ ივინი მეძავთა თანა შესუარულ იყვნეს. და კერპთმსახურთა თანა უზორვიდეს. და ერი იგი რყებითურთ შერეულ იყო მეძავთა თანა: (15) ხოლო შენ ისრაჲლ. ნუმცა უმეცარ ხარ. და შენ იუდა. ნუ შეხუალთ გალგალად. და ნუ აღხუალთ სახლსა მას ონისასა. და ნუ ჰფუტავთ ცხოველსა უფალსა:

(16) ვითარცა სამწყული მტრიობარი შესტრიობდა ისრაჲლი აწ აძოვნეს ივინი უფალმან ფართოსა ადგილსა ვითარცა კრავნი: / (17) შემყოფი კერპთაჲ ეფრემ. და იღვა თავისა თვისისა საცთური. (18) სათნო იყვნა ქანანელნი სიძვით ისიძვიდეს. შეიყუარეს უბატიოებაჲ კრებულისა გან მისისა: (19) შეკრული სულისაჲ შენ ხარ ფრთეთა მისთა. და ჰრცხუენოდის ბომონთა მისთა:.

5 (1) ისმინეთ მღდელთა. და ერჩილთ სახლი ეგე ისრაჲლისაჲ და სახლმან ეფრემისმან ყურადღიენ. რამეთუ თქუენდა მიმართ არს საშჯელი. საბრვე ექმნენით სამსტუროსა. და ვითარცა მახც განმარტებული ოლეთა ზედა: (2) რომელი იგი მონადირეთა მათ ნადირისათა დაარწყვან. ხოლო მე მსწავლეელი თქუენი ვარ: (3) ვიცან ეფრემ. და ისრაჲლი არა შორს არს ჩემ გან. რამეთუ აწ ისიძვა ეფრემ და შეიბილწა ისრაჲლი. (4) არა მოსცნეს ზრახვანი მათნი ცნობად ღმრთისა მათისა. ხოლო სული სიძვისაჲ მათ შორის არს. და უფალი არა იცნეს: (5) და დამდაბლდეს გინებაჲ ისრაჲლისაჲ წინაშე პირსა მისსა. და ისრაჲლი და ეფრემ მოუძღურდენ სიცრუვეთა მათითა. და მოუძღურდეს მათ თანა იუდა:

(6) ცხოვართა თანა და ზროხათა ვიდოდინან გამოძიებად უფლისა. და არა პოვონ იგი მიაქცია მათ გან: (7) რამეთუ უფალი დაუტევეს. რამეთუ შვილნი

f.370r

f.370v

Domini in terra. (2) Maledictio et mendacium, invidia et homicidium, et furtum et adulterium fusa sunt super terram et sanguinem super sanguines addunt. (3) Propter hoc lugebit terra, et diminuetur cum omnibus habitatoribus suis; cum bestiis terrae et cum reptilibus et *cum* volucribus caeli et cum piscibus maris deficient, (4) Ne quisquam iudicet neque arguat; populus autem meus sicut respondens sacerdos. (5) Et debilitabitur die, et propheta quoque debilitabitur tecum; nocti adsimilavi matrem tuam.

(6) Adsimilatus est populus meus, qui non habebat scientiam. Quia tu scientiam reppulisti, repellam te ego quoque ne sacerdotio fungaris mihi; et, quia oblitus es legis Dei tui, et obliviscar ego quoque filiorum tuorum. (7) Secundum multitudinem tuam sic peccaverunt mihi; propter hoc lugebit terra et diminuetur cum omnibus habitatoribus suis, cum bestiis terrae et *cum* reptilibus. Propter hoc gloriam eorum in ignominiam ponam. (8) Peccatum populi mei comedent, et in deceptionibus suis possidebunt animam suam. (9) Et erit quemadmodum populus, ita quoque sacerdos ille, et ulciscar super eum et iuxta vias eius reddam ei. (10) Et comedent, nec *poterunt* saturari; fornicabuntur, nec *poterunt* prosperari, quia Dominum dereliquerunt,

(11) Quia sequentur fornicationem; et vinum et ebrietatem accepit cor populi mei. (12) Ex pacto mutuo interrogabant et in baculis illis eius narrabant ei. (13) Super culmina montium immolabant, et super colles mactabant, sub quercu et populo et arboribus umbrosis, quia bonum est tegumentum. Propter hoc fornicabuntur filiae vestrae, et sponsae vestrae adulterabunt. (14) Nec visitabo filias vestras quando fornicabuntur, et sponsas vestras quando adulterabunt. Nam illi cum meretricibus maculati fuerunt et cum idolorum ministris immolabant, et populus ille inquinando commixtus erat cum meretricibus. (15) Tu autem, Israël, ne ignarus sis, et tu, Iuda; nolite intrare in Galgalam et nolite ascendere in domum illam Ōn, et nolite iurare per vivum Deum;

(16) Sicut vitula furiosa, furebat Israël; nunc pascet eos Dominus in lato loco sicut agnos. (17) Particeps idolorum Ep'rem, et posuit sibimetipsi scandalum; (18) Caros habuit K'ananaeos. Fornicatione fornicabantur; dilexerunt ignominiam propter congregationem eius. (19) Vincit spiritus tu es in alis eius, et confundentur altaria eius.

5 (1) Audite, sacerdotes, et animadvertite, domus ista Israël, et domus Ep'rem aurem praebeat, quia ad vos est iudicium; laqueus facti estis in specula, et sicut rete expansum super silvulas, (2) Quod venatores illi venationis iaciunt. Ego autem doctor vester sum. (3) Cognovi Ep'rem, et Israël non longe est a me. Quia nunc fornicatus est Ep'rem et contaminatus est Israël. (4) Non dederunt cogitationes suas ut cognoscant Deum suum; spiritus autem fornicationis in medio eorum est, et Dominum non cognoverunt. (5) Et humiliabitur arrogantia Israël ante faciem eius. Et Israël et Ep'rem debilitabuntur in mendacio suo, et debilitabitur cum eis Iuda;

(6) Cum ovibus et vaccis ibunt ad exquirendum Dominum, neque invenient eum; aversus est ab eis; (7) Dominum enim dereliquerunt quia

უცხონი ეშვნეს მათ: აწ შეჰამნეს იგინი ბუზმან. და ნაწილნიცა მათნი: (8) დაჰბეროთ ნესტუსა ბორცუთა ზედა: ოხრიდით მალალთა ზედა: ქადაგებდით სახლსა ზედა ონისსა: განჰკრთა ბენიამენ: (9) ეფრემ განსარყუნელად შეიქმნა დღეთა მხილებისათა: ტომთა შორის ისრაჲლისათა ვაჩუენო სარწმუნოებაჲ: (10) იქმნეს მთავარნი იუდასნი ვითარცა გარდამცვალებელნი საზღვრისანი: მათ ზედა მივჰვინო ვითარცა წყალი ზედა: მისლვაჲ ჩემი:

(11) ჰმძლავრა ეფრემ მოსაჯულსა მისსა. და დათრგუნა სამართალი რამეთუ იწყო მისლვად და შედგომად ამოთა: (12) და მე ვითარცა შეძრწუნებაჲ ეფრემისი. და ვითარცა საწერტელი სახლსა ზედა იუდასსა: (13) მათ დღეთა იხილა ეფრემ სენი თვისი. და იუდაჲ სალმობაჲ თვისი: და წარვიდა ეფრემ ასურასტანელთა მათ. და მიუვლინნა მოციქულნი მეფესა იორამისასა. და მან ვერ უძლოს კსნად თქუენდა. და არა დასცხრეს თქუენ გან სალმობაჲ: (14) რამეთუ მე ვარ ვითარცა ვეფხი სახლსა ზედა ეფრემისსა. და ვითარცა ლომი სახლსა იუდასსა. წარვიდე და მოვილო. და არა ვინ იყოს განმარინებელ: (15) წარვიდე და მოვიქცე აღვილსა ვე ჩემსა. ვიდრემდე განირყუნენ და ეძიებდენ პირსა ჩემსა:

6 (1) ჰირსა შინა მათსა და აღიმსთონ ჩემდა მომართ: და იტყოდიან: მოვედით და მოვიქცეთ უფლისა ღმრთისა ჩუენისა. რამეთუ მან მიყო. და განმკურნნეს ჩუენ: მწყლნეს და მილხინოს ჩუენ: (2) განმაცხოველნეს შემდგომად ორისა დღისა: მესამესა დღესა აღვდგეთ. და ვცხონდეთ წინაშე მისსა: (3) და ვცნათ. და ვსდევდეთ ცნობად უფალსა და ვითარცა ცისკარი: / მზაჲ ეპოვოთ იგი. და მოგვკდეს ჩუენ ვითარცა წვმაჲ მსთუჲა და მცხუედი ქუეყანასა ზედა: (4) რაჲ გიყო შენ ეფრემ. ანუ რაჲ გიყო შენ იუდა. ხოლო წყალობაჲ თქუენი ვითარცა ღრუბელი განთიადისაჲ. და ვითარცა ცუარი ცისკრისაჲ წარმავალი: (5) ამის თვს მოვმკენ წინაწარმეტყუელნი თქუენნი. და მოვწყვდენ იგინი სიტყვთა პირისა ჩემისაჲთა. და საშჯელი შენი ვითარცა ნათელი გამოვიდეს:

ვიდრე ყოვლად: დასაწუველნი: (7) ხოლო იგინი არიან ვითარცა კაცი გარდამ-

(6) რამეთუ წყალობაჲ მნებაჲს და არა მსხუერპლი. და ცნობაჲ ღმრთისაჲ ავალი შჯულისაჲ: (8) მუნ შეურაცხ-ყო მე გალაჲ ქალაქი მოქმედი ამოაჲსაჲ. აღმარლუეველი წყლისაჲ: (9) და ძალი შენი კაცისა განმცდელისაჲ: დამალეს მღდელთა გზაჲ: მოსრეს სიკიმაჲ: რამეთუ უშჯულოებაჲ ქმნეს: (10) სახლსა ისრაჲლისასა ვიხილე მუნ შესაძრწუნებელი სიძვაჲ ეფრემისი: შეივინა ისრაჲლი და იუდა:

(11) იწყე სთულებად თავისა შენისა მოქცევისა ჩემსა ტყუესა ერისა ჩემისასა:

7 (1) რაჟამს განეკურნო მე ისრაჲლი. და გამოცხადნეს უკეთურებაჲ ეფრემისი. და უკეთურებაჲ სამარიასაჲ. რამეთუ ქმნეს სიცრუეც. და მპარავი შევიდეს განძარცუვად: ავაზაკი გზასა მისსა: (2) რაჲთა თანა სახიობდენ ვითარცა მაქებელნი გულთა მათთა: ყოველნი უკეთურებანი მათნი მოვიკსენენ: აწ მოიცვალნეს იგინი / ზრახვათა მათთა: წინაშე პირსა ჩემსა იყვნეს: (3) უკეთურებათა შინა მათთა ახარეს მეფეთა. და ტყუვილითა მათითა მთავართა: (4) ყოველნი იმრუშებდეს. ვითარცა თორნე შთაგზებული. ცნობად სიცხესა შინა აღისა გან. შესუარული ცმელითა. ვიდრემდე შეფუვეს იგი: (5) დღენი მეფეთა თქუენთანი. იწყეს მთავართა გულის: წყრომად ღვნისა გან: განირთხა კელი მისი უშჯულოთა თანა:

(6) რამეთუ აღატყდა ვითარცა თორნე გულნი მათნი. და ხეთქასა მათსა. ღამც ყოველ ძილითა განძლო ეფრემ: განთიად აღატყდა ვითარცა ცეცხლი

filiis alieni nati sunt eis: nunc devorabit eos musca, et partes quoque eorum. (8) Inflabitis tubam super colles; sonate super excelsa; praedicate super domum Ōn; perterritus est Beniamen. (9) Ep'rem in destructionem factus est in diebus correptionis; inter tribus Israël ostendam fidem. (10) Facti sunt principes Iuda quasi mutantes terminum; super eos effundam sicut aquam impetum meum.

(11) Oppressit Ep'rem adversarium suum, et conculcavit iudicium, quia coepit ire et sequi vana. (12) Et ego sicut conturbatio Ep'rem, et sicut stimulus super domum Iuda. (13) *In* illis diebus vidit Ep'rem morbum suum et Iuda dolorem suum. Et abiit Ep'rem ad Assyrios illos, et misit legatos ad regem Ioram. Et ille non poterit salvare vos, neque desinet a vobis dolor. (14) Ego enim sum sicut pardus super domum Ep'rem et sicut leo domui Iuda. Abibo et capiam, nec quisquam erit liberans. (15) Abibo et revertar in eundem locum meum, donec destruantur et quaerant faciem meam.

6 (1) In afflictione sua et mane consurgent ad me et dicent: Venite et revertamur ad Dominum Deum nostrum, quia ille fecit nobis et sanabit nos; vulneraverunt nos et levabit nos; (2) Vivificabit *nos* post duos dies; *in* tertia die resurgemus et vivemus coram eo. (3) Et sciemus et sequemur ut cognoscamus Dominum. Et sicut auroram praeparatum inveniemus eum, et accedet ad nos sicut pluvia matutina et serotina super terram. (4) Quid faciam tibi, Ep'rem, aut quid faciam tibi, Iuda? Misericordia autem vestra sicut nubes diluculi, et sicut ros aurorae praeteriens. (5) Propter hoc messui prophetas vestros, et occidi eos in verbo oris mei; et iudicium tuum sicut lux exhibit.

(6) Misericordiam enim volo et non victimam, et scientiam Dei plus quam holocausta. (7) Illi autem sunt sicut homo transgrediens legem. (8) Ibi despiciam ego Galaad, civitatem facientem vanum, destruentem aquam; (9) Et fortitudo tua hominis tentantis. Occultaverunt sacerdotes viam, interfecerunt Sikima, quia iniquitatem fecerunt. (10) In domo Israël vidi ibi *aliquid* horrendum, fornicationem Ep'rem; contaminatus est Israël et Iuda.

(11) Incipe vindemiare tibimetipsi, cum convertero captivitatem populi mei.

7 (1) Cum sanavero ego Israël, et revelabitur malitia Ep'rem et malitia Samariae, quia fecerunt mendacium. Et fur intrabit ad spoliandum, latro in via sua, (2) Ut concinant sicut laudantes in cordibus suis. Omnium malitiarum eorum recordabor; nunc mutaverunt eos cogitationes suae; coram facie mea fuerunt. (3) In malitiis suis laetificaverunt reges, et in mendacio suo principes. (4) Omnes adulterabant, sicut clibanus succensus ad coquendum, in ardore a flamma, commaculatus adipe, donec fermentaretur illud. (5) Dies regum vestrorum; coeperunt principes furere a vino; extendit manum suam cum iniquis;

(6) Quia accensa sunt sicut clibanus corda eorum, et cum finderentur illi, tota nocte somno saturatus est Ep'rem; ad diluculum accensa est sicut

საკუმილი. (7) ყოველნი ვე განჯურდეს ვითარცა თორნე. და შეჰამნა მსაჯულნი მათნი. და ყოველნი მეფენი მათნი დაეცნეს. და არა ვინ იყო მათ შორის. რომელმანმცა მხადა მე: (8) ეფრემ ერსა შორის მისსა აღრეულ იყო: ეფრემ იყო ვითარცა ყურბეული ვერ გარდაქცეული: (9) და შეჰამეს უცხოთა ძალი მისი: და მკიენი გამოუვდეს მას. და მან ვერ ცნა: (10) და დამდაბლდეს გინებაჲ ისრაჲლისაჲ წინაჲჲ პირსა მისსა. და არა მოიქცეს უფლისა ღმრთისა მათისა. და არა გამოიძიეს იგი ამას ყოველსა შინა:

f.372v (11) და იყოს ეფრემ ვითარცა ტრედი უგულისხმოჲ. რომელსა არა უცნ გული: ეგვპტესა ჰხადოდა. და ასურასტანელთა შევიდიან: (12) გარდავპბურო მათ ბაღჲ ჩემი. და ვითარცა მფრინველნი ცისანი გარდამოვსთხინე იგინი: განვსწავლნე იგინი ჰამბავითა ჰირისა მათისაჲთა: (13) ვაჲ მათა. რამეთუ განმწუართეს ჩემ გან: უბადრუკ არიან. რამეთუ უსახურ იქმნეს ჩემდა: მე ვიკსნე იგინი. ხოლო იგინი ძვრსა ზრახვიდეს ჩემ თვს ნაცილად: (14) და არა ღალადებდეს ჩემდამო გულნი მათნი. არამედ ვალალაებდეს საწოლთა მათთა ზედა: იფქლისა თვს და ღვნისა დაიჭრებოდეს: (15) განისწავლნეს ჩემდამო. და მე განვამტკიცენ მკლავნი მათნი. და ჩემდამო ზრახეს ბოროტი:

(16) გარდაიქცეს არა რად: იქმნეს ვითარცა მშვლდი გარდაცუმული: დაეცნენ მახვლითა მთავარნი მათნი უსწავლელებითა ენისა მათისაჲთა: ესე არს განქარვებულებაჲ მათი ქუეყანასა ეგვპტისასა:

8 (1) წილთა მათთა ვითარცა ქუეყანასა: ვითარცა ორბი სახლსა უფლისასა ამის თვს. რამეთუ გარდაჰდეს აღთქმასა ჩემსა. და შჯულსა ჩემსა შესცოდეს: (2) ჩემდა ღალადებდენ: ღმერთო გიცანთ შენ: (3) რამეთუ ისრაჲლი გარეწარვაქციე კეთილსა მტერთასა: სდევდეს თავით თვსით. და არა ჩემ მიერ მეფობდეს: (4) მთავრობდეს. და არა მაუწყეს მე: ვეცხლი და ოქროჲ მათი იქმნეს თავისა მათისა კერპად. რაჲთა მოისრნენ: (5) განიშორე ვბოჲ ეგე შენი სამარია: განარისხნა გულისწყრომაჲ ჩემი მათ ზედა. ვიდრემდე ვერ უძლავს განწმედად:

f.373r (6) ისრაჲლსა შორის. და იგი ხურომან შეჰმნა. და არა ღმერთი არს. რამეთუ საცთური არს ვბოჲ ეგე შენი სამარია: (7) რამეთუ ქარსა განმრყუნელსა სთესეს. და დაქცევაჲ/ მათი ელის მათ: მჭელეულსა არა აქუს ძალი ყოფად იფქლისა: უკუეთუ ყოს. უცხოთა შეჰამონ იგი: (8) დაითქა ისრაჲლი: აწ იყვნენ წარმართთა შორის აითარცა ჰურჭერი უკმარი: (9) რამეთუ იგინი აღვიდეს ასურასტანელთა მათ: აღმოსცენდა თვსაგან ეფრემ: ძლუენი შეიყუარეს: (10) ამის თვს მიეცნენ წარმართთა შორის: აწ შევიწყნარნე იგინი. და დასცხრენ მცირედ ცხოზად მეფისა და მთავრისა:

(11) რამეთუ განამრავლნა ეფრემ საკურთხეველნი: ცოდვა ექმნეს მას საკურთხეველნი შეყუარებულნი: (12) და ვწერნე იგინი სიმართლედ. და შჯულიერებანი მისნი უცხოდ შეირაცხნენ საკურთხეველნი შეყუარებულნი: (13) ამის თვს უკუეთუ დაკლან საკლველი. და ჰამონ კორცი. უფალმან არა შეიწიროს იგი: აწ მოიკსენნეს სიცრუენი მათნი. და შურ-იგოს ვშჯულოებათა მათთა თვს. და იგინი ეგვპტედ მიიქცეს. და ასურასტანს არა წმიდასა ჰამდეს: (14) დაივიწყა ისრაჲლმან შემოქმედი თვსი. და იშცნა ბაგინები: და იუდა განიმრავლა ქალაქები ზღუდოვანი: და მოვავლინო ცეცხლი ქალაქებსა მათსა. და შეჰამნეს საფუძველნი მათნი:

9 (1) ნუ გიხარინ ისრაჲლ. ნუცა განსცხრები ვითარცა იგი ერნი. რამეთუ ისიძვე და განსდევ ღმრთისა შენისა გან: შეიყუარენ მოსაცემელნი ყოველსა ზედა

ignis fornax. (7) Omnes calefacti sunt quasi clibanus, et devoravit iudices suos; et omnes reges eorum ceciderunt, nec quisquam erat inter eos qui vocaret me. (8) Ep'rem in medio populi sui commixtus erat: Ep'rem fuit sicut panis subcinericius, qui non *potest* reversari. (9) Et comederunt alieni fortitudinem eius, et cani exierunt ei, et ille non *potuit* scire. (10) Et humiliabitur arrogantia Israëel coram facie eius, et non reversi sunt ad Dominum Deum suum, et non quaesierunt eum in hoc omni.

(11) Et erit Ep'rem sicut columba amens quae non habet cor; Aegyptum invocabat, et *ad* Assyrios intrant. (12) Expandam super eos rete meum, et sicut volucres caeli deducam illos; docebo eos secundum auditionem afflictionis eorum. (13) Vae eis, quia recesserunt a me; infelices sunt, quia impii facti sunt erga me; ego redimam eos, illi autem malum cogitabant de me in falsum; (14) Nec clamabant ad me corda eorum, sed ululabant super cubilia sua. De tritico et vino discindebantur. (15) Edocti sunt ad me, et ego confirmavi brachia eorum, et erga me cogitaverunt malum.

(16) Reversi sunt ad nihilum; facti sunt sicut arcus tentus: cadent in gladio principes eorum ob ignorantiam linguae suae. Haec est ruina eorum in terra Aegypti.

8 (1) In sinibus eorum, sicut in terra, sicut aquila in domo Domini, propter hoc quia transgressi sunt foedus meum, et *in* legem meam peccaverunt. (2) Ad me clamabunt: Deus, cognovimus te. (3) Quia Israëel everti in bonum hostium, persequabantur a semetipsis; nec per me regnabant; (4) Principabantur, et non mihi significaverunt. Argentum et aurum suum fecerunt sibimetipsis in idolum, ut delerentur. (5) Remove vitulum istum tuum, Samaria! Iratus est furor meus super eos. Usquequo non poterunt emundari

(6) In medio Israëel? Et illum artifex fecit, et non deus est, quia tentator est vitulus iste tuus, Samaria. (7) Quia vento destruenti seminaverunt, et eversio eorum manet eos; manipulus non habet potentiam facere triticum. Si fecerit, alieni comedent illud. (8) Submersus est Israëel; nunc erunt inter gentiles sicut vas inutile; (9) Illi enim ascenderunt ad Assyrios illos. Crevit seorsum Ep'rem: dona dilexerunt; (10) Propter hoc tradentur inter gentiles. Nunc suscipiam illos, et desinent paulisper ungere regem et principem.

(11) Quia multiplicavit Ep'rem altaria, in peccatum facta sunt ei altaria dilecta. (12) Et scribam eos in iustitiam, et legitima eius in alienum computabuntur altaria dilecta. (13) Propter hoc si mactaverint hostiam et comederint carnem, Dominus non suscipiet eam. Nunc recordabitur mendaciorum eorum, et ulciscetur propter iniquitates eorum. Et illi in Aegyptum reversi sunt, et in Assyria impurum edent. (14) Oblitus est Israëel factoris sui et aedificavit delubra; et Iuda multiplicavit civitates munitas, et mittam ignem in civitates eorum et devorabit fundamenta eorum.

9 (1) Noli laetari, Israëel, noli quoque exultare sicut illi populi, quia fornicatus es et recessisti a Deo tuo; dilexisti dona super omnem aream tritici. (2)

f.373v

კალოსა იფქლისასა: (2) კალომან და საწნებელმან/ არა იცნას იგი. და ღვნ(ომან) უტყუვა მათ: (3) არა დაიმკვდრეს ქუეყანასა უფლისასა. და დაიმკვდრა ეფრემ ეგვპტეს. და ასურასტანს არა წმიდასა ჭამდეს: (4) არა შეიწიროს ღვნომ. და არა სთნდენ მას მსხუერპლნი მათნი ვითარცა პური გლოვისაა მათ. და ყოველნი რომელნი ჭამდენ მას. შეიგინენ. რამეთუ პური მათნი გულად მათდა არა შევიდენ სახლსა უფლისასა: (5) რაჲ მე ჰყოთ ღლეთა კრებისათა ღლეთა ღლე-სასწაულისა უფლისათა:

f.374r

(6) ამის თვს აჰა ესერა ვიდოდინ უბადრუკებისა გან ეგვპტისა. და ელოდის მათ მემფისი. და დაჰფლნეს იგინი მაქმოს: ვეცხლი მათი მოსრვამან დაიმკვდროს. და ეკალნი საყოფელთა მათთა: (7) მოვლენან ღლენი შურის-გებისანი მოვლენან ღლენი კუალად-გებისა შენისანი და განბოროტნეს ისრაჲლი ვითარცა წინაწარმეტყუელი განკროთომილი კაცი სულ-შემოსილი. სიმრავლითგან სიცრუევითა შენთა განმრავლდა სიციბილი: (8) მსტოვარი ეფრემ ღმრთისა თანა. წინაწარმეტყუელი საბრკე დრკუჲ ყოველთა გზათა მისთა სიბოროგილე სახლსა ღმრთისასა დადგეს: (9) განირყუნეს ღლისა მის-ებრ ბორცუსა მოიკსენოს სიცრუევ მისი შურ-იგოს ცოდვისა მისისა თვს: (10) ვითარცა ყურძენი უდაბნოსა ვბოვე ისრაჲლი. და ვითარცა მსტოვარი ლელვსა მსთუჲა ვიხილენ მამანი მათნი და იგინი შევიდეს ბელბეგორისა. და შეიგინენ: სარცვნელად იქმნეს./ ვითარცა შეყუარებულნი:

(11) ეფრემ ვითარცა მფრინველი განფრინდა ღიდებანი მათნი შობათა გან და საღმობათა და მიდგომილებათა: (12) ამის თვს დაღათუ განზარდნეს შვილნი მათნი უშვილო ვე იქმნეს კაცთა გან რამეთუ ამის თვს ვაჲ მათდა არს. რამეთუ კორცნი ჩემნი მათ გან: (13) ეფრემ ვითარცა სახედ ვიხილე. ნადირად წარმოუდგა შვილთა მათთა. და ეფრემ განყვანებად და განგუმერად შვილთა მისთა: (14) მიაგე მათ უფალო რაჲ მიაგო მათ მიეც მათ საშოჲ უშვილოებისა და ძუძუნი კმელნი: (15) ყოველნი უკეთურებანი მათნი გაღვალას. რამეთუ მუნ მოვიძულენ იგინი უკეთურთა საქმეთა მათთა თვს სახლით ჩემით გამოვასხნე იგინი და არღარა შევსძინო შეყუარებად მათა: ყოველნი მთავარნი მათნი ურჩ არიან:

(16) ელმოდეს ეფრემს. ძირნი მისნი განვმა. ნაყოფი არღარა (გა)მოიღოს ამის თვს. დაღათუ შენენ. მო-ვე-ვწყვდნე იგინი გულის-სათქუმელნი მუცლისა მათისანი: (17) განიშორნეს იგინი ღმერთმან. რამეთუ არა ისმინეს მისი. და იყვნენ იგინი შეცთომილ წარმართთა შორის:

10

f.374v

(1) ვენაკი რქა შუენიერი ისრაჲლი ნაყოფი წარმომართებული მისი სიმრავლისა-ებრ ნაყოფისა მისისა განამრავლნა საკუროთხეველნი. და სიმრავლისა-ებრ კეთილთა მისთა ქუეყანისა მისისა განამრავლა ძეგლები: (2) განივ-თნეს გულნი მათნი/ აწ განირყუნენ იგინი თავადმან დაარღვნეს საკუროთხეველნი მათნი უბადრუკ იქმნენ ძეგლნი მათნი: (3) ამის თვს აწ თქუან არა არს მეფე ჩუენდა. რამეთუ არა გუეშინოდა უფლისა. ხოლო მეფემან რაჲ მიყოს ჩუენ: (4) იტყოდის სიტყუათა მიზეზით ტყუვილისაჲთა აღ(თ)ქუას აღთქუმაჲ აღმოს-ცენდეს ვითარცა კლერტი საშჯელი ოკერსა ველსა: (5) ვბოსა სახლისა ონისსა მწირ იქმნენ მკვდრნი სამარიამსანი. რამეთუ იგლოვდა ერი მისი მის ზედა. და ვითარგა განამწარეს იგი. იხარებდეს ღიდებასა მისსა:

(6) რამეთუ მიიცვალა იგი მის გან ასურასტ(ა)ნად შეკრეს და მიჰგუარეს ძლუნად მეფესა იარამისასა მისაცემელად ეფრემ მიიღოს ჰრცხუენოდის ისრა-ჲლსა ზრახვითა თვსითა: (7) განაგდო სამარიამან მეფე თვსი ვითარცა ქარქუეტი

Area et torcular non cognoscet illum, et vinum mentitum est eis. (3) Non habitaverunt in terra Domini, et habitavit Ep'rem *in* Aegypto, et in Assyria impuritatem comedet. (4) Non libabit vinum, neque placebunt ei: victimae eorum sicut panis luctus eis; et omnes qui comedent eum contaminabuntur, quia panes eorum in corde eorum non intrabunt in domum Domini. (5) Quid facietis in diebus congregationis, in diebus festivitatis Domini?

(6) Propter hoc ecce ibunt ex infelicitate Aegypti, et manebit eos Memp'is, et sepeliet eos Mak'mos. Argentum eorum ruina hereditabit, et spinae in habitaculis eorum. (7) Veniunt dies ultionis; veniunt dies retributionis tuae, et male habebitur Israël sicut propheta conterritus, homo spiritu indutus; propter multitudinem mendaciorum tuorum magna facta est insania. (8) Speculator Ep'rem cum Deo, propheta laqueus tortuosus in omnibus viis eius; furor in domo Dei consistet. (9) Destructi sunt secundum diem illam in colle; recordabitur mendacii eius; ulciscetur propter peccatum eius. (10) Sicut uvam in deserto inveni Israël, et sicut speculatorem ficus matutinum vidi patres eorum. Et illi intraverunt ad Belbegor, et inquinabuntur; in confusionem facti sunt sicut dilecti.

(11) Ep'rem sicut avis avolavit; gloriae eorum a partibus et doloribus et conceptibus. (12) Propter hoc etsi enutrierint filios suos, absque filiis etiam facti sunt ex hominibus: nam propter hoc vae eis est, quia carnes meae ex illis. (13) Ep'rem, quemadmodum vidi, in praedam praesto fuit filiis suis, et Ep'rem educturus est et puncturus est filios suos. (14) Redde eis, Domine. Quid reddes eis? Da eis uterum sine liberis et ubera sicca. (15) Omnes malitiae eorum in Galgal, quia ibi odio habui eos propter iniqua facta eorum. De domo mea expuli eos nec iam addam ut diligam eos; omnes principes eorum inoboedientes sunt.

(16) Dolebit Ep'rem; radices eius exsiccatae sunt (*sing.*); fructum iam non producet; propter hoc, etsi genuerint, interficiam etiam illa desiderabilia ventris eorum. (17) Removebit eos Deus, quia non audierunt eum, et erunt illi errantes inter gentiles.

10 (1) Vineae, sarmentum pulchrum Israël; fructus conveniens eius; secundum multitudinem fructus sui multiplicavit altaria, et secundum multitudinem bonorum suorum, terrae suae multiplicavit monumenta. (2) Divisa sunt corda eorum; nunc destruentur illi. Ipse evertet altaria eorum; misera facta sunt monumenta eorum. (3) Propter hoc nunc dicent: Non est rex nobis, quia non timebamus Dominum. Rex autem quid faciet nobis? (4) Dicit verba praetextu mendacii; feriet foedus; crescet sicut virgulta iudicium in vastato agro. (5) *Apud* vitulum domus Ōn peregrini fient habitatores Samariae, quia lugebat populus eius super eum. Et, sicut exacerbaverunt eum, gaudebant in gloria eius:

(6) Quia transiit illa ab eo in Assyriam. Ligaverunt et adduxerunt in munus ut regi Iaram daretur; Ep'rem accipiet; confundetur Israël in cogitatione sua. (7) Expulit Samaria regem suum sicut cremium coram facie

წინაშე პირსა წყლისასა* (8) და აღიხუნენ ბომონნი ონისანი ცოდვად ისრაჲლისაჲ* ეკალნი და კუროას_თავნი აღმოსცენდენ ბომონთა მათთა თანა. და ეტყოდინ მათთა* დამფარენით ჩუენ* და ბორცუთა* დამეცენით ჩუენ ზედა: (9) ვინა-
ფთვანცა შესცოდა ისრაჲლმან. მუნ დაადგინეს: ვერ ეწიოს მათ ბორცუსა მას
ბრძოლაჲ შვილთა სიცრუვისათა* ზედა_მოუკდა (10) სწავლად მათა. და შეკრბენ
მათ ზედა ერნი სწავლასა მას მათსა ორთა მათ სიცრუვეთა მათ თვს:

f.375r

(11) ეფრემ სამწყული/ წურთილი* უყუარს ძლევად. ხოლო მე ზედა_მოუკდე
უკეთესსა ქედსა მისსა* ზედა_მოუკდეს ეფრემს* დავიდუმო იუდაჲ* განვაძლიერო
ისრაჲლი: (12) ითესეთ თავისა თქუენისა სიმართლედ* მოისთულეთ ნაყოფად
ცხორებისა* განინათლეთ თავისა თქუენისა ნათელი მეცნიერებისაჲ* გამოიძიეთ
უფალი. ვიდრემდის მოვიდეს ნაყოფი სიმართლისა თქუენისაჲ: (13) რაჲსა თვს
დაიდუმეთ უკეთურებაჲ. და სიცრუვე მოისთულეთ. რამეთუ შჳამეთ ნაყოფი
ტყუევისაჲ. და ესევედი ეტლებსა შენსა სიმრავლითა ძალისა შენისაჲთა: (14) და
აღდგეს წარწყმედაჲ ერსა შენსა ზედა. და ყოველნი მოზღუდვილნი შენნი
წარკდენ. ვითარცა მთავარი სალამან სახლისა გან იერობზამისსა* დღეთა ბრძო-
ლისათა დედაჲ შვილთა ზედა ქუე დახეთქეს (15) ესრეთ გიყო შენ. სახლო ისრა-
ჲლისაო. პირისა გან უკეთურებისა თქუენისა*:

11

(1) ცისკარსა განტივენ* განვარდა მეფჳ ისრაჲლისაჲ. რამეთუ ჩჩვლ იყო
ყრმა ისრაჲლი. და მე შევიყუარე იგი. და ეგვპტით მოუწოდე შვილთა მისთა:
(2) ვითარცა მოუწოდე მათ. ეგრეთ ვე წარვიდოდა პირისა გან ჩემისა. ხოლო
იგინი ბაალიმს უგებდეს. და გამოქანდაკებულთა უკუმევედეს: (3) მე შევაბრკოლე
ეფრემ* აღვიდე იგი მკლავთა ჩემთა. და არა ცნეს. რამეთუ მე განვჳკურნებ მათ:
(4) განრყუნილებასა კაცთასა/ განვჳმარტენ იგინი საკრველითა სიყუარულისა-
ჲთა. და ვეყო მათ ვითარცა კაცი. რომელი სცემნ ღაწუსა მათსა. და მივხედო მას:
(5) დაეშშნა ეფრემ ეგვპტეს. და ასური იგი მეფჳ მისი. რამეთუ არა ინება
მოქცევად:

f.375v

(6) და მოუძლუ(რ)და მახვლი ქარქაშთა მისთაჲ. და დასცხრა კელთა შინა
მისთა. და ჳამდინ ზრახვათა გან მათთა: (7) და ერი მისი დამოკიდებულ სამკვ-
დრებელისა გან მისისა. და ღმერთი პატივსა მისსა ზედა განრისხნა. და არა
აღმალლოს იგი: (8) რაჲ მე აღვითქუა შენ ეფრემ. შეგეწიო შენ ისრაჲლ* რაჲ
აღვითქუა შენ* ვითარცა ადამაჲ დაგდვა შენ. და ვითარცა ზებოიმი* გარდაიქცა
გული ჩემი ერთბამად. შემიდრწუნდა სინანული ჩემი: (9) არა ვყო რისხვისა_ებრ
გულის_წყრომისა ჩემისა* არა უტევო მე აღვოცად ეფრემი. რამეთუ ღმერთი
ვარი მე და არა კაცი შენ შორის. და არა შევიდე ქალაქად: (10) შემდგომად
უფლისა ვიდოდი. ვითარცა ღომი იზახებდეს. რამეთუ იგი იმრუშებდეს. და
განჳკრთენ ნაშობნი წყალთანი:

(11) (. . .) ვითარცა მფრინველნი ეგვპტით. და ვითარცა ტრედნი ქუეყანით
ასურასტანით. და კუალად მოვაგნე იგინი სახლთა მათთა* იტყვს უფალი*:

12

(1) მომიცვა მე ტყუელით ეფრემ. და უღმრთოებით სახლმან იუდაჲსმან:
აწ იცნნა იგინი ღმერთმან. და ერი წმიდაჲ/ ღმრთისაჲ ეწოდოს მათ: (2) ხოლო
ეფრემ სულსა ბოროტსა სდევდა სიცხესა. ყოველსა დღესა ცუდი. და ამოჲ
განიმრავლა. და აღთქუმად ასურასტანელთა თანა აღუთქუა. და წყალობად შევი-
დოდა: (3) და საშჯელი უფლისაჲ იუდასა ზედა შურის_გებაჲ იაკობის გან
გზა(თა)_ებრ მისთა. და სლვათა_ებრ მისთა მიაგოს მათ: (4) მუცელსა შიდა
უბრკუმა ძმასა თვსსა. და შრომითა თვსითა განძლიერდა ღმრთისა მიმართ:

f.376r

aquae; (8) Et tollentur altaria Ōn, peccatum Israēl; spinae et lappae crescent iuxta altaria eorum; et dicent montibus: Operite nos, et collibus: Cadite super nos. (9) Ex quo quoque peccavit Israēl, ibi statuerunt? Non *poterit* attingere eos in colle illo bellum super filios mendacii; accessit, (10) Ut doceret eos, et congregabuntur super eos populi, cum docerentur illi propter duo illa mendacia.

(11) Ep'rem vitula docta; diligit victoriam; ego autem incedam super pulcherrimum collum eius: accedet ad Ep'rem; tacere *faciam* Iuda; confortabo Israēl. (12) Seminate vobismetipsis ad iustitiam, metite in fructum vitae, accendite vobismetipsis lumen scientiae, requirite Dominum, donec veniat fructus iustitiae vestrae. (13) Quare tacuistis malitiam et mendacium collegistis? Nam edistis fructum mendacii, et sperabas in quadrigis tuis cum multitudine fortitudinis tuae? (14) Et consurget perditio super populum tuum, et omnes munitiones tuae pertransibunt sicut princeps Salaman e domo Ieroboam; in diebus belli matrem super filios deorsum disciderunt, (15) Sic faciam tibi, domus Israēl, a facie malitiae vestrae.

11 (1) Ad auroram *ganṭiven*; cecidit rex Israēl. Quia infans erat puer Israēl, et ego dilexi eum, et ex Aegypto vocavi filios eius. (2) Sicut vocavi eos, sic quoque abibat a facie mea; illi autem Baalim offerebant et sculptilibus turificabant. (3) Ego offendere *feci* Ep'rem; sumpsi eum *in* brachia mea et nescierunt, quia ego sano eos. (4) In destructione hominum extendi eos in vinculo dilectionis, et ero eis sicut vir qui ferit maxillam eorum, et respiciam ad eum. (5) Habitavit Ep'rem in Aegypto, et Assur ille rex eius, quia noluit converti.

(6) Et debilitatus est gladius in vagina eius, et quievit in manibus eius; et comedat e cogitationibus eorum. (7) Et populus eius pendet ab habitatione sua, et Deus super honorem eius iratus est, et non exaltabit eum. Quid promittam tibi, Ep'rem? Auxiliabor tibi, Israēl? (8) Quid promittam tibi? Sicut Adama ponam te, et sicut Zeboīm. Conversum est cor meum in unum; conturbata est paenitentia mea. (9) Non faciam secundum iram furoris mei; non sinam ego ut disperdatur Ep'rem, quia Deus sum ego, et non homo in medio vestrum; neque ingrediar in civitatem. (10) Post Dominum ibo; sicut leo rugiet, quia ille adulterabit, et expavescent nati aquarum.

(11) (.) sicut aves ex Aegypto, et sicut columbae e terra Assyriae. Et iterum collocabo eos in domos suas, dicit Dominus.

12 (1) Circumdedit me in mendacio Ep'rem, et in impietate domus Iuda; nunc cognovit eos Deus, et populus sanctus Dei vocabuntur illi. (2) Ep'rem autem ventum (*lit.* spiritum) malum sequebatur, aestum tota die: vanum et vacuum multiplicatum est, et foedus cum Assyriis pepigit, et ut miseretur intrabat. (3) Et iudicium Domini super Iuda, ultio a Iacob; secundum vias eius et secundum obambulationes eius reddet eis. (4) In ventre offendit fratri suo, et in labore suo confortatus est ad Deum; (5) Et confortatus est cum

(5) და განძლიერდა ანგელოზისა თანა. და შეუძლო ტიროდეს და მევედრებოდეს მე. სახლსა შინა ჩემსა მპოვეს მე. და მუნ ითქუა მისა მიმართ:

(6) ხოლო უფალი ღმერთი ყოვლისა მპყრობელი იყოს სასენებელსა მისსა:

(7) და შენ ღმრთისა შენისა მოიქეც წყალობაჲ. და სამართალი დაიმარხე. და მიეახლე ღმერთსა შენსა მარადის: (8) ქანან კელსა მისსა ჴელელნი სიცრუვისაჲ. მთავრობაჲ შეიყუარა: (9) თქუა ეფრემ აწ განვმდიდრდი. ვპოვე განსუენებაჲ თავისა ჩემისაჲ. და შრომანი მისნი ვერ ეპოვნენ მას. სიცრუვით შესცოდა: (10) მე უფალი ღმერთი შენი. და გამოგიყვანე შენი ქუეყანით ეგვპტით. და მერმე დაგედლა გამკვდრო შენ კარვებსა შინა. ვითარცა დღესა დღესასწაულისასა.

(11) რა ვიტყოდნი წინაწარმეტყუელთა მიმართ. და ხილვანი განვამრავლენ და კელთა წინაწარმეტყუელთაჲსა მივემსგავსე: (12) უკუეთუ გალაად არს. / ტყუილ მე იყვნეს გალგალს მთავარი შესწირვიდეს. და საკურთხეველები მათი ვითარცა კუეები ოკერსა ქუეყანასა. და აგარაკსა: (13) და განიშორა იაკობ ველად ასურეთისა. და ჰმონებდა ისრაელი დედაკაცისა თვს. და დედაკაცითა დაიცვა: (14) და წინაწარმეტყუელითა აღმოიყვანა უფალმან ისრაელი ქუეყანით ეგვპტით. და წინაწარმეტყუელითა დაიცვა: (15) გული განწყო ეფრემ. და განარისხა. და სისხლი მისი მას ვე გარდაესხას და ყუედრებაჲ მისი მიაგოს მას უფალმან:

13 (1) სიტყვსა ებრ ეფრემისა სამართალიცა მისი მიეღო ისრაელსა შორის. და დაუდგა ბ(ა)აჲლს. და მოკუდა: (2) რა შნესძინა ცოდვად. რა იქმნეს თავისა მათისა კერბი ვეცხლისა გან მათისა გამოდნობით ჩატად კერბისა. ქმნული ხუროფსაჲ. აღსრულებულნი მათა: და მათ თქუან. დაუკლნეთ კაცი. რამეთუ კორცნი მოაკლდეს: (3) ამის თვს იყვნენ იგინი ვითარცა ღრუბელნი განთიადისანი. და ვითარცა ცუარი ცისკრისაჲ წარმავალი. და ვითარცა მტუერი კალომსაჲ. და ვითარცა ორთქლი ცრემლთაჲ: (4) მე უფალი ღმერთი შენი. რომელმან დავამყარე ცაჲ. და დავჰბადე ქუეყანაჲ: რომლისა კელთა შექმნენ ყოველნი ერნი ცათანი. და არა გიჩუენენ იგინი შენ მისლვად და შედგომად მათა. და მე აღმოვიყვანე შენი ქუეყანით ეგვპტით და ღმერთი თვნიერ ჩემსა არა / რიცნა. და რა არს ჩემსა გარეშც მაცხოვარი: (5) მე გმწყსიდ შენ ქუეყანასა მას უშმწნსა ჴუდაბნოსა მას ზედა:

(6) მსგავსად საძოვართა მათთა და განძიდეს მადრივ. და აღმალდეს გულნი მათნი. და ამის თვს და მივიწყეს მე: (7) და ვექმნე მათ ვითარცა ავაზანი რა ვითარცა ვ ეფხი გზასა ზედა ასურასტანელთასა: (8) რმევმთხვო მათ ვითარცა დათვგანკროთ მილი. და განვხეტქო რმევსული გულისა მათისაჲ. და რმექსამნენ იგინი ლეკუთა მადნარისათა მუნ. და მკეცთა ველურთა განხე თქნენ იგინი: (9) განვრწნილუბასა შინა ისრაელი ვინ რმევწიოს: (10) სადა არს მეფე იგი რმენი. განგარინენ შენ ყოველთა ქალაქთა შენთა. გზჯიდენ შენ რომელისაჲ სთქუ. მომეც მე მეფე და მთავარი:

(11) და მიგცე შენ მეფე რისხვითა ჩემითა. და მაქუნდა გულისწყრომასა ჩემსა: (12) შეკრებული სიცრუვისაჲ ეფრემ. დაფარული ცოდვაჲ მისი: (13) საღმობანი ვითარცა შობადისანი მოუკლენ მას: ესე არს შეილი შენი გონიერი. რამეთუ ვერ შეუდგეს შემუსრვასა შეილთასა: (14) კელისა გან ჯოჯოხეთისა ვიკსნენ იგინი. (სიკუდილისა გან განგარინენ იგინი: აწ) სადა არს საშჯელი შენი სიკუდილო. სადა არს საწერტელი შენი ჯოჯოხეთო: ნუგეშინის ცემაჲ დაფა-

f.376v

f.377r

angelo, et praevaluit. Flebant et deprecabantur me; in domo mea invenerunt me, et ibi dictum est ad eum.

(6) Dominus autem Deus omnipotens erit in memoriali eius. (7) Et tu ad Deum tuum conversus es; misericordiam et iudicium serva, et appropinqua Deo tuo semper. (8) K'anan in manu eius iugum mendacii: principatum dilexit. (9) Dixit Ep'rem: Nunc dives factus sum, inveni requiem mihimetipsi. Et labores eius non *potuerunt* inveniri ei; in mendacio peccavit. (10) Ego Dominus Deus tuus et eduxi te de terra Aegypti et iterum adhuc incolere *faciam* te in tabernaculis, sicut in die festivitatis.

(11) Et loquebar ad prophetas; et visiones multiplicavi, et in manibus prophetarum adsimilatus sum. (12) Si Galaad est, falsi erantne in Galgal principes? Sacrificabant et altaria eorum sicut testudines in vastata terra et in agro. (13) Et recessit Iacob in campum Syriae et serviebat Israël propter mulierem et in muliere custoditus est; (14) Et in propheta eduxit Dominus Israël de terra Aegypti et in propheta custoditus est. (15) Provocavit Ep'rem, et irritavit, et sanguis eius super eundem effundetur, et exprobrationem eius reddet ei Dominus.

13 (1) Secundum verbum Ep'rem, iudicium quoque eius acceptum est in medio Israël, et posuit ad Baal, et mortuus est. (2) Et addidit ad peccandum, et fecerunt sibimetipsis idolum de argento suo conflando ad imaginem idoli, creaturam artificis. Et illi dicent: Mactabitis *ei* homines, quia carnes defece-
runt. (3) Propter hoc erunt illi sicut nubes matutinae et sicut ros aurorae praeteriens, et sicut pulvis areae, et sicut vapor lacrimarum. (4) Ego Dominus Deus tuus, qui firmavi caelum et creavi terram, cuius manus fecerunt omnes exercitus caelorum, et non ostendi illa tibi ut ires et ut sequeris ea. Et ego eduxi te de terra Aegypti, et Deum absque me nescies, neque est extra me salvator. (5) Ego pascebam te in terra illa non habitata super desertum illud;

(6) Ad similitudinem pascuorum eorum et saturati sunt ad satietatem et exaltata sunt corda eorum; et propter hoc obliti sunt mei. (7) Et fiam eis sicut pantherae et sicut pardus in via Assyriorum. (8) Occurram eis sicut ursa perterrita et dirumpam claustra cordis eorum et comedent eos catuli silvae ibi, et bestiae campestris dirumpent eos. (9) In corruptione, Israël, quis auxiliabitur tibi? (10) Ubi est rex ille tuus? Salvete in omnibus civitatibus tuis! Iudicet te *ille* de quo dixisti: Da mihi regem et principem!

(11) Et dabo tibi regem in ira mea, et habebam in furore meo. (12) Coniuratio mendacii Ep'rem: absconditum peccatum eius. (13) Dolores sicut parturientis appropinquabunt ei. Hic est filius tuus prudens, quia non *poterit* sequi cum conterentur filii. (14) De manu inferni liberabo eos: (de morte redimam eos. Nunc) ubi est iudicium tuum, o mors? Ubi est stimulus tuus,

f.377v რულ არს თუალთა გან ჩემთა: (15) რამეთუ მან ძმათა შორის განწვალოს მოავ-
ლინოს ქარი სიცხისაჲ მათ ზედა უფალმან უდაბნოჲთ. და განავმნეს გაშამოსად-
ინელნი მათნი. და განრყუნნეს წყარონი მისნი: / ამან განავმოს ქუეყანაჲ
მისი. და ყოველი ქურჭერი გულისათქუემელი (მისი):

14 (1) უჩინო იქმნეს სამარიაჲ. რამეთუ წინა აღუდგა ღმერთსა თვსსა მახ-
ვლითა დაეცნენ მრუშებანი მათნი ქუე დაეხეთქნენ მუცელქუმულნი მათნი
წარაპნენ: (2) მოიქცე ისრაჲლ უფლისა ღმრთისა შენისა. რამეთუ მოუძღურდი
სიცრუევითა შინა შენთა: (3) მოიხუნეთ თქუენ თანა სიტყუანი. და მოიქცით
უფლისა ღმრთისა თქუენისა: არქუთ მას ძალ გიც მიტევებად ცოდვათა. რამათა
არა მიიღოთ სიცრუევს და მიიღოთ კეთილი და მივაგოთ ნაყოფი ბაგეთა ჩუე-
ნთაჲ: (4) ასურ ვერ მივსნნეს ჩუენ. ცხენთა არლარა აღვსხდეთ. არცა ვპრქუათ
ღმერთნი ჩუენნი ქმნულნი კელთა კაცთანი. რომელი არს შენ შორის ბოლო
შეიწყალოს: (5) განვეკურნო საყოფელი მათი შევიყუარნე იგინი:

(6) და ვეყო მე ვითარცა ცუარი ისრაჲლსა ყუაოდის ვითარცა შროშანი. და
დაიბნეს ძირნი მისნი ვითარცა ლიბანემან: (7) განვიდენ რტონი მისნი. და იყოს
ვითარცა ზეთისხილი ნაყოფიერი და საყნოსელი მისი ვითარცა გუნდრუკისაჲ:
(8) მოიქცენ და დასხდენ ქუეშს საფარველსა მისსა ცხონდენ იფქლითა განმტ-
კიცნენ და ყუაოდიან: ვითარცა ვენაკი საკსენებელი მისი. და ვითარცა ღვწოჲ
ლიბანისაჲ (9) ეფრემისი: რაჲ არს მისი მერმე. და კერპთაჲ მე დავამდაბლო
f.378r იგი და მე განვაძლიერო იგი: მე ვითარცა ნაძვ ბორობანი ჩემ გან ნაყოფი შენი
პოვნებულ არს: (10) ვინ არს ბრძენ და გულისხმაყოს ესე და გონიერ და
ცნას იგი. რამეთუ წრფელ არიან გზანი უფლისანი. და მართალნი ვიდოდინ მათ
ზედა. ხოლო უღმრთონი მოუძღურდენ მათ ზედა:

inferne? Consolatio abscondita est ab oculis meis: (15) Quia ille inter fratres dividet, inmittet ventum aestus super eos Dominus de deserto; et desiccabit fontes eorum et desolabit fontes eorum; hic desiccabit terram eius et omne vas desiderabile (eius).

14 (1) *Ex oculis* evanescet Samaria, quia restitit Deo suo. In gladio cadent; adulteria (*sic*) eorum deorsum discidentur; praegnantem suas diffident. (2) Convertere, Israël, ad Dominum Deum tuum, quia debilitatus es in mendaciis tuis. (3) Tollite vobiscum verba, et convertimini ad Dominum Deum vestrum. Dicite ei: Potes dimittere peccata, ut non accipiamus mendacium, et accipiamus bonum, et reddamus fructum labiorum nostrorum. (4) Assur non *poterit* salvare nos. In equo iam non sedebimus, neque dicemus: Dii nostri opera manuum hominum; qui est in te pupilli miserebitur. (5) Sanabo habitaculum eorum: diligam eos.

(6) Et fiam ego sicut ros Israël; florebit sicut lilium, et inmittet radices suas sicut Libanus. (7) Exhibunt rami eius, et erit sicut oliva fructifera, et odor eius sicut turis. (8) Convertentur et sedebunt sub tegumentum eius; vivent tritico; confirmabuntur et florebut; sicut vinea, memoriale eius, et sicut vinum Libani. (9) Ep'rem (*gen*). Quid est ei ultra quidem et idolis? Ego humiliabo eum et ego confortabo eum. Ego sicut cedrus-salix; ex me fructus tuus inventus est. (10) Quis est sapiens, et intellegit hoc? Et prudens, et cognoscet illud? Nam rectae sunt viae Domini, et iusti ambulabunt in eis, impii autem debilitabuntur in eis.

იოველ წინაწარმეტყუელისაჲ.

I(b) f.2v 1

(1) სიტყუაჲ უფლისაჲ. რომელ იყო იოველის მიმართ ძისა ბათუცლისა:
(2) ისმინეთ ესე მოხუცებულთა. და ყურადღიეთ ყოველთა დამკვდრებულთა
ქუეყანისათა: უკუეთუ იქმნა ესე—ვითაჲი დღეთა თქუენთა. ანუ დღეთა მამათა
თქუენთასა: (3) [მათ თვს] შვილთა თქუენთა უთხრობდით. და შვილნი თქუენნი
f.3r შვილთა მათთა. და შვილნი მათნი ნათესავსა სხუასა:/ (4) რამეთუ ნეშტი იგი
ჭიისაჲ შეჭამა მკალმან. და ნეშტი იგი მკლისაჲ შეჭამა ბუზუჲმან. და ნეშტი იგი
ბუზსაჲ შეჭამა გესლმან: (5) განიფრთხვედ რომელთა ეგე გორავს ღვნითა
თვსითა. და ტიროდეთ: გოდებდით ყოველნი. რომელნი სუამთ ღვნოსა სიმორ-
ვალედ. რამეთუ მოღებულ არს პირისა გან თქუენისა შუებაჲ და მხიარულებაჲ:
(6) რამეთუ ნათესავი აღმოკდა ქუეყანასა ჩუენსა. ძლიერი და ურიცხვ:
კბილნი მათნი. კბილნი ლომთანი. და შუანი მათნი ლეკუთა მათთანი: (7) დადგა
სავენაკე ჩემი განსარყუნელად. და ლელუვანი ჩემი შესამუსრველად: გამოძიებით
გამოძიდა იგი. (და) განაგდო და განა[სპეტაკნა] რტონი მი[სნი]: (8) გო[დებედ]
ჩემდამო [სძლისა თვს] შემოსილისა [ძაძითა] ქმარსა ზედა თვსსა ქ[ა]ლწულები-
თგანსა: (9) აღებულ არს სახლისა გან უფლისა შესაწირავი და მსხუერპლი:
იგლოვდით მღდელნი მსახურნი საკურთხეველისანი: (10) რამეთუ უბადრუკ
იქმნეს ველნი: იგლოვდინ ქუეყანაჲ. რამეთუ უბადრუკ იქმნა იფქლი. განჰმა
ღვნოჲ. შემცირდა ზეთი:

f.3v

(11) განჰმეს ქუეყანის—მოქმედნი—გოდებდით აგარაკნი იფქლისა თვს და
ქრთილისა. რამეთუ წარწყმდა სასთულებელი ველთა გან: (12) ვენაკე განჰმა.
და ლელოვანი შე/მცირდა ბროწეული [და დანაკის—კუ]დი და ვა[შლი და
ყოველი] ხჴ ველი[საჲ განჰმა.] რამეთუ არც[ხვნეს სიხა]რულსა ძეთა კაცთასა:
(13) მოირტყენ(ი)თ და იტყებდით მღდელნი: გოდებდით მსახურნი საკურთხევე-
ლისანი: შევედით და დაიძინეთ ძაძითა. მსახურთა მაგათ ღმრთისათა. რამეთუ
დაესრულა სახლისა გან ღმრთისა თქუენისა შესაწირავი და მსხუერპლი: (14)
წმიდა ყავთ მარხვაჲ. ქადაგებდით კურნებასა. შეკრიბენ(ი)თ მოხუცებულნი
ყოველნი დამკვდრებულნი ქუეყანისანი სახლსა უფლისა ღმრთისა ჩუენისასა: და
ლაღადებდით უფლისა მიმართ ერთბამად: (15) ვაჲ მე. ვაჲ მე. ვაჲ მე. მას დღესა.
რამეთუ ახლოს არს დღჴ იგი უფლისაჲ და ვითარცა უბადრუკებაჲ უბადრუკე-
ბისა გან მოიწიოს:

f.4r

(16) წინაშე თუალთა თქუენთა საზრდელი მოაკლდა სახლისა გან ღმრთისა
თქუენისა შუებაჲ და სიხარული: (17) ხლდებოდეს დიაკეულნი ბაგათა მათთა
ზედა. განირყუნეს საუნჯენი. დაირღუეს საწწხელნი. რამეთუ განჰმა იფქლი:
(18) რაჲ მე დავიუნჯოთ თავისა ჩუენისა: ტიროდეს მროწეულნი ზროხათანი.
რამეთუ არა იყო საძოვარ მათა. და სამწყსონი ცხოვართანი განირყუნეს: (19)
შენდამი უფალო ვლადებდე. რამეთუ ცეცხლმან განლია შუენიერებაჲ უდა-
ბნოჲსაჲ. და ალი აღატყდა ყოველთა ხეთა ველისათა:/ (20) და საცხოვართა
ველისათა აღიხილნეს შენდა. რამეთუ განჰმეს გამოსატევებელნი წყალთანი და
ცეცხლმან შეჭამა შუენიერებაჲ უდაბნოჲსაჲ:

Iovel Prophetæ

1 (1) Verbum Domini, quod fuit ad Iovel, filium Bat'uël. (2) Audite hoc, senes, et aurem præbete, omnes habitatores terrae! Numquid factum est huiusmodi in diebus vestris, aut in diebus patrum vestrorum? (3) Super illa filiis vestris narrate, et filii vestri filiis suis, filii eorum generationi alii. (4) Etenim reliquias illas erucæ comedit locusta, et reliquias illas locustæ comedit musca, et reliquias illas muscæ comedit rubigo. (5) Evigilate, isti qui ebrii estis vino vestro, et flete; lugete, omnes qui bibitis vinum ad ebrietatem, quia sublatae sunt ab ore vestro iucunditas et lætitia.

(6) Gens enim ascendit super terram nostram, fortis et innumerabilis; dentes eorum dentes leonum, et molares eorum *molares* catulorum eorum. (7) Posuit vineam meam in destructionem, et ficetum meum in contritionem. Scrutatione scrutatus est eam et reiecit *id* et albos fecit ramos eius. (8) Lamentamini ad me de sponsa accincta sacco super sponsum eius a virginitate. (9) Sublatum est de domo Domini sacrificium et victima. Plorate, sacerdotes, ministri altaris, (10) Quia infelices facti sunt campi; ploret terra, quia infelix factum est triticum, exsiccatum est vinum, deminuit oleum;

(11) Desiccati sunt agricolæ. Lamentamini, agri, de tritico et hordeo, quia periit vindemia a campis. (12) Vineæ exaruit, et ficetum deminuit; malogranatum et palma et malus et omnis arbor campi exaruit, quia confusa sunt in gaudio filiorum hominum. (13) Accingimini et plangite, sacerdotes; lamentamini, ministri altaris; ingredimini et obdormiscite in sacco, ministri isti Dei, quia finitum est de domo Dei vestri sacrificium et victima. (14) Sanctificate ieiunium, prædicate sanationem, congregare senes, omnes habitatores terræ, in domum Domini Dei nostri, et clamate ad Dominum unā. (15) Vae mihi, vae mihi, vae mihi, in illo die, quia prope est dies ille Domini, et quasi infelicitas ab infelicitate adveniet.

(16) Coram oculis vestris alimentum defecit, de domo Dei vestri iucunditas et gaudium. (17) Saliebant iuvencae in (*lit.* super) præsepibus suis, destructa sunt horrea, diruta sunt torcularia, quia exaruit triticum. (18) Quid quidem thesaurizabimus nobismetipsis? Flebant iuvencae vaccarum, quia non erat pascuum eis, et greges ovium destructi sunt. (19) Ad te, Domine, clamabo, quia ignis consumpsit pulchritudinem deserti, et flamma accensa est in omnibus arboribus campi; (20) Et pecora campi suspexerunt ad te, quia exsiccati sunt exitus aquarum, et ignis devorabit pulchritudinem deserti.

2 (1) დაჰბერეთ ნესტუსა სიონს შინა: ქადაგებდით მთასა წმიდასა ჩემსა. და შეკრბედ ყოველნი დამკვდრებულნი ქუეყანისანი. რამეთუ მოწევნულ არს დღე იგი უფლისაჲ. რამეთუ ახლოს არს (2) დღე ბნელისაჲ და წყუდიადისაჲ. დღე ღრუბლისაჲ და ნისლისაჲ. ვითარცა ცისკარი მოეფინოს მათა ზედა ერი მრავალი და ძლიერი: მსგავსი მისი არა იყო საუკუნითგან. და მისა შემდგომად არა შეეძინოს: ვიდრე წლადმდე თესლითი თესლად: (3) წინაშე მისა ცეცხლ განმლეველ. და უკუანა კერძო მისა აღატყდეს ალი. ვითარცა სამოთხე [საშუე]ბლისაჲ ქუეყანაჲ [წინაშე პი]რსა მისსა. და შე[მდგომად მისა] ველ განწყუნილ[ების]. და განრინებული არა იყოს მის გან: (4) ვითარცა ხილვაჲ ჰუნეთაჲ ხილვაჲ მათი. და ვითარცა მკედარნი ეგრე სდევნიდენ: (5) ვითარცა კმაჲ ეტლებისაჲ თხემთა ზედა მათათსა ზღდებოდიან. და ვითარცა კმაჲ ალისა ცეცხლისაჲ. რომელი შემჰამნ ლერწამსა. და ვითარცა ერი მრავალი (და) ძლიერი განწყობილი ბრძოლად:

(6) წინაშე პირსა მისსა შეიმუსრნენ ერნი: ყოველი პირი ვითარცა ქოთნისაჲ სიცხითა: (7) და ვითარცა მბრძოლნი რბიოდინ. და ვითარცა კაცნი მბრძოლნი აღვდენ ზღუდესა. და (აწ) კაცად-კაცადი გზასა თვსსა წარვიდეს. და არა მიაქცი/ონ ალაგთა მათთა [გან: (8) და] კაცად-კაცადი ძმისა [გან თვსის]ა და მოყუსი[სა] არა განეშ[ოროს: დ]ამძიმებულ[ნი საქუ]რველითა მათითა ვიდოდიან. და ისრებითა მათითა დაეცნენ. და არა მოესრულნენ: (9) ქალაქსა შეევედრნენ. და ზღედეთა ზედა რბიოდინ: სახლებსა ზედა აღვიდენ. და სარკუმლებით შევიდენ ვითარცა მპარავნი: (10) წინაშე პირსა მისსა დაეკვას ქუეყანაჲ. და შეიძრას ცაჲ: მზე და მთოვარე დაბნელდენ. და ვარსკულავთა დაიფარონ ნათელი თვისი:

(11) და უფალმან მოსცეს კმაჲ თვისი წინაშე პირსა ძლიერებისა მისისასა. რამეთუ დიდ არს ფრიად ბანაკი მისი. რამეთუ ძლიერ არს საქმე სიტყუათა მისთაჲ. რამეთუ დიდ არს დღე იგი უფლისაჲ: დიდ არს. და გამოჩინებულ ფრიად. და ვინ მე იყოს შემძლებელ მისა: (12) და აწ იტყვს უფალი ღმერთი თქუენი: მოიქეცით ჩემდა ყოვლითა გულითა თქუენითა. და მარხვითა. და ტირილითა. და ტყეებითა: (13) და დაიბენით გულნი თქუენნი. და ნუ სამოსელნი (თქუენნი): და მოიქეცით უფლისა ღმრთისა თქუენისა. რამეთუ მოწყალე და შემწყყნარებელ არს. სულ-გრძელ და დიდად მოწყალე: და შეინანის ბოროტის-ყოფისა თვის: (14) ვინ უწყის. უკუეთუ მოიქცეს. და შეინანოს. და დაუტეოს შემდგომად მისა კურთხევაჲ მსხუერპლი. და შესაწირავი უფალსა ღმერთსა ჩუენსა: (15) დაჰბერეთ ნესტუსა სიონს შინა: წმიდა ყავთ/ [მარხვაჲ: ქადაგებდით მსახურებასა:

(16) შეკრიბეთ ერი: წმიდა ყავთ ეკლესიაჲ: გამოირჩიენით მოხუცებულნი. და შემოკრიბენით ჩიჴლნი მწოვარნი ძუძუთანი: გამოვედინ სიძე სასუენებელით თვსით. და სძალი სასძლოათ თვსით: (17) და შორის ხარისხსა საკურთხეველისასა ტიროდენ მღდელნი. რომელნი ჰმსახურებენ უფალსა: და იტყოდენ: ულზინე უფალო. ერსა შენსა. და ნუ მისცემ სამკვდრებელსა შენსა საყუედრელად. რათა არა ჰმთავრობდენ წარმართნი. რათა ნუ უკუე თქუან წარმართთა: სადა არს ღმერთი იგი მათი: (18) და შეიშურა უფალმან ქუეყანისა მის თვს. და ჰრ(ი)და ერსა თვსსა: (19) და მიუგო უფალმან ერსა თვსსა. და ჰრქუა მას: აჰა ესერა მე გამოვივლინო თქუენ იფქლი და ღვწოჲ და ზეთი. და განსძლეთ მითა. და არღარა მიგცნე თქუენ საყუედრელად წარმართთა შორის: (20) და ჩრდილოასანი იგი განვდეენე თქუენ გან. და განვკადნე იგი ურწყულსა. და განვრყუნე პირი მისი ზღუასა მას პირველსა. და შემდგომი მისი ზღუა(სა) მას უკუანადსკენლსა: და

f.4v

O f.38or

2

(1) Inflaſte tubam in Sion, praedicare in monte ſancto meo, et congrega-
mini, omnes habitatores terrae, quia advenit dies ille Domini, quia prope eſt
(2) Dies tenebrarum (*ſing.*) et caliginis, dies nubis et nebulae. Sicut aurora
expandetur ſuper montes populus multus et fortis, ſimilis ei non fuit ab aeterno,
et poſt eum non adicietur ad annos a generatione in generationem. (3) Ante
eum ignis conſumens, et a tergo eius accendetur flamma. Sicut paradisus
deliciarum terra ante faciem eius, et poſt eum ager destructionis, et liberatus
non erit ab eo. (4) Quasi aspectus equorum aspectus eorum, et quasi equites
ſic perſequentur. (5) Sicut ſonitus curruum ſuper cacumina montium ſalient,
et ſicut ſonitus flammae ignis, quae devorat harundinem, et ſicut populus
multus (et) fortis, inſtructus ad bellum.

(6) Coram facie eius conterentur populi; omnis facies ſicut *pars* ollae
in calore. (7) Et ſicut bellatores current, et ſicut homines bellatores aſcendent
murum, et (nunc) unusquiſque in via ſua abibit, neque avertentur a ſemitis
ſuis. (8) Et unusquiſque a fratre ſuo et a proximo non ſe removebit; graves
armaturā ſuā ambulabunt, et ſagittis ſuis cadent nec interibunt. (9) Ad civi-
tatem confugient, et ſuper muros current; ſuper domos aſcendent, et per
fenestras intrabunt ſicut fures. (10) Ante faciem eius claudetur terra, et com-
movebitur caelum; ſol et luna obtenebrabuntur, et ſtellae celabunt lucem ſuam.

(11) Et Dominus dabit vocem ſuam ante faciem fortitudinis ſuae, quia
magna ſunt valde caſtra (*ſing.*) eius, quia fortia ſunt opera (*ſing.*) verborum
eius, quia magnus eſt dies ille Domini; magnus eſt et praeclarus valde, et quis
poterit ad eum? (12) Et nunc dicit Dominus Deus veſter: Convertimini ad
me in toto corde veſtro et ieiunio et fletu et planctu. (13) Et ſcindite corda
veſtra, et non veſtimenta (veſtra), et convertimini ad Dominum Deum veſtrum,
quia miſericors et benignus eſt, patiens et multum miſericors, et eum paenitet
maleficii faciendi. (14) Quis ſcit ſi convertatur, et eum paeniteat, et relinquat
poſt ſe benedictionem, victimam et ſacrificium Domino Deo noſtro? (15) In-
flaſte tubam in Sion; ſanctificate ieiunium, praedicare miniſterium,

(16) Congregate populum, ſanctificate eccleſiam, elige ſenes, et con-
gregate parvulos ſugentes ubera; egrediatur ſponſus de quiete ſua, et ſponſa
de thalamo ſuo. (17) Et in medio gradus altaris plorabunt ſacerdotes, qui
miniſtrant Domino, et dicant: Parce, Domine, populo tuo, et ne deſ heredi-
tatem tuam in opprobrium, ut non dominantur gentiles, ne forte dicant gentiles:
Ubi eſt Deus ille eorum? (18) Et zelatus eſt Dominus propter terram illam
et pepercit populo ſuo. (19) Et reſpondit Dominus populo ſuo et dixit ei:
Ecce ego mittam vobis triticum et vinum et oleum, et ſaturabimini eis; et iam
non dabo vos in opprobrium inter gentiles; (20) Et eos *qui* ab aquilone *sunt*
expellam a vobis, et detrudam eos in inaquosum et deſtruam faciem eius in
mari illo primo, et poſteriora (*ſing.*) eius in mari illo novissimo. Et aſcendet

f.38ov აღვიდოდის სიხენეშს მისი. და აღვიდოდის მყარლობაჲ მისი./ რამეთუ განდიდნეს საქმენი მისნი:

(21) ნუ გეშინინ ქუეყანაო გიხაროდენ და მხიარულ იყავ. რამეთუ განადიდა უფალმან ყოფაჲ: (22) ნუ გეშინინ საცხოვართა ველისათა. რამეთუ მწუხანს გამოიღეს ველთა უდაბნოჲსათა. და ხემან გამოიღო ნაყოფი თჳსი ლელუმან და ვენაკმან მოსცეს ძალი თჳსი: (23) და შეილთა სიონისათა გიხაროდენ და მხიარულ იყვენით უფლისა მიმართ ღმრთისა თქუენისა. რამეთუ მოგცა თქუენ საზრდელი სიმართლედ. და გიწვმოს თქუენ წვმაჲ მსთუა და მცხუედი. ვითარცა იგი პირველ: (24) და აღივსნენ კალონი იფქლითა. და გარდაეცემოდინ საწნეხელნი ღვინითა და ზეთითა: (25) და მოგაგოს თქუენ მათ წელთა წილ რომელი შეჰამა მკალმან და ბუზმან და მგრავნელმან და ჭიამან. ძალმან ჩემმან დიდმან რომელი გამოვავლინე თქუენდა:

(26) და შეჰამდეთ ჭამით და განსძლეთ. და აქებდეთ სახ(ე)ლსა უფლისა ღმრთისა თქუენისასა. რომელი ყო თქუენ თანა საკვრველი. და არა ჰრცხუნენს ერსა ჩემსა უკუნისამდე: (27) და სცნათ რამეთუ ისრაჲლსა შორის მე ვარ და მე ვარ უფალი ღმერთი თქუენი და არა ვინ არს სხუაჲ ჩემსა გარეშს. და არღარა ჰრცხუნენს ერსა ჩემსა უკუნისამდე: (28) და იყოს ამისა შემდგომად. იტყვს უფალი ღმერთი მივჰვინო სულისა გან ჩემისა ყოველსა კორციელსა. და წინაწარმეტყუელებდენ ძენი თქუენნი და ასულნი თქუენნი. და მოხუცებულნი თქუენნი საჩუენებლით იხილვიდენ. და ჭაბუკნი თქუენნი ხილვით ჰხედვიდენ:/ (29) და მონათა ჩემთა ზედა და მკევალთა ჩემთა ზედა მათ დღეთა შინა მივჰვინო სულისა გან ჩემისა: (30) და ვსცე ნიშებ ცათა შინა. და სასწაულ ქუეყანასა ზედა. სისხლი და ცეცხლი და არმური კუამლისაჲ:

(31) მშს გარდაიქცეს ბნელად. და მთოვარს სისხლად ვიდრე მოსლვადმდე დღისა მის უფლისა დიდისა და განჩინებულისა: (32) და იყოს ყოველმან რომელმან ჰხადოს სახელსა უფლისასა ცხონდეს. რამეთუ მთასა წმიდასა ჩემსა სიონსა და იზრუსალემს იყოს განრიცხული იგი ვითარცა თქუა უფალმან და მახლობელთა რომელთა მოუწოდის უფალი ჩუენი:

3 (1) აჰა ესერა მე მათ დღებთა შინა და მათ ჟამთა შინა. რაჟამს მოვაქციო ტყუჲ იუდასი და იზრუსალემისაჲ. (2) და შევეკრიბნე ყოველნი ნათესავნი. და შთავიყვანე ღელესა მას იოსაფატისასა: და ვეშჯოდი მათ მუნ ერისა ჩემისა თჳს და სამკვდრებელისა ისრაჲლისა. რომელნი განზნეულ არიან წარმართთა შორის. რამეთუ ქუეყანაჲ ჩემი განიყვეს: (3) და ერსა ჩემსა ზედა განიღდეს წილი. და მისცნეს ყრმანი მეძავთა. და ქალებსა განჰყიდდეს ღვინოდ. და სუმიდეს: (4) და რაჲ მე თქუენცა ჩემდა ვე. ტვროს და სიდონ ნუ მოსაგებელსა რას მომაგებთ მე. ანუ ძვრსა ივსენებთ თქუენ ჩემ ზედა: მწრაფლ და ადრე მიგავო მისაგებელი თქუენი თავთა თქუენთა: (5) ამის თჳს რამეთუ ვეცხლი ჩემი და ოქროჲ ჩემი წარიღეთ. და რჩეული ჩემი და უკეთესი ჩემი მიიღეთ ტაძართა თქუენათ:

f.38iv (6) და ძენი/ იუდასნი და ძენი ისრაჲლისანი მიჰყიდენით ძეთა იონთასა. რაჲთა განაშორნენ იგინი საზღვართა გან მათთა: (7) აჰა ესერა მე აღვადგინე იგინი მიერ ადგილით. ვიდრე იგინი მიჰყიდენით მუნ. და მიგავო თქუენ მისაგებელი თქუენი თავთა თქუენთა: (8) და მივსცნე ძენი თქუენნი და ასულნი თქუენნი კელთა ძეთა იუდასთა. და განყიდნენ იგინი ნათესავთა შორიელთა. რამეთუ უფალი იტყოდა: (9) ქადაგებლით ამას წარმართთა შორის წმიდა ყავთ ბრძოლაჲ აღადგინენით მბრძოლნი მოვედით და აღვედით ყოველნი კაცნი მბრძოლნი:

malitia eius, et ascendet foetor eius, quia magnificata sunt opera eius.

(21) Noli timere, terra! Gaude et laeta esto, quia magnificavit Dominus ut faceret. (22) Nolite timere, pecora campi, quia gramen viride produxerunt campi deserti, et arbor produxit fructum suum; ficus et vinea dederunt virtutem suam. (23) Et, filii Sion, gaudete et laeti estote ad Dominum Deum vestrum, quia dedit vobis alimentum in iustitiam, et mittet vobis pluviam matutinam et serotinam, sicut prius; (24) Et implebuntur areae tritico et redundabunt torcularia vino et oleo. (25) Et retribuet vobis pro illis annis quod (*sing.*) comedit locusta et musca et vermis et eruca, fortitudo mea magna, quam misi ad vos;

(26) Et comedetis comestione, et saturabimini, et laudabitis nomen Domini Dei vestri, qui fecit vobiscum mirabile, et non confundetur populus meus ad aeternum. (27) Et scietis, quia in medio Israël ego sum, et ego sum Dominus Deus vester, et nemo est alius praeter me, nec iam confundetur populus meus ad aeternum. (28) Et erit post hoc, dicit Dominus Deus, effundam de spiritu meo super omnem carnem (*lit.* carnale); et prophetabunt filii vestri et filiae vestrae, et senes vestri somnio somniabunt, et iuvenes vestri visione videbunt. (29) Et super servos meos et super ancillas meas in illis diebus effundam de spiritu meo. (30) Et dabo signa in caelis et prodigia super terram, sanguinem et ignem et vaporem fumi.

(31) Sol convertetur in tenebras (*sing.*), et luna in sanguinem ante adventum diei illius Domini magni et praeclari. (32) Et erit, omnis qui invocaverit nomen Domini salvabitur, quia in monte sancto meo Sion et in Hierosolymis erit liberatus ille, sicut dixit Dominus, et proximi quos vocabit Dominus noster.

3 (1) Ecce ego in illis diebus et in illis temporibus, cum convertero captivitatem Iuda et Hierosolymae, (2) Et congregabo omnes gentes et deducam eas in vallem illam Iosap'at; et ius dicam eis ibi propter populum meum et hereditatem Israël, qui dispersi sunt inter gentiles, quia terram meam dividerunt; (3) Et super populum meum miserunt sortem, et dederunt pueros meretricibus, et puellas vendebant pro vino, et bibebant. (4) Et quid vos quoque ad me ipsum, Tyrus et Sidon? Nolite retributionem quandam retribuere mihi, aut nolite mali recordari vos super me? Alacriter et cito retribuam retributionem vestram in capita vestra, (5) Propter hoc quia argentum meum et aurum meum abstulistis et electum meum et optimum meum cepistis in templa vestra,

(6) Et filios Iuda et filios Israël vendidistis filiis Graecorum, ut removerent eos a terminis eorum. (7) Ecce ego suscitabo eos illinc de loco, quo illos vendidistis illuc, et retribuam vobis retributionem vestram in capita vestra. (8) Et dabo filios vestros et filias vestras in manibus filiorum Iuda et vendent eos gentibus longinquis, quia Dominus loquebatur. (9) Praedicate hoc inter gentiles, sanctificate bellum, suscite bellatores, venite et ascendite, omnes

(10) და დაჭრენით საჯნისნი თქუენნი კრმლად. და მანგლები თქუენი ლახურებად უძღური იგი იქადოდენ ვითარმედ ძალ-მიც:

(11) შეკერბით და შევედით ყოველი თესლები გარემო. და შემოკერბით მუნ: მშვიდი იგი იყავნ მოლალე: (12) აღდგედ და აღვიდედ ყოველი თესლები კევსა მას იოსაფათისასა. რამეთუ მუნ დაეჯდე საშჯელად ყოველთა ნათესავთა გარემოას:

I(b) f.5r

(13) განავლინენით მანგა]/ლნი. რამეთუ მოწვეწულ არს სასთულებელი შევე-
დით. წნეხდით. რამეთუ საესჲ არს საწნეხელი. და გარდაეცემიან ტაგარნი რამეთუ
განმრავლდა ბოროტი მათი: (14) ოხრით ოხრიდეს ღელესა მას საშჯელისასა.
რამეთუ ახლოს არს დღჲ იგი უფლისაჲ ღელესა მას საშჯელისასა: (15) მჴც და
მთოვარჲ დაბნელდენ. და ვარსკულავთა დაიფარონ ნათელი მათი:

(16) ხოლო უფალმან სიონით დაღადა-ყოს. და იჲრუსალემით მოსცეს კმაჲ
თჳსი: და შეიძრას ცაჲ და ქუეყანაჲ ხოლო უფალო ერიდოს ერსა თჳსსა. და
განაძლიერნეს უფალმან ძენი ისრაჲლისანი: (17) და სცნათ. რამეთუ მე ვარ
უფალი ღმერთი თქუენი. რომელი დამკვდრებულ ვარ სიონს მთასა წმიდასა
ჩემსა. და იყოს იჲრუსალემი წმიდა. და უცხოთესლი არღარა განვიდეს მიერ:
(18) და იყოს მას დღესა შინა. გამოადინებდენ მთანი სიტკბოებასა. და ბორცუნი
ადინებდენ სძესა. და ყოველთა ნაკადულთა იუდაასთა დიოდთან წყალნი. და
წყაროჲ სახლისა გან უფლისა გამოვიდეს. და მოჰრწყვიდეს კევსა მას საბელთასა:
(19) ეგვბტჲ განსარყუნელად იყოს. და იღუმიჲჲ ველად განრყუნის სიცრუვეთა
თჳს ძეთა იუდაასთა: ამის თჳს რამეთუ დასთხიეს სისხლი უბრალოჲ ქუეყანასა
მათსა: (20) ხოლო ჰურიასტანი უკუენისამდე დაემკვდროს. და იჲრუსალემი
თესლითი თესლადმდე:

(21) და გამოვიძიო სასხლი მათი. და არა უბრალო ვყენე იგინი. და უფალმან
დაიმკვდროს სიონს შინა:

homines bellatores; (10) Et concidite aratra vestra in gladios, et falces vestras in lanceas. Debilis ille iactet: Quoniam vim habeo.

(11) Congregamini et ingredimini, omnes gentes in circuitu, et congregamini illuc. Mitis ille sit pugnax. (12) Assurgant et ascendant omnes gentes in convallem illam Iosap'at, quia ibi sedebo ad iudicandas omnes gentes in circuitu. (13) Mittite falces, quia advenit vindemia; ingredimini, calcate, quia plenum est torcular, et redundant lacus, quia multiplicatum est malum eorum. (14) Strepitu strepebant in valle illa iudicii, quia prope est dies ille Domini in valle illa iudicii. (15) Sol et luna obtenebrabuntur, et stellae occultabunt lucem suam.

(16) Dominus autem de Sion clamabit, et de Hierosolymis dabit vocem suam, et commovebitur caelum et terra. Dominus autem parcat populo suo et confortabit Dominus filios Israël. (17) Et scietis quia ego sum Dominus Deus vester, qui habito in Sion monte sancto meo. Et erit Hierosolyma sancta, et alienigena amplius non transibit per eam. (18) Et erit, in illo die stillabunt montes dulcedinem, et colles fluent lacte, et in omnibus fontibus Iuda fluent aquae, et fons de domo Domini exhibit et irrigabit convallem illam funium. (19) Aegyptus in destructionem erit, et Idumaea in campum destructionis propter mendacia filiorum Iuda, propter hoc quia effuderunt sanguinem innocentem in terra sua. (20) Iudaea autem in aeternum habitabitur, et Hierosolyma a generatione in generationem.

(21) Et exquiram sanguinem eorum, nec innocentes faciam eos, et Dominus habitabit in Sion.

ამოს წინაწარმეტყუელისაჲ.

I(b) f.5r 1

(1) სიტყუანი ამოსისნი. რომელ იყვნეს აკარიმს თეკუაჲსით. რომელ(ნი) იხილ(ნ)ა იცრუსალემისა თჳს დღეთა ოზიასთა მეფისა ჰურიასტანისათა. და დღეთა იერობოამისთა ძისა იოასისთა მეფისა ისრაჲლისა. უწინარჳს ორისა წლისა ძრვისა მის დიდისა: (2) და თქუა უფალი სიონით იტყოდა. და იცრუსალემით მოსცა კმაჲ თჳსი. და იგლოვდეს საძოვარნი სამწყსოთანი. და განჳმა თხემი კარმელისაჲ: (3) და თქუა უფალმან სამთა მათ ზედა უღმრთოებათა დამასკუსათა/ და ოთხთა არა გარე მოვექცე მას. ამის თჳს რამეთუ განხერხვიდეს ხერხითა რკინისაჲთა მუცელ ქმნულთა მათ გალაადს შინა: (4) და გამოვაგლინო ცეცხლი სახლსა ზედა აზაელისსა. და შეჰამნეს საფუძველნი ძისა ადერისნი: (5) და შევემუსრნე მოქლონნი დამასკისანი. და მოვსრნე მკვდრნი იგი ველისა მის გან ჰნისისანი. და მოვსწყვდნე ტომნი კაცთა გან ქანაანისათანი. და წარმოიტყუენოს ერი ასურეთისაჲ რჩეული. იტყვს უფალი:

f.5v

(6) ამას იტყვს უფალი სამთა (მათ) ზედა უღმრთოებათა გაზაჲსათა და ოთხთა. არა გარე მოვექცე მათ. წარტყუენვისა მის თჳს ტყვსა სალომონისა. და შეყვანებისა მის თჳს იღუმის: (7) და გამოვაგლინო ცეცხლი ზღუდეთა ზედა გაზაჲსათა. და შეჰამნეს საფუძველნი მისნი: (8) და მოვსრნე დამკვდრებულნი აზოტისანი. და აღვიღო ტომი ასკალონით. და მივაწიო კელი ჩემი აკარონსა ზედა. და წარწყმდენ ნეშტნი იგი უცხოთესლთანი. იტყვს უფალი: (9) ამას იტყვს უფალი სამთა მათ ზედა უღმრთოებათა ტვროსისათა და ოთხთა. არა გარე მოვექცე მას. ამის თჳს რამეთუ შეიყენეს ტყუჲ სალომონისი იღომეჲს. და არა მოივსენეს აღთქმად ძმათაჲ: (10) და გამოვაგლინო ცეცხლი ზღუდეთა ტვროსისთა და შეჰამნეს საფუძველნი მისნი:

(11) ამას იტყვს უფალი სამთა მათ ზედა უღმრთოებათა იღუმიაჲსათა და ოთხთა. არა გარე მოვექცე მათ დევნისა მის თჳს მახვლითა ძმათა მათთაჲსა. და განრყუნა დედაჲ ქუეყანასა ზედა. და მოიტაცა საწამებელად (და) შესაძრწუნებელად მისა. და ზედა მისლვაჲ დაიმარხა ძლეჲად: (12) და გამოვაგლინო ცეცხლი თემანსა ზედა და შეჰამნეს საფუძველნი ზღუდეთა მისთანი: (13) ამას იტყვს უფალი სამთა მათ ზედა უღმრთოებათა ძეთა ამონისთა და ოთხთა. არა გარე მოვექცე მათ. ამის თჳს რამეთუ განაჰებდეს მუცელ ქმნულთა მათ/ გალაღელთასა. რაჲთა განავრცნენ საზღვარნი მათნი: (14) და აღვაგზნე ცეცხლი ზღუდეთა ზედა რაბათისათა. და შეჰამნეს საფუძველნი მისნი ღალადებით დღესა ბრძოლისასა. და შეიძრას დღესა აღსასრულისა მისისასა: (15) და განვიდენ მეფენი მისნი ტყუედ. და მღდელნი მათნი და მთავარნი მათნი ერთბაჲდ. იტყვს უფალი:

f.6r

2

(1) ამას იტყვს უფალი სამთა მათ ზედა და ოთხთა უღმრთოებათა მოაბისათა. არა გარე მოვექცე მას. ამის თჳს რამეთუ დაწუნეს ძუალნი მეფისა იღუმიაჲსანი მტურად: (2) და გამოვაგლინო ცეცხლი მოაბსა ზედა. და შეჰამნეს საფუძველნი ქალაქებისა მისისანი. და მოკუდეს უძლურებათა შინა მოაბი ღალადებითა და კმითა ნესტსაჲთა: (3) და მოვსრა მსაჯული მის გან. და ყოველნი მთავარნი მისნი მოვსწყვდნე მათ თანა. იტყვს უფალი: (4) ამას იტყვს უფალი სამთა (მათ)

Amos Prophetæ

1 (1) Verba Amos, quae fuerunt in Akarim de T'ekua, quae vidit de Hierosolyma in diebus Oziae regis Iuda, et in diebus Ieroboam, filii Ioas, regis Israël, ante duos annos terraemotus illius magni. (2) Et dixit: Dominus de Sion loquebatur et de Hierosolyma dedit vocem suam; et lugebant pascua gregum, et exsiccatus est vertex Carmeli. (3) Et dixit Dominus: Super tribus illis impietatibus Damasci et quattuor non divertam ab illo *verbo*, propter hoc quia serrabant serrā ferreā praegnantes illas in Galaad. (4) Et mittam ignem super domum Azaël, et devorabit fundamenta filii Ader. (5) Et conteram vectes Damasci, et disperdam habitatores illos de campo illo Ōn, et interficiam tribus de hominibus K'anaan, et in captivitatem ducetur populus Syriae electus, dicit Dominus.

(6) Hoc dicit Dominus: Super tribus (illis) impietatibus Gazae et quattuor non divertam ab illis *verbis* propter captivitatem illam, captivitatem Salomonis, et propter introductionem illam in Idumaeam. (7) Et mittam ignem super muros Gazae, et devorabit fundamenta eius. (8) Et disperdam habitatores Azoti, et auferam tribum de Ascalone; et mittam manum meam super Akaron, et peribunt reliquiae illae alienigenarum, dicit Dominus. (9) Hoc dicit Dominus: Super tribus illis impietatibus Tyri et quattuor non divertam ab illo *verbo*, propter hoc quia concluderunt captivitatem Salomonis in Idumaeam, et non recordati sunt foederis fratrum. (10) Et mittam ignem in muros Tyri, et devorabit fundamenta eius.

(11) Hoc dicit Dominus: Super tribus illis impietatibus Idumaeae et quattuor non divertam ab illo *verbo*, propter persecutionem illam in gladio fratrum eorum, et corrupit matrem super terram, et arripuit in testimonium (et) in conturbationem eius, et impetum servavit in victoriam. (12) Et mittam ignem super T'eman, et devorabit fundamenta murorum eius. (13) Hoc dicit Dominus: Super tribus illis impietatibus filiorum Amon et quattuor non divertam ab illis *verbis*, propter hoc quia dissecabant praegnantes illas Galaaditarum, ut dilatarent terminos suos. (14) Et succendam ignem super muros Rabat', et devorabit fundamenta eius in clamore in die belli, et commovebitur in die finis suae. (15) Et exhibunt reges eius in captivitatem, et sacerdotes eorum et principes eorum simul, dicit Dominus.

2 (1) Hoc dicit Dominus: Super tribus illis et quattuor impietatibus Moab non divertam ab illo *verbo*, propter hoc quia incenderunt ossa regis Idumaeae usque ad pulverem. (2) Et mittam ignem super Moab, et devorabit fundamenta civitatum eius, et morietur in infirmitatibus Moab in clamore et in voce tubae. (3) Et disperdam iudicem de eo, et omnes principes eius interficiam cum eis, dicit Dominus. (4) Hoc dicit Dominus: Super tribus (illis) impietati-

ზედა უღმრთოებათა ძეთა იუდაასთა და ოთხთა. არა გარე—მოვექცე მათ. განშორებისა მის თვს შჯულისა უფლისაჲსა. და რამეთუ ბრძანებანი მისნი არა დაიმარხნეს. და შეაცთუნა იგინი ამოთა მათთა. რომელნი ქმნეს. რომელთაცა შეუდგეს მამანი მათნი შემდგომად მათა: (5) და გამოვავლინო ცეცხლი იუდასა ზედა. და შეჰამნეს საფუძველნი იტრუსალემისანი:

f.6v (6) ამას იტყვს უფალი: სამთა მათ ზედა უღმრთოებათა ისრაჲლისათა და ოთხთა. არა გარე—მოვექცე მას. ამის თვს რამეთუ განყიდეს მართალი ვეცხლად. და გლახაკი ფერკთ—შესასხმელად: (7) რომელი დასთრგუნავენ მიწასა ქუეყანისასა. და დაჰკუთნიდეს თავსა დავ/რდომილთასა. და გზად მდებალთად გარდადრიკეს. და ძვ და მამად შევიდოდეს მის ვე მკველისა თვსისა. რაათა შეაგინონ სახ(ე)ლი ღმრთისა მათისაჲ: (8) და სამოსელსა მათსა გა(ნ)აბმიდეს საბლესითა დასაფარველად საკურთხევისა თანა. და ღვწოსა ცილის—შეწამებით სუმიდეს სახლსა შინა ღმრთისა მათისაჲ: (9) ხოლო მე აღვიღე ამორეველი იგი პირისა გან მათისა. რომლისაჲ იყო ვითარცა სიმაღლჲ ნაძვსაჲ სიმაღლჲ მისი. და იყო იგი მტკიცჲ ვითარცა მუხაჲ. და აღვიღე ნაყოფი მისი ზედა კერძო. და ძირი მისი ქუეშჲ კერძო: (10) და მე აღმოვიყვანე შენ ქუეყანით ეგვპტით. და გარე—მოვიყვანენ თქუენ უდაბნოსა ორმოც წელ. რაათა დაიმკდროთ თქუენ ქუეყანად ამორეველთად:

(11) და მოვიყვანენ ძეთა გან თქუენთა წინაწარმეტყუელად. და ჰაბუკთა თქუენთაგანნი სიწმიდელ ნუ არა ესრე არს ესე. ძენო ისრაჲლისანო. იტყვს უფალი: (12) და ასუემდით განწმედილთა მათ ღვწოსა. და წინაწარმეტყუელთა მათ ამცნებდით. და ეტყოდეთ: ნუ წინაწარმეტყუელებთ: (13) ამის თვს აჰა ესერა მე ვაგორვო ქუეშჲ თქუენსა. ვითარცა გორაჲნ ურემი სავსე ლერწმითა: (14) და წარწყმდეს სივლტოლად მსრბოლისა გან. და ძლიერმან ვერ დაიპყრას ძალი თვსი. და მბრძოლთა მათ ვერ განირინონ თავი თვსი: (15) და მეთსარი ვერ დაუდგეს. და მალჲ ფერკითა ვერ განერეს. და მკედარმან ვერ განირინოს თავი თვსი:

(16) და იპოა გული მისი ძლიერებასა: შიშუელი სდევნიდეს მას დღესა შინა. იტყვს უფალი:

3 f.7r (1) ისმინენ(ი)თ სიტყუანი. რომელთა იტყოდა უფალი თქუენდა მიმართ./ სახლო ისრაჲლისაო. და ყოვლისა მიმართ ნათესავისა. რომელი აღმოვიყვანე ქუეყანით ეგვპტით. და ვთქუ (2) ვითარმედ თქუენ ხოლო გიცნენ ყოველთა გან ნათესავთა ქუეყანისათა: ამის თვს შური ვიძიო თქუენ გან ყოველთა თვს უკეთურებათა თქუენთა: (3) უკუეთუ ვიდოდიან ორნი ერთად ყოვლად ვე. უკუეთუ არა იცოდნიან თავნი თვსნი: (4) უკუეთუ იზახის ლომმან მალნარით გამო მისით. რომელსა ნადირი არა აქუნ უკუეთუ მოსცის ლეკუმან ლომისამამ კმად თვსი ბუდით გამო მისით ყოვლად ვე. უკუეთუ რაჲ მე იტაცოს არა: (5) გინა თუ დავარდის მფრინველი ქუეყანასა თვნიერ მემახურისა. გინა თუ დაერწყუმის მახჲ ქუეყანასა თვნიერ შეპყრობისა რაჲს მე:

(6) ანუ თუ კმა სცეს საყვრმან ქალაქთა შინა. და ერი არა შეძრწუნდეს გინა თუ იყოს ბოროტი ქალაქსა შინა. რომელი უფალმან არა ყო: (7) რამეთუ არა რაჲ ყოს უფალმან ღმერთმან საქმჲ. უკუეთუ არა გამოუცხადოს სწავლად მისი მონათა მიმართ თვსთა წინაწარმეტყუელთა: (8) ლომმან იზახა. და ვის არა შეეშინა უფალი ღმერთი იტყოდა. და ვინ არა წინაწარმეტყუელებდეს: (9) მიუთხართ სოფლებსა ასურასტანს შინა. და სოფლებსა ქუეყანისა ეგვპტისასა. და არქუთ მათ შეკერბით მთასა სამარიასასა. და იხილეთ საკვრველი მრავალი შორის

bus filiorum Iuda et quattuor non divertam ab illis *verbis*, propter amotionem illam legis Domini, et quia mandata eius non custodierunt, et deceperunt eos vana sua quae fecerunt, quae quoque secuti sunt patres eorum post ea. (5) Et mittam ignem super Iuda, et devorabit fundamenta Hierosolymae.

(6) Hoc dicit Dominus: Super tribus illis impietatibus Israël et quattuor non divertam ab illo *verbo*, propter hoc quia vëndiderunt iustum *pro* argento, et pauperem *pro* calceamento, (7) Quod conculcat pulverem terrae, et pugno percutiebant caput egenorum, et viam humilium declinaverunt; et filius et pater ingrediebantur ad eandem ancillam suam, ut polluerent nomen Dei sui. (8) Et vestimentum suum alligabant funibus ut occultarentur iuxta altare, et vinum cum calumnia bibebant in domo Dei sui. (9) Ego autem abstuli Amorrhaeum illum a facie eorum, cuius erat sicut altitudo cedri altitudo eius, et erat ille fortis sicut quercus; et abstuli fructum eius desuper et radicem eius subter. (10) Et ego ascendere te *feci* de terra Aegypti, et hinc atque illinc duxi vos in deserto quadraginta annis, ut hereditaretis vos terram Amorrhaeorum.

(11) Et adduxi *quosdam* de filiis vestris in prophetas, et de iuvenibus vestris in sanctificationem. Nonne ita est hoc, o filii Israël, dicit Dominus? (12) Et potui dabatis sanctificatis illis vinum et prophetis illis mandabatis et dicebatis: Ne prophetetis. (13) Propter hoc ecce ego volvar subter vos, sicut volvitur plaustrum plenum calamo. (14) Et peribit fuga a corrente, et fortis non *poterit* obtinere virtutem suam, et bellatores illi non *poterunt* salvare semetipsos; (15) Et sagittarius non stabit, et velox pedibus non *poterit* fugere, et eques non *poterit* salvare semetipsum;

(16) Et inventum est cor eius in fortitudine; nudum persequabantur in illa die, dicit Dominus.

3 (1) Audite verba, quae loquebatur Dominus ad vos, o domus Israël, et ad omnem gentem quam ascendere *feci* de terra Aegypti. Et dixi: (2) Quoniam vos solum cognovi ex omnibus nationibus terrae; propter hoc ulciscar in vos propter omnes iniquitates vestras. (3) Numquid ambulabunt duo pariter omnino, nisi cognoscent semetipsos? (4) Numquid rugit leo e silva sua, qui venatum non habet? Numquid dat catulus leonis vocem suam e cubili suo omnino, nisi quid apprehenderit? (5) Vel numquid cadit avis *in* terra sine aucupe, vel tenditur rete *in* terra sine captura quadam?

(6) Aut numquid vocem dabit tuba in civitatibus, et populus non conturbabitur? Vel numquid erit malum in civitate, quod Dominus non fecit? (7) Nam non faciet Dominus Deus opus, nisi revelaverit doctrinam suam ad servos suos prophetas. (8) Leo rugiit, et quis non timuit? Dominus Deus loquebatur, et quis non prophetabit? (9) Narrate regionibus in Assyria et regionibus terrae Aegypti, et dicite eis: Congregamini in montem Samariae, et

მისსა. და მძლავრებაჲ მას შინა: (10) და არა სცნა რაჲ იყოს წინაშე მისსა. იტყვს უფალი: რომელნი დაიუნჯებენ სიცრუევსა და უბადრუტებასა სოფელსა მათსა:

f.7v

(11) ამის თვს ამას იტყვს/ უფალი ღმერთი: ტვროს გარემო ქუეყანაჲ შენი მოოკრდეს. და დაეცეს შენ გან ძალი შენი. და მიმოსატაცებელ იყოს სოფლები შენი: (12) ამას იტყვს უფალი: ვითარცა სახედ გამოსტაცნის მწყემსმან პირისა გან ლომისა ორნი კირნი. ანუ ყურისა ძირნი. ეგრეთ გამოიტაცნენ ძენი ისრაჲლისანი. რომელნი დამკვდრებულ არიან სამარის წინაშე ტომთა. და დამასკეს შინა. მღდელთა: (13) ისმინეთ და უწყამეთ სახლსა იაკობისსა. იტყვს უფალი ღმერთი ყოვლისა მპყრობელი: (14) რამეთუ მას დღესა შინა. რომელსა შური ვიძიო უღმრთოებისა თვს ისრაჲლისა მის ზედა. და შური ვიძიო საკურთხეველებსა მას ზედა ბეთელისასა. და დაირღუენ რქანი იგი საკურთხეველისანი. და დაეცნენ ქუეყანასა: (15) და შევმუსრო სახლი იგი გარემო ფრთევი სახლსა ზედა საზაფხულოსა. და წარწყმდენ სახლნი იგი ბილომს ძუალედნი. და შეიძინნენ სახლნი მრავალნი სხუანი. იტყვს უფალი:

4

(1) ამას იტყვს უფალი: ისმინენ(ი)თ სიტყუანი ესე დიაკეულთა ბასანისათა. რომელნი ხართ მთასა სამარიადსასა. რომელნი ჰმძლავრობთ გლახაკთა. და დასთრგუნავთ დავრდომილთა. რომელნი იტყვედ უფალთა მათთა: მომეცით ჩუენ ღვნოჲ. რაჲთა ვსუათ: (2) ფუცავს უფალი უფალი წმიდათა მისთა. რამეთუ ესერა დღენი მოვლენან თქუენ ზედა. და მოგიყვანნე თქუენ საკურთხეველბითა. და თქუენთანანი იგი სიავებად ქუეშე შესაგზებელად დაასხნენ: (3) და შეგიყვანნენ თქუენ შიშუელნი წინაშე ერთი ერთისა. და განსცვლეთ თქუენ/ მთასა მას რემანისასა. იტყვს უფალი: (4) რამეთუ შეხუდდით ბეთელდ. და უშჯულოჲ ჰქმენით. და ვალგალას განამრავლეთ უღმრთოებაჲ. და მოიღეთ განთიად მსხუერპლი თქუენი მესამესა დღესა ათეული თქუენი: (5) და აღმოიკითხეს გარეშე უჯული. და აღწყოდეს აღსაარებასა მიუთხართ. რამეთუ ესე შეიყუარეს ძეთა ისრაჲლისათა. იტყვს უფალი ღმერთი:

f.8r

(6) და მე მოგცე თქუენ მოღბობაჲ კბილთაჲ ყოველთა შინა ქალაქთა თქუენთა. და ნაკლულევანებაჲ პურისაჲ და ყოველთა ადგილთა თქუენთა. და არა მოიქეცით ჩემდა. იტყვს უფალი: (7) და მე დავაყენე თქუენ გან წვამა უწინარეს სამისა თვსა სდულისავსა. და ვაწვმო ერთსა ზედა ქალაქსა. და ერთსა ზედა ქალაქსა არა ვაწვმო: ნაწილი ერთი დილტოდის. და ნაწილსა ზედა. რომელსა (არა) ვაწვმო. განვმეს: (8) და შეკრბენ ორნი და სამნი ერთსა ქალაქსა სუმაღ წყლისა. და ვერ განძღენ. და არა მოიქეცით ჩემდა. იტყვს უფალი: (9) დაგც(ნ)ე თქუენ მკურვალეობითა და გუინითა: განამრავლეთ მტილები თქუენი და ვენაკები თქუენი. და ლეღოვანი თქუენი და ზეთის ხილოვანი თქუენი შეჭამა ჭიამან. და არცა ესრეთ მოიქეცით ჩემდა. იტყვს უფალი: (10) მოვავლინე თქუენდა სიკუდილი გზასა მას ეგვპტისასა: მოვსრენ მახვლითა ჭაბუკნი თქუენნი. ტყუენვით ცხენები თქუენი. და აღმოვიყვანე ცეცხლითა ბანაკი თქუენი რისხვითა თქუენითა. და არცა ესრეთ მოიქეცით ჩემდა. იტყვს უფალი:

(11) დაგაქციენ თქუენ. ვითარცა დააქცია ღმერთმან სოდომაჲ და გომორაჲ. და იქმნენით ვითარცა მუგუზნი გამოტაცებულნი ცეცხლისა გან. და არცა ესრეთ მოიქეცით ჩემდა. იტყვს უფალი: (12) ამის თვს ესრეთ გიყო შენ ისრაჲლ: გარნა რამეთუ ესრეთ გიყო შენ: განვმზადე ხადიდ/ ღმრთისა შენისა ისრაჲლ: (13) რამეთუ მე ესერა განვამტკიცო ქუხილი. და დავჰბადო სული. და მიუთხრა კაცთა ცხებული მისი: შევქმენ ცისკარი და ნისლი და შევიდე სიმაღლესა ქუეყანისასა:

f.8v

videte miracula multa in medio eius et tyrannidem in ea. (10) Et nescierunt (*sing.*) quid sit coram ea, dicit Dominus, qui thesaurizant mendacium et infelicitatem in regione sua.

(11) Propter hoc hoc dicit Dominus Deus: Tyrus in circuitu, terra tua vastabitur, et cadet de te fortitudo tua, et diripientur regiones tuae. (12) Hoc dicit Dominus: Quo modo si eripiat pastor de ore leonis duos musculos aut auriculae radices, isto modo eripientur filii Israël, qui habitant in Samaria coram tribubus et in Damasco. Sacerdotes, (13) Audite et testamini domui Iacob, dicit Dominus Deus omnipotens. (14) Etenim in illa die qua ulciscar propter impietatem in Israël illum, et ulciscar in altaria illa Bet'el; et diruentur cornua illa altaris, et cadent in terram. (15) Et conteram domum illam perip-teron super domum aestivam, et peribunt domus illae eburneae, et addentur domus multae aliae, dicit Dominus.

4 (1) Hoc dicit Dominus: Audite verba haec, iuvencae Basan, quae estis in monte Samariae, quae opprimitis pauperes et conculcatis egenos, quae dicunt dominis suis: Date nobis vinum, ut bibamus. (2) Iurat Dominus Dominus in sanctis suis: Ecce enim dies veniunt super vos, et adducam vos in armis, et *illos* qui vobiscum *sunt* in ollas quae subter accendentur, imponent. (3) Et introducent vos nudas, unam ante alteram, et proiciemini vos in montem illum Reman, dicit Dominus. (4) Nam intrastis *in* Bet'el et iniquum egistis, et in Galgala multiplicastis impietatem et attulistis mane victimam vestram, tertia die decimas vestras. (5) Et legerunt foris legem et nuntiabant confessionem; narrate, quia hoc dilexerunt filii Israël, dicit Dominus Deus.

(6) Et ego dabo vobis crepitum dentium in omnibus civitatibus vestris, et indigentiam panis in omnibus locis vestris; et non reversi estis ad me, dicit Dominus. (7) Et ego prohibui a vobis imbrem ante tres menses vindemiae; et pluam super unam civitatem, et super alteram (unam *sic*) civitatem non pluam. Pars una madescit, et pars super quam (non) pluam arescet. (8) Et congregabuntur duae et tres in unam civitatem ut bibant aquam, et non *poterunt* satiari; et non reversi estis ad me, dicit Dominus. (9) Percussi vos aestu et aurugine. Multiplicastis hortos vestros et vineas vestras, et ficetum vestrum et olivetum vestrum comedit eruca; et neque sic reversi estis ad me, dicit Dominus. (10) Misi ad vos mortem in via illa Aegypti; deleui gladio iuvenes vestros *et* captivitate equos vestros. Et ascendere feci in igne castra vestra cum ira vestra; et neque sic reversi estis ad me, dicit Dominus.

(11) Subverti vos, sicut subvertit Deus Sodomam et Gomorrhham, et facti estis sicut torres rapti ab igne; et neque sic reversi estis ad me, dicit Dominus. (12) Propter hoc sic faciam tibi, Israël; praeterquam quod sic faciam tibi, praepara te ad invocandum Deum tuum, Israël. (13) Nam ego ecce confirmabo tonitruum et creabo ventum et nuntiabo hominibus unctum meum (*lit.* eius); creavi auroram et nebulam, et ingrediar super celsitudinem terrae. Dominus

უფალი ღმერთი ყოვლისა მპყრობელი სახელი მისი:

- 5 (1) ისმინეთ სიტყუა უფლისაჲ ესე. რომელი მომაქუს თქუენ ზედა გოდებაჲ. სახლო ისრაჲლისაო: (2) დაეცა არღარა შესძინოს აღდგომად ქალწულმან ასულმან ისრაჲლისამან: შესცოდა ქუეყანასა მისსა არა ვინ არს ორმელმან აღადგინოს იგი: (3) რამეთუ ამას იტყვს უფალი უფალი ქალაქსა მას. რომლისა გან გამოვიდოდეს ათასნი. დაშთენ ასნი ოდენ და რომლისა გან გამოვიდოდეს ასნი. დაშთენ ათნი სახლსა ისრაჲლისასა: (4) რამეთუ ამას ეტყვს უფალი სახლსა ისრაჲლისასა გამოძიებით მე და სცხონდეთ: (5) და ნუ ეძიებთ ბეთელსა. და გაღვალად ნუ განხუალთ. და ჯურღმულსა მას ფიცისასა ნუ წიადხუალთ. რამეთუ გაღვალაჲ წარტყუენ(6)ვით წარიტყუენოს. და ბეთელი იქმნეს ვითარცა არა ყოფილი:

(6) გამოძიეთ უფალი და ცხონდით. რაჲთა არა აღატყდეს ვითარცა ცეცხლი სახლი იოსებისი. და შეჭამოს იგი. და არა ვინ იყოს დამშრეტელ სახლსა ზედა ისრაჲლისასა: (7) რომელი იქმს სიმაღლედ საშჯელსა. და სიმაღლეს ქუეყანასა ზედა დაემტკიცა: (8) რომელი იქმს ყოველსა. და გარდასცვალეს. და გარდაქცევს განთიად აჩრდილსა სიკუდილისასა. და დღეს ღამედ დააბნელოს. რომელი მოუწეს წყალთა ზღვასათა. და მიჰფინის იგი პირსა ზედა ქუეყანისასა უფალ არს სახელი მისი: (9) რომელი განუყოფს შემუსრვასა ძალსა ზედა. და უბადრუკებაჲ ძნელოვანსა ზედა მოაწიის: (10) მოიძულეს ბჭეთა ზედა მამხილებელი. და სიტყუაჲ წმიდაჲ ძოიდაგეს:

f.9r

(11) ამის თვს/ რამეთუ დაჰქენჯნიდეს გლახაკსა. და ძლუნესა რჩეულსა მიიღებდით მათ გან სახლებსა თლილსა იშწნებდით. და არა დაიმკვდროთ მათ შინა ვენაკი გულის სათქუმელი დაასხთ. და არა სუათ ღვწომ მის გან: (12) რამეთუ ვცან მრავალი უღმრთოებაჲ თქუენი. და ძლიერ არიან ცოდვანი თქუენნი: დასთრგუნავთ მართალსა. და მოიღებთ ნაცვალსა. და გლახაკთა ბჭეთა გან განაშორებთ: (13) ამის თვს რომელმან გულისკმაყოს მას ჟამსა შინა. დადუმნეს. რამეთუ ჟამი ბოროტი არს: (14) გამოძიეთ კეთილი და ნუ ბოროტი. რაჲთა სცხოვნდეთ. და იყოს ესრტთ თქუენდა უფალი ღმერთი ყოვლისა მპყრობელი. ვითარცა ეგე სთქუთ: (15) მოვიძულეთ ბოროტი. და შევიყუარეთ კეთილი. და კუალად მოაგეთ ბჭეთა ზედა სამართალი. რაჲთა შეიწყალოს უფალმან ღმერთმან ყოვლისა მპყრობელმან ნეშტი იგი იოსებისი:

(16) ამის თვს ამას იტყვს უფალი ღმერთი ყოვლისა მპყრობელი: ყოველთა უბანთა ტყებაჲ და ყოველთა გზათა ითქუმოდის ვაჲ ვაჲ მოუწოდინ ქუეყანის მოქმედსა გლოვად და ტყებად. და მეცნიერთა გოდებად: (17) და ყოველთა გზათა ტყება(ჲ). რამეთუ განვლო შორის შენსა. თქუა უფალმან: (18) ვაჲ რომელთა გული უთქუამს დღისა მის თვს უფლისა რაჲსა თვს ესე თქუენდა დღეს უფლისაჲ და ესე არს ბნელ. და არა ნათელ: (19) ვითარცა იგი სახედ ივლტინ კაცი პირისა გან ლომისა. და ემთხვის მას დათვ და შევარდის იგი სახლსა. და შეადგნის კელნი მისნი კედელსა. და სცის მას გუელმან: (20) არა მე ბნელ არსა დღეს იგი უფლისაჲ. და არა არს ნათელი მას შინა. და წყუდიად(ი). და არა აქუს მას ნითელი:

(21) მოვიძულენ განმიშორებიან დღესასწაულნი თქუენნი. და არა ვიყნოსო კრებათა შინა თქუენთა: (22) დაღათუ მომართუმიდეთ მე მრგულადა დასაწუველთა. და მსხუერპლთა თქუენთა: არა შევიწირო. და ცხორებისა მის თქუენისა გამოჩინებასა არა მივხედო: (23) განმაშორენ ჩემ გან ოხრანი გალობათა შენ-

f.9v

Deus omnipotens nomen eius.

5 (1) Audite verbum Domini hoc, quod affero super vos planctum, o domus Israël! (2) Cecidit, iam non adiciet ut resurgat virgo filia Israël; peccavit in terra sua, nemo est qui suscitet eam. (3) Nam hoc dicit Dominus Dominus: In civitate illa, de qua egrediebantur mille, relinquentur centum solum, et de qua egrediebantur centum, relinquentur decem in domo Israël. (4) Etenim hoc dicit Dominus domui Israël: Exquirite me, et vivetis; (5) Et nolite quaerere Bet'el, et in Galgalam nolite exire, et ad puteum illum iuramenti nolite transire, quia Galgala captivitate capietur et Bet'el erit quasi non fuerit.

(6) Exquirite Dominum, et vivite, ne comburatur sicut ignis domus Ioseb, et devoret eam; nec quisquam erit qui exstinguat in domo Israël: (7) Qui facit in excelsum iudicium, et iustitia super terram confirmata est. (8) Qui facit omne et mutat et convertit in mane umbram mortis, et diem in noctem obtenebrabit; qui vocat aquas maris, et effundit eas super faciem terrae. Dominus est nomen eius. (9) Qui dividit contritionem super fortitudinem et infelicitatem super munitionem affert. (10) Odio habuerunt super portas corripientem, et verbum sanctum abominati sunt.

(11) Propter hoc quia vexabant pauperem, et munus electum accipiebatis ab eis, domos *lapidum* quadratorum aedificabatis, et non habitabitis in eis; vineam desiderabilem plantastis, et non bibetis vinum de ea. (12) Etenim cognovi multas impietates vestras, et fortia sunt peccata vestra. Conculcatis iustum, et accipitis commutationem et pauperes a portis removetis. (13) Propter hoc qui intellet in illo tempore tacebit, quia tempus malum est. (14) Exquirite bonum, et non malum, ut vivatis, et erit sic vobis Dominus Deus omnipotens, sicut dixistis: (15) Odio habuimus malum, et dileximus bonum; et restituite in portis iudicium, ut misereatur Dominus Deus omnipotens reliquiis illis Ioseb.

(16) Propter hoc hoc dicit Dominus Deus omnipotens: In omnibus plateis planctus, et in omnibus viis dicetur: Vae! vae! Vocabunt agricolam ad luctum et ad planctum et sapientes ad lamentationem; (17) Et in omnibus viis planctus, quia pertransibo in medio tui, dixit Dominus. (18) Vae illis qui desiderant diem illum Domini! Quare haec vobis dies Domini? Et haec est tenebrae, et non lux. (19) Quomodo si fugiat homo a facie leonis, et occurrat ei ursus; et irrumpat ille in domum, et applicet manus suas ad parietem et percutiat eum anguis. (20) Nonne tenebrae est dies illa Domini, et non est lux in ea? Et caligo, et non habet illa lucem?

(21) Odio habui — procul a me sunt — festivitates vestras, et non capiam odorem in coetibus vestris. (22) Quamquam offeretis mihi holocaustomata et victimas vestras, non suscipiam, et salutis illius vestrae manifestationem non respiciam. (23) Amove a me clamorem carminum tuorum, et cantum organo-

თან. და ფსალმუნი საგალობელთა შენთაჲ არა ვისმინო: (24) წარმოეცეს ვით-
არცა წყალი საშჯელი. და სიმართლც ვითარცა მდინარც წიაღ-უვალი: (25) ნუ
საკლველებსა და მ(ს)ხუერპლებსა შემოსწირევდით ჩემდა ორმოც წელ უდაბნოსა
ზედა. სახლო ისრაცლისაო:

(26) და აღიღეთ კარავი იგი მოლოქისი. და ვარსკულავი ღმრთისა თქუენისა
რემფაჲსი ხატნი იგი. რომელნი ჰქმნენით თავისა თქუენისა: (27) და მიგვადნე
თქუენ მიერ კერძო დამასკესა. იტყვს უვალი: ღმერთი ყოვლისა მპყრობელი
სახელი მისი:

- 6 (1) ვაჲ რომელთა შეურაცხ-ყონ, სიონი. და რომელნი ესვენ მთასა მას
სამარიასასა: (მოისტულეს დასაბამი წარმართთა. და შევიდეს თავით თვსით.
სახლო ისრაცლისაო: (2) და) წიაღ-კედით ყოველნი. და იხილეთ. და წიაღ-კე-
დით მიერ ემათდ. და რაბათდ. და შთავედით გეთდ უცხოთესლთასა უმტკიცესთა
მათ მეფეთაგანისათა. უკუეთუ უმრავლცს არიან საზღვარნი მათნი თქუენთა.
(3) რომელნი მოვლენ დღედ ბოროტად: რომელნი შეეახლებიან და შეეხებიან
შაბათთა ნაცილთა: (4) რომელთა სძინავს ცხედართა ზედა პილოჲს ძუალედთა.
და იშუებენ სარეცელთა მათთა ზედა. და ჰამენ თიკანთა სამწყსოთა გან. და
კბოებსა შორის მროწყულთა მწოვართა: (5) რომელნი თანა-უტყუელავთ კმასა
ებნისასა. ვითარცა მდგომარეთა შეურაცხიან თავნი. და არა ვითარცა მეოტთა:

(6) რომელნი სუმენ წურვილსა ღვნოსა. და რჩეულსა ნელსაცხებელსა იცხ-
ებენ. და არაჲ ევნებოდა შემუსრვისა თვს იოსეფისა: (7) ამის თვს აწ ტყუე
იქმნენ დასაბამსა ძლიერთასა. და მოისპოს კიძანებაჲ ცხენებისაჲ ეფრემის გან:/

f.ior

(8) რამეთუ ფუცა უფალმან უფალმან თავისა თვსისა. იტყვს უფალი ღმერთი
ძალთაჲ. რამეთუ მძაგს მე ყოველი გინებაჲ იაკობისი. და სოფელი მისი მოვიძულე.
და აღვიღო ქალაქი დამკვდრებულით-ურთ მისით: (9) და იყოს უკუეთუ დაშ-
თენ ათნი კაცნი სახლსა შინა ერთსა. მოსწყდენ. და დაშთენ ნეშტნი: (10) და
მოიხუნენ სახლეულთა მათთა. და ეიძულებოდის განღებაჲ ძუალთა მათთაჲ სახ-
ლისა გან. და ჰრქუას წინამძღუართა მათ სახლისათა: უკუეთუ არს ლა შენ თანა.
და თქუას: არღარა. და (ჰ)რქუას: ღუმენ სახელის-ღებისა თვს სახელსა
უფლისასა:

(11) რამეთუ აჰა ესერა უფალმან ამცნოს. და დასცეს სახლი იგი დიდი წყლ-
ვითა. და ხახლი მცირე განხეთქითა: (12) უკუეთუ სდევნიდენ კლდეთა ზედა
ცხენნი. ანუ თუ დაიდუმონ კდალთა მიმართ. რამეთუ გარდასდრიკეთ გულის-
წყრომად საშჯელი. და ნაყოფი სიმართლისაჲ სიმწარედ: (13) რომელნი იხარებთ
არა რასა ზედა სიტყუასა. რომელნი იტყვთ: არა ჩუენითა ძალითა გუაქუნდესა
რქანი: (14) რამეთუ აჰა ესერა მე აღვადგინო თქუენ ზედა. სახლო ისრაცლისაო.
თქუა უფალმან ღმერთმან ძალთამან. და გაჭირვებდენ თქუენ. რაჲთა არა შეხვ-
დეთ ემათდ და ვიდრე კევადმდე დასავალთაჲსა:

- 7 (1) ესრეთ მიჩუენა მე უფალმან ღმერთმან. და აჰა ესერა ნაშობი მკალთაჲ
მომავალი ცისკრისაჲ. და აჰა ესერა ბუზც ისგუგ მეფც: (2) და იყოს ოდეს მოასრ-
ულოს მოჰამად თივაჲ ქუეყანისაჲ. და ვთქუ: უფალო უფალო. ლხინება ყავ: ვინ
აღადგინოს იაკობი. რამეთუ შემცირებულ არს: (3) შეინანე უფალო ამას ზედა:
და ესე არა იყოს. იტყვს უფალი: (4) ესრცთ მიჩუენა მე უფალმან უფალმან. და
აჰა ესერა მოუწოდა საშჯელსა ცეცხლითა უფალმან ღმერთმან. და შეჰამნა
ფესკრულნი მრავალნი. და შეჰამა ნაწილი:/ (5) და ვთქუ: უფალო უფალო
დააცხრვე: აწ ვინ აღადგინოს იაკობი. რამეთუ შემცირებულ არს:

f.iov

rum tuorum non audiam. (24) Exsiliet sicut aqua iudicium, et iustitia sicut flumen impervium. (25) Num hostias et victimas offerebatis mihi quadraginta annis in deserto, o domus Israël?

(26) Et cepistis tabernaculum illud Molok' et sidus Dei vestri Remp'ae, imagines illas quas fecistis vobismetipsis. (27) Et expellam vos inde trans Damascum, dicit Dominus; Deus omnipotens nomen eius.

6 (1) Vae eis qui spernent Sion, et qui confidunt in monte illo Samariae! (Vindemiarunt principium gentilium, et intraverunt a semetipsis, o domus Israël. (2) Et) transite omnes et videte, et transite inde in Emat' et in Rabat', et descendite in Get' alienigenarum, ad firmissimos illos ex regibus. Num plures sunt termini eorum vestris? (3) Qui veniunt in diem malum; qui appropinquant et tangunt sabbata falsa; (4) Qui dormiunt super lectis eburneis et lasciviunt super stratis suis et comedunt haedos de gregibus, et vitulos in medio armentorum lactentium; (5) Qui complauditis ad vocem psalterii; sicut stantes reputant, et non sicut fugientes;

(6) Qui bibunt colatum vinum et electo unguento unguntur, nec quidquam patiebantur propter contritionem Iosep'. (7) Propter hoc nunc captivi fient in principio fortium, et auferetur hinnitus equorum ab Ep'rem. (8) Nam iuravit Dominus Dominus per semetipsum, dicit Dominus Deus exercituum, quia detestor ego omnem abominationem Iacob, et regionem eius odi, et tollam civitatem cum habitatore suo. (9) Et erit, si relinquentur decem homines in domo una, morientur et relinquentur reliquiae. (10) Et tollent eos domestici sui, et cogentur ut efferant ossa eorum de domo, et dicet ad antistites illos domus: Numquid est quidem tecum? Et dicet: Iam non. Et dicet: Tace, propter invocationem nominis Domini.

(11) Nam ecce Dominus mandabit, et percutiet domum illam maiorem plaga et domum minorem scissione. (12) Numquid persequentur super petras equi? Aut numquid tacebunt ad equas? Etenim declinastis in furorem iudicium, et fructum iustitiae in amaritudinem. (13) Qui laetamini in nullo verbo; qui dicitis: Nonne in nostra fortitudine habebimus cornua? (14) Nam ecce ego suscitabo super vos, o domus Israël, dixit Dominus Deus exercituum, et affligent vos, ne intretis in Emat' et usque ad convallem occidentalem.

7 (1) Sic ostendit mihi Dominus Deus: et ecce progenies locustarum venit matutina, et ecce musca Isgug rex. (2) Et erit, quando consummabit comedere herbam terrae, et dixi: Domine, Domine, propitiationem fac! Quis suscitabit Iacob, quia deminutus est? (3) Te paeniteat, Domine, super hoc. Et hoc non erit, dicit Dominus. (4) Sic ostendit mihi Dominus Dominus: et ecce vocavit iudicium in igne Dominus Deus, et devoravit abyssos multas, et comedit partem. (5) Et dixi: Domine, Domine, quiesce! Nunc quis suscitabit Iacob, quia deminutus est?

(6) შეინანე უფალო ამის თვს: და ესე არა იყოს. იტყვს უფალი უფალი: (7) ესრეთ მიჩუენა მე უფალმან. და აჰა ესერა მდგომარც ზღუდეთა ზედა ანდამანტიონისათა. და კელსა მისსა ადამაჲ: (8) და მრქუა მე უფალმან რასა ხედავ შენ. ამოს: და ვარქუ: ადამასა: და თქუა უფალმან აჰა ესერა მე დავასვე ადამაჲ შორის ერისა ისრაჲლისა. არღარა შეესძინო თანა წარსლვად მისა: (9) და განირყუნ(ნ)ენ ბომონნი იგი სიცილისანი და საკერპონი ისრაჲლისანი მოოკრდენ და აღვდგე სახლსა ზედა იერობოამისსა მახვლითა: (10) და განავლინნა ამასია მღღელმან ბეთელისმან იერობოამისა მეფისა ისრაჲლისა და ჰრქუა მას: ერის კრებასა ჰყოფს შენ ზედა ამოს შორის სახლსა ისრაჲლისასა: ვერ შემძლებელ არს ქუეყანაჲ დათმენად ყოველთა სიტყუათა მისთა:

(11) რამეთუ ამას იტყვს ამოს მახვლითა/ აღესრულოს იერობოამ. ხოლო ისრაჲლი ტყუედ წარიყვანოს ქუეყანით თვსით: (12) და ჰრქუა ამასია ამოსს მხილველო ვიდოდე განეშორე ამიერ. და წარვედ ქუეყანად იუდაჲსა. და მუნ აიძულებდ. და მუნ წინაწარმეტყუელებდ: (13) ხოლო ბეთელსა არღარა სწინაწარმეტყუელებდე. რამეთუ სიწმიდე მეფისაჲ არს. და სახლი მეფისაჲ არს: (14) მიუგო ამოს და ჰრქუა ამასიას არა ვიყავ მე წინაწარმეტყუელ. არცა ძც წინაწარმეტყუელისაჲ. არამედ მწყემსი ვიყავ. და ვსხებდ ლელუსულელსა: (15) და გამომიყვანა მე უფალმან ცხოვართა გან. და მრქუა მე უფალმან მივედ და წინაწარმეტყუელებდ ერსა ზედა ჩემსა ისრაჲლსა:

f.III (16) და აწ ისმინე სიტყუაჲ უფლისაჲ: შენ მეტყუ ნუ სწინაწარმეტყუელებ ისრაჲლსა ზედა. და ნუ ერის კრებასა ჰყოფ სახლსა ზედა იაკობისსა: (17) ამის თვს ამას იტყვს უფალი ცოლი შენი ქალაქსა შინა ისიძიდეს. და ძენი/ შენნი და ასულნი (შენნი) მახვლითა დაეცნენ და ქუეყანაჲ შენი საბლითა განიზომოს. და შენ ქუეყანასა არა წმიდასა აღესრულო. ხოლო ისრაჲლი ტყუედ წარიყვანოს ქუეყანით მისით:

8 (1) ესრეთ მიჩუენა მე უფალმან უფალმან და აჰა ესერა ჭურჭერი მემახურისაჲ: და მრქუა მე უფალმან რასა ხედავ შენ. ამოს და ვთქუ ჭურჭერსა მემახურისასა: (2) და მრქუა მე უფალმან მოწვევნელ არსაღსასრული ერსა ჩემსა ზედა ისრაჲლსა. არღარა შეესძინო თანა წარსლვად მისა: (3) და ღალადებდენ სართულნი ტაძრისანი მას ღღესა შინა. იტყვს უფალი: მრავალ არიან დაცემულნი ყოველსა ადგილსა. და მივაწიო მათ ზედა ღუმლი: (4) ისმინეთ ესე რომელნი შეჰმუსრავთ განთიად გლახაკთა. და ჰმძლავრობთ დავრდომილთა ქუეყანასა ზედა: (5) და იტყვთ ოდეს გარდავდეს თითუც ესე. და განვყიდოთ. და შაბათი. და განვახუნეთ საუნჯენი. რაჲთა ღყოთ საწყაული მცირა. და სასწორი განვადიდოთ. და ექმნეთ საწონელი ცრუჲ:

(6) რაჲთა მოვიყიდნეთ დავრდომილნი ვეცხლითა. და გლახაკნი ფერკთ შესასხმელთა წილ. და ყოვლისა გან სასყიდლისა ვვაჭრობდეთ: (7) ფუტავს უფალი ამპარტავანებასა იაკობისსა. უკუეთუ აღივსნენ ძლევაჲ ყოველნი საქმენი თქუენნი: (8) და ამათ ზედა არა შეძრწუნდეს ქუეყანაჲ. და იგლოვდენ ყოველნი დამკვდრებულნი მას ზედა. და აღმოვიდეს ვითარცა მდინარც აღსა(ს)რული. და წარმოეცეს ვითარცა მდინარც ეგვპტისაჲ: (9) და იყოს მას ღღესა შინა. იტყვს უფალი უფალი. დაჰვდეს მზც შუვა სამხრის. და დაბნელდეს ქუეყანასა ზედა ღღესა შინა ნათალი: (10) და მივაქცინე ღღესასწაულნი თქუენნი გლოვაჲ. და ყოველნი გალობანი თქუენნი გოდებაჲ. და შევჰმოსო ყოველთა/ წელთა ძაძაჲ. და ყოველთა თავთა სიმტიერე: და დავდვა იგი ვითარცა გლოვაჲ საყუარე-

(6) Te paeniteat, Domine, propter hoc. Et hoc non erit, dicit Dominus Dominus. (7) Sic ostendit mihi Dominus: et ecce stans super muros adamantis, et in manu eius adamas. (8) Et dixit mihi Dominus: Quid vides tu, Amos? Et dixi: Adamanta. Et dixit Dominus: Ecce ego ponam adamanta in medio populi Israël; amplius non adiciam ut pertranseam eum. (9) Et destruentur altaria illa risus et *domus* idolorum Israël vastabuntur, et consurgam super domum Ieroboam in gladio. (10) Et misit Amasia, sacerdos Bet'el, ad Ieroboam, regem Israël, et dixit ei: Populi coetum facit contra te Amos in medio domus Israël: non potest terra sustinere omnia verba eius.

(11) Nam hoc dicit Amos: In gladio morietur Ieroboam, Israël autem ut captivus abducetur de terra sua. (12) Et dixit Amasia ad Amos: O videns, vade, discede, abhinc et abi in terram Iuda, et ibi coge et ibi propheta. (13) In Bet'el autem amplius non prophetabis, quia sanctificatio regis est et domus regis est. (14) Respondit Amos, et dixit Amasiae: Non eram ego propheta, neque filius prophetae, sed pastor eram et vellicabam sycomorum; (15) Et eduxit Dominus de ovibus, et dixit mihi Dominus: Vade, et propheta super populum illum meum Israël.

(16) Et nunc audi verbum Domini. Tu dicis mihi: Noli prophetare super Israël, et noli populi coetum facere super domum Iacob. (17) Propter hoc hoc dicit Dominus: Uxor tua in civitate fornicabitur, et filii tui et filiae (tuae) in gladio cadent, et terra tua funi metietur, et tu in terra non sancta morieris; Israël autem ut captivus abducetur de terra sua.

8 (1) Sic ostendit mihi Dominus Dominus: et ecce vas aucupis. Et dixit mihi Dominus: Quid vides tu, Amos? Et dixi: Vas aucupis. (2) Et dixit mihi Dominus: Advenit finis super populum meum Israël; amplius non adiciam ut pertranseam eum. (3) Et clamabunt tecta templi in illa die, dicit Dominus; multi sunt percussi in omni loco, et advenire *faciam* super eos silentium. (4) Audite hoc, qui conteritis mane pauperes, et opprimitis egenos super terram; (5) Et dicitis: Quando transibit mensis hic, et venundabimus? Et sabbatum, et aperiemus promptuaria, ut faciamus mensuram minorem et pondus augeamus, et faciamus lancem falsam,

(6) Ut emamus egenos argento et pauperes pro calceamentis, et ab omni pretio mercaturam faciamus. (7) Iurat Dominus in superbiam Iacob, si adimplebuntur in victoriam omnia opera vestra. (8) Et super haec nonne conturbabitur terra, et lugebunt omnes habitatores super eam, et ascendet sicut flumen finis, et exsiliet sicut flumen Aegypti? (9) Et erit in illa die, dicit Dominus Dominus, occidet sol in media meridie, et obtenebrabitur super terram in die lux; (10) Et convertam festivitates vestras in luctum, et omnia carmina vestra in lamentationem; et induam super omnes lumbos saccum et super omnia capita calvitiam, et ponam eum sicut luctum dilecti, et *illos* qui

ლისაჲ. და მისთანანი იგი ვითარცა დღჳ საღმობისაჲ:

(11) აჰა ესერა დღენი მოვლენან. იტყვს უფალი უფალი. და გამოვაგლინო სიყმილი ქუეყანასა (ზედა). არა სიყმილი პურისაჲ და არცა წყურილი წყლისაჲ. არამედ სიყმილი სმენად სიტყუაჲ უფლისაჲ: (12) და აღიძრნენ წყალნი ვიდრე ზღუადმდე და ჩრდილოთგან ვიდრე მზისა აღმოსავალდმდე მიმორბიოდინა. ეძიებდენ სიტყუასა უფლისასა. და არა პონ: (13) მას დღესა შინა მოაკლდენ ქალწულნი კეთილნი. და ჭაბუკნი წყურილითა: (14) რომელნი ფუცკენ სალხინებელსა სამარიასასა. და რომელნი იტყვან. ცხოველ არს ღმერთი შენი დან. და ცხოველ არს ღმერთი შენი ბერსაბჴ. და.დაეცნენ და ვერ აღდგენ მერმე:.

9 (1) ვიხილე მე უფალი მდგომარჴ საკურთხეველსა ზედა. და თქუა. დაეც-
საკურთხეველსა (ზედა). და შეიძრას ბჴეთა წინაშე. და განკუეთე თავსა ზედა
ყოველთასა. და ნეშტნი იგი მათნი მახვლითა მოვსწყვდნე. არა მოაკლდეს მათ-
განი მეოტი. და არა განერეს მათგანი განრინებულო: (2) დაღათუ დაეფარნენ
ჯოჯოხეთს. მიერ კელმან ჩემმან აღმოიტაცნეს იგინი. დაღათუ აღვდენ ცად. მიერ
გარდამოვსთხინე იგინი: (3) უკუეთუ დაეფარნენ თხემსა კარმელისასა. მიერ
გამოვიძინე. და მოვიყვანე იგინი. და უკუეთუ შთავდენ თულთა გან ჩემთა
სიღრმესა ზღვსასა. მუნ უბრძანო ვეშაპსა. და უკებნდეს მათ: (4) და უკუეთუ
წარვიდენ ტყუედ პირსა წინაშე მტერთა მათთისა მუნ უბრძანო მახვლსა. და
f.12r მოვსწყვდნე იგინი. და ვიგნე/ თულნი ჩემნი მათ ზედა ბოროტად და არა კეთი-
ლად: (5) და უფალი ღმერთი არს. რომელი შეახებს ქუეყანასა. და შესძრავს მას.
და იგლოვდენ ყოველნი მკვდრნი მისნი. და აღმოვიდეს. ვითარცა მდინარე აღსა-
სრული მისი. და წარმოეცეს ვითარცა მდინარჴ ეგვპტისაჲ:

(6) რომელი აშენებს ზეცად აღსლვასა თვსა. და აღთქუმასა ქუეყანასა ზედა
დააფუძნებს. რომელი მოუწეს წყალსა ზღვსასა. და მიჰფინის პირსა ქუეყანისასა.
უფალ ყოვლისა. მპყრობელ სახელი მისი: (7) არა ვითარცა ძენი ეთიოპელთანი
ხარო თქუენ ჩემდამო. ძენო ისრაჴლისანო. იტყვს უფალი. ანუ არა ისრაჴლი
აღმოვიყვანე ქუეყანით ეგვპტით. და უცხოთესლნი კაბადუქიათ. და ასურნი
მღვმით: (8) აჰა ესერა თულნი უფლისა ღმრთისანი მეფობასა ზედა ცოდვილ-
თასა. და აღვიღო იგი პირისა გან ქუეყანისა. ხოლო არა სრულიად აღვიღო სახლი
იაკობისი. იტყვს უფალი: (9) აჰა ესერა მე ვამცნო. და განვაბნო ყოველთა შორის
თესლთა სახლი ისრაჴლისაჲ. ვითარცა იგი განიქრიის სანქრეველითა. და არა
დავარდის განსამუსრველი ქუეყანასა ზედა: (10) მახვლითა ა(ღ)ესრულნენ ყოვე-
ლნი ცოდვილნი ერისა ჩემისანი. რომელნი იტყვან. არა მოგუეახლოს. არცა მოიწ-
იოს ჩუენ ზედა ბოროტი:

(11) მას დღესა შინა აღვჴმართო კარავი დავითისი დაცემული. და აღვაშენო
დარღუეული მისი. ვითარცა დღენი საუკუნენი. (12) რაათა გამოიძიონ ნეშტთა
კაცთა ღმერთი. და ყოველთა თესლთა. რომელთა ზედა წოდებულ არს სახელი
ჩემი. იტყვს უფალი. რომელმან ქმნა ესე ყოველი: (13) აჰა ესერა დღენი მოვლ-
ენან. იტყვს უფალი. და მიიწიოს ლეწვაჲ სდულებად. და ლწიფოოდის ყურძენი
თესლსა შინა. და გამოადინებდენ მათნი სიტკბოებასა. და ყოველნი ბორცუნი
f.12v ნერგოვან იყვნენ: (14) და მოვაქციო ტყუჴ ერისა ჩემისა ისრაჴლისაჲ./ და
აღაშენენ ქალაქნი განრყუნილნი. და ემკვდრნენ მათ შინა. და დაასხან ვენაკები.
და სუმიდენ ღვინოსა მათსა. და იქმნენ მტილები. და ჴამდენ ნაყოფსა მათსა:
(15) და დავჴნერგნე იგინი ქუეყანასა მათსა. და არღარა ა(ღ)იფხუზრნენ ქუეყანით
მათით. რომელი მივეც მათ. იტყვს უფალი ღმერთი ყოვლისა. მპყრობელი: . . .

sunt cum eo sicut diem doloris.

(11) Ecce dies veniunt, dicit Dominus Dominus, et mittam famem (super) terram, non famem panis, et neque sitim aquae, sed famem audiendi verbum Domini. (12) Et commovebuntur aquae usque ad mare et ab aquilone usque ad solis orientem hinc et illinc current; quaerent verbum Domini, et non invenient. (13) In illa die deficient virgines bonae et iuvenes in siti, (14) Qui iurant per propitiationem Samariae, et qui dicunt: Vivit Deus tuus, Dan! et: Vivit Deus tuus, Bersabee! Et cadent, et non *poterunt* resurgere ultra.

9 (1) Vidi ego Dominum stantem super altare, et dixit: Percute (super) altare et commovebitur vestibulum (*lit.* ante portas), et scinde in caput omnium. Et reliquias illas eorum gladio interficiam; non deficiet ex eis fugiens, et non salvabitur ex eis liberatus. (2) Etsi absconditi fuerint in infero, inde manus mea eripiet eos; etsi ascenderint in caelum, inde detrudam eos; (3) Si absconditi fuerint in vertice Carmeli, inde exquiram et adducam eos; et si descenderint ab oculis meis in profundum maris, ibi mandabo draconi, et mordebit eos. (4) Et si abierint in captivitatem coram facie inimicorum suorum, ibi mandabo gladio et interficiam eos. Et figam oculos meos super eos in malum et non in bonum. (5) Et Dominus Deus est, qui tangit terram et commovet eam; et lugebunt omnes habitatores eius, et ascendet sicut flumen finis eius et exsiliet sicut flumen Aegypti.

(6) Qui aedificat in caelo ascensionem suam, et foedus super terram fundat; qui imperat aquae maris et effundit super faciem terrae: Dominus omnipotens nomen eius. (7) Nonne sicut filii Aethiopum estis vos mihi, o filii Israël? dicit Dominus. Nonne Israël ascendere *feci* de terra Aegypti, et alienigenas de Cappadocia et Syros de fovea? (8) Ecce oculi Domini Dei super regnum peccatorum; et tollam illud a facie terrae. Non autem omnino tollam domum Iacob, dicit Dominus. (9) Ecce ego mandabo et dispergam inter omnes nationes domum Israël, sicut ventilatur ventilabro, et non cadit quod conteritur super terram. (10) In gladio morientur omnes peccatores populi mei, qui dicunt: Non appropinquabit nobis, neque veniet super nos malum.

(11) In illa die erigam tabernaculum David caducum et aedificabo dirutum illud sicut dies aeterni, (12) Ut exquirant reliquiae hominum Deum, et omnes nationes super quas vocatum est nomen meum, dicit Dominus, qui fecit hoc omne. (13) Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et veniet tritura ad vindemiam, et maturescet uva in semine; et stillabunt montes dulcedinem, et omnes colles consiti erunt. (14) Et convertam captivitatem populi mei Israël, et aedificabunt civitates destructas, et habitabunt in eis; et plantabunt vineas, et bibent vinum earum; et fient horti, et comedent fructum eorum. (15) Et plantabo eos in terra eorum, et ultra non evellentur de terra sua quam dedi eis, dicit Dominus Deus omnipotens.

იონა წინაწარმეტყუელისაჲ

I(a) f.IV 1

(1) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ იონაჲსა მიმართ ძისა ამათისა. და ჰრქუა: (2) აღდგე და წარვედ შენ ნინევედ ქალაქად დიდად. და ქადაგებდ მას შინა. რამეთუ აღმადგა და მოიწვეს ლალადებაჲ უკეთურებისა მისისაჲ ჩემდამო: (3) და აღდგა იონა სივლტოლად და წარსლვად თარშიდ პირისა გან უფლისა: და შთავიდა იოპედ. და პოვა ნავი მიმავალი თარშიდ. და მისცა სანავც მისი. და შევიდა იგი მას წარსლვად მათ თანა თარშიდ პირისა გან უფლისა: (4) და უფალმან აღადგინა ქარი დიდი ზღუასა ზედა. და იყო ღელვაჲ დიდი ზღუასა შინა. და ნავი იგი მიახლებულ იყო შემუსრვად: (5) და შეეშინა მე/ნავეთა მათ. და ლალადებდა კაცად—კაცადი ღმრთისა მიმართ თვისისა. და გარდაღურიდეს ჭურჭელსა ნავით ზღუად. რამეთუ აღუმცირონ მათ (გან). ხოლო იონა შთავიდა უბესა მის ნავისასა. და ეძინა. და ხურინვიდა:

f.2r

(6) (და) მოუკდა (მას) ნავის მხერვალი იგი და ჰრქუა მას: რამესა ხურინავ შენ აღდგე და ხადოდე ღმერთსა შენსა. გვკსნეს ხოლო თუ ღმერთმან. და არა წარვწყმდეთ: (7) და ჰრქუა კაცად—კაცადმან მოყუასსა თვსსა მოვედით და განვიგდოთ წილი. და ვცნათ რამესა თვს არს ბოროტი ესე ჩუენ ზედა და განავდეს წილი. და აღმოუკდა წილი იგი იონაჲს (8) და ჰრქუეს მას მითხარ ჩუენ. რამ არს საქმც შენი. და ვინაჲ მოხუალ შენ. ანუ რომლისა სოფლისაჲ (ანუ რომლისა ერისაჲ) ხარი შენ: (9) და ჰრქუა მათ იონა: მონაჲ უფლისაჲ ვარი მე. და უფლისა ღმრთისა ცათაჲსა მე მეშინის და ვჰმსახურებ. რომელმან შექმნა ზღუად და კმელი: (10) და შეეშინა კაცთა მათ შიშითა დიდითა ფრიად. და ჰრქუეს მას: რამ ესე ჰყავ. რამეთუ გულის—კმა—ყვეს კაცთა მათ. რამეთუ პირისა გან უფლისა ივლტოდა იგი. რამეთუ უთხრა მათ:

(11) და ჰრქუეს მას: რამ გიყოთ შენ. და დასცხრეს ზღუად ესე ჩუენ ზედა. რამეთუ ზღუად იგი აღდგებოდა. და აღადგინებდა უფროჲს და ღელვასა: (12) და ჰრქუა მათ იონა: აღმიღეთ მე და შთამავდეთ ზღუასა. და დასცხრეს ზღუად თქუენ ზედა. რამეთუ მიცნობიეს მე ვითარმედ ჩემ თვს არს ღელვაჲ ესე დიდი თქუენ ზედა: (13) და აძლევდეს კაცი იგი ნავსა მას მოქცევად ქუეყანად კერძო. და ვერ უძღეს. რამეთუ ზღუად იგი მოვიდოდა. და აღდგებოდა/ უფროჲს მათ ზედა: (14) და ლალად—ყვეს უფლისა მიმართ და თქუეს: ნუ სადა უფალო ნუმცა წარვწყმდებით სულისა თვსამის კაცისა. და ნუ გუცემ ჩუენ ზედა სისხლსა მართალსა. რამეთუ შენ უფალო ვითარცა გინდა და ჰყავ: (15) და აღიღეს იონა. და შთაავდეს ზღუასა. და დასცხრა ზღუად ძრვისა გან თვისისა:

f.2v

(16) და შეეშინა კაცთა მათ შიშითა დიდითა ფრიად უფლისა (გან). და შეწირეს მსხუერპლი ღმრთისა და აღუთქუეს აღთქუმაჲ:

2

(1) და უბრძანა უფალმან ვეშაჰსა დიდსა შთანთქმაჲ იონაჲსი. და იყო იონა მუცელსა ვეშაჰისასა სამ დღც და სამ ღამც: (2) და ილოცვიდა იონა უფლისა მიმართ ღმრთისა მისისა მუცელსა შიდა ვეშაჰისასა: (3) და თქუა: ლალად—ყავ ჭირსა ჩემსა უფლისა მიმართ ღმრთისა ჩემისა. და ისმინა ჩემი მუცლით გამო ჯოჯოხეთისაჲთ: ლალადებისა ჩემისაჲ გესმა კმაჲ ჩემი: (4) შთამავდე (მე) სილ-

Ionae Prophetæ

1 (1) Et fuit verbum Domini ad Ionam filium Amat'i, et dixit *ei*: (2) Surge et abi tu in Nineven civitatem magnam, et praedica in ea, quia ascendit et advenit clamor malitiae eius ad me. (3) Et surrexit Iona, ut fugeret et ut abiret in T'arši a facie Domini; et descendit in Ioppen, et invenit navem euntem in T'arši, et dedit naulum suum, et intravit ille in eam, ut abiret cum eis in T'arši a facie Domini. (4) Et Dominus excitavit ventum magnum super mari, et erat fluctus magnus in mari, et navis illa prope erat ut contereretur. (5) Et timuerunt nautae illi, et clamabat quisque ad deum suum, et abiciebant vasa e navi in mare, ut alleviarent <ab> eis. Iona autem descendit in cavernam (*lit.* ventrem) illius navis, et dormivit et stertebat.

(6) (Et) accessit <ad eum> gubernator navis ille et dixit *ei*: Quare stertis tu? Surge et invoca Deum tuum, si modo servet nos Deus, et non pereamus. (7) Et dixit quisque proximo suo: Venite, et mittamus sortem, et sciamus quare sit malum hoc super nos. Et miserunt sortem, et accessit sors illa ad Ionam. (8) Et dixerunt *ei*: Narra nobis: Quod est opus tuum, et unde venis tu, vel cuius regionis <vel cuius populi> es tu? (9) Et dixit eis Iona: Servus Domini sum ego, et Dominum Deum caelorum ego timeo, et servio *ei*, qui creavit mare et aridam. (10) Et timuerunt homines illi timore magno valde, et dixerunt *ei*: Quid hoc fecisti? Etenim intellexerunt homines illi quia a facie Domini fugeret ille, quia narraverat eis.

(11) Et dixerunt *ei*: Quid faciemus tibi et cessabit mare hoc super nos? Nam mare illud surgebat et suscitabat magis quidem fluctum. (12) Et dixit eis Iona: Tollite me et deicite me in mare, et cessabit mare super vos; etenim novi ego quoniam propter me est fluctus hic magnus super vos. (13) Et nitebantur homines illi navem illam convertere ad terram, et non potuerunt, quia mare illud ibat et surgebat magis super illos. (14) Et clamaverunt ad Dominum et dixerunt: Umquam, Domine, ne pereamus propter animam huius hominis, et ne des super nos sanguinem iustum quia tu, Domine, sicut volebas, et fecisti: (15) Et sustulerunt Ionam, et deiecerunt in mare, et cessavit mare a motu suo.

(16) Et timuerunt homines illi timore magno valde Dominum, et immolaverunt hostiam ad Deum, et voverunt votum.

2 (1) Et praecepit Dominus draconi magno, ut deglutiret Ionam. Et erat Iona in ventre draconis tribus diebus et tribus noctibus. (2) Et orabat Iona ad Dominum Deum suum in ventre draconis; (3) Et dixit: Clamavi in afflictione mea ad Dominum Deum meum, et exaudivit me; de ventre inferni clamoris mei audiisti vocem meam. (4) Deiecisti me in profundum in cor

რმესა გულსა ზღვსასა. და მდინარენი გარე მომადგეს მე: ყოველნი განსაცხრომელნი შენნი და ღელვანი შენნი მე ზედა გარდამკდეს: (5) და მე ვთქუ' განმე გდებულ ვარა პირისა გან თუალთა შენთაჲსა: შემელა ცხინოა მიხედვად ტაძარსა წმიდასა შენსა:

f.3r (6) გარდამეცნეს წყალნი ვიდრე სულად ჩემდამდე. და უფსკრულმან მომიცვა მე დასასრულისამან: შთავდა თავი ჩემი ნაპრაღსა მთათასა: (7) შთავკელი მე ქუეყანად. რომლისა მოქლონნი მისნი ვითარცა კლიტენი საუკუნენი. და გამოვედინ განრყუნისა გან ცხორებაჲ ჩემი შენდამი. უფალო ღმერთო ჩემო: (8) მოკლებასა ჩემ გან სულისა ჩემისასა უფალი მოვიკსენე. და შევედინ შენ წინაშე ლოცვაჲ ჩემი ტაძრად წმიდად შენდა: (9) მცველთა მათ უშჯულოებისათა და სიცრუისათა წყალობაჲ მათი დაუტევეს. (10) ხოლო მე ვმითა ქებისაჲთა და აღსარებისაჲთა მსხუერპლი შეგწირო შენდა. რაოდენი აღვთქუ. მიგცე შენ საცხორებელად ჩემდა უფალო (11) და უბრძანა უფალმან ვეშაჰსა მას. და გამოავლო იონა კმელად:

3 (1) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ იონაჲსა მიმართ მეორედ. და ჰრქუა: (2) აღდევ და წარვედ შენ ნინევედ ქალაქსა მას დიდსა. და ქადაგებდ მას შინა ქადაგებისა მისებრ პირველისა. რომელსა მე გეტყოდე შენ: (3) და აღდგა იონა და წარვიდა ნინევედ ვითარცა იგი ეტყოდა მას უფალი: ხოლო ნინევეი იყო ქალაქი დიდი ღმრთისაჲ ვითარმედ სავალი იყო იგი სამისა დღისა გზა: (4) და იწყო იონა შესღვად ქალაქად ვითარ დღისა ერთისა ოდენ გზა. და იწყო ქადაგებად და თქუა: სამ ლა დღე და ნინევეი დაქცევად არს: (5) და ჰრწმენა კაცთა მათ ნინევეისათა ღმერთი. და ქადაგეს მარხვაჲ და შეიმოსეს ძაძაჲ მცირითგან ვიდრე დიდამდე მათა:

f.3v (6) და მიიწია სიტყუაჲ ესე მეფისა მის ნინეველთაჲსა. და აღდგა საყდრისა გან თვისისა. და განიძარცუა სამოსელი მისი მის გან. და შეიმოსა ძაძაჲ. და დაჯდა იგი ნაცარსა ზედა: (7) და იქადაგა და ითქუა ნინევეს შინა მეფისა მიერ და მთავართა მისთა მიერ. და თქუეს: კაცი და საცხოვარნი. ზროხაჲ და ცხოვარი. ნუ რას გემოსა იხილვედ. ნუცა ძოვედ ნუცა წყალსა/ სუმედ: (8) და ძაძაჲ შეიმოსეს კაცთა და საცხოვართა. და ლალად ყვეს ღმრთისა მიმართ ერთბამად. და მოაქცია კაცად კაცდამან გზისა გან თვისისა ბოროტისა. და სიცრუეისა გან კელთა მათთაჲსა. და იტყოდეს: (9) ვინ უწყის. შეინანოს ღმერთმან. და მოაქციოს რისხვისა გან გულის წყრომისა მისისა. და არა წარგ(წ)ყმდეთ: (10) და იხილნა ღმერთმან საქმენი მათნი. რამეთუ მოიქცეს საქმეთა მათთა გან ბოროტთა. და შეინანა ღმერთმან ბოროტის ყოფისა თვს. რომელსა იტყოდა ყოფად მათ თვს. და არა ყო:

4 (1) და შეწუხნა იონა მწუხარებითა დიდითა. და შეშფოთნა: (2) ილოცვიდა უფლისა მიმართ და თქუა: ზ უფალო. არა ესე სიტყუანი არიანა ჩემნი ვიდრე ვიყავ და მე ქუეყანასა ჩემსა: ამის თვს ვისწრაფე სივლტოლად თარშიდ. რამეთუ ვიცი ვითარმედ შენ მოწყალე ხარ და მწყალობელ. სულ გრძელ და დიდად მოწყალე და შეინანი ბოროტის ყოფაჲ: (3) და აწ უფალო მიიღე სული ჩემი ჩემ გან. რამეთუ უმჯობეს არს სიკუდილი ჩემი ვიდრე ცხორებასა ჩემსა: (4) და ჰრქუა უფალმან იონას: უკუეთუ ფრიად შეწუხებულ ხარი შენ და თქუა იონა: ფრიად შეწუხებულ ვარ მე ვიდრე სიკუდილმდე: (5) და განვიდა იონა ქალაქით. და დაჯდა წინაშე ქალაქსა მას. და იქმნა თავისა თვისისა მუნ კარავი. და დაჯდა მას ქუეშს აჩრდილსა. ვიდრემდე იხილოს რაჲ ძი ეყოს ქალაქსა მას:

f.4r (6) და უბრძანა უფალმან ღმერთმან აყიროსა. და აღმოკდა/ თავსა თანა

maris, et flumina circumdederunt me; omnes gurgites tui et fluctus tui super me transierunt. (5) Et ego dixi: Abiectus sumne a facie oculorum tuorum? Addamne quidem videre templum sanctum tuum?

(6) Circumdederunt me aquae usque ad animam meam, et abyssus vallavit me extrema; descendit caput meum in scissuram montium. (7) Descendi ego in terram, cuius vectes eius *sunt* sicut claves aeternae, et exeat de destructione vita mea ad te, Domine Deus mi! (8) Cum deficeret ■ me anima mea, Domini recordatus sum, et intret coram te oratio mea in templum sanctum tuum. (9) Custodes illi iniquitatis et mendacii misericordiam suam dereliquerunt. (10) Ego autem voce laudis et confessionis hostiam immolabo ad te; quodcumque vovi, reddam tibi ad salvandum me, Domine!

(11) Et praecipit Dominus draconi illi, et evomuit Ionam in aridam.

3 (1) Et fuit verbum Domini ad Ionam secundo et dixit *ei*: (2) Surge, et abi tu in Nineven, civitatem illam magnam, et praedica in illa secundum praedicationem illam priorem, quam ego loquebar tibi. (3) Et surrexit Iona, et abiit in Nineven, sicut loquebatur ei Dominus. Nineve autem erat civitas magna Dei, quoniam iter erat illud trium dierum via; (4) Et coepit Iona intrare in civitatem sicut *est* diei unius tantum-via; et coepit praedicare, et dixit: Tres adhuc dies *sunt* et Nineve subvertenda est. (5) Et crediderunt homines illi Nineve in Deum et praedicaverunt ieiunium, et induerunt saccum a parvo usque ad magnum eorum.

(6) Et pervenit verbum hoc ad regem illum Ninevitarum. Et surrexit de solio suo, et detraxit vestimentum suum sibi, et induit saccum, et sedit ille in cinere. (7) Et praedicatum est, et dictum est in Nineve a rege et a principibus eius, et dixerunt: Homines et iumenta, boves et oves, ne quidquam gustu percipiant, neque pascantur, neque aquam bibant. (8) Et saccum induerunt homines et pecora, et clamaverunt ad Dominum unā. Et reversus est quisque a via sua mala et a mendacio manuum suarum, et dicebant: (9) Quis scit? Paenitebit Deum et revertetur ab ira furoris sui, et non peribimus. (10) Et vidit Dominus opera eorum, quia reversi sunt ab operibus suis malis, et paenituit Deum propter maleficium quod loquebatur ut faceret propter eos, et non fecit.

4 (1) Et afflictatus est Iona afflictione magna, et turbatus est; (2) Orabat ad Dominum, et dixit: O Domine, nonne haec verba sunt mea, dum eram quidem ego in terra mea? Propter hoc properavi fugere in T'arši; scio enim quoniam tu misericors es et miserator, patiens et multum misericors, et te paenituit maleficii. (3) Et nunc, Domine, tolle animam meam a me, quia melior est mors mea quam vita mea. (4) Et dixit Dominus Ionae: Numquid valde afflictatus es tu? Et dixit Iona: Valde afflictatus sum ego usque ad mortem. (5) Et exiit Iona de civitate, et sedit contra civitatem illam; et fecit sibimetipsi ibi tabernaculum et sedit sub eo in umbra, donec videret quid forte accideret civitati illi.

(6) Et praecipit Dominus Deus cucurbitae, et ascendit iuxta caput Ionae,

იონაძისა. რაჲთა იყოს საგრილად თავსა ზედა იონაძისა. რაჲთა აგრილობდეს მას სიციხისა მის გან ბოროტისა და განიხარა იონა აყიროსა მას ზედა სიხარულითა დიდითა ფრიად: (7) და უბრძანა ღმერთმან მატლსა განთიადისასა ხეალისა გან. და სცა აყიროსა მას. და განჴმა: (8) და იყო აღმოსლვასა მზისასა. და უბრძანა ღმერთმან ქარსა ცხელსა შემწუველსა. და დააცხო მზემან იონას თავსა მისსა. და სულ მოკლე იქმნა. და აღმოჴვიდოდა სული მისი. და თქუა: უმჯობეს არს ჩემდა სიკუდილი ვიდრე არა ცხორებასა ამას ჩემსა: (9) და ჰრქუა უფალმან ღმერთმან იონას: უკუეთუ ფრიად შეწუხებულ ხარ შენ აყირომსა მაგის თჳს და თქუა იონა: ფრიად შეწუხებულ ვარ მე ვიდრე სიკუდიდმდე: (10) და ჰრქუა უფალმან იონას: შენ ერიდები აყიროსა და სწყალობ. რომლისა თჳს არა დაჴშუერ მის ზედა. არცა განჴზარდე იგი. რომელი აღმოჴდა ღამესა. და ღამეცა წარწყმდა:

(11) მე არა ვერიდოა ნინევესა ქალაქსა ამას დიდსა. რომელსა შინა დამკჳდრებულ არიან უმრავლეს ათორმეტისა ბევრისა კაცნი. რომელთა არა უცნობიეს მარჯუენე მათი და მარცხენე მათი. და საცხოვარი ფრიად: :: ::

ut esset umbra super caput Ioniae, ut adumbraret eum ab aestu illo malo. Et gavisus est Iona de cucurbita illa gaudio magno valde. (7) Et praecepit Deus vermi diluculi in postero die, et percussit cucurbitam illam, et exaruit. (8) Et fuit, cum ortus esset sol, et praecepit Deus vento aestuanti urenti, et calefecit sol Ioniae caput eius, et animo defectus est; et exhibat anima eius, et dixit: Melior est mihi mors quam vita haec mea. (9) Et dixit Dominus Deus Ioniae: Numquid valde afflictatus es tu propter cucurbitam istam? Et dixit Iona: Valde afflictatus sum ego usque ad mortem. (10) Et dixit Dominus Ioniae: Tu parcis cucurbitae, et misereris *eius*, propter quam non laborasti super eam, neque nutriti eam, quae ascendit *una* nocte et *una* nocte quoque periit.

(11) Ego nonne parcam Nineve civitati huic magnae, in qua habitant plus quam centum viginti milia hominum, qui non noverunt dextram suam et sinistram suam, et pecora multa?

აბღია წინაწარმეტყუელისაჲ.

I(b) f.12v I

(1) ხილვად აბღიასი: მას იტყვს უფალი ღმერთი იღუმეასა: ჰამბავი გესმა უფლისა მიერ. და გარემოცვად წარმართთა ზედა გამოავლინა: აღდგით და ვდგეთ მის ზედა ბრძოლად: (2) აჰა ესერა მცირედი რიცხვთა მიგეც შენ წარმართთა შორის. შეურაცხ ხარ შენ ფრიად: (3) ამპარტავანებამან გულსა შენისამან აღგამალლა შენ დამკვდრებულთა ზედა კურელთა კლდისათა: აღამალლებს საყოფელსა თვსსა. და იტყვს გულსნ თვსსა: ვინ გარდამიყვანოს მე ქუეყანად: (4) დაღათუ აღჰმალდღე ვითარცა ორბი. გინა თუ დაიდგნე შორის ვარსკულავთა ბუდენი შენნი. მიერ გარდამოგადღო შენ. იტყვს უფალი: (5) უკუეთუმცა მპარავნი შევიდეს შენდა. ანუ ავაზაკნი ღამც. სადამცა გა(ნ)ჰვარდი: არამცა იპარესა ფრიად თავისა თვს(ი)ა: და უკუეთუმცა მსთულებელნი შევიდეს შენდა. არამცა დაუტევეს სამყნელი კვრტი:

I(a) f.1r

(6) ვითარ გამოიკულისა ესავ. და შეიპყრა დამალული მისი: (7) ვიდრე საზღვრადმდე განგავლინეს შენ: ყოველთა კაცთა აღთქმისა შენისათა წინა აღვიდგეს შენ. და შეგიძლეს შენ კაცთა მშვიდობისა შენისათა. და გიდევს დასაბრკოლებელი ქუეშც შენსა: არა არს გულისკმისყოფა მას შინა: (8) მას ღღესა შინა წარვწყმიდნე ბრძენნი იღუმეაჲთ. და გულისკმისყოფად მთისა გან ესავისა. იტყვს უფალი: (9) და შეძრწუნდენ მბრძოლნი იგი ახოვანნი შენნი თემანელნი. რაჲთა აღივოცოს კაცი მთისა გან ესავისა./ (10) კლვისა მის თვს და შეცოდებისა ძმისა შენისა იაკობისა: დაგფაროს შენ სირცხვლმან. და აღივოცო უკუენისამდე:

(11) ვინაჲთ ღლითგან წინა აღუდგე წინაშე მტერად. ღღესა მას წარტყუნვისა(სა) უცხოთესლთა გან ერი მისი. და უცხონი შევიდეს ბჭეთა მისთა. და იცრუსალემსა ზედა განიგდეს წილი. და თქუენ ხართ ვითარცა ერთი მათგანი: (12) და ნუ დაივიწყებ ღღესა ძმისა შენისასა ღღესა მას უცხოთესლთასა. და ნუ მოგცხრებიან ძეთა ზედა იუდასთა ღღესა წარწყმედისა მათისასა. და ნუ ღიღსა იტყვ ღღესა ჭირისასა: (13) ნუცა შეზუალ ბჭეთა ერისათა ღღესა საღმობისა მათისასა. და ნუ მიხედავ შენ შესაკრებელსა მათსა ღღესა მოწყუედისა მათისასა. და ნუცა დაშჯერდები ძალსა მათსა ზედა ღღესა წარწყმედისა მათისასა: (14) ნუცა მიადგები განსავალსა მათსა მოსრვად განრინებულთა მათთა. ნუცა შეაყენებ მეოტთა მათთა ღღესა ჭირისასა: (15) რამეთუ ახლოს არს ღღც უფლისაჲ ყოველთა ზედა თესლთა: ვითარცა იგი ჰყავ. ეგრე ვე გეყოს შენ: მისაგებელი შენი მიგევოს შენ თავსა შენსა:

f.iv

(16) რამეთუ ვითარცა იგი სუემდ მათსა წმიდასა ჩემსა. (ეგრე) სუმიდენ ყოველნი ნათესავნი ღვწოსა: სუმიდენ. და დაეცნენ იგინი. და იქმნენ ვითარცა არაყოფილნი. (17) ხოლო მათსა სიონსა იყოს მაცხოვარებაჲ. და იყოს იგი წმიდა. და დაიმკვდრნეს სახლმან იაკობისმან. რომელთა დაიმკვდრნეს იგინი: (18) და იყოს სახლი იაკობისი ცეცხლ. და სახლი იოსებისი ალ ცეცხლისი./ ხოლო სახლი ესავისი ლერწამ. და აღ(ა)ტყდენ ვითარცა ლერწამნი მათ ზედა. და შეჰმნეს იგინი: და არა იყოს უცეცხლო სახლი ესავისი. რამეთუ უფალი იტყოდა:

Abdiae Prophetae

1 (1) Visio Abdiae. Hoc dicit Dominus Deus Idumaeae: Rumorem audiisti a Domino, et circumdationem super gentiles misit: Surgite, et stemus contra eam in proelium. (2) Ecce parvulam numero dedi te in medio gentilium; contemptibilis es tu valde. (3) Superbia cordis tui exaltavit te super habitatores foraminum petrae. Exaltat habitationem suam, et dicit in corde suo: Quis detrahet me in terram? (4) Etiam si exaltata fueris sicut aquila, vel si posueris inter sidera nidos tuos, inde deiciam te, dicit Dominus. (5) Si fures ingressi essent ad te, vel latrones noctu, — ubi defecisses; nonne furati essent multum sibimetipsis? Et si vindemiautores ingressi essent ad te, nonne reliquissent gemmam quae posset inseri?

(6) Quomodo excussus est Esaü, et apprehensa sunt abscondita eius? (7) Usque ad terminum emiservunt te; omnes homines foederis tui obstiterunt tibi, et praevaluerunt tibi homines pacis tuae, et posuerunt offendiculum subter te. Non est intellectus in ea. (8) In illo die perdam sapientes de Idumaea, et intellectum de monte Esaü, dicit Dominus; (9) Et turbabuntur bellatores illi fortes tui, Temanitae, ut tollatur homo de monte Esaü, (10) Propter interfectionem illam et *propter* peccatum in fratrem tuum Iacob operiet te confusio, et tollëris in aeternum.

(11) A quo die obstitisti coram *ut* hostis, in die illo quo abduxerunt in captivitatem alienigenae exercitum eius, et alieni ingressi sunt portas eius, et super Hierosolymam miserunt sortem, vos quoque estis sicut unus ex eis. (12) Et noli oblivisci diem fratris tui in die illa alienigenarum; et noli laetari super filios Iuda in die perditionis eorum, et noli magna loqui in die afflictionis. (13) Noli quoque ingredi portas populi in die doloris eorum, et noli aspicere tu congregationem eorum in die interitus eorum, et noli contentus esse super exercitum eorum in die perditionis eorum. (14) Nolique stare in exitu eorum ad interficiendos liberatos eorum; nolique inhibere fugientes eorum in die afflictionis. (15) Etenim prope est dies Domini super omnes gentiles. Sicut fecisti, ita quoque fiet tibi; retributio tua retribuetur tibi in caput tuum.

(16) Nam, sicut bibebas in monte sancto meo, ita bibent omnes gentes vinum; bibent et cadent illi, et fient quasi non sint. (17) In monte autem Sion erit salvatio, et erit ille sanctus; et hereditabit domus Iacob *eos* qui hereditaverunt eam. (18) Et erit domus Iacob ignis, et domus Ioseb flamma ignis; domus autem Esaü harundo; et accendentur sicut harundines super eos et devorabit eos, et non erit non incensa domus Esaü, quia Dominus loquebatur.

(19) და დაიმკდრონ რომელნი არიან ნაგებს შინა მთაჲ იგი ესავისი. და რომელნი არიან სეფელას შინა უცხოთესლნი იგი და დაიმკდრონ მთაჲ იგი ეფრემისი. და ველი იგი სამარიასაჲ და ბენიაშენი და გალაადი. (20) და მწირობისა იგი დასაბამი ესე არს ძეთა ისრაჴლისათჲ. ქუეყანაჲ ქანანელთაჲ ვიდრე სარეფთადმდე. და სამკდრებელი ისრაჴლისაჲ ვიდრე ეფრეთადმდე დაიმკდრონ ქალაქები გეთისაჲ:

(21) და გამოვიდენ განრინებულნი მთისა გან სიონისა შურის ძიებად მთასა ესავისსა. და იყოს უფლისა მეუფებაჲ: :: ::

(19) Et hereditabunt qui sunt in Nageb montem illum Esaü, et qui sunt in Sep'ela, alienigenae illi, hereditabunt montem illum Ep'rem, et campum illum Samariae, et Beniamen, et Galaad. (20) Et transmigrationis illud principium hoc est filiorum Israëli: terra K'ananaeorum usque ad Sarep't'am, et habitatio Israëli (*sic*) usque ad Ep'ret'am; hereditabunt civitates Get'.

(21) Et exhibunt liberati de monte Sion ad ulciscendum in montem Esaü, et erit Domino regnum.

მიქია წინაწარმეტყუელისაჲ

I(a) f.4r 1

f.4v

(1) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ მიქეასა მიმართ მორასთიანისა. ღღეთა იოათამისთა და აქაზისთა და ეზეკიასთა მეფეთა იუდაასთა. რომელთა თჳს იხილა სამარიასა თჳს და იზრუსაღემისა: (2) ისმინენ ერმან/ ყოველმან. და მერჩდინ ქუეყანაჲ. და ყოველნი რომელნი არიან მას ზედა და იყოს უფალი ღმერთი მოწამჳ თქუენ შორის საწამებელად უფლისა სახლისა გან წმიდისა მისისა: (3) რამეთუ აჰა ესერა უფალი გამოვალს ადგილით მისით. და გარდამოვდეს. და აღვიდეს სიმაღლესა ქუეყანისასა: (4) და შეიძრნენ მთანი ქუეშჳ ფერკთა მისთა. და ღელენი დადნენ ვითარცა ცვლნი წინაშე პირსა ცეცხლისასა. და ვითარცა წყალი გარდამომავალი გარდამოსაქანელსა მისსა: (5) უღმრთოებისა თჳს იაკობისა ესე ყოველი იყოს და ცოდვისა თჳს სახლისა იუდაასა: ვინ არს უღმრთოებაჲ იაკობისი. ანუ არა სამარიაჲ და ვინ არს ცოდვაჲ სახლისა იუდაასი. ანუ არა იზრუსაღემი:

f.5r

(6) და და(ვ)დვა სამარიაჲ ხილის საცავად ველისა. და დასანერგავად ვენავისა. და დავსცნენ სიღრმესა ლოდნი მისნი. და საფუძველნი მისნი გამოვაჩინენ: (7) და ყოველნი გამოქანდაკებულნი მისნი დაკოდნენ. და ყოველნი განსასყიდელნი მისნი დაწუნენ ცეცხლითა. და ყოველნი კერპნი მისნი დაღეწნენ განსარყუნელად. რამეთუ სასყიდლისა გან სიძვისა შეიკრიბნა. და სასყიდელთა გან სიძვისა მოიქცა: (8) ამის თჳს იტყებდეს. და იგლოვდეს. და ვიდოდის იგი შიშუელი და უკამური. და ყოს ტყებაჲ ვითარცა დევთაჲ. და გლოვაჲ ვითარცა ასულთა ურჩხულთაჲ: (9) რამეთუ შეიპყრა წყლულებამან მისმან. რამეთუ მოვიდა ვიდრე იუდაასამდე. და მიეახლა ვიდრე ბჭეთამდე ერისა ჩემისათა ვიდრე იზრუსაღემდმდე/ (10) აჲ რომელნი ხართ გეთს შინა. ნუ განსდიდნებით. და რომელნი ენაკიმს ხართ. ნუ აღეშშნებით: სახლისა გან საკიცხელისა მიწაჲ გარდაისხთ საკიცხელად თქუენდა:

(11) დამკვდრებული ეგე კეთილად ქალაქთა მისთა. არა გამოვიდა დამკვდრებული სენაარს: ეტყებდით სახლსა მახლობელსა მისსა მოიღოს თქუენ გან წყლულებაჲ საღმობიერი: (12) ვინ იწყო კეთილად დამკვდრებულმან საღმობათა შინა. რამეთუ გარდამოვდა ძვრი უფლისა მიერ ბჭეთა იზრუსაღემისათა: (13) ბგერაჲ ეტლებისაჲ და მკედართაჲ დამკვდრებული ლაქისს წინამძღუარი ცოდვისა მისისაჲ ესე არს ასულისა სიონისაჲ. რამეთუ შენ შორის იბოვნეს უღმრთოებანი ისრაჳლისანი: (14) ამის თჳს მოსცნეს განვლინებულნი ვიდრე სამკვდრებელისამდე გეთელთაჲსა სახლთა ამაოთა ცუდად იყვნეს მეფეთა ისრაჳლისათა: (15) ვიდრემდე მკვდრნი მოიყვანნენ დამკვდრებულმან ლაქისს სამკვდრებელი ვიდრე ოდოლადმდე. მოიწიოს დიდებაჲ ასულისა ისრაჳლისაჲ:

(16) აჲ დაიყვნე და აღიპარსე შევითა ზედა ფუფუნეულთა განავრცე დაყვნავა ქურობისა შენისაჲ. ვითარცა ორბმან. რამეთუ წარიტყუენენ[ს] შენ გან:

2

(1) იქმნნეს შერაცხილ შრომათა. და მოქმედ ბოროტის საწოლთა მათთა ზედა. და ერთბამად დღისი აღასრულებდეს მას. რამეთუ არა აღიპყრნეს ღმრთისა

Mik'eeae Prophetae

1 (1) Et fuit verbum Domini ad Mik'eam *filium* Morast'i, in diebus Ioat'am et Ak'azet Ezekiae, regum Iuda, de *his* quae vidit de Samaria et *de* Hierosolyma. (2) Audiat populus omnis, et oboediat mihi terra, et omnes qui sunt super eam. Et erit Dominus Deus testis in medio vestri, ut testificet Dominus de domo sancta sua. (3) Ecce enim Dominus egreditur de loco suo, et descendet et ascendet super excelsitatem terrae; (4) Et commovebuntur montes sub pedibus eius, et valles tabescent sicut cerae ante faciem ignis, et sicut aqua descendens in declivitate sua. (5) Propter impietatem Iacob hoc omne erit, et propter peccatum domus Iuda. Quae est impietas Iacob? Nonne Samaria? Et quod est peccatum domus Iuda? Nonne Hierosolyma?

(6) Et ponam Samariam quasi cellam pomariam campi, et *quasi* plantationem vineae; et deiciam in profundum lapides eius, et fundamenta eius revelabo. (7) Et omnia sculptilia eius excident, et omnes mercedes eius comburent igne; et omnia idola eius comminuent in destructionem, quia de mercede fornicationis congregavit *ea*, et de mercedibus fornicationis vertit sibi. (8) Propter hoc planget et lugebit; et ibit illa nuda et discalceata, et faciet planctum sicut draconum et luctum sicut filiarum sirenum. (9) Nam vicit plaga eius, quia venit usque ad Iudam, et appropinquavit usque ad portas populi mei usque ad Hierosolymam. (10) Nunc qui estis in Get', nolite magni fieri, et qui in Enakim estis, nolite aedificari a domo illusionis; terram conspergite in derisionem vestram.

(11) Habitans ista bene in civitatibus eius, non egressa est habitans in Senaar: plangite in domo vicina eius; accipiet a vobis plagam dolorosam. (12) Quae incepit bene habitans in doloribus? quia transivit malum a Domino ad portas Hierosolymae, (13) Sonitus quadrigarum et equitum. Habitans in Lak'is dux peccati eius, hoc est, filiae Sion, quia in medio tui inventae sunt impietates Israë. (14) Propter hoc dabit emissarios usque ad hereditatem Get'aeorum, ad domos vanas; in vanum fuerunt regibus Israë. (15) Donec heredes adducent, habitans in Lak'is; hereditas usque ad Odollam veniet, gloria filiae Israë.

(16) Nunc radere et tondere super filios tuos delicatos; dilata rasuram viduitatis tuae sicut aquila, quia captivi ducti sunt ex te.

2 (1) Facti sunt aestimantes labores et operantes malum in cubilibus suis et unā die consummabant id, quia non sustulerunt ad Deum manus suas.

f.5v მიმართ კელნი მათნი: (2) და გული უთქუმიდეს აგარაკთა თვს. და მო/იტაცებდეს ობოლთა. და სახლებსა მძლავრობდეს. და მოიტაცებდეს კაცებსა და სახლთა მათთა. კაცსა და სამკვდრებელსა მისსა: (3) ამის თვს ამას იტყვს უფალი: აჰა ესერა მე განვიზრახე ბოროტი ნათესავსა ამას ზედა. რომლითა ვერ ა(ღ)იპყრნეთ ქედნი თქუენნი. და ვერ ზვდოდით მართლ მეცსეულად. რამეთუ ჟამი ბოროტი არს. და მოიწიოს: (4) მას დღესა შინა მოიღოს იგავი ესე თქუენ ზედა. და გგოდებდენ თქუენ გოდებასა შესხმით. და თქუან (უბადრუკებით) უბადრუკ ვიქმნენით: ნაწილი ერისა ჩემისაჲ განიზომა საბლითა. და არა ვინ იყო მაყენებელ მისა: მოქცევად აგარაკნი ჩუენნი განიზომნეს: (5) ამის თვს არა ვინ იყოს შენდა მომდებელ საბლისა ნაწილსა ზედა ეკლესიასა შინა უფლისასა:

(6) ნუ სტირთ ცრემლით. ნუცა ცრემლოიდ ამათ ზედა. რამეთუ არა განეშოროს ყუედრებაჲ: (7) რომელ თქუას: სახლმან იაკობისმან განარისხა სული უფლისა(ჲ). უკუეთუ საქმენი (მისნი) ესე არიან. ანუ არა სიტყუანი მისნი არიან კეთილ მის თანა და მართლ ვლენან: (8) და წინაჲჲ ერი ჩემი აღუდგა მტერად წინაჲჲ მშვდობისა მისისა: ტყავი მისი განჰვადეს მიღებად სასოებისა შემუსრვად ბრძოლისა: (9) წინამძღუარნი ერისა ჩემისანი განცვენ სახლთა გან საშუებელისა მათისათა: უკეთურებისა თვს საქმეთა მათთაჲსა განვარდეს: მიეახლენით მთა/თა საუკუნეთა: (10) აღდეგ და ვიდოდე. რამეთუ არა არს ესე შენდა განსუენება. არა წმიდებისა თვს: განიხრწნენით განვრწნით:

f.6r (11) იდევენბოდეთ თვნიერ მდევენელისა: სული დამტკიცა ტყუვილისაჲ: გწოდა შენ ღვინოდ მთრვალობისა. და იყოს ნაწუეთისა მის გან ერისა: (12) შეკრებით შეკრებეს იაკობი ყოველით ურთ (მო)ლოდებით მოველოდი ნეშტთა მათ ისრაჲლისათა. ერთბამად დაესხნე გარე მიქცევანი მათნი ვითარცა ცხოვარნი ჭირსა შინა. ვითარცა სამწყსოჲ შორის საწოლსა მათსა. და განხლდენ კაცთა გან: (13) განკუეთილებისა გან წინაჲჲ პირსა მათსა განკუეთეს. და განვლეს ბჰჰ. და განვიდეს მის გან. და განვიდა მეფჰ მათი წინაჲჲ პირსა მათსა: ხოლო აწ უფალი უძლოდის მათ:

3 (1) და თქუას: ისმინეთ აწ მთავართა სახლისა იაკობისთა და ნეშტთა სახლისა ისრაჲლისათა: არა თქუენი არს ცნობად სამართალისა: (2) რომელთა გძულს კეთილი და გიყუარს ბოროტი: მოჰვდით ტყავსა მათსა მათ გან და კორცსა მათსა ძულთა გან მათთა: (3) ვითარცა შეჰამნეს კორცნი ერისა ჩემისანი და ტყავი მათი მათ გან განსძარცუეს და ძულნი მათნი შემუსრნეს და ასოეულად განაგდეს ვითარცა კორცი სიავსა შიდა და ვითარცა დრონეული ქოთანსა შინა: (4) ეგრეთ ღაღადებდენ უფლისა მიმართ და არა ისმინოს მათი და გარე მიაქციოს პირი მისი მათ გან მას ჟამსა შინა ვითარცა/ იგი ბოროტი ყვეს საქმითა მათითა მათ ზედა: (5) ამას იტყვს უფალი წინაწარმეტყუელთა მათ თვს რომელნი აცთუნებენ ერსა ჩემსა. რომელნი უკებენ კბილითა მათითა და რომელნი უქადაგებენ მათ მშვდობისა და არა მოეცა პირსა მათსა: აღადგინა მათ ზედა ბრძოლჲ:

f.6v (6) ამის თვს ღამე იყოს თქუენდა ხილვისა გან და ბნელი იყოს თქუენდა მისნობისა გან და დაჰვდეს მჰჰ წინაწარმეტყუელთა ზედა და დაბნელდეს მათ ზედა დღჰ: (7) და ჰრცხუენოდის რომელნი ხედვიდეს ჩუენებასა და საკიცხელ იყვნენ მისანნი და ძვრსა იტყოდიან მათ თვს ყოველნი ვე იგი. რამეთუ არა ზყოს რომელმანმცა ისმინა მათი: (8) უკუეთუ მე არა აღვაგსო ძალი სულითა უფლისაჲთა და სამართალითა და ძლიერებითა მითხრობად იაკობისა უღმრთოებანი მისნი და ისრაჲლსა ცოდვანი მისნი: (9) ისმინეთ ესე წინამძღუარნო სახლისა იაკობისნო

(2) Et concupiscebant *propter* agros et rapiebant orphanos et domos opprimebant, et rapiebant homines et domos eorum, hominem et hereditatem eius. (3) Propter hoc hoc dicit Dominus: Ecce ego cogitavi malum super generationem hanc, e quo non *poteritis* tollere colla vestra, neque *poteritis* ambulare recte confestim, quia tempus malum est, et adveniet. (4) In illa die sumetur parabola haec super vos, et lamentabuntur vos lamentatione cum cantu, et dicent: <Infelicitate> infelices facti sumus; pars populi mei emensa est funi, nec quisquam erat qui prohiberet eum ne reverteretur. Agri nostri emensi sunt. (5) Propter hoc nemo erit tibi qui ponat funem super partem in congregatione Domini.

(6) Nolite flere lacrimis, et nolite lacrimari super haec, quia non removebitur opprobrium, (7) Quod dicet: Domus Iacob irritavit spiritum Domini. Numquid opera <eius> haec sunt, aut nonne verba eius sunt bona cum eo, et recte ambulant? (8) Et antea populus meus surrexit in adversarium coram pace eius; pellem eius detraxerunt ad auferendam spem, ad conterendum bellum. (9) Duces populi mei excident e domibus deliciarum suarum: propter malitias operum suorum expellentur foras. Appropinquate ad montes aeternos, (10) Surge et ambula quia non est hoc tibi requies; propter immunditiam corrupti estis corruptione.

(11) Fugiebatis absque persecutore. Spiritus confirmavit mendacium; stillabat tibi in vinum ebrietatis; et erit, de stillicidio illo populi (12) Congregatione congregabitur Iacob cum omnibus. Expectatione expectabo reliquias illas Israël; unā ponam conversiones eorum, sicut oves in afflictione, sicut gregem in medio caularum eorum, et exsiliunt ex hominibus (13) Prurptione ante faciem eorum. Proruperunt et transierunt portam et exierunt per eam. Et exiit rex eorum ante faciem eorum; nunc autem Dominus ducet eos.

3 (1) Et dicet: Audite nunc, principes domus Iacob et reliquiae domus Israël. Nonne vestrum est scire iudicium? (2) Qui odistis bonum et diligitis malum, *qui* detrahitis pellem eorum ab eis et carnem eorum ab ossibus. (3) Quo modo comederunt carnes populi mei, et pellem eorum ab eis excoriaverunt, et ossa eorum contriverunt, et membratim ieicerunt sicut carnem in lebetem et sicut frusta in ollam, (4) Hoc modo clamabunt ad Dominum, et non audiet eos, et avertet faciem suam ab eis in illo tempore, sicut malum fecerunt in opere suo adversus eos. (5) Hoc dicit Dominus de prophetis illis qui seducunt populum meum, qui mordent dentibus suis et qui praedicant eis pacem, et non data est in ore eorum; suscitavit super eos bellum.

(6) Propter hoc nox erit vobis pro visione et tenebrae erunt vobis pro divinatione, et occidet sol super prophetas et obtenebrabitur super eos dies. (7) Et confundentur qui videbant somnium et illudentur divini et malum dicent de eis omnes illi, quia non erit qui audisset eos. (8) Numquid ego non implebo fortitudinem in spiritu Domini et in iudicio et in potentia, ut enarrem Iacob impietates eius et Israël peccata eius? (9) Audite hoc, duces domus Iacob, et

და ნეშტთა მავათ სახლისა ისრაჲლისათა. რომელთა ვეგ გძაგს სამართალი და ყოველსა ვე მართალსა გარდაჰგულარძნით: (10) რომელნი აშენებთ სიონსა სისხლითა და იძრუსაღმსა სიცრუვითა:

f.7r (11) წინამძღუარნი მისნი ქრთამით შჯიდეს და მღდელნი მისნი სასყიდლით სიტყუასა მიუგებდეს და წინაწარმეტყუელნი მისნი ვეცხლითა უმისნიდეს და უფლისა ზედა განისუენებდეს და იტყოდეს: ანუ არა უფალი ჩუენ თანა არს: არა მოვიდეს ჩუენ ზედა ბოროტი: (12) ამის თვს თქუენ ძლით სიონი ვითარცა ყანაჲ მოი/ვნას და იძრუსაღემი ვითარცა ხილის საცავი იქმნეს და მთაჲ იგი სახლისა უფლისაჲ ვითარცა სერტყი მალნარისაჲ:

4 (1) და იყოს უკუანაჲსკნელთა დღეთა გამოჩინებულ მთაჲ უფლისაჲ და განმზადებულ თხემსა ზედა მთათასა და აღმაღლდეს უფროჲს ყოველთა ბორცუთა და მოისწრაფდენ მუნ ერნი: (2) და მოვიდოდინ თესლნი მრავალნი. და იტყოდინ: მოვედით და აღვედით მთასა უფლისასა და სახლსა ღმრთისა იაკობისსა. და მიჩუენოს ჩუენ გზაჲ მისი. და ვიდოდით ალაგთა მისთა. რამეთუ სიონით გამოვიდეს შჯული. და სიტყუაჲ უფლისაჲ იძრუსაღემით: (3) და შჯიდეს შორის ერსა მრავალსა. და ამხილებდეს ნათესავთა ძლიერთა ვიდრე შორადმდე: და დაშჭრიდენ კრმლებსა მათსა საკნისებად. და ლახტრებსა მათსა მანგლებად. და არლარა აღიღოს ნათესავმან ნათესავსა ზედა მახვლი. და არლარა ისწრაფებდენ ბრძოლასა: (4) და განისუენებდეს კაცად კაცადი ქუეშჲ ვენავსა თვსსა. და კაცად კაცადი ქუეშჲ ლელუსა თვსსა. და არა ვინ იყოს მაშინებელ. რამეთუ პირი უფლისა ყოველისა მპყრობელისაჲ იტყოდა ამას: (5) რამეთუ ყოველი ერი კაცად კაცადი ვიდოდის გზასა თვსსა. ხოლო ჩუენ ვიდოდით სახელითა უფლისა ღმრთისა ჩუენისაჲთა უკუენისამდე და მერმეტა:

f.7v (6) მას დღესა შინა იტყვს უფალი: შევეკრიბნე შემუსრვილნი იგი. და განძებულნი იგი შევიწყნარნე. და რომელნი იგი განვიშორენ: (7) და დავსხნე შემუსრვილნი იგი ნეშტად. და განშორებულნი იგი ნათესავად დიდად და ძლიერად და მეუფებდეს უფალი მათ ზედა სიონს შინა ამიერიტგან და მიუკუენისამდე: (8) და შენ გოდოლო სამწყსოჲსაჲ. მაღალო ასულო სიონისაჲ. შენ ზედა მოიწიოს. და შევიდეს დასაბამი პირველი მეფისა ბაბილონისაჲ ასულისა იძრუსაღემისა: (9) და აწ რაჲსა თვს სცან ბოროტი. ნუ უკუჲს მეუფჲს არა გესუა შენ ზრახვაჲ შენი წარწყმდა. რამეთუ შეგიბყრეს შენ საღმობათა ვითარცა შობადისათა: (10) გელმოდენ და მვნე იყავ. და მიეახლე ასული სიონისაჲ ვითარცა შობადი. რამეთუ აწ განხვდე ქალაქით. და დაემკვდრო ველსა ზედა. და შეხვდე ვიდრე ბაბილონდმდე: მიერ განგარინოს შენ. და მიერ გიკსნეს შენ უფალმან ღმერთმან შენმან კელთა გან მტერთა შენთასა:

(11) და აწ შეკრბა შენ ზედა ნათესავი არავალი. რომელნი იტყვან: მოგუცხრების და იხილონ თუალთა ჩუენთა სიონი: (12) და მათ ვერ ცნეს ზრახვაჲ უფლისაჲ. და არა გულისხმაყენეს ნებანი მისნი. რამეთუ შეკრიბნეს იგინი ვითარცა მჭელეულები კალოჲსაჲ: (13) აღდეგ და ლეწვედი მათ. ასულო სიონისაჲ. რამეთუ რქანი შეგასხნე შენ რკინისანი. და ჭლიკნი შენნი შეგადგნე რვალისანი. და დაამწულიონე ერნი მრავალნი. და დაამკუნე მით წარმართნი. და შეჩუენებულ ჰყო უფლისა სიმრავლე მათი. და ძალი მათი უფლისა ყოველისა ქუეყანისა:

f.8r 5 (1) აწ შეეყენოს/ ასული შეეყენებით: შეეყენებაჲ განაწესა თქუენ ზედა კუერთხითა სცემდენ ღაწუსა ტომსა ისრაჲლისასა: (2) და შენ ბეთლემ. სახლი

reliquiae istae domus Israël, *vos* qui abominamini iudicium et omne iustum pervertitis, (10) Qui aedificatis Sion in sanguine et Hierosolymam in mendacio.

(11) Duces eius in muneribus iudicabant, et sacerdotes eius mercede responsum dabant, et prophetae eius argento divinabant et super Dominum requiescebant, et dicebant: Nonne Dominus nobiscum est? Non veniet super nos malum. (12) Propter hoc per vos Sion sicut ager exarabitur, et Hierosolyma sicut cella pomaria fiet, et mons ille domus Domini sicut lucus silvae.

4 (1) Et erit in novissimis diebus manifestus mons Domini et praeparatus in vertice montium, et elevabitur plus quam omnes colles; et properabunt illuc populi, (2) Et venient nationes multae, et dicent: Venite, et ascendite *ad* montem Domini et *ad* domum Dei Iacob, et ostendet nobis viam suam, et eamus in semitis eius, quia de Sion egredietur lex, et verbum Domini de Hierosolyma. (3) Et iudicabit inter populos multos, et arguet generationes fortes usque in longinquum. Et concident gladios suos in vomeres et hastas suas in falces, nec iam sumet gens contra gentem gladium, nec iam properabunt ad bellum. (4) Et requiescet unusquisque sub vite sua, et unusquisque sub ficu sua, nec quisquam erit qui deterreat, quia os Domini omnipotentis loquebatur hoc. (5) Nam omnis populus unusquisque ambulabit in via sua, nos autem ambulabimus in nomine Domini Dei nostri usque in aeternum et ultra quoque.

(6) In illa die, dicit Dominus: Congregabo contritos illos, et eiectos illos recipiam, et *illos* quos removi; (7) Et ponam contritos illos in reliquiis et remotos illos in gentem magnam et potentem, et regnabit Dominus super eos in Sion abhinc et usque in aeternum. (8) Et tu, o turris gregis excelsa, filia Sion, super te adveniet et ingredietur initium primum regis Babylonis ad filiam Hierosolymae. (9) Et nunc quare scivisti malum? Num forte igitur regem non habuisti tu? Consilium tuum periit? Quia ceperunt te dolores quasi parturientis. (10) Dole, et viriliter age, et appropinqua, filia Sion, sicut parturiens, quia nunc egredieris de civitate et habitabis super campum et ingredieris usque ad Babylonem. Hinc liberabit te et hinc redimet te Dominus Deus tuus de manibus inimicorum tuorum.

(11) Et nunc congregatae sunt super te gentes multae, quae dicunt: Gaudemus, et videbunt oculi nostri Sion. (12) Et illi non *potuerunt* scire consilium Domini, nec intellexerunt voluntates eius, quia congregabit illos sicut manipulos areae. (13) Surge et tritura eos, o filia Sion, quia cornua ponam tibi ferrea, et ungulas tuas aptabo tibi aereas, et comminues populos multos, et evertes illo *modo* gentiles, et maledictam facies Domino multitudinem eorum, et fortitudinem eorum Domino totius terrae.

5 (1) Nunc concludetur filia conclusionem; conclusionem disposuit super vos; virgā percutient in maxillam tribum Israël. (2) Et tu Bet'lem, domus ista

ეგე ეფრათაჲსი. მცირედ ხარ ათასეულთა შორის იუდაჲსთა. რამეთუ შენ გან გამოვიდეს ჩემდა მთავარი ისრაჲლსა ზედა. რომელმან დამწყოსო ესი ჩემი ისრაჲლი. და გამოსავალნი მისნი დასაბამითგან დღეთა საუკუნეთა: (3) ამის თჳს მოსცეს მათ ჟამადმდე შობისა: შვეს და ნეშტნი იგი ძმათა მისთანი მიიქცენ ძეთა ისრაჲლისათა: (4) და დადგეს. და იხილოს. და მწყსიდეს სამწყსოსა თჳსსა ძლიერებით უფალი. და დიდებითა (სახელისა) უფლისა ღმრთისა მათისაჲთა იყვნენ. რამეთუ აწ განდიდნენ ვიდრე კიდემდე ქუეყანისა: (5) და იყოს ესე მშვედობაჲ ასურასტანელი იგი. რაჟამს მოვიდეს ქუეყანასა თქუენსა. და რაჟამს მოიწიოს სოფელსა თქუენსა და აღდგენ მის ზედა შველნი მწყემსნი და რვანი წყლულეზანი კაცთანი:

f.8v (6) და მწყსიდენ ასურსა მას მახვლითა. და ქუეყანაჲ იგი ნებროდისაჲ პატნეზსა მისსა. და გიჳსნეს შენ ასურისა მის გან. ოდეს მოვიდეს ქუეყანასა თქუენსა. და რაჟამს (შე)მოვიდეს საზღვართა თქუენთა: (7) და იყოს ნეშტი იგი იაკობისი წარმართთა შორის. და შორის ერსა მრავალსა. ვითარცა ცუარი უფლისა მიერ გარდამოშავალი. და ვითარცა კრავნი მწუანვილსა ზედა. რაჲთა ნუ ვინ შეკრბენ. ნუცა დადგენ ძეთა შორის კაცთასა: (8) და იყოს ნეშტი იგი/ იაკობისი წარმართთა შორის. და ერსა შორის მრავალსა. ვითარცა ლომნი საცხოვართა შორის მალნარსა შინა. და ვითარცა ლეკუნი ლომისანი შორის სამწყსოსა ცხოვართასა: ვითარცა სახედ რაჟამს შევარდის. და განაზნის. და აღიტაცის. და არა ვინ არნ განმარინებელ: (9) აღმაღლდეს კელი შენი მაჰირეზებელთა შენთა ზედა. და ყოველნი მტერნი შენნი მოისრნენ: (10) და იყოს მას დღესა შინა. იტყვს უფალი. მოვსრა ცხენები შორის შენსა. და წარვწყმიდო ეტლები შენი:

(11) და მოვსრა ქალაქები ქუეყანისა შენისაჲ. და აღვიდო ყოველი ძნელოვანი შენი: (12) და აღვკოცო წამლობაჲ შენი კელისა გან შენისა. და გამომეტყუელნი არა იყვნენ შენდა: (13) და მოვსრნე ყოველნი გამოქანდაკებულნი შენნი. და ძეგლები შენი შორის შენსა და არღარა თაყუანისცემდე ქნულსა კელთა შენთასა: (14) და მოვჰკაფო სერტყები იგი შორის შენსა და განვრყუნე ქალაქნი შენნი: (15) და ვყო რისხვით და გულისწყრომით შურისგებაჲ წარმართთა შორის ამის თჳს. რამეთუ არა ისმინეს: :: ::

6 (1) ისმინეთ ესე. რასა უფალი იტყოდა: უფალმან თქუა: აღდეგ და ეშჯოდე მათთა. და ისმინედ ბორცუთა კმაჲ შენი: (2) ისმინეთ ბორცუნო საშჯელი უფლისაჲ. და კევთა საფუძველთა ქუეყანისათა. რამეთუ საშჯელი უფლისაჲ ერისა მიმართ თჳსისა. და ისრაჲლისა თანა შეეტყუას: (3) ერო ჩემო. რაჲ გიყავ შენ. ანუ რაჲთა შეგაწუხე შენ. ანუ რაჲთა შეგატრევე შენ მომიგე მე სიტყუაჲ:/ f.9r (4) ამის თჳს. რამეთუ აღმოგიყვანე შენ ქუეყანით ეგვპტით. და სახლისა გან კირთებისა გიჳსენ შენ. და გამოვავლინე წინაშე პირსა შენსა მოსც და აჰრონ და მარიამ: (5) ერო ჩემო. მოიკსენე რაჲ იგი იზრაჲსა შენ ზედა ბალაკ მეფემან მოაბისამან. და რაჲ იგი მიუგო მას ბალამ ძემან ბეორისმან საბელთა გან ნაწილთასა ვიდრე გაღვალადმდე. რაჲთა საცნაურ იყოს სიმართლც უფლისაჲ:

(6) რაჲთა მე წარვეწიო უფალსა. და შემწე ვეყო მე ღმერთსა ჩემსა მალალსა: უკუეთუ ვეწიო მას მსხუერპლებითა ანუ ზუარაკებითა წელიწადეულითა: (7) უკუეთუ შეიწიროს უფალმან ათასეული ვერძთაჲ. ანუ ბევრეული ვაცთა მართებულთაჲ უკუეთუ მივსცნე პირმშონი ჩემნი უღმრთოებისა თჳს. და ნაყოფი მუცლისა ჩემისაჲ ცოდვისა თჳს სულისა ჩემისა: (8) მე გითხრა შენ. კაცო. რაჲ იგი არს კეთილ. ანუ რასა ეძიებს უფალი შენ გან. არამედ ყოფად სიმართლესა. და

Ep'rat'ae, parvulus es inter milia Iuda, quia ex te egredietur ad me princeps super Israël, qui pascet populum meum Israël, et egressus eius ab initio dierum aeternorum. (3) Propter hoc dabit eis usque ad tempus partus; pariet, et reliquiae illae fratrum eius convertentur ad filios Israël. (4) Et stabit, et videbit, et pascet gregem suum in fortitudine Dominus, et in gloria <nominis> Domini Dei sui erunt, quia nunc magnificabuntur usque ad terminum terrae. (5) Et erit hic pax; Assyrius ille cum venerit in terram vestram, et cum advenit in regionem vestram, et surgent contra eum septem pastores, et octo plagae hominum.

(6) Et pascunt Assur illum in gladio, et terram illam Nebrod in vallo eius, et liberabit te ab Assur illo, cum venerit in terram vestram et cum intraverit in fines vestras. (7) Et erunt reliquiae illae Iacob in medio gentilium, et in medio populorum multorum, sicut ros a Domino descendens, et sicut agni super viride, ut nemo congregetur, neque stet in medio filiorum hominum. (8) Et erunt reliquiae illae Iacob in medio gentilium et in medio populorum multorum, sicut leones in medio pecorum in silva, et sicut catuli leonis in medio gregis ovium, quemadmodum quando irrumpit et dispergit et rapit, neque quisquam est qui liberet. (9) Exaltabitur manus tua super oppressores tuos, et omnes inimici tui conterentur. (10) Et erit in illa die, dicit Dominus, necabo equos in medio tui, et disperdam quadrigas tuas;

(11) Et delebo civitates terrae tuae, et tollam omnia munimenta tua; (12) Et perdam venenum tuum de manu tua, et divinatores non erunt ad te. (13) Et conteram omnia sculptilia tua et statuas tuas in medio tui, nec iam adorabis opus manuum tuarum; (14) Et concidam lucos illos in medio tui, et destruam civitates tuas. (15) Et faciam in ira et in furore ultionem apud gentiles, propter hoc quia non audierunt.

6 (1) Audite hoc quod Dominus loquebatur. Dominus dixit: Surge et iudica montes, et audiant colles vocem tuam! (2) Audite, o colles, iudicium Domini, et convalles fundamentorum terrae, quia iudicium Domini ad populum suum, et cum Israël litigabit. (3) Popule mi, quid feci tibi, vel in quo contristavi te, vel in quo molestus fui tibi? Responde mihi verbum. (4) Propter hoc quia eduxi te de terra Aegypti et de domo servitutis liberavi te, et misi ante faciem tuam Moysen et Ahron et Mariam? (5) Popule mi, memento quid cogitaverit super te Balak, rex Moab, et quid responderit ei Balam, filius Beor, ■ funibus partium usque ad Galgalam, ut nota sit iustitia Domini.

(6) Quid offeram Domino, et auxiliator ero ego Deo meo excelso? Numquid offeram ei victimas aut vitulos anniculos? (7) Numquid accipiet Dominus milia arietum aut decem milia hircorum aptorum? Numquid dabo primogenitos meos propter impietatem et fructum ventris mei propter peccatum animae meae? (8) Ego narrabo tibi, o homo, quid sit bonum, aut quid

რამათა გიყუარდეს წყალობაჲ. და განმზადებულ იყო ყოფად. რამათა ხვდოდი ღმრთისა შენისა თანა: (9) კმაჲ უფლისაჲ ქალაქსა ეწოდოს. და აცხოვნნეს მოშიშნი სახელისა მისისანი: ისმინეთ ტომთა. ვინ შეამკოს ქალაქი: (10) ნუ უკუც ცეცხლმან და სახლი უშჯულოჲსაჲ. რომელი იუნჯებდეს საუნჯეთა უშჯულოთა. და გინებით სიცრუესა:

f.9v

(11) უკუეთუ განმართლდეს უღლითა უშჯულოჲ იგი. და პა/ვასიკითა და სასწორითა ზაკულითა. (12) რომელთა გან სიმდიდრჳ მათი უღმრთოებით აღავსეს. და რომელნი მკვდრ არიან მას შინა: იტყოდეს სიცრუესა. და ენაჲ მათი აღმადლდა პირსა მათსა: (13) და მეცა. გტანჯე შენ განქარვებითა ცოდვისა თვს შენისა: (14) შენ შჳამდე. და ვერ განსძლე და განგაძო შენ. და გეწიოს. და შენ ვერ განერე და რაოდენნი განერნენ. მახვლსა მიეცნენ: (15) შენ სთესო. და ვერ განჰლეწო შენ გამოსწურო ზეთი. და არა იცხო ზეთი და დასწნიხო ღვნოჲ. და არა სუა ღვნოჲ და განირყუნეს შჯულებიერებაჲ ერისა ჩემისაჲ:

(16) და ყოველი საქმჳ სახლისა აქაბისი. და ხვდოდეთ თქუენ ზრახვათა მათთა_ებრ. რამათა მიგცე შენ განსარყუნელად და რომელ დამკვდრებულ არიან მას შინა სასტვენელად. და ყუედრებაჲ ერთაჲ მოიღოთ: ..

7

(1) ვაჲ მე. რამეთუ ვიქმენ მე ვითარცა იგი რომელი შეჰკრებნ წუელსა ლეწვასა. და ვითარცა კუფხალსა სდულებასა შინა. ოდეს იგი არა არნ ტევანი ჰამად. პირველი ნაყოფი: ვაჲ მე სულო: (2) რამეთუ წარწყმდა მოშიში ქუეყანით. და რომელმანმცა წარიმართა კაცთა შორის. არა იპოვების ყოველნი სისხლად მიიშჯიან კაცად_კაცადი მოყუასსა აჭირვებს: (3) და ბოროტისა მიმართ განჰმზადებენ კელთა მათთა მთავარი იგი მიიღებს. და მსაჯული იგი სიტყუათა მშვდობისათა იტყოდა. რომელი ნება სულისა მისისა არს. და გამოუღო სიმდიდრჳ მათი: (4) ვითარცა იგი მლილმან შეჰამის. და/ ვიდოდის განწესებულად ღღესა მსტურობისასა. ვაჲ ვაჲ შურის_გებანი შენნი მოიწევიან აწ იყვნენ ტირილნი მათნი: (5) ნუ ჰრწმუნებთ მეგობართა. ნუცა ესავთ მთავართა: თანა_მწოლისა გან შენისა ეკრძალე თხრობად რაჲ მე მას:

f.10r

(6) რამეთუ ძჳ შეურაცხ_ჰყოფს მამასა. და ასული აღდგეს დედასა თვსსა ზედა სძალი დედამთილსა ზედა. და მტერ იყვნენ კაცისა კაცნი სახლისა მისისანი: (7) ხოლო მე უფალსა ვხედვიდე. და დაუთმო ღმერთსა მაცხოვარსა ჩემსა. და შეისმინოს ჩემი ღმერთმან ჩემმან: (8) ნუ მოგცხრებინ ჩემი. მტერო ჩემო. რამეთუ დავეცი და აღვდგე მე. დაღათუ ვიდოდი ბნელსა. უფალი არს ნათელ ჩემდა: (9) რისხვასა უფლისასა დაუთმო. რამეთუ შევსცოდე მას ვიდრე განამართლოს საშჯელი ჩემი. ყოს სამართალი ჩემი. და გამომიყვანოს მე ნათლად. და იხილოს სიმართლჳ ჩემი: (10) და მიხილოს მე მტერმან ჩემმან. და დაფაროს იგი სირცხვლმან. რომელი მეტყოდა მე სადა არს უფალი ღმერთი შენი თუალთა ჩემთა იხილონ იგი: აწ იყოს იგი დასათრგუნველ. ვითარცა თიკაჲ გზათა ზედა:

(11) ღღისი აღვოცით ალიზისა_ებრ აღვოცოს შენ მას ღღესა შინა. და განიშოროს შჯული შენი ღღემან მან: (12) და ქალაქნი შენნი მიიწინენ შეყენებად და განსაყოფელად ასურასტანელთა. და ქალაქნი შენნი მოზღუდვილნი აღსაჰრელად ტვროსითგან ვიდრე მდინარედმდე და ზღვთგან ვიდრე ზღუადმდე. და მითთგან ვიდრე მთადმდე: (13) და იყოს ქუეყანაჲ განსარყუნელად დამკვდრებულთ_ურთ მისით ნაყოფთა თვს/ საქმეთა მათთასა: (14) მწყსიდ ერსა შენსა კუერთხითა შენითა ცხოვართა სამკვდრებელისა შენისათა დამკვდრებულთა თვსაგან მალნარსა შინა შორის კარმელსა. ძოვდენ ბასაანელთასა და გალაად-

f.10v

quaerat Dominus a te; sed facere iustitiam, et ut diligas misericordiam, et ut paratus sis ad faciendum, ut ambules cum Deo tuo. (9) Vox Domini in civitate vocabitur et salvabit timentes nomen eius. Audite, tribus: Quis ornabit civitatem? (10) Num forte ignis? Et domus iniqui qui thesaurizabit thesauros iniquos et cum ignominia mendacium?

(11) Numquid iustificabitur librili iniquus ille et sacello et staterā dolosā, (12) Propter quae divitias suas impietate repleverunt, et qui habitant in ea loquebantur mendacium, et lingua eorum exaltata est in ore eorum? (13) Et ego quoque vexabo te dissipatione propter peccatum tuum. (14) Tu comedes, et non *poteris* saturari; et expellam te et attinget *te*, nec tu *poteris* effugere; et quotquot effugient, gladio tradentur. (15) Tu seminabis, nec *poteris* triturare; tu *premes* oleum, et non ungēris oleo; et calcabis vinum, et non bibes vinum; et destruetur legislatio populi mei.

(16) Et omne opus domus Ak'ab; et ambulabitis vos secundum cogitationes eorum, ut dem te in destructionem, et *illos* qui habitant in ea in sibilum, et opprobrium populi accipietis.

7 (1) Vae mihi, quia factus sum ego sicut ille qui colligit stipulam in tritura et sicut racemum in vindemia, quando non est botrus ad comedendum, primus fructus. Vae mihi, o anima! (2) Quia periit timidus de terra, et *ille* qui erexisset se inter homines non invenitur; omnes in sanguine iudicantur; unusquisque proximum affligit, (3) Et ad malum praeparant manus suas. Princeps ille accipit, et iudex ille verba pacis loquebatur, quae voluntas animae eius est. Et auferam divitias eorum, (4) Sicut vermis devorat, et vadet ordinate in die speculationis. Vae, vae! Ultiones tuae adveniunt, nunc erunt fletus eorum. (5) Nolite credere amicis, et nolite confidere principibus; a coniuge tua cave ne narres quidlibet ei.

(6) Nam filius contemnit patrem, et filia consurget adversus matrem suam, nurus adversus socrum, et inimici erunt hominis domestici eius. (7) Ego autem ad Dominum aspiciam, et exspectabo Deum salvatorem meum, et exaudiet me Deus meus. (8) Noli laetari super me, inimica mea, quia cecidi, et surgam ego; quamvis ambulem in tenebris, Dominus est lux mihi. (9) Iram Domini sustinebo, quia peccavi ei, donec iustificet iudicium meum; faciet causam meam, et educet me in lucem, et videbit iustitiam meam. (10) Et aspiciet me inimica mea, et cooperiet eam confusio, quae dicebat mihi: Ubi est Dominus Deus tuus? Oculi mei videbunt eam; nunc erit illa in conculcationem sicut lutum in viis.

(11) Die secundum deletionem lateris delebit te in illa die et removebit legem tuam dies illa. (12) Et civitates tuae advenient in conclusionem et in divisionem Assyriorum, et civitates tuae munitae in excidium a Tyro usque ad flumen, et a mari usque ad mare, et a monte usque ad montem. (13) Et erit terra in destructionem cum habitatore suo propter fructus operum eorum. (14) Pasce populum tuum baculo tuo, oves hereditatis tuae habitantes seorsum in silva in medio Carmeli: pascentur in Basaan et in Galaad iuxta dies illos

ელთასა დღეთა მათებრ საუკუნეთა: (15) დღეთა მათებრ გამოსლვისა შენისათა ეგვბტით. უჩუენო მათ საკვრველი:

(16) იხილონ წარმართთა. და ჰრცხუენოდის ყოვლისა გან ძალისა მათისა. და დაიდვან კელი პირსა მათსა. ყურნი მათნი დაუყრუდენ: (17) ლოშდენ მიწასა ვითარცა გუელნი. და ძურებოდინ ქუეყანასა. შეძრწუნდენ შეყენებასა მას მათსა. უფლისა ღმრთისა ჩუენისა მიმართ განკვრდენ. და ეშინოდის შენ გან: (18) ვინ არს ღმერთ ვითარ ეგე შენ ა(ღ)ჰკოც უშჯულოებათა. და თანა წარხუალ სიცრუვეთა ნეშტთა მათ სამკვდრებელისა მისისათა. და არა დაიმარხა საწამებელად რისხვაჲ მისი. რამეთუ ჯერის მჩინებელი წყალობისაჲ არს: (19) მოიქცეს და შემიწყალნეს ჩუენ. და დაფარნეს ცოდენი ჩუენნი. და შთაცვენ სიღრმესა ზღვსასა ყოველნი ცოდენი ჩუენნი: (20) მოსცეს ჭეშმარიტებაჲ იაკობსა. და წყალობაჲ აბრაჰამსა. რამეთუ ეფუცა მამათა ჩუენთა დღეთა მათებრ პირველთა: . . .

aeternos. (15) Secundum dies illos egressus tui de Aegypto ostendam eis mirabile.

(16) Videbunt gentiles, et confundentur propter omnem fortitudinem suam; et ponent manum super os suum; aures eorum surdae fient; (17) Lingent terram sicut serpentes, et volvent se in terra. Conturbabuntur in conclusione illa sua. Erga Dominum Deum nostrum stupebunt, et timebunt a te. (18) Quis est Deus velut tu? Aufers iniquitates et transis mendacia reliquiis illis hereditatis tuae, nec servavit in testimonium iram suam, quia volens misericordiam est. (19) Revertetur et miserebitur nostri et cooperiet peccata nostra; et cadent in profundum maris omnia peccata nostra. (20) Dabit veritatem Iacob et misericordiam Abraham, quia iuravit patribus nostris iuxta dies illos priores.

ნაუმისი წინაწარმეტყუელისაჲ

I(a) f.Iov 1

(1) სიტყუაჲ ნინევესა თჳს. წიგნი ხილვისაჲ ნაუმისი ელკესელისაჲ: (2) ღმერთი მოშურნეა და შურის-მგებელი უფალი გულის-წყრომით. შური იძიოს უფალმან მტერთა მისთაჲ. და აღიზუნეს მან მტერნი მისნი: (3) უფალი სულ-გრძელ. და დიდ არს ძალი მისი./ და უბრალოებით არა უბრალო ყვის უფალმან. აღსრულებით და ძრვით გზაჲ მისი. და ღრუბელი მტუერისაჲ ფერკთა მისთა: (4) უთქუმიდეს ზღუასა. და განაკმოს იგი. და ყოველნი მდინარენი მოაოკრნეს. შემცირდა ბასანელი იგი და კარმელი. და ყუთვილოანნი ლიბანისანი მოაკლდენ: (5) მთანი შეიძრნეს მის გან. და ბორცუნი შეიპყინეს. და შეიპყრა ქუეყანაჲ ყოველი პირისა გან მისისა. და ყოველნი დამკვდრებულნი მას ზედა:

f.III

(6) პირისა გან რისხვისა მისისა ვინ მე დაუდგეს. ანუ ვინ წინა-აღუდგეს რისხვასა გულის-წყრომისა მისისასა: გულის-წყრომაჲ მისი დაადნობს მათთა და კლდენი შეიმუსრნეს მის გან: (7) ტკბილ არს უფალი მოთმინეთა მისთა თჳს ჟამსა ჭირისასა. და იცვნის მოშიშნი მისნი: (8) და წყლით-არღუნითა სღვისა მისისაჲთა აღსასრული ყოს. და რომელნი აღდგომილ იყვნენ. და მტერთა მისთა სდევნიდეს ბნელი: (9) რასა ჰგონებთ უფლისა მიმართ. აღსასრული მან ყოს. და არა შური იძიოს ერთბამად ორგზის ჭირსა შინა: (10) რამეთუ ვიდრე საფუძველ-ადმდე მისა მოოკრდეს. და ვითარცა ბრწამლ(ი) მოხუეული შეიჭამოს. და ვითარცა ლერწმონი სიკმელითა სავსე:

f.IV

(11) რომლისა გან გამოვიდის გულის-სიტყუაჲ უფლისა თჳს. ბოროტსა ზრახვიდა წინა-აღ(მ)დგომსა: (12) ამას იტყვს უფალი. რომელი ჰმთავრობს წყალთა მრავალთა. და ესრეთ გამოერჩინენ. და ჰამბავი შენი არა ისმეს მერმე: (13) და აწ შევემუსრო კუერთხი მისი შენ გან./ და საკრველნი შენნი განეხეთქენ: (14) და ამცნოს შენ თჳს უფალმან. არა ითესოს სახელითა შენითა მერმე. სახლისა გან ღმრთისა შენისა მოვსპო კერპები. და გამოდნობილნი დაედვა საფლავი შენი. რამეთუ მწრაფლ არს: (15) აჰა ესერა მათთა ზედა ფერკნი მახარებელისანი. და რომელი აღუთქუამს მშვდობასა. დღესასწაულობდ იუდა დღესასწაულთა შენთა. მისცენ ლოცვანი შენნი. რამეთუ არღარა შესძინონ მერმე განსლვად და საძუელბებლად:

2

(1) აღსრულებულ არს. განლეულ არს. (2) აღმოკდა აღმობერვაჲ პირსა შენსა განრინებად ჭირისა გან. სტუანევედ გზასა. შეიპყრენ წელიწადნი განმჴნდი ძალითა ფრიად. (3) რამეთუ გარე-წარაქცია უფალმან გინებაჲ იაკობისი. ვითარცა გინებაჲ ისრაჴლისაჲ. რამეთუ განყრით განყარნეს იგინი. და მონაგებნი მათნი განრყუნეს: (4) საჭურველი ძლიერებისა მისისაჲ კაცთა გან კაცთა ძლიერთა. მეკიცხ(ევ)ელნი ცეცხლითა. საწაფელნი ეტლთა მათთანი დღესა განმზადებისა მისისასა. და მკედარნი შფოთ(ით) იყვნენ (5) გზასა ზედა. და შეკრბეს ეტლები. და აღერინენ უბანთა ზედა. ხილვაჲ მათი ვითარცა ლამპარნი ცეცხლისანი. და ვითარცა ელვანი რაჲ მიმორბიედ:

(6) მოვესენნენ დიდდიდთა მათთა. და ივლტოდინ დღისი. და მოუძლურდენ სღვითა მათითა. და იწრაფონ ზღუდედ კერძო. და განმზადნენ კუმილნი მათნი.

Naum Prophetæ

1 (1) Verbum de Nineve. Liber visionis Naum Elkesaei. (2) Deus ultor et ulciscens Dominus cum furore; ulciscetur Dominus in inimicos suos et tollet ille inimicos suos. (3) Dominus patiens, et magna est fortitudo eius, et innocentia non innocentem facit Dominus. In consummatione et in motu via eius, et nubes pulveris pedibus eius. (4) Minabitur mari et exsiccabit illud, et omnia flumina devastabit. Minutus est Basaan (*lit.* Basaanites) ille et Carmel, et *loca* florida Libani deficient. (5) Montes commoti sunt ab eo, et colles concussi sunt; et capta est terra omnis a facie eius, et omnes habitatores super eam.

(6) A facie irae eius quis stabit aut quis resistet in ira furoris eius? Furor eius conflat montes et petrae contritae sunt ab eo. (7) Dulcis est Dominus propter eos qui sustinent se in tempore afflictionis, et custodit timentes se; (8) Et in diluvio adventus sui consummationem faciet; et *eos* qui restiterint et hostes eius persequentur tenebrae. (9) Quid cogitatis contra Dominum? Consummationem ille faciet, nec ulciscetur simul bis in afflictione; (10) Etenim usque ad fundamentum suum vastabitur, et sicut hedera implicata devorabitur, et sicut harundinetum ariditate plenum;

(11) Ex quo exit cogitatio contra Dominum: malum cogitabat contrarium. (12) Hoc dicit Dominus, qui imperat aquis multis: Et sic eligentur, et rumor tuus non audietur ultra. (13) Et nunc conteram virgam eius a te, et vincula tua dirumpam; (14) Et praecipiet de te Dominus: non seminabitur ex nomine tuo iterum; de domo Dei tui delebo idola, et conflatilia ponam ut sepulcrum tuum, quia cito est. (15) Ecce super montes pedes evangelizantis, et *eius* qui promittit pacem; celebra, Iuda, festivitates tuas; redde vota tua, quia iam non adiciet ultra ut transeat et ut inveterascat.

2 (1) Consummatus est, exhaustus est; (2) Ascendit afflatus in faciem tuam ad liberandum ab afflictione. Speculare viam, contine lumbos, viriliter age in fortitudine valde; (3) Quia avertit Dominus ignominiam Iacob sicut ignominiam Israël; nam concussionem concusserunt eos et bona eorum corruerunt. (4) Armatura potentiae eius *venit* ab hominibus, hominum fortium irrisores in igne: habenae currum eorum in die praeparationis eius, et equites in conturbatione erunt (5) Super vias, et congregabuntur currus et implicabuntur super plateis; aspectus eorum sicut lampades ignis et sicut fulgura quando discurrunt.

(6) Recordabuntur magnates eorum, et fugient die et debilitabuntur in gressu suo, et properabunt ad muros, et disponent vigiles suos. (7) Portae

f.12r (7) ბჳენი ქალაქთანი განეხუნეს./ და სამეფოფონი დაეცნეს: (8) და ძალი განცხადნა. და იგი აღვიდოდა და მკვეალნი მისნი მოჰყვანდეს ვითარცა ტრედნი მკმობარენი გულთა შინა მათთა: (9) და ნინევი ვითარცა საბანელი წყლისაჲ წყალნი მისნი. და იგინი იელტოდეს. და არა დადგეს. და არა ვინ იყო რომელმანცა გარემოიხილა: (10) აღიტაცებდეს ვეცხლსა და ოქროსა. და არა იყო დასასრულ სამკაულისა მისისა და მიძიმებულ არს უფროჲს ყოველთა ჭურჭელთა გულის სათქუმელთა მათთა:

(11) განყრაჲ და აღყრაჲ. და გამოსხმაჲ და გულისა შეძრწუნებაჲ. და მუკლთა დაჰსნაჲ. და საღმობანი ყოველთა წელთანი. და პირნი ყოველთანი ვითარცა ცხელსა წინაშე ქოთნისა: (12) სადა არს საყოფელი ლომთაჲ. და საძოვარი რომელ არნ ლეკუთაჲ ვიდრე ვიდა ლომი შესლვად. მუნ ლეკვ ლომისაჲ და არა ვინ იყო მაშინებელ (13) ლომმან უტაცა ფრიად ლეკუთა მისთა. და დაუშდენა ძუვალთა მისთა. და აღავსო ნადირითა ბუღჳ მისი. და საყოფელი მისი ნატაცებითა: (14) აჰა ესერა მე შენ ზედა. იტყვს უფალი ყოვლისა მჰყრობელი და აღვაზნე კუამლითა სიმრავლჳ შენი. და ლომნი შენნი შეჰჳანეს მახვლმან. და მოვსრა ქუეყანით ნადირი შენი. და არღარა ისმნენ მერმე საქმენი შენნი:

3 (1) ჰ ქალაქო მოსისხლეო. ყოვლად მტყუვარი. სიცრუეითა საესეო. არა f.12v შეეხოს კელი ნადირსა: (2) კმაჲ ტანჯვათაჲ./ და კმაჲ ძრვისაჲ ეტლის თუალთაჲ. და ცხენებისა დევნაჲ. და ეტლებისა ბეგრაჲ: (3) და მკედრებისა აღმკედრებაჲ. და ბრკილებაჲ მახვლისაჲ და ელვაჲ საჭურველთაჲ. და სიმრავლისა წყულთაჲ. და სიმძიმისა დაცემულთაჲ. და არა არს რიცხვ წყულულებისა მისისაჲ. და მოუძღურდენ კორცებითა მათითა. სიმრავლითა სიძვისაჲთა: (4) მეძავი კეთილი და მოხარული. წინამძღუარი მეწამლეთაჲ რომელი განჰჳრდინ ნათესავთა სიძვისა მისისაჲთა. და ტომებსა გრძნელთა მისთაჲთა: (5) აჰა ესერა მე შენ ზედა. იტყვს უფალი ღმერთი ყოვლისა მჰყრობელი და გამოგაცხადო უკუანაწარი შენი წინაშე პირსა შენსა. და უჩუენო თესლებსა სარცხენელი შენი. და მეფეთა გინებულებაჲ შენი:

(6) და მოვაწიო შენ ზედა საძაგებულებაჲ არა წმიდებათა შენთა ებრ. და დაგდა შენ განსაოტებელად: (7) და იყოს ყოველმან. რომელმან გიხილოს შენ. გარდამოვიდეს შენ გან. და თქუას საგლახობელ ნინევი ვინ მე სულთ ითქუნეს მის თჳს ვინაჲ უძიო მათ ნუგეშინის ცემაჲ მას: (8) აღითუალენინ ნაწილი მქჳშისაჲ. რომელ დამკვდრებულ ხარ მდინარეთა წყალნი გარემო მისა. რომლისა დასაბამ ზლუაჲ. და წყალნი ზლუდე მისა: (9) ეთიოპიაჲ და ეგჳპტჳ ძალ მისა. და არა არს დასასრულ სივლტოლისა მისისა. და ლიბველნი იყვნეს შემწედ f.13r მისა: (10) და იგი მწირობად წარვიდეს ტყუედ. და ჩჩვლნი მათნი ქუჳ/ დაეხეთქნენ დასაბამსა გზათა მისთასა. და ყოველსა ზედა დიდებულსა მისსა განიგდონ წილი. და ყოველნი დიდებულნი მათნი შეიკრნენ კელ ბორკილითა:

(11) და შენ დაითრო. და იყო უგულუებელ. და შენ ეძიებდე თავისა შენისა დგომასა მტერთა გან (12) ყოველთა ძნელოვანთა შენთა ლელკსა (მ)სტოვარ ჰქონდენ უკუეთუ შეიძრნენ. შთაცვენ პირსა მჰამელისასა: (13) აჰა ესერა ერი შენი ვითარცა დედანი შენ შორის მტერთა შენთა განღებით განეხუნენ ბჳენი ქუეყანისა მის შენისანი და შეჰჳანეს ცეცხლმან მოქლონნი შენნი: (14) წყალი გარემოიდინე თავისა შენისა დაიჰყრენ ყოველნი ძნელოვანნი შენნი შევედ თიკასა და თანა დაეთრგუნე ბჳესა. და ეჰყარ უფროჲს ალიზისა: (15) მუნ შეგჳამოს შენ ცეცხლმან მოვსრას შენ მახვლმან. და შეგჳამოს შენ ვითარცა მკალმან. და დაჰძმი-

civitatum apertae sunt, et regiae corruerunt; (8) Et potentia revelata est et illa ascendebat; et ancillas eius adducebant sicut columbas murmurantes in cordibus suis. (9) Et Nineve, quasi piscina aquae aquae eius, et illi fugiebant, nec steterunt, nec quisquam erat qui circumspiceret. (10) Diripiebant argentum et aurum, nec erat finis ornamenti eius; grave factum est plus quam omnia vasa desiderabilia eorum.

(11) Concussio et quassatio et eruptio et cordis perturbatio et genuum dissolutio et dolores omnium renum, et facies omnium sicut ante calorem *pars* ollae. (12) Ubi est habitaculum leonum, et pascua quae sunt catulorum? Quo ivit leo, *ut* intraret illuc catulus leonis, nec quisquam erat qui exterreret? (13) Leo rapuit multum catulis suis, et strangulavit *multa* feminis suis; et implevit praedā cubile (*lit.* nidum) suum et habitaculum suum rapinā. (14) Ecce ego super te, dicit Dominus omnipotens, et succendam fumo multitudinem tuam et leones tuos comedet gladius; et exterminabo de terra venationem tuam, et numquam audientur ultra opera tua.

3 (1) O civitas sanguinaria, omnino fallax, mendacio plena, non tanget manus venationem. (2) Vox flagellorum, et vox motus rotarum (*lit.* currus oculorum), et equorum cursus et curruum fragor, (3) Et equitum equitatus, et lux gladii, et fulgor armaturarum, et *vox* multitudinis vulneratorum et gravitatis occisorum; et non est numerus vulneratorum eius, et debilitabuntur in corporibus suis. A multitudine fornicationis (4) Meretrix pulchra et laeta, ductrix pharmacorum, quae vendit nationes fornicatione sua et tribus cantionibus suis; (5) Ecce ego super te, dicit Dominus Deus omnipotens; et revelabo nates tuas ante faciem tuam, et monstrabo gentilibus pudenda tua et regibus ignominiam tuam.

(6) Et venire *faciam* super te abominationem secundum impuritates tuas, et ponam te ut fugias. (7) Et erit, omnis qui viderit te, discedet a te et dicet: Miseranda Nineve; quis gemit de ea? Unde exquiram *ab* eis consolationem ei? (8) Numeretur pars harenae, quae habitas in fluminibus; aquae circum eam, cuius initium *est* mare et aquae *sunt* murus ei; (9) Aethiopia et Aegyptus *sunt* fortitudo eius, et non est finis fugae eius, et Libyes fuerunt auxiliares eius. (10) Et illa in transmigrationem abibit ut captiva, et parvuli eorum humi elidentur in initio viarum eius, et super omnem inclytum eius mittent sortem, et omnes inclyti eorum vincientur manicis.

(11) Et tu inebriaberis, et eris despecta; et tu quaeres tibimetipsi stationem ab inimicis. (12) Omnes munitiones tuae fici custodem habebunt; si concussae fuerint, cadent in os comedentis. (13) Ecce populus tuus sicut mulieres in medio tui; inimicis tuis aperturā aperientur portae terrae illius tuae, et devorabit ignis vectes tuos. (14) Aquam circumfunde tibimetipsi; tene omnes munitiones tuas; intra in lutum, et conculcare in palea, et occupare plus quam lateres. (15) Ibi comedet te ignis; exstirpabit te gladius et devorabit te

მდე ვითარცა ბუზ:

(16) განიმრავლე სავაჭროჲ შენი ვითარცა ვარსკულავნი ცისანი: ბუზ გამო-
კდა და განფრინდა: (17) განვიდეს ვითარცა ბოცომკალნი ნადნი შენნი ვითარცა
მკალი. რომელი აღვიდის ყორესა დღესა ნეფხვისასა: მზღ აღმოკდა და იგინი
განფრინდეს და ვერ საცნაურ იქმნა ადგილი მისი ვაჲ მათა: (18) რამეთუ დაჰ-
რულა მწყემსთა შენთა მეფემან ასურასტანისამან დააძინა ძლიერთა შენთა
აღიძრა ერი შენი მთად კერძო. და არა არს ვინმცა გელოდა: (19) და არა არს
კურნება შემუსრვილებისა შენისა განსივნა წყლულებაჲ შენი ყოველთა რომე-
ლთა ესმეს ჰამბავი შენი დაიტყუელნენ კელნი შენ ზედა/ ამის თჳს. რამეთუ ვის
ზედა (არა) მიიწია უკეთურებაჲ შენი მარადის:::

f.13v

sicut locusta et gravaberis sicut bruchus.

(16) Multiplicasti mercatum tuum sicut stellas caeli; bruchus egressus est et avolavit. (17) Exierunt sicut culices agmina tua, sicut locusta quae ascendit in maceriam in die frigoris. Sol ascendit, et illae avolaverunt; et non potuit cognosci locus eius. Vae eis! (18) Etenim dormitaverunt pastores tui; rex Assyriae somno dedit potentes tuos; se movit populus tuus ad montem, et non est qui exspectet te. (19) Et non est sanatio contritionis tuae, intumuit vulnus tuum: omnes qui audient rumorem tuum plaudent manibus super te, propter hoc quia super quem (non) advenit malitia tua semper?

I(a) f.13v 1

(1) სიტყუაჲ. რომელი იხილა ამბაკუმ წინაწარმეტყუელმან: (2) ვიდრემდე უფალო ვლადებდეს. და არა ისმენ. ვკმობ შენდამი დაჭირვებული. და არა მიკსნი: (3) რაჲსა თჳს მიჩუენენ მე შრომანი და საღმობანი ხილვად უბადრუკებასა და უღმრთოებასა წინაშე ჩემსა იქმნა საშჯელი. და მსაჯული იგი მიიღებს ქრთამსა: (4) ამის თჳს განქარვებულ არს შჯული. და არა გამოვალს სრულიად სამართალი. რამეთუ უღმრთოჲ ჰმძლავრობს მართალსა: ამის თჳს გამოვალს საშჯელი გულარძნილი: (5) იხილეთ შეურაცხის მყოფელთა მაგათ. და მიხედეთ და გიკვრდინ საკვრელი. და განირყუნენით. რამეთუ საქმესა ვიქმ მე დღეთა თქუნთა. რომელი არა გრწმენეს. უკუეთუ ვინ მე გითხრობდეს თქუნენ:

(6) რამეთუ მე ესერა აღვადგინე ქალდეველნი. ნათესავი მწარც და მოსწრაფც. რომელი ვალს სივრცესა ქუეყანისასა დამკვდრებად საყოფელთა არა თჳსთა: (7) საშინელ და წარჩინებულ არს მის გან ვე საშჯელი მისი იყოს. და სიტყუაჲ მისი მის გან ვე გამოვიდეს: (8) და ხლდებოდიან უფროჲს ვეფხისა ცხენნი მისნი. და უმაღლეს უფროჲს მგელთა არაბიამასათა და აღმეკედრნენ მკედარნი მისნი. და მოიმართონ შორით. და ფრინვიდენ ვითარცა ორბნი გულს მოდგინედ ჭამად: (9) აღსასრული უღმრთოთა ზედა მოიწიოს წინა აღმდგომნი პირთა მათთა წინაშე. და შეკრიბოს ვითარცა მქვშაჲ ნატყუნავი: (10) და იგი მეფეთა შორის იშუებდეს. და მძლავრნი სამღერელ მისა და იგი ყოველსა ძნელოვანსა ემღერდეს. და მოსდვას მიწაჲ. და დაიპყრას იგი:

f.14r

(11) მაშინ გარდაიქციოს სული. და განვლოს. და ულხინოს მას ძალი ღმრთისა ჩემისაჲ: (12) არა შენ უფალი ღმერთი ხარა პირველითგან წმიდაჲ ჩემი. და არა მოვწყდეთ: უფალო საშჯელად განაწესე იგი და დამბადა მე მხილებად სწავლისა მისისა: (13) წმიდა არს თუალი შენი არა ხილვად ბოროტისა. და მიხედვად საღმობასა ვერ უძლო: რაჲსა თჳს ხედავ შეურაცხის მყოფელთა და დაიდუმებ შთათქმასა მართლისასა უღმრთოჲსა გან უმცირცისისა მისისა: (14) და ჰყოფ კაცთა ვითარცა თევზთა ზღვსათა. და ვითარცა ქუე წარმავალთა. რომელთა არა აქუნ წინამძღუარი: (15) აღსასრულად სამჭედურითა აღმოიტაცა. და მოიზიდა იგი სათხევლითა. და შეიკრიბა იგი სათრომელსა თჳსსა:

(16) ამის თჳს მხიარულ იყოს. და უხაროდის გულსა მისსა ამის თჳს დაწყვდოს სათრომელითა თჳსითა. (და აკუმიოს სათხეველითა თჳსითა). რამეთუ მათ შინა განაპოხა ნაწილი თჳსი. და საჭმელნი მისნი რჩეულნი: (17) ამის თჳს უთხინეს სათხეველნი მისნი. და მარადის მოწყუ(ე)დად წარმართთა არა ერიდების:

2

(1) საცოსა ჩემსა ზედა დავდგე. და აღვკდე კლდესა ზედა. და მიმოვიმსტრო ხილვად. რასა ძი იტყოდის ჩემდამო. და რაჲ მიუგო მამხილებელსა ჩემსა: (2) და მომიგო მე უფალმან და მრქუა დაწერე ხილვაჲ გამოჩინებულად ფიცარსა. რაჲთა მისდევდეს რომელი იკით/ხვიდეს მას: (3) რამეთუ ხილვაჲ ჟამადმდე. და აღმოსცენდეს სრულიად და არა ცუდად უკუეთუ დააკლოს. დაუთმე მას. რამეთუ მომავალი იგი მოვიდეს. და არა ყოვნოს: (4) უკუეთუ მოჰრიდოთ. არა სთნავს სულსა ჩემსა მას შინა. ხოლო მართალი სარწმუნოებითა ჩემითა ცხოვნდეს: (5) და

f.14v

Ambakum Prophetæ

1 (1) Verbum quod vidit Ambakum propheta. (2) Usquequo, Domine, vociferabor, et non audis? Clamo ad te afflictatus, et non salvas me? (3) Quare ostendisti mihi labores et dolores, ut viderem infelicitatem et impietatem? Coram me factum est iudicium, et iudex ille accipit munus. (4) Propter hoc subversa est lex, et non egreditur ad finem iudicium, quia impius opprimit iustum; propter hoc egreditur iudicium perversum. (5) Videte, contemptores isti, et aspiciate, et miramini miraculum et destruimini, quia opus operor ego in diebus vestris, quod non credetis, si quis narraverit vobis.

(6) Etenim ecce ego suscitabo Chaldaeos, gentem amaram et velocem, quae ambulat in latitudinem terrae, ut possideat habitacula non sua. (7) Horribilis et illustris est; ex ipsa iudicium eius erit, et verbum eius ex ipsa egredietur. (8) Et salient plus quam pardus equi eius, et velociores plus quam lupi Arabiae. Et equitabunt equites eius, et pergunt a longinquo, et volabunt sicut aquilae sedulo ad edendum. (9) Finis super impios adveniet; adversarii *erunt* ante facies eorum, et congregabit sicut harenam praedam. (10) Et ille in medio regum delectabitur, et tyranni *erunt* ludibrium ei: et ille omnem munitionem irridebit, et apponet aggerem, et capiet eam.

(11) Tunc mutabitur spiritus, et pertransibit, et propitiabitur ei; *est* fortitudo Dei mei. (12) Nonne tu, Dominus Deus, es a principio Sanctus meus, et non peribimus? Domine, in iudicium ordinasti illud, et creavit me ad arguendam doctrinam eius. (13) Mundus est oculus tuus, ne videas malum; et aspicere dolorem non poteris. Quare respicis contemptores et taces, devorato iusto ab impio minore se? (14) Et facis homines sicut pisces maris, et sicut reptilia quae non habent ducem? (15) Ad finem hamo eripuit et traxit *eum* reti et congregavit eum in sagenam suam.

(16) Propter hoc laetabitur et gaudebit in corde suo. Propter hoc mactabit sagenae suae, (et turificabit reti suo), quia in illis incrassavit partem suam, et escae eius electae *sunt*. (17) Propter hoc vacuabit retia sua et semper interficere gentiles non parcat.

2 (1) Super custodiam meam stabo, et ascendam super petram, et speculabor ut videam quidnam dicat ad me, et quid respondeam arguenti me. (2) Et respondit mihi Dominus, et dixit mihi: Scribe visionem clare in tabulam, ut sequatur qui legerit illud; (3) Nam visio ad tempus, et germinabit in finem, et non in vanum; si deficiet, exspecta eum, quia veniens ille veniet, et non tardabit. (4) Si declinaveritis, non sibi complacet anima mea in eo, iustus autem fide mea vivet. (5) Et sibi fidens ille et contemptor homo in-

თავის მოთმც იგი და შეურაცხის მყოფელი კაცი ლაღი არს: არა რაჲ სრულიად ქმნეს. რომელმან განიერცო ვითარცა ჯოჯოხეთმან სული თვისი. და ესე ვითარცა სიკუდილი ვერ განძღა. და შეიკრიბოს მის ზედა ყოველი თესლები. და შეიწყნარნეს მისა ყოველნი ერნი:

(6) არა ყოველნი ესე იგავად მოიხუნენ მის ზედა. და სიტყვს დადგმად სათ(ხ)რობელად მის თვს. და თქუან: ვაჲ რომელი განიმრავლებდეს თავისა თვისისა. რომელი არა იყოს თვისი. ვიდრემდე დაამძიმებდეს საკივსა მისსა მაგრიად: (7) რამეთუ მეყსეულად აღდგენ მკბენელნი მისნი. და განიფრთხონ ძვრის მზრახვალთა შენთა: და იყო აღსაჭრელ მათა: (8) რამეთუ წარმო(ს)ტყუენნენ ნათესავნი მრავალნი: წარგტყუენონ შენცა ყოველთა დაშთომილთა მათ შენ გან ერთა. სისხლთა თვს კაცთასა. და უღმრთოებისა თვს ქუეყანისა. და ქალაქისა და ყოველთა დამკვდრებულთა მისთა: (9) ჰ რომელი ანგაჰრობდეს ანგაჰრობასა ბოროტსა სახლისა თვისისასა დაწესებად სიმაღლესა ზედა ბუდენი თვისნი. გამოტაცებად კელისა გან უკეთურთაჲსა: (10) ჰზრახე სირცხვლი სახლისა შენისა თვს: თანა განხუედ ერთა მრავალთა. და ცოდა სულმან შენმან:

f.15r

(11) ამის თვს ლოდი კედლისა გან ღაღადებ(დე)ს. და ჭიამან ძელი/სა გან თქუას იგი: (12) ვაჲ რომელი აშცნებდეს ქალაქსა სისხლითა. და განჰმზადებდეს ქალაქსა სიცრუევითა: (13) არა ესე არს უფლისა მიერ ყოვლისა მპყრობელისა. და მოაკლდეს ერნი მრავალნი ცეცხლითა. და ნათესავნი მრავალნი სულ მოკლე იქმნ(ნ)ეს: (14) რამეთუ აღივსო ქუეყანაჲ მეცნი(ერ)ებითა დიდებისა უფლისაჲთა. და ვითარცა წყალმან დაფაროს იგი ზღუად მიმართ: (15) ჰ რომელი ასუმიდეს მოყუასსა თვისსა ა(ღ)თქუეფილსა მრღუესა. და დაათრობს. რაჲთა ხედვიდეს ქუაზებად მიმართ მათა:

(16) სიმაძღრე გინებისაჲ დიდებისა გან სუ შენცა: და შეირყიე და შეიძარ: გარემოვადგა შენ სასუმელი მარჯუენისა უფლისაჲ. და შეკრბნა უპატიოებაჲ დიდებასა შენსა ზედა: (17) ამის თვს უღმრთოებამან ლიბანისამან დაგფაროს შენ. და უბაღრუკებამან მკეცთამან შეგაძრწუნოს შენ სისხლისა თვს კაცთაჲსა: და უღმრთოებისა თვს ქუეყანისა. და ქალაქისა და ყოველთა მკვდრთა მისთაჲსა: (18) რაჲ სარგებელ არს გამოქანდაკებულთაჲ. რამეთუ გამოთაღნეს იგინი: შექმნნეს იგინი გამოდნობილად საუცრად ტყუეილი. რამეთუ ესვიდა შემოქმედი ქმნულსა თვისსა საქმედ კერპსა ყრუსა: (19) ვაჲ რომელმან ჰრქუას ძელსა: განიფრთხე. განიღვძე: და ქვასა: აღმაღლდი: და იგი არს საუცარი. რამეთუ ესე არს ჭედილი ოქროსაჲ და ვეცხლისაჲ. და ყოველი სული არა არს მას შინა: (20) ხოლო უფალი ტაძარსა წმიდასა მისსა: ეშინოდენ პირისა გან მისისა ყოველსა ქუეყანასა:

3

(1) ლოცვაჲ ამბაკუმისი:

f.15v

(2) უფალო მესმა სმენაჲ შენი. და შემეშინა. უფალო: განვიცადენ საქმენი შენნი. და დამიკვრდა. შორის ორთა მათ ცხოველთასა/ გამოსცხადნე. მოახლებასა წელთასა საცნაურ იყო: მოწვენასა ჟამთასა გამოშინდე. შეძრწუნებასა სულისა ჩემისასა: რისხვასა შინა. წყალობაჲ მოიკსენო შენ: (3) ღმერთი თემანით მოვიდეს. და წმიდაჲ იგი მთისა გან ჩრდილოთ მალნარით: განსუენებაჲ: დაფარნა ცანი შუენიერებამან მისმან. და ქებითა მისითა აღივსო ქუეყანაჲ: (4) და ბრწყინვალეჲჲ მისი ვითარცა ნათელი იყოს. და რქანი კელთა შინა მისთა. და დადგა სიყუარული მტკიცვ ძლიერებისა მისისაჲ: (5) წინაშე პირსა მისსა ვიდოდის სიტყუაჲ. და განვიდეს ველად კუალსა მისსა:

solens est; nihil prorsus faciet, qui dilatavit quasi infernus animam suam, et hic sicut mors non *potuit* saturari, et congregabit ad se omnes gentes et recipiet ad se omnes populos.

(6) Nonne haec omnia in parabolam sument super eum, et in confabulationem quae narrabitur de eo? Et dicent: Vae *ei* qui multiplicabit sibimetipsi quae non erunt sua! Usquequo aggravabit numellam suam valide? (7) Etenim repente surgent mordentes eum, et crapulam edormient illi qui malum meditantur in te, et eris in rapinam eis. (8) Quia spoliasti gentes multas, spoliabunt te quoque omnes qui relictī sunt a te populi propter sanguinem hominum et propter impietatem terrae et civitatis et omnium habitatorum eius. (9) O qui avarus erit avaritiā malā domus suae, ut ponat in excelsum nidos suos, ut se eripiat e manu malorum! (10) Cogitasti confusionem domui tuae; coivisti cum populis multis, et peccavit anima tua.

(11) Propter hoc lapis de pariete clamabit, et teredo de ligno dicet illud. (12) Vae *ei* qui aedificabit civitatem in sanguine, et praeparabit civitatem in mendacio! (13) Nonne hoc est a Domino omnipotente? Et defecerunt populi multi in igne, et gentes multae animo defectae sunt. (14) Etenim repleta est terra cognitione gloriae Domini et sicut aqua operiet eam ad mare. (15) O qui potui dabit proximo suo mixturam turbidam et inebriat, ut aspiciat in speluncas eorum!

(16) Satietalem ignominiae pro (*lit. a*) gloria bibe tu quoque, et concutere et commovere; circumdedit te calix dexteræ Domini et congregatum est dedecus super gloriam tuam. (17) Propter hoc impietas Libani operiet te, et infelicitas ferarum conturbabit te propter sanguinem hominum et propter impietatem terrae et civitatis et omnium habitantium in ea. (18) Quae utilitas est sculptilium quia exsculpserunt illa? Creaverunt illa in conflatile, in imaginem falsam, quia sperabat creator in opere suo, ut faceret idolum mutum. (19) Vae *ei* qui dicet ligno: Crapulam edormi, expergiscere; et lapidi: Erigere! Et illud est phantasma, quia hoc est fabrica auri et argenti, et omnis spiritus non est in eo. (20) Dominus autem in templo sancto suo; timeat a facie eius omnis terra.

3 (1) Oratio Ambakum. (2) Domine, audivi auditionem tuam, et timui; Domine, expertus sum opera tua, et attonitus sum. Inter duo illa animalia revelaberis; propinquantibus annis notus eris. In adventu temporum apparebis; in perturbatione animae meae, in ira, misericordiae recordaberis tu. (3) Deus e Tēman veniet, et sanctus ille de monte ab aquilone de silva. Pausa. Operuit caelos pulchritudo eius, et laude eius impleta est terra. (4) Et splendor eius velut lux erit, et cornua in manibus eius, et posuit dilectionem firmam fortitudinis suae. (5) Ante faciem eius ibit verbum, et exhibit in campum a tergo eius.

(6) დადგა. და შეიძრა ქუეყანაჲ მიხედა. და დადნეს წარმართნი შეიმუსრნეს მთანი სასტიკებითა მისითა დადნეს ბორცუნი საუკუნენი სლვანი საუკუნენი მისნი: (7) შრომის წილ ვიხილენ საყოფელნი ეთიოპელთანი შეძრწუნდენ და კარვები ქუეყანისა მის მაღამისაჲ: (8) ნუ მდინარეთა ზედა განჰრისხნები უფალო. გინა მდინარეთა ზედა გულის წყრომაჲ შენი. გინა ზღუასა ზედა სლვაჲ შენი. რამეთუ აჰკედ შენ ცხენთა შენთა. და მკედრობაჲ შენი ცხორება არს: (9) მორთხმით მოირთხამ მშვლდსა შენსა თესლთა ზედა. იტყვს უფალი: განსუენებაჲ: მდინარეთაჲ განსქდეს ქუეყანაჲ: (10) გიხილონ შენ. და ელმოდის ერთა განაბნევდეს სლვასა წყალთასა მოსცა უფსკრულმან კმაჲ თჳსი სიმაღლითა საკვრველებათა მისთაჲთა:

f.16r (11) ა(ღ)მაღლდა მზ. და მთოვარც დადგა წესსა ზედა თჳსსა ისარნი შენნი ნათლად ვიდოდინ. და ბრწყინვალეზად ელვისა საჭურველი შენი: (12) თქუმით შეამცირო ქუეყანაჲ. და გულის წყრომით დასცნე წარმართნი: (13) გამოხუედ მაცხოვარად ერისა შენისა ცხორებად ცხებულთა შენთა მოჰკადე თავთა ზედა უშჯულოთასა სიკუდილი ალადგინენ საკრველნი ვიდრე ქედად მათამდე სრულიად: (14) შეჰმუსრენ განკვრევებითა თავნი ძლიერთანი შეიძრნენ მას შინა ალახუნენ ღაწუნი მათნი. ვითარცა ჴამნ რაჲ გლახაკი იდუმალ: (15) ივლინენ ზღუასა ზედა ჴუნენი შენნი აღძრვად წყალთა მრავალთა:

(16) დავიცევ და შემიდრწუნდა გული ჩემი კმისა გან ლოცვისა ბაგეთა ჩემთაჲსა. და შეედვა ზრზოლაჲ ძუალთა ჩემთა და ჩემ თანა შემიდრწუნდა გუამი ჩემი განვისუენო მე დღესა ჴირისა ჩემისასა აღსლვასა მას ჩემსა ერისა მის მწირობისა ჩემისასა: (17) რამეთუ ლელუმან არა გამოიღოს ნაყოფი თჳსი. და ვენაცისა გამოწადები არა იპოოს ეცრუოს საჴმც ჴეთისაჲ. და ველთა არა ყონ საჴმელი: მოაკლდეს საჴმელთა გან ცხოვარნი. და კარნი არა არიან ბაგათა: (18) ხოლო მე უფლისა მიმართ ვიხარებდე. და მხიარულ ვიყო მე ღმრთისა მიმართ მაცხოვარისა ჩემისა: (19) უფალი ღმერთი ძალ ჩემდა. და დაადგინნეს ფერკნი ჩემნი სრულიად მაღალთა ზედა აღმიყვანა მე ძლევად გალობითა მისითა: ..

(6) Stetit, et commota est terra; aspexit, et tabuerunt gentiles; contriti sunt montes saevitiā eius; tabuerunt colles aeterni, itinera aeterna eius. (7) Pro labore vidi habitacula Aethiopum; turbabuntur et tabernacula terrae illius Madian. (8) Noli super flumina irasci, Domine, aut super flumina furor tuus, aut super mare gressus tuus, quia ascendisti tu in equos tuos et equitatus tuus salus est. (9) Tendens tendis arcum tuum super gentes, dicit Dominus. Pausa. Fluminum scindetur terra. (10) Videbunt te, et dolebunt populi. Disperget cursum aquarum; dedit abyssus vocem suam altitudine miraculorum suorum.

(11) Ascendit sol, et luna stetit in ordine suo; sagittae tuae in lucem ibunt, et in splendorem fulgoris armatura tua. (12) Minaciis deminues terram, et in furore percutes gentiles. (13) Egressus es ut salvator populi tui, ut salves unctos tuos. Inmisisti super capita iniquorum mortem; sublevasti vincula usque ad collum eorum ad finem. (14) Contrivisti miratione capita potentium; commovebuntur in ea, aperient maxillas suas, sicut quando manducat pauper secreto. (15) Duxisti super mare equos tuos ad turbandas aquas multas.

(16) Cavi et conturbatum est cor meum a voce orationis labiorum meorum; et incessit horror ossa mea et mecum conturbatum est corpus meum. Requiescam ego in die afflictionis meae in ascensu illo meo ad populum illum peregrinationis meae. (17) Etenim ficus non producet fructum suum, et vineae germina non invenientur; mentietur opus olivae, et campi non facient escam. Deficient ab escis oves, et boves non sunt in praesepibus. (18) Ego autem ad Dominum gaudebo et laetus ero ego ad Deum salvatorem meum. (19) Dominus Deus fortitudo mihi, et ponet pedes meos ad finem; super excelsa deduxit me ut vincerem in cantico eius.

სოფონია წინაწარმეტყუელისაჲ.

I(a) f.i.16r I

(1) სიტყუაჲ უფლისაჲ რომელი იყო სოფონიაჲსა მიმართ ქუისიანისა ძისა გოდოლიაჲსა. ამარიანისა. ეზეკიანისა. დღეთა იოსიაჲსთა ძისა ამონისა მეფისა იუდაჲსა: (2) მოკლებით მოაკლდინ პირისა გან ქუეყანისა. იტყვს უფალი: f.i.16v (3) მოაკლდინ კაცი და პირუტყვ. მოაკლდედ მფრი/ნველნი ცისანი და თევზნი ზღვსანი. და მოუძღურდენ უღმრთონი: და აღვიხუნე უმჯულონი პირისა გან ქუეყანისა. იტყვს უფალი: (4) და განვირთხა კელი ჩემი იუდასა ზედა. და ყოველთა ზედა მკვდრთა იზრუსალემისათა: და აღვიღო ამის ადგილისა გან სახელები ბაალისი და სახელები მღდელთაჲ. (5) და რომელნი თაყუანისცემენ ერდოებსა ზედა ერთა ცისათა. და რომელნი ფუცვენ უფლისა. და რომელნი ფუცვენ მეფესა მათსა:

(6) და რომელნი განდგომილ არიან უფლისა გან. და რომელნი არა ეძიებენ უფალსა: და რუმელნი არა თავსდიდებენ უფლისაჲსა: (7) გეშინოდეს პირისა გან უფლისა ღმრთისა. რამეთუ ახლოს არს დღჳ უფლისაჲ: განჰმზადა უფალმან მსხუერპლი თვსი. განწმიდნა ჩინებულნი მისნი: (8) და იყოს დღესა მას მსხუერპლისა უფლისასა. შური ვიძიო მთავართა ზედა და სახლსა ზედა მეფისასა: და ყოველთა ზედა რომელთა ჰმოსიეს სამოსელი სხვსაჲ: (9) და შური ვიძიო ყოველთა ზედა განცხადებულად წინაშე ბჭეთა მას დღესა შინა. რომელნი აღავსებენ სახლსა ღმრთისა მათისასა უღმრთოებითა და ზაკუვითა: (10) და იყოს მას დღესა შინა. იტყვს უფალი. კმაჲ დაღადებისაჲ ბჭეთა გან განგუმერილთსა. და ყივილებჲა მეორისა გან და შემუსრვაჲ დიდი ბორცუთა გან:

(11) გოდებდით. რომელნი დამკვდრებულ ხართ დაჭრილთასა. რამეთუ ემსგავსა ყოველი ერი ქანაანსა: მოისრნეს ყოველნი აღმადლებულნი ვეცხლითა: f.i.17r (12) და იყოს მას დღესა შინა გამოვიხილო იზრუსალემი სანთლითა. და შური ვიძიო კაცთაჲ მათ. რომელთა შეურაცხუყოფიან საცონი მათნი. რომელნი იტყვან გულთა შიდა/ მათთა: არცა კეთილი ქმნეს უფალმან არცა ბოროტი: (13) და იყოს ძალი მათი აღსაჭრელ. და სახლნი მათნი განსარყუნელ. და აშცნებდენ სახლებსა და არა დაიმკვდრონ მათ შინა: და დაასხმიდენ ვენაჲსა და არა სუან ღვწოჲ მათი: (14) რამეთუ ახლოს არს დღჳ უფლისაჲ. მახოვრებელ და მწრაფელ ფრიად: კმაჲ დღისა მის უფლისაჲ მწარე და ფიცხელ: დაწესებულ არს ძლიერი: (15) დღჳ რისხვისაჲ დღჳ იგი: დღჳ ჰირისაჲ და ურვისაჲ. დღჳ უბადრუკებისაჲ და განრყუნისაჲ: დღჳ წყუდიადისაჲ და ბნელისაჲ: დღჳ ღრუბლისაჲ და ნისლისაჲ:

(16) დღჳ ნესტვსაჲ და დაღადებისაჲ ქალაქთა ზედა ძლიერთა. და საკიდურთა ზედა მაღალთა: (17) და ვაჭირო კაცთა და ვიდოდინ ვითარცა ბრმანი. რამეთუ უფალსა შესცოდეს. და დასთხოოს სისხლი მათი ვითარცა მიწაჲ. და დასთხოოს სისხლი მათი ქუეყანასა. და კორცნი მათნი ვითარცა სკორც: (18) და ვეცხლმან მათმან და ოქრომან მათმან ვერ უძლოს განრინებად მათა დღესა რისხვისა უფლისასა: და ცეცხლითა შურისა მისისაჲთა შეიჭამოს ყოველი ქუეყანაჲ: რამეთუ აღსასრული და წრაფაჲ ყოს ყოველთა ზედა მკვდრთა ქუეყა-

Sop'oniae Prophetae

1 (1) Verbum Domini quod fuit ad Sop'oniam, *filium* K'usi, filii Godoliae, *filii* Amariae, *filii* Ezekiae, in diebus Iosiae, filii Amon, regis Iuda. (2) Defectu deficiat a facie terrae, dicit Dominus! (3) Deficiat homo et animal! Deficiant volucres caeli et pisces maris! Et debilitabuntur impii; et tollam iniquos a facie terrae, dicit Dominus. (4) Et extendam manum meam super Iuda et super omnes ~~habitatores~~ Hierosolymae; et tollam de hoc loco nomina Baal et nomina sacerdotum, (5) Et *illos* qui adorant super tecta militias caeli, et *illos* qui iurant in Domino et qui iurant in rege suo,

(6) Et *illos* qui se deverterunt a Domino et qui non quaerunt Dominum et qui non suscipiunt *res* Domini. (7) Timete a facie Domini Dei, quia prope est dies Domini; praeparavit Dominus victimam suam; sanctificavit electos suos. (8) Et erit, in die illa victimae Domini ulciscar in principes et in domum regis et in omnes qui induerunt vestem alterius; (9) Et ulciscar in omnes manifeste ante portas in illa die, qui complent domum Dei sui impietate et dolo. (10) Et erit in illa die, dicit Dominus, vox clamoris a portis transfixorum et eiulatus a secunda *porta*(?) et contritio magna a collibus.

(11) Lamentamini, qui habitatis *locum* concisorum, quia similis factus est omnis populus K'anaan; perierunt omnes elati argento. (12) Et erit in illa die, perscrutabor Hierosolymam cum lucerna, et ulciscar in homines illos qui contemnunt *praecepta* servanda sua, qui dicunt in cordibus suis: Neque bonum faciet Dominus, neque malum. (13) Et erit fortitudo eorum quae excidetur et domus eorum quae destruentur; et aedificabunt domos, et non habitabunt in eis, et plantabunt vineam, et non bibent vinum suum. (14) Etenim prope est dies Domini, propinquus et velox nimis. Vox diei illius Domini amara et dura, disposita est fortis; (15) Dies irae dies illa, dies afflictionis et angustiae, dies infelicitatis et destructionis, dies caliginis et tenebrarum, dies nubis et nebulae,

(16) Dies tubae et clamoris super civitates fortes et super angulos excelsos. (17) Et affligam homines, et ambulabunt quasi caeci, quia Domino peccaverunt; et effundet sanguinem eorum sicut humum, et effundet sanguinem eorum in terram, et corpora eorum sicut stercus. (18) Et argentum eorum et aurum eorum non poterunt liberare eos in die irae Domini; et in igne zeli eius devorabitur omnis terra, quia consummationem et festinationem faciet super

ნისათა:

- 2 (1) შეკერბით და შეიკრენით ნათესავი ეგე უსწავლელი ვიდრე ყოფადმდე თქუენდა: (2) ვითარცა ყუაველნი წარმავალნი ღლენი თქუენნი. ვიდრე მოწევადმდე თქუენ ზედა რისხვაა უფლისაჲ. ვიდრე მოსლვადმდე თქუენ ზედა ღლისა მის რი(ს)ხვისა გულის წყრომისა უფლისაჲსა: (3) ეძიებდით უფალსა ყოველნი მდაბალნი ქუეყანისანი სამართალსა იქმოდეთ. და სიმართლესა ეძიებდით. და იტყოდეთ მართლ. რაჲთა დაიფარნეთ ღლესა მას რისხვისა უფლისაჲსა: (4) რამეთუ გაზაჲ მიმოსატაცებელ იყოს. და ასკალონი განსარყუნელ. და აზოტს შუვა სამხრის განვარდეს. და აკარონი ძირით აღიფხურეს:/ (5) ვაჲ რომელნი დამკვდრებულ არიან ნაწილებსა ზღვსაჲ: მწირნი კრეტესანი. სიტყუაჲ უფლისაჲ თქუენ ზედა ჟანაჲს ქუეყანაჲ უცხოთესლთაჲ. და წარგწყმიდნენ თქუენ სამკვდრებელისა გან თქუენისა:

f.17v

(6) და იყოს კრეტე საძოვარ სამწყსოთა. და საღგურ ცხოვართა: (7) და იყოს ნაწილები იგი ზღვსაჲ ნეშტთა მათ სახლისა იუდაჲსთა: მას ზედა ძოვდენ სახლთა შინა ასკალონისათა მიმწუხრი დაემალნენ პირისა გან ძეთა იუდაჲსთა. რამეთუ მოხედვა ყოს მათ ზედა უფალმან ღმერთმან. და მოაქციოს ტყუჲ მათი: (8) მესმნეს ყუედრებანი მოაბისანი. და დაქენჯნანი ძეთა ამონისთანი. რომლითა აყუედრებდეს ერსა ჩემსა. და განდიდნებოდეს საზღვართა ზედა ჩემთა: (9) ამის თჳს ამას იტყვს უფალი ცხოველ ვარ მე. თქუა უფალმან ძალთამან ღმერთმან ისრაჲლისამან. ვითარმედ მოაბი ვითარცა სოდომაჲ იყოს. და ძენი ამონისნი ვითარცა გომორაჲ: და დამასკჲ მოკლებულ ვითარცა ზუნი კალოჲსაჲ. და განირყუნეს უკუნისამდე: და ნეშტნი ერისა ჩემისანი აღიჭრიდენ მათ და ნეშტთა ერისა ჩემისათა დაიმკვდრნენ იგინი: (10) ესე ეყოს მათ გინებისა მათისა წილ რამეთუ აყუედრებდეს და განდიდნებოდეს უფლისა ზედა ყოველისა მპყრობელისა:

(11) გამოჩნდეს უფალი მათ ზედა. და მოსპნეს ყოველნი ღმერთნი ნათესავთა მათ ქუეყანისათანი. და თაყუანის სცემდენ მას მხოლოსა კაცად კაცადი ადგილით თჳსით ყოველნი ჭალაკნი თესლებისანი: (12) და თქუენ ეთიოპელნი წყლულებითა მახვლი(სა ჩემისაჲ)თა იყვნეთ: (13) და განითხრას კელი მისი ჩრდილოდ. და წარწყმიდოს ასურასტანელი იგი. და დადვას ნინევჲს განსარყუნელად ურწყულად ვითარცა ოკერი: (14) და ძოვდენ შორის მისსა სამწყსონი:/ და ყოველნი მკეცნი ქუეყანისანი და მსუენ ღომნი და გრძღაბნი სართულთა მისთა დაადგრენ. და მკეცნი ღალადებდენ კეცნებსა მათსა. და ყორანნი ბჭეებსა მისსა: რამეთუ ვითარცა ნაძვ აღდგომაჲ მისი:

f.18r

- 3 (1) ესე არს იგი ქალაქი განქარვებული დამკვდრებული სასოებით. რომელი იტყოდა გულსა თჳსსა მე ვარ და არღა ვინ არს ჩემსა შემდგომად: ვითარ მე იქმნა განსარყუნელ. საძოვარი მკეცთაჲ ყოველი რომელი განვიდოდის მას შინა დაისტვნოს. და განყარნეს კელნი მისნი: (2) ჟ წარჩინებული და გამოვსნილი ქალაქი ტრედი: არა ისმინა კმაჲ არცა მიიღო სწავლაჲ. და უფალსა არა ესვიდა. და ღმერთსა თჳსსა არა მიეახლა: (3) მთავარნი მისნი მას შინა. ვითარცა ღომნი მყვრალენი: მსაჯულნი მისნი. ვითარცა მგელნი არაბიჲსანი არაჲ დაუშთა განთიადმდე: (4) წინაწარმეტყუელნი მისნი სულ შემოსილნი კაცნი შეურაცხის მყოფელნი: მღდელნი მისნი შეაგინებენ სიწმიდესა. და უმსახურებელ შჯულისა: (5) ხოლო უფალი მართალი შორის მისა. და არა ყოს სიტრუე განთიად მოსცეს სამართალი მისი ნათლად. და არა დაეფაროს. და არა ცნა

omnes habitatores terrae.

2 (1) Convenite et coniungimini, gens ista indocta, antequam fuerint vobis
(2) Sicut flores praetereuntes dies vestri, antequam advenerit super vos ira
Domini, antequam venerit super vos dies illa irae furoris Domini. (3) Quaerite
Dominum, omnes humiles terrae; iudicium facite, et iustitiam quaerite, et lo-
quimini recte, ut abscondamini in die illa irae Domini. (4) Etenim Gaza erit
direpta, et Ascalon destructa, et Azotus in meridie collabatur, et Akaron *cum*
radice eradicabitur. (5) Vae *illis* qui habitant in partibus maris, peregrini
Cretae; verbum Domini super vos, o K'anaan, terra alienigenarum; et disper-
dam vos ab hereditate vestra.

(6) Et erit Creta pascua gregum et caulae ovium. (7) Et erunt partes illae
maris reliquiis, ~~illis~~ domus Iuda; super eas pascentur in domibus Ascalonis;
vespere latebunt a facie filiorum Iuda, quia visitabit eos Dominus Deus, et
avertet captivitatem eorum. (8) Audivi exprobrationes Moab et vexationes
filiorum Amon, quibus exprobrabant populum meum, et magnificabantur
super terminos meos. (9) Propter hoc hoc dicit Dominus: Vivus sum ego, dixit
Dominus exercituum, Deus Israël, quoniam Moab sicut Sodoma erit, et filii
Amon sicut Gomorrha, et Damascus defecta sicut acervus areae et destruetur
in aeternum. Et reliquiae populi mei excident eos, et reliquiae populi mei
hereditabunt eos. (10) Hoc erit eis pro ignominia eorum, quia exprobrabant,
et magnificabantur super Dominum omnipotentem.

(11) Apparebit Dominus super eos et delebit omnes deos gentium illarum
terrae, et adorabunt eum solum, unusquisque de loco suo, omnes insulae gen-
tium. (12) Et vos, Aethiopes, in vulneratione gladii (mei) eritis. (13) Et ex-
tendet manum suam ad aquilonem, et perdet Assyrium illum, et ponet Nineven
in destructionem sine aqua sicut desertum. (14) Et pascentur in medio eius
greges et omnes bestiae terrae, et chamaeleones et ericii in tectis eius manebunt
et bestiae clamabunt in convallibus eorum, et cornices super portis eius, quia
sicut cedrus *est* statura(?) eius.

3 (1) Haec est illa civitas dissipata, habitans in confidentia, quae dicebat in
corde suo: Ego sum, nec iam quisquam est post me. Quomodo facta est in
destructionem, pascua bestiarum? Omnis qui pertransibit in ea sibilabit, et
disiunget manus suas. (2) O praeclara et redempta civitas, columba! Non
audivit vocem, neque suscepit disciplinam, et in Domino non confidebat, et
ad Deum suum non appropinquavit. (3) Principes eius in ea sicut leones
rugientes, iudices eius sicut lupi Arabiae; nihil mansit usque ad diluculum.
(4) Prophetiae eius spiritu induti *sunt*, homines contemptores; sacerdotes eius
polluunt sanctitatem, et non serviunt legi. (5) Dominus autem iustus *est* in
medio eius, et non faciet mendacium; diluculo dabit iudicium suum in lucem,

სიცრუეც შემთხუევასა. და არა ძლევად ყო სიცრუეც:

(6) განხრწნილებასა შინა დავამკუენ ამპარტევანნი განირყუნეს საკიდურნი მათნი: მოაოვრნა გზანი მათნი ყოვლად ვე. რაათა არა ვიდოდის კაცი მოაკლდეს ქალაქნი მათნი ამის თვს. რამეთუ არა ვინ არს რომელმანმცა დაიმკვდრა: (7) ვთქუ გარნა გეშინოდენ ჩემ გან. და მიიღეთ სწავლაჲ. და არა მოისრას თუალთა გან მისთა იგი ყოველი რომელი შურ-ციგე მის გან განემზადე. აღიმ-სთუვე. რამეთუ განრყუნილ არს ყოველი საყურძენი მათი: (8) ამის თვს დამითმე. იტყვს უფალი. დღედ აღდგომისა ჩემისა საწამებელად. რამეთუ სა/შჯელი ჩემი შესაკრებელსა წარმართთასა შემოყვანებად მეფეთა. მიფენად მათ ზედა რისხვაჲ ჩემი. ყოველი ვე რისხვაჲ გულის-წყრომისა ჩემისაჲ: რამეთუ ცეცხლითა შურისა ჩემისაჲთა შეიჭამოს ყოველი ქუეყანაჲ: (9) რამეთუ მაშინ მივაქცინე ერთა მიმართ ენანი ნათესავსა მათსა. რაათა ხადოდინ ყოველნი სახელსა უფლისასა მონებად მისა უღელსა ქუეშს ერთსა: (10) კიდიტგან მდინარისა ჰინდ-ოეთისაჲთ შევიწყნარნე განთესულთა შორის ჩემთა მომართუმიდენ მსხუერ-პლთა ჩემთა:

f.18v

(11) მას დღესა შინა არა გრცხუენეს ყოველთა გან საქმეთა შენთა. რომელი უღმრთოებაჲ ჰქმენ ჩემდა მომართ. რამეთუ მაშინ მოვისპო შენ სიცრუეც გინე-ბისა შენისაჲ. და არღარა შესძინო ქედ მაღლოვად მთასა ზედა წმიდასა ჩემსა: (12) და დაუტეო შენ შორის ერთი მშვიდი და მდაბალი და ეშინოდის სახელისა თვს უფლისა (13) ნეშტთა მათ ისრაჲლისათა: და არა ქმნენ სიცრუეც. და არა იტყოდიან ამოასა. და არცა იპოოს პირსა მათსა ენაჲ მზაკუევარი რამეთუ იგინი ძოვდენ და დაიძინებოდინ: არა ვინ იყოს მაშინებელ მათა: (14) გიხაროდენ ასულო სიონისაო. ქადაგებდ იზრუსალემ იხარებდ და განცხრებოდე ყოვლითა გულითა შენითა. ასულო იზრუსალემისაო: (15) რამეთუ მოვისპნა უფალმან სიცრუეცნი შენნი: გიკსნა შენ კელთა გან მტერთა შენთასა: მეუფც ისრაჲლისაჲ უფალი შორის შენსა: არა იხილო ბოროტი ამიერიტგან არღარა:

(16) მას ჟამსა შინა ჰრქუას უფალმან იზრუსალემსა ნუ გეშინინ სიონ. ნუ დაჰკსნებიედ კელნი შენნი: (17) უფალი ღმერთი შენი შენ შორის: ძლიერი გიკსნეს შენ. მოაწიოს შენ ზედა მხიარულებაჲ. და განგაახლოს შენ სიყუარულითა მისითა. და იხარებდეს შენდამი მხიარულებით/. ვითარცა დღესა დღესასწაუ-ლისასა: (18) და შევეკრიბნე შემუსრვილნი იგი ვაჲ რომელმან მოიღო მას ზედა ყუედრებაჲ: (19) რამეთუ აჰა ესერა მე ვყო შენ შორის შენ თვს მას ჟამსა შინა: და ვაცხოვნო გამოწურვილი იგი და განშორებულნი იგი შევიწყნარო. და დავსხნე იგინი სიქადულად და სახელოვანად ყოველსა ქუეყანასა: (20) და ჰრცხუენოდის მათ მას ჟამსა შინა. რაჟამს კეთილი გყო თქუენ. და ჟამსა მას ოდეს შევიწყნარნე თქუენ რამეთუ მიგცნე თქუენ სახელოვანად და სიქადულად ყოველთა შორის ერთა ქუეყანისათა. ოდეს მოვაქციო მე წინაშე თქუენსა ტყუც თქუენი. იტყვს უფალი :: ::

f.19r

et non abscondetur, et nescivit mendacium per occasionem, et non ut vinceret fecit mendacium.

(6) In corruptione everti superbos; destructi sunt anguli eorum; vastavit vias eorum omnino, ne ambularet homo; defecerunt civitates eorum, propter hoc quia nemo est qui habitasset. (7) Dixi: Attamen timete a me, et suscipite disciplinam, et non destruetur ab oculis eius illud omne in quo ultus sum in eam; praepara te, surge diluculo, quia destructa est omnis uva(?) eorum. (8) Propter hoc sustine me, dicit Dominus, usque ad diem resurrectionis meae in testimonium, quia iudicium meum *est* in congregationem gentilium, ut introducam reges, ut effundam super eos iram meam, omnem iram furoris mei, quia in igne zeli mei devorabitur omnis terra. (9) Etenim tunc convertam erga populos linguas in gente eorum, ut invocent omnes nomen Domini, ut serviant ei sub iugo uno. (10) A ripa fluminis Aethiopiae (*lit.* Indiae) recipiam inter dispersos meos; offerent victimas meas.

(11) In illa die non confundēris propter omnia opera tua, quam impietatem fecisti erga me; nam tunc auferam tibi mendacium ignominiae tuae, et iam non adicies collum exaltare super montem sanctum meum. (12) Et relinquam in medio tui populum pacificum et humilem; et timebunt propter nomen Domini (13) Reliquiae illae Israēl, et non facient mendacium, et non loquentur vanum, et neque invenietur in ore eorum lingua dolosa, quia illi pascentur et obdormiscent; nemo erit qui exterreat eos. (14) Gaude, filia Sion! Praedica, Hierosolyma! Gaude et laetare in omni corde tuo, filia Hierosolymae! (15) Etenim abstulit tibi Dominus mendacia tua; liberavit te de manibus inimicorum tuorum; rex Israēl, Dominus in medio tui; non videbis malum abhinc ultra.

(16) In illo tempore dicet Dominus Hierosolymae: Noli timere, Sion, ne dissolvantur manus tuae. (17) Dominus Deus tuus in medio tui; fortis liberabit te; adducet super te laetitiam, et renovabit te in dilectione sua, et gaudebit ad te laetitiā sicut in die festo. (18) Et congregabo contritos illos. Vae *ei* qui accepit super eam exprobrationem! (19) Ecce enim ego faciam in medio tui propter te in illo tempore, et salvabo oppressam illam, et remotam illam recipiam; et ponam eos in laudem et in nomen in omni terra, (20) Et confundentur illi in illo tempore, quando bonum faciam vobis, et in tempore illo, quando recipiam vos, quia dabo vos in nomen et in laudem inter omnes populos terrae. cum convertero ego coram vobis captivitatem vestram, dicit Dominus.

ანგეა წინაწარმეტყუელისაჲ

I(a) f.19r 1

(1) მეორესა წელსა დარიოზ მეფისასა. თთუესა მეექუსესა. ერთსა თვსასა. იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ კელითა ანგეასითა წინაწარმეტყუელისაჲთა. და თქუა: არქუ ზორობაბელს სალათიელისსა ტომისა იუდაასსა. და იესუს იოსედექისსა მღდელსა მას დიდსა. და თქუა: (2) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა—მპყრობელი და თქუა: ერი ესე იტყვს. არლა მოწვეწულ არს ჟამი შცნებად სახლისა უფლისა: (3) და იყო სიტყუაჲ (უფლისაჲ) კელითა ანგეს წინაწარმეტყუელისაჲთა. და თქუა: (4) უკუეთუ თქუენი ჟამი არს ყოფად სახლებსა სართულედსა. ზოლო ყრობელი. განაწესენით გულნი თქუენნი გზათა თქუენთა:

f.19v

(6) სთესეთ ფრიად. და შეიღეთ მცირედ: შკამეთ და არა მაძღრივ: სუთ და არა სიმორვალედ: შეიმოსეთ და ვერ განსტეფით: და რომელი სასყიდელსა შეიკრებდა. შეიკრიბა ტვრთსა შინა განკურეტილსა: (7) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა—მპყრობელი: დაისხენით გულნი თქუენნი გზათა თქუენთა: (8) აღვედით მთად. და მოკაფეთ ძელი. და აღაშცნეთ სახლი ჩემი. და სათნო ვიყო მას შინა. და ვი/დიდო მე. იტყვს უფალი: (9) და მიხედეთ ფრიადსა. და იქმნა მცირედ: და შეიღეთ სახლთა თქუენთა. და გამოვაქრიე იგი მიერ: ამის თვს ამას იტყვს უფალი ყოვლისა—მპყრობელი: ამის თვს რამეთუ სახლი ჩემი ოკერ არს. ზოლო თქუენ შეხვდეთ კაცად—კაცადი სახლსა თვსსა: (10) ამის თვს აღიპყრას ცამან ცუარი. და ქუეყანამან დააყენოს გამოძცენარც მისი:

(11) და მოვჰკადო მახვლი ქუეყანასა ზედა და მათთა ზედა და იფქლსა და ღვნოსა და ზეთსა. და რავდენი რაჲ გამოაქუს ქუეყანასა. და კაცთა ზედა და საცხოვართა. და ყოველსა ზედა ნაშრომსა კელთა მათთასა: (12) და ესმა ზორობაბელს სალათიელისსა ნათესავისა გან იუდაასა. და იესუს იოსედექისსა მღდელსა მას დიდსა. და ყოველსა მას ნეშტსა ერისასა ვმაჲ უფლისა ღმრთისა მათისაჲ. და სიტყუანი ესე ანგეს წინაწარმეტყუელისანი. რამეთუ გამოავლინა იგი უფალმან ღმერთმან მათმან მათდა. და შეეშინა ერსა მას პირისა გან უფლისა: (13) და თქუა ანგეოს ანგელოზი უფლისაჲ ანგელოზთა შორის უფლისათა ერისა მიმართ: მე ვარ თქუენ თანა. იტყვს უფალი: (14) და აღადგინა უფალმან სული ზორობაბელისი ტომისა გან იუდაასი სალათიელეანისაჲ. და სული იესუისი ძისა იოსედექისი მღდელისა მის დიდისაჲ. და სული ყოვლისა მის ნეშტისა ერისაჲ: და შევიდეს და იქმოდეს საქმესა მას სახლისა უფლისასა ყოვლისა—მპყრობელისა ღმრთისა მათისაჲ:

2

f.20r

(1) ოც და ოთხსა თვსა მის მეექუსისასა. მეორესა წელსა დარიოზ მეფისასა. მეშვდესა თუესა. ოც და ერთსა თვსასა. იტყოდა უფალი კელითა ანგეს წინაწარმეტყუელისაჲთა. და თქუა: (2) არქუ ზორობაბელს სალათიელისსა ტომისა გან იუდაასა. და იესუს იოსედექისსა მღდელსა მას/ დიდსა. და ყოველსა მას ნეშტსა ერისასა. და არქუ: (3) ვინ არს თქუენგანი. რომელსა ეხილვა სახლი ესე დიდებითა თვსითა პირველად. და ვითარ ზედავთ აწ მას ვითარცა არა ყოფილსა თქუენ წინაშე: (4) და აწ განძლიერდი ზორობაბელ. იტყვს უფალი. და განძლიერდი იესუ იოსედექისო მღდელი ეგე დიდი. და განძლიერდინ ყოველი იგი

Angeae Prophetæ

1 (1) In secundo anno Darii regis, in mense sexto, in *die* una mensis, fuit verbum Domini in manu Angeae prophetæ, et dixit: Dic Zorobabel *filio* Salat'iel, de tribu Iuda, et Iesu *filio* Iosedek, sacerdoti illi magno. Et dixit: (2) Hoc dicit Dominus omnipotens, et dixit: Populus hic dicit: Nondum advenit tempus ut aedificetur domus Domini. (3) Et fuit verbum (Domini) in manu Anges prophetæ, et dixit: (4) Numquid vestrum tempus est ut faciatis domos laqueatas, domus autem hæc mea vastata est? (5) Et nunc hoc dicit Dominus omnipotens: Disponite corda vestra in vias vestras:

(6) Seminastis multum, et intulistis parum; comedistis, et non ad saturitatem; bibistis, et non ad ebrietatem; vestiti estis et non *potuistis* caleferi, et *ille* qui mercedem congregabat congregavit in sarcinam pertusam. (7) Hoc dicit Dominus omnipotens: Ponite corda vestra in vias vestras. (8) Ascendite in montem et caedite lignum, et aedificate domum meam et mihi complacebo in ea et glorificabor ego, dicit Dominus. (9) Et respexistis multum, et factum est parum, et intulistis in domus vestras, et exsufflavi illud inde. Propter hoc hoc dicit Dominus omnipotens: Propter hoc quia domus mea vasta est, vos autem intrabitis unusquisque in domum suam, (10) Propter hoc tollet caelum rorem, et terra cohibebit germen suum;

(11) Et stringam gladium super terram et super montes et triticum et vinum et oleum et quodcumque producit terra et super homines et pecora et super omnem laborem manuum eorum. (12) Et audivit Zorobabel *filius* Salat'iel, de tribu Iuda, et Iesus *filius* Iosedek, sacerdos ille magnus, et omnes illae reliquiae populi vocem Domini Dei sui, et verba hæc Anges prophetæ, quia misit eum Dominus Deus eorum ad eos; et timuit populus ille a facie Domini. (13) Et dixit Angeos, angelus Domini inter angelos Domini, ad populum: Ego sum vobiscum, dicit Dominus. (14) Et suscitavit Dominus spiritum Zorobabel, de tribu Iuda, *filius* Salat'iel, et spiritum Iesu filii Iosedek, sacerdotis illius magni, et spiritum omnium illarum reliquiarum populi, et ingressi sunt, et faciebant opus illud domus Domini omnipotentis Dei sui.

2 (1) In *die* vigesima et quarta mensis illius sexti, in secundo anno Darii regis, in septimo mense, in vigesima et prima mensis, dicebat Dominus in manu Anges prophetæ, et dixit: (2) Dic Zorobabel *filio* Salat'iel, de tribu Iuda, et Iesu *filio* Iosedek, sacerdoti illi magno, et omnibus illis reliquiis populi, et dic: (3) Quis est ex vobis, qui viderat domum hanc in gloria eius prius? Et quomodo videtis nunc eam quasi non existentem coram vobis? (4) Et nunc confortare, Zorobabel, dicit Dominus; et confortare, Iesu *fili* Iosedek, sacerdos

ერი ქუეყანისაჲ. იტყვს უფალი. და იქმოდით. რამეთუ მე თქუნ თანა ვარ. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: (5) სიტყუაჲ რომელი აღვითქუ თქუნ გამო-სლვასა თქუნსა. ეგვპტით. და სული ჩემი დადგრომილ არს თქუნ შორის: ნუ გეშინინ თქუნ.

(6) რამეთუ ამას იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი. რამეთუ ერთგზის და შევძრა მე ცაჲ და ქუეყანაჲ. ზღუაჲ და კმელი: (7) და შევძრნე ყოველნი ნათესავნი. და მოვიდენ რჩეულნი ყოველთა თესლთანი. და აღვაგსო სახლი ესე დიდებითა. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: (8) ჩემი არს ვეცხლი. და ჩემი არს ოქროჲ. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: (9) რამეთუ დიდ იყოს დიდებაჲ სახლისაჲ ამის უკუანამსკენელი უფროჲს პირველისა. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი. და ადგილსა ამას მოვსცე მშვდობაჲ. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი. და მშვდობაჲ სულისაჲ შესაწევნელად ყოველთა. რომელნი აშცნებდეს აღმართებად ტაძარსა ამას: (10) ოც და ოთხსა მეცხრისა მის თთვსასა. მეორესა წელსა დარიოზ მეფისასა. იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ანგეაჲსა მიმართ წინაწარმეტყუელისა. და თქუა:

f.20v

(11) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: ჰკითხე შენ მლდელთა მათ შჯული. და არქუ: (12) უკუეთუ მოიღოს კაცმან კორცი წმიდაჲ კიდესა სამოსლისა თვსისასა და შეეხოს წუერსა სამოსლისა მისისასა პურისათანი. ანუ წუენისაჲ. გინა ღვნისაჲ. გინა ზეთისაჲ/ გინა თუ ყოვლისა. ვე საქმლისაჲ. უკუეთუ განწმიდნეს: და მიუგეს მლდელთა მათ. და ჰრქუეს: არა: (13) და თქუა ანგეოს. უკუეთუ შეეხოს შეგიწებული სულითა ამის ყოვლისაგანსა. უკუეთუ შეიგინოს: და მიუგეს მლდელთა მათ. და ჰრქუეს: შეიგინოს: (14) მიუგო ანგეოზ და ჰრქუა: ეგრეთცა ესე ერი. და ეგრეთცა ესე ნათესავი წინაშე ჩემსა. იტყვს უფალი: ეგრეთცა საქმენი კელთა მათთანი. და რომელი შეეხოს მათ. შეიგინოს სიტყუათა მათთა თვს განთიადისათა. ელმოღის წინაშე პირსა უკეთურებისა მათისასა. და გძულდა ბჭეთა ზედა მამხილებელი: (15) და აწ დაიდევ(ი)თ გულთა თქუნთა ამიერ დლითგან და მერმეცა. ვიდრე დადებამდე ლოდი ლოდსა ზედა ტაძარსა უფლისასა:

(16) ვინ იყვნით. ოდეს იგი დასდევით საუნჯესა ოცი სათუელი. და იქმნა ათ სათუელ ქრთილი. და შთაჰკედით საწნეხელსა აღმოვსებად ერგასისისა საწყაულისა. და იყო იგი ოც. (17) დაგეც თქუნ უნაყოფოებითა და ხორშაკითა და სეტყვთა ყოველსა ზედა საქმესა კელთა თქუნთასა. და არა მოიქცით ჩემდა. იტყვს უფალი: (18) დააწესენით აწ გულნი თქუნნი ამიერ დლითგან. და მიმდემი. ოც და ოთხითგან მეცხრისა თთვსაჲთ. და ამიერ დლითგან ვინაჲთგან დაეფუძნა ტაძარი უფლისაჲ. დაიდევით გულთა თქუნთა. (19) უკუეთუ საცნაურ იყოს კალოსა მერმე და ვენაჲსა და ლელუსა და მროწყულსა და ხესა ზეთის ხილისასა რომელსა არა მოაქუნდა ნაყოფი. ამიერ დლითგან ვაკურთხო: (20) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ანგეს მიმართ წინაწარმეტყუელისა მეორედ ოც და ოთხსა თთვსასა/. და თქუა:

f.21r

(21) არქუ ზორობაბელსა სალათიელისსა ტომისა გან იუდაჲსსა. ვითარმედ მე შევძრა ცაჲ და ქუეყანაჲ. ზღუაჲ და კმელი: (22) და დავამკუნე საყდარნი მეფეთანი. და მოვსრა ძალი მეფეთა ყოველთა თესლთაჲ. და დავსცე ეტლები და მკედრები. და დავცეს ცხენები (და მკედრები). და აღმკედრებულნი მათ ზედა კაცად-კაცადი მახვლითა ძმისა მიმართ თვსისა: (23) მას დღესა შინა. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: მოგიყვანო შენ ზორობაბელ სალათიელსო

iste magne; et confortetur omnis ille populus terrae, dicit Dominus, et facite, quia ego vobiscum sum, dicit Dominus omnipotens. (5) *Hoc est* verbum quod promisi vobis in egressu vestro ex Aegypto; et spiritus meus stetit in medio vestrum; nolite timere vos.

(6) Etenim hoc dicit Dominus omnipotens: Semel quidem commovebo ego caelum et terram, mare et aridam: (7) Et commovebo omnes gentes, et venient electi omnium gentium, et implebo domum hanc gloriā, dicit Dominus omnipotens. (8) Meum est argentum, et meum est aurum, dicit Dominus omnipotens; (9) Etenim magna erit gloria domus huius novissimae plus quam primae, dicit Dominus omnipotens, et in loco hoc dabo pacem, dicit Dominus omnipotens, et pacem spiritus ad iuvandos omnes qui aedificabant ut erigerent templum hoc. (10) In *die* vigesima et quarta noni illius mensis, in secundo anno Darii regis, fuit verbum Domini ad Angeam prophetam, et dixit:

(11) Hoc dicit Dominus omnipotens: Interroga tu sacerdotes illos legem, et dic: (12) Si acceperit homo carnem sanctam in angulo (*lit.* latere) vestimenti sui et tetigerit summitas vestimenti eius *partem aliquam* panis vel iuris vel vini vel olei vel omnis escae, numquid sanctificabitur? Et responderunt sacerdotes illi, et dixerunt: Non. (13) Et dixit Angeos: Si tetigerit pollutus in anima *aliquid* ex his omnibus, numquid contaminabitur? Et responderunt sacerdotes illi, et dixerunt: Contaminabitur. (14) Respondit Angeos, et dixit: Sic quoque hic populus, et sic quoque haec gens coram me, dicit Dominus; sic quoque opera manuum eorum; et *ille* qui tetigerit ea, contaminabitur propter verba eorum diluculi; dolebit coram facie malitiae suae et oderatis super portas arguentem. (15) Et nunc disponite corda vestra abhinc a die et supra quoque, antequam ponatur lapis super lapidem in templo Domini:

(16) Qui eratis, cum posuistis in horreum viginti modios, et fuerunt decem modii hordei, et descendistis ad torcular ut impleretis quinquaginta mensuras, et fuit illud viginti? (17) Percussi vos sterilitate et aestu et grandine super omne opus manuum vestrarum, et non reversi estis ad me, dicit Dominus. (18) Disponite nunc corda vestra abhinc a die et in futurum, a *die* vigesima et quarta noni mensis, et abhinc a die, postquam fundatum est templum Domini; ponite in cordibus vestris: (19) Numquid notum erit in area postea et in vinea et in ficu et in granato et in arbore olivae, quae non producebat fructum? Abhinc a die benedicam. (20) Et fuit verbum Domini ad Angen prophetam secundo in *die* vigesima et quarta mensis et dixit:

(21) Dic Zorobabel *filio* Salat'iel, <de> tribu Iuda: Quoniam ego commovebo caelum et terram, mare et aridam; (22) Et subvertam thronos regum, et conteram fortitudinem regum omnium gentium; et feriam quadrigas et equites, et cadent equi <et equites> et equitantes super illos, unusquisque in gladio apud fratrem suum. (23) In illa die, dicit Dominus omnipotens, adducam te, Zoro-

მონაო ჩემო. იტყვს უფალი. და დაგადგა შენ (ვითარცა) ბეჭედი. რამეთუ შენ
სათნო გიყავ. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: " :: "

babel *fili* Salat'iel, serve mi, dicit Dominus, et ponam te <velut> signaculum,
quia in te mihi complacui, dicit Dominus omnipotens.

ზაქარია წინაწარმეტყუელისად.

I(a) f.21r 1

(1) მერვესა თუესა წელსა მეორესა დარიოს მეფისასა იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ზაქარიასა მიმართ ბარაქიანისა ძისა ადოასა წინაწარმეტყუელისა. და თქუა: (2) განრისხნა უფალი მამათა თქუენთა ზედა რისხვითა დიდითა. და ჰრქუა მათ: (3) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი მოიქეცით ჩემდა. იტყვს უფალი ძალთაჲ. და მოვიქცე თქუენდა. იტყვს უფალი ძალთაჲ: (4) და ნუ იქმნებით ვითარცა მამანი თქუენნი. რომელთა იგი აბრალეზდეს წინაწარმეტყუელნი პირველნი და იტყოდეს: ამას იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი მოიქეცით აწ გზათა გან თქუენთა ბოროტთა. და საქმეთა გან თქუენთა არა კეთილთა: და არა ისმინეს ჩემი და არა მერჩიდეს სმენად ჩემდა. იტყვს უფალი: (5) სადა არიან მამანი თქუენნი და წინაწარმეტყუელნი. ნუ უკუნისამდე ცხოველ იყვნენ:

f.21v

(6) არამედ სიტყუანი ჩემნი და შჯული ჩემი შეიწყნარეთ. რაოდენი მე ვამცნო მონათა ჩემთა წინაწარმეტყუელთა. რომელნი მიეწოდნენ მამათა თქუენთა და მიუგეს და ჰრქუეს: ვითარცა განწყობილ არს უფალი ყოვლისა მპყრობელი ყოფად ჩუენდა გზათა ებრ ჩუენთა. და სლვათა ებრ ჩუენთა. ეგრეთ მიყო ჩუენ: (7) ოც და ოთხსა თვსა მის მეთერთმეტისასა. ესე/ იგი არს თუჲ საბატი. მეორესა წელსა დარიოს მეფისასა იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ზაქარიასა მიმართ ბარაქიანისა ძისა ადოასა წინაწარმეტყუელისა. და თქუა: (8) ვიხილე ჩუენებასა ლამისასა. და აჰა ესერა კაცი აღმვედრებული ცხენსა ზედა წითელსა: და ესე დგა შორის ორთა მათთა ჩრდილომასათა. და შემდგომად მისა ცხენნი წითელ ქრელნი და სპეტაკნი: (9) და ვთქუ: რაჲ არიან ესე უფალო: და მრქუა მე ანგელოზმან მან. რომელი მეტყოდა მე: მე გიჩუენო შენ რაჲ არიან ესე: (10) და მომიგო მე კაცმან მან. რომელი იგი დგა შორის ორთა მათ მათთა. და მრქუა მე: ესენი არიან რომელნი გამოავლინნა უფალმან მიმოსლვად ქუეყანისა:

(11) და მიუგეს ანგელოზსა მას უფლისასა. რომელი იგი დგა შორის ორთა მათ მათთა. და ჰრქუეს: მოვლეთ ყოველი ქუეყანაჲ: და აჰა ესერა ყოველი ქუეყანაჲ დაშცნებულ არს და დაყუდებულ: (12) და მიუგო ანგელოზმან უფლისამან. და ჰრქუა: უფალო ყოვლისა მპყრობელი ვიდრემდე არა შეიწყალო ივრუსაღემი და ქალაქები იუდაისი. რომელნი უგულვებელს გიყოფიან: ესე სამეოც და ათი წელი: (13) და მოუგო უფალმან ყოვლისა მპყრობელმან ანგელოზსა მას. რომელი მეტყოდა მე. სიტყუანი კეთილნი და სიტყუანი ნუგეშინის ცემისანი: (14) და მრქუა მე ანგელოზმან მან რომელი მეტყოდა მე: ლაღად ყავ და თქუ: ამას იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი შევიშურე ივრუსაღემისა თვს და სიონისა თვს შური დიდი: (15) და რისხვითა დიდითა მე განვრისხენ ნათესავთა მათ ზედა. რომელნი აღდგეს მათ ზედა. ამის თვს რამეთუ მე განვრისხენ მცირედ. ხოლო ივინი შეკრბეს მათ ზედა ბოროტად:

f.22r

(16) ამის თვს ამას იტყვს უფალი მოვაქციო ივრუსაღემსა ზედა მოწყალეებით: სახლი ჩემი აღეშენოს მას შინა. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი. და მერმე საზომი განვეღღაგმარტოს ივრუსაღემსა ზედა: (17) და მრქუა მე ანგელოზმან. რომელი მეტყოდა მე: ლაღად ყავ და თქუ: ამას იტყვს უფალი

Zak'ariae Prophetae

1 (1) In octavo mense, in anno secundo Darii regis, fuit verbum Domini ad Zak'ariam, *filium* Barak'iae, filii Adoae, prophetam, et dixit: (2) Iratus est Dominus super patres vestros irā magnā, et dices eis: (3) Hoc dicit Dominus omnipotens: Convertimini ad me, dicit Dominus exercituum, et convertar ad vos, dicit Dominus exercituum; (4) Et ne fiatis sicut patres vestri quos accusabant prophetae priores, et dicebant: Hoc dicit Dominus omnipotens: Convertimini nunc a viis vestris malis et ab operibus vestris non bonis; et non audierunt me, nec animadvertabant ut audirent me, dicit Dominus. (5) Ubi sunt patres vestri et prophetae? Numquid in aeternum vivent?

(6) Sed verba mea et legem meam accipite, quotquot ego mandabo servis meis prophetis, qui comprehenderunt patres vestros; et responderunt, et dixerunt: Quo modo paratus est Dominus omnipotens ad faciendum nobis secundum vias nostras et secundum obambulationes nostras, hoc modo fecit nobis. (7) In *die* vigesima et quarta mensis illius undecimi (hic est mensis Sabat), in secundo anno Darii regis, fuit verbum Domini ad Zak'ariam, *filium* Barak'iae, filii Ado, prophetam, et dixit: (8) Vidi somnium noctis, et ecce homo equitans super equum rufum; et hic stabat inter duos montes aquilonis, et post (eum) equi varie rufi et albi. (9) Et dixi: Quid sunt hi, Domine? Et dixit mihi angelus ille qui loquebatur mihi: Ego ostendam tibi quid sint haec. (10) Et respondit mihi homo ille qui stabat inter duos illos montes, et dixit mihi: Hi sunt quos misit Dominus, ut perambularent terram.

(11) Et responderunt angelo illi Domini qui stabat inter duos illos montes, et dixerunt: Perambulavimus omnem terram; et ecce omnis terra habitatur et quiescit. (12) Et respondit angelus Domini, et dixit: Domine omnipotens, usquequo non misereberis Hierosolymae et civitatum Iuda, quas despexisti? Hic *est* septuagesimus annus. (13) Et respondit Dominus omnipotens angelo illi qui loquebatur mihi, verba bona et verba consolatoria. (14) Et dixit mihi angelus ille qui loquebatur mihi: Clama, et dic: Hoc dicit Dominus omnipotens: Zelatus sum pro Hierosolyma et pro Sion zelo magno; (15) Et irā magnā ego iratus sum super gentes illas quae insurrexerunt super eas; propter hoc quia ego iratus sum parum, illi autem congregati sunt super eas in malum.

(16) Propter hoc hoc dicit Dominus: Revertar ad Hierosolymam in misericordia: domus mea aedificabitur in ea, dicit Dominus omnipotens, et rursus mensura extendetur adhuc super Hierosolymam. (17) Et dixit mihi angelus qui loquebatur mihi: Clama, et dic: Hoc dicit Dominus omnipotens:

ყოვლისა მპყრობელი: მერმეცა განვეფინ(ნ)ენ ქალაქნი კეთილთა შინა. და შევეიწყალოს უფალმან სიონი. და სათნო იყოს მერმე იზრუსაღემი: (18) და აღვიხილენ თუალნი ჩემნი. და ვიხილენ ოთხნი რქანი: (19) და ვარქუ ანგელოზსა მას. რომელი მეტყოდა მე: რაჲ არიან ესე უფალო და მრქუა მე: ესე რქანი არიან რომელთა განაბნიეს იუდაჲ და იზრუსაღემი და ისრაჲლი: (20) და მიჩუნენა მე უფალმან ოთხნი ხურონი:

(21) და ვარქუ მას: რასა საქმედ მოვლენ ესენი და თქუა: ესე რქანი არიან რომელთა დამუსრნეს იგინი. და არა ვინ მათგანმან აღიპყრა თავი და გამოვიდეს ესენი აღმახუვად მათდა კელთა შინა მათთა: ოთხნი ესე რქანი ნათესავნი იგი არიან. რომელთა აღიმადლნეს ქუეყანასა მას ზედა უფლისასა რქანი მათნი განბნევად მისა:

- 2 (1) და აღვიხილენ თუალნი ჩემნი. და ვიხილე. და აჰა ესერა კაცი. და კელსა მისსა აქუნდა საბელი ქუეყანის საზომელი: (2) და ვარქუ მას: ვიდრე ხუალ შენ: და მრქუა მე: განზომად იზრუსაღემისა. და ხილვად რავედ არს სიერცჳ მისი. და რაოდენ არს სიგრძე მისი: (3) და ანგელოზი იგი. რომელი მეტყოდა მე დგა და ანგელოზი სხუაჲ მოვიდოდა შემთხუევად მისა: (4) და მიუგო მას და ჰრქუა: აღირბინე და არქუ ჭაბუკსა იმას: ნაყოფიერად დაიმკვდროს იზრუსაღემი სიმრავლისა გან კაცთაჲსა და საცხოვართა შორის მისა: (5) და მე ვეყო მას ზღუდე ცეცხლის გარემო. და დიდება ვეყო მას შორის მისსა:

(6) ♀ ♀ ივლტოდ(თ) ქუეყანისა გან ჩრდილოჲსა. იტყვს უფალი. რამეთუ ოთხთა გან ქართა ცისთა შეგკრიბნენ თქუნ. იტყვს უფალი: (7) სიონდ განერენით. რომელნი დამკვდრებულ ხართ ასულისა ბაბილოენისანი: (8) რამეთუ ამას იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: შემდგომად დიდებისა მომავლინა/ მე წარმართთა. რომელთა წარგტყუნნეს. რამეთუ რომელმან შეგახოს თქუნ ვითარცა რომელმან შეახის გუგასა თუალისა მისისასა: (9) რამეთუ აჰა ესერა მოვჰკადო კელი ჩემი მათ ზედა. და იყვნენ ტყუჲ მათდა. რომელთა იგინი ჰმონებდეს მათ და სცნათ რამეთუ უფალმან მომავლინა მე ყოვლისა მპყრობელმან: (10) გიხაროდენ და მხიარულ იყავ სიონ. რამეთუ მე ესერა მოვალ. და დავემკვდრო შორის შენსა. იტყვს უფალი:

(11) და შემოევდრებოდინ თესლნი მრავალნი უფალსა მას დღესა შინა. და იყვნენ მისა ერად. და დაემკვდრნენ შორის შენსა და სცნა რამეთუ უფალმან ყოვლისა მპყრობელმან მომავლინა მე შენდა: (12) და დაიმკვდროს უფალმან იუდაჲ ნაწილი იგი მისი ქუეყანაჲ წმიდაჲ. და სათნო იყოს მერმეცა იზრუსაღემი: (13) და ეშინოდენ ყოველსა კორციელსა პირისა გან უფლისა. რამეთუ აღდგომილ არს ღრუბლით გამო წმიდით მისით:

- 3 (1) და მიჩუნენა მე უფალმან იესუ მღდელი იგი დიდი მდგომარჲ წინაშე ანგელოზისა მის უფლისაჲსა. და ეშმაკი დგა მარჯუენით მისა მკდომად მისა: (2) და ჰრქუა უფალმან ეშმაკსა მას: შეგრისხენი შენ უფალმან ეშმაკო. და შეგრისხენი შენ უფალმან. რომელმან იგი გამოირჩია იზრუსაღემი ანუ არა აჰა ესერა ესე ვითარცა მუგუზი გამოტაცებული ცეცხლისა გან: (3) და იესუს ემოსა სამოსელი მწიკულებანი. და დგა წინაშე პირსა ანგელოზისა მის: (4) და მიუგო და ჰრქუა მდგომარეთა მათ მის წინაშე: განსძარცუეთ სამოსელი ეგე მწიკულებანი მაგის გან და ჰრქუა მას: აჰა ეგერა მოგისპან შენ გან უშჯულოებანი შენნი. და თქუა: შეჰმოსეთ მაგას პოდერჲ: (5) და დაჰბურეთ ვარშამაგი წმიდაჲ თავსა მისსა. და შეჰმოსეს მას სამოსელი:

Rursus quoque diffluent adhuc civitates in bonis et miserebitur adhuc Dominus Sion et placebit rursus Hierosolyma. (18) Et levavi oculos meos, et vidi quattuor cornua. (19) Et dixi angelo illi qui loquebatur mihi: Quid sunt haec, Domine? Et dixit mihi: Haec cornua sunt, quae disperserunt Iuda et Hierosolymam et Israë. (20) Et ostendit mihi Dominus quattuor fabros.

(21) Et dixi ei: Quid facere veniunt hi? Et dixit: Haec cornua sunt quae contriverunt eos, et nemo ex eis levavit caput. Et exierunt hi ut acuerent ea in manibus suis; quattuor haec cornua gentes illae sunt quae exaltaverunt super terram illam Domini cornua sua, ut dispergerent eam.

(1) Et levavi oculos meos, et vidi; et ecce homo, et in manu sua habebat funiculum geometricale. (2) Et dixi ei: Quo vadis tu? Et dixit mihi: Ut metiar Hierosolymam et ut videam quanta sit latitudo eius et quanta sit longitudo eius. (3) Et angelus ille qui loquebatur mihi stabat, et angelus alter veniebat in occursum eius. (4) Et respondit ei, et dixit: Curre, et dic iuveni illi: Fructuose habitabitur Hierosolyma prae multitudine hominum et pecorum in medio eius. (5) Et ego ero ei murus ignis in circuitu, et gloria ero ei in medio eius.

(6) O, o fugite de terra aquilonis, dicit Dominus, quia a quattuor ventis caeli congregabo vos, dicit Dominus. (7) Ad Sion salvamini, habitatores filiae Babylonis. (8) Nam hoc dicit Dominus omnipotens: Post gloriam misit me ad gentiles qui praedati sunt vos; qui enim tetigerit vos quasi qui tangit pupillam oculi eius. (9) Nam ecce ponam manum meam super eos, et erunt praeda eis *hi* quibus illi serviebant, et cognoscetis quia Dominus misit me omnipotens. (10) Gaude et laetare, Sion, quia ego ecce venio et habitabo in medio tui, dicit Dominus.

(11) Et committent se nationes multae Domino in illa die, et erunt ei in populum, et habitabunt in medio tui; et scies quia Dominus omnipotens misit me ad te. (12) Et hereditabit Dominus Iuda ut partem illam suam, terram sanctam; et placebit iterum quoque Hierosolyma. (13) Et timeat omnis caro (*lit.* omne carnale) a facie Domini, quia surrexit de nube sancta sua.

(1) Et ostendit mihi Dominus Iesum, sacerdotem illum magnum, stantem coram angelo illo Domini, et diabolus stabat a dextera eius ut adversaretur ei. (2) Et dixit Dominus diabolo illi: Irascatur tibi Dominus, o diabole, et irascatur tibi Dominus, qui elegit Hierosolymam. Nonne ecce hoc sicut torris ereptus de igne? (3) Et Iesus vestitus erat vestimento sordido, et stabat ante faciem angeli illius. (4) Et respondit, et dixit stantibus illis coram se: Auferte vestimentum istud sordidum ab isto. Et dixit ei: Ecce abolevi a te iniquitates tuas. Et dixit: Induite isti poderem; (5) Et ponite cidarim mundam super caput eius. Et induerunt ei vestimentum.

f.23r (6) და უწამებდა ანგელოზი იგი უფლისაჲ იესუს. და ჰრქუა: (7) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: უკუეთუ გზათა ჩემთა ხვდოდნი. და ბრძანებათა ჩემთა იმარხვიდე შენ. განიკით/ხვიდე სახლსა ჩემსა: და უკუეთუ სცვიდე ეზოსა ჩემსა. მოგცე შენ სლვაჲ შორის მდგომარეთა ამათ: (8) ისმინე აწ იესუ მღდელმან მაგან ღიდმან. შენ და მოყუასთა შენთა. რომელნი სხენან წინაშე პირსა შენსა. რამეთუ კაცი ნიშის მსტუარნი არიან. რამეთუ მე აჰა ესერა მოვიყვანო მონაჲ ჩემი. აღმოსავალ სახელი მისი: (9) რამეთუ ლოდი იგი რომელი მოვეც წინაშე პირსა იესუასსა. ერთსა მას ლოდსა შვდნი თუალნი ასხენ: აჰა ესერა მე მოვთხარო მღვმც. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი. და კელი შევახო ყოველსა სიცრუევსა მის ქუეყანისასა ერთსა ღდესა შინა: (10) იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: მოუწოდენ კაცად კაცადმან მოყუასსა თვსსა. და ქუეშვ ვენაცსა თვსსა. და ქუეშვ ლელოვანსა თვსსა:

4 (1) და მოაქცია ანგელოზმან მან. რომელი მეტყოდა მე. და განმალცა მე ვითარცა იგი სახედ რაჟამს განიღვძის კაცმან ძილისა გან თვსისა. (2) და მრქუა მე: რასა (ჰ)ხედავ შენ: და ვთქუ: აჰა ესერა ვიხილე სასანთლშ ოქროსაჲ ყოვლად მყარი. და სანთელი მას ზედა. და შვდნი პირნი სანთელსა მას. რომელ არიან ზედა კერძო მისა: (3) და ორნი ზეთის ხილნი მას ზედა. ერთი მარჯუენით სანთელსა მას მისსა. და ერთი მარცხენით: (4) და ვჰკითხე ანგელოზსა მას. რომელი იგი მეტყოდა მე. (და ვთქუ: რაჲ არიან ესენი უფალო: (5). და მომიგო და მრქუა მე ანგელოზმან მან. რომელი იგი მეტყოდა მე). და მრქუა: არა იცია. რაჲ არიან ესე: და ვთქუ: არა უფალო:

f.23v (6) და მომიგო და მრქუა მე: ესე სიტყუაჲ არს ზორობაბელის მიმართ უფლისა მიერ. და თქუა: არა ძალითა მრავლითა. არცა ძლიერებითა. მარამედ სულითა ჩემითა. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: (7) ვინ ხარ შენ. მთაჲ ეგე ღიდი. წინაშე პირსა ზორობაბელისსა წარმართებად: და/ გამოვიღო ლოდი იგი სამკვდრებელისაჲ: სწორად მადლისა მადლი მისი: (8) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (9) კელთა ზორობაბელისთა დააფუძნეს სახლი ესე. და კელთა მისთა აღასრულონ იგი. და სცნა რამეთუ უფალმან ყოვლისა მპყრობელმან მომავლინა მე შენდა: (10) რამეთუ ვინ შეურაცხყო მცირედთა ღდეთა. და განიხარონ. და იხილონ ლოდი იგი ტყვესაჲ კელსა ზორობაბელისსა: შვდნი თუალნი უფლისანი არიან. რომელნი ხედვენ ყოველსა ქუეყანასა:

(11) და მიუგე და ვარქუ მას: რაჲ არიან ორნი ესე ზეთის ხილნი. მარჯუენით სასანთლესა მას და მარცხენით: (12) და ვჰკითხე კუალად მეორედ და ვარქუ მას: რაჲ არიან ორნი ესე რტონი ზეთის ხილისანი. რომელნი არიან კელთა შინა ამათ მოსაყოფელთა ოქროსათა. რომელნი შთაასხმენ და აღმოჰყოფენ სანთლის პირთა მათ ოქროსათა: (13) და მეტყოდა და მრქუა მე: არა იცია. რაჲ არიან ესე: და ვთქუ: არა უფალო: (14) და თქუა: ესე ორნი არიან ძენი სიპოხისანი. რომელნი დგანან წინაშე უფლისა ყოვლისა ქუეყანისა:

5 (1) და მოვიქცე. და აღვიხილენ თუალნი ჩემნი. და ვიხილე: (და) აჰა ესერა ცელი ა(ლ)ფრინებული: (2) და მრქუა მე: რასა (ჰ)ხედავ შენ: და ვთქუ: ვხედავ მე ცელსა მფრინვალესა. სივრძით ოც წყრთასა. და სივრცით ათ წყრთასა. (3) და მრქუა მე: ესე არს წყევაჲ. რომელი გამოვალს პირსა ზედა ყოვლისა ქუეყანისასა. რამეთუ ყოველი მპარავი ამის გან ვიდრე სიკუდილმდე შური იძიოს. და (ყოველი ვე) ცილის მფუტცველი ამის გან ვე შური იძიოს ვიდრე სიკუდილმდე: (4) და

(6) Et contestabatur angelus ille Domini Iesum, et dixit: (7) Hoc dicit Dominus omnipotens: Si in viis meis ambulaveris et praecepta mea servaveris tu, iudicabis domum meam; et, si custodieris atrium meum, dabo tibi ambulare inter stantes hos. (8) Audi nunc, Iesu, sacerdos iste magne, tu et proximi tui qui sedent coram facie tua, quia homines spectatores portentorum sunt. Ego enim ecce adducam servum meum; Oriens nomen eius. (9) Nam lapis ille quem dedi coram facie Iesu, unus ille lapis septem oculos habet. Ecce ego fodiam foveam, dicit Dominus omnipotens, et manu tangam omne mendacium illius terrae in una die. (10) Dicit Dominus omnipotens: Vocabunt unusquisque proximum suum et subter vitem suam et subter ficetum suum.

4 (1) Et reversus est angelus ille qui loquebatur mihi, et excitavit me, quo modo cum excitatur homo de somno suo. (2) Et dixit mihi: Quid vides tu? Et dixi: Ecce vidi candelabrum auri omnino firmum, et lucernam super id, et septem ora lucernae illi, quae sunt super id, (3) Et duas olivas super id, unam a dextera lucernae illius eius et unam a sinistra. (4) Et interrogavi angelum illum qui loquebatur *mihi*, (et dixi: Quid sunt haec, Domine? (5) Et respondit, et dixit mihi angelus ille qui loquebatur mihi), et dixit *mihi*: Numquid nescis quid sint haec? Et dixi: Non, Domine.

(6) Et respondit, et dixit mihi: Hoc verbum est ad Zorobabel a Domino, et dixit: Non in exercitu multo, neque in fortitudine, sed in spiritu meo, dicit Dominus omnipotens. (7) Quis es tu, mons iste magnus coram facie Zorobabel, ut erigas? Et afferam lapidem illum hereditatis; par gratiae *est* gratia eius. (8) Et fuit verbum Domini ad me et dixit: (9) Manus Zorobabel fundaverunt domum hanc, et manus eius perficient eam; et cognosces quia Dominus omnipotens misit me ad te. (10) Quis enim despexit dies parvos? Et laetabuntur, et videbunt lapidem illum plumbi in manu Zorobabel. Septem oculi Domini sunt, qui vident omnem terram.

(11) Et respondi, et dixi ei: Quid sunt duae hae olivae a dextera candelabri illius et a sinistra? (12) Et interrogavi iterum secundo, et dixi ei: Quid sunt duo hi rami olivae, qui sunt in manibus his rostrorum auri, quae infundunt et iungunt lucernae ora illa auri? (13) Et loquebatur et dixit mihi: Numquid nescis quid sint haec? Et dixi: Non, Domine. (14) Et dixit: Hi duo sunt filii pinguedinis, qui stant coram Domino omnis terrae.

5 (1) Et conversus sum, et levavi oculos meos, et vidi: (Et) ecce falx volans. (2) Et dixit mihi: Quid vides tu? Et dixi: Video ego falcem volantem longitudine viginti cubitorum et latitudine decem cubitorum. (3) Et dixit mihi: Haec est maledictio, quae egreditur super faciem omnis terrae, quia omnis fur propter eam usque ad mortem punietur et (omnis) periurans propter eam quoque punietur usque ad mortem. (4) Et mittam illud, dicit Dominus omni-

f.24r გამოვავლინო იგი. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი და შევიდეს სახლსა მპარავისასა./ და სახლსა რომელი ფუცვიდეს სახელსა ჩემსა ნაცილად. და დაადგრეს შორის სახლსა მისსა. და აღასრულოს ძელი მისი და ქვანი მისნი: (5) და გამოვიდა ანგელოზი იგი. რომელი მეტყოდა მე. და მრქუა: აღიხილენ თუალნი შენნი. და იხილე რომელი ეგე გამოვალს:

(6) და ვთქუა რაჲ არს უფალო საზომი ესე რომელი გამოვალს. და თქუა: ესე არს სიცრულ მათი ყოველსა ქუეყანასა. და ვიხილე (7) აჰა ესერა ტალანტი ერთი ბრპენისაჲ გამოიღო. და მერმე აჰა დედაკაცი ერთი ჯდა შორის საზომელსა მას: (8) და თქუა: ესე არს უშჯულოებაჲ. და შთაადღო იგი შორის საზომელსა მას. და შთაადღო შანთი იგი ბრპენისაჲ პირსა მისსა: (9) და აღვიხილენ თუალნი. და ვიხილენ ორნი დედანი. გამოვიდოდეს და შეიქმნებოდეს ფრთოვნად. და სული იყო ფრთეთა მათთა. და ფრთეები იგი მათი იყო ვითარცა ფრთეები ოფოფისაჲ: და აღიღეს საზომი იგი შორის ცასა და შორის ქუეყანასა: (10) და ვარქუ ანგელოზსა მას. რომელი იგი მეტყოდა მე: ვიდრე მიაქუს ამათ საზომი ესე:

(11) და მრქუა მე. შენებად მათა სახლები ქუეყანასა ბაბილონისასა. და მომზადებად. და დადვან იგი მუნ განმზადებულსა მას მისსა:•

6 (1) და მოვიქცე. და აღვიხილენ თუალნი ჩემნი. და ვიხილე. და აჰა ესერა ოთხი ეტლები გამოვიდოდა შორის ორთა მათთა. და მათნი იგი იყვნეს მათნი რეალისანი: (2) და ეტლსა მას პირველსა ცხენნი ხსედნი. და ეტლსა მას მეორესა ცხენნი შავნი. (3) და ეტლსა მესამესა ცხენნი სპეტაკნი. და ეტლსა მას მეოთხესა ჭრელ ფრანნი: (4) და მიუგე და ვარქუ ანგელოზსა მას. რომელი იგი მეტყოდა მე: რაჲ არიან ესენი უფალო: (5) და მომიგო და მრქუა მე/ ანგელოზმან მან. ესე არიან ოთხნი ქარნი ცისანი. რომელნი გამოვლენ წარდგომად წინაშე უფლისა ყოვლისა ქუეყანისასა:

f.24v (6) რომელსა იგი იყვნეს ცხენნი შავნი. განვიდოდეს ქუეყანად ჩრდილოდ. და სპეტაკნი იგი გამოვიდოდეს შემდგომად მათსა. და ჭრელნი იგი გამოვიდოდეს ქუეყანად სამხრით: (7) და ხსედნი იგი გამოვიდოდეს (და) მიმოიმსტ(ოვ)რობდეს მიმოსლვად ქუეყანისა. და ჰრქუა. მოვლეთ ქუეყანაჲ. და მოვლეს ქუეყანაჲ: (8) და ლაღად-ყო და მეტყოდა მე და თქუა. აჰა ეგერა რომელნი იგი ვლენან ქუეყანად ჩრდილოდ განუსუენეს გულის-წყრომასა ჩემსა ჩრდილოთ კერძო: (9) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (10) მოიღე ნატყუენავისა გან მთავართა გან. და უსაჰმარესთა მისთა გან. რომელთა იცოდიან იგი. და შეხვდენ შენ მას დღესა შინა სახლსა იოსიასსა სოფონიანისა. რომელი მოსრულ არს ბაბილონით.

(11) და მოიღო ვეცხლი და ოქროჲ. და უქმნე გვრგვნები. და დაადგა თავსა იესუჲსა ძისა იოსედექისსა მღდელსა მას დიდსა: (12) და ჰრქუა მას. ამას იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი. აჰა ესერა კაცი. და აღმოსავალ სახელი მისი. და ქუეშე მისსა აღმოცდეს. და მან აღაშწნოს სახლი უფლისაჲ: (13) და მან თავადმან მოიღოს სათნოებაჲ. და დაჯდეს. და მთავრობდეს საყდარსა თჳსსა. და იყოს მღდელი იგი მარჯუენით მისა. და ზრახვაჲ მშჯღობისაჲ იყოს მათ შორის ურთიერთას: (14) ხოლო გვრგვნი იყოს მოთმინეთაჲ მათ და საჰმართა მისთაჲ. და რომელთა იცოდიან იგი. და მადლად ძისა სოფონიასა და საგალობელად სახლსა უფლისასა: (15) და შორიელნი იგი მათ გან მოვიდენ. და აშწნებდენ სახლსა უფლისასა. და სცნათ რამეთუ უფალმან ყოვლისა მპყრობელმან მომავლინა/ მე თქუენდა: და იყოს ესრე. უკუეთუ სმენით ისმინოთ კმაჲ უფლისა ღმრთისა

potens, et intrabit in domum furis et in domum *eius* qui iurabit in nomine meo falso, et commorabitur in medio domus eius et consumet lignum eius et lapides eius. (5) Et egressus est angelus ille qui loquebatur mihi, et dixit *mihi*: Leva oculos tuos, et vide istud quod egreditur.

(6) Et dixi: Quid est, Domine, mensura haec quae egreditur? Et dixit: Hoc est mendacium eorum in omni terra. Et vidi: (7) Ecce talentum unum stanni protulit, et rursus ecce mulier una sedebat in medio mensurae illius. (8) Et dixit: Haec est iniquitas. Et proiecit eam in medio mensurae illius, et proiecit massam illam stanni in os eius. (9) Et levavi oculos, et vidi duas mulieres; egrediebantur et fiebant alatae, et spiritus erat in alis earum, et alae illae earum erant sicut alae upupae; et sustulerunt mensuram illam inter caelum et inter terram. (10) Et dixi angelo illi qui loquebatur mihi: Quo deferunt hae mensuram hanc?

(11) Et dixit mihi: Ut aedificent illae domos in terra Babylonis et ut praeparent et ut ponant illud ibi super apparatus illum eius.

6 (1) Et conversus sum, et levavi oculos meos, et vidi: et ecce quattuor quadrigae egrediebantur in medio duorum montium, et montes illi erant montes aeris. (2) Et in quadriga illa prima equi rufi, et in quadriga illa secunda equi nigri, (3) Et in quadriga tertia equi albi, et in quadriga illa quarta varie maculati. (4) Et respondi, et dixi angelo illi qui loquebatur mihi: Quid sunt haec, Domine? (5) Et respondit, et dixit mihi angelus ille: Hi sunt quattuor venti caeli, qui egrediuntur ut stent coram Domino omnis terrae.

(6) In qua erant equi nigri, egrediebantur in terram aquilonem versus, et albi illi egrediebantur post eos, et varii illi egrediebantur in terram austrum versus; (7) Et rufi illi egrediebantur (et) circumspiciebant ut perambularent terram. Et dixit: Perambulate terram; et perambulaverunt terram. (8) Et clamavit, et loquebatur mihi, et dixit: Ecce qui pergunt in terram aquilonis requiescere fecerunt furorem meum ab aquilone versus. (9) Et fuit verbum Domini ad me, et dixit: (10) Sume de captivitate ex principibus et ex utilissimis eius qui cognoscent eam, et intrabis tu in illa die in domum Iosiae, *fili* Sop'oniae, qui venit de Babylone.

(11) Et sumes argentum et aurum, et facies coronas, et impones in capite Iesu, filii Iosedek, sacerdotis illius magni; (12) Et dices ei: Hoc dicit Dominus omnipotens: Ecce homo, et Oriens nomen eius; et subter eum ascendet, et ille aedificabit domum Domini. (13) Et ille ipse sumet gloriam, et sedebit et dominabitur in throno suo; et erit sacerdos ille a dextera eius, et consilium pacis erit inter eos utrosque. (14) Corona autem erit eorum qui sustinent et qui sunt utiles in ea, et qui cognoscunt eam, et in gratiam filii Sop'oniae et in canticum in domo Domini. (15) Et illi *qui* procul sunt ab eis venient, et aedificabunt domum Domini; et scietis quia Dominus omnipotens misit me ad vos. Et erit sic, si auditu audieritis vocem Domini Dei vestri.

თქუენისაჲ:

- 7 (1) და იყო მეოთხესა წელსა დარიოს მეფისასა. იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ზაქარიაჲსა მიმართ მეოთხესა თჳსა მის მეცხრისასა. რომელ არს ქასელევი: (2) და მიაგლინა ბეთელდ არასარ და არბოსარგირ მეფემან. და კაცთა მათ მისთა. ლხინებისა ყოფად მათ თჳს უფლისა წინაშე: (3) და ჰრქუეს მღდელთა მათ სახლსა შინა ღმრთისა ყოვლისა მპყრობელისასა და წინაწარმეტყუელთა. და თქუეს უკუეთუ შემოსრულ არს აქა თუესა მას მეხუთესა შესაწირავი სიწმიდისაჲ. ვითარცა იგი ჰყოფდეს მაშინ დ(ღ)ითგან მრავალ წელ: (4) და იყო სიტყუაჲ უფლისა ძალთაჲსაჲ ჩემდა მომართ და თქუა: (5) არქუ ყოველსა მას ერსა ქუეყანისასა და მღდელთა უკუეთუ იმარხვიდებ. გინა თუ იტყებდეთ მეხუთესა მას. ანუ მეშვდესა. აჰა ესერა სამეოცი და ათი წელი ნუ უკუჲ მარხვაჲ იმარხეთ ჩემ თჳს:

(6) და უკუეთუ შჳამეთ გინა სუთ. თქუენ ვე სამე შჳამეთ და თქუენ ვე სუთ: (7) ანუ არა ესე სიტყუანი არიან. რომელთა იტყოდა უფალი კელითა წინაწარმეტყუელთა მისთაჲთა. რომელნი იყვნეს პირველ. ოდეს იგი იზრუსალემი მკჳდრ და იყო და შჳნ. და ქალაქნი მისნი გარემო და მთისანი და ველისანი დამკჳდრებულ და იყვნეს: (8) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ზაქარიაჲსა მიმართ და ჰრქუა: (9) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი და თქუა საშჯელი სამართალი საჯეთ. და წყალობასა და მოწყალებასა ჰყოფდით კაცად კაცადი ძმისა მიმართ თჳსისა. (10) და ქურთისა და ობოლსა და მწირსა და გლახკასა ნუ ჰმძლავრობთ. და ბოროტსა კაცად კაცადი ძმისა თჳსისა თჳს ნუ მოიკსენებნ გულითა თჳსითა:

f.25v

(11) ხოლო იგინი ურჩი იქმნნეს/ კრძალვად. და შეაქციეს ზურგი მათი შეურაცხებით. და ყურნი მათნი დაიმძ(ი)მნეს არა სმენად: (12) და გულნი მათნი დააწესნეს ურჩნი არა სმენად შჯულისა ჩემისა და სიტყვსა ჩემისა. რომლისა თჳს მოავლინა უფალმან ყოვლისა მპყრობელმან სულითა თჳსითა და კელითა წინაწარმეტყუელთაჲთა. რომელნი იყვნეს უწინარესნი და იყო რისხვაჲ დიდი უფლისა ყოვლისა მპყრობელისაჲ: (13) და იყოს ვითარცა იგი თქუა. და არა ისმინეს მისი. ეგრეთ ვე იგინიცა ღაღადებდენ ჩემდამო. და არა ვისმინო მათი. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: (14) და განვაბნინე იგინი ყოველთა შორის წარმართ(თ)ა. რომელნი არა იცოდნიან. და ქუეყანაჲ ესე განირყუნეს შემდგომად მათსა ზედა (მი)მავალთა გან მისთა. და რომელნი იქცევიან მას ზედა. (და) დააწესეს ქუეყანაჲ რჩეული განსარყუნელად:

- 8 (1) და იყო სიტყუაჲ უფლისა ყოვლისა მპყრობელისაჲ ჩემდა მომართ და თქუა: (2) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი შევიშურე იზრუსალემისა თჳს და სიონისა თჳს შური დიდი. და გულის წყრომითა დიდითა შევიშურე მის თჳს: (3) ამას იტყვს უფალი მოვაქციო სიონდ და დავმკჳდრო შორის იზრუსალემსა. (და) ერქუას იზრუსალემსა ქალაქი ჰეშმარიტი. და მთასა უფლისა ყოვლისა მპყრობელისასა მთა წმიდა: (4) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი მერმე და ვეღა სხდენ მოხუცებულნი მამანი და დედანი უბანთა ზედა იზრუსალემისათა კაცად კაცადსა კუერთხი თჳსი აქუნდეს კელსა თჳსსა სიმრავლისა გან დღეთაჲსა: (5) და უბანნი ქალაქისანი აღივსნენ ყრმებითა წულებითა და ქალებითა მემღერითა უბანთა მისთა ზედა:

(6) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი უკუეთუ შეუძლებელ არს წინაშე ნეშტისა ამის ერისათა მათ დღეთა შინა. ნუ უკუე ჩემ წინაშეცა შეუძ-

(1) Et fuit in quarto anno Darii regis, fuit verbum Domini ad Zak'ariam, in *die* quarta mensis illius noni, qui est K'aselev. (2) Et misit in Bet'el Arasar et Arbosargir rex et viri illi eius, ad propitiationem faciendam pro eis coram Domino; (3) Et dixerunt sacerdotibus illis in domo Dei omnipotentis et prophetis, et dixerunt: Numquid intravit huc in mense illo quinto sacrificium sanctitatis, sicut faciebant tunc a die multis annis? (4) Et fuit verbum Domini exercituum ad me, et dixit: (5) Dic omni illi populo terrae et sacerdotibus: Si ieiunaveritis vel planxeritis in quinto illo aut in septimo, ecce septuaginta annos, num forte ieiunium ieiunastis propter me?

(6) Et si comedistis vel bibistis, vos quoque sane comedistis et vos quoque bibistis. (7) Nonne haec verba sunt, quae dicebat Dominus in manu prophetarum suorum qui fuerunt prius, cum Hierosolyma adhuc habitata esset (et) aedificata, et civitates eius in circuitu et in monte et in campo habitatae quidem essent? (8) Et fuit verbum Domini ad Zak'ariam, et dixit: (9) Hoc loquitur Dominus omnipotens, et dixit: Iudicium iustum iudicate, et misericordiam et miserationem facite unusquisque erga fratrem suum; (10) Et viduam et pupillum et advenam et pauperem nolite opprimere, et malum unusquisque erga fratrem suum ne recordetur in corde suo.

(11) Illi autem non animadverterunt ut attenderent, et verterunt tergum suum cum contemptu, et aures suas aggravaverunt ne audirent; (12) Et corda sua disposuerunt inoboedientes, ne audirent legem meam, et verbum meum propter quod misit Dominus omnipotens in spiritu suo et in manu prophetarum, qui fuerunt priores. Et fuit ira magna Domini omnipotentis. (13) Et erit, sicut dixit et non audierunt eum, sic quoque et illi clamabunt ad me et non exaudiam eos, dicit Dominus omnipotens. (14) Et dispergam eos in medio omnium gentilium quos non cognoscent, et terra haec destruetur post eos propter illos qui veniunt super eam et qui moventur super eam, (et) disposuerunt terram electam in destructionem.

(1) Et fuit verbum Domini omnipotentis ad me, et dixit: (2) Hoc dicit Dominus omnipotens: Zelatus sum pro Hierosolyma et pro Sion zelo magno, et cum furore magno zelatus sum pro ea. (3) Hoc dicit Dominus: Revertar ad Sion, et habitabo in medio Hierosolymae (et) vocabitur Hierosolyma civitas vera, et mons Domini omnipotentis mons sanctus. (4) Hoc dicit Dominus omnipotens: Rursus consident quidem senes patres et matres in plateis Hierosolymae; unusquisque baculum suum habebit in manu sua prae multitudine dierum. (5) Et plateae civitatis complebuntur infantibus masculis et feminis ludentibus in plateis eius.

(6) Hoc dicit Dominus omnipotens: Si impossibile est coram reliquiis illius populi in illis diebus, num forte coram me quoque impossibile est? dicit Dominus

f.26r

ლებელ არსა. იტყვს უფალი ყოვლისა_მპყრობელი: (7) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა_მპყრობელი/ აჰა ესერა მე ვივსნე ერი ჩემი ქუეყანით მზისა აღმოსავალით. და ქუეყანით მზის_დასავალით: (8) და შევიყვანე იგინი. და დავამკვდრნე შორის იმრუსალემსა და იყვნენ იგინი ჩემდა ერად. და მე ვიყო მათდა ღმრთად ჭეშმარიტებით და სიმართლით: (9) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა_მპყრობელი. განძლიერდედ კელნი თქუენნი. რომელთა ვეგ გესმიან თქუენ ამათ დღეთა. სიტყუანი ესე პირისა გან წინაწარმეტყუელთაჲსა. ვინათ დღითგან დაფუძნებულ არს სახლი ესე უფლისა ყოვლისა_მპყრობელისაჲ. და ტაძარი. ვინათგან შტნებულ არს: (10) რამეთუ დღეთაჲ მათ პირველთაჲ სასყიდელი იგი კაცთაჲ არა იყოს სარგებელად. და სასყიდელი საცხოვართაჲ არა იყოს. და გამომავალთა და შემავალთა არა იყოს მშვდობა ჭირისა გან. და გამოუვლინო ყოველი კაცი თითოეული მოყუასსა თვსსა:

(11) და აჲ ვე ვყო (არა) პირველი მათ_ებრ დღეთა ნეშტთა ამათ თვს ერისა ჩემისათა. იტყვს უფალი ყოვლისა_მპყრობელი: (12) არამედ ვაჩუენო მშვდობაჲ ვენავმან მოსცეს ნაყოფი თვსი. და ქუეყანამან გამოსცეს თესლი თვსი. და ცამან მოსცეს ცუარი თვსი. და დაუმკვდრო ნეშტთა მათ ერისა ჩემისათა ესე ყოველი: (13) და იყოს ვითარცა იგი იყვენით წყევასა ქუეშე წარმართთა შორის. სახლი იუდაჲსი და სახლი ისრაჲლისაჲ. ეგრე ვე განგარინე თქუენ და იყვენთ კურთხევასა შინა: ნუ გეშინინ და განძლიერდით კელითა თქუენითა: (14) რამეთუ ამას იტყვს უფალი ყოვლისა_მპყრობელი: ვითარცა იგი განვიზრახე ბოროტის_ყოფად თქუენდა განრისხებისა მის თვს ჩემისა მამათა თქუენთა გან. იტყვს უფალი ყოვლისა_მპყრობელი. და არა შევინანე. (15) ეგრე ვე განმზადებულ ვარ. და ვზრახვე [დღე]თა ამათ ყოფად კეთილისა იმრუსალემისა თვს. და სახლისა თვს იუდაჲსა/ ნუ გეშინინ:

f.26v

(16) ესე სიტყუანი არიან. რომელნი ჰყვენთ: იტყოდეთ ჭეშმარიშა კაცად_კაცადი მოყუისა მიმართ თვსისა. და საშჯელი მშვდობისაჲ საჯეთ ბჭეთა თქუენთა ზედა: (17) და კაცად_კაცადი ბოროტსა ნუ შეურაცხნ მოყუასსა თვსსა გულითა თქუენითა. და ფიცი ცრუჲ ნუ გიყუარნ. რამეთუ ესე ყოველი მოვიძულე. იტყვს უფალი: (18) და იყო სიტყუაჲ უფლისა ყოვლისა_მპყრობელისაჲ ჩემდა მომართ და თქუა: (19) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა_მპყრობელი: მარხვაჲ იგი მეოთხე. და მარხვაჲ იგი მეხუთე. და მარხვაჲ იგი მეშვდე. და მარხვაჲ იგი მეათე. იყვნენ სახლსა იუდაჲსსა სიხარულად დმ მხიარულებად და დღესასწაულად კეთილად. და იხარებდით. და მშვდობაჲ და ჭეშმარიტებაჲ შეიყუარეთ: (20) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა_მპყრობელი: მერმე მო_ვე_ლა_ვიდენ ერნი მრავალნი. და დაემკვდრნენ ქალაქთა მრავალთა:

(21) და შეკრბენ ერთი_ერთად ერთსა ქალაქსა. და იტყოდინ: მივიდეთ და ვევედრნეთ პირსა უფლისასა. და ვეძიებდეთ პირსა უფლისა ყოვლისა_მპყრობელისასა: და სხუამან თქუას: მოვიდე მეცა: (22) და მოვიდოდინ სხუანი მრავალნი ნათესავნი გამოძიებად პირსა უფლისა ყოვლისა_მპყრობელისასა იმრუსალემს. და ღზინებისა თხოვად პირისა გან უფლისა: (23) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა_მპყრობელი: მათ დღეთა შინა უკუეთუ შებმა უყონ ათთა კაცთა ყოველთა გან ენათა წარმართთა. და შეუპყრან ფესვ კაცისა ჰურიასაჲ. და პრქუან: მოვიდეთ შენ თანა. რამათუ გუესმა ვითარმედ ღმერთი თქუენ თანა არს:

9

(1) თქუმული სიტყვსა უფლისაჲ ქუეყანასა სედრაკისასა. და დამასკისასა მსხუერპლი მისი. რამეთუ უფალი ხედავს კაცთა და ყოველთა ტომთა ისრაჲ-

omnipotens. (7) Hoc dicit Dominus omnipotens: Ecce ego salvabo populum meum de terra solis ortum versus et de terra solis occasum versus; (8) Et adducam eos, et habitare faciam in medio Hierosolymae; et erunt illi mihi in populum, et ego ero eis in Deum in veritate et in iustitia. (9) Hoc dicit Dominus omnipotens: Confortentur manus vestrae, qui isti auditis vos in his diebus verba haec ex ore prophetarum, a qua die fundata est domus haec Domini omnipotentis, et templum ex quo fundatum est. (10) Nam *ante* dies illos priores merces illa hominum non erit in lucrum, et merces pecorum non erit, et exeuntibus et introeuntibus non erit pax prae tribulatione; et dimittam omnes homines unumquemque contra proximum suum.

(11) Et nunc quoque <non> faciam secundum priores illos dies pro reliquiis his populi mei, dicit Dominus omnipotens; (12) Sed ostendam pacem; vinea dabit fructum suum, et terra afferet germen suum, et caelum dabit rorem suum, et hereditare faciam reliquias illas populi mei hoc omne. (13) Et erit, sicut eratis sub maledictione inter gentiles, domus Iuda et domus Israël, sic salvabo vos, et eritis in benedictione; nolite timere, et confortamini in manu vestra. (14) Etenim hoc dicit Dominus omnipotens: Sicut excogitavi ut malum facerem vobis propter iram illam meam a patribus vestris, dicit Dominus omnipotens, et non me paenituit, (15) Sic quoque paratus sum et cogito in diebus his facere bonum propter Hierosolymam et propter domum Iuda; nolite timere.

(16) Haec verba sunt quae facietis: Loquimini veritatem unusquisque ad proximum suum, et iudicium pacis iudicate in portis vestris; (17) Et unusquisque *vestrum* malum ne imputet proximo suo in corde vestro; et iuramentum falsum ne diligatis, quia hoc omne odi, dicit Dominus. (18) Et fuit verbum Domini omnipotentis ad me, et dixit: (19) Hoc dicit Dominus omnipotens: Ieiunium illud quartum et ieiunium illud quintum et ieiunium illud septimum et ieiunium illud decimum erunt domui Iuda in gaudium et in laetitiam et in festivitatem bonam; et gaudete, et pacem et veritatem diligite. (20) Hoc dicit Dominus omnipotens: Rursus venient quidem populi multi, et habitabunt in civitatibus multis;

(21) Et congregabuntur in unum in unam civitatem, et dicent: Ibimus et deprecabimur faciem Domini et quaeremus faciem Domini omnipotentis. Et alius dicet: Veniam ego quoque. (22) Et venient aliae multae gentes ut quaerant faciem Domini omnipotentis in Hierosolyma et ut propitiationem petant a facie Domini. (23) Hoc dicit Dominus omnipotens: In illis diebus, si colligabuntur decem homines ex omnibus linguis gentilium, et apprehendent fimbriam hominis Iudaei, et dicent: Veniemus tecum; audivimus enim quoniam Deus vobiscum est.

(1) Dictum verbi Domini: In terra Sedrak et Damasci victima eius, quia

f.27r ლისათა. (2) და ემათს/ და საზღვართა მისთა. ტვროსს და სიღონს. რამეთუ განიზრახეს ფრიად: (3) და ა(ღა)შცნნა ტვროსმან ზღუდენი თვსნი. და დაიუნჯა ვეცხლი ვითარცა მიწაჲ. და ოქროჲ ვითარცა თივაჲ გზათაჲ: (4) ამის თვს უფალმან დაიმკდრნეს ივინი. და მოსრას ზღუასა შინა ძალი მისი. და თავადი იგი ცეცხლითა განილიოს: (5) იხილოს ასკალონმან და შეეშინოს. და გაზასა ელმოდის ფრიად. აკარონსაცა რამეთუ ჰრცხუნა შეცოდებითა თვსითა. და წარწყმდეს მეფე გაზაჲ. და ასკალონი არა დაეშენოს:

(6) და დაეშცნნენ უცხოთესლნი აზოტეს შინა. და დავარღვო გინებაჲ უცხოთესლთაჲ. (7) და აღვიღო სისხლი მათი პირისა გან მათისა. და საძაგელებაჲ მათი შორის კბილთა მათთა. და დაუშთენ ესენიცა ღმერთსა ჩუენსა. და იყვენენ ვითარცა ათასის_თავნი იუდასა შორის. და აკარონი ვითარცა იებოსელი: (8) და აღუდგინო სახლსა ჩემსა ზედა_მდგომელი. რაჲთა არა განვიდეს და არცა მო_ვინ_აქციოს. და არა ვინ მოვიდეს მათ ზედა წარმტყუენველი მიერიტგან არღარა. რამეთუ აწ ვიხილე თუალითა ჩემითა: (9) გიხაროდენ ფრიად. ასულო სიონისაო: ქადაგებდ ასულო ივრუსალემისაო: აჰა მეუფც შენი მოვალს შენდა მართალი და მაცხოვარი. და მან გივსნეს შენ: იგი თავადი არს მშვდ. და ზე ზის კარაულსა და კიცუსა ახალსა: (10) და მოსრას ეტლები ეფრემის გან. და ცხენები ივრუსალემით. და მოისპოს მშვლდი საბრძოლი და სიმრავლც და მშვდობაჲ წარმართ(თ)ა გან. და მთავრობდეს წყალთა ვიდრე ზღუადმდე. და მდინარით_გან ვიდრე დასასრულადმდე ქუეყანისა:

f.27v (11) და შენ სისხლითა აღთქმისაჲთა განუტევენ კრულნი შენნი მღვმისა გან. რომელსა არა აქუნდა წყალი: (12) სხდეთ საპყრობილესა შინა კრულნი კრებულისანი. და დღისა წილ ერთისა/ მწირობისა შენისა მრჩობლი მიგაგო შენ: (13) რამეთუ მოგირთხ შენ იუდა თავისა ჩემისა მშვლდად. და ვწყალ ეფრემ. და აღვადგინენ შევილნი შენნი. სიონ. შევილთა ზედა იონთასა. და შეგახო შენ ვითარცა მახვლი ბრძოლისაჲ: (14) და უფალი იყოს მათ ზედა. და გამოვიდეს ვითარცა ელვაჲ საისრელი. და უფალმან ყოვლისა_მპყრობელმან საყვრითა დაჰბეროს. და ვიდოდის ძრვითა თქუმისა მისისაჲთა: (15) და უფალი ყოვლისა_მპყრობელი შეეწიოს მათ. და განლინენ ივინი. (და დაჰფლნენ) ქვითა შურდულისაჲთა: და გამოწოონ სისხლი მათი ვითარცა ღვწოჲ. და აღავსონ ფიალები ვითარცა საკურთხეველი:

(16) და ივსნნეს ივინი უფალმან ღმერთმან მას დღესა შინა ვითარცა ცხოვარი ერი თვსი. რამეთუ ლოდნი წმიდანი გორვიდენ ქუეყანასა მისსა: (17) რამეთუ რაჲ იგი კეთილი მისი არს. და რაჲ იგი უმჯობესი მისი არს. საზრდელი ჰაბუკთა. და ღვწოჲ სულნელებისაჲ ქალწულთა:

10 (1) ითხოვდით უფლისა გან წვმასა ჟამსა თვსსა მსთუასა და მცხუედსა. უფალმან ყო საუცარი. და წვმაჲ ზამთრისაჲ მოსკეს მათ თითოეულსა მწუან_ვილი ველსა ზედა. (2) რამეთუ გამომეტყუელნი იგი იტყოდეს შრომასა. და მისანნი ხილვასა ტყუვილისასა. (და) საჩუენებელსა ნაცილსა იტყოდეს. და ამა_ოსა ნუგეშინის_სცემდეს. ამის თვს განვმეს. რამეთუ არა იყოს კურნება: (3) მწყემსთა ზედა განრისხნა გულის_წყრომაჲ ჩემი. და ტარიგთა მათ მივხედო. და მოხედვა ყოს უფალმან ღმერთმან ყოვლისა_მპყრობელმან სამწყსოსა თვსსა სახლსა იუდაჲსა. და დააწესნეს ივინი ვითარცა ცხენნი შუენიერნი მისნი ბრძოლ(ა)სა შინა: (4) მის გან მოიხილა. და მის გან დააწესა. და მის გან მშვლდი გულის_წყრომისაჲ. მის გან გამოვიდეს ყოველი გამოძხილველი მას ვე ზედა:/

Dominus videt homines et omnes tribus Israël, (2) Et in Emat' et in terminis eius, in Tyro et in Sidone, quia sapiverunt multum. (3) Et aedificavit Tyrus muros suos, et coacervavit argentum sicut humum et aurum sicut lutum viarum. (4) Propter hoc Dominus possidebit eos, et delebit in mari fortitudinem eius, et ipsa illa in igne consumetur. (5) Videbit Ascalon et timebit, et Gaza dolebit valde, et Akaron quoque, quia confusa est in offensione sua. Et peribit rex de Gaza, et Ascalon non habitabitur;

(6) Et habitabunt alienigenae in Azoto, et evertam superbiam alienigenarum. (7) Et auferam sanguinem eorum a facie eorum, et abominationem eorum in medio dentium eorum. Et relinquentur hi quoque Deo nostro, et erunt sicut chiliarchi in medio Iuda, et Akaron sicut Iebusaeus. (8) Et institutam domui meae praepositum, ut non exeat et neque quis revertatur, et nullus veniat super eos depraedator abhinc ultra, quia nunc vidi oculis meis. (9) Gaude multum, filia Sion; praedica, filia Hierosolymae; ecce rex tuus venit ad te iustus et salvator, et ille salvabit te; ille ipse est mitis et insidet in asina et in pullo novo. (10) Et disperdet quadrigas ex Ep'rem et equos de Hierosolyma, et delebit arcum bellicum, et multitudinem et pacem de gentilibus; et dominabitur aquis usque ad mare, et a flumine usque ad terminum terrae.

(11) Et tu in sanguine testamenti dimisisti vinctos tuos de lacu, qui non habebat aquam. (12) Sedebitis in carcere vincti congregationis, et pro die una peregrinitatis tuae duplum reddam tibi; (13) Quia extendi te, Iuda, mihi metipsi quasi arcum, et vulneravi Ep'rem, et suscitabo filios tuos, Sion, super filios Graecorum, et tangam te sicut gladium belli. (14) Et Dominus erit super eos, et exhibit sicut fulgur missile, et Dominus omnipotens tubam inflabit, et vadet in motu minarum suarum. (15) Et Dominus omnipotens auxiliabitur eis et consument eos (et sepelient eos) lapidibus fundae, et exsurgent sanguinem eorum sicut vinum, et replebunt phialas sicut altare.

(16) Et salvabit eos Dominus Deus in illa die sicut ovem, populum suum, quia lapides sancti volventur in terra eius. (17) Quid enim bonum eius est, et quid melius eius est? Esca iuvenibus, et vinum odoriferum virginibus.

10 (1) Petite a Domino pluviam in tempore suo matutinam et serotinam. Dominus fecit mirabilia, et pluviam hiemis dabit illis, unicuique viride in campo. (2) Nam illi qui eloquuntur loquebantur laborem, et divini visionem mendacem (et) somnium falsum dicebant, et vanum consolabantur; propter hoc exsiccati sunt, quia non erit sanatio. (3) Super pastores iratus est furor meus, et agnos illos visitabo; et visitabit Dominus Deus omnipotens gregem suum, domum Iuda, et disponet illos sicut equos pulchros suos in bello. (4) Ab eo aspexit, et ab eo disposuit, et ab eo arcus furoris. Ex eo exhibit

f.28r

(5) და იყვნენ ვითარცა მბრძოლნი რომელნი დასთრგუნვედ თიკასა გზასა ზედა ბრძოლასა შინა. და განეწყვნენ. რამეთუ უფალი მათ თანა არს. და ჰრცხუენეს აღმკვდრებულთა ჰუნეთა ზედა:

(6) და განვაძლიერო სახლი იუდაისი. და სახლი იოსებისი ვიკსნე. და დავა-შვინე იგინი. რამეთუ შევიყუარენ იგინი. და იყვნენ ეგრე ვითარცა სახედ არა გარე—მივექცე მათ (გან). რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი მათი. და ვისმინო მათი: (7) და იყვნენ ვითარცა მბრძოლნი ეფრემისნი. და უხაროდის გულთა მათთა ვითარცა ღვინთა. და შვილთა მათთა იხილონ. და იხარებდენ. და უხაროდის გულთა მათთა უფლისა მიმართ: (8) ვაუწყო მათ. და შევიწყნარენ იგინი. რამეთუ ვიკსნენ იგინი. და განმრავლდენ ვითარცა იგი იყვნეს მრავალ: (9) და განვსთესნენ იგინი ერსა შორის. და შორიელთა მომიკსენონ მე: განზარდნენ შვილნი მათნი. და მოიქცენ: (10) და მოვაქცინე იგინი ქუეყანით ეგვპტით. და ასურეთით შევიწყნარენ იგინი. და გალაადელთა და ლიბანედ შევიყვანენ იგინი. და არა ვინ დაშთეს მათგანი არცა ერთი:

(11) და განვიდენ ზღუასა მას იწროსა. და განაპნენ ზღუასა ზედა ლელვანი. და განვმენ ყოველნი სიღრმენი მდინარეთანი: და მოეღოს მათ (გან) გინებაჲ ასურასტანელთაჲ. და კუერთხი ეგვპტისაჲ მოესპოს მათ: (12) და განვაძლიერენ იგინი უფლითა ღმერთითა მათითა. და სახელითა მისითა იქადოდიან: ამას იტყვს უფალი:

11

(1) განუხუნენ ლიბანემან კარნი შენნი. და შეჰამენინ (ცეცხლმან) ნაძუნი შენნი: (2) ღალადებდედ ფიჭუნი. რამეთუ დაეცნეს ნაძუნი. რამეთუ დიდ—ძალად დიდდინი უბადრუკ იქმნეს: და ღალადებით მუხანი ბასა(ანისა)ნი. რამეთუ დაეცა მღნარი იგი კშირი ნერგი: (3) კმაჲ გოდებისაჲ მწყემსთაჲ. რამეთუ დაგლახაკნა დიდებულებაჲ მათი: კმაჲ ზახებისაჲ ღომთაჲ. რამეთუ და/გლახაკნა კრებულებაჲ იგი იორდანისაჲ: (4) ამას იტყვს უფალი ყოვლისა—მპყრობელი: დამწყსენით ცხოვარნი იგი კლვადნი. (5) რომელთა მომგებელნი მათნი დაწყუდიდეს და არა ინანდეს: და რომელნი განჰყიდიდეს მათ იტყოდეს: კუერთხელ არს უფალი. და განვმდიდრდით. და მწყემსთა მათთა არა რაჲ ევნებოდა მათ თვს:

f.28v

(6) ამის თვს არღარა ვერიდო დამკვდრებულთა ქუეყანისათა. იტყვს უფალი: და აჰა ესერა მე მივსცემ კაცთა თითოეულსა კელთა მოყუსისათა და კელთა მეფისა თვსისათა. და მოსრან ქუეყანაჲ. და არა განვარიენენ იგინი კელთა გან მათთა: (7) (და) დავმწყსნენ ცხოვარნი იგი კლვადნი ქანანელთასა. და მოვიხუნენ თავისა ჩემისა ორნი კუერთხნი: ერთსა უწოდენ სიკეთს. და ერთსა უწოდენ ნაწილებ. და დავმწყსნენ ცხოვარნი ჩემნი: (8) და აღვიხუნენ სამნი მწყემსნი ერთსა შინა თუესა. და დამძიმდეს სული ჩემი მათ ზედა. რამეთუ სულიცა მათი იმუღრობდა ჩემდამო: (9) და ვთქუ: არა გმწყსიდე თქუენ: მოსიკუდიდი იგი მოკუედი. და მოკლებული იგი მოაკლდინ. და ნეშტა მათ შეჰამედ კაცად—კაცადმან კორცი მოყუსისა თვსისაჲ: (10) და მოვიღო კუერთხი იგი ჩემი კეთილი. და განვაგდო კუერთხი იგი სხუაჲ განქარვებად აღთქუმაჲ ჩემი. რომელ იგი აღუთქუ ყოველსა მას ერსა:

(11) და განქარდეს მას ღღესა შინა. და იცნენ ქანანელთა ცხოვარნი. რომელნი დამარხულ არიან ჩემდა. რამეთუ სიტყუაჲ უფლისა მიერ არს: (12) და ვარქუ მათ: უკუეთუ კეთილ არს თქუენ წინაშე. მომეცით სასყიდელი ჩუენი. გინა განაწესეთ: და მომიწონეს მე სასყიდელი ჩემი ოც და ათი ვეცხლი: (13) და

omnis qui respicit super eum. (5) Et erunt sicut bellatores qui conculcant lutum super viam in bello et proeliabuntur, quia Dominus cum eis est, et confundentur ascensores equorum.

(6) Et confortabo domum Iuda, et domum Ioseb salvabo, et habitare faciam eos, quia dilexi eos, et erunt sic quemadmodum non deverti me (ab) eis, quia ego sum Dominus Deus eorum, et exaudiam eos. (7) Et erunt sicut bellatores Ep'rem, et laetabuntur corda eorum quasi vino; et filii eorum videbunt, et gaudebunt et laetabuntur corda eorum ad Dominum. (8) Significabo eis et recipiam eos, quia redimam eos; et multiplicabuntur sicut erant multi. (9) Et seminabo eos in medio populi et qui procul sunt recordabuntur mei; enutrient filios suos et revertentur. (10) Et revertere *faciam* eos de terra Aegypti, et de Assyria recipiam eos, et ad Galaaditas et ad Libanum adducam eos; nec quisquam relinquetur ex eis neque unus.

(11) Et exhibunt in mare illud angustum, et scindent super mare fluctus, et desiccabuntur omnia profunda fluminum. Et auferetur (ab) eis superbia Assyriorum, et sceptrum Aegypti delebitur eis. (12) Et confortabo eos in Domino Deo eorum, et in nomine eius gloriabuntur; hoc dicit Dominus.

(1) Aperi, Libane, portas tuas, et comedat (ignis) cedros tuas. (2) Clament pini, quia ceciderunt cedri, quia maxime magnates infelices facti sunt; et clamate, quercus Basaan, quia cecidit saltus ille dense plantatus. (3) Vox lamentationis pastorum, quia misera facta est magnificentia eorum; vox rugitus leonum, quia misera facta est congregatio illa Iordanis. (4) Hoc dicit Dominus omnipotens: Pascite oves illas occidendas; (5) Quas *illi* qui acquirebant eas, interficiebant, et non paenitebat eos; et qui vendebant eas, dicebant: Benedictus est Dominus, et divites facti sumus; et pastores earum nihil patiebantur propter eas.

(6) Propter hoc iam non parcam habitatoribus terrae, dicit Dominus. Et ecce ego trado homines, unumquemque in manibus proximi et in manibus regis sui; et concident terram, nec liberabo illos de manibus eorum. (7) (Et) pascam oves illas occidendas K'ananaeorum. Et sumam mihimetipsi duas virgas; unam vocavi 'Decorem', et alteram vocavi 'Partes'; et pascam oves meas. (8) Et tollam tres pastores in uno mense, et aggravabitur anima mea super eos, quia anima quoque eorum rugiebat ad me. (9) Et dixi: Non pascam vos: illud *quod* moriturum est moriatur, et illud quod defecit deficiat, et reliquiae illae devorent unusquisque carnem proximi sui. (10) Et capiam virgam illam meam 'Decoram', et proiciam virgam illam aliam, ut irritum facerem foedus meum quod pepigi cum omni illo populo.

(11) Et irritum fiet in illa die, et cognoscent K'ananaei oves quae servatae sunt mihi, quia verbum a Domino est. (12) Et dixi eis: Si bonum est coram vobis, date mercedem nostram, vel disponite. Et appenderunt mihi mercedem meam triginta argenteos. (13) Et dixit mihi Dominus: Pone istud in cali-

f.29r მრჩუა მე უფალმან დადევ ეგე ბრძმედსა შინა. და განიხილე/ უკუეთუ გამოც-
დილ არს. ვითარცა სახედ მე გამოვიცადე მათ თვს: და მოვილე ოც და ათი იგი
ვეცხლი. და დავდევი იგი სახლსა შინა უფლისასა ბრძმედთა მათ საკუმილისათა:
(14) და განვაგდე კუერთი იგი მეორე ნაწილისა განქარვებად აღთქმად იგი
შორის იუდასა და შორის ისრაელ(ი)სა: (15) და მრჩუა მე უფალმან მერმე
მოვილე ჭურჭელი სასამწყსულ მწყემსისა უცებისა.

(16) რამეთუ აჰა ესერა აღვადგინო მწყემსი ქუეყანასა ზედა. მოკლებულსა
მას უძღურსა არა მიხედოს. და განბნეული იგი არა მოიძიოს. და განტეხილი იგი
არაა განკურნოს. და ცოცხალი იგი არა ილუაწოს. და კორცი იგი რჩეულთა
მათ შექამოს. და კოჭნი მათნი განუმრუდნეს: (17) # რომელნი ეგე ჰმწყსით
ამაოებასა. და დაგიტევებიან ცხოვარნი მახული მკლავსა მათსა. და თუალსა
მარჯუენესა მისსა. და მკლავი მისი განკმობით განკმეს. და თუალი მარჯუენე
მისი დაბრმობით დაბრმეს:

12 (1) თქუმული სიტყვსა უფლისა ისრაელსა ზედა: იტყვს უფალი. რომე-
ლმან გარდაართვნა ცანი. და დააფუძნა ქუეყანა. და დაჰბადებს სულსა კაცისასა
მას შინა: (2) აჰა ესერა მე დავსდებ იზრუსალემსა ვითარცა კარსესა შერყეულსა
ყოველთა ერთა გარემოთა მისთა ჰურიასტანსა. და იყოს გარემოცვულ იზრუ-
სალემი: (3) და იყოს მას დღესა შინა და დავდევი იზრუსალემი ვითარცა ლოდი
დათრგუნვილი ყოველთა მიერ წარმართთა ყოველი რომელი დასთრგუნვიდეს
მას სიმღერით ემღერდეს. და შეკრბენ მის ზედა ყოველნი თესლნი ქუეყანისანი:
(4) მას დღესა შინა. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი. მოვსრა ყოველი
ცხენები განკვრებიითა. და მკედარი შეურაცხებიითა. ხოლო სახლსა ზედა იუდა-
სისა განვახუნე თუალნი/ ჩემნი. და ყოველთა ცხენთა ერთასა დავსცე სიბრმითა:
f.29v (5) და თქუან ათასის_თავთა იუდასთა გულთა შინა მათთა ვპოვნეთ თავისა
ჩუენისა მკვდრნი იზრუსალემისანი უფლისა მიერ ყოვლისა მპყრობელისა ღმრ-
თისა მათისა:

(6) მას დღესა შინა დავსხნე ათასის_თავნი იუდასნი ვითარცა მუგუზნი
ცეცხლისანი შეშათა შინა. და ვითარცა ლამპარი ცეცხლისა ლერწამსა შინა.
და შეშამდენ მარჯუენით და მარცხენით ყოველთა ერთა გარემო. და დამკ-
ვდროს იზრუსალემი მერმეცა თვსაგან იზრუსალემს შინა: (7) და ივსნეს უფალმან
საყოფელი იუდასი ვითარცა იგი დასაბამსა. რაათა არა განდიდნეს სიქადული
სახლისა დავითისი. და აღმაღლება ამპარტავანებისა მკვდრთა იზრუსალ-
ემისთა იუდასა ზედა: (8) და იყოს მას დღესა შინა შეწვენა ყოს უფალმან
დამკვდრებულთა თვს იზრუსალემისთა. და იყოს უძღური იგი მათ შორის მას
დღესა შინა ვითარცა დავით. და სახლი დავითისი ვითარცა სახლი ღმრთისა.
და ვითარცა ანგელოზი უფლისა წინაშე მათსა: (9) და იყოს მას დღესა შინა
მოვიძიო ავოცად ყოველთა წარმართთა. რომელნი ზედა მოუვლენ იზრუსალ-
ემსა: (10) და მივჰფინო სახლსა დავითისსა და მკვდრთა იზრუსალემისათა სული
მადლისა. და მოწყალებისა. და მოიხილონ ჩემდა ვითარცა იგი მემღერდეს მე.
და ეტყებდენ თავთა თვსთა ტყებით ვითარცა საყუარელსა ზედა. და ელმოდის
საღმობა ვითარცა პირმშოსა ზედა:

(11) მას დღესა შინა განდიდნეს ტყება იზრუსალემს. ვითარცა ტყება
როონისისა ველსა განკუეთილისასა: (12) და იტყებდეს ქუეყანა ტომად ტომად.
ტომი სახლისა დავითისა თვსაგან. და ცოლნი მათნი თვსაგან: ტომი სახლისა
ნათანის თვსაგან. (13) და ტომი სახლისა ლევისი თვსაგან. და ცოლნი მათნი

culum, et inspicere si probatum sit, quemadmodum ego probatus sum propter eos. Et tuli triginta illos argenteos, et posui eos in domum Domini in caliculos illos fornacis. (14) Et proieci virgam illam secundam 'Partis' ad irritum faciendum foedus illud inter Iudam et inter Israël. (15) Et dixit mihi Dominus: Rursus cepi vas pastorale pastoris ignari.

(16) Quia ecce suscitabo pastorem super terram: *ovem* illam quae deficit debilem non visitabit, et dispersam illam non quaeret, et confractam illam non sanabit, et propter vivam illam non laborabit; et carnem illam *ovium* electarum illarum comedet et talaria earum invertet. (17) O qui isti pascitis in vanum et derelinquitis oves, gladius super brachium eorum et super oculum dextrum eius; et brachium eius siccitate exsiccabitur, et oculus dexter eius caecitate obcaecabitur.

12 (1) Dictum verbi Domini super Israël. Dicit Dominus, qui extendit caelos et fundavit terram et fingit spiritum hominis in eo: (2) Ecce ego pono Hierosolymam sicut limen quassatum *ab* omnibus populis in circuitu eius in Iudaea. Et erit circumdata Hierosolyma. (3) Et erit in illa die, et ponam Hierosolymam sicut lapidem conculcatum ab omnibus gentilibus; omnis qui conculcabit eam lusu ludet, et congregabuntur adversus eam omnes nationes terrae. (4) In illa die, dicit Dominus omnipotens, delebo omnes equos stupore et equitem contemptu; super domum autem Iuda aperiam oculos meos, et omnes equos populorum percutiam caecitate. (5) Et dicent chiliarchi Iuda in cordibus suis: Inveniemus nobismetipsi habitatores Hierosolymae a Domino omnipotente, Deo eorum.

(6) In illa die ponam chiliarchos Iuda sicut torres ignis in lignis, et sicut lucernam ignis in calamo; et devorabunt a dextera et a sinistra omnes populos in circuitu; et habitabitur Hierosolyma iterum quoque seorsum in Hierosolyma. (7) Et salvabit Dominus habitaculum Iuda sicut in principio, ut non magna fiat gloriatio domus David, et exaltatio superbiae habitatorum Hierosolymae super Iuda. (8) Et erit in illa die, auxilium feret Dominus propter habitatores Hierosolymae, et erit debilis ille inter eos in illa die sicut David, et domus David sicut domus Dei et sicut angelus Domini coram eis. (9) Et erit in illa die, quaeram tollere omnes gentiles, qui veniunt contra Hierosolymam. (10) Et effundam in domum David et in habitatores Hierosolymae spiritum gratiae et miserationis; et aspicient ad me quasi illuderent mihi, et plangent semetipsos planctu sicut super dilectum et dolebunt dolore sicut super primo-genitum.

(11) In illa die magnus fiet planctus in Hierosolyma, sicut planctus Roon in campo excisi. (12) Et planget terra per tribus; tribus domus David seorsum et mulieres eorum seorsum; tribus domus Nat'an seorsum; (13) Et tribus domus Levi seorsum, et mulieres eorum seorsum; tribus domus Symeonis seor-

f.30r თვსაგან• ტომი სახლისა სვმეონისი თვსაგან•/ და ცოლნი მათნი თვსაგან• (14) და ყოველნი ვე ნეშტნი ტომთანი თვსაგან•:

13 (1) მას დღესა შინა იყოს ყოველი აღდგომი განღებულ სახლსა დავითისა და მკვდრთა იზრუსაღმისათა მიმოსარყეველად და საპყურებელად• (2) და იყოს მას დღესა შინა. იტყვს უფალი საბაოთ. მოვსპო სახ(ე)ლები კერპთაჲ ქუეყანით. და არღარა იყოს მერმე საკსენებელი მათი• და ცრუ—წინაწარმეტყუელნი და სული არა—წმიდაჲ აღვკოცო ქუეყანით: (3) და იყოს უკუეთუ წინაწარმეტყუელებდეს კაცი მერმე. ჰრქუან მამამან მისმან და დედამან მისმან. რომელთა შვეს იგი• ვერ სცხონდე. რამეთუ ნაცილსა იტყოდე სახელითა უფლისაჲთა• და შეკრან იგი მამამან მისმან და დედამან. რომელთა შვეს იგი წინაწარმეტყუელებასა მას შინა: (4) და იყოს მას დღესა შინა ჰრცხუნენს წინაწარმეტყუელთა კაცად—კაცადსა ხილვისა გან მისისა წინაწარმეტყუელებასა მას მათსა. და შეიმოსონ ტყავი თხისაჲ ამის თვს. რამეთუ ტყუოდეს: (5) და ჰრქუას რამეთუ არა ვარ წინაწარმეტყუელი მე. რამეთუ კაცი ქუეყანის—მოქმედი ვარი მე• რამეთუ კაცმან მშვა მე სიყრმიოთ ჩემითგან:

(6) და ჰრქუან მას• რაჲ არიან წყლულნი ეგე შორის კელთა შენთა• და თქუას• რომელ ვიწყალ სახლსა შინა საყუარელისა ჩემისასა: (7) აჲ მახვლი ეგე აღდეგ მწყემსთა ზედა. და კაცსა ზედა მოქალაქისა მისისასა: იტყვს უფალი ყოვლისა—მპყრობელი• დავსცე მწყემსსა. და განიბნინედ ცხოვარნი. და მოვაქციო კელი ჩემი მწყემსთა ზედა: (8) და იყოს მას დღესა შინა. იტყვს უფალი. ორი წილი მას შინა მოისრას და მოაკლდეს. და მესამე იგი დაშთეს მას შინა: (9) და განვიყვანო მესამე იგი ნაწილი ცეცხლისა გან. და გამოვაკურვო იგი ვითარცა გამოიკურვის ვეცხლი. და გამოვცადნე იგინი ვითარცა გამოიცადის ოქროჲ: მან მხადოს მე სახელი ჩემი. და მე ვისმინო მისი. და ვჰრქუა• ერი ჩემი ესე არს: და მან მრქუას• უფალი ღმერთი ჩემი ხარი შენ•:

f.30v 14 (1) აჲ ესერა დღენი მოვლენან. თქუა უფალმან•/ და განიყოს ტყუჲ შენი შენ შორის• (2) და შევკრიბნე ყოველნი თესლნი იზრუსაღმესა ზედა ბრძოლად. და იპყრან ქალაქი. და აღიჭრან სახლები და დედანი შეივიტნენ. და განვიდეს ზოგი ქალაქისაჲ ტყუედ. ხოლო ნეშტნი ერისა ჩემისანი არა მოისრნენ ქალაქით: (3) და გამოვიდეს უფალი. და ეწყოს ვითარცა დღეთა მათ წყობისა მათისათა წარმართთა დღესა მას ბრძოლისა(სა): (4) და დადგენ ფერკნი მისნი მას დღესა შინა მათსა მას ზეთის—ხილთასა წინაშე იზრუსაღმესა მზის—აღმოსავალით. და განიპოს მთაჲ იგი ზეთის—ხილთაჲ• ზოგი მისი მზისა აღმოსავალად და ზღუად. და ნახეთქი დიდი ფრიად: (5) და განაახლოს ზოგი იგი მთისაჲ მის ჩრდილოდ კერძო. და ზოგი მისი სამხრად კერძო. და დაეკვას ღელე იგი მთათა მათ ჩემთაჲ. და შეიყოს კევი მთათაჲ ვიდრე სასაჲლდმდე. და დაეკვას ვითარცა დაიკვა პირისა გან ძრვისა დღეთა მათ ოზია მეფისა იუდაჲსთა: და მოვიდეს უფალი ღმერთი ჩემი და ყოველნი წმიდანი მის თანა:

(6) და იყოს მას დღესა შინა ესრე• არა იყოს ნათელი. და ყინელი და ნეფხვაჲ (7) იყოს ერთსა მას დღესა. და დღჲ იგი საცნაური უფლისაჲ. და არცა დღჲ. და არცა ღამჲ. და მიმწუხრი იყოს ნათელი: (8) და მას დღესა შინა გამოვიდეს წყალი ცხოველი იზრუსაღმით• ზოგი მისი ზღუასა მას პირველსა. და ზოგი მისი ზღუასა მას უკუანაჲსკენელსა• ზაფხულის და ზამთრის იყოს ესრე: (9) და იყოს უფალი მეუფჲ ყოველსა ქუეყანასა• მას დღესა შინა იყოს უფალი მხოლოჲ ერთ. და სახელი მისი ერთ• (10) გარემო ყოველსა ქუეყანასა. და

sum, et mulieres eorum seorsum; (14) Et omnes reliquiae tribuum seorsum.

- 13 (1) In illa die erit omnis locus apertus domui David et habitatoribus Hierosolymae ad circumferendum et ad aspergendum. (2) Et erit in illa die, dicit Dominus Sabaot', delebo nomina idolorum de terra, et amplius non erit iterum memoria eorum; et pseudoprophetas et spiritum immundum tollam de terra. (3) Et erit, si prophetaverit homo iterum, dicent pater eius et mater eius qui genuerunt eum: Non *poteris* vivere, quia falsum loqueris in nomine Domini; et colligabunt eum pater eius et mater qui genuerunt eum, cum prophetaverit. (4) Et erit in illa die, confundentur prophetae, unusquisque ex visione sua, cum prophetaverint, et induent pellem hirci, propter hoc quia mentiebantur; (5) Et dicet: Quia non sum propheta ego, quia homo agricola sum ego, quia homo genuit me ab adolescentia mea.

(6) Et dicent ei: Quae sunt plagae istae in medio manuum tuarum? Et dicet: Quibus plagatus sum in domo dilecti mei. (7) Nunc *tu*, gladius iste, surge super pastores et super hominem concivem eius, dicit Dominus omnipotens. Percutiam pastorem, et dispergantur oves; et convertam manum meam super pastores. (8) Et erit in illa die, dicit Dominus, duae partes in ea *terra* delebuntur et deficient, et tertia illa relinquetur in ea. (9) Et educam tertiam illam partem de igne et uram eam sicut uritur argentum, et probabo eos sicut probatur aurum. Is vocabit nomen meum, et ego exaudiam eum; et dicam: Populus meus hic est, et ille dicet *mihi*: Dominus Deus meus es tu.

- 14 (1) Ecce dies veniunt, dixit Dominus, et dividetur praeda tua in medio tui; (2) Et congregabo omnes nationes ad Hierosolymam in proelium, et capient civitatem, et concident domos, et mulieres violabuntur; et egredietur dimidium civitatis in captivitatem; reliquiae autem populi mei non declinabunt de civitate. (3) Et egredietur Dominus, et proeliabitur sicut in diebus illis proelii eorum contra gentiles in die illa belli. (4) Et stabunt pedes eius in illa die in monte illo Olivarum contra Hierosolymam ad orientem; et scindetur mons ille Olivarum, dimidium eius ad orientem et ad mare; et fissura magna valde; (5) Et appropinquabit dimidium illud montis illius ad aquilonem versus et dimidium eius ad meridiem versus; et claudetur vallis illa montium illorum meorum, et penetrabit convallis montium usque ad Sasaël, et claudetur sicut clausa est a facie *terraemotus* in diebus illis Oziae, regis Iuda. Et veniet Dominus Deus meus, et omnes sancti cum eo.

(6) Et erit in illa die sic; non erit lux, et frigus et gelu. (7) Erit in una die, et dies illa nota Domini, neque dies, neque nox, et vespera erit lux. (8) Et in illa die exhibit aqua viva de Hierosolyma, dimidium eius in mare illud primum et dimidium eius in mare illud novissimum; in aestate et in hieme erit sic. (9) Et erit Dominus rex in omni terra; in illa die erit Dominus solus unus, et nomen eius unum, (10) Circa omnem terram et desertum a Gabe usque ad

f.31r

უდაბნოა გაბჰთგან ვიდრე რემონდმდე ზურგით კერძო იზრუსაღმსა. ხოლო რამაჲ/ ადგილობანს ეგოს ბჰითგან ბენიამენისით ვიდრე ადგილადმდე (ბჰისა მის პირველისა ბჰედმდე) საკიდურისა. და ვიდრე გოდლაღმდე ანამელისა ვიდრე სასაწნებლემდე მეფისა:

(11) დაიმკდრონ მას შინა. და შეჩუენება არღარა იყოს მერმე და დაიმკ-
ვდროს იზრუსაღმმან სასოებით: (12) და ესე იყოს დაცემაჲ რომელნი განკუ-
ეთნეს უფალმან ყოველნი ერნი. რომელნი განწყობილ იყვნეს იზრუსაღმსა.
დადნენ კორცნი მათნი დგომასა მათსა ფერკთა ზედა მათთა. და თუალნი მათნი
წარმოსცვენ ბუდეთა გან მათთა. და ენანი მათნი დადნენ პირსა შინა მათსა:
(13) და იყოს მას დღესა შინა განკვრევა უფლისა—მიერი დიდი მათ ზედა. და
უპყრას კაცად—კაცადმან კელი მოყუსისა თვისისაჲ. და მოხვოს კელი მისი ყელსა
მოყუსისა თვისისაჲ: (14) და იუდაჲ განეწყოს იზრუსაღმსა ზედა. და შეკრიბოს
ძალი ყოველთა ერთაჲ გარემო. ოქროჲ და ვეცხლი და სამოსელი მრავლად
ფრიად: (15) და ესე იყოს დაცემაჲ ცხენთაჲ და ჯოროთაჲ და აქლემთაჲ. და
ვირებისაჲ და ყოველთა საცხოვართაჲ. რომელნი იყვნენ ბანაკსა მას დაცემ-
ისა—ებრ ვე ამისა:

f.31v

(16) და იყვნენ რავდენნი დაშთენ მათ ნათესავთაგანნი. რომელნი მოსრულ
იყვნენ იზრუსაღმედ. და ა(ღ)ვიდოდინ წელიწადითი წელიწადად თაყუანის—
ცემად მეუფისა უფლისა ყოვლისა—მპყრობელისა. და დღესასწაულობად დღეც
სასწაულსა მას კარვობისასა: (17) და იყოს უკუეთუ არა აღმოვიდენ ყოველთა
გან ტომთა ქუეყანისათა იზრუსაღმედ თაყუანის—ცემად მეუფისა უფლისა
ყოვლისა—მპყრობელისა. და ესენი მათ ვე დაერთნენ: (18) უკუეთუ ტომი ეგვ-
პტისაჲ არა აღმოვიდეს. არცა მოვიდეს. და ამათცა ზედა იყოს დაცემაჲ. რომელნი
მოსრნეს უფალმან ყოველნი ნათესავნი. რომელნი არა აღმო/ვიდენ დღესას-
წაულობად დღესასწაულსა მას კარვობისასა: (19) ესე იყოს ცოდვა ეგვპტისა.
და ცოდვა ყოველთა ნათესავთა. რომელნი არა აღმოვიდენ დღესასწაულობად
დღესასწაულსა მას კარვობისასა: (20) და იყოს მას დღესა შინა. რომელი იყოს
ლაწუთა შინა ცხენისათა წმიდა უფლისა ყოვლისა—მპყრობელისა და იყვნენ
ავაზანნი სახლსა შინა უფლისასა ვითარცა ფიალნი წინაშე პირსა საკუროთხევე-
ლისასა:

(21) და იყოს ყოველი ავაზანი იზრუსაღმს შინა და იუდასა წმიდა უფლისა
ყოვლისა—მპყრობელისა. და მოვიდოდინ ყოველნი შმეწირველნი. და მოიღონ
მათგანთა. და შეუდგენ მათ შორის და არა იყოს ქანანელი მერმე სახლსა უფლისა
ყოვლისა—მპყრობელისასა მას დღესა შინა. იტყვს უფალი ყოვლისა—მპყრო-
ბელი: „::“

Remon a tergo Hierosolymae; Rama autem in loco manebit a porta Beniamen usque ad locum ⟨portae illius prioris, *usque ad portam*⟩ anguli, et usque ad turrin Anamel *et usque ad torcular regis*.

(11) Habitabunt in ea, et anathema iam non erit iterum, et habitabitur Hierosolyma in spe. (12) Et haec erit ruina *eorum* quos concidet Dominus omnes populos qui proeliati sunt adversus Hierosolymam: tabescent carnes eorum cum steterint super pedes suos, et oculi eorum excident e cavernis suis, et linguae eorum tabescent in ore suo. (13) Et erit in illa die stupor a Domino magnus super eos; et apprehendet unusquisque manum proximi sui, et conseret manum suam in manu proximi sui. (14) Et Iuda pugnabit adversus Hierosolymam, et congregabit fortitudinem omnium populorum in circuitu, aurum et argentum et vestimentum multum valde. (15) Et hoc erit ruina equorum et mulorum et camelorum et asinorum et omnium iumentorum quae fuerint in castris illis, sicut ruina haec.

(16) Et erunt quotquot relinquentur de illis gentibus quae venerint adversus Hierosolymam, et ascendent ab anno in annum, ut adorent regem Dominum omnipotentem et ut celebrent festivitatem illam tabernaculorum. (17) Et erit, si non ascendent ab omnibus tribubus terrae ad Hierosolymam, ut adorent regem Dominum omnipotentem, et hi eisdem addentur. (18) Si tribus Aegypti non ascendet, neque veniet, et super hos quoque erit ruina, quas delebit Dominus omnes gentes quae non ascendent ut celebrent festivitatem illam tabernaculorum. (19) Hoc erit peccatum Aegypti, et peccatum omnium gentium quae non ascendent ut celebrent festivitatem illam tabernaculorum. (20) Et erit in illa die, *id* quod erit in maxillis equi *erit* sanctum Domino omnipotenti, et erunt lebetes in domo Domini sicut phialae coram facie altaris.

(21) Et erit omnis lebes in Hierosolyma et *in* Iuda sanctus Domino omnipotenti, et venient omnes immolantes et sument ex eis et ponent in eos, et non erit K'ananaeus iterum in domo Domini omnipotentis in illa die, dicit Dominus omnipotens.

მალაქია წინაწარმეტყუელისაჲ

I(a) f.3iv 1

(1) ბრძანებაჲ სიტყვსა უფლისაჲ ისრაჲლისა მიმართ კელითა ანგელოზისა მისისაჲთა დაისხენ(ი)თ ესე გულთა თქუენთა: (2) შევიყუარენ თქუენ. იტყვს უფალი. და სთქუათ რაჲთა შემყუარენ ჩუენ არა ძმად იყოთ ესაჲ იაკობისი. იტყვს უფალი. და შევიყუარე იაკობი: (3) ხოლო ესაჲ მოვიძულე და განვაწყენენ საზღვარნი მისნი განსარყუნელად. და სამკვდრებელი მისი მისაცემელად ოკრებისა: (4) რამეთუ თქუას იდუმეჲ დაქცეულ არს და მოვიქცეთ. და აღვაშწნოთ მოოკრებული იგი: ამას იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი იგინი აშწნებდენ. და მე დავარღუევდე. (და) ეწოდოს მათ საზღვარი უშჯულოებისაჲ. და ერი რომელსა ზედა განწყობილ არს უფალი ვიდრე უკუნისამდე: (5) და თუალთა თქუენთა იხილონ. და თქუენ სთქუათ განდიდნა უფალი ზედა უფროჲს საზღვართა ისრაჲლისათა:

f.32r

(6) ძემან აღიღის მამაჲ. და მონამან უფალი თჳსი. და უკუეთუ მამაჲ ვარი მე. სადა არს დიდებაჲ ჩემი: და უკუეთუ უფალი ვარი მე. სადა არს შიში ჩემი. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: აწ თქუენ მღდელნი ეგე. რომელნი განაქარვებთ სახ(ე)ლსა ჩემსა. და სთქუთ რაჲთა განვაქარვებთ სახ(ე)ლსა შენსა: (7) რამეთუ მოგაქუს საკურთხეველსა ჩემსა. და შემოსწირავთ პურთა შეგინებულთა. და სთქუათ რაჲთა შევაგინეთ იგი: ამის თჳს რამეთუ სთქუთ ტაბლაჲ უფლისაჲ შეურაცხი არს. და მას ზედა დაგებული იგი შეურაცხჳყავთ: (8) უკუეთუ შემოსწიროთ საკურთხეველსა ჩემსა ბრმაჲ. არა ბოროტ და უკუეთუ შემოსწიროთ მკელობელი გინა სნეული. არა ბოროტ მოღალატე იგი მთავარსა შენსა. უკუეთუ მიიღოს. გინა თუ თუალ გახუნეს შენ. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: (9) და აწ ევედრენით წინაშე პირსა ღმრთისა თქუენისასა. და ღბინება ყოს თქუენ თჳს კელითა თქუენითა იქმნა ესე. უკუეთუ თუალ გახუნე თქუენგანსა. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: (10) რამეთუ თქუენ შორისცა დაეკშნენ კარნი. და არა აღანთოთ საკურთხეველსა ჩემსა ცუდად. არა არს ნებაჲ ჩემი თქუენ შორის. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი. და მსხუერპლი არა შევიწირო კელთა გან თქუენთა:

(11) რამეთუ მზისა აღმოსავალითგან ვიდრე დასავალადმდე დიდებულ არს სახელი ჩემი წარმართთა შორის. და ყოველსა ადგილსა საკუმეველი მოერთუმის სახელსა ჩემსა. და მსხუერპლი წმიდაჲ. რამეთუ დიდ არს სახელი ჩემი წარმართთა შორის. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: (12) ხოლო თქუენ შეაგინებთ მას. რამეთუ სთქუთ თქუენ ტაბლაჲ უფლისაჲ შეგინებულ არს. და ზედა დაგებული მისი შეურაცხ არს საზრდელი მას ზედა: (13) და სთქუთ ესე ძვრის ჩილვისა გან არს. და განანქრეთ იგი. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი და შემოგაქუნდა ჩემდა ნატაცები და მკელობელი და ხაშმი. და შემოსწირევდით მსხუერპლად: არა შევიწირო იგი კელთა გან თქუენთა. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: (14) და წყეულ იყავნ კაცი იგი. რომელსა ძალ ედვას. და ედვას სამწყსოსა მისსა ვერძი. და აღთქუმაჲ მისი მის ზედა იყოს. და შეწიროს მან განრყუნილი უფლისა: რამეთუ მეუფჳ დიდი ვარი მე. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი.

f.32v

Malak'iae Prophetæ

1 (1) Praeceptum verbi Domini ad Israël in manu angeli sui. Ponite hoc in cordibus vestris. (2) Dilexi vos, dicit Dominus; et dicetis: In quo dilexisti nos? Nonne frater erat Esaü Iacob? dicit Dominus. Et dilexi Iacob; (3) Esaü autem odio habui, et disposui terminos eius ut destruerentur, et hereditatem eius ut daretur in vastationem. (4) Dicet enim: Idumaea eversa est; et revertemur et ædificabimus vastatum illud. Hoc dicit Dominus omnipotens: Illi aedificabunt, et ego destruam; (et) vocabuntur illi terminus iniquitatis et populus contra quem paratus est pugnare Dominus usque ad aeternum. (5) Et oculi vestri videbunt; et vos dicetis: Magnificatus est Dominus super terminos Israël.

(6) Filius glorificat patrem, et servus dominum suum. Et si pater sum ego, ubi est gloria mea? Et si dominus sum ego, ubi est timor meus? dicit Dominus omnipotens; nunc vos, sacerdotes isti, qui dissipatis nomen meum, et dixistis: In quo dissipamus nomen tuum? (7) Etenim offertis super altare meum et offertis panes pollutos, et dicetis: In quo polluimus illud? Propter hoc quia dixistis: Mensa Domini contemptibilis est, et quod super eam offertur, illud despexistis. (8) Si sacrificetis super altare meum *animal* caecum, nonne malum *est*? Et si sacrificetis claudum aut languidum, nonne malum *est*? Affer quidem illud duci tuo, si acceperit vel si respectum habuerit ad te, dicit Dominus omnipotens. (9) Et nunc deprecamini ante faciem Dei vestri, et propitius erit vobis, (manu vestra factum est hoc), si respectum habuerit ad quod *venit* de vobis, dicit Dominus omnipotens. (10) Nam apud vos quoque claudentur ostia, et non accendetis altare meum frustra. Non est voluntas mea in vobis, dicit Dominus omnipotens, et victimam non suscipiam de manibus vestris.

(11) Etenim ab ortu solis usque ad occasum glorificatum est nomen meum in gentilibus, et in omni loco tus offertur nomini meo et victima munda, quia magnum est nomen meum in gentilibus, dicit Dominus omnipotens. (12) Vos autem polluistis illud, quia dixistis vos: Mensa Domini polluta est, et quod superponitur ei, contemptibilis est esca super eam. (13) Et dixistis: Hoc est a visione mali, et exsufflastis illud, dicit Dominus omnipotens, et inferebatis mihi rapinas et *animal* claudum et languidum, et offerebatis ut victimam; non suscipiam illud de manibus vestris, dicit Dominus omnipotens. (14) Et maledictus sit homo ille, cui potestas erit, et habuerit in grege suo arietem, et votum eius de eo erit, et offeret ille *animal* vitiatum Domino; nam rex magnus sum

და სახელი ჩემი გამოჩინებულ არს წარმართთა შორის:

- 2 (1) და აწ მცნებაჲ ესე თქუენდა მიმართ არს მღდელნო: (2) უკუეთუ არა ისმინოთ. და უკუეთუ არა დაიდვათ გულთა თქუენთა მოცემად დიდებაჲ სახელსა ჩემსა. იტყვს უფალი ყოვლისა_მპყრობელი: და გამოვაგლინო თქუენ ზედა წყევამ. და ვწყეო კურთხევამ თქუენი. და დავწყეო იგი. და განვაქარვო კურთხევამ თქუენი: და დავწყეო იგი. და არა იყოს თქუენ შორის. რამეთუ თქუენ არა დაიდევ(ი)თ გულთა თქუენთა: (3) აჰა ესერა მე განგიჩემო თქუენ მკარი. და განვაბნო საკნჱ წინაშე პირსა თქუენსა. საკნჱ დღესასწაულთა თქუენთაჲ. და მოგიყვანე თქუენ მას ვე ზედა: (4) და სცნათ რამეთუ მე გამოვაგლინე თქუენდა მცნებაჲ ესე. რათა იყოს აღთქუმაჲ ჩემი ლევიტელთა მიმართ. იტყვს უფალი ყოვლისა_მპყრობელი: (5) რამეთუ აღთქუმაჲ ჩემი იყოს მის თანა ცხოვრებისაჲ და მშვიდობისაჲ. და მივსცე მას შიში. რათა ეშინოდის ჩემდა და პირისა გან სახელისა ჩემისა კრძალვად დიდად:

f.33r (6) რამეთუ რჩული ჭეშმარიტებისაჲ იყო პირსა შინა მისსა. და სიცრუეც არა იპოვა ბაგეთა მისთა: მშვიდობით წარმართებულად ვიდოდინ ივინი ჩემ თანა. და მრავალნი მოაქცინა გზისა გან სიცრუისაჲსა: (7) რამეთუ ბაგეთა მღდელისათა დაიმარხიან გონიერებაჲ. და/ შჯულსა ეძიებდ პირისა გან მისისა. რამეთუ ანგელოზი უფლისა ყოვლისა_მპყრობელისაჲ არს იგი: (8) ხოლო თქუენ გარდააქციეთ გზისა გან. და მოაუძღურენით მრავალნი შჯულისა გან. და განაქარვეთ აღთქუმაჲ იგი ლევისი. თქუა უფალმან ყოვლისა_მპყრობელმან: (9) და აწ მე მიგცნე თქუენ დატეობილად და შეურაცხად ყოველთა შორის წარმართთა. მის წილ რამეთუ არა დაიცვენით გზანი ჩემნი. არამედ თუალთ_აღლებდით პირთა შჯულსა შინა: (10) აწ არა მე ერთ არსა მამამ თქუენ(ი) ყოველთაჲ. ანუ არა მე ერთ არსა ღმერთი. რომელმან დაგბადნა თქუენ: რაჲსა თვს დაუტევეთ კაცად_კაცადმან ძმამ თვისი შეგინებად აღთქუმისა მისი შჯულისა მამათა თქუენთაჲსა:

(11) დაშთა იუდაჲ. და საძაგელ იქმნა ისრაჲლსა შორის. და იზრუსალემსა. რამეთუ შეაგინა იუდა სიწმიდჱ უფლისაჲ. რომლითა შეიყუარა. და მოიპოვა ღმერთთა მიმართ უცხოთა: (12) აღვოცოს უფალმან კაცი იგი. რომელმან ყო ესე. ვიდრემდე დამდაბლდეს საყოფელთა გან იაკობისთა. და მათ გან რომელნი მოართუმენ უფალსა ყოვლისა_მპყრობელსა შესაწირავთა: (13) და ესე რომელი მძულდა მას იქმოდეთ. და აღტობდით ცრემლითა საკურთხეველსა უფლისასა. და ტირილითა და სულ_თქუმითა განიკუეთა. მერმე ღირსა მიხედვად მსხუერჱლსა. გინა მოღებად შესაწირავი სათნოდ კელთა გან თქუენთა: (14) და სთქუათ: რაჲსა თვს რამეთუ (უფალი) გიწამებდა შორის შენსა და შორის ცოლსა სიჭაბუკისა შენისაჲსა. რომელ დაუტევე და ეგე ზიარი შენი. და ცოლი აღთქუმისა შენისაჲ: (15) და არა სხუამან ეგრე ყო. და ნეშტმან სულისა მისისამან. და სთქუთ: სხუამ რაჲ არამედ გარნა თესლსა ეძიებს ღმერთი. და დაიცევ(ი)თ სულითა თქუენითა. და ცოლსა სიჭაბუკისა შენისაჲსა ნუ დაუტეობ:

f.33v (16) და უკუეთუ მოიძულო და განაძო. იტყვს უფალი ღმერთი ისრაჲლისაჲ. და დაფარნეს უღმრთოებამან გან/ზრახვათა შენთა ზედა. იტყვს უფალი ყოვლისა_მპყრობელი. და დაიცევით სულითა თქუენითა. და არა დაუტეოთ: (17) რომელნი განარისხებთ ღმერთსა სიტყვთა თქუენითა. და იტყვთ: რათა განგარისხებ შენ. რამეთუ სთქუთ თქუენ: ყოველმან რომელმან ქმნეს ბოროტი იგი კეთილ არს წინაშე უფლისა. და ამათ შინა მან სათნო იყო. (და) სადა არს ღმერთი სიმართლისაჲ:

ego, dicit Dominus omnipotens, et nomen meum illustre est in gentilibus.

2 (1) Et nunc mandatum hoc ad vos est, o sacerdotes. (2) Si non audieritis, et si non posueritis in cordibus vestris ut detis gloriam nomini meo, dicit Dominus omnipotens, et mittam in vos maledictionem, et maledicam benedictioni vestrae, et maledicam ei; et dissipabo benedictionem vestram, et maledicam ei, et non erit in vobis, quia vos non posuistis in cordibus vestris. (3) Ecce ego seponam vobis umerum, et dispergam anum ante faciem vestram, anum festorum vestrorum, et adducam vos super eum ipsum. (4) Et cognoscetis quia ego misi ad vos mandatum hoc, ut esset pactum meum ad Levitas, dicit Dominus omnipotens. (5) Nam pactum meum erit cum eo vitae et pacis et dabo ei timorem, ut timeat erga me et a facie nominis mei caveat multum.

(6) Etenim lex veritatis fuit in ore eius, et mendacium non inventum est in labiis eius; in pace directe ambulabunt illi mecum, et multos avertit a via mendacii. (7) Etenim labia sacerdotis custodiunt scientiam, et legem requirunt ex ore eius, quia angelus Domini omnipotentis est ille. (8) Vos autem avertistis a via et debilitastis multos a lege et dissipastis pactum illud Levi, dixit Dominus omnipotens. (9) Et nunc ego tradam vos ut derelictos et ut contemptibiles in medio omnium gentilium, pro eo quod non servastis vias meas, sed accipiebatis facies in lege. (10) Nunc nonne unus est pater vester omnium? Aut nonne unus est Deus, qui creavit vos? Quare sivistis unusquisque fratrem suum poluere pactum illud legis patrum vestrorum?

(11) Mansit Iuda, et abominandus factus est in Israël et Hierosolyma, quia contaminavit Iuda sanctitatem Domini, qua dilexit, et inventus est ad deos alienos. (12) Abolebit Dominus hominem illum, qui fecerit hoc, usque dum humiliabitur de habitaculis Iacob et de eis qui offerunt Domino omnipotenti sacrificia. (13) Et hoc quod oderam id faciebatis et rigabatis lacrimis altare Domini, et fletu et gemitu excisum est; inde dignum estne respicere ad victimam, aut accipere sacrificium grate de manibus vestris? (14) Et dicetis: Quare? Quia (Dominus) testificabatur *vobis* inter te et inter uxorem iuventutis tuae, quam dereliquisti, et ista particeps tua et uxor foederis tui. (15) Et nonne alius sic fecit ac residuum spiritus eius? Et dixistis: Quid aliud nisi semen quaerit Deus? Et servate *hoc* in spiritu vestro, et uxorem iuventutis tuae noli derelinquere.

(16) Et si oderis et expuleris, dicit Dominus Deus Israël, et operiet impietas super cogitationes tuas, dicit Dominus omnipotens, et servate *hoc* in spiritu vestro, et ne dereliqueritis, (17) Qui irritatis Deum in verbo vestro, et dicitis: In quo irritavimus te? Etenim dixistis vos: Omnis qui faciet malum, ille bonus est coram Domino, et in his ille sibi complacuit; (et) ubi est Deus iustitiae?

3 (1) აჰა ესერა გამოჰავლინო ანგელოზი ჩემი. და მოიხილოს გზაჲ წინაშე პირსა ჩემსა. და მეყსეულად მოვიდეს ტაძრად თჳსა უფალი რომელსა თქუენ ეძიებთ. და ანგელოზი აღთქუმისაჲ რომელი თქუენ გნებავს. აჰა ეგერა მოვალს. იტყვს უფალი ყოვლისა—მპყრობელი: (2) და ვინ მე დაუთმოს ღღესა მას შემოსლვისა მისისასა. ანუ ვინ მე დაუდგეს გამოჩინებასა მისსა. რამეთუ იგი თავადი შემოვალს ვითარცა ცეცხლი ბრძმედისაჲ და ვითარცა მღელოჲ მრცხელთაჲ: (3) და დაჯდეს და გამოადნობდეს და განსწმედდეს. ვითარცა ვეცხლსა და ოქროსა. და განწმინდეს ძენი ლევისნი. და გამოადნენეს იგინი ვითარცა ოქროჲ და ვეცხლი. და იყვნენ იგინი შემწირველ უფლისა მსხუერპლისა სიმაართლით: (4) და სათნო ეყოს უფალსა მსხუერპლი იუდაისი. და ივრუსალები იყოს ვითარცა ღღენი საუკუნენი. და ვითარცა წელნი იგი პირველნი: (5) და მოვიდე თქუენდა საშჯელით. და ვიყო მე მოწამე მწრაფლ მეწამლეთა მათ ზედა. და მემრუშეთა და რომელნი ფუტკვენ სახელითა ჩემითა ნაცილად. და რომელნი დააკლებენ სასყიდელსა მორეწისასა. რომელნი ჰმძლავრობენ ქურივთა. და ჰქენჯენ ობოლთა. და რომელთა განდრიკიან საშჯელი მწირისაჲ. და რომელთა არა ეშინის ჩემდა. იტყვს უფალი ყოვლისა—მპყრობელი:

f.34r

(6) რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი თქუენი. და არა ვიცვალე: (7) და თქუენ ძენო იაკობისნო არა განშორებულ ხართ ცოდვითა გან მამათა/ თქუენთასა: გარდააქციეთ შჯული ჩემი. და არა დაიმარხეთ: მოიქეცით ჩემდა. და მე მოვიქცე თქუენდა. იტყვს უფალი ყოვლისა—მპყრობელი. და სთქუთ: რაათა მოვიქცეთ: (8) უკუეთუ უბრკუმოს კაცმან ღმერთსა. რამეთუ თქუენ მიბრკუმობთ მე. და სთქუთ: რაათა გიბრკუმობთ შენ. რამეთუ ათეულნი და პირველ(ნი) ნაყოფნი თქუენ თანა არიან: (9) და ქუე—განხედევდით თქუენ ქუშ. განმხედავთ მე. და თქუენ მე მიბრკუმობთ: წელიწადი დაესრულა: (10) და შეიღეთ ყოველი ნაყოფი საუნჯეთა. და იყოს ტაცებაჲ სახლთა შინა თქუენთა: მოიქეცით ამის გან. იტყვს უფალი ყოვლისა—მპყრობელი. რაათა განგიხუნე თქუენ გარდამოსაქანელნი ცისანი. და მოვჰფინო თქუენ ზედა კურთხევად ჩემი. ვიდრემდე კმა ეყოს:

(11) და გიბრძანო თქუენ საზრდელად. და არა განვრყუნე ნაყოფი ქუეყანისა თქუენისაჲ. და არა მოუძღურდეს ვენაკი აგარაკისა თქუენისაჲ. იტყვს უფალი ყოვლისა—მპყრობელი: (12) და გნატრიდეს თქუენ ყოველი თესლები. რამეთუ იყვნეთ თქუენ ქუეყანა ნებიერ. იტყვს უფალი ყოვლისა—მპყრობელი: (13) დაამძიმენით ჩემ ზედა სიტყუანი თქუენნი. იტყვს უფალი. და სთქუთ: რაათა ძვრსა ვიტყოდეთ შენ თჳს: (14) რამეთუ იტყოდეთ: ამაო არს რომელი ჰმონებდეს ღმერთსა. და რაჲ უმეტჳს. რამეთუ დავიცვენთ საცავნი მისნი. და რამეთუ ვიდოდეთ ვედრებით წინაშე პირსა უფლისა ყოვლისა—მპყრობელისასა: (15) და აწ ჩუენ ვჰნატრით უცხოთა. და აღეშჳნებთან ყოველნი რომელნი იქმან უშჯულოებასა. და წინა—აღუდგეს ღმერთსა. და ცხოველ არიან:

f.34v

(16) ამას ძვრსა იტყოდეს მოშიშნი უფლისანი კაცად—კაცადი მოყუსისა მიმართ თჳსისა. და მოხედა უფალმან და შეისმინა. და დაწერა წიგნი საკსენებელისაჲ წინაშე მისსა მოშიშთა თჳს უფლისათა. და რომელნი ჰმსახურობენ სახელსა/ უფლისასა: (17) და იყვნენ იგინი ჩემდა. იტყვს უფალი ყოვლისა—მპყრობელი. ღღესა. რომელსა ეყო მე შესაწევნელად და სათნო ვიყვნე იგინი. ვითარცა სათნო იყვის მამაკაცმან ძჳ თჳსი. რომელი ჰმონებნ მას: (18) და მოიქეცით. და იხილოთ შორის მართლისა მის და უშჯულოასა. და შორის რომელი ჰმონებს ღმერთსა. და რომელი არა ჰმონებს:

3 (1) Ecce mittam angelum meum, et observabit viam coram facie mea, et repente veniet ad templum suum Dominus, quem vos quaeritis, et angelus testamenti, quem vos vultis. Ecce venit, dicit Dominus omnipotens. (2) Et quis sustinebit diem illum ingressus eius, aut quis resistet manifestationi eius? Etenim ille ipse ingreditur sicut ignis cortinae, et sicut herba lotorum. (3) Et sedebit et conflabit et emundabit sicut argentum et aurum, et emundabit filios Levi et conflabit illos sicut aurum et argentum; et erunt illi offerentes Domino victimam in iustitia. (4) Et placebit Domino victima Iuda, et Hierosolyma erit sicut dies saeculares et sicut anni illi priores. (5) Et veniam ad vos in iudicio, et ero ego testis velox super pharmacos illos et adulteros et *eos* qui iurant in nomine meo falso, et qui deminuunt mercedem mercenarii, qui opprimunt viduas et vexant pupillos, et qui deflectunt iudicium peregrini, et qui non timent erga me, dicit Dominus omnipotens.

(6) Nam ego sum Dominus Deus vester, et non mutatus sum. (7) Et vos, o filii Iacob, non remoti estis a peccatis patrum vestrorum. Evertistis legem meam, et non custodistis. Revertimini ad me, et ego revertar ad vos, dicit Dominus omnipotens. Et dixistis: In quo revertemur? (8) Numquid offendet homo Deum? Etenim vos offenditis me. Et dixistis: In quo offendimus te? Quia decimae et primitiae frugum vobiscum sunt, (9) Et despiciebatis vos, despicitis me et vos me offenditis. Annus finitus est, (10) Et intulistis omnem fructum in horrea, et erit rapina in domibus vestris. Revertimini ab hoc, dicit Dominus omnipotens, ut aperiā vobis cataractas caeli et effundam super vos benedictionem meam usque dum satis erit.

(11) Et praecipiam vobis in escam, et non delebo fructum terrae vestrae, et non debilitabitur vinea agri vestri, dicit Dominus omnipotens. (12) Et beatos dicent vos omnes gentes; eritis enim vos terra desiderabilis, dicit Dominus omnipotens. (13) Aggravastis super me verba vestra, dicit Dominus, et dixistis: In quo malum loquimini de te? (14) Etenim dicebatis: Vanus est qui serviet Deo; et quid amplius, quia custodiemus repositoria eius, et quia ambulabimus in deprecatione coram facie Domini omnipotentis? (15) Et nunc vos beatos dicitis alienos, et aedificantur omnes qui faciunt iniquitatem et restiterunt Deo, et salvi sunt.

(16) Hoc malum dicebant timentes Dominum, unusquisque ad proximum suum. Et attendit Dominus, et audivit, et scripsit librum memoriae coram se propter timentes Dominum et *eos* qui serviunt nomini Domini. (17) Et erunt illi mihi, dicit Dominus omnipotens, in die qua faciam ego, ut auxiliares, et complacebo in illis, sicut complacet vir in filio suo qui servit ei. (18) Et revertimini, et videbitis inter iustum illum et iniquum et inter *illum* qui servit Deo et *illum* qui non servit ei.

4 (1) რამეთუ ესერა დღე მოვალს აღზეებული ვითარცა თორნე. და შეწუნეს იგინი. და იყვნენ ყოველნი უცხოთესლნი და ყოველნი რომელნი იქმან უშჯულოებასა ვითარცა ლერწამნი. და დაწუნეს იგინი დღემან მან მომავალმან. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი. და არა დაუშთეს მას ძირი არცა რტოჲ: (2) და გამოგიბრწყინდეს თქუენ მოშიშთა სახელისა ჩემისათა მზე სიმართლისაჲ. და კურნებაჲ ქუეშე ფრთეთა მისთა. და გამოხვდეთ და ხლდებოდით ვითარცა ვბონი ბაგათა გან განტევებულნი: (3) და დასთრგუნვიდეთ უშჯულოთა. და იყვნენ იგინი ნაცარ ქუეშე ფერკთა თქუენთა დღესა მას. რომელსა ვყო მე. იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი: (6) მოიკსენეთ უშჯულო მოსესი მონისა ჩემისაჲ. ვითარცა იგი ვამცენ მას ქორებს ყოვლისა მიმართ ისრაელისა ბრძანებანი და სამართალნი: (4) და აჰა ესერა მე მოვივლინო თქუენ ელია თეზბიტელი ვიდრე მოსლვადმდე დღისა მის უფლისა დიდისა და განჩინებულისა:

(5) რომელმან მოაქციოს გული მამისაჲ ძისა. და გული კაცისაჲ მოყუისისა თვისისა. ნუ უკუე მოვიდეს და მოვსრავს ქუეყანაჲ ერთბამად: . .

4 (1) Etenim ecce dies venit succensa sicut clibanus, et comburet illos; et erunt omnes alienigenae et omnes qui faciunt iniquitatem sicut harundines, et incendet eos dies illa veniens, dicit Dominus omnipotens, et non remanebit ei radix neque ramus. (2) Et exsplendescet vobis timentibus nomen meum sol iustitiae, et sanatio sub alis eius, et egrediemini et salietis sicut vituli e praeseptibus emissi. (3) Et conculcabit iniquos, et erunt illi cinis sub pedibus vestris in die illa, qua faciam ego, dicit Dominus omnipotens. (6) Mementote legis Moysi, servi mei, sicut mandavi ei in K'oreb ad omnem Israël praecepta et iudicia. (4) Et ecce ego mittam vobis Eliam T'ezbiten, antequam veniat dies ille Domini magnus et praeclarus,

(5) Qui convertet cor patris ad filium et cor hominis ad proximum suum, ne forte veniam et deleam terram simul.

F. GRAFFIN

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOME XXIX. — FASCICULE 3

THE OLD GEORGIAN VERSION OF THE PROPHETS

CRITICAL EDITION WITH A LATIN TRANSLATION

BY

Robert Pierpont BLAKE

Professor of History at Harvard University

AND

Canon Maurice BRIÈRE

Professeur à l'Institut Catholique de Paris

*Published in collaboration with
The Dumbarton Oaks Research Library and Collection*

PARIS

FIRMIN-DIDOT ET Cie, IMPRIMEURS-ÉDITEURS

LIBRAIRIE DE PARIS, 56, RUE JACOB

—
1961

F. GRAFFIN

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOME XXIX. — FASCICULE 3

THE OLD GEORGIAN VERSION OF THE PROPHETS

CRITICAL EDITION WITH A LATIN TRANSLATION

BY

Robert Pierpont BLAKE

Professor of History at Harvard University

AND

Canon Maurice BRIÈRE

Professeur à l'Institut Catholique de Paris

*Published in collaboration with
The Dumbarton Oaks Research Library and Collection*

PARIS

FIRMIN-DIDOT ET C^o, IMPRIMEURS-EDITEURS

LIBRAIRIE DE PARIS, 56, RUE JACOB

—
1961

THE OLD GEORGIAN VERSION OF THE PROPHETS

(წინაწარმეტყულებაჲ ესაიასი)

I(a)f.34v-35r

1

(1) ხილვაჲ რომელი იხილა ესაია ძემან ამოსისმან. რომელ იხი/ლა ჰურიას-
ტანისა თჳს და იზრუსალემისა თჳს. მეფობასა ოზიამსსა იოათამი(ს)სა აქაზისსა და
ეზეკიამსსა. რომელნი მეფობდეს ჰურიასტანს: (2) ისმინე ცაო. და ყურადღიე
ქუეყანაო. რამეთუ უფალი იტყოდა. შვილ ვიხსენ და აღეზარდენ. და მათ შეურ-
აცმევს მე: (3) იცნა კარმან მომგებელი თჳსი. და ვირმან ბაგაჲ უფლისა თჳსი-
საჲ. ხოლო ისრაჲლმან მე არა მიცნა. დე ერმან ჩემმან მე არა გულისკამყო:
(4) ვაჲ ნათესავსა ცოდვილსა. ერი რომელ სავსე არს ცოდვითა. ნათესავნი ბო-
როტნი ძენი უშჯულოებისანი: დაუტევს უფალი და განარისხეს წმიდაჲ იგი ისრა-
ჲლისაჲ: (5) რაჲსა და იწყლვით და შეიძინებთ უშჯულოებასა. ყოველი თავი
სალმობად და ყოველი გუამი მწუხარებად: (6) ფერკთა გან ვიდრე თავადმდე.
არა არს მას შინა სიცოცხლჳ. არა წყლულ არცა ნაგუემ არცა ბრძკრი განსივებულ:
არა არს სალბუნი დასადებელ არცა ზეთი არცა შესახტეველ: (7) ქუეყანაჲ თქუ-
ენი ოკერ არს. ქალაქნი თქუენნი ცეცხლით მომწუარ. საყოფელსა თქუენსა წინაშე
უცხონი შეშქამდენ. და მოკრებულ არს და დაქცეულ ერისა გან უცხოთესლთაჲსა:
(8) და დაშთეს ასული სიონისაჲ ვითარცა კარავი ვენაჲსა შინა. და ვითარცა
ხილისსა ცაგვი ნესოვანსა. და ვითარცა ქალაქი მოცეული: (9) და უკუეთუმცა
არა უფალმან საბაოთ დაგვტევა ჩუენ ნათესავი. ვითარცა სოდომელნიმცა შევი-
ქმნენით. და გომორელთამცა მივემსგავსენით: (10) ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ
მთავართა სოდომისათა. ერჩდით შჯულსა ღმრთისასა ერი ეგე გომორისაჲ:

f.35v

(11) რაჲსა თჳს ჩემდა სიმრავლჳ მსხუერპლთა თქუენთაჲ. იტყვს უფალი.
რამეთუ სავსე ვარ მე მრგულიადმწუართა გან ვერძთა და ცმელითა კრავ-
თაჲთა/ და სისხლი ზუარაკთაჲ და ვაცთაჲ არა მნებაეს: (12) არცა მოღ-
თუხზდეთ ჩემ წინაშე ჩუენებად. ვინ ეძიებდა ამას კელთა გან თქუენთა შემო-
სლვად ვე ეზოსა ჩემსა: (13) არლარა შესძინოთ. უკუეთუ მომართუათ მე
სამინდოჲ ამაო არს და საკუმეველი საძაგელ არს ჩემდა: (14) თთჳსთავნი თქუ-
ენნი და შაბათნი და დღჳ იგი დიდი არა სათნო ვიყავ. მარხვაჲ და უქმებაჲ და
დღესასწაულნი თქუენნი სძულან სულსა ჩემსა. რამეთუ მექმნენით მე სიმადრჳ.
არლარა მიგიტევენე ცოდვანი თქუენნი: (15) რაჲჲმს განიპყრნეთ კელნი თქუენნი
ჩემდამო. გარე მოვაქციო პირი ჩემი თქუენ გან. და თუ განამრავლეთ ვედრებანი
თქუენნი. არა ვისმინო თქუენი. რამეთუ კელნი თქუენნი სავსე არიან სისხლითა:

(16) განიბანენით. განიწმიდენით. განიშორეთ უკეთურებაჲ თქუენი სულთა
გან თქუენთა წინაშე თუალთა ჩემთა. დასცხერით ბოროტთა გან თქუენთა: (17)
ისწავეთ კეთილისა საქმჳ. გამოირჩიეთ სამართალი. იკსნიდით დაწუნებულთა.
უსაჯეთ ობოლსა და განამართლეთ ქურივი: (18) და მოვედით და შევიტყუენით.
იტყვს უფალი: და უკუეთუ იყვნენ ცოდვანი თქუენნი ვითარცა ღებილნი ვით-
არცა თოვლი განვასპეტაკო. დაღათუ იყვნენ ვითარცა მეწამულნი ვითარცა მატ-
ყლი განვასპეტაკო: (19) და უკუეთუ გინდეს და ისმინოთ ჩემი კეთილსა ქუე-
ყანისასა შქამდეთ: (20) უკუეთუ არა ინებოთ. და არცა ისმინოთ ჩემი. მახვლმან

(Prophetia Esaiae)

1 (1) Visio quam vidit Esaia, filius Amos, quam vidit de Iudaea et de Hierosolyma in regno Oziae, Ioat'am, Ak'az et Ezekiae, qui regnabant in Iudaea. (2) Audi, caelum, et aurem praebe, terra, quia Dominus dicebat: Filios genui et enutrivì, et illi spreverunt me. (3) Cognovit bos possessorem suum, et asinus praesepe domini sui; Israël autem me non cognovit, et populus meus me non intellexit. (4) Vae genti peccatrici! Populus qui plenus est peccato, gentes malae, filii iniquitatis dereliquerunt Dominum et irritaverunt Sanctum illum Israël. (5) Quare quidem vulneramini, et additis iniquitatem? Omne caput est in languorem et omne corpus in maestitiam;

(6) A pedibus usque ad caput non est in eo sanitas, non vulnus, neque livor, neque plaga tumens; non est unguentum imponendum, neque oleum, neque fascia. (7) Terra vestra deserta est, civitates vestrae igne combustae; habitationem vestram coram vobis alieni devorabunt, et vastata est et eversa a populo alienigenarum. (8) Et remanebit filia Sion sicut tabernaculum in vinea, et sicut pomaria cella in cucumerario, et sicut civitas circumsessa; (9) Et nisi Dominus Sabaot' reliquisset nobis semen, sicut Sodomitae quoque facti essemus et Gomorrhaeis quoque similes fuissetus. (10) Audite verbum Domini, principes Sodomae; oboedite legi Dei, populus iste Gomorrhae.

(11) Quare mihi multitudo victimarum vestrarum, dicit Dominus? Nam plenus sum ego holocaustis arietum et adipe agnorum, et sanguinem vitulorum et hircorum nolo. (12) Neque quidem si veneritis ut coram me vos ostendatis, quis quaerebat hoc de manibus vestris ut introiretis etiam in aulam meam? (13) Iam non addetis; si offeretis mihi similaginem, vana est, et si offeretis mihi incensum, abominatio est mihi. (14) Neomenias vestras et sabbata et diem illum magnum non gratum habui; ieiunium et ferias et festivitates vestras odit anima mea, quia facti estis mihi satietas. Iam non dimittam peccata vestra. (15) Quando tendetis manus vestras ad me, avertam faciem meam a vobis; et, si multiplicaveritis orationes vestras, non audiam vos, quia manus vestrae plenae sunt sanguine.

(16) Lavamini, mundamini; removete malitiam vestram ab animabus vestris coram oculis meis, conquiescite a malis vestris; (17) Discite benefacere, eligite ius, liberate vexatos, iudicate orphano et iustificare viduam. (18) Et venite, et inquiremus, dicit Dominus: et si fuerint peccata vestra sicut tincta, sicut nivem dealbabo; quamvis fuerint sicut purpurea, sicut lanam dealbabo. (19) Et si volueritis et audieritis me, bonum terrae comedetis. (20) Si nolueritis

შეჰამნეს თქუენ. რამეთუ პირი უფლისაჲ იტყოდა ამას:

f.36r (21) ვითარ იქმნა მეძავ სიონი ქალაქი სარწმუნოჲ. საესც სამართალითა. რომელსა შინა სიმართლემან განისუენა მუნ:/ ხოლო აწ აღივსო კაცის-კლვითა: (22) ვეცხლი თქუენი მრლუე არს ღვწის-მოფარდულნი თქუენნი განზაგებენ ღვწოსა წყლითა: (23) მთავარნი შენნი ურჩ არიან და ზიარ მპარავთა. უყუარს ქრთამი. შეუდგან შურის-ღებასა. ობოლსა არა უშჯიან. და სამართალსა ქურიგ-თასა არა მიხედიან: (24) ამის თჳს ამას იტყვს უფალი ღმერთი საბაოთ ძლიერი ისრაელისაჲ. რამეთუ არა დასცხრეს გულის-წყრომაჲ წისა-აღმდგომთა ზერა. და საშჯელი ვყო მტერთა ჩემთაჲ: (25) და მივყო კელი ჩემი შენ ზედა. და გამოვაკურვო შენ წმიდად. ხოლო ურჩნი იგი წარუწყმიდნენ. და მოვსპნენ ყოველნი უშჯულოებანი შენ გან. და ყოველნი ამპარტავანნი დავამდაბლნენ:

(26) და დავადგინნე მსაჯულნი შენნი ვითარცა პირველ. და მზრახვალნი შენნი ვითარცა დასაბამსა: და ამისა შემდგომად გეწოდოს შენ ქალაქი სიმართ-ლისაჲ. დედაქალაქი სარწმუნოჲ სიონი: (27) რამეთუ სამართ(ა)ლითა განერეს ტყუპ მისი. და მოწყალებით: (28) და შემოუსრნენ უშჯულონი და ცოდვილნი ერთად. და რომელთა დაუტევეს უფალი მოისრნენ. (29) რამეთუ ჰრცხუენეს კერბთა მათთა ზედა. რომელთაჲ იგი მათ ინებეს. და ჰრცხუენეს გამოქანდაკებ-ულთა მათთა ზედა. რომელი მათ ქმნეს: და ჰრცხუენოდის მტილებსა მათსა ზედა. რომელთა თჳს გული უთქუმიდა: (30) რამეთუ იყვემ იგინი ვითარცა ბელეკონნი ფურცელ-დაყრილნი. და ვითარცა სამოთხე რომელსა არა აქუნ წყალი:

(31) და იყოს ძალი მათი ვითარცა ნაძეძი სელისაჲ. და საქმენი მათნი ვითარცა ნაბერწყალნი ცეცხლისანი. და დაიწუნენ უშჯულონი და ცოდვილნი ერთად. და არა ვინ იყოს დამშრეტელ:

2 f.36v (1) სიტყუაჲ რომელი იყო ესაიასა მიმართ ძისა ამოსისა ჰურიასტანისა თჳს და იზრუსალემისა: (2) რამეთუ იყო უკუანაჲსკნელთა ღღეთა/ გამოჩინე-ბულ მთაჲ უფლისაჲ. და სახლი ღმრთისაჲ წუერსა ზედა მათასა. და აღმაღლდეს უფროჲს ყოველთა ზედა ბორცუთა: (3) და მოვიდოდინ მუნ ყოველნი ნათე-სავნი. და მოვიდოდინ მრავალნი თესლნი. და იტყოდინ. მოვედით და აღვიდეთ მათსა უფლისასა. და სახლსა ღმრთისა იაკობისა. და მითხრას ჩუენ გზაჲ თჳსი. და ვიდოდით მას ზედა: რამეთუ სიონით გამოვიდეს შჯული. და სიტყუაჲ უფ-ლისაჲ იზრუსალემით: (4) და შჯიდეს შორის თესლებსა. და ამხილებდეს ერსა მრავალსა. და შჭრიდენ მახვლებსა მათსა საცნისად. და ლახურებსა მათსა მანგ-ლად. და არა აღიღოს ნათესავმან ნათესავსა ზედა მახვლი. და არღარა ისწავებდენ მერმე ბრძოლთასა: (5) და აწ შენ სახლო იაკობისო. მოვედით და ვიდოდით ნათელსა უფლისასა:

(6) რამეთუ დაუტევა ერი თჳსი სახლი იაკობისი. რამეთუ აღივსო ვითარცა დასაბამსა სოფელი მათი მისნობითა ვითარცა იგი უცხოთესლთაჲ. და შვილნი მრავალნი უცხოთესლთანი ეშვნეს მათ: (7) რამეთუ აღივსო სოფელი მათი ვეც-ხლითა და ოქროჲთა. და არა არს რიცხვ საუნჯეთა მათთა: (8) და აღივსო ქუე-ყანაჲ მათი ცხენებითა. და არა არს რიცხვ ეტლებისა მათისაჲ: და აღივსო ქუე-ყანაჲ მათი საძაგელებითა საქმითა კელთა მათთაჲ: და თაყუანის-სცეს მათ რომელ ქმნეს თითითა: (9) და მოდრკა კაცი. და დამდაბლდა მამაკაცი. და არღარა ულზინო მათ: (10) და აწ შევედით კლდეთა და ემაღენით ქუეყანასა პირისა გან შიშისა უფლისა და დიდებისა გან ძლიერებისა მისისა. რაჟამს აღდგეს მოსრვად ქუეყანისა:

et neque audieritis me, gladius devorabit vos, quia os Domini dicebat hoc.

(21) Quomodo facta est meretrix Sion, civitas fidelis, plena iuris, in qua iustitia requievit ibi, nunc autem impleta est homicidio? (22) Argentum vestrum reprobum est: caupones vestri temperant vinum aquā. (23) Principes tui inoboedientes sunt et socii furum. Amant munus, sequuntur retributionem, orphano non iudicant, et ius viduarum non respiciunt. (24) Propter hoc hoc dicit Dominus Deus Sabaot' Fortis Israël: Quia non cessabit ira super adversarios, et iudicium faciam inimicorum meorum. (25) Et admovebo manum meam super te, et excoquam te *ut* purus sis; inoboedientes illos autem perdam; et auferam omnes iniquitates a te, et omnes superbos humiliabo.

(26) Et instituam iudices tuos ut prius, et consiliarios tuos sicut in principio; et post hoc vocaberis tu civitas iustitiae, metropolis fidelis Sion. (27) Nam *in* iudicio salva erit captivitas eius et *in* misericordia. (28) Et conterentur iniqui et peccatores unā; et qui dereliquerunt Dominum, confringentur. (29) Erubescant enim super idolis suis quae illi voluerunt, et erubescant super sculptilibus suis quae illi fecerunt, et erubescant super hortis suis quos concupiscebant. (30) Nam erunt illi sicut terebinthi folia amittentes, et sicut hortus qui non habet aquam.

(31) Et erit potestas eorum sicut stuppa lini, et opera eorum sicut scintillae ignis; et comburentur iniqui et peccatores simul, et nemo erit qui exstinguat.

2 (1) Verbum quod fuit ad Esaïam, filium Amos, de Iudaea et *de* Hierosolyma. (2) Erit enim in novissimis diebus praestans mons Domini et domus Dei in vertice montium, et elevabitur plus super omnes colles. (3) Et venient huc omnes nationes, et venient multae gentes (*lit.* semina), et dicent: Venite, et ascendemus *ad* montem Domini et *ad* domum Dei Iacob. Et enarrabit nobis viam suam et ambulabimus super eam, quia de Sion exhibit lex, et verbum Domini de Hierosolyma. (4) Et diiudicabit inter gentes (*lit.* semina) et arguet populum multum, et concident gladios suos in vomeres et lanceas suas in falces; et non levabit gens contra gentem gladium, et amplius non discent rursus *scientiam* proeliorum. (5) Et nunc tu, domus Iacob, venite et ambulemus in lumine Domini.

(6) Dereliquit enim populum suum, domum Iacob, quia repleta est sicut in principio regio eorum divinatione sicut illa *regio* alienigenarum, et filii multi alienigenarum nati sunt illis. (7) Repleta enim est regio eorum argento et auro, et non est numerus thesaurorum eorum. (8) Et repleta est terra eorum equis, et non est numerus curruum eorum. Et repleta est terra eorum abominatione, opere manuum eorum; et adoraverunt illi *id* quod fecerunt digito. (9) Et incurvavit se homo, et humiliatus est vir, et iam non dimittes eis. (10) Et nunc ingredimini in petras, et abscondite vos in terra a facie timoris Domini et a gloria potentiae eius, quando surget ad conterendam terram.

(11) რამეთუ თუალნი უფლისანი მაღალ არიან. ხოლო კაცი მდაბალ. და დამდაბლდა სიმაღლე კაცისაჲ და ამაღლდა ღმერთი მხოლოჲ მას ღღესა შინა: (12) რამეთუ ღღჳ უფლისა საბაოთისი მოიწიოს ყოველთა ზედა მაგინებელთა/ და ამპარტყანთა. და ყოველსა ზედა მაღალსა და განსაცხრომელსა. (13) და ყოველსა ზედა ნაძუსა ლიბანისასა. (14) და ყოველსა ზედა მთასა მაღალსა. და ყოველსა ზედა ბორცუსა მაღალსა. (15) და ყოველსა ზედა ზღუდესა მაღალსა. და ყოველსა ზედა გოდოლსა მაღალსა.

(16) და ყოველსა ზედა ნავსა ზღვსასა. და ყოველსა ზედა ხილვასა სიკეთისა ნავთასა: (17) დამდაბლდეს ყოველი კაცი. და ამაღლდეს უფალი მხოლოჲ მას ღღესა შინა. (18) და ყოველთა კელით-ქმნულთა დაჰმალვიდენ. (19) და შეაქუნდეს ქუაბებსა და ნაპრალებსა კლდეთასა და კურელთა ქუეყანისათა პირისა გან შიშისა უფლისა. და დიდებისა გან ძლიერებისა მისისა. (20) რამეთუ მას ღღესა შინა გამოავდოს კაცმან კელით-ქმნული თვისი ვეცხლისაჲ და ოქროსაჲ. რომელნი ქმნეს თყუანის-საცემელად თვსა. და ამაოთა და მღამიობისათა: (21) შესღვარ კურელვსა მყარისა კლდისასა და ნაპრალებსა კლდეთასა პილისა ვას შიშისა უფლისა და დიდებისა გან ძლიერებისა მისისა. რაჟამს ადღვდეს შეძრწუნებად ქუეყანისა:

3 (1) აჰა ესერა მფლობელი უფალი საბაოთ მოსპოლავს ჰურიასტანით და იზრუსალემით ძლიერსა მამაკაცსა და შემძლესა დედაკაცსა ძალსა პურისასა და ძალსა წყლისასა (2) გმირსა და ძლიერსა და კაცსა მბრძოლსა და მსაჯულსა და წინაწარმეტყუელსა და განმაწესებელსა და მოხუცებულსა (3) და ერგასის-თავსა და საკვრველსა მზრახველსა და ბრძენსა და ხუროთ-მოძღუარსა და გულის-კმის-მყოფელსა მსმენელსა: (4) და დავადგინე ყრმანი მათ ზედა მთავრად. და მემღერნი უფლებდენ მათ ზედა. (5) და დაეცეს ერი კაცი კაცსა ზედა და კაცი მოყუასსა თვსსა ზედა: ეკუეთოს ყრმაჲ მოხუცებულსა და უპატიოჲ პატიოსანსა.

f.37v (6) რამეთუ შეიპყრას კაცმან/ ძმაჲ თვისი ანუ სახლეული მამისა თვისისაჲ და ჰრქუას: სამოსელი გაქუს. წინამძღუარდ ჩუენდა იყავ. და საზრდელი ჩუენი შენ ქუეშჳ იყოს: (7) და მიუგოს მან მას ღღესა შინა და ჰრქუას: არა ვიყო მე წინამძღუარ. რამეთუ არა არს სახლსა შინა ჩემსა პური არცა სამოსელი: არა ვიყო მე წინამძღუარ ერისა ამის: (8) რამეთუ დაეტეოს იზრუსალემი და ჰურიასტანი დაეცეს და ენანი მათნი ურჩულოებით უფლისა მიმართ ურჩ არიან. რომლისა თვს აჲ დამდაბლდა დიდებაჲ მათი. (9) და სირცხვლი პირისა მათისაჲ წინა-აღუდგა მათ. და ცოდვაჲ მათი ვითარცა სოდომელთაჲ მიუთხრეს და გამო-აჩინეს: ვაჲ სულისა მათისა რამეთუ ზრახეს ზრახვაჲ ბოროტი თავისა თვსისაჲ. (10) და თქუეს: შევეკრათ მართალი იგი რამეთუ განმადნელებელ ჩუენდა არს. აჲ უკუშ ნაყოფსა საქმეთა მათთასა ჰამდენ:

(11) ვაჲ უშჯულოსა მას. ბოროტი შეემთხვოს მას საქმითა კელთა მისთაჲთა. (12) ერო ჩემო ხარკის-მოძღელნი თქუენნი მოგკუფებლვენ თქუენ. და რომელნი იგი მოგვდიან თქუენ იგინი ვე უფლებენ თქუენ ზედა. ერო ჩემო რომელნი განატრიან თქუენ იგინი გაცთუნებენ თქუენ და კუალსა ფერვთა თქუენთასა შე-გირყევენ: (13) აჲ დადგეს საშჯელად უფალი და წარმოიდგინოს საშჯელად ერი თვისი. (14) და თავადი უფალი საშჯელად მოვიდეს მოხუცებულთა თანა ერისათა და მთავართა მისთა. თქუენ რაჲსა თვს მოსწუთ ვენავი ჩემი. და ნატაცები გლახ-აკისაჲ სახლსა შინა თქუენსა იპოვა: (15) თქუენ რაჲსა თვს აენებთ ერსა ჩემსა

(11) Nam oculi Domini sublimes sunt, homo autem humilis, et humiliata est sublimitas hominis et elevatus est Deus solus in illa die. (12) Etenim dies Domini Sabaot' perveniet super omnes contumeliosos et superbos, et super omnem excelsum et arrogantem, (13) Et super omnem cedrum Libani, (14) Et super omnem montem excelsum, et super omnem collem excelsum, (15) Et super omnem murum excelsum et super omnem turrin excelsam,

(16) Et super omnem navem maris et super omnem visum pulchrarum (*lit.* pulchritudinis) navium. (17) Humiliabitur omnis homo et elevabitur Dominus solus in illa die. (18) Et omnia manufacta abscondent, (19) Et inferent in speluncas et *in* fissuras petrarum et *in* foramina terrae a facie timoris Domini et a gloria potentiae eius. (20) Nam in illa die eiciet homo manufacta sua argenti et auri, quae fecerunt ut adorarent ea et vana *idola* et vespertiliones,

(21) Ut ingrederetur in foramina durae petrae et in fissuras petrarum a facie timoris Domini et a gloria potentiae eius, quando surget ad perterrendam terram.

3 (1) Ecce dominator Dominus Sabaot' aufert *a* Iudaea et *ab* Hierosolyma fortem virum, et robustam mulierem, robur panis et robur aquae, (2) Validum (*lit.* gigantem), et fortem, et virum bellatorem, et iudicem, et prophetam, et ordinatorem, et senem, (3) Et pentacontarchum, et admirabilem consiliarium, et sapientem, et architectum, et intellegendum auditorem. (4) Et instituum pueros super eos *ut* principes, et irrisores dominabuntur super eos. (5) Et cadet populus, vir super virum et vir super proximum suum; cadet puer senem, et ignobilis nobilem.

(6) Apprehendet enim vir fratrem suum vel domesticum patris sui, et dicit: Vestimentum habes: dux nobis esto, et cibus noster sub te erit. (7) Et respondebit ille in illa die et dicit: Non ero ego dux, quia non est in domo mea panis neque vestimentum: non ero ego dux populi huius. (8) Derelinquetur enim Hierosolyma, et Iudaea cadet, et linguae eorum inoboedientiā erga Dominum inoboedientes sunt, quapropter nunc humiliata est gloria eorum, (9) Et pudor vultus eorum restitit eis, et peccatum suum sicut *illud* Sodomitarum narraverunt et indicaverunt. Vae animae eorum, quia consiliati sunt consilium malum in semetipsos; (10) Et dixerunt: Conligabimus iustum illum, quia impeditor nobis est. Nunc ergo fructum factorum suorum comedent.

(11) Vae iniquo illi; malum accidet ei ex facto manuum eius. (12) Popule mi, tributum exactores vestri spoliunt vos, et qui *tributum* exigunt a vobis, illi quoque dominantur super vos. Popule mi, qui vos beatos dicunt, illi vos decipiunt et vestigium pedum vestrorum quatiunt. (13) Nunc stabit ad iudicandum Dominus et praesto erit ad iudicandum populum suum. (14) Et ipse Dominus ad iudicandum veniet cum senibus populi et principibus eius. Vos quare combussistis vineam meam, et rapina pauperis in domo vestra inventa est? (15)

და პირსა გლახაკსა არცხუენდით:

f.38r (16) ამის თვს იტყვს უფალი: რამეთუ ამაღლდეს ასულნი სიონისანი. და ვიდოდეს ქედითა მადლითა და წამის-ყოფითა თუალთაჲთა./ და სლვითა ფერკ-თაჲთა ითრევდეს ერთბამად სამოსელსა. და ფერკითა ერთბამად იმღერდეს: (17) და დაამდაბლნეს ღმერთმან მთავარნი ასულნი სიონისანი. და უფალმან გამოცხადოს ხატი მათი (18) მას დღესა შინა. და მოულოს ღმერთმან დიდებაჲ სამოსლისა მათისაჲ. და სამკაული მათი და განსათხზველნი მათნი და საკუხები და ფარულები (19) და საცხინველები და სამკაული პირისა მათისაჲ: (20) და დასაკრებელი სამკაულისაჲ დიდებისა მათისაჲ: და სამკლავები და საველტეები და განთხზულები კოწლები. და ბეჭდები და მელევენდები მათი და საყურები:

(21) და ძოწეულები და ზარაურობები. და წარჩინებული ლაკონიასაჲ (22) ქუაჲ. (23) და ბისონისაჲ და იაკინთცისაჲ და მეწამულისაჲ. და ზელეზი ოქროსა თანა და იაკინთესა თანა შექსოილი და ბიალონები იქცევისი: (24) და იყოს საყნოსელისა წილ სულნელისა მტუერი. და ზოსტერისა წილ საბელი შეირ-ტყა. და სამკაულისა წილ თავისა სიმტიერე მოგივდეს საქმეთა შენთა-ებრ. და სამოსლისა წილ შოვა-ძოწეულისა მოირტყა ძაძაჲ: ესე იყოს შენდა მომკაულე-ბისა შენისა თვს: (25) და ძც იგი შენი უკეთესი რომელი შენ გიყუარდეს. მახ-ვლითა დაეცეს და ძლიერნი თქუენნი მახვლითა მოსწყდენ და დამდაბლდენ:

(26) და იგლოვდენ მოთხენი სამკაულ(ლ)თა თქუენთანი.

4 (1) და დაშთე მარტოჲ და ქუეყანად დაჰმდაბლდე: და მოუკდენ შვდნი დედანი კაცსა ერთსა და ეტყოდიან: პური ჩუენი ვჰამოთ. და სამოსელი ჩუენი შევიმოსოთ. გარნა სახელი შენი წოდებულ იყავნ ჩუენ ზედა. და მომისპე ყუე-დრებაჲ ჩუენი: (2) მას დღესა შინა გამოაბრწყინოს ღმერთმან ზრახვათა დიდე-ბით ქუეყანასა ზედა/ აღმაღლებად და დიდებად ნეშტი იგი ისრაჲლისაჲ: (3) და იყოს ნეშტი იგი ისრაჲლისაჲ სიონს შინა. და ნეშტი იზრუსალემს წმიდა ეწოდოს. რომელნი დაწერილ არიან ცხორებად იზრუსალემს: (4) რამეთუ გამოპრცხას უფალმან მწინკული იგი ძეთა და ასულთა სიონისთაჲ. და სისხლი იზრუსალემისაჲ განწმიდოს შორის მისსა სულითა საშჯელისაჲთა და სულითა შემწუველითა: (5) და მოვიდეს და იყოს ყოველი ადგილი მთისა სიონისაჲ და ყოველი ადგილი გარემო მისა: და აგრილობდეს ღრუბელი დღისი. და ვითარცა კუამლი ცეცხლისაჲ და ბრწყინვალებაჲ ნათლისაჲ ღამს. და ყოვლითა დიდებითა აგრილობდეს:

f.38v

(6) და იყოს საგრილი სიციხისა გან დასათარველ. და საყუდელ სიციხისა გან და წჷმისა:

5 (1) ვაქებდე საყუარელსა ქებითა საყუარელისა ჩემისაჲთა საყურძენსა ჩემსა: სავენავც იყო შეყუარებულისაჲ პათიოსანსა ადგილსა პოხილსა: (2) და ზღუდე გარე-მოვსდევე. და სარითა განვაგე. და დავასხ ვენავი სორეჟი. და აღვაშენე გოდოლი მას შინა. და სასაწნებლე მოვთხარე მის შორის. და ველოდე ვითარმედ ყოს ყურძენი და მან ყო ეკალი: (3) და აწ კაცმან იუდაჲსმან და რომელნი მკვდრ ხართ იზრუსალემს. საჯეთ ჩემდამო და შორის ვენავისა მის ჩემისა. (4) რაჲ-ლა-მცა უყავ სავენავკესა მას ჩემსა. და არა უყავ მას. რამეთუ ველოდე რაჲთამცა ყო ყურძენი. ხოლო მან ყო ეკალი: (5) აწ გითხრა თქუენ რაჲ უყო სავენავკესა ჩემსა. მოვარღვო ზღუდე მისი. და იყოს მიმოსატაცებელ. და დავარღვო კედელი მისი. და იყოს დასათრგუნველ.

(6) და დაუტეო ვენავი ჩემი. და არა განისხლას და არცა მოითოვნოს. და

Vos quare nocetis populo meo, et faciei pauperis pudorem incussistis?

(16) Propter hoc dicit Dominus: Quia elevatae sunt filiae Sion et ambulabant collo alto et nictatione oculorum, et in gressu pedum trahebant simul vestimentum et *pedibus* simul ludebant. (17) Et humiliabit Deus primarias filias Sion, et Dominus revelabit imaginem earum (18) in illa die, et auferet Deus gloriam vestimenti earum et ornamentum earum et tortilia earum et pallia, et lunulas; (19) Et monilia pendentia et ornamentum vultus earum; (20) Et collectionem ornamenti gloriae earum, et brachilia et armillas et cinnium tortorum cincinnos, et anulos signatorios et margaritas earum et inaures;

(21) Et *vestimenta* purpurea et auro contexta et selecta Laconiae; (22) Gemmas, (23) Et *opus* byssinum et hyacinthinum et coccinum et byssum cum auro et cum hyacintho contextum, et pallia versatilia. (24) Et erit pro odore suavi pulvis, et pro zona funem accinges, et pro ornamento capitis calvities ad te accidet secundum opera tua, et pro vestimento semipurpureo accinges cilicium. Hoc erit tibi propter ornamenta tua; (25) Et filius ille tuus pulcherrimus quem tu dilexeris gladio concidet, et fortes vestri gladio peribunt et humiliabuntur.

(26) Et lugebunt arculae ornamentorum vestrorum.

4 (1) Et remanebis sola et *usque* ad terram humiliaberis. Et accedent septem mulieres ad unum hominem et dicent: Panem nostrum comedemus et vestimentum nostrum vestiemus; tantummodo nomen tuum invocetur super nos, et aufer a nobis opprobrium nostrum. (2) In illa die splendeat Deus in consiliis cum gloria super terram ad exaltandas et ad glorificandas reliquias illas Israël. (3) Et erit, reliquiae illae Israël in Sion, et reliquiae in Hierosolyma, sancti vocabuntur illi qui inscripti sunt in vitam in Hierosolyma. (4) Etenim abluit Dominus sordem illam filiorum et filiarum Sion, et sanguinem Hierosolymae emundabit in medio eius *in* spiritu iudicii et *in* spiritu ardenti. (5) Et veniet et erit omnis locus montis Sion et omnis locus circa eum, et obumbrabit nubes per diem et sicut fumus ignis et splendor lucis per noctem, et cum omni gloria obumbrabit.

(6) Et erit umbra ab aestu, tectum et habitatio ab aestu et pluvia.

5 (1) Laudabo dilectum laude dilecti mei in vineto meo. Vinetum erat dilecto in nobili loco ubere. (2) Et murum ei circumdedi et vallis *id* munivi et plantavi vineam Sorek^e et aedificavi turrin in eo, et torcular effodi in medio eius, et exspectabam ut *vinea* faceret uvas, et illa fecit spinas. (3) Et nunc, homo Iuda et qui habitatis in Hierosolymā, iudicate inter me et inter vineam illam meam. (4) Quid adhuc facerem vineto illi meo, et non feci ei? Nam exspectabam ut *vinea* faceret uvas, illa autem fecit spinas. (5) Nunc narrabo vobis quid faciam vineto meo. Destruam murum eius et erit direptio, et destruat parietem eius et erit conculcatio.

(6) Et derelinquam vineam meam, et non putabitur et non effodietur, et

f.39r

აღმოსცენდეს მას ვითარცა ოკერსა ეკალი: და ღრუბელთა უბრძანო და არა წვდომს მის ზედა წვდამა/ (7) რამეთუ სავენაჲ უფლისა საბაოთისა სახლი ისრა-
 ელისაჲ არს. და კაცი იგი იუდაჲსი ახალ-ნერგი შეყუარებული ველოდე რამ-
 თამცა სამართალი ყო. ხოლო მან ყო უშჯულოებაჲ. და არა სიმართლე არამედ
 ღალატებაჲ: (8) ვაჲ რომელთა შეეხლიან სახლი სახლსა. და აგარაკი აგარაკსა
 შეჰრიიან. რაჲთა მოყუსისაჲ მო-ვითარ-რამ-იხუეჲონ: ნუ უკუშ მარტონი
 მკვდრ ყოფად ხარო ქუეყანასა ზედა: (9) რამეთუ გრძნობა იყო ესე ყურთა
 უფლისა საბაოთისთა: დაღათუ იყვნენ სახლნი მრავალნი ოკრად გარდაიქვენ.
 და თუ დიდდიდ და შუენიერ იყვნენ ბგინი. არა იპოვნენ რომელთამცა დაიმკ-
 დრეს მას შინა: (10) სადა იგი იქმოდის ათი უღელი კართაჲ. ყოს მან ლავენ ერთ.
 და რომელმან სთესოს სამ სათუელ ყოს მან სამ საწყაულ:

(11) ვაჲ მათა რომელნი აღდგიან განთიადითგან და მთრვალობასა შეუ-
 დგიან და დადგრიან მწუხრადმდე. და ღამს უოხ(ქ)ნო ყვიან. რამეთუ მან ღვნო-
 მან შეწუხნეს იგი: (12) რამეთუ ებნითა და ქნართა და ბოზღნითა და ნესტუთა
 ღვნოსა მას სუმედ. და საქმეთა უფლისათა არა ხედვენ. და საქმეთა კელთა
 მისთასა არა განიცდიან: (13) აწ უკუშ ტყუშ იქმნა ერი ჩემი ამის თჳს. რამეთუ
 არა იცოდეს უფალი. და განმრავლდა მძორები მათი სიყმილითა და წყურილითა
 წყლისაჲთა: (14) და განივრცო ჯოჯოხეთმან გუამი თჳსი: აღაღო პირი თჳსი
 რაჲთა არა აკლდეს. და შთავიდოდინ მას დიდებულნი და დიდდიდნი და მდიდ-
 არნი და ბილწნი მისნი: (15) დამდაბლდეს კაცი. და შეურაცხ-იყოს მამაკაცი.
 და თუალნი განმცხრომელნი დამდაბლდენ:

f.39v

(16) და აღმაღლდეს უფალი საბაოთ სამართალითა. და ღმერთი წმიდაჲ
 იდიდოს სიმართლით: (17) და ძოვდენ მიმოტაცებულნი იგი ვითარცა ზუარაკნი
 და უდაბნოსა მას განწირულთასა/ კრავნი ძოვდენ: (18) ვაჲ რომელნი მოიზიდვენ
 ცოდვასა მათსა ვითარცა საბლითა გრძელითა და ვითარცა უღლისა ევნითა
 დიკეულისაჲთა უშჯულოებასა მათსა. (19) რომელნი იტყვან. ადრს მოიწიენ
 რასა იქს ღმერთი რაჲთა ვიხილოთ. და მოვედინ ზრახვაჲ წმიდისა ისრაელისაჲ
 რაჲთა ვცნათ: (20) ვაჲ რომელთა თქვან ბოროტი კეთილად და კეთილი ბორო-
 ტად. რომელთა დადვიან ნათელი ბნელად და ბნელი ნათლად. და ყვიან მწარე
 ტკბილად და ტკბილი მწარედ:

(21) ვაჲ მათა რომელთა თავნი თჳსნი ბრძნად შეერაცხნენ და წინაშე
 თუალთა თჳსთა მზრახვალ უჩნდენ: (22) ვაჲ ძლიერთა მაგათ თქუენთა რომელნი
 ღვნოსა სუმენ. და მძლავრნი იგი თქუენნი (რომელნი) იწდევენ თაფლუქსა. (23)
 და რომელნი განამართლებენ ცრუსა ქრთამისა თჳს და სამართალსა მართლისასა
 განაქარვებენ: (24) ამის თჳს ვითარცა ატყდებინ ლერწამსა ნაკუერცხალი ცეცხ-
 ლისაჲ. და მის თანა დაიწუას ალისა გან აგზებულისა ძირი მათი. ვითარცა მიწაჲ
 იყოს და ყუავილი მათი ვითარცა მტუერი აღვიდოდის. რამეთუ არა ინებეს
 შჯული უფლისა საბაოთისი ყოფად არამედ სიტყუანი წმიდისანი განარისხნეს:
 (25) და განრისხნა გულის-წყრომით უფალი საბაოთ ერსა თჳს(ს)ა ზედა და
 დადვა კელი მისი მათ ზედა და მოსრნა იგინი და განრისხნა მათა ზედა და
 იქმნეს მკურდარნი მათნი ვითარცა სკორს შორის გზასა და ამას ყოველსა ზედა
 არა მოიქცა გულის-წყრომაჲ მისი. არამედ მერმეცა კელი მისი მაღალ არს:

(26) აწ უკუშ აღიღოს სასწაული წარმართთა მიმართ შორიელთა და
 წარმოიყვანეს იგინი კიდითგან ქუეყანისაჲთა და აჰა ესერა მალედ ადრე მოვ-
 ლენ: (27) არა ჰმიოდის არცა დაშურენ არცა ჰრულოდის არცა დაიძინონ არცა

accrescet in ea sicut in deserto spina. (7) Et nubibus imperabo, et non pluent super eam pluviam. Vinetum enim Domini Sabaot' domus Israël est, et homo ille Iuda nova plantatio dilecta; exspectabam ut iudicium faceret, ille autem fecit iniquitatem, et non iustitiam, sed clamorem. (8) Vae *eis* qui vicinam faciunt domum domui et agrum agro iungunt, *ita* ut *bona* proximi acquirant; numquid soli habitatores eritis super terram? (9) Etenim sensum (*lit.* sensus) erat hoc auribus Domini Sabaot': etsi fuerint domus multae, in desertum convertentur, et, si magnae et pulchrae fuerint illae, non invenientur qui habitabunt in eis. (10) Ubi laborabunt decem iuga boum, facient illa lagenam unam; et qui seminabit tres cōros, faciet ille tres modios.

(11) Vae illis qui surgunt a mane et ebrietatem sectantur et remanent usque ad vesperam et noctem infinitam faciunt, quia illud vinum contristabit illos. (12) Nam cum cithara et psalterio et tympano et tibia vinum illud bibunt, et opera Domini non conspiciunt et opera manuum eius non considerant. (13) Nunc igitur captivus factus est populus meus, propter hoc quia non noverant Dominum, et multiplicata sunt cadavera eorum fame et siti aquae. (14) Et dilatavit infernus corpus suum; aperuit os suum, ne careret, et descendent in eum illustres et magnates et divites et immundi eius. (15) Humiliabitur homo, et contemnetur vir, et oculi superbi humiliabuntur;

(16) Et exaltabitur Dominus Sabaot' *in* iudicio, et Deus sanctus glorificabitur in iustitia. (17) Et pascentur direpti illi sicut vituli, et *in* deserto illo derelictorum agni pascentur. (18) Vae eis qui trahunt peccatum suum quasi fune longo, et sicut iugi corio iuvencae iniquitatem suam, (19) Qui dicunt: Cito adveniat quod facit Deus, ut videamus; et veniat consilium Sancti Israël, ut sciamus. (20) Vae *eis* qui dicunt malum bonum et bonum malum, qui ponunt lucem tenebras et tenebras lucem, et faciunt amarum dulce et dulce amarum.

(21) Vae eis qui semetipsos sapientes *esse* putabunt, et coram oculis suis consiliarii videbuntur. (22) Vae potentibus istis vestris, qui vinum bibunt et fortibus illis vestris, qui sibi fundunt hydromel, (23) Et qui iustificant iniustum propter munus, et ius iusti dissipant. (24) Propter hoc sicut apponitur calamo pruna, et cum ea comburetur flammā excitatā, *sic* radix eorum sicut terra erit, et flos eorum sicut pulvis ascendet, quia noluerunt legem Domini Sabaot' implere, sed verba Sancti irritaverunt. (25) Et iratus est furore Dominus Sabaot' in (*lit.* super) populum suum, et posuit manum suam super eos, et contrivit eos; et iratus est in montes, et facti sunt mortui eorum sicut stercus in medio viae: et in hoc omni non aversus est furor eius, sed rursus quoque manus eius alta est.

(26) Nunc igitur elevabit signum ad gentiles remotos, et adducet eos a fine terrae. Et ecce festinanter cito venient. (27) Non esurient, neque fatiga-

f.40r განიკსნენ სარტყელნი წელთა მათთა გან/ არცა განთქდენ საბელნი ფერკთა მათთანი: (28) რომელთანი ისარნი მათნი მალე არიან და მშვლდნი მათნი მორთხმულ: ფერკნი ცხენთა მათთანი ვითარცა მყარი კლდჱ შერაცხილ არიან. ეტლის—თუალნი ეტლებისა მათისანი ვითარცა ნიავექარნი. (29) მოიწინენ ვითარცა ლომნი. და წარმოდგენ ვითარცა ლეკუნი ლომთანი. და შეიპყრას და იზახოს ვითარცა მკეცმან. და განილოს. და არა ვინ იყოს მკსნელ მათა: (30) და ლალადებად იყოს მათი მას ღღესა შინა ვითარცა ოხრაჲ ზღვსაჲ მღელვარისაჲ: და აღიხილნენ თუალნი ზეცად. და ქუეყანად დამართ: და აჰა ესერა ბნელი ფიცხელი. და ბნელი განკვრევებასა მათსა:·

6 (1) და იყო წელსა მას რომელსა მოკუდა ოზია მეფჱ. ვიხილე უფალი მჯდომარე საყდართა ზედა მაღალთა და აღმატებულთა. და სავსე იყო ტაძარი იგი ღიდებითა უფლისაჲთა: (2) და სერაბინნი დგეს გარემო მისა: ექუსნი ფრთენი ედგნეს ერთსა. და ექუსნი ერთსა: და ორითა იფარვიდეს პირთა მათთა: და ორითა იფარვიდეს ფერკთა მათთა: და ორითა ფრინვიდეს: (3) ლალადებდეს ერთი ერთისა მიმართ და ეტყოდეს: წმიდა არს: წმიდა არს: წმიდა არს: უფალი საბაოთ. სავსე არიან ცანი და ქუეყანაჲ ღიდებითა მისითა: (4) და აღმაღლდა ბჭეთა ზედაჲ იგი კმისა მის გან რომელსა ლალადებდეს: და ტაძარი იგი აღივსო საკუმეველითა. (5) და ვთქუ: ვაჲ მე უზადრუკსა. რამეთუ შეწუხებულ ვარ რამეთუ კაცი ვარ. და არა—წმიდანი ბაგენი მქონან: და შორის ერისა. რომელსა არა—წმიდანი ბაგენი ასხენ მე დამკვდრებულ ვარ: და მეუფჱ უფალი საბაოთ მე თუალითა ჩემითა ვიხილე:

f.40v (6) და მოივლინა ჩემდა ერთი სერაბინი. და კელსა მისსა აქუნდა ნაკუერცხალი. რომელი მარწუხითა მოიღო საკურთხეველისა გან: (7) და შემახო პირსა ჩემსა. და თქუა: აჰა ესერა შეგახო ესე ბაგეთა შენთა და მოგისპნე(ს) უშჯულოებანი/ შენნი და ცოდვანი შენნი განწმიდნეს: (8) და მესმა სიტყუაჲ უფლისაჲ. და ჰრქუა: ვინ მივავლინო. ანუ ვინ მივიდეს ერისა მის. და ვთქუ: აჰა ესერა ვარ: მიმავლინე მე: (9) და თქუა: მივედ და არქუ ერსა მაგას: სმენით გესმოდის. და არა გულის—კმა—ჰყოთ: და ხედვით ხედვიდეთ და არა იხილოთ. (10) რამეთუ განზრქა გული ერისაჲ ამის. და ყურითა მძიმედ ისმინეს. და თუალნი მათნი დაიწუხნეს ნუ უკუჱ იხილონ თუალითა და ყურითა ისმინონ. და გულითა გულის—კმა—ყონ. და მოიქცენ და განკურნენ ივინი:

(11) და ვთქუ: ვიდრემდე უფალო. და თქუა: ვიდრემდე მოოკრდენ ქალაქნი არა დამკვდრებად და სახლნი. რაჲთა არა იყვნენ კაცი მას შინა. და ქუეყანაჲ დაშთეს ოკრად: (12) და ამისა შემდგომად განაგრძნენ ღმერთმან კაცი. და განმრავლდენ რომელნი დაშთომილ იყვნენ ქუეყანასა ზედა. (13) და მერმე მის ზედა იყოს ვე ათეული და კუალად იყვნენ წარტყუნულ ვითარცა ბელეკონნი და რკოჲ რაჲჲს გამოვარდის ბუღისა გან:·

7 (1) და იყო ღღეთა აქაზისთა ძისა იოათამისთა ძისა ოზიაჲსა მეფისა იუდაჲსსა აღმოვიდა რასინ მეფჱ არამისაჲ. და ფაკეჱ ძჱ რომელისა მეფისა ისრაჱლისაჲსა ისრუსალემდ ბრძოლად მისა: და ვერ უძღეს გარე—მოდგომად მისა: (2) და უთხრეს სახლსა დავითისსა. და ჰრქუეს: შეითქუნეს არამ. და ეფრემ თანად: და განკრთა სული მისი. (და სული ერისა მისისაჲ). ვითარცა იგი შეიძრის მაღნარსა შინა ხჱ ქარისა გან: (3) და ჰრქუა უფალმან ესაიას: განვედ შენ შემთხუევად აქაზისა მეფისა იუდაჲსა. შენ და ნეშტი იგი იასობ ძჱ შენი საბანელსა მას ზემო კერძო გზისასა აგარაკისა მის მურკნეველისაჲსა: (4) და არქუ მას:

buntur; neque dormitabunt, neque dormient; neque solvent cingula a lumbis suis, neque rumpentur corrigia pedum eorum; (28) Quorum sagittae eorum veloces sunt et arcus eorum tensi. Pedes equorum eorum sicut dura petra habiti sunt: rotae curruum eorum sicut procellae. (29) Advenient sicut leones, et praesto erunt sicut catuli leonum; et capiet et fremet sicut fera et aperiet (*prob. findet*), et nemo erit salvator ab eis. (30) Et clamor erit eorum in illa die sicut sonitus maris fluctuantis et tollent oculos ad caelum et ad terram deorsum: et ecce tenebrae durae, et tenebrae in stupore eorum.

6 (1) Et fuit in anno illo, quo mortuus est Ozia rex, vidi Dominum sedentem super thronos excelsos et elevatos, et plenum erat templum illud gloriā Domini. (2) Et Seraphim stabant circa eum: sex alas habebat unus et sex alter; et duabus tegebant facies suas, et duabus tegebant pedes suos, et duabus volabant. (3) Clamabant unus ad alterum, et dicebant: Sanctus est, sanctus est, sanctus est Dominus Sabaot'. Pleni sunt caeli et terra gloriā eius! (4) Et elevatum est superliminare illud propter vocem illam, quam clamabant, et templum illud repletum est ture. (5) Et dixi: Vae mihi misero, quia maereo quod homo sum et impura labia habeo, et in medio populi qui impura labia habet ego habito, et regem Dominum Sabaot' ego oculis meis vidi.

(6) Et missus est ad me unus Seraphim, et in manu sua habebat prunam, quam forcipeprehendit de altari. (7) Et tetigit os meum, et dixit: Ecce tetigit hoc labia tua, et auferet iniquitates tuas, et peccata tua mundabit. (8) Et audivi verbum Domini, et dixit: Quem mittam, aut quis ibit ad populum illum? Et dixi: Ecce sum, mitte me. (9) Et dixit: Vade et dic populo isti: Auditum audietis, et non intellegetis; et conspectu conspicietis, et non videbitis. (10) Nam incrasatum est cor populi huius, et aure graviter audierunt, et oculos suos compresserunt, ne forte videant oculo, et aure audiant, et corde intellegant, et convertantur et sanem eos.

(11) Et dixi: Usquequo, Domine? Et dixit: Donec vastentur civitates ut non habitentur, et domus ut non sint homines in eis (*lit. eā*) et terra remaneat deserta. (12) Et post hoc removebit Deus homines, et multiplicabuntur qui remanserint super terram. (13) Et rursus super eam erit etiam decima, et iterum erunt praedati, sicut terebinthi et glans, quando cadit e cortice (*lit. nido*).

7 (1) Et fuit in diebus Ak'az, filii Ioat'am, filii Oziae, regis Iuda, ascendit Raasin, rex Aram, et P'akeē, filius Romeliae, regis Israēl, in Hierosolymam ad proeliandum contra eam, et non potuerunt obsidere eam. (2) Et enarraverunt domui David et dixerunt: Consenserunt Aram et Ep'rem unā, et perterrita est anima eius (et anima populi eius), sicut movetur in silva arbor a vento. (3) Et dixit Dominus Esaiae: Egredere tu ad occurrendum Ak'az, regi Iuda, tu et reliquiae illae Iasob, filius tuus, ad piscinam illam superioris viae agri illius fullonis; (4) Et dic ei: Cave ut taceas, et ne timueris, et nēque cor tuum debile

fiat propter haec duo ligna, titiones qui fumant. Quando enim ira furoris mei erit, iterum veniam dabo. (5) Et filius Romeliae et filius Aram consiliati sunt consilium malum propter te, et dixerunt:

(6) Ascendemus in Iudaeam, et loquemur <cum> eis, et convertemus eos ad nos, et regem faciemus super eam filium Tabeel. (7) Hoc dicit Dominus Sabaot': Non stabit consilium istud, neque erit: (8) Sed caput Aram Damascus, et caput Damasco Raasin, et rursus post sexaginta et quinque annos excidet regnum illud ex Ep'rem. (9) Et caput Ep'rem Somoron <et caput Somoron> filius Romeliae; et, si non credideritis, nec intelletis. (10) Adiecit Dominus loqui ad Ak'az et dixit:

(11) Pete tibimetipsi signum a Domino tuo in profundum vel in excelsum. (12) Et dixit Ak'az: Non petam, neque tentabo Dominum. (13) Et dixit Esaia: Audite nunc, domus David: Numquid parvum est vobis molestiam exhibere hominibus? Et quomodo molestiam exhibetis Domino? (14) Propter hoc dabit vobis ipse Dominus signum: Ecce virgo concipiet et pariet filium, et vocabit nomen eius Enmanoeel. (15) Butyrum et mel comedet; antequam sciat ille vel eligat ille, spernet malum et eliget bonum.

(16) Nam, antequam sciat puer ille bonum aut malum, spernet malum et eliget bonum. Et remanebit terra propter quam tu times coram duobus illis regibus. (17) Sed adducet super te et super populum tuum et super domum patris tui, dies qui nondum venerunt, a qua die accipiet Ep'rem a Iuda regem illum Assyriorum. (18) Et erit in illa die, emittet Dominus muscas quae (*sing.*) dominabuntur dimidio fluminis Aegypti, et apem, quae est in regione Assyriae. (19) Et venient et requiescent in omnibus convallibus regionum et in foraminibus petrarum et in speluncis et in omnibus fissuris et in omnibus arboribus. (20) In illa die radet Dominus novaculā illā inebriatā trans flumen illud regis Assyriorum caput, et pilos pedum et barbam radet.

(21) Et erit in illa die, enutriet homo iuvenecam vaccarum et duas oves; (22) Et erit, propter ubertatem illam lactis butyrum comedent omnes qui remanserunt super terram. (23) Et erit in illa die, omnis locus ubi fuerint mille vites mille siclorum, desertum erit et spina. (24) Cum sagitta et arcu ingredientur illuc, quia desertum et spina erit omnis terra; (25) Et omnis mons aratione arabitur, et non veniet illuc pavor, quia erit a vastatione et spina pascuum ovium, et conculcatio vaccarum.

8 (1) Et dixit mihi Dominus: Sume tibimetipsi volumen (*lit.* chartam) involutum novum magnum, et scribe in eo stylo hominis, ut velociter auferat praedam, quia advenit. (2) Et testes fac mihi fideles homines, Huriam sacerdotem et Zak'ariam, filium Baruk'; (3) Et accessit ad prophetissam (*lit.* prophetam virginem) illam, et concepit et peperit filium. Et dixit mihi Dominus: Voca nomen eius: 'Cito praedare', 'Festinanter aufer'; (4) Nam, antequam sciat

რამეთუ ვიდრე ცნობადმდე ყრმისა მის ზადად სახელისა მამისა გინა დედისა: განძლიერდეს და წარმოიღოს ძალი დამასკესაჲ და ნატყუენავი სამარიაჲსაჲ წინაჲჲ მეფეთა ასურასტანისათა: (5) და შესძინა უფალმან სიტყუად ჩემდა მერმე. და თქუა:

f.42r

(6) ამის თჳს რამეთუ არა/ ჰნებავს ერსა ამას წყალი იგი სილოამისაჲ. რომელი ვალს მშვდობით: არამედ გნებავს რასინ და ძჳ რომელისი მეფედ თქუენ ზედა. (7) ამის თჳს აჰა ესერა აღმოიყვანოს უფალმან თქუენ ზედა წყალი იგი მდინარისაჲ. ძლიერი და ფრიალი: მეფჳ იგი ასურასტანისაჲ და ყოველი დიდებაჲ მისი: და აღმოვიდეს ყოველსა კეენებასა მავას თქუენსა. და იმოთხვიდეს ყოველთა ზედა ზღუდეთა თქუენთა: (8) და აღიღოს ჰურიასტანით კაცი რომელი შემძლებელ იყოს აღპყრობად თავისა. გინა შემძლებელი აღსრულებად რაჲსა მე: და იყოს ბანაკი მისი ესრე. ვითარცა: აღავსოს სივრცე სოფლისა შენისაჲ: ჩუენ თანა ღმერთი: (9) ცანთ წარმართთა და იძლიენით. ისმინეთ დასასრულადმდე ქუეყანისა: და განძლიერებულნი ეგე იძლიენით: უკუეთუ კუალად განსძლიერდეთ. მერმეცა იძლიენით ვე: (10) და რომელი ზრახოთ ზრახვაჲ. განვე-აქარვოს უფალმან: და სიტყუასა რომელსა იტყოდით. არა დაადგრეს თქუენ თანა. რამეთუ ჩუენ თანა ღმერთი არს:

(11) ამას იტყვს უფალი კელითა ძლიერითა ურჩთა მათ თჳს. და სლვითა გზისა ერისა ამის და იტყვან: (12) ნუ იტყვთ ფიცხელსა: რამეთუ ყოველი რომელი თქუას ერმან ამან ფიცხელ არს. შიშისა მათისა თჳს არა გეშინოდის. არცა შესძრწუნდეთ მათ გან: (13) უფალი თავადი წმიდა ყავთ. და იგი იყოს შიშ თქუენდა: (14) და უკუეთუ მისა მოსავ იყო. იყოს შენდა სიწმიდე: და არცა ვითარცა ლოდსა დაბრკოლებისასა შეემთხვნეთ. და არცა ვითარცა კლდესა საცთურისასა. ზოლო სახლი იაკობისი საფრკითა და საცთურითა სხენან იზრუსალემს: (15) ამის თჳს უძღურ იქმნნენ მრავალნი: დაეცნენ და შეიმუსრნენ: და მიიახლნენ და შეიპყრნენ კაცნი კრძალულებით:

f.42v

(16) მაშინ ცხად იყვნენ/ აღბეჭდულნი იგი შჯულსა არა სწავლად: (17) და სოქუა: უგებდე ღმერთსა რომელმან გარე-მიაქცია პირი მისი სახლისა გან იაკობისა. და ვიყო მე მოსავ მისი: (18) აჰა ესერა მე და ყრმანი რომელნი მომცნა მე ღმერთმან: და იყოს სასწაულებად და ნიშებად სახლსა ისრაჲლისასა უფლისა მიერ საბაოთისა. რომელი დამკვდრებულ არს მთასა სიონსა: (19) და უკუეთუ გრქუან თქუენ: ეძიებდით მუცლით-მეზღაპრებთა ქუეყანით-მკმობელთა. რომელნი მუცლით კმობენ. არა ერი არს ღმრთისა მიმართ მათისა. რამეთუ გამოეძიებენ ცხოველთა თჳს მკუდართა გან. (20) რამეთუ შჯული შესაწევნელად მოეცა. რაჲთა არა თქუან ვითარცა სიტყუად ესე. რომლისა თჳს არა არს ქრთამის ცემა მის თჳს:

(21) და მოიწიოს თქუენ ზედა ფიცხელი სიყმილი: და იყოს გმწიოდის. შესწუხნეთ. და ბოროტსა იტყოდით მთავრისა თჳს. და მსოფელთა. და აღიხილ(ნ)ენ თუალნი ზეცად აღმართ. (22) და ქუეყანად დაღმართ: და აჰა ესერა უპურებაჲ იწროჲ და ბნელი. ჭირი და იწროებაჲ. და წყუდიადი ვიდრე ვერ ხედვად. და არა წარიწიროს რომელი იწროებასა იყოს ვიდრე ჟამადმდე:

9

(1) ესე პირველად იყოს ადრე: სოფელი ზაბულონისი ქუეყანაჲ ნეფთალემისი. და სხუანი რომელნი ზღვს-კიდესა არიან. და წიად იორდანესა ადგილი გალილეაჲსაჲ წარმართთაჲ: (2) ერი რომელი ვიდოდა ბნელსა იხილა ნათელი დიდი: რომელნი დამკვდრებულ იყვნეს სოფელსა აჩრდილთა სიკუდილისათა.

puer ille vocare nomen patris aut matris, roborabitur et auferet potentiam Damasci et praedam Samariae coram regibus Assyriae. (5) Et adiecit Dominus loqui ad me rursus et dixit:

(6) Propter hoc quod non vult populus hic aquam illam Siloam, quae vadit in pace, sed vultis *habere* Raasin et filium Romeliae regem super vos, (7) Propter hoc ecce adducet Dominus super vos aquam illam fluminis fortem et multam, regem illum Assyriae et omnem gloriam eius; et ascendet in omnes convalles istas vestras et delectabitur super omnes muros vestros: (8) Et tollet de Iudaea hominem qui poterit extollere caput, vel qui poterit perficere aliquid. Et erunt castra eius ita ut adimpleat latitudinem regionis tuae. Nobiscum *est* Deus. (9) Scitote, gentes, et victae estis: audite usque ad finem terrae, et, roboratae istae, victae estis: si iterum roboramini, rursus quoque victae quidem estis. (10) Et quod consiliabimini consilium, dissipabit quoque Dominus; et verbum quod dixeritis non remanebit vobiscum, quia nobiscum Deus est.

(11) Hoc dicit Dominus: In manu forti propter inoboedientes illos et in gressu viae populi huius, et dicunt: (12) Ne dixeritis: Durum, quia omne quod dicet populus hic, durum est: propter timorem eorum non timebitis neque conturbabimini propter eos. (13) Dominum ipsum sanctificate, et ille erit pavor vobis. (14) Et, si in eum sperabis, erit tibi sanctificatio. Et neque sicut ad lapidem offensionis offendetis, et neque sicut ad petram scandali, domus autem Iacob in laqueum et in scandalum sunt in Hierosolyma. (15) Propter hoc debiles fient multi; cadent et conterentur, et appropinquabunt et apprehendent homines tuto.

(16) Tunc manifesti erunt signati illi ut legem non discant: (17) Et dices: Exspectabo Dominum, qui avertit faciem suam a domo Iacob, et sperabo in eum. (18) Ecce ego et pueri quos dedit mihi Deus. Et erit in signa et in portenta in domo Israël a Domino Sabaot', qui habitat in monte Sion. (19) Et si dixerint vobis: Quaerite ventriloquos, e terra vocem edentes, qui e ventre vocem edunt, *nonne* populus est ad Deum suum? Nam exquirunt de vivis a mortuis. (20) Lex enim ad iuvandum data est, ne dicerent: Secundum verbum hoc, propter quod non datur munus propter illud.

(21) Et adveniet super vos dura fames. Et erit, *cum* esurietis, maerebitis et malum dicetis de principe et de *rebus* patriis; et tollent oculos ad caelum sursum, (22) Et ad terram deorsum. Et ecce frumenti inopia angusta et tenebrae, afflictio et angustiae et caligo ita ut non videant, et non desperabit qui in angustiis erit usque ad *idoneum* tempus.

9 (1) Hoc primum erit cito: regio Zabulon, terra Nep't'alem, et alii qui ad maris litus sunt, et trans Iordanem, locus Galilaeae gentilium, (2) Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam: qui habitabant in regione

ნათელი გამობრწყინდა თქვენ ზედა: (3) უმრავლესი ერისაჲ რომელი შთაიყვანენ სიხარულითა შენითა. და იხარებდენ წინაშე შენსა. ვითარცა რომელნი იგი იხარებდეს საღეწავსა ზედა. და ვითარცა რომელნი განიყოფედ ნატყუნავსა: (4) რამეთუ მოღებულ არს უღელი. რომელი დადებულ იყო მათ ზედა. და კუერთხი რომელი იყო ქედსა ზედა/ მათსა: რამეთუ კუერთხი იგი ურჩთაჲ განაქარვა. ვითარცა დღე იგი მადიამისაჲ: (5) რამეთუ ყოველი სამოსელი ზაკუვით შეკრებული და სამკაული ცვალებით მიუზღონ. და ინებონ უკუეთუმცა იყვნეს ცეცხლითა შემწუარ:

f.43r

(6) რამეთუ ყრმაჲ იშვა ჩუენდა ძვ. და მოგუეცა რომლისა მთავრობაჲ იყო მკართა მისთა: და პრქვან სახელი მისი დიდისა ზრახვისა ანგელოზ: საკვრველ თანა მზრახველ. ღმერთი ძლიერი. კელმწიფვ. მთავარი მშვდობისაჲ. მამაჲ მერმისა საუკუნისაჲ რამეთუ მოვაწიო მშვდობაჲ მთავართა ზედა მშვდობაჲ და სიცოცხლჲ მისა: (7) დიდ არს მთავრობაჲ მისი. და მშვდობისა მისისა არა არს საზღვარ: საყდარსა მას დავითისსა დაჯდეს. და სუფევაჲ მისი განუმარჯოს მას და განაძლიეროს იგი სიმართლითა და ჯეროვანებითა ამიერითგან და მიუკუნისამდე: შურმან უფლისა საბათისმან ყო ესე ყოველი: (8) სიკუდილი მიაგლინა უფალმან იაკობისსა ზედა: მიიწია ისრაჲლსა. (9) და ცნას ყოველმან ერმან ეფრამისმან. და რომელნი სხენან სამარიას. გინებით და მაღლითა გულითა იტყვან: (10) ალიზნი დაცემულ არიან. არამედ მოვედით და გამოვჰკუეთოთ ქვები: (10) და მოვჰკაფოთ ლელუსულები და ნაძვ და ვიშწნოთ თავისა ჩუენისა გოდოლი:

(11) და დასცნეს ღმერთმან რომელნი აღდგომილ არიან მათსა ზედა. სიონსა და იზრუსალემს. და მტერნი იუდაჲსნი განაქარენეს: (12) ასურნი მზის აღმოსავალით და იონნი მზის დასავალით. რომელნი შემჰამენ ერსა ჩემსა ყოვლითა პირითა. ამას ყოველსა ზედა არა მოიქცა გულის წყრომაჲ მისი. არამედ მერმეცა კელი მისი მაღალ ვე არს: (13) და ერი იგი არა ვე მოიქცა ვიდრემდე იწყლა და უფალი არა გამოიძიეს: (14) და მოუსპო უფალმან ისრაჲლისა გან თავი და ბოლოჲ: დიდი და მცირე ერთსა შინა დღესა. მოხუცებული და /თუალსაგებელი: ესე არს დასაბამი: (15) და წინაწარმეტყუელი. რომელი ასწავებს უშჯულოებასა. ესე არს ბოლოჲ:

f.43v

(16) და იყვნენ რომელნი ჰნატრიდენ ერსა ამას სცთებოდინან. და აცთუნებდენ რაჲთა შთანთქნენ იგინი: (17) ამის თჳს ჭაბუკთა მათთა ზედა არა იხარებდეს ღმერთი: და ობოლნი მათნი არა შეიწყალნეს. რამეთუ ყოველნი უშჯულო და უკეთურ არიან: ყოველი პირი იტყვს სიცრუევსა: ამას ყოველსა ზედა არა მოიქცა გულის წყრომაჲ მისი. არამედ მერმეცა კელი მისი მაღალ ვე არს: (18) და ეგზებოდის ვითარცა ცეცხლი უშჯულოებაჲ. და ვითარცა კლერტი კმელი შეიჭამოს ცეცხლისა გან და აღატყდებოდის მაღნარსა შინა ტყეთასა. და თანად შეჭამოს გარემო ბორცუთა ყოველი: (19) გულის წყრომითა რისხვისა უფლისაჲთა თანა დაიწუეს ქუეყანაჲ ყოველი: და იყოს ერი ვითარცა ცეცხლითა შემწუარ კაცმან ძმაჲ თჳსი არა შეიწყალოს. (20) არამედ მიაქციოს მარჯუენით. რამეთუ ჰმშიოდის და შემჰამდეს მარცხენითა გან. და ვერ განძღეს კაცი ჭამითა კორცისა მკლავისა თჳსისაჲთა:

(21) რამეთუ ჰამდეს ეფრემ მანასესსა. და მანასე ეფრემისსა რამეთუ ერთბამად მოიცვენ იუდაჲ: (22) ამას ყოველსა ზედა არა მოიქცა გულის წყრომაჲ მისი. არამედ მერმეცა კელი მისი მაღალ ვე არს:

umbrarum mortis, lux resplenduit super vos. (3) *Pars* maior populi quam deduxisti in laetitiā tuā, et laetabuntur coram te sicut qui laetabantur in triturā (*lit.* super trituram) et sicut qui dividunt praedam. (4) Nam sublatum est iugum, quod impositum erat eis, et virga quae erat super collum eorum: virgam enim illam inoboedientium dispersit sicut *in* die illa Madian. (5) Nam omne vestimentum dolo collectum et ornamentum per commutationem reddent; et volent, si fuissent igne combusta.

(6) Etenim puer natus est nobis filius et datus est nobis, cuius principatus fuit in umeris eius, et dicitur nomen eius: Magni consilii angelus, admirabilis consiliarius, Deus fortis, Imperator (*i.q.* ἐξουσιαστής), Princeps pacis, Pater futuri saeculi; nam adducam pacem super principes, pacem et vitam ad eum.

(7) Magnū est principatus eius, et pacis eius non est finis. *Super* thronum illum David sedebit, et regnum eius succedet ei; et corroborabit id *in* iustitia et decentia abhinc et ad saeculum. Zelus Domini Sabaot^r fecit hoc omne.

(8) Mortem misit Dominus super Iacob; pervenit super Israël; (9) Et sciet omnis populus Ep^rem et qui sunt in Samaria; cum arrogantia et alto corde dicunt: (10) Lateres ceciderunt, sed venite et excidemus lapides et succidemus sycomorum (*lit.* ficum campestem) et cedrum, et aedificabimus nobismetipsis turrin;

(11) <Et> percutiet Deus *eos* qui surrexerunt in montem Sion et *in* Hierosolymam, et hostes Iuda disperget, (12) Syros ab oriente et Graecos ab occidente, qui devorant populum meum toto ore. In hoc omni non aversus est furor eius, sed iterum quoque manus eius etiam alta est. (13) Et populus ille non etiam reversus est donec vulneratus est, et Dominum non inquisierunt. (14) Et abstulit Dominus ab Israël caput et caudam, magnum et parvum in una die, senem et hypocritam — hoc est initium — (15) Et prophetam qui docet iniquitatem — haec est cauda —

(16) Et erunt, *ii* qui beatificabunt populum hunc decipientur, et decipient ut inglutiant eos. (17) Propter hoc de adolescentibus eorum non laetabitur Deus, et orphanorum eorum non miserebitur, quia omnes iniqui et mali sunt: omne os loquitur mendacium. In hoc omni non aversus est furor eius, sed iterum quoque manus eius etiam alta est. (18) Et accendetur sicut ignis iniquitas, et sicut vepres siccus devorabitur ab igne, et succendetur in dumeto silvarum, et unā devorabit in circuitu collium omne: (19) A furore irae Domini combusta est terra tota, et erit populus sicut igne combustus. Vir fratris sui non miserebitur, (20) Sed convertet *se* ad dexteram quia esuriet, et devorabit a sinistris, et non *poterit* saturari homo edendo carnem brachii sui:

(21) Nam edet Ep^rem Manassen, et Manasse Ep^rem, quia unā circumsedent Iudam. (22) In hoc omni non aversus est furor eius, sed iterum quoque manus eius etiam alta est.

10

(1) ვაჲ რომელნი წერენ უკეთურებასა. რამეთუ წერენ და უკეთურებასა წერენ. (2) გარდააქცევენ საშჯელსა დავრდომილისასა. და მოიტაცებენ განკითხვასა გლახაკთა ერისა ჩემისათა. რამათამცა იყვნეს მათა ქურიენი მისატაცებელ. და ობოლნი წარსატყუენველ: (3) და რაჲ მე ყონ ღღესა მას მოხედვისასა: რამეთუ ჭირი თქუენი შორით მოიწიოს. და ვისა მიივლტოდით რამთა შეწვენაჲ პპოოთ: და სადა დაუტეოთ ღიდებაჲ თქუენი. რამთა არა შესცვვეთ წარმყვა/ნებელთა. და ქუეშჳ მოკლულთა დაეცნენ: (4) და ამას ყოველსა ზედა არა მოიქცა გულის_წყრომაჲ მისი. არამედ მერმეცა კელი მისი მაღალ ვე არს: (5) ვაჲ ასურასტანელთა კუერთხსა გულის_წყრომისა ჩემისასა. და რისხვაჲ არს კელთა მათთა:

f.44r

(6) რისხვაჲ ჩემი ნათესავსა ზედა უშჯულოსა მივაგლინო. და ერსა ჩემსა ზედა უბრძანო ტყუენვაჲ და ავრობაჲ. და დათრგუნვაჲ ქალაქთაჲ. და დასხმად იგინი მტუერად გზათა: (7) ხოლო მას არა ესრეთ გულსა მოუკდა. სულითა თვსითა არა ესრეთ განიზრახა. არამედ განიშორა გონებითა თვსითა თესლებსა მოსრვად არა მცირედსა: (8) და უკუეთუ ჰრქუან მას: არა შენ ხოლო ხარ მთავარ: (9) და თქვს: არა დავიპყარ სოფელი ზემო კერძო ბაბილონსა. და ქალანესა სადა იგი გოდოლი შენებულ იყო: და დავიპყარ არაბიაჲ. და დამასკჳ. და სამარიაჲ. (10) ვითადცა ესე დავიპყარ. ეგრეცა ყოველი სოფელი დავიპყარ. ლალადებ(დ)ით გამოქანდაკებულნი ისრუსალემს. და სამარიას.

(11) (. . .) და კელით_ქმნულნი რაჟამს აღასრულოს უფალმან ყოფად ესე ყოველი. მთასა ზედა (სიონსა) და ისრუსალემს. მოავლინოს გონებასა მას ზედა ღიდსა. და მთავარსა მას ზედა ასურასტანელთასა. და სიმაღლესა მას ღიდებისა თუალთა მისთასა: (13) რამეთუ თქუა: ძალითა ჩემითა ვყო. და სიბრძნითა გულის_კმის_ყოფისა ჩემისაჲთა მოვიპყრნე საზღვარხი თესლებისანი. და ძალი მათი წარმოვიღო: (14) და შევძრნე ქალაქნი დამკვდრებულნი. და სოფელი ყოველი დავიპყრა კელითა ჩემითა. ვითადცა მართუენი და ვითადცა დაშთომილნი კუერცხნი აღვიხუნე. და არა ვინ იყოს რომელი განმერეს მე. ანუ სიტყუა მი(უ)გოს მე: (15) ნუ უკუშ იდიდოს ცული თვნიერ მკუეთელისა. ანუ/ აღმაღლდეს ხერხი თვნიერ მზიდველისა მისისა: ეგრეთ ვე ვითარცა იგი ვინ აღიღის კუერთხი. ანუ წათი. და არა ეგრე:

f.44v

(16) არამედ მოავ(ლ)ინოს უფალმან საბაოთ: შენსა მას პატიოსნებასა ზედა უპატიოებაჲ. და ღიდებასა შენსა ზედა ცეცხლი აღგზებული აღატყდებოდის: (17) და იყოს ნათელი ისრაჳლისაჲ ვითარცა ალითა აღგზებულ. და წმიდა ყოს იგი და შეწუას. და შეშჳამდეს ვითარცა თივასა ტყესა: (18) მას ღღესა შინა დაშრტენ მთანი და ბორცუნი და მაღნარნი. და შეშჳამდეს სულითგან კორცადმდე: და იყოს რომელი იგი ივლტოდის ვითარცა იგი ვინ ივლტინ აღისა გან აგზებულისა: (19) და რომელნი დაშთენ მათ გან. იყვნენ რიცხვთ. და ყრმამან მცირემან დაწერნეს იგინი: (20) მას ღღესა შინა არღარა შეეძინოს ნეშტი ისრაჳლისაჲ: და ცხოვრებულნი იაკობისნი არღარა მოსავ იყვნენ მავნებელთა მათთა. არამედ იყვნენ მოსავ ღმრთისა წმიდისა ისრაჳლისა ჭეშმარიტებით.

(21) და მოაქციოს ნეშტმან იაკობისმან ძლიერისა: (22) დაღათუ იყოს ერი შენი ისრაჳლ ვითარცა მქვშაჲ ზღვსაჲ. ნეშტი მათი ოდენ ცხონდეს: (23) რამეთუ სიტყუაჲ აღმასრულებელი და შემოკლებული სიმაართლით (რამეთუ სიტყუაჲ შემოკლებული): ყოს უფალმან ყოველსა ზედა სოფელსა: (24) ამის თვს ამას იტყვს უფალი საბაოთ: ნუ გეშინინ ერო ჩემო. რომელნი დამკვდრებულ

10

(1) Vae *eis* qui scribunt malitiam, quia scribunt et malitiam scribunt. (2) Pervertunt iudicium *hominis* lapsi, et arripiunt causam pauperum populi mei, *ita* ut essent eis viduae praeda et orphani spoliatio. (3) Et quidnam facient in die visitationis (*vel* scrutationis), quia afflictio vestra de longinquo veniet? Et ad quem confugietis, ut auxilium inveniatis? Et ubi relinquetis gloriam vestram, ne incidatis in *eos* qui abducunt, et sub interfectos cadant? (4) Et in hoc omni non aversus est furor eius, sed iterum quoque manus eius etiam alta est. (5) Vae Assyriis, virgæ furoris mei, et ira est in manibus eorum.

(6) Iram meam in gentem iniquam mittam; et contra populum meum praecipiam spoliationem et praedationem et conculcationem civitatum et ad faciendos eos *in* pulverem viarum. (7) Ei autem non sic in cor venit: in anima sua non sic consiliatus est, sed sese removet in cogitatione sua ad gentes delendas non paucas. (8) Et si dicent ei: Nonne tu solum es princeps? (9) Et dicit: Nonne cepi regionem superiorem in Babylone, et K'alane ubi turris aedificata erat, et cepi Arabiam et Damascum et Samariam? (10) Quemadmodum hoc cepi, sic quoque omnem regionem capiam. Ululate, sculptilia, in Hierosolymis et in Samaria.

(11) (. . .) et manufacta eius, sic faciam Hierosolymis et manufactis eius. (12) Et erit, cum perfecerit Dominus ut faciat hoc omne in monte (Sion) et in Hierosolymis, mittet super mentem illam magnam et super principem illum Assyriorum et *super* altitudinem illam gloriae oculorum eius. (13) Nam dixit: *In* potentia mea faciam, et *in* sapientia intellectus mei capiam fines gentium, et potentiam earum tollam, (14) Et commovebo civitates habitatas, et regionem totam capiam in manu mea sicut pullos, et sicut derelicta ova auferam, et nemo erit qui fugiet me vel verbum reddet mihi. (15) Num forte gloriabitur securis sine secante, vel exaltabitur serra sine trahente se? Eodem modo sicut aliquis tollit fustem aut baculum, et non hoc modo,

(16) Sed mittet Dominus Sabaot' super tuum illud decus dedecus, et super gloriam tuam ignis ardens accendetur; (17) Et erit lumen Israël sicut flammā accensum, et sanctum faciet eum et aduret, et devorabit sicut herbam silvam. (18) In illa die exstinguentur montes et colles et silvae, et devorabit ab anima usque ad carnem: et erit *ille* qui fugiet sicut *ille* qui fugit a flamma ardenti. (19) Et qui relinquentur ex eis erunt pauci numero, et puer parvulus describet eos. (20) In illa die iam non adicietur residuum Israël, et *illi* qui servati sunt de Iacob iam non confident laedentibus se, sed confident Deo Sancto Israël in veritate,

(21) Et convertet se residuum Iacob ad Fortem: (22) Etsi erit populus tuus Israël velut harena maris, residuum eorum tantummodo salvabitur. (23) Nam verbum *est* perficiens et abbreviatum in iustitia, (quia verbum abbreviatum) faciet Dominus super omnem regionem. (24) Propter hoc hoc dicit Dominus Sabaot': Ne timueris, popule mi, qui habitatis in Sion, prop-

ხართ სიონს. ასურასტანელთა თვს. რამეთუ კუერთხითა დაგცე(ს) შენ: რამეთუ გუემაჲ მოვაწიო შენ ზედა ხილვად შენდა გზაჲ ეგვპტისაჲ: (25) მერმე ლა მცირედ. და დასცხრეს რისხვაჲ ჩემი შენ თვს. ხოლო გულისწყრომაჲ ჩემი ზრახვასა მათსა:

f.45r (26) და აღადგინოს ღმერთმან ტანჯვაჲ მათ ზედა წყლულებისა მისებრ მადიამისა ადგილსა ქირისასა. ხოლო გულისწყრომაჲ მისი გზასა მას ზღვთა კერძო ეგვპტედ მიმართ: (27) და იყოს მას დღესა შინა. მოგელოს უღელი მისი/ ქედისა გან შენისა. და შიში მისი შენ გან: და განირყუნეს უღელი მისი მკართა გან თქუენთა: (28) რამეთუ მოიწიოს ქალაქად ანგედ. (29) და თანა წარვლოს მაგედონი და მაქმას დადვას საჭურველი თვსი: (30) და წარვლოს კევი იგი. და მოიწიოს გაბაონდ და იქცეოდის: შიშმან შეიპყრას ჰრამაჲ ქალაქი იგი საულისი:

(31) და ივლტოდის ასული გალიმისი ესმეს ლაისსა ესმეს ანათოთსა. (32) განკრთა მედებებაჲ. და მკვდრნი გაბირისანი: (33) ჰლოცვიდენ დღეს გზასა დადგრომად ევედრებოდიათ კელითა მთაჲ ასულისა სიონისაჲ. და ბორცუნი რომელნი იყვნეს იტრუსალემს და იუდას: აჰა ესერა უფალი საბაოთ შეადრწუნებს დიდებულთა ძლიერებით ურთ: (34) და მაღალნი იგი გინებით შეიძუსრნენ. და განსაცხრომელნი იგი დამდაბლდენ. და დაეცნენ მაღალნი იგი მახვლითა. ხოლო ღობანი სიმაღლით ურთ დაეცეს:

11 (1) და გამოვიდეს კუერთხი ძირისა გან იესესისა. და ყუავილი ძირისა მისისა გან აღმოვდეს. (2) და განისუენოს მის ზედა სულმან ღმრთისამან. სულმან სიბრძნისამან. და გულისკმისყოფისამან. სულმან ზრახვისამან. და ძლიერებისამან. სულმან მეცნიერებისამან და ღმრთისმსახურებისამან: (3) და სულმან შიშისა ღმრთისამან აღავსოს იგი: არა დიდებისაებრ შჯიდეს. არცა სიტყვასაებრ ამხილებდეს. (4) არამედ შჯიდეს სიმაღლისა საშჯელსა და ამხილებდეს დიდებულთა ქუეყანისათა და მოსრას ქუეყანაჲ სიტყვთა პირისა მისისაჲთა. და სულითა ბაგეთაჲთა ავოცოს უღმრთოჲ: (5) და იყვნენ სიმაღლით მორტყმულ წელნი მისნი. და ჰეშმარიტებითა შეხუეულ გუერდნი მისნი:

f.45v (6) მაშინ ძოვდეს მგელი კრავთა თანა. და ვეფხი განისუენებდეს/ თიკანთა თანა და კბოჲ და ლომი და ზუარაკი ერთად ძოვდენ და ყრმამან ნინველმან შემოკრიბნეს იგინი: (7) კარი და დათვ ზოგად ძოვდენ. და მართუენი მათნი აღრეულად იქცეოდიათ და ლომი ვითარცა კარი ბზესა ჰამდეს: (8) და ყრმამან მცირემან კურელსა ასპიტისასა. და საწოლსა ნაშობთა ასპიტასა კელი დასდვას და არა რაჲ ავნონ: (9) და არცა უძლონ წარწყმედად არა ვის მთასა წმიდასა ჩემსა. რამეთუ აღივსო ყოველი ქუეყანაჲ მეცნიერებითა უფლისაჲთა. ვითარცა წყალმან მრავალმან დაფარის ზღუაჲ: (10) და იყოს მას დღესა შინა ძირი იესესი და რომელი იგი აღდგომად არს მთავრად წარმართთა. და მას წარმართნი ესვიდენ და იყოს განსუენებაჲ მისი პატივით:

(11) და იყოს მას დ(ღ)ესა შინა შესძინოს უფალმან ჩუენებად კელი მისი. შურობად და მოძიებად დაშოომილისა მის ნეშტისა ერისა. რომელი იგი დაუშთეს ასურასტანელთა მათ. და ეგვპტით და ბაბილონით. და ეთიოპიაჲთ. და ელამიტელთა და მზისა აღმოსავალით. და არაბიაჲთ: (12) და აღიღოს სასწაული წარმართთა მიმართ. და შეკრიბნეს წარწყმედულნი იგი ისრაჲლისანი. და განთესულნი იგი იუდაჲსნი შეკრიბნეს ოთხთა გან ფრთეთა ქუეყანისათა: (13) და მოელოს შური ეფრემისი და მტერნი იუდაჲსნი წარწყმდენ: ეფრემ არღარა ეშურობდეს იუდას. და იუდა არღარა ეშურობდეს ეფრემს. (14) და ფრინვიდენ ნავებითა უცხო-

ter Assyrios, quia in virga percutie(t) te; nam plagam adducam super te, ut videas tu viam Aegypti: (25) Rursus adhuc paululum, et cessabit ira mea propter te; furor autem meus in consilium eorum.

(26) Et suscitabit Deus tormentum super eos iuxta plagam illam Madian in loco afflictionis: furor autem eius in via illa a mari versus usque ad Aegyptum. (27) Et erit in illa die, auferetur iugum eius de collo tuo, et timor eius de te, et corrumpetur iugum eius de umeris vestris. (28) Nam adveniet in civitatem Ange, (29) Et transibit Magedon, et in Mak'ma deponet arma sua; (30) Et transibit torrentem illum et perveniet in Gabaon et versabitur. Timor capiet Hrama, civitatem illam Saül:

(31) Et fugiet filia Galim: audiet Laïs: audiet Anat'ot'; (32) Perterrita est Medebeba, et habitatores Gabir: (33) Precabuntur hodie in via ut consistent; implorabunt manu mons filiae Sion et colles qui erant in Hierosolymis et in Iuda. Ecce Dominus Sabaot' conturbat magnates cum potentia; (34) Et excelsi illi cum arrogantia conterentur, et superbi illi humiliabuntur, et cadent excelsi illi gladio; Libanus autem cum excelsitate cadet.

11 (1) Et egredietur virga de radice Iese, et flos de radice eius ascendet; (2) Et requiescet super eum spiritus Dei, spiritus sapientiae et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiae et pietatis. (3) Et spiritus timoris Dei replebit eum. Non secundum gloriam iudicabit, neque secundum verbum arguet; (4) Sed iudicabit iudicio iustitiae, et arguet magnates terrae. Et delebit terram verbo oris sui et spiritu labiorum interficiet impium, (5) Et erunt iustitiā accincti lumbi eius, et veritate involuta latera eius.

(6) Tunc pascet lupo cum agnis, et pardus requiescet cum haedis; et bos et leo et vitulus simul pascent, et puer infans congregabit eos. (7) Bos et ursus unā pascent, et catuli eorum permixte versabuntur, et leo quasi bos paleam comedet. (8) Et puer parvulus in foramen aspidis et in cubile natorum aspidum manum ponet, et nihil nocebunt, (9) Et neque poterunt perdere ullum in monte sancto meo, quia repleta est omnis terra scientiā Domini, sicut aqua multa tegit mare. (10) Et erit in illa die radix Iese, et *ille* qui surrecturus est ut princeps gentilium, et in eum gentiles sperabunt, et erit requies eius *in* honore.

(11) Et erit in illa die, adiciet Dominus ostendere manum suam, aemulari et quaerere relictum illud residuum populi, quod relinquetur *ab* Assyriis illis et *ab* Aegypto et *a* Babylone et *ab* Aethiopia et *ab* Elamitis et *ab* Oriente et *ab* Arabia. (12) Et levabit signum ad gentiles, et congregabit perditos illos Israël et dispersos illos Iuda congregabit a quattuor plagis (*lit.* alis) terrae. (13) Et auferetur zelus Ep'rem, et hostes Iuda peribunt. Ep'rem iam non aemulabitur Iuda, et Iuda iam non aemulabitur Ep'rem. (14) Et volabunt in navibus

f.46r

თათა ზღუასა ერთბამად წარმოსტყუენვიდენ მზის აღმოსავალისათა და იღუ-
მეაჲ მოაბსა ზედა პირველად კელნი დაასხნეს. ხოლო ძენი ედომისნი პირველ
ვე ერჩიდეს: (15) და მოაოკროს უფალმან ზღუაჲ იგი ეგვპტისაჲ. და დასდევს
კელი მისი მდინარესა ზედა. ქარითა სასტიკითა და განყოს იგი/ ზვდად კევად.
რაათა წიად სავალი იყოს კამიერისაჲ:

12

(16) და იყოს იგი განსავალ ნეშტისა მის ერისა ჩემისა ეგვპტეს შინა. და იყოს
ისრაელისა ვითარცა დღესა მას. რაჟამს გამოვიდოდა იგი ქუეყანით ეგვპტით:
(1) და (ს)თქუა მას დღესა შინა გაკურობოხს შენ უფალმან. რამეთუ განმირ-
ისხენ მე: და გარე წარიქციე გულის წყრომაჲ შენი და შემიწყალე მე: (2) აჰა
ესერა ღმერთი ჩემი. მაცხოვარი ჩემი უფალი. და მოსაჲ ვიყო მისა. და ვცხოვრდე
მის მიერ. და არა მეშინოდის მე რამეთუ დიდებაჲ ჩემი და ქებაჲ ჩემი. და მეყო
მე მაცხოვარი. (3) და აღმოვისოს წყალი სიხარულით წყაროთა გან ცხორებისათა:
(4) და სთქუა მას დღესა შინა უგალობდით უფალსა დაღადებდით სახელითა
მისითა: მიუთხარო წარმართთა შორის დიდებაჲ მისი: მოიკსენეთ რამეთუ აღმა-
ლდა სახელი მისი: (5) უგალობდით სახელსა უფლისასა. რამეთუ მაღალი იყო
მიუთხარო ესე ყოველსა ქუეყანასა:

13

(6) იხარებდით და მხიარულ იყვენით რომელნი დამკვდრებულ ხართ სიონს.
რამეთუ ამალღდა წმიდაჲ იგი ისრაელისაჲ შორის მისსა:
(1) ხილვაჲ ბაბილონისა თვს. რომელი იხილა ესაია ძემან ამოსისმან: (2)
მთათა ზედა ველოვანთა აღიღეთ სასწაული აღიმალღეთ კმაჲ მთათა მიმართ:
ნუგეშინის ეცით კელითა: განახუენით მთავარნო: (3) მე უბრძანო განწმედი-
ლნი არიან. და მე მოვიყვანე ივინი: გმირნი მოვლენ დაცხრომად გულის
წყრომისა ჩემისა: უხაროდის თანად. და ავინებდენ. (4) კმაჲ ნათესავთა მრავალ-
თაჲ მთასა ზედა. მსგავსი ნათესავთა მრავალთაჲ: კმაჲ მეფეთა წარმართთაჲ
შეკრებულთაჲ: (5) უფალი საბაოთ უბრძანებს ნათესავსა ჭურვილსა მბრძოლსა
მოსლვად შორით კიდითგან საფუძველით ცისაჲთ: უფალი და ჭურვილ მბრძო-
ლნი მისნი. განრყუნად სოფელსა:

f.46v

(6) დაღადებდით. რამეთუ ახლოს არს დღჳ უფლისაჲ/ და შემეუსრვაჲ ღმრ-
თისა მიერ მოიწიოს: (7) ამის თვს ყოველნი კელნი დაჰჳსნდენ. და ყოველსა
სულსა კაცისასა ეშინოდის. (8) და შეძრწუნდენ მოციქულნი. და საღმობამან
შზიპურნეს ივინი ვითარცა დედაკაცისა შობადისამან. და თანად ძვრი შეხუდეს
მოყუასსა მოყუსისა თანა. და განკრთენ და პირი მათი ვითარცა ალისა გან იცე-
ალოს: (9) რამეთუ აჰა ესერა დღჳ უფლისაჲ მოვალს უკუთრებელი გულის წყ-
რომითა და რისხვითა დადებად ყოველი სოფელი ოკრად და ცოდვილნი წარწყმ-
ედად მის გან: (10) რამეთუ ვარსკულავნი ცისანი და ორიონნი. და ყოველმან
სამკაულმან ცისამან ნათელი მათი არა მოსცენ: და დაბნელდეს მზისა აღმოსავალი.
და მთოვარემან არა მოსცეს ნათელი თვსი:

(11) და გამცნო ყოვლისა სოფლისა თვს ბოროტი და უღმრთოთა ცოდვანი
მათნი: და წარ(ვ)აწყმიდო გინებაჲ უშჯულოთაჲ. და გინებაჲ ამპარტავანთაჲ
დავამდაბლო: (12) და იყვენ დაშთომილნი იგი პატიოსან უფროჲს ვიდრე
ოქროჲ გამოუკურვებელი და კაცი უპატიოსნეს იყოს უფროჲს ვიდრე ანთ-
რაკი სოფირით: (13) რამეთუ ცაჲ განრისხნეს და ქუეყანაჲ შეი(ძ)რას საფუძვე-
ლით ურთ თვსით გულის წყრომითა რისხვისა უფლისა საბაოთისითა. დღესა
მას ოდეს მოიწიოს გულის წყრომაჲ მისი: (14) და იყვენ ნეშტნი იგი ვითარცა
ჭურციკნი მეოტნი. და ვითარცა ცხოვარნი შეცთომილნი: და არა ვინ იყოს შემ-

alienigenarum; mare unā praedabuntur, <filios> Orientis, et Idumaeam; super Moab primum manus imposuerunt. Filii autem Edom primo oboedierunt. (15) Et vastabit Dominus mare illud Aegypti, et ponet manum suam super flumen *cum* vento vehementi, et dividet illud in septem torrentes, ita ut transeat illud calceatus;

(16) Et erit ille exitus residuo illi populi mei in Aegypto, et erit Israëli, sicut in die illa quando egrediebatur ille de terra Aegypti.

12 (1) Et dices in illa die: Benedicet tibi Dominus, quia iratus es mihi, et avertisti furorem tuum et misertus es mei. (2) Ecce Deus meus, salvator meus Dominus, et confidam ei, et salvabor per eum, et non timebo ego, quia gloria mea et laus mea *est*, et factus est mihi salvator; (3) Et hauriet aquam in laetitia de fontibus salutis. (4) Et dices in illa die: Cantate Domino, clamate in nomine eius; narrate inter gentiles gloriam eius; mementote quia exaltatum est nomen eius. (5) Cantate nomen Domini, quia excelsum erat: narrate hoc in omni terra.

(6) Laetamini et laeti estote, qui habitatis in Sion, quia exaltatus est Sanctus ille Israël in medio eius.

13 (1) Visio de Babylone, quam vidit Esaia, filius Amos. (2) Super montes campestres levate signum, exaltate vocem ad montes: consolamini manu, aperite, o principes. (3) Ego praecipiam; purificati sunt; et ego adducam eos. Gigantes veniunt ut cesset furor meus; gaudebunt unā et insolescent. (4) Vox gentium multarum super montes *est* similis *voci* gentium multarum, vox regum *est vox* gentilium congregatorum. (5) Dominus Sabaot^r praecipit genti armatae bellatrici, ut veniat e longinquo a summitate fundamenti caeli; Dominus et armati bellatores eius *veniunt* ad perdendam terram.

(6) Clamate, quia prope est dies Domini, et contritio a Deo adveniet. (7) Propter hoc omnes manus dissolventur, et omnis spiritus hominis timebit; (8) Et conturbabuntur legati, et dolor tenebit eos sicut *dolor* mulieris par-turientis. Et simul malum accidet proximo cum proximo, et expavescent, et facies eorum sicut a flamma mutabitur. (9) Nam ecce dies Domini venit insanabilis *cum* furore et ira, ad ponendum omnem mundum desertum et ad perdendos peccatores de eo. (10) Etenim stellae caeli et Oriones (*sic*) et omne ornamentum caeli lumen suum non dabunt; et obtenebrabitur ortus solis, et luna non dabit lumen suum.

(11) Et mandabo propter totum mundum malum et propter impios peccata eorum, et perdam arrogantiam iniquorum, et arrogantiam superbiorum humiliabo. (12) Et erunt relictis illi pretiosi magis quam aurum igne non examinandum, et homo pretiosus magis quam carbunculus e Sop'ir; (13) Nam caelum irascetur, et terra movebitur cum fundamento suo *propter* furorem irae Domini Sabaot^r, in die illa quando adveniet furor eius. (14) Et erunt residua illa sicut antilopes fugientes et sicut oves errantes; et nemo erit *qui* congreget, ita

კრებელ' ვითარცა კაცი მიიქცეს ერისა თვისისა. და კაცი სოფლად თვსა მიიქცეს: (15) და რომელი დაეპყრას განიგუმიროს. და რომელნი შეკრებულ იყვნენ. მახვლითა დაეცნენ:

f.47r (16) და შვილნი მათნი წინაშე მათსა დაითქნენ. და ცოლნი მათნი მიიყვანნენ. და სახლნი მათნი გამოტყუენნენ: (17) აჰა ესერა აღვადგინე თქუენ ზედა უყიკნი' რომელთა არა შე/ურაცხიეს ვეცხლი. არცა უკმს ოქროჲ: (18) მშვლდები ჭაბუკთაჲ შემუსრონ. და შვილნი თქუენნი არა შეიწყალნენ. არცა ნაშობთა თქუენთა ერიდნენ თუალითა მათითა. (19) და იყოს ბაბილონი რომელ ჰრქვან პატიოსან მეფეთა მიერ ქალდეველთა. ვითარცა დააქცია ღმერთმან სოდომჲ და გომორჲ. (20) არა დაემკდროს უკუნისამდე ჟამთა' არცა შევიდენ მუნ მრავალითგან ნათესავით' არა განვიდენ მიერ არაბიელნი არცა მწყემსნი განისუენებდენ მას შინა:

(21) არამედ განისუენებდენ მუნ მკეცი. და აღივსნენ სახლნი მათნი ოხრითა. და მუნ განისუენებდენ ურჩხულნი. და ეშმაკნი როკვიდენ მუნ: (22) და ვირდევნი მუნ დაემკდრნენ: და გრძობთა მართულს ისხნენ სახლთა შინა მისთა: და ტაძართა შინა საშუებელისა მათისათა ადრე მოიწიოს' და არა ყოვნოს' და დღენი მისნი არა განგრძნენ:

14 (1) და შეიწყალოს უფალმან იაკობი. და გამოარჩიოს მერმე ისრაჲლი: და განისუენებდენ ქუეყანასა მათსა. და ქუეყანისა საზღვარი შეეძინენ მათ. და შეერთნენ სახლსა იაკობისსა: (2) და მოიყვანნენ იგინი წარმართთა. და შეიყვანნენ იგინი ადგილსა ვე თვსსა: დაიმკდრონ იგი და განმრავლდენ ქუეყანასა ზედა ღმრთისასა მონებად და მკვევებად: და იყვნენ წარტ(ყ)უენულ წარმტყუენველნი მათნი: და ეუფლნენ მათ. რომელნი იგი უფლებენ მათ ზედა: (3) და იყოს მას დღესა შინა განგისუენოს შენ უფალმან. საღმობისა გან შენისა. და გულის წყრომისა გან და მონებისა გან ფიცხლისა. რომელსა ჰმონებთ მათ: (4) მოიღო გოდებაჲ ესე მეფესა ზედა ბაბილონისასა: და სთქუა მას დღესა შინა ვითარმედ დაცხრომილ არს მიმკდელი იგი. და დადუმებულ არს მასწრაფებელი იგი: (5) შემუსრა უფალმან უღელი იგი ცოდვილთაჲ. და უღელი იგი მთავართაჲ. და მოსრნეს ნათესავნი წყლულებითა უკურნებელითა:

f.47v (6) მოსრვად წარმართთა გულის წყრომითა' და წყლვად და არა ერიდა: (7) განისუენა ქუეყანამან ყოველმან სასოებით და ღალატებს სიხარულით: (8) და ხენი ლიბანისანი იხარებდეს შენდამი. და ნაძუთა ლიბანისათა გრქუან შენ' ვინამოგან შენ დაიძინე. არა ვინ აღმოვიდეს კაფად ჩუენდა: (9) ჯოჯოხეთი ქუეშჲ კერძო განმწარდა შემთხუევისა შენსა: მორაჲ ხვდოდე შენ. აღადგინნა შენ ზედა გმირნი. რომელნი ჰმთავრობდეს ქუეყანასა' რომელნი აღდგენ საყდართა გან მათთა ყოველნი მეფენი წარმართთანი' (10) ყოველთა მოგიგონ და გრქუან შენ' და შენცა შევებიყარ ვითარცა ჩუენ. და ჩუენ თანა შერაცხილ ხარ:

(11) შთავდა ჯოჯოხეთა დიდებაჲ შენი და მრავალი მხიარულებჲა შენი: ქუეშჲ შენსა დაგირეცონ დაღბოლვაჲ. და დასაფარველ შენდა მატლი: (12) ვითარ გარდამოვარდა ზეცით მთიები იგი. რომელი განთიად აღმოვალს. შეიმუსრა ქუეყანასა რომელი წარავლინებდა ყოველთა მიმართ წარმართთა: (13) შენ სთქუ გონებასა შენსა' ზეცად აღვიდე. და ზედა ვარსკულავთა ცისათა' და დავიდგნე საყდარნი ჩემნი. და დავჯდე მთასა მაღალსა. მათთა ზედა მაღალთა ჩრდილოთ: (14) აღვიდე ზედა ღრუბელთა და ვიყო მე მსგავს მაღლისა. (15) ხოლო აწ

ut homo revertatur ad populum suum, et homo in regionem suam revertatur.

(15) Et qui captus erit, transfigetur, et qui congregati fuerint, in gladio cadent;

(16) Et filii eorum coram eis allidentur, et uxores eorum abducentur, et domus eorum spoliabuntur. (17) Ecce suscitabo super vos Medos (*Užikni*), qui non aestimaverunt argentum, neque *eis* opus est auri: (18) Arcus iuvenum conterent, et filiorum vestrorum non miserebuntur, neque natis vestris parcent oculo suo. (19) Et erit Babylon quam dicunt pretiosam per reges Chaldaeorum, sicut evertit Dominus Sodomam et Gomorrham; (20) Non habitabitur usque ad saeculum temporum, neque ingredientur illuc a multa generatione, neque exhibunt inde Arabes, neque pastores requiescent in ea.

(21) Sed requiescent ibi bestiae, et replebuntur domus eorum strepitu; et ibi requiescent sirenes et daemonia saltabunt ibi; (22) Et onocentauri ibi habitabunt, et erinacei pullum habebunt in domibus eius; et in palatiis delectamenti eorum cito adveniet et non tardabit, et dies eius non elongabuntur.

14 (1) Et miserebitur Dominus Iacob, et eliget rursus Israël; et requiescent in terra sua et terrae fines adicientur eis et adiungentur domui Iacob. (2) Et adducent eos gentiles, et introducent eos in locum quoque *suum*: hereditabunt eum et multiplicabuntur super terram Dei *in* servos et ancillas; et erunt captivi *illi* qui ceperunt eos et dominabuntur eis *illi* qui dominantur super eos. (3) Et erit in illa die, requiem dabit tibi Dominus a dolore tuo et a furore et a servitute dura qua servitis eis. (4) Sumes lamentum hoc super regem Babylonis, et dices in illa die: Quoniam cessavit exactor ille, et tacuit festinus ille. (5) Contrivit Dominus iugum illud peccatorum et iugum illud principum; et delebit gentes vulneratione insanabili

(6) Ad delendos gentiles *in* furore et ad vulnerandos, et non pepercit. (7) Conquievit omnis terra in spe, et clamat in laetitia; (8) Et arbores Libani laetabantur ad te, et cedri Libani dicent tibi: Ex quo tu dormisti, nemo ascendet qui excīdat nos. (9) Infernus *qui* subest exacerbatu est in occurso tuo, quando venies tu; suscitavit super te gigantes, qui imperabant terrae, qui suscitabunt de thronis eorum omnes reges gentilium. (10) Omnes respondebunt tibi et dicent tibi: Et tu quoque captus es etiam sicut nos, et nobiscum adnumeratus es.

(11) Descendit in infernum gloria tua, et multa laetitia tua. Tibi substernent putredinem, et operimentum *erit* tibi vermis. (12) Quomodo cecidit de caelo lucifer ille, qui mane ascendit? Contritus est in terram *ille* qui mittebat ad omnes gentiles. (13) Tu dixisti in mente tua: In caelum ascendam, et super stellas caeli et constituam thronos meos, et sedebo in monte excelso super montes excelsos ab aquilone. (14) Ascendam super nubes, et ero ego similis Excelso. (15) Nunc autem usque ad infernum descendes in fundamenta terrae.

ჯოჯოხეთამდე შთაჰკდე საფუძველთა ქუეყანისათა:

(16) რომელთა გიცოდეს შენ უკვრდეს შენ ზედა და თქუან: ესე იგი კაცი არს რომელი განარისებდა ქუეყანასა. რომელი აღსძრვიდა მეფეთა: (17) რომელმან დადვა ყოველი სოფელი ოკრად. და ქალაქნი მისნი დაარღვნა: წარტყუნულნი იგი არა განუტევნა სახიდ მათა: (18) ყოველთა მეფეთა წარმართთა დაიძინეს პატივით კაცი სახლსა შინა თვსსა: (19) ხოლო შენ განჰვარდე მათთა ზედა ვითარცა მკუდარი საძაგელი. მრავალთა თანა მომკუდართა. განგუმერილთა თანა მახვლითა შთამავალთა ჯოჯოხეთა: ვითარცა სამოსელი შესუარული სისხლითა არა იყოს წმიდა (...): (20) ქუეყანა ჩემი წარსწყმდიე. და ერი ჩემი მოჰსარ: არა დაადგრე უკუნისამდე ჭამთა. ნათესა(ვ)ო ბოროტო:

(21) განმზადენ შეილნი შენნი კლვად ცოდვისა თვს მამისა შენისა. რაათა არა აღდგენ და დაიმკდრონ ქუეყანა. და აღავსონ ქუეყანა ბრძოლითა: (22) და აღვდგე მათ ზედა. იტყვს უფალი საბაოთ: და წარვწყმიდო სახ(ე)ლი მისი ნეშტი და ნათესავი: ამას იტყვს უფალი საბაოთ: (23) დავდვა ბაბილონი ოკრად. რაათა დაიმკდრონ მას შინა გრძობთა და იყოს არა რაა: და დავდვა იგი თივისა უყად და წარსაწყმედელად: (24) ამას იტყვს უფალი საბაოთ: ვითარცა ვიტყოდე ეგრეცა იყოს: და ვითარცა მიზრახავს ეგრეცა ეგოს: (25) წარწყმედად ასურასტანელნი იგი ქუეყანით ჩემით. და მათთა გან ჩემთა. და იყვნენ დასათრგუნველ: და მოიღოს მათ გან უღელი მათი. და საკივი მათი ქედთა გან მათთა მოეღოს:

(26) ესე ზრახვა არს რომელ უზრახავს უფალსა ყოველსა ზედა სოფელსა: და ესე არს კელი მაღალი ყოველთა ზედა წარმართთა: (27) რამეთუ რაა იგი ღმერთსა წმიდასა უზრახავს ვინ განაქარვოს: და კელი მისი მაღალი ვინ მოაქციოს: (28) ხილვა მეექუსს ფილისტიმელთა ზედა: წელსა მას. რომელსა მოკუდა აქაზ მეფე. იყო სიტყუა ესე: (29) ნუ გიხარინ ყოველთა უცხოთესლთა. რამეთუ შეიმუხრა უღელი მტანჯველისა მის თქუენისა: რამეთუ თესლისა გან გუელთაჲსა გამოვდენ ნაშობნი ასპიტანნი: და ნაშობთა მათთა გან. გამოვიდენ გუელნი მგრინვალენი: (30) დასრულდენ გლახაკნი უფლისა მიერ: და/ დავრდომილნი კაცი მშვდობით განისუენებდენ: ხოლო მოსრას სიყმილმან ნათესავი შენი. და ნეშტი შენი მოესრას:

(31) ღალადებდით ბჰენი ქალაქისანი. ვალალაებდით ქალაქნი შეძრწუნებულნი. დაწესებულთა შორის მისთა: (32) და რაა მიუგონ მეფეთა წარმართთა. რამეთუ უფალმან დააფუძნა სიონი. და მის მიერ ცხოვნდენ მდბაღნი ერისანი:

15 (1) სიტყუა მოაბისი: ღამც წარწყმდა მოაბელი იგი რამეთუ ღამც წარწყმდეს ზღუდე იგი მოაბელისაჲ მის: (2) მწუხარე იქმნენით თავთა თვსთა თვს. რამეთუ წარწყმდა დებონი. სადა იგი ბომონი შენებულ იყო: მუნ ახვდეთ ტირიდ ნაბავსა მოაბელისასა: ვალალაებდით: ყოველსა თავსა სიმტიერე. და ყოველნი მკლავნი დაჭრილ: (3) უბანთა მისთა ზედა მოირტყე ძაძაჲ. და იტყებდით ერდოთა მისთა ზედა: და უბანთა მისთა ყოველნი ვალალაებდით ტირილით. (4) რამეთუ ღალადყო ესებონმან. და ელეალემან: ვიდრე ისადმდე ისმა ღალადება მათი: ამის თვს წელნი მოაბელისანი ღალადებენ: სულმან მისმან ცნას: (5) გუელი მოაბელისაჲ ღალადებს თავსა თვსსა ზედა ვიდრე სეგორადმდე. რამეთუ დიაკეული არს სამ წლისაჲ: ხოლო აღსავალსა მას ლუითისასა ტირილით აღვიდოდიან შენდა გზასა ზედა აღუნიიმ: ღალადებდეს შემუხრვაჲ და უბადრუკებაჲ და ძრვაჲ:

(6) წყალი იგი ნებრემისაჲ ოკერ იყოს. და განჰმეს. და ყოველი თივაჲ მისი

(16) Qui cognoscebant te mirabuntur super te et dicent: Hic est ille vir qui irritabat terram, qui commovebat reges, (17) Qui posuit totum mundum desertum, et urbes eius destruxit, *qui* captivos illos non dimisit in domum eorum. (18) Omnes reges gentiles dormierunt in honore, homo in domo sua. (19) Tu autem cades super montibus sicut cadaver detestandum cum multis mortuis, cum transfixis gladio, descendentibus in infernum. Sicut vestimentum maculatum sanguine non erit purum, (. . .) (20) Terram meam disperdidisti, et populum meum occidisti. Non manebis usque ad saeculum temporum, o semen malum.

(21) Praepara filios tuos, ut occidantur propter peccatum patris tui, ne consurgant et hereditent terram et impleant terram bello. (22) Et consurgam super eos, dicit Dominus Sabaot', et perdam nomen eius, reliquias et semen; hoc dicit Dominus Sabaot': (23) Ponam Babylonem desertam, ut habitent in ea erinacei; et erit nihil, et ponam eam in argillosum (*lit.* argillae) lutum et in perditionem. (24) Hoc dicit Dominus Sabaot': Sicut dicam, sic quoque erit; et, sicut consiliatus sum, sic quoque fiet, (25) Ut perdam Assyrios illos a terra mea et a montibus meis; et erunt in conculcationem, et auferetur ab eis iugum eorum et numellae eorum a collis eorum auferentur.

(26) Hoc consilium est quod consiliatus est Dominus super totum mundum, et haec est manus alta super omnes gentiles. (27) Quod enim Deus sanctus consiliatus est, quis dissipabit, et manum eius altam quis avertet? (28) Visio sexta super Philistinos. In anno illo quo mortuus est Ak'az rex, fuit verbum hoc: (29) Ne laetemini, omnes alienigenae, quia contritum est iugum tortoris illius vestri; nam e semine serpentium egredientur nati aspidum; et ex natis eorum exhibunt serpentes pennati. (30) Perficientur pauperes per Dominum, et egeni homines *in* pace requiescent. Tollet autem fames semen tuum, et reliquiae tuae tollentur.

(31) Clamate, portae civitatis, ululate, civitates conturbatae inter ordinatos eius. (32) Et quid respondebunt reges gentiles? Quia Dominus fundavit Sion et per eum salvabuntur humiles populi.

15 (1) Verbum Moab. Nocte periit Moabitis illa: nocte enim peribit murus ille Moabitudis illius. (2) Maesti estote propter vosmetipsos, quia periit Debon, ubi altare aedificatum erat. Illuc ascendetis ad flendum super Nabav Moabitudis: ululate: in omni capite calvities, et omnia brachia concisa. (3) Super plateas eius accingimini vos sacco et plorate super tecta eius, et *super* plateas eius omnes ululate cum fletu. (4) Clamavit enim Esebon et Eleale, usque ad Isa auditus est clamor eorum: propter hoc lumbi Moabitudis clamant: anima eius sciet. (5) Cor Moabitudis clamat super semetipsam usque ad Segor, quia vitula est triennis. Per ascensum autem illum Luit' cum fletu ascendent ad te in via Aduniim. Clamabant contritio et infelicitas et *terraemotus*.

(6) Aqua illa Nebrim deserta erit, et arescet et omnis herba eius deficiet;

f.49r მოაკლდეს. რამეთუ თივად ნედლი არა იყოს: (7) ნუ უკუც ესეცა განრინებად არს. რამეთუ მოვჰკადნე კვენებსა მისსა არაბიელნი. და წარიღონ იგი: (8) რამეთუ შეუდგა ღალადებაჲ ღალადებასა. საზღუარისაჲ მის მოაბელისაჲ ავალიმ: ვალაღებდაჲ მისი. ვიდრე ჯურღმულადმდე ელიმისა:/ (9) ხოლო წყალი იგი რემონისაჲ აღივსოს სისხლითა. რამეთუ მოვკადნე რემონსა ზედა არაბიელნი და აღვიღო ნათესავი მოაბისაჲ და არიელისაჲ და ნეშტნი იგი ადამადსანი:

16 (1) განვაგლინნე ვითარცა ქუეწარმავალნი ქუეყანასა ზედა: ნუ უკუც პეტრაჲცა ოკერ არს მთად იგი ასულისა სიონისაჲ. (2) რამეთუ იყო შენ ვითარცა მფრინ(ვ)ელისა აფრენილისა მართუენი გაჰმოკრებულნი. (3) ეგრე იყო შენ ასულო მოაბისაჲ. ხოლო არნონსა ზედა უმრავლესი ზრახე. უქმენით მათ საფარველი გლოვისაჲ მარადის. შოვა სამხრის ვითარცა ბნელსა ივლტოდიან: განკრთეს: ნუ გი(მ)ძიმნ: (4) დაგიმკვდრონ შენ მეოტთა მოაბისათა. გექნმენ თქუენ საფარველ წინაშე პირსა მდევნელთასა. რამეთუ მოგიხუნეს შემწენი შენნი. და მთავარი იგი წარწყმდა. რომელი იგი დასთრგუნვიდა ქუეყანასა: (5) და აღემართოს წყალობითა საყდარი. და ჯდეს მას ზედა ქეშმარიტებით. საყოფელსა დავითისსა შჯიდეს. და გამოეძიებდეს სამართალსა. და იწრაფდეს სიმართლესა:

f.49v (6) გუესმა გინებაჲ მოაბისაჲ. და მაგინებელ არს ფრიად: ამპარტავანებაჲ მისი აღვიღე არა ეგრე მისნობაჲ შენი არცა ესრეთ (7) ღალადებს მოაბელმან მოაბელისა მიმართ: ყოველნი ღალადებდენ დამკვდრებულთა მათ ზედა კედელსა კეცისასა: (8) ჰრცხუნენს ველთა ესებონისათა. იგლოვდენ სავენაკენი სებემაძსანი. შთათქმიდენ წარმართნი. დათრგუნენით სავენაკენი მისნი ვიდრე (ი)ეზერდმდე: არა შეჰკრბეთ შესცეთით უდაბნოსა. მოვლინებულნი მის მიერ დაშთეს. რამეთუ წიადკდეს ზღუასა: (9) ამის თჳს ვტიროდი ვითარცა ტირილსა იაზერიისასა ვე/ნავსა სებამცასასა: ხენი შენნი მოკაფნეს ესებონელთა და ელეალელთა. რამეთუ სამკალი შენი და სასთულეებელი შენი დავთრგუნო. და ყოველი დაეცეს: (10) და მოეღოს სიხარული და მხიარულებაჲ სავენაკეთა გან: და ვენაკთა შენთა ზედა არა იხარონ და არა დაწნიხონ ღვნოჲ საწნეხელთა. რამეთუ დაცხრომილ არს:

(11) ამის თჳს მუცელი ჩემი მოაბსა ზედა ვითარცა ქნარი ოხრიდეს. და ნაწლევნი ჩემნი ვითარცა ზღუდე. რომელი განაახლე: (12) და იყოს ვითარცა გრცხუნოლისა შენ. რამეთუ დაშურეს მოაბი ბომონთა მისთა ზედა. და შევიდეს კელითქმნულთა მისთა ლოცვად. და ვერ უძლოს განრინებად მისა: (13) ესე სიტყუაჲ არს. რომელსა იტყოდა უფალი მოაბსა ზედა. ოდესცა იგი იტყოდა. (14) და აწ იტყოდა უფალი და თქუა: სამთა წელთა სასყიდლით მოდგინისაჲ შეურაცხ ექმნეს დიდებაჲ მოაბისაჲ ყოველსა ზედა სიმდიდრესა მრავალსა: და დაშთეს მცირითა ერითა. და უპატიო იქმნეს:

17 (1) სიტყუაჲ დამასკისა თჳს: აჰა ესერა დამასკც აღიღოს ქალაქთა გან. და იყოს დასაცემელ. (2) და დაშთომილ საუკუნოდ. სადგურ სამწყსოთა. და განსასუენებელ და არა ვინ იყოს შინა განმავალ. (3) და არღარა იყოს ძლიერებაჲ შესავდრებელად იგი ეფრემისა. და არცა იყოს მეფობაჲ დამასკეს. და ნეშტი ასურთაჲ რამეთუ არა შენ უმჯობეს ხარ ძეთა ისრაელისათა და დიდებისა მათისა: (4) ამას იტყვს უფალი საბაოთ იყოს მას ღღესა შინა მოკლებდაჲ დიდებისაჲ იაკობისი. და უმრავლესი დიდებისა მისისაჲ შეიძრას. (5) და იყოს ვითარცა ვინ შეკრიბის. სამკალი მდგომარც მკლავითა თჳსითა და თავი/ კუვილისაჲ გამუხრის და იყოს ვითადცა იგი ვინ შეკრიბის თავი კუვილისაჲ კევსა შინა მყარსა:

f.50r

herba enim virens non erit. (7) Num forte haec quoque salvanda est? Adducam enim in convallem eius Arabes, et auferent eam. (8) Nam secutus est clamor clamorem, *clamor* finium illarum, *clamor* Moabitidis Agalim, ululatus eius usque ad puteum Elim. (9) Aqua autem illa Remon replebitur sanguine, quia adducam super Remon Arabes, et auferam semen Moab et Ariel et reliquias illas Adama.

(1) Emmittam sicut reptilia super terram. Num forte Petra quoque deserta est, mons ille filiae Sion? (2) Eris enim tu sicut volucris avolantis pulli ablatis. (3) Sic eris tu, filia Moab. Super Arnon autem plura consilia ini: facite eis tegumen luctus semper: meridie sicut in tenebris fugient; perterriti sunt; nolite contristari. (4) Habitabunt *apud* te profugi Moab. Fient vobis tegumen coram facie persecutorum, quia attulerunt adiutores tuos et princeps ille periit qui conculcabat terram. (5) Et erigetur *cum* misericordia thronus, et sedebit super eum *cum* veritate; in habitatione David iudicabit et quaeret iudicium, et festinabit iustitiam.

(6) Audivimus insolentiam Moab, et insolens est valde. Superbiam eius sustuli; non isto modo divinatio tua, neque illo modo. (7) Clamat Moabitis ad Moabitidem: omnes clamabunt habitantibus illis super murum argillaceum. (8) Pudebit campos Esebon; lugebunt vineta Sebema. Submergentur gentiles: conculcate vineta eius usque ad (I)ezer; non congregabimini: errate in deserto. Missi ab ea relictis sunt, quia transierunt mare. (9) Propter hoc flebo sicut in fletu Iazer vinetum Sebame; arbores tuas exciderunt *incolae* Esebon et Eleale, quia messem tuam et vindemiam tuam conculcabo, et omnia cadent. (10) Et auferetur laetitia et gaudium e vinetis, et de vinetis tuis non laetabuntur, et non torculabunt vinum in torcularibus, quia cessatum est.

(11) Propter hoc venter meus super Moab sicut cithara sonabit, et viscera mea sicut murus quem renovasti. (12) Et erit quod (*lit.* sicut) te pudebit, quia fatigabitur Moab super altaria sua et introibit ad manufacta sua, ut precetur, et non poterit salvare se. (13) Hoc verbum est quod loquebatur Dominus super Moab, quando quidem ille loquebatur; (14) Et nunc loquebatur Dominus et dixit: In tribus annis mercenarii evilescent gloria Moab super omnes divitias multas, et derelinquetur cum parvo populo et inhonora fiet.

(1) Verbum de Damasco. Ecce Damascus tolletur e civitatibus et erit caduca, (2) Et derelicta in aeternum, statio gregum et *locus* requiei, et nemo erit intus transiens; (3) Et iam non erit fortitudo in refugium Ep'rem, et neque erit regnum *in* Damasco, et reliquiae Syrorum; nam non tu melior es filiis Israël et *gloria tua* gloriā eorum: (4) Hoc dicit Dominus Sabaot'. Erit in illa die defectio gloriae Iacob, et maxima *pars* gloriae eius concutietur. (5) Et erit sicut aliquis colligit messem insistentem brachio suo et caput spicae conterit; et erit sicut aliquis colligit caput spicae in convalle aspera.

(6) და დაშთის მას შინა წუელი. ანუ ვითარცა მარცხულნი ზეთის ხილი-სანი. ორნი ანუ სამნი მწუერვალთა სიმალღესა. ოთხი ანუ ხუთი რტოთა ზედა მალღლთა დაშთიან: ამას იტყვს უფალი ღმერთი ისრაჲლისაჲ. (7) მას დღესა შინა მოსავ იყოს კაცი შემოქმედისა თვისისა და თუალნი მისნი წმიდისა მიმართ ისრაჲლისა მსტოვარ იყვნენ: (8) და არღარა მოსავ იყვნენ ბომონთა მათთა. არცა ქმნულთა კელთა მათთასა. რომელნი ქმნეს თითითა მათითა და არღარა იხილნენ ხენი არცა საძაგელნი მათნი: (9) მას დღესა შინა იყვნენ ქალაქნი შენნი დაშთომილ. ვითარცა იგი დაუტევნეს ამორეველთა და ეველთა პირისა გან ძეთა ისრაჲლისათა: და იყვნენ ოკერ. (10) რამეთუ დაუტევე ღმერთი მაცხოვარი შენი. და უფალი შემწე შენი არა მოიკსენე ამის თვს დაჰნერგო ნერგი ურწმუნოჲ.

(11) დღესა მას რომელსა დაჰნერგო სტე: უკუეთუ განთიად სთესო ყუაო-ლის სამკლად. და რომელსა დღესა მოიმკო განჰნაწილო. და ვითარცა მამამან კაცისამან განუნაწილის შეილთა თვსთა: (12) ვაჲ სიმრავლესა წარმართთა მრავალთასა: ვითარცა ზღუაჲ მღელვარე. ეგრე შესძრწუნდეთ. და ზურგნი მრავალთა წარმართთანი ვითარცა ზღუაჲ ოხრიდენ: (13) ვითარცა წყალნი მრავ-ალნი ნათესავნი მრავალნი: ვითარცა წყლისა მრავლისაჲ სიმძაფრით მომავა-ლისაჲ: და შეურაცხეყვნეს იგინი. და მოვრის სდევნიდეს მათ: ვითარცა მტუერა ბზისა მქრეველთაჲ წინაშე ქარსა და ვითარცა მტუერი ურმის თუალთაჲ რომ-ელი ნიავექარსა მიმოაქუნ: (14) მიმწუხრი იყოს გლოვად: უწინარეს ცისკრისა. და არა იყოს: (15) ესე ნაწილი არს თქუენთა მათ მტყუენველთაჲ: და სამკვდრებელი რომელთა თქუენ დაგიმკვდრეს:

18 (1) ვაჲ ქუეყანასა ნავთა ფრთეთასა მიერ კერძო მდინარესა ეთიოპისასა. (2) რომელი წარავლინებს ზღუასა ზედა მძევლებსა და სამოციქულოჲ წიგნები ზედა წყალთა: რამეთუ ვიდოდიან მოციქულნი მალენი ნათესავთა მიმართ შორ-იელთა. და უცხოთა ერისა ბოროტისა ვაჲ მიერ კერძო ნათესავსა უსასოსა და დათრგუნვილსა: აწ აღჭრნენ მდინარენი ქუეყანისანი ყოველთა: (3) ვითარცა სოფელი დამკვდრებული დაეშენოს სოფელი მათი ვითარცა ნიში აღილოს მთისა გან. და ვითარცა კმაჲ საყვრისაჲ სასმენელ იყოს: (4) რამეთუ ესრე მრქუა მე უფალმან კრძალულებაჲ იყოს ჩემსა ქალაქსა: ვითარცა ნათელი ცხელსა შოვა სამხრის. და ვითარცა ღრუბელი ცუარისაჲ დღეთა არისათა იყოს (5) უწინარეს მკისა: რაჟამს დაესრულის ყუავილი. და კაწახი ყუავინ ყუავილსა შინა გამოკა-წახნებინ. და მოჰკუეთის ტევნები მცირე მანგლითა და ნასხლევსა მოშჰრინ. და მოჰკუეთინ:

(6) და დაუტევის ერთბამად მფრინველთა ცისათა და მკეცთა ქუეყანისათა: და შეკრბენ მას ზედა მფრინველნი ცისანი და მკეცნი ქუეყანისანი მას ზედა მოვიდენ: (7) მას ჟამსა შინა შეიწიროს ძლუენი უფლისა საბაოთისა ერისა გან ჭირვეულისა. და ურვ(ილ)ისა და ერისა გან დიდისა ამიერითგან. და უკუნისამდე ჟამთა ერისა გან მოსავისა და დათრგუნვილისა: რომელი არს ადგილსა მდინა-რისა სოფლისა მისისასა ადგილსა სადა იგი სახელი უფლისაჲ საბაოთისი წოდე-ბულ არს მთაჲ სიონი:

19 (1) ხილვაჲ ეგვპტისაჲ: აჰა უფალო საბაოთ ზედა ზის ღრუბელთა სულ მცირეთა. და/ მოვალს ეგვპტელ და შეიძრნენ კელით ქმნულნი ეგვპტისანი პირისა მისისა გან და გულნი მათნი მოუძღურდენ მათ შორის: (2) და აღდგენ ეგვპტელნი ეგვპტელთა ზედა. და ჰბრძოდის კაცი ძმასა თვსსა. და კაცი მოყუასსა თვსსა: ქალაქი ქალაქსა ზედა. და შჯული შჯულსა ზედა: (3) და შეძრწუნდეს

(6) Et relinquitur in ea stipula, vel sicut grana olivae duo vel tria in cacuminibus altis (*lit.* in altitudine), quattuor vel quinque in ramis (*lit.* super ramos) excelsis relinquantur: hoc dicit Dominus Deus Israël. (7) In illa die confidet homo factori suo, et oculi eius ad Sanctum Israël respicient (*lit.* speculatores erunt); (8) Et iam non confident altaribus suis neque factis manuum suarum quae fecerunt digito suo, et iam non videbunt arbores, neque abominationes suas. (9) In illa die erunt civitates tuae derelictae, sicut reliquerunt Amorrhaei et Evaei a facie filiorum Israël, et erunt desertae; (10) Nam dereliquisti Deum salvatorem tuum, et Domini adiutoris tui non recordata es. Propter hoc plantabis plantam infidelem;

(11) *In* die illa qua plantabis, errabis. Si mane seminabis, florebit ad messem; et in *qua* die metes, divides, et sicut pater hominis dividit filiis suis. (12) Vae multitudini gentilium multorum; sicut mare fluctuosum, sic conturbabimini; et terga multorum gentilium sicut mare sonabunt; (13) Sicut aquae multae gentes multae, sicut *sonitus* aquae multae cum violentia advenientis. Et contemnet eos et procul persequetur eos, sicut pulverem paleae ventilatorum coram vento et sicut pulverem rotarum quam procella huc et illuc aufert. (14) Ad vesperam erit luctus; ante diluculum, et non erit. (15) Haec pars est *eorum* qui vos praedati sunt (*lit.* vestrorum illorum praedatorum), et hereditas *eorum* qui vos hereditaverunt.

8 (1) Vae terrae navium alarum, trans flumen Aethiopiae, (2) Quae mittit super mare obsides et legatorias epistolas super aquas. Nam ibunt legati veloces ad gentes remotas et alienas, *ad* populum malum. Vae ulteriori genti spe orbatae et conculcatae. Nunc secabunt flumina terrae omnes; (3) Sicut regio habitata habitabitur regio eorum; sicut signum tolletur de monte et sicut vox tubae audietur. (4) Etenim sic dixit mihi Dominus: Securitas erit in mea civitate, sicut lumen *in* aestu meridiei et sicut nubes roris in diebus veris erit; (5) Ante messem, quando perficitur flos, et *vitis* immatura floret in flore, immatura fit et *vinitor* praecidit ramusculos parvos falce et surculos secat et abscidit,

(6) Et relinquitur simul volucris caeli et bestiis terrae; et congregabuntur super eam volucres caeli, et bestiae terrae super eam venient. (7) In illo tempore offeretur munus Domino Sabaot' a populo oppresso et commoto, et a populo magno, abhinc et usque ad saeculum temporum, a populo confidenti et conculcato, qui est in loco fluminis regionis suae, in loco ubi nomen Domini Sabaot' vocatum est mons Sion.

9 (1) Visio Aegypti. Ecce Dominus Sabaot' supra sedet *in* nubibus levibus, et venit in Aegyptum, et commovebuntur manufacta Aegypti a facie eius, et corda eorum debilitabuntur in medio eorum. (2) Et assurgent Aegyptii contra Aegyptios, et pugnabit vir *cum* fratre suo et vir *cum* proximo suo, civitas contra civitatem et lex contra legem. (3) Et conturbabitur spiritus Aegyptiorum

სული ეგვპტელთა მათ შორის: ზრახვანი მათნი განვაქარვნე. და ჰკითხვიდენ ღმერთთა მათთა. და ძეგლებსა მათსა. და ქუეყანით—მკმობელთა. და მუცლით—მეზღაპრეთა: (4) და მივსცე ეგვპტე კელთა კაცთა. უფალთა ფიცხელთასა. და მეფენი ფიცხელნი უფლებდენ მათ ზედა: (5) ამას იტყვს მფლობელი უფალი საბაოთ:

(6) და სუმიდენ ეგვპტელნი წყალსა ზღვს—კიდისასა. ხოლო მდინარესა მას მოაკლდეს და განკმეს: და მოაკლდენ მდინარენი. და რტონი მდინარისანი. და განკმენ შესაკრებელნი წყალთანი. და ყოველი რწყურნები ლერწმობანთაჲ. და ჭილისაჲ. (7) და მდინარის კიდისაჲ მდელთაჲ. ყოველი გარემო მდინარისაჲ. და ყოველი სათესავი მდინარისაჲ მის გან განკმეს ხორშაკითა: (8) და სულთ—ითქუმიდენ მესათხეველენი: და სულთ—ითქუმიდენ ყოველნი მესამჭედურენი მის მდინარისანი. და რომელნი სდებდეს ბადესა. და მესათხეველნი იგლოვდენ: (9) და სირცხულმან შეიპყრნეს მოქმედნი სელისა მის პებით—სთულისანი. და რომელნი იქმოდეს ბისონსა: (10) და იყვნენ მოქმედნი იგი მათნი საღმობასა შინა. და ყოველნი მოქმედნი ხმელისანი დაწუ(ხ)ნენ. და გული მათი ელმოდის:

f.51v (11) და განცოფნენ მთავარნი ტანეოსისანი. ბრძენნი იგი თანა—მზრახვალნი მეფისანი. და იყოს ზრახვაჲ იგი მათი სულელ: ვითარ იგი ჰრჩკვთ მეფესა—ძენი გონიერნი ვართ ჩუენ. ძენი მეფეთანი დასაბამითვან: (12) სადა/ არიან აწ ბრძენნი იგი შენნი: და გითხრედ შენ და გაუწყედ შენ. რაჲ უზრახავს უფალსა საბაოთსა ეგვპტესა ზედა. (13) და მოაკლდეს მთავარნი ტანეოსისანი. და აღმაღლორს მთავარნი მე(მ)ფისანი. და აცთუნებდენ ეგვპტესა ტოჰმად. (14) რამეთუ უფალმან შეურია მათ სული მაცთურებისაჲ. და შეაცთუნა ეგვპტე ყოველთა შინა საქმეთა მათთა. ვითარცა იგი შესცთის მთრვალი (და) რომელი სთხევნ ერთბამად: (15) და არა იყოს ეგვპტელთა საქმც. რომელმან ქმნეს თავი და ბოლოჲ. დასაბამი და დასასრული:

(16) მას დღესა შინა იყვნენ ეგვპტელნი ვითარცა დედანი შიშსა შინა და ძ(რ)წოლასა. პირისა გან შიშისა უფლისა საბაოთისა. რომელი მოაწიოს მათ ზედა: (17) და იყოს სოფელი იგი ჰურიასტანისაჲ საშინელ ეგვპტელთა: ყოველმან რომელმან სახელ—სდვას მას მათ შორის შეეშინეს. ზრახვისა მის თვს რომელი უზრახავს მას ზედა უფალსა საბაოთს ყოველისა—მპყრობელსა: (18) მას დღესა შინა იყვნენ ხუთნი ქალაქნი ეგვპტეს. რომელნი იტყოდნან ენასა ქანანელთასა. და ფუცვიდენ სახელსა უფლისა საბაოთისა: ქალაქი ასედეკ ეწოდოს ქალაქსა ერთსა: (19) მას დღესა შინა იყოს საკურთხეველი უფლისაჲ სოფელსა ეგვპტისასა: და ძეგლი საზღვართა მისთა თანა უფლისაჲ: (20) და იყოს სასწაულ საუკუნო უფლისა საბაოთისა სოფელსა ეგვპტისასა: რამეთუ ღალადებდენ უფლისა მიმართ. მაჭირებელთა მათთა თვს. და მოუვლინოს მათ უფალმან კაცი რომელმან აცხოვნნეს იგინი: საშჯელით აცხოვნნეს იგინი.

f.52r (21) და საცნაურ იყოს უფალი ეგვპტელთა. და იცნან ეგვპტელთა უფალი მას დღესა შინა. და შეწირონ მსხუერპლი და შესაწირავი: და აღუთქუან აღ—თქუმაჲ უფალსა. და/ მისცენ მას: (22) და გუემნეს უფალმან მეგვპტელნი წყალულებითა. და განკურნნეს იგინი კურნებით: და მოიქცენ იგინი უფლისა. და ისმინოს მათი: და განკურნნეს იგინი: (23) მას დღესა შინა იყოს გზაჲ ეგვპტით ასურასტანელთა. (. . .) და ჰმონებდენ მეგვპტელნი ასურასტანელთა: (24) მას დღესა შინა იყოს მესამე ისრაჴლისაჲ ასურასტანელთა შორის და ეგვპტელთა კურთხეულ ქუეყანასა მას: (25) რომელი აკურთხა უფალმან საბაოთ. და თქუა: კურ—

in medio eorum: consilia eorum dissipabo, et interrogabunt deos suos et monumenta sua et e terra vocem edentes et ventriloquos. (4) Et tradam Aegyptum *in* manibus hominum, dominorum durorum, et reges duri dominabuntur eis; (5) Hoc dicit dominator Dominus Sabaot'.

(6) Et bibent Aegyptii aquam litoris maris; flumen autem illud deficiet et arescet; et deficient flumina et brachia (*lit.* rami) fluminis; et arescent canales aquarum et omnes segetes harundinetorum et iunci; (7) Et fluminis ripae omne pratum circa flumen et omne satum a flumine rigatum marcescet aestu. (8) Et ingemiscunt piscatores, et ingemiscunt omnes hamum mittentes *in* illud flumen, et qui ponebant sagenam et piscatores lugebunt. (9) Et pudor capiet operatores lini illius, quod scissum netur, et *eos* qui faciebant byssum. (10) Et erunt operatores illi earum *materiarum* in dolore, et omnes facientes cervisiam lugebunt, et cor eorum eis dolebit.

(11) Et insanient principes Taneos, sapientes illi consiliarii regis, et erit consilium illud eorum stultum. Quomodo dicitis regi: Filii intellegentes sumus nos, filii regum ab initio? (12) Ubi sunt nunc sapientes illi tui? Et narrent tibi et indicent tibi quid consiliatus sit Dominus Sabaot' super Aegyptum. (13) Et defecerunt principes Taneos et exaltati sunt principes Me(m)p' eos, et decipient Aegyptum secundum tribus. (14) Dominus enim immiscuit eis spiritum deceptionis, et decepit Aegyptum in omnibus operibus eorum sicut decipitur ebrius et qui vomit (*lit.* fundit) simul. (15) Et non erit Aegyptiis opus quod faciet caput et caudam, principium et finem.

(16) In illa die erunt Aegyptii sicut mulieres in timore et *in* tremore a facie timoris Domini Sabaot', quem adducet super eos. (17) Et erit regio illa Iudaeae terribilis Aegyptiis; omnis qui nomen imponet ei in medio eorum, timebit propter consilium illud quod consiliatus est super eam Dominus Sabaot' omnipotens. (18) In illa die erunt quinque civitates *in* Aegypto quae loquentur linguā K'ananaeorum, et iurabunt per nomen Domini Sabaot'; civitas Asedek vocabitur civitas una. (19) In illa die erit altare Domini *in* regione Aegypti, et monumentum iuxta terminos eius Domini. (20) Et erit signum aeternum ad Dominum Sabaot' *in* regione Aegypti; nam clamabunt ad Dominum propter oppressores suos, et mittet *ad* eos Dominus hominem, qui salvabit eos, iudicio salvabit eos.

(21) Et notus erit Dominus Aegyptiis, et cognoscent Aegyptii Dominum in illa die, et offerent sacrificium et oblationem, et vovebunt votum Domino, et solvent ei. (22) Et percutiet Dominus Aegyptios plagā et sanabit eos sanatione; et revertentur illi ad Dominum, et audiet eos et sanabit eos. (23) In illa die erit via de Aegypto ad Assyrios, (. . .) et servient Aegyptii Assyriis. (24) In illa die erit tertius Israēlis in medio Assyriorum et Aegyptiorum benedictus *in* terra illa, (25) Cui benedixit Dominus Sabaot' et dixit: Benedictus

თხეულ არს ერი ჩემი. რომელი არს ეგვპტეს და ასურასტანს. და სამკვდრებელი ჩემი ისრაჲლი:•

- 20 (1) წელსა მას რომელსა შევიდა ტანათან აზოტედ• ოდეს იგი მოივლინა სარნასარის გან მეფისა ასურასტანელთაჲსა• და ჰბრძო მას. და დაიპყრა აზოტჲ: (2) მაშინ ეტყოდა უფალი ესაიას ძესა ამოსისსა წინაწარმეტყუელსა და ჰრქუა: წარვედ. და განიძარცუე ძაძაჲ ეგე წელთა შენთა. და სანდალნი შენნი წარიკადენ ფერკთა გან შენთა: და ყო ეგრე ესაია. და ვიდოდა შიშუელი და უკამური: (3) და თქუა უფალმან• ვითარცა ეგე ვალს მონაჲ ჩემი ესაია შიშუელი და უკამური. სამ წელ იყოს სასწაულები და ნიშები ეგვპტელთა და ეთიოპელთა ზედა: (4) რამეთუ ესრეთ მოიყვანნეს მეფემან ასურასტანისამან ტყუენი ეგვპტელთანი და ეთიოპელთანი ჰაბტუკნი და მოხუცებულნი შიშუელნი და უკამურნი. და გამოაჩინოს სარცხნელი ეგვპტისაჲ: (5) და მოუძღურდენ უძღურებით ეთიოპელთა მიმართ. რომელთა იგი ესვიდეს მათ ეგვპტელნი. რომელნი იგი იყვნეს მათა დიდება:

f.52v (6) და თქუან დამკვდრებულთა ამის ჭალაკისათა მას დღესა შინა• აჰა ესერა ჩუენ მოსავ ვიყვენით მიველტოლად მათდა შეწევ/ნისა თჳს. და მათ ვერ უძღეს განრინებად მეფისა გან ასურასტანელთაჲსა. და ჩუენ ვითარ მე განვერნეთ:•

- 21 (1) ხილვაჲ უდაბნოჲსაჲ: ვითარცა ნიავეჲარი უდაბნოჲთ გამოვიდის. უდაბნოჲთ მომავალი. ქუეყანისა გან საშინელისა: (2) საშინელ არს• ხილვაჲ ახალი მომეთხრა მე. რომელი შეურაცხ_ჰყოფს შეურაცხ_ჰყოფდინ და რომელი უშჯულოებს უშჯულოებდინ• ჩემდა მომართ ელამიტელნი. და მოციქულნი სპარსთანი ჩემდა მოვლენ• აწ სულთ_ვითქუნე და ნუგეშინის_გსცე თავსა ჩემსა: (3) ამის თჳს აღივსნეს წელნი ჩემნი დაკსნითა. და საღმობათა შემიპყრეს მე ვითარცა შობადი• ვცოდე არა სმენად• ვისწრაფე არა ხილვად: (4) გული ჩემი სცთების. და უშჯულოებაჲ დამფარავს მე• სული ჩემი მიიწია შიშსა: (5) განჰმზადეთ ტაბლაჲ. ჰამეთ და სუთ• აღდგეთ მთავარნო. განმზადეთ ფარები:

(6) რამეთუ ესრეთ მრქუა მე უფალმან• წარვედ და დაადგინე თავისა შენისა მსტუარი და რაჲცა იხილო მითხარ მე: (7) და ვიხილენ მკედარნი ორნი მკედარი ვირსა და მკედარი აქლემსა• ისმინე ჰამბავი (მრავალი): (8) და მოუწოდე ურიას სამსტოგროსა• უფალი იტყოდა• დავდეგ საცოსა ჩემსა დღჲ ყოველ და ბანაკსა ჩემსა ზედა მე დავდეგ ღამჲ ყოველ: (9) და აჰა ესერა მოვიდოდა მკედრები კრებულთაჲ• მომიგო და მრქუა• დაეცა ბაბილონი და ყოველნი საკერპონი მისნი. და ყოველი კელით_ქმნული მისი შეიმუხრა ქუეყანასა ზედა: (10) ისმინეთ და_შთომილთა მაგათ და ღმობიერთა• ისმინეთ რაჲ იგი მესმა უფლისა გან საბაოთისა. რომელი იგი ღმერთმან ისრაჲლისამან გითხრა თქუნენ:/

f.53r (11) სიტყუაჲ იდუმიაჲსა თჳს: ჩემდა მოჰხადის სეირის გან• დაიცვენ არდაბაგნი• (12) რაჲსა ჰლაღადებ მცველისა მიმართ ღამითგან ესრეთ. თქუა მცველი• მოვიდა განთიად და ღამჲ უკუეთუ ეძიებთ ეძიებდით: და ჩემ თანა დაადგერიო მაღნარსა შინა: (13) სიტყუაჲ არაბიაჲსაჲ: მაღნარსა მწუხრი დაიძინონ გზასა დედანიმისასა• (14) მიგებად წყურიელთა. მოიღეთ წყალი. მკვდრთა სოფლისა თემანისათა: პურიოთა მიეგებვოდეთ მეოტთა (15) სიმრავლისა თჳს მეოტთაჲსა. და სიმრავლისა თჳს შეცთომილთაჲსა. და სიმრავლისა თჳს მახვლისა. და სიმრავლისა თჳს მბრძოლთაჲსა. და სიმრავლისა თჳს ისართა მორთხმულთა. და სიმრავლისა თჳს დაცემულთა ბრძოლასა შინა:

(16) რამეთუ ესრე მრქუა მე უფალმან ვითარმედ წელიწადი (ვითარცა)

est populus meus qui est *in* Aegypto et *in* Assyria, et hereditas mea Israël.

20 (1) In anno quo ingressus est Tanat'an in Azotum, cum ille missus esset a Sarnasar, rege Assyriorum, et bellasset cum ea et cepisset Azotum, (2) Tunc loquebatur Dominus Esaiae, filio Amos, prophetae, et dixit: Abi et exue saccum istum de lumbis tuis, et sandalia tua detrahe de pedibus tuis. Et fecit sic Esaia, et ambulabat nudus et discalceatus. (3) Et dixit Dominus: Sicut ambulat servus meus Esaia nudus et discalceatus, per tres annos erunt signa et portenta super Aegyptios et Aethiopes. (4) Nam hoc modo abducet rex Assyriae captivos Aegyptiorum et Aethiopum, iuvenes et senes, nudos et discalceatos, et ostendet turpitudinem Aegypti. (5) Et debilitabuntur debilitate erga Aethiopes, quibus confidebant eis Aegyptii, qui erant eis gloria.

(6) Et dicent habitatores huius insulae in illa die: Ecce nos sperabamus fugere ad eos propter auxilium, et illi non potuerunt sese liberare a rege Assyriorum; et nos quomodo effugiemus?

21 (1) Visio deserti. Sicut procella de deserto egreditur, de deserto venit (*lit.* veniens), de terra terribili. (2) Terribilis est; visio nova narrata est mihi. Qui contemnit contemnet, et qui inique facit inique faciet. Ad me Elamitae et legati Persarum ad me veniunt; nunc gemam et consolabo memetipsum. (3) Propter hoc repleti sunt lumbi mei dissolutione, et dolores ceperunt me sicut parturientem. Peccavi, ne audiam; festinavi, ne videam. (4) Cor meum errat, et iniquitas celat me; anima mea pervenit in timorem. (5) Praeparate mensam, edite et bibite. Surgite, o principes! Praeparate clypeos.

(6) Nam sic dixit mihi Dominus: Abi et pone tibimetipsi speculatorem; et quodcumque videris, narra mihi. (7) Et vidi bellatores duos, bellatorem *in* asino, et bellatorem *in* camelo. Audi famam (multam). (8) Et voca Uriam ad *locum* speculatorium. Loquebatur Dominus: Steti in specula mea per diem totam, et super castra mea ego steti per noctem totam; (9) Et ecce veniebant equites coetuum. Respondit mihi et dixit mihi: Cecidit Babylon, et omnia *simulacra* idolorum eius et omnia manufacta eius contrita sunt super terram. (10) Audite, relictis isti et dolentes, audite quod audivi a Domino Sabaot', quod Deus Israël nuntiavit vobis.

(11) Verbum de Idumaea. Ad me vocat ex Seïr: Custodi pinnas. (12) Quare clamas ad custodem a nocte? Sic dixit custos: Venit mane et nox. Si quaeritis, quaerite, et mecum manete in silva. (13) Verbum Arabiae. In silva vespere obdormient in via ad Dedanim. (14) Ut occurratis sitientibus, sumite aquam, habitatores regionis T'eman, *cum* pane occurrite fugientibus, (15) Propter multitudinem fugientium et propter multitudinem errantium et propter multitudinem gladii et propter multitudinem bellatorum et propter multitudinem sagittarum coniectarum (*lit.* extensarum) et propter multitudinem caducorum in bello.

(16) Nam sic dixit mihi Dominus: Quoniam annus *est* (quasi) mercenarii,

მორეწისაჲ. და მოაკლდეს ღიდებაჲ ძეთა კედარისათაჲ: (17) და ნეშტნი იგი მისართაჲ. ძეთა კედარისათაჲ რიცხვთ ძლიერთაჲ იყვნენ მცირედ. რამეთუ უფალი ღმერთი ისრაჲლისაჲ ესრეთ იტყოდა:*

22

(1) სიტყუაჲ ღელჰსა სიონისაჲ: რაჲ ეგე გეყო შენ აწ. რამეთუ ახუდით თქუენ ყოველნი ერდოებსა ამაოთასა: (2) აღივსო ქალაქი ღალადებითა. ქალაქი მოზახული. წყლულნი შენნი არა წყლულნი მახვლითა. არცა მკუდარნი შენნი მკუდარ ბრძოლითა: (3) ყოველნი მთავარნი შენნი ვლტოლილ არიან. და რომელნი შეიპყრნეს ფიცხლად შეიკრნეს. და ძლიერნი იგი რომელ იყვნეს შენ შორის შოვრად ივლტოდეს: (4) ამის თჳს ვფქუ. მაცადეთ და ვტიროდი მწარედ. ნუ მძლევთ მე ნუგეშინის. ცემად შემუსრ/ვილებასა ზედა ასულისა ნათესავისა ჩემისასა: (5) რამეთუ დღჳ შეძრწუნებისაჲ და წარწყმედისაჲ და დათრგუნვისაჲ და ცთუნებისაჲ უფლისა მიერ საბაოთისა: კევსა სიონისასა სცთებიან. მცირით გან ვიდრე ღიდაღმდე მათდა სცთებიან მთასა ზედა.

f.53v

(6) ხოლო ელამიტელთა მოიღეს ფარები. აღმკედრებულნი კაცნი ცხენებსა. და კრებული განწყობილთაჲ: (7) და რჩეული კევნები აღივსოს ეტლებითა. ხოლო მკედართა დაჰქსნენ ბჳენი შენნი. (8) და გამოაცხადნენ ბჳენი იუდასნი. და მიჰხედონ მას ღღესა შინა რჩეულსა სახლებსა ქალაქისასა: (9) და გამოაცხადნენ დაფარულნი სახლთანი საკიდურთა დავითისთანი. და იხილეს რამეთუ მრავალ არიან. და მოაქციეს წყალი იგი პირველისა მის ტბისა საბანელისაჲ ქალაქად: (10) და დაარღვეს სახლები იჰრუსალემისაჲ განსაძნელებელად ქალაქისა:

(11) და ჰყავთ თავისა თქუენისა წყალი შორის ორთა მათ ზღუდეთა შინა კერძო პირველისა მის ტბისა საბანელისა. და არა აღიხილენ(ი)თ თუალნი თქუენნი მისა მიმართ. რომელმან იგი პირველად აღაშჳნა იგი. (და) შემოქმედი მისი შორით არა იხილეთ: (12) და მოუწოდა უფალმან საბაოთ მას ღღესა შინა ტირილსა და ტყებასა. და პარსეასა. და მორტყმასა ძაძისასა: (13) ხოლო მათ ყვეს სიხარული და მხიარულებაჲ. და სწყუდიდეს ზუარაკებსა. და დაჰკლვიდეს ცხოვარსა. რაჲთა ჰამდენ კორცსა და სუმიდენ ღვნოსა: და იტყოდეს. ვჳამოთ და ვსუთ. რამეთუ ხვალე მოვსწყდეთ: (14) და განცხადებულ არს ესე ყურთა მიმართ უფლისა საბაოთისთა. რამეთუ არა მიგეტეოს თქუენ ცოდვაჲ ესე. ვიდრემდე მოსწყდეთ თქუენ. იტყვს უფალი ღმერთი ძალთაჲ:/ (15) ამას იტყვს უფალი საბაოთ. წარვედ და შევედ ტაძრად სომნაჲსა მეუნჯისა მის. და არქუ მას:

f.54r

(16) რაჲ ძეს შენი აქა. ანუ რაჲ არს შენი აქა. რამეთუ გამოჰკუთეთ შენ თავისა შენისა საფლავი. და ჰქმენ აქა თავისა თჳსისა სამარჳ მალალსა ზედა. და გამოსწერე თავისა თჳსისა კლდესა კარავი: (17) აჰა ესერა უფალი საბაოთ განაძებს კაცსა. და შეგმუსროს შენ. და განგძარცოს სამკაული შენი. და გვრგვნი შენი ღიდებული: (18) და განგადღოს შენ სოფელსა (დიდსა) განუზომელსა. და მუნ მოჰკუდეთ: და დაღვას ეტლი იგი შენი კეთილი უპატიოდ. და სახლი იგი მთავრისა შენისაჲ დასათრგუნველად: (19) და მოეღო შენ სამნოჲსა გან შენისა და დგომისა გან შენისა: (20) და იყოს მას ღღესა შინა მოუწოდი მონასა ჩემსა ელიაჲიმს. ძესა ქელკიჲასსა:

(21) და შევჰმოსო მას სამკაული შენი. და გვრგვნი შენი მივსცე მას სიმჳკიცედ. და სამნოჲ შენი მივსცე კელთა მისთა: და იყოს იგი ვითარცა მამაჲ მკვდრთა იჰრუსალემისათა. და კაცთა იუდასთა: (22) და მივსცე მას ღიდებაჲ დავითისი. და მთავრობდეს. და არა (ვინ) იყოს სიტყჳს. მიმგებელ: (და) დაჰჳმას.

et deficiet gloria filiorum Kedar; (17) Et reliquiae illae sagittariorum filiorum Kedar numero fortium erunt paucae, quia Dominus Deus Israël sic loquebatur.

22

(1) Verbum convallis Sion. Quid istud factum est tibi nunc, quia ascendisti vos omnes super tecta vanorum? (2) Repleta est civitas clamore, civitas vociferans; vulnerati tui non *sunt* vulnerati gladio, neque mortui tui mortui *in* bello. (3) Omnes principes tui fugerunt, et qui capti sunt dure ligati sunt; et fortes illi qui fuerunt in medio tui procul fugiebant. (4) Propter hoc dixi: Sinite me, et flebo amare; ne coegeritis ut consolemini me super contritionem filiae gentis meae. (5) Nam *est* dies conturbationis et perditionis et conculcationis et erroris a Domino Sabaot'. In convalle Sion errant, a parvulo usque ad magnum suum errant super montem.

(6) Elamitae autem sumpserunt clypeos, equitantes viri in equis, et congregatio armis instructorum. (7) Et electae convalles replebuntur curribus. Equites autem effringent portas tuas; (8) Et manifestabunt portas Iuda et inspicient in illa die electas domos civitatis, (9) Et manifestabunt abscondita domorum arcium David; et viderunt quia multae sunt et deflexerunt aquam illam primae illius piscinae lavatoriae in civitatem. (10) Et destruxerunt domos Hierosolymae ad muniendam civitatem.

(11) Et fecistis vobismetipsis aquam inter duos illos muros, intra primam illam piscinam lavatoriam, et non sustulistis oculos vestros ad eum qui primum exaedificavit eam, (et) creatorem eius de longe non vidistis. (12) Et vocavit Dominus Sabaot' in illa die fletum et planctum et rasuram et accinctum sacci. (13) Illi autem fecerunt gaudium et laetitiam, et occidebant vitulos et immolabant ovem, ut comederent carnem et biberent vinum; et dicebant: Comedamus et bibamus, quia cras peribimus. (14) Et revelatum est hoc ad aures Domini Sabaot', quia non dimittetur vobis peccatum hoc, donec pereatis vos, dicit Dominus Deus exercituum. (15) Hoc dicit Dominus Sabaot': Abi et ingredere in templum ad Somnam thesaurarium illum, et dic ei:

(16) Quid est (*lit.* iacet) tuum hic, vel quid est tuum hic? Nam excidisti tu tibimetipsi sepulcrum, et fecisti hic tibimetipsi monumentum in excelso, et descripsisti tibimetipsi in petra tabernaculum. (17) Ecce Dominus Sabaot' expellit hominem et conteret te et abripiet ornamentum tuum et coronam tuam gloriosam; (18) Et eiciet te in regionem (magnam) immensam, et ibi morieris, et ponet currum illum tuum bonum in dedecus et domum illam principis tui in conculcationem. (19) Et demoveberis tu officio tuo et statu tuo. (20) Et erit in illa die, vocabo servum meum Eliakim, filium K'elkia;

(21) Et induam eum ornamento tuo et coronam tuam dabo ei in firmamentum, et officium tuum dabo in manibus eius: et erit ille sicut pater habitantibus Hierosolymam et hominibus Iuda. (22) Et dabo ei gloriam David, et im-

და არა ვინ იყოს განმღებელ: (23) და დავადგინო იგი მთავრად ადგილსა სარწმუნოსა. და იყოს იგი საყდრად დიდებისა სახლსა მამისა თვისისა: (24) და იყოს მისა მოსავ ყოველი დიდებული სახლსა შინა მამისა მისისა მცირითგან ვიდრე დიდადმდე. და იყვნენ მისა მსტუარ ივინი მას ღღესა შინა: (25) ამას იტყვს უფალი საბაოთ: შეირყოს კაცი დამტკიცებული ადგილსა სარწმუნოსა. და მოეღოს და (და)ეცეს: / და მოისპოს დიდება იგი რომელი იყო მის ზედა. რამეთუ უფალი იტყოდა:

f.54v

23

(1) სიტყუა ტვროსისა: ღაღადებდით ნავები კარქედონისა რამეთუ წარწყმდეს. და არღარა მოვიდენ ქუეყანით კიტიელთაჲთ: წარიყვანნეს ტყუედ: (2) ვისა მსგავს არიან. მკვდრნი ამის ჭალაკისანი. ვაჭარნი ზღვსკიდისანი. რომელნი წილცლენ ზღუასა. წყალთა ზედა მრავალთა. ნათესავნი ვაჭართანი: (3) ვითარცა ხუავი სალენწავისა შეაქუს მოფარდულთა წარმართთასა: (4) გრცხუნოდენ. სიღონ. თქუა ზღუამან. ხოლო ძალმან ზღვსამან თქუა: არა მეღმოდა არცა ვშუერ არცა განვზარდენ ჭაბუკნი. არა აღვამალღენ ქალწულნი: (5) რაჟამს ისმეს ეგვპტეს. ეწიოს მათ საღმობაჲ ტვროსისა თვს:

(6) წარვედით კარქედონდ. ღაღადებდით. დამკვდრებულნი ამის ჭალაკისანი: (7) ანუ არა ესე იყო თქუენი გინებაჲ დასაბამითგან ვიდრე პირველ განცემადმდე მისა: (8) ვინ ზრახა ესე ტვროსსა ზედა. ნუ უკუე ნაკლულევან არს. ანუ ვერ ძალუც: ვაჭარნი მისნი მთავარნი არიან და მფრდელნი მისნი დიდებულნი ქუეყანისანი: (9) უფალმან საბაოთ ზრახა განქარვებად გინებაჲ დიდებულთაჲ. და შეურაცხებად ყოველი დიდებული ქუეყანასა ზედა: (10) იქმოდე ქუეყანასა შენსა. რამეთუ ნავნი არღარა მოვლენ კარქედონით.

(11) კელსა შენსა არღარა ეძლოს ზღუასა ზედა. რომელი განარისხებდა მეფეთა: უფალმან ძალთამან ამცნო ქანანისა თვს წარწყმედად ძალი მისი: (12) და თქუან არღარა შესძინოთ გინებად და ვნებად ქალწულსა ასულსა სი(დ)ონისასა: დაღათუ მიხვდე კიტიელთა. არცა მუნ განსუენება იყოს შენ(და).

f.55r

(13) და ქუეყანად ქალდეველთად: / და იგიცა მოგეოვრებულ არს ასურასტანელთა გან. არცა მუნ განსუენება იყოს შენდა. რამეთუ დაეცა ზღუდე მისი: (14) ღაღადებდით ნავები კარქედონისა. რამეთუ წარწყმდა ძნელოვანი თქუენი: (15) და იყოს მას ღღესა შინა. დაშთეს ტვროსი სამეოც და ათ წელ. ჟამთა მეფისა ერთისაჲ. ვითარცა ჟამი კაცისაჲ. და იყოს შემდგომად სამეოც და ათ წლისა იყოს ტვროსსა ვითარცა საზიობაჲ მეძვისაჲ:

(16) მოიღე ქნარი: გურიობდ. ქალაქი მეძავი დავიწყებული. კეთილად ებნიდ: ფრიად საზიობდ. რაჲთა საკსენებელ შენდა იყოს: (17) და იყოს შემდგომად სამეოც და ათისი წლისა. მოხედვაჲ ყოს უფალმან ტვროსისაჲ. და კუალად მოგეგოს პირველსა მას: და იყოს იგი სავაჭრო ყოველთა მეფეთა ქუეყანისათა. (18) და იყოს სავაჭროჲ მისი. (და) სასყიდელი მისი წმიდა უფლისა: არა მათ თვს შეკრებოდეს. არამედ დამკვდრებულთა თვს წინაშე უფლისა: ყოველი სავაჭროჲ მისი. ჭამად და სუმად. და სიმძღრედ. შესაბამად საკსენებელისა წინაშე უფლისა:

24

(1) აჰა ესერა უფალი განჰრყუნის სოფელსა. და მოაოვროს იგი და გამოაცხადოს პირი ქუეყანისაჲ. და მიმოსთესნეს მკვდრნი მისნი მას ზედა: (2) და იყოს ერი იგი ვითარცა მღდელი. და მონაჲ იგი ვითარცა უფალი. და მკევალი ვითარცა დედოფალი. და იყოს განმსყიდელი იგი ვითარცა მომსყიდელი. და მვასხებელი იგი ვითარცა მავასხებელი და თანამდები იგი ვითარცა მიმც-

perabit, et nemo erit respondens: <et> claudet, et nemo erit aperiens. (23) Et statuum illum *ut* principem in loco fideli, et erit ille in thronum gloriae in domo patris sui. (24) Et ei confidet omnis optimas in domo patris sui a parvo usque ad magnum, et erunt ei *in* custodes illi in illa die. (25) Hoc dicit Dominus Sabaot': Quatiatur homo firmatus in loco fideli, et tolletur, et cadet, et delebitur gloria illa quae erat super eum, quia Dominus loquebatur.

23 (1) Verbum Tyri. Ululate, naves Kark'edonis, quia perierunt; et iam non venient de terra Kitiorum; abducti sunt *ut* captivi. (2) Cui similes sunt habitatores huius insulae, mercatores litoris maris, qui transeunt mare super aquis multis, sēmina mercatorum? (3) Sicut acervum *frumenti* quod terendum est important venditores gentilium. (4) Erubescite, Sidon, dixit mare. Fortitudo autem maris dixit: Non dolebam, neque laboravi, neque enutrivī iuvenes, neque elevavi virgines. (5) Quando audietur in Aegypto, perveniet *ad* eos dolor propter Tyrum.

(6) Abite ad Kark'edonem, clamate, habitatores huius insulae. (7) Nonne haec erat vestra arrogantia ab initio, antequam primum traderetur. (8) Quis consiliatus est hoc super Tyrum? Num forte deficit, an non potest? Mercatores eius principes sunt, et venditores eius optimates terrae. (9) Dominus Sabaot' consiliatus est dissipare insolentiam optimatum et contemnere omnem optimatem super terram. (10) Operare terram tuam, quia naves iam non veniunt a Kark'edone.

(11) Manus tua iam non praevalēbit super mare, quae irritabat reges. Dominus exercituum mandavit contra K'ana(a)n ad perdendam potentiam eius. (12) Et dicent: Iam non adicietis ut insolescat et laedatis virginem filiam Si(d)onis; etsi ieris ad Kitios, neque ibi requies erit tibi, (13) Et *si* ieris in terram Chaldaeorum, et illa quoque vastata est ab Assyriis, neque ibi requies erit tibi, quia cecidit murus eius. (14) Clamate, naves Kark'edonis, quia periit munimentum vestrum. (15) Et erit in illa die, relinquetur Tyrus septuaginta annos, *secundum* tempora regis unius, sicut tempus hominis; et erit post septuaginta annos, erit Tyro sicut canticum meretricis:

(16) Sume citharam, cupi, civitas meretrix oblita. Bene cithariza, multum canta, ut memoria tui sit. (17) Et erit post septuaginta annos, visitationem faciet Dominus Tyri, et iterum restituetur quoque in pristinum illud. Et erit illa mercatura omnibus regibus terrae, (18) Et erit mercatura eius <et> pretium eius *res* sancta Domino; non propter eos colligetur, sed propter habitatores coram Domino; omnis mercatura eius *erit* ad comestionem et ad potationem et ad saturitatem, quae decent memoriale coram Domino.

24 (1) Ecce Dominus corrumpit mundum et vastabit illum, et revelabit faciem terrae et disseminabit habitatores eius super eam. (2) Et erit populus ille sicut sacerdos, et servus ille sicut dominus, et ancilla sicut domina, et erit venditor ille sicut emptor, et fenerator ille sicut creditor, et debitor ille

ემელი: (3) განხრწნით განიხრწნეს ქუეყანაჲ. და ტყუენვით წარიტყუენოს ქუეყანაჲ. რამეთუ პირი უფლისაჲ იტყოდა ამას: (4) იგლოვდა ქუეყანაჲ. და განიხრწნა სოფელი: იგლოვდეს მაღალნი ქუეყანისანი: (5) ხოლო ქუეყანამან უშჯულოებაჲ ქმნა მკვდრთა მისთა გან. რამეთუ გარდაჰკდეს შჯულსა. და ცვაღნეს ბრძანებანი: და განაქარვეს აღთქუმაჲ საუკუნოჲ:/

f.55v

(6) ამის თჳს წყევამ შეშჳმდეს ქუეყანასა. რამეთუ ცოდეს მკვდრთა ქუეყანისათა: ამის თჳს გლახაკ იყვნენ მკვდრნი ქუეყანისანი. და დაშთენ კაცნი მცირედნი: (7) იგლოვდეს ღვნოჲ და იგლოვდეს ვენაკი. სულთმოტუმიდენ ყოველნი მოხარულნი გულითა: (8) *დაცხრომილ არს სიხარული ბოზდანთაჲ: დაცხრომილ არს სილაღე და სიმდი(დ)რე უღმრთოთაჲ: დაცხრომილ არს კმაჲ ქნარისაჲ: (9) ჰრცხუნა და არა სუეს ღვნოჲ: მწარე იყო თაფლუჴი რომელნი სუმიდეს: (10) მოოკრდეს ყოველნი ქალაქნი: დაეკშას სახლები. რამათ არა ვინ შევიდეს.

(11) ვალაღებდინ ღვნისა თჳს ყოველსა ადგილსა: დაცხრომილ არს სიხარული ქუეყანისაჲ: (12) დაშთენ ქალაქნი ოკრად. და სახლები დატევებული წარწყმდეს: (13) ესე ყოველი იყოს ქუეყანასა ზედა წარმართთა შორის. ვითარცა იგი ვინ მოჰკუფხლავნ ზეთისხილსა. ეგრეთ მოკუფხლნენ იგინი. დაღათუ დასცხრეს სასთულებელი: (14) ესენი კმითა ღაღადებნ. ხოლო რომელნი დაშთომილ იყვნენ ქუეყანასა ზედა იხარებდენ ერთბამდ. რამეთუ დიდებითა უფლისაჲთა შეძრწუნდენ წყალნი ზღვსანი: (15) ამის თჳს დიდებაჲ უფლისაჲ იყოს ქალაკთა ზედა. და სახელი უფლისაჲ ღმრთისაჲ ისრაჴლისაჲ დიდებულ იყოს:

(16) უფალო ღმერთო ისრაჴლისაო კიდიტგან ქუეყანისაჲთ ნიშები გუესმა. სასოებაჲ უღმრთოჲსაჲ. და თქუან: ვაჲ შეურაცხისმოყოფელთა. რომელნი შეურაცხჴყოფენ შჯულსა: (17) შიში და ჯურღმული და საფრკე თქუენ ზედა. რომელნი დამკვდრებულ ხართ ქუეყანასა ზედა: (18) და იყოს რომელი იელტოდის შიშისა გან. შთაგარდეს მღვმესა. და რომელი გამოვიდეს მღვმისა გან. შეიპყრას საბრკითა. რამეთუ სარკუმელნი ზეცით განეხუნენ. და შეიძრნენ საფუძველნი ქუეყანისანი: (19) მისდრკეს. შეძრწუნებით შეძრწუნდეს ქუეყანაჲ: და დასულებით/ დასულბეს ქუეყანაჲ: (20) ვითარცა მთრვალი და შესულბული. და შეიძრას ვითარცა ხილისსაცავი: კარავი ქუეყან(ის)აჲ დაეცეს და შევერუძლოს აღდგომად. რამეთუ განძლიერდა მას ზედა უშჯულოებაჲ:

f.56r

(21) და მოავლინოს ღმერთმან სამკაულსა ზედა ცისასა კელი მისი მას ღღესა შინა (და) მეფეთა ზედა ქუეყანისათა: (22) და შეკრიბოს კრებულები მათი საპყრობილესა. და დაჰკშას კარები: მრავლიტგან ნათესავით მოხედვამ იყოს მათი: (23) და დაითრგუნენ ალიზნი. და დაეცეს ზღუდე: რამეთუ მეუფებდეს უფალი სიონს. იჴრუსალემს და წინაშე მოხუცებულთა იდიდოს:*

25

(1) უფალო ღმერთო ჩემო. გადიდებდე შენ. და უგალობდე სახელსა შენსა. რამეთუ ჰქმნენ საკვრველნი საქმენი: ზრახვამ დასაბამისაჲ ჴეშმარიტ: იყავნ უფალო: (2) რამეთუ დასხენ ქალაქნი მიწად. და ქალაქნი ძლიერნი დაცემად იგი საფუძველიტგან: უღმრთოთა ქალაქი უკუნისამდე არა აღეშენოს: (3) ამის თჳს გაკურთხევდეს შენ ერი გლახაკი. და ქალაქნი კაცთა დაჴირვებულთანი გაკურთხევდენ შენ. (4) რამეთუ იქმენ შენ ყოველსა ქალაქსა მდაბალსა შემწე. და სულმოკლეთა ნაკლულევანებისა გან მფარველ: კაცთა გან უკეთურთა იკსნენ იგინი: მფარველ წყურიელთა. და სულთა კაცთა დაწუნებულთა: (5) რამეთუ ვითარცა კაცი სულმოკლენი წყურილითა სიონს შინა კაცთა მათ

sicut dator. (3) Corruptione corrumpetur terra, et direptione diripietur terra, quia os Domini loquebatur hoc. (4) Lugebat terra et corruptus est mundus; lugebant excelsi terrae. (5) Terra autem iniquitatem fecit propter habitatores suos, quia transgressi sunt legem, et mutaverunt praecepta, et dissipaverunt foedus aeternum.

(6) Propter hoc maledictio devorabit terram, quia peccaverunt habitatores terrae; propter hoc pauperes erunt habitatores terrae, et relinquentur homines pauci. (7) Lugebit vinum, et lugebit vinea; gement omnes qui laetantur corde. (8) Cessavit laetitia tympanorum, cessavit petulantia et divitiae impiorum, cessavit vox citharae. (9) Erubuerunt, et non biberunt vinum; amara fuit sicera *eis* qui bibebant. (10) Vastatae sunt omnes civitates; claudentur domus, ne quis introeat;

(11) Ululent propter vinum *in* omni loco; cessavit laetitia terrae. (12) Relinquentur civitates desertae, et domus derelictae peribunt. (13) Hoc omne erit super terram in medio gentilium; sicut aliquis vindemiat olivam, sic vindemiabunt eos, etsi cessaverit vindemia. (14) Hi voce clamant: qui autem relictī erunt super terram gaudebunt simul, quia *in* gloria Domini conturbabuntur aquae maris. (15) Propter hoc gloria Domini erit super insulas, et nomen Domini Dei Israël gloriosum erit.

(16) O Domine Deus Israël, *a* fine terrae signa audivimus: spes *erit* impio; et dicent: Vae contemnētibz qui contemnunt legem. (17) Timor et fovea et laqueus super vos, qui habitatis super terram. (18) Et erit, qui fugerit *a* timore, cadet in foveam, et qui egressus erit *a* fovea, capietur laqueo; nam cataractae (*lit.* fenestrae) de caelo aperientur, et commovebuntur fundamenta terrae. (19) Inclinabitur, conturbatione conturbabitur terra, et rigiditate rigescet terra, (20) Sicut ebrius et obstupidus, et commovebitur sicut pomaria cella; tabernaculum terr(ae) cadet et non poterit resurgere, quia roborata est contra id iniquitas.

(21) Et mittet Deus super ornamentum caeli manum suam in illa die (et) super reges terrae; (22) Et congregabit congregationes eorum in carcerem, et claudet ostia; *a* multa generatione visitatio erit eis; (23) Et conculcabuntur lateres et cadet murus, quia regnabit Dominus in Sion *et* in Hierosolyma et coram senibus glorificabitur.

25 (1) O Domine Deus mi, glorificabo te et cantabo nomen tuum, quia fecisti mirabilia facta, consilium initii verum; fiat, Domine! (2) Nam posuisti civitates in terram, et civitates fortes ut caderent de fundamento suo. Impiorum civitas ad saeculum non aedificabitur. (3) Propter hoc benedicet tibi populus pauper, et civitates hominum oppressorum benedicent tibi. (4) Etenim factus es tu omni civitati humili adiutor, et pusillanimis propter inopiam protector; ab hominibus malis liberasti eos; protector *es* sitientibus et animabus hominum laesorum. (5) Nam *eramus* sicut homines pusillanimi *cum*

(გან) უღმრთოთა. რომელთა მიმცენ ჩუენ.

(6) და უყოს უფალმან საბოთ ყოველთა წარმართთა მთასა მას ზედა სუმიდენ სიხარულსა. სუმიდენ ღვწოსა. (7) იცხებდენ ნელსაცხებელსა. მოეცნენ მთასა ამას მოცემით: მიეც ესე ყოველი წარმართთა. რამეთუ ზრახვად ესე ყოველთა მიმართ წარმართთა: (8) შთანთქა სიკუდილმან და შეუძლო: და კუალად მოუსპო უფალმან ყოველი ცრემლი ყოვლისა გან პირისა: ყუედრებად ერისა მისისაჲ მოუღო ყოვლისა გან ქუეყანისა. რამეთუ პირი უფლისაჲ იტყოდა: / (9) და თქუან მას ღღესა შინა აჰა ღმერთი ჩუენი. რომელსა ჩუენ ვესევდით. და ვიხარებდეთ მაცხოვარებასა ჩუენსა: (10) განსუენებაჲ მოსცეს ღმერთმან მთასა ამას ზედა და დაითრგუნოს მოაბელი იგი ვითარცა იგი დაითრგუნის კალოჲ კევრითა.

(11) და დააცადნეს კელნი მისნი: ვითარცა სახედ მან დაამდაბლნა და წარწყმიდნა. ეგრეთ ვე დამდაბლდეს იგი და დამდაბლდეს სიმაღლე მისი. სადა იგი კელნი მისნი დაასხნა: (12) და სიმაღლე იგი ზღუდისაჲ მის შესავედრებელისა შენისაჲ: დაამდაბლოს. და შთავიდენ ვიდრე იატაკადმდე:

26 (1) მას ღღესა შინა აქებდენ ქებასა ამას ქუეყანასა იუდაჲსსა და თქუან აჰა ქალაქი ძლიერი და მაცხოვარებისა ჩუენისაჲ: დაღვას ზღუდე და ზღუდის ზღუდე: (2) განახუენით ბჳენი და შევედინ ერი რომელი იმარხვიდა სიმართლესა. და იმარხავს ქეშმარიტებასა: (3) და შემწჳ არს ქეშმარიტებისა. და იმარხავს მშჳდობასა. რამეთუ შენდამი სასოებით (4) გესვიდეს უფალო ვიდრე უკუნი-სამდე. ღმერთო დიდო და საუკუენო. (5) რომელმან დაამდაბლენ და გარდამოიყვანენ დამკვდრებულნი მაღალთა ზედა. ქალაქნი ძლიერნი დაამკუნე. და შთაჰკადნე ვიდრე მიწადმდე:

(6) და დასთრგუნვიდენ მათ ფერკნი მდაბალთანი (7) გზანი ღმრთის მსახურთანი წრფელ არიან: წრფელ იქმნეს გზანი ღმრთის მსახურთანი და განმზადებულ: (8) რამეთუ გზანი უფლისანი განკითხვით არიან: ვესევდით სახელსა შენსა და ვსენებასა. (9) რომლისა თვს გული თუთქუმიდა სულსა ჩემსა: ღამით გან აღიმსთო სულმან ჩემმან შენდამი ღმერთო. რამეთუ ნათელ არიან ბრძანებანი შენნი ქუეყანასა ზედა ისწავეთ სიმართლჳ მკვდრთა ქუეყანისათა: (10) რამეთუ დაღუმნა უღმრთოჲ რომელმან არა ის(წ)ავოს სიმართლე ქუეყანასა ზედა. ქეშმარიტებაჲ არა ყოს: / მოისპენ უღმრთოჲ. რაჲთა არა იხილოს დიდებაჲ იგი უფლისაჲ

(11) უფალო. მკლავი შენი მაღალი მათ არა იცოდეს. ხოლო ცნან და ჰრცხუენოდის: შურმან შეიპყრა ერი უსწავლელი. და აწ ცეცხლმან შეჰამნეს მტერნი: (12) უფალო ღმერთო ჩუენო. მომეც ჩუენ მშჳდობაჲ. რამეთუ ყოველი მომაგე ჩუენ: (13) უფალო ღმერთო ჩუენო. მომიპოვენ ჩუენ: უფალო. შენსა გარეშჳ სხუად არა ვინ ვიცით: სახელსა შენსა სახელი სდებთ. (14) ხოლო მკუდართა ცხორებაჲ არა იხილონ. არცა მკურნალთა აღადგინონ ამის თვს მოჰკადე და წარსწყმიდე ყოველი წული მათი: (15) შესძინე მათ ბოროტი უფალო. შესძინე ბოროტი. შესძინე ბოროტი დიდებულთა ქუეყანისათა:

(16) უფალო. ჰირსა მოგივსენეთ შენ. რამეთუ მცირე არს სწავლაჲ შენი ჩუენ ზედა: (17) და ვითარცა საღმობაჲ შობადისაჲ. რომელი მიახლებულ არს შობად. საღმობისა მის გან ღაღადებნ. ეგრე ვექმენით ჩუენ საყუარელსა მას შენსა: (18) შიშითა შენითა. უფალო. მიუდეგით გუელმოდა და ვშევიტ: სული მაცხოვარებისა შენისაჲ ვყავთ ქუეყანასა ზედა. რაჲთა არა დავეცნეთ ჩუენ. არა-

siti in Sion <propter> homines illos impios, quibus tradidisti nos.

(6) Et faciet Dominus Sabaot' omnibus gentilibus; super monte illo bibent laetitiam, bibent vinum, (7) Ungent unguento, tradentur in monte hoc traditione. Trade hoc omne gentilibus, quia consilium hoc *est* ad omnes gentiles. (8) Inglutivit mors et corroborata est (*lit.* potuit); et iterum suppressit Dominus omnem lacrimam ab omni facie; opprobrium populi sui abstulit ab omni terra, quia os Domini loquebatur. (9) Et dicent in illa die: Ecce Deus noster, in quo nos sperabamus, et laetabimur de salvatione nostra. (10) Requiem dabit Deus super monte hoc; et conculcabitur Moabitis illa, sicut conculcatur *area* tribulo;

(11) Et remittet manus suas; quo modo ille humiliavit *eos* et perdidit, eodem modo humiliabitur ille et humiliabitur altitudo eius, ubi manus suas posuit. (12) Et altitudinem illam muri illius refugii tui humiliabit, et descendent usque ad fundamentum.

20

(1) In illa die cantabunt canticum hunc in terra Iuda, et dicent: Ecce civitas fortis et *civitas* salvationis nostrae; ponet murum et muri murum. (2) Aperite portas, et ingrediatur populus qui custodiebat iustitiam, et custodit veritatem; (3) Et adiutor est veritati; et custodit pacem, quia in te spe (4) Sperabant, Domine, usque ad saeculum, Deus magne et aeternae, (5) Qui humiliasti et deduxisti habitatores super excelsa; civitates fortes diruisti et evertisti usque ad terram.

(6) Et conculcabunt eas pedes humilium. (7) Viae piorum rectae sunt; rectae factae sunt viae piorum et paratae, (8) Viae enim Domini in iudicio sunt. Sperabamus in nomine tuo et in memoriali tuo, (9) Quod cupiebat anima mea. A nocte mane surrexit anima mea ad te, Deus, quia lux sunt praecepta tua super terram. Discite iustitiam, habitatores terrae. (10) Nam tacuit impius; qui non discet iustitiam super terram, veritatem non faciet. Tollatur impius, ne videat gloriam illam Domini.

(11) Domine, brachium tuum altum *est*: ii nesciebant; cognoscent autem et erubescant. Zelus cepit populum indoctum, et nunc ignis devorabit inimicos. (12) Domine Deus noster, da nobis pacem, quia omnia tribuisti nobis; (13) Domine Deus noster, posside nos; Domine, extra te alium neminem cognoscimus: nomen tuum nominamus. (14) Mortui autem vitam non videbunt, neque medici suscitabunt: propter hoc adduxisti et perdidisti omnem marem eorum. (15) Adde eis malum, Domine, adde malum, adde malum optimatibus terrae.

(16) Domine, in afflictione recordati sumus tui, quia parva est doctrina tua super nos. (17) Et sicut dolor parturientis quae iam prope est ut pariat, *et* propter dolorem illum clamat, sic facti sumus nos dilecto illi tuo. (18) Prae timore tuo, Domine, concepimus et dolebamus et peperimus. Spiritum salvationis tuae fecimus super terram, ne caderemus nos, sed *ut* caderent habita-

მედ დაეცნენ დამკვდრებულნი ქუეყანისანი: (19) აღდეგენ მკუდარნი. და განიღ-
ვძონ რომელნი არიან სამარებსა. და იხარებდენ რომელნი დაძინებულ არიან
ქუეყანასა ზედა: რამეთუ ცუარი იგი შენ მიერი საკურნებელ არს მათა. ხოლო
ქუეყანა იგი უღმრთოთა დაეცეს: (20) წარვედ. ერო ჩემო! შევედ საუნჯესა
შენსა: დაჰჴნენ კარნი შენი წინაშე შენსა. და ემაღლე მცირედ რაოდენ მე.
ვიდრემდე წარვდეს რისხვაჲ უფლისაჲ:

(21) რამეთუ აჰა ესერა უფალი ადგილით წმიდით მისით მოავლინებს რის-
ხვასა მისსა დამკვდრებულთა ქუეყანისათა. და გამოაცხადოს ქუეყანამან სისხლი
თვისი: და არა დაფარნეს მოკლულნი იგი:

f.57v 27

(1) მას ღღესა შინა მოავლინოს უფალმან მახვლი წმიდაჲ. და/ დიდი. და
ძლიერი. ვეშაჰსა მას ზედა გუელსა დრკუსა. და მოკლას ვეშაჰი იგი: (2) მას
ღღესა შინა ვენაკი კეთილი გულის სათქუმელი მთავრობად მას ზედა: (3) მე
ქალაქო ძლიერო. ქალაქო გარემოცვულო. ამოებამა ასუა მას: შეიპყრას იგი
ღამც. ხოლო ღღისი დაეცეს იგი: (4) რამეთუ ზღუდე არა არს. რომელსაცა
დაემტკიცა მას შინა: ვინ დამადგინოს ცვაღ წუელისა ველსა ზედა: ბრძოლისა
ამის თჳს შეურაცხ ცყავ იგი. აწ უკუე ამის თჳს ყო უფალმან ყოველი რომელიცა
ბრძანა. (5) დამწუვარნი ღალადებდენ დამკვდრებულნი მას ზედა: ცყოთ მშვ-
ლობაჲ მის თანა. მშვლობაჲ ცყოთ.

(6) მომავალთა მაგათ შვილთა იაკობისთა: აღმოცენდეს. და ყუაოდის
ისრაჴლი. და აღივსოს სოფელი ნაყოფითა მისითა: (7) ნუ უკუე ვითარ მან
წყლა. ეგრეცა იგი იწყლას: ანუ ვითარ იგი მან მოკლა. ეგრეცა იგი მოიკლას:
(8) ბრძოლითა და ყუედრებითა გამოავლინნეს იგინი: ანუ არა შენ ხარ. რომლით
იწურითიდ სულითა შენითა ფიცხლითა მოკლვად მათა. სულითა გულის წყრო-
მისაჲთა: (9) ამის თჳს მოეღოს უმჯულოებაჲ იაკობსა. და ესე არს კურთხევაჲ
მისი. რაჲჲმს მოუსპო მას ცოდვაჲ თჳსი. რაჲჲმს დასხნენ ყოველნი ლოდნი ბომ-
ონთანნი. დაგლილნი ვითარცა მტუერნი. წულილნი. და არა დაადგრენ კერპნი
მათნი: და ხენი მათნი მოკაფულნი ვითარცა მალნარი შორიელი: (10) და დამკ-
ვდრებულნი სამწყსოჲ განტევებულ იყოს. ვითარცა სამწყსოჲ დატევებული. და
იყოს მრავალ ჟამ საძოვრად. და მუნ განისუენებდენ:

f.58r

(11) და შემდგომად ჟამისა არა იყოს მდელიჲ მას ზედა სიკმელისა გან:
დედანი/ ეგე მომავალნი ხილვით. მოვედით. რამეთუ არა არს ერი ეგე რომელსა
აქუნ გულის ცმის ყოფაჲ: ამის თჳს არა შეიწყალნეს იგინი შემოქმედმან მათ-
მან. არცა დამბადებელმან (მათ)მან შეიწყალნეს იგინი: (12) და იყოს მას ღღესა
შინა დაჰჴსას უფალმან კვეითგან მდინარისაჲთ ვიდრე ჰრინოკორურედმდე. ხოლო
თქუნენ შეკრიბენით ძენი ისრაჴლისანი თითოეული: (13) და იყოს მას ღღესა
შინა დაჰბერონ საყვრსა მას დიდსა. და მოვიდენ წარწყმედულნი იგი ეგჴტეს. და
რომელნი წარწყმედულ იყვნეს სოფელსა ასურასტანისასა. და თაყუანის სცემდენ
უფალსა მათსა წმიდასა მისსა იჴრუსალემს:

28

(1) ვაჲ გვრგვნსა მას. გინებისა. ნადთა მათ ეფრემისთა. ყუავილსა დაყრ-
ილსა დიდებისასა. თხემსა მის მთისა ზრქელისასა. რომელთა გთრავს თჳნიერად
ღვნისა: (2) აჰა ესერა ძლიერ და ფიცხელ უფლისა მიერ გულის წყრომაჲ
უფლისაჲ: და რისხვაჲ მისი. ვითარცა სეტყუაჲ გარდამომავალი. სადა არა არს
საფარველი. სასტიკად გარდამომავალი. ვითარჲა წყლისა მრავლისაჲ. რომელი
წარჰრლუნინ სოფელსა: ქუეყანამან ყოს განსუენებაჲ: (3) კელითა და ფერკითა
დაითრგუნოს გვრგვნი იგი გინებისაჲ. ნადნი იგი ეფრემისნი: (4) და იყოს ყუავ-

tores terrae. (19) Resurgent mortui, et expergiscentur qui sunt in monumentis, et laetabuntur qui dormiunt super terram, quia ros ille a te medicinalis est eis; terra autem illa impiorum cadet. (20) Abi, popule mi, intra in horreum tuum, claude portas tuas coram te, et abscondere paulum aliquid, donec transeat ira Domini.

(21) Nam ecce Dominus de loco sancto suo mittit iram suam *in* habitatores terrae, et revelabit terra sanguinem suum, et non operiet interfectos illos.

27 (1) In illa die mittet Dominus gladium sanctum et magnum et fortem super draconem illum, serpentem tortuosum, et occidet draconem illum. (2) In illa die vinea bona, *res* desiderabilis ut imperem super eam. (3) Ego, o civitas fortis, civitas obsessa; vanitate potabo eam; capietur illa nocte; die autem cadet illa, quia murus non est, (4) Qui quoque firmatus erat in ea. Quis statuet me ut custodiam stirpem in campo? Propter bellum hoc contempsimus eam. Nunc igitur propter hoc fecit Dominus omne quodcumque praecepit; (5) Combusti clamabunt habitatores super eam: Faciemus pacem cum eo, pacem faciemus,

(6) Venientes isti filii Iacob; accrescet et florebit Israël, et replebitur mundus fructu eius. (7) Num forte, quo modo ille vulneravit, isto quoque modo ille vulnerabitur? Aut, sicut ille occidit, isto quoque modo occidetur? (8) In pugna et opprobrio dimittet eos. Nonne tu es qui exercebaris cum spiritu tuo duro occidendis eis in spiritu furoris? (9) Propter hoc tolletur iniquitas a Iacob, et haec est benedictio eius, quando auferam *ab* eo peccatum eius, quando ponent omnes lapides altarium comminutos sicut cineres leves, et non remanebunt idola eorum, et arbores eorum succisae sicut silva remota. (10) Et qui habitat grex dissipatus erit sicut grex derelictus. Et erit multo tempore in pascuum, et ibi requiescent.

(11) Et post tempus non erit herba super id propter siccitatem. Mulieres istae venientes a spectaculo, venite. Non enim est populus iste qui habet intellectum; propter hoc non miserebitur eius (*lit.* eorum) factor eorum, neque creator eorum miserebitur eius (*lit.* eorum). (12) Et erit in illa die, claudet Dominus ab alveo fluminis usque ad Hrinokorure; vos autem congregate filios Israël singulos; (13) Et erit in illa die, inflabunt tubam illam magnam, et venient perditii illi in Aegypto et *ii* qui perditii erant in regione Assyriae, et adorabunt Dominum in monte sancto eius in Hierosolyma.

28 (1) Vae coronae illi insolentiae, mercenariis illis Ep'rem, flori decidenti gloriae in vertice illius montis pinguis, *eis* qui inebriantur sine vino. (2) Ecce fortis et durus *est* a Domino furor Domini, et ira eius sicut grando decedens, ubi non est tutamentum *grandinis* violenter decidentis, sicut *congregatio* aquae multae quae inundat mundum. Terra faciet requiem. (3) Manu et pede conculcabitur corona illa insolentiae, mercenarii illi Ep'rem. (4) Et erit flos

ილი დაცვენებულ სასოებისა მის დიდებისა მისისაჲ მწუერვალსა ზედა მთისა მალისასა. ვითარცა მსთუჲა ლელჳ. რომელმან იხილოს იგი ვიდრე მოღებადმდე კელთა. უნდეს შთანთქმად მისი: (5) მას დღესა შინა იყოს უფალი საბაოთ. გვრ-გვნი იგი სასოებისაჲ. რომელი შეითხზა დიდებისაჲ. ნეშტისა თჳს ერისა მისისა:

f.58v

(6) რამეთუ დაშთენ სულითა საშჯელისაჲთა/ საშჯელად ძლიერად დაბ-რკოლებად მოკლვისა: (7) რამეთუ ესენი ღვნითა შეცთომილ არიან. შეცთეს თაფლუჭითა: მღდელი და წინაწარმეტყუელი განკრთეს თაფლუჭისა თჳს: დაი-ნთქეს ღვნითა თჳს: შეიძრნეს მთრვალობითა თაფლუჭისაჲთა. შესცთეს: ესე იგი არს ჰამბავი. ამის თჳს წყევამ: (8) შეჰამდეს ზრახვასა ამას. რამეთუ ზრახვაჲ ესე ანგაპრებისა თჳს არს: (9) ვის მიუთხრათ ესე ძკრი. და ვის მიუთხრათ თხრობაჲ. განყენებულნო სძისა გან. გამოტაცებულნო ძუძუთა გან. (10) ჭირი ჭირსა ზედა: მოელოდენ მცირედ რე. სასოებაჲ სასოებასა ზედა მცირედ რე:

(11) განქარვებითა ბავეთაჲთა. ენითა სხვთა ეტყოდიან ერსა მას. (12) და ჰრქუან მათ. ესე განსუენებაჲ მშიერსა. და ესე ბრძანებაჲ. და არა ინებეს სმენად: (13) და იყოს მათა სიტყუაჲ იგი უფლისაჲ. ჭირი ჭირსა ზედა და სასოებაჲ სასოებასა ზედა: მცირედ და. მცირედ. რაჲთა წარვიდენ. და დაეცნენ მართლ-უკუნ: და შეიმუსრნენ. და ჭირვეულ იყვნენ. და შეიპყრნენ: (14) ამის თჳს ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ. კაცთა მაგათ ჭირვეულთა. და მთავართა ამის ერი-სათა რომელნი ხართ ისრუსალემს: (15) რამეთუ სთქუთ ვითარმედ ვყავთ აღთ-ქუმაჲ ჯოჯოხეთისა თანა და სიკუდილისა თანა ნაძღვენი: ნიავექარი მოღებულნი. უკუეთუ მოვიდეს. არა თქუენ ზედა მოვიდეს. და ვდევით ტყუვილით სასოებაჲ ჩუენი და ტყუვილითა დავეფარნეთ:

(16) ამის თჳს ესრე იტყვს უფალი ღმერთი: აჰა ესერა დავსდებ საფუძველთა სიონისათა ლოდსა ფრიად პატიოსანსა. რჩეულსა საკიდურსა. პატიოსანსა საფ-უძველსა საფუძველთა მისთა. და რომელსა ჰრწმენეს იგი არა სადა ჰრცხუენეს: (17) და და(ვ)დვა საშჯელი სასოებად. ზოლო მოწყალებაჲ ჩემი სასწ/ორით. და რომელნი ესვენ ამაოდ ტყუვილსა. (რამეთუ) არა თანა წარმდეს ჩუენ ნიავე-ქარი: (18) ნუ უკუ(ე) მიგვდოსცა ჩუენ აღთქუმაჲ იგი სიკუდილისაჲ. და სასოე-ბაჲ ჩუენი არა ჯოჯოხეთისა თანა დაადგრეს. ნიავექარი მომავალი უკუეთუ წარვი-იდეს. რამეთუ იყვენით თქუენ მისა დასათრგუნველ: (19) რაჲჲმს წარვიდეს. წარ-გიხუნეს თქუენ. განთიად წარვიდეს დღისი. და ღამჲ იყოს სასოებაჲ ბოროტი: ისწავეთ სმენაჲ. (20) შეიწრებულნო. ვერ ძალ-გვც ლალვად. ჩუენ უძლურ ვართ შეკრებად ჩუენდა:

f.59r

(21) ვითარცა მთაჲ უღმრთოთაჲ. და დღეს უფალი კევსა მას გაბაონისასა. გულის-წყრომით ყოს საქმჲ თჳსი. სიმწარისა საქმჲ: ზოლო გულის-წყრომაჲ იგი იკუმევდეს უცხოად და სიმწარჲ მისი უცხო იყოს: (22) და თქუენ ნუ იხარებთ. ნუცა განძლიერდებიდ საკრველნი თქუენნი. რამეთუ აღსრულებულნი და შემო-კლებულნი საქმენი მესმეს უფლისა მიერ საბაოთისა. რომელი ყოს ყოველსა ზედა ქუეყანასა: (23) ყურად-იღეთ და ისმინეთ კმისა ჩემისაჲ: ერჩდით და ისმინენ(ი)თ სიტყუანი ჩემნი: (24) ნუ უკუ(ე) დღჲ ყოველ კვნენ კაცი საკნავსა თჳსსა თესვად. ანუ არა პირველად მოჰმზადის წინამსწარ. და მოქმენი ქუეყანაჲ თჳსი: (25) და ოდეს მოაწრფელის პირი მისი. მაშინ მცირედ სთესის გულის-სარეველი (და) ძირაკი. და მერმე სთესი(ს) იფქლი და ქრთილი. ფეტვ და ასლი. საზღვართა შენთა:

(26) და გა(ნ)ისწავლო სამართალითა ღმრთისაჲთა. და იხარებდე. (27) რამ-

decidens spei illius gloriae eius super cacumen montis excelsi, sicut praematura ficus. Qui viderit eam, priusquam sumat *eam* in manibus, volet devorare eam. (5) In illa die erit Dominus Sabaot' corona illa spei, quae nexa est *corona* gloriae propter residuum populi sui.

(6) Nam relinquentur in spiritu iudicii ad iudicium forte, ut impediant occisionem. (7) Hi enim vino erraverunt. Erraverunt sicerā; sacerdos et propheta perterriti sunt propter siceram, submersi sunt propter vinum; commoti sunt ebrietate sicerae, erraverunt; haec est fama. Propter hoc maledictio (8) Devorabit consilium hoc, quia consilium hoc propter cupiditatem est. (9) Cui narrabimus hoc malum? Et cui narrabimus narrationem? O depulsi a lacte! O evulsi a mammis! (10) Afflictio super afflictionem, exspecta paululum; spes super spem, *exspecta* paululum.

(11) Cum dissipatione labiorum linguā aliā loquentur populo illi; (12) Et dicent eis: Haec requies esurienti, et hoc praeceptum; et noluerunt audire. (13) Et erit ad eos verbum illud Domini: Afflictio super afflictionem, et spes super spem, paululum quidem, paululum, ut abeant et cadant retrorsum; et contererentur et afflicti erunt et capientur. (14) Propter hoc audite verbum Domini, homines isti afflicti et principes huius populi, *vos* qui estis in Hierosolyma; (15) Nam dixistis: Quoniam fecimus foedus cum inferno et cum morte pactum; procella sumpta si venerit, non super nos veniet; et posuimus mendacium spem nostram, et mendacio cooperiemur?

(16) Propter hoc sic dicit Dominus Deus: Ecce pono in fundamentis Sion lapidem valde pretiosum, selectum, angularem, pretiosum fundamentum fundamentorum eius; et qui crediderit in eum, numquam confundetur. (17) Et ponam iudicium in spem; misericordia autem mea *erit cum* statera; et qui sperant vane in mendacio *sunt*. (Nam) nonne praeteribit nos procella? (18) Num forte auferet quoque a nobis foedus illud *cum* morte (*lit.* mortis), et spes nostra non cum inferno remanebit? Procella veniens si pertransierit, quia eratis vos ei in conculcationem. (19) Quando pertransierit, tollet vos. Mane pertransibit die, et nocte erit spes mala. Discite audire, (20) O angustati; non possumus depellere *id*: nos debiliores sumus quam ut nos congregemur.

(21) Sicut mons impiorum surget Dominus in convalle illa Gabaon; in furore faciet opus suum, amaritudinis opus. Furor autem ille adhibebitur alieno *animo*, et amaritudo eius aliena erit. (22) Et vos ne laetemini, nēque corroborentur vincula vestra, quia consummata et concisa opera audivimus a Domino Sabaot', quae (*sing.*) faciet super omnem terram. (23) Aurem praebete et audite vocem meam: oboedite et audite verba mea. (24) Num forte die totā arat homo arationem suam ut seminet? Aut nonne primum praeparat antea et operatur terram suam? (25) Et cum adaequaverit faciem eius, tunc paulum seminat nigellam (et) cuminum, et iterum seminat triticum et hordeum, milium et speltam, in finibus tuis.

(26) Et erudieris iudicio Dei et laetaberis; (27) Nam non cum violentia

f.59v ეთუ არა სიფიცხლით გამოწმინდებინ გულის სარეველი. არცა ურემკევერი გარემოუელის ძირაკსა. არამედ კუერთხითა გამოიყარების გულის სარეველი. ხოლო ძირაკი არგ/ნითა. (28) და პურსა თანა იჰამოს. რამეთუ არა უკუნისამდე განგირისხნეს თქუენ. არცა კმამან სიმწარისა ჩემისამან დაგორგუნეს თქუენ: (29) და ესე უფლისა გან საბაოთისა განვიდა ნიშები: ზრახეთ და აღამაღლეთ ამოა ნუგეშინის ცემბა:”

29 (1) ვაჲ შენდა არიელ ქალაქსა. რომელსა დავით გბრძოდა: შეკრიბეთ ნაყოფი წელიწადითი წელიწადად. რამეთუ შჰამდეთ მოაბისა თანა: (2) ვაჭირო არიელსა. და იყოს ძალი და სიმდიდრჳ მისი ჩემდა. (3) და გარემოგადგე შენ ვითარცა დავით. და გარემოგადგა შენ ლაშქარი. და გარემოგაშშნო შენ გოდლები: (4) და დამდაბლდენ ქუეყანად სიტყუანი შენნი ვიდრე ქუესკენალამდე. და დაჰმდაბლდე ქუეყანად იტყოდი და სიტყუანი შენნი შთავდენ ქუეყანად. და იყოს ვითარცა რომელნი ქუეყანით კმობედ კმაჲ შენი. და იატაკადმდე ქუეყანისა კმაჲ შენი მოუძღურდეს: (5) და იყოს. ვითარცა მტუერი კედლისაჲ. სიმდიდრჳ იგი ყოველთა მათ უღმრთოთაჲ. და ვითარცა მიწაჲ რომელი მოაქუნ ქარსა. და იყოს ვითარცა თუალისა წამსა მეყსეულად

f.60r (6) უფლისა მიერ ყოველისა მპყრობელისა. რამეთუ მოხედვა ყოს მისა. ქუხილითა და ძრვითა და კმითა დილითა. და ნიაგჳართა მოწვევულობითა. და ალითა ცეცხლისა შემწუველისაჲთა. (7) და იყოს ვითარცა სიზმარი ძილსა შინა ღამჳ. სიმდიდრჳ იგი ყოველთა მათ წარმართთაჲ. რომელნი იგი განეწყვნეს იზრუსალემსა ზედა. და ყოველნი რომელნი აღდგომილ იყვნეს ისრაჳლსა ზედა და ყოველნი რომელნი შეკრებულ იყვნეს იზრუსალემსა ზედა. და რომელნი აჭირებდეს მას. (8) და იყვნედ ვითარცა რომელნი ძილსა შინა ჰამედ და სუმედ. და აღრაჲ დგიან ცუდ არნ ჩუენებაჲ იგი მათი. და ვითარცა რომელსა ძილსა შინა სწყურინ. და სუამნ. და აღრაჲ დგის მერმე სწყურინ ვე. ხოლო სული მისი/ ცუდად ესვიდა. ესრე იყოს სიმდიდრე იგი ყოველთა წარმართთაჲ რომელნი იგი განეწყვნეს იზრუსალემსა ზედა და მთასა სიონსა. (9) გიკვრდინ და განკერთით. და დაითრვენით ნუ ღვნისა გან და შესულეებით ნუ თაფლუჳისა გან. ნუცა ღვნითა აღიძრვით. (10) რამეთუ მასუა ჩუენ უფალმან სული მწუხარებისაჲ. და გიწუხნეს თუალნი თქუენნი და მთავართა თქუენთანი და წინაწარმეტყუელთა თქუენთანი. რომელნი ხედვენ დაფარულსა:

(11) და იყვნენ ყოველნი ესე სიტყუანი. ვითარცა სიტყუანი წიგნისა დაბეჭდულისანი. რომელი იგი მისციან კაცსა მეცნიერსა წიგნისასა. და ჰრქჳნ ალმოიკითხე ესე. და ჰრქჳს ვერ ძალმიც ალმოიკითხვად. რამეთუ დაბეჭდულ არს: (12) და მიეცეს წიგნი ესე კელსა კაცისასა. რომელ არა იცის წიგნი. და ჰრქჳნ მას. ალმოიკითხე ესე. და ჰრქჳს არა ვიცი წიგნი: (13) და თქუა უფალმან. მახლობელ არს ჩემდა ერი ესე პირითა მათითა. და ბავითა მათითა მადიდებენ მე. ხოლო გულნი მათნი შორად განყენებულ არიან ჩემ გან: ცუდად მსახურებენ მე. აწავებენ მცნებასა კაცთასა და მოძღურობასა: (14) ამის თჳს ესერა შეგსძინო გარდაცვალებად ერისა ამის. და გარდაცვალნე იგინი. და მოულო სიბრძნე ბრძენთა. და გულისკმისყოფაჲ იგი გულისკმისმყოფელთაჲ დაუფარო: (15) ვაჲ მათდა რომელნი ღრმად ჰყოფენ ზრახვასა და არა უფლისა მიერ. რომელნი იღუმალ ზრახვა(სა) ჰყოფენ. და იყვნენ ბნელსა შინა საქმენი მათნი: და თქუან ვინ მხედავს ჩუენ და ვინ მიცნას. რომელსა ესე ჩუენ ვიქმთ:

(16) ანუ არა ვითარცა თიკაჲ მეკეცისაჲ შერაცხილ ხართ თქუენ. ნუ ჰრქჳს

mundatur nigella, neque tribulus circuibit super cuminum; sed baculo excutitur nigella, cuminus autem virgā, (28) Et cum pane comedetur. Non enim ad saeculum irascetur vobis, neque vox amaritudinis meae conculcabit vos. (29) Et haec a Domino Sabaot' exierunt signa. Consiliamini, et exaltate vanam consolationem.

29 (1) Vae tibi, Ariel, *vae* civitati, quā expugnabat David. Colligite fructus ex anno in annum. Comedetis enim cum Moab. (2) Opprimam Ariel et erit potestas et divitiae eius mihi. (3) Et circumstabo te sicut David, et te circumdabo vallo, et aedificabo circum te tures. (4) Et humiliabuntur usque ad terram verba tua usque ad inferum; et humiliaberis usque ad terram; loquēris, et verba tua descendent in terram. Et erit sicut *ii* qui de terra loquuntur *vox* tua, et usque ad fundamentum terrae vox tua debilitabitur. (5) Et erunt sicut pulvis parietis divitiae illae omnium illorum impiorum, et sicut terra quam affert ventus, et erit sicut in ictu oculi repente

(6) A Domino omnipotente; nam visitationem faciet ei in tonitruo et *terraemotu* et voce magna et procella adveniente et flamma ignis ardentis. (7) Et erunt sicut somnium in somno nocte divitiae illae omnium illorum gentilium, qui in aciem educti sunt contra Hierosolymam, et omnes qui insurrexerant contra Israël, et omnes qui congregati erant contra Hierosolymam et qui opprimebant eam. (8) Et sint sicut *illi* qui in somno edunt et bibunt, et, quando surgunt, vana est visio illa eorum. Et sicut *ille* qui in somno sitit et bibit, et, quando surgit, rursus sitit quoque, anima autem eius in vanum sperabat; sic erunt divitiae illae omnium gentilium qui in aciem educti sunt contra Hierosolymam et montem Sion. (9) Admiramini et expavescite et inebriamini non a vino et obstupescite non a sicera, neque a vino commovemini, (10) Quia potavit nos Dominus spiritu compunctionis, et in maerore fuerunt oculi vestri et principum vestrorum et prophetarum vestrorum, qui vident abscondita.

(11) Et erunt omnia haec verba sicut verba libri signati, quem dant homini gnaro litterarum (*lit.* libri) et dicunt: Lege hoc; et dicit: Non possum legere, quia signatus est. (12) Et dabitur liber hic in manum hominis qui nescit litteras (*lit.* librum), et dicunt ei: Lege hoc; et dicit: Nescio litteras (*lit.* librum). (13) Et dixit Dominus: Proximus est mihi populus hic ore suo, et labio suo glorificant me; corda autem eorum longe remota sunt a me. Frustra serviunt mihi: docent mandatum hominum et doctrinam. (14) Propter hoc ecce addam ut immutem populum hunc, et immutabo eos, et tollam sapientiam sapientium, et intellectum illum intellegendium abscondam. (15) Vae eis qui profunde ineunt consilium et non per Dominum; *vae eis* qui secreto consilium ineunt, et erunt in tenebris opera eorum, et dicent: Quis videt nos et quis nos noverit, *et* hoc quod nos facimus?

(16) Nonne sicut lutum figuli habiti estis vos? Num dicit forte opus

f.60v

სადა მე ქმნულმან მოქ(მ)ედსა თვსსა არა შემქმენ: ანუ დაბადებულმან დამბად-
ებელსა არა მეცნიერად შემქმენ მე:/ (17) არა მცირედისა ჟამისა შემდგომად
და გარდაიცვალოს ლიბანს. ვითარცა მთაჲ ქერმელისაჲ. და ქერმელი მალნარად
შეირაცხოს: (18) და ესმოდის მას დღესა შინა ყრუთა სიტყუანი მის წიგნისანი.
და რომელნი ბნელსა შინა იყვნენ. და ნისლსა თუალნი ბრმათანი ხედვიდნენ: (19)
და იხარებდნენ გლახაკნი უფლისა მიმართ სიხარულით: და განწირულნი კაც-
თაგანნი აღივსნენ მხიარულებითა: (. . .) (21) (. . .) და ყოველთა მამხილებელთა
ბჭეთა ზედა დასაბრკოლებელი დაუდგან:

(22) ამის თვს ამას იტყვს უფალი: სახლსა ზედა იაკობისსა. რომელი გამოი-
რჩია აბრაჰამის გან არა აწ ჰრცხუენოდის იაკობსა. არცა აწ პირი მისი გარე-
მიიქციოს: (23) არამედ რაჟამს იხილნენ შეილთა მათთა საქმენი ჩემნი: ჩემ თვს
წმიდა ყონ სახელი ჩემი. და წმიდა ყონ წმიდაჲ იგი იაკობისი და ღმრთისა თვს
ისრაელისა ეშინოდის. (24) და ცნან შეცთომილთა სულითა გულისცემის-
ყოფაჲ. და რომელნი დრტყნიდნენ ისწაონ სმენად. და ენათა ბრგუნვილთა ისწავონ
სითყუად მშვდობისა:

30

(1) ვაჲ შეილთა განდგომილთა. იტყვს უფალი: ჰყავთ ზრახვაჲ არა ჩემ მიერ.
და აღთქუმაჲ არა სულითა ჩემითა. შეძინებაჲ ცოდვაჲ ცოდვასა ზედა. (2) რომ-
ელნი მიხუალთ შთასლვად ეგვპტედ. და მე არა მკითხეს. შეწევნად ფარაოჲს
მიერ. და დაფარვად ეგვპტელთა გან. (3) რამეთუ იყოს თქუენდა დაფარვაჲ იგი
ფარაოჲსი სირცხვლად. და რომელნი ესვენ ეგვპტელთა ყუედრებად: (4) რამეთუ
არიან ტანის შინა წინამძღუარნი მოციქულნი ბოროტნი. (5) ცუდად დაშურენ
ერისა მის მიმართ. რომელ არაჲ არგოს მათ შეწევნაჲ. არამედ სირცხვლი და
ყუედრებაჲ:

f.61r

(6) ხილვაჲ ოთხფერკთაჲ. რომელნი არიან უდაბნოს:/ ჭირსა მას შინა. და
იწროებასა. ლომი და ლეკვ ლომისაჲ მიერ. და ასპიტნი და ნაშობნი ასპიტთა
მფრინველთანი. რომელთა მოაქუნდა ვირებითა და აქლემებითა სიმდიდრს მათი
ნათესავთა მიმართ. რომელთა არაჲ არგონ მათ: (7) ეგვპტელთა ამაოდ და ცუდად
რომელთა არაჲ გარგონ თქუენ: თუხრათ მათ. რამეთუ ამაო არს ნუგეშინისცემაჲ
ესე თქუენი: (8) აწ უკუშ დაჯედ და დაწერე ფიცარსა და წიგნსა. რამეთუ იყოს
ესე დღედმდე და ჟამსა ვიდრე უკუნისამდე: (9) რამეთუ ერი ურჩი არს. და
ნაშობნი ტყუევილისანი. რომელთა არა ჰნებაჲს სმენად შჯული უფლისაჲ: (10)
რომელნი ეტყვიან წინაწარმეტყუელთა ვითარმედ ნუ მითხრობთ ჩუენ. (და) რომ-
ელნი ჩუენებასა იხილვენ. ნუ მეტყვთ ჩუენ მართლ. არამედ მეტყოდეთ ჩუენ
წრფელად. და მითხრათ ჩუენ (. . .):

(11) და მომაქციენით ჩუენ გზისა ამის გან. და მიმიხუენით ჩუენ გან ალაგნი
ესე. და მომისპეთ ჩუენ გან სიტყუაჲ იგი წმიდისა ისრაელისაჲ: (12) ამის თვს
ესრე იტყვს უფალი წმიდაჲ იგი ისრაელისაჲ. რამეთუ ურჩი ექმნენით სიტყუათა
ამათ. და ესევდით ტყუევილსა: და რამეთუ სდრტყნევდით. და გული შეგეპყრა
სიტყუასა ამას: (13) ამის თვს იყოს თქუენდა ცოდვაჲ ესე. ვითარცა ზღუდს
დაცემული მეყსეულად ქალაქისა ძლიერისა მოცველისაჲ. რომლისაჲ მეყსეულად
მოიწიოს დაცემაჲ: (14) და დაცემაჲ მისი იყოს ვითარცა შემუსრვაჲ ჭურჭლისა
კეცისაჲ დაწულილებული. რომლისაჲ არა იპოვის მას შინა კეცი. რომლითამცა
ცეცხლი აღიდე. და რომლითამცა მოსწრიდე წყალი მცირედ: (15) ესრეთ იტყვს
უფალი წმიდაჲ იგი ისრაელისაჲ: რაჟამს მოიქცე და სულთითქუენე. მაშინ
ჰსცხონდე. და ჰსცნა სადა იყავ. ოდეს იგი მოსავ იყავ ამაოთა/ მათ. ცუდად იქმნა

f.61v

factori suo: Non fecisti me? Aut figmentum fictori: Non scieris fecisti me? (17) Nonne post paulum temporis et convertetur Libanus sicut mons K'ermel, et K'ermel in silvam habebitur? (18) Et audient in illa die surdi verba illius libri, et, qui in tenebris erunt et in nebula, oculi caecorum videbunt. (19) Et laetabuntur pauperes erga Dominum in laetitia; et desperati inter homines replebuntur laetitia. (21) (. . .) et omnes qui arguunt in portis offendiculum ponent.

(22) Propter hoc dicit Dominus ad (*lit.* super) domum Iacob, quam elegit de Abraham: Non nunc confundetur Iacob, neque nunc facies eius avertetur: (23) Sed, quando viderint filii eorum opera mea, propter me sanctificabunt nomen meum, et sanctificabunt Sanctum illum Iacob et Deum Israël timebunt. (24) Et scient errantes in spiritu intellectum, et qui mussitabant discent audire, et linguae balbutientes discent dicere pacem.

30 (1) Vae filiis rebellibus, dicit Dominus. Fecistis consilium non per me, et foedus non per spiritum meum, addentes (*lit.* addere) peccatum super peccatum; (2) Qui ambulatis ut descendatis ad Aegyptum — et me non interrogaverunt — ut auxilium accipiatis a P'araone et protectionem ab Aegyptiis. (3) Erit enim vobis protectio illa P'araonis in confusionem, et *eis* qui confidunt Aegyptiis in opprobrium. (4) Nam sunt in Tani duces nuntii mali: (5) Frustra laborabunt erga populum illum, qui nullum afferet eis utile auxilium, sed confusionem et opprobrium.

(6) Visio quadrupedum qui sunt in deserto. In afflictione illa et in angustiis leo et catulus leonis hinc et aspides et nata aspidum volantium, qui deportant asinis et camelis divitias suas ad gentes quae nihil proderunt eis: (7) Aegyptiis vane et frustra qui nihil proderunt vobis, dicetis eis: Quia vana est consolatio haec vestra. (8) Nunc igitur sede et scribe in tabella et in libro, quia erit hoc usque ad diem et in tempore usque ad aeternum. (9) Nam populus inoboediens est, et nati mendacii qui nolunt audire legem Domini, (10) Qui dicunt prophetis: Quoniam nolite narrare nobis, (et) *eis* qui visionem vident: Nolite loqui nobis recte, sed dicite nobis probe et narrate nobis (. . .)

(11) Et avertite nos a via hac, et tollite a nobis semitas has, et auferite a nobis verbum illud Sancti Israël. (12) Propter hoc sic dicit Dominus Sanctus ille Israël: Quia inoboedientes facti estis verbis his, et sperabatis in mendacio, et quia mussitabatis et cor vestrum (*acc.*) invaserat verbum hoc (*nom.*), (13) Propter hoc erit vobis peccatum hoc sicut murus conlapsus repente civitatis fortis obsessae, cuius repente adveniet ruina. (14) Et ruina eius erit sicut contritio vasis argillae, *contritio* comminuta, cuius non invenitur in eo testa, qua ignem sumeres et qua extraheres aquam parvam. (15) Sic dicit Dominus Sanctus ille Israël: Quando reversus eris et gemueris, tunc salvus eris et cognosces ubi fueris; cum confisus esses vanis illis, frustra facta est fortitudo

ძლიერება ეგე თქუენი და არა ინებეთ სმენად:

(16) არამედ სთქუთ ცხენებითა ვიელტოდით. (ამის თვსცა იელტოდით). და მერმე სთქუთ მალეთა საკედართა ზედა აღვსდეთ ამის თვს მალე იყვნენ მღევარნი თქუენნი. (17) და იელტოდიან ათასნი კმისა გან ერთისა. და კმისა გან ხუთისა იელტოდიან მრავალნი. ვიდრემდე დაშთენ. ვითარცა ქსელი მთასა ზედა. და ვითარცა სამსტოვრო. რომელი დგან ბორცუსა ზედა: (18) და მერმე კუალად გგებდეს ვე ლა ღმერთი წყალობად თქუენდა: და ამის თვს აღმაღლდეს შეწყალებად თქუენდა. რამეთუ მსაჯულ თქუენდა უფალი ღმერთი ჩუენი: ნეტარ არიან ყოველნი რომელთა დაუთმონ მას. (19) რამეთუ ერმან წმიდამან სიონს შინა დაიმკდროს. და იცრუსალემი ტირილით ტიროდა: შემეწყალე მე წყალობით: შეგიწყალოს შენ კმისა—ებრ ღალადებისა შენისა. რაჟამს გიხილა. შეისმინა შენი: (20) და მოგცეს თქუენ უფალმან პური ჭირისა და წყალი იწროებისა. და არლარა მოგეხნენ შენ მაცთუნებელნი შენნი. რამეთუ თუალნი შენნი ხედვიდენ მაცთუნებელთა მათ შენთა:

(21) და ყურთა შენთა ესმოდიან სიტყუანი მართლ—უკუნ მაცთუნებელთა შენთანი. რომელნი იტყვან: ესე არს გზა. და ვიდოდით მას შინა გინა მარჯუნ. გინა მარცხნ: (22) და შეაგინენ კერპნი ვეცხლით მოსილნი და ოქროთ მოსილნი. და დაამწულილნე იგინი. ვითარცა წყალი დედაკაცისა გამოჯდომილისა. და ვითარცა სკორპ განსთხინე იგინი: (23) მაშინ იყოს წვამა თესლსა ქუეყანისა შენისასა. და პური ნაყოფისა ქუეყანისა შენისა. იყოს მაძორი და პოხილ. და ძოვდეს საცხოვარი შენი მას დღესა შინა ადგილსა პოხილსა და ფართოსა: (24) ზუარაკნი თქუენნი (და) ზროხანი. რომელნი იქმოდინ ქუეყანასა. ჯამდენ ბზესა აღრეულსა ქრთილითა/ გამონქრეულითა: (25) და იყოს ყოველსა ზედა მთასა მაღალსა. და ბორცუსა განსაცხრომელსა. წყალი გამომდინარე მას დღესა შინა. რომელსა წარწყმდენ მრავალნი. და რაჟამს დაეცნენ გოდოლნი:

f.62r

(26) და იყოს ნათელი იგი მთოვარისა. ვითარცა ნათელი მზისა. და ნათელი იგი მზისა შვდ წილ დღესა მას. რაჟამს განკურნოს უფალმან შემუსრვილება იგი ერისა თვსისა. და საღმობასა მას წყლულებისა მისისასა ულხინოს: (27) აჰა ესერა სახელი უფლისა მოვალს მრავალით ჟამით. აღგზებული გულის—წყრომა მისი: დიდებით სიტყუა ბაგეთა მისთა. სიტყუა რისხვითა საესე: და რისხვა გულის—წყრომისა მისისა ვითარცა ცეცხლი შემჰამდეს: (28) და სული მისი ვითარცა წყალი კევსა წარმოჰრლუნიდეს: მოიწიოს ვიდრე ქედამდე. და განიყოს შეძრწუნებად წარმართთა მაცთუნებელად ამაოდ: და სდევნიდეს მათ საცთური. და წარმოიხუნეს იგინი წინაშე მათსა: (29) ნუ უკუპ მარადის ჯერ არსა თქუენდა სიხარული. და შესღვად სიწმიდესა ჩემსა ოდეს ვე. ვითარცა რომელნი დღესასწაულობედ. და ვითარცა მოხარულნი შესღვად ნესტვთა მთასა უფლისა ღმრთისა ისრაჲლისასა: (30) და სასმენელ ყოს უფალმან დიდება იგი კმისა თვსისა. და გულის—წყრომა მკლავისა თვსისა. ჩუენებად გულის—წყრომა რისხვისა. ალითა შემწუველითა. მეხის—ტეხითა სასტიკითა. და ვითარცა წვამა და სეტყუა ერთბამად გარდამოვალნ მძაფრ:

(31) რამეთუ კმისა გან უფლისა მოუძლურდენ ასურასტანელნი წყლვითა რომლითა დასცნეს იგინი: (32) და იყოს მისა გარემო. ვინა იგი იყო მისა სასოება შეწევნისა. რომელსა იგი/ ესვიდა ესე ბოზონითა. და ნესტვთა. და ქნართა ჰბრძოდიან მას მსხორითა: (33) რამეთუ არა წინამსწარ დღისა მის ჰსტეთ შენ. ნუ უკუპ შენცა განგემზადოს. მეუფება კევისა მის ღრმისა. შეშითა საესისა.

f.62v

ista vestra. Et noluitis audire;

(16) Sed dixistis: Equis fugiemus; (propter hoc quoque fugietis); et rursus dixistis: Velocibus *equis* sellaribus insidebimus; propter hoc veloces erunt persecutores vestri. (17) Et fugient mille propter vocem unius, et propter vocem quinque fugient multi, donec relinquuntur sicut tela super montem et sicut specula quae stat super collem. (18) Et rursus iterum manebit vobis etiam adhuc Deus ut misereatur vestri, et propter hoc elevabitur ut misereatur vestri, quia iudex vobis *est* Dominus Deus noster. Beati omnes qui ei fidem habebunt. (19) Nam populus sanctus in Sion habitabit; et Hierosolyma *cum* fletu flebat: *Miserere mei misericordiā*. Miserebitur tui secundum vocem clamoris tui; quando te vidit, exaudivit te. (20) Et dabit vobis Dominus panem afflictionis et aquam angustiarum, et iam non tangent te deceptores tui, quia oculi tui videbunt deceptores illos tuos.

(21) Et aures tuae audient verba eorum qui a tergo te decipiunt (*lit.* retro deceptorum tuorum), qui dicunt: Haec est via, et ambulemus in ea seu ad dexteram seu ad sinistram. (22) Et polluisti idola argento vestita et auro vestita, et comminues ea sicut aquam mulieris secreto sedentis, et sicut stercus reicies ea. (23) Tunc erit pluvia semini terrae tuae, et panis frugum terrae tuae erit uberrimus (*lit.* ad satietatem) et pinguis. Et pascet pecus tuum in illa die in loco pingui et spatioso. (24) Vituli vestri, (et) vaccae quae operantur terram comedent paleam mixtam hordeo eventilato. (25) Et erit super omnem montem excelsum et collem exaltatum aqua effluens in illa die, qua peribunt multi et quando cadent turres.

(26) Et erit lux illa lunae sicut lux solis, et lux illa solis *erit* septempliciter in illa die, quando sanabit Dominus contritionem illam populi sui et dolorem illum plagae eius sedabit. (27) Ecce nomen Domini venit a longo tempore, accensus furor eius, cum gloria verbum labiorum eius, verbum irā plenum, et ira furoris eius sicut ignis devorabit. (28) Et spiritus eius, quemadmodum aqua in convalle exundabit, perveniet usque ad collum et dividetur ut conturbet gentiles ad deceptionem vanam, et persequetur eos deceptio et tollet eos coram eis. (29) Num forte semper oportet vos laetari, et ingredi in sanctum meum omni tempore, sicut *eos* qui festivitatem agunt, et sicut laetantes ingredi cum tibia in montem Domini Dei Israël? (30) Et auditam faciet Dominus gloriam illam vocis suae et furorem brachii sui, ut ostendat furorem irae cum flamma ardenti, cum fulguris fragore vehementi, et quemadmodum pluvia et grando simul descendunt violenter.

(31) Propter vocem enim Domini debilitabuntur Assyrii plagā quā percutiet eos. (32) Et erit circa eum, unde erat ei spes auxilii, in quo sperabat; hi cum tympano et tibia et cithara pugnabunt cum eo *mšhorit'a*. (33) Nam nonne ante diem illum errasti tu? Num forte tibi quoque praeparabitur regnum

ცეცხლ და შუშა დიდძალ. გულის წყრომა უფლისა ვითარცა კევი წუმწუბითა აღგზებული:“

- 31 (1) ვაჲ რომელნი იგი შთახუალთ ეგვპტეს შეწვენად. რომელნი ცხენებსა ესავთ და ეტლებსა. რამეთუ არს მრავალ ეტლებ. და მკედარი მრავალ ფრიად. და არა იყვნეს მოსავ წმიდისა მიმართ ისრაჲლისა. და უფალი არა გამოიძიეს: (2) და რამეთუ თავადი ბრძენ არს. მოავლინა მათ ზედა ბოროტი. და სიტყუად მისი არა შეურაცხ იქმნეს. და აღდგეს სახლთა ზედა კაცთა უკეთურთასა. და სასოებასა მას მათსა ზედა ცუდსა. (3) ეგვპტელსა კაცსა და არა ღმერთსა ცხენთა კორცთა. რომელთა გან არა არს შეწვენად. ხოლო უფალმან მოაწიოს კელი მისი მათ ზედა. და დაშურენ შემწენი იგი. და ერთბამად ყოველნი წარწყმდენ: (4) რამეთუ ესრე მრქუა მე უფალმან ვითარცა რაჲ იზახის ლომმან. გინა ლეკუმან ლომისამან ნადირსა ზედა. რომელი შეიპყრის და იყვრის მას ზედა. ვიდრემდე აღავსნეს მთანი კმამან მისმან. და განკრთენ მრავალნი გულის წყრომისა გან მისისა. და შეძრწუნდენ: ეგრე გარდამოვდეს უფალი ყოვლისა მპყრობელი განწყობად მთასა ზედა სიონსა. და მათთა ზედა მისთა: (5) ვითარცა მფრინ(ვ)ელი მფრინვალც. ეგრე შეეწიოს უფალი ძალთაჲ იჲრუსალემსა. შეეწიოს და განაზრნოს იგი. და შეიწყნაროს და გარდამოვდეს. და იჲსნას:

f.63r

(6) მოიქცეთ რომელნი ეგე ღრმასა ზრახვასა/ ზრახავთ და უშჯულოსა. ძენი ისრაჲლისანი: (7) რამეთუ მას დღესა შინა გამოიხუნენ კაცთა კელით ქმნულნი მათნი ვეცხლისანი. და ოქრომანნი. რომელ ქმნეს კელთა მათთა. (8) და დაეცეს ასურ არა მახვლითა მამაკაცისათა. არცა მახვლი კაცისაჲ შეშჷმდეს და ივლტოდის არა პირისა გან მახვლისა. და ჭაბუკნი მისნი იყვნენ მოუძღურებულ. რამეთუ კლდესა შეეყენენ. ვითარცა ღობესა: რამეთუ რომელი ივლტოდის შეიპყრას. და მოუძღურდეს: და რომელი იგი განსთქრებოდის. ძლევისა მიეცეს: (9) და მიეცნენ ძლევისა სივლტოლისასა მთავარნი მათნი. თქუა უფალმან: რომელსა აქუს ცეცხლი სიონით და საკუმილი იგი იჲრუსალემით და რომელნი ივლტოდიან ძლევისა მიეცნენ:“

32

(1) ამას იტყვს უფალი ნეტარ არს რომელსა ესუას სიონს ნათესავი. და სახლეული იჲრუსალემს. რამეთუ აჰა ესერა მეუფც მართალი მეუფებდეს. და მთავარნი სამართ(ა)ლით მთავრობდენ: (2) და იყოს კაცი რომელი ჰფარვიდეს სიტყუათა თვსთა და დაეფაროს. ვითარცა წყალთა გან სასტიკად მომავალთა: და წარმოჩნდეს სიონს. ვითარცა მდინარც მომავალი დიდებული. ქუეყანასა წყურთელსა: (3) და არღარა მოსავ იყვნენ კაცთა. არამედ ყურნი მათნი მიუპყრნენ სმენად: (4) და გულნი უძღურთანი ერჩიდენ სმენად. და ენათა ბრგუნვილთა აღრე ისწაონ სიტყუად მშვდობისაჲ: (5) და არღარა ჰრქუან უგუნურსა მას მთავრობდ. და არღარა იტყოდიან მსახურნი შენნი დუმენ:“

f.63v

(6) რამეთუ უგუნური იგი უგუნურებასა იტყოდის. და გულმან მისმან უგუნურებაჲ ცნას. აღსრულებულად უშჯულოებისა./ და სიტყუად უფლისა მიმართ საცთურისა. და განბნევად სულთა მშიერთა. და სულთა წყურიელთა დაცუდებად: (7) რამეთუ ზრახვაჲ უკეთურთაჲ. უშჯულოებასა ზრახვიდეს. განხრწნად მდაბალთა სიტყუთა ცრუთა. და განქარვებად სიტყუასა მდაბალთასა საშჯელსა: (8) ხოლო ღმერთის მსახურთა მათ გულის კმის ყოფაჲ იზრახეს. და იგიცა ზრახვაჲ ეგოს: (9) დედანი ეგე მდიდართანი. აღდგით და ისმინეთ კმისა ჩემისაჲ ასულნი ეგე სასოებით ისმენდით სიტყუათა ჩემთა: (10) დღეთა წელიწადისათა კსენება ყავთ საღმობით სასოებასა თანა: რამეთუ დასრულებულ არს სითუ-

convallis illius profundae lignis plenae? Ignis et ligna multa, furor Domini sicut convallis sulfure incensa.

31

(1) Vae *vobis* qui descenditis in Aegyptum ad auxilium, qui equis confiditis et curribus; sunt enim multi currus et equites multi valde. Et non erant confisi super (*lit.* in) Sanctum Israël, et Dominum non requisierunt. (2) Et, quia ipse sapiens est, misit super eos malum, et verbum eius non contemnetur, et consurget contra domos hominum malorum, et contra spem illam eorum vanam, (3) Contra Aegyptium hominem et non *contra* Deum, *contra* equorum carnes, a quibus non est auxilium. Dominus autem admovebit manum suam contra eos, et fatigabuntur auxiliares illi, et simul omnes peribunt. (4) Sic enim dixit mihi Dominus: Quo modo cum rugit leo, vel catulus leonis, super praedam quam capit, et clamat super eam, donec impleverit montes vox eius et expaverint multi a furore eius, et conturbati sint, isto modo descendet Dominus omnipotens ut proelietur super montem Sion et super montes eius. (5) Sicut avis volans, sic auxiliabitur Dominus exercituum Hierosolymae; auxiliabitur et liberabit eam, et curabit et descendet et salvabit.

(6) Convertimini, *vos* qui profundum consilium consiliamini et iniquum, filii Israël. (7) Nam in illa die efferent homines manufacta sua argenti et auri, quae fecerunt manus eorum. (8) Et cadet Assur non gladio viri, neque gladius hominis devorabit *eum*; et fugiet non a facie gladii. Et iuvenes eius debilitabuntur, quia petrā concludentur sicut vallo; qui enim fugiet, capietur et debilitabitur, et qui vorabit, cladi tradetur. (9) Et tradentur cladi fugae principes eorum, dixit Dominus, qui habet ignem de Sion et fornacem illam ab Hierosolyma; et qui fugient cladi tradentur.

32

(1) Hoc dicit Dominus: Beatus est qui habebit in Sion semen et familiam in Hierosolyma. Nam ecce rex iustus regnabit, et principes cum iudicio principabuntur. (2) Et erit vir qui abscondet sermones suos, et abscondetur sicut ab aquis violenter venientibus, et apparebit in Sion sicut flumen veniens gloriosum in terra sitiendi; (3) Et iam non confident hominibus, sed aures suas praebebunt ad audiendum; (4) Et corda debilium oboedient ad audiendum, et linguae balbutientes cito discent loqui pacem. (5) Et iam non dicent amenti illi: Principare; et iam non loquentur ministri tui: Tace.

(6) Amens enim ille amentiam loquetur, et cor eius amentiam sciens, ut perficiat iniquitatem et ut dicat ad Dominum deceptionem et ut dispergat animas esurientes et animas sitientes depravet. (7) Nam consilium malorum iniquitatem consiliabitur ad corrumpendos humiles in verbo mendaci et ad dissipandum verbum humilium in iudicio. (8) Pii autem illi intellegentiam consiliati sunt, et illud quoque consilium stabit. (9) Mulieres istae divitum, surgite et audite vocem meam; filiae istae, in spe audite verba mea. (10) Per dies anni memoriam facite in dolore cum spe: consummata enim est vindemia

ელი. და დაცხრომილ და არღარა მოვიდეს:

(11) განკვრდით. და დაწუხენით. დედანი ეგე. რომელნი ესავთ სიმდიდრესა. განიძუარცუეთ და განშიშულდით. და შეირტყთ წელთა თქუენთა ძაძაჲ: (12) და ძუძუთა თქუენთა ზედა იტყებდით აგარაკთა თჳს გულის სათქუმელთა. და ვენაკისა ნაყოფთა თჳს: (13) ქუეყანასა ერისა ჩემისასა ეკალი და თივაჲ აღმოცენდეს. და ყოველთა გან სახლთა მოისპოს სიხარული: ქალაქნი მდიდარნი. (14) და სახლნი დაშთენ: სიმდიდრე ქალაქისაჲ დაუტეონ და სახლნი გულის სათქუმელნი: და იყოს დაბნები ქუაბებ ვიდრე უკუნისამდე. და განსაცხრომელ კანჯართა. და საძოვარ მწყემსთა. (15) ვიდრემდე მოიწიოს თქუენ ზედა სული მალლით და იყოს უდაბნოჲ იგი ვითარცა ქერმელი. და ქერმელი მალნარად შეირაცხოს:

(16) და განისუენებდეს უდაბნოსა მშჯავრი. და სიმართლე კარმელსა ზედა დაემკვდროს: (17) და იყოს საქმე იგი სიმართლისაჲ მშჯდობით. და დაიპყრას სიმართლემან განსუენებაჲ. და მოსავ იყვენენ უკუნისამდე: (18) და დაეშწნოს ერი ჩემი ქალაქსა მშჯდობისასა. და დაემკვდრნენ სასოებით. და განისუენებდენ სიმდიდრით: (19) ხოლო სეტყუაჲ თუ გარდამოვდეს. არა თქუენ ზედა მოვიდეს. და იყვენენ მკვდრნი მალნართანი მოსავ. ვითარცა ველსა ზედა: (20) ნეტარ არს რომელი სთესვიდეს ყოველსა სარწყავსა. სადა კარი და ვირი ვიდოდიან:

33

(1) ეჲ უბადრუკთა მათ: ხოლო თქუენ არა ვინ გყვენს უბადრუკ: რომელი შეურაცხგყოფს არა თქუენ შეურაცხგყოფს. რამეთუ შეიპყრნენ შეურაცხის მყოფელნი. და მიეცნენ. და ვითარცა მღილი სამოსელსა. ეგრე მოუძლურდენ: (2) უფალო შემოწყალენ ჩუენ. რამეთუ ჩუენ შენ გესავთ: იქმნა ნათესავი ურჩთაჲ წარსაწყმედელ. ხოლო ცხორებაჲ ჩუენი შენ მიერ ჟამსა ქირისასა: (3) კმითა შიშისა შენისაჲთა განჰკრთეს ერნი. და სიმალლისა გან შენისა განეთესნეს წარმართნი: (4) ხოლო აწ შეკრბენ ტყუენი ჩუენნი მცირითგან ვიდრე დიდამდე. ვითარცა ვინ შეკრიბის მკალი. ეგრეთ გემღერდენ თქუენ: (5) წმიდა არს ღმერთი. რომელი დამკვდრებულ არს მაღალთა შინა. აღივსო სიონი მშჯავრითა და სიმართლითა.

(6) და შჯულსა მიეცნენ: საუნჯეთა შინა არს მაცხოვარებაჲ ჩუენი. მოიწევის სიბრძნე და მეცნიერებაჲ და ღმრთის მსახურებაჲ უფლისა მიმართ. ესე არიან საუნჯენი სიმართლისანი: (7) აჰა ესერა შიში თქუენი მათ ეშინოდის. რომელთა თჳს გეშინოდა. ეშინოდის თქუენდა: მოციქულნი მოივლინნეს ვედრებად მშჯდობისა. მწარედ ტიროდიან. (8) რამეთუ მოოკრდეს გზანი ამათნი. დაცხრომილ არს შიში წარმართთაჲ. და ამათა მიმართ აღთქუმაჲ მოღებულ (არს): და არა შეჰრაცხნეთ ივინი კაცად/: (9) იგლოვდა ქუეყანაჲ. ჰრცხუენა ლიბანსა: მწყურნებ იქმნა ასერონი. განცხადებულ იყო გალილეაჲ და კარმელი: (10) აწ აღვდგე. იტყჳს უფალი: აწ ვიდიდო. აწ აღ(ღ)ვმადლდე.

(11) აწ იხილოთ. აწ გრცხუენოდის. და ამოა იყოს ძალი სულისა თქუენისაჲ. ცეცხლი შეგჰამდეს თქუენ: (12) და იყვენენ ნათესავნი დამწუარ ვითარცა ეკალნი ველსა ზედა. განბნეულნი და დამწუარნი: (13) ესმეს შორიელთა რაჲ იგი ვქმენ. და ცნან მახლობელთა ძალი ჩემი: (14) განდგეს რომელნი იყვენეს სიონს შინა უშჯულონი. და ძრწოლამან შეიპყრნეს უღმრთონი. ვინ გითხრას თქუენ. რამეთუ ცეცხლი აღატყდების: ანუ ვინ გითხრას თქუენ ადგილი საუკუნე: (15) რომელი ვიდოდის სიმართლით. და იტყოდის სიწორეობისა გზასა. და სძულდეს უშჯულოებაჲ და სიცრუეც. და კელნი განაშორნეს ქრთამისა გან: და დაიმძ-

f.64r

f.64v

et desiit, et iam non veniet.

(11) Obstupescite et maerete, mulieres istae quae confiditis divitiis, exuite vos et nudate vos, et accingite lumbos vestros sacco: (12) Et super ubera vestra caedite propter agros desiderabiles et propter vineae fructus. (13) In terra populi mei spina et herba germinabunt, et ex omnibus domibus tolletur gaudium. Civitates divites (14) Et domus manebunt; divitias civitatis relinquent et domos desiderabiles. Et erunt pagi speluncae usque ad saeculum et oblectamentum onagrorum et pascua pastorum, (15) Donec adveniet super vos spiritus *de* excelso; et erit desertum illud sicut K'ermel, et K'ermel in saltum reputabitur.

(16) Et requiescet in deserto iudicium, et iustitia super Carmelo habitabit. (17) Et ~~erit~~ opus illud iustitiae in pace, et capiet iustitia requiem, et confident usque ad saeculum. (18) Et habitabit populus meus *in* civitate pacis, et inhabitabunt cum spe et requiescent cum divitiis. (19) Grando autem si descenderit, non super vos veniet, et erunt habitatores silvarum confidentes sicut super campo. (20) Beatus qui seret super omne irrigatum, ubi bos et asinus ambulabunt.

33 (1) Vae infelicibus illis! Vos autem nemo faciet infelices. Qui spernit *vos* non vos spernit, quia capientur spretores, et tradentur, et, sicut tineae in vestimento, sic debilitabuntur. (2) Domine, miserere nostri, quia nos tibi confidimus. Factum est semen inoboedientium in perditionem; salus autem nostra a te in tempore afflictionis. (3) A voce timoris tui expaverunt populi, et ab exaltatione tua disseminati sunt gentiles. (4) Nunc autem congregabuntur spolia nostra a parvulo usque ad magnum; sicut quis colligit locustas (*sing.*), sic ludent vobis. (5) Sanctus est Deus qui habitat in excelsis. Impleta est Sion iudicio et iustitiā.

(6) Et legi tradentur; in thesauris est salus nostra: advenit sapientia et scientia et pietas erga Dominum; haec sunt thesauri iustitiae. (7) Ecce timore vestro illi timebunt; de quibus timebatis, timebunt vos. Legati missi sunt ad petendam pacem: amare flebunt. (8) Nam desolatae sunt viae horum; cessavit timor gentilium, et erga hos foedus sublatum (est), et non reputabitis eos homines. (9) Lugebat terra; confusus est Libanus; stagnum factus est Aseron; manifestata erat Galilaea et Carmel. (10) Nunc surgam, dicit Dominus: nunc glorificabor, nunc exaltabor.

(11) Nunc videbitis, nunc confundemini, et vana erit fortitudo spiritus vestri; ignis devorabit vos. (12) Et erunt gentes combustae, sicut spinae super agro dispersae et combustae. (13) Audient remoti id quod feci, et cognoscent vicini fortitudinem meam. (14) Recesserunt qui erant in Sion iniqui, et tremor capiet impios. Quis nuntiabit vobis quia ignis accenditur? Aut quis nuntiabit vobis locum aeternum? (15) Qui ambulabit in iustitia, et loquetur rectitudinis viam, et oderit iniquitatem et mendacium, et manus amovebit a munere, et

იმნეს ყურნი არა სმენად საშჯელისა სისხლისა სიცრუვისაჲ და დაიწუხნეს თუალნი მისნი რაათა არა იხილოს სიც(რ)უვც:

f.65r (16) ამან დაიმკვდროს მალალსა მას ქუაბსა კლდისა ძლიერისასა: პური მოეცეს მას. და წყალი მისი სარწმუნოჲ: (17) მეუფეჲ დიდებით იხილოთ. და თუალთა თქუენთა იხილონ შორით ქუეყანაჲ იგი: (18) და სულმან თქუენმან იწუართოს შიში: სადა არიან მწიგნობარნი. ანუ სადა არიან მზრახველნი: სადა არს. რომელი იგი რაცხდა მათ. რომელნი იგი/ იქცევინ: (19) მცირეჲ და დიდი რომელსა არა აზრახა. არცა კმა მალლისა მიერ. ვითარმცა არა ესმა: ერი განქ-არეებული არს. და არა არს მსმენელისა მის გულის-კმის-ყოფა: (20) აჰა ესერა სიონი ქალაქი მაცხოვარებისა ჩუენისაჲ. თუალთა შენთა იხილონ იჰრუ-სალემ: ქალაქო მდიდარო. კარავნი რომელნი არა შეიძრნენ. არცა შეირყინენ მანანი კარვისა მისისანი უკუნისამდე ჟამთა. არცა საბელნი მისნი განსთქდენ:

(21) რამეთუ სახელი უფლისაჲ დიდ არს თქუენ ზედა: ადგილ თქუენდა იყოს. სადა მდინარენი და კეენი ფართონი: არა ხვდოდი შენ ამას გზასა: ნუ ვლენედ ნავნი შენნი: (22) რამეთუ ღმერთი ჩემი დიდ არს: არა თანა-წარმკდეს მე: უფალი მსაჯულ ჩუენდა. უფალი მთავარ ჩუენდა. უფალი მეუფეჲ ჩუენდა. უფალი მაცხოვარ ჩუენდა. და მან თავადმან მიკსნნეს ჩუენ: (23) განსთქდეს საბელნი შენნი. რამეთუ არა განაძლიერა: კარვის ძელი შენი მიდრკა: არა მოელხუნენ კარვისა ძელნი შენნი: არა აღიღოს სასწაული. ვიდრემდე მიეცე წარსატყუენველად: აწ უკუჲ მრავალთა მკელობელთა ტყუე წარმოიღონ: (24) და არა თქუან ვითარმედ დავშუერთი ერი რომელი დამკვდრებულ არს მას შინა: რამეთუ მიეტევა მათ ცოდვაჲ:

34

(1) მოუკედით წარმართნი და ისმინეთ. და მთავარნი ერჩდით: ისმინენ ქუე-ყანამან და რომელნი არიან მას ზედა. სოფელმან და ერმან და რომელნი დამკ-ვდრებულ არიან მას ზედა: (2) რამეთუ გულის-წყრომაჲ უფლისაჲ ყოველთა ზედა წარმართთა. და რისხვაჲ მისი ყოველთა ზედა რიცხუთა მათთა და წარწყმედად ივინი და მიცემად ივინი კლვასა: (3) ხოლო წყლულნი მათნი. და მკუდარნი განითხინენ გარე. და აღვიდოდის სულ-მყარლობაჲ მათი: (4) და f.65v დაილტვენ მათნი/ სისხლითა მათითა. და წარიგრაგნოს ვითარცა წიგნის ტყავი ცაჲ: და ყოველნი ვარსკულაენი დაცვენ. ვითარცა დასცვის ვენაჲსა ფურცელი. და ვითარცა დასცვის ფურცელი ლედჲსაჲ: (5) რამეთუ დაითრო კრმალი ჩემი ცათა შინა: აჰა ესერა იღუმეასა ზედა გარდამოკდეს. და ერსა მას ზედა წარსა-წყმედელსა საშჯელითა:

(6) მახვლი უფლისაჲ განძლა სისხლითა. და განზრქნა ცმელითა გან. და სისხლითა ვაცთაჲთა და კრავთაჲთა. და ცმელითა გან ზუარაკთა და ვერძთაჲთა: რამეთუ მსხუერპლი უფლისაჲ ბოსორს. და კლვაჲ დიდი იღუმეას: (7) და დაე-ცნენ მდიდარნი იგი მათ თანა და ვერძნი და ზუარაკნი. და დაითროს ქუეყანაჲ სისხლითა მათითა. და განძლეს მიწაჲ ცმელითა მათითა. (8) რამეთუ დღეჲ საშ-ჯელისაჲ არს უფლისაჲ. და წელიწადი კუალად გებისაჲ საშჯელისა სიონისაჲ: (9) და გარდაიქვენ ლელენი მისნი ფისად. და ქუეყანაჲ მისი წუნწუბად. და იყოს ქუეყანაჲ მისი ვითარცა ფისი აღზებულები (10) ლამეჲ და დღეჲ: და არა დაშრტეს უკუნისამდე ჟამთა: და აღვიდოდის კუამლი მისი ზე. და ნათესავითი ნათესავად მოოკრდეს. და ჟამამდე მრავლად: და არა იყოს თანა-წარმავალი მის მიერ:

(11) და დაემკვდრნენ მას შინა მფრინველნი და გრძღაბნი. და ყორანნი მკვდრ იყვნენ მას შინა: და განემართოს მას ზედა საბელი ქუეყანის-საზომი

obturbabit (*lit.* gravabit) aures ne audiat iudicium sanguinis mendacii, et claudet oculos suos ne videat mendacium,

(16) Hic habitabit in excelsa illa spelunca petrae fortis; panis dabitur ei, et aqua eius fidelis. (17) Regem in gloria videbitis, et oculi vestri videbunt de longe terram illam. (18) Et spiritus vester discet timorem. Ubi sunt scribae? Vel ubi sunt consilarii? Ubi est qui numerabat illos qui conversantur? (19) Parvum et magnum, cui non consiliatus est? Neque vocem ab Excelso quomodo non audisset? Populus dispersus est, et non est audientis illius intelligentia. (20) Ecce Sion, civitas salutis nostrae, oculi tui videbunt Hierosolymam. O civitas dives, tabernacula quae non commovebuntur, neque quatiantur clavi tabernaculi eius ad saeculum temporum, neque funes eius rumperentur,

(21) Quia nomen Domini magnum est super vos. Locus vobis erit, ubi *sunt* flumina et torrentes lati. Non ambulabis tu hac via; ne eant naves tuae. (22) Deus enim meus magnus est; non praeteribit me. Dominus iudex nobis, Dominus princeps nobis, Dominus rex nobis, Dominus salvator nobis; et ille ipse redimet nos. (23) Rupti sunt funes tui, quia non corroboravit; tabernaculi mālus tuus inclinavit se, non laxabuntur tabernaculi māli tui, non elevabit signum, donec tradideris in praedationem. Nunc igitur multi claudi praedam abripient; (24) Et non dicent: Quoniam fatigavimus, populus qui habitat in illa, quia remissum est eis peccatum.

34 (1) Accedite, gentiles, et audite; et, principes, oboedite. Audiat terra et qui sunt super eam, mundus et populus et qui habitant super eum. (2) Furor enim Domini *est* super omnes gentiles, et ira eius super omnes numeros eorum, et ad perdendos eos et ad tradendos eos in occisionem. (3) Vulnerati autem eorum et cadavera proicientur foras, et ascendet foetor eorum. (4) Et madescent montes sanguine eorum, et involvetur sicut libelli pellis caelum, et omnes stellae excident, sicut cadit in vinea folium et sicut cadit folium ficī. (5) Nam inebriatus est gladius meus in caelis; ecce super Idumaeam descendet et super populum illum *qui* periturus *est* in iudicio.

(6) Gladius Domini satiatus est sanguine, et incrassatus est adipibus et sanguine hircorum et agnorum et adipibus vitulorum et arietum, quia *victima* Domini *est* in Bosor et interfectio magna in Idumaea. (7) Et cadent divites illi cum eis et arietes et vituli, et inebriabitur terra sanguine eorum, et satiabitur humus adipe eorum. (8) Nam dies iudicii est Domini et annus retributionis iudicii Sion. (9) Et convertentur convalles eius in picem, et terra eius in sulfur; et erit terra eius sicut pix accensa (10) Nocte et die, et non exstinguetur usque ad saeculum temporum, et ascendet fumus eius sursum, et a generatione in generationem desolabitur et usque ad multum tempus, et non erit transiens per eam.

(11) Et habitabunt in ea volucres et erinacei, et cornices habitabunt in ea. Et extendetur super eam funis geometricalis desolationis, et onocentauri

f.66r ოკრებისაჲ. და ვირდეენი იყოფოდიან მას შინა: (12) მთავარნი მისნი არა იყვნენ. რამეთუ მეფენი მისნი და მდიდარნი მისნი და მთავარნი მისნი წარსაწყმედელად მიეცნენ: (13) და აღმო(ს)ცნდნენ ქალაქთა მისთა /ეკალთა ხენი. და ძნელოვანნი იყვნენ საყოფლად ურჩხულთა. და სამკვდრებელ სირთა: (14) და შეიმთხვნენ ეშმაკნი და ვირდეენი ურთიერთას. და ღალადებდეს მოყუასი მოყუსისა მიმართ: მუნ განისუენებდნენ ვირდეენი. რამეთუ პოვეს თავისა თვისისა განსასუენებელი: (15) მუნ მართუე ისხან გრძლბათა. და გამოზარდნა ქუეყანამან (შვილნი თვსნი) კრძალულებით: მუნ შეკრბენ ნადირნი. და იხილნენ პირნი ურთიერთას:

(16) რიცხვთ წარმოვდეს. და ერთიცა მათგანი არა წარწყმდა მოყუასი მოყუასსა ეძიებდნენ. რამეთუ უფალმან ამცნო მათ. და სულმან მისმან შეკრბნა იგინი: (17) და მან თავადმან დასდევს მათ წილი. და კელმან მისმან განუყოს მათ ძონად უკუნისამდე ჟამთა. და დამკვდრებად იგი თესლითი თესლადმდე. და განისუენებდნენ მას ზედა:

35 (1) იხარებდ უდაბნოჲ ესე წყურიელი. და მხიარულ იყავნ. უდაბნოჲ ეგე. და ყუაოდენ ვითარცა შროშანი ყუაოდის. (2) და აღმოსცნდეს და მხიარულ იყვნენ. უდაბნონი იგი იორდანისანი: და დიდებაჲ ლიბანისაჲ მოეცა მას. და პატივი კარმელისაჲ. და ერმან ჩემმან იხილოს დიდებაჲ უფლისაჲ და სიმაღლც ღმრთისაჲ: (3) განძლიერდით კელნი დაშთომილნი. და მუკლნი დაკსნილნი ნუგეშინის—ეცით: (4) და არქუთ სულ—მოკლეთა გონებითა განძლიერდით. ნუ გეშინინ: აჰა ესერა ღმერთი ჩუენი საშჯელსა მოაგებს. და კუალად აგოს: თავადი მოვიდეს. და მიკსნნეს ჩუენ: (5) მაშინ აღეხუნენ თუალნი ბრმათანი. და ყურთა ყრუთა ესმოდის:

f.66v (6) მაშინ ხლდებოდის მკელობელი ვითარცა ირემი. და განემარ/ტოს ენაჲ ბრგუნვილი: (7) რამეთუ გამოეცა უდაბნოსა წყალი. და მდინარც ქუეყანასა წყურიელსა: და იყოს ურწყული იგი მწურნებად. და ქუეყანასა წყურიელსა წყაროჲ წყალთაჲ იყოს: მუნ იყოს სიხარული მფრინველთაჲ და საყოფელი ურჩხულთაჲ. და ლერწამი. და მწყურნები: (8) და იყოს მუნ გზაჲ განწმედილი. და გზა წმიდა უწოდოს მას: არა წარვიდეს მიერ არა—წმიდაჲ. არცა იყოს მუნ გზაჲ არა—წმიდებისაჲ: ხოლო განზნეულნი იგი ვიდოდიან მის მიერ. და არა შესცთენ: (9) და არა იყოს მუნ ლომი. და არცა მკეცთა ბოროტთაგანი აღვიდეს მას. და არცა იპოვოს მუნ: არამედ ვიდოდიან მას შინა კსნილნი იგი. (10) და შეკრებულნი უფლისა მიერ. და მოიქცენ და მოვიდნენ სიონდ სიხარულით და მხიარულებით: და სიხარული საუკუნოჲ თავსა ზედა მათსა. რამეთუ თავსა ზედა მათსა ქებაჲ. და მხიარულებაჲ და სიხარული ეწიოს მათ: იელტოდა საღმობაჲ. მწუხარებაჲ. და სულთქუმაჲ:

36 (1) და იყო მეთათხმეტესა წელსა. მეფობასა ეზეკიასსა. აღმოვიდა სენაქერიმ მეფე ასურასტანელთაჲ ქალაქებსა მას ზედა ჰურიასტანისასა ძნელოვანსა. და დაიბყრნა იგინიჰ (2) და მიაველინა მეფემან ასურასტანისამან ჰრატსაკ ლაქისით იზრუსალემდ მეფისა ეზეკიასსა ერითა მრავლითა და დადგა შესაკრებელსა მას წყალთასა. საბანელსა მას ზემო კერზოსა. გზასა მას აგარაკსა მურკნველთასა: (3) და განვიდა მისა. ელ(ი)აკიმ ძე ქელკიასის მნე. და სომნა მწიგნობარი. და იოაქ ძე ასაფისი მოსაჰსენებელთ—მწერალი:/ (4) და ჰრქუა მათ ჰრატსაკ: არქუთ თქუენ ეზეკიას ამაჲ იტყვს მეფე ასურასტანისაჲ ვისა მოსავ ხარ შენ (5) ნუ უკუჲ ზრახვითა და სიტყვთა ბაგეთაჲთა წყობაჲ იქმნის: და აწ ვის ესავ

conversabuntur in ea. (12) Principes eius non erunt, quia reges eius et divites eius et principes eius in perditionem tradentur. (13) Et germinabunt in civitatibus eius spinosae arbores, et munimenta erunt in domicilium sirenum et in hereditatem passerum (*sic*). (14) Et occurrent daemonia et onocentauri invicem, et clamabit proximus ad proximum. Ibi requiescent onocentauri, quia invenerunt sibimetipsis requiem. (15) Ibi catulos habent erinacei, et enutrivit terra (filios suos) in securitate. Ibi congregabuntur cervi, et videbunt facies invicem.

(16) *In* numero pertransierunt, et unus ex eis non periit; proximus proximum requirere (*plur.*), quia Dominus mandavit eis et spiritus eius congregavit eos. (17) Et ille ipse imponet eis sortem, et manus eius dividet eis ad pascendum usque ad saeculum temporum et ad possidendam eam a generatione in generationem, et requiescent super eam.

35 (1) Laetare, desertum hoc sitiens, et laetum sit desertum istud, et floreat sicut lilium florebit; (2) Et germinabunt (*sing.*) et laeta erunt deserta illa Iordanis, et gloria Libani data est ei et decor Carmeli, et populus meus videbit gloriam Domini et altitudinem Dei. (3) Confortate, manus superstites (*sic*), et, genua dissoluta, consolamini. (4) Et dicite pusillanimis mente: Confortate, ne timueritis. Ecce Deus noster iudicium reddit et retribuet; ipse veniet et redimet nos. (5) Tunc aperientur oculi caecorum, et aures surdae audient.

(6) Tunc saliet claudus sicut cervus, et corrigetur lingua balbutiens. Prorupit enim in deserto aqua, et flumen in terra sitiendi. (7) Et erit inaquosum illud stagnum, et in terra sitiendi fons aquarum erit. Ibi erit gaudium volucrum, et mansio sirenum et harundo et stagnum. (8) Et erit ibi via purificata, et via sancta vocabitur illi *nomen*; non transibit inde immundus, neque erit ibi via immunditiae; dispersi autem illi ambulabunt per eam, et non errabunt. (9) Et non erit ibi leo, et neque quaedam e bestiis malis ascendet in ea, et neque invenietur ibi, sed ambulabunt in ea redempti illi (10) Et congregati a Domino; et convertentur, et venient in Sion cum gaudio et laetitia; et gaudium aeternum super caput eorum. Nam super caput eorum laus et laetitia et gaudium attinget eos; fugiebat dolor, maeror et gemitus.

36 (1) Et fuit, in quartodecimo anno in regno Ezekiae, ascendit Senak'erim, rex Assyriorum, super civitates illas Iudaeae munitas et cepit eas. (2) Et misit rex Assyriae Hrap'sak de Lak'is in Hierosolymam, ad regem Ezekiam, cum exercitu multo, et stetit in aquaeductu (*lit.* congregatione aquarum) illo, in piscina illa superiori, in via illa, in agro fullonum. (3) Et exiit ad eum El(i)akim, filius K'elkiae, oeconomus, et Somna scriba, et Ioak', filius Asap', annalium scriptor. (4) Et dixit eis Hrap'sak: Dicite vos Ezekiae: Hoc dicit rex Assyriae: Cui confidis tu? (5) Num forte consilio et verbo labiorum acies

შენ. და ურჩ მექმენ მე:

(6) აჰა ესერა ესავ შენ კუერთხსა მას ლერწმისასა განტეხილისა ეგვპტით კერძო: რომელი დაემტკიცოს მას ზედა კაცი განესვას კელსა მისსა. და განუკურიტოს იგი: ეგრეცა არს ფარაო მეფე ეგვპტისა და ყოველნი მოსაენი მისნი: (7) უკუეთუ სიტკთ ვითარმედ უფალსა ღმერთსა ჩუენსა ვესავთ. ესე იგი სამე არს რომელ დაარღვნა ეზეკია მაღალნი და ბაგინები მათი. და ამცნო ყოველსა ჰურიასტანსა. და ჰრქუა: წინაშე ერთისა ხოლო საკურთხეველისა იზრუსალემს თაყუანის სცემდით მას: (8) და აწ მოვედით და წარუდგით თქუენ უფალსა ჩემსა. მეფესა ასურასტანელთასა. და მე მიგცე თქუენ ორათასი საკედართაგანი. უკუეთუ შეუძლოთ თქუენ გამოცემად მკედარი თქუენი მას ზედა: (9) და ვითარ მე შემძლებელ ხართ მიტკევად პირსა სოფლის მთავართა მათ მცირეთა. მონა არიან იგი უფლისა ჩემისა. რომელნი ეგე ესავთ ეგვპტელთა მათ. და საკედართა და მკედართა მათთა: (10) აწ უკუე ჩუენ უფლისა ღმერთისა თვნიერად ნუ მოსრულ ვართ ამას ქუეყანასა ბრძოლად თქუენდა: უფალმან ღმერთმან მრქუა მე გამოსლვა და განრყუნა ქუეყანისა ამის:

f.67v (11) და ჰრქუეს ჰრაფსაკს ელიაკიმ და სომნა და იოაქ: ეტყოდე მონათა შენთა სპარსებრ ასურებრ. რამეთუ მესმის ჩუენ. და ნუ მეტყვ ჩუენ ჰურიაებრ: და რაჲ სარგებელ არს შენდა სიტყუაჲ ეგე ჰურიაებრი ყურთა მიმართ ამის ერისათა. რომელნი ესე წარმოსდომილ არიან ზღუდეთა ზედა: (12) მიუგო ჰრაფსაკ და ჰრქუა მათ: ნუ უკუე უფლისა თქუენისა. ანუ თქუენდა მომავლინა მე უფალმან ჩემმან სიტყუად სიტყუათა ამათ ერისა მაგის. რომელნი სხენან ზღუდეთა ზედა. რაჲთა არა შეცვულ იყვნენ. და შეჰამონ სკორც თვისი. და შესუან ფსელი თვისი თქუენ თანა ერთბამად: (13) და მიდგა ღვინის მნე იგი ჰრაფსაკ ადგილსა ერთსა მაღალსა განცხადებულად ქალაქსა. ღალად ყო კმითა დიდითა ჰურიაებრ. და თქუა: ისმინენ(ი)თ სიტყუანი მეფისა დიდისანი მეფისა ასურასტანისანი: (14) ესრე იტყვს მეფე: ნუ გაცთუნებნ თქუენ ეზეკია სიტყუთა. რომლითა ვერ შემძლებელ არს განრინებად თქუენდა: (15) და ნუ გეტყვნ თქუენ ეზეკია ვითარმედ გიკსნნეს ღმერთმან. და არა მიეცეს ქალაქი ესე კელთა მეფისა ასურასტანისათა:

f.68r (16) ნუ ისმენთ თქუენ ეზეკიასსა: ესრე იტყვს მეფე ასურასტანისაჲ: უკუეთუ გნებაჲს ქველის მტყუეულობის. გამოვედით ჩემდა. და იხარებდეთ თქუენ ნაყოფსა ზედა თქუენსა. და ჰამენ კაცად კაცადმან ვენაცისა გან თვისისა. და ლედვსა გან თვისისა. და სუნ წყალი ჯურღმულისა გან თვისისა: (17) ვიდრემდე მოვიდე და წარგიყვანე თქუენ ქუეყანასა მას. რომელ იგი არს ვითარცა ქუეყანაჲ ესე თქუენი: ქუეყანაჲ იფქლისაჲ. და ღვინისაჲ. და პურისაჲ. და ვენაცოვანი: (18) აწ ნუ გაცთუნებნ თქუენ ეზეკია. და გეტყვნ ვითარმედ ღმერთმან თქუენმან გიკსნნეს თქუენ: იკსნნეს ნუა ღმერთთა მათ ნათესავთა თითოეულმან თვისი იგი სოფელი კელთა გან მეფისა ასურასტანისათა: (19) სადა არს ღმერთი იგი ემათისაჲ. და არფათისაჲ. და სადა არს ღმერთი იგი ქალაქისაჲ მის სეფფარიმისაჲ: შენუძლესა. სამარიასა კსნაჲ კელისა გან ჩემისა: (20) ვინ ღმერთთაგანმან ყოველთა ამათ ნათესავთაგან იკსნას ქუეყანაჲ თვისი კელისა გან ჩემისა. და აწ ვითარ მე ღმერთმან მაგან ისრაჲლისამან იკსნეს იზრუსალემი კელთა გან ჩემთა:

(21) და დადუმნეს. და არა ვინ მიუგო მას სიტყუაჲ: (რამეთუ) ებრძანა მეფესა ეზეკიას. ვითარმედ ნურარას ვინ მიუგებთ მას რაჲთურთით სიტყუასა:

instruitur? Et nunc cui confidis tu, et inoboediens factus es mihi?

(6) Ecce confidis tu baculo illo harundinis confractae, ab Aegypto versus; qui innixus fuerit super eum homo, intrabit in manum eius, et perforabit eam. Sic quoque est P'arao, rex Aegypti, et omnes *qui* confidunt ei. (7) Si dicitis: Quoniam Domino Deo nostro confidimus, hic sane est, cuius destruxit Ezekia excelsa et altaria eorum, et mandavit omni Iudaeae, et dixit: Coram uno solummodo altari in Hierosolyma adorabitis eum. (8) Et nunc venite et praesto estote vos domino meo, regi Assyriorum, et ego dabo vobis duo milia ex *equis* sellaribus, si poteritis vos praebeere equitem vestrum super quemque (*lit.* eum). (9) Et quomodo potestis avertere faciem toparcharum illorum parvorum? Servi sunt illi domini mei, *vos* qui confiditis Aegyptiis illis et equis et equitibus eorum. (10) Nunc igitur nos sine Domino Deo num venimus in hanc terram ad debellandos vos? Dominus Deus dixit mihi egredi et corrumpere terram hanc.

(11) Et dixerunt *ad* Hrap'sak Eliakim et Somna et Ioak': Loquere servis tuis persice, *hoc est* syriace, quia audimus nos; et noli loqui nobis iudaice; et quid prodest tibi loqui verbum istud iudaicum ad aures huius populi, qui foris sedent super muris? (12) Respondit Hrap'sak, et dixit eis: Num forte ad dominum vestrum aut ad vos misit me dominus meus loqui verba haec *ad* populum istum, qui sedent super muris, ut non servarentur et comedant stercus suum et bibant urinam suam vobiscum simul? (13) Et stetit vini dispensator ille Hrap'sak, in loco uno alto, manifeste in civitate, clamavit voce magna iudaice, et dixit: Audite verba regis magni, regis Assyriae: (14) Sic dicit rex: Ne decipiat vos Ezekia verbo, quo non potest liberare vos, (15) Et ne dicat vobis Ezekia: Quoniam redimet vos Deus, et non tradetur civitas haec in manibus regis Assyriae.

(16) Nolite audire vos Ezekiam. Sic loquitur rex Assyriae: Si vultis benedictionem, egredimini ad me, et gaudete vos de fructu vestro, et comedat quisque de vinea sua et de ficu sua, et bibat aquam e puteo suo, (17) Donec veniam et abducam vos in terram illam, quae est sicut terra haec vestra, terra tritici et vini et panis et vineae (*lit.* vinealis). (18) Nunc ne decipiat vos Ezekia, et dicat *vobis*: Quoniam Deus vester redimet vos. Num redemerunt dii illi gentium, quisque suam illam regionem, de manibus regis Assyriae? (19) Ubi est deus ille Emat' et Arp'at'? Et ubi est Deus ille civitatis illius Sep'p'arim? Num potuerunt Samariam redimere de manu mea? (20) Quis ex diis omnium harum gentium redimet terram suam de manu mea? Et nunc quomodo Deus iste Israël redimet Hierosolymam de manibus meis?

(21) Et tacuerunt et nemo respondit ei verbum. Praeceperat enim rex Ezekia: Quoniam ne ullum quis respondeat (*lit.* respondeatis) ei quomo-

(22) და შევიდა ელიაქიმ ძღ ქელკიაჲსი მნე. და სომნა მწიგნობარი ერისაჲ. და იოაქ. ძღ ასაფისი მოსაჲსენებელთ—მწერალი ეზეკიაჲსა. სამოსელ—დაპებულნი. და უთხრნეს მას სიტყუანი ესე ჰრავსაკისნი:·

37

(1) და იყო ვითარცა ესმა ესე ეზეკიას. დაიბო სამოსელი თვისი. და ძაძაჲ შემოსა. და აღვიდა იგი ტაძრად უფლისა: (2) და მიაველინა მან ელიაქიმ მნღ. და სომნა მწიგნობარი. და მოხუცებულნი მღდელთანი შემოსილნი ძაძითა. ესაი—აჲსა ძისა ამოსისა წინაწარმეტყუელისა: (3) და ჰრქუეს მას. ამას იტყვს ეზეკია· დღღჲ ჭირისა და ყუედრებისაჲ. და მხილებისაჲ და რისხვისაჲ არს დღენდელი ესე დღღჲ: რამეთუ მოწვეწულ არს საღმობაჲ შობადისაჲ. და ძალ არა უც შობად: (4) შეესმედ უფალსა ღმერთსა შენსა სიტყუანი ესე ჰრავსაკისნი. რომელი მოაველინა მეფემან ასურასტანისამან უფალმან მისმან. ყუედრებად ღმრთისა ცხოველისა სიტყუთა მით. რომელი იგი მოჰრქუა. რომელი ესმა თავადსა უფალსა ღმერთსა შენსა: და აწ აღდეგ. და ილოცე უფლისა მიმართ ღმრთისა შენისა ნეშტთა ამათ თვის: (5) და მოვიდეს მონანი იგი მეფისა ეზეკიაჲსნი ესაი წინაწარმეტყუელისა·

f.68v

(6) და ჰრქუა მათ ესაი· ესრე არქუთ უფალსა მას თქუენსა: ამას იტყვს უფალი· ნუ გეშინინ შენ სიტყუთა მათ გან. რომელი გესმა ღვნისა—მნისა მის გან. რომელი მოაველინა მოციქულად მეფემან ასურ/რასტანისამან ყუ(ე)დრებად სიტყუთა. რომელი ესმა უფალსა ღმერთსა ჩემსა: (7) აჲ ეგერა მე შთაუგდო მას ზრახვაჲ განსაკრთომელი. რაჲთა ესმეს ჰამბავი შორით. და გარე—მოიქცეს იგი წრავით სოფლად თვისა. და შევარდეს მახვლსა ქუეყანასა თვისსა. და მუნ ვე შეიმუსროს: (8) და იყო რაჲმს გარე—მოიქცა მიერ ღვნის—მნე იგი. და ეწია და ჰოვა მეფე იგი ასურასტანისაჲ. რამეთუ წარმოსრულ იყო ლაქისით. და მოწვეწულ. და გარე—მოდგომილ იყო. და მოეცვა ქალაქი იგი ღიბანელთაჲ ღობნაჲ: (9) და მუნ ესმა მეფესა მას ასურასტანელთასა. ვითარმედ გამოსრულ არს. და წარმოტევებულ განფენილ აღუესებია სოფელი მისი თარჰაკათს. მეფესა მას ჰინდოეთისასა. მოცვად მისა. და ვითარცა ესმა. მეყსეულად შეკრბა. იტრა. იძრა. წარვიდა წრავით სოფლად ვე თვისა: და უკუნ ავლინნა მოციქულნი მუნ ვე ეზეკიაჲსა. მეფისა მის ჰურიასტანისა. და ჰრქუა: (10) ესრე არქუთ ეზეკიას მეფესა ჰურიასტანისასა· ნუ გაცთუნებნ შენ ღმერთი ეგე შენი. რომელსა შენ ესავ. ვითარმედ არა მიცემად არს ისრუალეში კელთა მეფისა ასურასტანისათა:

(11) გასმიეს სამე შენ. რაჲ იგი უყვეს მეფეთა მათ ასურასტანისათა ყოველსა ქუეყანასა· ვითარ მოაოჲრნეს იგინი. და მოსრნეს. და წარწყმიდნეს: აწ უკუე შენ გან—ნუ—რინებად ხარა კელთა გან ჩემთა: (12) იჲსნნეს ნუ იგი ნათესავნი ღმერთთა მათ მათთა. რომელნი იგი მოსრნეს მამათა მათ ჩუენთა. ქუეყანაჲ იგი ქოზაჲსი და (ა)რრანი. და ჰრავესი. და ძენი იგი ნადანისნი. რომელ დამკვდრებულ იყვნეს სოფელსა მას თემანისასა: (13) აწ სადა არიან მეფენი იგი ემათისანი. და არფათისანი: და სადა არიან მეფენი იგი ქალაქისა სემფა/რიმისაჲ. ენა და გავდ: (14) და მოილო ეზეკია მეფემან წიგნი იგი კელთა გან მათ მოციქულთა. და აღმოიკითხა. და შევიდა ეზეკია ტაძარსა მას უფლისა ღმრთისასა. და განჰვინა წიგნი იგი წინაშე უფლისა ღმრთისა: (15) თაყუანის—ჰსცემდა ეზეკია მუკლ—დადგმით წინაშე უფლისა ღმრთისა და იტყოდა:

f.69r

(16) უფალო ღმერთო ძალთაო. ღმერთო ისრაჲლისაო. რომელი ჰზი ქერობინთა ზედა. შენ ხარ მხოლოდ ღმერთი ყოველთა ზედა მეუფეთა ქუეყანისათა: შენ შეჰქმენ ცაჲ და ქუეყანაჲ (17) მოყავ ყური შენი და ისმინე უფალო. და

documque verbum. (22) Et ingressus est Eliakim, filius K'elkia, oekonomus, et Somna, scriba populi, et Ioak', filius Asap', annalium scriptor, ad Ezekiam, scissis vestimentis; et nuntiaverunt ei verba haec Hrap'sak.

37

(1) Et fuit, cum audisset hoc Ezekia, scidit vestimentum suum, et saccum induit, et ascendit ille in templum Domini. (2) Et misit ille Eliakim oeconomum et Somnam scribam et seniores sacerdotum vestitos sacco ad Esaïam, filium Amos, prophetam, (3) Et dixerunt ei: Hoc dicit Ezekia: Dies afflictionis et exprobrationis et argutionis et irae est hodierna haec dies, quia advenit dolor pariturae, et non potest parere. (4) Audiat Dominus Deus tuus verba haec Hrap'sak, quem misit rex Assyriae dominus eius, ad exprobrandum Deum vivum verbo illo, quod adlocutus est, quod audivit ipse Dominus Deus tuus. Et nunc surge, et precare ad Dominum Deum tuum propter residua haec. (5) Et venerunt servi illi regis Ezekiae ad Esaïam prophetam.

(6) Et dixit eis Esaïa: Sic dicite domino illo vestro: Hoc dicit Dominus: Ne timueris tu a verbis illis, quod audisti a vini dispensatore illo, quem misit nuntium rex Assyriae ad exprobrandum verbo, quod audivit Dominus Deus meus. (7) Ecce ego inciam ei consilium perterrefaciens, ut audiat famam de longe, et revertetur festinanter ad regionem suam, et cadet gladio in terra sua, et ibidem conteretur. (8) Et fuit, quando reversus est inde vini dispensator ille et pervenit et invenit regem illum Assyriae, quia abierat de Lak'is et advenerat et circumsteterat et obsederat civitatem illam Libanorum Lobnam. (9) Et ibi audivit rex ille Assyriorum quoniam egressus est et relictam et expansam replevit regionem eius T'arhakt'a, rex ille Aethiopiae (*lit.* Indiae), ad obsidendum eum. Et cum audisset, statim congregatus est, profectus est, sese movit, abiit festinanter in regionem suam. Et remisit nuntios eodem ad Ezekiam, regem illum Iudaeae, et dixit: (10) Sic dicite Ezekiae, regi Iudaeae: Ne decipiat te Deus iste tuus, cui tu confidis, *dicens*: Quoniam non danda est Hierosolyma in manibus regis Assyriae.

(11) Audisti sane tu quid fecerint reges illi Assyriae omnibus terris (*lit.* omni terrae), quomodo vastaverint eas et contriverint et perdiderint? Nunc igitur tu num liberandus es de manibus meis? (12) Num redemerunt illas gentes dii illi earum, quas contriverunt patres illi nostri, terram illam K'ozae et (A)rran et Hrap'es et filios illos Nadan qui habitabant regionem illam T'eman? (13) Nunc ubi sunt reges illi Emat' et Arp'at'? Et ubi sunt reges illi civitatis Semp'arim, Ena et Gavd? (14) Et accepit Ezekia rex librum illum de manibus illorum nuntiorum, et legit; et ingressus est Ezekia in templum illud Domini Dei, et expandit librum illum coram Domino Deo. (15) Adorabat Ezekia genuflectendo coram Domino Deo, et dicebat:

(16) Domine Deus exercituum, Deus Israël, qui sedes super Cherubim, tu es solus Deus super omnes reges terrae; tu fecisti caelum et terram. (17) Commoda aurem tuam, et audi, Domine; (. . .) et audi verba haec Senak'erim

ისმინენ სიტყუანი ესე სენაქერიმ მეუფისანი. რომელ მოავლინნა ყუედრებად ღმრთისა ცხოველისა: (18) და ჭეშმარიტად მოაოკრეს მეფეთა მათ ასურასტანისათა ყოველი ქუეყანაჲ და სოფლები მათი: (19) და ცეცხლითა შეწუეს კერპები მათი. რამეთუ იყვნეს ვე იგინი არა ღმერთ. არამედ კელთა ქმნულნი იყვნეს იგინი კაცთანი. ძელისანი და ქვისანი. და წარწყმიდნეს იგინი: (20) ხოლო აწ შენ უფალო ღმერთო ჩუენო. განმარინენ ჩუენ კელთა გან მისთა. რაჲთა ცნან ყოველთა მეფობათა ქუეყანისათა. რამეთუ შენ ხარ ღმერთი (მხოლოდ):

(21) და მოივლინა ესაია ძე ამოსისი ეზეკიაჲსა. და ჰრქუა მას: ესრე იტყვს უფალი ღმერთი ისრაჲლისაჲ: მესმა მე ლოცვაჲ ეგე შენი. ილოცევდ რაჲ ჩემდა მომართ სენაქერიმის თვს მეუფისა მის ასურასტანელთაჲსა: (22) ესე არს სიტყუაჲ. რომელსა იტყოდა მის თვს უფალი ღმერთი: განგზასრა. და გეკიცხევდა შენ ქალწული ასული ჩემი სიონი: შენ ზედა თავი შეხარა. ასულო იცრუსალემისაო: (23) აწ ჰკითხე და. ვის თქუა აყუედრე. ანუ ვინ განარისხე: ანუ ვის ზედა აღამა(ღ)ლე კმაჲ ეგე შენი. და არა აღიხილენ მაღლად თუალნი შენნი წმიდისა მის მომართ ისრაჲლისაჲსა: (24) რამეთუ მოციქულთა შენთა მიერ. აყუედრე შენ უფალსა ღმერთსა შენსა: რამეთუ შენ სიტქუ ფრიად სიმრავლითა ეტლთა ჩემთაჲთა აღ/ვედ მე სიმაღლესა მთათსა. და მივიწიე დასასრულთა ღიბანისათა. და მოვკაფე სიმაღლჲს ნაძუთაჲ. და ფიჭუთაჲ. და შუენიერებაჲ საროთაჲ: და შევედ მაღლოვანით კერძო მაღნარსა კარმელისასა: (25) და ვასხენ კიდნი და დავარღვენ წყალნი და ყოველნი შესაკრე(ბე)ლნი წყალთანი:

f.69v

(26) არა ესრე გესმაა წინაჲსწარ. რაჲ იგი ვყავ: დღეთა მათ პირველთა რომელი მე ებრძანე. ხოლო აწ განვაჩინენ მოოკრებად წარმართნი ძლიერნი ძნელოვანთა შინა. და მკვდრნი ქალაქთა ძლიერთანი: (27) დაუტევენ კელისა გან ჩემისა. და განკმეს. და იქმნნეს ვითარცა თივაჲ კმელი ზედა ბედელსა. და ვითარცა ბანჯარი შემჰ(კ)ნარი. ვიდრე არღა განმტკიცებულ არნ: (28) და აწ სადგურნი განსასუენებელისა შენისანი მე თვთ უწყნი. და გამოსლვაჲ შენი და შესლვაჲ შენ(ი) მე ვიცი: (29) გულის წყრომაჲ ეგე შენი. რომლითა განჰრისხენ ჩემდამო. და სიმწარჲ შენი მოაწიე ჩემდა: ხოლო აწ განგაცუა ხარტუკი ცხვრთა. და აღვრნი ღაწუთა შენთა. და მიგაქციო შენ გზასა მას ვინაჲცა მოხუედ: (30) და ესე იყავნ სასწაულად შენდა: შეშჰამო წელიწადსა ამას. რომელი დასთესე. და მეორესა წელიწადსა ნეშტი მისი. ხოლო მესამესა ჰსთესეთ და განლევეთ. და დაასხთ ვენაკი და ჭამეთ ნაყოფი მისი:

(31) და იყვნენ ნეშტნი იგი ჰურიასტანს. დაიბ(ნ)ენ ძირნი ქუჲს კერძო და ყონ თესლი ზედა: (32) რამეთუ იცრუსალემით იყვნენ დაშთომილნი იგი. და განრინებულნი მთისა გან სიონისა: შურმან უფლისა ყოველისა მპყრობელისა-
 მან ყო ესე: (33) ამის თვს ამას იტყვს უფალი ძალთაჲ მეფისა მომართ ასურ/ასტანელთაჲსა არა შემოვიდეს ქალაქსა ამას. არცა სტყორცოს ისარი. არცა მოიღოს მას ზედა ფარი. არცაღა მოადგას ზღუდის ზღუდე: (34) არამედ მას გზასა რომელსაცა მოვიდა. მიერ ვე წარვიდეს და ამას ქალაქსა ნუ შემოვალნ. თქუა უფალმან: ესრეთ იტყვს უფალი (35) ზედა მდგომელ ვეყო ქალაქსა მას განრინებად მაგისა ჩემ თვს. და დავითის თვს მოხისა ჩემისა:

f.70r

(36) და გამოვიდა ანგელოზი ღმრთისა გან და სცა და მოსრა ბანაკისა მის გან ასურასტანელთაჲსა. ას ოთხმოც და ხუთ ათას მამაკაცი: აღდგეს. იხილეს განთიად. და პოვეს ეგოდენი იგი გუამი მომკუდარი: (37) და გარე მოიქცა მოციქული იგი მუნ ვე: იტრა. წარვიდა მიერ სენაქერიმ მეუფე იგი ასურასტანელთაჲ:

regis, quae misit ad exprobrandum Deo viventi. (18) Et vere vastaverunt reges illi Assyriae omnes terras (*lit.* omnem terram) et regiones earum; (19) Et igne combusserunt idola earum, quia erant quidem illa non dii, sed manufacta erant illa hominum, ligni et lapidis, et perdiderunt illa. (20) Nunc autem tu, Domine Deus noster, libera nos de manibus eius, ut sciant omnia regna terrae quia tu es Deus (solus).

(21) Et misit Esaia, filius Amos, ad Ezekiam, et dixit ei: Sic loquitur Dominus Deus Israël: Audivi ego precem hanc tuam, quando precabaris ad me propter Senak'erim, regem illum Assyriorum. (22) Hoc est verbum, quod dicebat de eo Dominus Deus: Reprehendit te et ludebat te virgo filia mea Sion: super te capite nutavit, o filia Hierosolymae. (23) Nunc interroga quidem: Cui, dixit, exprobrasti, vel quem irritasti vel super quem exaltasti vocem istam tuam? Et nonne sustulisti in altum oculos tuos ad Sanctum illum Israël? (24) Quia per nuntios tuos exprobrasti tu Domino Deo tuo. Tu enim dixisti: Valde in multitudine curruum meorum ascendi ego in altitudinem montium, et perveni ad fines Libani, et succidi altitudinem cedrorum et abietum et decorem cyparissorum, et ingressus sum ab altitudine versus silvam Carmeli, (25) Et imposui pontes, et destruxi aquas et omnes aquaeductus (*lit.* congregationes aquarum).

(26) Nonne sic audisti antea quid fecerim? In diebus illis primis quaedam praecepi, nunc autem decrevi vastare gentiles fortes in munimentis et habitatores civitatum fortium. (27) Dimisi *eos* a manu mea, et aruerunt et facti sunt sicut herba sicca super tectum et sicut gramen marcidum, antequam firmaretur. (28) Et nunc stationes requiei tuae ego ipse cognosco, et exitum tuum et introitum tuum ego novi. (29) Furorem istum tuum, quo iratus es in me, et amaritudinem tuam pervenire *fecisti* ad me. Nunc autem ponam circumculum in naribus et frena in maxillis tuis, et reducam te in viam illam unde venisti. (30) Et hoc sit in signum tibi: Comedes anno hoc *id* quod sevisti, et secundo anno residuum eius; tertio autem *anno* serite et terite, et plantate vineam et comedite fructum eius.

(31) Et erunt residua illa in Iudaea; mittent radices deorsum, et facient semen sursum; (32) Quia de Hierosolyma erunt derelicti illi et liberati de monte Sion; zelus Domini omnipotentis fecit hoc. (33) Propter hoc hoc dicit Dominus exercituum in regem Assyriorum: Non ingreditur civitatem hanc, neque iaciet sagittam, neque capiet super eam scutum, neque quidem exstruet circumvallationem (*lit.* muri murum), (34) Sed illa via qua etiam venit, per eandem abibit, et hanc civitatem ne ingrediatur, dixit Dominus. Sic loquitur Dominus: (35) Custos fiam civitati illi ad liberandam istam propter me et propter David servum meum.

(36) Et exiit angelus a Deo, et percussit et interfecit e castris (*sing.*) illis Assyriorum centum octoginta et quinque milia hominum. Surrexerunt, viderunt mane et invenerunt tot illa corpora mortua. (37) Et reversus est nuntius eodem. Profectus est, abiit inde Senak'erim, rex ille Assyriorum, venit et

მოვიდა და დაემკვდრა ნინევეს შინა: (38) და მუნ შესრულ იყო თაყუანისცემად ტაძარსა მას ასადრაქისსა კერპთა თვსთა მუნ სცეს. და მოკლეს იგი ადრამელექ და სარასარ ძეთა თვსთა მახვლითა. და იგინი მეოტად წარვიდეს მათათა სომხეთისათა. და შარავანდი შეიბნა ნაქორდან ძემან მისმან მის წილ:“

38

(1) და იყო მას ჟამსა შინა სიკუდილისა სენითა დასნეულდა ეზეკია მეუფე: და მოვიდა მისა ესაია წინაწარმეტყუელი. ძვ ამოსისი. და ჰრქუა მას: ესრე იტყვს უფალი ღმერთი ბრძანე სახლისა შენისაჲ. რამეთუ მოჰკუდები და არა სცხონდე შენ: (2) ვითარცა ესმა ესე ეზეკიას. მიიქცია პირი თვისი კედლად: ილოცვიდა უფლისა მიმართ. (3) და თქუა მოივსენე ჩემი უფალო. რამეთუ ვიდოდე მე შენ წინაშე ჭეშმარიტებით. და გულითა სრულითა სათნოებათა შენ წინაშე ვჰყოფდი: და ტიროდა ეზეკია ტირილითა დიდითა სინანულით: (4) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ესაიასა/ მიმართ. და ჰრქუა:“ (5) მივედ შენ ადრე ეზეკიასაჲ. და არქუ მას: ე(ს)რე იტყვს უფალი ღმერთი დავითის მამისა შენისაჲ. ვისმინე კმაჲ ლოცვისა შენისაჲ. და ვიხილენ ცრემლნი შენნი: აჰა ეგერა შევესძინებ ღლეთა შენთა ათხუთმეტ წელ“

f.70v

(6) და კელთა გან მეფისა ასურასტანისათა განგარინო შენ და ქალაქი შენი. და ზედა მდგომელ ვექმნე მე ქალაქსა მაგას: (7) ხოლო სასწაული ესე იყოს უფლისა მიერ. რამეთუ აღასრულოს ღმერთმან სიტყუაჲ იგი თვისი რაჲცა თქუა: (8) აჰა ესერა მე გარე მოვაქციო აჩრდილი მზისაჲ მენაკთაჲ მაგათ. რომელ შთასრულ არს აჩრდილი ათსა მენაკსა. ტაძართა მაგათ აქაზის მამისა შენისათა: და გარე მოვაქციო მე აჩრდილი იგი მზისაჲ მუნ ვე ათად მენაკად: და კუალად იქცა აჩრდილი იგი მზისაჲ მუნ ვე ათსა მენაკსა ვინაჲცა დამოსრული იყო: (9) ლოცვაჲ: ეზეკიასი: მეფისა: ჰურიასტანისაჲ: რაჟამს დასნეულდა: და აღდგა სნეულებისა გან (თვისსა): (10) მე ვთქუ აღმალეებასა ღლეთა ჩემთასა: მივიდე მე ბჭეთა ჯოჯოხეთისათა. და უტევენ ყოველნი შემდგომნი ჩემნი:

(11) და ვთქუ ვითარმედ არღარა ვიხილო მაცხოვარებაჲ ღმრთისაჲ. ქუეყანასა ზედა ცხოველთასა: არღარა ვიხილო კაცი თანა მკვდრით ურთ ჩემით: (12) მოვაკლდი მე ნათესავისა გან ჩემისა: ამიერითგან დაუტევე. და დამშთა ცხორებაჲ ჩემი განვიდა და წარვიდა და განმეშორა ჩემ გან სული ჩემი. ვითადცა იგი რომელმანმცა დაარღვა ტალავარი აღდგომილი სული ჩემი: და იყო ვითადცა ქსელი ნადთაჲ მოახლებული მოკუეთად: (13) ღლესა შინა მას მიცემულ ვიქმენ ცისკრითგან. ვითარცა კელთა ლომისათა. ეგრე შეფქენა. და შემეუსრნა ძუალნი ჩემნი. რამეთუ განთიადითგან მი ღამედმდე მივეცი/ (14) ვითადცა მერცხალი ეგრე ეჭრტინევდ. და ვითადცა ტრედი ეგრე ვლუმინევდ. რამეთუ მოაკლდა თულთა ჩემთა ხედვაჲ: (15) აღვიხილე სიმაღლესა ცისასა უფლისა ღმრთისა ჩემისა მიმართ. რომელმან მივსნა მე. და განაქარვა საღმობაჲ გუამისაჲ ჩემ გან:

f.71r

(16) უფალო ამის თვსცა მიგეთხრა შენ განალჰდე გონებაჲ ჩემი მოაქციე სული ჩემი: ნუგეშინის ცემულ ვიქმენ. და ვცხოვნი: აჰა მშვდობასა მოიქცა. სიმწარე ჩემი. (17) და ივსენ სული ჩემი. რაჲთა არა წარვწყ(ყ)მდე განსთხიენ ჩემ გან ყოველნი ცოდვანი ჩემნი. (18) რაჲთა არა რომელნი ჯოჯოხეთს შინა იყვნენ. მათ აღვიარონ შენ. და არცა მკუდარნი გაკურობხევდენ შენ. არცა ესვიდენ ჭეშმარიტებასა. და წყალობასა შენსა. რომელნი შთავიდოდნიან მღვმესა: (19) არამედ ცხოველნი გაკურობხევდენ შენ. ვითარცა ესე მე. რამეთუ ამიერითგან ყრმა ვისხნე. რომელნი მიუთხრობდენ ამას სიმართლესა. და წყალობასა შენსა: (20) უფალო ღმერთო ცხორებისა ჩემისაო. არა დავსცხრე კურობხევად

habitavit in Nineve. (38) Et ibi ingressus erat, ut adoraret in templo illo Asadrak' idola sua. Ibi percusserunt et interfecerunt eum Adramelek' et Sarasar, filii eius, gladio; et illi ut fugitivi abierunt in montes Armeniae, et coronam sumpsit Nak'ordan, filius eius, pro eo.

38 (1) Et fuit in illo tempore, letali morbo aegrotavit Ezekia rex; et venit ad eum Esaia propheta, filius Amos, et dixit ei: Sic loquitur Dominus Deus: Praecepte <res> domus tuae; morieris enim, et non vives tu. (2) Cum audisset hoc Ezekia, convertit faciem suam ad parietem; precabatur ad Dominum, (3) Et dixit: Memento mei, Domine, quia ambulaverim ego coram te in veritate, et in corde perfecto beneplacita coram te fecerim. Et flebat Ezekia fletu magno cum paenitentia. (4) Et fuit verbum Domini ad Esaia, et dixit ei: (5) Vade tu cito ad Ezekiam, et dic ei: Sic loquitur Dominus Deus David patris tui: Audiavi vocem orationis tuae, et vidi lacrimas tuas. Ecce addo diebus tuis quindecim annos;

(6) Et de manibus regis Assyriae liberabo te et civitatem tuam, et custos fiam ego civitati isti. (7) Signum autem hoc erit a Domino, quia perficiet Deus verbum illud suum quod etiam dixit. (8) Ecce ego reverti *faciam* umbram solis, *umbram* graduum istorum quos descendit umbra per decem gradus, in palatiis istis Ak'az, patris tui, et reverti *faciam* ego umbram illam solis ibidem usque ad decem gradus. Et reversa est umbra illa solis ibidem per decem gradus, unde etiam descenderat. (9) Oratio Ezekiae, regis Iudaeae, cum aegrotasset et surrexisset a morbo <suo>. (10) Ego dixi in altitudine dierum meorum: Vadam ego ad portas inferi, et reliqui omnes *annos* sequentes meos.

(11) Et dixi: Quoniam amplius non videbo salutem Dei super terram viventium; iam non videbo hominem cum cohabitatore meo. (12) Defeci ego a gente mea; abhinc dereliqui, et mansit vita mea. Exiit et abiit et remota est a me anima mea; quasi qui destruxisset tabernaculum statutum, anima mea, et erat sicut tela operariorum quae prope est ut praecidatur. (13) In die illa traditus sum a diluculo sicut in manibus leonis; sic confregit et contrivit ossa mea, quia a diluculo usque ad noctem traditus sum. (14) Sicut hirundo sic gemebam, et sicut columba sic murmurabam. Defecit enim oculis meis visio, (15) Sustuli oculos meos in altitudinem caeli ad Dominum Deum meum, qui redemit me et dispersit dolorem corporis a me.

(16) Domine, propter hoc quoque nuntiatum est tibi: excitasti mentem meam, reduxisti animam meam, consolatio data est mihi et vixi; ecce in pacem conversa est amaritudo mea. (17) Et redemisti animam meam, ut non perirem; reiecasti a me omnia peccata mea, (18) Ut non, qui in inferno fuerint, illi confiteantur tibi, et neque mortui benedicant tibi, neque confidant veritati et misericordiae tuae *illi* qui descenderint in foveam, (19) Sed *ut* vivi benedicant tibi sicut ego, quia abhinc liberos habebō qui annuntiabunt hanc iustitiam et misericordiam tuam. (20) Domine Deus salutis meae, non cessabo

შენდა. გალობითა ახლითა. ყოველთა დღეთა ცხორებისა ჩემისათა. წინაშე უფლისა და ტა(ძ)რისა ღმრთისაჲსა:

(21) და ჰრქუა ესაია წინაწარმეტყუელმან ეზეკიას მოიღე შენ კუერი ლელ-
ვსაჲ და მოგალე. და დაიდევ წყლულებასა შენსა. და განსცოცხლდე: (22) და
თქუა ეზეკია: ესე სასწაული არსა. ვითარმედ აღვიდე ტაძრად ღმრთისა:

39 (1) მას ჟამსა შინა. მოავლინნა მაროდაქ ბაღდან. ძემან ბაღდანისმან მეფე-
მან ბაბილონისმან. მოციქულნი. და ჰროარტაკები. და ძლუენი ეზეკიასა.
რამეთუ ესმა ვითარმედ დასნეულდა ვიდრე სიკუდიდმდე. და აღდგა სნეულებისა
გან თვსისა: (2) და განიხარა ეზეკია მოსლვაჲ იგი მოციქულთაჲ მათ. და წარიყ-
ვანნა იგინი სიხარულითა მით. და მოუჩუენა მათ სახლები იგი საუნჯეთაჲ.
ვეცხლისაჲ. და ოქროსაჲ. შტახისაჲ. და საკუმეველთაჲ. და ნელსაცხებელ-
თაჲ: და/ ყოველნი სახლნი სანოვავისა და საფასისანი. და ყოველი რაჲცა ედგა
f.71v მას საფასეთა მისთაჲ: და არა რაჲ იყო რომელი არა უჩუენა მათ ეზეკია სახლსა
შინა თვსსა. და ყოველსა ვე შინა კელმწიფებასა მისსა: (3) და მოვიდა ესაია
წინაწარმეტყუელი ეზეკია მეფისა. და ჰრქუა მას: რასა იტყვან კაცნი ესე. ანუ
ვინაჲ მოსრულ არიან შენდა: მიუგო ეზეკია და ჰრქუა: ქუეყანით შორით მოსრულ
არიან ჩემდა. ქუეყანით ბაბილონელთაჲთ: (4) და ჰრქუა მას ესაია: რაჲ იხილეს
სახლსა შინა შენსა: მიუგო ეზეკია და ჰრქუა მას: ყოველი ვე რაჲცა იყო სახლსა
შინა ჩემსა იხილეს. და არა რაჲ არს სახლსა შინა ჩემსა. რომელი არა იხილეს.
არამედ საუნჯენიცა ჩემნი: (5) და ჰრქუა მას ესაია: აწ ისმინე სიტყუაჲ უფლისა
ყოვლისა—მპყრობელისაჲ:

(6) აჰა ესერა დღენი მოვლენან. და წარიღონ ყოველი ვე რაჲცა არს სახლსა
შინა შენსა. და რაოდენი შეუკრებისე მამათა მათ შენთა ვიდრე აჰა დღედმდე.
და შეიღონ იგი ქუეყანასა მას ბაბილონისასა. და არა რაჲ დაშთეს. თქუა უფა-
ლმან: (7) და შეილთავანნიცა შენნი რომელნი ჰშენე წარიყვანნენ. და ყვენ
იგინი საჭურის სახლსა შინა მეფისა ბაბილონისასა: (8) მიუგო ეზეკია და ჰრქუა
ესაიას: ქველ და კეთილ არს სიტყუაჲ ეგე. რომელ თქუა უფალმან: იყავნ მშე-
დობაჲ და სიმართლე დღეთა ჩემთა. ხოლო დღეთა ნაშობთა ჩემთასა ვითარცა
ჰნებაეს:

40 (1) ნუგეშინის—სცემდით. ნუგეშინის—სცემდით ერსა ჩემსა. თქუა უფალ-
მან: (2) მღდელნი ეტყოდეთ გულსა იჰრუსალემისასა: ნუგეშინის—ცით მას.
რამეთუ აღივსო სიმდაბლითა მისითა. და განჰვსნდეს ცოდვანი მისნი. რამეთუ
f.72r მოიღო კელისა გან უფლისა მრჩობლი მისაგებელი ცოდვათა თვსთა თვს:/ (3)
კმაჲ ღალადებისაჲ უდაბნოსა ზედა. განჰმზადენით გზანი უფლისანი. და წრფელ
ყვენით ალაგნი უფლისა ღმრთისა ჩემისანი: (4) ყოველი კვენები აღმოივსოს.
და ყოველნი მთანი მაღალნი და ბორცუნი დამდაბლდენ. და ძნელოვანნი ყო-
ველნი ადვილად გარდაიქცენ. და იყოს ღვრულუარები ველებად: (5) და გამოჩნდეს
დიდებაჲ უფლისაჲ. და იხილოს ყოველმან კორციელმან მაცხოვარებაჲ ღმრ-
თისაჲ. რამეთუ უფალი იტყოდა:

(6) კმაჲ რომელი იტყოდა: ღალად—ყავ. და ვთქუ: რასა ვღალადებდე: ყო-
ველი კორციელი თივა არს. და ყოველი დიდებაჲ კაცისაჲ ვითარცა ყუავილი
თივისაჲ: (7) განვმა თივაჲ იგი. და ყუავილი მისი დასცვვა. (8) ხოლო სიტყუაჲ
უფლისაჲ ჰგიეს უკუნისამდე: (9) აღვედ მათსა მაღალსა. მახარებელი ეგე სიონი-
საჲ. აღიმალლე ძლიერად კმაჲ შენი. მახარებელმან მაგან იჰრუსალემისამან:
აღიმა(ღ)ლეთ ნუ გეშინინ. არქუთ ქალაქთა იუდაჲსთა: აჰა ესერა ღმერთი ჩუენი.

benedicere tibi cum cantico novo omnibus diebus vitae meae coram Domino et *coram* templo Dei.

(21) Et dixit Esaia propheta Ezekiae: Sume tu massam fici, et tere, et impone super vulnus tuum, et revivesces. (22) Et dixit Ezekia: Num hoc signum est quod ascendam in templum Dei?

39 (1) In illo tempore misit Marodak' Baldan, filius Baldan, rex Babylonis, nuntios et epistulas et munera ad Ezekiam; nam audivit quoniam aegrotavit usque ad mortem et surrexit a morbo suo. (2) Et gavisus est Ezekia adventu illo nuntiorum illorum, et abduxit nuntios in gaudio illo, et ostendit eis domus illas thesaurorum, argenti et auri, stactes et turum et aromatum, et omnes domus commeatus et pecuniae, et omne quod congesserat (*lit.* posuerat) ille in thesauris suis. Et nihil fuit quod non ostendit eis Ezekia in domo sua et in omni potestate sua. (3) Et venit Esaia propheta ad Ezekiam regem, et dixit ei: Quid dicunt homines hi? Aut unde venerunt ad te? Respondit Ezekia, et dixit: De terra remota venerunt ad me, de terra Babyloniorum. (4) Et dixit ei Esaia: Quid viderunt in domo tua? Respondit Ezekia et dixit ei: Omne quod etiam erat in domo mea viderunt, et nihil est in domo mea quod non viderunt, sed thesauros quoque meos. (5) Et dixit ei Esaia: Nunc audi verbum Domini omnipotentis:

(6) Ecce dies veniunt et auferent omnia quae etiam sunt in domo tua et quodcumque collegerunt patres illi tui usque ad hanc diem, et inferent illud in terram illam Babylonis, et nihil remanebit, dixit Dominus. (7) Et ex filiis tuis quoque quos genueris abducent, et facient eos eunuchos in domo regis Babylonis. (8) Respondit Ezekia, et dixit Esaiae: Bonum et pulchrum est verbum istud quod dixit Dominus. Sit pax et iustitia in diebus meis; in diebus autem natorum meorum, sicut vult.

40 (1) Consolamini, consolamini populum meum, dixit Dominus. (2) Sacerdotes, loquimini ad cor Hierosolymae; consolamini eam, quia repleta est humilitate sua et soluta sunt peccata eius, quia suscepit de manu Domini duplicem retributionem pro peccatis suis. (3) Vox clamoris in (*lit.* super) deserto: Parate vias Domini, et rectas facite semitas Domini Dei mei. (4) Omnis vallis adimplebitur, et omnes montes excelsi et colles humiliabuntur, et difficilia omnia in facile convertentur, et erunt praerupta in campos; (5) Et apparebit gloria Domini; et videbit omnis caro (*lit.* omne carnale) salutem Dei, quia Dominus loquebatur.

(6) Vox quae loquebatur: Clama; et dixi: Quid clamabo? Omnis caro (*lit.* omne carnale) herba est, et omnis gloria hominis sicut flos herbae. (7) Exsiccata est herba illa, et flos eius cecidit. (8) Verbum autem Domini manet ad saeculum. (9) Ascende super montem excelsum, evangelizator iste Sion, exalta fortiter vocem tuam, evangelizator iste Hierosolymae. Exaltate, ne timueritis. Dicite civitatibus Iuda: Ecce Deus noster. (10) Ecce Dominus

(10) აჰა ესერა უფალი ძლიერებით მოვალს. და მკლავი მისი უფლებით აჰა ესერა სასყიდელი მისი მის თანა. და საქმენი წინაშე მისისა:

(11) ვითარცა მწყემსი ჰმწყსიდეს სამწყსოსა თვსსა. და მკლავითა თვსითა შეიკრიბნეს კრავნი. და მუცლადღებულთა მათ ნუგეშინის სცეს: (12) ვინ აღწყნა პევშითა თვსითა წყალნი. და ცაჲ მტკავლითა თვსითა. და ყოველი ქუეყანაჲ ცილითა თვსითა: ვინ აღწონა მთანი სასწორითა და ბორცუნი უღლითა სასწორისაჲთა: (13) ვინ მე უკუე ცნა გონებაჲ უფლისაჲ. ანუ ვინ თანა მზრახვალ ეყო მას. რომელმანცა კუალს ადგინა იგი: ანუ ვინ აზრახა. და მან აცნობა მას. (14) ანუ ვინ უჩუენა მას საშჯელი. ანუ გზაჲ გულის ცმის ყოფისაჲ ვინ აუწყა მას: (15) უკუეთუ ყოველნი წარმართნი ვითარცა ნაწუეთნი კარდლისანი. და ვითარცა წამი სასწორისაჲ შეირაცხნეს. და ვითარცა ნერწყუჲ პირისაჲ შეირაცხნეს:/

f.72v

(16) ხოლო ლიბანი ვერ კმა არს საგზებელად. და ყოველნი ოთხფერკნი ვერ კმა არიან საკუერთხად: (17) და ყოველნი წარმართნი ვითარცა არა რაჲ არიან. და არცა რად შერაცხილ არიან: (18) აწ ვის ამსგავსეთ უფალი. ანუ რომელსა მე მსგავსებასა ამსგავსეთ იგი: (19) ნუ უკუე ზატად შექმნა იგი ხურომან. ანუ ოქრომს მჭედელმან ნუ ბრძმედთა შინა შებერა ოქრომ. და მსგავსად ზატისა სახედ აღმოდგმით გამოწერა იგი მეცნიერებითა სიველოვნისა თვსისაჲთა: (20) ძელი სამე ულპოლველი გამოარჩიის ხურომან ტყისა გან. და სიბრძნითა მით სიველოვნისა თვსისაჲთა აღჰმართის იგი კერპად: პირად პირადსა ზაკუევასა იძმაცენ. რაჲთამცა არა შეიძრა:

(21) აწ არა გესმის. და არა გულის ცმა გიყოფიეს არა მიგეთხრა თქუენ დასაბამითგან: იცით მეა. ვინ დაამტკიცა საფუძველნი ქუეყანისანი. (22) ანუ რომელსა უპყრიეს სიმრგულე ქუეყანისაჲ და დამკვდრებულნი მას ზედა ვითარცა მკალნი რომელმან აღჰმართა ცანი ვითარცა კამარანი. და გარდაართხნა ვითარცა კარავნი. საყოფელნი. და დაამტკიცა ქუეყანაჲ მკვდრობად მას ზედა. (23) და დაამდაბლნა მთავარნი ვითარცა არარანი სამთავროდ მათით. და ქუეყანაჲ არარასა ზედა შექმნა. (24) რამეთუ არცა სთესვიდენ. არცა ასხმიდენ ნერგსა. არცა დაბნენ ქუეყანასა ზედა ძირნი მათნი: ანქრევდეს მათ ზედა ქარი. და განკმენ. და ნიავექარმან ვითარცა ქარქუეტნი შეკრიბნეს იგინი: (25) აწ რომელსა მსგავსებასა მამსგავსეთ მე. (და) აღვმალდე. იტყვს მაღალი იგი:

f.73r

(26) აღიხილენით სიმაღლესა თუალნი თქუენნი. და იხილეთ ვინ დაამტკიცა ყოველი ესე: ვის უტვრთ/ავს თითოეულად რიცხვ ამის სოფლისაჲ. და ყოველთა სახელით უწყეს. და დიდძალითა დიდებითა. ძლიერებითა მით მკლავისა მისისაჲთა. ერთიცა მათგანი შენ გან არა დაფარულ არს: (27) ნუ იტყვ ამას. იაკობ. ანუ რასა ეგე იტყვ. ისრაელ: ვინ უწყის სთქუა ვითარმედ დაეფარნეს გზანი ჩემნი ღმრთისა გან: და ღმერთმან ჩემმან თანა წარმცოდა სამართალი ჩემი ჩემ გან: (28) ხოლო შენ აწმცა არა უწყოდე. არა თუმცა გესმინა ვითარმედ მარადის საუკუნე არს: უფალმან რომელმან დაამტკიცა კიდენი ქუეყანისანი არა ჰმზოდის. არცა დაშურეს. და ვერ შესაძლებელ არს გამოძიებაჲ მეცნიერებისა მისისაჲ: (29) ჰსცის ძალი მშვიერთა. და მიჰფინის გულის სიტყუაჲ გულის თქუემისაჲ უსნოთა: (30) ჰმზოდის ჰაბუკთა. და დაშურენ ძლიერნი. და რჩეულნი მათნი უძლურ იქმნენ:

(31) ხოლო რომელთა დაუთმონ უფალსა. იგინი განახლდენ ძლიერებითა მათითა. და აღიმკვნენ ახლითა ნაბრდლუენითა ვითარცა ორბნი რბიოდინ და

cum fortitudine venit, et brachium eius cum dominatione. Ecce merces eius cum eo, et opera coram eo.

(11) Sicut pastor pascet gregem suum, et brachio suo congregabit agnos, et foetas illas consolabitur. (12) Quis mensus est pugillo suo aquas, et caelum spithamā suā, et omnem terram palmo suo? Quis libravit montes in statera, et colles in iugo staterae? (13) Quis igitur novit mentem Domini? Aut quis consiliarius factus est ei, qui quoque in vestigium posuisset eum? Aut quis consiliatus est, et ille certiore fecit eum? (14) Aut quis ostendit ei iudicium? Aut viam intelligentiae quis indicavit ei? (15) Si omnes gentiles sicut stillae situlae et sicut momentum staterae reputati sunt et sicut sputum oris reputati sunt.

(16) Libanus autem non *potest* sufficere ad succendendum, et omnes quadrupedes non *possunt* sufficere ad holocaustum. (17) Et omnes gentiles sicut nihil sunt, et in nihilum reputati sunt. (18) Nunc cui adsimilastis Dominum, aut cui similitudini adsimilastis eum? (19) Num forte in imaginem fecit eum artifex? Vel aurifex numquid in cortinis conflavit aurum, et secundum imaginem in similitudinem formans (*lit.* formatione) finxit illud scientia artis suae? (20) Lignum sane imputribile eligit artifex e silva, et sapientiā illā artis suae statuit illud in imaginem; variam astutiam machinatur, ut non moveatur.

(21) Nunc nonne auditis, et non intellexistis? Nonne nuntiatum est vobis ab initio? Num scitis quidem quis firmaverit fundamenta terrae? (22) Vel qui tenuit gyrum terrae, et habitatores *sunt* super eam sicut locustae. Qui erexit caelos sicut cameras, et extendit sicut tabernacula mansiones, et firmavit terram ad inhabitandum super eam, (23) Et humiliavit principes sicut nihil in principatu eorum, et terram super nihilum fecit, (24) Quia neque serent, neque plantabunt plantam, neque mittent in (*lit.* super) terram radices suas. Dissipabit super eos ventus, et arescent, et procella quasi calamenta colliget eos. (25) Nunc cui similitudini adsimilastis me (et) exaltabor, dicit Excelsus ille?

(26) Tollite in excelsum oculos vestros, et videte quis confirmaverit omne hoc, quis portaverit singillatim numerum huius mundi et omnia nomine ordinet? Et in permagnā gloriā fortitudine illa brachii eius ne unum quidem ex eis a te absconditur. (27) Ne dixeris hoc, Iacob, vel quid istud dicis, Israël? Quis scit? Dices: Quoniam absconditae sunt viae meae a Deo; et Deus meus abstulit iudicium meum a me. (28) Tu autem nunc nescires, nisi audisses: Quoniam semper aeternus est; Dominus, qui firmavit latera terrae, non esuriet, neque fatigabitur, et non possibile est investigare scientiam eius. (29) Dat fortitudinem esurientibus, et largitur cogitationem et desiderium non aegrotantibus. (30) Esurient iuvenes, et fatigabuntur fortes, et electi eorum debiles fient.

(31) Qui autem confident Domino, illi renovabuntur in fortitudine sua, et ornabuntur novis plumis sicut aquilae. Current, et non fatigabuntur, ambula-

არა დაშურენ. ვიდრე იან და არა ჰმზოდის:

41 (1) განახლებოდეთ. განახლებოდეთ. ჩემდამო ჭალაკები ეგე ყოველი. რამეთუ მთავარნი განახლდენ ძლიერებითა მათითა: შემომეახლნედ. და იტყოდენ. და ერთბამად სამართალსა მიუთხრობდენ: (2) ვინ განაღდა მზის აღმოსავალით სიმართლს. და მოუწოდა მას მსგავსად წესისა თვისისა: მიიმართოს და აღავსნეს წარმართნი განაცოფნეს. და დააკრვოს მეფეთა მათ. და მისცეს მიწასა მახვლები იგი მათი: და ვითარცა ქარქუეტი შეღუერფოს მშვლდები იგი მათი: (3) და იგინი ღვეწულნი და მეოტნი წარიქცინეს. და თავადი განცდეს გზათა მათ მშვდობისათა: / (4) ჰჳ. აჳ ჰტქუთ. ვითარმედ არა მოვალს: რომელმან დაჰბადა და განიგულა და შექმნა ესე ყოველი: ვინ მოუწოდა ამას ნათესავითგან საუკუნოთ: მე ვარ უფალი ღმერთი პირველი. და მე ვარ მერმე. და მერმე შემდგომად მე ვე ვარ: (5) მიხილეს მე წარმართთა მათ. და შეეშინა: შეძრწუნდეს. და დაუკვრდა ყოველთა კიდეთა ქუეყანისათა: მოიმართეს. მომეახლნეს. გარე მომადგეს. მოვიდეს. შეკრბეს ერთბამად ყოველნი ჩემდა:

f.73v

(6) და დაიდვა გულსა კაცმან მოყუასსა თვსსა. და ძმასა თვსსა შეწვენად. და ჰრქუან ურთიერთას: (7) უზახებდეს ხურობა იგი მჭედელსა მას ჭედად. კუერვად. ურომსა ცემად. და მშჳულვად. აღმართებად. დადგმად. და დამტკიცებად. რაჲთა არა შეირყოს: (8) აჳ შენ ისრაჳლ მონაო ჩემო. და იაკობ რჩეულო ჩემო. ნათესავი ეგე აბრაჰამისი. რომელი შეგიყუარე: (9) რომელსა მაგას შევეწიე კილითგან ქუეყანისაჲთ. და საებგუროთ მისით მოგიწოდე შენ. და გარქუ შენ ვითარმედ მონაჲ ჩემი ხარი შენ: გამოგიჩიე შენ. და არა დაგაგდო შენ კელისა გან. (10) ნუ გეშინინ. რამეთუ შენ თანა ვარ მე: ნუ შესცთები. რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი შენი. რომელმან განგაძლიერე შენ. და შეგეწიე შენ. და ვეკრძალე შენ თვს. და გიცევ შენ მკლავითა ამით მარჯუენითა სიმართლისა ჩემისაჲთა:

(11) აჳა ეგერა ჰრცხუენოდის და კდემულ იყვნენ ყოველნი მტერნი შენნი. და იყვნენ იგინი ვითარცა არა ყოფილნი: წარწყმდენ ყოველნი ვე იგი. რომელნი გეშჯოდინა შენ: (12) ეძიებდენ მათ. და არა ჰპოვნენ იგინი. კაცთა მათ რომელთა შეურაცხ-გყვეს შენ: რამეთუ იყვნენ იგინი ვითარცა არა ყოფილნი. და არღარა იყვნენ მკდომნი იგი შენნი. (13) რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი შენი. რომელმან გიბჳარ კელი ეგე მარჯუენე შენი. და გარქუ შენ ვითარმედ ნუ/ გეშინინ. მე ვარ მწე შენი: (14) ნუ გეშინინ შეილო ჩემო იაკობ და მცხუედო ჩემო ისრაჳლ: მე ვარ უფალი ღმერთი შენი. რომელმან გიკსენ შენ. იტყვს ღმერთი მკსნელი შენი წმიდაჲ იგი ისრაჳლისაჲ: (15) აჳა ესერა გყავ შენ. ვითარცა თუალი ურმისაჲ. მღეწველი. ახალი ხერხის სახჳ. და ჰლეწნე მთანი. და დაჰმწულილნენ ბორცუნი. და შეჰქმნენ იგინი ვითარცა მტუერნი.

f.74r

(16) და განაჰრინე იგინი. და ქართა წარიხუენენ. და ღრუბელთა განიყვნენ. და ნიაჲჰარმან განაბნინეს იგინი: ხოლო შენ იხარებდენ უფლისა მიმართ. და მხიარულ იყო წმიდისა მიმართ ისრაჳლისა: (17) და იხარებდენ გლახაკნი მშიერნი და ნაკლულეყანნი: ეძიებდენ წყალსა. და არა ჰპოებდენ. და ენანი მათნი წყურილითა განკმენ: მე უფალმან ღმერთმან ვისმინო მათი: მე ღმერთმან ისრაჳლისამან არა დავსთხინენ იგინი: (18) არამედ განვახუენ მდინარენი მათათა მათ ზედა: შორის ველებსა მას წყაროჲს-თავები აღმოვადინო: ვყო უდაბნოჲ იგი მწყურნებად წყალთა. და ქუეყანასა მას წყურიელსა ნაკადულები ეავლინო: (19) აღმოვაცენო ურწყულსა მას ქუეყანასა ნაძვ და ფიჳჳ. ბზაჲ. ძელ ქვაჲ. და

bunt, et non esurient.

41 (1) Renovamini, renovamini ad me, insulae istae omnes, quia principes renovabuntur in fortitudine sua! Accedant *ad* me et loquantur, et simul iudicium annuntient! (2) Quis suscitavit a solis ortu iustitiam et vocavit eam secundum ordinem suum? *Iter* diriget et replebit gentiles; exasperabit et obstupesciet reges illos, et dabit in terram gladios illos eorum, et sicut calamitum coacervabit arcus illos eorum. (3) Et illos expulsos et fugitivos fugabit, et ipse exhibet in vias illas pacis. (4) Utique, nunc dicite: Quoniam non venit *ille* qui creavit et excogitavit et fecit hoc omne. Quis vocavit hunc a generatione aeterna? Ego sum Dominus Deus primus, et ego sum deinde, et deinde in posterum ego quoque sum. (5) Viderunt me gentiles illi, et timuerunt; turbata sunt et obstupuerunt omnia latera terrae. *Iter* direxerunt, accesserunt *ad* me, circumsteterunt me, venerunt, congregati sunt unā omnes ad me.

(6) Et cupivit homo proximo suo et fratri suo adiuvere, et dicent invicem. (7) Inclamabit artifex ille fabrum illum cudere, malleare, incudem tundere, clavo perfigere, erigere, ponere et firmare, ne moveatur. (8) Nunc tu, Israël, serve mi, et Iacob, electe mi, semen istud Abraham quem dilexi, (9) Te (*lit.* quem istum) adiuvi a latere terrae, et a specula eius vocavi te, et dixi tibi: Quoniam servus meus es tu; elegi te, et non abiciam te de manu. (10) Ne timueris, quia tecum sum ego; noli errare, quia ego sum Dominus Deus tuus, qui confortavi te, et adiuvi te, et curavi de te, et custodivi te brachio hoc dextro iustitiae meae.

(11) Ecce confundentur et erubescunt omnes inimici mei, et erunt illi quasi non sint; peribunt omnes illi qui litigabunt tecum. (12) Quaeres eos, et non invenes eos, *hoc est*, homines illos qui spreverunt te, quia erunt illi quasi non sint, et iam non erunt adversarii illi tui. (13) Ego enim sum Dominus Deus tuus, qui prehendi manum istam dextram tuam, et dixi tibi: Quoniam ne timueris. Ego sum adiutor tuus. (14) Ne timueris, fili mi Iacob, et novissime mi Israël; ego sum Dominus Deus tuus, qui redemi te, loquitur Deus redemptor tuus Sanctus ille Israël. (15) Ecce feci te sicut rotam tritulantem, novam serrae speciem; et triturbabis montes, et comminues colles, et facies illos quasi pulveres;

(16) Et dissipabis eos, et venti tollent, et nubes dividunt, et procella disperget eos. Tu autem gaudebis ad Dominum, et laetus eris ad Sanctum Israël. (17) Et gaudebunt pauperes esurientes et egeni; quaerent aquam, et non invenient, et linguae eorum siti arescent. Ego Dominus Deus audiam eos, ego Deus Israël non deiciam eos. (18) Sed aperiam flumina super montes illos; in medio camporum illorum fontes (*lit.* rivi capita) fluere *faciam*. Faciam desertum illud in stagnum aquarum, et in terram illam sitientem rivos mittam. (19) Crescere *faciam* in inaquosa illa terra cedrum et abietem, buxum, plata-

საროა. და თელაა. და ვერხვ. და წყუედაა. და მურტი. და ხე იგი ზეთისაა: (20) რაათა იხილონ და ცნან. და გულისკმაყოფიერად ვითარმედ კელმან უფლისამან ყო ესე. და წმიდამან ისრაელისამან დაჰბადა ყოველი ესე:

f.74v

(21) მოახლებულ არს საშჯელი თქუენი. თქუა უფალმან ღმერთმან: მოახლებულ არიან სამართალნი თქუენნი. იტყვს უფალი ღმერთი: მოახლებულ არიან ზრახვანი თქუენნი. იტყვს მეუფს იგი იაკობისი: (22) აწ მოგეახლნედ. და გითხრ(ნ)ედ თქუენ. რაა იგი შეგხუდეს. ანუ პირველი იგი რაა იყო. თქუთ და გულისკმაყოფიერად და ვცნათ. რაა არს/ აღსასრულსა. და მომავალი იგი მითხრათ ჩუენ: (23) მითხრათ ჩუენ მოწეგნადი იგი უკუანამსკნელი. და ვცნათ რაათა უწყოდით ღმერთნი თუ ხართ: კეთილი ყავთ. და ბოროტი ყავთ. და გვკვრდეს. და ვიხილოთ თანად. (24) ვითარმედ ვინანი ხართ. და ვინაა არს ქმნულება თქუენი. რამეთუ ქუეყანით საძაგელნი გამოგირჩინეს თქუენ: (25) ხოლო მე განვადჳძე ჩრდილოთ იგი. და მზის აღმოსავალით იწოდნენ სახელითა ჩემითა: მოვიდნენ. შეკრბენ მთავარნი. ვითარცა თივაა მეკეცისა: და ვითარცა მეკეცემან და დატკებნის თჳსი იგი თივაა. ვგრე დაიტკებნენ:

(26) და ვინ მე არს იგი რომელმან მითხრას პირველი. რაათა უწყოდით. ანუ თქუა ყოველი იგი. რაათა უწყამოთ ვითარმედ ჭეშმარიტ არს. არა ვინ არს იგი. რომელთა გრქუან ანუ ისმინენ სიტყუანი იგი თქუენნი: (27) ვიწყო სიონით. და ისტრუსალემსა ნუგეშინისკცე შესლვად. (28) რამეთუ წარმართთაგანი აჰა ესერა არა ვინ არს. და კერპთა მათთაგანი არა ვინ არს მიმთხრობელ. და უკუეთუ ეჰკითხო მათ ვინანი ხართ. არარაა მომიგონ მე: (29) რამეთუ არიან მოქმედნი თქუენნი ცრუნი. და ამოა გამომსახველნი თქუენნი:

42

(1) იაკობს მონასა ჩემსა შევეწიო მას. და ისრაელ რჩეული ჩემი შეიწყნარა იგი სულმან ჩემმან: მივსცე სული ჩემი მის ზედა და სამართალი წარმართთა გამოიღოს: (2) მან არა კდებოდის. არცა ღაღადებდეს. არცა განისმეს უბანთა ზედა კმაა მისი: (3) ლერწამი დაჩხერილი არა განტეხოს. და პატრუკი მბდვინვარე არა დაშრიტოს: ვიდრემდე გამოიღოს სამართალი და მშჯავრი სიმართლისა: (4) გამობრწყინდეს და არა შეიშუსროს. ვიდრემდე დადვას ქუეყანასა ზედა მშჯავრი. და სახელსა მისსა წარმართნი ესვიდენ:/ (5) ესრეთ იტყვს უფალი ღმერთი. რომელმან შექმნა ცანი. და დაამტკიცა ივინი. რომელმან დაჰბადა ქუეყანაა. და ყოველი რაა არს მას შინა და მისცა საშუმინველი (ერსა თჳსსა). რომელნი არიან მას ზედა. და სული ყოველთაა რომელნი ვლენან მას ზედა:

f.75r

(6) მე ვარ უფალი ღმერთი. რომელმან გიწოდე შენ სიმართლედ. და გიჰყარ კელი მარჯუენე შენი. და განგაძლიერე შენ. და მიგეც შენ აღნათქუემად ნათესავთა. და ნათლად წარმართთა: (7) აღხილვად თუალთა ბრმათასა. და გამოყვანებად პყრობილებისა გან კრულთა. და სახლისა გან საპყრობილისა რომელნი სხენან ბნელსა: (8) მე ვარ უფალი ღმერთი. და ესე არს სახელი ჩემი. და დიდება ჩემი სხუასა არა მივსცე. და არცა სათნოებაა ესე ჩემი გამოქანდაკებულთა. (9) რომელ იგი დასაბამითგან იყო თხრობად. იგი ესერა მოვიდა. და მოიწია. და ახალსა თუ რას მე გეტყვ თქუენ. იგიცა გითხრა თქუენ: და ვიდრე არღა თხრობილ იყო. წინაწარგუეყა თქუენ: (10) უგალობდით უფალსა გალობთა ახლითა. რამეთუ დასაბამი მისი. მაღალთა შინა იდიდების. და სახელი მისი დიდებულ არს კიდითგან კიდედმდე ქუეყანისა. რომელნი შთავლენან ზღუასა ნავითა. და ვლენან მას ზედა. ჭალაკნი და მკვდრნი მისნი:

num et cyparissum et ulmum et populum et *c'queday* et myrtum, et arborem illam olei; (20) Ut videant et sciant et intellegant, et credant simul quoniam manus Domini fecit hoc, et Sanctus Israël creavit omne hoc.

(21) Prope est iudicium vestrum, dixit Dominus Deus; prope sunt iudicia vestra, loquitur Dominus Deus; prope sunt consilia vestra, loquitur rex ille Iacob. (22) Nunc accedant ad vos et nuntient vobis quid accidat vobis, vel priora (*sing.*) illa quae essent; dicite, et intellegemus et sciemus quid sit in fine, et futurum illud nuntiate nobis. (23) Nuntiate nobis futurum illud ultimum, et cognoscemus ut sciamus num dii sitis; bonum facite et malum facite, et obstupescemus, et videbimus simul, (24) Quoniam unde sitis et unde sit opus vestrum; nam e terra abominationes elegerunt vos. (25) Ego autem suscitavi ab aquilone illum et ab ortu solis; vocabuntur nomine meo. Venient, congregabuntur principes sicut lutum figuli; et, sicut figulus quidem conculcat suum illud lutum, sic conculcabuntur.

(26) Et quis est ille qui nuntiabit priora (*sing.*) ut sciamus, aut dixit praeterita illa ut testaremur quoniam verum est? Nemo est ille, *hoc est illi* qui dicent vel audient verba illa vestra. (27) Incipiam a Sion, et Hierosolymam consolabor ad ingrediendum. (28) Nam ex gentilibus ecce nemo est, et ex idolis eorum nemo est qui nuntiet; et, si interrogabo eos: Unde estis? nihil respondebunt mihi. (29) Sunt enim factores vestri falsi, et vani *sunt* fictores vestri.

42 (1) Iacob, servum meum, adiuvabo eum; et Israël, electum meum, suscipit eum anima mea. Dabo spiritum meum super eum, et iudicium gentilium proferet. (2) Ille non contendet, neque clamabit, neque audietur super plateas vox eius. (3) Calamum contritum non confringet, et ellychnium fumigans non exstinguet, donec proferat ius et iudicium iustitiae. (4) Splendebit, et non conteretur, donec ponat super terram iudicium, et nomini eius gentiles confidant. (5) Sic loquitur Dominus Deus, qui fecit caelos et firmavit eos, qui creavit terram et omne quod est in ea, et dedit flatum (populo suo), qui sunt super eam, et spiritum omnium qui ambulant super eam.

(6) Ego sum Dominus Deus, qui vocavi te ad iustitiam, et apprehendi manum dextram tuam, et confortavi te, et dedi te in foedus gentium et in lucem gentilium; (7) Ut aperires (*lit. videre faceres*) oculos caecorum et ut educeres de conclusione vinctos et de domo carceris *eos* qui sedent in tenebris. (8) Ego sum Dominus Deus, et hoc est nomen meum; et gloriam meam alteri non dabo, et neque beneplacitum hoc meum sculptilibus. (9) *Id* quod a principio erat nuntiandum, illud ecce venit et advenit; et novi si quid dico vobis, illud quoque nuntiabo vobis; et antequam nuntiatum esset, praesignificatum est vobis. (10) Cantate Domino cum cantico novo. *Hoc est enim initium eius*: In excelsis glorificatur, et nomen eius gloriosum est a latere usque ad latus terrae, qui descendunt ad mare in navi et ambulant super eo, insulae et habitatores eius.

f.75v

(11) იხარებდ უდაბნოა და მყოფნი მისნი: უხაროდენ სავანებსა მას და ბანაკებსა კედარისასა: უხაროდენ მკვდრთა კლდისათა: წუერთა გან მთისათა იმულრო(ო)ბდენ: (12) მისცენ დიდებაა ღმერთსა. და სიმკნესა მისსა ჭალაკთა მიუთხრობდენ: (13) უფალსა ღმერთსა ძალთასა მოუმართავს. და მოვალს განღვძებად ბრძოლისა. აღდგინებად შურისა: ნესტვსა დაბერვად: ზახებად და მისლვად ზედა მტერთა თვსთა ძალითა მრავალითა: (14) დავიდუმე დასაბამითგან: აწცა ნუ დავდუმნეა: აწ არღარა დავდუმნე. და თავს_ვიდვა. დაღათუ ვითმინე ვითარცა შობადმან: აწ განვაცხადო და ვაკვრვო ყოველი ვე ერთბამად: (15) განვაკმო ბორცუნი და ვამკუნე: და ყოველი თივაა მათი ერთბამად განვაკმო: ჭალაკი ჭალაკსა თანა დავადგინო მდინარეთა მათთაჲ. და ყოველნი მქანარებანი მისნი განვაკმნე:

(16) და უძლოდი ბრმათა გზასა. რომელი იგი მათ არა იცოდიან. და ალაგნი რომელ არა უწყოდინ ვავლინნე იგინი: უყო მათ ბნელი იგი ნათლად. და ძნელი იგი ქუეყანაჲ აღვილად წრფელად: ესე სიტყუანი აღვასრულნე მათ თანა. და არა დავსთხინე იგინი: (17) ხოლო იგინი უკუნ_იქცეს კუალსა ვე მათსა: ჰრცხუენოდენ სირცხვლითა დიდითა რომელნი იგი ესვენ კერპთა. რომელთა იგი ჰრქვან ჰედ-ილთა მათთა. ვითარმედ თქუენ ხარო ღმერთნი ჩუენნი: (18) ვაჲ ყრუნი ისმინეთ. და ბრმანო აღიხილენ(ი)თ თუალნი თქუენნი: (19) აწ უკუე ვინ მე არს ბრმაჲ იგი. არა თუ ერი იგი ჩემი: ანუ ვინ არიან ყრუნი იგი. არა თუ იგინი არიან რომელნი უფლებენ მათ ზედა: და დაბრმეს მონანი იგი ღმრთისანი: (20) იხილეთ თქუენ მრავალ_გზის. და (არა) ეკრძალებით: განღებულ იყვნეს ყურნი თქუენნი. და თქუენ არა ისმინეთ:

f.76r

(21) უფალმან ღმერთმან ჩუენმან იზრახა ზრახვაჲ. რაჲთამცა თქუენ გან_ჰმართლდით. და აღამაღლებდით ქებასა: (22) მიხედა და იხილა ვითარ იყო ერი იგი წარტყუენულ და მიმოდატაცებულ: რამეთუ ყოველთა საუნჯეთა მახე გან_მზადებულ იყო. და ყოველი ტაძრები ე(რ)თბამად სავსე იყო საცთურითა: და ექმნა მათ სატაცებელ და არა ვინ იყო განმარინებელ: ტყუენვად მიეცენით: და არა ვინ იყო ვინმცა თქუა: გამომეცით: (23) ვინ მე არს თქუენ შორის. რომელმან გულის_კმა_ყოს ესე. და ისმინოს მერმე მომავალი იგი: (24) ვინ/ მისცა მიმოსატაცებელად იაკობი. და ისრაჲლი წარსატყუენველად. ანუ არა თავადმან ღმერთმან. რომელსაცა იგი შესცოდეს: რამეთუ არა უნდა სლვაჲ გზათა მისთაჲ. არცა სმენად შჯულისა მისისა: (25) და მოავლინა. და მოაწია მათ ზედა რისხვაჲ გულის_წყრომისა მისისაჲ. და სძლო მათ ბრძოლითა. და გარემო მათსა მოდგომილ იყვნეს მომწუფელნი. და არა უწყოდეს. და არა იცნეს ურთიერთას. და არცა დაიდგეს ესე გულსა მათსა. და აღატყდა შორის მათსა:

43

(1) და აწ ესერა იტყვს უფალი ღმერთი. რომელმან შეგქმნა შენ იაკობი. და რომელმან დაგბადა შენ ისრაჲლი: ნუ გეშინინ რამეთუ გიკსენ შენ. და გიწოდე შენ სახელითა ჩემითა. ვითარმედ ჩემი ხარ შენ: (2) გან_თუ_ხვდოდი შენ წყალთა მრავალთა. შენ თანა ვარ. და მდინარენი შენ ნუ სადა წარგრლუნიდ: და თუ განჰვდე ცეცხლსა. ნუ შეიწუები შენ. და ალი მისი შენ ნუ შეგწუავნ. (3) რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი წმიდაჲ იგი ისრაჲლისაჲ. რომელი გიკსნი შენ: აჰა ესერა მიყოფიეს ეგვპტს ნაცვალად შენდა. და ქუეყანაჲ იგი ჰინდოეთისაჲ. და სვჰსნი იგი ქალაქი მრგულიად შენდა ნას(ა)ხურ მიყოფიეს: (4) ვინაჲთგან შენ პატიოსან იქმენ წინაშე თუალთა ჩემთა. იდიდე. და მეცა შეგიყუარე შენ: და აწ მივსცნე კაცნი მრავალნი ნაცვალად შენდა. და მთავარნი მდიდარნი ნას(ა)ხურად

(11) Gaude, desertum et illi qui manent in eo. Gaudeant domicilia illa et castra Kedar! Gaudeant habitatores petrae! De verticibus montis rugient. (12) Dabunt gloriam Deo, et virtutem eius in insulis nuntiabunt. (13) Dominus Deus exercituum *iter* direxit, et venit (*pres.*) ad excitandum proelium, ad suscitandum zelum, ad tubam inflandam, ad clamandum et ad eundum contra (*lit. super*) inimicos suos cum viribus multis (*sing.*). (14) Tacui ab initio; nunc quoque num tacebo? Nunc iam non tacebo et feram; etsi passus sum sicut paritura, nunc manifestabo et obstupefaciam omnia simul. (15) Exsiccabo colles et destruam *eos*, et omnem herbam eorum simul exsiccabo. Insulam cum insula ponam *locum* fluminum eorum, et omnia stagna eius exsiccabo.

(16) Et ducam caecos in viam quam illi nescient, et in semitas quas non cognoscent mittam eos. Faciam eis tenebras illas in lucem, et difficilem illam terram in locum rectum. Haec verba perficiam cum eis, et non deiciam eos. (17) Illi autem reversi sunt in vestigia quidem sua. Confundantur confusione magna *illi* qui confidunt idolis, qui dicunt *operibus* incusis suis: Quoniam vos estis dii nostri. (18) Vae, surdi, audite, et caeci, tollite oculos vestros! (19) Nunc igitur quis est caecus ille, nisi populus ille meus? Vel qui sunt surdi illi, nisi illi sunt qui dominantur super eos? Et obcaecati sunt servi illi Dei. (20) Vidistis vos multis vicibus, et (non) cavistis; apertae fuerunt aures vestrae, et vos non audistis.

(21) Dominus Deus noster consiliatus est consilium, ut vos iustificaremini et exaltaretis laudem. (22) Respexit et vidit quomodo fuerit populus ille depraedatus et direptus, quia in omnibus thesauris laqueus praeparatus erat et omnia palatia simul plena fuerunt deceptione; et factum est illis direptio, et nemo liberavit; in spoliationem traditi estis, et nemo fuit qui dixerit: Reddite nobis. (23) Quisnam est inter vos qui intellegit hoc et audiet iterum futurum illud? (24) Quis dedit ut diriperetur Iacob et Israël spoliaretur? Nisi ipse Deus, cui quoque peccaverunt? Quia noluerunt ambulare in viis eius, neque audire legem eius. (25) Et misit et adduxit super eos iram furoris sui, et vicit eos in bello, et circum eos circumsteterunt *illi qui* comburunt, et non noverant neque sciverunt unus alium, et neque demiserunt hoc in cor suum; et accensum est inter eos.

43 (1) Et nunc ecce dicit Dominus Deus qui fecit te, Iacob, et qui creavit te, Israël: Ne timueris, quia redemi te, et vocavi te nomine meo, quoniam meus es tu. (2) Si transieris tu per aquas multas, tecum sum, et ne flumina te umquam operiant; et si pertransieris per ignem, ne comburaris tu, et ne flamma eius te comburat. (3) Nam ego sum Dominus Deus Sanctus ille Israël qui redimo te. Ecce feci Aegyptum in retributionem tuam, et terram illam Aethiopiae (*lit. Indiae*) et Syhene illam civitatem circumcirca tibi in mutationem feci. (4) Ex quo tu honorabilis factus es coram oculis meis, glorificatus es, et ego quoque dilexi te, et nunc dabo homines multos in retributionem tuam,

თავისა შენისა: (5) ნუ გეშინინ რამეთუ მე შენ თანა ვარ მზის აღმოსავალით მოვიყვანო ნათესავი შენი. და მზის დასავალით შეგკრიბო შენ:

f.76v (6) უბრძანო ჩრდილოსა მოკრებად. და ბლუარსა ვითარმედ ნუ აყენებ: მოიყვანენ(ი)თ. შემოკრიბენით ძენი ჩემნი ქუეყანით შორიელთ. და ასულნი იგი ჩემნი კილით ქუეყანისაჲთ: (7) ყოველნი რომელნი იგი სახელსა ზედა ჩემსა წოდებულ არიან. რამეთუ ღიდებთა ჩემთა განვჰმზადე/ იგი. და დავჰბადე იგი. და შევექმენ იგი. (8) და გამოვიყვანე იგი. ვითარცა ერი ერთი ბრმაჲ. და თულნი მათნი ეგრეთ ვე ბრმანი ჰვიან. და ყურთა მათთა არა ესმის: (9) ყოველნი წარმართნი შეკრბენ ერთბამად. და მთავარნი შეკრბენ მათ გან: ვინ უთხრას მათ ესე ანუ რაჲ იგი დასაბამითგან იყო: ვინ გასმინოს თქუენ მოიყვანენდ მოწამენი იგი მათნი. და განმართლდენ. და ისმინენ. და თქუედ ჰეშმარიტი: (10) მეყვენით მე მოწამს. და მე ვარ მოწამს თქუენდა. იტყვს უფალი ღმერთი: და მონაჲ ჩემი რომელი გამოვიჩიე. რაჲთა სცნათ. და გრწმენეს ჩემი. და გულის კმაჲჲყოთ. რამეთუ მე ვარ რომელი პირველითგან ვიყავ: უწინარეს ჩემსა სხუაჲ ღმერთ არა ვინ იყო. და ჩემსა შემდგომად არა ვინ იყოს:

(11) მე ვარ ღმერთი. და არა ვინ არს ჩემსა გარეშს მაცხოვარ: (12) მე გითხარ და მე გიკსნენ თქუენ: მე ვარ იგი რომელ ცხადად მაყუედრებელ გექმენ თქუენ. და თქუენ ვერ მიჩუენეთ მე სხუაჲ ღმერთ თქუენ თავადად ჩემდა მოწამს ხართ. და მე უფალი ღმერთი: (13) დასაბამითგან ვე მე ვარი. და სხუა არა ვინ რომელმან კელთა ჩემთა გან მიგხუენეს თქუენ ვყო და ვინ მოაქციოს იგი: (14) ესრე იტყვს უფალი ღმერთი მკსნელი თქუენი წმიდაჲ იგი ისრაელისაჲ: თქუენ თვს წარვაველინო ბაბილონდ. და ავადგიინე და განვაკრთენე ყოველნი მეოტად. და ნათესავნი იგი ქალდეველთანი ნავებითა მოიცივნენ: (15) მე ვარ უფალი ღმერთი წმიდაჲ თქუენი. რომელმან განგიჩინე თქუენ მეფეჲ იგი ისრაელისაჲ:

f.77r (16) ესრე იტყვს უფალი ღმერთი. რომელმან ქმნა გზაჲ ზღუასა ზედა. და წყალთა ზედა სასტიკებისათა ალაგნი გამოაჩინნა: (17) რომელმან გამოიყვანა ეტლები და ჰუნები და ერი მრავალი და ძლიერი. არამედ დაიძინეს და არა აღდ/(გ)ენ. და დაშრტეს ვითარცა პატრუკი დაშრტეილი: (18) ნუ მოიკსენებთ წინა(ნ)დელთა მათ. და მას რომელ იგი წინაჲსწარ იყო. რაჲსა დაიდებთ გულთა თქუენთა: (19) რამეთუ მე ესერა ვქმნე ახალი. რომელი აწ ვე გამობრწყინდეს. და სცნათ იგი: და ვყო უდაბნოსა ზედა გზაჲ. და ქუეყანასა მას ურწყულსა მდინარენი გამოჩნდენ: (20) მაკურთხევედენ მე მკეცინი იგი ველისანი. და დედაქუაენი და ასულნი ველურთანი: რამეთუ მივეც უდაბნოსა ზედა წყალი. და ქუეყანასა მას ურწყულსა მდინარენი აღმოვაძინენ სუმად ნათესავისა ჩემისა რჩეულისა:

(21) და ერისა რომელი მოვიგე. სათნოებათა ჩემთა მიუთხრობდით: (22) არა თუ აწ გიწოდენ შენ იაკობ. არცაღა დაგაშურვე შენ ისრაელ: (23) არა მომგუარე შენ ცხოვარი მსხუერპლთა შენთაჲ. და არცაღა შესაწირავთა შენთა ზედა მდიდრე მე: არა მმონე მე შესაწირავითა. და არცაღა დაგაშურვე შენ გუნდრუკისა თვს: (24) არა მიყიდე მე ვეცხლითა საკუმეველი. არცა ცმელისა თვს მსხუერპლთა შენთაჲსა გული მითქუმიდა მე. არამედ მარადის ცოდვითა შენითა წარმომიღვი მე. და უშჯულოებითა შენითა მეჩუენე მე: (25) მე ვარ მე ვარ. რომელმან აღვკოცენ უშჯულოებანი შენნი ჩემ თვს. და ცოდვანი შენნი არღარა მოვიკსენნე:

(26) ხოლო მოიკსენე და ვისაჯნეთ ერთბამად თქუ შენ უშჯულოებაჲ შენი პირველად რაჲთა განჰმართლდე: (27) მამათა თქუენთა პირველ შემცოდეს. და

et principes divites in mutationem capitis tui. (5) Ne timueris, quia ego tecum sum; ab ortu solis adducam semen tuum, et ab occasu solis congregabo te.

(6) Praecipiam aquiloni ut congreget, et noto: Quoniam ne prohibueris; adducite, congregate filios meos de terra remota et filias illas meas a fine terrae, (7) Omnes qui nomine (*lit.* super nomen) meo vocati sunt. Etenim in gloria mea praeparavi eum et creavi eum et feci eum, (8) Et eduxi eum, sicut populum quemdam caecum; et oculi eorum eodem modo caeci sunt, et aures eorum non audiunt. (9) Omnes gentiles congregabuntur unā, et principes congregabuntur ex eis. Quis nuntiabit eis hoc? Vel quod ab initio fuit, quis audire *faciet* vos? Adducant testes illos suos, et iustificentur, et audiant, et dicant verum. (10) Estote mihi testes, — et ego sum testis vobis, — dicit Dominus Deus, *vos* et servus meus, quem elegi, ut sciatis, et credatis mihi, et intellegatis quia ego sum qui a principio fui. Ante me alius Deus nemo fuit, et post me nemo erit.

(11) Ego sum Deus, et nemo est extra me salvator. (12) Ego nuntiavi *vobis* et ego redemi vos; ego sum ille qui clare exprobrator factus sum vobis, et vos non *potuistis* ostendere mihi alium Deum. Vos mihimetipsi testes estis, et ego Dominus Deus. (13) Ab initio quidem ego sum, et alius nullus *est* qui de manibus meis auferet vos. Faciam, et quis avertet illud? (14) Sic dicit Dominus Deus redemptor vester, Sanctus ille Israël. Propter vos mittam in Babylonem, et suscitabo et perterrebo omnes ut profugas, et gentes illae Chaldaeorum *in* navibus custodientur. (15) Ego sum Dominus Deus Sanctus vester, qui designavi vobis regem illum Israël.

(16) Sic dicit Dominus Deus, qui fecit viam super mare et super aquas violentiae semitas ostendit, (17) Qui eduxit currus et equos et populum multum et fortem. Sed obdormierunt, et non resurgent; et exstincti sunt sicut ellychnium exstinctum. (18) Ne memineritis priorum illorum; et id quod prius fuit, quare demittitis in corda vestra? (19) Ego enim ecce faciam *quid* novum, quod nunc quidem splendeat, et cognoscetis illud. Et faciam super desertum viam, et in terra illa inaquosa flumina apparebunt. (20) Benedicent me ferae illae campi et sirenes (?) et filiae agrestium, quia dedi super desertum aquam et in terra illa inaquosa flumina fluere *feci*, ut bibat gens mea electa

(21) Et populus quem acquisivi; beneficia mea narrate. (22) Non nunc vocavi te, Iacob, neque quidem fatigavi te, Israël. (23) Non mihi parasti tu ovem sacrificiorum tuorum, et neque quidem in oblationibus tuis glorificasti me; non servisti mihi in oblatione, et neque fatigavi te propter tus. (24) Non emisti mihi argento incensum, neque adipem victimarum tuarum cupiebam ego; sed semper in peccato tuo stetisti *coram* me et *in* iniquitate tua apparuisti mihi. (25) Ego sum, ego sum qui delevi iniquitates tuas propter me, et peccatorum tuorum iam non recordabor.

(26) Recordare autem, et iudicemur simul. Dic tu iniquitatem tuam prius, ut iustificeris. (27) Patres vestri prius peccaverunt mihi, et principes

მთავარნი თქუენნი უშჯულოებდეს ჩემდა მომართ: (28) შეაგინეს მთავართა თქუენთა სიწმიდე ჩემი და მივეც წარსაწყმედელად იაკობი. და ისრაჲლი საყუედრელად:

44

f.77v

(1) ხოლო აწ ისმინე (ი)აკობ მონაო ჩემო. და ისრაჲლ რომელი გამოგირჩიე: (2) ესრე იტყვს უფალი ღმერთი. რომელმან შეგქმნა შენ. და რომელმან დაგბადა შენ დედის მუცლითგან: მე შეგეწიო შენ:/ ნუ გეშინი მონაო ჩემო იაკობ. და საყუარელო ჩემო ისრაჲლ. რომელი გამოგირჩიე: (3) რამეთუ მე მოვსცე წყალი წყურიელსა. მათ რომელნი ვიდოდინ ურწყულსა. და დავდვა სული ჩემი ნათესავსა ზედა შენსა. კურთხევანი ჩემნი შვილთა შენთა ზედა: (4) და აღმოცენდენ ვითარცა შორის წყალთა თივაჲ. და ვითარცა ძეწნი თანა წარსადინელსა წყალთასა: (5) ამან თქუას ღმრთისაჲ ვარი მე. და ესე იტყოდის სახელითა იაკობისითა: და სხუამან დაწეროს კელითა თვისითა. ვითარმედ ღმრთისაჲ ვარი მე. და სახელითა ისრაჲლისაჲთა ღაღადებდეს:

(6) ესრე იტყვს უფალი ღმერთი მეუფეჲ ისრაჲლისაჲ. რომელმან იკსნა იგი ღმერთი საუკუნე: მე ვარ დასაბამი. და მე აღსასრული. და ჩემსა გარეშე სხუაჲ არა ვინ არს ღმერთ: (7) ვინ მე არს სხუაჲ ვითარ მე უფალი დადევინ. და უწოდენ. და უთხრან. და განმეზადენ მე. ვინათგან შეგქმნენ კაცი საუკუნოდ. და მომავალი იგი მოსლვადმდე გითხრედ თქუენ: (8) ნუ დამეფარვით. და ნუცა შესცთებით: დასაბამითგან გესმა სამეა: ვერ მითხრათ თქუენ აწ თქუენ მოწამს ხარო ჩემდა: არს მე ვინა ჩემსა გარეშე სხუაჲ ღმერთ: და მაშინცა არა ვე ვინ რაჲ იყვნეს. (9) რომელნი იგი გამოსახვიდეს ცუდთა მათ და გამოჰქანდაკებდეს კერპსა ურგებსა რამეთუ ყოველნი ვე რომელნი ამოი არიან ვლენან გულის თქუმიტა გონებისა მათისაჲთა. რომელნი არაჲ სარგებელ ეყვენ მათ: და თქუენცა მოწამს ხარო მათა რომელნი იგი არა ზედვენ. და არცა გულისკმაჲჲყოფენ. რაჲთა ჰრცხუნოდეს. (10) რომელნი იგი გამოსახვენ გამოსახულსა მას. და ქანდაკებულსა და გამოწერილსა ურგებად:

f.78r

(11) და ყოველნი რომელნი იგი იქმნეს მის გან განიკმეს. და ჰრცხუნოდის ყოველთა. რომელნი გამოჰსახვიდეს კერპებსა. და ქანდაკებენ ურგებსა/ მას. და ყოველნი ვინაჲ იგი იყვნეს განკმენ: დაყრუებულნი კაცთა გან შეკრებდ ყოველნი და შეეტყუებოდედ ერთბამად ურთიერთას ჰრცხუნოდენ. და კდემულ იყვნედ თანად ყოველნი რამეთუ ხურონი არიან იგინი. და კაცნი არიან კაცთაგანნი: (12) რამეთუ კაცმან ხურომან გამოყარა საქმარი თვისი. ერჱჲ აღილესა. და გამოთალა მით: სატეხითა შექმნა. და გამოჰრა იგი. და ძლიერებითა მკლავისა თვისისაჲთა აღჰმართა იგი: ჰმშიოდის და სწყუროდის და მოუძლურდეს და ვერ სუმიდეს წყალსა: (13) კაცმან ხურომან გამოარჩია ძელი იგი მალნარისა გან ზომით განწონა და გამოსახა იგი მსგავსად სახისა ხატისაჲსა სატეხითა განგეგმა იგი. და შეამტკიცა წებოჲთა ხატად კაცისა. აღჰმართა იგი. და ქმნულ კეთილობითა მამაკაცისაჲთა დაამტკიცა იგი სახლსა შინა თვისსა: (14) ძელი იგი საროჲ გინა თუ ცაცხვ. მუხაჲ ანუ თელაჲ. რომელ იგი დაჰნერგა უფალმან. და აღაორძინა უხუებითა წვმათაჲთა: (15) და განუმზადა კაცთა საგზებელად: იგი მოილო კაცმან. შეიგზნა და განტვა. და მოიწიფა მითა ჭამადი. და განძლა. და ნეშტი იგი ძელისაჲ მის მოილო. და შექმნა კერპნი აღჰმართნა. და თაყუანისცემა მათ: აწ უკუჲ იგი რომელი თავით თვისით კერპად შექმნა დაცემულ არს. და თაყუანისცემს მას:

(16) რამეთუ ზოგი იგი მის ძელისაჲ შეწუა საკუმილმან. და ზოგითა მით

vestri inique agebant in me. (28) Polluerunt principes vestri sanctum meum; et dedi in perditionem Iacob et Israël in opprobrium.

44 (1) Nunc autem audi, Iacob, serve mi, et Israël quem elegi. (2) Sic dicit Dominus Deus qui fecit te et qui creavit te ex utero matris. Ego auxiliabor tibi. Ne timueris, serve mi Iacob et dilecte mi Israël quem elegi. (3) Nam ego dabo aquam sitiēti, eis qui ambulabunt in inaquoso, et ponam spiritum meum super semen tuum *et* benedictiones meas super filios tuos; (4) Et germinabunt sicut inter aquas herba et sicut salix iuxta rivum aquarum. (5) Hic dicet: Dei sum ego, et hic dicet *in* nomine Iacob, et alius scribet manu sua: Quoniam Dei sum ego, et *in* nomine Israël clamabit.

(6) Sic dicit Dominus Deus rex Israël, qui redemit eum, Deus aeternus: Ego sum initium et ego *sum* finis, et extra me alius nemo est Deus. (7) Quisnam est alius sicut ego Dominus? Stet et vocet et nuntiet et sese praeparet mihi, ex quo feci hominem in aeternum, et futurum illud usque ad adventum nuntient vobis. (8) Nolite abscondi a me, et nolite quoque errare. Ab initio num audistis sane? Nonne *poteritis* vos nuntiare *mihi*? Nunc vos testes estis mihi: estne quis extra me alius Deus? Et tunc quoque nemo et nihilum erant (9) *Illi* qui figurabant inania illa et exsculpebant idolum inutile. Nam omnes qui vani sunt ambulant in desiderio mentis suae, qui nihil proficient. Et vos quoque testes estis eis qui non vident et neque intellegunt, ut confundantur (10) *Illi* qui figurant figuratum illud et sculptum et exscriptum inutiliter,

(11) Et omnes qui facti sunt ex eo arefacti sunt; et confundentur omnes qui figurabant idola et sculpunt inutile illud, et omnes unde facti sunt *inde* arefient. Illi qui surdi facti sunt ex hominibus congregentur omnes; et improbentur simul inter se, confundantur et erubescant unā omnes, quia artifices sunt illi, et homines sunt ex hominibus. (12) Nam homo artifex prompsit opus suum, asciam acuit, et dolavit eā, scalpro confecit et excaelavit illud. Et in fortitudine brachii sui erexit illud. Esuriet et sitiet et debilitabitur, et non *poterit* bibere aquam. (13) Homo artifex elegit lignum illud ex silva, mensurā mensus est, et figuravit illud figurae instar imaginis, scalpro delineavit illud, et firmavit glutine in imaginem hominis, erexit illud et factum secundum venustatem viri confirmavit illud in domo sua. (14) Lignum illud — cyparissum vel tiliam, quercum vel ulmum — quod plantavit Dominus et crescere *fecit* abundantia pluviarum, (15) Et praeparavit hominibus ut succendant, illud sumpsit homo, succendit sibi et calefactus est, et paravit eo escam et saturatus est. Et residuum illud ligni illius sumpsit et confecit idola, erexit et adoravit ea. Nunc igitur ille qui *lignum* sibimetipsi in idolum confecit, cadit et adorat illud.

(16) Partem enim illam illius ligni combussit fornax, et alio illo ligno

f.78v

ძელითა შექმნა პური. და ზოგითა მის ძელისაჲთა შეიწუა კორცი. ჭამა. განძღა. იკუსვოდა. და განტუა და თქუა ვაშა. რამეთუ განვტფი (17) და ზოგი ნამუსრევისაჲ მის გამოთალა. გამოჭრა. გამოქანდაკა. გამოქმნა კერპი. და სახელი ჰრქუა მას ღმერთი/ დავრდომილ არს და თაყუანის სცემს. უგორავს წინაშე. და იტყვს განმარინე მე რამეთუ ღმერთი ჩემი შენ ხარ: (18) არა გულისხმაყვეს გონებითა. რამეთუ განუდგეს თუალნი ხილვად. და შესულელულ იყვნეს ზრახვითა გულისა მათისაჲთა: (19) და არა შეირაცხეს გულითა მათითა. და არა განიგულეს გულისხმითა მათითა და ვერ მოიკსენეს. რამეთუ ზოგი იგი მის ძელისაჲ დაწუეს ცეცხლითა. და მით პური შეიცხეს. და ზედა ნაკუერცხალთა მისთა კორცი შეიწუეს. და შეჭამეს: და ნეშტი იგი მის ძელისაგანი კერპად შექმნეს. და ხატად აღდგეს. და თაყუანის სცემდ მას. და თქვან მიკსნენ ჩუენ: (20) აჰა უწყოდი აწ რამეთუ ნაცარ არს გული მათი: შეცთომილ არიან. და ვერ ვინ განარინნეს მათ განმან სულნი თვსნი: იგულეთ. ეკრძალენით ვინ უწყის სთქუათ ვითარმედ არაჲ არს სიცრუეჲ კელთა შინა ჩუენთა:

f.79r

(21) მოგვესნენ ესე შენ. იაკობსა და ისრაჲლსა. რამეთუ მონაჲ ჩემი ხარი შენ ჩემდად მოგიგე შენ. მონაჲ ჩემი ხარი შენ: და შენცა ისრაჲლ. ნუ დამივიწყებ მე: (22) აჰა ეგერა აღვკოცენ. ვითარცა ღრუბელნი. ყოველნი უშჯულოებანი შენნი. და ყოველნი ცოდვანი შენნი ვითარცა ნისლნი განგაშოვრენ: მოიქეც ჩემდა და გიკსნე შენ: (23) იხარებდით ცანი. და მხიარულ იყავნ ქუეყანაჲ. რამეთუ შეიწყალა ღმერთმან ისრაჲლი: დაჰბერეთ ნესტუსა საფუძველთა ქუეყანისათა ყვროდეთ მთანი. და ბორცუნი. ყოველითურთ მალნარიით. რამეთუ იკსნა ღმერთმან იაკობი. და ისრაჲლი იდიდოს: (24) ესრეთ იტყვს უფალი რომელმან გიკსნა შენ და დაგბადა დედის მუცლითგან მე ვარ უფალი. რომელი ვიქმ და განვაგებ ამას ყოველსა: გარდავართხენ ცანი მხოლომან. და დავამტკიცე ქუეყანაჲ: (25) ვინ მე უკუჲ სხუამან განაქარვოს იგი/ მე ვარ რომელმან განვაქარვე სასწაულები იგი მუცლით მეზღაპრეთაჲ. და მისნობაჲ გულისა გან გარემოვაქცინე გონიერნი მართლუკუნ. და ზრახვანი მათნი განვაცოფნე:

(26) და დავამტკიცო სიტყუაჲ მონისა ჩემისა თანა. და ზრახვანი მოციქულთა მისთანი განვაჭეშმარიტნე: მე ვარ რომელმან ვჰრქუა იჰრუსალემსა ვითარმედ აღეშენე. და ქალაქსა მას ჰურიასტანისასა ვითარმედ დავემკვდრენით. და ყოველნი ოკერნი მისნი აღვჰმართნე: (27) მე ვარ რომელმან ვჰრქუა უფსკრულსა მოკრდი. და ყოველნი მდინარენი შენნი განვაკმნე: (28) მე ვარ რომელმან ვჰრქუა კვროსს განბრძნდი. და ყოველი ნებაჲ ჩემი აღასრულოს: მე ვარ რომელმან ვჰრქუა იჰრუსალემსა. აღეშენე. და ტაძარი იგი სიწმიდისა ჩემისაჲ აღვჰმართო:

45

(1) ესრე იტყვს უფალი ღმერთი ცხებულსა ჩემსა კვროსს. რომელსა უპყარ მარჯუენე კელი მისი დამორჩილებად წინაშე მისსა წარმართნი. და ძალი მეფეთაჲ განვხეთქო განღებად წინაშე მისსა ბჰენი. და ქალაქნი მას ვერ განუძნელდენ: (2) მე წარვიდე წინაშე შენსა. და მთანი დავავაკნე. და ბჰენი იგი რვალისანი დავფქენე. და მოქლონნი რკინისანი შევმუსრნე: (3) და მიგცნე შენ ფასნი იგი ბნელისანი. და აღგიხუნე შენ ნამალევენი იგი. დაფარულნი. უხილავნი. რაჲთა ჰსცნა. რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი. რომელმან გიწოდე შენ სახელი ღმრთისა ისრაჲლისაჲ: (4) იაკობის თვს მონისა მის ჩემისა. და რჩეულისა მის ჩემისა თვს ისრაჲლისა. მე გიწოდე შენ სახელითა ჩემითა. და შეგიწყნარე შენ. ხოლო შენ არა მიცან მე: (5) რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი შენი. და არა ვინ

confecit panem, et parte illius ligni assavit carnem, comedit, saturatus est, calefaciebat se, et calefactus est, et dixit: Euge! calefactus sum enim. (17) Et partem fragmentorum illorum dolavit, cecidit, exsculpsit, confecit idolum et nomine dixit illud Deum, procumbit et adorat, volvit se coram *illo* et dicit: Libera me, quia Deus meus tu es. (18) Non intellexerunt *in* mente, quia recusaverunt oculi videre et obfuscati sunt consilio cordis sui; (19) Et non aestimaverunt *in* corde suo, et non proposuerunt in intellectu suo, et non *potuerunt* recordari quia partem illam illius ligni combusserunt igne et eo panem coxerunt, et super prunas eius carnem assaverunt et comederunt; et residuum illud de illo ligno *in* idolum confecerunt et *in* imaginem statuerunt, et adorabant eam, et dicunt: Redime nos. (20) Ecce scito nunc quia cinis est cor eorum, *et errant*, et nemo ex eis *poterit* liberare animas suas. Cupite, cavete; Quis scit? Dicetis: Quoniam nequaquam est mendacium in manibus nostris.

(21) Memento horum tu, Iacob et Israëel, quia servus meus es tu: mihi acquisivi te; servus meus es tu. Et tu quoque, Israëel, ne obliviscaris mei. (22) Ecce delevi sicut nubes omnes iniquitates tuas, et omnia peccata tua sicut nebulas removi; revertere ad me et redimam te. (23) Laetamini, caeli, et laeta sit terra, quia misertus est Deus Israëel; inflate tibiam, fundamenta terrae; clamate, montes et colles cum omni silva, quia redemit Deus Iacob, et Israëel glorificabitur. (24) Sic dicit Dominus, qui redemit te et creavit te ex utero matris: Ego sum Dominus, qui facio et dispono hoc omne; extendi caelos solus, et firmavi terram. (25) Quis igitur alius disperget illud? Ego sum qui dispersi signa illa ventriloquorum et divinationem a corde. Convertam sapientes retrorsum, et consilia eorum stulta faciam.

(26) Et confirmabo verbum cum servo meo, et consilia nuntiorum eius vera faciam. Ego sum qui dicam Hierosolymae: Quoniam aedificare, et civitati illi Iudaeae: Quoniam habitamini, et omnia vastata eius restituum. (27) Ego sum qui dicam abysso: Desolare; et omnia flumina tua arefaciam. (28) Ego sum qui dicam Cyro: Sape; et omnem voluntatem meam complebit. Ego sum qui dicam Hierosolymae: Aedificare, et templum illud sanctitatis meae restituum.

45

(1) Sic dicit Dominus Deus uncto meo Cyro, cuius apprehendi dexteram manum, ut subiciam coram eo gentiles; et potentiam regum perrumpam, ut aperiā coram eo portas, et civitates eum non poterunt prohibere. (2) Ego abibo ante te, et montes complanabo, et portas illas aereas (*lit.* aeris) molam, et vectes ferreos (*lit.* ferri) confringam; (3) Et dabo tibi thesauros illos tenebrarum et aperiā tibi arcana illa abscondita, invisā, ut scias quia ego sum Dominus Deus, qui vocavi tibi nomen Dei Israëel: (4) Propter Iacob servum illum meum et propter electum illum meum Israëel ego vocavi te nomine meo et accepi te. Tu autem non cognovisti me. (5) Nam ego sum Dominus Deus

არს მერმე სხუა ღმერთ ჩემსა გარეშჳ. განგაძლიერე შენ და შენ არა გულის-
კმაჲჰყავ.

f.79v

(6) რაათა ცნან მზის აღმოსავალით და მზის დასავალით. რამეთუ არა
ვინ არს ჩემსა გარეშჳ სხუა ღმერთი: / მე ვარ უფალი ღმერთი. და არა ვინ არს
მერმე სხუა: (7) მე განვჰმზადე ნათელი და შევექმენ ბნელი: ვყავ მშვდობაჲ და
დავჰბადე ბოროტი: მე ვარ უფალი ღმერთი. რომელმან ვქმენ ესე ყოველი:
(8) იხარებდით ცანი ზეგარდამო. და ღრუბელნი მიმოდაჲჰკურებდელ სიმართლ-
ესა: აღმოაცენენ ქუეყანამან წყალობაჲ. და სიმართლჳ ერთბამად გამოსცედ: მე
ვარ უფალი ღმერთი შენი. რომელმან. დაგბადე შენ. და გქმენ უმჯობესს: (9)
შეგმზადე შენ. ვითარცა თიკაჲ მეკეცისაჲ: ნუ უკუჳ დღჳ ყოველ კნაენ მკნეელი
იგი ქუეყანასა: ანუ ჰრქვს მეა თიკამან მან მეკეცესა მას: რასა ჰზამ. ანუ რასა იქმ:
და ქმნულმან მან ჰრქვს მეა: არა გასხენ კელნი. ანუ სიტყუა უგოს დაბადებულმან
მან დამბადებელსა მას თვსსა: (10) ვაჲ რომელმან ჰრქუას მამასა თვსსა: რაჲსა
მშვე. და დედასა თვსსა: რაჲსა თვს გელმოდა:

f.80r

(11) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი ღმერთი წმიდაჲ იგი ისრაჲლისაჲ: რომელ-
მან დაჰბადა იგი. რომელმან შექმნნა მოწევნადნი იგი ჟამნი: მკითხეთ მე ძეთა
ჩემთა თვს. და ქმნულთა კელთა ჩემთა თვს მამცენით მე: (12) მე შევექმენ ქუე-
ყანაჲ და კაცი მას ზედა: მე კელითა ჩემითა დავამყარენ ცანი. და მე თავადმან
მცნებითა ჩემითა განვადასენ ყოველნი ვარსკულავნი: (13) მე აღვადგინე იგი
სიმართლით სუფევად. და ყოველნი გზანი მისნი წრფელ არიან: ამან აღაშენოს
ქალაქი იგი ჩემი და ტყუე ერისა ჩემისაჲ მოაქციოს არა საკსრითა არცა ქრთამითა.
თქუა უფალმან ღმერთმან ძალთამან: (14) ესრე იტყვს უფალი ღმერთი ძალ-
თაჲ: დაშურა ქუეყანაჲ იგი ეგვბტისაჲ. და ვაჰარნი იგი ჰინდოეთისანი და საბ-
აითელნი იგი კაცი მდიდარნი შენ ქუეშჳ დადგენ. და შენ გმონებდენ და კუალსა
შენსა მიგდევდენ. კრულნი კელთ ბორკილითა მივი/დენ შენდა. და თაყუანის-
გცემდენ შენ: და შენ აღნათქუემსა აღგითქუმიდენ: (15) რამეთუ შენ თანა არს
ღმერთი. და არა ვინ არს სხუა ღმერთ შენსა გარეშე: შენ ხარ ღმერთი. და ჩუენ
არა უწყოდეთ ღმერთი მაცხოვარი იგი ისრაჲლისაჲ. და ჩუენ არა გიცანთ:

(16) ჰრცხუენოდენ. და კდემულ იყვნენ ყოველნი იგი მტერნი მისნი. და
ვიდოდნან სირცხვლეულნი: განაზღებოდეთ ჩემდა მომართ ჭალაკნი: (17) რამ-
ეთუ ისრაჲლი იჰსნა უფლისა მიერ ცხორებითა საუკუნოჲთა: არა ჰრცხუენოდის
მათ. არცა კდემულ იყვნენ უკუნისამდე ჟამთა: (18) ამას იტყვს უფალი ღმერთი
რომელმან შექმნა ცანი. ესე არს ღმერთი რომელმან დაჰბადა ქუეყანაჲ. და
შექმნა ესე: ესე არს რომელმან დაჰბადა იგი. და არა ცუღად რაჲ შექმნა იგი.
არამედ სამკვდრებელად შენებისად შექმნა იგი და დაჰბადა: მე ვარ უფალი. და
არღარა ვინ არს სხუაჲ: (19) არა ფარულად გეტყოდე. და არცა ქუეყანასა ბნე-
ლსა. არა სადა ვარქუ მე ნათესავსა მას იაკობისსა ვითარმედ თქუენ უნდოთა მათ
ეძიებდეთ: მე ვარ უფალი რომელი ვიტყვ სიმართლესა. და ვითხრობ ჭეშმარიტ-
ებასა: (20) შეკერბით ერთად და მოვედით. და ზრახეთ ერთბამად ცხორებულთა
მაგათ წარმართთაგანთა: არა იცნეს რომელთა იგი აღეკიდა. და მოაქუნდა ძელი
იგი წახნაგებული. გამოტორონტოსებული. და თაყუანის-ღაჲჰსცემდეს. და
სახელჳჰსდებდეს მას ღმერთით. და ვერ განარინებდეს იგინი მათ:

(21) ვინ უწყის. ვითხრანცა რაჲმე თქუენ ძი ღმერთსა: მოვიდედ. მომე-
ახლნედ. და ცნედ ერთბამად ვინ სასმენელ ყო ესე დასაბამითგან მაშინ ღ(ღ)ითგან
ვიდრე მოგეთხრა თქუენ: მე ვარ ღმერთი და არა ვინ არს მერმე ჩემსა გარეშე.

tuus, et nemo est rursus alius Deus extra me. Corroboravi te, et tu non intellexisti;

(6) Ut sciant a solis ortu et a solis occasu, quia nemo est extra me alius Deus. Ego sum Dominus Deus, et nemo est rursus alius. (7) Ego praeparavi lucem et feci tenebras; feci pacem et creavi malum. Ego sum Dominus Deus, qui feci hoc omne. (8) Laetamini, caeli desursum, et nubes diffundant iustitiam; germinet terra misericordiam, et iustitiam simul producat. Ego sum Dominus Deus tuus, qui creavi te et feci te meliorem. (9) Num paravi te sicut lutum figuli? Num forte tota die arat arator ille terram? Vel dicitne lutum illud figulo illi: Quid agis? aut: Quid facis? Et opus illud dicitne: Nonne tibi sunt manus? Vel respondebitne creatura illa creatori illi suo? (10) Vae *ei* qui dicet patri suo: Quare genuisti me? Et matri suae: Quare dolebas?

(11) Etenim sic dicit Dominus Deus Sanctus ille Israël, qui creavit illum, qui confecit ventura illa tempora! Interrogate me propter filios meos, et propter opera manuum mearum mandate mihi. (12) Ego feci terram et hominem super eam; ego manu mea confirmavi caelos, et ego ipse mandato meo ordinavi omnes stellas. (13) Ego suscitavi illum in iustitia ut regnet, et omnes viae eius rectae sunt. Hic aedificabit civitatem illam meam, et captivitatem populi mei reducet, non in redemptione, nec in munere, dixit Dominus Deus exercituum. (14) Sic dicit Dominus Deus exercituum: Defessa est terra illa Aegypti, et mercatores illi Aethiopiae (*lit.* Indiae) et Sabaei illi homines divites sub te stabunt, et tibi servient et post te sequentur; vincti manicis ibunt ad te, et adorabunt te, et tibi votum vovebunt; (15) Nam tecum est Deus, et nemo est alius Deus extra te. Tu es Deus, et nos non cognoscemus Deum salvatorem illum Israël, et nos non novimus te.

(16) Confundentur et erubescunt omnes illi inimici eius, et ambulabunt confusi. Renovamini ad me, insulae; (17) Etenim Israël redemptus est a Domino salute aeternā; non confundentur illi, nec eos pudeat usque ad saeculum temporum. (18) Hoc dicit Dominus Deus qui fecit caelos. Hic est Deus qui creavit terram et fecit hanc. Hic est qui creavit illam, et nequaquam in vanum creavit eam; sed ut habitaretur aedificatio, fecit illam et creavit. Ego sum Dominus et iam nemo est alius. (19) Non in abscondito loquebar tibi, et neque in terra tenebrosa. Numquam dixi ego semini illi Iacob: Quoniam vos inania illa quaerite. Ego sum Dominus, qui loquor iustitiam et nuntio vobis veritatem. (20) Congregamini unā et venite et consiliamini simul, *vos qui* salvati estis ex gentilibus. Nescierunt illi qui sustulerunt et afferebant lignum illud insculptum, tornatum, et adorabant quidem et vocabant illud Deum; nec *poterant* liberare eos illi *dii*.

(21) Quis scit? Quidnam nuntiabunt quoque vobis *de* Deo? Veniant, appropinquent et sciant simul quis auditum fecerit hoc ab initio, tunc a die antequam nuntiatum erat vobis. Ego sum Deus, et nemo est rursus extra me

f.8ov მართალ და მაცხოვარ. და არა ვინ არს ჩემსა გარეშც: (22) მოიქეცით ჩემდა. და სცხოვნდეთ. რომელნი ეგე ხართ დასასრულსა ქუეყანისასა: მე ვარ ღმერთი. და არა ვინ არს სხუა ჩემსა გარეშც:/ (23) თავსა ჩემსა ვფუცავ. რამეთუ გამოვიდეს პირისა გან ჩემისა სიმართლე. და სიტყუანი ჩემნი არა კუალად იქცენ: რამეთუ ჩემდამო შედრკეს ყოველი მუკლი. და ფუცვიდეს ყოველი ენაჲ ჭეშმარიტსა ღმერთსა: (24) და თქუან სიმართლც და დიდებაჲ მისა მივიდეს. და ჰრცხუნოდის ყოველთა. რომელნი განაშოვრებენ თავთა თვსთა უფლისა გან: (25) ხოლო განმართლდენ. და ღმრთისა მიმართ იდიდებოდინან ყოველნი თესლნი:

46 (1) დაეცა ბელი. და დაიმუსრა დაგონი: და იქმნა გამოქანდაკებულები მათი მვეცად და პირუტყუად აღიხუნიან იგინი შეკრულნი. ვითარცა ტვრთი. რომელმან დააშრვის: (2) და ვერ ძალ უცნ ტვრთვად. და ჰმზინ და დაჰსნდის ერთბამად. რომელთა ვერ უძლავს განრინებად ბრძოლისა გან. და იგი თვთ ტყუედ წარიხუნიან: (3) ისმინეთ ჩემი სახლმან იაკობისმან. და ყოველმან ნეშტმან ისრაელისამან რომელნი გამორჩეულ ხართ დედის მუცლითგან. და სწავლულ სიყრმითგან: (4) ვიდრე სიბერედმდე მე ვარ. და ვიდრემდე დაჰბერდეთ მე ვე ვარ: მე თავს ვიდებ თქუნსა: მე ვყავ. და მე გილზინო. და მე აღგამაღლნე. და გაცხოვნე თქუნ: (5) ვის მამსგავსეთ მე: იხილეთ და გამოიკულიეთ ცთომილთა მაგათ.

f.8ir (6) რომელთა შეჰყვით ოქროჲ პაფასიკისა გან. და ვეცხლი ულლითა სასწორისაჲთა აღწონიან. და მოიყიდიან ოქროჲს მჭედელი. და ქმნიან კელით ქმნულნი. და მოდრკიან. და თაყუანის სცემედ მათ: (7) და აღიხუნიან იგინი მკართა მათთა ზედა და წარვიდიან: უკუეთუ დასხნენ იგინი ადგილობრს ვე ისხნენ. და ვერ შეიძრნენ: და უკუეთუ ვინ მე ღალადებდეს მათა მიმართ. მათ ვერ ესმეს. და ბოროტისა გან ვერ განარინნენ იგინი:/ (8) მოიკსენეთ ესე. და სულთითქუმდით. და შეინანეთ ცთომილთა მაგათ. მოიქეცით გულითა. (9) და მოიკსენეთ პირველი იგი საუკუნითგანი. რამეთუ მე ვარ ღმერთი. და არა არს სხუა ჩემსა გარეშც: (10) რომელმან მიუთხრი პირველი და უკუნაჲსკენელი. ვიდრე ყოფადმდე მისა ერთბამად აღესრულოს: და ვთქუ ვითარმედ ყოველი ვე ზრახვაჲ ჩემი ეგოს. და ყოველი რაოდენი მიზრახვს. ვყო:

(11) მოუწოდი მზის აღმოსავალით მფრინველსა. და ქუეყანით შორიელით რომელთა თვს ვიზრახე: ვიტყოდე. და მოვიყვანე. (. . .) და წარუმართენ გზანი მისნი: (12) ისმინეთ ჩემი რომელთა წარგიწყმედიეს გული თქუენი. რომელნი შორს ხართ სიმართლისა გან: (13) მოახლებულ არს სიმართლე ჩემი და არა განგრძნეს. და მაცხოვარებამან ჩემ მიერმან არა ყოვნოს: მივეც სიონს შინა მაცხოვარებაჲ ისრაელსა სადიდებელად:

47 (1) გარდამოკედ. დაჯედ ქუეყანასა ქალწული ეგე ასული ბაბულონისაჲ: დაჯედ ქუეყანასა. რამეთუ არა არს შენდა საჯდომელ: დაჯედ ბნელსა. ასული ეგე ქალდეველთაჲ. რამეთუ არღარა შესძინონ წოდებად შენდა ნუკეულ. ჩჩულ. ფუფუნეულ. დედოფალსა მაგას ქალდეველთასა: (2) მოიხუნ ფქველნი. ფქვედ ფქვილსა: აღიძარცუე პირის საფარველი ეგე შენი: გამოაჩინენ მკცენი შენნი: აღიკრიბე კუბასტი შენი: გამოაჩინენ წვენი შენნი: წიადკედ მდინარეთა: (3) გამოცხადნეს სარცხნელი შენი. და გამოჩნდენ საყუედრელნი შენნი: რამეთუ მოგილე და განგაშოვრე სამართალი შენი. არღარა მიგცე შენ კაცთა. (4) რომელმან გიკსნა შენ. უფალმან ღმერთმან ძალთამან სახელი მისი წმიდაჲ ისრაელისაჲ: (5) აწ დაჯედ სინანულით. შევედ ბნელსა მას ასული ქალდეველთაჲ: ამიერთ-

iustus et salvator, et nemo est extra me. (22) Convertimini ad me, et salvi eritis, vos qui estis ad finem terrae. Ego sum Deus, et nemo est alius extra me. (23) Per caput meum iuro, quia egredietur de ore meo iustitia, et verba mea non denuo revertentur. Ad me enim curvabitur omne genu, et iurabit omnis lingua per verum Deum. (24) Et dicent: Iustitia et gloria ad eum ibunt, et confundentur omnes qui remonent semetipsos a Domino. (25) Iustificabuntur autem et ad Deum glorificabuntur omnia semina.

46

(1) Cecidit Bel, et contritus est Dagon; et facta sunt sculptilia eorum in feras et in bestias. Tollunt illos vinctos sicut onus quod fatigat; (2) Et non possunt ferre, et esuriunt et deficiunt simul; qui non possunt liberare *eos* a bello, et illos ipsos ut captivos auferunt. (3) Audite me, domus Iacob, et omne residuum Israël, qui electi estis ab utero matris et edocti ab adolescentia. (4) Usque ad senectutem ego sum; et, donec senueritis, ego quidem sum. Ego fero vos, ego feci; et ego remittam vobis, et ego attollam vos, et salvabo vos. (5) Cui adsimilastis me? Videte et perscrutamini, *vos* qui erratis,

(6) Qui confertis aurum de sacculo; et argentum iugo staterae ponderant, et conducunt aurificem, et faciunt manufacta, et curvant se et adorant ea; (7) Et tollunt illa super umeros suos, et abeunt. Si posuerint illa, in eodem loco manent, et non *poterunt* se commovere; et si quis clamaverit ad ea, illa non *poterunt* audire, et a malo non *poterunt* liberare eos. (8) Mementote hoc, et gemite, et paenitemini, vos qui erratis. Convertimini *in* corde, (9) Et recordamini priorum illorum quae a saeculo *sunt*, quia ego sum Deus, et non est alius extra me, (10) Qui nuntio priora et posteriora, priusquam illa sint, *et* simul efficientur. Et dixi: Quoniam omne consilium meum stabit; et omnia quotquot consiliatus sum, faciam.

(11) Vocavi a solis ortu avem et de terra remota *eos* de quibus consiliatus sum. Loquebar et adduxi (. . .) et direxi vias eius. (12) Audite me, qui perdidistis cor vestrum, qui longe estis ab iustitia. (13) Prope est iustitia mea, et non elongabitur, et salus *quae est* a me non morabitur. Dedi in Sion salutem Israël in glorificationem.

47

(1) Descende, sede in terra, virgo ista filia Babylonis, sede in terra, quia non est tibi solium. Sede in tenebris, filia ista Chaldaeorum, quia iam non adicient ut vocent te desideratam, teneram, delicatam, reginam istam Chaldaeorum. (2) Affer molas, mole farinam; exue faciei amictum istum tuum; ostende canos tuos *capillos*; collige ricam tuam; ostende crura tua; transi flumina. (3) Revelabitur turpitudine tua, et apparebunt opprobria tua. Nam sumpsi et removi ius tuum; iam non dabo te hominibus. (4) Qui redemit te Dominus Deus exercituum, nomen eius Sanctus Israël. (5) Nunc sede *in* paenitentia, intra in tenebras illas, o filia Chaldaeorum: abhinc iam non voca-

გან არლარა გეწოდოს შენ ძლიერება შარავანდედთა:

f.81v (6) რამეთუ მე განრისხებულ ვიყავ. და მე ერისა მის ჩემისა თვს მიგცენ იგინი კელთა შენთა. ამის თვს რამეთუ შეაგინეს სამკვდრებელი/ იგი ჩემი. და შენ არა ჰყავ მათ ზედა წყალობა არცა ერთ. მოხუცებულთა მათ ზედა. დაამძიმე უღელი ფრიად: (7) და სთქუ ვითარმედ უკუნისამდე ვიყო მბრძანებელ. და ესე არა სადა დაიდევ გულსა შენსა. და არცა მოივსენი უკუნანასკნელი იგი შენი: (8) ხოლო აწ ისმინე ესე. ფუფუნეულო. რომელი ეგე ჰზი უზრუნველად. თავისა მოსავად და თავის მოთენდ. რომელმან ეგე სთქუ გულითა შენითა ვითარმედ მე ვარ. და სხუა მყარ ვე არა ვინ არს: არა დავჯდე ქურობასა. და არა ვავრძნობლობაა რაფთურით: (9) აწ უკუშ მოიწიოს შენ ზედა მეყსეულად ორი ვე ესე ერთსა შინა დღესა: ქურობაა და ობლობაა მოიწინენ შენ ზედა უგრძნულად: დადევ აწ მრავლითა გრძნებითა შენითა. და ძლიერებითა ულუკთა შენთათა ფრიადითა. (10) და სასოებითა სიძვათა შენთათა. რამეთუ შენ სთქუ მე ვარ და არა ვინ არს სხუა: ცან. რამეთუ გულის ხმის ყოფაა ამათი. და სიძვანი შენნი იყვნენ შენდა სირცხულ: და სთქუ გულსა შენსა მე ვარ და არა ვინ არს სხუა:

f.82r (11) და მოიწიოს შენ ზედა წარწყმედაა. და ვერ აგრძნე. და მღვმესა შთაჰვარდე. და მოგივდეს შენ უბადრუკებაა. და ვერ გეძლოს განწმედად: და მოიწიოს შენ ზედა მეყსეულად წარსაწყმედელი და ვერ სცნა: (12) დადევ აწ მისნობითა შენითა. და მრავლითა მით გრძნებითა შენითა. რომელსა ისწავებდ სიჭაბუკით შენითგან. უკუთუ შეუძლო სარგებელ ყოფად თავისა შენისა: (13) დაჰშურ ზრახვათა შინა შენთა: დადევ აწ გივსნედ შენ ვარსკულავის მეტყუელთა ცისათა. რომელნი ჰხედვედ ვარსკულავთა: გითხრედ შენ. რაა იგი მოწევნად არს შენ ზედა: (14) აჰა ესერა ყოველნი ვითარცა ქარქუეტი ცეცხლითა. ეგრე დაიწუნენ: და ვერ განირინენ თავნი მათნი აღისა მის გან. რამეთუ ნაკუერ/ცხალთა ზედა ცეცხლისათა დაჰშჯდე შენ: (15) ესრეთ იყვნენ იგინი შემწე შენდა: დაჰშურ შენ ვაჰრობითა შენითა სიჭაბუკითგან: კაცი თავით თვსით შესცთა. ხოლო შენდა არა იყოს ცხოვრება:

48 (1) ისმინეთ ესე სახლო ისრაჲლისაო. რომელნი წოდებულ ხართ სახელითა ისრაჲლისათა. და რომელნი იუდაჲს გან გამოსრულნი ხართ: რომელნი ჰფუცავთ სახელსა უფლისა ღმრთისა ისრაჲლისასა და ღმრთისა მიერ მოკსენებულნი. არა ჰეშმარიტებით და არცა სიმართლით. (2) და რომელნი მოსავ ხართ სახელსა ქალაქისა წმიდისასა. და ღმრთისა მიმართ ისრაჲლისა დაჰმტკიცნებით: უფალ. და ყოვლისა მპყრობელ არის სახელი მისი: (3) პირველი იგი მაშინ დ(ღ)ითგან ვე გითხარ შენ. და პირისა გან ჩემისა გამოვდა. და სასმენელ გეჰმნა შენ: მეყსეულად ვყავ. და მოიწია: (4) ვიცი მე. რამეთუ ფიცხელ ხარ შენ. და ძარღვ რკინისაა არს ქედი შენი. შუბლი შენი რვალისა: (5) და გითხარ შენ მაშინ ვე ვიდრე მოწევნადმდე შენ ზედა გასმინე შენ. ნუ უკუშ სთქუა ესე ვითარმედ კერბთა მიყვეს ესე მე. არამედ რაფთა არა იტყოდი. გამოქანდაკებულთა და გამოდნობილთა მათ მითხრეს მე:

(6) გესმინა ესე. და თქუნე არა სცანთ. არამედ მერმეცა გასმინე ვე ახალი იგი ამიერითგან ვე რომელ ყოფად არს. და არა სცან იგი: (7) და აწ იჰმნეს. და არა მაშინ და არცა პირველთა დღეთა. და არა გესმინა იგი. ნუ იტყუ. ჰჲ ვიცი იგი: (8) არცაღა გესმინა იგი. არცა უწყოდე. არცა დასაბამითგან. განვახუენ სასმენელნი შენნი. რამეთუ უწყოდე ვითარმედ შეურაცხებით შეურაცხჲყო. და უშჯულო მიერ ვე დედის მუცლით გეწოდოს შენ: (9) სახელისა თვს ჩემისა

beris potentia regnorum.

(6) Ego enim iratus eram et ego propter populum illum meum; tradidi eos in manibus tuis propter hoc, quia polluerunt hereditatem illam meam. Et tu non fecisti super eos misericordiam ne unam quidem. Super senes illos aggravasti iugum valde, (7) Et dixisti: Quoniam ad saeculum ero domina (*lit.* imperatrix), et hoc numquam demisisti in cor tuum, et neque recordata es novissimi illius tui. (8) Nunc autem audi hoc, o delicata, quae sedes incuriosa, tibimetipsi confidens et tibimetipsi assentans, quae dixisti in corde tuo: Quoniam ego sum, et alius firmus quoque nemo est; non sedebo in viduitate, et non cognoscam orbitatem quomodocumque. (9) Nunc igitur advenient super te repente ambo haec in unā die; viduitas et orbitas advenient super te sensim. Sta nunc in multa magia tua et in potentia hariolorum tuorum magnā, (10) Et in spe adulteriorum tuorum. Etenim tu dixisti: Ego sum, et nemo est alius. Scito quod intellectus horum et adulteria tua erunt tibi confusio. Et dixisti in corde tuo: Ego sum, et nemo est alius.

(11) Et adveniet super te perditio, et non *poteris* sentire; et in foveam incidet et eveniet tibi infelicitas, et non poteris mundari; et adveniet super te repente perditio, et non *poteris* scire. (12) Sta nunc in divinatione tua et in multa illa magia tua, quam discebas ab iuventute tua, si poterunt utiles esse tibimetipsi. (13) Laborasti in consiliis tuis. Sta nunc; salvent te astrologi caeli; qui observant astra, nuntient tibi quid venturum sit super te. (14) Ecce omnes quo modo calamenta igne *comburantur*, hoc modo comburentur, et non *poterunt* liberare semetipsos a flamma illa; nam super prunas ignis sedebis tu. (15) Sic erunt illi adiutores tibi. Laborasti tu in negotio tuo a iuventute; homo a semetipso erravit; tibi autem non erit salus.

48

(1) Audite hoc, o domus Israël, qui vocati estis nomine Israël et qui e Iuda existis, qui iuratis per nomen Domini Dei Israël et a Deo memorati estis non in veritate et neque in iustitia, (2) Et qui confiditis nomini civitatis sanctae et erga Deum Israël firmamini. Dominus et omnipotens est nomen eius. (3) Priora illa tunc a die quidem nuntiavi tibi, et ex ore meo exierunt, et audita facta sunt tibi. Repente feci, et advenerunt. (4) Novi ego quia durus es tu, et nervus ferreus (*lit.* ferri) est collum tuum, et frons tua *est* aerea (*lit.* aeris); (5) Et *haec* nuntiavi tibi tunc quidem, antequam advenirent super te; audita feci tibi, ne forte diceres hoc: Quoniam idola mea fecerunt hoc mihi, sed ne diceres: Sculptilia et conflatilia illa dixerunt mihi.

(6) Audistis hoc, et vos non cognovistis. Sed rursus quoque auditum feci *tibi* quidem novum illud abhinc quidem quod futurum est. Et non cognovisti illud. (7) Et nunc fiet, et non tunc et neque in prioribus diebus; et non audisti illud. Ne dixeris: Utique cognovi illud. (8) Nec quidem audisti illud, neque cognovisti, neque ab initio aperui aures tuas: cognovi enim quoniam contemptu contemnes et iniquus illinc quidem ex utero matris vocaberis tu. (9) Propter nomen meum ostendam tibi furorem meum, et in gloria mea adducam

გიჩუენო შენ გულის წ(ყ)რომაჲ ჩემი. და დიდებითა ჩემითა მოვაწიო შენ ზედა. რაჲთა მოგსპო შენ: (10) აჰა ესერა განგყიდე შენ არა ვეცხლისა თჳს: განგარინე შენ საკუმბილისა მის გან/ სიგლახაისა:

f.82v

(11) ჩემ თჳს გიყო შენ ესე. რამეთუ სახელი ჩემი შეიგინების და დიდებაჲ ჩემი სხუასა არა მისცე: (12) ისმინე ჩემი იაკობ. და ისრაჲლ რომელსა მე გიწოდე შენ: მე ვარ პირველი და მე ვარ უკუნისამდე: (13) და კელმან ჩემმან დააფუძნა ქუეყანაჲ. და მარჯუენამან ჩემმან დაამყარა ცაჲ: უწოდო მათ. და წარმოდგენ ერთბამად: (14) და შეკრბენ ყოველნი. და ისმინონ: ვინ უთხრა მათ ესე: სიყუარულითა შენითა ვყავ ნებაჲ შენი აღებად ბაბილონით ნათესავი ქალდეველთაჲ: (15) მე ვიტყოდე. და მე უწოდე. და მოვიყვანე. და წარმოუმა(რ)თენ გზანი მისნი:

(16) მოიყვანენ(ი)თ ჩემდა. და ისმინეთ ესე: არა დასაბამითგან ვე ფარულად ვიტყოდე. რაჲმს იქმნებოდა მუნ ვიყავ: და აწ უფალმან მომავლინა მე. და სულმან მისმან: (17) ესრე იტყვს უფალი მკსნელი შენი წმიდაჲ ისრაჲლისაჲ: მე ვარ უფალი ღმერთი შენი. გიჩუენე შენ პოვნად შენდა გზაჲ. რომელსა ზედა ზვდოდი: (18) და უკუეთუშცა გესმინეს მცნებანი ჩემნი. გექმნამცა შენ ვითარცა მდინარე მშვდობაჲ შენი. და სიმართლე შენი ვითარცა ღელვანი ზღვსანი. (19) და იყომცა ვითარცა ქვშაჲ ზღვსაჲ ნათესავი შენი. და ნაშობნი შენნი ვითარცა მიწაჲ ქუეყანისაჲ: და არცაღა აწ აღიკოცო არცა წარწყმდეს სახელი შენი წინაშე ჩემსა: (20) გამოვედ ბაბილოვნით სივლტოლით ქალდეველთა გან: კმაჲ სიხარულისაჲ მიუთხარო. და სასმენელ იქმენინ ესე: მიუთხარო ვიდრე დასასრულადმდე ქუეყანისა: და თქუთ ვითარმედ იჴსნა უფალმან მონაჲ თჳსი იაკობი:

(21) და არა უტევა მას წყურიდ. და უდაბნოთ მოუწოდა მას. და წყალი კლდისა გან გამოუდინოს მათ: განსთქდენ კლდენი და დიოდინა წყალნი. და სუმიდეს ერი ჩემი: (22) არა არს სიხარული უღმროთაჲ. იტყვს უფალი:

49

f.83r

(1) ისმინეთ ჩემი ქალაქთა. და ერჩლით წარმართნი მრავალ ჯამითგან: დადევით: იტყვს უფალი: საშოა/თგან დედის მუცლით ჩემით მიწოდა სახელი ჩემი. (2) და ყო პირი ჩემი ვითარცა მახვლი ღესული. და საფარველსა კელისა მისისასა დამმალა მე: და დამდვა მე ვითარცა ისარი რჩეული. და კაბარქსა მისსა დამფარა მე: (3) და მრქუა მე: მონაჲ ჩემი ხარი შენ ისრაჲლ: და შენდა მიმართ ვიდიდო: (4) და მე ვთქუ: ცუდად დაგზუერ. და ამაოდ და არა რად მივეც ძალი ჩემი: ამის თჳსცა საშჯელი ჩემი უფლისა მიერ. და საღმობაჲ ღმრთისა მიერ ჩემისა: (5) და აწ ესრე იტყვს უფალი. რომელმან დამბადა მე საშოათ ვე მონად თჳსა. შეკრებად იაკობი მისა. და ისრაჲლი მოახლებად მისა: და ვიდიდო მე წინაშე უფლისა. და ღმერთი ჩემი იყოს ჩემდა ძალ:

(6) და მრქუა მე: დიდ არს შენდა ესე წოდებაჲ შენი მონად ჩემდა. დამტკიცებად ტომნი იაკობისნი. და განბნეულნი ისრაჲლისანი შეკრებად: აჰა ესერა მივეც შენ აღნათქუემად ნათესავთა და ნათლად წარმართთა. რაჲთა იყო შენ მაცხოვრად ვიდრე დასასრულადმდე ქუეყანისა: (7) ესრე იტყვს უფალი მკსნელი შენი ღმერთი ისრაჲლისაჲ: წმიდა ყავთ დამდაბლებული იგი თავით თჳსით. მოძაგებული იგი წარმართთა გან მონათა გან მთავართასა: მეფეთა იხილონ იგი და ზც აღუდგენ. და მთავარნი თაყუანის სცემდენ მას უფლისა თჳს. რამეთუ სარწმუნო არს წმიდაჲ იგი ისრაჲლისაჲ: და გამოგირჩია შენ: (8) ესრე იტყვს უფალი: ჟამსა შეწყნარებისასა ვისმინე შენი. და დღესა ცხორებისასა შეგეწიე შენ. და მივეც შენ აღნათქუემად წარმართთა დამტკიცებად ქუეყანისა. და დამკ-

super te, ut deleam te. (10) Ecce vendidi te non argento; liberavi te de fornace illa paupertatis.

(11) Propter me faciam tibi hoc, quia nomen meum polluitur, et gloriam meam alii non dabo. (12) Audi me, Iacob, et Israël, *tu* quem ego vocavi. Ego sum primus, et ego sum ad saeculum. (13) Et manus mea fundavit terram, et dextera mea firmavit caelum. Vocabo eos, et stabunt simul. (14) Et congregabuntur omnes et audient. Quis nuntiavit eis hoc? Propter amorem tuum feci voluntatem tuam ut tollam e Babylone semen Chaldaeorum. (15) Ego loquebar et ego vocavi et adduxi et direxi vias eius.

(16) Adducite ad me et audite hoc; non ab initio quidem in abscondito loquebar; quando fiebat, ibi eram; et nunc Dominus misit me, et spiritus eius. (17) Sic dicit Dominus redemptor tuus, Sanctus Israël: Ego sum Dominus Deus tuus. Ostendi tibi ut invenias tu viam qua ambulabis. (18) Et si audisses mandata mea, facta fuisset tibi velut flumen pax tua, et iustitia tua sicut fluctus maris, (19) Et fuisset sicut harena maris semen tuum, et nati tui sicut pulvis (*lit.* terra) terrae; et iam non nunc deleberis, neque peribit nomen tuum coram me. (20) Egredere de Babylone fugiens (*lit.* fugā) a Chaldaeis; vocem laetitiae nuntiate, et auditum fiat hoc; nuntiate usque ad finem terrae et dicite: Quoniam redemit Dominus servum suum Iacob;

(21) Nec sivit eum sitire, et ex deserto vocavit eum, et aquam de petra effundet eis. Rumpentur petrae, et fluent aquae, et bibet populus meus. (22) Non est laetitia impiorum, dicit Dominus.

49 (1) Audite me, insulae, et oboedite, gentiles a longo tempore. State, dicit Dominus. A vulva matris, ab utero meo (*sic*), vocavit nomen meum. (2) Et fecit os meum sicut gladium acutum, et in tutela manus suae abscondit me; et posuit me sicut sagittam electam, et in pharetra sua condidit me. (3) Et dixit mihi: Servus meus es tu, Israël, et in te gloriabor. (4) Et ego dixi: In vanum laboravi, et in vacuum et in nihilum dedi fortitudinem meam. Propter hoc quoque iudicium meum *est* a Domino, et dolor a Deo meo. (5) Et nunc sic dicit Dominus, qui creavit me a vulva etiam in servum suum, ut congreget Iacob ad se et Israël admoveat ad se; et glorificabor ego coram Domino, et Deus meus erit mihi fortitudo.

(6) Et dixit mihi: Magnum est tibi hoc, quod tu vocaris servus meus, ut confirmes tribus Iacob et dispersos Israël congreges. Ecce dedi te in foedus gentium et in lucem gentilium, ut sis tu salvator usque ad finem terrae. (7) Sic dicit Dominus redemptor tuus Deus Israël: Sanctificate humiliatum illum a semetipso, despectum illum a gentilibus, a servis principum. Reges videbunt eum, et sursum consurgent, et principes adorabunt eum propter Dominum, quia fidelis est Sanctus ille Israël et elegit te. (8) Sic dicit Dominus: In tempore accepto (*lit.* acceptionis) audiavi te, et in die salutis auxiliatus sum tibi, et dedi te in foedus gentilium, ut confirmares terram, et ut hereditares

f.83v

ვდრებად სამკვდრებელი ოკრისაჲ. (9) და სიტყუად პყრობილთა მათ. ვითარმედ გამოვედით. რომელნი იყვნენ ბნელსა შინა. გამოჩნდით: ყოველთა გზათა ზედა ძოვდენ. და ყოველთა ალაგთა ზედა იყოს საძოვარი მათი: (10) არა ჰმშოდის. და არცა სწყუროდის. არცა დაეცეს მათ ხორშაკი. არცა ავნოს მათ მზემან. არამედ/ რომელსა ეწყალიან იგინი. ნუგეშინისცეს მათ. და თავთა წყაროთასა უძლოდის მათ:

(11) და დავსხნე ყოველნი მთანი გზად. და ყოველნი ალაგნი საძოვრად მათა: (12) აჰა ესენი შორით მოვიდენ. და რომელნი მე ბლუარით და ზღვთ. და სხუანი ქუეყანით სპარსეთით: (13) იხარებდით ცანი. და მხიარულ იყავნ ქუეყანაჲ. გამოსცედ მათთა სიხარული. და ბორცუთა სიმართლჳ: რამეთუ შეიწყალა ღმერთმან ერი თვისი. და მდაბალთა ერისა თვისისათა ნუგეშინისცა: (14) თქუა სიონმან: დამიტევა მე უფალმან. და ღმერთმან ჩემმან დამივიწყა მე: (15) და ნუღივიწყნისა დედაკაცმან ყრმანი თვისნი. ვითარმცა არა შეიწყალნა ნაშობნი მუცლისა თვისისანი და ვათუღივიწყნეს ესენი დედაკაცმან. ხოლო მე არა დაგივიწყო შენ. თქუა უფალმან:

(16) აჰა ესერა კელითა ჩემითა გამოვწერენ ზღუდენი შენნი. და წინაშე თულთა ჩემთა ხარი შენ მარადის: (17) და ადრე აღიშენო შენ. რომელთა განცა დაირლუე. და მომაოკრებელნი შენნი ადრე განვიდენ შენ გან: (18) აღიხილენ გარემოჲს თულნი შენნი. და იხილენ ყოველნი შვილნი შენნი. რამეთუ აჰა ესერა შეკრებს. და მოვიდეს შენდა. და გარემოგადგეს შენ ყოველნი ნაშობნი შენნი: ცხოველ ვარ მე. იტყვს უფალი. რამეთუ ყოველნი ვე იგი შეიმოსნე. და შეიმკვნე იგინი ვითარცა სამკაული სძალმან: (19) რამეთუ ოკერნი შენნი. და დარლუელნი. და დაცემულნი შენნი აწ იწრო იყვნენ მკვდრთა გან და განგეშოვრნენ შენ გან რომელნი იგი შთავთქმიდეს შენ: (20) რამეთუ გეტყოდინა შენ ყურთა შენთა ძენი იგი შენნი. რომელნი წარსწყმიდენ ფართო მიყავ ჩუენ ადგილი სამკვდრებელად. რამეთუ იწრო არს ჩუენდა ადგილი ესე:

f.84r

(21) და სიტუა გულსა შენსა ვინ მიშვნა მე ესენი. რამეთუ მე უშვილო ვიყავ. და ქურივ. მწირ და მოკლებულ: ესენი ვინ განმიზარდნა მე: მე დაშთომილ ვიყავ მარტოჲ ესენი სადა იყვნეს: (22) ესრე იტყვს უფალი აჰა ესერა აღვიღო წარმართთა შორის კელი ჩემი: და ჭალაკთა მიმართ აღვჰმართო ნიში ჩემი. და მოჰყვანდენ ძენი შენნი წიაღითა. და ასულნი შენნი მკრითა მოჰქონდენ: (23) და იყვნენ მეფენი მძუძე შენდა და მთავარნი დედანი მზარდულ შენდა: პირსა ზედა ქუეყანისასა თაყუანისცემდენ შენ. და მიწასა ქუეშე ფერკთა შენთასა ლოშნიდენ. და გულისცმაჰყო. რამეთუ მე ვარ უფალი. და არა ჰრცხუნოდის. რომელთა დამითმონ მე: (24) მომეცინულისა გმირისა გან ნატყუნავი. და უკუეთუ წარმოცინემეტყუენოს. სიცრუვით განმეერესა: (25) ესრე იტყვს უფალი უკუეთუ წარცინემეტყუენოს გმირი. და მოიღოს ნატყუნავი. მორაჲდლოს ძლიერისა გან განმეერესა: ხოლო მე საშჯელი შენი ვსაჯო. და მე ძენი შენნი ვიკსნენ:

(26) და მოიჰადენ მაჰირებელნი შენნი კორცთა თვისთა. და სუმიდენ. ვითარცა ღვწოსა ახალსა. სისხლსა მათსა. და დაითრვნენ. და ცნას ყოველმან კორციელმან. რამეთუ მე ვარ უფალი. რომელმან გიკსენ შენ და შეგეწიე შენ. განმაძლიერებელი შენი იაკობ:

50

(1) ესრე იტყვს უფალი ვქმენ წიგნი განტევებისაჲ დედისა თქუენისაჲ. რომლითა განვაღვინე იგი: ანუ ვისა მე თანამდებ ვიყავ. და განგყიდენ თქუენ:

hereditatem deserti, (9) Et ut diceret captis illis: Quoniam exite, *et eis* qui erunt in tenebris: Apparete. Super omnes vias pascentur, et super omnes semitas erit pascuum eorum. (10) Non esurient, et neque sitient, neque percutiet eos aestus, neque nocebit eis sol, sed *ille* qui miseretur eorum, consolabitur eos, et ad fontes (*lit.* capita) rivorum ducet eos.

(11) Et ponam omnes montes in viam, et omnes semitas in pascuum illis.

(12) Ecce hi de longe venient, et quidam a noto et a mari, et alii de terra Persia. (13) Laetamini, caeli, et laeta sit terra; expromant montes laetitiam et colles iustitiam, quia misertus est Deus populi sui et humiles populi sui consolatus est. (14) Dixit Sion: Dereliquit me Dominus, et Deus meus oblitus est mei. (15) Numquid obliviscitur mulier liberorum suorum? Quomodo non miserta esset natorum uteri sui? Etiam si oblita erit horum mulier, ego autem non obliviscar tui, dixit Dominus.

(16) Ecce in manu mea descripsi muros tuos, et coram oculis meis es tu semper. (17) Et cito aedificaberis tu a quibus etiam diruta es, et vastatores tui cito exhibunt a te. (18) Leva in circuitu oculos tuos, et vide omnes filios tuos; ecce enim congregati sunt et venerunt ad te, et circumsteterunt te omnes nati tui. Vivo (*lit.* vivus sum) ego, dicit Dominus, quia omnes illos vesties et adornabis eos sicut ornamentum sponsa. (19) Nam deserta tua et diruta tua et conlapsa tua nunc angusta erunt prae incolis, et sese removebunt a te *illi* qui deglutiebant te. (20) Dicent enim tibi in auribus tuis filii illi tui, quos perdidisti: Latum fac nobis locum ut habitemus, quia angustus est nobis locus hic.

(21) Et dices in corde tuo: Quis genuit mihi hos? Quia ego sine liberis eram et vidua, exsul et egena. Hos quis enutrivit mihi? Ego relicta eram sola; hi ubi erant? (22) Sic dicit Dominus: Ecce levabo in medio gentilium manum meam, et ad insulas exaltabo signum meum; et afferent filios tuos in sinu, et filias tuas umero portabunt. (23) Et erunt reges nutricii tibi et reginae (*lit.* principes feminae) nutrices tibi. Super faciem terrae adorabunt te, et pulverem sub pedibus tuis lingent, et intelleges quia ego sum Dominus, et non confundentur *illi* qui exspectabunt me. (24) Num quis tollet a gigante spolia? Et, si quis spoliabit dolose (*lit.* dolo), effugietne? (25) Sic dicit Dominus: Si quis spoliabit gigante et sumet spolia, cum ceperit a forti, effugietne? Ego autem iudicium tuum iudicabo, et ego filios tuos redimam.

(26) Et cibabuntur oppressores tui carnibus suis, et bibent sicut vinum novum sanguinem suum et inebriabuntur, et sciet omnis caro (*lit.* omne carnale) quia ego sum Dominus, qui redemi te et auxiliatus sum tibi, corroborator tuus Iacob.

(1) Sic dicit Dominus: *Num* feci librum repudii matris vestrae, quo dimisi eam? Aut cui ego debitor fui et vendidi vos? Ecce *propter* peccatum

f.84v

აპა ეგერა ცოდვითა თქუენითა განიფრდენით. და უშჯულობითა თქუენითა განუტევე დედაჲ თქუენი: (2) რამეთუ მოვედ. და არა ვინ იყო კაცი და უწოდე. და არა ვინ იყო. რომელმანმცა ისმინა: აჲ უკუჲ ვერ მე შემძლებელ არსა კელი ჩემი კსნად. ანუ ვერ მე ძალ მიცა განრინებად: აპა ესერა მხილებითა ჩემითა მოვაოვრო ზღუაჲ. და დავსხნე მდინარენი ოკრად. და განვმენ თევზნი მათნი ნაკლულევანებითა წყალთაჲთა. და წყურილითა მოსწყდენ იგინი: (3) შთავაცუთა ცათა ბნელი. და/ ვითადცა არა რაჲ დავდეჲ სამოსელი მათი: (4) უფალმან ღმერთმან მცეს მე ენაჲ მეცნიერებისაჲ. რაჲთა უწყოდი მე სიტყუაჲ ჟამსა: განმკრძალა მე განთიად ზრახვასა. და ცისკარს შემძინა მე ყური სმენად: (5) და სწავლამან უფლისამან განახუნა ყურნი ჩემნი. ხოლო მე არა ურჩ ვექმნე. არცა სიტყუა უმო:

(6) ზურგი ჩემი მისცე გუემად. და ღაწუნი ჩემნი ყურიმლისცემად: და პირი ჩემი არა გარე—მივიქციო სირცხვლისა მის გან ნერწყვისა. (7) და უფალი შემწე მეყო მე: ამის თვსცა არა მრცხუნა. არამედ ვყავ პირი ჩემი ვითარცა მყარი კლდე. და გულის—კმა—ვყავ. რამეთუ არა მრცხუნეს: (8) რამეთუ მოახლებულ არს განმამართლებელი ჩემი ვინ არს მოსაჯული ჩემი წინა—აღმიდეგინ მე: და ვინ არს განმკითხველი ჩემი. მო—მე—ახლენ მე: (9) აპა ესერა უფალი შემწე არს ჩემდა. ვინ არს ბოროტის—მყოფელ ჩემდა: აპა ესერა თქუენ ყოველნი ვითარცა სამოსელნი დასძუელდეთ. და ვითარცა მღილმან შეგჳამნეს თქუენ: (10) ვინ არს თქუენ შორის მოშიში უფლისაჲ ისმინენ კმაჲ მონისა მისისაჲ. რომელნი ვლენან ბნელსა. და არა არს მათ შორის ნათელი: ესევდით სახელსა უფლისასა. და განმტკიცენით ღმრთისა მიმართ ჩუენისა:

(11) აპა ეგერა თქუენ ყოველნი ცეცხლისა აღაგზნებთ. და განაძლიერებთ აღსა: აჲ ვიდოდეთ ნათელსა მას ცეცხლისა თქუენისასა. და ალითა მით რომელი აღაგზენით. ჩემ თვს გეყოს ესე თქუენ მწუხარებით დაიძინეთ:

51

f.85r

(1) ისმინეთ ჩემი რომელნი სდევთ სამართალსა. და ეძიებთ უფალსა: მიხედეთ მყარსა მას კლდესა. რომლისა გან გამოიკოდენით. და ღრმასა მას ჯურღმულსა. რომლისა გან აღმოითხარენით: (2) მიხედეთ აბრაჳამს მამასა თქუენსა. და სარრას მშობელსა თქუენსა. რამეთუ ერთი იყო./ და უწოდე მას. და ვაკურთხე იგი. და შევიყუარე იგი. და განვამრავლე იგი: (3) და შენ აჲ ნუგეშინის—გცე სიონ. და ნუგეშინის—ვსცე ყოველთა ვე ოკერთა შენთა. და დავსხნე ყოველნი უდაბნონი შენნი. ვითარცა სამოთხე საშუებელისაჲ. და მზის—დასავალით მისით. ვითარცა სამოთხე ღმრთისაჲ. სიხარული და მხიარულებაჲ პოონ მას შინა. აღსაარებაჲ. და კმაჲ ქებისაჲ: (4) ისმინეთ ჩემი. ისმინეთ ჩემი. და მეფეთა ყურად—იღეთ ჩემი. რამეთუ შჯული ჩემი მიერ გამოვიდეს. და საშჯელი ჩემი ნათლად წარმართთა: (5) მოახლებულ არს ადრე სიმართლჳ ჩემი. და გამოვიდეს ვითარცა ნათელი მაცხოვარებაჲ ჩემი. და მკლავსა ჩემსა წარმართნი ესვიდენ: მე ჭალაკნი მელიან. და მკლავსა ჩემსა ესვენ:

(6) აღიხილენ(ი)თ ზეცად თუალნი თქუენნი. და მიხედეთ ქუეყანასა. რამეთუ კაჲ ვითარცა კუამლი დამყარებულ არს. და ქუეყანაჲ ვითარცა სამოსელი დაძუელდეს: ხოლო დამკვდრებულნი მისნი. ვითარცა იგინი ვე წარწყმდენ. და მაცხოვარებაჲ ჩემი უკუნისამდე იყოს. და სიმართლე ჩემი არა მოაკლდეს: (7) ისმინეთ ჩემი. რომელთა იცით სამართალი. ერო ჩემო. შჯული ჩემი გულთა შინა თქუენთა არს: ნუ გეშინინ ყუედრებისა გან კაცთაჲსა შეურაცხებასა მათსა ნუ მოუძლუ(რ)დებით: (8) რამეთუ ვითარცა სამოსელნი მრავალ—ჟამისანი დაძუ-

vestrum venditi estis, et *propter* iniquitatem vestram dimisi matrem vestram. (2) Nam veni, et nullus (*lit.* nemo) erat vir; et vocavi, et nemo erat qui audisset. Nunc igitur nonne potest manus mea redimere, aut non possum quidem liberare? Ecce *in* argutione mea vastabo mare, et ponam flumina in desertum, et arefient pisces eorum propter inopiam aquarum, et siti peribunt illi. (3) Induam caelos tenebris, et sicut nihilum ponam vestimentum eorum. (4) Dominus Deus dabit mihi linguam scientiae, ut sciam ego loqui *in* tempore. Custodivit me mane in consilio, et diluculo addidit mihi aurem ad audiendum; (5) Et doctrina Domini aperuit aures meas. Ego autem non inoboediens fiam, neque respondebo.

(6) Tergum meum dabo ad plagam et genas meas ad colaphum, et faciem meam non avertam a confusione sputi. (7) Et Dominus auxiliator factus est mihi; propter hoc quoque non sum confusus, sed feci faciem meam sicut duram petram, et intellexi quia non confundar. (8) Prope est enim *ille* qui me iustificat. Quis est adversarius meus? Obsistat mihi. Et quis est *ille* qui me iudicat? Accedat ad me. (9) Ecce Dominus auxiliator est mihi. Quis est *ille* qui mihi male facit? Ecce vos omnes sicut vestimenta senescetis, et quasi tinea devorabit vos. (10) Quis est inter vos *ille* qui timet Dominum? Audiat vocem servi sui. Qui ambulant in tenebris, et non est apud eos lumen, sperate in nomine Domini et confirmamini in Deum nostrum.

(11) Ecce vos omnes ignem accenditis et corroboratis flammam. Nunc ambulate in lumine illo ignis vestri et in flamma illa quam accendistis. Propter me eveniet hoc vobis; in maerore dormietis.

(1) Audite me qui sequimini iudicium et quaeritis Dominum. Aspicite duram illam petram e qua excisi estis, et profundum illum lacum, e quo effossi estis. (2) Aspicite Abraham patrem vestrum et Sarram parentem vestram, quia unus erat, et vocavi eum et benedixi ei et dilexi eum et multiplicavi eum. (3) Et te nunc consolabor, Sion, et consolabor omnia vastata tua; et ponam omnia deserta tua sicut paradysum deliciarum, et a solis occasu illo sicut paradysum Dei. Laetitiam et gaudium invenient in ea, confessionem et vocem laudis. (4) Audite me, audite me; et, reges, aurem praebete mihi, quia lex mea inde exibat, et iudicium meum in lucem gentilium. (5) Prope est cito iustitia mea, et exibat sicut lux salus mea, et in brachio meo gentiles sperabunt. Me insulae exspectant, et in brachio meo sperant.

(6) Levate in caelum oculos vestros et aspicite terram, quia caelum sicut fumus firmatum est, et terra sicut vestimentum inveterascet; habitatores autem eius sicut illa quoque peribunt, et salus mea usque ad saeculum erit, et iustitia mea non deficiet. (7) Audite me, qui scitis iudicium, popule mi! Lex mea in cordibus vestris est: nolite timere opprobrium (*lit.* ab opprobrio) hominum, et contemptu eorum nolite debilitari. (8) Nam sicut vestimenta quae a multo

ელდენ. და ვითარცა მატყლნი მლილთა გან შეიჭამნენ. ხოლო სიმაღლე ჩემი უკუნისამდე ეგოს. და მაცხოვარება ჩემი თეს(ლ)ითი თესლამდე: (9) აღდეგ. აღდეგ. იცრუსაღემ. და შეიმოსე ძალი მკლავისა შენისაჲ აღდეგ ვითარცა დასაბამსა მას დღეთასა. ანუ არა შენ ხარ: (10) რომელმან მოაოკრე ზღუაჲ და წყალნი უფსკრულისანი მრავალნი: რომელმან დასდევ სიღრმე ზღვსაჲ გზად წილსაველად განრინებულთა.

f.85v (11) და კსნილთა: რამეთუ უფლისა მიერ მოიქცენ. და მოვიდენ სიონდ/სიხარულითა და მხიარულებითა საუკუნოთა. რამეთუ თავსა ზედა მათსა იყოს ქებაჲ. და მხიარულებაჲ ეწიოს მათ: წარვიდა საღმობაჲ. მწუხარებაჲ. და სულთქუმაჲ: (12) მე ვარ რომელი ნუგეშინის გცემ შენ მე თავადი: ცან რაჲ იგი იყავ: და შეგეშინა კაცისა გან მოკუდავისა. და ძისა გან კაცისა უცხოთესლისა. რომელნი იგი ვითარცა თივაჲ განკმენ: (13) და დაიფიწყე ღმერთი შემოქმედი შენი. რომელმან ქმნა ცაჲ და დააფუძნა ქუეყანაჲ და გეშინოდენ შენ მარადის ყოველთა დღეთა. პირისა გან გულის წყრომისა მაჭირვებელისა შენისა(ჲსა). ვითარცა იგი ზრახა აღებად შენდა: და აწ სადა არს ღმერთი იგი მაჭირვებელისა მის შენისაჲ. (14) რამეთუ ცხორებასა მას შენსა ვერ დადგეს იგი. არცაღა დაყოვნოს: (15) რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი შენი. რომელმან შევძრი ზღუაჲ. და ოხრიედ დღელვანი მისნი: უფალ ყოვლისა მპყრობელ არს სახელი ჩემი.

(16) და დავესხნე სიტყუანი ჩემნი პირსა შენსა. და საგრილსა ქუეშე კელისა ჩემისაჲ დაგიფარო შენ. რომლითა აღვჰმართენ ცანი. და დავაფუძნე ქუეყანაჲ. და ვარქუ სიონსა. ვითარმედ ერი ჩემი ხარი შენ: (17) განილვძე. განილვძე. აღდეგ იცრუსაღემ. რომელმან შეჰსუ კელისა გან უფლისა სასუმელი გულის წყრომისა მისისაჲ. რამეთუ სასუმელი დაცემისაჲ. და ბარძიმი გულის წყრომისა ჩემისაჲ შეჰსუ და წარმოაცალიერე: (18) და არა ვინ იყო ნუგეშინის მცემელ შენდა ყოველთა გან შეილთა შენთა. რომელნი ჰშვენ. და არა არს რომელმანმცა აღგოპყრა კელი შენი ყოველთა გან ძეთა შენთა. რომელნი აღამაღლენ: (19) ორნი ესე არიან მკდომ შენდა: ვინ მე შეწუხნეს შენ თანა დაცემაჲ და შემუსრვაჲ. f.86r სიყმილი და მახვლი ვინ მე ნუგეშინის გცეს შენ: (20) ძეთა მათ შენთა. რომელნი იგი თავადნი კუებულ არიან. რომელთა ეძინა მეზობირთა ზედა ყოვლისა გზისათა: ვითარცა იგი ჭაკუნტელი ზოგს მგბარი. რომელი სავესე არს გულის წყრომითა უფლისაჲთა. დაკსნილ უფლისა მიერ ღმრთისა შენისა:

(21) ამის თვს ისმინე. დამდაბლებულო. რომელსა გორავს. და არა ღვნითა: (22) ესრე იტყვს უფალი ღმერთი შენი. რომელი შჯის ერსა თვსსა: აჰა ესერა მოგიღე კელისა გან შენისა სასუმელი დაცემისაჲ. ბარძიმი იგი გულის წყრომისა ჩემისაჲ. და არღა შესძინო მერმე სუმაღ იგი: (23) და მივსცე იგი კელთა მავნებელთა შენთასა. და დამდაბლებელთა შენთასა. რომელთა ჰრქვან სულსა შენსა მოდერკ. რაჲთა ზედა გარდაგდეთ შენ. და დასდევ ვითარცა მიწაჲ საშოვალი შენი წინაშე ყოველთა თანა წარმავალთა:

52 (1) განილვძე. განილვძე. სიონ. განილვძე. და განალვძე ძალი შენი სიონმან. და შენცა შეიმოსე დიდებულებაჲ შენი იცრუსაღემ. ქალაქო წმიდაო. ამიერი-თგან არღარა შესძინოს განსლვად შენ ზორის წინადაუტუეთელმან და ბილწმან: (2) განიყარე მტურერი ეგე შენ გან. აღდეგ და დაჯედ. იცრუსაღემ განიკსენ საკრველი ეგე ქედისა გან შენისა. ტყუენმან მაგან ასულმან სიონისამან: (3) რამეთუ ამას იტყვს უფალი: მედად განიფრდენით თქუენ და არა ვეცხლითა მოიკსენენით თქუენ აჰა ვე: (4) ესრეთ იტყვს უფალი ეგვპტედ შთავიდა ერი ჩემი

tempore *sunt* inveterascent et sicut lana (*plur.*) a tineis devorabuntur; iustitia autem mea ad saeculum manebit, et salus mea a generatione in generationem. (9) Surge, surge, Hierosolyma, et induere potentiam brachii tui. Surge sicut in initio illo dierum. Numquid non tu es, (10) Quae vastasti mare et aquas abyssi multas, quae posuisti profundum maris in viam, ut transirent liberati

(11) Et redempti? Etenim a Domino revertentur et venient in Sion *cum* laetitia et gaudio aeterno, quia super capita (*sing.*) eorum erit laus et laetitia perveniet ad eos; abiit dolor, maeror et gemitus. (12) Ego sum qui consolor te, egometipse. Scito quid fueris. Et timuisti ab homine mortali et a filio hominis alienigenae, qui sicut herba arefient; (13) Et oblita es Dei factoris tui, qui fecit caelum et fundavit terram; et timeas tu semper omnes dies a facie furoris oppressoris tui, sicut consiliatus est tollere te. Et nunc ubi est Deus ille oppressoris illius tui? (14) Nam in salute illa tua non *poterit* manere ille, neque quidem morabitur. (15) Ego enim sum Dominus Deus tuus, qui conturbo mare; et sonent fluctus eius. Dominus omnipotens est nomen meum.

(16) Et ponam verba mea in ore tuo, et sub umbra manus meae protegam te, qua erexi caelos et fundavi terram, et dixi Sion: Quoniam populus meus es tu. (17) Expergere, expergere, consurge, Hierosolyma, quae bibisti de manu Domini poculum furoris eius; nam poculum ruinae et calicem furoris mei bibisti et exhaustisti; (18) Et nemo fuit qui consolaretur te (*lit.* consolator tibi) ex omnibus natis tuis quos peperisti; et non est qui quoque apprehendat manum tuam ex omnibus filiis tuis quos elevasti. (19) Duo haec eveniunt tibi. Quisnam contristabitur tecum? Ruina et contritio, fames et gladius. Quis consolabitur te? (20) Filii illi tui, qui ipsi proiecti sunt, qui obdormierunt in compitis omnium viarum (*sing.*), sicut beta semicocta quae plena est furore Domini, soluti a Domino Deo tuo.

(21) Propter hoc audi, o humiliata quae inebriaris, et non a vino. (22) Sic dicit Dominus Deus tuus qui iudicat populum suum: Ecce sumpsi de manu tua poculum ruinae, calicem illum furoris mei, et iam non adicies ut bibas eum, (23) Et dabo eum in manibus *illorum* qui laedunt te et *illorum* qui humiliant te, qui dicunt animae tuae: Incurvare ut super te transeamus; et posuisti sicut terram *corpus* tuum medium coram omnibus transeuntibus.

(1) Expergere, expergere, Sion, expergere et expergefac potentiam tuam, Sion. Et tu quoque induere gloriam tuam, Hierosolyma, civitas sancta. Abhinc iam non adiciet ut pertranseat per te incircumcismus et immundus. (2) Excute pulverem istum a te, consurge et sede, Hierosolyma. Solve vinculum istud a collo tuo, captiva ista filia Sion. (3) Quia hoc dicit Dominus: Gratis venundati estis vos, et non argento redempti estis vos hic quoque. (4) Sic dicit

პირველად მწირობად მუნ. და ასურასტანდ ძლით წარიყვანეს: (5) აწ რასა ეძიებდა აქა: ამას იტყვს უფალი. რამეთუ წარიყვანა ერი იგი ჩემი მედად გიკ-
ვრდინ. და ღალადებდით: ამას იტყვს უფალი. თქვენ ძლით მარადის სახელი ჩემი
იგმობვის წარმართთა შორის:

f.86v (6) ამის თვს ცნას ერმან ჩემმან სახელი ჩემი მას ღლესა შინა. რამეთუ მე ვარ
თავადი. რომელი ვიტყვ. მოსრულ ვარ: (7) ვითარცა ჟამი მათა ზედა/ ვითარ-
ცა შეუნიერ არიან ფერკნი. რომელნი ახარებდენ მშვდობასა. რომელნი ახარებენ
კეთილსა. რამეთუ სასმენელ ვყო კმა მაცხოვარებისა შენისაჲ. რაჟამს ვჰრქუა მე
სიონსა. ვითარმედ სუფევდეს შენ ზედა ღმერთი შენი: (8) რამეთუ კმა მცველთა
მათ შენთაჲ აღმალდა. და მით ვე კმითა ერთბამად იხარებდენ: რამეთუ თუალ-
ითა შენითა პირის პირ იხილო. რაჟამს შეიწყალოს უფალმან სიონი: (9) მათნი
ღალადებდენ უღაბნოებით ურთ იპრუსალემისაჲთ. სიხარულსა მას. რამეთუ
შეიწყალა უფალმან ერი თვისი და იკსნა იპრუსალემი: (10) და გამოაცხადოს
უფალმან მკლავი თვისი წმიდაჲ წინაშე ყოველთა წარმართთა. და იხილონ ყო-
ველთა კიდეთა ქუეყანისათა მაცხოვარებაჲ ღმრთისა ჩუენისაჲ:

(11) განეყენებით. განვედით. განეშოვრებით მიერ. და არა წმიდასა მას ნუ
შეეხებით: გამოვედით შორის მათსა. და გამოეყენებით. რომელთა მოაქუს ჭურ-
ჭელი უფლისაჲ: (12) რამეთუ არა შფოთით. არცა მეოტად გამოხვდეთ. არამედ
წინაგიძღოდის თქვენ უფალი. და შეგკრიბნეს თქვენ ღმერთმან ისრაელისამან:
(13) აჰა ესერა გულის კმა ყოს მონამან ჩემმან. და აღმალდეს. და იდიდოს
ფრიად: (14) ვითარცა იგი უკვრდა შენ თვს მრავალთა. ეგრეთ უდიდებელ იყოს
ხილვაჲ შენი კაცთა გან. და დიდებაჲ შენი ერთა გან კაცთასა: (15) ესრეთ
უკვრდეს თესლთა მრავალთა მის ზედა. და დაიყვნენ მეფეთა პირნი მათნი. რამ-
ეთუ რაოდენთა არა თხრობილ იყოს მის თვს. იხილონ. და რომელთა იგი არა
ესმინოს. გულის კმა ყონ:

53 (1) უფალო ვინ მე ჰრწმენა სასმენელი ჩუენი. და მკლავი უფლისაჲ ვის
გამოეცხადა: (2) უთხრათ ჩუენ ესე მის წინაშე ვითარცა ყრმაჲ. ვითარცა ძირნი
ქუეყანასა ურწყულსა ვიხილეთ ჩუენ იგი. და არა იყო ხილვაჲ იგი მისი. არცა
დიდებაჲ: (3) არამედ ხილვაჲ იგი მისი უპატიო. და დაკლებულ უფროჲს ძეთა
f.87r კაცთასა:/ კაცი გუემსა შინა იყო. და იცის დათმენაჲ საღმობათაჲ. რამეთუ არა
გარე მძიქცია პირი თვისი. იგინი და არა შეირაცხა: (4) ამან უძღურებანი ჩუენნი
იტვრთნეს. და საღმობათა ჩუენთა თვს ნუგეშინის გუეცეს. და ჩუენ შეგუერა-
ცხა იგი საღმობათა შინა. და გუემათა და ძვრთა: (5) ხოლო იგი იწყალა უშჯუ-
ლოებათა ჩუენთა თვს. და იგუემა ცოდვათა ჩუენთა თვს: სწავლაჲ მშვდობისა
ჩუენისაჲ მისა მიმართ. და წყლულებითა მისითა ჩუენ განვიკურნებით:

(6) ყოველნი ვითარცა ცხოვარნი შეტომილ ვიყვენით კაცი გზასა თვსსა
შესცთა. და უფალმან მისცა იგი ცოდვათა ჩუენთა თვს: (7) ხოლო იგი განბორო-
ტებისა მის გან. არა აღაღებს პირსა თვსსა: ვითარცა ცხოვარი კლვად მიიგუარა.
და ვითარცა ტარიგი წინაშე მრისუველისა უკმობელად დგა. ეგრეთ არა აღაღებს
პირსა თვსსა: (8) სიმდაბლითა თვსითა საშჯელი მისი მიეღო. და თესტომი
მისი ვინ მე უძლოს მითხრობად. რამეთუ მიღებულ არს ქუეყანით ცხოვრებაჲ
მისი. და უშჯულოებისა თვს ერისა ჩემისა მიეცა იგი სიკუდიდ: (9) და მივსცნე
უკეთურნი დაფლვისა მისისა წილ. და მდიდარნი იგი სიკუდილისა მისისა წილ:
რამეთუ უშჯულოებაჲ მან არა რაჲ ქმნა. არცა იპოვა ზაკუვაჲ პირსა მისსა:
(10) და უფალსა ჰნებაჲს განწმედად იგი წყლულებისა მის გან: უკუეთუ მისცეთ

Dominus: In Aegyptum descendit populus meus prius, ut exsularet illic, et in Assyriam vi abducti sunt. (5) Nunc quid quaerebat hic? Hoc dicit Dominus: Quia abductus est populus ille meus gratis, obstupescite et clamate. Hoc dicit Dominus: Per vos semper nomen meum blasphematur inter gentiles.

(6) Propter hoc sciet populus meus nomen meum in illa die; quia ego sum ipse qui loquor: Adveni. (7) Quo modo tempus *est* super montes, eo modo quidem pulchri sunt pedes *eorum* qui annuntiant pacem, qui annuntiant bonum; nam auditam faciam vocem salutis tuae, quando dicam ego Sion: Quoniam regnabit super te Deus tuus. (8) Vox enim custodum illorum tuorum elevata est, et eadem voce simul laetabuntur. Nam oculo tuo ex adverso videbis, quando miserebitur Dominus Sion. (9) Montes clamabunt cum desertis Hierosolymae laetitiam illam, quia misertus est Dominus populi sui et redemit Hierosolimam. (10) Et manifestabit Dominus brachium suum sanctum coram omnibus gentilibus, et videbunt omnia latera terrae salutem Dei nostri.

(11) Recedite, exite, removete vos abhinc, et immundum illud nolite tangere. Exite de medio eorum et recedite, *ii* qui portant vasa (*sing.*) Domini. (12) Etenim non in tumultu neque in fuga (*lit.* fugientes) exhibitis, sed praecedet vos Dominus, et congregabit vos Deus Israël. (13) Ecce intelletget servus meus et exaltabitur et glorificabitur valde. (14) Quo modo obstupuerunt propter te multi, isto modo inglorius erit aspectus tuus apud homines (*lit.* ab hominibus), et gloria tua apud populos (*lit.* a populis) hominum. (15) Sic obstupescant gentes multae super eum, et claudent reges ora sua; quia quotquot non narratum erit de eo, videbunt, et quotquot non audierint, intellegent.

(1) Domine, quis credidit auditui nostro, et brachium Domini cui revelatum est? (2) Nuntiabimus nos hunc coram eo sicut puerum, sicut radices in terra inaquosa vidimus nos eum, et non erat species illa ei (*lit.* eius), neque decor, (3) Sed species illa eius inhonora et magis deficiens *quam illa* filiorum hominum. Homo in plaga erat et scit perferre dolores, quia non avertit faciem suam; despectus est, et non reputatus est. (4) Hic infirmitates nostras feret et propter dolores nostros consolabitur nos (*lit.* consolatio dabitur nobis); et nos reputaveramus eum *esse* in doloribus et *in* plagis et *in* malis. (5) Ille autem vulneratus est propter iniquitates nostras, et plagis affectus est propter peccata nostra; disciplina pacis nostrae *est* ad eum et vulneratione eius nos sanati sumus.

(6) Omnes sicut oves erravimus, *et* homo in via sua erravit; et Dominus tradidit eum propter peccata nostra. (7) Ille autem propter miseriam illam non aperit os suum. Sicut ovis ut occideretur adducta est et sicut agnus coram tondente sine voce stetit, sic non aperit os suum. (8) Per humilitatem eius iudicium eius sublatum est, et cognationem eius quis poterit enarrare? Nam sublata est de terra vita eius, et propter iniquitatem populi mei traditus est ille in mortem. (9) Et dabo malos pro sepultura eius, et divites illos pro morte eius, quia iniquitatem ille nequaquam fecit, neque inventus est dolus in ore eius. (10) Et Dominus vult mundare eum a vulneratione. Si dabitis vos prop-

თქვენ ცოდვათა მათ თვს. თუალთა თქვენთა იხილონ ნათესავი მყოვარ-ცხოვრებული. და უფალსა ჰნებას მოსპოლვად მის გან საღმობაჲ სულისა მისისაჲ.

(11) ჩუენებად მისა ნათელი. დაბადებად გულის-ცმის-ყოფითა. განმართლებად მართლისა მის. დამონებად მრავალთა. და ცოდვანი მათნი მან თავადმან აღიხუნეს: (12) ამის თვსცა მან თავადმან დაიმკვდრნეს მრავალნი. და ძლიერთაჲ განუყოს ნატყუენავი: ამის თვს რამეთუ მიეცა სიკუდილისა/ სული მისი და უშჯულოთა თანა (შეირაცხა). და მან ცოდვანი მრავალნი თავს-ისხნა. და უშჯულოებათა მათთა თვს მიეცა:“

54 (1) იხარებდ ბერწი ეგე. რომელი არა ჰშობდ. წიოდე. და ღალადებდ და კმობდ. რომელსა ეგე არა გელმოდა. რამეთუ მრავალ არიან შვილნი ოკრისანი მის. უფროჲს ვიდრე არა მას. რომელსა ესუა ქმარი და თქუა უფალმან: (2) გან-ავრცე ადგილი კარვისა შენისაჲ. და ეზოთა შენთაჲ აღჰმართე: ნუ ერიდები განაგრძელენ საბელნი შენნი. და მანანი შენნი განაძლიერენ: (3) უფროჲს მარჯუნ და მარცხნ განჰმართე იგი. და ნათესავმან შენმან წარმართნი დაიმკვდრნეს. და ქალაქნი მოოკრებულნი დაიმკვდრენ: (4) ნუ გეშინინ რამეთუ გრცხუნა. ნუცა გეკდიმები. რამეთუ იყუედრე: რამეთუ სირცხული საუკუნოჲ დაივიწყო. და ყუედრებაჲ ქურობისა შენისაჲ არღარა მოიკსენო: (5) რამეთუ უფალმან რომელმან შეგქმნა შენ. უფალ ყოვლისა-მპყრობელ არს სახელი მისი. და რომელმან გიკსნა შენ. ღმერთმან ისრაჲლისამან. იგი თავადი ღმერთ ითქუას ყოველსა ქუეყანასა ზედა:

(6) არა ვითარცა დედაკაცსა დატევებულსა და სულ-მოკლესა გიწოდა შენ უფალმან ვითარცა დედაკაცი სიჭაბუკითგან მოძულებული. თქუა უფალმან: (7) წუთ რაჲ მე. მცირედ. ჟამ ერთ. დაგიტევე შენ: და წყალობითა დიდითა შეგიწყალო შენ. (8) გულის-წყრომითა მცირედ გარემივიქციე პირი ჩემი შენ გან. და წყალობითა საუკუნოჲთა შეგიწყალო შენ. იტყვს მკსნელი შენი უფალი: (9) წყლით-რღუნით გან ნოვესით ესე არს ჩემდა: რამეთუ ვეფუცე მას. მას ჟამსა შინა ქუეყანასა არღარა განრისხებად მერმე. (10) და არცაღა თქუმიტა ჩემითა მთანი მისნი გარდაცვალნე. და არცაღა ბორცუნი მისნი შეირყინენ. ეგრევე არცაღა ჩემ მიერ შენ წყალობაჲ ჩემი მოგაკლდეს. და არცა აღთქუმაჲ მშვდობისა შენისაჲ განგეშოვროს. თქუა უფალმან: ღბინება იყავნ შენდა:

f.88r (11) დამდაბლებულო და განუსუნენებ/ლო. ვიდრემდე ნუგეშინის-გეცეს შენ: აჰა ესერა მე განგიშადო შენ ანთრაკი. და კარქილონი ქვად შენდა. და საფუძველნი შენნი საფირონისანი აღვჰმართნე. (12) და აღვაშცნე ზღუდენი შენნი თუალითა პატიოსანთა. და აღვჰმართნე ბჰენი შენნი ფიცრულითა კურასტანითა. და მოვზლუნე ზღუდენი შენნი რჩეულითა ანთრაკითა: (13) და ყოველნი ძენი შენნი ღმრთით სწავლულნი. და მრავლითა მშვდობითა იყვენნ შვილნი შენნი. (14) და სიმართლითა აღეშცნო განეშოვრე სიცრუვისა გან. და არა გეშინოდის. და ზარი არა შეგეხოს შენ: (15) აჰა ესერა მწირნი მოგაკდენ შენ ჩემ თვს. და დაგმკვდრონ შენ. და შენდა მოივლტოდინ:

(16) აჰა ესერა მე დაგბადე შენ. არა ვითარ იგი მჰედელი ჰბერავნ ცეცხლისა ნაკუერცხალთა. და გამოიღებნ ჭურჭელსა საქმედ: ხოლო მე დაგბადე შენ არა წარსაწყმედელად და განსარყუნელად: (17) ყოველსა ჭურჭელსა განხრწნადსა შენდა მიმართ არა წარემართოს. და ყოველი კმაჲ. რომელი აღდგეს შენ ზედა საშჯელად: ყოველთა მათ სძლო შენ. ხოლო თანა-მდებნი იგინი იყვენნ მწუხარებასა შინა: არს სამკვდრებელი მსახურთა უფლისათაჲ და თქუენ იყვენეთ ჩემდა

ter peccata illa, oculi vestri videbunt semen longaevum; et Dominus vult tollere ab eo dolorem animae eius,

(11) Ostendere ei lucem, formare intellectu, iustificare iustum illum, subicere *eum* multis, et peccata eorum ille ipse tollet. (12) Propter hoc quoque ille ipse hereditabit multos, et fortium dividet spolia, propter hoc quia tradita est in mortem anima eius, et cum iniquis (reputatus est), et ille peccata multa sibi imposuit, et propter iniquitates eorum traditus est.

54 (1) Laetare, sterilis ista quae non pariebas, pipila et clama et ede vocem, ista quae non dolebas, quia multi sunt filii desertae illius magis quam eius (*lit.* ei) quae habebat virum. Et dixit Dominus: (2) Dilata locum tentorii tui et aularum tuarum; erige, ne parcas; longos fac funes tuos et clavos tuos consolida. (3) Magis ad dexteram et ad sinistram extende illud, et semen tuum gentiles hereditabit et civitates desertas inhabitabis. (4) Noli timere, quia confusa es; noli quoque erubescere, quia opprobriis affecta es; nam confusionis aeternae oblivisceris et opprobrii viduitatis tuae iam non recordaberis. (5) Dominus enim qui fecit te, Dominus omnipotens est nomen eius; et qui redemit te Deus Israël, ille ipse Deus dicetur super omnem terram.

(6) Non quasi mulierem derelictam et pusillanimam vocavit te Dominus, *nec* sicut mulierem ab adolescentia invisam, dixit Dominus. (7) Per momentum quoddam parvum, per horam unam, dereliqui te, et *cum* misericordia magna miserebor tui; (8) In furore paululum averti faciem meam a te, et *in* misericordia aeterna miserebor tui, dicit redemptor tuus Dominus. (9) A diluvio Nove hoc est mihi, quia iuravi ei in illo tempore terrae iam non irasci rursus; (10) Et neque quidem dicto meo montes eius mutabo, et neque quidem colles eius quatientur. Sic quoque non quidem a me tibi misericordia mea deficit, et neque foedus pacis tuae amovebitur a te; dixit Dominus: Propitiatio sit tibi.

(11) O humiliata et inquieta, quousque consolatio dabitur tibi? Ecce ego praeparabo tibi carbunculum et chalcidonem in lapidem tibi, et fundamenta tua sapphiri erigam; (12) Et aedificabo muros tuos gemmis (*sing.*) pretiosis, et erigam portas tuas tabellis crystalli, et ponam muros tuos selecto carbunculo, (13) Et omnes filios tuos a Deo edoctos; et in multa pace erunt filii tui. (14) Et in iustitia aedificaberis; recede a mendacio; et ne timueris, et pavor non tanget te. (15) Ecce peregrini accedent ad te propter me, et habitabunt *iuxta* te et ad te confugient.

(16) Ecce ego creavi te, non sicut faber sufflat prunas ignis et profert vas in opus; ego autem creavi te, non ad perdendum et ad corrumpendum. (17) Omne vas corrumpendum contra te non dirigetur, nec omnis vox, quae resistet tibi in iudicium. Omnes illos vinces tu; debitores autem illi erunt in maerore. Est hereditas ministrorum Domini, et vos eritis mihi iusti, dixit

მართალ. თქუა უფალმან:

55

(1) რომელთა გწყურის. წარვედით წყლად. და რომელთა არა გაქუს ვეცხლი. მივედით და იყიდეთ თვნიერ ვეცხლისა და სასყიდლისა ღვნოსა და ცმელსა: (2) რაჲსა თვს იყიდით ვეცხლითა. და შრომაჲ იგი თქუენი არა მაძლრივ არს: (3) ისმინეთ ჩემი და ჭამეთ კეთილი. და იშუებდენ კეთილსა შინა სულნი თქუენნი: და აღგიტქუა თქუენ აღთქუმაჲ საუკუნოჲ. წმიდაჲ იგი დავითისი სარწმუნოჲ: (4) აჰა ესერა საწამებელად წარმართთა მივსცე იგი მთავრად და მბრძანებელად ნათესავთა: (5) აჰა ესერა ნათესავთა. რომელთა არა გიცოდინან შენ.

f.88v

სახელით გხადოდინან შენ. და ერ/თა. რომელთა არა გიცოდინან შენ. შენ შეგვედრნენ ღმრთისა შენისა თვს. წმიდისა ისრაჲლისა. რამეთუ გადიდა შენ: (6) ეძიებდით ღმერთსა. და რაჲმს ჰპოოთ თქუენ იგი. ჰხადოდეთ მას. და ოდეს მოგეახლოს თქუენ: (7) დაუტევენინ უღმრთოჲმან გზანი თვსნი. და კაცმან უშჯულოჲმან ზრახვანი თვსნი. და მოიქეცინ უფლისა და შეიწყალოს იგი. და ღმერთმან ჩუენმან მოგვტევნეს ცოდვანი ჩუენნი მრავალნი: (8) რამეთუ არა ეგრე არიან ზრახვანი ჩემნი. ვითარ ეგე ზრახვანი თქუენნი. არცაღა გზანი ჩემნი. ვითარ გზანი თქუენნი. იტყვს უფალი: (9) არამედ ვითარცა განჰშორებიან ცანი ქუეყანით. ეგრეთ განჰშორებიან გზანი ჩემნი გზათა გან თქუენთა. და ზრახვანი ჩემნი ზრახვათა გან თქუენთა: (10) რამეთუ ვითარცა გარდამოცდის წვამა გინა თოვლი ზეცით. და არა კუალად იქცის მუნ ვე. ვიდრემდე განძლოს ქუეყანაჲ. და გამოშვეს. და აღმოაცენოს. და მოსცეს თესლი მთესვარსა. და პური საზრდელად:

(11) ეგრეთ იყვნენ სიტყუანი ჩემნი. რომელნი გამოვიდენ პირისა გან ჩემისა. არა კუალად მოიქცეს ჩემდა ცალიერი. ვიდრემდე აღასრულოს ყოველი რომელი ვინებე. და წარგჰმართნე გზანი ჩემნი და ბრძანებანი ჩემნი: (12) რამეთუ სიხარულით განხვდეთ. და მხიარულებით იქცეოდით: რამეთუ მთანი და ბორცუნი ზღდებოდინან. და მოგვეგებოდინან თქუენ სიხარულით. და ყოველთა ხეთა ველი-სათა დაიწყუელნენ რტოებითა მათითა: (13) რამეთუ ძეძუსა მის წილ აღმოგიცენდეს შენ საროჲ. და ღვეისა წილ მურტი. და იყოს უფალი სახელად. და სასწაულად საუკუნოდ. და არა მოაკლდეს:

56

(1) ამას იტყვს უფალი: დაიმარხეთ სამართალი და ყავთ სიმართლჲს. რამეთუ მოახლებულ არს მაცხოვარებაჲ ჩემი მოწევნად. და წყალობაჲ ჩემი გამოჩინებად: (2) ნეტარ არს მამაკაცი. რომელმან ყოს ესე. და კაცი რომელმან შეიწყნაროს ესე და დაიმარხნეს შაბათნი ჩემნი შეუუგინებელად. და დაიცვნეს კელნი თვსნი. რაჲთა არა ქმნეს სიცრუეც: (3) ნუ იტყვნ უცხოთესლი იგი/ რომელი მოსრულ იყოს უფლისა. გან_მე_მაშოროსა უფალმან ერისა გან თვსისა: და ნუ იტყვნ საჭურისი იგი. რამეთუ მე ვარ ხვ კმელი: (4) რამეთუ ამას ეტყვს უფალი საჭურისთა მათ. რომელნი იმარხვიდენ შაბათთა ჩემთა. და რომელთა გამოირჩიონ. რაჲ იგი მე მნებაეს. და რომელთა თავს_ისხნენ აღთქუმანი ჩემნი: (5) ესცე მათ სახლსა შინა ჩემსა. და ზღუდესა ჩემსა. ადგილი სახელოვანი. უმჯობესს რომელთა ესხენ ძეგბ და ასულებ: სახელი საუკუნოჲ მივცე მათ. და არა მოაკლდეს:

f.89r

(6) და უცხოთესლთა მათ. რომელნი მოვიდენ უფლისა მონებად მისა. და შეიყუარონ სახელი უფლისაჲ. რაჲთა იყვნენ იგინი მონად და მკეველად. და ყოველთა რომელთა დაიმარხონ შაბათი ჩემი. და არა შეაგინონ იგი. და შეიწყნარნენ აღთქუმანი ჩემნი. (7) შევიყვანნე იგინი მთასა წმიდასა ჩემსა. და ეახარო მათ ტაძარსა შინა სალოცველსა ჩემსა. მსხუერპლნი მათნი და შესაწირავნი მათნი იყვნენ სათნო საკურთხეველსა ჩემსა: რამეთუ სახლსა ჩემსა სახლ სალოცველ

Dominus.

55

(1) Qui sititis, abite ad aquam, et qui non habetis argentum, ite et emite < . . . > sine argento et pecunia vinum et adipem. (2) Quare emitis argento, et labor ille vester non in saturitate est? (3) Audite me et comedite bonum, et delectabuntur in bono animae vestrae. < . . . > Et feriam vobiscum foedus aeternum, sanctum illud David fidele. (4) Ecce in testimonium gentilium dabo eum ut principem et praeceptorem gentibus. (5) Ecce gentes quae nescient te, nomine invocabunt te, et populi qui non cognoscent te, ad te confugient propter Deum tuum Sanctum Israël, quia glorificavit te.

(6) Quaerite Deum; et, quando inveneritis vos illum, invoke eum; et, quando appropinquaverit vobis, (7) Derelinquat impius vias suas, et vir iniquus consilia sua, et revertatur ad Dominum; et miserebitur eius, et Deus noster dimittet *nobis* peccata nostra multa. (8) Quia non sic sunt consilia mea, sicut ista consilia vestra, neque quidem viae meae, sicut viae vestrae, dicit Dominus; (9) Sed sicut distant caeli a terra, sic distant viae meae a viis vestris et consilia mea a consiliis vestris. (10) Nam, sicut descendit pluvia vel nix de caelo, et non rursus revertitur eodem, donec satiaverit terram et produxerit et germinare *fecerit* et dederit semen seminatore et panem in cibum,

(11) Sic erunt verba mea, quae egredientur de ore meo; non rursus revertetur *verbum* ad me vacuum, donec perfecerit omne quod volui, et direxero vias meas et praecepta mea. (12) Nam in gaudio egrediemini, et in laetitia revertemini. Montes enim et colles exsultabunt et occurrent vobis in gaudio, et omnes arbores agri plaudent ramis suis. (13) Quia pro spino illa crescet tibi cyparissus, et pro junipero myrtus; et erit Dominus in nomen et in signum aeternum, et non deficiet.

56

(1) Hoc dicit Dominus: Custodite iudicium, et facite iustitiam, quia prope est salus mea ut veniat, et misericordia mea ut appareat. (2) Beatus est vir qui faciet hoc, et homo qui recipiet hoc et observabit sabbata mea ne polluat, et servabit manus suas ne faciat mendacium. (3) Ne dicat alienigena ille qui veniet ad Dominum: Num removebit me Dominus a populo suo? Et ne dicat eunuchus ille: Quia ego sum lignum (*lit.* arbor) aridum. (4) Hoc enim dicit Dominus eunuchis illis: Qui custodient sabbata mea et qui eligent quod ego volo et qui excipient foedera mea, (5) Dabo eis in domo mea et in muro meo locum famosum meliorem *illis* quibus erant filii et filiae: nomen aeternum dabo eis, et non deficiet.

(6) Et alienigenas illos qui venient ad Dominum ut serviant ei et diligant nomen Domini ut sint illi in servos et in ancillas, et omnes qui custodient sabbatum meum, et non polluent illud, et recipient foedera mea, (7) Inducam eos in montem sanctum meum, et laetificabo eos in templo orationis meo; victimae eorum et sacrificia eorum erunt accepta super altari meo, quia domus

mea domus orationis vocabitur inter omnes gentiles. (8) Dixit Dominus qui congregabit dispersos Israël: Quia congregabo super eos congregationem omnium bestiarum agri. (9) Venite et comedite, omnes bestiae silvae. (10) Nunc videte quia caeci facti sunt omnes, et nescierunt intellegere. Omnes sunt canes astuti, qui non possunt latrare, visionem vident in cubili suo, et amant somnum.

(11) Canes sunt insatiabiles corde, et nesciunt saturitatem; et sunt omnes mali, et nesciunt intellegentiam. Omnes vias suas sequuntur, unusquisque secundum mentem suam.

7 (1) Videte quomodo periit iustus ille, et nemo exspectat in corde; et homines iusti tolluntur, et nemo attendit, quia a facie mendacii sublatus est iustus. (2) Et erit in pace sepulcrum eius; sublatus est de medio. (3) Vos autem accedite (*lit.* afferte) huc, filii iniqui, semina adulterorum et meretricis. (4) Qua *re* delectabamini? Et contra quem aperuistis os vestrum? Et contra quem deligastis linguam vestram? Numquid non vos estis filii perditionis, semina iniqua? (5) Qui imploratis idola subter arbores nemorosas, et occidebatis filios vestros in convallibus et inter petras, et in locis vallium.

(6) Illa est pars tua, et haec est hereditas tua; et eis sacrificasti sacrificia tua et eis obtulisti victimas tuas. Nunc super his numquid non ego irascar, dicit Dominus? (7) Super montem excelsum et sublimem ibi est cubile tuum; illuc tulisti victimas tuas a tergo, (8) Et iuxta postes ostii tui posuisti memoriale tuum. O, si a me secesseris, quid amplius laedetur tibi? Dilexisti enim illos qui iacent (*lit.* iacentes illos) tecum; (9) Et multiplicasti meretricia tua cum eis, et multos fecisti procul a te, et misisti legatos inde ultra confinia tua; humiliata es usque ad inferos. (10) In multis viis tuis laborasti, et non dixisti: Quoniam quiescam. Nam corroborata es et fecisti hoc; propter hoc quoque non implorasti me.

(11) Quem curabas, et timuisti? Et mentita es mihi, et non recordata es mei, nec cogitasti in mente tua, nec posuisti me in cor tuum. Et ego visu vidi te et despexi te, et me non timuisti tu. (12) Et ego annuntiabo tibi iustitiam meam et malitiam tuam, quae nihil proderit tibi; (13) Quando clamaveris tu ad eos, liberent te ab afflictione tua, quia hos omnes ventus auferet et procella dissipabit. Qui autem mihi confident, confirmabuntur super terram, et hereditabunt montem sanctum meum. (14) Et dicent: Mundate a facie eius vias et auferte offendiculum de via populi mei. (15) Hoc dicit Excelsus ille qui in excelsis habitat *in* saecula, sanctus inter sanctos, nomen eius, Dominus et Excelsus in sanctis requietus, et pusillanimis dat longanimitatem, et dat (vitam) humiliatis corde.

(16) Et non ad aeternitatem nequam fiam ad ulciscendum, et neque semper irascar vobis. Spiritus enim e me egredietur, et vitam omnem ego feci. (17) Propter peccatum paululum quid maestitiā affeci eum et cruciavi eum, et averti faciem meam ab eo, et maerore affectus est, et ambulabat maestus in

მისთა: (18) და გზანი მისნი ვიხილენ. და განვკურნე იგი: გულ—დებულ ვყავ იგი. და მივეც მას ნუგეშინის—ცემაჲ ჭეშმარიტი: (19) მშვდობაჲ მშვდობასა ზედა შორიელთა. და რომელნი მახლობელ არიან: და თქუა უფალმან: ულხინო მათ. (20) ხოლო ცრუნი იგი ვითარცა ზღუაჲ აღდუღებულნი. ეგრე ღელვიდენ და ვერ უძლონ განსუენებად. რამეთუ წარწყმდენ წყალნი მათნი თივასა და დასათრგუნველსა:

(21) არა არს სიხარული უღმრთოთაჲ. იტყვს უფალი:

58 (1) ღალად—ყავ ძლიერად. და ნუ სდუმ. და ვითარცა საყვრმან აღიმალლე კმაჲ შენი. და მიუთხრენ ერსა ჩემსა ცოდვანი მათნი. და იაკობსა უშჯულოებანი მათნი: (2) მე დღითი დღედ მეძიებენ. და ცნობად გზათა ჩემთა: გული ეტყვს ვითარცა ერსა. რომელსა/ სიმართლჳ უქმნიენ. და სამართალი ღმრთისა თვისისაჲ არა დაუტევებიენ: აწ მთხოვენ მშჯავრსა სიმართლისასა. და მიახლებად ღმრთისა გული—უთქუამს: (3) და იტყვან: რაჲ არს. რამეთუ ვიმარხევდით. და შენ არა იხილე: და ვიმდაბლენით სულნი ჩუენნი. და არა სცან: ამის თვს რამეთუ დღეთა მათ მარხვისა თქუენისათა. იბოვის ნებაჲ თქუენი აღსრულებული. და ყოველთა უძლურთა. რომელნი არიედ კელმწიფებასა თქუენსა ქუეშჳ: მათ დაჰკორტნიდით. (4) ანუ საშჯელად და ღალად იმარხავთ თქუენ: და ჰგუემთ ვკრთითა მოყუასსა მას მედად: აწ უკუე რაჲსა მივს მე ეგე—ვითარი ეგე მარხვაჲ. მოსლვაჲ. და ღალადებაჲ თქუენი ჩემ წინაშე. და მეშცა ვისმინე თქუენი: (5) არა ესე—ვითარი მარხვაჲ გამოვირჩიე. და დღჳ დამდაბლებისა კაცისა სულისა თვისისაჲ. რომელითა იგი შეიდრიკ(ე)ნით თავნი თქუენნი: აწ მო—ღათუ—იდრიკო ვითარცა გრკალი ქედი შენი. და ძაძაჲ და ნაცარი დაიფინო. მითცა არა ვე ჰრქვან მარხვა და დღჳ სათნო უფლისა:

(6) არამედ არა ეგე—ვითარი მარხვაჲ გამოვირჩიე. იტყვს უფალი: არამედ ყოველისა პირველად განკსენ სკული გულისა შენისაჲ. და ყოველი კრულებაჲ სიცრუვისაჲ. და განხეთქე ყოველი ვე გულარძნილებაჲ მძლავრობით ვაჭრობისაჲ: განუტევენ პყრობილნი მიტეგებით. და ყოველი კელით—წერილი სიცრუვისაჲ განხეთქე: (7) და უნეკუე მშიერთა პური შენი. და გლახაკნი უსახლონი შეიყვანენ სახედ შენდა: იხილო თუ შიშუელი. შემოსე (იგი). და თვისი ნათესავისა შენისაჲ არა უგულებელს—ჰყო: (8) მაშინ წარმოგემართოს მსთუაჲ ნათელი შენი. და ღხინებაჲ შენი აღრე აღმოსცენდეს. და ვიდოდის წინაშე შენსა სიმართლჳ შენი. და დიდებაჲ იგი ღმრთისაჲ გარე—მოვადგეს შენ:/ (9) მაშინ ჰღალადებდე. და ღმერთმან ისმინოს შენი: და ვიდრე თხოვადმდე შენდა მის გან გრქუას ვითარმედ აქა ვარ: უკუეთუ მისპო შენ გან კრულებანი. და კელურიდობაჲ. და სიტყუაჲ დრტვნისაჲ. (10) და სცე მშიერსა პური შენი გულითა კსნილითა: და სული კუებუელი განაძლო: მაშინ გამოგიბრწყინდეს ბნელსა შინა ნათელი შენი: და ბნელი შენი ვითარცა შუვა—სამხარი:

(11) და იყოს ღმერთი შენი შენ თანა მარადის: და განსძლე შენ ვითარცა გული უთქუამს სულსა შენსა. და ძუალნი შენნი გან(ი)პოხნენ. და იყო შენ ვითარცა მტილი მორწყული. და ვითარცა წყაროჲ წყლისაჲ რომელსა არა მოაკლდეს წყალი: (12) და აღეშცნენ ოკერნი შენნი საუკუენნი. და იყვნენ საფუძველნი შენნი საუკუნო თესლითი თესლადმდე: და გეწოდოს შენ მაშცნებელ ზღუდეთა. და ალაგთა შენთა შორის ნათელი: (13) უკუეთუ გარე—მოაქციო შაბათთა გან ფერკი შენი. რაჲთა არა ჰყო ნებაჲ შენი დღესა მას წმიდასა. და უწოდი შაბათსა მას ფუფუნეულ წმიდად ღმრთისა და დიდებულად: არა წარსდგა ფერკი

viis suis. (18) Et vias eius vidi, et sanavi eum; animum ei addidi, et dedi ei consolationem veram, (19) Pacem super pacem remotis et eis qui prope sunt. Et dixit Dominus: Propitius ero eis: (20) Falsi autem illi quasi mare ferventes, sic fluctuabunt, et non poterunt quiescere, quia peribunt aquae eorum in lutum et in conculcationem.

(21) Non est laetitia impiis, dicit Dominus.

8 (1) Clama fortiter, et ne tacueris. Et sicut tuba exalta vocem tuam, et annuntia populo meo peccata eorum et Iacob iniquitates eorum. (2) Me cotidie quaerunt et cognoscere vias meas cupiunt, sicut populus qui iustitiam fecit (*lit. fecerunt*) et iudicium Dei sui non dereliquit (*lit. dereliquerunt*). Nunc rogant me iudicium iustitiae, et appropinquare Deo cupiunt. (3) Et dicunt: Quid est quod ieiunabamus, et tu non vidisti? Et humiliavimus animas nostras, et nescisti? Propter hoc, quia in diebus illis ieiunii vestri invenitur voluntas vestra completa, et omnes debiles qui sunt sub potestate vestra, eos compungitis. (4) Vel ad iudicium et ad litem ieiunatis vos, et percutitis pugno proximum illum inutiliter. Nunc igitur quare opus est mihi istiusmodi isto ieiunio, adventu et clamore vestro coram me? Et ego audissem vos? (5) Non huiusmodi ieiunium elegi et diem quo homo humiliat animam suam, vos qui incurvastis capita vestra; nunc etsi curvaveris, sicut circulum, collum tuum, et saccum et cinerem straveris, illo modo quoque non etiam dicunt (*i.e. nominant*) ieiunium et diem acceptum Domino.

(6) Sed non istiusmodi ieiunium elegi, dicit Dominus; sed ante omnia solve nodum cordis tui et omne vinculum mendacii, et dirumpe omnem duritiam cordis in violentia negotii; remitte captivos remissione, et omne chirographum mendacii divelle; (7) Et frange esurientibus panem tuum, et pauperes sine domo induc in domum tuam. Si videbis nudum, indue (eum), nec quod est seminis tui despicias. (8) Tunc erumpet mane lux tua, et solatium tuum cito orietur, et ambulabit ante te iustitia tua, et gloria illa Dei circumstabit te. (9) Tunc clamabis, et Deus exaudiet te; et, priusquam petieris tu ab eo, dicet tibi: Quoniam hic *adsum*. Si abstuleris a te vincula, et petulantiam manuum, et verbum murmurationis, (10) Et dederis esurienti panem tuum corde soluto, et animam egenam satiaveris, tunc resplendet in tenebris lux tua, et tenebrae tuae *erunt* sicut meridies;

(11) Et erit Deus tuus tecum semper, et satiaberis tu, sicut cupit anima tua, et ossa tua pinguescent; et eris tu sicut hortus irrigatus, et sicut fons aquae cui non deficiet aqua; (12) Et aedificabuntur deserta tua aeterna, et erunt fundamenta tua aeterna a generatione in generationem; et vocaberis tu (*lit. nomen* vocabitur tibi) aedificator murorum, et inter semitas tuas lux. (13) Si averteris a sabbatis pedem tuum, ne facias voluntatem tuam in die illo sancto, et vocaveris sabbatum illud delicatum sanctum Dei et gloriosum,

შენი საქმედ. არცა იტყოდი სიტყუასა რისხვით პირისა გან შენისა: (14) და იყავ შენ მოსავ უფლისა. და აღგიყვანოს შენ კეთილთა მის ქუეყანისათა. და გაჰამოს შენ ნაწილი იგი იაკობის(ი) მამისა შენისაჲ: რამეთუ პირი უფლისაჲ იტყოდა ამას:·

59

(1) ვერ ნუ შემძლებელ არსა კელი უფლისაჲ კსნად. ანუ და[—]მე[—]ყოვნაა ყურმან მისმან არა სმენად: (2) არამედ ცოდვანი ეგე თქუენნი განაშოვრებენ შორის ღმრთისა და თქუენსა. და ცოდვათა თქუენთა თჳს გარე[—]მიიქცია პირი მისი თქუენ გან არა შეწყალებად: (3) რამეთუ კელნი თქუენნი შებღალულ არიან სისხლითა. და თითნი თქუენნი ცოდვასა შინა: ბაგენი თქუენნი იტყუან უშჯულოებასა. და ენაჲ თქუენი სიცრუევსა ზრახავს: (4) არა ვინ იტყუას სამართალსა. და არცა არს საშჯელი ჭეშმარიტი: ესევენ ამოთა <და> იტყუან ცუდსა. რამეთუ მიუდგებიან/ საღმრთისა. და შობენ ამოებასა: (5) კუერცხნი ასპიტანი განტეხნეს. და ქსელსა დედა[—]ზარდლისასა ქსოვენ. და რომელსა ეგულებოდა კუერცხთა მათ ჭამაჲ. განტეხა. და ღრიაკალი პოვა. და მას შინა იქედნც: f.91v

(6) ქსელი იგი მათა არა იყო საშოსელ. არცა შეიმოსონ საქმეთა მათთა გან: რამეთუ საქმენი მათნი საქმც უშჯულოებისა. და საქმენი სიცრუვისანი იპოვნეს კელთა მათთა: (7) მოსწრაფე არიან ფერკნი მათნი. დათხევად სისხლისა უბრალოჲსა. და გულის[—]ზრახვანი მათნი ზრახვა უგუნურთა. შემუსრვაჲ. და უკეთურებაჲ არს გზათა მათთა: (8) და გზაჲ მშუდობისაჲ არა იცნეს: არა არს სამართალი გზათა მათთა. რამეთუ ალაგნი მათნი ღრკუ არიან. რომელსა ვლენან. და არა იციან მშუდობაჲ: (9) ამის თჳს განეშოვრა სამართალი მათ გან. და არა მოუცდეს მათ სიმართლც: მოელოდეს იგინი ნათელსა. და ექმნა მათ ბნელ: ჰგებდეს იგინი ცისკარსა. და უჟამოსა შინა ვიდოდეს: (10) ეფეშუებოდეს ვითარცა ბრმანი კედელსა. და ვითარცა თუალითა ბრმანი. ეგრე ბრინვიდენ იგინი: დაეცნენ იგინი შოვა[—]სამხრის ვითარცა შოვა[—]ლამეს:

(11) და დათუნი მოსიკუდიდნი ეგრე სულთა ჰბერვიდენ. და ვითარცა ტრედნი ცთომილნი ფქურებოდიან: მოელოდეთ სამართალსა. და არა არს ცხოვრებაჲ. შორად განწურთა ჩუენ გან იგი: (12) რამეთუ მრავალ არიან უშჯულოებანი ჩუენნი წინაშე შენსა. და ცოდვანი ჩუენნი წინა[—]აღმიდგეს ჩუენ. და უშჯულოებანი ჩუენნი ჩუენ შორის არიან: სიცრუეც ჩუენი ვცანთ. (13) უღმრთო ვიქმნენით: ვეცრუვენით უფალსა. და განვეშორენით შედგომად ღმრთისა ჩუენისა: ვიტყოდეთ სიცრუევსა. და ურჩ ვიქმნენით: მუცლად[—]ვიდეთ. და ვიწურთიდი/ გულისა გან ჩუენისა სიტყუათა ცრუთა. (14) და განვეშოვრენით შედგომად სამართალისა. და ზურგით ვიქციეთ მშჯავრი. და სიმართლც შორად განგუწურთა: რამეთუ განკფდა გზათა მათთა გან ჭეშმარიტებაჲ. და წრფელსა გზასა ვერ ეძლო სლვად: (15) და ჭეშმარიტებაჲ მოელო მათ. და გარდაიქცა გონებაჲ მათი გულის[—]კმის[—]ყოფისა გან. და იხილა უფალმან. და არა სთნდა ესე. რამეთუ არა იყო სამართალი:

f.92r

(16) მიხედა. და არა ვინ იყო კაცი განიცადა. და არა ვინ იყო შემწც: და სძლო მათ მკლავითა თჳსითა. და დაიყენა მოწყალებაჲ თჳსი: (17) და შეიმოსა სიმართლც. ვითარცა ჯაჰუ. და დაიდგა თავსა ვითარცა ჩაფხუტი მაცხოვარებაჲ თჳსი. და შეიმოსა საშოსელი შურის[—]გებისაჲ. და სამკაული შურისაჲ. (18) რომლითა მიგებით მიაგოს მტერთა თჳსთა ყუედრებაჲ. (19) და ეშინოდის მზის[—]დასავალისათა სახელისა თჳს უფლისა. და მზის[—]აღმოსავალისათა სახელისა მისისა თჳს დიდებულისა: რამეთუ წარმოეცეს ვითარცა მდინარც სასტიკი რისხ-

non inferes pedem tuum in opus, neque dices verbum in ira ex ore tuo; (14) Et esto tu confisus Domino; et extollet te ad bona illius terrae, et cibabit te parte illa Iacob patris tui. Os enim Domini loquebatur hoc.

59

(1) Numquid non potest manus Domini redimere, vel numquid morata est auris eius non audire? (2) Sed peccata ista vestra amovent inter Deum et vos; et propter peccata vestra avertit faciem suam a vobis, ne misereretur. (3) Manus enim vestrae cruentae sunt sanguine, et digiti vestri *sunt* in peccato. Labia vestra loquuntur iniquitatem, et lingua vestra mendacium cogitat. (4) Nemo loquitur ius, et neque est iudicium verum. Confidunt in vanis, (et) loquuntur inania (*sing.*), quia concipiunt dolorem et pariunt vanitatem. (5) Ova aspidum fregerunt et telam araneae texunt. Et qui comesturus erat ova illa, fregit et scorpionem invenit et in eo viperam.

(6) Tela illa eis non erit vestimentum, neque induentur operibus suis; opera enim eorum opus iniquitatis, et opera mendacii inventa sunt in manibus eorum. (7) Festinant pedes eorum, ut effundant sanguinem innocentem, et cordis cogitationes eorum cogitatio amentium. Contritio et malitia sunt (*sing.*) in viis eorum; (8) Et viam pacis nescierunt; non est iudicium in viis eorum, quia semitae eorum tortuosae sunt, in quibus (*sing.*) ambulant, et nesciunt pacem. (9) Propter hoc removit se iudicium ab eis, et non accedit ad eos iustitia. Expectabant illi lucem, et factae sunt eis tenebrae; sperabant illi auroram, et in intemporalitate ambulabant. (10) Palpabant sicut caeci parietem; et sicut oculo caeci, sic *iter* praetentabunt illi; cadent illi in medio die (*lit. meridie*) sicut in media nocte;

(11) Et, *sicut* ursi morituri, sic animas efflabunt et sicut columbae errantes, dispergentur. Expectabamus iudicium, et non est salus; longe removit se a nobis illa. (12) Quia multae sunt iniquitates nostrae coram te, et peccata nostra obstiterunt nobis, et iniquitates nostrae in medio nostrum sunt; mendacium nostrum novimus; (13) Impii facti sumus; decepimus Dominum, et removimus nos post Deum nostrum. Loquebamur mendacium, et inobedientes facti sumus; concepimus, et exercebamus nos de corde nostro in verbis falsis. (14) Et removimus nos post iudicium et a tergo vertimus iudicium, et iustitia longe secessit a nobis, quia defecit a viis eorum veritas, nec in via recta potuit ambulare. (15) Et veritas sublata est ab eis, et aversa est mens eorum ab intelligentia. Et vidit Dominus, et non ei placuit hoc, quia non erat iudicium.

(16) Aspexit et nemo erat homo; consideravit, et nemo erat auxiliator, et vicit eos brachio suo, et retinuit misericordiam suam. (17) Et induit iustitiam, sicut lorica, et imposuit capiti sicut galeam salutem suam; et induit vestimentum ultionis et ornamentum zeli, (18) Qua retributione retribuet inimicis suis opprobrium. (19) Et timebunt *qui* a solis occasu *sunt* propter nomen Domini, et *qui* a solis ortu *sunt* propter nomen eius gloriosum. Erumpet enim

ვა უფლისაჲ. და მოიწიოს იგი გულის-წყრომით: (20) და მოვიდეს სიონისა თჳს მკსნელი. და გარე-წარაქციოს უღმერთობება იაკობის გან. თქუა უფალმან:

(21) და ესე არს მათა მიმართ ჩემ მიერ აღთქუმაჲ. იტყჳს უფალი: სული ჩემი. რომელ არს შენ ზედა. და სიტყუანი რომელ მიგცენ პირსა შენსა. არა მოგაკლდეს პირისა გან შენისა. და პირისა გან ნათესავისა შენისა. თქუა უფალმან. ამიერითგან და უკუნისამდე:

60

f.92v

(1) ნათელ-ილე ნათელ-ილე იპრუსალემ. რამეთუ მოწვეწულ არს ნათელი შენი. (და) დიდებაჲ უფლისაჲ შენ ზედა გამობრწყინდეს: (2) აჰა ესერა ბნელმან დაფაროს ქუეყანაჲ. და ნისლი წარმართთა ზედა. ხოლო შენ ზედა გამოცხადდეს უფალი. და დიდებაჲ მისი შენ ზედა გამოჩნდეს: (3) და ვიდოდიან მეფენი ნათელსა შენსა. და წარმართნი ბრწყინვალეებასა აღმოსავალისა შენისასა:/ (4) აღი-ხილენ გარემოჲს თუალნი შენნი. და იხილენ ყოველნი შეკრებულნი შვილნი შენნი: რამეთუ მოვლენან ყოველნი ვე ძენი შენნი შორით. და ასულნი შენნი მკრითა მათითა მოაქუნდენ: (5) მაშინ იხილო შენ. და გიხაროდის. და შეგეშინოს. და დაგიკვრდეს გულითა: რამეთუ მოაქციოს შენდა სიმდიდრე ზღვსაჲ. და ნათესავთაჲ. და ერთაჲ. და მოვიდეს შენდა

(6) რემაკები აქლემთაჲ. და გფაროს შენ აქლემებმან მაღიამისამან. და გეფაჲსამან: მოვიდოდიან ყოველნი საბაჲთ. და მოაქუნდეს ოქროჲ. და გუნდრუკსა შესწირვიდენ შენდა (და) მაცხოვარებითა უფლისაჲთა ხარებულ იყვენენ: (7) და ყოველი ვე ცხოვარი კედარისაჲ შენდა მოკრბეს. და ვერძნი იგი ნაბეოთისანი გარე-მოგადგენ შენ. და შეიწირვოდიან სათნოდ საკურთხეველსა ჩემსა ზედა. და ტაძარი იგი სალოცველი ჩემი იდიდებოდის: (8) ვინ არიან ესე. რომელნი ვითარცა ღრუბელნი ფრინვენ. და ვითარცა ტრედნი მართუეთა მათთა თანა ჩემდა მომართ არს სიონი: (9) მე ჭალაკნი მომელიან. და ნავთა თარშისათა პირველად მოჰყვანდენ შვილნი შენნი შორით. ოქროჲ იგი. და ვეცხლი მათი მათ თანა. სახელისა თჳს უფლისა წმიდისა. და წმიდისა თჳს ისრაჲლისა. რაჲთა დიდებულ იყოს: (10) და აღაშენენ უცხოთესლთა ზღუდენი შენნი: და მეფენი მათნი წარმოვიდგენ შენ. რამეთუ რისხვითა ჩემითა დაგეც შენ. და წყალობითა ჩემითა შეგიყუარე შენ:

f.93r

(11) და განღებულ იყვენენ ბჳენი შენნი მარადის. დღჳ და ღამჳ. და არა დაეკუნენ. და შემოიღებდენ შენდა ძალსა წარმართთასა. და მეფენი მათნი მოგ-გუარნენ შენ. (12) რამეთუ ნათესავნი და მეფენი. რომელნი არა გმონებდენ შენ. წარწყმდენ. და წარმართნი მოოკრებით მოოკრდენ: (13) და დიდებაჲ იგი ღიბანისაჲ შენ ზედა მოიწიოს. საროჲთა. და ფიჭუთა. და ნაძუთა: ერთბამდ იდიდოს აღგილი წმიდაჲ ჩემი:/ (14) და მოვიდოდიან შენდა შიშით ძენი იგი. და მამდაბლებელთა შენთანი. და განმარისხებელთა შენთანი. და გერქუას შენ ჭალაქი უფლისაჲ სიონი წმიდისა ისრაჲლისაჲ. (15) ამის თჳს რამეთუ იყავ შენ დატევებულ და მოძულებულ. და არა ვინ იყო შემწე შენდა: და გეყო შენ სიხარულ საუკუნო. და მხიარულება თესლითი თესლადმდე:

(16) და სწოვდე შენ სძესა წარმართთასა. და სიმდიდრესა მეფეთასა შჳამდე შენ. და სცნა შენ რამეთუ მე ვარ უფალი მაცხოვარი შენი. და მკსნელი შენი უფალი წმიდაჲ ისრაჲლისაჲ. (17) და რვალისა წილ მოგართუან შენ ოქროჲ. და რკინისა წილ მოგართუან შენ ვეცხლი. და ძელისა წილ მოგართუან შენ რვალი. და ქვისა წილ რკინაჲ: და დავადგინე მთავარნი იგი შენნი (მშჳდობით. და მოღუაწენი შენნი) სიმართლით: (18) და არღარა ისმეს ქუეყანასა შენსა სიც-

sicut flumen violentum ira Domini, et perveniet illa cum furore. (20) Et veniet propter Sion redemptor, et avertet impietatem a Iacob, dixit Dominus.

(21) Et hoc est ad eos a me foedus, dicit Dominus: Spiritus meus qui est super te, — et verba quae dedi in ore tuo, — non deficiet de ore tuo et de ore seminis tui, dixit Dominus, abhinc et usque ad saeculum.

60 (1) Illuminare (*lit.* lumen accipe), illuminare, Hierosolyma, quia advenit lumen tuum, (et) gloria Domini super te splendeat. (2) Ecce tenebrae operient terram et nebula super gentiles; super te autem manifestabit se Dominus, et gloria eius super te apparebit. (3) Et ambulabunt reges in lumine tuo et gentiles in splendore ortus tui. (4) Leva in circuitu oculos tuos, et vide omnes congregatos filios tuos; veniunt enim omnes filii tui de longe, et filias tuas in umero suo afferent. (5) Tunc videbis tu et gaudebis et timebis et obstupesces in corde, quia convertet ad te divitias maris et gentium et populorum; et venient ad te

(6) Feminae camelorum, et operient te cameli Madian et Gep'a. Venient omnes de Saba, et afferent aurum, et tus sacrificabunt tibi, (et) de salute Domini annuntiabitur (*lit.* annuntiati erunt) eis. (7) Et omne pecus Kedar tibi congregabitur, et arietes illi Nabeot' circumdabunt te, et sacrificabuntur ut accepta super altari meo, et templum illud orationis meum glorificabitur. (8) Qui sunt hi, qui sicut nubes volant et sicut columbae cum pullis eorum ad me? Est Sion. (9) Me insulae exspectant, et naves T'arši primum afferent filios tuos de longe, aurum illud et argentum eorum cum eis, propter nomen Domini sanctum et propter Sanctum Israël ut gloriosus sit. (10) Et aedificabunt alienigenae muros tuos, et reges eorum adstabunt tibi; nam in ira mea percussi te, et in misericordia mea dilexi te.

(11) Et apertae erunt portae tuae semper die et nocte, et non claudentur; et inferent ad te fortitudinem gentilium, et reges eorum adducent tibi. (12) Gentes enim et reges qui non servient tibi, peribunt, et gentiles vastatione vastabuntur. (13) Et gloria illa Libani super te veniet, cum cyparisso et abiete et cedro simul; glorificabitur locus sanctus meus. (14) Et venient ad te in timore filii illi et humiliantium te et irritantium te, et diceris tu (*lit.* nomen dicetur tibi) civitas Domini Sion Sancti Israël, (15) Propter hoc quia eras tu derelicta et odio habita, et nemo erat auxiliator tibi; et fiam tibi gaudium aeternum et laetitia a generatione in generationem.

(16) Et suges tu lac gentilium, et divitias regum comedes tu; et scies tu quia ego sum Dominus salvator tuus et redemptor tuus Dominus, Sanctus Israël. (17) Et pro aere offerent tibi aurum, et pro ferro offerent tibi argentum, et pro ligno offerent tibi aes et pro lapide ferrum. Et constituam principes illos tuos (in pace et praesides tuos) in iustitia. (18) Et iam non audietur

რუჟს. და არცა შემუსრება და გლახაკება საზღვართა შენთა. არამედ ერქუას ცხორება ზღუდეთა შენთა. და ბჭეთა შენთა ქანდაკებულ: (19) და არა თუ მზს იყოს ნათლად შენდა დღისი. და არცა აღმოსავალი მთოვარისა გნათობდეს შენ ღამს: არამედ იყოს შენდა ღმერთი (ნათელ) საუკუნს. და უფალი დიდება შენდა: (20) რამეთუ არა დაჰკდეს მზს იგი შენი და მთოვარს შენი არა მოგაკლდეს: რამეთუ იყოს შენდა ღმერთი თავადი ნათელ საუკუნს. და სრულ იყვნენ დღენი იგი ნათესავისა შენისანი:

(21) და ერი იგი შენი მართალ საუკუნოდ. და დაიმკდრონ ქუეყანაჲ. და დაიმარხონ აღმოცენებული იგი ნერგისი ჩემისაჲ ქმ(ნ)ული კელთა ჩემთაჲ სადიდებელად: (22) მცირედი იგი იყოს ათასეულად. და უმრწემსი იგი ნათესავად დიდად: და მე უფალმან ჟამად ჟამად შევკრიბნე იგინი:

61

f.93v

(1) სული უფლისაჲ ჩემ ზედა ამის თჳსცა მცხო მე უფალმან მახარებელად გლახაკთა: მომავლინა მე განკურნებად შემუსრვილთა გულითა. ქადაგებად ტყუეთა განტევებასა. და ბრმათა ახილვად: (2) წოდებად წელიწადი უფლისაჲ სათნოჲ: და დღს იგი კუალად გებისა ღმრთისა ჩუენისაჲ. ნუგეშინის ცემად ყოველთა მგლოვარეთა: (3) მოცემად მგლოვარეთა სიონისათა დიდებაჲ მათი: ნაცრისა მის წილ საცხებელი სიხარულისაჲ მგლოვარეთა მათ. და სამკაული დიდებისაჲ სულისა მის წილ მოწყინებისაჲსა: და ეწოდოს მათ ნათესავ სიმართლისა. და ნერგ უფლისა სადიდებელად. (4) და აღეშენნენ უდაბნონი საუკუნით განნი. (და) პირველითგან მოკრებულნი იგი აღემართნენ. და განახლდენ ქალაქნი ოკერნი მოკრებულნი ნათესავითი ნათესავითგან: (5) და მოვიდენ უცხოთა ნაშობნი მწყსად ცხოვართა შენთა. და უცხოთესლნი მკნველად და ვენაკის მოქმედად თქუენდა:

(6) ხოლო თქუენ მღელ უფლისა გეწოდოს. და მსახურ ღმრთისა თქუენისა გერქუას თქუენ: ძალსა წარმართთასა შჳამდეთ. და სიმდიდრესა მათსა ზედა საკრველ იყვნეთ: (7) ამის თჳსცა ქუეყანაჲ მათი მეორედ დაიმკდრონ. და სიხარული საუკუნს თავსა ზედა მათსა: (8) რამეთუ მე ვარ უფალი. რომელსა მიუყარს სიმართლს. და მოვიძულე ტაცებაჲ სიცრუვისაჲ. და მივსცე ნაშრომი იგი მათი მართალთა. და აღთქუმაჲ საუკუნოჲ აღუთქუა მათ: (9) და საცნაურ იყოს წარმართთა შორის ნათესავი მათი. და ნაშობნი მათნი შორის ერთა: ყოველმან რომელმან იხილნეს. იცნნეს იგინი. რამეთუ ესე არიან ნათესავნი კაცთანი კურთხეულნი ღმრთისა მიერ: (10) და სიხარულით იხარებდენ უფლისა მიმართ: იხარებდინ სული ჩემი უფლისა მიმართ. რამეთუ შემოსა მე სამოსელი ცხორებისაჲ. და სამკაული სიხარულისაჲ ვითარცა სიძესა დამადგა მე გვრგვნი: და ვითარცა სძალი შემამეო მე სამკაულითა:

(11) და ვითარცა ქუეყანაჲ. რომელმან აღაორძინის ყუავილი მისი. და ვითარცა მტილმან თესული თჳსი აღმოაცენის. ეგრეთ გამოაბრწყინოს უფალმან სიმართლს. და მხიარულებაჲ წინაშე ყოველთა თესლთა:

f.94r 62

(1) სიონისა თჳს არა დავდუმნე./ და იზრუსალემისა თჳს არა დავაცადო. ვიდრემდე გამოვიდეს. ვითარცა ნათელი. სიმართლს ჩემი. და მაცხოვარებაჲ ჩემი. ვითარცა ელვაჲ აღატყდებოდის: (2) და იხილონ წარმართთა სიმართლს ჩემი. და მეფეთა დიდებაჲ ჩემი: და გეწოდის შენ სახელი შენი ახალი. რომელ იგი უფალმან თავადმან სახელ სდვა(ს) მას: (3) და იყო შენ გვრგვნი სიკეთის კელსა უფლისასა. და შარავანდ სამეუფო კელსა ღმრთისა შენისასა: (4) და არლარა გერქუას შენ დატევებულ. და ქუეყანასა შენსა არლარა ერქუას ოკერ. ხოლო შენ

in terra tua mendacium, et neque contritio et paupertas in confinibus tuis. Sed dicentur salus muri tui, et portae tuae sculptile. (19) Et non sol erit in lumen tibi per diem, et neque ortus lunae illuminabit te noctu; sed erit tibi Deus (lux) aeterna, et Dominus gloria tibi; (20) Non enim occidet sol ille tuus, et luna tua non deficiet tibi; nam erit tibi Deus ipse lux aeterna, et completi erunt dies illi gentis tuae.

(21) Et populus ille tuus *erit* iustus in aeternum, et hereditabunt terram, et custodient germen illud plantationis meae, opus manuum mearum, in glorificationem. (22) Paucus ille erit in mille, et minimus ille in gentem magnam. Et ego Dominus ad tempus congregabo illos.

61

(1) Spiritus Domini super me; propter hoc quoque unxit me Dominus ad annuntiandum pauperibus; misit me ad sanandum contritos corde, ad praedicandum captivis remissionem et ad restituendum caecis visum, (2) Ad vocandum annum Domini acceptum, et diem illum retributionis Dei nostri, ad consolandum omnes lugentes, (3) Ad dandum lugentibus Sion gloriam eorum, pro cinere illo unguentum gaudii lugentibus illis, et ornamentum gloriae pro spiritu illo taedii. Et vocabuntur illi genus iustitiae, et plantatio Domini in glorificationem. (4) Et aedificabuntur deserta *quae* a saeculo *sunt*, (et) *quae* a principio vastata *sunt* illa erigentur, et renovabuntur civitates desertae vastatae a generatione in generationem. (5) Et venient alienorum nati ut pascant pecora tua, et alienigenae ut aratores et ut vinitores vobis.

(6) Vos autem sacerdotes Domini vocabimini, et ministri Dei vestri dicemini; fortitudinem gentilium comedetis et super divitias eorum obstupescetis. (7) Propter hoc quoque terram eorum secundo hereditabunt, et gaudium aeternum *erit* in capite eorum. (8) Ego enim sum Dominus, qui diligit iustitiam, et odio habui rapinam mendacii; et dabo laborem illum eorum iustis, et foedus sempiternum feriam cum eis. (9) Et notum erit inter gentiles semen eorum, et nati eorum in medio populorum. Omnis qui viderit *eos* cognoscet eos, quia hi sunt semina hominum benedicta a Deo; (10) Et gaudio gaudebunt ad Dominum. Gaudeat anima mea ad Dominum, quia induit mihi vestimentum salutis et ornamentum gaudii; sicut sponso imposuit mihi coronam, et sicut sponsam ornavit me ornamento.

(11) Et sicut terra quae profert florem suum et sicut hortus satum suum germinat, sic splendescere *faciet* Dominus iustitiam et laetitiam coram omnibus gentibus.

62

(1) Propter Sion non tacebo, et propter Hierosolymam non quiescam, donec egrediatur sicut lux iustitia mea et salus mea sicut fulgur accendatur. (2) Et videbunt gentiles iustitiam meam, et reges gloriam meam. Et vocabitur tibi nomen tuum novum, quod Dominus ipse nomen imposuit ei. (3) Et eris tu corona pulchritudinis in manu Domini, et diadema regale in manu Dei tui. (4) Et iam non diceris tu 'Derelicta', et terra tua iam non dicetur 'Deserta'. Tu

გეწოდოს სახელი ჩემი. და ქუეყანასა შენსა ერქუას სოფელ (. . .): (5) და ვითარცა იგი დაიმკვდრის ქაბუქმან ქალწულისა თანა. ეგრეთ დაიმკვდრონ ძეთა შენთა: და იყოს ვითარცა იგი იხარებნ სიძც სძლისა მიმართ. ეგრეთ იხარებდეს უფალი შენდამი:

(6) და ზღუდეთა შენთა მიმართ იცრუსალემ დავადგინნე მცველნი ღღც ყოველ და ღამც ყოველ. რომელნი იგი სრულიად არა დაღუმნენ მოკსენებითა უფლისაჲთა: (7) რამეთუ არა ვინ არს მსგავს თქუენდა. უკუეთუ წარიმართოთ: და იყოს იცრუსალემი სიხარულ ქუეყანასა ზედა: (8) ფუცა უფალმან დიდებასა თვსისა. და სიმტკიცესა მკლავისა თვსისა, ვითარმედ არლარა მისცე იფქლი შენი. და საზრდელი შენი მტერთა შენთა: და არლარა სუმიდენ ძენი უცხოთესლთანი ღვნოსა შენსა. რომელსა შენ დაჰშუერ: (9) არამედ რომელთაცა დაკრიბონ. მათცა შექამონ იგი. და აქებდენ უფალსა. და (რომელთა) დაკრიბეს იგი. სუმიდენ მას ეხოთა შინა ჩემთა წმიდათა: (10) განვედით ბჭეთა გან ჩემთა. და გზა უყავთ ერსა ჩემსა. და ქეები გარდასთხიეთ გზათა გან. და აღიღეთ ნიში წარმართთა მიმართ:

f.94v (11) რამეთუ აჰა ესერა უფალმან სასმენელ ყო ვიდრე კიდემდე ქუეყანისა: არქუთ ასულსა მას სიონისასა რამეთუ აჰა ესერა მაცხოვარი შენი მოვალს. და აქუს სასყიდელი მისი მის თანა. და საქმენი მისნი წინაშე მისსა: (12) და/ უწოდის მას ერი წმიდაჲ. კსნილი უფლისა მიერ. ხოლო შენ გერქუას ქალაქი გამოძიებული. და არა დატევებული:

63 (1) ვინ არს ესე რომელი მოვალს ედომით. და სიმეწამულც სამოსლისა მისისაჲ ბოსორით გამო: ესე შუენიერ არს სამკაულითა თვსითა. და სასტიკად ძლიერებითა მრავლითა: მე ვიტყვ სიმათლესა. და მშჯავრსა ცხორებისასა: (2) რაჲსა თვს მეწამულ არს სამკაული შენი. და სამოსელი შენი ვითარცა მწნეხართა გან საწნეხლისათა. (3) საცსც დათრგუნვილებითა. და წარმართთაგანი არა ვინ არს კაც ჩემ თანა: და დავთრგუნენ იგინი გულის წყრომითა ჩემითა. და დავმუსრენ იგინი რისხვითა ჩემითა და დავსთხიე სისხლი მათი ქუეყანასა ზედა. (4) რამეთუ ღღც იგი კუალად გეებისაჲ მოიწია მათ ზედა. და წელიწადი კსნისაჲ მოწევენულ არს: (5) და მე ვიხილე. და არა ვინ იყო შემწე. და განვიცადე. და არა ვინ იყო კელისა (ლ)მპყრობელ. და მისნა მე მკლავმან ჩემმან. და გულის წყრომაჲ ჩემი მოიწია:

f.95r (6) და დავთრგუნენ იგინი რისხვითა ჩემითა. და დავათრვენ იგინი გულის წყრომითა ჩემითა. და დავსთხიე სისხლი მათი ქუეყანასა ზედა: (7) რამეთუ წყალობაჲ უფლისაჲ მოვიკსენე. სათნოებანი უფლისანი ყოველთა ზედა. რომელი მომაგო ჩუენ: უფალი მსაჯულ კეთილ სახლსა ზედა ისრაჲლისასა: მოავლინოს ჩუენ ზედა წყალობისა გებრ თვსისა (. . .): (8) და თქუა ანუ არა ერი ესე ჩემი შვილი ჩემი არსა. და არა შეურაცხ მყონ მე. და ექმნა მათ მაცხოვარ (9) ყოვლისა გან ქირისა მათისა. რამეთუ არა მოციქულმან ვინ. არცა ანგელოზმან. არამედ თავადმან უფალმან იკსნა იგინი: რამეთუ უყუარდეს იგინი. და დაიცვნა იგინი: და თავადმან იკსნა იგინი. და აღჰმართნა იგინი და აღამაღლნა იგინი ყოველთა ღღეთა საუკუნეთა: (10) ხოლო იგინი ურჩ ექმნეს. და განარისხეს სული წმიდაჲ მისი. და გარდაექცა მათ მტერად: თავადმან უფალმან ჰბრძო მათ:

(11) და მოიკსენნა ღღენი საუკუნენი: სადა არს რომელმან აღმოიყვანა მწყემსი იგი ცხოვართაჲ. და სადა არს რომელმან დაღვა სული წმიდაჲ მათ ზედა: (12) რომელმან იგი მოიყვანა მარჯუენითა თვსითა მოსც. მკლ(ა)ვითა დიდებისა

autem vocaberis 'Nomen meum', et terra tua dicetur 'Mundus' (. . .). (5) Et, sicut habitat iuvenis cum virgine, sic habitabunt filii tui; et erit, sicut gaudet sponsus erga sponsam, sic gaudebit Dominus erga te.

(6) Et ad muros tuos, Hierosolyma, constitui custodes die tota et nocte tota, qui omnino non tacebunt in recordatione Domini. (7) Nemo enim est similis vobis. Si correxeritis vos, et erit Hierosolyma gaudium super terram.

(8) Iuravit Dominus per gloriam suam, et per firmitatem brachii sui: Quoniam iam non dabo triticum tuum et cibum tuum inimicis tuis, et iam non bibent filii alienigenarum vinum tuum, in quo tu laborasti; (9) Sed qui quoque colligent *illud*, illi quoque comedent id, et laudabunt Dominum; et (qui) collegerunt illud, bibent id in aulis meis sanctis. (10) Transite per portas meas, et viam facite populo meo, et lapides effundite e viis, et elevate signum ad gentiles.

(11) Ecce enim Dominus auditum fecit usque ad finem terrae. Dicite filiae illi Sion: Quia ecce salvator tuus venit, et habet mercedem suam secum, et opera sua coram semetipso. (12) Et vocatur ille 'Populus' sanctus, redemptus a Domino; tu autem diceris 'Civitas' exquisita, et non derelicta.

63 (1) Quis est hic qui venit de Edom, et rubor vestimenti eius de Bosor? Hic pulcher est in ornamento suo, et dure in fortitudine multa. Ego loquor iustitiam et iudicium salutis. (2) Quare rubrum est ornamentum tuum, et vestimentum tuum sicut *unius* ex torculariis torcularis? (3) Plenus *sum* calcationis, et de gentilibus nemo est homo mecum, et calcavi eos in furore meo, et contrivi eos in ira mea, et effudi sanguinem eorum super terram. (4) Dies enim ille retributionis pervenit super eos, et annus redemptionis advenit. (5) Et ego vidi, et nemo erat auxiliator; et quaesivi, et nemo erat adiutor. Et redemit me brachium meum, et furor meus advenit.

(6) Et conculcavi eos in ira mea, et inebriavi eos in furore meo, et effudi sanguinem eorum super terram. (7) Etenim misericordiae Domini recordatus sum, beneficiorum Domini super omnia, quae (*sing.*) tribuit nobis. Dominus iudex bonus super domum Israël; mittet super nos secundum miserationem suam (. . .). (8) Et dixit: Numquid non populus hic meus filius meus est, et nonne aspernabuntur me? Et factus est eis salvator (9) Ab omni afflictione eorum, quia non nuntius quidam, neque angelus, sed ipse Dominus redemit eos quia diligit eos, et servavit eos. Et ipse redemit eos, et extulit eos, et elevavit eos cunctis diebus saeculi (*lit.* saecularibus). (10) Illi autem inoboedientes facti sunt, et irritaverunt spiritum sanctum eius. Et conversus est eis in inimicum; ipse Dominus debellavit eos.

(11) Et recordatus est dierum saeculi (*lit.* saecularium). Ubi est qui eduxit pastorem illum ovium? Et ubi est qui posuit spiritum sanctum super eos? (12) Qui duxit dexterā suā Moysen, brachio gloriae suae corroboravit

მისისადათა განაძლიერნა წყალნი წინაშე მისსა ყოფად თავისა თვისისა სახელი საუკუნოა: (13) განიყვანნა იგინი უფსკრულისა გან. ვითარცა ცხენი ერთი უდაბნოთ. და არა დაშურეს. (14) და ვითარცა კაპრადული ერთი ველით: და მოიღო სული უფლისა მიერ და უძღოდა მათ: ესრეთ მოიყვანე ერი შენი. და ჰყავ თავისა შენისა სახელი დიდებული: (15) მოიქეც ზეცით უფალო და გარდამოიხილე ტაძრით წმიდით დიდებისა შენისადათ: (...) სადა არს სიმრავლჳ წყალობათა შენთაჲ. და შეწყნარებათა შენთაჲ ოდეს იგი თავს დიდებდ ჩუენსა უფალო:

(16) რამეთუ შენ ხარ მამაჲ ჩუენი: რამეთუ აბრაჰამ არა მიცნოდა ჩუენ. (...) არამედ შენ ხარ მამაჲ ჩუენი. მივსნენ ჩუენ. რამეთუ დასაბამითგან სახელი შენი ჩუენ ზედა არს: (17) რაჲსა თვს მე მაცნუნენ ჩუენ უფალო გზისა გან შენისა. და განაფიცხენ გულნი ჩუენნი. რაჲთა არა მეშინოდის ჩუენ შენდა: მოიქეც მონათა შენთა თვს. და ნათესავისა თვს სამკვდრებელისა შენისა. (18) რაჲთა (მცირედ რაჲ მე) ჩუენცა დავიმკვდროთ მთისა გან წმიდისა შენისაჲ: (19) ვიქმნენით ჩუენ ვითარცა დასაბამსა. რაჲმას იგი არა ჰმთავრობდ ჩუენ ზედა. და არცა წოდებულ იყო სახელი შენი ჩუენ ზედა:

64

(1) უკუეთუ განახუნე ცანი. ძრწოლამან შეიპყრნეს შენ გან მთანი: დადნენ (2) ვითარცა ცვლი რაჲ დადნის ცეცხლისა გან: და შესწუვიდეს ცეცხლი მტერთა[ა] შენთა. და განცხადებულ იყოს სახელი შენი მოძულეთა შენთა[ა] ზედა: პირისა გან შენისა წარმართნი შეძრწუნდენ. (3) რაჲმას ჰყოფდე დიდებულსა. ძრწოლამან შეიპყრნეს შენ გან მთანი: (4) საუკუნითგან არა გუესმინა. არცა იხილეს თუალთა ჩუენთა ღმერთი სხუაჲ თვნიერ შენსა: და საქმენი შენნი ჰეშმარიტებით არიან. რომელ ჰყო მო/[თ]მინეთა შენთა თვს წყალობაჲ: (5) რამეთუ წინა მიეგებვოდის წყალობაჲ მათ. რომელნი იქმან სამართალსა. და გზანი შენნი მოიკსენენ: აჰა ეგერა შენ განპრისხენ. და ჩუენ შეგცოდეთ. და ამის თვსცა შევსცეთით.

f.95v

(6) და ვიქმნენით არა წმიდა ჩუენ ყოველნი. ვითარცა ძონძნი დედაკაცისა წილანისაჲ. ყოველი ვე სიმართლე ჩუენი: და დავცვით ჩუენ ყოველნი. ვითარცა ფურცელნი უშჯულოებითა ჩუენითა. და ესრეთ ქარმან წარმიხუნეს ჩუენ: (7) და არა ვინ არს რომელმანმცა ჰხადა სახელსა შენსა. და მოიკსენა შედგომად შენდა. რამეთუ გარე მოიქციე პირი შენი ჩუენ გან. და მიმცენ ჩუენ ცოდვათა ჩუენთა თვს: (8) და აწ უფალო მამაჲ ჩუენი შენ ხარ. ხოლო ჩუენ ყოველნი ვითარცა თიკაჲ ქმნული კელთა შენთაჲ. (9) ნუ განმირისხნები ჩუენ უფალო სრულიად. და ნუ ჟამსა ამას მოიკსენებ ცოდვათა ჩუენთა: და აწ მომხედ(ნ) ჩუენ. რამეთუ ერი შენი ვართ ჩუენ ყოველნი. (10) და ქალაქი სიწმიდისა შენისაჲ იქმნა ოკერ სიონი. და ვითარცა უდაბნოჲ შეიქმნა იცრუსალემი.

(11) დასაწყეველ იქმნა ტაძარი სიწმიდისა ჩუენისაჲ. და დიდებაჲ იგი რომელ აკურთხეს მამათა ჩუენთა იქმნა ცეცხლით მომწუარ. და ყოველი ვე დიდებულებაჲ ჩუენი დაემკუა: (12) და ამას ყოველსა ზედა თავს გიდებიეს უფალო: (და) დამამდაბლენ ჩუენ ფრიად:

65

(1) განვეცხადე (მათ) რომელნი მე არა მიკითხვიდეს. და ვეპოვე რომელნი მე არა მეძიებდეს: ვარქუ ვითარმედ აქა ვარ ნათესავსა მას. რომელი არა ხადოდა სახელსა ჩემსა: (2) განვიპყრენ კელნი ჩემნი დღჳ ყოველ ერისა მიმართ ურჩისა და მაცილობელისა. რომელნი ვლენან გზასა არა კეთილსა. არამედ შემდგომად ცოდვათა მათთა: (3) ერმან ამან რომელმან განმარისხა მე წინაშე ჩემსა მარადის. იგინი უზორვენ მტილებსა მათსა. და უკუმევენ საკუმეველსა ეშმაკთა ალიზთა შინა მათთა: (4) და დამკვდრებულთა საფლავთა შინა. და ქუაბებსა შინა. დაიძ-

aquas coram eo, ut faceret sibimetipsi nomen aeternum, (13) Eduxit eos ex abyssu sicut equum unum e deserto, et non fatigati sunt, (14) Et sicut asinum unum ex agro; et accepit spiritum a Domino, et ducebat eos. Sic adduxisti populum tuum et fecisti tibimetipsi nomen gloriosum. (15) Revertere de caelo, Domine, et despice de templo sancto gloriae tuae (. . .). Ubi est multitudo miserationum tuarum et acceptionum tuarum, quando sustinebas nos, Domine?

(16) Tu enim es pater noster quia Abraham nesciebat nos, (. . .) sed tu es pater noster. Redime nos, quia ab initio nomen tuum super nos est. (17) Quare errare nos *fecisti*, Domine, de via tua, et indurasti corda nostra, ne timeremus nos te? Convertere propter servos tuos et propter tribum hereditatis tuae, (18) Ut (paucum quid) nos quoque hereditemus de monte sancto tuo. (19) Facti sumus nos quasi in initio, cum non dominareris nostri (*lit.* super nos), et neque vocatum esset nomen tuum super nos.

64 (1) Si aperueris caelos, tremor arripiet a te montes; tabescent (2) Sicut cera, quando tabescit ab igne; et comburet ignis inimicos tuos, et manifestatum erit nomen tuum in illis (*lit.* super illos) *qui* oderunt te. A facie tua gentiles conturbabuntur. (3) Quando facies *opus* gloriosum, tremor arripiet a te montes. (4) A saeculo non audivimus, neque viderunt oculi nostri Deum alium absque te; et opera tua in veritate sunt, quae facies propter *eos qui* exspectant tuam misericordiam. (5) Occurret enim misericordia eis qui faciunt ius, et viarum tuarum recordabuntur. Ecce tu iratus es, et nos peccavimus tibi; et propter hoc quoque erravimus.

(6) Et facti sumus immundi nos omnes; sicut panni mulieris menstruatae omnis iustitia nostra; et cadimus nos omnes sicut folia propter iniquitatem nostram; et sic ventus auferet nos. (7) Et nemo est qui invocasset nomen tuum et recordatus esset ut sequeretur te, quia avertisti faciem tuam a nobis et tradidisti nos propter peccata nostra. (8) Et nunc, Domine, pater noster tu es; nos autem omnes, sicut lutum, opus manuum tuarum *sumus*. (9) Ne iratus sis nobis, Domine, omnino, et ne in tempore hoc recordatus sis peccatorum nostrorum. Et nunc respice nos, quia populus tuus sumus nos omnes. (10) Et civitas sanctitatis tuae facta est deserta Sion, et quasi desertum facta est Hierosolyma.

(11) Maledicendum factum est templum sanctitatis nostrae; et gloria illa cui benedixerunt patres nostri, facta est igne combusta; et omnia etiam gloriosa nostra subversa sunt. (12) Et in hoc omni tulisti (*lit.* super caput posuisti), Domine, (et) humiliasti nos valde.

65 (1) Manifestatus sum (eis) qui me non interrogabant, et inventus sum *ab eis* qui me non quaerebant. Dixi: Quoniam hic sum genti illi, quae non invocabat nomen meum. (2) Expandi manus meas die tota ad populum inobedientem et rixantem, qui ambulant in via non bona, sed post peccata sua. (3) Populus hic *est*, qui irritavit me coram me semper. Illi immolant in hortis suis, et suffiunt (*lit.* turificant) tus diabolis in lateribus suis; (4) Et habitantes in sepulcris et in speluncis dormiunt propter somnia. Qui edunt carnem por-

f.96r ინიან სიზმართა თვს: რომელნი ჭამენ კორცსა ღორისასა./ და სუმენ წუენსა მსხუერპლთა მათთასა. და ყოველი სამსახურებელი მათი შეგინებულ არს: (5) რომელნი იტყვან: განმეშორე ჩემ გან ნუ მომეახლები მე. რამეთუ წმიდა ვარ: ესე არს კუამლი გულის წყრომისა ჩემისაჲ: ცეცხლი აღატყდების მის ზედა ყოველთა ღღეთა:

(6) აჰა ესერა წერილ არს წინაშე ჩემსა. და არა დავიდუმო ვიდრემდე მივაგო წილთა მათთა (7) ყოველნი ვე ცოდვანი მათნი. ყოველთა ღღეთა მათთა და მამათა მათთაჲ ერთბამად. იტყვს უფალი: რომელნი იგი უკუმევედეს მათთა ზედა. და ბორცუთა ზედა მაყუედრებდეს. და მივაგნე საქმენი მათნი პირველდა წილთა მათთა: (8) ამას იტყვს უფალი: ვითარცა იგი ბოვის მარცუალი ტევანსა შინა. და თქვან ნუ განჰრყუნი მას. რამეთუ კურთხევაჲ უფლისაჲ არს მას შინა: ეგრცთ ეყო მის თვს რომელი იგი მმონებდეს მე: ამის თვს არა წარვწყმიდნე ყოველნი. (9) და გამოვიყვანო იაკობის გან თესლი. და იუდაჲს გან. და დაიმკვდროს მათაჲ წმიდაჲ ჩემი. და დაიმკვდრონ რჩეულთა ჩემთა. და მონათა ჩემთა. და დაეშცნენ მუნ: (10) და იყვნენ მალნართა შინა საყოფელნი სამწყსოთანი. და კევი იგი აქორისაჲ განსასუენებელ მროწეულთა ერისა მის ჩემისა. რომელნი მეძიებდეს მე:

(11) ხოლო თქუნ რომელთა დამიტევთ მე. და დავიწყეთ მათაჲ წმიდაჲ ჩემი. და განუმზადებდით ბედსა ტაბლასა. და აღუვსით ეშმაკსა საწდც: (12) აწ მე მიგცნე თქუნ მახლსა. და ყოველნი ვე მოსრვით დაეცნეთ. რამეთუ გიწოდე თქუნ და არა მერჩდით მე გეტყოდე თქუნ და არა ისმინეთ ჩემი. და ჰყავთ ბოროტი წინაშე ჩემსა. და რაჲ იგი მე არა მინდა გამოირჩიეთ თქუნ: (13) ამის თვს ამას იტყვს უფალი: აჰა ესერა. რომელნი მმონებდენ მე. იგინი ჭამდენ. ხოლო თქუნ გმშიოდის. და რომელნი მმონობდეს მე. იგინი სუმიდენ. ხოლო თქუნ გწყუროდის (...): (14) და რომელნი მმონებდენ მე. იგინი იხარებდენ სიხარულითა გულისაჲთა. ხოლო თქუნ ჰლადადებდეთ საღმობითა/ გულისა თქუენისაჲთა. და ჭირითა სულისა თქუენისაჲთა ჰლადადებდეთ: (15) რამეთუ დაუტეოთ სახელი ჩემი მაძრივ რჩეულთა ჩემთა. და თქუნ მოგსრნეს უფალმან ხოლო რომელნი მმონებდენ მე. მათ ეწოდოს სახელი ახალი:

f.96v

(16) რომელი იკურთხეოდის ქუეყანასა ზედა. რამეთუ აკურთხევდენ ღმერთსა ჭეშმარიტსა. და რომელნი ფუცვიდენ ქუეყანასა ზედა. ფუცვიდენ ჭეშმარიტსა ღმერთსა. რამეთუ დაავიწყდეს ჭირი იგი პირველი. და არღარა მოუკდეს გულსა მათსა: (17) რამეთუ იყოს ცაჲ ახალი და ქუეყანაჲ ახალი. და არღარა მოიკსენონ პირველთაჲ მათ. და არცა მოვიდეს გულსა მათსა. (18) არამედ სიხარული და მხიარულებაჲ პოვონ მას შინა. რაოდენ იგი მე დავჰბადო: რამეთუ აჰა ესერა ეყო იცრუსალემი სიხარულ. და ერი ჩემი მხიარულება. (19) და ვიხარებდე მე იცრუსალემისა მიმართ. და მხიარულ ვიყო ერსა ჩემსა ზედა. და არღარა ისმეს მას შინა კმაჲ ტირილისაჲ. და კმაჲ ღლადებისაჲ: (20) და არღარა იყოს მუნ უჟამოდ შობილი და უსრული და მოხუცებული რომელმან არა აღასრულნეს ჟამნი თვსნი: რამეთუ ყრმაჲ იგი ძც ასისა წლისაჲ მოკუდეს. და მოხუცებული იგი ყრმაჲ აღესრულოს. და ყრმაჲ რომელი არა ას წლისაჲ აღესრულოს. იგი წყეულ იყოს:

(21) და აღაშცნენ სახლნი. და იგინი დაემკვდრნენ მას შინა: და დაასხან ვენაკი. და იგინი ვე ჭამდენ ნაყოფსა მათსა: (22) და არღარა აღაშცნებდენ. რაჲთა სხუანი დაემკვდრნენ. და არცა იგინი დაჰნერგვიდენ. და სხუანი ჭამდენ: რამეთუ ღლისა მის ებრ ხისა ცხორებისა იყვნენ ღღენი ერისა ჩემისანი. და

cinam (*lit.* porci), et bibunt ius victimarum suarum, et omne supellectile eorum pollutum est. (5) Qui dicunt: Recede a me: noli appropinquare mihi, quia mundus sum. Hoc est fumus furoris mei; ignis accenditur in eo (*lit.* super eum) omnibus diebus.

(6) Ecce scriptum est coram me; et non tacebo, donec retribuam in sinus eorum (7) Omnia peccata eorum omnium dierum eorum et patrum eorum simul, dicit Dominus. Qui turificabant super montes et super colles exprobrabant mihi, et retribuam opera eorum primum in sinus eorum. (8) Hoc dicit Dominus: Sicut invenitur acinus in racemo, et dicunt: Noli corrumpere eum, quia benedictio Domini est in eo, sic faciam propter eum qui serviet mihi; propter hunc non disperdam omnes. (9) Et educam de Iacob semen et de Iuda, et hereditabit montem sanctum meum, et hereditabunt electi mei et servi mei, et habitabunt ibi. (10) Et erunt in silvis domicilia pastorum, et convallis illa Ak'or erit in quietem armentorum populi illius mei, qui quae-rebant me.

(11) Vos autem qui dereliquistis me et obliti estis montem sanctum meum, et praeparabatis Fortunae mensam, et impletis diabolo poculum, (12) Nunc ego tradam vos gladio, et omnes interfectione cadetis, quia vocavi vos, et non oboedistis mihi, loquebar vobis, et non audistis me, et fecistis malum coram me, et quod ego nolebam elegistis vos. (13) Propter hoc hoc dicit Dominus: Ecce qui servient mihi, illi comedent, vos autem esurietis; et qui servient mihi, illi bibent, vos autem sitietis (. . .); (14) Et qui servient mihi, illi gaudebunt gaudio cordis, vos autem clamabitis *prae* dolore cordis vestri, et *prae* angustia spiritus vestri clamabitis. (15) Dimittetis enim nomen meum ad satietatem electis meis, et vos interficiet Dominus. Qui autem servient mihi, eis vocabitur nomen novum,

(16) Quod benedicetur super terram, quia benedicent Deum verum; et qui iurabunt super terram, iurabunt *in* vero Deo. Oblivioni enim tradetur oppressio illa prior, et iam non accedet ad cor eorum. (17) Nam erit caelum novum et terra nova, et iam non recordabuntur priorum illorum, et neque veniet in cor eorum; (18) Sed gaudium et laetitiam invenient in illis (*sing.*), quotquot ego creabo, quia ecce faciam Hierosolymam gaudium et populum meum laetitiam. (19) Et gaudebo ego in Hierosolymam, et laetus ero super populum meum; et iam non audietur in eo vox fletus et vox clamoris. (20) Et iam non erit ibi intempestive natus et imperfectus, et senex qui non perficiet tempora sua; nam puer ille filius centum annorum morietur, et senex ille puer perficietur; et puer qui non filius centum annorum perficietur, ille maledictus erit.

(21) Et aedificabunt domos, et illi habitabunt in eis (*sing.*); et plantabunt vineam, et illi quoque comedent fructum suum. (22) Et iam non aedificabunt, ut alii habitent; et neque illi plantabunt, et alii comedent. Nam secundum diem illum ligni vitae erunt dies populi mei, et opera laborum eorum

f.97r

საქმენი შრომათა მათთან დააძუენენ: (23) ხოლო რჩეულნი ჩემნი არა შურე-
ბოდიან ცუდად. და არცა შვილთ_ისხმიდენ საწყეველად. რამეთუ ნათესავნი
კურთხეულნი არიან ღმრთისა მიერ: (24) და იყოს ვიდრე ღალატებამდე მათა
მე ვისმინო მათი. და ვიდრე სიტყუადმდე/ მათა ვჰრქუა აჰა ვარ: (25) მას ჟამსა
მგელნი და კრავნი ერთად ძოვდენ. და ლომი ვითარცა ვარი ჭამდეს ბზესა. და
გუელი ჭამდეს მიწასა ვითარცა პურსა. და არა ვის აენებდენ. და არცა უნასებდენ
მთასა ზედა წმიდასა ჩემსა. იტყვს უფალი:

66

(1) ესრეთ იტყვს უფალი ცაჲ საყდარი ჩემი არს. და ქუეყანაჲ კუარცხლ-
ბერკი ფერკთა ჩემთა რაბამი სახლი მიშცნოთ მე. თქუა უფალმან. ანუ რაჲ მე
ადგილი იყოს განსუენებელისა მის ჩემისაჲ: (2) რამეთუ ესე ყოველი შექმნა
ველმან ჩემმან. და ჩემი არს ესე ყოველი. თქუა უფალმან: და მე ვის მე მივხედო.
არამედ მდებალსა მას და მყუდროსა. და რომელი ძრწის სიტყუათა თვს ჩემთა:
(3) ხოლო უშჯულოჲ იგი რომელი შესწირვიდეს ჩემდა ზუარაკსა მსხუერპლად.
ეგრეთ არს ჩემდა ვითარცა ვინ ჰგუენ კაცსა: და რომელი იგი შესწირვიდეს
ცხოვარსა ეგრე იყოს. ვითარცა რომელი იგი მოჰკლავნ ძალსა: და რომელსა
მოაქუნდეს სამინდოჲ. ეგრე იყოს ვითარცა ვინ დასთხიის სისხლი ღორისაჲ და
რომელმან დაასხას საკუმეველი საკსენებელად. იყოს იგი ვითარცა მგმობარი:
რამეთუ მათ გამოირჩინეს გზანი მათნი. და საძაგლეზანი მათნი. და იგი ინება
სულმან მათმან: (4) და მე გამოვარჩინე საკიცხევანი მათნი. და ცოდვაჲ მათი
მივაგო მათ. რამეთუ უწოდე მათ და არა ისმინეს ჩემი. (...) და ქმნეს ბოროტი
წინაშე ჩემსა. და რაჲ იგი არა მინდა გამოირჩინეს მათ: (5) აწ ისმინეთ სიტყუაჲ
უფლისაჲ. რომელნი სძრწით სიტყუათა მისთა თვს: არქუთ ძმად თვსა მოძულეთა
მათ თქუენთა. და რომელთა შეურაცხ_უყოფიედ თქუენ. რაჲთა სახელი უფლისაჲ
იდიდებოდის. და განცხადნეს სიხარულითა იჰრუსალემს შინა: თქუენ გიხაროდის
და მათ ჰრცხენოდის:

f.97v

(6) კმაჲ ღალატებისაჲ ქალაქით გამო. და კმაჲ ტაძრით გამო. კმაჲ უფლისაჲ
კუალად_საგებელი მიაგოს მისაგებელი მტერთა მისთა:/ (7) ვიდრე არღა მუცელ-
ქუმულსა მას ეშვას. და ვიდრე არღა მოწევნულ იყვნეს საღმობანი შობისანი.
განერა და შვა წულ ყრმა: (8) ვის ესმა. ანუ ვინ იხილა ესე_ვითარი საკვრველე-
ბაჲ. ვითარმედ მიუდგა ქუეყანაჲ ერთსა შინა დღესა. და შვა ნათესავი ერთი
მრგულიად: რამეთუ მიუდგა. და შვა სიონმან ყრმანი თვსნი: (9) ხოლო მე მივეც
სასოებაჲ ესე_ვითარი. და შენ არა მომიკსენე მე. თქუა უფალმან: ანუ არა
მშობელი იგი და ბერწი მე შევექმენ: (10) გიხაროდენ ერთბამად იჰრუსალემ. და
შეკერბით ყოველნი ვე მოყუარენი მისნი მას შინა. და იხარებდეთ მის თანა სიხარ-
ულითა ყოველნი ვე. რომელნი ეგლოვდეს მას.

(11) რაჲთა სწოვდეთ და განსძღეთ ძუძუთა გან ნუგეშინის_ცემისა მისისათა.
რაჲთა მაძღრიე იშუებდეთ შემოსლვისა გან დიდებისა მისისა: (12) რამეთუ
ესრტო იტყვს უფალი აჰა ესერა მე მოვაქციო მათა ვითარცა მდინარე მშვდობაჲ.
და ვითარცა ღუარსა მოაქუნდეს დიდებაჲ წარმართთაჲ: ყრმანი მათნი მკრითა
მოაქუნდენ. და მუკლთა მათთა ზედა ნუგეშინის_ცემულ იყვნენ: (13) ვითარცა
დედაჲ რაჲ ნუგეშინის_სცემნ. ეგრე ნუგეშინის_გცე თქუენ და იჰრუსალემს
ნუგეშინის_ცემულ იქმნენთ: (14) და იხილოთ. და უხაროდის გულთა თქუენთა.
და ძუალნი თქუენნი ვითარცა მწუანვილნი აღმოსცენდენ. და გამოეცხადოს კელი
უფლისაჲ მოშიშთა მისთა. და უთქუმიდეს ურჩთა მათ: (15) რამეთუ აჰა ესერა
უფალი ვითარცა ცეცხლი მოიწიოს. და ვითარცა ნიაგჰარი მძაფრი ეტლები მისი.

inveterabunt. (23) Electi autem mei non laborabunt frustra, et neque generabunt ad maledictionem, quia semina benedicta sunt a Deo. (24) Et erit, antequam clament illi, ego exaudiam eos; et, antequam loquantur illi, dicam: Hic sum. (25) *In* illo tempore lupi et agni simul pascentur, et leo sicut bos comedet paleam, et serpens comedet terram sicut panem; et nemini nocebunt, et neque laedent super montem sanctum meum, dicit Dominus.

(1) Sic dicit Dominus: Caelum thronus meus est, et terra scabellum pedum meorum. Qualem domum aedificabitis mihi, dixit Dominus, aut quis locus erit quietis illius meae? (2) Hoc enim omne fecit manus mea, et meum est hoc omne, dixit Dominus; et ego ad quem respiciam nisi (*lit.* sed) ad humilem illum et quietum et qui tremit propter verba mea? (3) Iniquus autem ille qui sacrificaverit mihi vitulum ut victimam, sic est mihi sicut quis caedit hominem; et qui sacrificaverit ovem, sic erit sicut quis interficit canem; et qui attulerit farinam, sic erit sicut quis effundit sanguinem porcinum (*lit.* porci); et qui effuderit tus in commemorationem, erit ille sicut blasphemator. Illi enim elegerunt vias suas et abominationes suas, et illud voluit anima eorum. (4) Et ego eligam illusiones eorum, et peccatum eorum retribuam eis; quia vocavi eos, et non audierunt me, (. . .) et fecerunt malum coram me, et quod nolebam elegerunt illi. (5) Nunc audite verbum Domini, qui tremitis propter verba eius: dixistis fratres vestros illos qui oderunt (*lit.* odientes illos) vos et *illos* qui contempserunt vos, ut nomen Domini glorificetur et manifestetur in gaudio in Hierosolyma. Vos gaudebitis, et illi confundentur.

(6) Vox clamoris de civitate et vox de templo, vox Domini retribuens: retribuet retributionem inimicis suis. (7) Antequam praegnans illa parturiret et antequam venerint dolores partus, fugit et peperit masculum infantem. (8) Quis audivit aut quis vidit huiusmodi miraculum? Quoniam concepit terra in una die et peperit gentem unam complete; nam concepit et peperit Sion infantes suos. (9) Ego autem dedi spem huiusmodi, et tu non recordata es mei, dixit Dominus. Numquid non parturientem illam et sterilem ego feci? (10) Laetamini simul, Hierosolyma, et congregamini, omnes diligentes eam, in ea, et gaudete cum ea gaudio, omnes qui lugebant eam,

(11) Ut sugatis et saturemini ab uberibus consolationis eius, ut ad saturitatem delectemini ab introitu gloriae eius. (12) Sic enim dicit Dominus: Ecce ego convertam ad eos sicut flumen pacem et *illud* sicut torrens auferet gloriam gentilium. Liberos suos in umero portabunt et super genua eorum consolatio dabitur eis. (13) Sicut mater quando consolatur, sic consolabor vos et in Hierosolyma consolatio dabitur vobis. (14) Et videbitis, et gaudebunt corda vestra, et ossa vestra sicut herba (*lit.* viridia) germinabunt. Et manifestabitur manus Domini timentibus eum et minabitur inoboedientibus illis. (15) Ecce enim Dominus sicut ignis adveniet, et quasi procella vehemens *erunt* currus

მიგებად გულის წყრომით შურის გებად მისი. და შეურაცხებად თვისი ალითა ცეცხლისაჲთა:

f.98r (16) რამეთუ ცეცხლითა მით უფლისაჲთა ისაჯოს ყოველი ქუეყანაჲ. და მახვლითა მისითა ყოველი კორციელი. რამეთუ მრავალნი წყლულნი იყვნენ უფლისა მიერ: (17) ხოლო რომელნი განმართლდებოდეს. და განწმიდებოდეს მტილებსა შინა:/ და კართა წინაშე ჰამდეს კორცსა ღორისასა. და საძაგელებანი იგი და თავგ ერთბამად მოივოცნენ. იტყვს უფალი: (18) რამეთუ მე საქმეთა მათთა თვს და ზრახვათა მათთა თვს მოვალ შეკრებად ყოველთა ნათესავთა და ენათა: მოვიდენ და იხილონ დიდებაჲ ჩემი: (19) და დაუტეო მათ თანა სასწაული. და განვაგლინენ მათგანნი კსნილნი წარმართთა მიმართ თარშიდ. და ფუდდ. და ლუდდ. და მოსოქდ. და თობელდ. და ელადად (და) ჰალაკთა შორიელთა. რომელთა არა ასმიეს სახელი ჩემი. და არცა უხილავს დიდებაჲ ჩემი. და მიუთხრობდენ დიდებასა ჩემსა წარმართთა შორის: (20) და მოიყვანენ ძმანი თქუენნი ყოველთა გან ნათესავთა ძლუნად უფლისა ცხენებითა და ეტლებითა. კარვებითა და ჯორებითა და საგრილობელითა წმიდასა ქალაქსა იზრუსალემს. თქუა უფალმან. ვითარცა იგი შესწირვიდეს ძენი ისრაჲლისანი მსხუერპლებსა მათსა ჩემდამო გალობითა ტაძარსა შინა უფლისასა:

(21) და მათგანნი მო(ვ)იყვანენ მღდელად და ლევიტელად. იტყვს უფალი: (22) რამეთუ ვითარცა იგი ცაჲ ახალი და ქუეყანაჲ ახალი. რომელი ვჰმნე მე. რაჲთა ეგოს წინაშე ჩემსა: ამას იტყვს უფალი: ეგრვთ ეგოს ნათესავი თქუენი. და სახელი თქუენი: (23) და იყოს თთუჲ თთუეთა გან. და შაბათი შაბათისა გან. და მოვიდეს ყოველი კორციელი თაყუანის ცემად წინაშე ჩემსა იზრუსალემდ. თქუა უფალმან: (24) და განვიდენ და იხილონ ძუალები იგი კაცთაჲ მათ გარდამავალთაჲ ჩემდა მომართ. რამეთუ მატლი მათი არა დაკუდეს. და ცეცხლი მათი არა დაშრტეს. და იყვნენ იგინი სახილველად ყოველისა კორციელისა :: :: ::

eius, ut retribuat in furore ultionem suam et contemptum suum in flamma ignis.

(16) Nam in igne illo Domini iudicabitur omnis terra, et in gladio eius omnis caro (*lit.* omne carnale). Multi enim vulnerati erunt a Domino. (17) Qui autem iustificabantur et mundabantur in hortis et *qui* ante portas comedebant carnem porcinam (*lit.* porci) et abominationes illas et murem, simul debentur, dicit Dominus. (18) Ego enim propter opera eorum et propter consilia eorum venio, ut congregem omnes gentes et linguas; venient et videbunt gloriam meam. (19) Et relinquam iuxta eos signum, et mittam *illos qui* ex eis redempti fuerint ad gentiles in T'arši et P'ud et Lud et Mosok' et T'obel et *in* Elada (et) *in* insulas remotas, quae non audierunt nomen meum, et neque viderunt gloriam meam. Et annuntiabunt gloriam meam inter gentiles; (20) Et adducent fratres vestros de omnibus gentibus ut donum Domini in equis et in curribus, in tabernaculis et in mulis et in umbraculis (*sing.*), ad sanctam civitatem Hierosolymam, dixit Dominus, sicut sacrificabant filii Israēl victimas suas mihi cum cantico in templo Domini.

(21) Et *quosdam* ex eis adducam ut sacerdotes et Levitas, dicit Dominus. (22) Etenim, sicut caelum novum et terra nova quae (*sing.*) faciam ego ut stent coram me, hoc dicit Dominus, sic stabit semen vestrum et nomen vestrum. (23) Et erit mensis ex mensibus, et sabbatum e sabbato, et veniet omnis caro (*lit.* omne carnale), ut adoret coram me, in Hierosolymam, dixit Dominus. (24) Et egredientur et videbunt ossa illa hominum illorum *qui* transgressi sunt in me. Ver enim eorum non morietur et ignis eorum non exstinguetur, et erunt illi in visionem omni carni (*lit.* carnali).

F. GRAFFIN

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOME XXIX. — FASCICULE 4

THE OLD GEORGIAN VERSION OF THE PROPHETS

CRITICAL EDITION WITH A LATIN TRANSLATION

BY

Robert Pierpont BLAKE

Professor of History at Harvard University

AND

Canon Maurice BRIÈRE

Professeur à l'Institut Catholique de Paris

*Published in collaboration with
The Dumbarton Oaks Research Library and Collection*

PARIS

FIRMIN-DIDOT ET Cie, IMPRIMEURS-ÉDITEURS
LIBRAIRIE DE PARIS, 56, RUE JACOB

1961

F. GRAFFIN

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOME XXIX. — FASCICULE 4

THE OLD GEORGIAN VERSION OF THE PROPHETS

CRITICAL EDITION WITH A LATIN TRANSLATION

BY

Robert Pierpont BLAKE

Professor of History at Harvard University

AND

Canon Maurice BRIÈRE

Professeur à l'Institut Catholique de Paris

*Published in collaboration with
The Dumbarton Oaks Research Library and Collection*

PARIS

FIRMIN-DIDOT ET Cie, IMPRIMEURS-EDITEURS

LIBRAIRIE DE PARIS, 56, RUE JACOB

—
1961

THE OLD GEORGIAN VERSION OF THE PROPHETS

წინაწარმეტყუელება იერემიასი.

I(a) f.98r 1 (1) სიტყუა უფლისაჲ. რომელი იყო იერემიასა მიმართ ქელკიანისა მღ-
ელთაგანისა. რომელი დამკვდრებულ იყო ანათოთს ქუეყანასა ბენიამენისსა:
f.98v (2) რომელ იყო სიტყუა ღმრთისაჲ მისა მიმართ ღლეთა მათ იოსიასთა ძისა
ამონისთა მეფისა იუდაასთა. წელსა მეათცა/მეტესა მეფობასა მისსა: (3) და იყო
ღლეთა მათ იოაკიმისთა ძისა იოსიასთა მეფისა იუდაასთა. ვიდრე მეათერთმეტედ
წლადმდე სედევიაჲსა მეფისა იუდაასა. ვიდრე წარტყუენვად იპრუსალემისა
თთუესა მეზუთესა: (4) და იყო სიტყუა უფლისაჲ მისა მიმართ: (5) ვიდრე
შთავრდომადმდე მუცელსა დედისასა გიცან შენ. და ვიდრე გამოსლვადმდე შენდა
საშოთ წმიდა გყავ შენ. წინაწარმეტყუელად წარმართთა და ნათესავთა ზედა
დაგადგინე შენ:

(6) და ვთქუ რომელი ეგე ხარ უფალო. აჰა ესერა არა ვიცი სიტყუაჲ.
რამეთუ ყრმა ვარი მე: (7) და მრქუა მე უფალმან ნუ იტყვ ვითარმედ ყრმა
ვარი მე. რამეთუ ყოველთა მიმართ რომელთა მიგავლინო შენ მიხვდე. და ყოველი
რაოდენი გამცნო შენ იტყოდი: (8) ნუ გეშინინ პირისა გან მათისა. და ნუცა
ზარ გაც(ნ) შენ წინაშე მათსა. რამეთუ მე შენ თანა ვარ განრინებად შენდა.
იტყვს უფალი: (9) და მოყო უფალმან კელი მისი ჩემდა. და შემახო პირსა ჩემსა.
და მრქუა მე უფალმან აჰა ესერა მიგცენ სიტყუანი ჩემნი პირსა შინა შენსა:
(10) აჰა ესერა დაგადგინე შენ ღლეს ნათესავთა ზედა და მეუფებათა აღფხურად
და დათხრად. წარწყმედად და დარღუევად აღშშნებად და დანერგვად:

(11) და იყო სიტყუა (უფლისაჲ) ჩემდა მომართ. და მრქუა მე რასა ხედავ
შენ. იერემია: და ვთქუ არგანსა ნიგოზისასა ეხედავ მე: (12) და მრქუა მე
უფალმან კეთილად იხილე. რამეთუ განმიღვძებვის მე სიტყუათა ჩემთა ზედა
ყოფად მათა: (13) და იყო სიტყუა უფლისაჲ ჩემდამო მეორედ. და მრქუა რასა
ჰხედავ შენ: და ვთქუ სიავსა ერთსა ქუეშ მგზებარესა ეხედავ მე. და პირი მისი
პირით ჩრდილოთ: (14) და მრქუა მე უფალმან პირისა გან ჩრდილოჲსა აღატყდეს
f.99r ძვრი ყოველთა ზედა მკვდრთა ქუეყანისათა:/ (15) რამეთუ აჰა ესერა მე მოუ-
წოდო ყოველთა მეფეთა მეფ(ობა)თასა ჩრდილოთ ქუეყანიო. იტყვს უფალი.
და მოვიდენ და დაიდგენ თითოეულად საყდარნი მათნი ზღურბლთა ზედა ბჳეთა
იპრუსალემისათა. და ყოველთა ზედა ზღუდეთა გარემო მისა. და ყოველთა ზედა
ქალაქთა იუდაასთა:

(16) და ვიტყოდი მე საშჯელით მათა მიმართ ყოვლისა უკეთურებისა მათისა
თვს. რამეთუ დამიტევს მე. და უზორვიდეს ღმერთთა უცხოთა. და თაყუანის-
სცემდეს ქმნულსა კელთა მათისა: (17) და შენ შეიმტკიცენ წელნი შენნი. და
აღდეგ და არქუ მათ ყოველი რაჲცა გამცნო შენ ნუ გეშინინ შენ პირისა გან
მათისა. ნუცა შესძრწუნდები წინაშე მათსა. რამეთუ მე შენ თანა ვარ განძლიერ-
ებად შენდა. იტყვს უფალი: (18) და მე ესერა დაგდეგ შენ ღლეს ღლჳ ვითარცა
ქალაქი ძლიერი. და ვითარცა სუეტი რკინისაჲ. და ვითარცა ზღუდჳ რვალისაჲ
ყოველთა მიმართ მეფეთა იუდაასთა. და მთავართა მისთა. და მღდელთა მათთა.
და ერსა ქუეყანისასა (19) გბრძოლიან და შენ ვერ გძლონ. რამეთუ მე შენ თანა

Prophetia Ieremiae

I (1) Verbum Domini, quod factum est ad Ieremiam, *filium* K'elkiae, de sacerdotibus, qui habitabat *in* Anat'ot' *in* terra Beniamen, (2) Quod factum est verbum Dei ad eum *in* diebus illis Iosiae, filii Amon, regis Iuda, in anno tertio decimo in regno eius. (3) Et factum est *in* diebus illis Ioakim, filii Iosiae, regis Iuda, usque ad undecimum annum Sedekiae, regis Iuda, usque ad captivitatem Hierosolymae *in* mense quinto. (4) Et factum est verbum Domini ad eum. (5) Priusquam incideres in uterum matris, novi te, et, antequam exires de vulva, sanctificavi te; prophetam super gentes et nationes constitui te.

(6) Et dixi: *Tu* qui es, Domine, ecce nescio loqui, quia puer sum ego. (7) Et dixit mihi Dominus: Noli dicere: Quoniam puer sum ego, quia ad omnes, ad quos mittam te, ibis, et omne quodcumque mandabo tibi loqueris. (8) Ne timeas a facie eorum, nēque pavor sit tibi corām eis, quia ego tecum sum ut eruam te, dicit Dominus. (9) Et extendit Dominus manum suam ad me, et tetigit os meum; et dixit mihi Dominus: Ecce dedi verba mea in os tuum. (10) Ecce constitui te hodie super nationes et regna, ut evellas et effodias, ut perdas et destruas, ut aedifices et plantes.

(11) Et factum est verbum (Domini) ad me, et dixit mihi: Quid vides tu, Ieremia? Et dixi: Baculum nuceum (*lit.* nucis) video ego. (12) Et dixit mihi Dominus: Bene vidisti, quia evigilavi ego super verbis meis, ut faciam ea. (13) Et factum est verbum Domini ad me secundo, et dixit *mihi*: Quid vides tu? Et dixi: Ollam unam succensam video ego, et faciem eius a facie aquilonis. (14) Et dixit mihi Dominus: A facie aquilonis accendetur malum super omnes habitatores terrae; (15) Etenim ecce ego convocabo omnes reges reg(nor)um a septentrionali terra, dicit Dominus; et venient et ponent unusquisque solia sua super limina portarum Hierosolymae, et super omnes muros circa eam, et super omnes civitates Iuda.

(16) Et loquar ego *in* iudicio ad eos super omnem malitiam eorum, quia dereliquerunt me, et sacrificabant diis alienis et adorabant opus manuum suarum. (17) Et tu confirma lumbos tuos, et surge et dic eis omne quod mandabo tibi. Ne timeas tu a facie eorum, nēque conturberis coram eis, quia ego tecum sum ut confortem te, dicit Dominus. (18) Et ego ecce posui te hodie sicut civitatem fortem, et sicut columnam ferri, et sicut murum aeris adversus omnes reges Iuda et principes eius et sacerdotes eorum et populum terrae. (19) Bellabunt adversum *te*, et tibi non *poterunt* praevalere, quia ego tecum

ვარ განრინებად შენდა. იტყვს უფალი:

- 2 (1) და იყო სიტყუა უფლისაჲ ჩემდამო და თქუა: მივედ და აღმოუკითხე (ყურთა) ძეთა ისრაჲლისათა: მიუგე და არქუ (2) ესრე იტყვს უფალი: მოვიკსენე წყალობით სიჭაბუკე შენი და სიყუარული სრულებისა შენისაჲ შედგომასა შენსა წმიდასა ისრაჲლისასა. თქუა უფალმან. უდაბნოსა ქუეყანასა და უთესველსა: (3) წმიდა უფლისა ისრაჲლი: დასაბამ ნაყოფთა მისთა: ყოველნი მჭამელნი მისნი ინანდენ: (4) ისმინეთ სიტყუა უფლისაჲ სახლმან იაკობისმან. და ყოველთა ტომთა სახლისა ისრაჲლისათა: (5) ესრე იტყვს უფალი: რაჲ პოვეს მამათა თქუენთა ჩემ თანა შეცოდებაჲ. რამეთუ განდგეს იგინი ჩემ გან შორად. და შეუდგეს იგინი კუალსა ცუდთასა. და ამაო იქმნენ:

f.99v (6) და არა თქუეს: სადა არს უფალი გამომყვანებელი ჩუენი ქუეყანით ეგვპტით. რომელი გვძლოდა ჩუენ უდაბნოსა. ქუეყანასა უცხოსა და უგზოსა. ქუეყანასა ურწყულსა და უნაყოფოსა. და აჩრდილსა სიკუდილისასა: / ქუეყანასა რომელსა არა სრულ იყო მუნ კაცი. არცა დაიმკდრა მუნ ძემან კაცისამან: (7) და შეგიყვანენ თქუენ კარმელსა ჭამად თქუენდა ნაყოფთა მისთა კეთილთა: და შეხუდით და შეაგინეთ ქუეყანაჲ იგი ჩემი. და სამკვდრებელი ჩემი დასდევით საბილწებელად: (8) მღდელთა არა თქუეს: სადა არს უფალი. (და) მეცნიერთა მათ შჯულისათა არა მიცოდეს მე. და მწყემსნი უღმრთოებდეს ჩემდამო. და წინაწარმეტყუელნი წინაწარმეტყუელებდეს ბაალის გან. და კუალსა ურგებსა შეუდგეს: (9) ამის თვს კუალად გეშჯოდი თქუენ. იტყვს უფალი. და შვილთა მიმართ ძეთა თქუენთასა ვეშჯოდი ვე. თქუა უფალმან (10) და აწ წილცედით ჭალაკთა ქეტიმისთა. და იხილეთ. და კედარდ წარავლინეთ და ცანთ ფრიად. უკუთუ იქმნა ესე მღევანი:

(11) ცვალნენ თუ წარმართთა ღმერთნი მათნი. და იგინი არა არიან ღმერთ. ხოლო ერმან ჩემმან ცვალა დიდებაჲ ჩემი. რომლისა გან არა რაჲ ერგოს: (12) და უკვრდა ცათა ამას ზედა. და შეძრწუნდა უმეტესად ქუეყანაჲ. თქუა უფალმან: (13) რამეთუ ორი ბოროტი ქმნა ერმან ჩემმან: მე დამიტევეს წყაროჲ წყლისა ცხოველისაჲ. და აღმოთხარეს თავისა მათისა ჯურღმული კურელოანი. რომლითა ვერ უძლონ დაპყრობად წყლისა: (14) მონაჲ ნუ არს ისრაჲლი. ანუ სტრუკი არს იაკობი. რამეთუ სატყუენველ იქმნა: (15) მის ზედა იბრდლუენდენ ლომნი. და გამოსცენ ვმაჲ მათი. რომელთა დადვეს ქუეყანაჲ მისი განსარყუნელად. და ქალაქები მისი დაიქცა უმკვდროებისა გან:

f.100r (16) რამეთუ მერმე ძეთაცა მემფისათა და ტაფნაჲსათა გიცნეს შენ. / და გეკიცხევდეს შენ. რაჲ ესე გიყო შენ დატევებამან ჩემმან. (17) იტყვს უფალი: (18) და აწ რაჲ ძეს შენი და გზისა ეგვპტისაჲ სუმად შენდა წყალი გეონისაჲ: და რაჲ ძეს შენი და გზისა ასურეთისაჲ სუმად შენდა წყალი მდინარეთაჲ: (19) განსწავლენ შენ განდგომილობამან შენმან. და უკეთურებამან შენმან გამხილენ შენ: და გულისცმაყავ და იხილე. რამეთუ მწარე და ბოროტ არს შენდა დატევებაჲ. თქუა უფალმან ღმერთმან შენმან. და არა მთნდი შენ. იტყვს უფალი ღმერთი შენი: (20) რამეთუ დასაბამითგან შეჰმუსრე უღელი შენი. და განჰხეთქენ აპაურნი შენნი. და სთქუ: არა გმონო შენ. არამედ მივიდე ყოველსა ზედა ბორცუსა მაღალსა. და ქუეშჲ ყოველსა ხესა საგრილსა მუნ განვსცუთე სიძვითა ჩემითა:

(21) ხოლო მე დაგნერგე შენ ვენაკად ნაყოფიერად ყოვლად ჭეშმარიტად: ვითარ გარდაიქცე სიმწარედ ვენაკი ეგე უცხოჲ: (22) და განთუიბანო ბავ-

sum ut liberem te, dicit Dominus.

2

(1) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: Vade et lege (in auribus) filiorum Israël; responde et dic: (2) Sic loquitur Dominus: Recordatus sum *in* misericordia adolescentiae tuae et dilectionis perfectionis tuae, cum sequereris Sanctum Israël, dixit Dominus, in deserta terra et non seminata. (3) Sanctus Domini Israël, primitiae frugum eius; omnes *qui* devorant eum paenitebit. (4) Audite verbum Domini, domus Iacob, et omnes tribus domus Israël. (5) Sic loquitur Dominus: Quid invenerunt patres vestri apud me peccati, quia defecerunt illi a me longe, et secuti sunt illi post vana, et vani facti sunt?

(6) Et *nōn* dixerunt: Ubi est Dominus, *qui* eduxit nos de terra Aegypti, qui ducebat nos per desertum, per terram alienam et inviam, per terram inaquosam et infructuosam et *quae erat* umbra mortis, per terram in qua non ambulaverat ibi vir, neque habitavit ibi filius hominis? (7) Et induxi vos in Carmelum, ut comederetis vos fructus eius bonos; et ingressi estis et contaminastis terram illam meam, et hereditatem meam posuistis in abominationem. (8) Sacerdotes non dixerunt: Ubi est Dominus? (Et) periti illi legis nesciebant me, et pastores impie agebant in me, et prophetae prophetabant per (*lit.* a) Baal, et post inutile secuti sunt. (9) Propter hoc iterum litigabo vobiscum, dicit Dominus, et adversus filios filiorum vestrorum litigabo etiam, dixit Dominus. (10) Et nunc transite ad insulas K'etim, et videte; et ad Kedar mittite, et cognoscite valde si factum sit huiusmodi.

(11) Mutaveruntne gentiles deos suos? Et illi non sunt dii. Populus autem meus mutavit gloriam meam *in aliquid*, a quo nihil proderit *ei*. (12) Et obstupuerunt caeli super hoc, et conturbata est magis terra, dixit Dominus. (13) Etenim duo mala fecit populus meus: me dereliquerunt, fontem aquae vivae; et foderunt sibimetipsis puteum rimosum, in quo non poterunt retinere aquam. (14) Numquid servus est Israël, aut vernaculus est Iacob, quia praeda factus est? (15) Super eum rugient leones, et dabunt vocem suam *illi* qui posuerunt terram eius in destructionem, et civitates eius eversae sunt, propterea quod non habitatae sunt.

(16) Etenim rursus filii quoque Memp'eos et Tap'nae cognoverunt te, et irridebant te. Quid? Hoc fecit tibi derelictio mea, (17) Dicit Dominus? (18) Et nunc quid est tibi et viae Aegypti, ut bibas aquam Geon? Et quid est tibi et viae Assyriae, ut bibas tu aquam fluminum? (19) Doceat te defectio tua, et malitia tua arguat te. Et intellege et vide quia amara et mala est tibi derelictio, dixit Dominus Deus tuus, et non placebis mihi tu, dicit Dominus Deus tuus. (20) Ab initio enim confregisti iugum tuum, et dirupisti vincula tua, et dixisti: Non serviam tibi, sed ibo super omnem collem sublimem, et sub omni arbore umbrosa ibi deteror in fornicatione mea.

(21) Ego autem plantavi te vineam fructuosam omnino veram; quomodo conversa es in amaritudinem, vinea ista aliena? (22) Et si laveris te nitro et

რუკითა. და განამრავლნე შენდად განსაწმედელნი. შეგინებულ ვე იყო უშჯულოებათა შინა შენთა წინაშე ჩემსა. თქუა უფალმან: (23) ვითარ იტყვ ვითარ(მედ) არა შევიგინე. და კუალსა ბაალისსა არა მივედ: იხილენ გზანი შენნი სამარობანსა. და ცან რაჲ გიქმნიეს შენ. მწუხრი კმითა თვსითა გოდებდა: (24) გზანი მისნი განაფართნა წყალთა ზედა უდაბნოჲსათა. გულის_თქუმითა სულისა თვსისაჲთა იკრვოდა. მიეცა. ვინ მოაქციოს იგი: ყოველნი რომელნი ეძიებდენ მას არა დაშურენ. სიმდაბლესა შინა მისსა პოვონ იგი: (25) მოაქციენ ფერკნი შენნი გზისა გან ფიცხლისა. და კორკი შენი წყურიელისა გან. და მან თქუა. განვძლიერდე და არა გერჩდე შენ. რამეთუ შეიყუარნა უცხონი. და კუალსა მათსა მისდევდა:

f.100v

(26) ვითარცა ჰრცხუენინ მპარავსა რაჲმს დაეპყრის. ეგრე ჰრცხუენოდის ძეთა ისრაელისათა მათ. და მეფეთა მათთა. და მთავართა/ მათთა. და მღდელთა მათთა. და წინაწარმეტყუელთა მათთა: (27) ჰრქუეს ძელსა. მამაჲ ჩემი ხარი შენ. და ქვასა. შენ გიშობიე მე: და მოიქცინეს ჩემდა ზურგნი და არა პირნი მათნი. და ჟამსა ძვრისა მათისასა თქვან. აღდეგ და განგუარინენ ჩუენ: (28) და სადა არიან ღმერთნი შენნი რომელ იგი ჰქმენ შენ. აღსამედდენ და განგარინონ შენ ჟამსა ჭირისა შენისასა. რამეთუ სწორად რიცხუთა ქალაქთა შენთასა იყვნეს ღმერთნი შენნი. იუდა. და სწორად რიცხუთა გამოსავალთა იზრუსაღემისათა უზორვიდეს ბაალსა: (29) რაჲსა და იტყვთ ჩემდამო. ყოველნი თქუენ უღმრთო იქმენით. და თქუენ ყოველნი უშჯულოებადით ჩემდამო. იტყვს უფალი: (30) ცუდად მოვსრენ შეილნი თქუენნი: მოძღურებაჲ თქუენ არა შეიწყნარეთ. მახვლმან შეჰჰმნა წინაწარმეტყუელნი თქუენნი ვითარცა ლომმან მომსრველმან. და არა შეიშინეთ:

(31) ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ: ესრე იტყვს უფალი. უდაბნო ნუ ვექმენ სახლსა ისრაელისასა. ანუ ქუეყანა დაყამირებულ: რაჲსა თვს თქუა ერმან ჩემმან. უფულო ვიყვნეთ და შენდა არღარა მოვიდეთ მერმე: (32) და_ნუ_ივიწყოსა სძალმან სამკაული თვსი. და ქალწულმან მკ(ე)რდის სამკაული ზოსტერი თვსი. ხოლო ერმან ჩემმან დამივიწყა მე დღეთა გან. რომელთა არა არს რიცხვ: (33) აწ რაჲ კეთილ მოიზაკო გზათა შენთა თხოვად სიყუარულისა: არა ესრე. არამედ შენცა უკეთურებდე შებილწებად გზათა შენთა: (34) და კელთა შინა შენთა იპოვა სისხლი სულთა უბრალოთაჲ. არა თუ გუერდის თხრასა ეპოვენ იგინი. არამედ ყოველთა თანა მუხანა: (35) და სთქუ ვითარმედ უბრალო ვარი მე. და გარე_მიიქეცინ გულის_წყრომაჲ მისი ჩემ გან: აჰა ესერა მე გეშჯი შენ. რამეთუ სთქუ ვითარმედ არა ვცოდე:

f.101r

(36) რამეთუ შეურ/აცხ_გიყავ ფრიად დარჩოდებად გზათა შენთა. და ეგვ_პტიტცა სირცხვლეულ იქმნე. ვითარცა სირცხვლეულ იქმენ ასურასტანით. რამეთუ ამიერ (სა)დაცა გან_გე_ხვდე და კელნი შენნი თავსა ზედა შენსა დაისხნე. რამეთუ განიშოვრა უფალმან სასოებაჲ შენი. და არა წარემართო მათ შინა:

3

(1) უკუეთუ განუტეოს კაცმან ცოლი თვსი. და წარვიდეს მის გან. და იყოს იგი ქმრის სხვსა. მო_ნუ_იქცეს მოქცევით მერმე მისა ვე. არამედ შეგინებით შეიგინის დედაკაცი იგი. და შენ ისიძვე მწყემსთა თანა მრავალთა. და მოიქეც ჩემდა ვე. იტყვს უფალი: (2) აოიხილენ თუალნი შენნი. და იხილე სადა არა შეიგინენ. გზათა ზედა დაშჯედ. და ოლოდე ვითარცა ყუავი უდაბნოსა შინა მარ_ტოჲ. შეაგინე ქუეყანაჲ იგი სიძვითა შენითა და უკეთურებითა შენითა: (3) და გესხნეს შენ მწყემს მრავალ საცთურად შენდა. პირი ვითარცა როსკიპისაჲ გექმნა

multiplicaveris tibi smegmata, maculata etiam eris in iniquitatibus tuis coram me, dixit Dominus. (23) Quomodo dicis: Quoniam non polluta sum, et post Baal non ambulavi? Vide vias tuas in coemeterio, et scito quid feceris tu. Vespere voce sua lamentabatur. (24) Vias suas dilatavit super aquas deserti; in desiderio animae suae ligabatur; tradita est; quis reducet eam? Omnes qui quaerent eam non laborabunt; in humilitate eius invenient eam. (25) Averte pedes tuos a via aspera, et guttur tuum a siti. Et illa dixit: Confortabor, et non oboediam tibi, quia adamavit alienos et post eos sequebatur.

(26) Sicut confunditur fur, quando deprehenditur, sic confundentur filii Israël illi et reges eorum et principes eorum et sacerdotes eorum et prophetae eorum. (27) Dixerunt ligno: Pater meus es tu; et lapidi: Tu genuisti me. Et verterunt ad me fērga, et non facies suas. Et in tempore calamitatis suae dicent: Surge, et libera nos. (28) Et ubi sunt dii tui, quos fecisti tu? Surgent sane et liberabunt te in tempore afflictionis tuae? Etenim apte ad numeros civitatum tuarum erant dii tui, Iuda, et apte ad numeros exituum Hierosolymae sacrificabant Baal. (29) Quare adhuc loquimini ad me? Omnes vos impii facti estis, et vos omnes inique agebatis in me, dicit Dominus. (30) Frustra occidi filios vestros; disciplinam vos non recepistis. Gladius devoravit prophetas vestros quasi leo *qui* occidit, et non timuistis.

(31) Audite verbum Domini: Sic loquitur Dominus: Numquid desertum factus sum domui Israël, aut terra inculta? Quare dixit populus meus: Sine Domino erimus, et ad te iam non veniemus rursus? (32) Numquid obliviscetur sponsa ornamenti sui, et virgo pectoris ornamenti, zonae suae? Populus autem meus oblitus est mei a diebus quorum non est numerus. (33) Nunc quid boni dolose finges *in* viis tuis, ad quaerendam dilectionem? Non sic; sed tu quoque male ages ut contamines vias tuas; (34) Et in manibus tuis inventus est sanguis animarum innocentium; non in parietis perfossione inveni eos, sed iuxta omnes quercus. (35) Et dixisti: Innocens sum ego, et avertatur furor eius a me. Ecce ego litigo tecum, quia dixisti: Quoniam non peccavi.

(36) Vilis enim facta es nimis, ad iterandas vias tuas. Et *ab* Aegypto quoque confusa fies sicut confusa facta es *ab* Assyria, quia illinc quoque egredieris, et manus tuas super caput tuum impones, quia removit Dominus spem tuam et non prosperaberis in eis.

3 (1) Si dimiserit vir uxorem suam, et abierit ab eo et fuerit illa mariti alius, numquid revertetur revertens (*lit.* reversione) rursus ad eum ipsum? Sed *numquid* pollutione polluitur mulier illa? Et tu fornicata es cum pastoribus multis, et reversa es ad me ipsum, dicit Dominus. (2) Leva oculos tuos, et vide ubi non polluta sis. In viis sedebas et expectabas sicut corvus in deserto sola; polluisti terram illam in fornicatione tua et in malitia tua; (3) Et erant tibi pastores multi in offendiculum tuum. Facies sicut meretricis facta est tibi; im-

შენ ურცხვნო იქმენ ყოველთა მიმართ: (4) არა ვითარ სახლ მიწოდე მე. და მამა და მფლობელ სიქალწულე შენი: (5) და ნუ ადგრესა უკუნისამდე. ანუ და ნუ იმარბოსა ძლევა: აჰა ესე(რა) სიქუ. და ჰყავ ძვრი ესე. და განსძლიერდი:

(6) და მრქუა მე უფალმან დღეთა იოსია მეფისათა: იხილე რაჲ მიყვეს მკვდრთა ისრაჲლისათა: მივიდეს ყოველთა მათთა მაღალთა და ქუეშჳ ყოველთა ხეთა სერტყთა. და ისიძვიდეს მუნ: (7) და ვთქუ შემდგომად სიძვისა მისისა: მოიქეც ჩემდა ვე. და არა მოიქცა: და იხილა სიცრუეჳ მისი უწესომან იუდა დამან მისმან: (8) და ვიხილე რამეთუ ყოველთა თჳს. რომელთა გან გარდავარდა იგი რომელთა გან იმრუშებდა მკვდრი ისრაჲლი. და განავლინე იგი. და მივეც მას წიგნი განტევებისა კელთა მისთა. და არა შეიშინა უწესომან იუდა დამან მისმან: და წარვიდა. და ისიძვა მანცა: (9) და იქმნა სიძ/ვაჲ იგი მისი არად. და შეაგინა ქუეყანაჲ. და იმრუშა ძელსა და ქვასა: (10) და ამათ ყოველთა გან არა მოიქცა უწესოჲ იუდა დაჲ მისი ყოვლითა გულითა მისითა. (არამედ სიცრუეით):

(11) და მრქუა მე უფალმან: განიშართლა სული თჳსი განდგომამან ისრაჲლისამან უწესოჲსა გან იუდაჲსა: (12) მივედ და აღმოიკითხენ სიტყუანი (ესე) ჩრდილოჲთ კერძო. და არქუ მოიქეც ჩემდა მკვდრი ისრაჲლისაჲ. იტყვს უფალი. და არა დავიმტკიცო პირი ჩემი თქუენ ზედა. რამეთუ მოწყალე ვარ მე. იტყვს უფალი. და არა გრისხვიდე თქუენ უკუნისამდე: (13) გარნა გულისკმაყავ უშჯულოებაჲ შენი. რამეთუ უფლისა ღმრთისა შენისა მიმართ უღმრთო იქმენ. და განამრავლენ გზანი შენნი უცხოთა მიმართ ქუეშჳ ყოველსა ხესა სერტყოანსა. ზოლო კმისა ჩემისაჲ არა ისმინე. იტყვს უფალი: (14) მოიქეცით შვილნი განდგომილნი. იტყვს უფალი. რამეთუ მე გეუფლო თქუენ. და მოვიღო თქუენ გან ერთი ქალაქისა გან. და ორი ნათესავისა გან. და მოგიყვანე თქუენ სიონდ: (15) და გცე თქუენ მწყემს ნებად გულისა ჩემისა. და მწყსით გამწყსიდეს თქუენ მეცნიერებით:

(16) და იყოს გან თუ ჰმრავლდეთ და აღორძნდეთ ქუეყანასა ზედა. თქუა უფალმან: მათ დღეთა შინა. იტყვს უფალი. არლარა თქუან ვითარმედ კიდობანი აღთქმისაჲ წმიდისა ისრაჲლისაჲ. არა მოუვდეს გულსა. არცა სახელედვას მას შინა. და არა მოიძიოს მერმე. და არცა იქმნეს მერმე: (17) და მათ დღეთა შინა და მას ჟამსა უწოდიან იშრუსალემსა საყდრად უფლისად. და შეკრბენ მუნ ყოველნი წარმართნი სახელითა უფლისაჲთა იშრუსალემდ. და არლარა ვიდოდიან იგინი მერმე შემდგომად ნებათა გულისა მათისა უკეთურისათა: (18) მათ დღეთა შინა შეკრბეს სახლი იუდაჲსი სახლსა თანა ისრაჲლისასა. და მოვიდენ ერთბამად ჩრდილ/ოჲთ ყოველთა გან სოფელთა ქუეყანად. რომელ დაუმკვდრე მამათა მათთა: (19) და მე ვთქუ: იყავნ უფალო. რამეთუ დაგადგინენ თქუენ შვილად. და მივეც თქუენ ქუეყანაჲ რჩეული სამკვდრებელი სახელოვანი ღმრთისა ყოვლისა მპყრობელისაჲ: და გარქუ მამად მიწოდეთ მე. და ჩემ გან ნუ გარე მოიქცევით: (20) ზოლო ვითარცა ეცრუვის ცოლი თანა მყოფსა თჳსსა. ეგრე მეცრუვა მე სახლი ისრაჲლისაჲ და სახლი იუდაჲსი. იტყვს უფალი:

(21) კმაჲ ბაგეთა გან ისმა ტირილისა და ვედრებისაჲ ძეთა ისრაჲლისათაჲ. რამეთუ უშჯულოებდეს გზათა თჳსთა. და დაივიწყეს ღმერთი წმიდაჲ მათი: (22) მოიქეცით. შვილნო. მოქცევით. და მე გილხინო წყლულებათა თქუენთა: აჰა ესერა ჩუენ ვიყვნეთ შენდა. რამეთუ შენ ხარ ღმერთი ჩუენი: (23) ნანდვლ ნაცილ იყვნეს ბორცუნი და ძალი მათთაჲ. ზოლო უფლისა გან არს ღმრთისა ჩუენისა ცხორებაჲ სახლსა ისრაჲლისასა: (24) და სირცხულმან განკაფნა შრომანი

f.101v

f.102r

puđens facta es ad omnes. (4) Nonne velut domum vocasti me, et patrem et dominatorem virginitatem tuam? (5) Numquid manebit usque ad saeculum, aut numquid servabitur usque ad victoriam? Ecce dixisti, et fecisti malum hoc, et confortata es.

(6) Et dixit mihi Dominus in diebus Iosiae regis: Vidistine quid fecerint *mihi* habitatrices Israēl? Abierunt *super* omnes montes excelsos, et sub omnibus arboribus lucorum (*lit.* lucis) fornicabantur ibi. (7) Et dixi post fornicationem eius: Revertere ad me ipsum, et non reversa est. Et vidit mendacium eius inordinata Iuda, soror eius. (8) Et vidi quia, propter omnia propter quae decidit illa, ~~per~~ quae moechabatur habitatrix Israēl, et dimisi eam, et dedi ei libellum repudii in manus eius. Et non timuit inordinata Iuda, soror eius; et abiit, et fornicata est illa quoque. (9) Et facta est fornicatio illa eius nihili, et contaminavit terram, et moechata est cum ligno et lapide. (10) Et ab his omnibus non reversa est inordinata Iuda, soror eius, in toto corde suo, (sed in mendacio).

(11) Et dixit mihi Dominus: Iustificavit animam suam defectio Israēl *plus* quam inordinata Iuda. (12) Vade et lege sermones (hos) contra aquilonem, et dic: Revertere ad me, habitatrix Israēl, dicit Dominus, et non firmabo faciem meam contra (*lit.* super) vos, quia misericors sum ego, dicit Dominus, et non irascar vobis ad saeculum. (13) Tamen intellege iniquitatem tuam, quia adversus Dominum Deum tuum impia facta es, et multiplicasti vias tuas ad alienos sub omni arbore lucorum (*lit.* luculari); vocem autem meam non audivisti, dicit Dominus. (14) Revertimini, filii defectores, dicit Dominus, quia ego dominabor vestri, et sumam ex vobis unum de civitate et duos de familia, et ducam vos in Sion. (15) Et dabo vobis pastorem secundum voluntatem cordis mei, et pascens (*lit.* pascendo) pascet vos scientiā.

(16) Et erit, si multiplicati fueritis et creveritis super terram, dixit Dominus, in illis diebus, loquitur Dominus, non iam dicent: Quoniam arca testamenti Sancti Israēl; non accedet ad cor, neque nomen imponetur ei, et non quaeretur rursus, et neque fiet rursus. (17) Et in illis diebus et *in* illo tempore vocabunt Hierosolymam thronum Domini, et congregabuntur eo omnes gentes in nomine Domini in Hierosolymam, et iam non ambulabunt illi rursus post voluntates cordis sui mali. (18) In illis diebus congregabitur domus Iuda cum domo Israēl, et venient simul de aquilone ab omnibus regionibus in terram cuius feci heredes patres eorum. (19) Et ego dixi: Fiat, Domine! Etenim posui vos in filios, et dedi vobis terram electam, hereditatem famosam Dei omnipotentis. Et dixi *vobis*: Patrem vocastis me, et a me nolite avertere. (20) Sicut autem decipit uxor socium suum, sic decepit me domus Israēl et domus Iuda, dicit Dominus.

(21) Vox e labiis audita est fletus et deprecationis filiorum Israēl, quia impie agebant *in* viis suis, et obliti sunt Dei sancti sui. (22) Revertimini, filii, revertentes (*lit.* reversione), et ego levabo vulnera vestra. Ecce nos erimus ad te, quia tu es Deus noster. (23) Vere mendacium erant colles et potestas montium; a Domino autem Deo nostro est salus domui Israēl. (24) Et con-

მამათა ჩუენთან სიჭაბუკით მათითგან. და იყო ცხოვარი მათი და ზუარაკები მათი. ძენი მათნი და ასულნი მათნი: (25) დავწევით სირცხვლითა ჩუენითა. და დაგუფარნა ჩუენ გინებამან ჩუენმან. რამეთუ წინაშე უფლისა ჩუენისა ვცოდეთ ჩუენ და მამათა ჩუენთა სიჭაბუკით ჩუენითგან მოაქაღლედმდე. არა ვისმინეთ კმაღ ღმრთისა ჩუენისაჲ:

- 4 (1) უკუეთუ მოიქცეს ისრაელი. თქუა უფალმან. ჩემდა მოიქცეს. და განათუიშოვრნეს საძაგელნი პირისა გან მისისა. და შეიშინოს პირისა გან ჩემისა: (2) და ფუცოს ცხოველ არს უფალი. ჭეშმარიტებით და განკითხვით და სიმართლით. და აკურთხევდენ მას ნათესავნი. და მის გან აქებდენ ღმერთსა იცრუსალემს: (3) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი კაცთა იუდაჲსთა და მკვდრთა იცრუსალემისათა: თერძეთ თერძულები. და ნუ სთესავთ ეკალთა ზედა: (4) წინადაიცვთ ღმრთისა თქუენისა მიმართ. და წინადაიცვთ წინადაცუეთილებჲა გულთა თქუენთაჲ კაცთა იუდაჲსთა და მკვდრთა იცრუსალემისათა: ნუ უკუე გამოვდეს ვითარცა ცეცხლი გულის/წყრომაჲ ჩემი აღატყდეს და არა ვინ იყოს დამშრეტელ პირისა გან უკეთურებისა სლვათა თქუენთაჲსა: (5) მიუთხართ ჰურიასტანსა და მიისმინ ზორის იცრუსალემსა თქუთ: აუწყეთ ნესტუთა ქუეყანისა ზედა ღალადყავთ ფრიად და არქუთ:

f.102v

(6) და შეკერბით და შეხვდეთ ქალაქთა მოზღუდვილთა აღდეგით და ივლტოდით სიონდ ისწრაფეთ და ნუ დასდგებით. რამეთუ მე ძვრსა მოვავლინებ ჩრდილოდ და მუსრვასა დიდსა: (7) გამოვდა ღომი საყოფლით თვსით (მოსპოლვად ნათესავთა) წარიღო და განვიდა ადგილით მისით დადებად ქუეყანისა შენისაჲ აღსაოკრებელად. და ქალაქნი შენნი დაეცნენ. რამეთუ არა იყო მაშცნებელ მათა: (8) ამას ზედა მოირტყით ძაძაჲ და იტყებდით და გოდებდით. რამეთუ არა გარემოიქცია რისხვაჲ გულის/წყრომისა უფლისაჲ თქუენ გან: (9) და იყოს მას დღესა შინა. იტყვს უფალი. წარწყმდეს გული მეუფისაჲ და გული მთავართაჲ. და მღელნი შესულბენ. და წინაწარმეტყუელთა დაუკვრდეს: (10) და ვთქუჲ უფალო უფალო. ანუ ტყუვილით მე შეიტყუევი ერი ესე და იცრუსალემი. რამეთუ იტყოდე. მშვდობა იყოს თქუენდა და აჰა ესერა მიიწია მახვლი სულად მათამდე:

(11) მას ჟამსა შინა ჰრქუან ერსა მას და იცრუსალემსა ვითარმედ სული მაცთუნებელი უდაბნოსა ზედა. გზაჲ ასულისა ერისა ჩემისაჲ არა განწმდილ არცა სიწმიდე: (12) სული სავესებისაჲ ამათ გან მოვიდეს ჩემდა აწ მეცა ვიტყოდი საშჯელსა ჩემსა მათა მიმართ: (13) აჰა ესერა ვითარცა ღრუბელი აღმოვიდეს. და ვითარცა ნიაჲქარი ეტლები მისი: უმაღლს ორბთა ცხენნი მისნი ვაჲ ჩუენდა. რამეთუ დავგლახაკენით: (14) განიბანე უკეთურებისა გან გული შენი იცრუსალემ. რამთა განერე. ვიდრემდის იპოვნენ შენ თანა ზრახვანი საღმობათა შენთანი: (15) რამეთუ კმაღ ღალადებისაჲ დანით მოიწიოს. და ისმეს საღმობაჲ მთავართა გან ეფრემისთა:

(16) მოიკსენენით ნათესავნი ესერა მოვლენ იცრუსალემდ მიუთხართ: აჰა ესერა/ გუნდი მოვალს ქუეყანით ზორით. და მისცეს ქალაქთა იუდაჲსთა კმაღ მათი: (17) ვითარცა მცველნი აგარაკისანი იყვნეს გარემო მისა. რამეთუ მე შეურაცხმყავ. იტყვს უფალი: (18) გზათა შენთა და სლვათა შენთა გიყვეს შენ (ესე) ესე არს უკეთურებაჲ შენი. რამეთუ მწარე არს შენდა. რამეთუ მიიწია გულად შენდა: (19) მუცელი ჩემი მუცელი ჩემი მელმის. და გულის/კმის/საყოფელნი გულისა ჩემისანი კუნესის სული ჩემი. და გული ჩემი მეპების კერ დაე-

f.103r

fusio consumpsit labores patrum nostrorum ab adolescentia eorum; et erant (*sing.*) pecora (*lit.* ovis) eorum et vituli eorum, filii eorum et filiae eorum. (25) Recubuimus in confusione nostra, et cooperuit nos ignominia nostra, quia coram Domino nostro peccavimus nos et patres nostri ab adolescentia nostra usque ad hanc diem; non audivimus vocem Dei nostri.

4 (1) Si reverterit Israël, dixit Dominus, ad me revertetur, et, si removerit abominationes ab ore suo, et timuerit a facie mea, (2) Et iuraverit: Vivus est Deus! *in* veritate et *in* iudicio et *in* iustitia, et benedicent eum gentes et propter eum laudabunt Deum in Hierosolyma. (3) Etenim sic loquitur Dominus viris Iuda et habitatoribus Hierosolymae: Novate novalia, et nolite serere super spinas. (4) Circumcidimini ad Deum vestrum, et circumcidite circumcisionem cordium vestrorum, viri Iuda et habitatores Hierosolymae, ne forte egrediatur sicut ignis furor meus, succendatur et nemo sit *qui* exstinguat, a facie malitiae gressuum vestrorum. (5) Narrate in Iudaea, et audiatur in medio Hierosolymae, dicite, nuntiate tubā in terra, clamate multum et dicite:

(6) Et congregamini, et ingrediemini civitates munitas; surgite et fugite in Sion; festinate et nolite stare, quia ego malum mitto ab aquilone et contritionem magnam. (7) Egressus est leo de habitatione sua (ut destrueret gentes), arripuit et exiit de loco suo ut poneret terram tuam in vastitatem; et civitates tuae cadent, quia non erat *qui* aedificaret eas. (8) Super hoc accingite vos sacco, et plangite et lamentamini, quia non aversa est ira furoris Domini a vobis. (9) Et erit in illa die, dicit Dominus, peribit cor regis et cor principum, et sacerdotes obstupescunt et prophetae consternabuntur. (10) Et dixi: O Domine, Domine, numquid decipiens (*lit.* deceptione) decepisti populum hunc et Hierosolymam, quia dicebas: Pax erit vobis, et ecce pervenit gladius usque ad animam eorum?

(11) In illo tempore dicent populo huic et Hierosolymae: Quoniam spiritus decipiens in deserto, via filiae populi mei non purgata *est*, neque sanctitas *est*. (12) Spiritus plenitudinis ex his veniet ad me; nunc ego quoque loquar iudicium meum ad eos. (13) Ecce sicut nubes ascendet, et sicut procella currus eius; velociores aquilis equi eius. Vae nobis, quia miseri facti sumus. (14) Lava a malitia cor tuum, Hierosolyma, ut salva fias. Usquequo invenientur apud te cogitationes dolorum tuorum? (15) Vox enim clamoris a Dan adveniet, et audietur dolor a principibus Ep'rem.

(16) Recordamini, gentes: Ecce adveniunt in Hierosolymam. Nuntiate: Ecce turma venit de terra longinqua, et dederunt adversus civitates Iuda vocem suam. (17) Sicut custodes agri facti sunt circa eam, quia me sprevisi, dicit Dominus. (18) Viae tuae et gressus tui fecerunt tibi (hoc); haec est malitia tua, quia amara est tibi, quia pervenit ad cor tuum. (19) Venter meus, venter meus dolet *mihi*, et sensus cordis mei. Gemit anima mea, et cor meum

ღუმნე. რამეთუ კმა ნესტჳსაჲ ესმა სულსა ჩემსა. ღაღადებაჲ ბრძოლისაჲ. (20) და უბადრუკებისაჲ. შემუსრვასა ჰხადის. რამეთუ უბადო იქმნა ყოველი ქუეყანაჲ. მესესულად დამდაბლდა კარავი ჩემი. განსთქდეს ეზონი ჩემნი:

(21) ვიდრემდის ვხედვიდე მეოტა. და მესმოდის კმა ნესტუთაჲ. (22) რამეთუ მთავართა მათ ერისა ჩემისათა მე არა მიცნეს: შვილნი უგუნურნი არიან და არა გონიერნი. ბრძენ არიან ძვრის საჰმედ. ხოლო კეთილისა საჰმც ვერ გულისკმაყვეს: (23) მივხედე ქუეყანასა. და არა რაჲ ჩნდა. და ცასა. და არა იყო ნათელი მისი: (24) ვიხილენ მთანი. და ესერა იყვნეს შეძრწუნებულ. და ყოველნი ბორცუნი ირყეოდეს. (25) მივხედე და აჰა ესერა არა იყო კაცი. და ყოველნი მფრინველნი ცისანი დანაბულ იყვნეს:

(26) მივხედე და ესერა კარმელი ოკერ იყო. და ყოველნი ქალაქნი მომწუარ იყვნეს ცეცხლითა პირისა გან უფლისა. და პირისა გან რისხვისა გულისწყრომისა მისისა განიპნეს: (27) ესრე იტყვს უფალი. უდაბნო იყოს ყოველი ქუეყანაჲ. ხოლო ოხჴნება ხოლო არა ვყო ამას ზედა: (28) იგლოვდინ ქუეყანაჲ. და დაბნელდინ ცაჲ ზესკნელ. რამეთუ ვთქუ. განმზადებულ ვარ. და არა შევინანო. მივჴმართე. და არა უკმოვიჴეც მის გან: (29) კმისა გან მვედართაჲსა და გარდაცუმულთა გან მშვლდთა ივლტოდა ყოველი ქუეყანაჲ. შეძურეს ქუაბებსა. და სერტყთა შინა დაემაღნეს. და კლდეებსა/ ზედა აღვიდეს. და ყოველი ქალაქი მათი დაეტევა: არა დაშვნებულ არს მათ შინა კაცი: (30) და შენ უბადრუკმან რაჲ მე ჰყო. შეტუთიმოსო მეწამულითა. და შეიმკო სამკაული ოქროსაჲ. და იცხო (თუ) თუალთა შენთა საგლემველი: ცუდად ვე იყოს შეუენიერებაჲ შენი. განგიშორეს შენ ტრფიალთა შენთა. სულსა შენსა ეძიებდენ:

(31) რამეთუ კმა ვითარცა საღმობისაჲ მესმა. კუნესისა შენისაჲ ვითარცა პირველად მშობელისაჲ. კმა ასულ(ი)სა სიონისაჲსა განერეს და დაჰჴსნდეს კელნი მისნი: ვაჲ მე. რამეთუ მოაკლდა სულსა ჩემსა მოსრვილთა ზედა:

5 (1) რბიოდეთ გზათა იზრუსალემისათა. და იხილეთ და გულისკმაყავთ. და ეძიებდით უბნებსა მისსა. ჰპოთ თუ კაცი მუნ. უკუეთუ იპოვოს ხოლო ვინ მე მყოფელ სამართალისა და მეძიებელ სარწმუნოებისა. და ულხინო მას. იტყვს უფალი: (2) ცხოველ არს უფალი თჴჴან. ამის თჴს. არა ნუ ცილი ფუციან: (3) უფალო. თუალნი შენნი სარწმუნოება. ჰგუემენ იგინი. და არა ელმოდა მათ აღასრულენ იგი(ნი). და არა ინებეს თავსდებად სწავლისა. განიმტკიცნეს პირნი მათნი უფროჲს ლოდისა. და არა ინებეს მოჴცევაჲ: (4) და მე ვთქუ ვითარმედ გლაზაჲ არიან და ვერ შეუძლეს. და რამეთუ ვერ გულისკმაყვეს გზაჲ უფლისაჲ. და სამართალი ღმრთისა მათისაჲ: (5) მივიდე მდიდართა. და ვეტყოდი მათ რამეთუ მათ გულისკმაყვეს გზაჲ უფლისაჲ და სამართალი ღმრთისაჲ. და ესერა ერთბამად შემუსრეს უღელი. და განხეთჴნეს საკრველნი:

(6) ამის თჴს ეწია მათ ლომი მაღნარით. და მგელი ვიდრე სახლებად მათდამდე მოჴსრვიდა მათ. და ვეფხმან განიღჴდა ქალაქთა მათთა ზედა. ყოველნი რომელ გამოვიდენ მათ გან მოინადირნენ. რამეთუ განამრავლეს უღმრთოებაჲ მათი. იძლინეს გარდაჴცევითა მათითა: (7) რომლითა ამათ ზედა მლხინებელ გეყო შენ. შვილთა შენთა დამიტევეს/ მე. და ფუცივიდეს არა არსთა მათ ღმერთთა. და აფუცებდეს მათა: განვაძლენ იგინი. და იმრუშებდეს. და სახლსა შინა როსკიბათასა დაადგრებოდეს: (8) ცხენ კდალთმდრანჯობელ იქმნეს. კაცად კაცადი ცოლისა მიმართ მოყუსისა თჴსისა იჴჴრნობდა: (9) ანუ არა ამას ზედაჲ ძიება ვყო. იტყვს უფალი. ანუ ნათესავსა შორის ესემღლევანსა არა ნუ იძიოს

f.103v

f.104r

finditur *mihi*. Non *potero* tacere, quia vocem tubae audivit anima mea, clamorem belli (20) Et infelicitatis; contritionem invocat, quia misera facta est omnis terra, repente humiliatum est tabernaculum meum, fissae sunt aulae meae.

(21) Usquequo videbo fugientes, et audiam vocem tubarum? (22) Etenim principes illi populi mei me non cognoverunt; filii amentes sunt, et non intelligentes; sapientes sunt ut malefaciant: benefacere autem non *potuerunt* scire.

(23) Aspexi terram, et nihil apparuit, et caelum, et non erat lumen eius.

(24) Vidi montes, et ecce erant conturbati, et omnes colles concutiebantur.

(25) Aspexi, et ecce non erat homo, et omnes volucres caeli perterritae erant.

(26) Aspexi, et ecce Carmelus desertus erat, et omnes civitates combustae erant, igne a facie Domini, et a facie irae furoris eius scissae sunt.

(27) Sic loquitur Dominus: Deserta erit omnis terra, consummationem autem tamen non faciam super hanc. (28) Lugeat terra, et obtenebrescat caelum desuper, quia dixi: Paratus sum, et non paenitebit me; profectus sum, et non regressus sum ab eo. (29) A voce equitum et a tensis arcubus fugiebat omnis terra. Irrepserunt in speluncas, et in lucos absconderunt se, et super rupes ascenderunt. Et omnis civitas eorum derelicta est, non habitat in eis homo. (30) Et tu, infelix, quid facies? Si vestieris te purpurā, et ornaveris te ornamento auri, et (si) unxeris oculos tuos stibio, frustra etiam erit pulchritudo tua. Amoverunt te amatores tui; animam tuam quaerent.

(31) Etenim vocem sicut doloris audivi, *vocem* gemitus tui sicut primiparae; vox filiae Sion effugiet, et solutae sunt manus eius. Vae mihi, quia defecit anima mea propter (*lit. super*) interfectos.

5 (1) Currite in viis Hierosolymae, et videte, et intellegite, et quaerite in plateis eius, an inveniatis hominem ibi, si quis inveniatur solum facies iudicium et quaerens fidem; et propitius ero ei, dicit Dominus. (2) Vivit Dominus, dicunt; propter hoc numquid non falsum iurant? (3) Domine, oculi tui fides; percussisti eos, et non dolebant illi; consummasti eos, et noluerunt ferre disciplinam; induraverunt facies suas plus *quam* petra, et noluerunt reverti. (4) Et ego dixi: Quoniam pauperes sunt, et non *potuerunt* praevalere; et, quia non *potuerunt* intellegere viam Domini et iudicium Dei sui, (5) Ibo ad divites, et loquar eis, quia illi intellexerunt viam Domini et iudicium Dei; et ecce simul confregerunt iugum et diruperunt vincula.

(6) Propter hoc supervenit eis leo de silva, et lupus usque ad domos eorum interficiebat eos, et pardus evigilavit super civitates eorum. Omnes qui egredientur ex eis capientur; quia multiplicaverunt impietatem suam, confortati sunt *in* aversione sua. (7) In quo super his propitius fiam tibi? Filii tui dereliquerunt me, et iurabant in illis qui non sunt dii, et adiurabant eos. Saturavi eos, et moechabantur et in domo meretricum permanebant. (8) Equi in equabus furentes facti sunt; unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebat. (9) Numquid non super hoc visitabo, dicit Dominus, aut in gente huiusmodi numquid

შური სულმან ჩემმან: (10) აღკვედით ზედა არდაბაგებსა მისსა. და გარდაარღვეთ. და აღხოლონუ ასრულებთ დაუტევენით საფუძველნი მისნი. რამეთუ უფლისაა არს:

(11) რამეთუ შეურაცხებით შეურაცხ_მყო მე სახლმან ისრაჲლისამან და სახლმან იუდასმან: (12) ჰტყუევს უფალსა მათსა. თქუა უფალმან. და თქუეს არა არს ესე: არა მოვიდეს ჩუენ ზედა ძვრი. და მახვლი და სიყმილი ჩუენ არა ვიხილოთ: (13) წინაწარმეტყუელნი თქუენნი ქარ იყვნეს. და სიტყუაჲ უფლისაჲ არა იყო მათ თანა. ესრე ეყოს მათ: (14) ამის თვს ესრე იტყვს უფალი ყოვლისა_მპყრობელი. რამეთუ თქუეს სიტყუაჲ ესე. აჰა ესერა მიგცემ შენ სიტყუათა ჩემთა პირსა შინა შენსა ცეცხლად. და ერსა ამას შეშად. და შეჭამნეს იგინი: (15) აჰა ესერა მე მოვაგვლინებ თქუენ ზედა ნათესავსა შორით. სახლო ისრაჲ_ლისაო. იტყვს უფალი. ნათესავი წინანდელი არს. ნათესავი საუკუნითგანი არს. ნათესავი რომლისაჲ არა გესმის ენისა მისისაჲ. არცაღათუ გესმეს რასა იტყოდის:

(16) კაპარჭნი მათნი ვითარცა სამარც აღებული: ყოველნი ძლიერ არიან. და მოჭამონ სამკალი თქუენი. (17) და პური თქუენი. შეჭამნენ ძენი თქუენნი და ასულნი თქუენნი. შეჭამონ ცხოვარი თქუენი და ზროხაჲ თქუენი. მოჭამნენ ვენაჲნი თქუენნი და ლელოვანი თქუენი და ზეთის_ხილოვანი თქუენი. და დაღე_წნენ ქალაქნი თქუენნი მტკიცენი. რომელთა თქუენ ესავთ მახვლითა: (18) და იყოს მათ დღეთა შინა. იტყვს უფალი ღმერთი შენი. არა ვყო თქუენ თვს აღცდა:/

f.104v

(19) და იყოს რაჟამს სიტყუათ. რაჟსა თვს გვყო ჩუენ უფალმან ღმერთმან ჩუენ_მან ესე ყოველი. და ჰრქუა მათ. მის წილ რამეთუ დამიტევით მე. და ჰმონეთ ღმერთთა უცხოთა ქუეყანასა თქუენსა. ეგრე ჰმონებდეთ უცხოთა ქუეყანასა მას არა თქუენსა: (20) მიუთხაროთ ესე სახლსა იაკობისსა. და (ესმოდენ სახლსა იუდასსა):

(21) ესმოდენ ესე ერსა ცოფსა და უგულოსა: თუალ არიან მათა და არა ხედვენ. ყურ არიან მათა და არა ესმის: (22) (ანუ) ჩემდა არა გეშინოდის იტყვს უფალი. ანუ პირისა გან ჩემისა არა შეიკდიმოთ. რომელმან დავდეგ მქვშაჲ საზღვრად ზღუასა საუკუნედ. და არა გარდავდეს იგი. და აღიძრას და ვერ შეუ_ძლოს. და ოხრიდენ ლელვანი მისნი და ვერ გარდავდენ მას: (23) ხოლო ერსა მას ექმნა გული უსმ და ურჩ. განდრკეს და წარვიდეს: (24) და არა თქუეს გულსა შინა მათსა. შევიშინოთ უფლისა მიმართ ღმრთისა ჩუენისა. რომელმან მოგუცა ჩუენ წვშაჲ მსთუაჲ და მცხუელი ჟამსა თვსსა. ჟამად ჟამად ბრძანებანი არეთანი დავგმარხნა ჩუენ: (25) უშჯულოებათა თქუენთა გარდააქციეს ესე. და ცოდვათა თქუენთა თვს განგეყენა კეთილი თქუენ გან:

(26) რამეთუ იპოვნეს შორის ერსა ჩემსა უღმრთონი. და მახც დაარწყუეს განსაჲრწნელად კაცთა და შეიპყრობდეს: (27) ვითარცა მახც დადგომილი საესც მფრინველითა. ეგრეცა სახლები მათი სავსე არს ზაკუვითა. ამის თვს რამეთუ განდიდნეს და განმდიდრდეს და განსუქნეს და განპოხნეს. და გარდავდეს სიტყ_უათა ჩემთა უკეთურებად: (28) და სამართალსა არა შჯიდეს. და საშჯელსა ობლისა და ქურთივისასა არა განიკითხვიდეს: (29) ანუ მას ზედა არა მე ძიება ვყო. იტყვს უფალი. ანუ შორის ნათესავსა ესე_მლევენსა არა მე იძიოს შური სულმან ჩემმან: (30) საკვრელი და საზარელი იქმნა ქუეყანასა ზედა:

(31) წინაწარმეტყუელნი წინაწარმეტყუელებდეს ცრუსა და მლდელნი უქე_ბდეს კელითა მათითა. და ერმან ჩემმან შეიყუარა ესრე. და რაჲ უყოთ შემდგომთა ამისთა: /

non ulciscetur anima mea? (10) Ascendite super propugnacula eius, et discite; et consummationem autem nolite facere, relinquit fundamenta eius, quia Domini est.

(11) Etenim despectione despexit me domus Israël et domus Iuda. (12) Mentiti sunt Domino suo, dixit Dominus, et dixerunt: Non est hoc; non veniet super nos malum, et gladium et famem nos non videbimus. (13) Prophetæ vestri ventus erant, et verbum Domini non erat apud eos; sic eveniet eis. (14) Propter hoc sic loquitur Dominus omnipotens: Quia dixerunt verbum hoc, ecce do tibi verba mea in ore tuo in ignem, et populum hunc in lignum, et devorabit eos. (15) Ecce ego mitto super vos gentem a longinquo, o domus Israël, dicit Dominus; gens antiqua est, gens a saeculo est, gens cuius non audies linguam eius, nec quidem audies quid loquatur.

(16) Pharetrae eorum sicut sepulcrum apertum; omnes fortes sunt. Et comedent segetem vestram (17) Et panem vestrum; devorabunt filios vestros et filias vestras: devorabunt pecora vestra (*sing.*) et armenta vestra (*sing.*); comedent vineas vestras et ficetum vestrum et olivetum vestrum; et conterent civitates vestras munitas, in quibus vos confiditis, in gladio. (18) Et erit in illis diebus, dicit Dominus Deus tuus, non faciam propter vos examen. (19) Et erit, cum dixeritis: Quare fecit nobis Dominus Deus noster hoc omne? et dices eis: Pro eo quod dereliquistis me, et servistis diis alienis in terra vestra, sic servietis alienis in terra illa non vestra. (20) Annuntiate hoc domui Iacob, et (audiat domus Iuda).

(21) Audiat hoc populus vecors et amens (*lit. sine corde*); oculi sunt illis, et non vident; aures sunt illis, et non audiunt. (22) Numquid me non timebitis, dicit Dominus, aut a facie mea non erubescetis? Qui posui harenam in terminum mari aeternum, et non praeteribit illum; et commovebitur, et non *poterit* praevalere; et mugient fluctus eius, et non *poterunt* praeterire illum. (23) Populo autem illi factum est cor surdum et inoboediens; declinaverunt, et abierunt. (24) Et non dixerunt in corde suo: Timebimus erga Dominum Deum nostrum, qui dedit nobis pluviam temporaneam et serotinam in tempore suo; secundum tempus praecepta temporum anni custodivit nobis. (25) Iniquitates vestrae perverterunt hoc, et propter peccata vestra prohibitum est bonum a vobis.

(26) Nam inventi sunt in populo meo impii, et laqueum tetenderunt ad corrumpebendos viros, et capiebantur. (27) Sicut rete positum plenum avibus (*sing.*), sic quoque domus eorum plenae sunt dolo. Propter hoc enim magnificati sunt, et ditati sunt, et incrassati sunt, et impinguati sunt; et transgressi sunt sermones meos ad malitiam. (28) Et ius non iudicabant, et iudicium pupilli et viduae non iudicabant. (29) Numquid super illud non visitabo, dicit Dominus, aut in gente huiusmodi non ulciscetur anima mea? (30) Mirabilia (*sing.*) et horribilia (*sing.*) facta sunt super terram.

(31) Prophetæ prophetabant mendacium, et sacerdotes laudabant manibus suis; et populus meus dilexit sic; et quid facietis huic in posterum?

f.105r 6 (1) განძლიერდით ძენი ბენიაშენისნი შორის იბრუსალემსა. და თეკუეს აუწყეთ ნესტთა. და მიერ კერძო ბეთაკარიმსა აღიღეთ ნიში. რამეთუ ძვრი გამოჩნდა ჩრდილოეთ. და შემუსრვა და დიდი იყოს (2) შეუნიერსა ზედა და ფუფუნელსა: და მიგელოს სიმათელს ეგე შენი. ასულო სიონისაო: (3) მუნ მოვიდენ მწყემსნი და სამწყსონი მათნი. და აღიდგან მას ზედა კარვები გარემოჲს. და მწყსიდეს თითოეული კელითა თჳსითა სამწყსოსა თჳსსა: (4) განემზადენით მას ზედა ბრძოლად: აღდევით და აღხვდეთ მუნ სამხრის: ეჲ ჩუენდა რამეთუ მიდრკა დღს. რამეთუ მოაკლდებიან აჩრდილნი ზღვსანი: (5) აღდევით და აღჰხვდეთ ღამს. და განვკრწნეთ საფუძველნი მისნი:

(6) რამეთუ ესრეთ იტყვს უფალი ძალთაჲ მოკაფენით ხენი მისნი: მოადგინეთ იბრუსალემსა ძალი ქალაქსა მაგას ცრუსა ყოვლად. რამეთუ მძლავრობაჲ არს მას შინა: (7) ვითარცა განაცივის ჯურღმულმან წყალი მისი. ეგრე განაცივის უკეთურებაჲ მისმან: უღმრთოებაჲ და უბადრუკებაჲ ისმეს შორის მისსა წინაშე პირსა მისსა მარადის საღმობითა და გუემითა: (8) განისწავლე. იბრუსალემ. ნუ უკუე განგეშოვროს შენ გან სული ჩემი. და გყო შენ ქუეყანად უგზოდ. რომელ ვერ ვინ დაეშვნოს: (9) რამეთუ ესრეთ იტყვს უფალი ძალთაჲ მოჰკუფხლევდით (მოჰკუფხლევდით) ვითარცა ვენაცსა ნეშტსა ისრაელისასა: მიყავთ კელი ვითარცა მესღულემან საგოდრებელსა ზედა თჳსსა: (10) ვისა მიმართ ვიტყოდით და ვწამებდეთ. და ისმინოს: აჰა ესერა წინადაუცუთეთელ არიან სასმენელნი მათნი. და ვერ უძლავს სმენად: აჰა ესერა სიტყუაჲ უფლისაჲ ექმნა მათ საყუედრელ: არა სადა ინებონ სმენად:

f.105v (11) და გულისწყრომაჲ ჩემი აღვაყენე და დავაყენე. და არა მოვასრულენ იგინი: მივჰვინო ჩჩვლთა ზედა გარეშე და კრებულთა ზედა ჰაბუკთასა ერთბამად: რამეთუ ქმარი და ცოლი ერთბამად შეიპყრნენ. მოხუცებული/ აღსრულებულით ურთ დღეთა: (12) გარდაიცვალნენ და შეიპყრნენ უცხოთა გან სახლნი მათნი. აგარაკები მათი და დედები მათი ერთბამად: და მივყო კელი ჩემი მკვდრთა ზედა ამის ქუეყანისათა. იტყვს უფალი: (13) რამეთუ კინიით მათითგან ვიდრე დიდად მათდამდე ყოველთა აღასრულეს უშჯულოებაჲ: მღდელითგან მიცრუ წინაწარმეტყუელადმდე ყოველთა ქმნეს სიცრუეც: (14) და ჰკურნებდეს შემუსრვილებათა ერისა ჩემისათა უკეთურებასა ზედა: შეურაცხ მყოფდეს მე და იტყოდეს: მშვდობა იყოს. მშვდობა. და სადა არს მშვდობაჲ: (15) ჰრცხუნენ რამეთუ მოაკლდა. და არა ვითარ სირცხვლეულთა შეიკდიმეს. და გინებაჲ მათი ვერ გულისკმაყვეს: ამის თჳს დაეცნენ იგინი შემუსრვასა შინა მათსა. და ჟამსა ხილვისა მათისასა მოუძღურდენ. თქუა უფალმან:

(16) ესრეთ იტყვს უფალი: დადევით გზასა ზედა და იხილეთ. და იკითხენ(ი)თ გზანი უფლისანი საუკუნენი. და გულისკმაყავთ რომელ არს გზაჲ კეთილი. და ვიდოდეთ მას შინა. და ჰპოვოთ სიწმიდე სულთა თქუენთაჲ: და თქუეს: არა მივიდეთ: (17) და ვადგინენ თქუენ ზედა ებგურნი: ისმინეთ კმაჲ ნესტსაჲ. და თქუეს: არა ვისმინოთ: (18) ამის თჳს ესმა წარმართთა. და რომელნი მწყსიდეს სამწყსოთა მათ შორის: (19) გესმოდენ ქუეყანაო: აჰა ესერა მე მოვაგვლინო ერსა ამას ზედა მსგავსად ნაყოფისა მის განდგომისა მათისაჲსა. რამეთუ სიტყუათა ჩემთა არა მერჩიდეს. და შჯული ჩემი განიშორეს: (20) რად მოგაქუს ჩემდა გუნდრუკი საბაჲთ. და კინამომად ქუეყანით შორით: იმრგულივ დასაწუევლნი თქუენნი არა შეწირულ არიან. და საკუერთხნი არა მთნდეს მე:

(21) ამის თჳს ესრეთ იტყვს უფალი: აჰა ესერა მივსცე ერსა ამას უძღურებაჲ.

6 (1) Confortamini, filii Beniamen, in medio Hierosolymae, et in T'ekuë nuntiate tubā, et inde in Bet'akarim levate signum, quia malum apparuit ab aquilone, et contritio magna erit (2) Super pulchram et delicatam, et auferetur a te iustitia ista tua, filia Sion. (3) Eo venient pastores et greges eorum, et constituent super eam tabernacula in circuitu, et pascet unusquisque manu sua gregem suum. (4) Praeparate vos super eam ad bellum; surgite et ascendetis eo in meridie; vae nobis, quia declinavit dies, quia deficiunt umbrae maris (*sic*). (5) Surgite et ascendetis noctu, et dissipabimus (*lit.* corrumpemus) fundamenta eius.

(6) Etenim sic loquitur Dominus exercituum: Caedite arbores eius; ponite in Hierosolymam exercitum, urbem istam falsam omnino, quia oppressio est in ea. (7) Sicut refrigerat puteus aquam suam, sic refrigerat malitia eius. Impietas et infelicitas audietur in ea coram facie eius semper; cum dolore et plaga (8) Erudire, Hierosolyma, ne forte recedat a te anima mea, et faciam te terram inviam, in qua nemo *poterit* habitare. (9) Etenim sic loquitur Dominus exercituum: Vindemiate, (vindemiate) sicut vineam reliquias Israël. Extendite manum sicut vindemiator ad cartallum suum. (10) Ad quem loquar et testabor, et audiet? Ecce incircumcisae sunt aures eorum, et non possunt audire. Ecce verbum Domini factum est eis in opprobrium; numquam volent audire.

(11) Et furorem meum implevi et continui eum, et non consummavi eos. Effundam *eum* super parvulos foris et super coetus iuvenum simul, quia vir et uxor simul capientur, senex cum pleno dierum. (12) Transferentur et capientur ab alienis domus eorum, agri eorum et mulieres eorum simul, et extendam manum meam super habitatores huius terrae, dicit Dominus. (13) Etenim a minore eorum usque ad maiorem eorum omnes consummaverunt iniquitatem, a sacerdote usque ad falsum prophetam omnes fecerunt mendacium. (14) Et sanabant contritiones populi mei in malitia. Spernebant me, et dicebant: Pax erit, pax. Et ubi est pax? (15) Confusi sunt quia defecit *eis*; et non sicut confusi erubuerunt, et ignominiam suam non *potuerunt* intellegere. Propter hoc cadent illi in contritione sua, et in tempore visitationis suae debilitabuntur, dixit Dominus.

(16) Sic loquitur Dominus: State super viam et videte, et interrogate vias Domini aeternas; et intellegite quae sit via bona, et ambulate in ea, et invenietis purificationem animarum vestrarum. Et dixerunt: Non ibimus. (17) Et constitui super vos speculatores. Audite vocem tubae. Et dixerunt: Non audiemus. (18) Propter hoc audierunt gentes et qui pascebant greges in eis. (19) Audi, terra: Ecce ego mittam super populum hunc secundum fructum illum defectionis eorum, quia verbis meis non oboedierunt et legem meam amoverunt. (20) Ad quid affertis mihi tus de Saba, et cinnamomum de terra longinqua? Holocausta vestra non accepta sunt, et holocausta non placebant mihi.

(21) Propter hoc sic loquitur Dominus: Ecce dabo populo huic debili-

f.106r და მოუძღვრდენ მას შინა მამანი და შვილნი ერთად: მოძმც და მოყუასი მისი წარწყმდენ: (22) ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ აჰა ესერა ერი მოვალს ჩრდილოეთ. და ნათესავი დიდი და მეფენი მრავალნი აღდგენ დასასრულით ქუეყანისაჲთ: (23) მშვლდოსანნი და ლახუროსანნი ურიდ არს. და არა გწყალობდეს: კმაჲ მათი ვითარცა ზღუაჲ ოხრიდეს ჰუნებითა და ეტლებითა განეწყვნენ ვითარცა ცეცხლნი ბრძოლად შენ ზედა. ასულო სიონისაო: (24) გუესმა სმენაჲ მათი. და დაგუესნდეს კელნი ჩუენნი ჰირმან შეგვპყრნა ჩუენ. სალმობათა ვითარცა შობადისათა: (25) ნუ გამოხუალთ აგარაკებად. და გზათა ნუ ხუალთ. რამეთუ მახვლი მტერთა დაშვებულ არს გარემოჲს:

(26) ასულო ერისა ჩემისაო. მოირტყ ძაძაჲ და გარდაისხ ნაცარი ვითარცა გლოვასა საყუარელისასა ყავ თავისა შენისა თვს ტყებაჲ სატიკვარი. რამეთუ მეყსეულად მოიწიოს თქუენ ზედა უბადოებაჲ: (27) გამოსაცდელად მიგეც შენ შორის ერსა ჩემსა შეყენებულსა. და გულისკმაჲჲჲ. და გამოსცადო შენ გზაჲ მათი: (28) ყოველნი ვე ურჩ არიან და ვლენან დრკულ. ვითარცა რვალი და რკინაჲ ყოველნი ვე განვრწნილ არიან (29) მოაკლდა საბერველი ცეცხლისა გან მოაკლდა ბრპენი ცუდად ჰედს ვეცხლის მჰედელი ვეცხლსა: უკეთურებანი მათნი ვერ დადნეს (30) ვეცხლ გამოუცდელ უწოდეთ მათ. რამეთუ შეურაცხ ყვნა იგინი უფალმან:

7 (1) სიტყუაჲ რომელი იყო იერემიასა მიმართ უფლისა მიერ და თქუა: (2) დადგე ბჰეთა სახლისა უფლისათა. და აღმოიკითხე სიტყუაჲ ესე. და არქუ ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ ყოველმან ჰურიასტანმან. რომელნი შეხუალთ ბჰეთა ამათ თაყუანისცემად უფლისა: (3) ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ ღმერთი ისრაელისაჲ განჰმართენ(ი)თ გზანი თქუენნი და სლვანი თქუენნი. და დაგამკვდრნე თქუენ ამას ადგილსა: (4) ნუ ესავთ თავთა თქუენთა გინა თუ სიტყუათა სიცრუვისათა. რამეთუ მეგრ ვე არაჲ ვე სარგებელ გეყვნენ თქუენ: იტყვან ტაძარი უფლისაჲ. ტაძარი უფლისაჲ არს: (5) უკუეთუ განმართებით განჰმართნეთ გზანი თქუენნი და სლვანი თქუენნი. და ყოფით თუ ჰყოთ სამართალი შორის კაცისა და შორის მოყუსისა მისისა:

f.106v (6) და მსხემსა და ობოლსა და ქურივსა არა ჰმძლავრობდეთ. და სისხლი უბრალოჲ არა დასთხოთ/ ამას ადგილსა. და კუალსა ღმერთთა უცხოთასა არა მიხვდეთ ძვრად თქუენდა: (7) და დაგამკვდრნე თქუენ ამას ადგილსა. ქუეყანასა მას. რომელი მიგეც მამათა თქუენთა საუკუნითგან მიუკუნი სამდე: (8) უკუეთუ ესვიდეთ თავთა თქუენთა სიტყუათა ზედა სიცრუვისათა. რომელთა გან არა რაჲ ირგოთ (9) და იპარვიდეთ. და კაცს ჰკლვიდეთ. და იმრუშებდეთ. და ჰფუცვიდეთ ცილსა. და უკუმევდეთ ბაალსა. და შეუდგეთ კუალსა ღმერთთა უცხოთასა. რომელ არა იცნით. (10) რაჲთა ბოროტი გეყოს თქუენ. და მოხუედით და წარმოსდევით წინაშე ჩემსა სახლსა მას შინა. სადა იგი წოდებულ იყო სახელი ჩემი მას ზედა და სთქუთ განვეშორენით ყოფად ყოველთა საძაგელებათა მათ:

(11) ქუაბ ნუ ავაზაკთა იქმნა სახლი იგი ჩემი. რომელსა ზედა იგი წოდებულ იყო სახელი ჩემი მუნ წინაშე თქუენსა და აწ (მე ესერა ვიხილე. იტყვს უფალი: (12) და) მივედით ადგილსა მას ჩემსა რომელ იყო სელომს. სადა იგი დაგამკვდრე სახელი ჩემი მუნ პირველად. და იხილეთ რაჲ იგი უყავ მას პირისა გან უკეთურებისა ერისა ჩემისა ისრაელისა: (13) აწ რამეთუ ჰყავთ ყოველი ესე საქმც. თქუა უფალმან. და გეტყოდე თქუენ აღვიმსობდი და გეტყოდი თქუენ. და არა ისმინეთ ჩემი გხადოდე თქუენ. და არა კმა მიყავთ მე: (14) და ვყო ამას სახლსა.

tatem, et debilitabuntur in eo patres et filii simul; vicinus et proximus eius peribunt. (22) Sic loquitur Dominus exercituum: Ecce populus venit de aquilone, et gens magna et reges multi surgent a fine terrae, (23) Sagittarii et lancearii; impudens est, et non miserebitur *tui*; vox eorum sicut mare sonabit; cum equis et curribus praeparabunt se velut ignes ad bellum adversum te, filia Sion. (24) Audivimus famam eorum; et dissolutae sunt *nobis* manus nostrae; afflictio apprehendit nos, dolores velut parturientis. (25) Nolite exire ad agros, et *in* viis ne ambuletis, quia gladius inimicorum habitat in circuitu.

(26) Filia populi mei, accinge saccum et effunde cinerem; sicut in luctu dilecti fac propter temetipsum planctum miserabilem, quia repente adveniet super vos infelicitas. (27) Probatorem dedi te in populo meo impedito; et intelleges, et probabis tu viam eorum. (28) Omnes inoboedientes sunt, et ambulat transverse; sicut aes et ferrum omnes corrupti sunt. (29) Defecit sufflatorium ab igne; defecit plumbum. Frustra fabricat argentarius faber argentum; malitiae eorum non *potuerunt* liquefieri. (30) Argentum reprobum vocate eos, quia sprevit illos Dominus.

7 (1) Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino, et dixit: (2) Sta in portis domus Domini, et lege verbum hoc, et dic: Audite verbum Domini, omnis Iudaea, qui ingredimini per portas has ut adoretis Dominum. (3) Sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël; Dirigite vias vestras et gressus vestros, et habitare *faciam* vos in hoc loco. (4) Nolite confidere in vobismetipsis aut in verbis mendacii, quia secundum memetipsum nequaquam proderunt vobis; dicunt: Templum Domini, templum Domini est. (5) Si dirigentes (*lit.* directione) direxeritis vias vestras et gressus vestros, et si facientes (*lit.* factu) feceritis iudicium inter virum et inter proximum eius,

(6) Et advenam et pupillum et viduam non oppresseritis, et sanguinem innocentem non effuderitis in hoc loco, et post deos alienos non ambulaveritis in malum vobis, (7) Et habitare *faciam* vos in hoc loco, in terra illa, quam dedi patribus vestris a saeculo usque ad saeculum. (8) Si confisi sitis in vobismetipsis in (*lit.* super) verbis mendacii, ex quibus nullam utilitatem ceperitis, (9) Et furati sitis et hominem occideritis et moechati sitis et iuraveritis falsum, et tus obtuleritis Baal et secuti sitis post deos alienos, quos nescitis, (10) Ut malum fiat vobis, et venistis, et stetistis coram me in domo illa, ubi invocatum erat nomen meum in ea, et dixistis: Abstinuimus quin fecerimus omnes abominationes illas:

(11) Numquid spelunca latronum facta est domus illa mea, in qua invocatum erat nomen meum ibi coram vobis? Et nunc (ego ecce vidi, dicit Dominus. (12) Et) ite in locum illum meum qui erat in Selom, ubi habitare *feci* nomen meum ibi prius; et videte quid fecerim ei a facie malitiae populi mei Israël. (13) Nunc, quia fecistis omne hoc opus, dixit Dominus, et dicebam vobis: Mane consurgebam et loquebar vobis, et non audistis me, vocabam vos, et non respondistis mihi, (14) Et faciam huic domui, in qua invocatum est

რომელსა ზედა წოდებულ არს სახელი ჩემი მუნ. რომელსა იგი თქუენ ესავთ. და ადგილსა ამას. რომელი მოგეც თქუენ და მამათა თქუენთა. ვითარცა იგი უყავ სელომსა: (15) და განგთხინე თქუენ პირისა გან ჩემისა. ვითარცა განვსთხინე ძმანი თქუენნი. ყოველი ნათესავი ეფრემისი:

(16) და აწ შენ ნუ ილოცავ ერისა ამის თვს. და ნუ მევედრები შეწყალებად მათა. და ნუ თაყუანის სცემ და ნუ მოხუალთ ჩემდა მათ თვს. რამეთუ არა ვისმინო შენი: (17) ანუ არა ჰხედავ რასა იგი იქმან შორის ქალაქთა იუდაასთა და გამოსავალთა იზრუსალემისათა: (18) ძენი მათნი კრებენ შეშასა. და მამანი მათნი აღაგზნებენ ცეცხლსა: დედანი მათნი ზელენ ცმელსა რაათა უქმნენ მსუნევენი ძალთა ცისათა. და უგებდეს საგებელსა ღმერთთა უცხოთა. რაათამცა განმარის/ხეს მე: (19) მე ნუ განმარისხონ. იტყვს უფალი. არამე თავნი თვსნი. რაათა და ჰრცხუნეს პირსა მათსა: (20) ამის თვს ესრე იტყვს უფალი: აჰა ესერა რისხვაჲ ჩემი და გულის წყრომაჲ ჩემი განეფინოს ამას ადგილსა ზედა და კაცთა ზედა და საცხოვართა ზედა და ყოველსა ზედა ხესა ველისასა და ყოველსა ზედა ნაყოფსა ქუეყანისასა და აღატყდეს და არა დაშრტეს:

(21) ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ ღმერთი ისრაჲლისაჲ: რამეთუ მრგულიად დასაწუველნი თქუენნი შეკრიბენ(ი)თ მსხუერპლთა თანა თქუენთა: (22) რამეთუ ვარქუ ვე არა მამათა თქუენთა არცა ვამცენ მათ დღესა მას. რომელსა აღმოვიყვანენ (იგინა) ქუეყანით ეგვპტით. სიტყვსა თვს მრგულიად დასაწუველთაჲსა (და შესაწირავთაჲსა). (23) არამედ ესე სიტყუაჲ ვამცენ მათ და ვარქუ ისმინეთ კმისა ჩემისაჲ. და ვიყო მე თქუენდა ღმრთად და თქუენ იყვნეთ ჩემდა ერად და ვიდოდეთ ყოველთა გზათა ჩემთა. რომელთაცა ვამცენ თქუენ. რაათა კეთილი გეყოს თქუენ: (24) და არა ისმინეს ჩემი. არცა მერჩდა ყური მათი. არამედ ვიდოდეს იგინი ზრახვათა გულისა მათისა უკეთურისათა. და იქმნეს იგინი უკუანა და არა წინა: (25) რომლით დლითგან გამოვიდეს მამანი მათნი ქუეყანით ეგვპტით და ვიდრე აჰა დღემდე. და მიგივლინენ თქუენ ყოველნი მონანი ჩემნი წინაწარმეტყუელნი დღისი. (და) განთიად მივავლინენ:

(26) და არა ისმინეს ჩემი არცა მერჩდეს მე ყურითა მათითა: განიფიცხნეს ქედნი მათნი. (და ძვრსა იქმოდეს) უფროჲს მამათა მათთა: (27) და შენ ჰრქუა მათ სიტყუაჲ ესე. და არა ვე ისმინონ შენი უკმობდე მათ. და არა კმა გიყონ შენ: (28) და ჰრქუა მათ: ამან ნათესავმან რომელმან არა ისმინა კმაჲ უფლისა ღმრთისაჲ. არცა მიიღეს სწავლაჲ. მოაკლდა სარწმუნოებაჲ. და მოეღო პირისა გან მათისა: (29) აღიპარსე თავი შენი. და განაგდე. და აღილე ბაგითა შენითა გოდებაჲ. რამეთუ შეურაცხ გყო უფალმან და განიშოვრა ნათესავი მოქმედი ამათი: (30) რამეთუ ქმნეს ძეთა იუდაასთა ბოროტი წინაშე ჩემსა. იტყვს უფალი. და დასხნეს ბილწნი/ იგი მათნი სახლსა შინა ჩემსა. რომელსა იგი წოდებულ იყო სახელი ჩემი მას ზედა. რაათამცა შეაგინეს იგი:

(31) და აღაშშნეს ბაგინი იგი ტაფეთისაჲ. რომელ არს კეცსა შინა ძისა ენომისსა. დასაწუველად ძეთა და ასულთა მათთა ცეცხლითა. რომელ არა ვაჰცენ მათ. არცა ვიზრახე გულითა ჩემითა: (32) ამის თვს აჰა ესერა დღენი მოვლენან. იტყვს უფალი. და არღარა თქუან მერმე ბაგინი ტაფეთისი და კევი ძისა ენომისი. არამედ კევი მოსრვულთაჲ. და დაეფლნენ ტაფ(ეთ)ს შინა. რამეთუ არა იყოს მათა ადგილი: (33) და იყვნენ მკუდარნი ამის ერისანი საჰმლად მფრინველთა ცისათა და მკეცთა ქუეყანისათა. და არა ვინ იყოს განმაყენებელ: (34) და დაეარღვო ქალაქთა გან იუდაასთა. და გზათა გან იზრუსალემისათა კმაჲ მშუებელთაჲ.

nomen meum ibi, in qua vos confiditis, et loco huic, quem dedi vobis et patribus vestris, sicut feci Selom. (15) Et reiciam vos ■ facie mea, sicut reieci fratres vestros, universum semen Ep'rem.

(16) Et nunc tu noli orare pro populo hoc, et noli me deprecari ut miserear eorum, et noli adorare, et noli venire ad me pro eis, quia non exaudiam te. (17) Numquid non vides quid faciant in civitatibus Iuda et in exitibus Hierosolymae? (18) Filii eorum colligunt lignum, et patres eorum succendunt ignem, mulieres eorum subigunt adipem, ut faciant placentas exercitibus caeli; et offerebant oblationes (*sing.*) diis alienis, ut provocarent me ad iracundiam. (19) Numquid me provocabunt ad iracundiam, dicit Dominus? Nonne semetipsos, ut et confundatur vultus eorum? (20) Propter hoc sic loquitur Dominus: Ecce ira mea et furor meus effundetur super hunc locum, et super homines, et super pecora, et super omnem arborem agri, et super omnem fructum terrae, et succendetur et non exstinguetur.

(21) Sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Quia holocaustomata vestra colligite cum victimis vestris. (22) Etenim locutus sum nequaquam ad patres vestros, neque praecepi eis, in die illa qua eduxi (eos) de terra Aegypti propter verbum holocaustomatum (et sacrificiorum). (23) Sed hoc verbum praecepi eis, et dixi: Audite vocem meam, et ero ego vobis in Deum et vos eritis mihi in populum, et ambulate in omnibus viis meis, quas et mandavi vobis, ut bonum fiat vobis. (24) Et non audierunt me, neque oboedivit *mihi* auris eorum, sed ambulabant illi in cogitationibus cordis sui mali, et facti sunt illi retro et non ante, (25) A qua die egressi sunt patres eorum de terra Aegypti et usque ad hanc diem. Et misi vobis omnes servos meos prophetas per diem, (et) mane misi *eos*.

(26) Et non audierunt me, neque oboedierunt mihi aure sua; induraverunt cervices suas, (et peius operabantur) *quam* patres eorum; (27) Et tu dices eis verbum hoc, et nequaquam audient te; vocabis eos, et non respondebunt tibi. (28) Et dices eis: Haec *est* gens quae non audivit vocem Domini Dei, neque receperunt disciplinam; defecit fides, et ablata est de ore eorum. (29) Tonde caput tuum, et proice, et sume in labio tuo lamentationem, quia despexit *te* Dominus et amovit gentem *quae* facit haec. (30) Etenim fecerunt filii Iuda malum coram me, dicit Dominus, et posuerunt abominationes (*lit.* pollutiones) illas suas in domo mea, in qua invocatum erat nomen meum in ea, ut polluerent eam.

(31) Et aedificaverunt altare illud Tap'et', quod est in valle filii Enom, ut comburerent filios et filias suas *in* igne; quod non praecepi eis, neque cogitavi *in* corde meo. (32) Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, nec iam dicent rursus: 'Altare Tap'et' et 'Vallis filii Enom', sed: 'Vallis interfectorum'; et sepelientur in Tap'et', quia non erit eis locus. (33) Et erunt cadavera huius populi in escam volucris caeli et bestiis terrae, et nemo erit *qui* prohibeat. (34) Et tollam de civitatibus Iuda et de viis Hierosolymae vocem

კმაჲ მოხარულთაჲ. კმაჲ სიძისაჲ და კმაჲ სძლისაჲ. რამეთუ უდაბნოჲ იყოს ქუეყანაჲ:

8 (1) მას ჟამსა შინა. იტყვს უფალი. გამოიხუენენ ძუალნი მეფეთა იუდაჲს-
თანი. და ძუალნი მთავართა მათიანი. და ძუალნი მღდელთანი. და ძუალნი
წინაწარმეტყუელთანი. და ძუალნი მკუდართა იჰრუსალემისათანი სამარეთა გან
მათა: (2) და განკმენ იგინი წინაშე მზისა და წინაშე მთოვარისა და წინაშე
ყოველთა ვარსკულავთა და წინაშე ყოველთა ძალთა ცისათა. რომელ შეიყ-
უარნეს. და რომელთა ჰმონებდეს. და რომელთასა კუალსა შეუდგეს. და რომ-
ელთა ერჩდეს. და რომელთა თაყუანის სცეს მათ არა შეიკრიბნენ იგინი არცა
დაეფლნენ. (არამედ) საკიცხელად იყვნენ პირსა ზედა ქუეყანისასა: (3) რამეთუ
ალირჩიეს მათ სიკუდილი ვიდრე ცხორებასა. და საწადელ იყო სიკუდილი
უფროჲს ცხორებისა ყოველთა ნეშტთა. რომელნი დაშთომილ იყვნენ ნათესავისა
მის გან უკეთურისა (ყოველსა ადგილსა). სადაცა განვიშოვრნე იგინი მუნ. იტყვს
უფალი ძალთაჲ: (4) და სთქუა მათა მიმართ ესრე იტყვს უფალი ანუ რომელ
იგი დაეცის. არლარა ნუ აღდგისა ანუ რომელმან მიაქციის. არლარა ნუ მოაქ-
ციისა: (5) რაჲსა თჳს მიაქცია ერმან ჩემმან ესრე. / და იჰრუსალემმან მიქცევითა
ლირბებისაჲთა. და დაემტკიცნეს იგინი გონებათა შინა მათთა. და არა ინებეს
მოქცევაჲ:

f.108r

(6) ყური მოყავთ და ისმინეთ არა ესრე იტყოდინა არა არს კაცი მონან-
ული უკეთურებისა გან თჳსისა. რომელმანმცა თქუა რაჲ მიყოფი(ე)ს. არა
მოაკლო მორბედმან სრბისა გან თჳსისა. ვითარცა ცხენმან ოფ(ლ)იერმან კვეი-
ლსა შინა მისსა (7) და მთიებმან ცასა შინა იცნა ჟამი თჳსი გურიტმან და
მერცხალმან და მჭურინავმან (და) ველისა სირთა დაისწავლნეს ჟამნი მოსლვისა
მათისანი. ხოლო ერმან ჩემმან არა გულისკმაყვნა სამართალნი უფლისანი:
(8) ვითარ იტყვთ ვითარმედ ბრძენ ვართ ჩუენ. და შჯული უფლისაჲ არს ჩუენ
თანა ცუდად იყო ნაწილი იგი სიცრუვისაჲ მწიგნობართა: (9) ჰრცხუნენა ბრძე-
ნთა. და შესულბეს. და დამედგრეს. რამეთუ სიტყუაჲ უფლისაჲ შეურაცხყვეს:
რაჲ მე სიბრძნე არს მათ თანა (10) ამის თჳს მივსცნე ცოლნი მათნი სხუთთა. და
აგარაკნი მათნი უცხოთა მკვდრთა. რამეთუ კნინით მათითგან მიღიდადმდე
ყოველნი მიტრიონებდეს ანგაპრებასა: წინაწარმეტყუელით მათითგან და ვიდრე
მღდელა(დ)მდე ყოველი იქმს უშჯულოებასა:

(11) და განჰკურნებდეს შემუსრვილებასა ასულისა ერისა ჩემისასა შეურა-
ცხებად ჩემდა. და თქუეს მშვდობა. მშვდობა. და არა არს მშვდობა: (12) ჰრცხ-
უნენა რამეთუ ყვეს საძაგელი. და ესრეცა სირცხვლითა არა ვე ჰრცხუნენა. და
კდემულებაჲ არა გულისკმაყვეს: ამის თჳს დაეცნენ დაცემულთა თანა და
ჟამსა ძიებისა მათისა(სა) მოუძღურდენ. თქუა უფალმან: (13) და შეჰკრებდენ
ნაყოფთა მათთა. თქუა უფალმან. არა არს ყორძენი ვენაგებასა. და არა არს ლელჳ
ლელუებასა. და ფურცელი დაცვა: რომელ იგი მივეც მათ გარაწარჰკდა (მათ):
(14) აწ ჩუენ რაჲსა ესხ(დ)ეთ შეკერბით და შევიდეთ ქალაქებსა მას ძნელსა. და
შევცვეთ მუნ. რამეთუ უფალმან ღმერთმან შეგუთხინა ჩუენ. და გუასუა ჩუენ
წყალი სიმწარისაჲ. რამეთუ ვცოდეთ წინაშე მისა: (15) შევეკერბით მშვდობად.
და არა იყო კეთილი. ჟამად ლხინებისად. და აჰა ესერა ურვაჲ:/

f.108v

(16) დანით გუესმეს კმაჲ სიმრავლისაჲ ჰუნეთა მისთაჲ კმისა გან კვეილისა
აღმვედრებულთა ჰუნეთა მისთასა შეიძრას ყოველი ქუეყანაჲ. და მოვიდეს. და
მოჰამოს ქუეყანაჲ და სავსებაჲ მისი. ქალაქი და მკვდრნი მისნი: (17) რამეთუ

delectantium, vocem laetantium, vocem sponsi et vocem sponsae, quia desertum erit terra.

8 (1) In illo tempore, dicit Dominus, eicient ossa regum Iuda et ossa principum eorum, et ossa sacerdotum, et ossa prophetarum, et ossa mortuorum Hierosolymae, de sepulcris eorum. (2) Et arescent illa ante solem et ante lunam et ante omnes stellas et ante omnes exercitus caeli, quos dilexerunt, et quibus serviebant, et post quos secuti sunt, et quibus oboedierunt, et quos adoraverunt eos; non colligentur illa, neque sepelientur, (sed) in derisionem erunt super faciem terrae. (3) Etenim elegerunt illi mortem *magis* quam vitam, et desiderabilis erat mors plus *quam* vita omnibus reliquiis, qui supererunt de gente illa mala, (in omni loco) ubi removebo illos ibi, dicit Dominus exercituum. (4) Et dices ad eos: Sic loquitur Dominus: Numquid qui cadit, non iam numquid resurgit, aut qui se avertit, non iam numquid revertitur? (5) Quare se avertit populus meus sic et Hierosolyma aversione impudentiae, et indurati sunt in cogitationibus suis, et noluerunt reverti?

(6) Aurem praebete et audite. (Nonne sic dicent): Non est homo quem paeniteat malitiae suae, qui dicat: Quid feci? Non detraxit cursor *aliquid* de curso suo, sicut equus sudans in hinnitu suo. (7) Et aurora in caelo cognovit tempus suum; turtur et hirundo et libella (et) agri passerres didicerunt tempora adventus sui; populus autem meus non intellexit iudicia Domini. (8) Quomodo dicitis: Quoniam sapientes sumus nos, et lex Domini est nobiscum? Frustra erat pars illa mendacii scribis. (9) Confusi sunt sapientes, et obstupuerunt et desidia se dederunt, quia verbum Domini spreverunt. Quae sapientia est apud eos? (10) Propter hoc dabo uxores eorum aliis, et agros eorum alienis heredibus, quia a minimo eorum usque ad maximum omnes applicabant se avaritiae, a propheta eorum et usque ad sacerdotem omnis facit iniquitatem.

(11) Et sanabant contritionem filiae populi mei ad despicionem meam, et dixerunt: Pax, pax, et non est pax. (12) Confusi sunt quia fecerunt abominationem; et sic quoque confusione nequaquam confusi sunt, et ruborem non intellexerunt. Propter hoc cadent cum lapsis, et in tempore visitationis suae debilitabuntur, dixit Dominus. (13) Et colligent fructus suos, dixit Dominus; non est uva in vineis, et non est ficus in ficulneis, et folium decidit; quod dedi eis praeteriit (eos). (14) Nunc nos quare sedebimus? Congregamini, et ingrediemur civitates illas munitas, et irruemus illuc, quia Dominus Deus iniecit nos, et potavit nos aqua amaritudinis, quia peccavimus coram eo. (15) Congregati sumus ad pacem, et non erat bonum, ad tempus levationis, et ecce angor.

(16) A Dan audiemus vocem multitudinis equorum eius; a voce hinnitus militarium equorum eius commovebitur omnis terra; et veniet et devorabit terram et plenitudinem eius, civitatem et habitatores eius. (17) Etenim ecce ego

აჰა ესერა მე მოვაგვლინ(ნ)ე თქუენ ზედა გუელნი მომსრველნი. რომელთა მიმართ არა არს სახრვა. და გიკბენდენ თქუენ. იტყვს უფალი: (18) უკურნებელსა სალ-
მობით—ურთ გულთა თქუენთა განცოფებულთა: (19) აჰა ესერა კმა დაღადე-
ბისაჲ ასულისა ერისა ჩემისა ქუეყანით შორით: არა ნუ არსა უფალი სიონს. ანუ
მეუფე მისი არა ნუ არსა მუნ: რაჲსა თვს განმარისხნეს მე კერპებითა მათითა
და ცუდთა მათ გან უცხოთა: (20) წარკდა მკაჲ და დაესრულა ლეწვაჲ. და ჩუენ
ვერ განვერნეთ:

(21) შემუსრვასა ზედა ასულისა ერისა ჩემისასა შევიმუსრე დაგბნელდი
შესულგებითა: მძლეს მე სალმობათა ვიფარცა შობადისათა: (22) ნუმცა მკურის—
კევი არა არსა გალაღ(ს). ანუ მკურნალი არა არსა მუნ: რაჲსა მე არა იყო
კურნება ასულისა თვს ერისა ჩემისა:

9 (1) ვინ სცეს თავსა ჩემსა წყალი. და თუალთა ჩემთა წყაროჲ ცრემლისაჲ.
და ესტიროდი ერსა ამას დღე და ღამე. წყლულთა ასულისა ერისა ჩემისათა:
(2) ვინ მცეს უდაბნოსა ზედა საყოფელი მცირედ(ი). და დაუტეო ერი ესე ჩემი.
და წარვიდე მათ გან. რამეთუ ყოველნი იმრუშებენ. კრებული უწყსოთაჲ:
(3) და განიმზადნეს ენანი მათნი ვითარცა მშვლენი. ტყუილი და არა სარწმ-
უნობაჲ: განძლიერდა ქუეყანასა ზედა. რამეთუ უკეთურთა გან უკეთურებაჲ
გამოკდა. და მე არა მიცნეს. იტყვს უფალი: (4) კაცად—კაციდი მოყუსისა
თვსისა გან ეკრძაღეთ. და ძმათა თვსთა ნუ ესავთ. რამეთუ ყოველი ძმა ტყუი-
ლით ტყუოდის. და ყოველი მეგობარი ზაკუვით ვიდოდის: (5) კაცად—კაციდი
მიყუარსა თვსსა ეკიცხედეს ქეშმარიტსა (არა) ეტყოდინ: უსწავიეს ენასა მათსა
სიტყუაჲ სიცრუვისაჲ მოჰხუეკდეს და არა მოაკლდეს/ დართვად:

f.109r

(6) აღნადგინები აღნადგინებსა ზედა და ზაკუვაჲ ზაკუვასა ზედა: არა ინებეს
ცნობად ჩემდა. თქუა უფალმან: (7) ამის თვს ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ: აჰა
ესერა მე განვაკურნე იგინი. და განვცადნე იგინი. რამეთუ რაჲ ვყო პირისა გან
უკეთურებისა ასულისა (ერისა) ჩემისაჲსა: (8) ისარ მწყლველ არს ენაჲ მათი.
მზაკუვარ არიან სიტყუანი პირისა მათისანი: მოყუასსა თვსსა ეტყვნ მშვდობასა.
და გულსა შინა თვსსა დაიდვის მტერობაჲ: (9) არა მე ძიება ვყო ამას ზედა.
იტყვს უფალი. ანუ შორის ერსა ესე—მღევანსა არა ნუ იძიოსა შური სულმან
ჩემმან: (10) მთასა ზედა აღიღეთ კმა ტირილისაჲ. და გზათა ზედა უდაბნოჲსათა
გოდებაჲ. რამეთუ მოაკლდეს არა ყოფისა გან კაცთა მავალთაჲსა: არა ისმა მუნ
კმაჲ პირუტყუთაჲ: მფრინველთა გან ცისათა მი—საცხოვრადმდე შესულბეს და
წარწყმდეს:

(11) და მისცე იზრუსაღემი წარსატყუენველად და საყოფლად ვეშაბთა.
და ქალაქნი იუდაჲსნი დაესხნე განსარყუნელად უმკვდროებად: (12) ვინ არს
კაც ბრძენ. და გულის—კმა—ყავნ ესე და რომლისა თანა იყოს სიტყუაჲ პირ(ი)სა
უფლისაჲ. ვითხარნ თქუენ. რომლისა თვს იგი წარწყმდა ქუეყანაჲ. და იტევა
ვითარცა უდაბნოჲ არა მიმავალთა გან მისთა: (13) და მრქუა მე უფალმან
დატევებისა თვს შჯულისა ჩემისა. რომელ მივეც წინაშე პირსა მათსა. და არა
ესმა კმაჲ ჩემი. და არა ვიდოდეს მას შინა: (14) არამედ ვიდოდეს იგინი კუალთა
ნებისა (გულისა) მათისა უკეთურისათა. და კუალსა კერპთასა. რომელ ასწ-
ავლნეს მამათა მათთა: (15) ამის თვს ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ ღმერთი ისრა-
ელისაჲ: აჰა ესერა მე ვაჭამო მათ ურვაჲ. და ვასუა მათ წყალი სიმწარისაჲ:

(16) და განვაბნინე იგინი შორის წარმართთა. რომელ არა იცნოდეს (მათ და)
მამათა მათთა. და მოვაგვლინო მათ ზედა მახვლი. ვიდრემდის არა აღვცადნე იგინი

mittam super vos serpentes mortiferos, contra quos non est incantatio, et mordebunt vos, dicit Dominus, (18) *Morsu* insanabili cum dolore in cordibus vestris rabidis. (19) Ecce vox clamoris filiae populi mei de terra longinqua. Numquid non est Dominus in Sion, aut rex eius numquid non est ibi? Quare ad iracundiam provocaverunt me propter idola sua et propter vanitates illas alienas? (20) Transiit messis, et finita est tritura, et nos non *poterimus* salvi fieri.

(21) Super contritione filiae populi mei contritus sum; obscuratus sum stupefactione; praevaluerunt mihi dolores velut parturientis. (22) Numquid resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi? Quare non erat sanatio propter filiam populi mei?

9 (1) Quis dabit capiti meo aquam, et oculis meis fontem lacrimarum (*sing.*)? Et plorabo populum hunc die et nocte, vulneratos filiae populi mei. (2) Quis dabit *mihi* in deserto habitationem parvam, et derelinquam populum hunc meum, et abibo ab eis? Quia omnes moechantur, congregatio inordinatorum. (3) Et paraverunt linguas suas sicut arcus; mendacium, et non fides, confortatum est super terram, quia a malis malitia egressa est, et me non cognoverunt, dicit Dominus. (4) Unusquisque a proximo suo custodite vos, et in fratribus vestris (*lit. suis*) nolite confidere, quia omnis frater decipiens (*lit. deceptione*) decipiet, et omnis amicus in dolo ambulabit. (5) Unusquisque dilectum suum deridebit; verum <non> dicent; didicerunt linguae eorum verbum mendacii. Cumulabant, et non cessaverunt addere

(6) Fenus super fenus et dolum super dolum; noluerunt cognoscere me, dixit Dominus. (7) Propter hoc sic loquitur Dominus exercituum: Ecce ego conflabo illos, et probabo illos. Quid enim faciam a facie malitiae filiae (populi) mei? (8) Sagitta vulnerans est lingua eorum; dolosa sunt verba oris eorum, proximo suo loquitur pacem, et in corde suo ponit inimicitiam. (9) Nonne visitabo super hoc, dicit Dominus, aut in populo huiusmodi numquid non ulciscetur anima mea? (10) Super montem sumite vocem fletus et super vias deserti lamentationem, quia defecerunt propterea quod non sunt homines *qui* ambulent. Non audita est ibi vox animalium; a volucribus caeli usque ad pecora obstupuerunt et perierunt.

(11) Et dabo Hierosolymam in captivitatem et in habitationem draconum, et civitates Iuda ponam in destructionem, in non-habitationem. (12) Quis est homo sapiens, et hoc intellegat? Et *is* apud quem erit verbum oris Domini. narret vobis, quare perierit terra et relictas sit sicut deserta, *quia* non sunt *qui* ambulent in ea? (13) Et dixit mihi Dominus: Propter derelictionem legis meae, quam dedi coram facie eorum, et non audierunt vocem meam, et non ambulabant in ea; (14) Sed ambulabant illi post voluntatem <cordis> sui mali, et post idola quae docuerunt *illos* patres eorum. (15) Propter hoc sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Ecce ego cibabo eos angore, et potabo eos aqua amaritudinis.

(16) Et dispergam eos in gentibus quas non noverunt <illi et> patres

f.109v მას შინა: (17) ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ გულისცმაჲყავთ და მოჰხადეთ მტირალთა. და მოვიდედ და მეცნიერთა დედათა მიავლინეთ. და შეგასხმიდენ (და) ადრე ყვედ/ (18) და აღილედ თქუენ ზედა გოდებაჲ გარდამოსთხვედედ თუალნი თქუენნი ცრემლთა. და წამნი თქუენნი გამოადინებედ წყალსა: (19) რამეთუ კმაჲ საწყალობელი ისმა სიონს ვითარ დავგლახაკენით გურცხუენა ფრიად. რამეთუ დაუტევეთ ქუეყანაჲ ჩუენი. და განესთხინით საყოფელნი ჩუენნი: (20) ისმინეთ აწ. დედანო. სიტყუაჲ ღმრთისაჲ. და შეიწყნარნედ ყურთა თქუენთა სიტყუანი პირისა ჩემისანი და ასწავეთ ასულთა თქუენთა კმაჲ ტკივილისაჲ. და დედაკაცმან მოყუასა თჳსსა გოდებაჲ:

(21) რამეთუ შთაგიკდა სიკუდილი სარკუმლებით თქუენით შეკდა ქუეყანად თქუენდა მოსპოლვად ჩივლთა გარემოჲს. და ჰაბუკთა უბნებთა გან სიკუდილითა: (22) ესრე იტყვს უფალი და იყვნენ მკუდარნი კაცთანი საყრტიობელ პირსა ზედა ველთა ქუეყანისა თქუენისათა. (და ვითარცა თივაჲ უკუანა მთიბელისა). და არა ვინ იყოს შემკრებელ: (23) ესრე იტყვს უფალი ნუ იქადინ ბრძენი სიბრძნითა თჳსითა. ნუცა იქადინ ძლიერი ძალითა თჳსითა. და ნუ იქადინ მდიდარი სიმდიდრესა ზედა თჳსსა: (24) არამედ ამას ზედა იქადოდენ. რომელ იგი იქადოდის. გულისცმისყოფასა და ცნობასა ჩემსა. რამეთუ მე ვარ უფალი. რომელმან ვყვი წყალობაჲ და განკითხვაჲ და სიმართლჳ ქუეყანასა ზედა. რამეთუ ამით შინა არს ნებაჲ ჩემი. იტყვს უფალი: (25) აჰა ესერა დღენი მოვლენან. იტყვს უფალი. და აღხილვა ვყო ყოველთა ზედა წინადაცუეთილთა წინადაცუეთილებჲჲ მათი:

(26) ეგვბტელთა ზედა. და ჰურიასტანსა ზედა. და ედომსა ზედა. და ძეთა ზედა ამონისთა. და ძეთა ზედა მოაბისათა. და (ყოველთა) ზედა წინამოკუეცილთა პირით კერძო მათით. რომელნი დამკვდრებულ არიან უდაბნოსა. რამეთუ ყოველნი წარმართნი წინადაუცუეთიელ არიან. და ყოველი სახლი ისრაელისაჲ წინადაუცუეთიელ არიან გულისათა მათითა:

10 (1) ისმინეთ სიტყუაჲ. რომელ თქუა უფალმან თქუენ ზედა. სახლო ისრაელისაჲ: (2) ესრე იტყვს უფალი მსგავსად გზათა წარმართთა გებრ ნუ ისწავებთ. და სასწაულთა გან ცისათა ნუ გეშინინ. რამეთუ ეშინის მათ პირისა გან მათისა: (3) რამეთუ შჯული წარმართთაჲ ცუდ არს/ ძელი მადნარისა გან მოკუეთილი. ქმნული ხურომსაჲ. (4) და შებერილი ოქრომთა და ვეცხლითა შემკობილ არიან კუერთა და სამშუტლებითა დაამტკიცნეს იგინი. რაჲთა არა შეიძრნენ: (5a) ვეცხლი გამოტორანტოსებული არს. და არა ვიდოდის:

f.110r (9) ვეცხლი დასხმული თარშით მოღებული. ოქროჲ მოფათი. კელთა ოქროჲს მჭედელთა. ქმნული კელოვანთაჲ ყოველი იაკინთი და ძოწეული შეჰმოსიან მათ: (5b) აღებით აღიხუნიან იგინი. რამეთუ ვერ ვლენედ: ნუ გეშინინ მათა. რამეთუ ბოროტი ვერ გიყონ. და კეთილი არს ეჲ არა მათ თანა: (6) ვინ მე არს მსგავს შენდა. უფალო დიდ ხარ შენ. და დიდ არს სახელი შენი ძალისა შენისა გან: (7) ვის მე არა ეშინოდის. მეუფეო წარმართთაო. რამეთუ შენდა შუენის თაყუანისცემაჲ. რამეთუ ყოველთა შორის ბრძენთა წარმართთასა. და შორის მეუფეთა მათთა ვინ იყოს მსგავს შენდა. უფალო: (8) და ერთბამად უგულისცმო იქმნნენ და უგუნურ იქმნნენ. რამეთუ მოძღურებაჲ ამათაჲ არს მათ შორის ძელი არს:

(9) ვეცხლი ჰედილი თარშით მოღებული. და ოქროჲ სოფერით. ქმნული ხურომსაჲ. და კელთა ოქროჲს მჭედელთაჲ იაკინთი და ძოწეული: სამოსელი

eorum, et mittam super eos gladium, donec exprobrem eos in illo. (17) Sic loquitur Dominus exercituum: Intellegite et vocate lamentatrices, et veniant; et *ad* sapientes mulieres mittite, et laudabunt *vos* (et) cito faciant, (18) Et assumant super vos lamentum: profundant oculi vestri lacrimas, et palpebrae vestrae defluant aquā. (19) Etenim vox miserabilis audita est in Sion: Quomodo pauperes facti sumus, confusi sumus valde? Quia dereliquimus terram nostram et reiecimus habitationes nostras. (20) Audite nunc, mulieres, verbum Dei, et accipiant aures vestrae verba oris mei, et docete filias vestras vocem doloris, et mulier *doceat* proximum suum lamentum.

(21) Etenim descendit vobis mors de fenestris vestris; ingressa est terram vestram ut interficiat parvulos in circuitu et iuvenes de plateis morte. (22) Sic loquitur Dominus: Et erunt cadavera hominum in formidinem(?) super faciem camporum terrae vestrae, (et sicut foenum post mensem), et nemo erit *qui* colligat. (23) Sic loquitur Dominus: Ne gloriatur sapiens in sapientia sua, nēque gloriatur fortis in fortitudine sua, et ne gloriatur dives in divitiis suis; (24) Sed in hoc gloriatur qui gloriatur, scire et nosse me, quia ego sum Dominus, qui facio misericordiam et iudicium et iustitiam super terram; in his enim est voluntas mea, dicit Dominus. (25) Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et visitationem faciam super omnes circumcisos circumcisionis eorum:

(26) Super Aegyptios, et super Iudaeam, et super Edom, et super filios Amon, et super filios Moab, et super (omnes) quibus tondetur cincinnus a facie eorum, qui habitant in deserto; nam omnes gentes incircumcisae sunt, et omnis domus Israël incircumcisi sunt corde suo.

10 (1) Audite verbum, quod dixit Dominus super vos, o domus Israël. (2) Sic loquitur Dominus: Secundum vias gentium nolite discere; et a signis caeli nolite timere, quia timent illae coram facie eorum. (3) Etenim lex gentium vana est; lignum de silva praecisum, opus artificis, (4) Et conflatum. Auro et argento *idola* ornata *sunt*; malleo et clavis firmarunt illa, ne moverentur. (5a) Argentum incisum est; et non ambulabit.

(9) Argentum fustum de T'arši adlatum, aurum Mop'at' *in* manibus aurificum; opus artificum omne; hyacinthum et purpuram induunt illi eis. (5b) Tollentes (*lit.* sublatione) tollunt ea, quia non *possunt* ambulare. Ne timeatis ea, quia malum non *poterunt* facere vobis, et bonum nequaquam est apud ea. (6) Quisnam est similis tui, Domine? Magnus es tu, et magnum est nomen tuum a fortitudine tua. (7) Quisnam non timebit te, o rex gentium? Te enim decet adoratio. Etenim inter omnes sapientes gentium et inter reges eorum quis erit similis tui, Domine? (8) Et simul inintellegentes fient et stulti fient, quia doctrina vanitatum est in eis; lignum est,

(9) Argentum incusum de T'arši adlatum, et aurum de Sop'er; opus artificis et manuum aurificum; hyacinthus et purpura indumentum eorum; opus

მათი. საქმეც მეცნიერებისაჲ ყოველი ვე: (10) ხოლო უფალი ჭეშმარიტ არს ღმერთი. ღმერთი ცხოველ და მეუფე საუკუნე: გულისწყრომისა მისისა გან შეიძრა(ს) ქუეყანაჲ. და ვერ დაუთმონ ნათესავთა მკისნვარებასა მისსა: (11) ესრე ჰრქუათ მათ ღმერთთა რომელთა ცაჲ და ქუეყანაჲ არა შექმნეს. წარწყმდელ იგინი ქუეყანისა გან. და ქუეშე ცასა ამას: (12) უფალმან რომელმან შექმნა ქუეყანაჲ ძალითა თვისითა. მან აღმართა სოფელი სიბრძნითა თვისითა. და გულისკმითა თვისითა გარდაართხა ცაჲ: (13) ვჰა სცის მან. სიმრავლესა წყალთასა ზეცად. და აღმოიყვანნა ღრუბელნი დასასრულით ქუეყანისაჲთ: ელვანი წჳმად შექმნნა. და გამოიყვანნა ქარნი საუნჯეთა გან მისთა:

f.iiiov

(14) განცოფნა ყოველი კაცი მეცნიერებისა გან. და ჰრცხუნნა ყოველსა ოქროსს/მჭედელსა ქანდაკებულთა ზედა მისთა. რამეთუ ნაცილად შებერა არა არს სულ მათ თანა: (15) ცულ არიან ნაქმნევენი იგი საკიცხელნი. ჟამსა აღზილვისა მათისასა წარწყმდენ: (16) არა არს ესეცითარი ნაწილი იაკობისი. არამედ რომელმან დაჰბადა ყოველი. იგი თავადი ნაწილ არს მისა. და ისრაელი კუერთხ მკვდრობისა მისისა. უფალ ძალთა არს სახელი მისი: (17) შეკრიბა გარემოს ძალი შენი. დამკვდრებულო რჩეულთა შორის. (18) რამეთუ ესრეთ იტყვს უფალი მე დავაბრკოლნე დამკვდრებულნი ამის ქუეყანისანი ქირითა. და ვაჭირო მათ რაჲთა ემხილოს იზოგა:

(19) ვაჲ შემუსრვასა ზედა თქუნესა საღმობიერ არს წყლულებაჲ ეგე შენი: და მე ვთქუ ნანდულ ვე წყლულებაჲ იგი ჩემი არს. და მეწია მე: (20) კარავი ჩემი დაგლახანა და წარწყმდა. და ყოველნი ეზონი ჩემნი განიპნეს. შვილნი ჩემნი და საცხოვარი ჩემი განკდეს ჩემ გან. არლარა არს ადგილ მერმე კარვისა მის ჩემისა და ადგილი ეზოთა ჩემთაჲ: (21) რამეთუ მწყემსნი უგუნურებდეს. და უფალი არა მოიძიეს ამის გან არა გულისკმაყო ყოველმან სამწყსომან მათმან. არამედ განიბნინეს: (22) ვჰაჲ სმენისაჲ აჰა ესერა მოიწვეის. და ძრვაჲ დიდი ქუეყანით ჩრდილოჲთ დასხმად ქალაქთა იუდაჲსთა განსარყუნელად და საბუდებელად სირთა: (23) უწყი. უფალო. რამეთუ არა კაცისა გან არს გზაჲ მისი. არცა კაცი ვიდოდის და განჰმართოს გზაჲ მისი. და წარემართნენ სლვანი მისნი:/

f.iiiii

(24) გუსწავლენ ჩუენ. უფალო. (გარნა) განკითხვით. და ნუ გულისწყრომით. რაჲთა არა შეგუამცირნე ჩუენ: (25) გარდაასხ რისხვაჲ შენი წარმართთა ზედა. რომელთა არა გიციან შენ. და მეუფეთა ზედა რომელთა სახელსა შენსა არა ჰხადეს. რამეთუ შეჭამეს იაკობი და აკასრულეს. და საძოვარი მისი მოაოკრეს:

11

(1) სიტყუაჲ რომელი იყო იერემიასა მიმართ უფლისა მიერ და თქუა: (2) ისმინენ(ი)თ სიტყუანი ამის შჯულისანი. და ეტყოდი ყოველთა მიმართ კაცთა იუდაჲსთა და მკვდრთა მიმართ ისრაულისაჲსთა: (3) და ჰრქუა მათ ესრეთ იტყვს უფალი ღმერთი ისრაელისაჲ: წყეულ იყავნ კაცი იგი. რომელმან არა ისმინნეს სიტყუანი ამის შჯულისანი (4) რომელ ვამცენ მამათა თქუნთა ღდესა მას. რომელსა აღმოვიყვანენ იგინი ქუეყანით ეგვპტით. საკუმილისა გან რკინისაჲსა. და ვარქუ ისმინეთ ვმისა ჩემისაჲ. და ყავთ ყოველი. რაჲცა მე ვამცნო თქუნ: და მე ვიყო თქუნდა ღმრთად. და იყვნეთ თქუნ ჩემდა ერად: (5) რაჲთა დავამტკიცო ფიცი იგი ჩემი. რომელ ვეფუცე მამათა თქუნთა. მიცემად მათა ქუეყანაჲ. რომელსა გამოსდის სძე და თაფლი ვითარცა ღღეც ესე: და მე მიუგეღ. ვთქუ იყავნ უფალო:

(6) და მრქუა მე უფალმან ქადაგებდ სიტყუათა ამათ ქალაქთა შინა იუდაჲსთა და გარემო ისრაულისაჲსა. და იტყოდნ ისმინენ(ი)თ სიტყუანი ამის შჯუ-

scientiae omne. (10) Dominus autem verus est Deus, Deus vivens et rex aeternus. A furore eius commovebitur terra, et non *poterunt* sustinere nationes indignationem eius. (11) Sic dicetis illis: Dii qui caelum et terram non fecerunt, pereant illi de terra et sub caelo hoc! (12) Dominus qui fecit terram in fortitudine sua, ille erexit mundum in sapientia sua, et intellectu suo extendit caelum, (13) Vocem dat ille multitudini aquarum ad caelum, et elevavit nubes a fine terrae; fulgura in pluviam fecit, et eduxit ventos de thesauris suis.

(14) Stultus factus est omnis homo a scientia, et confusus est omnis aurifex in sculptilibus suis, quia falsum conflavit; non est spiritus apud ea. (15) Vana sunt opera illa deridenda; in tempore visitationis suae peribunt. (16) Non est huiusmodi pars Iacob, sed qui creavit omne ille ipse pars est ei, et Israël virga hereditatis eius; Dominus exercituum est nomen eius. (17) Congregavit in circuitu exercitum tuum, o habitans inter electos; (18) Etenim sic loquitur Dominus: Ego offendere *faciam* habitatores huius terrae in afflictione, et affligam eos ut convincantur; inventum est.

(19) Vae super contritione vestra; dolorosum est vulnus istud tuum. Et ego dixi: Plane vulnus illud meum est, et attigit me. (20) Tabernaculum meum pauper factum est et periit, et omnes aulae meae scissae sunt. Filii mei et pecora mea (*sing.*) exierunt a me: nec iam est rursus locus tabernaculi illius mei, et locus aularum mearum. (21) Etenim pastores stulti fiebant, et Dominum non quaesiverunt: propter hoc non intellexit omnis grex eorum, sed dispersi sunt. (22) Vox auditionis ecce pervenit et commotio magna de terra aquilonis, ut ponat civitates Iuda in destructionem et in nidificium passerum. (23) Scio, Domine, quia non ab homine est via eius, neque vir ambulabit et diriget viam suam et prosperabuntur gressus eius.

(24) Doce nos, Domine, (verumtamen) in scrutatione, et non in furore, ne deminuas nos. (25) Effunde iram tuam super gentes, quae non cognoscunt te, et super reges, qui nomen tuum non invocaverunt, quia devoraverunt Iacob et consumpserunt, et pascuum eius vastaverunt.

11 (1) Verbum quod factum est ad Ieremiam a Domino, et dixit: (2) Audite verba huius legis, et loquēris ad omnes viros Iuda et ad habitatores Hierosolymae; (3) Et dices eis: Sic loquitur Dominus Deus Israël: Maledictus sit homo ille, qui non audierit verba huius legis, (4) Quam praecepi patribus vestris in illa die, qua eduxi eos de terra Aegypti, de fornace ferri, et dixi: Audite vocem meam, et facite omne quod ego praecipiam vobis; et ego ero vobis in Deum, et eritis vos mihi in populum, (5) Ut confirmem iuramentum illud meum, quod iuravi patribus vestris, daturum *me* eis terram, in qua fluit lac et mel, sicut dies haec. Et ego respondi, et dixi: Fiat, Domine.

(6) Et dixit mihi Dominus: Praedica verba haec in civitatibus Iuda et

ლისა(ნი). და ყვენ(ი)თ იგინი: (7) რამეთუ წამებით ვწამე მამათა თქუნთა დღესა მას. რომელსა აღმოვიყვანენ იგინი ქუეყანით ეგვპტით. და მოაქადლედმდე: აღვიმსთობდი და უწამებდ და ვეტყოდე: ისმინეთ კმისა ჩემისაჲ. (8) და არა ისმინეს. და არა მოყვენეს ყურნი მათნი. და ვიღოდა კაცი განმარჯუებასა გულისა მათისა უკეთურისასა: და მოვაგლინენ მათ ზედა ყოველნი სიტყუანი ამის შჯულისანი. რომელ ვამცენ მათ ყოფად. და არა ყვენეს: (9) და მრქუა მე უფალმან: იპოვა ნახჭი კაცთა შორის იუდაჲსთა და მკვდრთა შორის იცრუსალემისათა: (10) მიაქციეს უშჯულოებასა მამათა მათთა პირველთასა. რომელთა არა ინებეს სმენად სიტყუათა ჩემთაჲ: და აჰა ესერა იგინი ვლენან კუალთა ღმერთთა უცხოთასა მონებად მათა: განაქარვა სახლმან ისრაჲლისამან და სახლმან იუდაჲსმან/ აღთქუმაჲ ჩემი. რომელ აღუთქუ მამათა მათთა:

f.IIIV

(11) ამის თჳს ესრე იტყჳს უფალი: აჰა ესერა მე მოვაგლინო მათ ზედა ძვრი. რომელთა გან ვერ შეუძ(ლ)ონ განრინებად მათ გან: ლალადებდენ ჩემდამო. და მე არა ვისმინო მათი: (12) და წარვიდენ ქალაქნი იუდაჲსნი და მკვდრნი იცრუსალემისანი. და ლალადებდენ ღმერთთა მათ მიმართ. რომელთა იგი უკუმევდეს. და კსნით ვერ იკსნ(ნ)ენ იგინი ჟამთა მათ ჭირისა მათისათა: (13) რამეთუ სწორად რიცხუთა ქალაქთა შენთასა იყვენეს ღმერთნი შენნი. იუდა. და სწორად რიცხუთა გზათა იცრუსალემისათა დაჰმზადენ(ი)თ ბაგინნი სირცხვლის საგებელნი კუმევად ბაალისა: (14) და შენ ნუ ილოცავ ერისა ამის თჳს. და ნუ მევედრები მათ თჳს ლოცვით და თაყუანისცემით. რამეთუ არა ვისმინო მე მათი ჟამსა მას. რომელსა მხადოდიან მე. ჟამსა ჭირისა მათისასა: (15) რად საყუარელმან შენმან შორის სახლსა ჩემსა ქმნა საძაგელი: აღნათქუმეთა ნუ და კორცთა წმიდათა განგყარნენ უკეთურებანი შენნი. ანუ ამით ნუ განერე შენ:

(16) ზეთის ხილად შეუენიერად საგრილად ხილვით: გიწოდა შენ უფალმან სახელი შენი. კმად წინადაცუეთისა აღატყდა ცეცხლი მას ზედა: დიდი ჭირი შენ ზედა: უნდო იქმნნეს რტონი შენნი: (17) უფალმან ძალთამან. რომელმან დაგნერგა შენ. თქუა შენ თჳს ძვრი უკეთურებისა წილ სახლისა ისრაჲლისა და სახლისა იუდაჲსა. რამეთუ ყვეს თავით მათით განრისხებაჲ ჩემი. რაჟამს უკუმევდეს იგინი ბაალს: (18) უფალო გულისკვამიყავ მე. და ვცნა. რამეთუ მაშინ ვე ვიხილენ ზაკულებანი მათნი: (19) ხოლო მე ვითარცა კრავმან უმანკომან. მიგურასა ჩემსა დაკლვად. არა ვაგრძენ: ჩემ ზედა იზრახეს ზრახვაჲ (ბოროტი) და თქუეს: მოვედით და შეურიოთ ძელი პურსა მისსა. და შევემუსროთ იგი ქუეყანით ცხოველთაჲთ. და სახელი მისი არღარა მოვიკსენოთ მერმე: (20) ხოლო შენ უფალო ძალთაო. მსაჯულო სიმართლისაო. გამომცდელო გულთა და თირკუმელთაო. მიხილავსმცა შენ მიერი შურისგებაჲ მათ შორის. რამეთუ შენდამი განვაცხადენ სამართალნი ჩემნი:

f.II2R

(21) ამის თჳს ესრე იტყჳს უფალი კაცთა ზედა ანათოთელთა მეძიებელთა სულისა/ ჩემისათა. რომელნი იტყჳან: არა ჰწინაწარმეტყუელებდე სახელითა უფლისაჲთა. არა თუ მოჰკუდე კელთა შინა ჩუენთა: (22) ამის თჳს ესრე იტყჳს უფალი ძალთაჲ: აჰა ესერა მე ძიება ვყო მათ ზედა: ჭაბუკნი მახვლითა მოისრნენ. და ძენი მათნი და ასულნი მათნი სიყმილითა აღესრულნენ: (23) და არა ვინ იყოს მათგანი დაშთომილ. რამეთუ მოვაგლინო ძვრი მკვდრთა ზედა ანათოთისათა წელსა მას ძიებისა მათისასა:

12

(1) მართალ ხარ შენ. უფალო. და მე მიგიგო შენ. ხოლო სამართალი ვე თქუა შენდამი: რაჲსა თჳს გზაჲ უღმრთოთაჲ წარემართის: განიშუეს ყოველთა.

circum Hierosolimam, et dices: Audite verba huius legis, et facite illa, (7) Quia testans (*lit.* testimonio) testatus sum patribus vestris in die illa, qua eduxi eos de terra Aegypti, et usque ad hanc diem; mane consurgebam et testabar et loquebar: Audite vocem meam. (8) Et non audierunt, et non prae-buerunt aures suas; et ambulabat homo in pravitate (*lit.* rectitudine) cordis sui mali, et misi super eos omnia verba huius legis, quam praecepi eis, ut facerent, et non fecerunt. (9) Et dixit mihi Dominus: Inventa est coniuratio in viris Iuda et in habitatoribus Hierosolymae. (10) Reversi sunt ad iniquitatem patrum suorum priorum, qui noluerunt audire verba mea; et ecce illi vadunt post deos alienos ut serviant eis; rupit domus Israël et domus Iuda pactum meum, quod pepigi *cum* patribus eorum.

(11) Propter hoc sic loquitur Dominus: Ecce ego mittam super eos mala (*sing.*), a quibus non poterunt liberari ab eis; clamabunt ad me, et ego non exaudiam eos. (12) Et abibunt civitates Iuda et habitatores Hierosolymae, et clamabunt ad deos illos, quibus tus offerebant, et salvatione non *poterunt* salvari illi in temporibus illis afflictionis suae; (13) Etenim secundum numeros civitatum tuarum erant dii tui, Iuda, et secundum numeros viarum Hierosolymae parastis altaria *quae* confusionem praebent ut tus offeratis Baal. (14) Et tu noli orare pro populo hoc, et noli deprecari *me* pro eis in oratione et in adoratione, quia non exaudiam ego eos in tempore illo, quo invocabunt me, in tempore afflictionis eorum. (15) Quare dilecta tua in domo mea fecit abominationem? Numquid promissa et carnes sanctae expellent malitias tuas, aut inde numquid salva fies tu?

(16) Olivam pulchram, umbram speciei, vocavit tibi Dominus nomen tuum; ad vocem circumcisionis accensus est ignis in ea; magna afflictio in te; inutiles facti sunt rami tui. (17) Dominus exercituum, qui plantavit te, dixit de te malum pro malitia domus Israël et domus Iuda, quia fecerunt a semetipsis ad irritandum me, cum tus offerrent illi Baal. (18) Domine, *fac* me scire, et cognoscam; etenim tunc quidem vidi dolos eorum. (19) Ego autem sicut agnus innocens, cum ducerent me ad occidendum, non animadverti. Super me cogitaverunt consilium *(malum)*, et dixerunt: Venite, et miscebimus lignum pani eius, et conteremus eum de terra viventium, et nominis eius non iam recordabimur rursus. (20) Tu autem, Domine exercituum, iudex iustitiae, probator cordium et renum, videam a te ultionem inter eos; tibi enim revelavi causas meas.

(21) Propter hoc sic loquitur Dominus ad (*lit.* super) viros Anat'ot' quaerentes animam meam, qui dicunt: Non prophetabis in nomine Domini; alioquin moriēris in manibus nostris. (22) Propter hoc sic loquitur Dominus exercituum: Ecce ego visitabo super eos; iuvenes gladio interficientur, et filii eorum et filiae eorum in fame consummabuntur. (23) Et nemo erit ex eis *qui* supersit, quia mittam malum super habitatores Anat'ot' in anno illo visitationis eorum.

(1) Iustus es tu, Domine, et ego respondebo tibi; ius vero ipsum dicam ad te. Quare via impiorum prosperatur? Laetati sunt omnes qui deceperunt te

რომელნი გეცრუვნეს შენ სიცრუვით: (2) დაჰნერგენ იგინი. და დაიმტკიცნეს ძირნი შეილიერ იქმნეს. და ყვეს ნაყოფი: მახლობელ ხარ შენ პირსა მათსა. და ჰშორავ თირკუმელთა მათთა: (3) და შენ უფალო მიცი მე მიხილე მე. გამოჰყადე გული ჩემი წინაშე შენსა: შეკრიბენ იგინი ვითარცა ცხოვარნი კლვად. და განწმიდენ იგინი დღესა მას დაწყუედისა მათისასა: (4) ვიდრემდის იგლოვდეს ქუეყანაჲ. და ყოველი თივაჲ ველისაჲ განკმეს უკეთურებისა გან მკვდრთა ქუეყანისათა: განირყუნ(ნ)ეს პირუტყუნი და მფრინველნი (. . .) უკუეთუ არა იხილნეს ღმერთმან გზანი ჩუენნი: (5) ფერკნი შენნი რბიან. და დაგაშრობენ შენ. ვითარ განემზადები შენ ჰუნეთა ზედა. და ქუეყანასა მშვდობისასა არა ესავ ვითარ მე ჰყო აღ(ძ)რვისა იორდანისასა:

(6) რამეთუ ძმანიცა შენნი და სახლი მამისა შენისაჲ. ესენიცა გეცრუვნეს შენ და იგინიცა ღალატებდეს უკუანა შენსა. და შეკრბეს შენ ზედა: ნუ გრწამხ მათი. რამეთუ გეტყოდინ შენ კეთილსა: (7) დაუტევე სახლი ჩემი. და დავაცადე სამკვდრებელი ჩემი: მივეც საყურელი სული ჩემი კელთა მტერთა მისთასა. (8) იქმნა სამკვდრებელი ჩემი ვითარცა ლომი მალნარსა შინა: გამოსცა ვჰაჲ შისი ჩემ ზედა: ამის თჳს მოვიძულე იგი: (9) კურელი ნუ აფთრისაჲ არს სამკვდრებელი ჩემი ჩემდა. ანუ ქუაბი ნუ არს გარემო მისსა: წარვედით. შეკრიბენ(ი)თ ყოველნი მკეცნი ველისანი. და მოვიდედ ჰამად მისა: (10) მწყემსთა მრავალთა განრყუნეს საყურძენი ჩემი. (. . .) მისცეს ნაწილი იგი ჩემი გულის სათქუმელი უდაბნოდ უგზოდ:

f.112v (11) იქმნა იგი განსარყუნელად წარსაწყმედელად ჩემ თჳს განრყუნით განირყუნა ყოველი ქუეყანაჲ. რამეთუ/ არა არს კაცი. რომელმანმცა დაიდვა ესე გულსა თჳსსა: (12) ყოველთა ზედა ალაგთა უდაბნოჲსათა მოვიდეს დაგლახაქებულნი უდაბნოსა ზედა. რამეთუ მახვლმან უფლისამან შეჰამოს კიდითგან ქუეყანისაჲთ მიკიდედმდე ქუეყანისა: არა არს მშვდობაჲ ყოველსა კორციელსა: (13) ითესეთ იფქლი. და ეკალსა მოიძკით: ნაწილნი თქუენნი არა სარგებელ გეყვნენ თქუენ გრცხუნოდენ სიქადულისა გან თქუენისა ყუედრებისა გან წინაშე ღმრთისა: (14) რამეთუ ესრეთ იტყჳს უფალი ყოველთა თჳს მოძმეთა თქუენთა უკეთურთა მწყემსთა. რომელნი ავნებენ სამკვდრებელსა ჩემსა. რომელ განუყავ ერსა ჩემსა ისრაჲლსა: აჰა ესერა მე აღვიხუნე იგინი ქუეყანით მათით. და სახლი იუდაჲსი გამოვიყვანო შორის მათსა: (15) და იყოს რაჟამს გამოვიყვანე მე იგინი. მოვაქციო და შევიწყალნე იგინი. და დავაშშვნე იგინი თითოეულად სამკვდრებელსა თჳსსა. და კაცად კაცადი ქუეყანასა თჳსსა:

(16) და იყოს და ასწაონ თუ სწავლით ერსა ჩემსა გზაჲ ჩემი ფიცად სახელითა ჩემითა. ვითარმედ ცხოველ არს უფალი. ვითარცა იგი ასწავეს ერსა ჩემსა ფიცად ბაალისა. აღეშშვნენ იგინი შორის ერსა ჩემსა: (17) უკუეთუ არა მოიქცენ. მოვსპო ნათესავი იგი მოსპოლვით და წარწყმედით. თქუა უფალმან:

13 (1) ესრე მრქუა მე უფალმან წარვედ და მოიგე შენდად სახუეველი მჩურისაჲ. და იხვე წელთა შენთა. და წყლითა არა განირცხეს იგი: (2) და მოვიგე სახუეველი. ვითარცა მრქუა მე უფალმან. და შევიხვე წელთა ჩემთა: (3) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდამო მეორედ და მრქუა მე (4) აღილე სახუეველი ეგე შენი. რომელ მოიგე. რომელ არს წელთა შენთა ზედა. და აღდეგ და მივედ შენ კიდესა ეფრატისასა. და დამალე იგი მუნ კურელსა შინა კლდისასა: (5) და მივედ და ვმალე იგი კიდესა ეფრატისასა. ვითარცა მამცნო მე უფალმან:

(6) და იყო შემდგომად მრავლისა დღისა. და მრქუა მე უფალმან აღდეგ

deceptione. (2) Plantasti eos, et firmaverunt radices; genuerunt, et fecerunt fructum; prope es tu ori eorum, et procul es a renibus eorum. (3) Et tu, Domine, nosti me: vidisti me, probasti cor meum ante te: congrega eos sicut pecora ad occidendum, et sanctifica eos in die illa caedis eorum. (4) Usquequo lugebit terra, et omnis herba agri siccabitur propter malitiam habitatorum terrae? Consumpta sunt animalia et volucres (. . .) si non videbit Deus vias nostras. (5) Pedes tui currunt, et fatigant te; quomodo praeparatus es tu in equis? Et in terra pacis non confidis; quomodo facies in tumultu Iordanis?

(6) Etenim fratres quoque tui et domus patris tui, hi etiam deceperunt te, et illi quoque clamabant post te, et congregati sunt contra te. Noli credere eis, quia dicent tibi bona (*sing.*). (7) Reliqui domum meam et dimisi hereditatem meam; dedi dilectam animam meam in manibus inimicorum eius. (8) Facta est hereditas mea sicut leo in silva; edidit vocem suam contra me: propter hoc odio habui eam. (9) Numquid caverna hyaenae est hereditas mea mihi, aut spelunca numquid est circum eam? Abite, congregate omnes bestias agri, et veniant ut devorent eam. (10) Pastores multi destruxerunt vineam meam; (. . .) dederunt partem illam meam desiderabilem in desertum invium.

(11) Facta est illa ut destrueretur et periret: propter me destructione destructa est omnis terra, quia non est vir qui ponat hoc in corde suo. (12) Super omnes semitas deserti venerunt pauperes facti in deserto, quia gladius Domini devorabit ab extremo terrae usque ad extremum terrae: non est pax omni carni (*lit. carnali*). (13) Seminastis triticum, et spinam metitis; partes vestrae non proderunt vobis. Confundimini a gloriatione vestra propter opprobrium coram Deo. (14) Etenim sic loquitur Dominus de omnibus vicinis vestris malis et pastoribus, qui laedunt hereditatem meam, quam distribui populo meo Israël. Ecce ego auferam eos de terra eorum, et domum Iuda educam de (*lit. in*) medio eorum. (15) Et erit, cum eduxero ego eos, reducam et miserebor eorum et habitare *faciam* eos singulariter in hereditatem suam et unumquemque in terram suam.

(16) Et erit, et si docuerint doctrinā populum meum viam meam ut iurent in nomine meo: Quoniam vivit Dominus, sicut docuerunt populum meum ut iurarent in Baal, aedificabuntur illi in medio populi mei. (17) Si non reversi sint, destruam gentem illam destructione et perditione, dixit Dominus.

(1) Sic dixit mihi Dominus: Abi, et obtine tibi zonam pannosam, et volve *super* lumbos tuos, et aquā non lavabitur illa. (2) Et obtinui zonam, sicut dixit mihi Dominus, et volvi *super* lumbos meos. (3) Et factum est verbum Domini ad me secundo, et dixit mihi: (4) Tolle zonam istam tuam quam obtinuisti, quae est super lumbos tuos, et surge et vade tu ad ripam Euphratis, et absconde eam ibi in foramine petrae. (5) Et ivi, et abscondi eam in ripa Euphratis, sicut praecepit mihi Dominus.

(6) Et factum est post multos dies, et dixit mihi Dominus: Surge et vade

f.113r

და მიგუალე ევფრატად. და მოიღე მიერ სახუეველი იგი. რომელ გიბრძანე შენ დამარხვად მუნ: (7) და წარვედ ევფრატად: აღმოვთხარე და მოვიღე სახუეველი იგი მიერ ადგი/ლით. სადა იგი მუნ დამეფლა. და აჰა იყო იგი მუნ განრყუნილ. რომელ რა(დ)ად ვე არლარა საკმარ იყო: (8) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდამო. და მრქუა მე: (9) ესრე იტყვს უფალი: ესრე განვრყუნე გინებაჲ იუდაჲსი და გინებაჲ იზრუსალემისაჲ: (10) მრავალი ესე გინებაჲ: ერი ესე უკეთური. რომელთა არა ინებეს სმენად სიტყუათა ჩემთაჲ. და ვლენან განმარჯუებასა გულისა მათისა უკეთურისასა. და რომელნი ვლენან კუალსა ღმერთთა უცხოთასა მონებად მათა და თაყუანისცემად მათა:

(11) და იყვნენ ვითარცა სახუეველი ესე. რომელ არლარა საკმარ იყოს მერმე რადად ვე. რამეთუ ვითარცა შეეხვის სახუეველი წელთა კაცისათა. ეგრე შემოვიახლე მე სახლი ისრაჲლისაჲ და ყოველი სახლი იუდაჲსი. თქუა უფალმან. ყოფად ერად სახელოვნად და სიქადულად და სადიდებელად. და არა ისმინეს ჩემი: (12) და აწ ჰრქუა ერსა ამას სიტყუაჲ ესე: ესრე იტყვს უფალი ღმერთი ისრაჲლისაჲ: ყოველი თხიერი აღივსოს ღვნითა. და იყოს უკუეთუ გრქუან შენ: ვერ ვცანთ ცნობით. რამეთუ ყოველი თხიერი აღივსოს ღვნითა: (13) და ჰრქუა მათ: ესრე იტყვს უფალი: აჰა ესერა მე აღვავსნე ყოველნი მკვდრნი ამის ქუეყანისანი. და მეფენი რომელნი სხენან ძენი დავითისნი საყდართა ზედა მისთა. და მღდელნი და წინაწარმეტყუელნი. და იუდაჲ და ყოველნი მკვდრნი იზრუსალემისანი აღვავსნე მთრვალობითა: (14) და განვაბნინე იგინი კაცი ძმისა გან და მამანი მათნი ერთბამად. იტყვს უფალი: არა მწადიან. და არცა ვჰრიდო. (და არცა შევიწყალნე) განვრწნისა გან მათისა: (15) ისმინეთ და ყურადღიეთ. და ნუ აღჰმადლდებით. რამეთუ უფალი იტყოდ:

f.113v

(16) მიეცით დიდებაჲ უფალსა ღმერთსა ჩუენსა. ვიდრე შერიჟუებადმდე და ვიდრე წარკუეთად ფერკთა თქუენთა მათთა ზედა დაბნელებულთა: მოელოდეთ ნათელსა. და მუნ იყოს აჩრდილი სიკუდილისაჲ. და დაისხნეთ ბნელად: (17) და თუ არა ისმინოთ მისი. დაფარულად ტიროდის სული თქუენი პირისა გან გინებისაჲსა. და ცრემლოით ცრემლოოდის. და გარდამოსთხინენ თუალთა თქუენთა ცრემლნი. რამეთუ შეიმუსრა სამწყსოჲ უფლისაჲ: (18) არქუთ მეფესა და რომელნი გმძლავრ/ობდენ თქუენ: დამდაბლდით (და) დასხედით. რამეთუ აღძარცუა თავისა გან თქუენისა გვრგვნი დიდებისა თქუენისაჲ: (19) ქალაქნი ბლუარით კერძონი დაიკვნეს. და არა ვინ იყო განმდებელ: წარიტყუნა იუდაჲ: აღასრულეს აღფხურაჲ სრულიადი მისაგებელისაჲ: (20) აღიხილენ თუალნი შენნი. იზრუსალემ. და იხილენ მომავალნი ჩრდილოთ: სადა არს სამწყ(ს)ოჲ შენი. რომელ მოცემულ იყო შენდა. ცხოვარნი დიდებისა შენისანი:

(21) რაჲ სიტქუა ოდეს აღიხილვიდენ შენ. და შენ ასწავე მათ შენ ზედა მოძღურებაჲ დასაბამად შენდა: საღმობათა შეგიპყრან შენ ვითარცა დედაკაცი მშობელი: (22) და (თუ) სიტქუა გულსა შინა შენსა: რაჲსა თვს შემემთხვნეს მე ესე: სიმრავლისა თვს უმჯულოებისა შენისა აღგეკეცა ქუემოჲ შენი განსაქიქებელად ტერფთა შენთა: (23) უკუეთუ ცვალოს ჰინდომან ტყავი თვისი და ვეფხმან სიჭრელე თვისი: (და) თქუენცა უძლოთ კეთილისა საქმედ. რომელთა გისწავიეს ძვრი: (24) და განვაბნინე თქუენ ვითარცა ქარქუეტნი წარმიტაცებულნი ქარისა გან უდაბნოდ: (25) ესე არს ნახუედრები შენი. და ნაწილი ურჩებისა შენისაჲ ჩემდამო. იტყვს უფალი. რამეთუ დამივიწყე მე და ესევდი სიცრუევსა:

(26) და მე წარგეცნე ქუემონი შენნი პირად შენდა. და გამოჩნდეს გინე-

ad Euphraten, et sume inde zonam illam, quam praecepi tibi ut absconderes ibi. (7) Et abii ad Euphraten, fodi et sumpsi zonam illam inde de loco, ubi eam ibi inhumaveram; et ecce erat illa ibi corrupta, quae ullo modo iam non usui esset. (8) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit mihi: (9) Sic loquitur Dominus: Sic corrumpam superbiam Iuda et superbiam Hierosolymae, (10) Multam hanc superbiam, populum hunc malum, qui noluerunt audire verba mea, et ambulant in pravitate (*lit.* rectitudine) cordis sui mali, et qui ambulant post deos alienos ut serviant eis et ut adorent eos.

(11) Et erunt sicut zona illa, quae iam non usui erit rursus ullo modo. Etenim sicut voluitur zona *super* lumbos hominis, sic admovebo mihi domum Israël et omnem domum Iuda, dixit Dominus, ut sint in populum nominatum, et in laudem, et in gloriam, et non audierunt me. (12) Et nunc dices populo huic verbum hoc: Sic loquitur Dominus Deus Israël: Omnis uter implebitur vino. Et erit, si dixerint tibi: Numquid non *potuimus* cognoscere cognitione quia omnis uter implebitur vino? (13) Et dices eis: Sic loquitur Dominus: Ecce ego implebo omnes habitatores huius terrae; et reges qui sedent filii David super thronos eius, et sacerdotes et prophetas, et Iuda et omnes habitatores Hierosolymae implebo ebrietate. (14) Et dispergam illos virum a fratre et patres eorum simul, dicit Dominus; non cupiam, et neque parciam, (et neque miserebor) propter corruptionem eorum. (15) Audite et aurem praebete; et nolite elevari, quia Dominus loquebatur.

(16) Date gloriam Domino Deo nostro antequam contenebrescat, et antequam offendatis (*lit.* caedatis) pedes vestros ad montes caliginosos; exspectabitis lucem, et ibi erit umbra mortis et collocabimini in tenebras. (17) Et si non audieritis eum, in abscondito plorabit anima vestra a facie superbiae, et lacrimans (*lit.* lacrimatione) lacrimabitur, et profundent oculi vestri lacrimas, quia contritus est grex Domini. (18) Dicite regi et *eis* qui oppriment vos: Humiliamini, (et) sedete, quia abstulit de capite vestro coronam gloriae vestrae. (19) Civitates austri (*lit.* versus austrum) clausae sunt, et nemo erat qui aperiret. Transmigravit Iuda; consummaverunt evulsionem perfectam retributionis. (20) Leva oculos tuos, Hierosolyma, et vide *eos qui* veniunt ab aquilone. Ubi est grex tuus, qui datus erat tibi, pecora gloriae tuae?

(21) Quid dices, cum visitaverint te? Et tu docuisti eos adversum te doctrinam ad initium tuum. Dolores apprehendent te sicut mulierem parturientem. (22) Et (si) dixeris in corde tuo: Quare evenerunt mihi haec? Propter multitudinem iniquitatis tuae nudata sunt posteriora tua (*sing.*) ut polluerentur calces tuae. (23) Si mutaverit Aethiops pellem suam, et pardus varietatem suam, (et) vos quoque poteritis bonum facere, qui didicistis malum. (24) Et dispergam vos sicut sarmenta rapta vento in desertum. (25) Haec est sors tua, et pars inoboedientiae tuae ad me, dicit Dominus: quia oblita es mei, et confidebas in mendacio,

(26) Et ego denudabo posteriora tua contra faciem tuam, et apparebit

ბულებამა შენი: (27) მრუშებამა შენი და ბოლბოლებამა შენი და უცხოებამა სიძვისა შენისაჲ. ბორცუთა ზედა და ველთა შინა ვიხილე საძაგელებამა იგი შენი: ვამა შენდა იცრუსაღემ. რამეთუ არა განჰჴმინი შემდგომად ჩემსა. ვიდრემდის იყოს შენდა მერმე:

14 (1) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ იერემიასა მიმართ გუალვისა თჳს: (2) მგლოვარე იქმნა ჰურიასტანი. და ბჳენი მისნი დაცუდნეს. დაჰბნელდა ჴუეყანასა ზედა. და ღაღადებამა იცრუსაღემისაჲ აღმაღლდა: (3) და მდიდართა მათთა წარავლინნეს ჴაბუკნი მათნი წყლის. რამეთუ მივიდეს ჯურღმულებსა და არა პოვეს წყალი. (და) მიაქცინეს სარწყულნი მათნი ცუდნი. და ჰრცხუნა და კდემულ იქმნნეს. აღმოიბურნეს თავთა მათთა: (4) და საქმეთა ჴუეყანისათა მოაკლდა. რამეთუ არა იყო წჳმამა ჴუეყანასა ზედა. (ჰრცხუნა მოჴმედთა ჴუეყანისათა) და აღმოიბურნეს/ თავსა მათსა: (5) და ირემნიცა იზუნეს ველსა გარე. და დაუტევნეს ნუკრნი. რამეთუ არა იყო მწუანე:

f.II4r

(6) კანჯარნი დაღგეს ველთა ზედა. და წოვდეს ქარსა ვითარცა ვეშაპნი: მოაკლდა თუალთა მათთა. რამეთუ არა იყო თივაჲ: (7) უკუეთუ ცოდვანი ჩუენნი წინააღმიდგებიან ჩუენ. უფალო. ყავ წყალობა სახელისა შენისა თჳს. რამეთუ მრავალ არიან ცოდვანი ჩუენნი წინაშე შენსა. (რამეთუ შენ შეგცოდეთ: (8) თმენაო ისრაჲლისაო) უფალო. გჳკსნენ ჩუენ ჟამსა ჴირისასა. რაჲსა თჳს იქმენ ვითარცა მსხემი ჴუეყანასა ზედა და ვითარცა მკვდრი და მიაქცევს საყოფლად თჳსა: (9) ნუ იყოფი ვითარცა კაცი მძინარჲ. და ვითარცა მამაკაცი ვერ შემძლებელი განრინებად. და შენ ჩუენ შორის ხარ უფალო. და სახელი შენი წოდებულ არს ჩუენ ზედა. ნუ დაგჳვიწყებ ჩუენ: (10) ესრე იტყჳს უფალი ერისა ამის თჳს. შეიყუარეს ძრვაჲ ფერკთა მათთაჲ. და არა ჰრიდეს. და ღმერთმან არა ინება მათ შორის. აჴ მოიკსენოს უშჯულოებათა მათთაჲ. და აღზილვა ყოს ცოდვათა მათთაჲ:

(11) და მრქუა მე უფალმან. ნუ ილოცავ ამის ერისა თჳს კეთილობად. (12) ზოლო იმარხვიდენ ღათუ. არა ვე ვისმინო ღოცვისა მათისაჲ. და შეღათუ. წირნენ მრგულიად დასაწუველნი საკუერთხთანი. არა მთნდენ იგინი. არამედ მახვლითა და სიყმილითა და სიკუდილითა მე მოვასრულნე იგინი: (13) რამეთუ ვთქუ. რომელი ეგე ხარ თავადი უფალ. აჰა ესერა წინაწარმეტყუელნი მათნი უთხრობენ მათ. ვითარმედ არა იხილოთ მახვლი. და სიყმილი არა იყოს თქუენ შორის. არამედ ჴეშმარიტებამა და მშვდობამა მოვსცე ჴუეყანასა და ადგილსა ამას: (14) და მრქუა მე უფალმან. ცილსა (წინაწარმეტყუელნი) წინაწარმეტყუელებენ სახელითა ჩემითა. არა მივაგვლინენ იგინი და არა ვამცენ მათ. და არცა ვიტყოდე მათა მიმართ. რამეთუ ხილვათა ტყუილისათა და ცუდისათა და ნებათა გულისა მათისათა გიწინაწარმეტყუელებენ თქუენ: (15) ამის თჳს ესრე იტყჳს უფალი. წინაწარმეტყუელნი. რომელნი წინაწარმეტყუელებენ სახელითა ჩემითა. და მე არა მივაგვლინენ იგინი. რომელნი იგი იტყჳან. მახვლი და სიყმილი არა იყოს ჴუეყანასა ამას ზედა. სიკუდილითა და სენითა წრტიალითა და მახვლითა და სიყმილითა აღესრულნენ წინაწარმეტყუელნი იგინი:

(16) და ერი ეგე. რომელთა იგინი უწინაწარმეტყუელებდენ მათ: და იყენენ დაგდებულ გზათა ზედა იცრუსაღემისათა პირისა გან მახვლისა და სიყმილისა. და არა ვინ იყოს/ მფლველ მათა. იგინი და ცოლნი მათნი და ძენი მათნი და ასულნი მათნი. და გარდავასხა მათ ზედა ძკრი მათი: (17) და ჰრქუა მათ სიტყუაჲ ესე. გარდამოადინნედ თუალთა თქუენთა ცრემლნი ღღჲ და ღამჲ. და ნუ მოა-

f.II4v

ignominia tua, (27) Adulterium tuum et moechatio tua et alienatio fornicationis tuae; super colles et in agris vidi abominationem illam tuam. Vae tibi, Hierosolyma, quia non mundata es post me; usquequo erit tibi rursus?

14 (1) Et factum est verbum Domini ad Ieremiam de siccitate. (2) Lugens facta est Iudaea, et portae eius vacuefactae sunt; obscuratum est super terram, et clamor Hierosolymae ascendit. (3) Et divites eorum miserunt iuvenes suos ad aquam; ierunt enim ad puteos, et non invenerunt aquam; (et) reportaverunt situlas suas vacuas; et confusi sunt et erubuerunt; operuerunt capita sua. (4) Et opera terrae defecerunt, quia non erat pluvia super terram; (confusi sunt agricolae), et operuerunt capita sua (*sing.*). (5) Et cervae quoque pepererunt in agro foris, et reliquerunt hinnuleos, quia non erat viride.

(6) Onagri steterunt in agris, et sugebant ventum sicut dracones; defecerunt oculi eorum, quia non erat herba. (7) Si peccata nostra obstiterint nobis, Domine, fac misericordiam propter nomen tuum, quia multa sunt peccata nostra coram te, (quia tibi peccavimus. (8) Expectatio (*lit.* patientia) Israël), Domine, salva nos in tempore afflictionis. Quare factus es sicut advena super terram? Et sicut incola quidem qui revertitur in habitationem suam? (9) Ne sis sicut homo *qui* dormit, et sicut vir *qui* non potest liberare. Et tu in nobis es, Domine, et nomen tuum invocatum est super nos; ne obliviscaris nostri. (10) Sic loquitur Dominus de populo hoc: Dilexerunt movere pedes suos, et non pepercerunt; et Deus non placuit (*lit.* voluit) *esse* inter eos; nunc recordabitur iniquitatum eorum, et visitationem faciet peccatorum eorum.

(11) Et dixit mihi Dominus: Noli orare pro hoc populo in bonum; (12) Etsi autem ieiunaverint, nequaquam exaudiam precem eorum; etsi sacrificaverint holocaustomata holocaustorum, non placebunt *mihi* illa, sed gladio et fame et morte ego consumam eos. (13) Dixi enim: *Tu* qui es ipse Dominus, ecce prophetae eorum dicunt eis: Quoniam non videbitis gladium, et fames non erit in vobis; sed veritatem et pacem dabo in terra et in loco hoc. (14) Et dixit mihi Dominus: Falsum (prophetae) prophetant in nomine meo; non misi eos, et non praecepi eis, et neque loquebar ad eos, quia visiones mendacii et vanitatis et desideria cordis sui prophetant vobis. (15) Propter hoc sic loquitur Dominus: Prophetae qui prophetant in nomine meo, et *quos* ego non misi eos, qui dicunt: Gladius et fames non erit super terram hanc, morte et morbo aegro et gladio et fame consumentur prophetae illi.

(16) Et populus iste, quibus (*sic*) illi prophetabunt eis, et erunt proiecti in viis Hierosolymae a facie gladii et famis, — et nemo erit *qui* sepeliat eis — illi et uxores eorum et filii eorum et filiae eorum; et effundam super eos malum eorum. (17) Et dices eis verbum hoc: Emmittant oculi vestri lacrimas die et nocte, et ne deficiant, quia contritione magna contrita est virgo, filia populi

კლებედ. რამეთუ შემუსრვითა დიდითა შეიმუსრა ქალწული ასული ერისა ჩემისა და წყლულებითა საღმობიერითა ფრიად: (18) განთუციდე ველად. და აჰა მუნ მოწყლულნი მახვლისანი და შეთუციდე ქალაქად. აჰა ესერა საღმობაჲ სიყმილისაჲ. რამეთუ წინაწარმეტყუელი და მღვდელი წარვიდეს ქუეყანად. რომელ არა იცოდეს: (19) ნუმცა შეურაცხებით შეურაცხჳყავ იუდაჲ. ანუ სიონით განეშორა სული შენი რად გუწყლენ ჩუენ. და არა არს ჩუენდა კურნება: ვითმენდით მშვდობად. და არა არს კეთილი. ჟამად ლხინებისა და აჰა ესერა აღტებაჲ: (20) უწყნით. უფალო. ცოდვანი ჩუენნი და უშჯულოებანი მამათა ჩუენთანი. რამეთუ ცოცდეთ წინაშე შენსა:

(21) დააცხრვე სახელითა შენითა ნუ წარს(წყ)მედ საყდარსა დიდებისა შენისაჲ. მოივსენე. ნუ განაქარვებ აღთქმასა შენსა. რომელ არს ჩუენ თანა: (22) არს ნუ ვინ კერპთა შორის წარმართთასა მაწვმებელ. და ცამან მოსცეს სიმადორც თვისი. არამედ შენ ხარ თავადი უფალ. და დაგიტოვო შენ. რამეთუ შენ შეჰქმენ ესე ყოველი:

15 (1) და მრქუა მე უფალმან დათუდგენ მოსე და სამოელ წინაშე პირსა ჩემსა. არა ვე არს სული ჩემი მათა მიმართ: განავლინე ერი ესე და განვიდედ: (2) და იყოს უკუეთუ გრქუან შენ ვიდრე განვიდეთ. და ჰრქუა მათ ესრე იტყვს უფალი რომელნი მე სიკუდილით მოჰკუდეთ. და რომელნი მე მახვლითა მოისრნეთ. და რომელნი მე სიყმილითა აღესრულნეთ. და რომელნი მე ტყუედ წარიტყუენნეთ: (3) და ვიძიო შური მათ ზედა ოთხითა ფერიითა. იტყვს უფალი. მახვლითა მოწყუედად და ძაღლთა განსაბძარველად და მფრინველთა ცისათა და მკეცთა ქუეყანისათა სატმლად და განსარყუნელად: (4) და მივსცნე იგინი ურვასა ყოველთა შორის მეუფეთა ქუეყანისათა. / მანასცს თვს ძისა ეზეკიაჲსა მეუფისა იუდაჲსა. ყოველთა თვს რომელ ქმნა იზრუსალემს შინა: (5) ვინ ყოს რიდობა შენ ზედა. იზრუსალემ. და ვინ დაწუ(ხ)ნეს შენ ზედა. ანუ ვინ მოაქციოს კითხვად მშვდობისა შენისა თვს:

f.115r

(6) შენ უკუთქეც ჩემ გან. იტყვს უფალი. უკუმართცა ხვდოდი. და მივეყო კელი ჩემი შენ ზედა. და განგვრწნე შენ. და არღარა ულხინო (მათ): (7) (და) განვსთესნე იგინი განზნევიით ბჭეთა ზედა ერისა ჩემისათა უშვილო იქმნ(ნ)ეს წარვწყმიდე ერი ჩემი უკეთურებისა მათისა თვს. და არა მოიქცენ იგინი: (8) განმრავლდეს ქურიგნი მათნი უფროჲს ქვშისა ზღვსკიდისაჲსა: მოუვლინე დედასა ზედა ჭაბუკთასა უბადლობაჲ შუვაღლესა დავესდევ მას ზედა მეყსეულად ძრწოლაჲ და წრაფაჲ: (9) და მშობელი შვდთაჲ დაცუნდა მოეწყინა სულსა მისსა დაჰვდა მის ზედა მზს განზოგებასა ოდენ დღის(ა)სა ჰრცხუენა და ყუედრებულ იქმნა: ნეშტნი მათნი მახვლსა მივსცნე წინაშე მტერთა მათთა. თქუა უფალმან: (10) ვაჲ ჩემდა. დედაო ჩემო. ვითარცა ვინ მშვე მე კაცი დაშჯილი და განკითხული ყოველსა ქუეყანასა არა რაჲ თანა მედვა ვისი. არცა თანა ვის რაჲ (თანა) ედვა ჩემი ძალსა ჩემსა მოაკლდა მწყევართა გან ჩემთა:

(11) იყავნ უფალო წარმომართება მათა. არა თუმცა წარვდეგ წინაშე შენსა ჟამსა ბოროტებისა მათისასა. და ჟამსა ჭირისა მათისასა კეთილობად მტერისა მიმართ: (12) საცნაურ ღათუ იყოს რკინად. და ზღუდც შენი რვალისად ძალი შენი: (13) და საფასენი შენნი აღსაჭრელად მივსცნე ნაცვალად ყოველთა თვს ცოდვათა შენთა ყოველთა ზედა საქმეთა შენთა: (14) და ემონო შენ მტერთა შენთა ქუეყანასა. რომელ არა იცოდე. რამეთუ ცეცხლი აღტყინებულ არს გულის წყრომისა გან ჩემისა თქუენ ზედა. და აღეზნეს: (15) შენ უწყი. უფალო. მომიკ-

mei, et vulnere doloroso nimis. (18) Si egressus fuero in agrum, et ecce ibi vulnerati gladii; et, si ingressus fuero civitatem, ecce dolor famis. Etenim propheta et sacerdos abierunt in terram, quam ignorabant. (19) Numquid despiciens (*lit.* despectione) despiceres Iuda, aut a Sion se removeret anima tua? Quare vulnerasti nos, et non est nobis sanatio? Exspectabamus pacem, et non est bonum; tempus levationis, et ecce exacerbatio. (20) Cognoscimus, Domine, peccata nostra et iniquitates patrum nostrorum, quia peccavimus coram te.

(21) Placabis in nomine tuo, noli perdere thronum gloriae tuae; recordare, noli rumpere pactum tuum, quod est nobiscum. (22) Numquid est quis inter idola gentium *qui* pluat, et *numquid* caelum dabit satietatem suam? Sed tu es ipse Dominus, et exspectabimus te, quia tu fecisti hoc omne.

15 (1) Et dixit mihi Dominus: Si steterint Moyses et Samoel ante faciem meam, nequaquam est anima mea ad eos; dimitte populum hunc, et egrediantur. (2) Et erit, si dixerint tibi: Quo egrediemur? et dices eis: Sic loquitur Dominus: Quidam morte moriemini, et quidam gladio interficiemini, et quidam fame consumemini et quidam in captivitatem abducemini. (3) Et ulciscar super eos quattuor modis (*lit.* coloribus), loquitur Dominus: gladio ad occidendum, et canibus ad lacerandum, et volucris caeli et bestiis terrae ad devorandum et ad destruendum. (4) Et dabo eos in angustias in medio omnium regum terrae propter Manassen, filium Ezekiae, regis Iuda, propter omnia quae fecit in Hierosolyma. (5) Quis parcat tibi (*lit.* super te), Hierosolyma, et quis contristabitur super te, aut quis revertetur ut interroget de pace tua?

(6) Tu te devertisti retro a me, dicit Dominus, retrorsum quoque ibas; et extendam manum meam super te, et corrumpam te et non iam propitiabor <eis>. (7) Et dispergam eos dissipatione; in portis populi mei sine liberis facti sunt. Perdi populum meum propter malitiam eorum, et non revertentur illi. (8) Multiplicatae sunt viduae eorum plus *quam* harena litoris maris. Misi super matrem adolescentium calamitatem meridie: imposui super eam repente tremorem et festinationem. (9) Et *illa quae* peperit septem *liberos* vacua facta est; taedio affecta est anima eius; occidit super eam sol, cum medium adhuc esset diei; confusa est et in opprobrium data est. Reliquias eorum gladio dabo coram inimicis eorum, dicit Dominus. (10) Vae mihi, mater mea! Sicut quem genuisti me, virum condemnatum et iudicatum in omni terra? Non feneravi cuiquam, nec feneravit quisquam mihi; fortitudo mea defecit propter *eos qui* maledicunt mihi.

(11) Fiat, Domine, prosperitas eis, nisi starem coram te in tempore malitiae eorum et in tempore tribulationis eorum, ut bene fiat inimico. (12) Notum etsi fuerit *sicut* in ferrum, et murus tuus *sicut* in aes fortitudo tua? (13) Et thesauros tuos in direptionem dabo *quasi* commutationem pro omnibus peccatis tuis, in omnibus operibus tuis. (14) Et servies tu inimicis tuis in terra quam nescies, quia ignis succensus est propter furorem meum super vos, et accendetur. (15) Tu scis, Domine, recordare mei, Domine, et visita me, et insontem fac

სენე მე უფალო. და მომხედე მე. და უბრალო მყავ მე მდევართა ჩემთა გან: ნუ სულ გრძელებად შენდა დამმარხავ მე გულის კმაყავ რაოდენი მოვიღე შენ თვს ყუედრებად:

f.II5V (16) მათ გან რომელ შეურაცხევნეს სიტყუანი შენნი. აღასრულენ იგინი. და იყოს სიტყუა შენი ჩემდა სიხარულ და მხიარულება გულისა ჩემისა. რამეთუ წოდებულ არს სახელი შენი ჩემ ზედა. უფალო მერთისა მპყრობელო: (17) არა დავეჯდ შორის კრებულსა მათსა რაჟამს ლაღობედ. არამედ მეშინოდა პირისა გან კელისა შენისაჲსა: მარტოდ დავეჯდი. რამეთუ სიმწარითა აღვივსე: (18) რაჲსა თვს მავნებელნი ჩემნი მძლევენ მე წყლულებაჲ ჩემი დამტკიცებულ არს: ვინაჲ განვიკურნო: ყოფით მეყო მე ვითარცა წყალი ცრუმ. რომელსა არა აქუ(ნ) სარწმუნოებაჲ: (19) ამის თვს ესრე იტყვს უფალი: მოთუ აქციო. კუალად გაგო. და წინაშე პირსა ჩემსა დასდგე და გამოთუ იყვანო პატიოსნად არა ღირსთავანი. ვითარცა პირი ჩემი იყო. და მოიქცენ იგინი შენდა. და შენ არა მიიქცე მათა: (20) და მიგცე შენ ერსა ამას ვითარცა ზღუდე რვალისაჲ მტკიცე. და გბრძოდიან. და ვერ გძლონ შენ. რამეთუ მე შენ თანა ვარ კსნად შენდა და განრინებად შენდა. თქუა უფალმან:

(21) და განგარინო შენ კელთა გან უკეთურთასა. და გიკსნე შენ კელთა გან მომსრველთასა: ესრე იტყვს უფალი ღმერთი ისრაჲლისაჲ:

16 (1) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდამო და თქუა: (2) და შენ ნუ ისუამ ცოლსა. თქუა უფალმან ღმერთმან ისრაჲლისამან. და არა გესუას შენ ძვ არცა ასულ ამას ადგილსა: (3) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი ძეთა თვს და ასულთა თვს. რომელნი იშვენ ამას ადგილსა: და დედათა მათთა თვს. რომელთა შვენენ იგინი. და მამათა მათთა თვს რომელთა ყვენენ იგინი ამას ქუეყანასა: (4) სიკუდილითა და სენითა წრტიალითა მოსწყდენ არა ეტყებდენ არცა დაეფლნენ საქიქელად იყვენ პირსა ზედა ქუეყანისასა. და მახვლითა დაეცნენ. და სიყმილითა აღესრულნენ: და იყოს მძორები მათი საქმლად მფრინველთა ცისათა და მკეცთა ქუეყანისათა: (5) ესრე იტყვს უფალი: ნუ შეხუალთ გლოვასა ამათსა. და ნუ მიხუალთ ტყებად მათა. და ნუცა ეგლოვ მათ. რამეთუ განმიშოვრებიეს მშვდობაჲ ჩემი ამის ერისა გან. თქუა უფალმან. და წყალობაჲ ჩემი და შეწყნარებანი ჩემნი. და მოსრნენ ღიღიღინი და მცირედნი ამას ქუეყანასა:

f.II6r (6) არა დაეფლნენ არცა ეტყებდენ მათ. არცა დაეკაცნენ. არცა დაიყვნენ თაენი მათნი. არცა დასტიროდიან მათ: (7) და არა განტყდეს პური კუეზაჲ გლოვასა შინა მათსა ნუგეშინის საცემელად/ მკუდართა ზედა. არცა ასუან მას სასუმელი განსამხიარულებელად მამისა ზედა. გინა თუ დედისა მისისა: (8) სახლსა ტოზიკობისა მათისასა არა შეხვდე დაჯდომად მათ თანა ჭამად და სუმად. (9) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ ღმერთი ისრაჲლისაჲ: აჰა ესერა მე დავარდვო ამის ადგილისა გან წინაშე თუალთა თქუენტა (და ღღეთა თქუენტა) კმაჲ შუებისაჲ. (და) კმაჲ სიხარულისაჲ. კმაჲ სიძისაჲ და კმაჲ სძლისაჲ: (10) და იყოს რაჟამს მიუთხრნე ყოველნი ესე სიტყუანი ერსა მას. და გრქუან შენ: რაჲსა თვს თქუა უფალმან ჩუენ ზედა ყოველი ესე ძვრი ღიღიღი: რაჲ არს ბრალი ჩუენი. და რაჲ არს ცოდვაჲ ჩუენი. რომელი გცოდეთ წინაშე უფლისა ღმერთისა ჩუენისა:

(11) და ჰრქუა მათ რამეთუ დამიტევს მე მამათა თქუენტა. თქუა უფალმან. და მივიდეს კუალსა ღმერთთა უცხოთასა. და ჰმონეს მათ. და თაყუანისცეცს მათ და მე დამიტევს. და შჯული ჩემი არა იმარხეს: (12) და თქუენ ბოროტი

me ab *his qui* persequuntur me; noli ad patientiam tuam conservare me; intellege quantum accepi propter te opprobrium

(16) Ab eis qui spreverunt verba tua. Consume eos, et erit verbum tuum mihi gaudium et laetitia cordis mei, quia invocatum est nomen tuum super me, Domine unipotens. (17) Non sedi in concilio eorum, cum luderent, sed metuebam a facie manus tuae; solus sedi, quia amaritudine repletus sum. (18) Quare *illi qui* laedunt me vincunt me? Vulnus meum durum est. Unde sanabor? Revera (*lit. facto*) factum est mihi sicut aqua mendax, quae non habet fidem. (19) Propter hoc sic loquitur Dominus: Si convertēris, iterum restituum *te*, et ante faciem meam stabis; et si reddideris pretiosum *id quod est* ex vilibus, sicut os meum eris; et convertentur illi ad te, et tu non convertēris ad eos. (20) Et dabo *te* populo huic sicut murum aeris, fortem, et bellabunt adversum te et non *poterunt* praevalere tibi, quia ego tecum sum, ut salvem te et ut liberem te, dixit Dominus:

(21) Et liberabo te de manibus malorum, et salvabo te de manibus intericientium; sic loquitur Dominus Deus Israël.

16 (1) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (2) Et tu noli accipere uxorem, dixit Dominus Deus Israël, et non erit tibi filius, neque filia in hoc loco. (3) Etenim sic loquitur Dominus de filiis et de filiabus, qui generabuntur in hoc loco, et de matribus eorum quae parient eos et de patribus eorum qui facient (*sic*) eos in hac terra. (4) Morte et morbo aegro peribunt; non plangentur, neque sepelientur; in vituperationem erunt super faciem terrae, et gladio cadent, et fame consumentur, et erunt cadavera eorum in escam volucris caeli et bestiis terrae. (5) Sic loquitur Dominus: Ne ingrediamini in luctum horum, et ne eas ad plangendos eos, et nēque lugeas eos, quia amovi pacem meam ab hoc populo, dixit Dominus, et misericordiam meam et acceptiones (*sic*) meas, et interibunt grandes et parvi in hac terra.

(6) Non sepelientur, neque plangent eos, neque incident se, neque radent capita sua, neque plorabunt eos. (7) Et non frangetur panis azymus in luctu eorum ad consolandum super mortuis; neque potabunt eum poculo ad laetandum super patre vel matre eius. (8) Domum convivii eorum non ingredieris, ut sedeas cum eis ad comedendum et ad bibendum. (9) Nam sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Ecce ego destruam ab hoc loco coram oculis vestris (et in diebus vestris) vocem laetitiae, vocem gaudii, vocem sponsi et vocem sponsae. (10) Et erit, cum narraveris omnia haec verba populo illi, et dixerint tibi: Quare dixit Dominus de nobis omne hoc malum permagnum? Quae est culpa nostra, et quod est peccatum nostrum, quod peccavimus coram Domino Deo nostro?

(11) Et dices eis: Quia dereliquerunt me patres vestri, dixit Dominus, et ierunt post deos alienos, et servierunt eis, et adoraverunt eos, et me dereliquerunt, et legem meam non custodierunt. (12) Et vos malum fecistis plus *quam*

ჰქმენით უფროჲს მამათა თქუენთა. და აჰა ესერა თქუენ ზუალთ კაცად-კაცადი კუალსა სათნოებისა გულისა თქუენისა უკეთურისასა. რადთა არა ისმინოთ ჩემი: (13) და განგთხინე თქუენ ამის ქუეყანისა გან ქუეყანად. რომელ არა იცოდეთ თქუენ და მამათა თქუენთა. და ჰმონებდეთ მუნ ღმერთთა უცხოთა დღჳ და ღამჳ. რომელთა არა გცენ თქუენ წყალობაჲ: (14) ამის თჳს აჰა ესერა დღენი მოვლენან. იტყჳს უფალი. და არღარა თქუან მერმე ცხოველ არს უფალი. რომელმან აღმოიყვანნა ძენი ისრაჲლისანი ქუეყანით ეგვპტით. (15) არამედ ცხოველ არს უფალი. რომელმან აღმოიყვანნა ძენი ისრაჲლისანი ქუეყანით ჩრდილოჲთ. და ყოველთა გან სოფელთა. სადაცა განიბნინეს იგინი მუნ. და კუალად ვაგნე იგინი ქუეყანად მათა. რომელი შიგეც მამათა მათთა:

(16) აჰა ესერა მე მივაგლინებ მესათხველეთა მრავალთა. თქუა უფალმან. და შეიპყრნენ იგინი და ამისა შემდგომად მივაგლინენ მრავალნი მონადირენი. და მონადირენი იგინი ზედა ყოველსა მთასა. და ყოველსა ზედა ბორცუსა. და კურელთა გან კლდისათა: (17) რამეთუ თუალნი ჩემნი ყოველთა მიმართ გზათა მათთა. არა დაემალნენ პირისა გან ჩემისა. და ვერ დაემალნენ უშჯულოებანი მათნი წინაშე თუალთა ჩემთა:/ (18) და მივაგო მათ პირველად მრჩობლ უშჯულოებანი მათნი და ცოდვანი მათნი. რომელთა გან შეაგინეს ქუეყანაჲ ჩემი მძორებითა მათითა და საძაგელებითა. და უშჯულოებითა მათითა. რომლითა აღაღეს სამკვდრებელი ჩემი: (19) უფალო ძალო ჩემო და შემწეო ჩემო და შესავედრებელო ჩემო დღესა შინა ბოროტისასა. შენდა წარმართნი მოვიდენ კიდითგან ქუეყანისაჲთ. და თქუან ვითარმედ ნაცილად მოიგნეს მამათა ჩუენთა კერპნი. და არა არს მათ გან სარგებელ: (20) იქმნეს თუ კაცმან ღმერთნი თავისად. და იგინი არა არიან ღმერთ:

(21) ამის თჳს აჰა ესერა მე განუცხადო მათ ჟამსა ამას კელი ჩემი. და ძალი ჩემი ვაუწყო მათ. და ცნან რამეთუ სახელი ჩემი უფალ არს:

17

(1) ცოდვაჲ იუდაჲსი დაწერილ არს წიგნთა შინა რკინისათა ფრცხილითა ადამანტიანისაჲთა გამოდგმულ არს მკერდსა ზედა გულთა მათთასა. და კიდესა ზედა ტაბლათა მათთასა ესრეთ: (2) რაჟამს მოიკსენონ შეილთა მათთა შესაწირავთა მათთა. და სერტყთა მათთაჲ ხეთა ზედა მალნარისათა. და ბორცუთა ზედა მაღალთა (3) და მათთა ველისათა ძალი შენი. და საფასენი შენნი აღსაჭრელად მივსცნე. და მაღალნი იგი შენნი ცოდვათა შენთა თჳს. რომელ იყვნეს ყოველთა საზღვართა შენთა: (4) და დაშოე მარტოჲ. (და) დაჰგლახაკნე მკვდრობისა გან შენისა. რომელ მიგეც შენ. და დაგამონო შენ მტერთა შენთა ქუეყანასა ჩემსა. და გულის-კმა-ჰყო რამეთუ ცეცხლი აღგზებულ არს გულის-წყრომასა შინა ჩემსა მი-უკუნისამდე ეგზებოდის: (5) ესრე იტყჳს უფალი წყეულ იყავნ კაცი იგი. რომელსა სასოებაჲ თჳსი აქუნდეს კაცისა მიმართ. და ესვიდეს კორცთა მკლავთა თჳსთასა. და უფლისა გან განდგეს გული მისი:

(6) და იყოს იგი ვითარცა გრიკი ველისაჲ უდაბნოსა შინა. და არა იხილოს მან. რაჟამს მოიწიოს კეთილი და ეშვნოს იგი ბიცოანსა ქუეყანასა. უდაბნოსა. ქუეყანასა მარილოვანსა. რომელსა ვერ ვინ დაეშვნეს: (7) და კურთხეულ იყავნ კაცი იგი რომელი ესავს უფალსა: (8) და იყოს იგი ვითარცა ხჳ ნუყიერი წყალსა ზედა. (და) ნოტიოსა ზედა დაიმტკიცნის ძირნი მისნი. და არა შეიშინოს. რაჟამს მოიწიოს სიკხჳ და იყოს მას ზედა მორჩები სერტყოვნები წელსა მას გუალვისასა: არა ეშინოდის და არა მოაკლოს გამოდგმად ნაყოფისა: (9) ღრმა არს გული უფროჲს ყოველთა. და კაც არს. და ვინ ცნას იგი: (10) მე უფალმან.

f.ii6v

f.ii7r

patres vestri; et ecce vos ambulatis unusquisque post placitum cordis vestri mali, ut non audiat me. (13) Et eiciam vos de hac terra in terram, quam non cognoscebatis vos et patres vestri, et servietis ibi diis alienis die et nocte, qui non dabunt vobis misericordiam. (14) Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et iam non dicent ultra: Vivit Dominus, qui eduxit filios Israël de terra Aegypti. (15) Sed: Vivit Dominus, qui eduxit filios Israël de terra aquilonis et de omnibus regionibus, ubi dispersi sunt illi ibi; et iterum restituam eos in terram eorum, quam dedi patribus eorum.

(16) Ecce ego mitto piscatores multos, dicit Dominus, et capient eos; et post hoc mittam multos venatores, et venabuntur eos super omnem montem et super omnem collem et de cavernis petrae. (17) Nam oculi mei ad omnes vias eorum; non abscondentur a facie mea et non *poterunt* abscondi iniquitates eorum coram oculis meis. (18) Et reddam eis primum duplices iniquitates eorum et peccata eorum, propter quae contaminaverunt terram meam cadaveribus suis et abominatione et iniquitate sua qua impleverunt hereditatem meam. (19) Domine, fortitudo mea et adiutor meus et refugium meum in die mali, ad te gentiles venient ab extremo terrae, et dicent: Quoniam false possederunt patres nostri idola, et non est ab eis utilitas. (20) Numquid faciet homo deos sibimetipsi, et illi non sunt dii?

(21) Propter hoc ecce ego revelabo eis in tempore hoc manum meam, et virtutem meam indicabo eis, et scient, quia nomen meum Dominus est.

17 (1) Peccatum Iuda scriptum est in litteris ferri in ungue adamantis; exaratum est super pectus cordium eorum et super latus mensarum eorum sic. (2) Cum recordati fuerint filii eorum sacrificiorum suorum et lucorum suorum, super arbores silvae et super colles excelsos (3) Et in montibus agri, fortitudinem tuam et thesauros tuos in direptionem dabo, et excelsa illa tua propter peccata tua, quae fuerunt in omnibus finibus tuis. (4) Et manebis sola; (et) pauperaberis ab hereditate tua, quam dedi tibi, et subigam te inimicis tuis in terra mea, et intelleges quia ignis succensus est in furore meo; usque ad saeculum ardebit. (5) Sic loquitur Dominus: Maledictus sit homo ille, qui spem suam habebit in homine et sperabit in carnibus brachiorum suorum, et a Domino recedet cor eius.

(6) Et erit ille sicut myrica agri in deserto, et non videbit ille cum advenierit bonum, et habitabit ille in salsugine, in terra deserta, in terra salsa, in qua nemo *poterit* habitare. (7) Et benedictus sit homo ille, qui confidit in Domino; (8) Et erit ille sicut arbor fructuosa super aquam (et) in humore firmat radices suas, et non timebit, cum advenerit aestus; et erunt super eam surculi densi in anno illo siccitatis; non timebit, et non desinet producere fructum. (9) Profundum est cor plus *quam* omnia, et homo est; et quis cognoscet eum? (10) Ego Dominus qui iudico corda (et) probabo renes, ut dem

რომელმან განგვითხნი გულნი (და) გამოვცადნი თირკუმელნი. მიცემად კაცად კაცადსა გზათა თვსთა ებრ. და მსგავსად ნაყოფთა საქმეთა მისთა ებრ:

(11) კმა ყო კაკაბმან და შეიკრიბნა მართუენი. რომელ არა სცნა ყოფად სიმდიდრისა მისისა არა განკითხვით. განზოგებასა ოდენ ღლეთა მისთასა დაუტეონ იგი: აღსასრულთა მისთა იყოს იგი უგუნურ: (12) საყდარ დიდების აღმაღლებულ. სიწმიდეო ჩუენო. დასაბამითგან ადგილ სიწმიდის ჩუენდა: (13) თმენაო ისრაჲლისაო უფალო. ყოველთა რომელთა დაგიტევეს შენ ჰრცხუენოდენ: რომელნი განგიდგეს შენ გან ქუეყანასა ზედა დაიწერნენ: რამეთუ დაგიტევეს წყარო ცხორებისა უფალი: (14) განმკურნე მე უფალო. და განვიკურნო. და მაცხოვრე და ვცხოვრდე. რამეთუ სიქადული ჩემი შენ ხარ: (15) აჰა ესერა იგინი მეტყვედ მე ვითარმედ სადა არს სიტყუა უფლისა: მოვედინ ჩუენდა:

(16) ხოლო მე არა დავშუერ შედგომად კუალსა შენსა. და დღჳ კაცისა არა მწადოდა: შენ უწყი. რაა იგი გამოვალს ბაგეთა (გან) ჩემთა. წინაშე შენსა არს: (17) ნუ მექმნები შენ უცხო: მილხინე მე ღლესა ბოროტსა: (18) ჰრცხუენოდენ მდევართა ჩემთა. და ნუ მრცხუენებინ მე: შეძრწუნდელ იგინი. და ნუმცა მე შეეძრწუნდები: მოავლინე მათ ზედა დღჳ ბოროტი: მრჩობლითა შემუსრვითა შემუსრენ იგინი: (19) ესრე მრქუა მე უფალმან: მივედ და დადევ ბჭეთა (ძეთა) ზედა ერისა შენისათა. რომელსა შევლენ მეფენი იუდაჲსნი. და გამოვლენ მათ გან და ყოველთა ბჭეთა ისრუსალემისათა: (20) და ჰრქუა მათ: ისმინეთ სიტყუა უფლისა. მეფეთა იუდაჲსთა და ყოველმან ჰურიასტანმან და ყოველთა მკვდრთა/ ისრუსალემისათა. და რომელნი შეხუალთ ბჭეთა ამათ:

f.117v

(21) ესრე იტყვს უფალი: ეკრძალებით თავთა თქუენთა. და ნუ აღიკიდებთ ტვრთსა ღლესა შაბათსა. და ნუ გამოხუალთ ბჭეთა ისრუსალემისათა: (22) და ნუ გამოგაქუნ ტვრთი სახლით თქუენით ღლესა შაბათსა. და ყოველთა საქმეთა ნუ იქმთ. და წმიდა ყავთ დღჳ შაბათთა. ვითარცა იგი ვამცენ მამათა თქუენთა: და არა ისმინეს და არცა მოყვეს ყური მათი: (23) და განიფიცხნეს ქედნი მათნი უფროჲს მამათა მათთა არა მორჩილებად ჩემდა. და არა შეწყნარებად სწავლისა ჩემისა: (24) და (იყოს). უკუეთუ სმენით ისმინოთ ჩემი. იტყვს უფალი. არა შემოვლებად ტვრთისა ბჭეთა ამის ქალაქისათა ღლეთა შაბათთასა. და განწმედად ღლენი შაბათთანი არა საქმედ მათ შინა ყოვლისა საქმისა: (25) და შემოვლენ ამიერ ბჭით ქალაქსა ამას მეფენი (და მთავარნი) მსხდომარენი საყდარსა ზედა დავითისსა. და აღმკედრებულ ეტლთა ზედა და ჰუნეთა მათთა. იგინი და მთავარნი მათნი. მთავარნი იუდაჲსნი და მკვდრნი ისრუსალემისანი და ეშვნოს ქალაქი ესე უკუნისამდე:

(26) და მოვიდენ ქალაქთა გან იუდაჲსთა. და რომელნი არიან გარემო ისრუსალემსა. და ბენიამ(ენ)ისით. და ველით და მთით და ბლუარით კერძო: მოაქუნდეს შესაწირავი. და საკუმეველი. მანანაჲ. და გუნდრუკი მოიღონ შესაწირავად სახლსა უფლისასა: (27) და თუ არა ისმინოთ ჩემი. წმიდა ყოფად ღლეთა შაბათთა. აღკიდებად ტვრთისა და შესლვად ბჭეთა ისრუსალემისათა: და აღვაგზნე ცეცხლი ბჭეთა მისთა. და შეჰამნეს ზღუდენი ისრუსალემისანი და არა დაშრტეს:

18

(1) სიტყუა რომელი იყო იერემიასა მიმართ უფლისა მიერ. და ჰრქუა: (2) აღდევ და შთავედ სახიდ მეკეცისა. და მუნ გესმნენ სიტყუანი ჩემნი: (3) და შთავედ სახედ მეკეცისა. და აჰა იქმოდა იგი საქმეთა ქვათა ზედა: (4) და განერა ჰურჭელი იგი კელთა შინა მისთა. რომელსა იქმოდა თივისა გან. და კუალად

unicuique secundum vias suas et similiter secundum fructus operum suorum.

(11) Clamavit perdris et congregavit pullos quos non cognovit, ut faceret divitias suas non iudicio; in dimidio dierum suorum derelinquent eam; in novissimis suis erit illa insipiens. (12) Thronus gloriae excelsus, o sanctitas nostra, *est a principio locus sanctitatis nobis*. (13) Exspectatio Israël, Domine, omnes qui dereliquerunt te confundentur; qui recesserunt a te in terra scribentur, quia dereliquerunt *te*, fontem vitae, Dominum. (14) Sana me, Domine, et sanabor; et salva me et salvabor, quia laus mea tu es. (15) Ecce illi dicunt mihi: Quoniam ubi est verbum Domini? Veniat ad nos.

(16) Ego autem non fatigatus sum sequendo post te, et diem hominis non desiderabam; tu scis. Quod egreditur *(de)* labiis meis, coram te est. (17) Ne fias tu *mihi* allēnus; propitius esto mihi in die malo. (18) Confundantur persecutores mei, et ne confusus sim ego; conturbentur illi, et ne ego conturbatus sim. Mitte super eos diem malum; duplici contritione contere eos. (19) Sic dixit mihi Dominus: Vade, et sta in portis *(filiorum)* populi tui, per quas (*sing.*) ingredientur reges Iuda et egredientur ex eis, et in omnibus portis Hierosolymae. (20) Et dices eis: Audite verbum Domini, reges Iuda, et omnis Iudaea et omnes habitatores Hierosolymae, et qui ingredimini *per* portas has.

(21) Sic loquitur Dominus: Cavete vobismetipsi, et nolite vobis imponere onus in die sabbato, et nolite egredi per portas Hierosolymae; (22) Et nolite efferre onus de domo vestra in die sabbato, et omnia opera nolite facere, et sanctificate diem sabbatorum, sicut praecepi patribus vestris; et non audierunt et neque praebuerunt aurem suam; (23) Et induraverunt cervices suas plus *quam* patres sui, ne oboedirent mihi et ne acciperent disciplinam meam. (24) Et *(erit)*, si audientes (*lit.* auditu) audieritis me, dicit Dominus, ut non inferatis onus per portas huius civitatis in diebus sabbatorum et ut sanctificetis dies sabbatorum, ut non faciatis in eis omne opus, (25) Et ingredientur illinc per portam civitatem hanc reges *(et principes)*, sedentes super thronum David et insedentes curribus et equis suis, illi et principes eorum, principes Iuda et habitatores Hierosolymae, et habitabitur civitas haec usque ad saeculum.

(26) Et venient de civitatibus Iuda, et qui sunt circum Hierosolymam, et de Beniamen et de agro et de monte et ab austro; afferent sacrificium et oblationem turis; mannam et incensum capient ut offerant in domum Domini. (27) Et si non audieritis me, ut sanctificetis dies sabbatorum, ne imponatis vobis onus et ingrediamini per portas Hierosolymae, et succendam ignem in portis eius, et devorabit muros Hierosolymae, et non exstinguetur.

18 (1) Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino, et dixit *ei*: (2) Surge, et descende in domum figuli, et ibi audies verba mea. (3) Et descendi in domum figuli, et ecce faciebat ille opera super lapides. (4) Et effugit vas illud in manibus eius, quod faciebat e luto, et iterum fecit illud in vas alterum,

f.118r შექმნა იგი ქურჭრად სხუად. ვითარცა/ სთნდა წინაშე მისსა საქმედ იგინი: (5) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდამო. და მრქუა არქუ მათ:

(6) ვითარცა მეკეცემან ამან ვერ უძლო შესაქმედ. თქუა უფალმან: აჰა ესერა ვითარცა თივაჲ კელსა შინა მეკეცისასა. ეგრეცა თქუენ ხართ კელთა შინა ჩემთა. სახლო ისრაჲლისაო: (7) აღსასრული ვთქუა ნათესავთა ზედა და მეუფებათა მოსპოლვად მათა. და დარღუევად მათა. და წარწყმედად მათა: (8) და მოიქცეს ნათესავი იგი უკეთურებათა გან მათთა. და მე შევინანო ბოროტებათა მათთა თჳს. რომელ ვზრახენ ყოფად მათა: (9) და სრულიად ვთქუა ნათესავთა ზედა და მეუფებათა ზედა აღშშნებად მათა. და დანერგვად მათა: (10) და თუ ყონ ბოროტი წინაშე ჩემსა არა სმენად კმისა ჩემისა. და მეცა შევინანო კეთილისა მის თჳს. რომელ ვთქუ ყოფად მათა:

(11) და აჲ არქუ კაცთა იუდაისთა და მკვდრთა იჰრუსალემისათა. ესრე იტყვს უფალი. აჰა ესერა მე შევექმნე თქუენ ზედა (ძვრი. და ვზრახო თქუენ ზედა) ზრახვაჲ მოიქეცით კაცად-კაცად(ად)ი გზისა გან (თჳსისა) უკეთურისა. და უკეთშს ყვენ(ი)თ გზანი თქუენნი და სლვანი თქუენნი: (12) და თქუეს განგძლიერდეთ და კუალსა განდრეკილებისა ჩუენისასა ვიდოდით. და კაცად-კაცადმან ნებაჲ გულისა ჩუენისა უკეთურისაჲ ვყოთ: (13) ამის თჳს ესრე იტყვს უფალი. იკითხეთ და წარმართთა შორის. ესმინოს მე ვის ესე-მღევანი საზარელი დიდი. რომელ ყო ქალწულმან იჰრუსალემისამან: (14) მო-ნუ-აკლდენ კლდისა გან ძუძუნი. ანუ თოვლი ლიბანი: უკუნ-ნუ-აქციის წყალი სასტიკებით ქარისა მოსლვამან: (15) რამეთუ დამივიწყა მე ერმან ჩემმან. და ცუდად უკუემევდეს. და მოუძღურდენ იგინი გზათა მათთა გან ნაწილთა საუკუნეთა სლვად მათა ალაგთა. რომელთაჲ არა არს გზაჲ:

f.118v (16) ყოფად ქუეყანაჲ მათი განსარყუნელად და სასტვნეველად საუკუნოდ: ყოველთა თანა-წარმავალთა დაუკვრდეს. და შეხარონ თავი მათი: (17) ვითარცა ქარმან შემწუველმან განვაბნინე იგინი წინაშე პირსა მტერთა მათთასა. უჩუენო მათ ზურგი და არა პირი დღესა მას წარწყმედისა მათისასა: (18) და თქუეს მოვედით და ვზრახოთ/ ზრახვაჲ იერემიამს ზედა. რამეთუ არა წარწყმდის შჯული მღდელისა გან და ზრახვაჲ ბრძნისა გან და სიტყუაჲ წინაწარმეტყუელისა გან: მოვედით და ვგუემოთ იგი ენითა. და ვისმინეთ ყოველნი სიტყუანი მისნი: (19) ისმინე ჩემი. უფალო. და ისმინე კმაჲ სამართალისა ჩემისაჲ: (20) უკუეთუ მისა დაეგის ბოროტი კეთილისა წილ. რამეთუ შეიზრახნეს სიტყუანი სულისა ჩემისა თჳს. (და) ტანჯვაჲ ჩემი ეგულების. მოიკსენე დგომაჲ ჩემი წინაშე შენსა სიტყუად მათ თჳს კეთილისა. რაჲთამცა გარე-მოიქცა გულის-წყრომაჲ შენი მათ გან:

(21) ამის თჳს მისცენ შვილნი მათნი სიყმილსა. და შეაყენენ იგინი კელთა მახვლისათა: იქმნენდ ცოლნი მათნი უშვილო და ქურიგ. და ქმარნი მათნი იყუნედ მოსრვულ სიკუდილითა. და ჭაბუკნი მათნი დაცემულ მახვლითა ბრძოლასა შინა: (22) იყავნ ღალადებაჲ სახლებსა შინა მათსა. მოავლინენ მათ ზედა ავაზაკნი მეყსეულად. რამეთუ იწყეს სიტყუაჲ შეპყრობად ჩემდა. (და) მახვ დამირწყუეს მე: (23) და შენ უფალო უწყ(ი) ყოველი ზრახვაჲ მათი ჩემ ზედა სიკუდილ. ნუ უბრალოს ჰყოფ უშჯულოებათა მათთა. და ცოდვათა მათთა ნუ აჰყოც. (და) იყავნ უძღურებაჲ მათი წინაშე შენსა. ჟამსა გულის-წყრომისა შენისასა ყავ მათ თჳს:

sicut placuit coram eo ut faceret illa. (5) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit *mihi*: Dic eis:

(6) Sicut figulus hic numquid non potero facere, dixit Dominus? Ecce sicut lutum in manu figuli, sic quoque vos estis in manibus meis, o domus Israël! (7) Finem dicam adversus gentes et regna, ut deleam ea et destruam ea et perdam ea. (8) Et *si* reverterit gens illa a malitiis eorum, et me paenitebit propter mala eorum, quae cogitavi ut facerem eis. (9) Et prorsus dicam super gentes et super regna, ut aedificem ea et plantem ea. (10) Et si fecerint malum coram me, ut non audiant vocem meam, et me quoque paenitebit propter bonum illud, quod dixi ut facerem eis.

(11) Et nunc dic viris Iuda et habitatoribus Hierosolymae: Sic loquitur Dominus: Ecce ego faciam super vos <malum, et cogitabo super vos> cogitationem. Revertimini unusquisque a via <sua> mala, et meliores facite vias vestras et gressus vestros. (12) Et dixerunt: Confortabimur, et post inclinationem nostram ibimus, et unusquisque desiderium cordis nostri mali faciemus. (13) Propter hoc sic loquitur Dominus: Interrogate etiam inter gentiles: Quis audierit tale horribile magnum, quod fecit virgo Hierosolymae? (14) Numquid deficient de petra mammae, aut nix de Libano? Numquid retro vertit aquam saevitate venti adventus? (15) Etenim oblitus est mei populus meus, et frustra tus offerebant, et deficient illi a viis suis in partibus aeternis, *ut* ambulent illi in semitis quarum non est via;

(16) *Ut* faciant terram suam in destructionem et in sibilum aeternum; omnes praetereuntes obstupescant, et nutabunt capite suo. (17) Sicut ventus urens dispergam eos coram facie inimicorum eorum; ostendam eis dorsum, et non faciem, in die illa perditionis eorum. (18) Et dixerunt: Venite, et cogitabimus cogitationem contra Ieremiam; non enim perit lex a sacerdote, et consilium a sapiente, et sermo a propheta; venite, et percutiemus eum linguā, et audiemus omnes sermones eius. (19) Audi me, Domine, et audi vocem iuris mei. (20) Numquid ad eum redditur malum pro bono, quia improbaverunt verba propter animam meam, <et> tormentum meum cogitant? Recordare quod steterim coram te, ut loquar pro eis bonum, ut avertatur furor tuus ab eis.

(21) Propter hoc da filios eorum in famem, et constitue eos in manus gladii; fiant uxores eorum absque liberis, et viduae; et viri earum fiant interfecti morte, et iuvenes eorum cadant gladio in proelio. (22) Sit clamor in domibus eorum. Mitte super eos latrones repente, quia inceperunt loqui ut caperent me <et> rete tetenderunt mihi. (23) Et tu, Domine, scis omne consilium eorum adversus (*lit.* super) me in mortem; ne innocentes facias iniquitates eorum, et peccata eorum ne deleas. <Et> sit debilitas eorum coram te; in tempore furoris tui fac pro eis.

(1) Tunc dixit mihi Dominus: Vade, et quaere tibi lagunculam unam, opus

მეკეცისაჲ. და მოიყვანნე მოხუცებულთაგანნი ერისა(თა)ნი და უხუცესთაგანნი მღელღლთანი: (2) და განხვდენ შენ სამაროვანსა შვილთა მათთასა. რომელ მომკუდარ არიან. რომელ არს ბჭეთა გარეშც ქარსისათა. და წარიკითხნენ ყოველნი ესე სიტყუანი მუნ. რომელთა გეტყოდნენ შენ: (3) და ჰრქუა მათ ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ. მეფეთა იუდაასთა და მკვდრთა იზრუსალემისათა: ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ ღმერთი ისრაჲლისაჲ: აჰა ესერა მე მოვაველინო ამას ადგილსა ზედა ძკრი. რაჲთა ყოველსა. რომელსა ესმეს იგი. აღუქავენენ ყურნი მისნი. (4) მის წილ. რამეთუ დამიტევს მე. და უცხო ქმნეს ადგილი ესე. და უკუმევდეს იგინი მას შინა ღმერთთა უცხოთა. რომელ არა იცოდნეს მათ (და მამათა მათთა). და მეფეთა/ იუდაასთა აღავსეს ადგილი ესე სისხლითა უბრალოჲთა: (5) და აღაშცნნეს მაღალნი ბაალისნი. რაჲთამცა დაწუნეს შვილნი მათნი ცეცხლითა მსხუერპლად ბაალისა. რომელ არა ვამცენ მათ. არცა ვთქუ. არცა მომიკდა გულსა ჩემსა:

f.119r

(6) ამის თვს ესერა ღლენი მოვლენან. იტყვს უფალი. და არლარა ერქუას ადგილსა მას მერმე. თქუა უფალმან. დასაცემელ და სამაროვან დასრვის: (7) და მოვსპო ზრახვაჲ იუდაასი და ზრახვაჲ იზრუსალემისაჲ ამას ადგილსა. და დაესცნენ იგინი მახვლითა წინაშე მტერთა მათთა და კელითა. რომელნი ეძიებენ სულსა მათსა. და მივსცნენ მკუდარნი მათნი საჰმლად მფრინველთა ცისათა და მკეცთა ქუეყანისათა: (8) და დავდვა ქალაქი ესე განსარყუნელად და სასტვნელად ყოველი რომელი თანა წარჰვიდოდის დაწუნეს მის ზედა. და დაისტვნოს ყოველისა მის თვს წყლულებისა მისისა: (9) და შეჰამნენ კორცნი ძეთა მათთანი და კორცნი ასულთა მათთანი. და კაცად კაცადმან კორცნი მოყუსისა თვისისანი შეჰამნეს იწროებისა გან და ჰირისა. რომელ აჰირონ მათ მტერთა მათთა. და რომელნი ეძიებდენ სულთა მათთა: (10) და შეჰმუსრო ყვბარი იგი წინაშე თუალთა მათ კაცთასა. რომელნი გამოვიდენ შენ თანა:

(11) და ჰრქუა მათ ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ ესრე შევემუსრო ერი ესე და ქალაქი ესე. ვითარცა შეიმუსრის ჭურჭელი კეცისაჲ. რომელ ვერლარა შესაძლებელ არნ განკურნებად მერმე: (12) ესრე ვყო მე ამის ადგილისა თვს. იტყვს უფალი. და რომელნი დამკვდრებულ არიან მიცემად ქალაქი ესე. ვითარცა ქუეყანაჲ დაცემული: (13) და იყოს სახლები იზრუსალემისაჲ და სახლნი მეფისა იუდაასნი ვითარცა ადგილი დაცემული არა წმიდებისა მათისა თვს. რომელ ყვეს სახლებსა შინა მათსა. რომელთა შინა უკუმევდეს ერდოებსა ზედა ყოველთა ძალთა ცისათა. და უზორვიდეს საზორველსა ღმერთთა უცხოთა. და თაფეთს დაფლნენ. რამეთუ არა იყოს მათა ადგილი დასაფლველად: (14) და მოვიდა იერემია დასასრველით თაფეთისაჲთ. ვიდრე იგი/ მიავლინა უფალმან წინაწარმეტყუელებად. და დადვა ეზოსა სახლისა უფლისასა. და ჰრქუა ყოველსა ერსა: (15) ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ ღმერთი ისრაჲლისაჲ: აჰა ესერა მე მოვაველინო ქუეყანასა ამას ზედა. და ყოველსა ზედა ქალაქებსა მისსა და დაბნებსა მისსა ყოველი ძკრი. რომელ ვთქუ მას ზედა. რამეთუ განიფიცხნეს ქედნი მათნი არა სმენად სიტყუათა ჩემთა:

f.119v

20

(1) და ესმა პასქორს. ძესა ემერისსა. მღელღლსა. რომელი იყო მთავარ სახლსა შინა უფლისასა. იერემიას წინაწარმეტყუელებაჲ ამათ სიტყუათაჲ: (2) და სცა პასქორ იერემიას წინაწარმეტყუელსა. და შთააგდო იგი მღვმესა. რომელ იყო ბჭესა ბენიამ(ენ)ისსა სახლსა მას ქორედსა. რომელ იყო სახლსა შინა უფლისასა: (3) და იყო ზვალისა გან გამოიყვანა პასქორ იერემია მღვმისა მის გან. და ჰრქუა

figuli, et adduces *quosdam* de senioribus populi et de senioribus sacerdotum. (2) Et egredieris tu in coemeterium filiorum eorum, qui mortui sunt, quod est extra portas K'arsi; et leges omnia haec verba ibi, quae loquar tibi. (3) Et dices eis: Audite verbum Domini, reges Iuda et habitatores Hierosolymae: Sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Ecce ego mittam super hunc locum malum, ut omni qui audierit illud pruriant aures eius, (4) Pro eo quod dereliquerunt me, et alienum fecerunt locum hunc, et tus offerebant illi in eo diis alienis, quos nesciebant illi <et patres eorum>, et reges Iuda repleverunt locum hunc sanguine innocente. (5) Et aedificaverunt excelsa Baal, ut comburerent filios suos igne in victimam Baal, quod non praecepi eis, nec locutus sum, neque venit in cor meum.

(6) Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et iam non dicetur *nomen* loco illi ultra, dixit Dominus, 'Lapsus' (. . .) et 'Coemeterium occisionis'. (7) Et destruam consilium Iuda et consilium Hierosolymae in hoc loco, et percutiam eos gladio coram inimicis eorum et manu *eorum* qui quaerunt animam eorum: et dabo mortuos eorum in escam volucris caeli et bestiis terrae. (8) Et ponam civitatem hanc in destructionem et in sibilum; omnis qui praeterierit contristabitur super eam et sibilabit propter omne illud vulnus eius. (9) Et comedent carnes filiorum suorum et carnes filiarum suarum, et unusquisque carnes proximi sui comedet propter angustias et afflictionem, qua affligent eos inimici eorum, et qui quaerent animas eorum. (10) Et conteres lagunculam illam coram oculis illorum virorum, qui egredientur tecum;

(11) Et dices eis: Sic loquitur Dominus exercituum: Sic conteram populum hunc et civitatem hanc, sicut conteritur vas argillae, quod iam non potest instaurari (*lit.* sanari) ultra. (12) Sic faciam ego de hoc loco, dicit Dominus, et de *eis* qui habitant, ut dem civitatem hanc sicut terram conlapsam. (13) Et erunt domus Hierosolymae et domus regis Iuda sicut locus conlapsus, propter impuritatem eorum quam fecerunt in domibus suis, in quibus tus offerebant super tecta omnibus militiis caeli, et sacrificabant sacrificia diis alienis; et in Tap'et' sepelient *eos*, quia non erit eis locus ad sepeliendum. (14) Et venit Ieremia de casu Tap'et', quo eum misit Dominus ad prophetandum, et stetit in aula domus Domini, et dixit omni populo: (15) Sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Ecce ego mittam super terram hanc et super omnes civitates eius et vicos eius omne malum quod locutus sum super eam, quia induraverunt cervices suas, ut non audirent sermones meos.

20

(1) Et audivit Pask'or, filius Emer, sacerdos, qui erat princeps in domo Domini, Ieremiae prophetiam horum sermonum. (2) Et percussit Pask'or Ieremiam prophetam, et coniecit eum in fossam, quae erat in porta Beniamen in domo illa superiori, quae erat in domo Domini. (3) Et fuit, crastino die

მას იერემია· არა პასქორ გიწოდა უფალმან სახელი შენი. არამედ ტყუე გარემო· (4) რამეთუ ესრეთ იტყვს უფალი· აჰა ესერა მე მიგცე შენ წარსატყუენველად. და ყოველნი მეგობარნი შენნი. და დაეცნენ იგინი მახვლითა მტერთა მათთაჲთა. და თუალთა შენთა იხილონ· და შენ და ყოველი იუდაჲ მივსცე კელთა მეფისა ბაბილოვნისათა. და წარტყუენნენ იგინი ბაბილონდ. და მოსწყვდნენ იგინი მახვლითა· (5) და მივსცე ყოველი სიმდიდრე ამის ქალაქისაჲ. და ყოველნი ნაშრომნი მისნი. და ყოველი პატივი მისი. და ყოველნი საფასენი მეფისა იუდაჲსნი მივსცნე კელთა მტერთა მათთასა. და იავარ ყვნენ იგინი. და წარიხუნენ იგინი. და მიიხუნენ იგინი ბაბილონდ:

(6) და შენ პასქორ და ყოველნი მკვდრნი სახლისა შენისანი წარხვდეთ ტყუედ. და ბაბილონდ მიხვდეთ. და მუნ მოჰკუდეთ. და მუნ დაეფლნეთ შენ და ყოველნი მეგობარნი შენნი. რომელთა იგი უწინაწარმეტყუელებდ ცრუსა: (7) შემიტყუე მე უფალო და შევსცეთ· შემიპყარ მე. და მძლე· ვიქმენ მე საცინელ· ყოველნი ღლენი აღვასრულენ კიცხევით: (8) რამეთუ განმწარებულთა სიტყვთა ვიციოდრი. სიცრუევსა და უბადოებასა ვხადოდრი. რამეთუ მექმნა/ მე სიტყუაჲ უფლისაჲ საყუედრელ და საგიობელ ყოველთა ღლეთა: (9) და ვთქუ· არლარა სახელ ვსდვა სახელსა უფლისასა. და არლარა ვიტყოდრი სახელითა მისითა. და იქმნა გულსა შინა ჩემსა ვითარცა ცეცხლი აღვზებული. შემწუველი და შემყენებელი ძულთა შინა ჩემთა: შეუცავ გარემო. და ვერ შეუძლებ თავს_ღებად: (10) რამეთუ მესმა გმობაჲ მრავალთა(ჲ). რომელნი შეკრებოდეს გარემო ჩემსა· აღდევით და აღვდგეთ მის ზედა. ყოველნი კაცი მიყუარნი მისნი. და უმზიროთ ზრახვასა მისსა. ცთეს ხოლო თუ· და ვსძლოთ მას. და მოვიგოთ შური ჩუენი მის გან:

(11) და უფალი ჩემ თანა ვითარცა მბრძოლი ძლიერი· ამის თვს მდევნეს. და ცნობად ვერ შეუძლეს. და ჰრცხუნა ფრიად. რამეთუ არა გულის_კმა_ყვნეს შეურაცხებანი მათნი. რომელნი მიმდემი ვერ დაივიწყნენ: (12) უფალო ძალთაო. გამომცდელი სიმართლისაო და მცნობელი გულთა და თირკუმელთა. მიხილავს_მცა შენ_მიერი შურის_გებაჲ მათ შორის. რამეთუ შენდამი განვაცხადენ ვედრებანი ჩემნი: (13) უგალობდით უფალსა· აქებდით მას. რამეთუ განარინა სული გლახაკისაჲ კელთა გან უკეთურთასა: (14) წყეულ იყავნ დღჲ იგი. რომელსა ვიშვე მას შინა: დღჲ იგი რომელსა შინა მშვა მე დედამან ჩემმან. ნუ იყოფინ სალოცველ: (15) წყეულ იყავნ კაცი იგი. რომელმან ახარა მამასა ჩემსა. და ჰრქუა· გესუა შენ წულ:

(16) მხიარულმცა არს კაცი იგი ვითარცა ქალაქნი. რომელ დააქცინა უფალმან გულის_წყრომით. და არა შეინანა· ესმოდენ ვალაღებაჲ დილითი და ღალადებაჲ სამხრის· (17) რამეთუ არა მომკლა მე საშოსა შინა. და მექმნამცა დედაჲ ჩემი სამარე ჩემდა. და საშო მიდგომის საუკუნო: (18) რაჲსა მე გამოვედ საშოთ ხილვად შრომისა და ღმობისა. და აღესრულნეს სირცხვლით ღლენი ჩემნი:

21

(1) სიტყუაჲ რომელი იყო უფლისა მიერ იერემიას მიმართ. რაჲამს მიავლინა მისა მეფემან სედეკია პასქორ. ძჲ მელქისი. და სოფონია. ძჲ მაასესი მღდელისაჲ. და ჰრქუა: (2) ჰკითხე ჩუენ თვს უფალსა. რამეთუ მეფჲ ბაბილოვნელთაჲ მოდგომილ არს/ ჩუენ ზედა. ყოს ხოლო თუ უფალმან ყოველითა საკვრველებითა (მისითა). და წარვიდეს ჩუენ გან: (3) და ჰრქუა მათ იერემია· ესრე არქუთ სედაკიას: (4) ესრე იტყვს უფალი· აჰა ესერა მე გარდავაქცინე

eduxit Pask'or Ieremiam de fossa illa; et dixit ei Ieremia: Non Pask'or vocavit Dominus nomen tuum, sed 'Captivum undique'. (4) Etenim sic loquitur Dominus: Ecce ego dabo te ut in captivitatem abducaris, et omnes amicos tuos; et cadent illi gladio inimicorum suorum, et oculi tui videbunt; et te et omnem Iuda dabo in manibus regis Babylonis, et in captivitatem abducent eos in Babylonem, et interficient illos gladio. (5) Et dabo omnes divitias (*sing.*) huius civitatis, et omnes labores eius, et omnem honorem eius; et omnes thesauros regis Iuda dabo *in* manibus inimicorum eorum, et spoliabunt eos, et tollent eos, et auferent eos in Babylonem.

(6) Et tu, Pask'or, et omnes habitatores domus tuae abibitis ut captivi; et in Babylonem ibitis, et ibi moriemini, et ibi sepeliemini, tu et omnes amici tui, quibus prophetabas mendacium. (7) Decepisti me, Domine, et seductus sum; cepisti me, et praevaluisti *mihi*; factus sum ego in derisum, omnes dies complevi in ioco. (8) Nam amaro verbo irridebam, mendacium et infelicitatem invocabam, quia factum est mihi sermo Domini in opprobrium et in ignominiam omnibus diebus. (9) Et dixi: Iam non nominabo nomen Domini, et iam non loquar in nomine eius. Et factus est in corde meo velut ignis accensus ardens et retinens in ossibus meis. Claudor in circuitu, nec possum sustinere. (10) Etenim audivi contumeliam multorum, qui congregabantur circum me: Surgite, et surgemus adversus eum, omnes viri amici eius; et explorabimus consilium eius, si quo modo deceptus sit, et praevalebimus ei, et exigemus ultionem nostram ex eo.

(11) Et Dominus mecum sicut bellator fortis; propter hoc persecuti sunt me, et cognoscere non potuerunt; et confusi sunt valde, quia non intellexerunt contemptions suas, quas perpetuo non *poterunt* oblivisci. (12) Domine exercituum, probator iustitiae et cognitor cordium et renum, viderim a te ultionem in eis, quia tibi revelavi deprecationes meas! (13) Cantate Domino, laudate eum, quia liberavit animam pauperis de manibus malorum. (14) Maledicta sit dies illa, in qua natus sum in ea; dies illa, in qua peperit me mater mea, ne sit expetita in prece. (15) Maledictus sit homo ille, qui nuntiavit patri meo, et dixit *ei*: Erat tibi puer.

(16) Laetus esset homo ille, sicut civitates quas subvertit Dominus in furore, et non paenituit eum; audiat ululatum mane, et clamorem ad meridiem. (17) Etenim non occidit me in vulva; et facta esset mater mea sepulcrum mihi et vulva conceptus aeterna. (18) Quare egressus sum de vulva, ut viderem laborem et dolorem, et consumpti sunt in confusione dies mei?

21 (1) Verbum, quod factum est a Domino ad Ieremiam, quando misit ad eum rex Sedekia Pask'or, filium Melk'i, et Sop'oniam, filium Maases sacerdotis, et dixit *ei*: (2) Interroga pro nobis a Domino, quia rex Babyloniorum proelatus est adversum nos, si quo modo faciat Dominus secundum (*lit. in*) omnia mirabilia (*sing.*) (sua), et abeat a nobis. (3) Et dixit eis Ieremia: Sic dicite Sedekiae: (4) Sic loquitur Dominus: Ecce ego convertam arma bellica, quibus

საჭურველნი საბრძოლნი. რომლითა ჰბრძავთ თქვენ ქალდეველთა. რომლითა შეუცავთ გარემო ზღუდესა შორის ქალაქსა ამას (5) და გბრძოდი მე თქვენ კელითა განმზადებულითა და მკ(ლ)ავითა მაგრითა. გულისწყრომითა და რისხვითა და მრისხანებითა დიდითა.

(6) და მოვსწყვდნე ყოველნი დამკვდრებულნი ამას ქალაქსა შინა კაცნი და საცხოვარი სიკუდილითა დიდითა: (7) და მისა შემდგომად ესრე იტყვს უფალი: მივსკე სედევია. მეფე იუდაასაჲ. (და) მონანი მი(ს)ნი და ერი მისი. რომელ დავრდომილ არს ქალაქსა ამას შინა. სიკუდილსა და სიყმილსა და მახვლსა. და კელთა მტერთა მათთასა და მეძიებელთა სულთა მათთასა: დაჭრნენ იგინი პირითა მახვლისაჲთა. და არა ვერიდო მათ. და არცა შევიწყალნე იგინი: (8) და ერსა მას ჰრქუა: ესრე იტყვს უფალი: აჰა ესერა მიგცე წინაშე პირსა თქვენსა გზაჲ ცხოვრებისაჲ და გზაჲ სიკუდილისაჲ: (9) რომელი ჯდეს ქალაქსა ამას შინა მოკუდეს მახვლითა და სიყმილითა. და რომელი გამოვიდოდის და მიადგებოდის ქალდეველთა. რომელთა შეუყენებიდ თქვენ. ცხოვრდეს. და იყოს თავი მისი ტყუც: (10) რამეთუ დამიმტკიცებთ პირი ჩემი ამას ქალაქსა ზედა ბოროტისად და არა კეთილისად: კელთა მეფისა ბაბილონისათა მიეცეს. და დაწუას იგი ცეცხლითა:

(11) სახლმან მეფისა იუდაასმან ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ: (12) სახლო დავითისო. ესრეთ იტყვს უფალი: შჯიდით დილითი საშჯელსა. და განაგებდით: განარინეთ მიტაცებული კელისა გან მავნებელისა მისისა. რაჲთა არა აღატყდეს ცეცხლ-ებრ გულისწყრომაჲ ჩემი: აღევზნეს და არა ვინ იყოს დამშრეტელ: (13) აჰა ესერა მე შენდამი. რომელი დამკვდრებულ ხარ ღელესა ასურისასა ველსა. რომელნი იტყვან: ვინ შეგუაძრწუნნეს ჩუენ. ანუ/ ვინ შემოვიდეს საყოფლად ჩუენდა: (14) აღვაგზნე ცეცხლი მალნართა მისთა. და შეჰამნეს ყოველნი გარემოჲს მისსა:

f.121r

22

(1) ესრე იტყვს უფალი: წარგუალე და შთავედ სახლსა მეფისა იუდაასსა. და იტყოდე მუნ სიტყუასა მას: (2) და არქუ: ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ მეფემან იუდაასმან. რომელი ჰზი საყდარსა დავითისსა. შენ და სახლმან შენმან და მონათა შენთა და ერმან შენმან. და რომელნი შეხუალთ ბჭეთა ამათ: (3) ესრე იტყვს უფალი: ჰყოფდით საშჯელსა და სიმართლესა. და განარინეთ მიტაცებული კელისა გან მავნებელისა მისისა. და ვედრსა და ობოლსა და ქურივსა ნუ ჰმძლავრობთ. და ნუ უღმრთო იქმნებით. და სისხლსა უბრალოსა ნუ დასთხევთ ამას ადგილსა: (4) უკუეთუ ყოფით ჰყოთ სიტყუაჲ ესე. და შევიდენ ბჭეთა ამის სახლისათა მეფენი მსხდომარენი საყდართა ზედა დავითისთა. და ზე-მსხდომარენი ეტლებსა (და) ჰუნებსა. იგინი და მონანი მათნი და ერი მათი: (5) უკუეთუ არა ჰყენეთ სიტყუანი ესე. თავსა ჩემსა ვფუტავ. იტყვს უფალი. რამეთუ აღსაოკრებელად იყოს სახლი ესე:

(6) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი სახლისა თვს მეფისა იუდაასისა: გალაად. შენ ხარ ჩემდა დასაბად ლიბანისა: უკუეთუ არა დაგდვა შენ ოკრად. ქალაქებად ოკრად დაუშვცნებელად: (7) და მოვაგლინო შენ ზედა კაცი მომსრველი. და ცული კელთა შინა მისთა. და მოკაფონ ყოველი (რჩეული ნაძვ შენი). და დაასხან ცეცხლსა: (8) და განვლონ წარმართთა ქალაქი ესე. და თქუას კაცად-კაცადმან მოყულისა მიმართ თვსისა: რაჲსა თვს უყო უფალმან ქალაქსა ამას (ესრეთ) დიდსა: (9) და თქუან: მის თვს რამეთუ დაუტევეს ესრე შჯული უფლისა ღმრთისა მათისაჲ. და თაყუანის-სცეს ღმერთთა უცხოთა. და ჰმონეს მათ: (10) ნუ სტირთ მომკუდარსა: ტიროდეთ ტირილით განმავალსა. რამეთუ არღარა მოიქცეს მერმე.

(*sing.*) bellatis vos *adversum* Chaldaeos, a quibus claudimini in circuitu muri in medio civitatis huius. (5) Et bellabo ego *adversum* vos in manu praeparata et in brachio forti, cum furore et irā et iracundiā magnā.

(6) Et interficiam omnes habitatores in hac civitate, homines et pecora (*sing.*), morte magna. (7) Et post illud sic loquitur Dominus: Dabo Sedekiam, regem Iuda, (et) servos eius, et populum eius qui relictus est in civitate hac, morti et fami et gladio et manibus inimicorum eorum et quaerentium animas eorum; caedent eos in ore gladii, et non parcam eis, et neque miserebor eorum. (8) Et populo illi dices: Sic loquitur Dominus: Ecce dabo coram facie vestra viam vitae et viam mortis. (9) Qui sederit in civitate hac morietur gladio et fame; et qui egressus fuerit et accesserit ad Chaldaeos, qui incluserunt vos, vivet et erit caput eius captivum. (10) Firmavi enim faciem meam super hanc civitatem in malum, et non in bonum; in manibus regis Babylonis dabitur, et comburet eam igni.

(11) Domus regis Iuda, audite verbum Domini. (12) O domus David, sic loquitur Dominus: Iudicate mane iudicium, et regite; liberate vi raptum de manu *quae* laedit eum, ne accendatur sicut ignis furor meus; ardebit, et nemo erit *qui* exstinguat. (13) Ecce ego ad te qui habitas in valle Assur in campo, *ad eos* qui dicunt: Quis conturbabit nos, aut quis ingreditur habitationem nostram? (14) Succendam ignem in silvis eius, et devorabit omnia circum eam.

22

(1) Sic loquitur Dominus: Abi, et descende in domum regis Iuda, et loquere ibi verbum illud: (2) Et dic: Audite verbum Domini, rex Iuda, qui sedes super thronum David, tu et domus tua et servi tui et populus tuus, et qui ingredimini per portas has. (3) Sic loquitur Dominus: Facite iudicium et iustitiam, et liberate vi raptum de manu *quae* laedit eum, et advenam et pupilum et viduam nolite opprimere, et nolite impii esse, et sanguinem innocentem nolite effundere in hoc loco. (4) Si facientes (*lit. factu*) feceritis verbum hoc, et ingredientur per portas huius domus reges sedentes super thronos David, et insidentes curribus (et) equis, illi et servi eorum et populus eorum. (5) Si non feceritis verba haec, in memetipso iuro, dicit Dominus, quia in vastitatem erit domus haec.

(6) Nam sic loquitur Dominus de domo regis Iuda: Galaad, tu es mihi initium Libani, si non posuero te in vastitatem, in civitates vastatas inhabitabiles. (7) Et mittam super te virum interficientem, et securim in manibus eius, et succident omnem (electam cedrum tuam), et inicient in ignem. (8) Et transibunt gentiles civitatem hanc; et dicet unusquisque ad proximum suum: Quare fecit Dominus civitati huic (sic) grandi? (9) Et dicent: Propter id quod dereliquerint sic legem Domini Dei sui, et adoraverint deos alienos, et servierint eis. (10) Nolite flere mortuum; flete fletu *eum qui* egreditur, quia iam non

არცა იხილოს ქუეყანაჲ ესე სოფლისა თჳსისაჲ:

f.121v

(11) რამეთუ ესრე იტყჳს უფალი სეღემისა თჳს. ძისა იოსიაჲსა. მეფისა იუდაჲსა. რომელი მეფობდა იოსიაჲს წილ მამისა თჳსისა. რომელ განჴდა ამის ადგილისა გან. არა მოიქცეს (მუნ ვე) მერმე: (12) რამეთუ/ ადგილად რომლად წარტყუნეს. მუნ მოკუდეს და ქუეყანაჲ ესე ვერღარა იხილოს მერმე: (13) ჰ რომელი აშცნებდეს სახლსა თჳსსა არა სიმართლით. და ქორებსა თჳსსა არა განკითხვით. მოყუასთაგანი მოიქმნიეს უსასყიდლოდ. და სასყიდელი მისი არა მისცეს მას: (14) იშცნე თავისა თჳსისა სახლ შემგუვედ. ქორები ფართოვები. განწესებული სარკუმლებითა. მოფიცრული ნაძჳთა. განგლორწნილი წარნაქითა: (15) ხოლო ჰმეფობდე ნუ. რამეთუ განჰრისხნი ნაძჳსა მიმართ. მამამან შენმან არა ნუ ჴამა და სუა. და ყო განკითხვაჲ და სიმართლჳ:

(16) მაშინ უკეთჳს იყო მისა. საჯა საშჯელი მდაბლისა და დავრდომილისაჲ. და კეთილ იყო მისა. ანუ არა მე ესე (ნუ) არს ცნობაჲ იგი. თქუა უფალმან: (17) აჰა ესერა არა არიან თუალნი შენნი. და არცა გული შენი კეთილ. არამედ ანგაჰრებასა შინა (შენსა). და სისხლსა ჴედა უბრალოსა დათხევად და ცილის დებასა ჴედა. და საქმედ კაცის კლვასა და ვნებასა: (18) ამის თჳს ესრე იტყჳს უფალი იოაკიმის თჳს. ძისა იოსიაჲსა. მეფისა იუდაჲსა. ვაჲ კაცსა მას ჴედა. არა დაიტყებონ იგი. ვაჲ ძმაო არცა სტიროდიან მას. ვაჲ მე უფალო და ვაჲ მე ძმაო: (19) ფლვით ვირ (ებრ) დაეფლას. შემჰალი გარდადვან გარჳ ბჳეთა იჰრუსალემისათა: (20) აღვედ ლიბანდ და კმა ყავ. (და) ბასანდ მიაწიე კმაჲ შენი. და ლალად ყავ წილ ჴლუასა. რამეთუ შეიმუსრნეს ყოველნი ტრფიალნი შენნი:

f.122r

(21) გეტყოდე შენ ცთომასა შენსა. და სთქუ. არა ვისმინო. ესე არს გზაჲ შენი სიჴაბუკითვან შენით. არა ისმინე კმისა ჩემისაჲ: (22) ყოველთა ვე მწყემსთა შენთა მწყსიდეს ჴარი. და ტრფიალნი შენნი წარვიდენ ტყუედ. რამეთუ მაშინ გრცხუენოდის და შეურაცხ იქმნე ყოველთა გან მიყუართა შენთა (23) დამკვდრებულთა ლიბანს. დაბუდებული ნაძჳთა შინა. ჰკუნესოდი. რაჟამს მოგიკდენ შენ საღმობანი ვითარცა შობადისანი: (24) ცხოველ ვარ მე. თქუა უფალმან. დაღათუ ყოფით მეყოს მე იეჴონია. ძჳ იოაკიმისი. მეუფჳ იუდაჲსაჲ/ ნაბეჴდაჲ კელსა ჴედა მარჴუენასა ჩემსა. მიერ გამოგკუეთო შენ. (25) და მიგცე შენ კელთა მეძიებელთა სულისა შენისათა. რომელთა გან გეშინის პირისა გან მათისა. კელთა ნაბუჴოდნოსორ. მეფისა ბაბილოვნისათა. და კელთა ჴალდეველთასა:

(26) და განგადო შენ და დედაჲ შენი. რომელმან გშვა შენ. ქუეყანად სხუად. ქუეყანად სადა არა იშვენით მუნ. და (მუნ) მოჰსწყედთ: (27) ხოლო ქუეყანასა რომელსა ილოცვიდენ იგინი სულითა მათითა მოქცევად მუნ. ვერღარა მოიქცენ. (28) პირი ეგე შეურაცხი და განგდებული კაცი ესე: შეურაცხ იქმნა იეჴონია ვითარცა ჴურჴელი არა საჴმარი. რამეთუ განიგდო იგი და ნათესავი მისი. და განვარდა ქუეყანასა რომელ არა იცოდა: (29) ქუეყანაო. ქუეყანაო. ქუეყანაო. ისმინე სიტყუაჲ უფლისაჲ. (30) ესრე იტყჳს უფალი. დაწერე კაცი ესე განვრდომილად კაცად. წარმოუმართებელად კაცად დღეთა მისთა. რამეთუ არღარა აღორძნდეს ნათესავისა გან მისისა კაცი მჴდომარჳ საყდარსა ჴედა დავითისსა მთავრად იუდაჲსა:

23

(1) ჰ მწყემსნო. რომელნი განაბნევთ და წარსწყმედთ ცხოვართა საძოვრისა გან ჩემისა. თქუა უფალმან. (2) ამის თჳს ესრე იტყჳს უფალი ღმერთი ისრაჳლისაჲ მწყემსთა ჴედა (ერისა ჩემისათა): თქუენ განაბნიენით ცხოვარნი ჩემნი. და განაშორენ(ი)თ იგინი. და უგულებელჳჴყვენ(ი)თ იგინი. აჰა ესერა მე შური ვიძიო

revertetur ultra, neque videbit terram hanc regionis suae.

(11) Nam sic loquitur Dominus de Selem, filio Iosiae, rege Iuda, qui regnabat pro Iosia, patre suo, qui egressus est de hoc loco: Non revertetur (illuc) ultra, (12) Quia in loco, in quem captivum abduxerunt *eum*, ibi morietur, et terram hanc iam non *poterit* videre ultra. (13) Vae (*lit.* O) qui aedificaverit domum suam non in iustitia, et coenacula sua non in iudicio, *quendam* de proximis fecit sine mercede, et mercedem eius non dabit ei. (14) Aedificasti tibimet-ipsi domum convenientem (*vel* concinnam), coenacula spatiosa, instructa fenestris, laqueata cedro, depicta minio. (15) Numquid autem regnabis, quia irasceris cedro? Pater tuus nonne edit et bibit, et fecit iudicium et iustitiam?

(16) Tunc melius erat ei; iudicavit iudicium humilis et egeni, et bonum erat ei. Aut hoc (nonne) est cognoscere eum, dixit Dominus? (17) Ecce non sunt oculi tui, et neque cor tuum bonum, sed in avaritiam (tuam), et ad sanguinem innocentem effundendum, et ad calumniam ferendam, et ad faciendum homicidium et iniuriam. (18) Propter hoc sic loquitur Dominus de Ioakim, filio Iosiae, rege Iuda: Vae homini illi (*lit.* super hominem illum), non plangent eum. Vae, o frater, neque flebunt eum! Vae mihi, Domine, et vae mihi, frater! (19) Sepulturā (in modum) asini sepelietur; purulentum (?) transferent *eum* extra portas Hierosolymae. (20) Ascende Libanum, et clama; (et) in Basan *fac* pervenire vocem tuam, et clamorem fac trans mare, quia contriti sunt omnes amatores tui.

(21) Loquebar tibi in errore tuo; et dixisti: Non audiam. Haec est via tua ab iuventute tua; non audisti vocem meam. (22) Omnes pastores tuos pascet ventus, et amatores tui abibunt in captivitatem, quia tunc confundēris et spernēris ab omnibus *qui* amant te. (23) Quae habitas (*plur.*) in Libano, nidificas in cedris, gemebis, cum accesserint ad te dolores velut parturientis. (24) Vivo ego, dixit Dominus, etsi revera (*lit.* factu) fiet mihi Iek'onia, filius Ioakim, rex Iuda, signum in (*lit.* super) manu dextera mea, illinc excidam te. (25) Et dabo te in manibus quaerentium animam tuam, quorum times faciem eorum, in manibus Nabuk'odonosor, regis Babylonis, et in manibus Chaldaeorum.

(26) Et eiciam te et matrem tuam, quae peperit te, in terram aliam, in terram ubi non nati estis ibi, et (ibi) peribitis. (27) In terram autem, in quam precabuntur illi in anima sua ut revertantur illuc, iam non *poterunt* reverti: (28) Os istud despectum et deiectum *est* homo hic. Despectus est Iek'onia sicut vas inutile, quia eiectus est ille et semen eius, et cecidit in terram, quam non cognoscebat. (29) O terra, terra, terra, audi sermonem Domini! (30) Sic loquitur Dominus: Scribe virum hunc relictum hominem, improperum hominem in diebus eius, quia iam non crescet e semine eius vir *qui* sedeat super thronum David ut princeps Iuda.

23 (1) O pastores, qui dispergitis et perditis oves de pascuo meo, dixit Dominus. (2) Propter hoc sic loquitur Dominus Deus Israël, super pastores (populi mei): Vos dispersistis oves meas, et amovistis eas, et despexistis eas. Ecce ego

თქვენ გან მსგავსად უკეთურებისა სლვისა თქუენისა. თქუა უფალმან: (3) და მე შევიწყნარნე ნეშტნი ერისა ჩემისანი ყოვლისა გან ქუეყანისა. სადაცა განვიშოვრენ მე იგინი მუნ. და დავადგინენ იგინი საძოვარსა ზედა მათსა. და აღორძნდენ და განმრავლდენ: (4) და აღუდგინენ მათ მწყემსნი. რომელნი მწყსილდენ მათ. და არღარა ეშინოდის მერმე არცა შეძრწუნდენ. იტყვს უფალი: (5) ესერა დღენი მოვლენან. იტყვს უფალი. და აღუდგინო დავითს აღმოსავალი მართალი. და მეუფებდეს მეუფე მართალი (და) ცნას და ყოს განკითხვაჲ. და სიმართლჳ ქუეყანასა ზედა:

f.122v (6) დღეთა მისთა ცხოვრდეს იუდაჲ. და ისრაჲლმან დაიმკვდროს სასოებით და ესე სახ(ე)ლები მათი. რომელ დასდვ/ას მათ უფალმან. იოსედეკიმ იგი. წინაწარმეტყუელთა შორის: (7) ამის თვს ესერა დღენი მოვლენან. იტყვს უფალი. და არღარა თქუან ცხოველ არს უფალი. რომელმან აღმოიყვანა ძენი ისრაჲლისანი ქუეყანით ეგვპტით: (8) არამედ ცხოველ არს უფალი. რომელმან აღმოიყვანა და მოიყვანა ნათესავი სახლისა ისრაჲლისაჲ ქუეყანით ჩრდილოეთ. და ყოველთა გან სოფელთა. სადაცა განვაბნიენ იგინი: და კუალად ვაგნე იგინი. და დაეშვნენ ქუეყანასა მათსა: (9) წინაწარმეტყუელთა თვს: განტყდა გული ჩემი ჩემ თანა. და შეიძრნეს ყოველნი ძულნი ჩემნი ვიქმენ მე ვითარცა მამაკაცი განკაფული. და ვითადცა კაცი შეპყრობილი ღვნითა პირისა გან უფლისა და პირისა გან შეუენიერებისა დიდებისა მისისა: (10) რამეთუ მრუშებითა აღივსო ქუეყანაჲ. და პირისა გან მათისა იგლოვდა ქუეყანაჲ: განკმეს საძოვარნი უდაბნო-მს(ა)ნი. და იყოს სრბაჲ მათი უკეთურ და ძლიერებაჲ მათი არა რაჲ:

(11) რამეთუ მღღელნი და წინაწარმეტყუელნი შეიბილწნეს. და სახლსა შინა ჩემსა ვიხილე უკეთურებაჲ მათი. თქუა უფალმან: (12) ამის თვს ექმენინ მათ გზაჲ მათი საძრომელ ნისლსა შინა. და შეუბრკუმენ. და დაეცნენ მას შინა. რამეთუ მოვავლინო მათ ზედა ძვრი წელსა მას მოძიებისა მათისასა: (13) და შორის წინაწარმეტყუელთა სამარიაჲსათა ვიხილენ უშჯულოებანი წინაწარმეტყუელბდეს სახელად ჩემდა ბაალის გამო. და აცთუნეს ერი ჩემი ისრაჲლი: (14) და შორის წინაწარმეტყუელთა იზრუსალემისათა ვიხილე საზარელი მრუშებდეს და ვიდოდეს სიჯრუვით. და შეეწოდეს კელთა ბოროტთა. რაჲთამცა არა მოაქცია კაცად კაცდმან გზისა გან თვისისა უკეთურისა და მექმენ(ნ)ეს მე ყოველნი ვითარცა სოდომეთი. და მკვდრნი მისნი ვითარცა გომორთაჲ: (15) ამის თვს ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ წინაწარმეტყუელთა ზედა ესე(რა) ვაჭამო მათ საღმობაჲ. და ვასუა მათ წყალი მწარჳ. რამეთუ წინაწარმეტყუელთა გან იზრუსალემისათა გამოვდა სიბილწე ყოველსა ქუეყანასა:

f.123r (16) ესრე იტყვს უფალი ყოვლისა მპყრობელი ნუ ისმენთ სიტყუათა წინაწარმეტყუელთასა. რომელნი იგი წინაწარმეტყუელბენ ცუდსა. ხილვისა გულისა მათისა უკეთუ/რისასა იტყვან. და არა პირისა გან უფლისა: (17) ეტყვან განშორებელთა სიტყუათა უფლისა გან მშვდობა იყოს (თქუენდა. და ყოველთა მავალთა ნებათა შინა მათთა ყოველთა მავალთა) საცთურითა გულისა თვისისაჲთა ჰრქუეს არა მოვიდეს თქუენ ზედა ბოროტი: (18) რამეთუ ვინ დადგა სამყაროსა უფლისასა. და იხილვიდა სიტყუასა მისსა ანუ ვინ მიეახლა. და ესმა ყურთა მისთა: (19) აჰა ესერა ძრვაჲ უფლისა მიერ და რისხვაჲ გამოვალს შესაძრველად ერთბამად მოვიდეს უღმრთოთა ზედა: (20) და არა მიიქცეს რისხვაჲ უფლისაჲ. ვიდრემდის ყოს და ვიდრემდის დაამტკიცნეს მან ყოველნი მოსრულნი გულისა თვისისანი: აღსასრულსა დღეთასა გულის კმაყვნენ იგინი:

ultionem petam ex vobis secundum malitiam gressus vestri, dixit Dominus. (3) Et ego accipiam reliquias populi mei de omni terra, in quam amovi ego eos illuc et constituam eos in (*lit. super*) pascuum eorum; et crescent et multiplicabuntur. (4) Et suscitabo eis pastores, qui pascent eos, et iam non timebunt ultra, neque conturbabuntur, dicit Dominus. (5) Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et suscitabo David Orientem iustum; et regnabit rex iustus, (et) sciet et faciet iudicium et iustitiam super terram.

(6) In diebus eius salvabitur (*lit. vivet*) Iuda, et Israël habitabit in securitate; et haec nomina eorum, quae imponet eis Dominus, Iosedekim ille, in prophetis. (7) Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et iam non dicent: Vivit Dominus, qui eduxit filios Israël de terra Aegypti, (8) Sed: Vivit Dominus, qui eduxit et adduxit semen domus Israël de terra aquilonis, et de omnibus regionibus, quo dispersi eos, et iterum restituam eos, et habitabunt in terra sua. (9) De prophetis. Confractum est cor meum apud me, et commota sunt omnia ossa mea. Factus sum ego velut vir perfractus, et sicut homo correptus vino a facie Domini et a facie pulchritudinis gloriae eius; (10) Quia adulteris impleta est terra, et a facie eorum lugebat terra: desiccata sunt pascua deserti, et erit cursus eorum malus, et fortitudo eorum nihil.

(11) Quia sacerdotes et prophetae polluti sunt, et in domo mea vidi malitiam eorum, dixit Dominus. (12) Propter hoc fiat eis via eorum lubrica in caligine, et offendent et cadant in illa, quia mittam super eos malum in anno illo visitationis eorum. (13) Et in prophetis Samariae vidi iniquitates; prophetabant in nomine meo per Baal, et deceperunt populum meum Israël. (14) Et in prophetis Hierosolymae vidi horribilia: adulteria faciebant et ibant in mendacio et auxiliabantur manibus malis, ut non converteretur unusquisque a via sua mala, et facti sunt mihi omnes sicut Sodoma, et habitatores eius velut Gomorrha. (15) Propter hoc sic dicit Dominus exercituum contra prophetas: Ecce comedere *facio* eos dolorem et potabo eos aquā amarā, quia a prophetis Hierosolymae egressa est pollutio in omnem terram.

(16) Sic loquitur Dominus omnipotens: Nolite audire verba prophetarum qui prophetant vanum; visionem cordis sui mali loquuntur, et non de ore Domini. (17) Dicunt *eis*, qui procul movent verba a Domino: Pax erit (vobis; et omnibus *qui* ambulant in desideriis suis, et omnibus *qui* ambulant) in dolo cordis sui, dixerunt: Non veniet super vos malum. (18) Quia quis stetit in firmamento Domini, et videbat sermonem eius, vel quis appropinquavit et audierunt aures eius? (19) Ecce *terraemotus* a Domino, et furor egreditur ad commovendum; simul veniet super impios. (20) Et non revertetur ira Domini, usquedum faciat et usquedum confirmet ille omnia quae venerunt cordis sui; in fine dierum intellegent illa.

(21) არა მივაგლინებდ წინაწარმეტყუელთა. და იგინი რბიოდეს არა ვეტყოდე მათ. და იგინი წინაწარმეტყუელებდეს: (22) და თუმცა დადგეს ქუეშც სამყაროსა ჩემსა. და ესმეს სიტყუანი ჩემნი. ასწავებდესმცა ერსა ჩემსა. და მოაქცევდეს მათ გზისა გან მათისა ბოროტისა და უკეთურისა გან სლვისა მათისა. (23) ღმერთი მახლობელი მე ვარ. იტყვს უფალი. და არა ღმერთი შორიელი: (24) ანუ და მე იმალოს კაცი სამარხველსა. და მე არა ვიხილო. თქუა უფალმან: ანუ არა ცაჲ და ქუეყანაჲ მე აღმოვისიეს. თქუა უფალმან: (25) მესმა რასა იტყვან წინაწარმეტყუელნი. რომელსა წინაწარმეტყუელებენ სახელად ჩემდა ცრულდ. და იტყვან: მეჩუნა მე ჩუნებამ:

(26) ვიდრემდე იყოს გულსა წინაწარმეტყუელთასა. რომელნი წინაწარმეტყუელებენ სიცრუევსა. და წინაწარმეტყუელებასა მათსა ნებასა გულისა მათისასა (27) რომელნი ზრახვენ დავიწყებად ერისა ჩემისა შჯულსა ჩემსა ჩუნებითა მათითა. რომელსა მიუთხრობს კაცად კაცადი მოყუასსა თვსსა. ვითარცა დაივიწყეს მამათა მათთა სახელი ჩემი ბაალის გან: (28) წინაწარმეტყუელი. რომლისა თანა არს ჩუნებამ. წართქუნ ჩუნებამ თვსი და რომლისა თანა სიტყუაჲ ჩემი არს. წართქუნ სიტყუაჲ ჩემი ჭეშმარიტად: რაჲ არს ბზც იფქლისა თანა: ეგრეცა სიტყუანი ჩემნი. თქუა უფალმან: (29) აჰა ესერა სიტყუანი ჩემნი ვითარცა ცეცხლი მოტყინარც. იტყვს უფალი. და ვითარცა წერაქვ. რომელმან განკუეთის კლდც. (30) აჰა ესერა მე წინაწარმეტყუელთა მიმართ. იტყვს უფალი: რომელნი იპარვენ სიტყუათა/ ჩემთა თითოეულად მოყუისსა თვსისა გან:

f.I23v

(31) აჰა ესერა მე წინაწარმეტყუელთა მიმართ. თქუა უფალმან. რომელნი გამოიღებენ წინაწარმეტყუელებასა ენათსა. და შეიქმან ტყუვილით საუტრებასა. და ჰრულის რული მათი: (32) აჰა ესერა მე წინაწარმეტყუელთა მიმართ. რომელნი წინაწარმეტყუელებდეს ჩუნებათა ცრუთა. თქუა უფალმან. და უთხრობდეს მათ. და აცთუნეს ერი ჩემი ტყუვილითა მათითა და სიცრუვითა მათითა. და მე არა მივაგლინენ იგინი არცა ვამცენ მათ. და სარგებელი (ა)რაჲ არგონ ერსა ამას. თქუა უფალმან: (33) და თუ გკითხოს შენ ერმან ანუ მლდელმან ანუ წინაწარმეტყუელმან. რაჲ არს იგავი უფლისაჲ. და ჰრქუა მათ თქუენ ხართ იგავნი უფლისანი. და დაგამკუნე თქუენ. თქუა უფალმან: (34) წინაწარმეტყუელმან და მლდელმან და ერმან. რომელთაცა თქუან იგავი ესე უფლისაჲ. ვიძიო შური მის კაცისა გან და სახლისა გან მისისა: (35) რამეთუ ჰრქვს კაცად კაცადმან მოყუასსა თვსსა და კაცად კაცადმან ძმასა თვსსა. რაჲ მოგიგო უფალმან. და რაჲ თქუა უფალმან:

(36) და იგავსა უფლისასა ნუ სახელსდებთ. რამეთუ იგავად უფლისად ექმნეს მას კაცსა სიტყუაჲ თვსი. და გარდააქციენ(ი)თ სიტყუანი ღმრთისა ცხოველისანი უფლისა ძალთაჲსაჲ ღმრთისა ჩუნისაჲ: (37) ესრეთ ჰრქუათ წინაწარმეტყუელთა: რაჲ მოგიგო უფალმან. და რაჲ გრქუა უფალმან და იგავად უფლისა ნუ იტყვთ: (38) ამის თვს ესრე იტყვს უფალი: რამეთუ სიტყუაჲ ესე. იგავი უფლისაჲ. მივაგლინე თქუენდა. და ვთქუ არა სიტყუათ იგავად უფლისად: (39) ამის თვს ესერა მე მოგიხუნე თქუენ იგავითა. და დაგამკუნე თქუენ. და ქალაქი რომელ მოგეც თქუენ და მამათა თქუენთა პირისა გან ჩემისა: (40) და მოვაგლინო თქუენ ზედა ყუედრებაჲ საუკუნოჲ. და გინებამ საუკუნე. რომელ არა დაივიწყოს: (7) ამის თვს ესერა დღენი მოვლენან. იტყვს უფალი. და არღარა თქუან მერმე. ვითარმედ ცხოველ არს უფალი. რომელმან აღმოიყვანა ძენი ისრაჲლისანი ქუეყანით ეგვპტით: (8) არამედ ცხოველ არს უფალი. რომელმან აღმოიყვანა და შეკრიბა ყოველი ნათესავი ისრაჲლისაჲ ქუეყანით ჩრდილოთ.

(21) Non mittebam prophetas, et illi currebant; non loquebar eis, et illi prophetabant. (22) Et si stetissent sub firmamento meo et audissent verba mea, docerent populum meum et averterent eos a via eorum mala et a malo gressu (eorum). (23) Deus proximus ego sum, dicit Dominus, et non Deus longinquus. (24) Numquid occultabitur homo in abscondito, et ego non videbo, dixit Dominus? Numquid non caelum et terram ego implevi, dixit Dominus? (25) Audiui quod dicunt prophetae, quod prophetant in nomine meo falsum, et dicunt: Somniavi ego somnium.

(26) Usquequo erit in corde prophetarum qui prophetant mendacium, et in prophetia sua desiderium cordis sui? (27) Qui consilium capiunt *ut* obliviscatur populus meus legis meae propter somnium eorum, quod narrat unusquisque proximo suo, sicut obliti sunt patres eorum nominis mei propter Baal. (28) Propheta, apud quem est somnium, enarret somnium suum; et *ille* apud quem verbum meum est, enarret verbum meum vere. Quae est palea ad triticum? Sic quoque verba mea, dixit Dominus. (29) Ecce verba mea sicut ignis ardens, dicit Dominus, et sicut ligo quae excidit petram. (30) Ecce ego ad prophetas, dicit Dominus, qui furantur verba mea unusquisque a proximo suo.

(31) Ecce ego ad prophetas, dixit Dominus, qui proferunt prophetiam linguarum, et conficiunt in mendacio prodigium et dormitant dormitationem suam. (32) Ecce ego ad prophetas qui prophetabant somnia mendacia, dixit Dominus, et narrabant ea, et seduxerunt populum meum deceptione sua et mendacio suo; et ego non misi eos, neque praecepi eis, et nullam utilitatem afferent populo huic, dixit Dominus. (33) Et si interrogaverit te populus, aut sacerdos, aut propheta: Quae est parabola Domini? et dices eis: Vos estis parabolae Domini, et evertam vos, dixit Dominus. (34) *Ex* prophetâ et sacerdote et populo, qui dicent: Parabolam hanc Domini, petam ultionem ex illo homine et e domo eius. (35) Nam dicit unusquisque proximo suo, et unusquisque fratri suo: Quid respondit *tibi* Dominus, et quid dixit Dominus?

(36) Et parabolam Domini nolite nominare, quia parabola Domini fiet illi homini sermo suus, et pervertistis verba Dei viventis, Domini exercituum, Dei nostri. (37) Sic dicetis prophetis: Quid respondit *tibi* Dominus et quid dixit *tibi* Dominus? Et parabolam Domini nolite dicere. (38) Propter hoc, sic loquitur Dominus: Quia dicitis verbum hoc: Parabolam Domini, *et* misi ad vos, et dixi: Non dicitis: Parabolam Domini, (39) Propter hoc ecce ego tollam vos cum parabola et evertam vos et civitatem, quam dedi vobis et patribus vestris, a facie mea. (40) Et mittam super vos opprobrium aeternum et ignominiam aeternam, quae non oblivioni dabitur.

(7) Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et iam non dicent ultra: Quoniam vivit Dominus, qui eduxit filios Israël de terra Aegypti, (8) Sed: Vivit Dominus, qui eduxit et congregavit omne semen Israël de terra aquilonis

f.124r და ყოველთა გან სოფელთა. სადაცა განიშოვრნა იგინი მუნ/ და კუალად აგნა იგინი ქუეყანასა მათსა:”

24 (1) მიჩუნა მე უფალმან ორი კიშტს ლელვ მდგომარენი წინაშე ტაძარსა უფლისასა. შემდგომად წარტყუნვისა ნაბუქოდონოსორ. მეფისა ბაბილოვნისა-
 მსა. იეჰონია. ძს იოაკიმისი. მეფს იუდაასი. და მთავარნი იუდაასნი. და კელ-
 ო(ვ)ანნი. და შემწირველნი. და მდიდარნი. რომელ წარტყუნნა იზრუსაღემით.
 და მიიყვანნა იგინი ბაბილონდ: (2) კიშტს ერთი ლელვთა ტკბილითა ფრიად
 ვითარცა ლელვ მსთუაჲ. და კიშტს ერთი ლელვთა ჯერკულისთა ფრიად. რომელი
 ვერ საჰმელ იყო სიმწარითა თვისითა: (3) და მრქუა მე უფალმან: რასა ჰხედავ
 შენ. იერემია: და ვთქუ: ლელუსა და ლელუსა ტკბილსა ფრიად და ლელუსა
 ჯერკუალსა ფრიად. რომელი არა იჰამოს სიჯერკულისა გან თვისისა: (4) და იყო
 სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდამო. და მრქუა: (5) ამას იტყვს უფალი. ღმერთი ისრაჲ-
 ლისაჲ: ვითარცა ლელვ ესე ტკბილი. ეგრე ვიცნნე წარტყუნულნი იგი იუდაასნი.
 რომელ განვაგლინენ ამის ადგილისა გან ქუეყანად ქალდეველთა (კეთილისად):

(6) და დავამტკიცენ მათ ზედა თუალნი ჩემნი კეთილობით. და უკუ მოვაგნე
 იგინი ამას ქუეყანასა: აღვაშენენ იგინი და არა დავარღვენ. (და) დავჰნერგენ
 იგინი. და არა აღვფხურნენ: (7) და ესცე მათ გული. რომლითა მიცნან მე. რამეთუ
 მე ვარ უფალი: და იყვნენ იგინი ჩემდა ერად. და მე ვიყო მათდა ღმრთად. რამ-
 ეთუ მოიქცენ ჩემდამო ყოვლითა გულითა მათითა: (8) და ვითარცა ლელვ ჯერ-
 კუალი. რომელი ვერ იჰამოს სიჯერკულისა გან თვისისა. ესრე იტყვს უფალი:
 ეგრე მივსცე სედეკია. მეფს იუდაასი. და მდიდარნი მისნი და ნეშტნი იზრუსაღ-
 ემისანი. რომელ დაშთომილ არიან ქუეყანასა ამას. და დამკვდრებულნი ეგვპ-
 ტისანი: (9) და მივსცენ იგინი განსაზღველად ყოველთა მეუფებათა ქუეყანისათა.
 და საყუდრელად და იგავად და საძულელად და საწყეველად ყოველსა ადგილსა.
 სადაცა განვიშოვრნე იგინი: (10) და მივაგლინო მათ ზედა სიყმილი და სიკუდილი
 და მახვლი. ვიდრემდის მოაკლდენ ქუეყანისა გან. რომელ მივეც მათ და მამათა
 მათთა:”

25

f.124v

(1) სიტყუაჲ. რომელი იყო იერემიასა მიმართ ყოვლისა თვს ერისა იუდაასა.
 წელსა მეოთხესა/ იოაკიმისა. ძისა იოსიასა. მეფისა იუდაასა. წელსა მას პირვ-
 ელსა ნაბუქოდონოსორ. მეფისა ბაბილოვნისასა: (2) სიტყუაჲ რომელ თქუა
 იერემია წინაწარმეტყუელმან ყოვლისა მიმართ ერისა იუდაასა და მკვდრთა
 იზრუსაღემისათა. და თქუა: (3) მეათცამეტით წლითგან იოსია. ძისა ამონისა.
 მეფისა იუდაასა. მოაქაღლელმდე. ოც და მესამედ წლად. იყო სიტყუაჲ
 უფლისაჲ ჩემდამო. და გეტყოდე თქუენ: აღვიმსობდით და გეტყოდე თქუენ. და
 არა ისმინეთ: (4) და მივაგლინენ თქუენდა მონანი ჩემნი წინაწარმეტყუელნი.
 განთიად მივაგლინებდ. და არა ისმინეთ. და არა ერჩდა ყური თქუენი სმენად
 სიტყუათა ჩემთა: (5) და ვთქუ: მოიქეცით კაცად-კაციდი გზისა გან თქუენისა
 ბოროტისა და უკეთურებისა გან სლვისა. და დაეშენენით ქუეყანასა ზედა. რომელ
 მივეც თქუენ და მამათა თქუენთა საუკუნითგან და მიუკუნისამდე:

(6) და ნუ შეუდგთ კუალთა ღმერთთა უცხოთა(სა) მონებად მათა. (და)
 თაყუანისცემად მათა. რადთა არა განმარისხოთ მე საჰმითა კელთა თქუენთაჲთა
 ბოროტის-ყოფად თქუენდა: (7) და არა ისმინეთ ჩემი. თქუა უფალმან. რადთა
 განმარისხოთ საჰმითა კელთა თქუენთაჲთა: მედგრის-ყოფად თქუენდა. (8) ამის
 თვს ესრე იტყვს უფალი ღმერთი ისრაჲლსაჲ. რამეთუ არა გრწმენა სიტყუათა
 ჩემთაჲ: (9) აჰა ესერა მე მივაგლინო. და მოვიყვანენ ყოველნი ტომნი ჩრდილო-

et de omnibus regionibus quo amovit eos illuc, et iterum restituit eos in terram eorum.

24 (1) Ostendit mihi Dominus duos calathos ficorum, *qui* stabant ante templum Domini, postquam abduxit in captivitatem Nabuk'odonosor, rex Babylonis, Iek'oniam, filium Ioakim, regem Iuda, et principes Iuda, et artifices, et sacrificatores, et divites, quos in captivitatem abduxit de Hierosolyma, et adduxit eos in Babylonem: (2) Calathum unum cum ficis (*sing.*) dulcibus valde, sicut *est* ficus primi temporis, et calathum alterum (*lit.* unum) cum ficis (*sing.*) malis valde, quae non *poterant* comedi *prae* amaritudine sua. (3) Et dixit mihi Dominus: Quid vides tu, Ieremia? Et dixi: Ficos (*sing.*), et ficos (*sing.*) dulces valde, et ficos (*sing.*) malas valde quae non comedentur propter malitiam suam. (4) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit *mihi*: (5) Hoc dicit Dominus Deus Israël: Sicut fici (*sing.*) hae *sunt* dulces, sic cognoscam captivos illos Iuda, quos emisi de hoc loco in terram Chaldaeorum, *(in bonum)*;

(6) Et firmabo super eos oculos meos in bonum, et restituam eos in hanc terram; aedificabo eos, et non destruam; *(et)* plantabo eos, et non evellam; (7) Et dabo eis cor, quo sciant me, quia ego sum Dominus; et erunt illi mihi in populum, et ego ero eis in Deum, quia revertentur ad me in toto corde suo. (8) Et sicut fici (*sing.*) *sunt* malae, quae non *poterunt* comedi propter malitiam suam, sic loquitur Dominus: Sic dabo Sedekiam, regem Iuda, et divites eius, et reliquias Hierosolymae, *eos* qui relictis sunt in terra hac, et habitatores Aegypti. (9) Et dabo eos in dispersionem in omnia regna terrae, et in opprobrium, et in parabolam, et in odium, et in maledictionem in omni loco, quo amovi eos. (10) Et mittam super eos famem, et mortem, et gladium, donec deficiant de terra, quam dedi eis et patribus eorum.

25 (1) Verbum, quod factum est ad Ieremiam de omni populo Iuda, in anno quarto Ioakim, filii Iosiae, regis Iuda, in anno illo primo Nabuk'odonosor, regis Babylonis; (2) Verbum, quod locutus est Ieremia propheta ad omnem populum Iuda et ad habitatores Hierosolymae, et dixit: (3) A tertio decimo anno Iosiae, filii Amon, regis Iuda, usque ad hunc diem, — ad tertium et vigesimum annum, — factum est verbum Domini ad me, et loquebar vobis; consurgebam mane et loquebar vobis, et non audistis. (4) Et misi ad vos servos meos prophetas; mane mittebam, et non audistis, neque oboedivit auris vestra, ut audiretis verba mea. (5) Et dixi: Revertimini unusquisque a via vestra mala et a malignitate gressus, et habitate in terra, quam dedi vobis et patribus vestris, a saeculo et usque ad saeculum.

(6) Et nolite sequi post deos alienos, ut serviatis eis *(et)* ut adoretis eos, ut non provocetis *me* ad iracundiam *in* opere manuum vestrarum, ut malefaciatis. (7) Et non audistis me, dixit Dominus, ut provocetis *me* ad iracundiam in opere manuum vestrarum, ut malefaciatis. (8) Propter hoc sic loquitur Dominus Deus Israël: Quia non credidistis verbis meis, (9) Ecce ego mittam et adducam omnes gentes aquilonis, dixit Dominus, et Nabuk'odonosor, regem

ასანი. თქუა უფალმან. და ნაბუქოდონოსორ. მეფე ბაბილოვნისაჲ. მონაჲ ჩემი და მოვიყვანე ივინი ქუეყანასა ამას ზედა. და მკვდრთა ზედა ამისთა. და ყოველთა ზედა ნათესავთა გარემო მისა და მოვაოკრე ივინი. და მივსცენე ივინი განსარყუნელად და სასტვენელად და საყუდრელად საუკუნოდ: (10) და წარვეყმიდო მათ (გან) კმაჲ შუებისაჲ. და კმაჲ სიხარულისაჲ. და კმაჲ სიძლისაჲ. და კმაჲ ფქვილთაჲ. და ნათელი სანთლისაჲ:

f.125r (11) და იყოს ყოველი ქუეყანაჲ განსარყუნელად და აღსაოკრებელად. და ჰმონებდენ ნათესავნი ესე წარმართთა შორის/ მეფესა ბაბილოვნისასა სამეოც და ათ წელ: (12) და რაჟამს აღესრულნენ სამეოც და ათნი წელნი. შური ვიძიო მეფესა ზედა ბაბილოვნისასა. და ძიება ვყო ნათესავსა ამას ზედა. თქუა უფალმან. ძიებით უშჯულოებათა მათთა ქუეყანასა მას ქალდეველთასა. და დაესხნე ივინი განსარყუნელად საუკუნოდ: (13) და მოვაგლინე ქუეყანასა ამას ზედა ყოველნი სიტყუანი ჩემნი. რომელ ვთქუ მის თვს. ყოველი წერილი წიგნსა ამას შინა: (14) რომელსა წინაწარმეტყუელებდა იერემია ყოველთა თვს წარმართთა. რამეთუ დაიმონნენ ივინი ნათესავთა მრავალთა და მეფეთა დიდდიდთა: და მე მივაგო (მათ) საქმეთა მათთა ცებრ. და მსგავსად უკეთურებისა სლვისა მათისა ცებრ: (15) რამეთუ ესრე მრქუა მე უფალმან. ღმერთმან ისრაელისამან მიიღე სასუმელი ესე ღვინისა ურწყომასაჲ კელისა გან ჩემისა. და ასუა ეგე ყოველთა წარმართთა. რომელთა მიმართ მე მივაგლინო შენ მათა:

(16) და სუან. და წარმოსთხიონ. და განბოგრენ პირისა გან მახვლისა. რომელ მივაგლინო შორის მათსა: (17) და მოვიღე სასუმელი იგი კელისა გან უფლისაჲსა. და ვასუ ყოველთა წარმართთა. რომელთა მიმართ მიმაგლინა მე უფალმან მათა: (18) და ივრუსაღემსა და ქალაქთა იუდასთა და მეფეთა მისთა და მთავართა მისთა. დასხმად ივინი მოსაოკრებელად და უგზოდ (და) დასასტვენელად და საწყეველად: (19) და ფარაოს მეფესა ეგვიპტისასა და მონათა მისთა და მდიდართა მისთა. (20) და ყოველსა ერსა მისსა. და ყოველთა შემყოფთა მისთა. და ყოველთა მეფეთა ქალაქისათა. და ყოველსა არაბიასა. და ყოველთა მეფეთა ქუეყანისა ოზისთა. და ყოველთა მეფეთა ქუეყანისა უცხოთესლთასა. და ასკალონსა. და გაზასა. და აკარონსა. და ნეშტსა აზოტისასა:

f.125v (21) და იღუმიასა. და მოაბსა. და ძეთა ამონისთა. (22) და ყოველთა მეფეთა ტვრისისთა. და ყოველთა მეფეთა სიდონისთა. და ყოველთა მეფეთა ქალაქთასა. რომელნი არიან წიაღ ზღუასა (23) და დედანსა. და თემანსა. და ბუზსა. (24) და ყოველთა წინაგარდამარჯულ პირითა. და ყოველთა მეფეთა არაბიასათა. და ყოველთა მეფეთა შეყოფილთა. რომელნი დგებიან უდაბნოსა ზედა. და ყოველთა/ მეფეთა ზამბრისთა: (25) და ყოველთა მეფეთა ელამისთა. და ყოველთა მეფეთა არშაკთასა. და სპარსთასა:

(26) და ყოველთა მეფეთა აღმოსავალითგან შორიელთა და მახლობელთა კაცად-კაცადი ძმისა მიმართ თვისისა. და ყოველთა ვე მეუფებათა ქუეყანისათა. რომელ არიან პირსა ზედა ქუეყანისასა. და მეფემან სისაქ სუას უკუანაჲსკნელ მათსა: (27) და ჰრქუა მათ ესრე იტყვს უფალი ყოველისა მპყრობელი ღმერთი ისრაელისაჲ სუთ. დაითრვენი. და წარმოსთხიეთ და დაეცნეთ. და ვერლარა ა(ღ)სდგეთ პირისა გან მახვლისა. რომელი მე მოვაგლინო შორის თქუენტა: (28) და იყოს რაჟამს არა უნდეს მიღებად სასუმელი ეგე კელისა გან შენისა სუმად იგი. და ჰრქუა მათ ესრე თქუა უფალმან ძალთამან სუმით ჰსუათ. (29) რამეთუ ესერა ქალაქისა გან. რომელსა ზედა სახელ-დებულ არს სახელი ჩემი

Babylonis, servum meum; et adducam eos super terram hanc et super habitatores huius, et super omnes gentes in circuitu eius, et vastabo eos, et dabo eos in destructionem, et in sibilum, et in opprobrium aeternum. (10) Et perdam (ex) eis vocem laetitiae et vocem gaudii, et vocem sponsi et vocem sponsae, et vocem molarum et lumen lucernae.

(11) Et erit omnis terra in destructionem et in vastitatem; et servient gentes hae in gentilibus regi Babylonis septuaginta annis. (12) Et cum impleti fuerint septuaginta anni, ultionem petam super regem Babylonis, et visitationem faciam super gentem hanc, dixit Dominus, visitatione iniquitatum eorum in terra illa Chaldaeorum, et ponam eos in destructionem aeternam. (13) Et mittam super terram hanc omnia verba mea, quod locutus sum de ea, omne *quod* scriptum est in libro hoc, (14) Quod prophetabat Ieremia de omnibus gentilibus, quia subigent illos nationes multae et reges permagni, et ego redam (eis) secundum opera eorum et similiter secundum malitiam gressus eorum. (15) Etenim sic dixit mihi Dominus Deus Israël: Sume poculum hoc vini meri de manu meā, et potabis isto omnes gentiles, ad quos ego mittam te ad eos.

(16) Et bibent, et evoment et insanient a facie gladii, quem mittam in medio eorum. (17) Et accepi poculum illud de manu Domini, et potavi omnes gentiles, ad quos misit me Dominus ad eos, (18) Et Hierosolymam, et civitates Iuda, et reges eius et principes eius, ut ponerem eos in vastitatem, et in invium, (et) in sibilum, et in maledictionem: (19) Et P'araonem, regem Aegypti, et servos eius, et magnates eius; (20) Et omnem populum eius, et omnes socios eius, et omnes reges insulae, et omnem Arabiam, et omnes reges terrae Oz, et omnes reges terrae alienigenarum, et Ascalon et Gazam, et Akaron, et reliquias Azoti;

(21) Et Idumaeam, et Moab, et filios Amon; (22) Et omnes reges Tyri, et omnes reges Sidonis, et omnes reges insularum, quae sunt trans mare; (23) Et Dedan, et T'eman, et Buz; (24) Et omnes *qui* attonsi *sunt* a facie, et omnes reges Arabiae, et omnes reges socios qui stant in deserto, et omnes reges Zambri; (25) Et omnes reges Elam, et omnes reges Aršakorum et Persarum;

(26) Et omnes reges ex oriente longinquos et proximos, unumquemque contra fratrem suum, et omnia regna terrae, quae sunt super faciem terrae. Et rex Sisak^c bibet post eos. (27) Et dices eis: Sic loquitur Dominus omnipotens, Deus Israël: Bibite, inebriamini, et vomite, et cadetis, et iam non *poteritis* surgere a facie gladii, quem ego mittam inter vos. (28) Et erit, cum noluerint accipere poculum istud de manu tua, ut bibant id, et dices eis: Sic dixit Dominus exercituum: Bibentes bibetis. (29) Nam ecce a civitate, super quam invocatum

მათ ზედა. მის გან მე ვიწყებ ბოროტებად და თქვენ განწმედით განწმინდებით ვერ სადა განწმინდეთ. რამეთუ მე მახვლსა მოუწოდებ ყოველთა ზედა მსხდომ-არეთა ქუეყანისათა. თქუა უფალმან ძალთამან: (30) და შენ წინაწარმეტყუე-ლებდი ყოველთა ამათ სიტყუათა მათა მიმართ. და არქუ მათ უფალი მაღლით ბრძანებს. და ადგილით წმიდით გამოსცეს კმა თვისი. (და) სიტყუას ბრძანებს ადგილით თვისით. ხოლო იგინი ვითარცა მსთულებელნი მოუგებდენ. ყოველთა ზედა დამკვდრებულთა ქუეყანისათა მოვალს მოსრვაჲ

(31) ქუეყანად კერძო. რამეთუ საშჯელი არს უფლისაჲ წარმართთა მიმართ ეშჯის იგი ყოველსა კორციელსა. 'ხოლო უღმრთონი მიეცნენ მახვლსა. თქუა უფალმან: (32) ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ' ესერა ძვრი მოვალს ნათესავისა გან ნათესავად. და ნიავეპარი დიდი გამოვალს დასასრულით ქუეყანისაჲთ: (33) და იყვნენ წყლულებანი უფლისა გან დღესა მას უფლისასა კიდითგან ქუეყ-ნისაჲთ ვიდრე კიდემდე ქუეყანისა' არა იტყებდენ. არცაღა შეკრბენ. არცა დაეფლნენ. სკორედ იყვნენ პირსა ზედა ქუეყანისასა: (34) ლაღადებდით მწყე-მსნი. და კმა ყავთ იტყებდით. ვერძნი ცხოვართანი. რამეთუ აღესრულნეს დღენი მოწყუედისანი და განზნევენი თქუენნი. და დაეცნეთ ვითარცა ვერძნი რჩეულნი: (35) და წარწყმდეს სივლტოლაჲ მწყემსთა გან. და განრინებაჲ ვერძთა გან ცხოვართასა:

f.126r

(36) კმა ლაღადებისაჲ მწყემსთაჲ. და ვალაღებაჲ ვერძთა ცხოვართასაჲ. რამეთუ მოსპო უფალმან საძოვარი მათი: (37) და დაეცა კეთილი მშვიდობისაჲ პირისა გან რისხვისა გულის წყრომისა უფლისაჲსა: (38) დაუტევა კაცად კაცდმან ვითარცა ლომმან საყოფელი თვისი. რამეთუ იქმნა ქუეყანაჲ იგი მათი უგზო პირისა გან რისხვისა. მახვლისა გან დიდისა. და პირისა გან რისხვისა გულის წყრომისა მისისა:

26

(1) დასაბამსა მეფისა იოაკიმისა. ძისა იოსიასა. მეფისა იუდაჲ(ს)სა. იყო სიტყუაჲ უფლისა მიერ. და თქუა: (2) ესრე მრქუა უფალმან დადეგ ეზოსა შინა ტაძრისა უფლისასა. და უბრძანე ყოველსა იუდასა მომავალსა თაყუანის ცემად ტაძარსა შინა უფლისასა ყოველნი სიტყუანი. რომელ გიბრძანენ შენ თხრობად მათა' ნუ მოაკლებ სიტყუასა: (3) ვინ უწყის' ისმინონ ხოლო თუ. და მოიქცეს კაცად კაციადი გზისა გან თვისისა ბოროტისა. და ვსცხრე ძვრისა გან. რომელი მე განმიზრახავს ყოფად მათა უკეთურთა თვს სლვათა მათთა თვს: (4) და ჰრქუა მათ ესრე თქუა უფალმან. არა თუ ისმინოთ ჩემი სლვად შჯულსა ჩემსა. რომელ მიგეც წინაშე პირსა თქუენსა. (5) სმენად სიტყუათა წინაწარმეტყუელთა მონათა ჩემთაჲ. რომელ მე მოვაველინენ განთიად. და არა ისმინეთ:

(6) და მივსცე სახლი ესე ვითარცა სელომი. და ქალაქი ესე მივსცე საწყევ-ელად ყოველთა ნათესავთა ქუეყანისათა: (7) და ესმა მღდელთა და ცრუ წინა-წარმეტყუელთა და ყოველსა ერსა იერემიას სიტყუაჲ. იტყოდა რაჲ იგი სახლსა შინა უფლისასა: (8) და იყო ვითარცა დადუმნა იერემია სიტყვსა გან ყოველი რომელი უბრძანა მას უფალმან თხრობად ყოველისა ერისა. და შეიპყრეს იგი მღდელთა და ცრუ წინაწარმეტყუელთა და ყოველმან ერმან. და ჰრქუეს სიკუდილით მოჰკუდნენ. (9) რამეთუ სწინაწარმეტყუელებ სახელითა უფლისაჲთა. და იტყვ' ვითარცა სელომი იყოს სახლი ესე. და ქალაქი ესე აღოვრდეს მკვდრთა გან. და განკრბა ყოველი ერი იერემიას ზედა სახლად უფლისა: (10) და ვითარცა ესმეს სიტყუანი ესე მთავართა იუდაისთა. და აღმოვიდეს ტაძრით მეფისაჲთ სახლად უფლისა. და დასხდეს წინაშე კართა/ ბჭეთა უფლისა ახალთა:

f.126v

est nomen meum super eam (*plur.*), ab ea ego incipio malefacere, et vos purificatione purificamini? Numquam *poteritis* purificari, quia ego gladium voco super omnes incolas terrae (*lit.* sedentes in terra), dixit Dominus exercituum. (30) Et tu prophetabis omnia haec verba ad eos, et dic eis: Dominus de excelso praecipit, et de loco sancto edet vocem suam, (et) verbum praecipit de loco suo. Illi autem sicut vindemiatores respondebunt; super omnes habitatores terrae venit contritio

(31) Ad terram, quia iudicium est Domini ad gentiles; iudicat ille omnem carnem (*lit.* omne carnale); impii autem tradentur gladio, dixit Dominus. (32) Sic loquitur Dominus exercituum: Ecce malum venit de gente in gentem, et procella magna egreditur a fine terrae. (33) Et erunt vulnera a Domino, in die illa Domini, ab extremo terrae usque ad extremum terrae. Non plangentur, neque congregabuntur, neque sepelientur; in sterquilinum erunt super faciem terrae. (34) Ululate, pastores, et clamorem facite; plangite, arietes ovium; quia completi sunt dies interfectionis et dispersiones vestrae, et cadetis sicut arietes electi. (35) Et peribit fuga a pastoribus et liberatio ab arietibus ovium.

(36) Vox clamoris pastorum, et ululatus arietum ovium, quia delevit Dominus pascua (*sing.*) eorum. (37) Et cecidit bonum pacis a facie irae furoris Domini. (38) Dereliquit unusquisque quasi leo domicilium suum, quia facta est terra illa eorum invia a facie irae, a gladio magno et a facie irae furoris eius.

26

(1) In principio regis (*sic*) Ioakim, filii Iosiae, regis Iuda, factum est verbum a Domino, et dixit: (2) Sic dixit *mihi* Dominus: Sta in aula templi Domini, et praecipe omni Iuda *qui* venit ut adoret in templo Domini, omnes sermones, quos praecepi tibi ut diceres eis: noli subtrahere verbum. (3) Quis scit? Si solum audierint et conversus fuerit unusquisque ■ via sua mala, et abstinebo a malo, quod ego cogitavi facere eis propter malos gressus eorum. (4) Et dices eis: Sic dixit Dominus: Si non audieritis me, ut ambuletis in lege mea, quam dedi coram facie vestra, (5) Ut audiat sermone prophetarum servorum meorum, quos ego misi mane, et non audistis,

(6) Et dabo domum hanc sicut Selom, et civitatem hanc dabo in maledictionem omnibus gentibus terrae. (7) Et audierunt sacerdotes, et pseudo-prophetae, et omnis populus Ieremiae verbum, cum loqueretur ille in domo Domini. (8) Et fuit, cum finem fecisset (*lit.* tacuisset) Ieremia loquendi omne quod praecepit ei Dominus, ut diceret ad omnem populum, et apprehenderunt illum sacerdotes, et pseudoprophetae, et omnis populus, et dixerunt *ei*: Morte moriēris. (9) Etenim prophetas in nomine Domini, et dicis: Sicut Selom erit domus haec, et civitas haec vastabitur ab habitatoribus. Et congregatus est omnis populus adversus Ieremiam in domum Domini. (10) Et, cum audissent verba haec principes Iuda, et ascenderunt de palatio regis in domum Domini, et sederunt ante ostia portarum Domini novarum.

(11) და ჰრქუეს მღდელოა და ცრუ—წინაწარმეტყუელთა მთავართა მიმართ და ყოველსა ერსა* საშჯელი სიკუდილისაჲ არს ამის კაცისაჲ. რამეთუ წინაწარმეტყუელებდა ქალაქისა ამის თჳს. ვითარცა გესმა ყურთა თქუენთა: (12) და თქუა იერემია მთავართა მიმართ და ყოველისა ერისა* უფალმან მომავლინა მე წინაწარმეტყუელებად სახლსა ამას ზედა და ქალაქსა ამას ყოველთა ამათ სიტყუათა. რომელ გესმეს: (13) და აწ უმჯობეს ყვენით გზანი თქუენნი და საქმენი თქუენნი. და ისმინეთ კმაჲ უფლისა ღმრთისა თქუენისაჲ. და დასცხრეს უფალი ბოროტებათა გან. რომელ თქუა თქუენ ზედა: (14) და ესერა მე კელთა შინა თქუენთა ვარ* მყავთ მე ვითარცა ჯერ არს. და ვითარ უმჯობეს გიჩს თქუენ: (15) ხოლო უწყებით უწყოდეთ. უკუეთუ მომქალთ მე. რამეთუ სისხლსა უბრალოსა დასთხვეთ თქუენ ზედა და ქალაქსა ამას ზედა და დამკვდრებულთა ზედა მას შინა. რამეთუ ჰეშმარიტად მომავლინა მე უფალმან თქუენდა. სიტყუად ყურთა თქუენთა ყოველთა ამათ სიტყუათა:

(16) და თქუეს მთავართა და ყოველმან ერმან მღდელოა მიმართ და ცრუ—წინაწარმეტყუელთა* არა არს ამის კაცისა თჳს საშჯელი სიკუდილისაჲ. რამეთუ სახელითა უფლისა ღმრთისა ჩუენისაჲთა იტყჳს ჩუენდამო: (17) და აღდგეს კაცი მოხუცებულთაგანნი ერისანი. და ეტყოდეს ყოველსა კრებულსა ერისასა. და თქუეს* (18) მიქეა მორათიტელი წინაწარმეტყუელებდა დღეთა ეზეკია მეფისა იუდაჲსთა. და ყოველსა ერსა იუდაჲსსა ჰრქუა* ეს(რ)ე თქუა უფალმან* სიონი ვითარცა აგარაკი მოივნას. და იჲრუსალემი ვითარცა ხილის—საცავი იყოს. და მთაჲ იგი სახლისა უფლისაჲ იყოს სერტყ მალნარის: (19) მოკლვით ნუ მოკლა ეზეკია. მეფემან იუდაჲსმან. და ყოველმან იუდამან. არამედ შეეშინა მათ უფლისა. და ევედრნეს პირსა უფლისასა. და დასცხრა უფალი ბოროტებათა გან. რომელ თქუა მათ ზედა* და ჩუენ ვქმენთ ძვრი დიდი სულთა ზედა ჩუენთა: (20) და კაცი ერთი ვინ მე წინაწარმეტყუელებდა სახელითა უფლისაჲთა* ურია. ძჲ სამეაჲსი კარიათიარიმელი. ქალაქსა ამას ზედა და ქუეყანისა ამის თჳს მსგავსად ყოველთა სიტყუათა იერემიაჲსთა:

(21) და ესმა მეფესა იოაკიმს და ყოველთა ვე მდიდართა მისთა და ყოველთა მთავართა/ ყოველნი სიტყუანი მის—მიერნი. და ეძიებდეს მას მოკლვად* და ესმა ურიას. და შეეშინა. და ივლტოდა და შევიდა ეგვბტედ: (22) და წარავლინნა იოაკიმ მეფემან კაცი ეგვბტედ. ელდათან. ძჲ აქაბორისი. და კაცი მის თანა: (23) და გამოიყვანეს იგი მიერ. და მოიყვანეს იგი მეფისა იოაკიმისა. და მოკლა იგი მახვლითა. და შთაადო მძორი მისი სამარესა ძეთა ერისა მისისათა: (24) ხოლო კელი აქიკამისი. საფანის ძისაჲ. იყო იერემიაჲს თანა. რაჲთამცა არა მიეცა იგი მოკლვად კელთა ერისათა:

27 (1) დასაბამსა მეფისა იოაკიმისა. ძისა იოსიაჲსა. მეფისა იუდაჲსა. იყო სიტყუაჲ ესე იერემიაჲს მიმართ უფლისა მიერ. და თქუა: (2) ესრე მრქუა მე უფალმან* იქმნენ შენდად შესაკრველნი და საკივნი. და დაისხენ ქედსა შენსა: (3) და მიუძღუანენ იგინი მეფესა იუდაჲსსა და მეფესა ძეთა ამონისთასა და მეფესა ტვროსისა და მეფესა სილონისასა კელითა მოციქულთაჲთა. რომელნი მივიდოდნან შემთხუევად მათა იჲრუსალემდ სედეკიაჲსა. მეფისა იუდაჲსა: (4) და ამცენ უფალთა მათ მიმართ. და არქუ* ესრე თქუა უფალმან ძალთამან. ღმერთმან ისრაჲლისამან* (5) ესრე არქუთ უფალთა თქუენთა* მე შევქმენ ქუეყანაჲ და კაცი და საცხოვარი. რაოდენნი არიან პირსა ზედა ქუეყანისასა. ძალითა ჩემითა დიდითა. და მკლავითა ჩემითა მალლითა* და მივეც იგი მას. რომელიცა

(11) Et dixerunt sacerdotes et pseudoprophetae ad principes et omni populo: Iudicium mortis est huic homini (*lit.* huius hominis), quia prophetabat adversus (*lit.* propter) civitatem hanc, sicut audistis auribus vestris. (12) Et dixit Ieremia ad principes et *ad* omnem populum: Dominus misit me, ut prophetarem super domum hanc et civitatem hanc omnia haec verba, quae audistis. (13) Et nunc meliores facite vias vestras et opera vestra, et audite vocem Domini Dei vestri, et abstinebit Dominus a malitiis, quas locutus est super vos. (14) Et ecce ego in manibus vestris sum; facite mihi, sicut oportet et sicut melius videtur vobis. (15) Verumtamen scientes scietis, si occideritis me, quod sanguinem innocentem effunditis super vos, et super civitatem hanc, et super *illos qui* habitant in ea; vere enim misit me Dominus ad vos, ut loquerer in auribus vestris omnia haec verba.

(16) Et dixerunt principes et omnis populus ad sacerdotes et *ad* pseudo-prophetas: Non est de viro hoc iudicium mortis, quia in nomine Domini Dei nostri loquitur ad nos. (17) Et surrexerunt viri de senioribus populi, et loquebantur ad omnem coetum populi, et dixerunt: (18) Mik'ea Morat'ites propheta-bat in diebus Ezekiae, regis Iuda, et omni populo Iuda dixit: Sic dixit Dominus: Sion sicut ager arabitur, et Hierosolyma sicut pomaria cella erit, et mons ille domus Domini erit lucus silvae. (19) Interficiens (*lit.* interfectione) numquid interfecit *eum* Ezekia, rex Iuda, et omnis Iuda? Sed timuerunt illi Dominum, et deprecati sunt faciem Domini, et abstinuit Dominus a malitiis, quas locutus est super eos. Et nos fecimus malum magnum contra animas nostras. (20) Et vir unus quidam prophetabat in nomine Domini, Uria, filius Sameae, de Kariat'iarim, adversus civitatem hanc et adversus terram hanc, secundum omnia verba Ieremiae.

(21) Et audivit rex Ioakim, et omnes magnates eius, et omnes principes omnia verba ab eo *dicta*, et quaerebant eum occidere. Et audivit Uria, et timuit, et fugiebat, et ingressus est Aegyptum. (22) Et misit Ioakim rex viros in Aegyptum, Eldat'an, filium Ak'abor, et viros cum eo. (23) Et eduxerunt eum illinc, et adduxerunt eum ad regem Ioakim. Et interfecit eum gladio, et proiecit cadaver eius in sepulcrum filiorum populi eius. (24) Manus autem Ak'ikam, Sap'an filii, fuit cum Ieremia, ut non traderetur ille, ut interficeretur, in manus populi.

27 (1) In principio regis (*sic*) Ioakim, filii Iosiae, regis Iuda, factum est verbum hoc ad Ieremiam a Domino, et dixit: (2) Sic dixit mihi Dominus: Fac tibi vincula et numellas, et pone ea in collo tuo. (3) Et mitte ea regi Iuda, et regi filiorum Amon, et regi Tyri, et regi Sidonis, in manu nuntiorum, qui ibunt, ut occurrant eis, in Hierosolymam ad Sedekiam, regem Iuda. (4) Et praecipe ad dominos illos, et dic: Sic dixit Dominus exercituum Deus Israël: (5) Sic dicite dominis vestris: Ego feci terram, et hominem, et pecora (*sing.*) quaecumque sunt super faciem terrae, in fortitudine mea magna et in brachio meo excelso, et dedi illam ei, qui placuit *mihi* coram oculis meis. Et nunc quoque

მთნდა წინაშე თუალთა ჩემთა: და აწცა მე ვარ.

(6) მივსცე ყოველი ესე ქუეყანაჲ ველსა ნაბუქო(დო)ნოსორ. მეფისა ბაბილო-
ოენისა. მონისა ჩემისასა. და მკეცნიცა ველისანი საქმედ. (7) მიმიცემიან მას
დამონებად მისა ყოველნი ნათესავნი. და ძესა მისსა და ძესა ძისა მისისასა. ვიდრე
მოსლვადმდე ჟამისა რისხვისა მისისასა. და ჰმონოს მას ნათესავმან მრავალმან
და მეფეთა დიდთა: (8) და იყოს ნათესავი და მეუფებაჲ. რომელთა არა ჰმონონ
ნაბუქოდონოსორ. მეფესა ბაბილოენისასა. რომელთა არა შეეყონ ქედი მათი
ფელელსა ქუეშჳ მეფისა ბაბილოენისასა. მახვლითა და სიყმილითა და/ სიკუ-
დილითა მე მოვიძინე იგინი. თქუა უფალმან. ვიდრემდე მოაკლდეს მათ ველსა
შინა მისსა: (9) და თქუენ ნუ ისმენთ ცრუ წინაწარმეტყუელთა თქუენთასა. და
მისანთა თქუენთასა. და ჩუენებათა თქუენთა. და მლალობელთა თქუენთასა. და
მზმნელთა თქუენთასა. და მეწამლეთა თქუენთასა. რომელნი გეტყვან: ნუ იქმთ
საქმესა მეფისა ბაბილოენისასა: (10) რამეთუ ცილსა გიწინაწარმეტყუელებენ
თქუენ. რაფთამცა განგაშორნა თქუენ ქუეყანისა გან თქუენისა. და განგაზნინე
თქუენ. და წარსწყმდეთ:

(11) და ნათესავმან. რომელმან შეეყოს ქედი თვისი ფელელსა ქუეშჳ მეფისა
ბაბილოენისასა. და უქმნეს მას. დაუტევო იგი ქუეყანასა ზედა. თქუა უფალმან.
იქმოდის მუნ და დაეშენოს მუნ: (12) და სედეკიას მიმართ. მეფისა იუდაასა.
ვიტყოდე მსგავსად ყოველთა ამათ სიტყუათა. და ვთქუ: მიუტყარო ქედი თქუენი
ფელელსა ქუეშჳ მეფისა ბაბილოენისასა. და ჰმონეთ მას და ერსა მისსა. და სცხ-
ომდეთ: (13) და რაჲსა თვს მოჰკუდები შენ და ერი შენი მახვლითა და სიყმილითა
და სიკუდილითა. ვითარცა თქუა უფალმან ნათესავისა მიმართ. რომელმან არა
ჰმონოს მეფესა ბაბილოენისასა: (14) და ნუ ისმენთ სიტყუასა ცრუ წინაწარმეტ-
ყუელთასა. რომელნი გეტყვან თქუენ. არა უქმოდით მეფესა ბაბილოენისასა.
რამეთუ იგინი ცრუსა წინაწარმეტყუელებენ თქუენდა მომართ: (15) რამეთუ არა
მივაგლინენ იგინი. იტყვს უფალი. და იგინი გიწინაწარმეტყუელებენ თქუენ სახ-
ელითა ჩემითა სიცრუვით. რაფთა წარგწყმიდნენ თქუენ. და წარწყმდენ თქუენ
თანა წინაწარმეტყუელნიცა იგი:

(16) და მდდელთა და ყოველსა ერსა ვეტყოდე და ვარქუ: ესრე თქუა უფა-
ლმან: ნუ ისმენთ სიტყუათა წინაწარმეტყუელთასა. რომელნი გიწინაწარმეტ-
ყუელებენ თქუენ. და იტყვან: აჰა ესერა ჭურჭერი სახლისა უფლისაჲ მოიქცევის
ბაბილონით აწ ადრე. რამეთუ ცრუსა გიწინაწარმეტყუელებენ თქუენ: არა მივ-
აგლინენ იგინი და არა არს სიტყუაჲ უფლისაჲ მათ შორის: (17) ნუ ისმენთ
მათსა: ჰმონებდით მეფესა ბაბილოენისასა. და სცხომდეთ და რაჲსა თვს იქმნების
ქალაქი ესე ოკერ: (18) წინაწარმეტყუელნი თუ არიან. და არს სიტყუაჲ უფლისაჲ
მათ შორის. სიტყუას უგებედ უფალსა ძალთასა. რაფთა არა წარიღოს ნეშტი იგი
ჭურ/ჭერა სახლისა უფალისაჲ და სახლისა მეფისა იუდაასისაჲ და იცრუსალ-
ემისაჲ ბაბილონდ: (19) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ სუეტთა თვს. და
ზღვსა თვს და მექონოთთა თვს. და ნეშტთა ზედა ჭურჭერთა. რომელ დაშთომილ
არიან ქალაქსა ამას შინა: (20) რომელ არა წარიღო ნაბუქოდონოსორ. მეფემან
ბაბილოენისამან. რაჲმს წარტ(ყ)უენა იეჲონია და იოაკიმ მეფენი იუდაასნი იცრ-
უსალემით ბაბილონდ. და ყოველნი აზნაურნი იუდაასნი და იცრუსალემი:

(21) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ. ღმერთი ისრაჲლისაჲ. ჭურჭელსა
ზედა. რომელ დაშთომილ არს სახლსა შინა უფლისასა. და სახლსა შინა მეფისა
იუდაასსა. და იცრუსალემს შინა: (22) ბაბილონდ წარიღონ. და მუნ იყოს ვიდრე

f.127v

f.128r

ego sum.

(6) Dabo omnem hanc terram in manu Nabuk'odonosor, regis Babylonis, servi mei; et bestias quoque agri, ut operarentur. (7) Dedi ei, ut servirent ei, omnes gentes, et filio eius et filio filii eius, donec veniat tempus irae eius; et servient ei gentes (*sing.*) multae et reges magni. (8) Et erit, gentem et regnum, quae non servierint Nabuk'odonosor, regi Babylonis, quae non supposuerint collum suum sub iugo regis Babylonis, in gladio, et in fame, et in morte ego visitabo ea, dixit Dominus, donec deficiant illa in manu eius. (9) Et vos nolite audire pseudopphetas vestros, et divinos vestros, et somnia (*sic*) vestra, et iocatores vestros, et magos vestros, et pharmacopolas vestros, qui dicunt *vobis*: Nolite facere opus regis Babylonis. (10) Mendacium enim prophetant vobis, ut amoveat (*sic*) vos de terra vestra; et dispergam vos, et peribitis.

(11) Et gentem quae supposuerit collum suum sub iugo regis Babylonis et operata erit ei, relinquam eam super terram, dixit Dominus; operabitur ibi, et habitabit ibi. (12) Et ad Sedekiam, regem Iuda, loquebar secundum omnia haec verba, et dixi: Continete collum vestrum sub iugo regis Babylonis, et servite ei et populo eius, et vivetis. (13) Et quare moriēris, tu et populus tuus, gladio et fame et morte, sicut locutus est Dominus ad gentem, quae non serviet regi Babylonis? (14) Et nolite audire verba (*sing.*) pseudopphetarum, qui dicunt vobis: Non operabimini regi Babylonis, quia illi mendacium prophetant ad vos. (15) Etenim non misi eos, dicit Dominus, et illi prophetant vobis in nomine meo mendaciter, ut perdant vos, et pereant vobiscum prophetae quoque illi.

(16) Et sacerdotibus et omni populo loquebar, et dixi: Sic dixit Dominus: Nolite audire verba prophetarum, qui prophetant vobis, et dicunt: Ecce vasa domus Domini revertuntur de Babylone nunc cito; mendacium enim prophetant vobis; non misi eos, et non est verbum Domini in eis. (17) Nolite audire eos: servite regi Babylonis, et vivetis: et quare fit civitas haec deserta? (18) Si prophetae sunt, et est verbum Domini in eis, respondeant Domino exercituum, ut non auferantur reliquiae illae vasorum (*sing.*) domus Domini et domus regis Iuda et Hierosolymae in Babylonem. (19) Etenim sic loquitur Dominus exercituum de columnis, et de mari, et de basibus, et super reliquias vasorum, quae relictæ sunt in civitate hac, (20) Quae non abstulit Nabuk'odonosor, rex Babylonis, cum in captivitatem abduceret Iek'oniam et Ioakim, reges Iuda, de Hierosolyma in Babylonem, et omnes liberos Iuda et Hierosolymam (*sic*).

(21) Nam sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël de (*lit.* super) vasis quae relictæ sunt in domo Domini et in domo regis Iuda et in Hierosolyma: (22) In Babylonem auferent, et ibi erunt usque ad diem visitationis suae, sic

დღედმდე მოძიებისა მათისა: ესრე იტყვს უფალი: და აღმოვიღო იგი და მო(ვ)ა-
ქციო იგი ამას ვე ადგილსა:“

28 (1) და იყო წელსა მას დასაბამსა მეფობასა სედეკიასსა. მეფისა იუდაასსა.
წელსა მეოთხესა. თთუესა მეხუთესა. თქუა ანანია. ძემან აზორისმან. ცრუ-
წინაწარმეტყუელმან გაბაონელმან სახლსა შინა უფლისასა წინაშე თუალთა მღღ-
ელთასა და ყოვლისა ერისა. და თქუა: (2) ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ. ღმერთი
ისრაელისაჲ: შემდგომად ორისა წლისა (დღეთა) შევმუსრო უღელი მეფისა
ბაბილოვნისაჲ. (3) და მოვაქციო ამას ადგილსა ყოველი ჭურჭერი სახლისა
უფლისაჲ. რომელ წარიღო ნაბუქოდონოსორ მეფემან ბაბილონისამან ამის
ადგილისა გან. და შეიღო იგი ბაბილონდ: (4), და იექონია. ძე იოაკიმისი. მეფე
იუდაასაჲ. და ყოველი ტყუპ იუდაასაჲ. რომელნი მივიდეს ბაბილონდ. მე მოვა-
ქციო ამას ვე ადგილსა. (თქუა) უფალმან ეგრე. და ნატყუენავი იუდაასი. რამეთუ
შევმუსრო უღელი მეფისა ბაბილოვნისაჲ: (5) და ჰრქუა იერემია წინაწარმეტ-
ყუელმან ანანიას ცრუ წინაწარმეტყუელსა წინაშე თუალთა მღღელთასა. და
წინაშე თუალთა ყოვლისა ერისათა. რომელ დგეს სახლსა შინა უფლისასა.

f.128v (6) და თქუა იერემია წინაწარმეტყუელმან: ჭეშმარიტად ეგრე ყავნ უფალმან
და დაამტკიცენ უფალმან სიტყუაჲ ეგე შენი. რომელსა შენ ჰწინაწარმეტყუელებ.
მოქცევად ჭურჭრისა მის სახლისა უფლისაჲსა./ და ყოვლისა ნატყუენავისაჲ
ბაბილონით ამას ვე ადგილსა: (7) ხოლო ისმინეთ სიტყუაჲ ესე. რომელსა მე
ვიტყვ ყურთა შენთა და ყურთა ყოვლისა ერისათა: (8) წინაწარმეტყუელნი
რომელნი იყვნეს პირველად ჩემსა და პირველად თქუენსა საუკუნითგან. და
წინაწარმეტყუელებდეს ქუეყანასა ზედა მრავალთა. და მეუფებათა ზედა დიდთა
ბრძოლად და ბოროტისა ყოფად და სიკუდიდ: (9) და წინაწარმეტყუელი იგი.
რომელ წინაწარმეტყუელებდა მშვდობად. მოსლვასა სიტყვსა მის წინაწარმე-
ტყუელისასა. საცნაურ იყოს წინაწარმეტყუელი იგი. რომელი მოუვლინა მათ
უფალმან. სარწმუნოდ: (10) და მოიხუნა ანანია ცრუ წინაწარმეტყუელმან
წინაშე თუალთა ყოვლისა ერისათა საკივნი იგი ქედისა გან იერემიას წინაწარმე-
ტყუელისა. და შემუსრნა იგინი.

(11) და მიუგო ანანია წინაშე თუალთა ყოვლისა ერისათა. და ჰრქუა: ესრე
თქუა უფალმან: ესრე შევმუსრო უღელი ნაბუქოდონოსორ. მეფისა ბაბილოვნი-
საჲ. შემდგომად ორისა წლისა დღეთა ქედისა გან ყოველთა ნათესავთა. და
წარვიდა იერემია წინაწარმეტყუელი გზად თვსა: (12) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ
იერემიასა მიმართ შემუსრვისა შემდგომად საკივთა ანანია ცრუ წინაწარმეტ-
ყუელისა მიერ ქედისა გან მისისა. და თქუა: (13) მივედ (და) ეტყოდე ანანიას. და
არქუ: ესრეთ თქუა უფალმან: საკივნი ძელისანი დაჰმუსრენ. და ვქმნენ მათ წილ
რკინისა საკივნი: (14) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ. ღმერთი ისრაელისაჲ:
უღელი რკინისაჲ მივეც ქედსა ზედა ყოველთა ნათესავთასა. რაჲთა უქმოდინ
ნაბუქოდონოსორ. მეფესა ბაბილონისასა. და ჰმონონ მას. და მკეცნიცა ველისანი
მიმიცემიან მას: (15) და ჰრქუა იერემია წინაწარმეტყუელმან ანანიას ცრუ
წინაწარმეტყუელსა: ისმინე ანანია. არა მოგავლინა შენ უფალმან. და შენ მოსავ
ჰყავ ერი ესე სიცრუევსა ზედა:

(16) ამის თვს ესრე თქუა უფალმან: აჰა ესერა მე განგავლინებ შენ პირისა
გან ქუეყანისაჲსა: ამას წელსა მოჰყუდე. რამეთუ განდრეკასა იტყოდე უფლისა
მიმართ: (17) და მოკუდა ანანია ცრუ წინაწარმეტყუელი მას წელსა თთუესა
მეშვდესა:“

loquitur Dominus, et afferam illa et reverti *faciam* ea in eundem locum.

- 28 (1) Et factum est in anno illo, in principio, in regno Sedekiae, regis Iuda, in anno quarto, in mense quinto, dixit Anania, filius Azor, pseudopropheta Gabaonites, in domo Domini coram oculis sacerdotum et omnis populi, et dixit: (2) Sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Post duos annos (dierum) confringam iugum regis Babylonis; (3) Et referri *faciam* ad hunc locum omnia vasa domus Domini, quae abstulit Nabuk'odonosor, rex Babylonis, de hoc loco, et transtulit ea in Babylonem; (4) Et Iek'oniam, filium Ioakim, regem Iuda, et omnes captivos Iuda, qui ierunt in Babylonem, ego convertam *ad* eundem locum, (dixit) Dominus sic, et captivos Iuda, quia confringam iugum regis Babylonis. (5) Et dixit Ieremia propheta Ananiae pseudoprophetae coram oculis sacerdotum et coram oculis omnis populi, qui stabant in domo Domini; (6) Et dixit Ieremia propheta: Vere sic faciat Dominus, et firmet Dominus verbum istud tuum, quod tu prophetas, ut referantur vasa illa domus Domini et *convertantur* omnes captivi de Babylone ad eundem locum. (7) Verumtamen audite verbum hoc, quod ego loquor in auribus tuis et in auribus omnis populi: (8) Prophetas qui fuerunt ante me et ante vos a saeculo, et prophetabant super terram multorum et super regna magna ad bellum et ad malefaciendum et ad mortem. (9) Et propheta ille, qui prophetabat ad pacem, cum venerit verbum illius prophetae, notus erit propheta ille, quem misit eis Dominus, genuinus. (10) Et abstulit Anania pseudopropheta coram oculis omnis populi numellas illas de collo Ieremiae prophetae, et confregit eas.

(11) Et respondit Anania coram oculis omnis populi, et dixit *ei*: Sic dixit Dominus: Sic confringam iugum Nabuk'odonosor, regis Babylonis, post duos annos dierum de collo omnium gentium. Et abiit Ieremia propheta in viam suam. (12) Et factum est verbum Domini ad Ieremiam, postquam confractae sunt numellae ab Anania pseudopropheta de collo eius, et dixit: (13) Vade, (et) dices Ananiae, et dic: Sic dixit Dominus: Numellas ligni confregisti, et faciam pro eis ferri numellas. (14) Etenim sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Iugum ferri dedi super collum omnium gentium, ut operarentur Nabuk'odonosor, regi Babylonis, et servirent ei; et bestias agri quoque dedi ei. (15) Et dixit Ieremia propheta Ananiae pseudoprophetae: Audi, Anania; non misit te Dominus, et tu confidere *fecisti* populum hunc in mendacio.

(16) Propter hoc sic dixit Dominus: Ecce ego mitto te a facie terrae; hoc anno moriēris, quia declinationem loquebaris erga Dominum. (17) Et mortuus est Anania pseudopropheta in illo anno, in mense septimo.

I(b) f.13r 29

(1) და ესე სიტყუანი მის წიგნისანი. რომელ მიუძღუნა/ იერემია წინაწარმეტყუელმან ივრუსალემ(ი)თ მოხუცებულთა წარტყუენულთა და მღვდელთა. ცრუ—წინაწარმეტყუელთა და ყოვლისა მიმართ ერისა წიგნი ბაბილოვნდ. წარტყუენულთა მიმართ და ყოვლისა მიმართ ერისა. რომელ წარტყუენა ნაბუქოდონოსორ ჰვრუსალემით ბაბილოვნდ: (2) შემდგომად გამოსლვასა იეჰონია მეფისა და დედოფლისა და საჭურისთასა და მთავართა იუდაასთა ივრუსალემით. და ყოვლისა აზნაურისა და კელოვნისა და ჰყრობილთასა ივრუსალემით: (3) კელითა ელასაასითა. საფანის ძისაჲთა. და გამარიაჲსითა. ძისა ქელკიაჲსა. რომელ წარავლინნა სედეკია. მეფემან იუდაჲსმან. ნაბუქოდონოსორისა. მეფისა ბაბილონისა. ბაბილონდ. და ჰრქუა: (4) ესრე თქუა უფალმან ძალთამან. ღმერთმან ისრაჲლისამან. წარტყუენელთა ზედა. რომელ წარიტყუენა ივრუსალემით ბაბილონდ: (5) იშვნეთ საზღებ. და დაეშვნენით დაასხთ სამოთხეები. და ჰამეთ ნაყოფი მათი:

(6) ისუთ ცოლებ. და ისთ შვილებ ძეებ და ასულებ: უსხენით ძეთა თქუენთა ცოლ. და ასულნი თქუენნი მისცენით ჰმართა. და შვედ ძეებ და ასულებ. და განმრავლდით. და ნუ შეჰმცირდებით: (7) და ცხოვრებოდეთ მშვიდობად მის ქუეყანისა. რომელსა მიგავლინენ თქუენ მუნ. და ილოყვედით მათ თვს უფლისა მიმართ. რამეთუ მშვიდობასა შინა მათსა თქუენ თვსცა იყოს მშვიდობა: (8) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ. ღმერთი ისრაჲლისაჲ ნუ აღგაცთუნებდ თქუენ ცრუ—წინაწარმეტყუელნი თქუენნი. რომელ არიან თქუენ შორის. და ნუ აღგაცთუნებდ თქუენ მისანნი თქუენნი. და ნუ ისმენთ სიზმართა თქუენთა. რომელ გეზმანებიან თქუენ: (9) რამეთუ ცრუსა გიწინაწარმეტყუელებენ თქუენ იგინი სახელითა ჩემითა არა მიგავლინენ (იგინი). თქუა უფალმან: (10) რამეთუ ესრე თქუა უფალმან რაჲჲმს აღასრულებდეთ ბაბილონს სამეოც და ათსა წელსა. მოგიძინე თქუენ. და დავამტკიცე თქუენ ზედა სიტყუანი ჩემნი კეთილნი მოქცევად თქუენდა ამას ადგილსა: /

f.13v

(11) რამეთუ მე უწყი ზრახვაჲ. რამეთუ მე ვარ. და ვზრახო თქუენ ზედა ზრახვაჲ მშვიდობისაჲ. თქუა უფალმან. და არა ძკრი. მოცემად თქუენდა დიდდიდი ესე და სასოებაჲ და მხადოდით მე. და მპოოთ: (12) და ილოცვედით ჩემდამო. და მე ვისმინო თქუენი: (13) მეძიებდით მე და მპოოთ. რაჲჲმს მეძიებდეთ მე ყოვლითა გულითა თქუენითა: (14) და გამოგეცხადო თქუენ. თქუა უფალმან. და მოგაქციო ტყუზ თქუენი. და შეგკრიბნე თქუენ ყოველთა გან წარმართთა. და ყოველთა გან ადგილთა. სადაცა განგაზნიენ თქუენ. თქუა უფალმან: და მოგაქცინე თქუენ ადგილსა ამას. ვინაჲცა წარგტყუენენ თქუენ მიერ: (16) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი მეფისა მიმართ. რომელი ზის საყდართა ზედა დავითისთა. და ყოველსა ერსა. მკვდრთა ამის ქუეყანისათა. ძმათა თქუენთა არა განსრულთა თქუენ თანა ტყუედ:

(17) ესრეთ იტყვს უფალი ძალთაჲ ესერა მიგავლინებ მე მათა მახვლსა და სიყმილსა და სიკუდილსა და ვყვნი იგინი ვითადცა ლეღუნი სუარმისანი. რომელი ვერ იჰამოს სიჯერკულისა გან: (18) და გამოვდეგნე იგინი მახვლითა და სიყმილითა და სიკუდილითა. და მივსცნე იგინი საყუედრელად ყოველთა მეფეთა ქუეყანისათა. და საფიცებელად და განსარყუნელად და სასტყვენელად. და საყუედრელად ყოველთა შორის წარმართთა. სადა იგი განვაზნიე (მუნ): (19) მის თვს რამეთუ არა ისმინეს სიტყუათა ჩემთაჲ. თქუა უფალმან. რამეთუ მიგავლინენ მათა მონანი ჩემნი წინაწარმეტყუელნი აღვიმსობდი და მიგავლინებდ. და არა

29

(1) Et haec verba illius libri, quem misit Ieremia propheta de Hierosolyma ad seniores in captivitatem abductos, et ad sacerdotes, ad pseudoprophetas, et ad omnem populum, librum in Babylonem ad abductos in captivitatem et ad omnem populum, quem in captivitatem abduxit Nabuk'odonosor de Hierosolyma in Babylonem, (2) Postquam egressus est Iek'onias rex, et regina, et eunuchi, et principes Iuda de Hierosolyma, et omnis liber et artifex et captivi de Hierosolyma, (3) In manu Elasae, Sap'an filii, et Gamariae, filii, K'elkiae, quos misit Sedekia, rex Iuda, ad Nabuk'odonosor, regem Babylonis, in Babylonem et dixit *eis*: (4) Sic dixit Dominus exercituum Deus Israël super abductos in captivitatem, qui in captivitatem abducti sunt de Hierosolyma in Babylonem: (5) Aedificate domos, et habitate: plantate hortos, et comedite fructum eorum.

(6) Accipite uxores, et generate (*lit.* habete) liberos, filios et filias: habete filiis vestris uxores, et filias vestras date viris, et pariant filios et filias, et multiplicamini, et nolite esse pauci numero. (7) Et vivetis in pacem illius terrae, in quam misi vos illuc, et orate pro eis ad Dominum, quia in pace eorum pro vobis quoque erit pax. (8) Sic enim loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Ne seducant vos pseudoprophetae vestri, qui sunt in medio vestrum, et ne seducant vos divini vestri, et ne attendatis (*lit.* audiat) ad somnia vestra, quae somniatis vos. (9) Mendacium enim prophetant vobis illi in nomine meo; non misi (eos), dixit Dominus. (10) Etenim sic dixit Dominus: Cum impleveritis in Babylone septuaginta annos, visitabo vos, et firmabo super vos verba mea bona, ut reducam vos in hunc locum.

(11) Ego enim scio cogitationem, quia ego sum, et cogitabo super vos cogitationem pacis, dixit Dominus, et non malum, ut dem vobis permagnum hoc et spem. Et invoke me, et invenietis *me*; (12) Et orate ad me, et ego exaudiam vos; (13) Quaerite me, et invenietis *me*, cum quaesieritis me in omni corde vestro. (14) Et manifestabo me vobis, dixit Dominus, et reducam captivitatem vestram, et congregabo vos de universis gentilibus, et de omnibus locis, quo dispersi vos, dixit Dominus; et reducam vos in locum hunc, unde in captivitatem abduxi vos illinc. (16) Etenim sic loquitur Dominus ad regem, qui sedet super thronos David, et omni populo, habitatoribus huius terrae, fratribus vestris *qui* non abierunt vobiscum in captivitatem.

(17) Sic loquitur Dominus exercituum: Ecce mitto ego ad eos gladium, et famem, et mortem, et facio eos sicut ficos Suarim, quae (*sing.*) non *poterunt* comedi propter malitiam. (18) Et persequar eos in gladio, et in fame, et in morte, et dabo eos in opprobrium in omnibus regibus terrae, et in execrationem, et in destructionem, et in sibilum, et in opprobrium in medio omnium gentilium, quo dispergam *eos* (illuc); (19) Propter id quod non audierunt verba mea, dixit Dominus, quia misi ad eos servos meos prophetas; mane

ესმა. თქუა უფალმან: (20) და თქუენ ისმინეთ სიტყუა უფლისაჲ. ყოველთა წარტყუენულთა. რომელ განვაგლინენ ივრუსალემით ბაბილონდ: (15) და სთქუთ დაადგინა უფალმან ჩუენ ზედა წინაწარმეტყუელი ბაბილონს შინა:

(21) ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ. ღმერთი ისრაჲლისაჲ. აქიაბის ზედა. ძისა კოლასისა. და სედეკიას ზედა. ძისა მანასსა. რომელ იგი წინაწარმეტყუელე-ბენ სახელად ჩემდა ცრუსა: აჰა ესერა მე მივსცნე კელთა ნაბუქოდონოსორ. მეფისა ბაბილონისათა./ და მოწყვდნეს იგინი წინაშე თუალთა თქუენთა: (22) და აღიღონ მათ ზედა წყევამ ყოველთა შორის წარტყუენულთა (იუდაასთა) ბაბილონს შინა. და თქუან: გყავნ შენ უფალმან. ვითარცა სედეკიას უყო და ღიადცა აქიაბს. რომელნი იგი შეწუნა მეფემან ბაბილონისამან ცეცხლითა: (23) რამეთუ ქმნეს უშჯულოებაჲ შორის ისრაჲლსა. და იმრუშებდეს იგინი ცოლთა თანა მოქალაქეთასა. და სიტყუას უთხრობდეს სახელითა ჩემითა ცრუსა. რომელ არა უბრძანე მათ და მე იგი ვარ მეცნიერი და მოწამე. იტყვს უფალი: (24) და სამეას ელამიტელსა არქუ. (25) ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ. ღმერთი ისრაჲლისაჲ. რამეთუ შენ მიუძღუანე სახელითა ჩემითა წიგნი ყოველსა ერსა ივრუსალემდ: არა მივაგლინე შენ სახელითა ჩემითა და სოფონია ძესა მანასსა.

(26) უფალმან დაგადგინა შენ მღდელად იუდაას წილ მღდელისა. და გყო შენ ზედა მღგომელ სახლსა შინა უფლისასა ყოვლისა კაცისა წინაწარმეტყუელისა თვს. და ყოვლისა კაცისა მცბიერისა თვს. რაჲდა მისცნეთ იგინი საპრობილესა სინუქისსა და მღვმესა: (27) და აწ რად არა შეპრისხენით იერემიას ანათოთელსა. რომელი გიწინაწარმეტყუელებდა თქუენ: (28) რამეთუ მოავლინა თქუენდა ბაბილონდ. და გრქუა: შორს ღა არს იმცნეთ სახლი. და დაეშცნენით დაჰნერგეთ სამოთხეები. და ჰამეთ ნაყოფი მათი: (29) და აღმოუკითხა სოფონია მღდელმან წიგნი ესე ყურთა იერემიას წინაწარმეტყუელისათა: (30) და იყო სიტყუა უფლისაჲ იერემიასა მიმართ. და ჰრქუა:

(31) მიავლინე ყოველთა მიმართ წარტყუენულთა. და არქუ ესრე თქუა უფალმან სამეას თვს ელამიტელისა. რამეთუ გიწინაწარმეტყუელებდა თქუენ სამეა. და მე არა მივაგლინე იგი. და მოსავ გყვნა თქუენ სიცრუევსა ზედა: (32) ამის თვს ესრე თქუა უფალმან: აჰა ესერა მე ძიება ვყო სამეას ზედა ელამიტელისა. და ნათესავისა მისისა ზედა. და არა იყოს მისი კაცი მჯდომარც შორის თქუენსა ზილვად კეთილისა მის. რომელ მე ვყო თქუენ თვს. იტყვს უფალი. რამეთუ განდრეკასა იტყოდა უფლისა თვს:

30 (1) სიტყუაჲ რომელი იყო იერემიასა მიმართ უფლისა მიერ. და ჰრქუა: **f.14v** (2) ესრე თქუა უფალმან ძალთამან. ღმერთმან/ ისრაჲლისამან დაწერენ შენ-ღად ყოველნი ვე ესე სიტყუანი წიგნსა ზედა. რომელ გიბრძანენ შენ: (3) რამეთუ ესერა დღენი მოვლენან. იტყვს უფალი. და მოვაქციო ტყუშ ერისა ჩემისა ისრაჲლისაჲ. და იუდაასი. თქუა უფალმან. და მოვაქცინე იგინი ადგილსა ამას. რომელი მივეც მამათა მათთა. და ეუფლნენ მას: (4) და ესე სიტყუანი. რომელთა იტყოდა უფალი ისრაჲლსა ზედა და იუდასა ზედა: (5) ესრე თქუა უფალმან ძალთამან კმაჲ შიშისაჲ გესმეს. საზარელი შიში. და არა არს მშუდობა:

(6) იკითხეთ და იხილეთ. თუ შვა წულ. და შიში რომლისანი შეპრობილ იყვნენ ფერც(ა)ლნი განრინებაჲ. რამეთუ ვიხილე ყოველი კაცი. და კელნი მისნი ფერც(ა)ლთა ზედა თვსთა ვითარცა შობადისანი გარდაიქცეს ყოველნი პირნი დანდალუკ იქმნეს: (7) რამეთუ დიდ არს დღც იგი. და არა არს ეგე მღევანი და ჟამი იწროებისაჲ არს და ჭირისაჲ იაკობისი: (8) და ამის განცა განვე-

consurgebam et mittebam, et non audierunt, dixit Dominus. (20) Et vos, audite verbum Domini, omnes abducti in captivitatem, quos emisi de Hierosolyma in Babylonem. (15) Et dixistis: Constituit Dominus super nos prophetam in Babylone.

(21) Sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël super Ak'iab, filium Kolae, et super Sedekiam, filium Manases, qui prophetant in nomine meo mendacium. Ecce ego tradam *eos* in manus Nabuk'odonosor, regis Babylonis, et interficiet eos coram oculis vestris. (22) Et assument super eos maledictionem inter omnes captivos (Iuda) in Babylone, et dicent: Faciat tibi Dominus, sicut Sedekiae fecit et sicut Ak'iab, quos frixit rex Babylonis in igne, (23) Quia fecerunt iniquitatem in Israël, et moechabantur illi in uxores concivium et verbum dicebant in nomine meo mendax, quod non praecepi eis; et ego ipse sum cognitor et testis, dicit Dominus. (24) Et Sameae Elamitae dic: (25) Sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Quia tu misisti in nomine meo librum ad omnem populum in Hierosolymam, non misi te in nomine meo; et Sop'oniae, filio Manases, et omnibus sacerdotibus dices:

(26) Dominus constituit te sacerdotem pro Iuda sacerdote, et faciam te antistitem in domo Domini propter omnem hominem prophetantem et propter omnem hominem insanum, ut detis eos in carcerem Sinuk' et in fossam. (27) Et nunc quare non increpastis Ieremiam Anat'ot'iten, qui prophetabat vobis? (28) Quia misit ad vos in Babylonem et dixit *vobis*: Longe adhuc est: aedificate domum, et habitate; plantate hortos, et comedite fructum eorum. (29) Et legit Sop'onia sacerdos librum hunc in auribus Ieremiae prophetae. (30) Et factum est verbum Domini ad Ieremiam, et dixit *ei*:

(31) Mitte ad omnes abductos in captivitatem, et dic: Sic dixit Dominus de Samea Elamita: Quia prophetabat vobis Samea, et ego non misi eum, et confidere fecit vos in mendacio, (32) Propter hoc sic dixit Dominus: Ecce ego visitationem faciam super Sameam Elamitam, et super semen eius, et non erit ei vir sedens inter vos, ut videat bonum illud quod ego faciam pro vobis, dicit Dominus, quia declinationem loquebatur erga Dominum.

30 (1) Verbum quod factum est ad Ieremiam a Domino, et dixit *ei*: (2) Sic dixit Dominus exercituum Deus Israël: Scribe tibi omnia haec verba in (*lit. super*) libro, quae praecepi tibi. (3) Etenim ecce dies veniunt, dicit Dominus, et convertam captivitatem populi mei Israël et Iuda, dixit Dominus, et convertam eos in locum hunc, quem dedi patribus eorum, et dominabuntur in eo. (4) Et haec verba quae loquebatur Dominus super Israël et super Iuda. (5) Sic dixit Dominus exercituum: Vocem terroris audietis; formidolosus terror, et non est pax.

(6) Interrogate et videte: Numquid peperit masculus? Et *numquid* terror *apud eum* qui prehenderit costas, *est* liberatio? quia vidi omnem hominem, et manus eius *sunt* super costas suas, sicut *manus* parturientis; conversae sunt omnes facies; *in* auruginem factae sunt. (7) Magna enim est dies illa, et non est talis, et tempus angustiarum est et afflictionis *tempus* Iacob. (8) Et ex hoc quoque salvabitur. In illa die, dixit Dominus exercituum, confringam

ერეს. მას დღესა შინა. თქუა უფალმან ძალთამან. შევემუსრო უღელი ქედისა გან მათისა: საკრველნი მათნი განვხეთქნე: არღა უქმოდინ იგინი უცხოთა: (9) და უქმოდინ იგინი უფალსა ღმერთსა მათსა. და დავით მეფეც ალუდგინო მათ: (10) და შენ ნუ გეშინინ მონასა ჩემსა იაკობს. თქუა უფალმან. ნუცა შესძრწუნდები ისრაელ. რამეთუ ესერა გან(გ)არინო შენ შორით. და ნათესავი შენი ტყუეობისა გან მათისა: მოიქცეს იაკობ. და დაეყუდოს. და განიშუას. და არა ვინ იყოს მაფრთხოებელ მათა:

(11) რამეთუ მე შენ თანა ვარ. იტყვს უფალი. განრინებად შენდა. რამეთუ ეყო მოკლებაჲ ყოველთა ნათესავთაჲ: რომელთა მიმართ განგაბნეი შენ: ხოლო შენი არა ეყო მოკლებაჲ. და განგსწავლო შენ განკითხვით. და განმართლებით არა განგამართლო შენ: (12) ესრე იტყვს უფალი: ძლიერ არს შემუსრვაჲ ეგე შენი: საღმობიერ არს წყლულებაჲ ეგე შენი: (13) არა არს განმკითხველ საშჯელისა შენისა: საღმობიერად იკურნე. და სარგებელ (არა) არს შენდა: (14) ყოველთა მეგობართა შენთა დაგივიწყეს შენ: არა იკითხო(ნ) შენ თვს. რამეთუ წყლულე/ბითა მტერისაჲთა გწყალ შენ: სწავლაჲ მტკიცეც ყოველსა ზედა უშჯულოებასა შენსა. რამეთუ განმრავლდეს ცოდვანი შენნი: გძლეს უშჯულოებათა შენთა: (15) რაჲსა ჰღალადებ შემუსრვილებასა შენსა ზედა: ძლით არს საღმობაჲ ეგე შენი სიმრავლითა უშჯულოებათა შენთაჲთა. რამეთუ გძლეს შენ ცოდვათა შენთა. და გიყვეს შენ ესე:

(16) ამის თვს ყოველნი შემჰამელნი შენნი შეიჭამნენ. და ყოველთა მტერთა შენთა კორცნი მათნი ყოველნი მოიჭამნენ: სიმრავლითა უშჯულოებათა შენთაჲთა განმრავლდეს (და ცოდვათა შენთა გიყვეს შენ ესე): ყოველნი მაჭირვებელნი შენნი ტყუედ წარვიდენ. და იყვნენ მღევარნი თქუენნი სადევნელ. და ყოველნი წარმტყუენველნი თქუენნი მივსცნე ტყუედ: (17) რამეთუ მოვაველინო კურნებაჲ შენი წყლულებისა გან საღმობიერისა. და განგკურნო. იტყვს უფალი. რამეთუ განბნეულად იწოდე სიონი: ესე მონადირებული თქუენი არს. რამეთუ არა არს მეძიებელ მისა: (18) ესრე იტყვს უფალი: აჰა ესერა მე მოვაქცინე აღფხურილნი საყოფელთა იაკობისთანი. და ტყუენი მისნი შევიწყალნე. და აღიშმნოს ქალაქი სიმაღლესა ზედა მისსა. და ტაძარი სიმაღლითა მისითა აღემართოს: (19) და გამოვიდენ მათ გან მძნობარნი და კმაჲ მემღერთაჲ. და განვაძრავლნე იგინი. (და არა მოაკლდენ. და განვაორძინე იგინი). და არა შემცირდენ: (20) და შევიდენ ძენი მათნი ვითარცა პირველად. და წამებანი მათნი წინაშე პირსა ჩემსა განემართნენ. და ძიება ეყო ყოველთა ზედა მაჭირვებელთა მათთა:

(21) და იყვნენ უმძლავრესნი მათნი მათ ზედა. და მთავარი მათი მათ გან გამოვიდეს. და შეეკრიბნენ იგინი. და მოიქცენ ჩემდა. რამეთუ ვინ არს ესე. რომელმანმცა გული თვისი მოიქცია ჩემდა. იტყვს უფალი: (22) და იყვნენ ჩემდა ერ. და მე ვიყო მათა ღმერთ: (23) რამეთუ რისხვაჲ უფლისაჲ გამოვდა გულის წყრომით: გამოვდა რისხვაჲ მიქცეულად: უღმრთოთა ზედა მივიდეს: (24) არა უკუნე/ქცეს რისხვაჲ გულის წყრომისა უფლისაჲ. ვიდრემდის ყოს (და) ვიდრემდის დაამტკიცოს ნებ(ა)ჲ გულისა თვისისაჲ: აღსასრულთა დღეთა სცნათ ესე: /

f.15v 31

(1) მას ჟამსა შინა. თქუა უფალმან: ეეყო ღმერთ ნათესავსა ისრაელისასა. და იგინი იყვნენ ჩემდა ერ: (2) ესრე თქუა უფალმან: ვპოე სიწრფოებაჲ უღაბნოსა მომსრველთა თანა მახვლითა. რომელნი მივიდეს მაწამებელად ისრაელისა: ვიდოდეთ და ნუ მოჰსრავთ ისრაელსა: (3) შორით უფალი გამოუჩნდეს მათ: სიყუარულითა საუკუნოჲთა შეგიყუარე შენ: ამის თვს მოგიზიდე შენ შეწყალე-

iugum de collo eorum; vincula eorum dirumpam; iam non laborabunt illi alienis; (9) Sed laborabunt illi Domino Deo suo, et David regem suscitabo eis. (10) Et tu, ne timeas, serve mi Iacob, dixit Dominus, nēque conturberis, Israël, quia ecce liberabo te de longinquo, et semen tuum de captivitate eorum; revertetur Iacob, et requiescet, et laetabitur, et nemo erit *qui* terreat eos.

(11) Etenim ego tecum sum, dicit Dominus, ut liberem te, quia faciam defectionem omnium gentium, ad quas dispersi te; tuam autem non faciam defectionem, et docebo te in iudicio et iustificans (*lit.* iustificatione) non iustificabo te. (12) Sic loquitur Dominus: Fortis est contritio ista tua: dolorosum est vulnus istud tuum. (13) Non est *qui* iudicet iudicium tuum; dolorose sanatus es, et utilitas (non) est tibi. (14) Omnes amici tui obliti sunt tui: non interrogabunt de te, quia vulnere inimici vulneravi te — disciplinā durā — propter (*lit.* super) omnem iniquitatem tuam, quia multiplicata sunt peccata tua; praevaluerunt tibi iniquitates tuae. (15) Quare clamas super contritione tua? Fortis (*lit.* cum fortitudine) est dolor iste tuus prae multitudine iniquitatum tuarum, quia praevaluerunt tibi peccata tua, et fecerunt tibi hoc.

(16) Propter hoc omnes *qui* comedunt te comedentur, et omnes inimici tui carnes eorum omnes devorabunt; prae multitudine iniquitatum tuarum multiplicati sunt (et peccata tua fecerunt tibi hoc): omnes *qui* opprimunt te in captivitatem abibunt, et erunt persecutores vestri in persecutionem, et omnes *qui* abducunt vos in captivitatem tradam in captivitatem. (17) Etenim mittam sanationem tuam a vulnere doloroso, et sanabo te, dicit Dominus, quia 'Dispersa' vocata es, Sion. Haec venatio vestra est, quia non est *qui* requirat eam. (18) Sic loquitur Dominus: Ecce ego reducam eos *qui* avulsi sunt ex habitationibus Iacob, et captivorum eius miserebor, et aedificabitur civitas in excelso suo, et templum in iustitia sua erigetur. (19) Et egredientur ex eis cantatores, et vox ludentium. Et multiplicabo eos, (et non deficient; et crescere faciam eos), et non minuentur. (20) Et ingredientur filii eorum sicut primum, et testimonia eorum coram facie mea erigentur, et visitationem faciam super omnes *qui* opprimunt eos.

(21) Et erunt fortiores eorum super eos, et princeps eorum ex eis egredietur. Et congregabo eos, et convertentur ad me. Nam quis est hic, qui cor suum convertat ad me, dicit Dominus? (22) Et erunt mihi populus, et ego ero eis Deus. (23) Etenim ira Domini egressa est cum furore; egressa est ira conversa; super impios ibit. (24) Non retro revertetur ira furoris Domini, donec faciat (et) donec confirmet voluntatem cordis sui. In novissimis diebus cognoscetis hoc.

31 (1) In illo tempore, dixit Dominus, fiam Deus genti Israël, et illi erunt mihi populus. (2) Sic dixit Dominus: Inveni rectitudinem in deserto apud *hos qui* interficiunt gladio, qui ierunt ut cruciarent Israël. Ambulabitis, et ne interficiatis Israël. (3) De longe Dominus apparebit eis. Dilectione aeterna dilexi

ბად: (4) რამეთუ აღგაშწნო შენ. და აღგეშწნოს. ქალწული ისრაელი მერმე მოიღო ბოზლანი შენი. (და) გამოიღო კრებულთა თანა მომღერთა: (5) მერმე აშწნოთ ვენაკები მთასა სამარიასასა: დაჰნერგეთ ნერგი და აქებდით:

(6) რამეთუ დღჳ ნუგეშინის_ცემისაჲ არს მვედრებელთაჲ მთათა ზედა ეფრემისთა: აღდევით და აღვიდეთ სიონდ უფლისა ღმრთისა ჩუენისა: (7) რამეთუ ესრეთ ეტყჳს უფალი იაკობსა: იხარებდით და იშუებდით და იმღერდით თავთა ზედა წარმართასა: სასმენელ ყავთ და აქებდით და თქუთ: იჳსნა (უფალმან) ერი თჳსი. ნეშტი ისრაელისაჲ: (8) აჰა ესერა მე მოვიყვანნე იგინი ქუეყანით ჩრდილოთ. და შევკრიბნე იგინი კიდით ქუეყანისაჲთ დღესასწაულსა ფასეკისასა: და გესხნენ შენ ერნი მრავალნი. მათ შორის და მკელობელი და ბრმაჲ. მუცელ_ქუშული და მშობელი. ერთბამად კრებული დიდი. და მოიქცენ აჲა: (9) ტირილით განვიდეს შენ გან. და ნუგეშინის_ცემით მოვიყვანნე იგინი. და განუსუენო ნაკადულსა ზედა წყალთასა გზასა წრფელსა. და არღარა შესცოთენ მერმე მას შინა. რამეთუ ვექ(მ)ნე მე ისრაელსა მამად. და ეფრემ პირმშოჲ ჩემი არს: (10) ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ წარმართო. და მიუთხარო ქალაკთა შორიელთა: არქუთ. რომელმან განაჲრია ისრაელი შეკრიბოს იგი. და დაიცვას ვითარცა მწყემსმან სამწყსოჲ თჳსი:

f.16r

(11) რამეთუ იჳსნა უფალმან იაკობი. და განარინა იგი კელთა გან უმძლავრ_ცსთა მისთა: (12) და მოვიდენ და იხარებდენ და იშუებდენ მთასა ზედა სიონსა: მოვიდენ და დაუკვრდეს კეთილთა/ ზედა უფლისათა. ქუეყანასა ზედა იფქლისასა და ღვინისასა და ნაყოფთასა და საცხოვართასა და ზროხათასა. და იყოს სული მათი ვითარცა ხჳ ნაყოფიერი. და ვითარცა სამოთხჳ დამთრვალი. და არღარა ეშინოდის მათ მერმე. არცა ჰშეოდის: (13) მაშინ იხარებდენ ქალწულნი შორის კრებულსა ჭაბუკთასა. და მოხუცებულნი მხიარულ იყვენ ერთბამად: და გარდავაქციო გლოვაჲ მათი სიხარულად. და ნუგეშინის_ცესცე მათ. და ვყვენ იგინი სახარულევან. და ვახარო მათ ჭუვილსა გან მათისა: (14) განვადიდო და დავათრო სული მღდელთაჲ ძეთა ლევისთაჲ. და ერი ჩემი კეთილითა ჩემითა განძლეს. იტყჳს უფალი: (15) ესრე თქუა უფალმან: კმაჲ ჰრამად ისმა. გლოვაჲ. ტირილი და გოდებაჲ: ჰრამელ ტიროდა ძეთა მათ თჳსთა ზედა. და არა უნდა ნუგეშინის_ცემაჲ შვილთა თჳსთა ზედა. რამეთუ არა არიან:

(16) ესრე იტყჳს უფალი: დასცხერინ კმაჲ შენი ტირილისა გან. და თუალნი შენნი ცრემლთა გან. რამეთუ არს სასყიდელი საქმეთა შენთაჲ. თქუა უფალმან. და მოიქცეს ქუეყანით მტერთაჲთ: (17) და იყოს სასოება აღსასრულსა შენსა. თქუა უფალმან. და მოექცენ შვილნი შენნი საზღვართა მათთა: (18) სმენით მესმა ეფრემის გოდებაჲ. განმსწავლე მე და განვისწავლო. ვითარცა სამწყული უმწყი ვერ დავიმწყე: მომაქციე მე და მოვიქცე. რამეთუ შენ უფალი ღმერთი ჩემი ხარ: (19) რამეთუ შემდგომად ტყუეობისა მის ჩემისა შევიანნე. და შემდგომად გულის_კმის_ყოფისა გკუნესოდე დღეთა ზედა სირცხვისა ჩემისათა: კდემულ ვიქმენ და დაგემორჩილე შენ. რამეთუ მოვილე ყუედრებაჲ სიჭაბუკით ჩემითგან: (20) ძჳ ხარ საყუარელი ჩემი. ეფრემ. ყრმაჲ განცხრომისაჲ შუებასა. რამეთუ ვინათგან სიტყუანი ჩემნი მის თანა არიან. კსენებით მოვიკსენო მისი მერმე: ამის თჳს მოვიძიე იგი: წყალობით შევიწყალო იგი. იტყჳს უფალი:

f.16v

(21) და დაადგინენ შენდად ებგურნი. სიონ: იყავნ შენდა გუემაჲ განმწარებული. მიეც გული შენი ბეჴთა შენთა. გზასა. რომელსა ხუალ მოიქცე ქალწულთა ისრაელ. მოიქცე ქალ/აქებად შენდა მგლოვარჳ: (22) ვიდრემდის მიაქცევდე.

te; propter hoc attraxi te ad misericordiam. (4) Nam aedificabo te, et aedificabitur *tibi*, virgo Israël (*nom.*); rursus sumes tympanum tuum (et) effundes *cantum* cum coetibus ludentium. (5) Rursus aedificabitis vineas in monte Samariae; plantate plantam, et laudate,

(6) Quia dies consolationis est *dies* eorum *qui* deprecantur super montes Ep'rem: Surgite, et ascendemus in Sion ad Dominum Deum nostrum. (7) Etenim sic loquitur Dominus Iacob: Gaudete, et laetamini, et ludite contra capita gentilium: audire facite, et laudate, et dicite: Salvavit (Dominus) populum suum, reliquias Israël. (8) Ecce ego adducam eos de terra aquilonis, et congregabo eos ab extremo terrae in festo Paschae; et erunt tibi populi multi, inter eos et claudus et caecus et praegnans et parturiens, simul coetus magnus, et revertentur huc. (9) In fletu egressi sunt abs te, et in consolatione adducam eos, et requiem dabo *eis* super rivum aquarum in via recta, et iam non errabunt ultra in ea, quia fiam ego Israël in patrem, et Ep'rem primogenitus meus est. (10) Audite verbum Domini, o gentiles, et annuntiate in insulis longinquis; dicite: Qui dispersit Israël congregabit eum, et custodiet sicut pastor gregem suum.

(11) Salvavit enim Dominus Iacob, et liberavit eum de manibus *quae* potentiores *sunt* eo. (12) Et venient, et gaudebunt et laetabuntur in monte Sion; venient, et mirabuntur super bona Domini, super terram tritici et vini et fructuum et pecorum et vaccarum. Et erit anima eorum sicut arbor fructuosa, et sicut hortus inebriatus; et iam non timebunt illi ultra, nec esurient. (13) Tunc gaudebunt virgines in coetu iuvenum, et senes gaudebunt simul; et convertam luctum eorum in gaudium, et consolabor eos, et faciam eos laetos, et laetificabo eos a tristitia sua. (14) Magnificabo et inebriabo animam sacerdotum filiorum Levi, et populus meus bono meo satiabitur, dicit Dominus. (15) Sic dixit Dominus: Vox in Hrama audita est, luctus, fletus et lamentatio; Hrak'el flebat super filios illos suos, et nolebat consolari super filios suos, quia non sunt.

(16) Sic dicit Dominus: Quiescat vox tua a fletu, et oculi tui a lacrimis, quia est merces operum tuorum, dixit Dominus, et revertetur de terra inimicorum; (17) Et erit spes fini tuae, dixit Dominus, et revertentur filii tui in fines suos. (18) Audiens (*lit.* auditu) audiivi Ep'rem lamentationem: Docuisti me, et doctus ero; sicut situla sine aqua non *potui* haurire; converte me, et convertar, quia tu Dominus Deus meus es. (19) Etenim post captivitatem illam meam egi paenitentiam, et postquam intellexi, gemebam super dies confusionis meae; erubui, et oboedivi tibi, quia accepi opprobrium a iuventute mea. (20) Filius es dilectus meus, Ep'rem, puer deliciarum in laetitia; quia ex quo verba mea cum eo sunt, recordans (*lit.* recordatione) recordabor eius adhuc. Propter hoc visitavi eum: miserans (*lit.* miseratione) miserebor eius, dicit Dominus.

(21) Et statue tibi custodes, Sion: sit tibi poena exacerbata, da cor tuum in umeros tuos; ad viam *in* qua ambulas revertere, o virgo Israël; revertere in civitates tuas lugens. (22) Usquequo avertēris, filia vilis? quia creavit te

ასულო შეურაცხო. რამეთუ დაგბადა შენ უფალმან ცხორებად. და დასანერგველად ახლად ცხოვრებად იქცეოდინ კაცი: (23) ესრე თქუა უფალმან კალთამან. ღმერთმან ისრაჲლისამან მერმე თქუან და სიტყუაჲ ესე ქუეყანასა იუდაჲსსა. და ქალაქებსა მისსა. რაჟამს მოვაქციო ტყუჲ მათი: კურთხეულ არს უფალი მთასა ზედა მართალსა წმიდასა მისსა: (24) და დამკვდრებულნი მუნ იუდა და ყოველი ქალაქები მისი ერთბამად მოქმედითურთ ქუეყანისაჲთ. და განიშუან სამწყსოჲთურთ: (25) რამეთუ დაეათრვე ყოველი სული წყურიელი. და ყოველი სული მშვიერი განვაძღე კეთილითა:

(26) ამის თჳს განვიღვძე. და ვიხილე. და ძილი ჩემი ტკბილ მეყო მე: (27) ესერა ღღენი მოვლენან. იტყჳს უფალი. და დავსთესო სახლი ისრაჲლისაჲ და სახლი იუდაჲსი თესლითა კაცთაჲთა და თესლითა საცხოვართაჲთა: (28) და იყოს ვითარცა განვიღვძე მათ ზედა აღფხურად და (და)რლუევად და დამკვლავად და ბოროტებად და წარწყმედად. ეგრე განვიღვძო მე მათ ზედა აღშენებად და დანერგვად. იტყჳს უფალი: (29) მათ ღღეთა შინა არღარა თქუან მერმე მამათა ჭამეს კაწახი. და შვილთა კბილნი მოლბეს. (30) არამედ კაცად კაცი ცოდვითა შინა თჳსთა მოკუდეს ყოველი კაცი. და რომელმან ჭამოს კაწახი. მოჰლბენ კბილნი მისნი:

(31) ესერა ღღენი მოვლენან. იტყჳს უფალი. და აღთქუმა ვყო სახლსა ზედა ისრაჲლისასა და სახლსა იუდაჲსსა აღთქუმაჲ ახალი: (32) არა აღთქუმისა მისებრ. რომელ აღუთქუ მამათა მათთა ღღესა მას. რომელსა უპყარ კელი მათი გამოყვანებად მათა ქუეყანით ეგვბტით რამეთუ იგინი არა დაადგრეს აღთქუმათა ჩემთა. და მე შეურაცხვეყნე იგინი. თქუა უფალმან: (33) რამეთუ ესე არს აღთქუმაჲ. რომელ აღუთქუ სახლსა ისრაჲლისასა და სახლსა იუდაჲსსა შემდგომად მათ ღღეთა. თქუა უფალმან მივსცნე შჯულნი ჩემნი გონებათა მათთა. და მკერდსა ზედა მათსა დაუწერო მათ. და ვიყო მე მათა ღმრთად. და იგინი იყვნენ ჩემდა ერად: (34) და არღარა ასწავებდეს კაცად კაცი (ად)ი მოყუასსა თჳსსა. და კაცად კაცი ძმასა თჳსსა. და ჰრქუას გულისკმაყავ უფალი. რამეთუ ყოველთა მიცოდინ მე კინითგან მათით ვიდრე დიდად მათამდე. თქუა უფალმან. მოვიკსენენ: (36) ესრე თქუა უფალმან. რომელმან მოსცა მზე ნათლად ღღისა (და) მთოვარე და მარსკულავები განმანათლებლად ღამისა. და სცის ღალადება ზღუასა და მხრიედ ღალვანი მისნი უფალ მერთისა მპყრობელ არს სახელი მისი:

(37) უკუეთუ დასცხრენ შჯულნი ესე პირისა გან ჩემისა. თქუა უფალმან. და ნათესაევან ისრაჲლისამან დააცადოს ყოფად თესლებად წინაშე პირსა ჩემსა ყოველთა ღღეთა: (35) ესრე იტყჳს უფალი აღთქუმაღლდეს ცაჲ უზესკნელეს. და დათქუმაღლდეს იატაკი ქუეყანისაჲ ქუესკნელად. მეცა შეურაცხვეყო ნათესავი ისრაჲლისაჲ. თქუა უფალმან. ყოველთა თჳს. რომელ ჭმნეს: (38) აჰა ესერა ღღენი მოვლენან. იტყჳს უფალი. და აღიშენოს ქალაქი უფლისაჲ გოდლითგან ანამელისით ვიდრე ბჭედმდე კიდისათა: (39) და გამოკდეს მერმე სასოებაჲ და საბელი საზომისაჲ წინაშე მათსა მიბოროცუადმდე გარებდ. და მოიჭმნეს რჩეულთა გან ქვათა გაბათად კერძო. და ყოველთა ზედა ღღეთა ფაგარიმისათა: (40) და ყოველსა ასარემოთსა კევადმდე ნაძუთად. ვიდრე კიდედმდე (ბჭეთა) საცხენისათა აღმოსავალით სიწმიდედ უფლისა. და არღარა აღიფხურეს. არცაღა დაირღუეს უკუნისამდე:

32

(1) სიტყუაჲ რომელი იყო უფლისა მიერ იერემიას მიმართ წინაწარმეტყულებაჲ წელსა მათესა სედეკია. მეფისა იუდაჲსსა ესე წელი მათრვამეტც

Dominus in salutem et in plantationem novam; in salutem conversabuntur homines. (23) Sic dixit Dominus exercituum Deus Israël: Adhuc dicent quidem verbum hoc in terra Iuda et *in* civitatibus eius, cum convertero captivitatem eorum: Benedictus est Dominus super montem iustum sanctum suum; (24) Et habitabuntur ibi Iuda et omnes civitates eius, simul cum agricolis, et laetabuntur cum grege. (25) Quia inebriavi omnem animam sitientem, et omnem animam esurientem satiavi bono.

(26) Propter hoc experrectus sum; et vidi, et somnus meus dulcis factus est mihi. (27) Ecce dies veniunt, dicit Dominus; et seminabo domum Israël et domum Iudā semine hominum et semine pecorum. (28) Et erit, sicut experrectus sum super eos ut evellerem et destruerem et everterem et malefacerem et perderem, sic vigilabo ego super eos ut aedificem et plantem, dicit Dominus. (29) In illis diebus iam non dicent ultra: Patres ederunt uvam acerbam, et filiis dentes irritati sunt. (30) Sed quisque in peccatis suis morietur omnis homo; et qui comederit uvam acerbam, irritabuntur (*vel* mollescent) dentes eius.

(31) Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et foedus feriam cum (*lit.* super) domo Israël et domo Iuda, foedus novum; (32) Non secundum pactum illud, quod pepigi *cum* patribus eorum, in die illa qua apprehendi manum eorum, ut educerem eos de terra Aegypti, quia illi non manserunt in pactis meis, et ego spernam eos, dicit Dominus. (33) Etenim hoc est pactum, quod pepigi *cum* domo Israël et *cum* domo Iuda, post illos dies, dicit Dominus: Dabo leges meas in mentibus eorum, et super pectus eorum scribam eas; et ero ego eis in Deum, et illi erunt mihi in populum. (34) Et iam non docebit unusquisque proximum suum, et unusquisque fratrem suum, et dicet *ei*: Cognosce Dominium; omnes enim cognoscent me a minimo eorum usque ad maximum eorum, dicit Dominus, quia propitius fiam iniquitatibus eorum, et peccatorum eorum iam non memorabor. (36) Sic dixit Dominus: Qui dedit solem in lumen diei, (et) lunam et stellas ad illuminandam noctem, et dat clamorem in mari et sonant fluctus eius, Dominus unipotens est nomen eius.

(37) Si cessaverint leges hae a facie mea, dicit Dominus, et gens Israël deficiet ut *non* sint semina coram facie mea cunctis diebus. (35) Sic loquitur Dominus: Si exaltatum erit caelum sursum, et si humiliatus erit fundus terrae deorsum, ego quoque spernam gentem Israël, dicit Dominus, propter omnia quae fecerunt. (38) Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et aedificabitur civitas Domini, a turri Anamel usque ad portam anguli; (39) Et exhibit ultra spes et funis mensurae coram eis usque ad collem Gareb, et conficietur ex electis lapidibus ad Gabat' versus, et super omnes valles P'agarim (40) Et omnem Asaremot' usque ad torrentem Cedrorum, usque ad angulum (portarum) stabuli ab oriente, in sanctum Domino, et iam non evelletur, nec iam destruetur ad saeculum.

32 (1) Verbum, quod factum est a Domino ad Ieremiam — prophetia — in anno decimo Sedekiae, regis Iuda; hic annus decimus octavus Nabuk'odonosor,

f.17v

ნაბუქოდონოსორ. მეფისა ბაბილოვნისაჲ (2) და ძალი მეფისა ბაბილოვნისაჲ ჰბრძოდა ისრაელსა. და იერემიას წინაწარმეტყუელსა სცვიდეს ეზოსა შინა საპყრობილისასა, რომელ არს სტოვათა მეფისა იუდასთა: (3) რომელსა შინა შეაყენა იგი სედეკია. მეფემან იუდასმან. და ჰრქუა/ შენ რად სწინაწარმეტყუელებ. და იტყუე ესრც თქუა უფალმან: აჰა ესერა მე მივსცემ ქალაქსა ამას კელთა მეფისა ბაბილოვნისათა. და დაიპყრას იგი: (4) და სედეკია. მეფე იუდასი. არა განერეს კელთა ქალდეველთასა. რამეთუ მიცემით მიეცეს კელთა მეფისა ბაბილოვნისათა. და იტყოდეს პირი მისი პირისა მიმართ მისისა. და თუალთა მისთა თუალნი მისნი იხილნენ: (5) და ბაბილონდ წარიყვანოს სედეკია. და მუნ დაჯდეს. ვიდრემდის მოვიძიო იგი. თქუა უფალმან. რამეთუ ჰბრძავს ქალდეველთა. რომელთა მიმართ ვერ წარმოემართოს:

(6) და თქუა იერემია წინაწარმეტყუელმან: იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდამო. და თქუა: (7) აჰა ესერა ანამელ. ძე სალომისი. ძმისა მამისა შენისაჲ. მოვიდეს შენდა. და გრქუას: დაიპყარ აგარაკი იგი ჩემი ანათოთისაჲ. რამეთუ შენი არს სამართალი მახლობელებისაჲ დაპყრობად იგი სამკვდრებელად: (8) და მოვიდა ჩემდა ანამელ. ძე სალომისი. ძმისა მამისა ჩემისაჲ. ვითარცა თქუა უფალმან. ეზოსა მას საპყრობილისასა. და მრქუა: დაიპყარ აგარაკი იგი ჩემი ანათოთისაჲ. რომელ არს ქუეყანასა მას ბენიამენისსა. რამეთუ შენდა წეს არს დაპყრობად სამკვდრებელისა მის. რამეთუ შენ ხარ უზუცსი და გულისცმა გყავ რამეთუ სიტყუაჲ უფლისაჲ არს: (9) და დავიპყარ აგარაკი იგი ანამელის გან. ძისა სალომისა. ძმისა მამისა ჩემისა. რომელი იყო ანათოთს ქუეყანასა მას ბენიამენისსა. და მიუწონე მას ვეცხლი შვიდი სიკლაჲ. და ათი ვეცხლი: (10) და დავწერე წიგნსა შიდა. და ვიწამენ მოწამენი. და მიუწონე ვეცხლი იგი სასწორითა:

f.18r

(11) და მოვიღე წიგნი იგი მოგებისაჲ დაბეჭდული იგი. მცნებაჲ. და სამართალი აღმოკითხული და განცხადებული: (12) და მივეც წიგნი იგი მოგებისაჲ ბარუქს. ძესა ნერისსა. ძისა მასსისსა. წინაშე თუალთა ანამელისთა. ძისა (სალომისა). ძმისა მამისა ჩემისა. წინაშე თუალთა მდგომარეთა მოწამეთასა (და მწერალთასა). წიგნსა მას მოგებისასა და წინაშე თუალთა (ყოველთა) ჰურიათასა. რომელ სხდეს ეზოსა მას საპყრობილისასა: (13) და უბრძანე ბარუქს წინაშე თუალთა მათთა. და ვარქუ: (14) ესრე იტყუეს უფალი ყოვლისა მპყრობელი. ღმერთი ისრაელისაჲ: მიიღე წიგნი ესე მოგებისაჲ დაბეჭდული. და წიგნი აღმოკითხული და განცხადებული. და შთასდვა იგი ჭურჭერსა კეცისასა. რაჲთა დათმოს დღეთა მრავალთა: (15) რამეთუ ესრე თქუა უფალმან ყოვლისა მპყრობელმან. ღმერთმან ისრაელისამან. მერმეცა მოიგონ სახლები და აგარაკები და ვენაჲები ამას ქუეყანასა:

(16) და ვილოცე უფლისა მიმართ შემდგომად მიცემისა მის წიგნისა მოგებისაჲ ბარუქს. ძესა ნერისსა. და ვთქუე: (17) რომელი ხარ უფალ. აჰა ესერა შენ შეჰქმენ ცაჲ და ქუეყანაჲ ძალითა შენითა დიდითა და მკლავითა შენითა ძალითა. და არა დავმალოს შენ გან რაჲ ვე: (18) ჰყვი წყალობაჲ მიათასამდე ნათესავად. და მიაგი ცოდვაჲ მამათაჲ წიაღთა შეილთა მათთასა შემდგომად მათსა: (19) ღმერთო დიდო და ძლიერო. უფალ ძალთა არს სახელი შენი. რომელი დიდ ხარ ზრახვითა და ძლიერ საქმითა. ყოვლისა მპყრობელო. სახელ დიდო უფალო. თუალნი შენნი განხუმულ არიან ყოველთა მიმართ გზათა ძეთა კაცთასა. მიცემად თითოეულსა გზისა გზებ თვისსა. და ნაყოფთა სლვათა თვსთა გზებ: (20) რომელმან ჰყავ სასწაულები და ნიშები ქუეყანასა ეგვიპტისასა. და ვიღრე

regis Babylonis. (2) Et exercitus regis Babylonis bellabat in Hierosolyma, et Ieremiam prophetam custodiebant in aula carceris, qui est in porticibus regis Iuda; (3) In quo conclusit eum Sedekia, rex Iuda, et dixit *ei*: Tu quare prophetas? Et loqueris: Sic dixit Dominus: Ecce ego do civitatem hanc in manus regis Babylonis, et capiet eam; (4) Et Sedekia, rex Iuda, non effugiet de manibus Chaldaeorum, quia traditus (*lit. traditione*) tradetur in manus regis Babylonis; et loquetur os eius ad os eius, et oculi eius oculos eius videbunt; (5) Et in Babylonem abducat Sedekiam, et ibi sedebit, donec visitem eum, dixit Dominus, quia proeliatur cum Chaldaeis, adversus quos non *poterit* prosperari.

(6) Et dixit Ieremia propheta: Factum est verbum Domini ad me, et dixit: (7) Ecce Ananiam, filius Salom, fratris patris tui, veniet ad te, et dicet *tibi*: Acquire agrum illum meum in Anat'ot, quia tuum est ius propinquitatis, ut acquiras eum in hereditatem. (8) Et venit ad me Ananiam, filius Salom, fratris patris mei, sicut dixit Dominus, in aulam illam carceris, et dixit *mihi*: Acquires agrum illum meum in Anat'ot, qui est in terra illa Beniamen; tibi enim fas est, ut acquiras hereditatem illam, quia tu es senior. Et intellexi quod verbum Domini esset. (9) Et acquisivi agrum illum ab Ananiam, filio Salom, fratris patris mei, qui erat in Anat'ot, in terra illa Beniamen, et appendi ei argentum septem siclos, et decem argenteos. (10) Et scripsi in libro, et adhibui testes, et appendi argentum illud in statera.

(11) Et accepi librum illum possessionis signatum illum, stipulationem et ius perlectum et manifestatum. (12) Et dedi librum possessionis Baruk, filio Neri, filii Maases, coram oculis Ananiam, filii (Salom), fratris patris mei, coram oculis stantium testium (et scribarum) in libro illo possessionis, et coram oculis (omnium) Iudaeorum, qui sedebant in aula illa carceris. (13) Et praecepi Baruk coram oculis eorum, et dixi: (14) Sic loquitur Dominus omnipotens Deus Israël: Sume librum hunc possessionis signatum et librum perlectum et manifestatum, et depones illum in vas argillae, ut permaneat diebus multis. (15) Etenim sic dixit Dominus omnipotens Deus Israël: Adhuc quoque possidebuntur domus et agri et vineae in hac terra.

(16) Et oravi ad Dominum, postquam tradidi illum librum possessionis Baruk, filio Neri, et dixi: (17) *Tu* qui es Dominus, ecce tu fecisti caelum et terram in fortitudine tua magna, et in brachio tuo excelso; et non abscondetur a te quidquam. (18) Facis misericordiam usque ad mille generationes, et reddis peccatum patrum in sinus filiorum eorum post eos. (19) O Deus magne et fortis, Dominus exercituum est nomen tuum, qui magnus es consilio et fortis opere, o omnipotens, nomen magnum *habens*, Domine: oculi tui aperti sunt ad omnes vias filiorum hominum, ut des unicuique secundum viam suam et secundum fructus gressuum suorum; (20) Qui fecisti signa et miracula in terra

აქა დღედმდე ისრაჲლსა შორის და ნაშობთა შორის კაცთასა. და ჰყავ შენდა სახელ ვითარცა დღჳ ესე:

(21) და გამოიყვანე ერი შენი ისრაჲლი ქუეყანით ეგვბტით სასწაულებითა და ნიშებითა. კელთა მტკიცითა და მკლავითა მალლითა: (22) და ჩუენებითა დიდითა და მიეც მათ ქუეყანაჲ ესე. რომელ ფეჲუცე მამათა მათთა მიცემად მათა. ქუეყანაჲ გამომცემელი სძისა და თაფლისაჲ: (23) შევიდეს და დაიპყრეს იგი. და არა ისმინეს კმისა შენისაჲ. და შჯულსა შენსა არა ვიდოდეს. ყოველი რავდენი ამცენ მათ ყოფად. არა ყვეს. და ყვეს შემთხუევად მათა ყოვლისა ამის ძვრისა: (24) აჰა ესერა ერი მოწევნულ არს ქალაქსა ამას ზედა დაპყრობად მისა. და ქალაქი მიეცა კელთა ქალდეველთასა. რომელნი ჰბრძენან/ მას პირისა გან მახვლისა. სიყმილისა და სიკუდილისა: და ვითარცა სთქუ. ეგრეცა არს. და ესერა შენ ჰხედავ: (25) და შენ მეტყვ მე თავადი უფალი: დაიპყარ ავარაკი იგი ვეცხლითა. და დავიპყარ. და დავწერე წიგნი და დავჰბეჭდე. და ვიწამენ მოწამენი და ქალაქი მიეცა კელთა ქალდეველთასა:

(26) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდამო. და თქუა: (27) მე ვარ უფალი ღმერთი ყოველთა კორციელთა(ჲ) ანუ და^ამე^ამალოს ჩემ გან ყოველი სიტყუაჲ: (28) ამის თჳს ესრე იტყვს უფალი. ღმერთი ისრაჲლისაჲ მიცემით მიეცეს ქალაქი ესე კელთა ქალდეველთასა და კელთა ნაბუქოდონოსორ. მეფისა ბაბილონისათა. და წარიღონ იგი: (29) და შემოვიდენ ქალდეველნი. რომელნი ჰბრძენან ამას ქალაქსა. და მოწუან იგი ცეცხლითა. და დაწუან სახლები. რომელსა შინა უკუმევდეს ერდოებსა ზედა მათსა ბაალსა. და უზორვიდეს საზორველსა ღმერთთა სხუათა. რაჲთამცა განმამწარეს მე: (30) რამეთუ იყვნეს ძენი (ისრაჲლისანი და ძენი) იუდაჲსნი ყოვლად მყოფელ ბოროტისა წინაშე თუალთა ჩემთა სიჰაპუკით მათითგან. ხოლო ძეთა ისრაჲლისათა განმარისხეს მე საქმითა კელთა მათთაჲთა. თქუა უფალმან:

(31) რამეთუ განარისხებასა ოდენ ჩემსა და გულის^აწყრომასა ჩემსა იყო ჩემდა ქალაქი ესე. ვინათ დღითგან აღვაშენე ვიდრე აქა დღემდე. და მოვსპო იგი: (32) ყოვლისა თჳს ძვრისა ძეთა ისრაჲლისათა (და ძეთა იუდაჲსთა). რამეთუ განმამწარეს მე მათ და მეფეთა მათთა და მღდელთა მათთა და წინაწარმეტყუელთა მათთა (და) კაცთა იუდაჲსთა და მკვდრთა ისრაჲსალებმისათა: (33) და მოიქცეს ჩემდა ზურგი და არა პირი. და ვასწავებდ მათ აღვიმსობდ და ვასწავებდ. და არა ისმინეს და არა ინებეს მიღებად სწავლისა: (34) (და) დასხნეს ბილწნი მათნი სახლსა შინა. რომელსა ზედა წოდებულ იყო სახელი ჩემი. რაჲთამცა შეაგინეს იგი არა^აწმიდებითა მათითა: (35) და აღაშენენს ბაგინნი ბაალისნი. რომელ იყვნეს კევსა შიდა ძისა ენომისთა. გოდლებსა მას გებს შინა./ რაჲთამცა დაუკლნეს ძენი მათნი მოლოქს. რომელ არა ვამცენ მათ. არცა მომიკდა გულსა ჩემსა ყოფად საძაგელი ესე. საცოდველად იუდაჲსა:

(36) და აწ ესრე თქუა უფალმან. ღმერთმან ისრაჲლისამან. ქალაქსა ამას ზედა. რომელისა თჳს თქუენ იტყვთ. ვითარმედ მიეცეს კელთა მეფისა ბაბილონისათა მახვლითა. სიყმილითა და ტყუეობითა: (37) აჰა ესერა მე შევეკრიბნე იგინი ყოველთა გან ადგილთა. სადა განვაბნიენ იგინი მუნ. რისხვითა ჩემითა და გულის^აწყრომითა ჩემითა და რისხვითა დიდითა და მოვაქცინე იგინი ადგილსა ამას. და დავსხნე იგინი სასოებით: (38) და იყვნენ იგინი ჩემდა ერად. და მე ვიყო მათა ღმრთად: (39) და ვსცე მათ გულ სხუა და გზა სხუა. რაჲთა ეშინოდის მათ ჩემდა ყოველთა დღეთა. რაჲთა კეთილი ეყოს მათ და შვილთა მათთა შემდგომად

f.18v

f.19r

Aegypti, et usque ad hanc diem in Israël et in natis hominum, et fecisti tibi nomen sicut *est* dies haec;

(21) Et eduxisti populum tuum Israël de terra Aegypti in signis et in miraculis, in manu forti et in brachio excelso, (22) Et in visione magna; et dedisti eis terram hanc, quam iurasti patribus eorum ut dares eis, terram producentem lac et mel. (23) Ingressi sunt et ceperunt eam; et non audierunt vocem tuam, et in lege tua non ambulabant: omne quodcumque mandasti eis ut facerent, non fecerunt; et fecerunt ut accideret eis omne hoc malum. (24) Ecce multitudo advenit adversum civitatem hanc, ut capiat eam, et civitas data est in manus Chaldaeorum, qui proeliantur adversus eam a facie gladii, famis et mortis. Et sicut locutus es, sic quoque est; et ecce tu vides. (25) Et tu dicis mihi ipse Dominus: Acquire agrum illum argento. Et acquisivi, et scripsi librum, et signavi *eum*, et adhibui testes, et civitas data est in manus Chaldaeorum.

(26) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (27) Ego sum Dominus Deus omnium carnalium; numquid abscondetur a me omne verbum? (28) Propter hoc sic loquitur Dominus Deus Israël: Tradita (*lit.* traditione) tradetur civitas haec in manus Chaldaeorum et in manus Nabuk'odonosor, regis Babylonis, et capient eam. (29) Et ingredientur Chaldaei, qui proeliantur adversus hanc civitatem, et succendent eam igni, et comburent domos, in quibus tus offerebant super tecta earum Baal et sacrificabant sacrificia (*sing.*) diis aliis, ut exacerbarent me. (30) Etenim erant filii (Israël et filii) Iuda omnino malefacientes coram oculis meis ab iuventute sua; filii autem Israël ad iracundiam me provocaverunt opere manuum suarum, dixit Dominus;

(31) In ira enim tantum mea et in furore meo facta est mihi civitas haec, a qua die aedificavi *eam* usque ad hanc diem, et delebo eam, (32) Propter omne malum filiorum Israël (et filiorum Iuda), quia exacerbaverunt me, ipsi et reges eorum, et sacerdotes eorum, et prophetae eorum, (et) viri Iuda et habitatores Hierosolymae. (33) Et verterunt ad me tergum, et non faciem; et docebam eos — mane surgebam et docebam — et non audierunt, et noluerunt accipere disciplinam. (34) (Et) posuerunt abominationes suas in domo, in qua invocatum erat nomen meum, ut polluerent eam impuritate sua. (35) Et aedificaverunt altaria Baal, quae erant in valle filii Enom, in turribus illis in Geb, ut immolarent filios suos Molok*, quod non mandavi eis, nec venit in cor meum ut facerent abominationem hanc, ut in peccatum deducerent Iuda.

(36) Et nunc sic dixit Dominus Deus Israël, super civitatem hanc, de qua vos dicitis: Quoniam tradetur in manus regis Babylonis in gladio, in fame, et in captivitate: (37) Ecce ego congregabo eos de omnibus locis, quo dispersi eos illuc in ira mea, et in furore meo, et in ira magna; et reducam eos ad locum hunc, et habitare *faciam* eos in confidentia. (38) Et erunt illi mihi in populum, et ego ero eis in Deum. (39) Et dabo eis cor aliud, et viam aliam, ut timeant

მათსა: (40) და აღუთქუა მათ აღთქუმაჲ საუკუნჳ. რომელ არა გარდავაქციო შემდგომად მათსა. რაჲთა კეთილი უყო მათ. და შიში ჩემი მივსცე გულთა მათთა. რაჲთა არა განდგენ იგინი ჩემ გან:

(41) და მოვიძინე იგინი და ვიხარებდე მათ ზედა. რაჲთა კეთილი უყო მათ. (და) დავპნერგნე იგინი ქუეყანასა მას ჭეშმარიტებით. და ყოვლითა გულითა ჩემითა (და ყოვლითა სულითა ჩემითა): (42) რამეთუ ესრეთ იტყვს უფალი ძალთაჲ. ღმერთი ისრაჴლისაჲ: ვითარცა მოვაველინე ერსა ამას ზედა ყოველი ძვრი დიდი. ეგრე მოვაველინო მათ ზედა ყოველი კეთილი. რომელ ვთქუ მათ ზედა: (43) და მოიგნენ მერმე აგარაკნი ამას ქუეყანასა. რომლისა თჳს შენ იტყვ. ვითარმედ უგზო არს კაცთა გან და საცხოვართა გან. და მიეცეს კელთა ქალდეველთასა: (44) და მოიგნენ აგარაკნი ვეცხლითა. და დაიწეროს წიგნსა. და დაიბეჭდოს. და იწამნენ მოწამენი ქუეყანასა ბენიამენისსა. და გარემო იჴრუსალემსა. და ქალაქთა იუდაჲსთა. და ქალაქთა მთისათა. და ქალაქთა სეფელაჲსათა. და ქალაქთა ნაგებისთა/ და მოვაქციო ტყუჳ მათი. თქუა უფალმან:

f.19v

33

(1) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ მეორედ იერემიასა მიმართ. და იგი კრულ და იყო ეზოსა შინა საპყრობილისასა: (2) ესრე თქუა უფალმან. რომელმან დაჰბადა ქუეყანაჲ. და შექმნა იგი აღმართებად იგი უფალ სახელი მისი: (3) კმა ყავ ჩემდამო. და მე მიგიგო შენ. და გითხრნე შენ დიდიდინი და ძლიერნი. რომელ არა იცოდენ: (4) რამეთუ ესრე თქუა უფალმან. ღმერთმან ისრაჴლისამან. სახლთა თჳს ამის ქალაქისათა. და სახლისა თჳს მეფისა იუდაჲსისა. დარღუევად არდაბაგებისა და საბრძოლთა მახვლისა თჳს ზედა მიმავალთაჲსა (5) ბრძოლად ქალდეველთასა და აღვსებად მისა მკუდრებითა კაცთაჲთა. რომელ მოვსრნე გულის წყრომითა ჩემითა და რისხვითა ჩემითა გარე მივიქციე პირი ჩემი მათ გან ყოველთა უკეთურებათა მათთა თჳს:

(6) აჰა ესერა მე განვაშორო მას მახვლი. და ესერა მოვაველინო მის ზედა შებრძნებაჲ: ულხინო და განვკურნნე იგინი. და ვყო მათ თჳს მშჳდობა და სარწმუნოება: (7) და მოვაქციო ტყუჳ იუდაჲსი და ტყუჳ ისრაჴლისაჲ. და აღვაშჳნნე იგინი ვითარცა პირველად: (8) და განვწმიდნე იგინი ყოველთა უშჯულოებათა მათთა გან. რომელ შემცოდეს მე. და არა მოვიკსენნე ცოდენი მათნი. რომელ შემცოდეს მე. და ულხინო ცოდვათა მათთა. რომელთა განდგეს ჩემ გან: (9) და იყოს იგი ჩემდა სახელ სიხარულის და საქებელად და განსა(დი)დებელად ყოველთა გან ნათესავთა ქუეყანისათა. რომელთა ესმეს ყოველი ესე კეთილი. რომელ მე ვყო მათ თჳს: შეეშინოს და დაუკვრდეს და განმწარდენ ყოველთა თჳს კეთილთა და ყოვლისა მშჳდობისა თჳს. რომელ მე ვყო მათ თჳს: (10) ესრე თქუა უფალმან მერმე ისმეს ლა ამას ადგილსა. რომლისა თჳს თქუენ იტყვთ: ოკერ არს კაცთა გან და საცხოვართა გან ქალაქთა შინა იუდაჲსთა და გარემო იჴრუსალემსა აღოკრებულთა არა ყოფისა გან კაცთაჲსა და საცხოვართაჲსა:

f.20r

(11) კმაჲ სიხარულისაჲ/. (კმაჲ მხიარულებისაჲ). კმაჲ სიძისაჲ. და (კმაჲ) სძლისაჲ. (და) კმაჲ მეტყუელთაჲ: აუფარებდით უფალსა მერთისა მპყრობელსა. რამეთუ სახიერ არს უფალი. რამეთუ უკუნისამდე არს წყალობაჲ მისი და შეწირონ გალობაჲ უფროჲს სახლსა უფლისასა. რამეთუ მოვაქციო ტყუჳ ამის ქუეყანისაჲ ვითარცა პირველად. თქუა უფალმან: (12) ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ. ღმერთი ისრაჴლისაჲ. რამეთუ იყოს ამას ადგილსა ა(ლ)ოკრებულსა; არა ყოფისა გან კაცთაჲსა და საცხოვართაჲსა. და ყოველსა შინა ქალაქებსა მისსა.

illi me omnibus diebus, ut bonum fiat eis et filiis eorum post eos. (40) Et feriam *cum* eis pactum sempiternum, quod non evertam post eos, ut bonum faciam eis, et timorem meum dabo in cordibus eorum, ut non recedant illi a me.

(41) Et requiram eos, et gaudebo super eis, ut bonum faciam eis, (et) plantabo eos in terra illa in veritate, et in toto corde meo, (et in tota anima mea). (42) Etenim sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Sicut misi super populum hunc omne malum magnum, sic mittam super eos omne bonum, quod dixi de eis. (43) Et possidebuntur ultra agri in hac terra, de qua tu dicis: Quoniam invia est ab hominibus et a pecoribus, et dabitur in manus Chaldaeorum. (44) Et possidebuntur agri argento, et scribetur in libro, et signabitur, et adhibebuntur testes, in terra Beniamen, et circum Hierosolymam, et in civitatibus Iuda, et in civitatibus montis, et in civitatibus Sep'ela, et in civitatibus Nageb; et convertam captivitatem eorum, dixit Dominus.

33 (1) Et factum est verbum Domini secundo ad Ieremiam, et ille vinctus adhuc erat in aula carceris: (2) Sic dixit Dominus, qui creavit terram, et fecit eam ut erigeret eam, Dominus nomen eius. (3) Clama ad me, et ego respondebo tibi, et narrabo tibi grandia et fortia, quae nesciebas. (4) Etenim sic dixit Dominus Deus Israël, de domibus huius civitatis et de domo regis Iuda, ut destruerentur pinnae et munimenta propter gladium eorum qui irruunt, (5) Ut bellent *contra* Chaldaeos et ut impleant eam cadaveribus hominum, quos interficiam in furore meo et in ira mea; averti faciem meam ab eis propter omnes malitias eorum.

(6) Ecce ego amovebo ei gladium, et ecce mittam super eam cicatricem; levabo, et sanabo eos, et faciam propter eos pacem et fidem. (7) Et convertam captivitatem Iuda et captivitatem Israël, et aedificabo eos sicut prius; (8) Et emundabo eos ab omnibus iniquitatibus eorum, *in* quibus peccaverunt mihi, et non recordabor peccatorum eorum, *in* quibus peccaverunt mihi, et propitius ero peccatis eorum, in quibus recesserunt a me. (9) Et erit ille mihi *in* nomen gaudii, et in laudem, et in gloriam, ab omnibus gentibus terrae, quae audient omne hoc bonum, quod ego faciam propter eos; timebunt et mirabuntur et exacerbabuntur propter omnia bona et propter omnem pacem, quam ego faciam propter eos. (10) Sic dixit Dominus: Rursus audietur adhuc in hoc loco, de quo vos loquimini: Desertus est ab hominibus et a pecoribus, in civitatibus Iuda et circa Hierosolymam, *quae sunt* desertae, eo quod non sint homines et pecora,

(11) Vox gaudii et (vox laetitiae), vox sponsi et (vox) sponsae, (et) vox loquentium: Confitemini Domino unipotentī, quia bonus est Dominus, quia ad saeculum est misericordia eius. Et offerent laudem magis in domum Domini, quia reducam captivitatem huius terrae sicut prius, dixit Dominus. (12) Sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Erit in hoc loco deserto, eo quod non sint homines et pecora, et in omnibus civitatibus eius, habitaculum pas-

სადგური მწყემსთა და მადგინებელთა სამწყსოასა მათისათაჲ: (13) ქალაქთა მთისათა და სეფელაჲსათა. და ქალაქთა ნაგებისთა. და ყოველსა ქუეყანასა ბენიამენისსა და გარემოთა იჰრუსალემისათა. (და) ქალაქთა იუდაჲსთა მერმე წარმოვდეს ცხოვარი კელითა აღმრიცხველისათა. თქუა უფალმან: (14) აჰა ესერა დღენი მოვლენან. იტყვს უფალი. და დავამტკიცო სიტყუაჲ ჩემი კეთილი. რომელ ვთქუ სახლსა ზედა ისრაჲლისასა და სახლსა ზედა იუდაჲსსა: (15) მათ დღეთა შინა და მას ჟამსა აღმოუვლინო დავითს აღმოსავალი მართალი. და ყოს განკითხვაჲ და სიმართლჲ ქუეყანასა ზედა:

(16) მათ დღეთა შინა იკსნეს ჰურიასტანი. და იჰრუსალემი დაეშწნოს სასოვებით. და სახელი ესე რომელ ერქუა(ს) უფალი სიმართლე ჩუენდა: (17) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი არა მოაკლდეს დავითისი კაცი მჯდომარჲ საყდარსა ზედა სახლისა ისრაჲლისასა: (18) და მდღელთა ლევიტელთაჲ არა მოაკლდეს კაცი პირისა გან ჩემისა შემწირველი მსხუერპლისაჲ. და მკუმეველი საკუმეველისაჲ. და მყოფელი საკუერთხთაჲ ყოველთა დღეთა: (19) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ იერემიასა მიმართ. და ჰრქუა: (20) ესრე იტყვს უფალი უკუეთუ განქარდეს აღთქუმაჲ ჩემი დღისაჲ და აღთქუმაჲ ჩემი ღამისაჲ. არა ყოფად დღისა და ღამისა ჟამსა მათსა:

f.20v (21) და იგიცა აღთქუმაჲ ჩემი განცეჲქარდეს. რომელ არს დავითის თანა. მონისა ჩემისა. არა ყოფად მისა შვილი მეუფჲ საყდარსა ზედა/ მისსა. და მდღელთაჲ და ლევიტელთაჲ. მსახურთა ჩემთაჲ: (22) ვითარცა ვერ აღირაცხოს ძალი ცისაჲ. ვერცა აღიწყოს მკჷმა ზღვსაჲ. ეგრე განვაშრავლო ნათესავი დავითის. მონისა ჩემისაჲ. და ლევიტელთაჲ. მსახურთა ჩემთაჲ: (23) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ იერემიასა მიმართ. და ჰრქუა: (24) ანუ არა მე იხილე რასა იტყვს ერი ესე. და თქუან ორნი ესე ტომნი. რომელ გამოირჩინა უფალმან მათ შინა. და აჰა ესერა განიშოვრნა იგინი. და განარისხეს ერი ჩემი. არა ყოფად მერმე ნათესავად წინაშე ჩემსა: (25) ესრე იტყვს უფალი უკუეთუ აღთქუმაჲ ჩემი დღისაჲ და ღამისაჲ. განწესებაჲ ცისაჲ და ქუეყანისაჲ არა განმივიგეს.

(26) უკუჲ ნათესავიცა იაკობისი (და) დავითისი. მონისა ჩემისაჲ. შეურაცხევო არა მოულო მთავარი თესლისა გან მისისა ნათესავისა მიმართ აბრაჰამისისა. ისაკისისა და იაკობისისა. რამეთუ მოვაქციო მოსაქცეველი მათი. და შევიწყალნე იგინი:

34 (1) სიტყუაჲ რომელი იყო იერემიასა მიმართ უფლისა გან. და ნაბუქოდონოსორ. მეფჲ ბაბილოვნისაჲ. და ყოველი ერი მისი. და ყოველნი მეუფენი მთავრობისა მისისანი. და ყოველნი ერნი ბრძოდეს იჰრუსალემსა: და ყოველთა ქალაქთა იუდაჲსთა: (2) და თქუა უფალმან მიგუალე სედეკიასა. მეფისა იუდაჲსა. და არქუ მას ესრე იტყვს უფალი მიცემით მიეცეს ქალაქი ესე კელთა მეფისა ბაბილოვნისათა. და დაიპყრას იგი. და დაწუას იგი ცეცხლითა: (3) და შენ არა განერე კელისა გან მისისა. რამეთუ შეპყრობით შეიპყრა. და კელთა მისთა მიეცე. და თუალთა შენთა თუალნი მისნი იხილნენ. და პირი მისი პირსა შენსა ეტყოდის. და ბაბილონდ შეხვდეს: (4) არამედ ისმინენ სიტყუანი უფლისანი. სედეკია. მეფეო იუდაჲსო ესრე თქუა უფალმან არა მოჰკუდე მახვლითა: (5) მშვდობით მოჰკუდე და ვითარცა სტიროდეს მამათა შენთა. რომელნი მეუფებდეს პირველ შენსა. ეგრე გტიროდიან შენცა ვაჲ უფალო და გეტყებდენ შენ. რამეთუ დიდდიდი ვთქუ მე. თქუა უფალმან:

f.21r (6) და იტყოდა იერემია წინაწარმეტყუელი სედეკიასა მიმართ. მეფისა

torum et eorum qui colligunt gregem suum; (13) In civitatibus montis et Sep'elae, et in civitatibus Nageb, et in omni terra Beniamen, et in circuitu (*plur.*) Hierosolymae, (et) in civitatibus Iuda, adhuc transibit ovis in manu numerantis, dixit Dominus. (14) Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et confirmabo verbum meum bonum, quod dixi super domum Israël et super domum Iuda. (15) In illis diebus et in illo tempore mittam David Orientem (*sic*) iustum; et faciet iudicium et iustitiam super terram.

(16) In illis diebus salvabitur Iudaea, et Hierosolyma habitabit confidenter; et nomen hoc *est* quod dicetur *ei* 'Dominus iustitia nobis'. (17) Etenim sic loquitur Dominus: Non deficiet de David vir, *qui* sedeat super thronum domus Israël; (18) Et de sacerdotibus Levitis non deficiet vir a facie mea, *qui* offerat victimam et incendat tus et faciat sacrificia omnibus diebus. (19) Et factum est verbum Domini ad Ieremiam, et dixit *ei*: (20) Sic loquitur Dominus: Si irritum fiet pactum meum diei et pactum meum noctis, ut non sit dies et nox in tempore suo,

(21) Et illud quoque pactum meum item irritum fiet, quod est cum David, servo meo, ut non sit ei filius, *qui sit* rex super thronum eius, et *pactum cum* sacerdotibus et *cum* Levitis, ministris meis. (22) Sicut non *poterit* enumerari exercitus caeli, neque *poterit* metiri harena maris, sic multiplicabo semen David, servi mei, et Levitarum, ministrorum meorum. (23) Et factum est verbum Domini ad Ieremiam, et dixit *ei*: (24) Numquid non vidisti quid locutus sit populus hic, et dixerint: Duas has cognationes, quas elegit Dominus in eis, et ecce amovit eas; et irritaverunt populum meum, ut non sit ultra gens coram me? (25) Sic loquitur Dominus: Si pactum meum diei et noctis, *et* ordinem caeli et terrae non constitui,

(26) Ergo semen quoque Iacob (et) David, servi mei, spernam; non assumam principem de semine eius ad semen Abraham, Isak et Iacob; reducam enim conversionem eorum, et miserebor eorum.

34 (1) Verbum quod factum est ad Ieremiam a Domino; et Nabuk'odonosor, rex Babylonis, et omnis exercitus eius, et omnes reges principatus eius, et omnes populi bellabant *contra* Hierosolymam, et *contra* omnes civitates Iuda; (2) Et dixit Dominus: Vade ad Sedekiam, regem Iuda, et dic ei: Sic loquitur Dominus: Tradita (*lit.* traditione) tradetur civitas haec in manus regis Babylonis, et capiet eam, et comburet eam igni. (3) Et tu non effugies de manu eius; etenim comprehensus (*lit.* comprehensione) comprehendēris, et in manus eius tradēris; et oculi tui oculos eius videbunt, et os eius ori tuo loquetur, et Babylonem ingredieris. (4) Sed audi verba Domini, o Sedekia, rex Iuda: Sic dixit Dominus: Non moriēris in gladio; (5) In pace moriēris; et, sicut flebant patres tuos qui regnabant ante te, sic flebunt te quoque: Vae, domine; et plangent te, quia grandia (*sing.*) locutus sum ego, dixit Dominus.

(6) Et loquebatur Ieremia propheta ad Sedekiam, regem Iuda, omnia haec

იუდაასა. ყოველთა ამათ სიტყუათა იჰრუსალემს შინა: (7) და ძალი მეფისა ბაბილოვნისაჲ ჰბრძოდა იჰრუსალემსა ზედა და ქალაქებსა იუდაასსა დაშთომილთა. ლაქის(სა) ზედა და აზეკსა ზედა. რამეთუ იგინი დაშთეს ქალაქთა გან იუდაასთა ქალაქად მტკიცედ: (8) სიტყუაჲ რომელი იყო იერემიასა მიმართ უფლისა მიერ. ოდეს იგი აღასრულა მეფემან სედეკია აღთქუმაჲ ერისა მიმართ. რომელ იყო იჰრუსალემს შინა. თქუმაღ მათა მიტევებაჲ. (9) რაათა განავლინოს კაცად—კაცადმან მონაჲ თჳსი. და კაცად—კაცადმან მკვევლი თჳსი ებრაელი. თავის—უფლად. რაათა არა ჰმონემდეს მათ კაცი ისრაჲლისაგანი: (10) ისმინეს და მოიქცეს ყოველნი მდიდარნი და ყოველნი ერნი. (რომელნი) მოვიდეს აღთქუმასა მას. განავლინებაღ კაცად—კაციდი მონისა თჳსისა. და კაცად—კაციდი მკვევლისა თჳსისა. რაათა არლარა დაიმონნენ იგინი მერმე და ისმინეს. და განავლინნეს:

(11) და მოიქცეს შემდგომად განვლინებისა მის. და უკუნ—იქცინეს მონანი და მკვევლნი. რომელნი იგი განავლინნეს თავის—უფლებად. და შეიდგინებდეს მათ მონად და მკვევლად: (12) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ იერემიასა მიმართ. და ჰრქუა: (13) ესრე თქუა უფალმან. ღმერთმან ისრაჲლისამან მე დავდევე აღთქუმაჲ ესე მამათა თქუენთა მიმართ დღესა მას. რომელსა განვარინენ იგინი ქუეყანისა მის გან ეგვპტისა სახლისა გან კირთებისაჲსა. (14) რაჟამს აღესრულოს ექუსი წელი. განავლინო ძმაჲ შენი ებრა(ე)ლი. რომელ მიგეყიდოს შენ ექუსსა წელსა გიქმოდის შენ. და (მეექუსისა წლისა შემდგომად) განავლინო იგი გან—თავის—უფლებული შენ გან. და არა ისმინეს ჩემი მამათა თქუენთა. და არა მოიდრიკეს ყური მათი: (15) და მოიქცეს დღეს ყოფად კეთილისა წინაშე თუალთა ჩემთა. თქუმაღ მიტევებაჲ თითოეულად მოყუსისა თჳსისა თჳს. და აღასრულეს აღთქუმაჲ წინაშე პირსა ჩემსა შორის სახლსა მას. რომელსა ზედა წოდებულ იყო სახელი ჩემი მას ზედა:

f.21v

(16) და მოაქციეთ. და შეაგინეთ სახელი ჩემი. და უკუნ—იქციეთ კაცად კაცადმან მონაჲ თჳსი. და კაცად—კაცადმან მკვევლი თჳსი. რომელნი/ იგი განავლინენით თავის—უფლად ნათესავად მათა. და დაიმორჩილენით იგინი. რაათა იყვნენ თქუენდა მონად და მკვევლად: (17) ამის თჳს ესრე იტყვს უფალი თქუენ არა ისმინეთ ჩემი. თქუმაღ მიტევებაჲ კაცად—კაცადმან ძმასა თჳსსა. და კაცად—კაცადმან მოყუასსა თჳსსა აჰა ესერა გიწოდე თქუენ. თქუა უფალმან. მიტევებაღ თქუენდა მახვლისა და სიკუდილისა და სიყმილისა. და მიგცნე თქუენ განსაზნეველად ყოველთა მეფეთა ქუეყანისათა: (18) და მივსცნე კაცი იგი გარდამავალნი აღთქუმისა ჩემისანი. რომელ ყვეს წინაშე პირსა ჩემსა. კბოჲ იგი. რომელ განყვეს ორგან. და განვდეს საშუალ ნაკუეთთა მისთა: (19) მთავართა იუდაასთა და მთავართა იჰრუსალემისათა. მდიდართა და მღდელთა და ყოველმან ერმან ქუეყანისამან. რომელნი იგი განვდეს საშუალ ნაკუეთთა მათ კბოასათა: (20) და მივსცნე იგინი კელთა მეძიებელთა სულისა მათისათა. და კელთა მტერთა მათთასა. და მივსცე მძორები მათი საჰმლად მფრინველთა ცისათა და მკვეცთა ქუეყანისათა:

(21) და სედეკია მეფეჲ ჰურიასტანისაჲ. და მთავარნი მისნი მივსცნე კელთა მტერთა მათთასა. (და) კელთა მეძიებელთა სულისა მათისათა. და კელთა ძალისა მეფისა ბაბილოვნისა ოტებულთა მათ გან: (22) აჰა ესერა მე უბრძანო მათ. იტყვს უფალი. და უკმოვაქცინე იგინი ამას ვე ქალაქსა. და ჰბრძონ მას. და დაიპყრან იგი. და დაწუან იგი ცეცხლითა. და ქალაქნი იუდაასნი მივსცნე განსარა-

verba in Hierosolyma. (7) Et exercitus regis Babylonis bellabat contra Hierosolymam, et *contra* civitates Iuda relictas, contra Lak'is et contra Azek, quia illae supererant de civitatibus Iuda urbes (*sing.*) munitae. (8) Verbum quod factum est ad Ieremiam a Domino, cum fecisset rex Sedekia foedus cum (*lit.* ad) populo, qui erat in Hierosolyma, ut praedicaret eis remissionem: (9) Ut dimitteret unusquisque servum suum, et unusquisque ancillam suam Hebraeam liberos, ne serviret eis vir de Israël. (10) Audierunt et conversi sunt omnes divites, et omnes populi, (qui) venerunt ad foedus illud, ut dimitteret unusquisque servum suum, et unusquisque ancillam suam, ut iam non servirent illi ultra; et audierunt, et dimiserunt *eos*.

(11) Et conversi sunt post dimissionem illam; et reduxerunt servos et ancillas, quos dimiserunt liberos, et constituebant eos in servos et in ancillas. (12) Et factum est verbum Domini ad Ieremiam, et dixit *ei*: (13) Sic dixit Dominus Deus Israël: Ego percussi foedus hoc cum patribus vestris, in die illa qua liberavi eos de terra illa Aegypti, de domo servitutis: (14) Cum completi fuerint sex anni, dimittes fratrem tuum Hebraeum, qui venditus erit tibi; sex annos laborabit tibi et (post sextum annum) dimittes eum liberatum a te. Et non audierunt me patres vestri, nec inclinaverunt aurem suam. (15) (Et) conversi sunt hodie, ut facerent bonum coram oculis meis, ut praedicarent remissionem quisque ad proximum suum, et fecerunt pactum coram facie mea, in domo illa, in qua invocatum erat nomen meum super eam.

(16) Et reversi estis, et polluistis nomen meum; et reduxistis unusquisque servum suum, et unusquisque ancillam suam, quos dimisistis liberos ad familiam suam; et subiugastis eos, ut essent vobis servi (*sing.*) et ancillae (*sing.*). (17) Propter hoc sic loquitur Dominus: Vos non audistis me, ut praedicaretis remissionem unusquisque fratri suo, et unusquisque proximo suo. Ecce vocabo vos, dixit Dominus, ut dimittam vos ad gladium, et ad mortem, et ad famem; et dabo vos in dispersionem omnibus regibus terrae; (18) Et dabo viros illos *qui* transgrediuntur foedus meum, quod fecerunt coram facie mea, *sicut* vitulum illum, quem dividerunt in duas *partes*, et transierunt inter segmenta eius (19) Principes Iuda et principes Hierosolymae, divites et sacerdotes, et omnis populus terrae, qui transierunt inter segmenta illa vituli. (20) Et dabo eos in manus quaerentium animam eorum et in manus inimicorum eorum, et dabo cadavera eorum in escam volatilibus caeli et bestiis terrae.

(21) Et Sedekiam, regem Iudaeae, et principes eius dabo in manus inimicorum eorum, et in manus quaerentium animam eorum, et in manus exercitus regis Babylonis *qui* fugit (*plur.*) ab eis. (22) Ecce ego praecipiam eis, dicit Dominus, et reducam eos in eandem civitatem, et proeliabuntur adversus eam, et capient eam, et succendent eam igni. Et civitates Iuda dabo in destructionem,

ყუნელად არა ყოფისა გან მკვდრთადასა:

35

(1) სიტყუაჲ რომელი იყო იერემიასა მიმართ უფლისა მიერ. დღეთა იოაკიმისთა. ძისა იოსიასთა. მეფისა იუდაასთა. და თქუა: (2) მიგუალე სახლსა რეჰაბისსა. და მოუწოდე მათ. და შეიყვანენ იგინი სახლსა უფლისასა ერთსა ეზოთაგანსა და ასუ მათ ღვნოჲ: (3) და მოვიყვანე ეზონია. ძე იერემიასი. ძე ქაბაზისი. და ძმანი მისნი და ძენი მისნი. და ყოველი სახლი რეჰაბისი:/ (4) და შევიყვანენ სახლსა უფლისასა დალიქსა ძეთა ანანიასთა. ძისა გოდოლია(ა)სა კაცისა ღმრთისაჲსა. რომელ ახს სახლსა მთავართასა ზეშთა დალიქსა მას მათსა. ძისა სელომისსა. რომელ სცვიდა კართა: (5) და დავდგი წინაშე პირსა (მათსა) ძეთა რეჰაბისთა ლაგვანები საესს ღვნიბა და სასუმლები. და ვარქუ მათ სუთ ღვნოჲ:

f.22r

(6) და თქუეს ვერ ვსუთ ღვნოჲ. რამეთუ იონადაბ. ძემან რეჰაბისმან. მამამან ჩუენმან. გუამცნო ჩუენ. და გურქუა ნუ ჰსუამთ ღვნოსა თქუენ და შვილნი თქუენნი მიუკუნისამდე (7) სახლებსა ნუ აშცნებთ. და თესლსა ნუ სთესავთ. და ვენაკებსა ნუ დაასხამთ. ნუცა (რაჲ) იყოფინ თქუენდა. და კარვებითა ეშცნებოდეთ ყოველთა დღეთა თქუენთა. რაჲთა სცხომდეთ მრავალ დღს ქუეყანასა ზედა. რომელსა ხუალთ თქუენ: (8) და ვისმინეთ კმაჲ იონა(და)ბისი. მამისა ჩუენისაჲ ყოველი ვე რაოდენიცა გუამცნო ჩუენ. რაჲთა არა ვსუთ ღვნოჲ ყოველთა დღეთა ჩუენთა ჩუენ. და დედათა ჩუენთა. (და) ძეთა ჩუენთა. და ასულთა ჩუენთა. (9) რაჲთა არა ვიშცნოთ სახლებ. და არა დავეშცნეთ მუნ და ვენაკი და ყანაჲ და თესლი არა ყოფილ არს ჩუენდა: (10) და შცნ ვიყვენით კარვებითა. და ვისმინეთ და ვყავთ. რაოდენიცა გუამცნო ჩუენ იონადაბ. მამამან ჩუენმან:

(11) და იყო რაჲმას აღმოკდა ნაბუქოდონოსორ. მეფე ბაბილოვნისაჲ. ქუეყანასა ზედა და ვთქუთ მოვედით და აღვედით და შევიდეთ ივრუსალემდ პირისა გან ქალდეველთაჲსა და ძალისა გან ასურასტანელთაჲსა. და დავეშცნეთ ივრუსალემს შინა: (12) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდამო. და მრქუა: (13) ესრე თქუა უფალმან ძალთამან. ღმერთმან ისრაელისამან (14) მიგუალე და არქუ კაცთა იუდაასთა და მკვდრთა ივრუსალემისათა არლა ვე მიიღოთ სწავლაჲ სმენად სიტყუათა ჩემთაჲ. იტყვს უფალი. დაამტკიცეს სიტყუაჲ ძეთა იონადაბისთა. ძისა რეჰაბისისაჲ. რომელ ამცნო შვილთა თჳსთა არა სუმაღ ღვნისაჲ. და არა სუეს მოაქაღლედმდე. რამეთუ ისმინეს მცნებაჲ მამისა მათისაჲ: და მე გეტყოდე თქუენ. აღვიმსთობდ და/ გეტყოდე თქუენ. და არა ისმინეთ ჩემი: (15) და მოვაგლინენ (თქუენდა) მონანი ჩემნი წინაწარმეტყუელნი აღვიმსთობდ და მივაგლინებდ. და გეტყოდე თქუენ მოიქეცით კაცად კაცადი გზისა გან თჳსისა უკეთურისა. და უმჯობეს ყვენიოთ სლვანი თქუენნი. და ნუ მიხუალთ კუალსა ღმერთთა უცხოთასა მონებად მათა. და დავეშცნენით ქუეყანასა ზედა. რომელ მიგეც თქუენ და მამათა თქუენთა: არა მოჰყავთ ყური თქუენი. და არა ისმინეთ ჩემი:

f.22v

(16) ძეთა იონადაბისთა. ძისა რეჰაბისთა. დაამტკიცეს მცნებაჲ მამისა მათისაჲ. რომელ ამცნო მათ. ხოლო ერმან ამან არა ისმინა ჩემი: (17) ამის თჳს ესრე თქუა უფალმან ძალთამან. ღმერთმან ისრაელისამან. აჰა ესერა მე მოვაგლინებ იუდაას ზედა და მკვდრთა ზედა ივრუსალემისათა ძვრსა. რომელ ვთქუ მათ ზედა ყოველი მის წილ. რამეთუ ვეტყოდე მათ. და არა ისმინეს ჩემი უკმობლი მათ. და არა კმა მიყვეს მე: (18) და სახლსა რეჰაბისსა არქუ. იერემია. ამის თჳს ესრე თქუა

eo quod non sint habitatores.

35 (1) Verbum quod factum est ad Ieremiam a Domino, in diebus Ioakim, filii Iosiae, regis Iuda, et dixit: (2) Vade in domum Rek'ab, et voca eos, et introduc eos in domum Domini, in unam ex aulis, et pota eos vino. (3) Et adduxi Ezoniam, filium Ieremiae, filium K'abaz, et fratres eius, et filios eius, et omnem domum Rek'ab. (4) Et introduxi *eos* in domum Domini, in exedram filiorum Ananiae, filii Godoliae, hominis Dei, quae est iuxta domum principum, sursum in exedram illam Maases, filii Selom, qui custodiebat ostia. (5) Et posui coram facie (illorum) filiorum Rek'ab lagenas plenas vino et calices, et dixi eis: Bibite vinum.

(6) Et dixerunt: Non *poterimus* bibere vinum, quia Ionadab, filius Rek'ab, pater noster, mandavit nobis, et dixit *nobis*: Nolite bibere vinum, vos et filii vestri, usque ad saeculum. (7) Domos nolite aedificare, et semen nolite serere, et vineas nolite plantare, et (quidquam) nolite habere; et in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris, ut vivatis multis diebus super terram, in qua ambulatis vos. (8) Et audivimus vocem Ionadab, patris nostri, *secundum* omnia quaecumque mandavit nobis, *ita* ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris, nos, et mulieres nostrae, (et) filii nostri, et filiae nostrae; (9) Ut non aedificaremus domos, et non habitaremus ibi; et vineam et agrum et semen non habuimus; (10) Et habitavimus in tabernaculis. Et audivimus et fecimus quaecumque mandavit nobis Ionadab, pater noster.

(11) Et factum est, cum ascendisset Nabuk'odonosor, rex Babylonis, in terram, et diximus: Venite, et ascendite, et ingrediemur Hierosolymam a facie Chaldaeorum et ab exercitu Assyriorum, et habitabimus in Hierosolyma. (12) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit *mihi*: (13) Sic dixit Dominus exercituum Deus Israël: (14) Vade, et dic hominibus Iuda et habitatoribus Hierosolymae: Iam nonne recipietis disciplinam, ut audiat verba mea, dicit Dominus? Confirmaverunt verbum filii Ionadab, filii Rek'ab, quod mandavit filiis suis, ut non biberent vinum; et non biberunt usque ad hanc diem, quia audierunt mandatum patris sui. Et ego loquebar vobis; mane surgebam, et loquebar vobis, et non audistis me. (15) Et misi (vobis) servos meos prophetas; mane surgebam, et mittebam, et loquebar vobis: Convertimini unusquisque a via sua mala, et meliores facite gressus vestros; et nolite ire post deos alienos, ut serviatis eis, et habitate in terra, quam dedi vobis et patribus vestris. Non prae buistis aurem vestram, et non audistis me.

(16) Filii Ionadab, filii Rek'ab, confirmaverunt mandatum patris sui, quod mandavit eis; populus autem hic non audivit me. (17) Propter hoc sic dixit Dominus exercituum Deus Israël: Ecce ego mitto super Iuda et super habitatores Hierosolymae malum, quod locutus sum adversus eos, omne *malum*, pro eo quod loquebar eis, et non audierunt me; vocabam eos, et non responderunt mihi. (18) Et domui Rek'ab dic, Ieremia: Propter hoc sic dixit Dominus exer-

უფალმან ძალთამან. ღმერთმან ისრაჲლისამან. რამეთუ ისმინეს ძეთა იონადაბისთა. ძისა რეჰაბისთა. მცნებამ იონადაბისი. მამისა მათისაჲ. და დაიმარხნეს ყოველნი მცნებანი მისნი ყოფად ყოვლისა. რაჲცა ამცნო მათ მამამან მათმან: (19) ამის თჳს ესრე იტყჳს უფალი ძალთაჲ. ღმერთი ისრაჲლისაჲ: არა სადა მოაკლდეს კაცი ძეთა იონადაბისთაჲ. ძისა რეჰაბისისაჲ. მდგომარჳ წინაშე (პირსა) ჩემსა ყოველთა ღლეთა ქუეყანისათა:“

36

f.23r

(1) და იყო წელსა მეოთხესა იოაკიმისა. ძისა იოსიასსა. მეფისა იუდასსა და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდამო. და მრქუა: (2) მოილე შენდად ქარტაჲ წიგნისაჲ. და დაწერენ მას ზედა ყოველნი სიტყუანი. რომელ გიბრძანენ შენ. ისრაჲლსა ზედა და იზრუსალემსა და იუდასა ზედა და ყოველთა ზედა წარმართთა. რომლით დლითგანცა მე გეტყოდენ შენ. ღლეთა გან იოსია. მეფისა იუდასისა. და ვიდრე აქა დღედმდე: (3) ისმინოს ხოლო თუ სახლმან იუდასმან ყოველი ესე ძვრი. რომელსა ესე მე ვზრახავ ყოფად მათა. და მოიქცენ/ თითოეულად გზისა გან თჳსისა უკეთურისა და მლხინებელ ვექმნენ უშჯულოებათა მათთა და ცოდვათა მათთა: (4) და მოუწოდა იერემია ბარუქს. ძესა ნერისსა. და დაწერნა ბარუქ პირისა გან იერემიასისა ყოველნი სიტყუანი უფლისანი. რომელ უბრძანნა მას. ქარტასა მას ზედა წიგნისაჲ: (5) და ამცნო იერემია ბარუქს. და ჰრქუა: მე მცვენ. და ვერ კელმეწიფების შესლვად სახლად უფლისა:

(6) და შევედ. და აღმოიკითხე ამის წიგნისაჲ. რომელსა დაგიწერიან პირისა გან ჩემისა. სიტყუანი უფლისანი. ყურთა ერისათა. სახლსა შინა უფლისასა. ღლეთა მარხვისათა. და ყურთა ყოვლისა იუდასთა. რომელნი მოვლენან ქალაქებით მათით. (აღმოუკითხო მათ): (7) შეხოლოთუ იწიროს ლოცვაჲ მათი წინაშე უფლისა. და მოიქცეს კაცად კაციდი გზისა გან მათისა უკეთურისა. რამეთუ დიდ არს გულის წყრომაჲ უფლისაჲ და რისხვაჲ. რომელ თქუა უფალმან ერსა ამას ზედა: (8) და იტყოდა ბარუქ. ძე ნერისი. ყოველსა. რომელ ამცნო მას იერემია წინაწარმეტყუელმან. აღმოკითხვად წიგნისა მის გან სიტყუათა უფლისათა. სახლსა შინა უფლისასა: (9) და იყო წელსა მეხუთესა იოაკიმისსა. ძისა იოსიასსა. მეფისა იუდასსა. თთუესა მეცხრესა. შეკრბეს მარხვად წინაშე უფლისა ყოველი ისრაჲლი. და ყოველი ერი მომავალი ქალაქებით იუდასით: (10) და იკითხვიდა ბარუქ წიგნსა მას შიდა სიტყუათა იერემიასთა. სახლსა შინა უფლისასა. სახლსა შინა გამარიაასსა. ძისა საფანის მწიგნობრისასა. ეზოსა მას ზემოკერძოსა. გარეშჳ ბჳეთა სახლისა უფლისათა ახალთა. ყურთა ყოვლისა ერისათა:

(11) და ესმა მიქეას. ძესა გამარიაასსა. ძისა საფანისსა. ყოველნი სიტყუანი უფლისანი წიგნისა მის გან. (12) და შთავიდა იგი სახიდ მეფისა შესაკრებელსა მას მთავართასა (სახლსა მწიგნობრისასა). და მუნ სხდეს ყოველნი მთავარი. ელისამა მწიგნობარი. და დალეა. ძე სამეაჲსი. და ელდათან. ძე აქაბორისი. და გამარია. ძე საფანისი. და სადაკია. ძე ანანიაჲსი. და ყოველნი მთავარი: (13) და მიუთხრნა მათ მიქეა ყოველნი სიტყუანი. რომელ ესმეს. აღმოკითხვასა ბარუქისსა მის წიგნისა გან ყურთა/ ერისათა: (14) და მიავლინეს ყოველთა მთავართა ბარუქისა იუდი. ძე ნათანისი. ძისა სელემისი. ძისა ქუსიასი. და ჰრქუეს: წიგნსა მაგას. რომელსა იკითხავ ყურთა ერისათა. მოილე კელითა შენითა. და მოვედ და მოილო წიგნი ბარუქ. ძემან ნერისმან. კელითა თჳსითა. და შთავიდა მათა: (15) და ჰრქუეს მთავართა ბარუქს: კულად აღმოიკითხე ყურთა ჩუენთა. და აღმოუკითხა ბარუქ ყურთა მათთა:

f.23v

(16) და იყო ვითარცა ესმა ყოველთა მთავართა ყოველნი იგი სიტყუანი.

cituum Deus Israël: Quia audierunt filii Ionadab, filii Rek'ab, mandatum Ionadab, patris sui, et custodierunt omnia mandata eius, ut facerent omne quodcumque mandavit eis pater eorum, (19) Propter hoc sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Numquam deficiet vir filiorum Ionadab, filii Rek'ab, *qui* stet coram (facie) mea cunctis diebus terrae.

(1) Et factum est in anno quarto Ioakim, filii Iosiae, regis Iuda, et factum est verbum Domini ad me, et dixit *mihī*: (2) Sume tibi volumen libri, et scribe in eo omnia verba, quae praecepi tibi adversus Israël, et *adversus* Hierosolymam, et adversus Iuda, et adversus omnes gentiles, a qua die ego loquebar tibi, a diebus Iosiae, regis Iuda, et usque ad hanc diem: (3) Si forte audiat domus Iuda omne hoc malum, quod ego cogito facere eis, et revertantur unusquisque a via sua mala, et propitius fiam iniquitatibus eorum et peccatis eorum. (4) Et vocavit Ieremia Baruk', filium Neri, et scripsit Baruk' ex ore Ieremiae omnia verba Domini, quae praecepit ei, in volumine illo libri. (5) Et mandavit Ieremia Baruk', et dixit *ei*: Me custodiunt, et non possum ingredi domum Domini.

(6) Et ingredi, et lege *de* hoc libro, in quo scripsisti ex ore meo verba Domini, in auribus populi, in domo Domini, in diebus ieiunii; et in auribus omnis Iuda, qui veniunt de civitatibus suis, (leges eis): (7) Si forte accipiatur oratio eorum coram Domino, et revertatur unusquisque a via sua mala; magnus enim est furor Domini et ira, quam locutus est Dominus adversus populum hunc. (8) Et loquebatur Baruk', filius Neri, omne quod mandavit ei Ieremia propheta, ut legeret ex libro illo verba Domini, in domo Domini. (9) Et factum est in anno quinto Ioakim, filii Iosiae, regis Iuda, in mense nono, congregati sunt, ut ieiunarent coram Domino, omnis Israël et omnis populus *qui* venit de civitatibus Iuda. (10) Et legebat Baruk' in libro illo verba Ieremiae, in domo Domini, in domo Gamariae, filii Sap'an scribae, in aula illa superiore, extra portas domus Domini novas, in auribus omnis populi.

(11) Et audivit Mik'ea, filius Gamariae, filii Sap'an, omnia verba Domini ex libro illo; (12) Et descendit ille in domum regis, ad coetum illum principum, (in domum scribae); et ibi sedebant omnes principes, Elisama scriba et Dalea, filius Sameae, et Eldat'an, filius Ak'abor, et Gamaria, filius Sap'an, et Sedekia, filius Ananiae, et omnes principes. (13) Et narravit eis Mik'ea omnia verba quae audivit, cum legisset Baruk' ex illo libro in auribus populi. (14) Et miserunt omnes principes ad Baruk' Iudi, filium Nat'an, filii Selem, filii K'usiae, et dixerunt *ei*: Librum istum, quem legis in auribus populi, sume in manu tua, et veni. Et sumpsit librum Baruk', filius Neri, in manu sua, et descendit ad eos. (15) Et dixerunt principes ad Baruk': Iterum lege in auribus nostris. Et legit Baruk' in auribus eorum.

(16) Et factum est, cum audissent omnes principes omnia illa verba, con-

აზრახა კაცად კაცად მან მოყუასსა თვსსა. და ჰრქუეს ბარუქს თხოვრებით მიუთხრნეთ მეფესა ყოველნი ესე სიტყუანი: (17) და ბარუქს ჰკითხეს და ჰრქუეს (გვთხარ) ვინაჲ დასწერენ ყოველნი ესე სიტყუანი: (18) და თქუა ბარუქ პირისა გან იერემიასისა რამეთუ მითხოვდა მე იგი ყოველთა ამათ სიტყუათა. და მე დაესწერდი წიგნსა ზედა მელანითა: (19) და ჰრქუეს ყოველთა მთავართა ბარუქს წარვედ. და დაემალენით შენ და იერემია. და კაცამცა ნუ იცის სადა იყვნეთ (20) და შევიდეს მთავარი იგინი (მეფისა) ეზოდ. და წიგნი იგი მისცეს მარხვად სახლსა ელისამა მწიგნობრისასა. და მიუთხრნეს მეფესა ყოველნი ესე სიტყუანი:

(21) და მიაველინა მეფემან იუდი მოღებად წიგნისა მის. და მოიღო იუდი სახლით ელისამა მწერალისაჲთ. და აღმოუკითხა იუდი ყურთა მეფისათა. და ყურთა ყოველთა მთავართასა. რომელნი დგეს გარემო მეფისა: (22) და მეფე ჯდა სახლსა საზამთროსა თთუესა მეცხრესა. და კერაკნი საცეცხლენი დგეს წინაშე მისსა: (23) და იყო რაჟამს აღმოიკითხის იუდი სამი კეფი ანუ ოთხი. მოჰხიის მან სახვეელითა მით მწიგნობრისაჲთა. და შთააგდის ცეცხლსა. რომელ იყო ბრძმედთა მათ ზედა. ვიდრე მოარა აკლდა წიგნსა მას ცეცხლსა მას შინა კერაკთასა: (24) და არა გამოიძიეს უფალი. და არცა დაიპეს სამოსელი მათი მეფემან და ყოველთა მონათა მისთა. რომელთა ესმეს სიტყუანი ესე: (25) ელდათან და დალეა და გამარია/ ასმენდეს მეფესა. რაჲთამცა არა დაწუა წიგნი იგი და არა ისმინა მათი:

f.24r

(26) და უბრძანა მეფემან იერემიელს. ძესა მეფისასა. და სარიას. ძესა ეზრიელისსა. და სელემიას. ძესა აბიელისსა. შეპყრობაჲ ბარუქის მწიგნობრისაჲ და იერემიას წინაწარმეტყუელისაჲ და დაიმაღნეს იგინი უფლისა მიერ: (27) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ იერემიასა მიმართ შემდგომად დაწუვისა მის. ოდეს დაწუა მეფემან წიგნი იგი. რომელსა წერილ იყვნეს ყოველნი ესე სიტყუანი. რომელ დაწერნა ბარუქს პირისა გან იერემიას(სი)სა. და თქუა: (28) მერმე მოიღე შენ ქარტაჲ სხუაჲ. და დაწერენ ყოველნი იგი სიტყუანი. რომელნი იყვნეს ქარტასა მას შინა. რომელ დაწუნა იოაკიმ მეფემან იუდაჲსმან: (29) და იოაკიმს. მეფესა იუდაჲსსა. ჰრქუა: ესრე იტყვს უფალი: შენ დასწუ წიგნი ესე. და სიტყუად დასწერე წიგნი ესე: ამის თვს შემოსლვით შემოვიდეს მეფე ზაბილოენისაჲ. და განრყუნეს ქუეყანაჲ ესე. და მოაკლდეს მის გან კაცი და საცხოვარი: (30) რამეთუ ესრე თქუა უფალმან იოაკიმის ზედა. მეფისა იუდაჲსა არლარა იყოს მისი მჯდომარე საყდარსა დავითისსა. და მძორი მისი დაგდებულ იყოს სიცხესა ქუეშვდლისასა და ნეფხეასა ლამისასა:

(31) და ძიება ვყო მის ზედა. და ზედა თესლისა მისისა. და მონათა მისთა ზედა უშჯულოებათა მათთა თვს და მოვაგლინო მათ ზედა და მკვდრთა ზედა ისრუსალემისათა და ქუეყანასა ზედა იუდაჲსსა ყოველი ძვრი. რომელ ვთქუ მათ ზედა რამეთუ არა ისმინეს ჩემი: (32) და მოიღო იერემია ქარტაჲ სხუაჲ. და მისცა ბარუქს. ძესა ნერიისსა. მწიგნობარსა. და დაწერნა მას ზედა ბარუქს პირისა გან იერემიასისა ყოველნი სიტყუანი მის წიგნისანი. რომელ დაწუა მეფემან იოაკიმ ცეცხლითა. და უფროჲს შეეძინნეს მას სიტყუანი უმრავლესნი მათსა:

37

(1) და მეუფებდა სედეკია. ძე იოსიას მეფისაჲ. იეჰონიას წილ. ძისა იოაკილისა. რომელი მეფე ყო ნაბუქონოზოსორ მეფემან ბაბილონისამან. მეუფედ იუდასა ზედა: (2) და არა ისმინნა მან და მონათა მისთა და ერმან ქუეყან(ისა)მან სიტყუანი/ უფლისანი. რომელ თქუნა იერემია წინაწარმეტყუელმან უფლისა მიერ: (3) და მიაველინა სედეკია მეფემან იოაკაზ. ძე სელემისი. და სოფონია.

f.24v

suluit unusquisque proximum suum, et dixerunt ad Baruk': Narrantes (*lit.* narratione) narrabimus regi omnia haec verba. (17) Et Baruk' interrogaverunt, et dixerunt *ei*: (Narra nobis): Unde scripsisti omnia haec verba? (18) Et dixit Baruk': Ex ore Ieremiae, quia narrabat mihi ille omnia haec verba, et ego scribebam in libro atramento. (19) Et dixerunt omnes principes ad Baruk': Abi, et abscondimini, tu et Ieremia, et nemo sciat ubi sitis. (20) Et ingressi sunt principes illi (ad regem), in aulam; et librum illum dederunt, ut servaretur in domo Elisamae scribae; et narraverunt regi omnia haec verba.

(21) Et misit rex Iudi, ut sumeret librum illum. Et sumpsit Iudi de domo Elisamae scribae, et legit Iudi in auribus regis, et in auribus omnium principum, qui stabant circa regem. (22) Et rex sedebat in domo hiemali, in mense nono; et arulae igneae stabant coram eo. (23) Et factum est, cum legisset Iudi tres paginas vel quattuor, scindit ille cum scalpello illo scribae, et inicit in ignem, qui erat in (*lit.* super) focus illis, donec deficeret liber ille in igni illo arularum. (24) Et non quaesiverunt Dominum, et neque sciderunt vestimenta (*sing.*) sua rex et omnes servi eius, qui audierunt verba haec. (25) Eldat'an, et Dalea, et Gamaria significaverunt regi, ne combureret librum illum; et non audivit eos.

(26) Et praecepit rex Ieremiel, filio regis, et Sariae, filio Ezriel, et Selemiae, filio Abiel, ut apprehenderent Baruk' scribam et Ieremiam prophetam; et absconditi sunt illi a Domino. (27) Et factum est verbum Domini ad Ieremiam, post combustionem illam, cum combussisset rex librum illum, in quo scripta erant omnia haec verba, quae scripsit Baruk' ex ore Ieremiae; et dixit: (28) Rursus sume tu volumen aliud, et scribe omnia illa verba, quae erant in volumine illo, quae combussit Ioakim, rex Iuda; (29) Et Ioakim, regi Iuda, dices: Sic loquitur Dominus: Tu combussisti librum hunc, et dixisti: Quare scripsisti librum hunc? Propter hoc ingrediens (*lit.* ingressu) ingredietur rex Babylonis, et destruet terram hanc; et deficiet ab ea homo et pecus; (30) Quia sic dixit Dominus adversus Ioakim, regem Iuda: Iam non erit ei, *qui* sedeat in throno David, et cadaver eius proicietur sub aestu diei et *sub* gelu noctis.

(31) Et visitationem faciam contra eum, et contra semen eius, et contra servos eius, propter iniquitates eorum, et mittam super eos, et super habitatores Hierosolymae, et super terram Iuda omne malum, quod locutus sum ad eos, quia non audierunt me. (32) Et sumpsit Ieremia volumen aliud, et dedit Baruk', filio Neri, scribae; et scripsit in eo Baruk' ex ore Ieremiae omnia verba illius libri, quem combussit rex Ioakim igni, et insuper addita sunt in eo verba plura eis.

(1) Et regnabat Sedekia, filius Iosiae regis, pro Iek'onias, filio Ioakim, quem regem fecit Nabuk'odonosor, rex Babylonis, *in* regem super Iuda. (2) Et non audivit ipse, et servi eius, et populus terrae, verba Domini, quae locutus est Ieremia propheta a Domino. (3) Et misit Sedekia rex Ioak'az, filium Selēm, et

ძვ მასესი. მღდელი იერემიასა წინაწარმეტყუელისა. და ჰრქუა: ილოცე ჩემ თვს უფლისა მიმართ. ღმრთისა ჩუენისა: (4) და იერემია შევიდოდა და გამოვიდოდა შორის ერისა მის. და არა მიიყვანენ იგი საპყრობილედ: (5) და ძალი ფარაო-მისი გამოკდა ეგვპტით. და ესმა ქალდეველთა. რომელნი აჭირვებდეს ივრუსალ-ემსა. სმენად მათი. და წარვიდეს ივრუსალემით:

(6) და იყო სიტყუა უფლისა იერემიასა მიმართ წინაწარმეტყუელისა. და ჰრქუა: (7) ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ. ღმერთი ისრაჲლისაჲ: ესრე არქუ მეფესა იუდაჲსსა. რომელმან მოგავლინა შენ ჩემდა გამოძიებად: აჰა ესერა ძალი ფარაო-მისი. რომელ გამოსრულ არს შემწედ თქუენდა. უკუნ-იქცეს ქუეყანად ვე მათა ქუეყანად ეგვპტისად: (8) და მოიქცენ ქალდეველნი: ჰბრძონ ამას ქალაქსა. და დაიპყრან იგი და მოწუან იგი ცეცხლითა: (9) ესრე იტყვს უფალი: ნუ ჰგონებთ სულითა თქუენითა. და იტყვთ. ვითარმედ წარსლვით წარვიდენ ჩუენ გან ქალდეველნი. რამეთუ არა სადა წარვიდენ იგინი: (10) არამედ მო-ღათუ-ჰსრათ ყოველი ძალი ქალდეველთაჲ. რომელნი გბრძვანან თქუენ. და და-ვინ-მე-შთენ კაცნი მოწყლულნი ამათგანნი. კაცად-კაცადი შუაგებსა შინა. იგინი აღდგენ და მოწუან ქალაქი ესე ცეცხლითა:

(11) და იყო რაჲმს წარვიდა ძალი იგი ქალდეველთაჲ (ივრუსალემით) პირისა გან ძალისა ფარაო-მისისა. (12) გამოვიდა იერემია ივრუსალემით მისლვად ქუეყანად ბენიამენისა სყიდად მიერ პურისა შორის ერისა მისისა: (13) და მიიწია იგი ბჭესა ბენიამენისსა. და იყო მუნ კაცი ერთი. რომლისა დაადგრის. არუი. ძვ სელემიასი. ძისა ანანიაჲსი. და შეიპყრა იერემია წინაწარმეტყუელი. და ჰრქუა: ქალდეველთა მიმართ შენ ივლტი: (14) და ჰრქუა იერემია: ნაცილსა იტყვ: არა ქალდეველთა მიმართ ვივლტი მე: და არა ისმინა მისი. და შეიპყრა/ არუი იერემია. და შეიყვანა იგი წინაშე მთავართა: (15) და განუწარდეს მთავარნი იგი იერემიას. და გუემეს იგი. და მისცეს იგი სახიდ საპყრობილისად სატანჯველად სახლსა იონათან მწიგნობრისასა. რამეთუ სახლი მისი საპყრობილჲ იყო. რამეთუ მოვიდა ერი სახლსა მას მღვმისასა და ქერეთდ:

(16) და შევიდა იერემია სახლსა მას მღვმისასა შესაწყდომელსა. და დაჯდა მუნ მრავალ დღჲ: (17) და მიავლინა სედეკია მეფემან. და მოუწოდა იერემიას. და ჰკითხვიდა მას მეფჲ იგი სახლსა შინა იღუმალ. და ჰრქუა მას: არს თუ სიტყუა უფლისაჲ: და თქუა იერემია: არს. და შენ კელთა მეფისა ბაბილოვნისათა მიცემად ხარ: (18) და ჰრქუა იერემია წინაწარმეტყუელმან მეფესა სედეკიას: რაჲ შეგცოდე შენ და მონათა შენთა და ერსა ამას. რამეთუ თქუენ მიმეცით საპყრობილედ: (19) და სადა არიან წინაწარმეტყუელნი თქუენნი. რომელნი იგი გიწინაწარმეტყუელებდეს თქუენ და გეტყოდეს: არღარა მოვიდეს მეფჲ ბაბილოვნისაჲ თქუენ ზედა ქუეყანასა ამას: (20) და ისმინე ჩემი: გლოცავ შენ. უფალო მეუფეო. შეგივრდინ წყალობაჲ ესე ჩემი წინაშე პირსა შენსა. რაჲთა არა მიმა-ქციო მე სახლსა იონათან მწიგნობრისასა. რაჲთა არა მოგკუდე მუნ:

(21) და უბრძანა მეფემან სედეკია. და შთაადდეს იგი სახლსა საპყრობილისასა. და სცემდეს მას ერთსა პურსა დღესა შინა გარეშე სადა ქმნიან. ვიდრემდის მოაკლდა პური ქალაქსა: და ჯდა იერემია ეზოსა მას შინა საპყრობილისასა:

38

(1) და ესმა სოფონიას. ძესა ნათანისსა. და გოდოლიას. ძესა პასქორისსა. და იოაქაზს. ძესა სელემისსა. და პასქორს. ძესა მელქისსა. სიტყუათა. რომელთა იტყოდა იერემია ყოვლისა მიმართ ერისა: (2) რამეთუ ჰრქუა: ესრე თქუა უფალმან: რომელი ჯდეს ქალაქსა შინა მოკუდეს მახვლითა და სიყმილითა და

Sop'oniam, filium Maases, sacerdotem, ad Ieremiam prophetam, et dixit *ei*: Ora pro me ad Dominum Deum nostrum. (4) Et Ieremia ingrediebatur et egrediebatur in medio populi illius, et non duxerunt eum in carcerem. (5) Et exercitus P'araonis egressus est de Aegypto, et audierunt Chaldaei, qui opprimebant Hierosolymam, famam eorum, et abierunt ab Hierosolyma.

(6) Et factum est verbum Domini ad Ieremiam prophetam, et dixit *ei*: (7) Sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Sic dic regi Iuda, qui misit te ad me, ut exquireret: Ecce exercitus P'araonis, qui egressus est in auxilium vestrum, revertetur in eandem terram suam in terram Aegypti. (8) Et revertentur Chaldaei; bellabunt *contra* hanc civitatem, et capient eam, et comburent eam igni. (9) Sic loquitur Dominus: Nolite putare in anima vestra, et dicere: Abiūntes (*lit.* abitu) abibunt a nobis Chaldaei, quia numquam abibunt illi; (10) Sed, etsi percusseritis omnem exercitum Chaldaeorum, qui proeliantur adversus vos, et *si* remanserint quidam viri vulnerati ex his, unusquisque in tentoriis, illi surgent, et comburent civitatem hanc igni.

(11) Et factum est, cum abisset exercitus ille Chaldaeorum (ab Hierosolyma) a facie exercitus P'araonis, (12) Egressus est Ieremia de Hierosolyma, ut iret in terram Beniamen, ut emeret inde panem in medio populi sui. (13) Et pervenit ille ad portam Beniamen. Et erat ibi homo unus, apud quem deversatur, Arui, filius Selemiae, filii Ananiae; et apprehendit Ieremiam prophetam, et dixit *ei*: Ad Chaldaeos tu fugis? (14) Et dixit *ei* Ieremia: Falsum dicis; non ad Chaldaeos fugio ego. Et non audivit eum; et apprehendit Arui Ieremiam, et induxit eum ante principes. (15) Et irati sunt principes illi contra Ieremiam, et flagellaverunt eum, et tradiderunt eum in domum carceris, ut torqueretur, in domum Ionat'an scribae, quia domus eius carcer erat. Venit enim turba in domum illam fossae, et in K'eret'.

(16) Et ingressus est Ieremia in domum illam fossae, in carcerem; et sedit ibi multis diebus. (17) Et misit Sedekia rex, et vocavit Ieremiam; et interrogabat eum rex ille in domo clam, et dixit *ei*: Numquid est verbum Domini? Et dixit Ieremia: Est; et tu in manus regis Babylonis tradendus es. (18) Et dixit Ieremia propheta regi Sedekiae: Quid peccavi tibi, et servis tuis, et populo huic, quia vos tradidistis *me* in carcerem? (19) Et ubi sunt prophetae vestri, qui prophetabant vobis, et dicebant *vobis*: Iam non veniet rex Babylonis super vos in terram hanc. (20) Et audi me, oro te, domine rex; cadat misericordia haec mea coram facie tua, ut non reducas me in domum Ionat'an scribae, ne moriar ibi.

(21) Et praecepit rex Sedekia, et iniecerunt eum in domum carceris; et dabant ei unum panem in die, extra ubi faciunt, donec deficeret panis in civitate; et sedit Ieremia in aula illa carceris.

38 (1) Et audivit Sop'oniam, filius Nat'an, et Godolia, filius Pask'or, et Ioak'az, filius Selem, et Pask'or, filius Melk'i, verba quae loquebatur Ieremia ad omnem populum. (2) Dixit enim *ei*: Sic dixit Dominus: Qui sederit in civitate, morietur

f.25v

სიკუდილითა. და რომელი განვიდოდის ქალდეველთა მიმართ ცხონდეს. და იყოს სული მისი მოპოვნებულ: (3) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი: მიცემით მიეცეს ქალაქი ესე კელთა ძალისა მეფისა/ ბაბილოვნისათა. და დაიპყრას იგი: (4) და ჰრქუეს მთავართა მათ მეფესა: მოკუედინ კაცი იგი აწ. რამეთუ იგი დაჰჰსნის კელთა კაცთა მბრძოლთასა. რომელ დაშთომილ არიან ქალაქსა შინა. და კელთა ყოვლისა ერისათა დაჰჰსნის. რამეთუ იტყვს მათ მსგავსად სიტყუათა მათთა. რამეთუ კაცი ესე არა სარგებელად უთხრობს ძვრსა ერსა ამას: (5) და თქუა მეფემან სედეკია: აჰა ესერა იგი კელთა შინა თქუენთა არს. რამეთუ ვერ მძლჳ იყო მეფჳ იგი მათა მიმართ სიტყუად:

(6) და შეიპყრეს იერემია. და შთააგდეს იგი მღვმესა მას მელქისა. ძისა მეფისასა. რომელ იყო ეზოსა მას საპყრობილისასა. და შთაუტევეს იგი საბლითა ჯურღმულსა მას შინა: ხოლო ჯურღმულსა მას შიდა არა დგა წყალი. არამედ მწვრჳ. და იყო იერემია მწვრესა მას შიდა: (7) და ესმა აბ(დ)იმელექს ეთიოპელსა. კაცსა საჭურისსა. და იყო იგი ეზოსა შინა მეფისასა. ვითარმედ შთააგდეს იერემია მღვმესა. და მეფჳ იგი ჯდა ბჰესა ზედა ბენიამენისსა: (8) და განვიდა მისა აბდიმელექ. და ეტყოდა აბდიმელექ მეფესა. და ჰრქუა: (9) უფალო მეუფეო. ბოროტად ყვეს კაცთა მათ ყოველი. რაოდენი უყვეს იერემიას წინაწარმეტყუელსა. რამეთუ შთააგდეს იგი მღვმესა მას. და მოკუდეს იგი მუნ შინა: ბოროტად ჰჰამ. რამეთუ მოკლვად სცემ კაცსა ღმრთისასა პირისა გან სიყმილისა. რამეთუ არღარა არს პური ქალაქსა ამას შინა: (10) და უბრძანა მეფემან აბდიმელექს ეთიოპელსა. და ჰრქუა: მიიყვანე შენ თანა ამიერ ოც და ათი კაცი და აღმოიყვანე იგი მღვმისა მის გან. რამათა არა მოკუდეს:

f.26r

(11) და წარიყვანნა აბდიმელექ კაცი: და შევიდა სახლსა მეფისასა ქუეშესა. და გამოიღო მიერ ძუელი ძონძი და ძუელი საბლები. და შთაუგდო იგი იერემიას წინაწარმეტყუელსა მღვმედ: და მოიხუნა ფარტენანი მატყლისანი: (12) და ჰრქუა მას აბდიმელექ ეთიოპელმან: დაუპყ(ა)რ ძუელი ესე ძონძი/ და ფარტენანი ესე მატყლისანი საბელთა მაგათ ღლიათა ქუეშჳ კელთა შენთასა. და ყო ეგრე იერემია: (13) და აღმოიყვანეს მღვმისა მის გან. და დაჯდა იერემია ეზოსა მას საპყრობილისასა: (14) და მიავლინა სედეკია მეფემან. და მიუწოდა მას მისა სახლად ასელისა. რომელ იყო სახლსა შინა უფლისასა. და ჰრქუა მეფემან იერემია წინაწარმეტყუელსა: სიტყუას გკითხავ მე შენ. და ნუ დაჰმალავ ჩემ გან სიტყუასა: (15) და ჰრქუა იერემია მეფისა: გითხრა თუ. არა ნუ სიკუდლით მომაკუდინო მე: და გაზრახო თუ შენ. არა ვე ისმინო ჩემი:

(16) და ეფუცა მას მეფჳ სედეკია იდუმალ. და ჰრქუა: ცხოველ არს უფალი. რომელმან შექმნა სული ესე ჩუენი. თუ მოგკლა შენ. და თუ მიგცე შენ კელთა მათ კაცთასა. რომელნი ეძიებენ სულსა შენსა: (17) და ჰრქუა მას იერემია: ესრე თქუა უფალმან ძალთამან. ღმერთმან ისრაჲლისამან. უკუეთუ განსლვით განხვდე მთავართა თანა მეფისა ბაბილოვნისათა. ცხონდეს სული შენი და ქალაქი ესე არა დაიწუას ცეცხლითა: და სცხომდე შენ და სახლი შენი: (18) უკუეთუ არა განხვდე შენ მთავართა თანა მეფისა ბაბილოვნისათა. მიეცეს ქალაქი ესე კელთა ქალდეველთასა. და დაწუან იგი ცეცხლითა. და შენ არა განერე კელთა მათთა (19) და ჰრქუა მეფემან სედეკია (იერემიას): მე სიტყუა მაქუს ჰურიითაჲ. რომელნი მიდგომილ არიან ქალდეველთა. ნუ უკუჳ მიმცენ მე კელთა მათთა. და ბაგეს მიყოფდენ მე: (20) და ჰრქუა იერემია: არა სადა მიგცენ შენ. გარნა ისმინენ სიტყუანი უფლისანი. რომელსა მე გეტყვ შენ. (და) უმჯობჳს იყოს შენდა. და

gladio, et fame, et morte; et qui exierit ad Chaldaeos, vivet, et erit anima eius inventa. (3) Etenim sic loquitur Dominus: Tradita (*lit.* traditione) tradetur civitas haec in manus exercitus regis Babylonis, et capiet eam. (4) Et dixerunt principes illi regi: Moriatur homo ille nunc, quia ille dissolvit manus hominum bellantium, qui relictī sunt in civitate, et manus omnis populi dissolvit, quia loquitur eis secundum verba eorum; nam homo hic non utiliter loquitur malum populo huic. (5) Et dixit rex Sedekia: Ecce ille in manibus vestris est. Non poterat enim rex ille in eos loqui.

(6) Et apprehenderunt Ieremiam, et proiecerunt eum in fossam illam Melk'i, filii regis, quae erat in aula illa carceris; et submiserunt eum funi in puteum illum; in puteo autem illo non erat (*lit.* stabat) aqua, sed lutum; et fuit Ieremia in luto illo. (7) Et audivit Ab(d)imelek' Aethiops, vir eunuchus — et erat ille in aula regis — quoniam proiecerunt Ieremiam in fossam; et rex ille sedebat in porta Beniamen. (8) Et egressus est ad eum Abdimelek'; et loquebatur Abdimelek' regi, et dixit *ei*: (9) Domine rex, male fecerunt viri illi omne quodcumque fecerunt *contra* Ieremiam prophetam, quia proiecerunt eum in fossam illam, et morietur ille ibi intus. Male facis; etenim ad occidendum das hominem Dei a facie famis, quia iam non est panis in civitate hac. (10) Et praecepit rex Abdimelek' Aethiopi, et dixit *ei*: Duc tecum hinc triginta viros, et reduc eum de fossa illa, ne moriatur.

(11) Et abduxit Abdimelek' viros, et ingressus est domum regis infimam, et extulit inde veteres pannos et veteres funes, et proiecit illud ad Ieremiam prophetam in fossam, et tulit floccos lanae. (12) Et dixit ei Abdimelek' Aethiops: Sume veteres hos pannos et floccos hos lanae super funes istos sub axillis manuum tuarum. Et fecit sic Ieremia. (13) Et reduxerunt *eum* de fossa illa; et sedit Ieremia in aula illa carceris. (14) Et misit Sedekia rex, et vocavit illum ad se in domum Asel, quae erat in domo Domini; et dixit rex Ieremiae prophetae: Verbum interrogo ego te, et ne abscondas a me verbum. (15) Et dixit Ieremia regi: Si narravero *tibi*, numquid non morte interficies me? et, si consilium dederō tibi, non etiam audies me.

(16) Et iuravit ei rex Sedekia clam, et dixit *ei*: Vivit Dominus, qui fecit animam hanc nostram, si occidero te et si tradidero te in manus illas hominum, qui quaerunt animam tuam. (17) Et dixit ei Ieremia: Sic dixit Dominus exercituum Deus Israël: Si exiens (*lit.* exitu) exieris ad principes regis Babylonis, vivet anima tua, et civitas haec non succendetur igni; et vives tu, et domus tua. (18) Si non exieris tu ad principes regis Babylonis, tradetur civitas haec in manus Chaldaeorum, et succendent eam igni; et tu non effugies de manibus eorum. (19) Et dixit rex Sedekia (Ieremiae): Ego rationem habeo Iudaeorum, qui accesserunt ad Chaldaeos, ne forte tradant me in manus eorum, et illudant mihi. (20) Et dixit Ieremia *ei*: Numquam tradent te; sed audi verba Domini, quae (*sing.*) ego loquor tibi, (et) melius erit tibi, et vivet anima

ცხომდეს სული შენი:

(21) და თუ არა გნებავს გამოსლვად. ესე არს სიტყუაჲ. რომელ მიჩუნა მე უფალმან: (22) და აჰა ესერა ყოველნი დედანი. რომელ დაშთომილ იყვნეს სახლსა შინა მეფისა იუდაჲსსა. განიყვანნეს მთავართა მიმართ მეფისა ბაბილოვნისათა. და იგინი იტყვან: შეგიტყუევს შენ და გერეოდეს შენ კაცი მშვიდობისა შენისანი: გძლონ შენ ძრომასა შინა ფერკისა შენისასა. და მიაქციონ შენ გან:

f.26v

(23) და ყოველნი ცოლნი შენნი/ და შვილნი შენნი განგუარნენ ქალდეველთა. და შენ ვერ განერე კელთა მათთა გან. რამეთუ კელითა მეფისა ბაბილოვნისაჲთა შეიპყრა. და ქალაქი ესე დაიწუას ცეცხლითა: (24) და ჰრქუა მას მეფემან: კაცი ნუ აგრძნობნ სიტყუათა ამათგანსა. და შენ არა მოჰკუდე: (25) და თუ ესმეს მთავართა რამეთუ გეტყოდნ შენ. და მოვიდნ შენდა. და გრქუან შენ: გვთხარ ჩუენ რასა გეტყოდა შენ მეფეც და ნუ დაჰმაღავ შენ ჩუენ გან რასა ეტყოდნ შენ მეფესა. და არა მოგკლათ შენ:

(26) და არქუ შენ მათ: ვედრებად შესრულ ვიყავ მე წინაშე მეფისა. რაჲთა არა მიმაქციოს მე მერმე სახლსა იონათანისსა მოსიკუდით ჩემდა მუნ: (27) და მოვიდეს ყოველნი მთავარნი იერემიასსა. და ჰკითხვიდეს მას. და უთხრან მათ ყოველნი ესე სიტყუანი. რომელ ამცნო მას მეფემან. და დაუდუმნეს მას. რამეთუ არა განისმა სიტყუაჲ უფლისაჲ: (28) და დაჯდა იერემია (ეზოსა მას საპყრობილისასა მი) — ეჲმადმდე დაპყრობისა იჲრუსალემისა:

39

(1) და იყო რაჲჲმს გამოიპყრა იჲრუსალეში წელსა მეცხრესა სედეკია. მეფისა იუდაჲსსა. თთუესა მეთათესა. მოვიდა ნაბუქოდნოსორ. მეფეც ბაბილოვნისაჲ. და ყოველი ძალი მისი იჲრუსალემსა ზედა. და ჰპრძოდეს მას: (2) და მეთერთმეტესა წელსა სედეკიაჲ(ს)სა. თთუესა მეოთხესა. ცხრასა თთჲსასა. შეიტეხეს ქალაქსა: (3) და შეკდეს ყოველნი მთავარნი მეფისა ბაბილოვნისანი. და დასხდეს ბჭესა მას საშუალსა. ნერგელ სარასარ სამაგად და ნაბუზარ სექქიმ ლაფსარის ნერგელ სარასარ და რაბამაქ. და ყოველნი შემდგომნი მთავარნი მეფისა ბაბილოვნ(ელ)თაჲსანი: (4) და იყო რაჲჲმს იხილნა იგინი სედეკია. მეფემან იუდაჲსმან. და ყოველთა კაცთა მპრძოლთა. ივლტოდეს. და გამოკდეს ლამეც ქალაქით გზით მტილისაჲთ სამეუფოჲთ ბჭით. რომელ იყო საშუალ ორთა ზღუდეთა. და განკდეს გზად უდაბნოსად: (5) და დევნა უყო ძალმან ქალდეველთამან უკუანა მათსა. და შეეწია სედეკიას არაბუთს შინა იერიქოჲსასა. და შეიპყრეს იგი. და მოიყვანეს წინაშე ნა/ბუქოდნოსორ. მეფისა ბაბილოვნისა. დებლათად ქუეყანასა ემათისასა და ეტყოდა მას მშჯავრ:

f.28r

(6) და მოწყვდნა მეფემან ბაბილოვნისამან ძენი სედეკიასნი დებლათას შინა წინაშე თუალთა მისთა. და ყოველნი აზნაურნი იუდაჲსნი მოწყვდნა მეფემან ბაბილოვნისამან: (7) და თუალნი სედეკიასნი აღმოჰკადნა. და შეკრა იგი ბორკილითა რეალისაჲთა. რაჲთა მიიყვანონ იგი ბაბილოვნდ: (8) და სახლნი მეფისანი და სახლები ერისაჲ მოწუეს ქალდეველთა ცეცხლითა. და ზღუდენ იჲრუსალემისაჲ დაარღუეს: (9) და სხუაჲ იგი ერი. რომელ დაშთომილ იყო ქალაქსა შინა. და მეოტნი იგი. რომელ კელთ — ესხნეს მას. (10) და ნეშტნი იგი ერისანი. რომელ განრინებულ იყვნეს. წარტყუნნა ნაბუზარდან მატაკარანმან ბაბილონდ. ხოლო ერისა მის გლაზაკნი. რომელთა არა რაჲ აქუნდა. დაუტევნა ნაბუზარდან მატაკარანმან ქუეყანასა მას იუდაჲსსა. და სცა მათ ვენაკები და სარწყული მას დღესა შინა:

(11) და ამცნო ნაბუქოდნოსორ. მეფემან ბაბილონისამან. ნაბუზარდან

tua.

(21) Et si nolueris egredi, hoc est verbum, quod ostendit mihi Dominus: (22) Et ecce omnes mulieres, quae relictæ erant in domo regis Iuda,eductæ sunt ad principes regis Babylonis, et illæ dicunt: Deceperunt te, et vincebant te viri pacifici tui (*lit. pacis tuæ*); praevallebunt tibi in lapsu pedis tui, et avertent se a te; (23) Et omnes uxores tuas et filios tuos educent tibi ad Chaldaeos, et tu non *poteris* effugere de manibus eorum, quia in manu regis Babylonis apprehendēris, et civitas hæc comburetur igni. (20) Et dixit ei rex: Ne quisquam sciat *aliquid* de verbis his, et tu non morieris. (25) Et si audierint principes quia loquebar ad te, et venerint ad te, et dixerint tibi: Narra nobis quid locutus sit tibi rex, et ne abscondas tu a nobis quid locutus sis tu regi, et non interficiemus te.

(26) Et dic tu eis: Ad implorandum ingressus eram ego coram rege, ne reduceret me rursus in domum Ionat'an, donec morerer ibi. (27) Et venerunt omnes principes ad Ieremiam, et interrogabant eum; et narravit eis omnia hæc verba, quae mandavit ei rex, et tacuerunt apud eum, quia non auditum est verbum Domini. (28) Et sedit Ieremia (in aula illa carceris) usque ad tempus captionis Hierosolymæ.

39

(1) Et factum est, cum capta esset Hierosolyma anno nono Sedekiae, regis Iuda, mense decimo, venit Nabuk'odonosor, rex Babylonis, et omnis exercitus eius, contra Hierosolymam, et bellabant adversus eam. (2) Et undecimo anno Sedekiae, mense quarto, nona mensis, irruerunt in civitatem. (3) Et ingressi sunt omnes principes regis Babylonis, et sederunt in porta illa media Nergel, Sarasar, Samagad et Nabusar, Sek'k'im, Lap'saris, Nergel, Sarasar et Rabamak' et omnes sequentes principes regis Babyloniorum. (4) Et factum est, cum vidisset eos Sedekia, rex Iuda, et omnes viri bellantes, fugiebant; et egressi sunt nocte de civitate per viam horti regalem, per portam quae erat inter duos muros, et egressi sunt ad viam deserti. (5) Et persecutus est exercitus Chaldaeorum post eos, et attigit Sedekiam in Arabut' Ierik'o; et apprehenderunt eum, et adduxerunt ante Nabuk'odonosor, regem Babylonis, in Deblat'a, in terra Emat', et dicebat ei sententiam.

(6) Et occidit rex Babylonis filios Sedekiae in Deblat'a coram oculis eius, et omnes nobiles Iuda occidit rex Babylonis. (7) Et oculos Sedekiae eruit, et vinxit eum compedibus (*sing.*) aeris, ut ducerent eum in Babylonem. (8) Et domos regis et domos populi succenderunt Chaldaei igni, et murum Hierosolymæ everterunt. (9) Et alium illum populum, qui relictus erat in civitate, et perfugas illos, qui sub manu erant ei, (10) Et reliquias illas populi, quae liberae erant, captivos abduxit Nabuzardan, magister militiae, in Babylonem; populi illius autem pauperes, qui nihil habebant, reliquit Nabuzardan, magister militiae, in terra illa Iuda; et dedit eis vineas et cisternas (*sing.*) in illa die.

(11) Et mandavit Nabuk'odonosor, rex Babylonis, Nabuzardan, magistro

მატაკარანსა იერემიას თვს. და ჰრქუა: (12) მოიყვანე იგი და ყვენ თუალნი შენნი მას ზედა. და ნუ უყოფ მას რასა ვე ბოროტსა. არამედ ვითარცა გრქუას შენ. ეგრეცა ყავ მის თვს: (13) და მიაგლინა ნაბუზარდან მატაკარა(ნ)მან და ნაბუსარ სექქიმ ლაფსარის ნერგელ სარასარ ჰრბამაქ და ყოველთა მდიდართა მეფისა ბაბილონისათა. (14) და მოუწოდეს და მოიყვანეს იერემია ეზოთ საპყრობილისათ. და მისცეს იგი გოდოლიაჲსა. ძისა აქიკამისა. ძისა საფანისა. და განიყვანეს იგი აფესდ. და დაჯდა იგი მუნ შორის ერსა: (15) და იერემიასა მიმართ იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ. ოდეს იგი შეყენებულ ღა იყო ეზოსა მას საპყრობილისასა. და ჰრქუა:

f.28v (16) მივედ და არქუ აბდიმელექს ეთიოპელსა: ესრე თქუა უფალმან ძალთამან. ღმერთმან ისრაჲლისამან: აჰა ესერა მე მომაქუს სიტყუაჲ ჩემი ქალაქსა/ამას ზედა ბოროტებად. და არა კეთილად. და იყვენ იგინი წინაშე პირსა შენსა ამას დღესა შინა. თქუა უფალმან: (17) და არა მიგცე შენ კელთა კაცთასა. რომელთა თვს გეშინის შენ პირისა გან მათისა: (18) რამეთუ განრინებით განგარინო შენ. და მახვლითა არა დაეცე შენ. და იყოს სული შენი შენდა მოპოვებულ. რამეთუ მესევდი მე. თქუა უფალმან:

40 (1) სიტყუაჲ რომელი იყო იერემიასა მიმართ უფლისა მიერ. შემდგომად ოდეს იგი წარავლინა ნაბუზარდან მატაკარანმან დებლათაჲთ. რამეთუ წარიყვანა იგი კრული კელთ_ბორკილითა შორის ყოვლისა ნატყუნავისა იჲრუსალემისაჲსა და იუდაჲსა. რომელნი წარჰყვანდეს ბაბილონდ: (2) და მოიყვანა ნაბუზარდან იერემია. და ჰრქუა მას: უფალმან ღმერთმან შენმან ბრძანა ძვრი ესე ამას ადგილსა ზედა. და ამას ქალაქსა მოავლინა: (3) და ყო უფალმან ვითარცა თქუა. რამეთუ შესცოდეს მას. და არა ისმინეთ კმისა მისისაჲ. და გეყო თქუენ (სიტყუაჲ) ესე: (4) და აწ აჰა ესერა განგკსენ შენ დღეს კელთ_ბორკილითა მაგათ გან. რომელ იყვენ კელთა შინა შენთა. და კეთილ თუ არს წინაშე შენსა მოსლვაჲ ჩემ თანა ბაბილონდ. მოვედ. და ვყვენ თუალნი ჩემნი შენ ზედა: (5) და თუ არა ჯერ გიჩს წინაშე თუალთა შენთა მოსლვად ჩემ თანა ბაბილონდ. დადეგ. და აჰა ესერა ყოველი ქუეყანაჲ წინაშე შენსა არს: სადაცა კეთილ არს. და სადაცა ჯერ არს მისლვად შენდა. მუნ მიგუალე: და ვიდრე წარსლვადმდე ჩემდა. ვიდოდე შენ და მიიქეც გოდოლიაჲსა. ძისა აქიკამისა. ძისა საფანისა. რომელ დაადგინა მეფემან ბაბილონისამან ქუეყანასა იუდაჲსსა. და დაეშვნე შენ მის თანა შორის ერსა შენსა: უკუეთუ არა ყოველი კეთილი წინაშე შენსა რომელიცნ გთნავს. მას შეუდგე. და სცა მას მატაკარანმან საგზალი და ნიჭი. და წარავლინა იგი:

f.29r (6) და მივიდა იერემია გოდოლიაჲსა. ძისა აქიკამისა. მასცჳათდ და დაჯდა მის თანა შორის ერისა მისისა. რომელ დაშთომილ იყვენს ქუეყანასა მას: (7) და ესმა ყოველთა მთავართა მის ძალისათა. რომელ იყვენს ველსა შინა. მათ და ძალსა მას მათსა. რამეთუ დაადგინა მეფემან ბაბილონისამან გოდოლია. ძჲ აქიკამისი. ქუეყანასა მას. და რამეთუ შეევედრა მამები/ და დედები (მათი) და ერი მრავალი გლაზაკთაგანნი ქუეყანისაგანნი. რომელ არა წარტყუნნა ბაბილონდ: (8) და მოვიდეს გოდოლიაჲსა მასცჳათდ ისმაელ. ძჲ ნათანისი. (და იონან. ძჲ კარიასი). და სარეა. ძჲ ნათემისი. და ძენი უფეთისნი მეთუფათიტელისანი. იგინი და კაცი მათნი: (9) და ეფუცა მათ გოდოლია. ძჲ აქიკამისი. ძისა საფანისი. და ჰრქუა: ნუ გეშინის თქუენ პირისა გან მონათა ქალდეველთასა: დაეშვნენით ქუეყანასა ამას. და უქმოდეთ მეფესა ბაბილონისასა. და უმჯობჲს იყოს თქუენდა: (10) და აჰა ესერა მე დაეჯდე მასცჳათს შინა დადგომად წინაშე პირსა

militiae, de Ieremia, et dixit *ei*: (12) Adduc eum, et pone (*lit. fac*) oculos tuos super eum, et ne facias ei quodcumque malum; sed, sicut dixerit tibi, sic quoque fac de eo. (13) Et misit Nabuzardan, magister militiae, et Nabusar, Sek'k'im, Lap'saris, Nergel, Sarasar, Hrabamak', et omnes divites regis Babylonis; (14) Et vocaverunt et adduxerunt Ieremiam de aula carceris, et traderunt eum Godoliae, filio Ak'ikam, filii Sap'an, et eduxerunt eum in Ap'es; et sedit ille ibi in medio populi. (15) Et ad Ieremiam factum est verbum Domini, cum ille clausus adhuc esset in aula illa carceris, et dixit *ei*:

(16) Vade, et dic Abdimelek' Aethiopi: Sic dixit Dominus exercituum Deus Israël: Ecce ego induco verbum meum super civitatem hanc in malum, et non in bonum; et erunt illi coram facie tua in hac die, dixit Dominus. (17) Et non dabo *te* in manus virorum, propter quos times tu a facie eorum. (18) Etenim liberans (*lit. liberatione*) liberabo te, et gladio non cades tu; et erit anima tua tibi inventa, quia confidebas mihi, dixit Dominus.

40 (1) Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino, postquam eum dimisit Nabuzardan, magister militiae, de Deblat'a, quia abduxit eum vinc-tum manicis (*sing.*) in medio omnium captivorum Hierosolymae et Iuda, quos abducebant in Babylonem. (2) Et adduxit Nabuzardan Ieremiam, et dixit *ei*: Dominus Deus tuus praecepit malum hoc super hunc locum, et in hanc civitatem misit; (3) Et fecit Dominus sicut dixit, quia peccaverunt ei, et non audistis vocem eius; et factum est vobis (verbum) hoc. (4) Et nunc ecce solvi te hodie de manicis istis, quae erant in manibus tuis; et si bonum est coram te ut venias mecum in Babylonem, veni, et ponam (*lit. faciam*) oculos meos super te; (5) Et si non rectum videtur *tibi* coram oculis tuis venire mecum in Babylonem, mane; et ecce omnis terra coram te est; et quo bonum est et quo rectum est ut abeas, illuc vade. Et, priusquam abiero ego, ibis tu; et revertere ad Godoliam, filium Ak'ikam, filii Sap'an, quem praeposuit rex Babylonis in terra Iuda, et habita tu cum eo in medio populi tui. Si non, omne bonum coram te quod-cumque placeat tibi, illud sectare. Et dedit ei magister militiae viaticum et munera (*sing.*), et dimisit eum.

(6) Et ivit Ieremia ad Godoliam, filium Ak'ikam, in Masēp'at', et sedit cum eo in medio populi sui, qui relictī erant in terra illa. (7) Et audierunt omnes principes illius exercitus qui erant in campo, ipsi et exercitus ille eorum, quod praeposuisset rex Babylonis Godoliam, filium Ak'ikam, in terra illa, et quod commendasset *ei* viros et mulieres (eorum) et turbam multam de pauperibus terrae, quos non abduxit captivos in Babylonem; (8) Et venerunt ad Godoliam in Masēp'at' Ismaēl, filius Nat'an, (et Ionan, filius Kariae), et Sarea, filius Nat'em, et filii Up'et' Met'up'at'ae, ipsi et viri eorum. (9) Et iuravit eis Godolia, filius Ak'ikam, filii Sap'an, et dixit *eis*: Nolite timere vos a facie servorum Chaldaeorum; habitate in terra hac, et laborabitis regi Babylonis, et melius erit vobis. (10) Et ecce ego sedebo in Masēp'at', ut respondeam

ქალდეველთასა. რომელნიცა მოვიდენ თქუენ ზედა. და თქუენ დაიკრიბეთ ღვნოჲ. იფქლი და ხილი. და იკრიბეთ ზეთი ჭურჭერთა თქუენთა. და დაეშენენით ქალაქთა თქუენთა. რომელ გეპყრნეს:

(11) და ყოველნი ჰურიანი. რომელნი იყვნეს ქუეყანასა მას მოაბის(ა)სა და ძეთა ამონისთა და იღუმას. და რომელნი იყვნეს ყოველსა ქუეყანასა. ესმა რამეთუ დაუტევა მეფემან ბაბილოვნისამან ნეშტი ჰურიასტანსა. და რამეთუ დაადგინა მათ ზედა გოდოლია. ძჰ აქიკამისი. ძისა საფანისი. მოიქცეს ჰურიანი ყოველთა გან აღგილთა. სადა მიმოდაბნეულ იყვნეს: (12) და მოვიდეს ქუეყანად იუდაასა გოდოლიაჲსა მასეფათდ. და შეიკრიბეს ღვნოჲ და ხილი დიდ ძალი ფრიად: (13) და იონან. ძჰ კარესი. და ყოველნი მთავარნი ძალისანი. რომელ იყვნეს ველსა ზედა. მოვიდეს გოდოლიაჲსა მასეფათად: (14) და ჰრქუეს გოდოლიას' უკუეთუ უწყებით უწყი. რამეთუ ბელია. მეფემან ძეთა ამონისთამან. მოავლინა შენდა ისმაელ. ძჰ ნათანისი. მოკლვად შენდა' და არა ჰრწმენა მათი გოდოლიას. ძესა აქიკამის(ს)ა: (15) და იონან. ძემან კარესმან. მიუგო გოდოლიას ფარულად მასეფათას შინა. და ჰრქუა' წარვიდე მე აწ. და მოგვლა ისმაელ. ძჰ ნათანისი. და ნუმცა ვინ აგრძნობს. ნუ უკუე მოსადა მე გკლას შენ. და განიბნინენ ყოველნი ესე ჰურიანი რომელნი შემოკრებულ/ არიან შენდა. და წარწყმდენ ნეშტნი იგი იუდაასნი:

f.29v

(16) და ჰრქუა გოდოლია. ძემან აქიკამისმან. იონანს. ძესა კარესსა' ნუ სადა ჰყოფ შენ სიტყუასა მაგას. რამეთუ ცილსა იტყვ შენ ისმაელის თვს:

41

(1) და იყო თთუესა მეშვდესა მოვიდა ისმაელ. ძჰ ნათანისი. ძისა ელისამაისი. ნათესავისა გან მეუფეთაჲსა. და მონანი მეფისანი და ათი კაცი მის თანა. გოდოლიაჲსა. ძისა აქიკამისა. მასეფათდ' და ჰამეს მის თანა პური მასეფათას შინა: (2) და აღდგა ისმაელ. ძჰ ნათანისი. და ათნი იგი კაცნი მისთანანი. და სცეს გოდოლიას. ძესა აქიკამის(ს)ა. ძისა საფანისა. მახვლითა. და მოკლეს იგი. რომელ დაედგინა მეფესა ბაბილოვნისასა ქუეყანასა მას ზედა: (3) და ყოველნი ჰურიანი. რომელნი იყვნეს გოდოლიაჲს თანა მასეფათას შინა. და ყოველნი ქალდეველნი. რომელ იპოვნეს მუნ (და) კაცნი (იგი) მბრძოლნი. მოწყვდნა ისმაელ: (4) და იყო მეორესა დღესა. ოდეს მოკლა ისმაელ გოდოლია. და კაცმან არა აგრძნა: (5) და მოვიდეს კაცნი სექემით და სალემით და სამარიაჲთ ოთხმეოცნი (კაცნი) წუერყვუნლნი და კუართ დაბებულნი და მგლოვარენი. და შესაწირავი და გუნდრუკი აქუნდა კელთა შინა მათთა. მიღებად სახლად უფლისა:

(6) და გამოვიდა ისმაელ. ძჰ ნათანისი. წინამიგებებად მათა მასეფათით. და ვიდოდა სლვით და ტიროდა' და იყო რაჟამს მიეახლა მათ. ჰრქუა მათ' შევედით გოდოლიაჲსა. ძისა აქიკამისა: (7) და იყო რაჟამს შევიდეს იგინი შოვა ქალაქსა. მოწყვდნა იგინი ისმაელ. და შთასთხინა იგინი ჯურღმულსა მან და კაცთა მათ მისთანათა: (8) და ათნი კაცნი იპოვნეს მუნ. და ჰრქუეს ისმაელს' ნუ და მოგუწყუდი ჩუენ. რამეთუ არიან ჩუენნი საფასენი ქრთილი და ზეთი და თაფლი' და გარე წარვდა მათ. და არა მოწყვდნა იგინი შორის ძმათა მათთა: (9) ხოლო ჯურღმული იგი. რომელსა შთააბნია ისმაელ ყოველი მძორები მათ კაცთაჲ. რომელნი მოსრნა გოდო/ლიას თანა. ჯურღმული დიდ არს. რომელ იგი ქმნა მეფემან ასა პირისა გან ბაასა. მეფისა ისრაჴლისა: ესე აღავსო ისმაელ წყლულებითა: (10) და მიაქცია ისმაელ ყოველი ერი ტყუედ. რომელ დაშთომილ იყო მასეფათას შინა. და ასულნი მეფისანი. რომელნი დაეტევნეს ნაბუზარდანს მატაკარანსა გოდოლიაჲს თანა. ძისა აქიკამისა. და აღიმსთო ისმაელ. ძემან ნათანისმან. და წარვიდა

f.30r

Chaldaeis (*lit.* ut stem coram facie Chaldaeorum), qui venient ad vos; et vos colligite vinum, triticum, et fructum, et colligite oleum in vasa vestra, et habitate in civitatibus vestris, quas tenuistis.

(11) Et omnes Iudaei, qui erant in terra illa Moab, et in filiis Amon, et in Idumaea, et qui erant in omni terra, audierunt quod reliquisset rex Babylonis reliquias in Iudaea, et quod praeposuisset super eos Godoliam, filium Ak'ikam, filii Sap'an; reversi sunt Iudaei de omnibus locis, ubi hic et illic dispersi erant; (12) Et venerunt in terram Iuda ad Godoliam in Masep'at'; et collegerunt vinum et fructum permultum nimis. (13) Et Ionan, filius Kares, et omnes principes exercitus, qui erant in campo, venerunt ad Godoliam in Masēp'at'. (14) Et dixerunt Godoliae: Numquid sciens (*lit.* scitu) scis, quod Belia, rex filiorum Amon, misit ad te Ismaël, filium Nat'an, ut interficeret te? Et non credidit eis Godolia, filius Ak'ikam. (15) Et Ionan, filius Kares, respondit Godoliae clam in Masēp'at', et dixit *ei*: Abibo ego nunc, et interficiam Ismaël, filium Nat'an, et ne quis sciat, ne forte interficiat te, et dissipentur omnes hi Iudaei, qui congregati sunt ad te; et peribunt reliquiae illae Iuda.

(16) Et dixit Godolia, filius Ak'ikam, Ionan, filio Kares: Noli umquam facere tu verbum istud, quia falsum loqueris tu de Ismaël.

41 (1) Et factum est in mense septimo, venit Ismaël, filius Nat'an, filii Elisamae, de semine regum, et servi regis, et decem viri cum eo, ad Godoliam, filium Ak'ikam, in Masep'at'; et comederunt cum eo panem in Masep'at'. (2) Et surrexit Ismaël, filius Nat'an, et decem illi viri *qui erant* cum eo, et percusserunt Godoliam, filium Ak'ikam, filii Sap'an, gladio, et interfecerunt eum, quem praeposuerat rex Babylonis super terram illam; (3) Et omnes Iudaeos, qui erant cum Godolia in Masep'at', et omnes Chaldaeos, qui reperti sunt ibi, (et) viros illos bellantes occidit Ismaël. (4) Et factum est secundo die, cum interfecisset Ismaël Godoliam, nec quisquam sensisset, (5) Et venerunt viri de Sek'em, et de Salem, et de Samaria, octoginta (viri) rasi barbā, et scissis vestimentis, et lugentes; et munera (*sing.*) et tus habebant in manibus suis, ut offerrent in domum Domini.

(6) Et egressus est Ismaël, filius Nat'an, ut occurreret eis de Masep'at', et ibat gradiens (*lit.* gressu), et plorabat. Et factum est, cum appropinquasset eis, dixit eis: Introite ad Godoliam, filium Ak'ikam. (7) Et factum est, cum ingressi essent illi in medium civitatis, occidit eos Ismaël, et proiecit eos in puteum, ipse et viri illi *qui erant* cum eo. (8) Et decem viri reperti sunt ibi, et dixerunt Ismaël: Noli adhuc occidere nos, quia sunt nostri thesauri hordeum, et oleum, et mel. Et praeteriit eos, et non occidit eos in medio fratrum eorum. (9) Puteus enim ille, in quem proiecit Ismaël omnia cadavera illorum virorum, quos interfecit cum Godolia, puteus magnus est, quem fecit rex Asa a facie Baasa, regis Israël; hunc replevit Ismaël vulneratis. (10) Et abduxit Ismaël omnem populum in captivitatem, qui relictus erat in Masep'at', et filias regis, quas dereliquerat Nabuzardan, magister militiae, cum Godolia, filio Ak'ikam;

წილ ძეთა ამონისთა:

(11) და ესმა იონანს. ძესა კარესსა. და ყოველთა მთავართა ძალისათა. რომელ იყვნეს მის თანა. ყოველი ესე ძვრი. რომელ ქმნა ისმაელ. ძემან ნათანის-
მან: (12) და შეიკრიბეს ყოველი ერი მათი. და აღმზადნეს ბრძოლად. და დევნა უყვეს ისმაელს. ძესა ნათანისსა. და პოვეს იგი წყალსა ზედა დიდსა გაბაონს შინა: (13) და იყო რაჟამს იხილა ყოველმან ერმან. რომელ წარჰყევანდა ისმაელს. იონან. ძე კარესი. და ყოველნი მთავარნი ძლიერებისანი მის თანა. (14) განიხარეს. და უკუ-მოიქცა ყოველი ერი. რომელ წარტყუნა ისმაელ მასცფათით. და მოიქცეს. და მოვიდეს იონანისა. ძისა კარესისა: (15) ზოლო ისმაელ. ძე ნათანისი. განერა რვითა კაციტა პირისა გან იონანისა. და მივიდა ძეთა ამონისთა:

(16) და უკმოიღო იონან. ძემან კარესმან. და ყოველთა მთავართა ძლიერე-
ბისათა. რომელ იყვნეს მის თანა. ნეშტი ერისაჲ მის. რომელ უკმოიქცინეს ისმა-
ელის გან. ძისა ნათანისა. შემდგომად მოკლვისა გოდოლიაჲსა. ძისა აქიკამისა.
[რომელ მის თანა მოწყდეს] ძლიერნი კაცი ბრძოლასა შინა. რომელ უკმოიქც-
ინეს გაბაონით ნეშტნი იგი და დედები და საჭურისნი: (17) და წარვიდეს და
დადგეს ქუეყანასა ბეროთქამაამისასა ბეთლემით კერძო წარსლვად და შთასლვად
ეგვპტედ (18) პირისა გან ქალდეველთაჲსა. რამეთუ შეიშინეს პირისა გან მათისა.
რამეთუ მოკლა ისმაელ გოდოლია. ძე აქიკამისი. რომელ დაადგინა მეფემან
ბაბილოენისამან/ ქუეყანასა მას: f.3ov

42

(1) და მივიდეს ყოველნი მთავარნი ძლიერებისანი. იონან. ძე კარესი და
იეზორია. ძე ანანიაჲსი. და აზარია ძე იოსტისი. და ყოველი ერი კნინითგან მი-
დიდამდე. (2) და ჰრქუეს იერემიას წინაწარმეტყუელსა. შეგივრდინ წყალობაჲ
ჩუენი წინაშე პირსა შენსა. და ილოცე ჩუენ თვს უფლისა მიმართ ღმრთისა შენისა
ნეშტთა ამათ თვს. რამეთუ დავშით მცირედნი მრავალთა გან. ვითარცა ეგე
თუალნი შენნი გუხედდენ ჩუენ: (3) და გვთხარნ ჩუენ უფალმან ღმერთმან შენმან
გზაჲ. რომელსა ვიდოდით. და სიტყუაჲ. რომელ ვყოთ: (4) და ჰრქუა მათ
იერემია წინაწარმეტყუელმან. მესმა აჲა ესერა მე ვილოცო უფლისა მიმართ ღმრ-
თისა ჩემისა მსგავსად სიტყუათა თქუენთა. და იყოს. სიტყუაჲ. რომელ მრქუას მე
უფალმან. გითხრა თქუენ. და არა დავმალო თქუენ გან სიტყუაჲ: (5) და ჰრქუეს
მთავართა მათ იერემიას. იყავნ უფალი ჩუენ შორის მოწამს მართალ და სარწ-
მუნო. რამეთუ ყოვლითა სიტყუათა. რომლითა მოგავლინოს შენ უფალმან ღმერ-
თმან შენმან ჩუენდა. ეგრეცა ვყოთ:

(6) გინა თუ კეთილად გინა თუ ბოროტად. კმაჲ უფლისა ღმრთისა ჩუენისაჲ.
რომლისა მიგავლინებთ შენ მისსა. ვისმინოთ. რაჲთა უმჯობეს იყოს ჩუენდა.
რამეთუ ვისმინოთ კმისა უფლისა ღმრთისა ჩუენისა: (7) და იყო შემდგომად
ათისა დღისა. იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ იერემიასა მიმართ: (8) და მოუწოდა იერ-
ემია იონანს. ძესა კარესსა. და მთავართა მათ ძლიერებისათა. რომელ იყვნეს მის
თანა. და ყოველსა ერსა კნინითგან მიდიდამდე. (9) და ჰრქუა მათ. ესრე
თქუა უფალმან. ღმერთმან ისრაელისამან: (10) რომელსა იგი მიმავლინეთ მე.
დათხევად წყალობისა თქუენისა წინაშე მისსა. უკუეთუ დასხდომით დასხდეთ
ქუეყანასა ამას. აღაშენენ თქუენ. და არა დაგარღვნენ. და გნერგნენ თქუენ. და
არა აღგვხურნენ. რამეთუ დაცხრომილ ვარ ბოროტებისა გან. რომელ ვთქუ ყოფად
თქუენდა:

(11) ნუ გეშინის პირისა გან მეფისა ბაბილოენისაჲსა. რომლისა გან თქუენ
გეშინის პირისა გან მისისა ნუ გეშინინ. თქუა უფალმან./ რამეთუ მე თქუენ
f.31r

et mane surrexit Ismaël, filius Nat'an, et abiit *transiens* ad filios Amon.

(11) Et audivit Ionan, filius Kares, et omnes principes exercitus, qui erant cum eo, omne hoc malum, quod fecit Ismaël, filius Nat'an. (12) Et congregaverunt omnem exercitum suum, et paraverunt se ut bellarent; et persecuti sunt Ismaël, filium Nat'an, et invenerunt eum ad (*lit. super*) aquam magnam in Gabaon. (13) Et factum est, cum vidisset omnis populus, quem abducebat Ismaël, Ionan, filium Kares, et omnes principes virium cum eo, (14) Gavisii sunt. Et reversus est omnis populus quem captivum abduxit Ismaël de Masēp'at'; et reversi sunt, et venerunt ad Ionan, filium Kares. (15) Ismaël autem, filius Nat'an, effugit cum octo viris a facie Ionan, et abiit *ad* filios Amon.

(16) Et recepit Ionan, filius Kares, et omnes principes virium qui erant cum eo, reliquias populi illius, quae reversae sunt ab Ismaël, filio Nat'an, post interfectionem Godoliae, filii Ak'ikam, fortes viros in proelio, qui reversi sunt de Gabaon, reliquias illas, et mulieres, et eunuchos. (17) Et abierunt, et steterunt in terra Berot'k'amaam, ad Bet'lem versus, ut abirent et descenderent in Aegyptum (18) A facie Chaldaeorum. Timuerunt enim a facie eorum, quia interfecerat Ismaël Godoliam, filium Ak'ikam, quem praeposuit rex Babylonis in terra illa.

42

(1) Et ierunt omnes principes virium Ionan, filius Kares, et Iezoria, filius Ananiae, et Azaria, filius Ioses, et omnis populus a parvo usque ad magnum; (2) Et dixerunt Ieremiae prophetae: Cadat misericordia nostra in conspectu tuo; et ora pro nobis ad Dominum Deum tuum pro reliquiis his, quia remansimus pauci de multis, sicut oculi tui vident nos; (3) Et narret nobis Dominus Deus tuus viam in qua ambulemus et verbum quod faciamus. (4) Et dixit eis Ieremia propheta: Audivi; ecce ego orabo ad Dominum Deum meum secundum verba vestra; et erit, verbum quod dixerit mihi Dominus narrabo vobis, et non abscondam a vobis verbum. (5) Et dixerunt principes illi Ieremiae: Sit Dominus inter nos testis iustus et fidelis, quod iuxta omne verbum, in quo miserit te Dominus Deus tuus ad nos, sic quoque faciemus;

(6) Sive in bonum, sive in malum, vocem Domini Dei nostri, ad quem mitimus te ad eum, audiemus, ut melius sit nobis, quia audiemus vocem Domini Dei nostri. (7) Et fuit post decem dies, factum est verbum Domini ad Ieremiam. (8) Et vocavit Ieremia Ionan, filium Kares, et principes illos virium qui erant cum eo, et omnem populum a parvo usque ad magnum; (9) Et dixit eis: Sic dixit Dominus Deus Israël, (10) Ad quem misistis me, ut profunderem misericordiam vestram in conspectu eius: Si sedentes sederitis in terra hac, aedificabo vos, et non destruiam *vos*, et plantabo vos, et non evellam *vos*, quia cessavi a malitia, quam dixi *me* facturum esse vobis.

(11) Nolite timere a facie regis Babylonis, quem (*lit. propter* quem) vos timetis; a facie eius nolite timere, dixit Dominus, quia ego vobiscum sum, ut

თანა ვარ. განრინებად თქუენდა. და კსნად თქუენდა კელისა გან მისისა: (12) და გცე თქუენ წყალობაჲ. და შეგიწყალნე თქუენ. და მიგაქცინე თქუენ ქუეყანად თქუენდა: (13) და თუ სთქუათ თქუენ. ვითარმედ არა დავსხდეთ ჩუენ ქუეყანასა ამას. და არა ვისმინოთ კმაჲ უფლისა ღმრთისა ჩუენისაჲ. და სთქუათ არა: (14) არამედ ქუეყანად ეგვბტედ შევიდეთ. და არღარა ვიხილოთ ბრძოლაჲ. და კმაჲ ნესტვსაჲ არა გუესმეს. და პურიტა არა გუმშიოდის. და მუნ დავეშვნეთ: (15) ამის თჳს ისმინენით სიტყუანი უფლისანი. ნეშტთა ჰურიასტანისათა: ესრეთ იტყვს უფალი: უკუეთუ თქუენ მიიქცინეთ პირნი თქუენნი ეგვბტედ კერძო. და შეხვდეთ დაშენებად მუნ:

(16) და იყოს მახვლი იგი. რომლისა თჳს გეშინის თქუენ პირისა გან მისისა. გპოვნეს თქუენ ეგვბტეს შინა. და სიყმილმან. რომლისა თჳს სიტყუაჲ აღვითქუამს თქუენ სი(ვ)ლტოლად პირისა გან მისისა. გეწიოს თქუენ ეგვბტეს შინა. და მუნ მოსწყდეთ თქუენ: (17) და იყვნენ ყოველნი იგი კაცნი. რომელთა დასხნეს პირნი მათნი შესღვად ეგვბტედ და დაშვნებად მუნ. მოაკლდენ მახვლითა. სიყმილითა და სიკუდილითა: და არღარა ვინ იყოს მათი რომელი განერეს ძვრთა გან. რომელ მე მოგავლინო მათ ზედა: (18) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ ღმერთი ისრაჲლისაჲ: ვითარცა დავაწთვე რისხვაჲ ჩემი და გულისწყრომაჲ ჩემი მკვდრთა ზედა ისრაჲლემისათა. ეგრე დაგწუთეს გულისწყრომაჲ ჩემი თქუენ ზედა. რომელნი შეხუალთ ეგვბტედ: და იყვნეთ უგზო და საწუნელ და საწყეველ და საყუედრელ. და არღარა იხილოთ მერმე ადგილი ესე: (19) ესრე თქუა უფალმან ნეშტთა ზედა იუდაასთა. ნუ შეხუალთ ეგვბტედ: აწ უწყებით უწყოდეთ. რამეთუ მე გიწამებ თქუენ ღღეს. (20) რამეთუ ძვრი ჰქმნეთ თავთა თქუენთა ზედა. და ინანდეთ. რამეთუ თქუენ მიმავლინეთ მე უფლისა ღმრთისა ჩუენისა. და სთქუთ: ილოცე ჩუენ თჳს უფლისა მიმართ ღმრთისა ჩუენისა. და ყოველი რაჲცა გრქუას შენ უფალმან ღმერთმან. ეგრეცა გვთხარ ჩუენ. და ვყოთ: და გითხარ თქუენ.

f.31v

(21) და არა ისმინეთ კმისა უფლისა ღმრთისა თქუენისაჲ ყოველისა სიტყვსა თჳს. რომლისა თჳს მომავლინა მე თქუენდა: (22) და აწ უწყებულ იყვნენით. რამეთუ მახვლითა და სიყმილითა და სიკუდილითა მოაკლდეთ ადგილსა მას. რომელსა თქუენ ჰზრახავთ მისღვად და დამკვდრებად მუნ:

43

(1) და იყო რაჲმს დააცადა იერემია სიტყუად ყოველისა მიმართ ერისა ყოველთა სიტყუათა უფლისა ღმრთისა მათისათა. რომელ მოავლინა უფალმან ღმერთმან მათა ყოველისა ამის თჳს სიტყვსა. (2) და თქუა აზარია. ძემან იოსესმან. და იონან. ძემან კარესმან. და ყოველთა კაცთა ამპარტაევანთა. რომელთა ჰრქუეს იერემიას: ევედრე ჩუენ თჳს უფალსა. მიუგეს იერემიას და ჰრქუეს: ცილსა იტყვ შენ. არა მოგავლინა შენ უფალმან ღმერთმან ჩუენმან ჩუენდა. და გრქუა შენ. ვითარმედ ნუ შეხუალთ ეგვბტედ დაშვნებად მუნ. (3) არამედ ბარუქ. ძჳ ნერისი. განგარისხებს შენ ჩუენდა მომართ. რაჲთა მიგუტნე ჩუენ კელთა ქალდეველთასა. მოკლვად ჩუენდა და წარწყმედად ჩუენდა ბაბილონს: (4) და არა ერჩდა იონან. ძჳ კარესი. და ყოველნი მთავარნი ძლიერებისანი და ყოველი ერი კმასა უფლისასა დაშვნებად ქუეყანასა იუდაასსა: (5) და წარტყუენნა იონან. ძემან კარესმან. და ყოველთა მთავართა ძლიერებისათა ყოველნი ნეშტნი იუდაასნი. რომელნი მოქცეულ იყვნეს ყოველთა გან ნათესავთა. სადა იგი განბნეულ იყვნეს მუნ. დაშვნებად ქუეყანასა იუდაასსა.

(6) მამები და ღედები და ყრმები და ერი და ასულნი მეფისანი. და კაცები

liberem vos et ut salvem vos de manu eius. (12) Et dabo vobis misericordiam, et miserebor vestri et reducam vos in terram vestram. (13) Et si dixeritis vos: Quoniam non sedebimus nos in terra hac, et non audiemus vocem Domini Dei nostri, et dixeritis: Nequaquam, (14) Sed terram Aegypti ingrediemur, et iam non videbimus bellum, et vocem tubae non audiemus, et in pane non esurimus, et ibi habitabimus, (15) Propter hoc audite verba Domini, reliquiae Iudaeae: Sic loquitur Dominus: Si vos converteritis facies vestras ad Aegyptum versus et ingressi eritis, ut habitetis ibi,

(16) Et erit, gladius ille, propter quem timetis vos a facie eius, inveniet vos in Aegypto, ~~et~~ fames, de qua rationem habuistis vos, ut fugeretis a facie eius, attinget vos in Aegypto, et ibi peribitis vos. (17) Et erunt, omnes illi homines qui posuerunt facies suas, ut ingrederentur Aegyptum et ut habitarent ibi, deficient in gladio, in fame et in morte; et iam nemo erit *ex* eis qui effugiat a malis, quae ego mittam super eos. (18) Etenim sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Sicut instillavi iram meam et furorem meum super habitatores Hierosolymae, sic stillabit furor meus super vos, qui ingredimini Aegyptum, et eritis *in* invium, et *in* despectum, et *in* maledictum, et *in* opprobrium, et iam non videbitis ultra locum hunc. (19) Sic dixit Dominus super reliquias Iuda: Nolite ingredi Aegyptum. Nunc scientes (*lit.* scitu) scietis quia ego obtestor vos hodie, (20) Quia malum facietis vobismetipsis, et paenitebit vos; etenim vos misistis me ad Dominum Deum nostrum, et dixistis: Ora pro nobis ad Dominum Deum nostrum; et, omne quodcumque dixerit tibi Dominus Deus, sic quoque narra nobis, et faciemus. Et narravi vobis,

(21) Et non audistis vocem Domini Dei vestri propter omne verbum, propter quod misit me ad vos. (22) Et nunc scitote quia in gladio, et in fame, et in morte, deficientis in loco illo, in quem vos cogitatis ire et habitare ibi.

43

(1) Et fuit, cum cessasset Ieremia loqui ad omnem populum omnia verba Domini Dei eorum, quem misit Dominus Deus ad eos propter omnia haec verba (*sing.*), (2) Et dixit Azaria, filius Ioses, et Ionan, filius Kares, et omnes viri superbi, qui dixerunt Ieremiae: Implora pro nobis Dominum, responderunt Ieremiae, et dixerunt *ei*: Falsum loqueris tu; non misit te Dominus Deus noster ad nos, et *non* dixit tibi: Quoniam nolite ingredi Aegyptum ut habitetis ibi; (3) Sed Baruk', filius Neri, irritat te adversum nos, ut tradas nos in manus Chaldaeorum, ut interficias nos et ut perdas nos in Babylone. (4) Et non oboedivit Ionan, filius Kares, et omnes principes virium et omnis populus, voci Domini, ut habitarent in terra Iuda. (5) Et captivos abduxit Ionan, filius Kares, et omnes principes virium omnes residuos Iuda, qui reversi erant de omnibus gentibus, quo dispersi erant ibi, ut habitarent in terra Iuda,

(6) Viros, et mulieres, et parvulos, et turbam, et filias regis, et homines illos,

იგი, რომელ დაუტევა ნაბუზარდან მატაკარანმან გოდოლია(ა)ს თანა. ძისა აქიკამისა, ძისა საფანისა. და იერემია წინაწარმეტყუელი. და ბარქე. ძს ნერისი: (7) და შევიდეს ეგვპტედ. რამეთუ არა ისმინეს კმა უფლისაჲ. და მივიდეს ვიდრე ტაფნადმდე: (8) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ იერემიას(ა) მიმართ ტაფნას შინა. და ჰრქუა: (9) მოიხუენ შენ ქვანი დიდნი. და დამალენ იგინი სამალველსა ალიზსა შინა წინაშე კართა სახლისა/ ფარაოჲსა. წინაშე თუალთა ძეთა იუდაჲსთა: (10) და არქუ მათ ესრე თქუა უფალმან ძალთამან. ღმერთმან ისრაჲლისამან აჰა ესერა მე მოვაგლინო და მოვიყვანო ნაბუქოდნოსორო. მეფე ბაბილოენისაჲ. მონაჲ ჩემი. და დაიდგას საყდარი მისი ზედა ქვათა მაგათ. რომელ დაჰმალენ. და დადგას საჭურველი მისი მაგათ ზედა. და აღიღოს საჭურველი მაგათ გან:

(11) და შემოვიდეს და მოსრას ქუეყანაჲ ეგვპტისაჲ. რომელნი სიკუდილად სიკუდილსა. და რომელნი ტყუეობად ტყუეობასა. და რომელნი (მახვლად) მახვლსა. და აღუდგას ცეცხლი სახლებსა ღმერთთა ეგვპტელთასა: (12) და მოწუნეს იგინი. და წარტყუნეს იგინი. და განტისნოს ქუეყანაჲ ეგვპტისაჲ. ვითარცა განტისნის მწყემსმან სამოსელი თვსი. და განვიდის მშვდობით: (13) და შემუსრნეს სუეტნი მზის ქალაქისანი. რომელ არიან ენონს. და სახლნი ღმერთთა მათთანი დაწუნეს ცეცხლითა:

44 (1) სიტყუაჲ რომელი იყო იერემიასა მიმართ უფლისა მიერ ყოველთა ზედა ჰურიათა. რომელნი დამკვდრებულ იყვნეს ეგვპტეს შინა. და რომელნი სხდეს ტაფნას და მაგდალონს და მემფეს და ქუეყანასა პათურესსა. და ჰრქუა: (2) ესრე თქუა უფალმან ძალთამან. ღმერთმან ისრაჲლისამან თქუენ იხილეთ ყოველი იგი ძვრი. რომელ მოვაგლინე ისრაჲსალემსა ზედა და ქალაქთა ზედა იუდაჲსთა. და აჰა არიან იგინი ოკერ დღეს მკვდრთა გან (3) პირისა გან უკეთურებისა მათისა. რომლითა განმამწარეს მე მივიდეს კუმევედ და მსახურებად ღმერთთა უცხოთა. რომელნი არა იცოდეს მათ და მამათა მათთა: (4) და მივაგლინენ თქუენდა მონანი ჩემნი წინაწარმეტყუელნი აღვიმსობდ და მივაგლინებდ. და გეტყოდე. ვითარმედ ნუ იქმთ საქმესა ამის ბილწებისასა. რომელ მოვიძულე (5) და არა ისმინეს ჩემი. და არა მოყვეს ყური მათი. მოქცევედ უკეთურებისა გან მათისა. რაჲთამცა არა უკუმევედეს ღმერთთა უცხოთა:

f.32v (6) და და/სწუთა რისხვაჲ ჩემი და გულის წყრომაჲ ჩემი. და აღეგზნა ცეცხლი ბჰეთა იუდაჲსთა და გარემო ისრაჲსალემსა და იქმნეს იგინი აღსაო-
არებელად და უგზოდ. ვითარცა არს ესერა დღეს: (7) და ესე თქუა უფალმან საბაოთ. ღმერთმან ისრაჲლისამან რად იქმთ თქუენ ძვრთა დიდდიდთა სულთა თქუენთა თვს მოსრვად მამათა თქუენთა და დედათა თქუენთა. ჩჩვლთა და მწოართა შორის იუდაჲსა. რაჲთა არღარა დაშთეს თქუენგანი არა ვინ (8) განმწარებად ჩემდა საქმითა კელთა თქუენთაჲთა. კუმევედ ღმერთთა უცხოთა ქუეყანასა ეგვპტისასა. სადა იგი შეხუედით მწირობად მუნ. რაჲთა მოისპნეთ და რაჲთა იქმნეთ საწყეველად და საყუედრელად ყოველთა შორის ნათესავთა ქუეყანისათა: (9) ნუ დაივიწყებთ თქუენ ძვრსა მამათა თქუენთასა. და ძვრთა თქუენთა და ძვრთა მეფეთა იუდაჲსთასა. და ძვრთა ცოლთა თქუენთასა. რომელ ქმნეს ქუეყანასა იუდაჲსსა და გარემო ისრაჲსალემსა: (10) და არა დასცხრეს მოაქაღლედმდე. და არა შეიშინეს. და არცა ერჩდეს შჯულსა ჩემსა. და არა შეუდგეს კუალსა ბრძანებათა ჩემთასა. რომელ მივეც წინაშე პირსა მამათა მათთასა და წინაშე პირსა მათსა:

(11) ამის თვს ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ. ღმერთი ისრაჲლისაჲ აჰა ესერა

quos reliquerat Nabuzardan, magister militiae, cum Godolia, filio Ak'ikam, filii Sap'an, et Ieremiam prophetam, et Baruk', filium Neri; (7) Et ingressi sunt Aegyptum, quia non audierunt vocem Domini; et ierunt usque ad Tap'nam. (8) Et factum est verbum Domini ad Ieremiam in Tap'na, et dixit *ei*: (9) Sume tu lapides grandes, et absconde eos in latibulo, in lateribus (*sing.*) prothyri domus P'araonis, coram oculis filiorum Iuda; (10) Et dic eis: Sic dixit Dominus exercituum Deus Israël: Ecce ego mittam, et adducam Nabuk'odonosor, regem Babylonis, servum meum; et statuethronum suum super lapides istos, quos abscondisti; et ponet arma (*sing.*) sua super istos, et tollet arma de istis.

(11) Et ingredietur, et percutiet terram Aegypti: quos in mortem morti, et quos in captivitatem captivitati, et quos in gladium (gladio); et supponet ignem domibus deorum Aegyptiorum. (12) Et comburet eas, et abducet eos in captivitatem, et induet terram Aegypti, sicut induit pastor pallium suum, et abit in pace. (13) Et conteret columnas Solis civitatis, quae sunt in Enon, et domos deorum eorum comburet igni.

44

(1) Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino super omnes Iudaeos, qui habitabant in Aegypto, et qui sedebant in Tap'na, et in Magdalene, et in Memp'e, et in terra Pat'ures; et dixit *ei*: (2) Sic dixit Dominus exercituum Deus Israël: Vos vidistis omne illud malum, quod misi super Hierosolymam et super civitates Iuda; et ecce sunt illae desertae hodie, absque habitatoribus, (3) A facie malitiae eorum, qua exacerbaverunt me; ierunt, ut turificarent et ut servirent diis alienis, quos nesciebant illi et patres eorum. (4) Et misi ad vos servos meos prophetas: mane surgebam, et mittebam, et dicebam: Quoniam nolite facere opus huius impuritatis, quam odi. (5) Et non audierunt me, et non praebuerunt aurem suam, ut converterentur a malitia sua, ut non turificarent diis alienis.

(6) Et stillavit ira mea et furor meus, et succensus est ignis in portis Iuda et circa Hierosolymam; et factae sunt illae in vastationem et in invium, sicut est ecce hodie. (7) Et hoc dixit Dominus Sabaot' Deus Israël: Quare facitis vos mala permagna contra animas vestras, ut interficiantur viri vestri, et mulieres vestrae, parvuli et lactentes in medio Iuda, ut iam non relinquatur e vobis quisquam, (8) Ut exacerbetis me in opere manuum vestrarum, ut turificetis diis alienis in terra Aegypti, quo ingressi estis ad peregrinandum ibi, ut dispereatis et ut fiatis in maledictionem et in opprobrium inter omnes gentes terrae? (9) Nolite oblivisci vos malum patrum vestrorum, et mala vestra, et mala regum Iuda, et mala uxorum vestrarum, quae fecerunt in terra Iuda et circa Hierosolymam. (10) Et non cessaverunt usque ad hanc diem; et non timuerunt, et neque oboedierunt legi meae, et non secuti sunt post praecepta mea, quae dedi coram facie patrum eorum et coram facie eorum.

(11) Propter hoc sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Ecce ego

მე დაგამტკიცო პირი ჩემი თქუენ ზედა ბოროტებად. (12) რაათა აღვკოცო ყოველი იუდაა. და წარიყვანნენ ყოველნი ნეშტნი იუდაასნი. რომელ განიზრახეს შესვლაჲ ქუეყანასა ეგვპტის(ა)სა მწირობად მუნ. რაათა წარწყმდენ ნეშტნი იუდაასნი. რომელ არიან ეგვპტეს შინა და დაეცნენ მახვლითა და სიყმილითა და მოაკლდენ კინითგან მიდრეკილად. მახვლითა და სიყმილითა მოსწყდენ დე იყვენ იგინი საფიცებელად და წარსაწყმედელად და საწყევლად და საყუედრელად: (13) და აღხილვა ვყო მათ ზედა. რომელნი სხენან ეგვპტეს. ვითარცა აღხილვა ვყავ იზრუსალემსა ზედა. მახვლითა. სიყმილითა და სიკუდილითა: (14) და არა იყოს მათი განრინებულ. არცა/ დაშთომილ არა ვინ ნეშტთა მათ იუდაასთაჲ. რომელნი მოვიდეს მწირობად ქუეყანასა ეგვპტისასა. რაათამცა მიიქცეს ქუეყანად იუდაასა. რომელსა ზედა იგინი გიცნობენ სულითა მათითა მიქცევად მუნ გარნა ოტებულნი: (15) და მიუგეს იერემიას ყოველთა კაცთა. რომელთა უწყოდეს რამეთუ უკუმევენ დედანი მათნი ღმერთთა უცხოთა. და ყოველმან დედებმან. რომელ დგა მუნ კრებული დიდი. და ყოველმან ერმან. რომელნი სხდეს ქუეყანასა ეგვპტისასა ქუეყანასა პათურესსა. და ჰრქუეს:

(16) სიტყუაჲ ეგე. რომელ სთქუ ჩუენდამო სახელითა უფლისათა. არა ვისმინოთ შენი (17) არამედ ყოფით ვყოთ ყოველი სიტყუაჲ. რომელი გამოკდეს პირით ჩუენით. კუმევად დედოფალსა ცისასა და ზორვად მისა საზორველი. ვითარცა ვყავთ ჩუენ და მამათა ჩუენთა. და მთავართა ჩუენთა (და მეფეთა ჩუენთა) ქალაქთა შინა იუდაასთა და გარემოსავალთა იზრუსალემისათა. და განვქელით პური. და ვიქმნენით ტკბილ. და ძვრი არა ვიხილეთ: (18) და ვითარცა მოვაკლდეთ კუმევად დედოფალსა ცისასა. და ზორვად მისა საზორველი. ნაკლულევან ვიქმნენით ჩუენ ყოველნი. და მახვლითა და სიყმილითა მოვაკლდით: (19) და დედებმან მან თქუა რამეთუ უკუმევდით ჩუენ დედოფალსა ცისასა. და უზორავთ მას საზორავსა. თვნიერად ნუ ქმართა ჩუენთა უქმ(ე)ნით მას მსუნანნი და უგებდით საგებელსა: (20) და ჰრქუა იერემია ყოველსა ერსა ძლიერსა. დედებსა. და ყოველსა ერსა. რომელთა მოუგეს მას სიტყუაჲ ესე. და ჰრქუა:

(21) არა კუმევისა გან. რომელსა უკუმევდით ქალაქთა შინა იუდაასთა და გზათა იზრუსალემისათა თქუენ და მამანი თქუენნი და მეფენი თქუენნი და მთავარნი თქუენნი და ერი ქუეყანისაჲ. მოიკსენა უფალმან. და განიზრახა გულსა თვსსა: (22) და არღარა უძლებდა მერმე თავსდებად უფალი უკეთურებისა გან სლვათა თქუენთაჲსა. და საძაგელებათა გან თქუენთა. რომელ ჰქმ(ნ)ენით და იქმნა ქუეყანაჲ თქუენი ოკერ და უგზო. და საწყეველ არა ყოფისა გან მკვდრთაჲსა. ვითარცა ესე ღღეს: (23) პირისა გან რომელთა უკუმევდით და რომელ შესცოდეთ უფალსა. და არა ისმინეთ კმაჲ უფლისაჲ. და შჯულსა/ მისსა და წამებათა მისთა და ბრძანებათა მისთა არა ზედოდეთ: და გპოვნა თქუენ ძვრმან ვითარცა ესე ღღეს: (24) და ჰრქუა იერემია ყოველსა ერსა და დედებსა ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ. ყოველთა ჰურიათა. რომელნი ხარო ქუეყანასა ეგვპტისასა (25) ესრე იტყვს უფალი ძალითაჲ. ღმერთი ისრაჰლისაჲ თქუენ და დედათა თქუენთა სთქუთ პირითა თქუენითა (და კელითა თქუენითა და სთქუთ) ვითარმედ ყოფით ვყოთ აღსაარებაჲ ჩუენი. რომელ აღუთქუთ კუმევად დედოფალსა ცისასა. და ზორვად მას საზორველი და დაადგერით აღსაარებათა თქუენთა. და ყოფით ყვენ(ი)თ აღთქუმანი თქუენნი:

(26) ამის თვს ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ. ყოველთა ჰურიათა. რომელნი ჰსხდეთ ქუეყანასა ეგვპტისასა აჰა ესერა ვფუცე სახელსა ჩემსა დიდსა. თქუა

firmabo faciem meam super vos in malum, (12) Ut disperdam omnem Iuda, et abducentur omnes reliquiae Iuda, quae cogitaverunt ingredi terram Aegypti ad peregrinandum ibi, ut pereant reliquiae Iuda quae sunt in Aegypto, et cadant in gladio et in fame, et deficiant a parvo usque ad magnum; in gladio et in fame peribunt, et erunt illae in execrationem, et in perditionem, et in maledictionem, et in opprobrium. (13) Et visitationem faciam super eos qui sedent in Aegypto, sicut visitationem feci super Hierosolimam, in gladio, in fame, et in morte. (14) Et non erit *ex* eis qui liberetur, neque remanebit quisquam de reliquiis illis Iuda, quae venerunt ut peregrinarentur in terra Aegypti, ut revertantur in terram Iuda, ad quam illi cogitant in anima sua reverti illuc, nisi fugitivi. (15) Et responderunt Ieremiae omnes viri, qui sciebant quod turificarent mulieres eorum diis alienis, et omnes mulieres, *quarum* stabat ibi multitudo magna, et omnis populus, qui sedebant in terra Aegypti in terra Pat'ures, et dixerunt *ei*:

(16) Verbum istud, quod dixisti ad nos in nomine Domini, non audiemus te; (17) Sed facientes (*lit. factu*) faciemus omne verbum, quod egredietur de ore nostro, ut turificemus reginae caeli, et ut sacrificemus ei sacrificium, sicut fecimus nos, et patres nostri, et principes nostri, (et reges nostri), in civitatibus Iuda et in exitibus Hierosolymae; et saturati sumus pane, et facti sumus dulces (*sic*), et malum non vidimus. (18) Et, cum cessaverimus turificare reginae caeli et sacrificare ei sacrificium, indignimus nos omnes, et in gladio et in fame defecimus. (19) Et mulieres illae dixerunt: Quia turificabamus nos reginae caeli, et sacrificamus ei sacrificium, numquid sine viris nostris fecimus ei placentas, et offerebamus oblationem? (20) Et dixit Ieremia omni populo potenti, mulieribus et omni populo, qui responderunt ei verbum hoc, et dixit *eis*:

(21) Nonne de turificatione, quam turificabatis in civitatibus Iuda et *in* viis Hierosolymae, vos, et patres vestri, et reges vestri, et principes vestri, et populus terrae, recordatus est Dominus, et cogitavit in corde suo? (22) Et iam non poterat ultra portare Dominus propter malitiam gressuum vestrorum et propter abominationes vestras, quas fecistis; et facta est terra vestra deserta et invia et maledicta, eo quod non sint habitatores, sicut hoc hodie. (23) Propterea quod turificabatis et quod peccavistis Domino, et non audistis vocem Domini, et in lege eius, et in testimoniis eius, et in praeceptis eius non ambulabatis, et invenit vos malum, sicut hoc hodie. (24) Et dixit Ieremia omni populo et mulieribus: Audite verbum Domini, omnes Iudaei, qui estis in terra Aegypti: (25) Sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Vos, et mulieres vestrae, locuti estis ore vestro (et manu vestra, et dixistis): Quoniam facientes (*lit. factu*) faciemus professionem nostram quam promisimus, ut turificemus reginae caeli et sacrificemus ei sacrificium; et mansistis in professionibus vestris, et facientes (*lit. factu*) fecistis promissiones vestras.

(26) Propter hoc audite verbum Domini, omnes Iudaei, qui sedebitis in terra Aegypti: Ecce iuravi in nomine meo magno, dixit Dominus Deus, si erit

უფალმან ღმერთმან. უკუეთუ იყოს მერმე სახელი ჩემი თქუმულ პირითა ყოველთა ჰურიათაათა. და თქუან ვითარმედ ცხოველ არს უფალი ღმერთი ყოველსა ქუეყანასა ეგვპტისასა: (27) რამეთუ აჰა ესერა განვიღვძე მათ ზედა ბოროტებად მათა და არა კეთილობად. და მოაკლდეს ყოველი იუდაა. რომელნი დამკვდრებულ არიან ქუეყანასა ეგვპტისასა მახვლითა და სიყმილითა. ვიდრე არა მოაკლდენ: (28) და განრინებულნი მახვლისა გან მიიქცენ ქუეყანით ეგვპტით ქუეყანად იუდაასა მცირედნი რიცხვთ. და გულისცმა-ყონ ყოველთა ნეშტთა იუდაასთა. რომელნი მსხმე არიან ქუეყანასა ეგვპტისასა სიტყუაჲ. ვისი ძი დაადგრეს. ჩემი ანუ მათი: (29) და ესე იყავნ თქუენდა სასწაულ. თქუა უფალმან. რამეთუ მე აღზილვაჲ ვყო თქუენი ამას ადგილსა ბოროტებთა. რაათა სცნათ. რამეთუ დამტკიცებით დამტკიცენ სიტყუანი ჩემნი თქუენ ზედა ბოროტებად: (30) ესრე თქუა უფალმან: აჰა ესერა მე მივსცე ფარაო მეფე კელთა მტერთა მისთასა. და (კელთა) მეძიებელთა სულისა მისისათა. ვითარცა მივეც მეფე იუდაასი კელთა ნაბუქოდონოსორ. მეფისა ბაბილონისა. მტერისა მისისათა. და მეძიებელ(ი)სა სულისა მისისასა:“

45 (1) სიტყუაჲ. რომელ ჰრქუა იერემია წინაწარმეტყუელმან ბარუქს. ძესა f.34r ნერისსა. რაჟამს დაწერნა სიტყუანი ესე წიგნსა/ პირისა გან იერემიასისა წელსა მეოთხესა იოაკიმისსა. ძისა იოსიასა. მეფისა იუდაასა: (2) ესრე თქუა უფალმან. ღმერთმან ისრაელისამან. შენ ზედა. ბარუქ. (3) რამეთუ სთქუ ეჲა მე. ვაჲ მე. რამეთუ შესძინა უფალმან შრომაჲ საღმობასა ჩემსა დავწევ კუნესით. და არა ვბოე განსუენებაჲ: (4) ესრეთ თქუა უფალმან: ესრე არქუ მას: აჰა ესერა რომელ აღვაშენე. მე დავარღვო. და რომელ მე დავჰნერგენ. მეცა აღვფხურნე მით ქუეყანიტ-ურთ ყოვლიტ: (5) და შენ ითხოვდე თავისა შენისა დიდდიდსა: ნუ ითხოვ. რამეთუ აჰა ესერა მე მოვაგლინო ძვრი ყოველსა ზედა კორციელსა. იტყვს უფალი. და მიგცე სული შენი მოაგონებულად ყოველსა ადგილსა სადა ჰვდოდი შენ მუნ:

49 (34) რომელსა წინაწარმეტყუელებდა იერემია ნათესავთა ზედა ელამისთა: (35) ესრე იტყვს უფალი: შეიმუსრენ მშვლდი ელამისი. დასაბამი ყოვლისა ძლიერებისა მათისაჲ: (36) და მოვაგლინნე ელამის ზედა ოთხნი ქარნი ოთხთა გან კიდეთა ცისათა. და განვაბნინე იგინი შორის ყოველთა ქართა. და არა იყოს ნათესავი. რომელთა არა მივიდენ განბნეულთაგანნი ელამისნი: (37) და შევაძრ-წუნნე იგინი წინაშე მტერთა მათთა. რომელნი ეძიებენ სულთა მათთა. და მოვაგლინო მათ ზედა რისხვაჲ გულის-წყრომისა ჩემისაჲ. და მოვაგლინო შემდგომად მათსა მახვლი ჩემი. ვიდრემდის არა მოვსრნე იგინი: (38) და დავიღვა საყდარი ჩემი ელამისსა შინა. და წარვწყმიდო მის გან მეფე და მდიდარნი მისნი:

(39) და იყოს აღსასრულსა დღეთა(სა). მოვაქციო ტყუპ ელამისი. (თქუა უფალმან):“

46 (1) დასაბამსა მეფობისა სედეკია მეფისასა იყო სიტყუაჲ ესე ელამის თვს: (2) სიტყუაჲ რომელი იყო უფლისა მიერ იერემია წინაწარმეტყუელისა მიმართ ყოველთა ზედა წარმართთა ეგვპტისა. კალსა ზედა ფარაო ნექოასსა. მეფისა ეგვპტისასა. რომელი იყო მდინარესა ეზდა ეფრატსა ქარმის შინა. რომელი იგი მოკლა ნაბუქოდონოსორ. მეფემან ბაბილონისამან. წელსა მეოთხესა იოაკიმისსა. f.34v ძისა იოსიასსა. მეფისა იუდაასსა: (3) აღიღეთ საჭურველი და ფარი. და მო/ვე-დით ბრძოლად: (4) დაასხენ(ი)თ ჰუნეთა თქუენთა: აღემკვდრენით მკედარნი შთაიკუთ ჯაჭუები თქუენი. და დაიდგთ ჩაფხუტები თქუენი: წარმოიღეთ ჰორ-ლები თქუენი: (5) რაჲსა თვს ესენი შეძრწუნდებიან და ივლტიან უკუშარო.

ultra nomen meum vocatum in ore omnium Iudaeorum, et dicent: Quoniam vivit Dominus Deus in omni terra Aegypti. (27) Etenim ecce vigilavi super eos ad malefaciendum eis, et non ad benefaciendum; et deficiet omnis Iuda, qui habitant in terra Aegypti, in gladio et in fame, donec *penitus* deficiant. (28) Et *qui* liberati *erint* a gladio revertentur de terra Aegypti in terram Iuda pauci numero; et intellegent omnes reliquiae Iuda, qui alienae sunt in terra Aegypti, cuiusnam verbum manserit, meum an illorum. (29) Et hoc sit vobis signum, dixit Dominus, quod ego visitationem faciam vestram in hoc loco cum malitia, ut sciatis quia confirmatione confirmabuntur verba mea super vos in malitiam. (30) Sic dixit Dominus: Ecce ego tradam P'araonem regem in manus inimicorum eius, et (in manus) quaerentium animam eius, sicut tradidi regem Iuda in manus Nabuk'odonosor, regis Babylonis, inimici eius et quaerentis animam eius.

45 (1) Verbum, quod dixit Ieremia propheta Baruk', filio Neri, cum scripsisset verba haec in libro ex ore Ieremiae, anno quarto Ioakim, filii Iosiae, regis Iuda. (2) Sic dixit Dominus Deus Israë'l ad te, Baruk': (3) Quia dixisti: Vae mihi, vae mihi, quia addidit Dominus laborem dolori meo; recubui in gemitu, et non inveni requiem. (4) Sic dixit Dominus: Sic dic ei: Ecce quem aedificavi, ego destruam, et quos ego plantavi, ego quoque evellam cum illa terra omni. (5) Et tu quaeres tibimetipsi grandia (*sing.*). Noli quaerere, quia ecce ego mittam malum super omnem carnem (*lit.* omne carnale), dicit Dominus, et dabo animam tuam inventam, in omni loco quo ibis tu illuc.

49 (34) Quod prophetabat Ieremia adversus gentes Elam. (35) Sic loquitur Dominus: Confringatur arcus Elam, principium omnis fortitudinis eorum. (36) Et mittam super Elam quattuor ventos a quattuor lateribus caeli, et dispergam eos in omnes ventos; et non erit gens, ad quos non eant *quidam* de dispersis Elam. (37) Et conturbabo eos coram inimicis eorum, qui quaerunt animas eorum; et mittam super eos iram furoris mei, et mittam post eos gladium meum, donec interficiam eos. (38) Et statuam thronum meum in Elam, et perdam ex eo regem et magnates eius.

(39) Et erit in fine dierum, reverti *faciam* captivos (*sing.*) Elam, (dixit Dominus).

46 (1) In principio regni Sedekiae regis factum est verbum hoc de Elam. (2) Verbum, quod factum est a Domino ad Ieremiam prophetam adversus omnes gentes Aegypti, adversus exercitum P'araonis Nek'ao, regis Aegypti, qui erat iuxta flumen Euphraten in K'armis, quem occidit (*sic*) eum Nabuk'odonosor, rex Babylonis, in anno quarto Ioakim, filii Iosiae, regis Iuda. (3) Sumite arma et scutum, et venite ad bellum. (4) Insidete equis vestris; ascendite, equites; induite loricas vestras, et imponite galeas vestras; sumite hastas vestras. (5) Quare hi contremiscunt, et fugiunt retrorsum? Etenim

რამეთუ ძლიერნი მათნი მოისრნენ: ელტოლით იელტოდეს და არა მოიქცეს შეც-
ვულნი გარემოას. თქუა (უფალმან):

(6) ნუ იელტინ მალს. და ნუ განერებინ ძლიერი ჩრდილოთ კერძო: ეგვ-
რატსა (ზედა მოუძღურდენ და დაეცნენ): (7) ვინ არს ესე. რომელი ვითარცა
მდინარს აღმოვალს. და ვითარცა მდინარენი ღელვიდენ წყალნი მისნი: (8)
ეგვპტს ვითარცა მდინარს აღდგეს. და (ვითარცა მდინარენი) აღიძრნენ ღელვანი
მისნი. და თქუა: აღვიდე და დავფარო ქუეყანაჲ. და წარვწყმიდო ქალაქი და
მკვდრნი მისნი: (9) აღსხედით ჰუნებსა განმზადეთ ეტლები: გამოვედით. მბრ-
ძოლნი ეთიოპელნი. (და) ლუბიელნი ჭურვილნი. (და) ლუდ(ი)ელნი: აღვედით.
გარდააცუთ მშვლდას: (10) და დღს იგი უფლისა ღმრთისა ჩუენისაჲ. დღს
შურის ძიებისაჲ შურის გებად მტერთა მისთა: შეჭამნეს მახვლმან და განძღეს
და დაითროს სისხლითა მათითა. რამეთუ შეწირვაჲ არს უფლისა საბაოთისაჲ
ქუეყანასა ჩრდილომასა მდინარესა ზედა ე(ვ)ფრატსა:

(11) აღვედ გალაადდ. და აღიდე მკურის კევი ქალწულისა თვს ასულისა
ეგვპტისა: ცუდად განამრავლე კურნებაჲ შენი: სარგებელ არა არს შენდა: (12)
ესმა წარმართთა კმაჲ შენი. და ღალადებითა შენითა აღივსო ქუეყანაჲ. რამეთუ
(მბრძოლი) მბრძოლისა მიმართ მოუძღურდა. ერთბამად დაეცნეს ორნი ვე: (13)
რომელ თქუა უფალმან პირითა იერემიას წინაწარმეტყუელისაჲთა მოსლვისა
თვს ნაბუქოდონოსორ. მეფისა ბაბილონისა. დამოსრვად ქუეყანაჲ ეგვპტისაჲ:
(14) მიუთხარო ეგვპტედ და სასმენელ ყავთ მაგდალონდ. და ამცენ(ი)თ მემფეს
და ტაფნას: არქუთ: აღდე და განიმზადე თავი შენი. (რამეთუ შეჭამა მახვლმან
მროწეული შენი): (15) რამეთუ იელტოდა ზუარაკი იგი შენი რჩეული: ვერ
დადგა. რამეთუ უფალმან დაჰსნა იგი:

f.35r

(16) და სიმრავლე მისი მოუძღურდა და დაეცა: / კაცად კაცადი მოყუისისა
მიმართ თვისისა იტყოდა და თქუა: აღვდგეთ და მივიქცეთ ერად ჩუენდა და ქუე-
ყანად სოფლისა ჩუენისა პირისა გან მახვლისა წარმართთაჲსა: (17) უწოდეთ
სახელი ფარაო. მეფესა ეგვპტისასა. (სა)ჟნ ებირთა მოეთ ჟამი მოიწია: (18) ცხო-
ველ ვარ მე. იტყვს უფალი. მეუფს ძალთა(ჲ) სახელი მისი. რამეთუ ვითარცა
არს თაბორი შორის მათთა. და კარმელი შორის ზღუასა შინა. ეგრეთ მოვიდეს:
(19) ჭურჭერი ტყუეობისაჲ იქმენ შენდად. მკვდრმან ასულისა ეგვპტისამან.
რამეთუ მემფე განსარყუნელად იყოს. და ერქუას მას ვაჲ არა ცოფისა გან მკვ-
დრთა მისთაჲსა: (20) დიაკეული შუენიერი ეგვპტს: მტევებარნი ჩრდილოთ
მოვიდეს მის ზედა.

(21) და მორეწ(ე)ნი მისნი ვითარცა ზუარაკნი მართებულნი მუნ შინა. რამ-
ეთუ იგინცა უკუნ იქცეს. და იელტოდეს ერთბამად: ვერ დადგეს. რამეთუ დღს
წარწყმედისაჲ მოიწია მათ ზედა და ჟამი შურის გებისაჲ მათისაჲ: (22) კმაჲ
მათი ვითარცა გუელისა მსტვნარისაჲ. რამეთუ მქვშასა შინა ვიდოდიან: ცულო-
სანნი მოუვდენ მას: (23) ვითადცა მკაფელნი ხისანი მოკაფეთ მალნარი მისი.
იტყვს უფალი ღმერთი. რამეთუ არღარა ელხინოს. მრავალ არს უფროჲს მკალისა.
და არა არს რიცხვ მათი: (24) ჰრცხუნა ასულსა ეგვპტისასა: მიეცა კელთა ერისა
ჩრდილომასათა. თქუა უფალმან ძალთამან. ღმერთმან ისრაელისამან: (25) აჰა
ესერა მე შური მოვაგო ამოსს. ძესა მისსა. ფარაოჲს ზედა. და ღმერთთა ზედა
მისთა. და მოსაგეთა ზედა მათთა:

(26) და მივსცნე იგინი კელთა მეძიებელთა სულისა მათისათა. და კელთა
ნაბუქოდონოსორ. მეფისა ბაბილონისათა. და კელთა მონათა მისთასა: ამისა

fortes eorum interficientur: fugā fugiebant, et non reversi sunt custoditi in circuitu, dixit (Dominus).

(6) Ne fugiat velox, et ne effugiat fortis ad aquilonem versus: (iuxta) Euphraten (infirmabuntur et cadent). (7) Quis est hic, qui quasi flumen ascendit, et sicut flumina fluctuabunt aquae eius? (8) Aegyptus velut flumen as-surget, et (sicut flumina) commovebuntur fluctus eius, et dixit: Ascendam, et operiam terram, et perdam civitatem et habitatores eius. (9) Sedete in equis, praeparate currus; egredimini, bellatores Aethiopes, (et) Libyes armati, (et) Lydii; ascendite, tendite arcum. (10) Et dies ille Domini Dei nostri dies ultionis, ut ultionem petat ex inimicis suis. Devorabit eos gladius, et saturabitur, et inebriabitur sanguine eorum; sacrificium enim est Domini Sabaot^r in terra aquilonis iuxta flumen Euphraten.

(11) Ascende in Galaad, et tolle resinam pro virgine filia Aegypti; frustra multiplicasti sanationem tuam; utilis non est tibi. (12) Audierunt gentiles vocem tuam, et clamore tuo repleta est terra, quia (bellator) ad bellatorem infirmatus est: simul ceciderunt ambo. (13) Quod dixit Dominus per os Ieremiae prophetae de adventu Nabuk^odonosor, regis Babylonis, ut percuteret terram Aegypti. (14) Narra te ad Aegyptum et auditum facite in Magdalon, et mandate in Memp^e et in Tap^{na}; dicite: Surge, et praepara temetipsum, (quia devoravit gladius malum punicam tuam). (15) Etenim fugiebat vitulus ille tuus electus; non *potuit* manere, quia Dominus subvertit eum.

(16) Et multitudo eius infirmata est, et cecidit; unusquisque ad proximum suum loquebatur, et dixit: Surgemus, et revertemur ad populum nostrum, et ad terram regionis nostrae, a facie gladii gentilium. (17) Vocate nomen P^araoni, regi Aegypti, 'Saōn Ebirt^a Moet', *id est* 'Tempus advenit'. (18) Vivo ego, dicit Dominus, rex exercituum nomen eius, quia, sicut est T^aabor in montibus et Carmelus in mari, sic veniet. (19) Vas captivitatis fac tibi, habitatrix filiae Aegypti, quia Mempⁱ in destructionem erit, et dicetur ei *nomen* 'Vae', eo quod non sint habitatores eius. (20) Vitula pulchra Aegyptus; impugnantes ab aquilone venerunt adversus eam.

(21) Et mercenarii eius velut vituli saginati ibi intus, quia illi quoque retrogressi sunt et fugiebant simul; non *potuerunt* stare, quia dies perditionis advenit super eos, et tempus ultionis eorum. (22) Vox eorum velut serpentis sibilantis, quia in harena ambulabunt; *illi qui* habent secures accedent ad eam. (23) Sicut succidentes arborem succidite saltum eius, dicit Dominus Deus, quia iam nulla fiet propitiatio: multi sunt (*sing.*) plus *quam* locustae (*sing.*), et non est numerus eorum. (24) Confusa est filia Aegypti: tradita est in manibus populi aquilonis. Dixit Dominus exercituum Deus Israēl: (25) Ecce ego ultionem petam in Amos (*sic*), filio eius, ex P^araone, et ex diis eius, et ex *illis qui* confidunt in eo.

(26) Et dabo eos in manu quaerentium animam eorum, et in manibus Nabuk^odonosor, regis Babylonis, et in manibus servorum eius; post hoc

f.35v შემდგომად დაყუდნეს მსგავსად ღლეთა მათ პირველთა. თქუა უფალმან: (27) ხოლო შენ ნუ გეშინინ. მონაო ჩემო იაკობ. ნუცა შესძრწუნდები. ისრაჲლ. რამეთუ აჰა ესერა მე გივსნე შენ შორით და ნათესავი შენი ქუეყანისა გან ტყუეობისა მათისაჲსა. და მოიქცეს იაკობ და დაეყუდოს / და დაიძინოს და არღარა ვინ იყოს მაჭირვებელ მისა: (28) და შენ ნუ გეშინინ. მონაო ჩემო იაკობ. თქუა უფალმან. რამეთუ მე შენ თანა ვარ. რამეთუ ვყო აღსასრული ყოველთა თვს ნათესავთა. რომელთა მიმართ მიგავლინო შენ მუნ. ხოლო შენი არა ვყო მოკლება. და განგსწავლო შენ განკითხვით. და უბრა(ლ)ოებით არა ვე უბრალო ვყო შენ:

47 (1) უცხოთესლთა ზედა. რომელ იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ იერემიასა მიმართ წინაწარმეტყუელისა უცხოთესლთა ზედა მოსრვისა წინა ფარაოჲსა გაზაჲსა: (2) ესრე იტყვს უფალი და აჰა ესერა წყალი აღმოვდეს ჩრდილოეთ. და იყოს მდინარედ წარმრლუნელად. და წარრლუნეს ქუეყანაჲ და სავსებაჲ მისი ქალაქი და დამკვდრებულნი მას შინა და ღლადებდენ კაცნი და გოდებდენ ყოველნი მკვდრნი ქუეყანისანი. (3) კმისა გან წარმომართებისა მისისა. და საჭურველთა გან მისთა ძლიერთა. და ძრვისა გან ეტლთაჲსა და კმითა ურმის_თუალთა მისთათა არა მოიქცეს მამანი შვილთა ზედა მათთა დავსნისა გან კელთა მათთაჲსა: (4) ღლესა მას მომავალსა წარწყმედად ყოველთა უცხოთესლთა. და განვრყუნე ტვროსი და სიდონი. და ყოველნი ნეშტნი შემწეთა მათთანი. რამეთუ აღვოცნეს უფალმან უცხოთესლნი. რომელ დაშთომილ არიან ქალაქთა შინა. (და) კაბადუკიას: (5) მოახს სიმტიერე გ(ა)ზასა ზედა. (და) განვარდა ასკალონ. და ნეშტნი იგი რომელ არიან აკიშს შინა ვიდრემდის შეჰკრებოდით:

(6) ვიდრემდის ჰკუთედე. მაზვლო უფლისაო ვიდრემდის არა დასცხრე კუალად ეგე ქარქაშსა შენსა: (7) განისუენე და (და)მშვდენ. და უფალმან ამცნო მას ასკალონისა თვს. და რომელნი არიან ზღვს_კიდესა. და ნეშტთა ზედა აღდგომად:

f.36r 48 (1) მოაბისა თვს: ესრე თქუა უფალმან ძალთამან. ღმერთმან ისრაჲლისა-მან ვაჲ ნაბავსა. რამეთუ წარწყმდა მოისპო. წარიღეს კარიათიმი: ჰრცხუნენა/ სიძნელესა მოაბისასა და სძლეს: (2) არღარა არს მერმე მზიარულება ესებონს შინა მოაბისასა. ზრახეს მის ზედა ძკრი: მივედით და გამოვჰკუთეთოთ იგი თესლთა გან. და მადებემა დაცხრომით დასცხრეს შემდგომად შენსა ვიდოდეს მაზვლი. (3) რამეთუ კმაჲ მღალადებელთაჲ ორონემით წყმედითა (და) შემეუსრვითა) დიდითა (4) შეიმუსრა მოაბი: მიუთხარტ ზოგორასა (და) ჰაბუკთა მისთა. (5) (რამეთუ აღივსო ალაოთ ტირილითა). რამეთუ აღსავალსა ფიქლოანსა აღვიდეს ტიროდეს ტირილით. რამეთუ შთამართსა ორონემისასა იყვნეს მტერნი: ღუაწლი და ღლადებაჲ შემეუსრვისაჲ ესმა:

(6) ივლტოდეთ და განირინენით თავნი თქუენნი. და იქმნენით ვითარცა კანჯარნი უდაბნოსა შინა: (7) რამეთუ ესევდ სიძნელესა შენსა მოგივდენ შენ ჭირნი. და შეგიპყრან და გამოვიდეს ქამოს ტყუედ და ქურუმნი მისნი და მთავარნი მისნი ერთბამად: (8) და მოიწიოს მოსრვაჲ ყოველსა ზედა ქალაქსა. და ქალაქი არა განერეს და წარწყმდენ ღელენი და აღოვრდენ ველნი. ვითარცა თქუა უფალმან: (9) ეცით სასწაული მოაბსა. რამეთუ დატევებით დაიტევა იგი და ყოველი ქალაქები მისი უგზო იყოს არა_ყოფისა გან მკვდრთა მისთაჲსა: (10) წყეულ იყავნ. რომელი იქმოდის საქმესა უფლისასა უდებად. და წყეულ იყავნ. რომელი განაშორებდეს მაზვლსა მისსა სისხლისა გან:

(11) განისუენა მოაბ სიყმითგან. და მოსავ იყო დიდებასა მისსა და არა

quiescet sicut diebus illis pristinis, dixit Dominus. (27) Tu, autem, ne timeas, serve mi Iacob, nēque conturberis, Israël, quia ecce ego salvabo te de longinquo, et semen tuum de terra captivitatis eorum; et revertetur Iacob, et requiescet, et dormiet, et iam nemo erit *qui* opprimat eum. (28) Et tu, ne timeas, serve mi Iacob, dixit Dominus, quia ego tecum sum, quia faciam finem *propter* omnes gentes, ad quas mittam te eo; tuam autem non faciam defectionem, et docebo te in iudicio, et in innocentia non tamen innocentem te faciam.

47 (1) Adversus alienigenas. Quod factum est verbum Domini ad Ieremiam prophetam adversus alienigenas, antequam percuteret P'araa Gazam. (2) Sic loquitur Dominus: Et ecce aqua ascendet ab aquilone, et erit in flumen inundans, et inundabit terram et plenitudinem eius, civitatem et *eos qui* habitant in ea; et clamabunt homines, et lugebunt omnes habitatores terrae, (3) A voce impetus eius, et ab armis eius fortibus, et a commotione curruum, et a sonitu (*lit.* voce) rotarum eius. Non reversi sunt patres ad filios suos prae solutione manuum suarum, (4) In die illa *quae* venit, ut pereant omnes alienigenae. Et destruam Tyrum, et Sidonem, et omnes reliquias auxiliatorum earum, quia delebit Dominus alienigenas, qui remanent in insulis, <et> in Cappadocia. (5) Prope est calvities super Gazam, <et cecidit Ascalon>, et reliquiae illae quae sunt in Akim. Usquequo congregabimini?

(6) Usquequo caedes, gladius Domini? Usquequo non cessabis? Iterum esto in vagina tua, (7) Requiesce; et sit in pace. Et Dominus mandavit ei, ut adversus Ascalonem, et *adversus eos* qui sunt in litore maris, et adversus reliquias exsurgat.

48 (1) De Moab: Sic dixit Dominus exercituum Deus Israël: Vae Nabav, quia periit, destructa est. Ceperunt Kariat'im; confusa est arx Moab, et praevaluerunt. (2) Non iam est ultra gaudium in Esebon Moab; cogitaverunt super eam malum. Venite, et excedemus eam de gentibus; et Madebema cessans (*lit.* cessatione) cessabit; post te ibit gladius. (3) Vox enim clamantium de Oronem, cum perditione <et contritione> magna. (4) Contrita est Moab: narrate Zogorae <et> iuvenibus eius, (5) <Quia impleta est Alaot' fletu>. Etenim per ascensum basalticum ascendet: flebit fletu, quia in descensu Oronem erant inimici; laborem et clamorem contritionis audierunt.

(6) Fugietis, et liberate vosmetipsos, et estote sicut onagri in deserto. (7) Quia confidebas in munitione tua, accident tibi afflictiones, et capient *te*; et egredietur K'amos in captivitatem, et sacerdotes eius, et principes eius simul. (8) Et adveniet destructio super omnem civitatem, et civitas non salvabitur, et peribunt valles, et vastabuntur campi, sicut dixit Dominus. (9) Date signum Moab, quia dimissione dimissa est illa, et omnes civitates eius inviae erunt, eo quod non sint habitatores eius. (10) Maledictus sit, qui faciet opus Domini negligenter; et maledictus sit, qui removebit gladium suum a sanguine.

(11) Requievit Moab ab adolescentia, et confidit in gloria sua, et non

f.36v

შთაისხა ჭურჭ(რ)ისა გან ჭურჭელსა. და ტყუედ არა წარვიდა: ამის თვს იყო გემოჲ მისი მის თანა. და სული მისი არა მოაკლდა. (12) ამის თვს აჰა ესერა დღენი მოვლენან. იტყვს უფალი. და მოუვლინნე მას დამდრეკელნი. (და) დადრიკონ იგი. და ჭურჭერი მისი დააწულილონ. და რქანი მისნი შემუსრნენ: (13) და ჰრცხუნენა მოაბსა ქამოსისა გან. ვითარცა ჰრცხუნენა სახლსა ისრაჲლისასა ბეთელით (სასოჲსა მათისა გან). (14) ვითარ იტყვთ/. ვითარმედ მტკიცე ვართ. და კაცნი შემძლებელნი ბრძოლად. (15) წარწყმდა მოაბი და ქალაქნი მისნი. და რჩეულნი ჭაბუკნი მისნი შთავ(დ)ეს საკლავად. თქუა მეუფემან უფალ ძალთა არს სახელი მისი:

(16) მოახს დღჳ მოაბისი მოსლვაჲ და უკეთურებაჲ მისი ადრე ფრიად: (17) შეძართ იგი და ყოველნი გარემოჲსნი მისნი. ყოველთა რომელთა იცით სახელი მისი. არქუთ მას. ვითარ შეიმუსრა არგანი დიდებისაჲ და კუერთხი სიმდიდრისაჲ: (18) გარდამოკედ დიდებისა გან და დაჯედ ნოტიოსა ზედა ჯდომით. ასული დებონისო. რამეთუ წარწყმდა მოაბი. აღვიდა შენდა განმრყუნელი სიძნელეთა შენთა: (19) დადეგ გზასა ზედა და იხილე. რომელი ეგე ჰჳი აროერს შინა. და ჰკითხე მეოტსა და განრინებულსა. და თქუ. რაჲ იყო: (20) ჰრცხუნენა მოაბსა. რამეთუ შეიმუსრა. გოდებდა და ღალადებდა. მიუთხართ არნონდ. რამეთუ წარწყმდა მოაბი:

(21) და საშჯელი მოვალს ქუეყანასა ზედა მისსორისასა. ქელონსა ზედა. და ასასა და მოვფათსა ზედა: (22) და დებონსა ზედა. და ნაბავსა ზედა. და სახლსა ზედა დებლათემისსა: (23) და კარიათიმსა ზედა. და სახლსა ზედა აგამოჲსსა. და სახლსა ზედა მათისსა: (24) (და სახლსა ზედა კარიოთისსა). და ბოსორასა ზედა. და ყოველსა ზედა ქალაქებსა ქუეყანისა მოაბისასა შორიელთა და მახლობელთა: (25) მოსტყდა რქაჲ მოაბსა. და ამპარტავანებაჲ მისი შეიმუსრა. თქუა უფალმან:

f.37r

(26) დაათრვეთ იგი. რამეთუ უფლისა ზედა მდიდრად იტყოდა. და იცემდეს მოაბი კელითა თვსითა. და იყოს საკიცხელ იგი თავადი. (27) ვითარცა საკიცხელ იყო შენდა ისრაჲლი. ანუ პარვასა ნუ შენსა იპოვა. რამეთუ ჰბრძოდე მას. აწ მისა მიივლტოდი: (28) დაუტევენს ქალაქნი. და დაეშცნენს კლდესა ზედა მკვდრნი მოაბისანი. იქმნეს იგინი ვითარცა ტრედნი მბუდებელნი კლდესა შინა პირსა სოროთასა: (29) მესმა მოაბისი გინებაჲ. რამეთუ მაგინა ფრიად. სილაღე მისი და/ გინებაჲ მისი და ამპარტავანებაჲ მისი ვიხილე. და აღმაღლდა გული მისი: (30) ხოლო მე ვცნენ საქმენი მისნი. თქუა უფალმან. არა რაოდენ კმა ეყო მისა. მკლავნი მისნი არა ყვნა ეგოდენ:

(31) ამის თვს მოაბსა ზედა კვობდით მოაბსა ზედა გარემოჲს. ღალადებდით კაცთა ზედა ზღუდისათა ვარჯ. პარსულთა. და კმაჲ აღილოს. (32) ვითარცა ტირილი იაზერისი გტიროდიან შენ. ვენავო სეზომისო. მწუერვალნი შენნი განკდეს ზღუასა. ქალაქო იაზერისო. მოიწია ხილსა ზედა შენსა და სამკალსა ზედა შენსა. და მესდულეთა ზედა შენთა დაეცა მოსრვაჲ: (33) აღიტაცა შუებაჲ და სიხარული ქუეყანისა გან მოაბიტელთაჲსა. და ღვნოჲ იყო საწნეხელთა შიდა შენთა. არა დაწინხეს იგი დილითი არცა მწუხრი: (34) ხოლო კმაჲ ესებონისი მი. ელიადმდე. და იასადმდე გამოსცეს კმაჲ მათი. ქალაქთა მათთა გამოსცეს კმაჲ მათი სეგორითგან ორონდმდე აღათსალისა. რამეთუ დიაკეული სმნიერი არს. რამეთუ წყალიცა იგი ნებრიმისაჲ შემწუველად ვე იყოს: (35) და წარწყმიდო მოაბისაჲ(თ). თქუა უფალმან. აღმავალი ბაგინსა ზედა. და მკუმეველი კერპთა მათთა:

transfusus est de vase in vas, et in captivitatem non abiit: propter hoc fuit gustus eius apud eum, et odor eius non defecit. (12) Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et mittam ei inclinantes, (et) inclinabunt eum, et vas eius comminuent, et cornua eius conterent. (13) Et confusa est Moab a K'amos, sicut confusa est domus Israël a Bet'el (fiduciā suā). (14) Quomodo dicitis: Quoniam firmi sumus, et homines *qui* possunt proeliari? (15) Periit Moab, et civitates eius; et electi iuvenes eius descenderunt in occisionem, dixit rex. Dominus exercituum est nomen eius.

(16) Prope est dies Moab ut veniat, et malitia eius velox nimis. (17) Commove te eum, et omnes *qui estis* in circuitu eius; omnes qui scitis nomen eius, dicite ei: Quomodo confracta est virga gloriae, et baculus magnificentiae (*lit.* divitiarum)? (18) Descende de gloria, et sede in madore sedens (*lit.* sessione), o filia Debon, quia periit Moab. Ascendit ad te *ille qui* destruit munitiones tuas. (19) Sta in viā, et vide, *tu* quae sedes in Aroër, et interroga fugientem et liberatum, et dic: Quid factum est? (20) Confusus est Moab, quia contritus est; lugebat, et clamabat: Narrate ad Arnon, quia periit Moab.

(21) Et iudicium venit super terram Missor, super K'elon, et *super* Asa, et super Movp'at', (22) Et super Debon, et *super* Nabav, et super domum Deblat'em, (23) Et super Kariat'im, et super domum Agamo, et super domum Maot', (24) (Et super domum Kariot'), et super Bosora, et super omnes civitates terrae Moab longinquas et propinquas. (25) Abscissum est cornu Moab, et superbia eius contrita est, dixit Dominus.

(26) Inebriate eum, quia contra Dominum magnifice loquebatur; et plaudet Moab manu sua, et erit in derisum ille ipse, (27) Sicut in derisum fuit tibi Israël, aut numquid in furto tuo inventus est? Etenim bellabas adversus eum; nunc ad eum fugies. (28) Reliquerunt civitates, et habitaverunt in petra habitatores Moab; facti sunt illi sicut columbae nidificantes in petra in ore foraminum. (29) Audiavi Moab contumeliam, quia contumeliā affecit *me* valde; insolentiam eius, et contumeliam eius, et superbiam eius vidi, et elevatum est cor eius. (30) Ego autem cognovi opera eius, dixit Dominus; nonne quantum sufficebat ei, brachia sua non fecit tantum?

(31) Propter hoc super Moab eiulate, super Moab in circuitu: clamate ad viros muri barbā rasos; et vocem mittet. (32) Sicut fletum Iazer flebunt te, o vinea Seboim: propagines tuae transierunt mare, o civitas Iazer: advenit super fructum tuum et super messem tuam; et super vindemiares tuos cecidit destructio. (33) Erepta est laetitia et gaudium a terra Moabitarum; et vinum erat in torcularibus tuis: non conculcaverunt id mane, neque vespere. (34) Vox autem Esebon usque ad Elia, et *usque* ad Iasa ediderunt vocem suam; civitates eorum ediderunt vocem suam a Segor usque ad Oronem Agat'sal, quia vitula triennis est, quia aqua quoque illa Nebrim ad comburendum erit (35) Et disperdam de *terra* Moab, dixit Dominus, ascendentem ad altare et turificantem idolis eorum.

(36) ამის თვს გული მოაბისა ვითარცა ნესტვ ოხრიდეს* გული ჩემი კაცთა ზედა კედელსა თანა. რომელნი პარსვენ ვარჯსა* ვითარცა ნესტვ ოხრიდეს. ამის თვს. რომელ იგი განირინა. წარწყმდა კაცთა გან: (37) ყოველნი თავნი ყოველთა ადგილთა დაიყვნენ. და ყოველნი წუერნი დაიყვნენ. და ყოველნი კელნი იტყებდენ. და ყოველთა ზედა ჰასაკთა იყოს ძაძაჲ: (38) და ყოველსა ზედა ერდოებსა მოაბისასა და უბნებსა მათსა ყოველსა იყოს ტყეზაჲ. რამეთუ შევმუსრე მოაბი ვითარცა ქურჭერი. რომელ არღარა საკმარ არნ. თქუა უფალმან: (39) ვითარ იძლია. კვობდით* ვითარ შეაქცია ზურგი მოაბმან: ჰრცხუნა და იქმნა მოაბი საიციხელ. და საშინებელ ყოველთა გან გარემოჲსთა მისთა* (40) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი* აჰა ესერა ვითარცა ორბმან მოიმართოს. და განემარტნეს ფრთენი მისნი მოაბსა ზედა:

f.37v

(41) და იპყრა კარიოთი. და სიძნელენი მისნი შეიცვნა./ და იყოს გული ძლიერთა მოაბელთაჲ მას დღესა შინა. ვითარცა გული დედაკაცისა სალმოზიერისაჲ: (42) და წარწყმდეს მოაბი სიმრავლისა გან მისისა. რამეთუ უფლისა ზედა მდიდრად იტყოდა: (43) შიში და კნარცვ და საბრკვ შენ ზედა. რომელ ეგე ჰზი შორის მოაბსა. თქუა უფალმან: (44) რომელი ივლტოდის პირისა გან შიშისაჲსა. შთავარდეს კნარცუსა* და რომელი აღვიდოდის კნარცვთ. შეიპყრას იგი საბრკითა. რამეთუ მოვავლინო ესე მოაბსა ზედა წელსა მას. რომელსა აღვიხილნე იგინი. თქუა უფალმან: (45) საფარველსა ესებონისასა დადგეს. რომელნი ივლტოდეს საბრკისა გან. რამეთუ ცეცხლი გამოვდა ესებონით. და ალი ქალაქით სეონით. და შეჰჰანა წინამძღუარნი მოაბისნი. და გამოიძინა ძენი სეონისნი:

(46) ვაჲ შენდა. მოაბ* წარსწყმდი. ერო ქამოსისო. რამეთუ წარიხუნეს ძენი შენნი ნატყუენავად. და ასულნი შენნი ტყუედ: (47) და მოვაქციო ტყულ მოაბისი აღსასრულთა დღეთა. თქუა უფალმან: მოაქამდე საშჯელი მოაბისი:

49

(1) ძეთა ზედა ამონისთა: ესრე თქუა უფალმან* არა ნუ არიანა შვილნი ისრაჲლისანი. ანუ შემწყნარებელ არა ვინ არსა მათა: რაჲსა თვს დაიპყრა მელქონ გალაადი. და ერი მისი ქალაქთა მათთა შინა დაშცნებულ არს: (2) ამის თვს აჰა ესერა დღენი მოვლენან. თქუა უფალმან. და ვასმინო ჰრაბათსა ზედა ძეთა ამონისთა ამბოხი ბრძოლისაჲ* (და იყოს უგზო) და წარსაწყმედელ. და ბაგინნი მისნი ცეცხლითა დაიწუნენ. და დაიპყრას ისრაჲლმან მთავრობაჲ თვსი. თქუა უფალმან: (3) ღალადებდ. ესებონ. რამეთუ წარწყმდა ძალი გეაჲსაჲ* ღალადებდით. ასულნი რაბათისანი* მოირტყთ ძაძაჲ და იტყებდით. და რბიოდეთ ზღუდეთა ზედა. რამეთუ მელქონ ტყუედ წარვიდეს. ქურუმნი მისნი (და მთავარნი მისნი) ერთბამად: (4) რაჲ გიხაროდის ველთა (ენაკიმისთა)* განკვდეს ველნი შენნი. ასულო ურიდებისო. რომელ ეგე ესავ საფასეთა თვსთა. რომელი იტყვ* ვინ მოვიდეს ჩემ ზედა:/ (5) აჰა ესერა მე მოვავლინო შენ ზედა შიში. თქუა უფალმან ძალთამან. ყოველთა გან მოსაზღვრეთა შენთა. და განიბნიოს კაცად კაცადი პირით კერძო თვსით. და არა ვინ იყოს შემკრებელ განბნეულთა მათ:

f.38r

(6) და ამისა შემდგომად მოვაქციო ტყულ ძეთა ამონისთაჲ. თქუა უფალმან: (7) ილუმიასა ზედა: ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ* არღარა არს სიბრძნე მერმე თემანს შინა* წარწყმდა ზრახვაჲ გონიერთა გან* წარვიდა სიბრძნე მათი: (8) და აღრმეთ თქუენდა შთასაჯდომელად. მკვდრთა მაგათ დედანი(სათა). რამეთუ კნელ იქმნა: მოვავლინნე მის ზედა ჟამსა მას. რომელსაცა აღიხილვა ვყო მისი: (9) რამეთუ მოვიდენ მესდულენი შენ ზედა. რომელთა არა დაგიტეონ შენ მოსაკუფხლველი* ვითარცა მპარავთა ღამს დავდვან შენ კელი მათი* (10) რამეთუ

(36) Propter hoc cor Moab, sicut tibia resonabit: cor meum super homines iuxta murum, qui radunt barbam, sicut tibia resonabit; propter hoc *id* quod liberatum est periit ab hominibus. (37) Omnia capita in omnibus locis radentur, et omnes barbae radentur, et omnes manus plangent, et super omnes aetates erit saccus. (38) Et super omnia tecta Moab et in plateis eorum omnibus erit planctus, quia contrivi Moab sicut vās, quod iam non utile est, dixit Dominus. (39) Quomodo victa est? Eiulate. Quomodo vertit dorsum Moab? Confusus est, et factus est Moab in derisum et in formidinem ab omnibus *qui sunt* in circuitu eius. (40) Etenim sic loquitur Dominus: Ecce sicut aquila provolabit, et *extensae* sunt alae eius super Moab.

(41) Et capta est Kariot', et munitiones eius occupavit; et erit cor fortium Moabitarum in illa die sicut cor mulieris dolentis. (42) Et peribit Moab a multitudine eius, quia contra Dominum magnifice loquebatur. (43) Timor et fovea et laqueus super te, quae sedes in Moab, dixit Dominus. (44) Qui fugerit a facie timoris cadet in foveam, et qui ascenderit de fovea capietur ille laqueo, quia mittam hoc super Moab, in anno illo quo visitabo eos, dixit Dominus. (45) In latibulo Esebon steterunt *illi* qui fugiebant de laqueo, quia ignis egressus est de Esebon, et flamma de civitate Seon, et devoravit duces Moab, et exquisivit filios Seon.

(46) Vae tibi, Moab; periisti, o popule K'amos, quia ablati sunt filii tui in praedam, et filiae tuae in captivitatem. (47) Et convertam captivitatem Moab in novissimis diebus, dixit Dominus. Hucusque iudicium Moab.

49 (1) Adversus filios Amon: Sic dixit Dominus: Numquid non sunt filii Israël, vel accipiens nemo est eis? Quare cepit Melk'on Galaad, et populus eius in civitatibus eorum habitat? (2) Propter hoc ecce dies veniunt, dixit Dominus, et audire *faciam* super Hrabat' filiorum Amon tumultum proelii (et erit in invium) et in perditionem, et altaria eius igni succendentur, et capiet Israël principatum suum, dixit Dominus. (3) Clama, Esebon, quia periit fortitudo Geae; clamate, filiae Rabat', accingite saccum, et plangite, et curretis super muros, quia Melk'on in captivitatem abibit, sacerdotes eius (et principes eius) simul. (4) Quare gaudebis in campis (Enakim)? Defatigati sunt campi tui, o filia insolentiae, *tu* quae confidis in thesauris tuis, quae dicis: Quis veniet adversus me? (5) Ecce ego mittam super te timorem, dixit Dominus exercituum, ab omnibus finitimis tuis, et dispergetur unusquisque ad faciem suam versus, et nemo erit *qui* congreget dispersos illos.

(6) Et post hoc convertam captivitatem filiorum Amon, dixit Dominus. (7) Adversus Idumaeam: Sic loquitur Dominus exercituum: Iam non est sapientia ultra in T'eman. Periit consilium ab intellegendis; abiit sapientia eorum. (8) Et descendite in profundum ut subsidatis, habitatores isti Dedan, quia difficile factum est. Mittam *eos* contra eum, in illo tempore quo et visitationem super eum faciam. (9) Etenim venient vindemiautores super te, qui non relinquent tibi racemum; sicut fures nocte incient (*lit.* imponent) tibi manum suam.

მე დავამკუთნე ესე: განვაცხადნე დაფარულნი მათნი და მალევედ ვერვარა უძღონ წარწყმდა თესლი მათი კელითა ძმისა მისისაჲთა (და მოძმისა მისისაჲთა). და არა არს:

(11) რომელმანცა თქუა დატევებაჲ ობოლთა შენთაჲ. რაჲთა განერნენ. და მე განვარინნე იგინი. და ქურიენი შენნი მესვიდენ მე: (12) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი აჰა ესერა რომელთა არა წეს იყო სუმად სასუმელი მათ სუეს. და შენ განმართლებით არა განჰმართლდე (13) რამეთუ ვფუტე ჩემდა. თქუა უფალმან. რამეთუ უგზოდ და საყუედრელად და საწყეველად იყო შორის მისსა. და ყოველნი ქალაქნი მისნი იყვნენ ოკერ მიტკუნისამდე (14) სმენაჲ მესმა უფლისა გან. და მიუვლინნა მოციქულნი წარმართთა შეკერბით და მოვედით მისა. და აღდეგით ბრძოლად მისა: (15) აჰა ესერა მცირედ და. და მიგეც შენ წარმართთა საწყუნელად შორის კაცთა:

f.38v (16) შეურაცხებამან შენმან შეგამთხვა შენ ესე ურიდებამან გულისა შენისამან მყოფ გქმნა შენ კურელთა შინა კლდეთასა: შეიპყრა ძლიერებაჲ ბორცუთა მაღალთაჲ. რამეთუ აღიმაღლე ვითარცა ორბმან ბუდე შენი. და მიერცა გარდამოგეგაგდო. თქუა უფალმან: (17) და იყოს იღუმიჲა უგზო ყოველი რომელი თანა წარჰვიდოდის. და უკვრდეს და (და)ისტვნოს ყოველსა ზედა წყლულებასა მისსა: (18) ვითარცა დაიქცა სოდომეთი და გომორეთი და მოსაზღვრენი მისნი. თქუა უფალმან მერთისა მჰყრობელმან და არღარა დაჯდეს მუნ კაცი. და არცა დაეშვნოს მუნ ძე კაცისაჲ: (19) აჰა ესერა ვითარცა ლომი აღმოვდეს იორდანით აღვილსა ეთამისასა. რამეთუ მსითუად განვდევენნე იგინი მის გან. და ჭაბუკნი დაადგინნენ მის ზედა. და ვინ არს რჩეულ მისა მიმართ: აღზილვა ყო. რამეთუ ვინ არს ვითარ მე. და ვინ წინადამიდგეს მე. და ვინ არს მწყემსი ესე. რომელი დადგეს წინაშე პირსა ჩემსა: (20) ამის თჳს ისმინეთ ზრახვაჲ უფლისაჲ. რომელ ზრახა იღუმიასა ზედა. და გულისკმაჲ. რომელ გულისკმა ყო მკვდრთა ზედა თემანისათა. უკუეთუ არა მოიხილნენ ნეშტნი ცხოვართა მათთანი. უკუეთუ არა უგზო იქმნეს მათ ზედა საყოფელი მათი:

(21) კმითა დაცემისა მათისაჲთა შეიძრა ქუეყანაჲ ღალადებაჲ შენი ზღუასა შინა ერვთრასა განისმა კმაჲ შენი: (22) აჰა ესერა ვითარცა ორბი აღმოვდეს. და დაჰშრილდეს. და განიმარტნეს ფრთენი მისნი სიძნელეთა ზედა მისთა და იყოს გული ძლიერთა იღუმიასათაჲ მას დღესა შინა. ვითარცა გული დედაკაცისა სალმობიერისაჲ: (23) დამასკისა თჳს: ჰრცხუნა ემათსა და არფათსა. რამეთუ სმენაჲ ბოროტი ესმა შესულბეს ზღუასა შინა (და განრისხნეს) განსუენებად ვერ უძღონ: (24) დაჰჰსნდა დამასკე მიიქცა სივლტოლად. განვარდა. და ძ(რ)წოლამან შეიპყრა იგი. და სალმობამან შეიპყრა იგი ვითარცა შობადი: (25) ვითარ არა დაუტევა ქალაქი ჩემი საყუარელი ჩემი სოფელი შეიყუარა საქებელი:

f.39r (26) ამის თჳს დაეცნენ ჭაბუკნი შენნი უბნებსა შინა შენსა. და ყოველნი მამანი შენნი მბრძოლნი დაეცნენ მას დღესა შინა. თქუა უფალმან ძალთამან: (27) და აღვაგზნე ცეცხლი ზღუდეთა დამა(ს)კისათა. და შეჰამნეს ურაკპარაკნი ძისა აღერისნი: (28) კედარსა ზედა დედოფალსა ეზოჲსასა. რომელი მოკლანაბუქოდონოსორ. მეფემან ბაბილოენისამან: ესრე თქუა უფალმან აღდეგით და აღვედით კედარდ. და მოსრენით შეილნი კედემისნი: (29) კარვები მათი და საცხოვარი მათი წარიღონ. სამოსელი მათი და აქლემები მათი და ყოველი ქურჭერი წარიღონ თავისა მათისად: თქუთ მათ ზედა წარწყმედაჲ გარემოჲს: (30) ივლტოდეთ ფრიად. და განკერთით. და აღრმეთ შთასაჯდომელად მსხდომართა

(10) Nam ego subverti Esaü: revelabo abscondita eorum; abscondi iam non poterunt. Periit semen eorum in manu fratris eius (et vicini eius), et non est.

(11) Qui dicat dimissionem pupillorum tuorum, ut effugiant; et ego liberabo eos, et viduae tuae sperabunt in me. (12) Etenim sic loquitur Dominus: Ecce quibus non fas erat bibere poculum, illi biberunt, et tu iustificatione non iustificaberis! (13) Quia iuravi per memetipsum, dixit Dominus, quia in invium et in opprobrium et in maledictionem eris in medio eius, et omnes civitates eius erunt desertae usque ad saeculum. (14) Auditum audiavi a Domino, et misit legatos ad gentiles: Congregamini, et venite ad eam, et surgite in proelium ad eam. (15) Ecce modicum adhuc, et dedi te in gentilibus contemptibilem inter homines.

(16) Infamia tua attulit tibi hoc; insolentia cordis tui habitare fecit te in foraminibus petrarum. Capiēs fortitudinem collium excelsorum, quia exaltasti sicut aquila nidum tuum, et inde quoque tamen deiciam te, dixit Dominus. (17) Et erit Idumaea invia; omnis qui pertransibit, mirabitur et sibilabit super omnem vulnerationem eius. (18) Sicut subversa est regio Sodomae et regio Gomorrhae et finitima earum, dixit Dominus unipotens, et iam non sedebit ibi homo, et neque habitabit ibi filius hominis. (19) Ecce sicut leo ascendet de Iordane in locum Et'am, quia mox expellam eos ab ea, et iuvenes statuent contra eam; et quis est electus erga eam? Visitationem faciam, quia quis est sicut ego? Et quis sustinebit me? Et quis est pastor hic, qui resistet coram facie mea? (20) Propter hoc audite consilium Domini, quod iniit adversus Idumaeam, et cogitationem, quam cogitavit super habitatores T'eman: Si non respicientur reliquiae gregum eorum, si non invia fiet super eos habitatio eorum.

(21) A voce ruinae eorum commota est terra: clamor tuus in mari Rubro: audita est vox tua. (22) Ecce sicut aquila ascendet, et avolabit, et expandet alas suas super munitiones eius; et erit cor fortium Idumaeae in illa die sicut cor mulieris dolentis. (23) De Damasco. Confusa est Emat' et Arp'at'; quia auditum malum audierunt, obstupuerunt in mari (et irritatae sunt); requiescere non poterunt. (24) Dissoluta est Damascus, versa est in fugam, excidit, et tremor apprehendit eam, et dolor apprehendit eam sicut parturientem. (25) Quomodo non reliquit civitatem meam, dilectam meam? Regionem dilexit laudabilem?

(26) Propter hoc cadent iuvenes tui in plateis tuis, et omnes viri tui bellatores cadent in illa die, dixit Dominus exercituum. (27) Et succendam ignem in muris Damasci, et devorabit plateas filii Ader. (28) Adversus Kedar, reginam aulae, quam occidit Nabuk'odonosor, rex Babylonis. Sic dixit Dominus: Surgite, et ascendite ad Kedar, et interficite filios Kedem. (29) Tabernacula eorum et greges (*sing.*) eorum capient: vestimenta (*sing.*) eorum et camelos eorum et omnia vasa tollent sibimetipsis: dicite super eos perditionem in circuitu. (30) Fugietis valde, et pavete, et descendite in profundum ut subsidatis, vos qui

ეზოფსათა. თქუა უფალმან. რამეთუ ზრახა თქუენ ზედა ნაბუქოდონოსორ. მეფემან ბაბილოვნისამან ზრახვაჲ/ (და) გულისკმაყო თქუენ ზედა გულისკმაჲ:

(31) აღდგე და აღგედ ნათესავსა ზედა დაყუდებულსა. რომელი ზის განსუენებით. თქუა უფალმან. რომელთა არა არიან კარ. არცა მოქლონ მათა მარტოდ დაშვნიებულ არიან: (32) და იყოს აქლემები მათი ტყუპ. და სიმრავლჳ საცხოვრისა მათისაჲ წარსაწყმედელად იყოს და განვაქრინე ივინი ყოველსა ქარსა. რომელთა მოუპარსავს პირები მათი და ყოვლისა გან ნათესავისა (ვეო) ძლევა(ა) მათი. თქუა უფალმან: (33) და იყოს ეზოჲ იგი საყოფლად სირაქლემთა. და უგზო იყოს მიუტკუნისამდე: არა დაეშვნოს მუნ კაცი. და არცა დაჯდეს მუნ ნაშობი კაცთაჲ:

50

(1) სიტყუაჲ. რომელ თქუა უფალმან ბაბილონსა ზედა ქუეყანასა ქალდეველთასა კელითა იერემია წინაწარმეტყუელისაჲთა: (2) მიუთხარო წარმართთა შორის. და სასმენელ ყავთ. და აღიღეთ ნიში! ასმინეთ. ნუ დაჰმაღავთ. არქუთ აღოკრდა ბაბილონი. ჰრცხუნა ბელს უშიშსა: ფუფუნეული მიეცა მაროდაქ. ჰრცხუნა ქანდაკებულთა მათ მისთა: (3) რამეთუ აღკდა მის ზედა ნათესავი ჩრდილოთ მან დადვას ქუეყანაჲ მისი განსარყუნელად. და არა იყოს მკვდრ მას შინა კაციოგან მიპირუტყუადმდე: შეირყინეს და წარკდეს: (4) მათ ღლეთა შინა. თქუა უფალმან. (და) მას ჟამსა მოვიდენ ძენი ისრაჲლისანი: ივინი და ძენი იუდაასნი ერთბამად ვიდოდინ. და ტიროდინ. და წარვიდენ. და ეძიებდენ უფალსა ღმერთსა მათსა: (5) რამეთუ აქა მოიქცინენ პირნი მათნი. და მოვიდენ. და შეივლტოდინ უფლისა. რამეთუ აღთქუმაჲ საუკუნოჲ არა დაივიწყოს:

f.39v

(6) ვითარცა ცხოვარნი წყმდელნი (ეგრე იქმნა) ერი ჩემი მწყემსთა მათთა განსთხინეს ივინი მათთა ზედა/ შეაცთუნნეს ივინი მათთა გან ბორცუთა ზედა ვიდოდეს დაავიწყდა საყოფელი მათი: (7) ყოველნი რომელნი ჰპოებდეს მათ აღიცრიდეს მათ: მტერთა მათთა თქუეს არა ულხინოთ მათ მის წილ. რამეთუ შესცოდეს უფალსა. შჯული სიმართლისაჲ. რომელმან შეკრიბნა მამანი მათნი უფალმან: (8) უცხო იქმნენით ბაბილოვნისა გან. და ქუეყანისა გან ქალდეველთაჲსა გამოვედით. და იქმნენით ვითარცა ვეშაპნი წინაშე პირსა ცხოვართასა: (9) რამეთუ აჰა ესერა მე აღვადგინნე და მოვიყვანნე ბაბილოვნსა ზედა კრებულნი წარმართთა ღიდთანი ქუეყანიოთ ჩრდილოთ. და ეწყვენ მას. და მის გან მოისრნენ ივინი: ისარნი მათნი ვითარცა ისარი მბრძოლისა მეცნიერისაჲ არა მოიქცის ცუდი: (10) და იყოს ქალდეაჲ წარსატყუენველად ყოველთა რომელთა ტყუენონ იგი. განძდენ. თქუა უფალმან:

(11) რამეთუ იხარებდით და იქადოდეთ მიტაცებასა სამკვდრებელისა ჩემისასა. და რამეთუ სტრიობდით ვითარცა ზროხანი მშუანესა შინა. და ირქენდით ვითარცა კურონი: (12) ჰრცხუნა დედასა თქუენსა ფრიალ დაეფლა მშობელი დედაჲ თქუენი კეთილად. და აჰა ესერა აღსასრული წარმართთაჲ ოკერ და ურწყულ და უგზო: (13) რისხვისა გან უფლისაჲსა არა დაეშვნოს. და იყოს განსარყუნელად ყოველი რომელი განვიდოდის ბაბილონს შინა დაწუხნეს. და დაისტვნოს ყოველსა ზედა წყლულებასა მისსა: (14) განწყევნით ბაბილონსა ზედა ყოველნი მშვლდგარდაცუმულნი გარემოჲს. ესროდეთ მას ნუ სწყალობთ ისართა თქუენთა. რამეთუ უფალსა შესცოდა: (15) და მძლე იქმნენით მის ზედა გარემოჲს. და ჰკსნდეს კელნი მისნი. და დაემკუენეს არდაბაგნი მისნი. (და) დაირღუა ზღუდე მისი: რამეთუ შურისგებაჲ უფლისა მიერ არს. შური იძიეთ მის

sedetis *in* aula, dixit Dominus, quia iniit contra vos Nabuk'odonosor, rex Babylonis, consilium, (et) cogitavit adversus vos cogitationem.

(31) Surge, et ascende ad gentem quietam, quae sedet in requie, dixit Dominus, quibus non est (*plur.*) ostium, nec vectis eis; soli habitant. (32) Et erunt cameli eorum in praedam, et multitudo pecorum (*sing.*) eorum in perditionem erit, et dispergam eos in omnem ventum, eos qui raserunt facies suas, et ex omni gente (faciam) cladem eorum, dixit Dominus. (33) Et erit aula illa in habitaculum struthionum, et invia erit usque ad saeculum; non habitabit ibi homo, et neque sedebit ibi natus hominum.

(1) Verbum, quod dixit Dominus adversus Babylonem in terra Chaldaeorum, in manu Ieremiae prophetae. (2) Annuntiate in gentilibus, et auditum facite; et levate signum, audire *facite*, nolite celare. Dicite: Vastata est Babylon, confusus est Bel impavidus, delicatus traditus est Marodak', confusa sunt sculptilia illa eius. (3) Nam ascendit contra eam gens ab aquilone; illa ponet terram eius in destructionem, et non erit habitator in ea ab homine usque ad animal; moti sunt et abierunt. (4) In illis diebus, dixit Dominus, (et) in illo tempore venient filii Israëli; ipsi et filii Iuda simul ambulabunt et flebunt, et abibunt et quaerent Dominum Deum suum. (5) Etenim huc convertent facies suas; et venient, et refugient ad Dominum, quia foedus aeternum non dabitur oblivioni.

(6) Sicut greges perdit, (sic factus est) populus meus, pastores eorum repulerunt eos super montes, seduxerunt eos, de montibus in colles ibant, obliti sunt (*sing.*) cubilis sui. (7) Omnes qui inveniebant eos dispersebant (?) eos; inimici eorum dixerunt: Non propitiabimur eis, pro eo quod peccaverunt Domino. Lex iustitiae est *ei* qui congregavit patres eorum Dominus. (8) Recedite (*lit.* alieni estote) de Babylone, et de terra Chaldaeorum egredimini; et estote velut dracones coram facie gregum. (9) Ecce enim ego suscitabo, et adducam super Babylonem congregationes gentilium magnorum de terra de aquilone, et aciem instruent ei et ab eo interficientur illi: sagitta (*plur.*) eorum, sicut sagitta bellatoris periti, non revertitur vacua. (10) Et erit Chaldaea in praedam; omnes qui praedabuntur eam saturabuntur, dixit Dominus,

(11) Quia gaudebatis et gloriabamini in direptione hereditatis meae, et quia saltabatis sicut vaccae super viride, et cornu feriebatis sicut tauri. (12) Confusa est mater vestra valde: sepulta est pariens mater vestra bene (?); et ecce finis *erit* gentilium, deserta et inaquosa et invia. (13) Ab ira Domini non habitabitur, et erit in destructionem; omnis qui transibit per (*lit.* in) Babylonem maerebit, et sibilabit super omnem vulnerationem eius. (14) Aciem instruite contra Babylonem, omnes tendentes arcum, *in* circuitu; sagittabitis in eam; ne parcatis sagittis vestris, quia Domino peccavit. (15) Et praevalete super eam in circuitu. Et solutae sunt manus eius, et demolitae sunt pinnae eius, (et) destructus est murus eius; quoniam ultio a Domino est, ultionem petite ex ea;

გან: ვითარცა ყო. უყავთ მას:

f.40r (16) აღვოცეთ თესლი ბაბილოვნისაჲ მპყრობელი მანგლისაჲ ჟამსა მკისასა პირისა გან მახვლისა წარმართთაჲსა: კაცად_კაცადი ერად თჳსა უკუნ_იქცეს_ (და) კაცად_კაცადი ქუეყანად თჳს მიივლტოდის: (17) ცხოვარი ცთომილი არს/ ისრაელი_ ლომთა განიკრთვეს იგი: პირველად შეჰამა იგი მეფემან ასურასტანისა- მან. და შემდგომად მეფემან ბაბილოვნისამან ნაბუქოდონოსორ ძუალნი მისნი შეჰამნა: (18) ამის თჳს ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ. ღმერთი ისრაელისაჲ_ აჰა ესერა მე შური ვიძიო მეფესა ზედა ბაბილოვნისასა და ქუეყანასა ზედა მისსა. ვითარცა შური ვიძიე მეფესა ზედა_ ასურასტანისასა: (19) და კჳლად ვავო ისრაელი საძოვარსა თჳსსა. და ძოვდეს იგი_ კარმელსა შინა და ბას(ა)ანს და მთასა ეფრემისსა და ქუეყანასა გალადისასა_ და განძლენ სულნი მათნი: (20) მათ დღეთა შინა და მათ ჟამთა. თქუა უფალმან. ეძიებდენ უშჯულოებასა ისრაელისასა. და არა იყოს. და ცოდვათა იუდაჲსთა. და ვერ პოვნენ. რამეთუ მლხინებელ ვექმნე ნეშტთა მათ ქუეყანასა ზედა. თქუა უფალმან:

(21) ქუეყანასა ზედა განმამწარებელთასა მიიწიე განმწარებულად. და მკვ- დრთა ზედა მისთა შური იძიე. მახვლო. და განრყუნ. რამეთუ შემდგომად მათსა ძკრი. თქუა უფალმან. და იქმოდე ყოველსა ვე რავდენი გამცნო შენ: (22) კმაჲ ბრძოლისაჲ და შემუსრვაჲ დიდი ქუეყანასა ქალდეველთასა. (23) ვითარ იგი განტყდა და შეიმუსრა უროჲ ყოვლისა ქუეყანისაჲ_ ვითარ იქმნა განსარყუნელ ბაბილონი შორის წარმართთა: (24) წინაწარმეტყუელებაჲ იერემიასი: მე გბრძავ შენ. და გეწინენ შენ. და შეგიპყრან. ბაბილონ. და ვერ სცნა_ იპოვე და შეიპყარ. რამეთუ უფალსა უკდებოდე_ (25) განაღო უფალმან საფასც თჳსი. და გამოიღო ჭურჭერი რისხვისა მისისაჲ. რამეთუ საქმც არს უფლისა ღმრთისა ძალთაჲსაჲ ქუეყანასა ქალდეველთასა_

f.40v (26) რამეთუ მოწვეწულ არიან ჟამნი მისნი_ განახუენ(ი)თ საუნჯენი მისნი_ აღიხილეთ იგი ვითარცა ქუაბი_ აღივოცეთ იგი_ ნუ იყოფინ მისა ნეშტ: (27) აღა- კმეთ ყოველი ნაყოფი მისი. და შთავიდედ კლვად_ ვაჲ მათა. რამეთუ მოახს დღც მათი და ჟამი შურის_ გებისა მათისაჲ: (28) კმაჲ მეოტთაჲ და განრინებულთაჲ ქუეყანისა გან ბაბილოვნელთაჲსა. მითხრობად სიონს შურის_ ძიებაჲ უფლისა ღმრთისა ჩუენისაჲ. შურის_ ძიებაჲ ტაძრისა მისისაჲ: (29) ამცენით ბაბილოვნისა ზედა მრავალთა_ ყოველსა გარდამცუმელსა მშვლდისასა_ მოადეგით მას გარ- ემოჲს_ ნუ იყოფინ მისი განრინებული_ / მიაგეთ მას საქმეთა მისთა_ ებრ_ ყოველი რაოდენი ყო. თქუენ(ცა) უყავთ მას. რამეთუ უფალსა უკდებოდა ღმერთსა წმიდასა ისრაელისასა: (30) ამის თჳს დაეცნენ ჭაბუკნი მისნი უბანთა შორის მისთა. და ყოველნი მამანი მისნი მბრძოლნი დაცვენ მას დღესა შინა. თქუა უფალმან:

(31) აჰა ესერა მე შენ ზედა. იტყვს უფალი ძალთაჲ. მაგინებლო_ რამეთუ მოვალს დღც დაცემისა შენისაჲ. და ჟამი შურის_ გებისა შენისაჲ: (32) და მოუძღურდეს გინებაჲ იგი შენი. და დაეცეს. და არა ვინ იყოს აღმმართებელ მისა_ და აღვაგზნე ცეცხლი მაღნართა მისთა. და შეჰამოს ყოველი გარემოჲს მისსა: (33) ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ_ ჰმძლავრობენ ძეთა ისრაელისათა და ძეთა იუდაჲსთა ერთბამად_ ყოველნი წარმტყუენველნი მათნი ჰმ(ძლავ)რობენ მათ. რომელთა იგი არა ინებეს განტეგებაჲ მათი: (34) და მკსნელი მათი ძლიერი. უფალ ყოვლისა_ მპყრობელ არს სახელი მისი. საშჯელი საჯოს მტერთა მისთა მიმართ. რაჲთა მოისპოს ქუეყანაჲ იგი. და განურისხოს მკვდრთა ბაბილონისათა:

sicut fecit, facite ei.

(16) Exstirpate semen Babylonis, *et* tenentem falcem in tempore messis ■ facie gladii gentilium; unusquisque ad populum suum regredietur, <et> unusquisque ad terram suam fugiet. (17) Grex errans est Israël: leones terruerunt eum. Primum devoravit eum rex Assyriae, et postea rex Babylonis Nabuk'od-nosor ossa eius devoravit. (18) Propter hoc sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Ecce ego ultionem petam e rege Babylonis et e terra eius, sicut ultionem petivi e rege Assyriae. (19) Et restituam Israël in pascuum eius, et pascetur ille in Carmelo, et *in* Bas(a)an, et *in* monte Ep'rem, et *in* terra Galaad, et saturabuntur animae eorum. (20) In illis diebus et *in* illis temporibus, dixit Dominus, quaerent iniquitatem Israël, et non erit, et peccata Iuda, et non *poterunt* invenire, quia propitius fiam reliquiis illis super terram, dixit Dominus.

(21) Super terram exacerbantium perveni acerbe (?) et super habitatores eius ulciscere, gladius, et destrue, quia post eos *erit* malum, dixit Dominus, et facies omne quodcumque mandabo tibi. (22) Vox proelii, et contritio magna in terra Chaldaeorum. (23) Quomodo confractus est, et contritus est malleus omnis terrae? Quomodo facta est in destructionem Babylon in gentilibus? (24) Prophetia Ieremiae. Ego proelior adversus te; et pervenient ad te, et capient te, Babylon, et non *poteris* scire: inventa es et capta es, quia Domino restitisti. (25) Aperuit Dominus thesaurum suum, et protulit vas irae suae, quia opus est Domini Dei exercituum in terra Chaldaeorum,

(26) Quia adveniunt tempora eius. Aperite thesauros eius, respicite eam velut antrum; destruite eam, ne sint ad eam reliquiae. (27) Exsiccate omnem fructum eius, et descendant in occisionem: vae eis, quia prope est dies eorum et tempus ultionis eorum. (28) Vox fugientium et eorum *qui* liberati *sunt* de terra Babyloniorum, ut narrent in Sion ultionem Domini Dei nostri, ultionem templi eius. (29) Mandate adversus Babylonem multis, omni tendenti arcum; circumstate eam in circuitu: ne sit *ille qui* liberetur *ex* ea: reddite ei secundum opera eius; omne quodcumque fecit, vos <quoque> facite ei, quia Domino resistebat, Deo Sancto Israël. (30) Propter hoc cadent iuvenes eius in plateis eius, et omnes viri eius bellatores excident in illa die, dixit Dominus.

(31) Ecce ego ad te, dicit Dominus exercituum, o insolens, quia venit dies ruinae tuae et tempus ultionis tuae. (32) Et infirmabitur insolentia illa tua, et cadet, et nemo erit *qui* erigat eam; et succendam ignem in silvis eius, et devorabit omne in circuitu eius. (33) Sic loquitur Dominus exercituum: Opprimunt filios Israël et filios Iuda simul; omnes *qui* captivos abducunt eos opprimunt eos, *illi* qui noluerunt dimittere eos. (34) Et salvator eorum *est* Fortis, Dominus omnipotens est nomen eius; iudicium iudicabit in inimicos suos, ut destruat

(35) მახვლი ქალდეველთა ზედა. თქუა უფალმან. და მკვდრთა ზედა (ბა)ბილოენისათა და მდიდართა მისთა.

(36) მახვლი გრძნებათა ზედა მისთა. და მოისპნენ მახვლი მბრძოლთა ზედა მისთა. და მოუძღურდენ მახვლი ჰუნეთა ზედა მისთა და ეტლთა ზედა მისთა.

(37) მახვლი მბრძოლთა ზედა მისთა და შერთულსა შორის მისსა. და იყვნენ იგინი ვითარცა დედანი მახვლი საფასეთა ზედა მისთა. და აღსაჭრელ იქმნნენ.

(38) მახვლი წყალსა ზედა მისსა. რომელსა ესვიდა. და განკმეს: (39) და სირცხვლეულ იქმნეს გამოქანდაკებულთა გან. და ჭალაკთა მათ გან. რომელთა გან იქადოდა. ამის თვს დაეშვნენ ურჩხულნი ჭალაკთა. და დაემკვდრნენ მუნ ასულნი დედაჭუათანი. და არღარა აღეშენოს უკუნისამდე. და არა დაიმკვდრონ იგი თესლითი თესლამდე: (40) ვითარცა დააქცია ღმერთმან სოდომამ და გომორამ და საზ(ღ)ვარნი მისნი. თქუა უფალმან. არამ დაეშვნოს მუნ კაცი. არცა დაადგრეს მუნ ძვ კაცისაჲ:

f.41r (41) აჰა ესერა ერი მოვალს ჩრდილოეთ. და ნათესავი დიდი და მეფენი მრავალნი აღდგენ დასასრულით/ ქუეყანისაჲთ: (42) მშვლდოსანნი და ლახუროსანნი ურიდ არიან. და არა შეიწყალნენ იგინი კმად მათი ვითარცა ზღუაჲ ოხრიდეს ჰუნეთა ზედა აღმკვდრნენ. განმზადებულნი ვითარცა ცეცხლნი ბრძოლად შენ ზედა. ასულო ბაბილონისაო: (43) ესმა მეფესა ბაბილოენისასა სმენაჲ მათი დასცვეს კელნი მისნი ჭირმან შეიპყრა იგი საღმობათა ვითარცა შობადისათა: (44) აჰა ესერა ვითარცა ლომი აღმოკდეს მალნართა გან იორდანისათა აღვილსა მას ეთამისსა სამკვდრებელსა მას ზედა პირველსა. რამეთუ მსთუად განვდევნენ იგინი მის გან. და ყოველნი ჰაბუკნი დავადგინენ მას ზედა. რამეთუ ვინ არს ვითარ მე. და ვინ წინა აღმიდგეს მე. და ვინ არს ესე მწყემსი. რომელი დადგეს წინაშე პირსა ჩემსა: (45) ამის თვს ისმინეთ ზრახვაჲ უფლისაჲ. რომელ უზრახავს ბაბილონსა ზედა. და გულისკმაჲ. რომელ გულისკმა უყოფიეს მკვდრთა ზედა ქალდეაჲსათა. ვიდრემდის არა მოისრნენ კრავნი ცხო(ვ)ართა მათთანი. ვიდრემდის არა განირყუნეს მათ გან საძოვარი:

(46) რამეთუ კმითა მოსრვისა ბაბილოენისაჲთა შეიძრას ქუეყანაჲ. და ღალადებაჲ მისი შორის ნათესავთა ესმეს:

51 (1) ესრე იტყვს უფალი აჰა ესერა მე განვალძო ბაბილონსა ზედა და მკვდრთა ზედა ქალდეაჲსათა გული აღმმსთობელთაჲ. ნიაქიარი შემწყუეველი და განმკრწნელი: (2) და მოუვლინენ ბაბილონსა მეკიცხველნი. და ეკიცხვედენ მას. და მოსრან ქუეყანაჲ მისი. რამეთუ ვაჲ იყოს ბაბილონსა გარემოჲს დღესა ურვისა მისისაჲ: (3) მის ზედა გარდაცუნ გარდამცუმელმან მშვლდი თვსი. და მის ზედა შეისხნ. რომლისა თანა იყოს საჭურველი ნუ სწყალობთ ჰაბუკთა მისთა განრყუნით ყოველი ძალი მისი: (4) და დაეცნენ წყლულნი ქუეყანასა ქალდეველთასა და გუმერილნი გარეშე: (5) რამეთუ არა დაქურვიდა ისრაელი და იუდაჲ ღმერთისა მათისა გან უფლისაგან ყოველისა მპყრობელისა. რამეთუ ქუეყანაჲ მათი აღივსო უშჯულოებითა წმიდათა გან ისრაელისათა:

f.41v (6) ივლტოდეთ ბაბილონისა გან და განირინეთ კაცად კაცადმან თავი თვსი. და ნუ შეჰვარდებით უშჯულოებათა მათთა. რამეთუ ჟამი შურისგებისა მისისაჲ არს უფლისა მიერ მისაგებელსა იგი მიაგებს მას:/ (7) სასუმელი ოქროჲსაჲ არს ბაბილონი კელთა შინა უფლისათა. მათრობელი ყოველისა ქუეყანისაჲ ღვნისა გან მისისა სუეს წარმართთა და მის თვს აღიძრნეს წარმართნი: (8) და მეყსეულად დაეცა ბაბილონი და შეიმუსრა ჰგოდებდით მას და სდევით მკურის

terra illa et irascatur habitatoribus Babylonis. (35) Gladius adversus Chaldaeos, dixit Dominus, et adversus habitatores Babylonis, et adversus divites eius.

(36) Gladius adversus divinationes eius, et irritae fient. Gladius adversus bellatores eius, et infirmabuntur; gladius adversus equos eius, et adversus curus eius. (37) Gladius adversus bellatores eius et *adversus* commixtum in medio eius, et erunt illi sicut mulieres; gladius adversus thesauros eius, et diripientur. (38) Gladius adversus aquam eius, in qua confidebat, et desiccabitur. (39) Et confundetur ab sculptilibus et ab insulis illis, in quibus gloriabatur. Propter hoc incolent sirenes in insulis, et habitabunt ibi filiae sirenum (?); et iam non aedificabitur usque ad saeculum, et non habitabunt eam a generatione in generationem. (40) Sicut subvertit Deus Sodomam et Gomorrhā et finitimas eius, dixit Dominus, nequaquam habitabit ibi homo, neque manebit ibi filius hominis.

(41) Ecce populus venit ab aquilone, et gens magna, et reges multi surgent a fine terrae. (42) *Qui* arcus et hastas *habent*, insolentes sunt, et non miserebuntur illi. Vox eorum sicut mare sonabit; super equos insedebunt, praeparati velut ignes ad proelium contra te, o filia Babylonis. (43) Audivit rex Babylonis famam eorum: ceciderunt manus eius; afflictio cepit eum, dolores sicut parturientis. (44) Ecce sicut leo ascendet de silvis Iordanis in locum illum Et'ā, ad hereditatem illam priorem, quia mox reppuli eos de illa; et omnes iuvenes statuam super eam. Etenim quis est sicut ego? Et quis sustinebit me? Et quis est hic pastor, qui resistet coram facie mea? (45) Propter hoc audite consilium Domini, quod iniit adversus Babylonem, et cogitationem, quam cogitavit adversus habitatores Chaldaee, donec interficiantur agni ovium eorum, donec destruat ab eis pascuum.

(46) Etenim a voce destructionis Babylonis commovebitur terra, et clamor eius inter gentes audietur.

51

(1) Sic loquitur Dominus: Ecce ego suscitabo super Babylonem et super habitatores Chaldaee cor mane surgentium, tempestatem urentem et corruptentem. (2) Et mittam in Babylonem convitatores, et convitiabuntur ei, et demolientur terram eius, quia vae erit Babylo ni in circuitu in die afflictionis eius. (3) Contra eam tendat *ille qui* tendit arcum suum, et contra eam *arma* induat *is* apud quem sunt arma; nolite parcere iuvenibus eius; destruite omnem exercitum eius. (4) Et cadent vulnerati in terra Chaldaeorum, et perfossi extra. (5) Non enim viduatus est Israël et Iuda a Deo suo, a Domino omnipotente, quia terra eorum repleta est iniquitate a sanctis Israël.

(6) Fugite de Babylone, et liberate unusquisque semetipsum; et nolite incidere in iniquitates eorum, quia tempus ultionis eius est a Domino; retributionem ille retribuit ei. (7) Poculum auri est Babylon in manibus Domini, inebrians omnem terram: de vino eius biberunt gentiles, et propter id commoti sunt gentiles; (8) Et repente cecidit Babylon, et contrita est. Lugete eam, et

კევი წყლულებასა მას მისსა. გან_ხოლო_თუ_ვითარ_იკურნოს: (9) ვჰკურნებდით ბაბილონსა. და არა განიკურნა: დაუტევეთ იგი და წარვედით კაცად_კაცი ქუეყანად თვსა. რამეთუ მიიწია ცად საშჯელი მისი. და აღმაღლდა ცათამდე განკითხვაჲ მისი. და მი_ვარსკულავთამდე აღიწია: (10) და გამოიღო უფალმან საშჯელი თვსი: მოვედით და მიუთხრნეთ (სიონსა) საქმენი უფლისა ღმრთისა ჩუენისანი:

(11) და განიმზადენ(ი)თ ისარნი: აღავსენით კაპარჭნი თქუენნი: განაღძვა უფალმან სული მეფისა მის მართაჲ. რამეთუ ბაბილონსა ზედა რისხვაჲ მისი მოსპოლვად მისა: შურის_ძიებაჲ უფლისაჲ არს. შურის_ძიებაჲ ტაძრისა მისისაჲ: (12) ბაბილონსა ზედა აღიღეთ ნიში. და(ა)დგინენ(ი)თ მცველნი: აღადგინენ(ი)თ მკუთხილნი: განიმზადეთ საჭურველი. რამეთუ იწყო და ყოს უფალმან რაოდენი თქუა მკვდრთა ზედა ბაბილოვნისათა: (13) დამკვდრებულთა წყალთა ზედა მრავალთა და მრავალთა ზედა საფასეთა მისთა. მოახს აღსასრული შენი ქეშმარიტად ეზოთა გულისა შენისათა: (14) რამეთუ ფუცა უფალმან მკლავსა თვსსა. რამეთუ აღგავსო შენ გუნდითა ვითარცა მკალითა. და იტყვიდიან შენ ზედა შესხმით ვითარცა მწნებარნი საწნებლისანი: (15) რომელმან შექმნა ქუეყანაჲ ძალითა თვსითა. განჰმზადა სოფელი სიბრძნითა თვსითა. და გულის_კმითა თვსითა გარდაართხა ცაჲ:

(16) კმად ქუხილისად დადვა სიმრავლე წყალთაჲ ცასა შინა. და აღმოიყ(ვ)ანნა ღრუბელნი კიდით ქუეყანისაჲთ. და ელვანი წვმად შექმნნა. (და) გამოიყვანა ნათელი საუნჯეთა გან თვსთა: (17) განცოფნა ყოველი კაცი მეცნიერებისა გან თვსისა: ჰრცხუნა ყოველსა ოქროჲს_მჭედელსა ქანდაკებულთა გან თვსთა. რამეთუ ნაცილად შებერა: არა არს სულ მათ თანა: (18) ცუდ არიან (ქმნულნი) ბაგის_საყოფელნი: ჟამსა აღზილვისა მათისასა წარწყმდენ:/ (19) არა არს ესე_მღევენი ნაწილი იაკობისი. რამეთუ რომელმან დაჰბადა ყოველი: იგი თავადი ნაწილ მისა არს. და ისრაჲლი კუერთხ მკვდრობისა მისისაჲ. უფალ ძალთა არს სახელი მისი: (20) შენ განმიბნევ მე ჭურჭერსა ბრძოლისასა. და მე განვაბნინე შენ გან ნათესავნი. და მოვსპნე შენ გან მეფენი:

(21) და განვაბნინე შენ გან ჰუნენი და ზედა_მსხდომელნი მათნი. (22) და განვაბნინო შენ გან ეტლები და მჯ(დ)ომელები მათ ზედა. და განვაბნინო შენ გან მამაკაცი და დედაკაცი: და განვაბნინო შენ გან მოხუცებული და ჰაბუკი. და განვაბნინო შენ გან წული და ქალი: (23) და განვაბნინო შენ გან მწყემსი და სამწყსოჲ მისი. და განვაბნინო შენ გან ქუეყანის_(მოქმედნი) და ნაყოფი მისი: და განვაბნინე შენ გან მთავარნი და წინამძღუარნი შენნი: (24) და მივაგო ბაბილონსა და მკვდრთა ქალდეასათა ყოველნი უკეთურებანი მათნი. რომელ ყვნეს სიონს შინა წინაშე თუალთა თქუენთა. იტყვს უფალი: (25) აჰა ესერა მე შენ ზედა. მთაო განრყუნელო. იტყვს უფალი. განმრყუნელო ყოვლისა ქუეყანისაო. მიეყო კელი ჩემი შენ ზედა. და გარდამოგადო შენ კლდეთა გან. და გყო შენ ვითარცა მთაჲ მომწუარი:

(26) და არა მოიღონ შენ გან ქვაჲ საკიდური და ქვაჲ საძირკუველად. რამეთუ განსარყუნელად იყო უკუნისამდე. თქუა უფალმან: (27) აღიღეთ ნიში ქუეყანასა ზედა: დაჰბერეთ ნესტუსა წარმართთა შორის: წმიდა ყავთ მის ზედა თესლები: ამცენით მის თვს მეფეთა არარატისათა ჩემ მიერ. და ასქანაზელთა: მოადგთ მას ზედა არდაბაგები: აღივლინენ(ი)თ მის ზედა ჰუნენი ვითარცა სიმრაველს მკლისაჲ: (28) წმიდა ყვენ(ი)თ მის ზედა ნათესავნი. მეფეს მართაჲ და

ponite resinam super vulnerationem illam eius, si autem quo modo sanetur. (9) Sanabamus Babylonem, et non sanata est: reliquimus eam, et abiimus unusquisque in terram suam, quia pervenit ad caelum iudicium eius, et elevata est usque ad caelos causa eius, et usque ad stellas pervenit. (10) Et protulit Dominus iudicium suum. Venite, et narrabimus in Sion opera Domini Dei nostri.

(11) Et praeparate sagittas, implete pharetras vestras. Suscitavit Dominus animam regis illius Medorum, quia contra Babylonem ira eius *est*, ut destruat eam: ultio Domini est, ultio templi sui. (12) Adversus Babylonem levate signum: statuite custodes; constituite vigiles, praeparate arma, quia incepit et faciet Dominus quodcumque dixit adversus habitatores Babylonis, (13) Habitantes super aquas multas et super multos thesauros eius; prope est finis tuus vere in aulis cordis tui. (14) Etenim iuravit Dominus per brachium suum: Quia adimplebo te cohorte velut locustā, et loquentur super te cum cantu sicut torculariores torcularis. (15) Qui fecit terram in fortitudine sua, praeparavit mundum in sapientia sua, et in intellectu suo extendit caelum,

(16) In vocem tonitruī posuit multitudinem aquarum in caelo, et adduxit nubes ab extremo terrae, et fulgura in pluviam fecit, (et) eduxit lucem e thesauris suis. (17) Stultus factus est omnis homo a scientia sua: confusus est omnis aurifex a sculptilibus suis, quia in falsum conflavit: non est spiritus apud ea. (18) Vana sunt (opera) deridenda; in tempore visitationis suae peribunt. (19) Non est huiusmodi pars Iacob, quia qui creavit omne, ille ipse pars ei est; et Israël virga hereditatis eius: Dominus exercituum est nomen eius. (20) Tu dispergis mihi vasa belli, et ego dispergam a te nationes, et destruiam a te reges.

(21) Et dispergam a te equos et *illos qui* sedent in eis. (22) Et dispergam a te currus et *illos qui* sedent super eos; et dispergam a te virum et mulierem; et dispergam a te senem et iuvenem, et dispergam a te puerum et puellam. (23) Et dispergam a te pastorem et gregem eius, et dispergam a te agri(colam (*plur.*)) et fructum eius, et dispergam a te principes et duces tuos. (24) Et reddam Babyloī et habitatoribus Chaldaee omnes malitias eorum, quas fecerunt in Sion coram oculis vestris, dicit Dominus. (25) Ecce ego ad te, o mons corrupte, dicit Dominus, corruptor omnis terrae; admovebo manum meam super te, et deiciam te de petris, et faciam te sicut montem incensum.

(26) Et non tollent de te lapidem angularem et lapidem in fundamentum, quia in perditionem eris usque ad saeculum, dicit Dominus. (27) Levate signum in terra, inflate tubam in gentilibus: sanctificate adversus eam nationes (*lit. semina*); mandate contra eam reges Ararat a me (*sic*) et Ask'anazorum; apponite contra eam aggeres (*vel* pinnas); inmittite adversus eam equos sicut multitudinem locustae. (28) Sanctificate contra eam gentes, regem Medorum et

f.42v

მთავარნი მისნი და ყოველნი წინამძღუარნი მისნი ყოვლისა ქუეყანისა კელმწიფე-
ბისა მისისანი: (29) შეიძრა ქუეყანა და ელმოდა. რამეთუ განიღვდა ბაბილონსა
ზედა ზრახვამან უფლისამან. დადებად ქუეყანა ბაბილონისა განსარყუნელად.
რამათა არღარა აღეშვნოს: (30) მოაკლდეს მბრძოლნი ბაბილონისანი ბრძო-
ლად: დასხდენ იგინი მოცუელნი. და ელზუა მძლავრობა მათი. და იქმნენს
ვითარცა დედანი: მოიწუნეს საყოფელნი მათნი / შეიმუსრნეს მოქლონნი მისნი:

(31) მეოტი შემთხუევად მეოტსა სდევდეს. და მებავთშ შემთხუეოდის
ლაღადის მგდებელსა. თხრობად მეფესა ბაბილონისასა. ვითარმედ წარწყმდა
ქალაქი იგი მისი: (32) კიდითგან გამოსავალთა მისთათ შეიპყრნეს და სავსება
იგი მათი დაიწუნეს ცეცხლითა. და კაცი მისნი მბრძოლნი გამოკდენ მის გან:
(33) რამეთუ ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ. ღმერთი ისრაჲლისაჲ: სახლნი მეფისა
ბაბილონისანი ვითარცა კალონი მსთუანი დაილეწნენ: მცირედ და და მოიწიოს
ლეწვად მისი: (34) განმყო მე. და შემჰამა მე. და მეწია მე ვითარცა ბნელი მცირს.
ნაბუქოდონოსორ. მეფემან ბაბილონისამან: დამდვა მე ვითარცა ჭურჭერი ცუდი.
შთამთქა მე ვითარცა ვეშაპმან. და აღივსო მუცელი თვისი საშუებელისა გან
ჩემისა: (35) განმაშოვრნა შრომანი ჩემნი. (და) სივლახაქენი ჩემნი ბაბილონსა
ზედა: თქუას მკვდრმან სიონისამან. და სისხლი ჩემი მკვდრთა ზედა ქალდეასთა.
თქუა(ს) ისრაჲლმან:

(36) ამის თვის ესრე იტყვს უფალი: აჰა ესერა მე ვსაჯო მკდომი იგი შენი. და
შური მოგავო შურის გებისა შენისაჲ. და აღვაოვრო ზღუდს მისი. და განვა-
კმენ წყალნი მისნი: (37) და იყოს ბაბილონი განსარყუნელად და საყოფლად
ვეშაპთა. და ბორცუებად და სასტვენელად. და არღარა აღეშვნოს: (38) რამთ-
ურთით ერთბამად ვითარცა ლომნი აღდგენ ჰაბუქნი მისნი. და ვითარცა ლეკუნი
ლომთანი: (39) განტფობასა შინა მათსა შევასუა სასუმელი მათი. და დავათრენე
იგინი. რამათა დასულბენ. და დაიძინონ ძილი საუკუნს. და ვერღარა განიღვდონ
უკუნისამდე. იტყვს უფალი: (40) და შთავყადნე იგინი ვითარცა კრავნი კლვად.
და ვითარცა ვერძები თიკნებითურთ:

O f.305r

(41) ვითარ წარწყმდა (სისაქ). და მოინადირა სიქადული ყოვლისა ქუეყა-
ნისაჲ: ვითარ იქმნა ბაბილონი განსარყუნელად შორის ყოველთა ნათესავთა: (42)
აღმოკდა ბაბილონსა ზედა ზღუაჲ ოხრითა ღელვათა მისთათა. (და) დაფარა:
(43) იქმნენს ქალაქნი მისნი განსარყუნელად ქუეყანაჲ. ურწყულ / [და უგზო
ქუეყანაჲ. რომელსა არა ვინ დაეშვნოს მუნ კაცი. არცა დაადგრეს მუნ ძმ
კაცისაჲ: (44) და შური ვიძიო ბაალსა ზედა ბაბილონს შინა. და მოუღო რომელი
შთანთქა პირისა გან მისისა. და არღარა შეკრბენ მერმს ნათესავნი. და ზღუდეცა
ბაბილონისაჲ დავეცეს: (45) გამოვედით მის გან. ერო ჩემო. და განირინეთ
მის გან კაცად კაცადმან თავი თვისი გულის წყრომისა გან უფლისაჲსა:

f.305v

(46) ნუ სადა შეძრწუნდენ გულნი თქუენნი. და ნუ გეშინ(ინ) სმენისა მისისა
გან. რომელი ი(ს)მის ქუეყანასა მაგას. და შემოვიდეს მას წელსა სმენაჲ იგი. და
მის თანა მას წელსა სმენაჲ და უშჯულოებაჲ ქუეყანასა. და ფლობილებაჲ ფლო-
ბილებასა ზედა: იგავი იგავსა ზედა: (47) ამის თვის აჰა ესერა ღლენი მოვლენან.
და ახილვა ვყო ყოველსა ზედა ქანდაკებულსა ბაბილონისასა. და ყოველი ქუე-
ყანაჲ მისი სირცხვლელ იქმნეს. და ყოველნი წყლულებანი მისნი დაეცნენ შორის
მისსა: (48) და იხარებდენ ბაბილონსა ზედა ცანი და ქუეყანაჲ. და ყოველი რაჲ
არს მას შინა. / რამეთუ ჩრდილოა(თ) მოვიდენ განმრყუნელნი მისნი. თქუა
უფალმან: (49) და ბაბილონს შინა დაეცნენ ყოველნი წყლულებანი ყოვლისა გან

principes eius et omnes duces eius omnis terrae potestatis eius. (29) Commota est terra et dolebat, quia evigilavit contra Babylonem cogitatio Domini, ut poneret terram Babylonis in destructionem, ut iam non habitaretur. (30) Ces-saverunt bellatores Babylonis proeliari: sedebunt illi circumdati, et soluta est potentia eorum, et facti sunt sicut mulieres: succensae sunt habitationes eorum: contriti sunt vectes eius.

(31) Fugiens, ut occurrat fugienti, persequetur; et nuntius mali occurret *ei qui* clamorem emittit, ut annuntiet regi Babylonis, quoniam periit civitas illa eius. (32) Ab extremo exituum eius capti sunt, et plenitudo illa eorum incenditur igni, et homines eius bellatores egredientur ex ea. (33) Etenim sic loquitur Dominus exercituum Deus Israël: Domus regis Babylonis sicut areae maturae terentur: modicum adhuc et adveniet tritura eius. (34) Divisit me, et devoravit me, et pervenit ad me sicut obscuritas parva; Nabuk'odonosor, rex Babylonis, posuit me sicut vas vacuum; absorbit me sicut draco, et replevit ventrem suum deliciis (*sing.*) meis. (35) Amovit labores meos (et) calamitates meas super Babylonem, dicet habitator Sion, et sanguinem meum super habitatores Chaldaee, dicet Israël.

(36) Propter hoc sic loquitur Dominus: Ecce ego iudicabo adversarium illum tuum, et ulciscar tibi ultionem tuam; et destruam murum eius, et exsiccabo aquas eius. (37) Et erit Babylon in destructionem, et in habitationem draconum, et in colles, et in sibilationem, et iam non aedificabitur. (38) Omnino simul sicut leones surgent iuvenes eius, et sicut catuli leonum. (39) In calore eorum potui dabo poculum eorum, et inebriabo eos, ut sopiantur et dormiant somnum aeternum, et iam non *possint* expergisci usque ad saeculum, dicit Dominus. (40) Et deducam eos sicut agnos ad occisionem, et sicut arietes cum haedis.

(41) Quomodo periit (Sis(a)k'), et comprehensa est gloria omnis terrae? Quomodo facta est Babylon in destructionem inter omnes gentes? (42) Ascendit super Babylonem mare cum sonitu fluctuum suorum, (et) operuit. (43) Factae sunt civitates eius in destructionem, terra inaquosa [et invia terra, in qua nullus habitabit ibi homo, neque manebit ibi filius hominis. (44) Et ultionem petam ex Baal in Babylone, et auferam quod absorbit ex ore eius; et iam non congregabuntur ultra gentes, et murus quoque Babylonis ipse cadet. (45) Egredimini ex ea, o popule mi, et liberate ex ea unusquisque semetipsum a furore Domini.

(46) Ne umquam contremiscant corda vestra, et ne timeatis ab auditu eius, qui auditur in terra ista; et ingredietur in illo anno auditus ille, et cum eo in illo anno auditus, et iniquitas in terra, et dominatio super dominationem, parabola super parabolam. (47) Propter hoc ecce dies veniunt, et visitationem faciam super omne sculptile Babylonis; et omnis terra eius confusa fiet et omnes vulnerationes eius cadent in medio eius. (48) Et gaudebunt super Babylonem caeli et terra, et omne quod est in ea, quia (ab) aquilone venient destructores eius, dixit Dominus. (49) Et in Babylone cadent omnes vulnerationes ab omni

ქუეყანისა: (50) განრინებულნი ქუეყანით მისით ვიდოდეთ. და ნუ დასდგებით მოიკსენეთ შორიელთა მაგათ უფალი. და იცრუსალემი გულთა თქუენთა მოიკადეთ.

(51) გრცხუნა. რამეთუ გესმა ყუედრებაჲ ჩუენი დაფარა გინებამან პირი ჩუენი შევიდეს უცხოთესლნი სიწმიდეთა ჩუენთა. ტაძარსა უფლისასა: (52) აჰა ესერა დღენი მოვლენან. იტყვს უფალი. და შური ვიძიო ქანდაკებულთა ზედა მისთა. და ყოველსა ქუეყანასა ზედა მისსა დაეცნენ წყლულნი მისნი: (53) დაღათუ აღმადღდეს ბაბილონი ვითარცა ცაჲ. და თუ განიძნელოს სიმაღლც იგი სიმტკიცისა მისისაჲ. ჩემ გან მოვიდენ მომსრველნი მისნი. იტყვს უფალი: (54) კმაჲ ღალატებისაჲ ბაბილონს შინა. და შემუსრვაჲ დიდი ქუეყანასა ქალდეველთასა. (55) რამეთუ აკოცა უფალმან ბაბილონი. და წარწყმიდა მის გან კმაჲ დიდი ოხრისაჲ ვითარცა წყალნი მრავალნი მისცა წარსაწყმედელად კმაჲ მისი.

f.306r (56) რამეთუ მოიწია ბაბილონსა ზედა სიგლახაკც. მოისრნეს ბრძენნი მისნი: უსუსურ იქმნეს მშვლდნი მათნი. რამეთუ ღმერთი მიმგებელ არს: (57) თავადმან უფალმან მიაგოს მას მისაგებელი დაითრვენ მთრვალებითა მბრძოლნი მისნი და მსაჯულნი მისნი. და წინაწარმეტყუელნი მისნი და ძლიერნი მისნი. და დაიძინონ ძილი საუკუნოჲ. და არღარა განიღძონ. იტყვს უფალი. / მერთისა მპყრობელ არს სახელი მისი: (58) ესრე იტყვს უფალი ძალთაჲ ზღუდე ბაბილონისაჲ განვხრ(წ)ნა გარდაარღვნით და ირლუნ. და ბჭენი იგი მისნი ცეცხლითა დაიწუნენ შურებოდინ ერნი ცუდად. და ნათესავნი პირველად ვე მოაკლდენ: (59) სიტყუაჲ რომელი ამცნო იერემია წინაწარმეტყუელმან თქუმად სარეაჲსა. ძისა ნერისა. ძისა მანასსა. რაჟამს წარვიდოდა სედეკიასს გან. მეფისა იუდაჲსა. ბაბილონდ. წელსა მეოთხესა მეფობისა მისისაჲს. და სარეა იყო ნიჭთ მთავარ: (60) და დაწერა იერემია ყოველი ესე ძკრი. რომელი მოსლვად არს ბაბილონსა ზედა წიგნსა ზედა ერთსა ყოველთა ამათ სიტყუათა თანა. რომელ წერილ არიან ბაბილონისა თვს:

(61) და პრქუა იერემია სარეას რაჟამს მიხვდე ბაბილონდ. და იხილო. და აღმოიკითხნე ყოველნი ესე სიტყუანი. (62) და სთქუა უფალო. სთქუ ამას ადგილსა ზედა ა(ღ)კოცაჲ მისი. რაჲთა არა იყოს მას შინა მკვდრი კაცითგან მი პირუტყუადმდე. რამეთუ განრყუნაჲ მისი იყოს უკუნისამდე: (63) და იყოს რაჟამს დააცადო კითხვაჲ წიგნისაჲ ამის. გამოაბა მას ქვაჲ. და შთააგდო იგი საშუვალ ეფვრატსა: (64) და სთქუა ესრეთ დაითქას ბაბილონი და არღარა აღდგეს პირისა გან ძკრთაჲსა. რომელ შემოავლინნეს მის ზედა: და დაესრულნეს აქამდე სიტყუანი იერემიასნი:

52

f.306v

I(b) f.43r

(1) ოც და ერთის წლის იყო სედეკია. რაჟამს დადგა იგი მეფედ. და ათერთმეტ წელ მეფობდა იგი იცრუსალემს შინა და სახელი დედისა მისისაჲ ამიტალ. ასული იერემიასი. ლობეთით: (2) და ყო მან ბოროტი წინაშე თუალთა უფლისათა. ვითარცა იოვაკიმ ყო: (3) რამეთუ გულისწყრომაჲ უფლისაჲ იყო / იცრუსალემისა თვს (და იუდაჲს თვს) ვიდრე არა განსთხინა იგინი პირისა გან მისისა და განდგა სედეკია მეფისა გან ბაბილონისა: (4) და იყო წელსა მას მეცხრესა. თთუესა მეთესა. ათსა თთვსასა. მეუფებასა სედეკიასსა. მოვიდა ნაბუქოდონოსორ. მეფც ბაბილონისაჲ. და ყოველი ძალი მისი იცრუსალემსა ზედა. და ზღუდის ზღუდე აქმნეს მას გამოთლილითა ქვითა გარემოჲს: (5) და მიიწია ქალაქი იგი იწროებად ვიდრე ათერთმეტ წლადმდე მეფისა სედეკიასა:

(6) თთუესა მეოთხესა ცხრასა თთვსასა. განძლიერდა სიყმილი ქალაქსა შინა.

terra. (50) Liberati e terra eius, ibitis, et nolite stare; recordamini, longinqui isti, Domini, et Hierosolymam in corda vestra tollite.

(51) Confusi estis, quia audistis opprobrium nostrum; aperuit ignominia faciem nostram; ingressi sunt alienigenae in sanctuaria nostra, in templum Domini. (52) Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et ultionem petam e sculptilibus eius, et in omni terra eius cadent vulnerati eius. (53) Etsi exaltata erit Babylon sicut caelum, et si munierit altitudinem illam fortitudinis suae, a me venient illi qui destruent eam, dicit Dominus. (54) Vox clamoris in Babylone, et contritio magna in terra Chaldaeorum. (55) Destruxit enim Dominus Babylonem, et perdidit ex ea vocem magnam sonitus sicut aquae multae; tradidit in destructionem vocem eius.

(56) Nam advenit super Babylonem calamitas, interfecti sunt sapientes eius, debiles facti sunt arcus eorum, quia Deus retributor est. (57) Ipse Dominus retribuet ei retributionem: inebriabuntur ebrietate bellatores eius, et iudices eius, et prophetae eius, et fortes eius; et dormient somnum aeternum, et iam non expergiscentur, dicit Dominus: unipotens est nomen eius. (58) Sic loquitur Dominus exercituum: Murum Babylonis suffodiam; destruite et destruat, et portae illae eius igni comburentur. Laborabunt populi in vanum, et gentes primum quidem deficient. (59) Verbum, quod mandavit Ieremia propheta, ut diceretur, ad Saream, filium Neri, filii Manases, cum abisset a Sedekia, rege Iuda, in Babylonem, in anno quarto regni eius; et Sarea erat donorum princeps. (60) Et scripsit Ieremia omne hoc malum, quod venturum est super Babylonem, in (*lit.* super) libro uno, cum omnibus his verbis, quae scripta sunt contra Babylonem.

(61) Et dixit Ieremia Sareae: Cum ieris in Babylonem, et videris, et legeris omnia haec verba, (62) Et dices: Domine, dixisti contra hunc locum destructionem eius, ne sit in eo habitator ab homine usque ad animal, quia destructio eius erit usque ad saeculum. (63) Et erit, cum cessaveris legere librum hunc, ligabis ei lapidem, et proicies eum in medium Euphraten, (64) Et dices: Sic submergetur Babylon, et iam non surget a facie malorum, quae miserunt super eam. Et finita sunt hucusque verba Ieremiae.

(1) Viginti et unius anni erat Sedekia, cum constitutus esset ille rex, et undecim annis regnabat ille in Hierosolyma; et nomen matris eius Amital, filia Ieremiae, de Lobet. (2) Et fecit ille malum coram oculis Domini, sicut Iovakim fecit. (3) Etenim furor Domini erat] in Hierosolymam (et in Iuda), donec reiceret illos a facie sua; et recessit Sedekia a rege Babylonis. (4) Et factum est in anno illo nono, in mense decimo, decima mensis, in regno Sedekiae, venit Nabuk'odonosor, rex Babylonis, et omnis exercitus eius, adversus Hierosolymam, et antemurale (*lit.* muri murum) fecerunt ei caesis lapidibus (*sing.*) in circuitu. (5) Et pervenit civitas illa ad angustias (*sing.*) usque ad undecimum annum regis Sedekiae.

(6) Mense quarto, nona mensis, invaluit fames in civitate, et iam non erat

და არღარა იყო პური ერისა თჳს ქუეყანისაჲსა: (7) და ვერ დამდგომ იქმნა ქალაქი იგი. და ყოველნი მბრძოლნი იელტოდეს. და გამოვიდა მეფე და ყოველი ერი მისი ღამე ქალაქით გზით ბჳსიადთ საშუვალ ზღუდესა და ზღუდის ზღუდესა. რომელ იყო მტილსა ოდენ სამეუფოსა გარემო. და ქალდეველნი იყვნეს გარემოჲს ქალაქსა: (8) და წარვიდეს ივინი გზასა არაბიჲსაჲსა. და დევნა უყო ძალმან ქალდეველთამან უკუანა მეფისა. (9) და ეწინეს მეფესა სედეკიას წიალ იერიქოჲსა უდაბნოსა. და ყოველნი მონანი მისნი განიბნინეს. და შეიპყრეს მეფე სედეკია. და მოიყვანეს მეფისა ბაბილონისა დებლათად ქუეყანასა ემათისასა და ეტყოდა ნაბუქოდონოსორ მეფე საზჯელით სედეკიას: (10) და მოწყვდნა მეფემან ბაბილონისამან ძენი სედეკიასნი წინაშე თუალთა მისთა. და ყოველნი მთავარნი იუდაჲსნი მოწყვდნა დებლათას შინა:

(11) და თუალნი სედეკიასნი აღმოჰპრიტნა. და შეკრა იგი ბორკილითა. და მიიყვანა იგი მეფემან ბაბილონისამან ბაბილონდ. და მისცა იგი სახიდ საფქველისად ვიდრე დღედმდე სიკუდილისა მისისა: (12) და მეხუთესა თთუესა. ათსა თთჳსასა. ესე წელი მეათცხრამეტე ნაბუქოდონოსორ. მეფისა ბაბილონისაჲ. მოვიდა ნაბუზარდან მატაკარანი წინაშე მდგომელი მეფისა ბაბილონისაჲ იჰრუსალემდ: (13) და მოწუა ტაძარი იგი უფლისაჲ და სახლი მეფისაჲ. და ყოველი სახლები ქალაქისაჲ/ და ყოველი ტაძრები დიდდიდები მოწუა ცეცხლითა: (14) და ყოველი ზღუდს იჰრუსალემისაჲ გარემოჲს დაარღჳა ძალმან ქალდეველთამან. რომელ იყო მატაკარანისა მის თანა: (15) ხოლო დავრდომილნი იგი ერისანი. და ნეშტი იგი ერი. რომელ დაშთომილ იყო ქალაქსა შინა. და მეოტნი იგი. რომელ შეუცვკეს მეფესა ბაბილონისასა. და ნეშტი იგი ერისაჲ წარტყუნა ნაბუზარდან მატაკარანმან:

(16) ხოლო უბოვარნი იგი ქუეყანისანი დაუტევნა ნაბუზარდან მატაკარანმან ვენაკის მოქმედად. (17) და სუეტნი იგი რვალისანი. რომელ იყვნეს სახლსა შინა უფლისასა. და სუეტ-დასადგომელნი. და ზღუაჲ იგი რვალისაჲ. რომელ იყო სახლსა შინა უფლისა ა. შემუსრეს ქალდეველთა. და წარიღეს ყოველი იგი რვალი ბაბილონდ: (18) და პატივნი და აღსაპყრობელნი და გვრგვ(ნ)ი და სიავნნი და ფეშხუმები და ფუცხუები და ყოველი ჭურჭერი რვალისაჲ. რომლითა ჰმსახურებდეს. წარიღეს. და სასაკუმეველები და ვეხნები. (19) და საპფუთნი და მასმაროთნი და საწურველნი და სასანთლენი და სფარნი და ჭაშაქები. რომელ იყო ოქროსაჲ და ვეცხლისაჲ წარიღო ყოველი მატაკარანმან მან: (20) და სუეტთა ორთაჲ და ზღჳსა ერთისაჲ და ზუარაკთა ათორმეტთა რვალისათაჲ. რომელ იყვნეს ზღუასა მას ქუეშს. რომელ ქმნა სოლომონ მეფემან სახლსა შინა უფლისასა: არა იყო სასწორ მის რვალისა ყოველთა მათ ჭურჭერთა:

(21) და სუეტთაჲ. ოც და ათხუთმეტ წყრთა იყო სიმაღლს სუეტისაჲ მის ერთისაჲ. და საბელი ათორმეტისა წყრთისაჲ გარემო შეოდენ სწულეზოდა მას. და იყო სიზრქე მისი ოთხთით გარემოჲს. (22) და სუეტის-თავნი მათ ზედა რვალისანი. და სიმაღლს სუეტის-თავისაჲ მის ერთისაჲ ზუთ წყრთა. და კანკელი (და) მროწეულები სუეტის-თავსა ზედა გარემოჲს ყოველი რვალისაჲ. ეგრე ვე მსგავსად ამისა იყო სუეტსა მას მეორესა რვაჲ მროწეული წყრთად წყრთად ათთა მათ წყრთათა:/ (23) და იყო ყოველი იგი მროწეულები ოთხმეოც და ათექუსმეტ ერთ კერძო ხოლო. და იყო ყოველი იგი მროწეულები ას კანკელსა მას ზედა გარემოჲს: (24) და წარიყვანა მატაკარანმან მან სარეა. მღდელი იგი მთავარი. და სოფონია. მღდელი შემდგომი. და სამნი იგი კართ-მცველნი: (25)

panis pro populo terrae. (7) Et non *potuit* stare civitas illa, et omnes bellatores fugiebant, et egressus est rex et omnis exercitus eius nocte de civitate per viam portae, inter murum et antemurale, quod erat in horto regio in circuitu, et Chaldaei erant circa civitatem. (8) Et abierunt illi *per* viam Arabiae, et persecutus est exercitus Chaldaeorum post regem. (9) Et attigerunt regem Sedekiam trans Iericho in deserto, et omnes servi eius dispersi sunt. Et comprehenderunt regem Sedekiam, et adduxerunt ad regem Babylonis in Deblat'a, in terram Emat', et loquebatur Nabuk'odonosor rex in iudicio Sedekiae. (10) Et occidit rex Babylonis filios Sedekiae coram oculis eius, et omnes principes Iuda occidit in Deblat'a.

(11) Et oculos Sedekiae exstinxit, et vinxit eum *compedibus* (*sing.*); et adduxit eum *rex* Babylonis in Babylonem, et dedit eum in domum molae usque ad diem mortis eius. (12) Et in quinto mense, decima mensis, — hic *est* annus nonus decimus Nabuk'odonosor, regis Babylonis — venit Nabuzardan, magister militiae, antistes regis, in Hierosolymam. (13) Et succendit templum illud Domini, et domum regis, et omnes domos civitatis, et omnes aedes grandes succendit igni. (14) Et omnem murum Hierosolymae in circuitu destruxit exercitus Chaldaeorum, qui erat cum magistro militiae illo. (15) Pauperes illos autem populi, et reliquias illas populi, quae remanserant in civitate, et fugitivos illos, qui transfugerunt ad regem Babylonis, et reliquias illas populi, in captivitatem abduxit Nabuzardan, magister militiae.

(16) Egentes autem illos terrae reliquit Nabuzardan, magister militiae, in viticolas. (17) Et columnas illas aeris, quae erant in domo Domini, et bases, et mare illud aeris, quod erat in domo Domini, contriverunt Chaldaei et extulerunt omne illud aes in Babylonem. (18) Et honores (*sic*), et exceptoria (?), et coronas, et lebetes, et patinas, et creagras, et omne supellectile aeris, quo utebantur, abstulerunt; et thymiamateria et hydrias, (19) Et sapp'ot', et masmarot', et cribra, et candelabra, et cancellos, et cyathos, qui erant ex auro et argento, extulit omnia (*sing.*) magister militiae ille. (20) Et columnarum duarum et maris unius et vitulorum duodecim aeris, qui erant sub mari illo, quae fecit Solomon rex in domo Domini, non erat pondus illius aeris omnium illorum vasorum.

(21) Et columnarum, triginta quinque cubitis erat altitudo columnae illius unius, et funis duodecim cubitorum in circuitu circuibat eam; et erat grossitudo eius quattuor (digitis) in circuitu. (22) Et capitella super eas aeris, et altitudo capitelli illius unius quinque cubitorum; et retiaculum (et) malagranata super capitellum in circuitu: omnia aeris: sic quoque secundum hoc erant columnae illi secundae octo malagranata ad cubitum decem illorum cubitorum. (23) Et erant omnia illa malagranata nonaginta sex, ab uno latere tantum, et erant omnia illa malagranata centum super retiaculum illud in circuitu. (24) Et abduxit magister militiae ille Saream, sacerdotem illum principem, et Sop'oniam, sacerdotem sequentem, et tres illos custodes ostiorum. (25) Et de civitate

და ქალაქისა გან წარიყვანა საჭურისი ერთი. რომელ ზედა მდგომელ იყო კაცთა მათ მბრძოლთა. და შვდნი კაცი სახელოანნი წინაშენი მეფისანი. რომელ იპოვნეს ქალაქსა შინა. და მწიგნობარი იგი მთავარი ძლიერთაჲ. რომელ მწიგნობრებდა ყოველსა ერსა ქუეყანისასა. და სამეოცი კაცი ერისა გან მის ქუეყანისაჲსა. რომელ იპოვნეს მას ქალაქსა შინა:

(26) და წარიყვანა ნაბუზარდან მატაკარანმან. და მიიყვანა იგინი მეფისა ბაბილოვნისა დებლ(ა)თად: (27) და სცა მათ. და მოწყვდნა იგინი მეფემან ბაბილოვნისამან დებლათას შინა შუეყანასა ემათისასა. და წარ(ი)ტყუენა იუდაჲ ქუეყანისა გან თვსისა: (28) და ერი ესე. რამელ წარტყუენა ნაბუქოდონოსორ მეფემან წელსა მას მეშვდესა ჰურიათაჲ სამ ათას ოც და ოც: (29) და წელსა მას მეთორვამეტესა ნაბუქოდონოსორისა წარტყუენა ივრუსალემით რვაას ოც და ათორმეტი სული: (30) და წელსა მას ოც და მესამესა ნაბუქოდონოსორისა წარტყუენა ნაბუზარდან მატაკარანმან ჰურიათაჲ შვდას ორმოც და ხუთ სული და იყო ყოველი იგი სულები ოთხ ათას და ექუსას:

(31) და იყო ოც და მეთივდმეტესა წელსა წარტყუენვასა იოაკიმისსა. მეფისა იუდაჲსსა. და მეთესა თთუესა. ოც და მეოთხესა თთვასა. უკუეცა თავი იოაკიმს. მეფესა იუდაჲსსა. ულამარდაქ. მეფემან ბაბილონისამან. წელსა მას. რომელსა დადგა იგი მეფედ. და გამოიყვანა იგი სახლით საპყრობილისაჲთ: (32) და ეტყოდა მას ტკბილად. და სცა მას საყდარი უზეშთაესი ყოველთა საყდართა მეფეთასა რომელ იყვნეს მის თანა ბაბილონს შინა: (33) და უცვალა მას სამოსელი პყრობილებისა მისისაჲ. და ჰამდა პურსა წინაშე მისსა მარადის ყოველთა დღეთა მისთა. რაოდენ ცხომდა: (34) და შეაბა მას როჭიკი მარადის. და მოუვიდოდა მას მეფისა გან ბაბილოვნელთაჲსა დღითი დღედ მი დღედმდე სიკუდილისად/ ყოველთა დღეთა ცხორებისა მისისათა: ..

abduxit eunuchum unum, qui praepositus erat viris illis bellatoribus, et septem viros nominatos *qui erant* coram rege, qui inventi sunt in civitate, et scribam illum principem virium (*lit.* fortium), qui erat scriba omni populo terrae, et sexaginta viros de populo illo terrae, qui inventi sunt in illa civitate.

(26) Et abduxit *eos* Nabuzardan, magister militiae, et duxit eos ad regem Babylonis ad Deblat'a. (27) Et percussit eos, et occidit eos rex Babylonis in Deblat'a, in terra Emat'. Et captivus abductus est Iuda de terra sua. (28) Et populus hic, quem abduxit Nabuk'odonosor rex in anno illo septimo, Iudaeorum tria milia viginti et tres; (29) Et in anno illo octavo decimo Nabuk'odonosor, captivos abduxit de Hierosolyma octingentas triginta duas animas: (30) Et in anno illo vigesimo tertio Nabuk'odonosor, captivos abduxit Nabuzardan, magister militiae, Iudaeorum septingentas quadraginta et quinque animas; et erant omnes illae animae quattuor milia et sexcentae.

(31) Et factum est in trigesimo septimo anno in captivitate Ioakim, regis Iuda, et decimo mense, vigesima quarta mensis, totondit caput Ioakim, regi Iuda, Ulamardak', rex Babylonis, in anno illo quo constitutus est ille rex; et eduxit eum de domo carceris. (32) Et loquebatur ei bene (*lit.* dulciter) et dedit ei thronum altiore omnibus thronis regum, qui erant cum eo in Babylone. (33) Et mutavit ei vestimenta captivitatis eius, et edebat panem coram eo semper omnibus diebus suis, quotquot vixit. (34) Et attribuit ei cibaria (*sing.*) semper, et veniebant ad eum a rege Babyloniorum cotidie, usque ad diem mortis, omnibus diebus vitae eius.

ბარუქი.

I(b) f.44v 1

(1) და ესე სიტყუანი მის წიგნისანი. რომელ დაწართა ბარუქ. ძემან ნერის-
მან. ძისა მასესმან. ძისა სედეკიასმან. ძისა ასადესმან. ძისა ქელკიასმან.
ბაბილონს შინა: (2) წელსა მას მეოფხესა. მეშვდესა თთუესა. ჟამსა. რომელსა
წარიღეს ქალდეველთა იზრუსალემი. და მოწუეს იგი ცეცხლითა: (3) და აღმო-
უკითხნა ბარუქს სიტყუანი ესე ამის წიგნისანი ყურთა იექონიასთა. ძისა
იოაკიმისთა. მეფისა იუდაასთა. და ყურთა ყოვლისა ერისათა. რომელნი მოვიდ-
ოდეს მის წიგნისა. (4) და ყურთა ძლიერთასა და ძეთა მეფისათა. და ყურთა
მოხუცებულთასა. და ყურთა ყოვლისა ერისათა. კნინითგან ვიდრე დიდამდე
ყოველთა დამკვდრებულთა ბაბილონისათა მდინარესა ზედა სუდსა: (5) და ტირ-
ოდეს და იმარხვიდეს და ილოცვიდეს წინაშე უფლისა:

(6) და შეკრიბეს ვეცხლი რაოდენ შემძლებელ იყო კაცად-კაცადისა კელი.
(7) და მიუძღუანეს იზრუსალემს იოაკიმს. ძესა ქელკიასა. ძისა სალომისა.
მღდელსა. და სხუათა მღდელთა. და ყოვლისა მიმართ ერისა. რომელნი იპოვნეს
მათ თანა იზრუსალემს შინა. (8) რაჟამს მოიღო მან ჭურჭერი სახლისა უფლისაჲ.
რომელ იგი წარიღეს ტაძრისა მის გან. მიქცევად მისა ქუეყანად იუდაასა მათესა
სიუანისასა. ჭურჭერი ვეცხლისაჲ. რომელ ქმნა სედეკია. ძემან იოსიასმან. მეფ-
ემან იუდაასმან. (9) შემდგომად წარტყუნვისა მის ნაბუქოდონოსორ. მეფისა
ბაბილონისაჲსა. ოდეს წარტყუნა იზრუსალემით იექონია და მთავარნი მისნი
და შემწირველნი და კელოვანნი და მდიდარნი და ერი ქუეყანისაჲ. და შეიყვანნა
იგინი ბაბილონდ: (10) და თქუეს. აჰა ესერა მიგიძღუანეთ თქუენ ვეცხლი. და
იყიდეთ ვეცხლითა შესაწირავი თქუენი ცოდვათა თჳს. (და) გუნდრუკი. და ყავთ
მანანაჲ. და შეწირეთ საკურთხეველსა ზედა უფლისა ღმრთისა ჩუენისასა:

f.45r

(11) და ილოცეთ ცხორებაჲ ნაბუქოდონოსორ. მეფისა ბაბილონისაჲ. და
ცხორებაჲ ბალტ/ასარისი. ძისა მისისაჲ. რაჲთა იყვნენ ღლენი მათნი ვითარცა
ღლენი ცისანი ქუეყანასა ზედა: (12) (და) რაჲთა გუცეს ჩუენ უფალმან ძალი. და
განგვნათლნეს თუალნი ჩუენნი. რაჲთა ვცხომდებოდით საგრილსა ქუეშს ნაბუ-
ქოდონოსორ. მეფისა ბაბილონისასა. და საგრილსა ქუეშს ბალტასარისსა. ძისა
მისისასა. და ვჰმონოთ მათ მრავალ ღლს. და ვჰპოვოთ მადლი წინაშე მათსა:
(13) და ილოცეთ ჩუენ თჳს უფლისა მიმართ ღმრთისა ჩუენისა. რამეთუ შევს-
ოდეთ უფალსა ღმერთსა ჩუენსა: და არა უკუნ-იქცა გულის-წყრომაჲ უფლისაჲ
და რისხვაჲ მისი ჩუენ გან ვიდრე მო-აქა-ღლედმდე: (14) და წარიკითხოთ
წიგნი ესე. რომელ მიგიძღუანეთ თქუენ. აღსაარებად სახლსა შინა უფლისასა
ღლესა უქმელებისასა. და ღლეთა შინა ჟამთასა: (15) და სთქუათ. უფალსა ღმერ-
თსა ჩუენსა სიმართლს. ხოლო პირთა თქუენთა სირცხვლი. ვითარცა ესე ღლეს
კაცთა იუდაასთა და მკვდრთა იზრუსალემისათა.

(16) და მეფეთა ჩუენთა. და მთავართა ჩუენთა. და მღდელთა ჩუენთა. და
წინაწარმეტყუელთა ჩუენთა. და მამათა ჩუენთა წინაშე უფლისა: (17) რამეთუ
ურჩ ვექმნენით მას. (18) და არა ვისმინეთ კმაჲ უფლისა ღმრთისა ჩუენისაჲ.
სლვად ბრძანებათა უფლისათა. რომელ მოგუცა ჩუენ წინაშე პირსა ჩუენსა:

Baruk'

1 (1) Et haec verba illius libri, quae scripsit Baruk', filius Neri, filii Maases, filii Sedekiae, filii Asades, filii K'elkiae, in Babylone. (2) *In* anno illo quarto, *in* septimo mense, *in* tempore quo ceperunt Chaldaei Hierosolymam, et succenderunt eam igni. (3) Et perlegit Baruk' verba haec huius libri ad aures Iek'oniae, filii Ioakim, regis Iuda, et ad aures omnis populi qui veniebant ad illum librum, (4) Et ad aures potentium et filiorum regis, et ad aures seniorum, et ad aures omnis populi, a minimo usque ad maximum omnium habitatorum Babylonis, ad flumen Sud. (5) Et flebant, et ieiunabant, et orabant coram Domino.

(6) Et collegerunt argentum, quantum poterat uniuscuiusque manus, (7) Et miserunt in Hierosolymam ad Ioakim, filium K'elkiae, filii Salom, sacerdotem, et ad alios sacerdotes, et ad omnem populum, qui inventi sunt cum eis in Hierosolyma; (8) Cum acciperet ille vasa (*sing.*) domus Domini, quae abstulerunt de templo illo, ut referret ea in terram Iuda decima *die* Siuan, vasa argenti quae fecit Sedekia, filius Iosiae, rex Iuda, (9) Post abductionem illam in captivitatem Nabuk'odonosor, regis Babylonis, cum abduxisset in captivitatem ab Hierosolyma Iek'oniam, et principes eius, et sacrificatores, et artifices, et divites, et populum terrae, et induxit eos in Babylonem. (10) Et dixerunt: Ecce misimus vobis argentum; et emite argento sacrificium vestrum pro peccatis, (et) tus, et facite manna, et offerte super altare Domini Dei nostri,

(11) Et orate *pro* vita Nabuk'odonosor, regis Babylonis, et *pro* vita Baltasar, filii eius, ut sint dies eorum sicut dies caeli super terram, (12) (Et) ut det nobis Dominus virtutem et illuminet oculos nostros, ut vivamus sub umbra Nabuk'odonosor, regis Babylonis, et sub umbra Baltasar, filii eius, et serviamus eis multis diebus et inveniamus gratiam coram eis. (13) Et orate pro nobis ad Dominum Deum nostrum, quia peccavimus Domino Deo nostro, et non reversus est furor Domini et ira eius a nobis usque ad hunc diem. (14) Et legetis librum hunc, quem misimus vobis ad confitendum, in domo Domini, in die feriato et in diebus opportunis (*lit.* temporum). (15) Et dicetis: Domino Deo nostro iustitia, faciei (*plur.*) autem vestrae (*sic*) confusio, sicut hoc *est* hodie hominibus Iuda et habitatoribus Hierosolymae,

(16) Et regibus nostris, et principibus nostris, et sacerdotibus nostris, et prophetis nostris, et patribus nostris coram Domino; (17) Quia inoboedientes facti sumus ei, (18) Et non audivimus vocem Domini Dei nostri, ut ambularem in mandatis Domini, quod dedit nobis ante faciem nostram; (19) Etenim

(19) რამეთუ მიერ დღითგან. ოდეს[ს] გამოიყვანნა მამანი ჩუენნი ქუეყანით ეგვპტით და მოაქაღლედმდე. ვიყვენით ურჩ უფლისა ღმრთისა ჩუენისა და ვერიდებოდეთ. რაათამცა არა ვისმინეთ მისი: (20) და გუეწია ჩუენ ძვრი და წყევამ. რომელ ამცნო უფალმან მოსეს მონასა თვსსა. დღესა მას. რომელსა გამოიყვანნა მამანი ჩუენნი ეგვპტით. მოცემად ჩუენდა ქუეყანამ. რომლისა გან გამოსდის სძვ და თაფლი. ვითარცა ესე დღეს:

(21) და არა ვისმინეთ კმად უფლისა ღმრთისა ჩუენისაჲ ყოველთა გან (სიტყუათა) წინაწარმეტყუელთასა. რომელ მოავლინნა ჩუენდა: (22) და ვიდოდეთ კაცადკაცადი გონებასა გულისა თვსისა უკეთურისასა მსახურებად ღმერთთა უცხოთა. ყოფად ბოროტისა წინაშე თუალთა უფლისა ღმრთისა ჩუენისათა:

2 f.45v (1) და აღასრულა უფალმან სიტყუაჲ მისი. რომელ თქუა ჩუენ ზედა და მსაჯულთა ჩუენთა ზედა. რომელნი შჯიდეს ისრაჲლსა. და მეფეთა (ზედა) ჩუენთა. და მთავართა ზედა/ ჩუენთა. და კაცთა ზედა ისრაჲლისათა და იუდაჲსთა. (2) მოვლინებად ჩუენ ზედა ძვრი დიდი. რომელ არა სადა ყოფილ არს ცასა ქუემს. ვითარ იგი ყო ისრუსალემს შინა. ვითარცა წერილ არს შჯულსა მოსესსა. (3) რაათა ვჰამდეთ ჩუენ კაცი კორცთა ძისა თვსისათა და კაცი კორცთა ასულისა თვსისათა: (4) და მისცნა იგინი საწუნელად ყოველთა მეუფებათა გარემოთა ჩუენთა საყუედრელად. და უგზოდ შორის ყოველთა ერთა გარემოთა ჩუენთა. სადა განაბნინა იგინი უფალმან მუნ: (5) და აქმნეს იგინი ქუემო და არა ზემო. რამეთუ შევსცოდეთ უფალსა ღმერთსა ჩუენსა არა სმენითა კმისა მისისაჲთა:

(6) უფალსა ღმერთსა ჩუენსა სიმართლვ. ხოლო ჩუენ და მამათა ჩუენთა სირცხვლი პირთა ჩუენთაჲ. ვითარცა ესე დღეს: (7) ძვრი. რომელ თქუა უფალმან ჩუენ თვს. მოიწია ყოველი ჩუენ ზედა: (8) და არა ვევედრენით პირსა უფლისასა. მოქცევად გონებათა გულისა თვსისა უკეთურისათა: (9) და განიღვძა უფალმან ბოროტებად ჩუენ ზედა. რამეთუ მართალ არს უფალი ყოველთა ზედა საქმეთა მისთა. რომელ გუამცნო ჩუენ: (10) და არა ვისმინეთ კმისა მისისაჲ სლვად ბრძანებათა უფლისათა. რომელ მოგუცა ჩუენ წინაშე პირსა ჩუენსა:

(11) და აწ. უფალო ღმერთო ისრაჲლისაო. ვითარცა გამოიყვანე ერი შენი ქუეყანით ეგვპტით კელითა მტკიცითა და სასწაულებითა და ძალითა დიდითა და მკლავითა მაღლითა. და ჰყავ შენდა სახელ ვითარცა დღვ ესე: (12) ვცოდეთ. და უღმრთო ვიქმენით. და უშჯულოჲ ვყავთ. უფალო ღმერთო ჩუენო. ყოველთა თვს სამართალთა შენთა: (13) გარემიიქეცინ გულისწყრომამა შენი ჩუენ გან. რამეთუ დავშით მცირედნი მრავალთა გან შორის წარმართთა. სადა იგი განგუაბნიენ ჩუენ მუნ: (14) ისმინე. უფალო. ლოცვისა ჩუენისაჲ და თაყუანისცემისა ჩუენისაჲ. და განგუარინენ ჩუენ შენ თვს. და მეც ჩუენ მაღლი წინაშე პირსა წარმტყუენველთა ჩუენთასა. (15) რაათა გულისკმაყოს ყოველმან ქუეყანამან. რამეთუ შენ ხარ უფალი ღმერთი ჩუენი. და სახელი შენი წოდებულ არს ისრაჲლსა ზედა და ნათესავსა მი(ს)სა:

f.46r (16) უფალო. გარდამოიხილე ტაძრით წმიდით შენით. და მოგუხედენ ჩუენ მოყავ. უფალო. ყური შენი. და ისმინე (ჩუენი): (17) აღახუენ. უფალო. თუალნი შენნი. და იხილე რამეთუ არა მკუდართა მიგცენ დიდებაჲ და/ სამართალი უფალსა. რომელნი არიან ჯოჯოხეთს შინა. რომელთანი მიხუმულ არიან სულნი მათნი გონებათა მათთა გან: (18) და სული ქუენიერი სიმდიდრესა ზედა. რომელ ვალნ იღუნალ. და უძლურებითა თუალთა მოკლებულთა. და სულმან მშიერმან

inde a die, cum eduxisset patres nostros de terra Aegypti et usque ad hunc diem, eramus inoboedientes Domino Deo nostro, et vitabamus ne audiremus eum. (20) Et attigit nos malum et maledictio, quam mandavit Dominus Moysi servo suo, in die illa qua eduxit patres nostros de Aegypto, ut daret nobis terram, de qua fluit lac et mel, sicut hoc *est* hodie.

(21) Et non audivimus vocem Domini Dei nostri, ab omnibus (verbis) prophetarum, quos misit ad nos. (22) Et ibamus unusquisque in sensum cordis sui mali, ut serviremus diis alienis, ut faceremus malum ante oculos Domini Dei nostri.

2 (1) Et complevit Dominus verbum suum, quod locutus est super nos, et super iudices nostros qui iudicabant Israël, et (super) reges nostros, et super principes nostros, et super homines Israël et Iuda, (2) Ut demitteret super nos malum magnum, quod numquam factum est sub caelo, quemadmodum fecit in Hierosolyma, sicut scriptum est in lege Moysi, (3) Ut ederemus nos *quisque* homo carnes filii sui, et *quisque* homo carnes filiae suae. (4) Et dedit eos in despectum omnibus regnis circum nos, in opprobrium et in vastitatem in omnibus populis circum nos, ubi dispersit eos Dominus ibi. (5) Et facti sunt illi subtus, et non supra, quia peccavimus Domino Deo nostro, non audientes (*lit.* audiendo) vocem eius.

(6) Domino Deo nostro iustitia, nobis autem et patribus nostris confusio faciei (*plur.*) nostrae sicut hoc *est* hodie. (7) Malum, quod locutus est Dominus de nobis, advenit omne super nos. (8) Et non deprecati sumus faciem Domini, ut reverteremur a sensibus cordis nostri mali. (9) Et vigilavit Dominus, ut malefaceret super nos, quia iustus est Dominus super omnia opera sua, quae mandavit nobis. (10) Et non audivimus vocem eius, ut iremus in praeceptis Domini, quae dedit nobis ante faciem nostram.

(11) Et nunc, Domine Deus Israël, sicut eduxisti populum tuum de terra Aegypti *in* manu valida et *in* prodigiis, et *in* virtute magna, et *in* brachio excelso, et fecisti tibi nomen sicut dies haec *est*. (12) Peccavimus, et impii facti sumus, et iniquitatem fecimus, Domine Deus noster, propter omnia iudicia tua. (13) Avertatur furor tuus a nobis, quia relictus sumus pauci de multis inter gentiles, ubi dispersisti nos ibi. (14) Exaudi, Domine, precem nostram et adorationem nostram, et libera nos propter te, et da nobis gratiam ante faciem *eorum* qui abduxerunt nos in captivitatem, (15) Ut intellegat omnis terra, quia tu es Dominus Deus noster, et nomen tuum invocatum est super Israël et genus eius.

(16) Domine, respice de templo sancto tuo, et conspice nos; praebe, Domine, aurem tuam, et audi (nos). (17) Aperi, Domine, oculos tuos, et vide quia non mortui dabunt *tibi* gloriam et iustitiam Domino, qui sunt in inferno, quorum seiuncti sunt spiritus eorum a sensibus suis. (18) Et anima maerens super divitias, quae incedit curva et in infirmitate oculorum deficientium, et anima

მიგცენ შენ დიდება და სამართალი უფალსა: (19) რამეთუ არა სამართალთა ზედა მამათა ჩუენთასა და მეფეთა ჩუენთასა ჩუენ განგჰფენთ წყალობასა ჩუენსა წინაშე პირსა შენსა. უფალო ღმერთო ჩუენო: (20) რამეთუ მოიღე გულის-წყრომა და რისხვა შენი ჩუენ ზედა. ვითარცა სთქუ კელითა მონათა შენთა წინაწარმეტყუელთაჲთა:

(21) ესრე თქუა უფალმან მოიდრიკენ(ი)თ ბეჰნი თქუენნი. და ჰმსახურეთ მეფესა ბაბილონისასა. და დაეშცნენით ქუეყანასა ზედა. რომელ მივეც მამათა თქუენთა: (22) და თუ არა ისმინოთ კმა უფლისაჲ მსახურებად მეფესა ბაბილონისასა. (23) მოკლება ყო ქალაქთა (გან) იუდაჲსთა და გარემო ისრაულისაჲ. კმა შეუებისა (და) კმა სიხარულისაჲ. კმა სიძისა (და) კმა სძლისაჲ და იყოს ყოველი ქუეყანა უგზო უმკვდროებისა გან: (24) დ(ა) არა ვისმინეთ კმისა შენისაჲ მსახურებად მეფესა ბაბილონისასა. და დაამტკიცენ სიტყუანი შენნი. რომელ სთქუენ კელითა მონათა შენთა წინაწარმეტყუელთაჲთა. გამოხუმად ძულნი მეფეთა ჩუენთანი და ძულნი მამათა ჩუენთანი ადგილით მათით: (25) და აჰა ესერა განბნეულ არიან იგინი სიცხესა ქუეშ ღლისასა და ნეფხვასა ღამისასა. რამეთუ მიისრნეს იგინი საღმობითა. სიყმილითა. და მახვლითა და ტყუეობითა:

(26) და დასდევ სახლი იგი. რომელსა ზედა წოდებულ იყო სახელი შენი მუნ. ოკრად. ვითარცა ესე ღღეს. უკეთურებისა თჳს სახლისა ისრაჲლისა და სახლისა იუდაჲსისა: (27) და (ჰ)ყავ ჩუენ თჳს. უფალო ღმერთო ჩემო. ყოველითა ყუდროებითა შენითა. (და მოწყალებითა შენითა) დიდითა: (28) ვითარცა სთქუ კელითა მონისა შენისა მოსესითა ღღესა მას. რომელსა უბრძანე შენ მას. დაწერად შჯულისა შენისა წინაშე ძეთა ისრაჲლისათა. და სთქუ (29) არა თუ ისმინოთ კმისა ჩემისაჲ. ნუ უკუე სადა ორხაჲ ეგე დიდი და მრავალი უკუნ-იქცენ შორად/წარმართთა შორის სადა განვაბნიენ იგინი მუნ (30) რამეთუ უწყი ვითარმედ არა ისმინონ ჩემი. რამეთუ ერი ქედ-ფიცხელი არს. და მოიქცენ გულითა მათითა ქუეყანასა მას ტყუეობისა მათისასა:

f.46v

(31) და გულის-კმა-ყონ. რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი მათი. და ვსცე მათ გული გონიერი და ყურნი მორჩილნი (32) და მაქებდენ მე ქუეყანასა მას ტყუეობისასა. და მოიკსენონ სახელი ჩემი (33) და მოიქცენ ქედ-ფიცხელობისა გან მათისა და უკეთურთა გან საქმეთა მათთა. რამეთუ მოიკსენონ გზისა მამათა მათთაჲსაჲ. რომელნი ცოდვიდეს წინაშე უფლისა: (34) და მოვაქციენ იგინი ქუეყანასა მას. რომლისა თჳს ვეფუცე მამათა მათთა აბრაჰამს. ისაკს და იაკობს და ეუფლნენ მას და განვაბრავლნენ იგინი. და არღარა შემცირდენ: (35) და დავამტკიცო მათ თანა აღთქუმაჲ საუკუნოჲ. რაჲთა ვიყო მე მათა ღმრთად. და იგინი იყვნენ ჩემდა ერად და არღარა შევარყო მერმე ერი ჩემი ისრაჲლი ქუეყანით მისით. რომელ მივეც მას:

- 3 (1) უფალო მერთისა-მპყრობელო. ღმერთო ისრაჲლისაო. სულმან შეიწრებულმან და სულმან მოწყინებულმან ღალად-ყო შენდამი: (2) ისმინე. უფალო. და მიწყალენ. რამეთუ ღმერთი მოწყალე ხარ და შეგვწყალენ. რამეთუ ვცოდეთ წინაშე შენსა: (3) რამეთუ შენ ჰგიე უკუნისამდე. და ჩუენ წარვწყმდებით უკუნისამდე: (4) უფალო მერთისა-მპყრობელო. ღმერთო ისრაჲლისაო. ისმინე კმა მომწყდართა ისრაჲლისათაჲ და ნაშობთა შეცოდებულთაჲ წინაშე შენსა. რომელთა არა ისმინეს კმა უფლისა ღმრთისა მათისაჲ და მოიწია ჩუენ ზედა ძკრი: (5) ნუ მოიკსენებ უშჯულოებასა მამათა ჩუენთასა. არამედ მოიკსენე

esuriens dabunt tibi gloriam et iustitiam Domino. (19) Etenim non super iustitias patrum nostrorum et regum nostrorum nos effundimus misericordiam nostram ante faciem tuam, Domine Deus noster; (20) Nam attulisti furorem et iram tuam super nos, sicut dixisti in manu servorum tuorum prophetarum:

(21) Sic dixit Dominus: Inclinate umeros vestros, et servite regi Babylonis, et considite in terra quam dedi patribus vestris. (22) Et si non audieritis vocem Domini, ut serviatis regi Babylonis, (23) Deficere *faciam* de civitatibus Iuda et circum Hierosolymam vocem iucunditatis, (et) vocem gaudii, vocem sponsi, (et) vocem sponsae; et erit omnis terra invia propter defectum habitantium. (24) Et non audivimus vocem tuam, ut serviremus regi Babylonis; et confirmasti verba tua, quae dixisti in manu servorum tuorum prophetarum, ut auferrentur ossa regum nostrorum et ossa patrum nostrorum de loco suo. (25) Et ecce dispersa sunt ea sub calore diei et in gelu noctis, quia interierunt illi *in* dolore, *in* fame et *in* gladio et *in* captivitate.

(26) Et posuisti domum illam, super quam invocatum erat nomen tuum ibi, in desertum, sicut hoc *est* hodie, propter malitiam domus Israël et domus Iuda. (27) Et fecisti propter nos, Domine Deus mi, in omni tranquillitate tua (et in misericordia tua) magna, (28) Sicut dixisti in manu servi tui Moysi, in die illa qua praecepisti tu ei scribere legem tuam coram filiis Israël, et dixisti: (29) Si non audieritis vocem meam, numquam ergo strepitus iste magnus et multus revertetur procul inter gentiles, ubi dispersi eos ibi. (30) Scio enim quoniam non audient me, quia populus durā cervice est. Et convertentur in corde suo in terra illa captivitatis suae;

(31) Et intellegent quia ego sum Dominus Deus eorum; et dabo eis cor sapiens et aures oboedientes. (32) Et laudabunt me in terra illa captivitatis, et memores erunt nominis mei. (33) Et avertent se a duritia cervicis suae et a malis operibus suis, quia reminiscuntur viam patrum suorum, qui peccabant coram Domino. (34) Et reverti *faciam* eos in terram illam, de qua iuravi patribus eorum, Abraham, Isak et Iacob, et dominabuntur eius; et multiplicabo eos, et non iam minorabuntur. (35) Et confirmabo cum eis testamentum sempiternum, ut sim ego eis in Deum; et illi erunt mihi in populum, et non iam movebo rursus populum meum Israël a terra eius, quam dedi ei.

3 (1) Domine unipotens, Deus Israël, anima in angustiis, et spiritus anxius clamavit ad te. (2) Audi, Domine, et miserere *nostri*, quia Deus misericors es, et miserere *nostri*, quia peccavimus ante te; (3) Nam tu manes in aeternum, et nos perimus in aeternum. (4) Domine unipotens, Deus Israël, audi vocem illorum qui perierunt *in* Israël, et filiorum qui peccaverunt ante te, qui non audierunt vocem Domini Dei sui; et advenit super nos malum. (5) Noli meminisse iniquitatis patrum nostrorum; sed memento manus tuae et nominis tui in

კელისა შენისაჲ და სახელისა შენისაჲ ჟამსა ამას:

(6) რამეთუ შენ ხარ უფალი ღმერთი ჩუენი. და გაქებდეთ შენ. უფალო:

(7) რამეთუ ამით მოგუეც შიში შენი გულთა ჩუენთა. რაჲთა ეხადოდით სახელსა შენსა. და გაქებდეთ (შენ) ტყუეობასა შინა ჩუენსა. რამეთუ გარე-წარვაქციეთ გულით ჩუენით ყოველი უშჯულოებაჲ მამათა ჩუენთაჲ. რომელთა ცოდეს წინაშე შენსა: (8) აჰა ესერა ჩუენ ღღეს ტყუეობასა შინა ჩუენსა. ვიდრე იგი განგუაბნიენ ჩუენ მუნ საყ/უედრელად და საწყეველად და თანა-მდებად ყოველთა უშჯულოებათა თჳს მამათა ჩუენთასა. რომელნი განდგეს უფლისა გან ღმრთისა ჩუენისა: (9) ისმინენ. ისრაჲლ. მცნებანი ცხოვრებისანი. ყურად-ღიეთ გულის-კმის-ყოფად სიბრძნისა: (10) რაჲ არს ისრაჲლ. რამეთუ ქუეყანასა მტერთასა. განჰკვდი ქუეყანასა უცხოთასა. შეიბილწე მკუდართა თანა:

f.47r

(11) შეირაცხე რომელნი არიან ჯოჯოხეთს. (12) დაუტევე წყაროჲ სიბრძნისაჲ: (13) გზასა თუმცა ღმრთისასა ხვდოდე. შენ იყავმცა მშვდობით საუკუნეთა ჟამთა. (14) იკითხეთ სადა არს სიბრძნე. სადა არს ძალი. სადა არს გონება(ჲ). გულის-კმის-ყოფად ერთბამად სადა არს ღღე-გრძელება(ჲ) და ცხოვრებაჲ. სადა არს ნათელი თუალთაჲ და მშვდობაჲ: (15) ვინ პოვა ადგილი მისი. და შევიდა საფასეთა მისთა:

(16) სადა არიან მთავარნი წარმართთანი. და რომელნი ეუფლებოდეს მკეცთა ქუეყანისათა. (17) და მფრინველთა ცისათა ეკიცხევდეს. და ვეცხლსა დაიუნჯებდეს და ოქროსა. რომელსა ესვიდეს კაცნი. და არა არს აღსასრულ მოგებისა მათისაჲ: (18) რომელნი ვეცხლსა გამოჰქანდაკებდეს და გულს-ეტყოდეს. და არა არს გამოძიება საქმეთა მათთა: (19) განირყუნეს და ჯოჯოხეთად შთავდეს. და სხუანი ჭბუქნი აღდგეს მათ წილ: (20) იხილეს ნათელი და (და)ეშ-ცნნეს ქუეყანასა ზედა. ხოლო გზაჲ მეცნიერებისაჲ არა იცნეს.

(21) არცა გულის-კმა-ყვნეს ალაგნი მისნი. არცა შეიწყნარეს იგი. შვილნი მათნი გზისა მათისა გან განეშორნეს: (22) არცაღა ისმა ქანაანს. არცა გამოჩნდა თემანს. (23) არცა ძეთა აგარისთა გამოძიებელთა გონიერებისა(თა) ქუეყანასა ზედა. მთავართა მერანისათა და თემანისათა. და მევეპეთა და გამოძიებელთა მ(ე)ცნიერებისათა. ხოლო გზაჲ სიბრძნისაჲ არა გულის-კმა-ყვეს. არცა მოიგ-სენნეს ალაგნი მისნი: (24) ჰ ისრაჲლ. ვითარ ეგე დიდ არს სახლი ღმრთისაჲ. და გრძელ ადგილი საყოფლისა მისისაჲ. (25) დიდ არს. და/ არა არს დასასრულ. მაღალ არს. და უსაზომო:

f.47v

(26) მუნ იშვნეს. გმირნი სახელოვანნი. რომელნი იგი დასაბამითგან იყვნეს დიდ. მეცნიერნი ბრძოლად. (27) არა ესენი გამოირჩინა ღმერთმან. არცა გზაჲ მეცნიერებისაჲ მისცა მათ. (28) და წარწყმდეს. რამეთუ არა აქუნდა მათ გულის-კმაჲ. წარწყმდეს უგუნურებითა მათითა: (29) ვინ აღკდა ცად. და დაიპყრა იგი. და მოიღო იგი ღრუბელთა გან. (30) ვინ წიაღკდა წიაღ ზღუასა. (და) პოვა იგი. და მოიღო იგი ოქროდთა რჩეულითა:

(31) არა ვინ არს მცნობელ გზისა მისისა. არცა გულის-კმის-მყოფელ ალაგთა მისთა. (32) არამედ რომელმან იცის ყოველი. მან იცის ყოველი. გამო-იძია იგი გულის-კმითა თჳსითა. რომელმან განჰმზადა ქუეყანაჲ მი-უტუნი-სამდე ჟამთა: ალავსო იგი საცხოვრითა ოთხფერკითა. (33) რომელმან მოავლინის ნათელი და ვიდოდის. უწოდა მას. და კმა-უყო მან ძ(რ)წოლით. (34) ხოლო მარსკულავნი გამოაბრწყინდეს ჟამთა თჳსთა. და იხარებდეს: (35) უწოდა მათ (და) თქუეს. აჰა ვართ. ჰნათობდეს სიხარულით შემოქმედსა მათსა:

tempore hoc;

(6) Nam tu es Dominus Deus noster, et laudabimus te, Domine. (7) Etenim propter hoc dedisti nobis timorem tuum in cordibus nostris, ut invocaremus nomen tuum; et laudabimus *te* in captivitate nostra, quia avertimus a corde nostro omnem iniquitatem patrum nostrorum, qui peccaverunt ante te.

(8) Ecce nos hodie *sumus* in captivitate nostra, quo dispersisti nos eo, in opprobrium et in maledictionem et in onus propter omnes iniquitates patrum nostrorum, qui rebellaverunt a Domino Deo nostro. (9) Audi, Israël, mandata vitae; aurem *praebe* ad intellegendam sapientiam. (10) Quid est, Israël, quia in terra inimicorum es, inveterasti in terra alienorum, inquinatus es cum mortuis,

(11) Annumeratus es *cum eis* qui sunt in inferno? (12) Dereliquisti fontem sapientiae. (13) Si in via Dei ambulares, tu esses in pace ad aeterna tempora. (14) Interroga ubi sit sapientia, ubi sit virtus, ubi sit mens, ut intellegas simul ubi sit longiturnitas et vita, ubi sit lumen oculorum et pax. (15) Quis invenit locum eius, et intravit in thesauros eius?

(16) Ubi sunt principes gentilium et qui dominabantur bestiarum terrae? (17) Et *qui* volucres caeli ludebant, et argentum thesaurizabant et aurum, in quo sperabant homines, et non est finis acquisitionis eorum? (18) Qui argentum caelabant, et solliciti erant et non est disquisitio operum eorum? (19) Exterminati sunt, et ad inferos (*sing.*) descenderunt, et alii iuvenes surrexerunt loco eorum. (20) Viderunt lumen, et consederunt super terram; viam autem scientiae non cognoverunt;

(21) Neque intellexerunt semitas eius, neque susceperunt eam; filii eorum a via eorum recesserunt; (22) Neque etiam audita est in K'anaan, neque apparuit in T'eman; (23) Neque filii Agar exquirentes prudentiam super terram, principes Merran et T'eman, et fabulatores, et exquisites scientiae, viam autem sapientiae non intellexerunt, neque meminerunt semitarum eius. (24) O Israël, quam magna est domus Dei, et ingens (*lit.* longus) locus habitationis eius! (25) Magnus est, et non est finis; excelsus est et immensus.

(26) Ibi nati sunt gigantes nominati, qui ab initio fuerunt magni, scientes bellare. (27) Non hos elegit Deus, neque viam scientiae dedit eis. (28) Et perierunt, quia non habebant illi intellectum; perierunt propter insipientiam suam. (29) Quis ascendit in caelum, et cepit eam, et abstulit eam de nubibus? (30) Quis transiit trans mare, (et) invenit eam, et attulit eam auro electo?

(31) Nemo est qui sciat viam eius, neque qui intellegat semitas eius. (32) Sed qui scit omnia (*sing.*), ille scit omnem *eam*; exquisivit eam intellectu suo; qui praeparavit terram usque ad aeternitatem temporum implevit eam pecoribus (*sing.*) quadrupedibus (*sing.*); (33) Qui mittit lucem, et *illa* vadit; vocavit eam, et respondit illa *ei* cum tremore. (34) Stellae autem fulserunt in temporibus suis, et laetabantur; (35) Vocavit eas, (et) dixerunt: Hic sumus; lucebant cum gaudio creatori suo.

(36) ესე არს ღმერთი ჩუენი: ვერ ესწოროს მას სხუაჲ: (37) განაცხადა ყოველი გზაჲ მეცნიერებისაჲ. და მისცა იგი იაკობს მონასა თვსსა და ისრაჲლსა საყუარელსა თვსსა: (38) ამისა შემდგომად ქუეყანასა ზედა გამოჩნდა. და კაცთა შორის იქცეოდა:

4 (1) ესე არს წიგნი ბრძანებათა ღმრთისათაჲ და შჯულის. რომელ არს უკუნი-სამდე: ყოველთა რომელთა შეიწყნარონ იგი ცხომდენ. და რომელთა დაუტეონ იგი მოისრნენ: (2) მოიქეც. იაკობ. და შეიკრძაღე იგი. და ვიდოდე წინაშე ბრწყინვალეებასა ნათლისა მისისასა: (3) ნუ მისცემ სხუასა დიდებასა შენსა. და კეთილსა შენსა ნათესავსა უცხოთა: (4) სანატრელ ვართ ჩუენ. ისრაჲლ. რამეთუ ნებაჲ ღმრთისაჲ ჩუენდა უწყებულ არს: (5) ნუ გეშინინ. ერო ჩემო კსნებულთა ისრაჲლთ:

f.48r (6) მიიყიდენ(ი)თ წარმართთა შორის (არა) წარსაწყმედელად. არამედ გან-რისხებისა თქუენისა გან ღმრთისა მიეცენით მტერთა თქუენთა: (7) რამეთუ განარისხეთ შემოქმედი თქუენი გებითა ეშმაკათათა და არა ღმრთისათა: / (8) დაივიწყეთ გამომზრდელი თქუენი ღმერთი საუკუნც. შეაჭუნეთ მპოხელი თქუენი ისრუსაღმე: (9) რამეთუ იხილა მოწვეწული თქუენ ზედა რისხვაჲ (ღმრთისა გან). და თქუა. ისმინეთ. მსხემნო სიონისანო. რამეთუ მოავლინა ჩემ ზედა ღმერთმან გლოვან საუკუნც: (10) რამეთუ ვიხილე ტყუეობაჲ ძეთა ჩემთაჲ და ასულთა ჩემთაჲ. რომელ მოავლინა მათ ზედა საუკუნემან:

(11) რამეთუ განვზარდენ იგინი სიხარულით. და განვაგლინენ იგინი ტირილით და გლოით: (12) ნუ ვინ ფერკსა მიცემ მე ქურიცსა და დავრდომილსა მრავალთა გან. ოკერი ვიქმენ ცოდვათა გან შვილთა ჩემთასა. რამეთუ გარდა-ქციეს შჯულისა გან ღმრთისაჲსა. (13) და სამართალნი მისნი არა გულისკმაყვნეს. არცა ვიდოდეს გზათა მცნებათა ღმრთისათა. არცა აღაგთა მოძღუერებისა ქეშმარიტებისა სიმართლისა მისისათა დადგეს: (14) მოვედით. მსხემნი სიონისანი. და მოიკსნეთ ტყუეობაჲ ძეთა ჩემთაჲ და ასულთა ჩემთაჲ. რომელ მოავლინა მათ ზედა საუკუნემან: (15) რამეთუ მოუვლინა მათ ნათესავი შორით. ნათესავი ურიდი და ენაჲ უცხოჲ. რამეთუ არა ჰრიდეს მათ მოხუცებულთა. და ყრმაჲ არა შეიწყალეს:

(16) და წარიყვანნეს საყუარელნი ქურიცისანი. და ასულთა გან მე მარტოჲ დამიტევეს ქურივად: (17) ხოლო მე რაჲ შემძლებელ ვარ შეწევნად თქუენდა. (18) არამედ რომელმანცა მოგივლინა თქუენ ძვრი. მან განგარინნეს თქუენ კელთა გან მტერთა თქუენთასა: (19) ვიდოდეთ. შვილნო. ვიდოდეთ. რამეთუ მე დავშოი ოკერი: (20) განვიძარცუე სამკაული მშვდობისაჲ. და შევიმოსე ძაძაჲ ვედრებისა ჩემისაჲ. და ვლადებდე საუკუნისა მიმართ დღეთა ჩემთა:

f.48v (21) ნუ გეშინინ. შვილ(ნ)ო. ღაღადებდით ღმრთისა მიმართ. და განგარინნეს თქუენ მძლავრობისა გან კელთა მტერთაჲსა: (22) არამედ მე ვესავ საუკუნესა განრინებად თქუენდა. რამეთუ მოვიდა ჩემდა სიხარული წმიდისა გან მოწყალე-ბასა ზედა თქუენსა. რომელ მოიწიოს მსთუად საუკუნისა გან მაცხოვარისა ჩუენისა: (23) რამეთუ განგავლინენ თქუენ გლოვით და ტირილით. კუალად მაგნეს მე თქუენ ღმერთმან სიხარულით და მხიარულებით უკუნისამდე: (24) რამეთუ ვითარცა აწ იხილეს მსხემთა სიონისათა ტყუეობაჲ თქუენი. / ეგრე იხილონ განრინებაჲ თქუენი მსთუად ღმრთისა გან თქუენისა. რომელ მოვიდეს თქუენდა დიდებითა დიდითა და ბრწყინვალეებითა საუკუნისათა: (25) შვილნო. დაითმი-ნეთ ღმრთისა გან რომელ მოგიკდა თქუენ რისხვაჲ. რამეთუ გდევნა შენ მტერმან

(36) Hic est Deus noster; non *poterit* se adaequare ei alius. (37) Revelavit omnem viam scientiae, et dedit eam Iacob servo suo, et Israël dilecto suo. (38) Post hoc, super terram apparuit et inter homines conversabatur.

4 (1) Hic est liber praeceptorum Dei, et lex quae est in aeternum; omnes qui recipient eam vivent, et qui derelinquent eam interibunt. (2) Convertere, Iacob, et serva eam, et ambula coram splendore lucis eius. (3) Ne tradas alteri gloriam tuam, et bonum tuum genti alienae. (4) Beati sumus nos, Israël, quia voluntas Dei nobis nuntiata est. (5) Ne timueritis, popule mi, memorabilis Israël.

(6) Venundati estis inter gentiles (non) ad perditionem; sed, propter quod ad iracundiam provocastis Deum, traditi estis inimicis vestris. (7) Etenim irritastis creatorem vestrum sacrificantes (*lit.* sacrificando) daemoniis et non Deo. (8) Obliti estis illum qui nutrit vos, Deum aeternum; contristastis illam quae saginat vos, Hierosolymam. (9) Nam vidit *illa* advenientem super vos iram (a Deo), et dixit: Audite, advenae Sion, quia misit super me Deus luctum aeternum. (10) Etenim vidi captivitatem filiorum meorum et filiarum mearum, quam misit super eos Aeternus.

(11) Nam nutriti eos cum gaudio, et dimisi eos cum fletu et luctu. (12) Nemo pede feriat me viduam et derelictam a multis; vastata facta sum propter peccata filiorum meorum, quia declinaverunt a lege Dei, (13) Et iustitias eius non intellexerunt, neque ambulant in viis mandatorum Dei, neque in semitis doctrinae veritatis iustitiae eius perstiterunt. (14) Venite, advenae Sion, et mementote captivitatem filiorum meorum et filiarum mearum, quam misit super eos Aeternus. (15) Etenim misit *ad* eos gentem de longinquo, gentem impudentem et linguam alienam, quia non pepercerunt illi senibus, et puerorum (*sing.*) non miserti sunt;

(16) Et abduxerunt dilectos viduae, et a filiabus me solam dereliquerunt viduam. (17) Ego autem quid possum adiuvere vos? (18) Sed qui quoque misit vobis malum, ille liberabit vos de manibus inimicorum vestrorum. (19) Ambulate, filii, ambulate, quia ego mansi deserta. (20) Exui ornamentum pacis, et indui saccum deprecationis meae, et clamabo ad Aeternum in diebus meis.

(21) Ne timueritis, filii, clamate ad Deum, et liberabit vos ab oppressione manuum inimicorum. (22) Sed ego speravi in Aeterno, ut liberaret vos, quia venit ad me gaudium a Sancto super misericordia vestra, quae adveniet cito ab Aeterno salvatore nostro. (23) Emisi enim vos cum luctu et fletu; rursus restituet mihi vos Deus cum gaudio et laetitia in aeternum. (24) Etenim sicut nunc viderunt advenae Sion captivitatem vestram, sic videbunt liberationem vestram cito a Deo vestro, quae veniet ad vos cum gloria magna et cum splendore Aeterni. (25) Filii, sustinete a Deo quae supervenit vobis iram; nam persecutus est te inimicus tuus, et videbis perditionem eius (cito); et super cer-

შენმან. და იხილო წარწყმედაჲ მისი (მსთუად). და ქედსა მისსა ზედა მიიწო:

(26) ფუფუნეულნი ჩემნი ვიდოდეს გზათა ფიცხელთა: მიიტაცნეს ვითარცა სამწყსოა წარტაცებული მტერთა გან: (27) ნუ გეშინინ. შვილ(ნ)ო. და ღაღადებდით ღმრთისა მიმართ. რამეთუ იყოს თქვენ თვს კსენებაჲ. რომელმან მოაგლინა ესე თქვენ ზედა: (28) რამეთუ ვითარცა იყო გული თქუენი ცთომად თქუენდა ღმერთსა გან. ათ წილ მოიქეცით გამოძიებად მისა: (29) რამეთუ რომელმან მოგივლინა თქუენ ძვრი. მან მოგივლინოს თქუენ საუკუნე სიხარული განრინებისა თანა თქუენისა: (30) ნუ გეშინინ. ივრუსალემ! ნუგეშინის გცემს შენ. რომელმან დაგდვა შენ სახელი:

(31) საწყალობელ არიან ბოროტის მყოფელნი შენნი. და რომელთა მოსცხრა დაცემაჲ შენი: (32) საწყალობელ არიან ქალაქნი იგი. რომელთა ჰმონებდეს შვილნი შენნი: საწყალობელ არს მიმღებელი ძეთა შენთაჲ: (33) რამეთუ ვითარცა მოსცხრა დაცემაჲ შენი. და იხარა დაცემულებასა ზედა შენსა. ეგრე შეზრუნდეს აღოვრებასა ზედა თავისა თვისისა: (34) და განვაშოვ(რ)ო მას სიხარული ერ მრავლობისაჲ. და მხიარულებაჲ მისი იყოს გლოვად: (35) რამეთუ ცეცხლი მოუკდეს მას საუკუნისა გან დღეთა გრძელთა. და დაეშენნენ ეშმაკნი უმრავლესთა ჟამთა:

(36) მიიხილე აღმოსავალად. ივრუსალემ. და იხილე სიხარული რომელ მოვალს ღმრთისა გან შენდა: (37) აჰა ესერა მოვლენ შვილნი შენნი. რომელ განავლინენ მოვლენ კრებულად აღმოსავალითგან მი დასავალადმდე სიტყვთა წმიდისაჲთა მხიარულნი ღმრთისა დიდებითა:

5

f.49r

(1) განიძარცუე. ივრუსალემ. სამოსელი გლოვისა შენისაჲ და ურვილებისა შენისაჲ. და შეიმოსე შეუნიერაბაჲ დიდებისა გან ღმრთისაჲსა უკუნისამდე: (2) შეიმოსე ჩოტკეცი სიმართ/ლისა გან ღმრთისაჲსა. და დაიდგ ხოირი თავსა შენსა დიდებისა საუკუნოჲსაჲ: (3) ხოლო ღმერთმან უჩუენოს ყოველთა ცისკიდეთა ბრწყინვალებაჲ შენი. (4) რამეთუ გერქუას შენ სახელი შენი ღმრთისა გან უკუნისამდე. მშვიდობა სიმართლის და დიდება ღმრთის სასოების: (5) აღდეგ. ივრუსალემ. და დადეგ ზედა მაღალსა. და მიიხილე აღმოსავალად. და იხილენ შეკრებულნი შვილნი შენნი მზის დასავალითგან მი აღმოსავალ(ა)დმდე: სიტყვთა წმიდისაჲთა უხარის მოკსენებითა ღმრთისაჲთა:

(6) რამეთუ განვიდეს შენ გან მკურცხილნი წარქცეულნი მტერთა გან. ხოლო შემოიყვანნეს იგინი ღმერთმან შენდა აღმაღლებულნი დიდებითა ვითარცა საყდარნი მეუფეთანი: (7) რამეთუ უბრძანა ღმერთმან დამდაბლებად ყოველთა მათა მაღალთა და ბორცუთა საუკუნეთა. და კევთა აღმოვსებად მოსაწყნარებელად ქუეყანისა. რაჲთა ვიდოდის ისრაჲლი კრძალულ(ა)დ დიდებითა ღმრთისაჲთა: (8) რამეთუ დააგრილეს მაღნართაცა (და) ყოველთა ხეთა სულნელთა ისრაჲლი ბრძანებითა ღმრთისაჲთა: (9) რამეთუ უძღოდის ღმერთი ისრაჲლსა სიხარულითა ნათლისა დიდებისა მისისაჲთა ერთბამად მოწყალებითა (და) სიმართლითა მისითა:

vicem eius advenies.

(26) Delicati mei ambulabant in viis asperis; derepti sunt sicut grex abreptus ab inimicis. (27) Ne timueritis, filii, et clamate ad Deum; erit enim propter vos memoria *ab eo*, qui misit hoc super vos. (28) Etenim sicut fuit cor vestrum ut erraretis vos a Deo, decies reversi estis ut requireretur eum. (29) Nam qui misit vobis malum, ille mittet vobis aeternum gaudium cum liberatione vestra. (30) Ne timueris, Hierosolyma; consolatur te *ille* qui imposuit tibi nomen.

(31) Miseri sunt malefacientes tibi, et qui laetati sunt de casu tuo. (32) Miserae sunt civitates illae, quibus serviebant filii tui; misera est *illa* quae accepit filios tuos. (33) Etenim sicut laetata est de casu tuo, et gavisa est in lapsu tuo, isto modo sollicita erit super vastationem suam propriam. (34) Et repellam ab ea gaudium multitudinis populi, et laetitia eius erit in luctum. (35) Nam ignis superveniet ei ab Aeterno in longiturnis diebus, et consident daemonia in plurimis temporibus.

(36) Aspice ad orientem, Hierosolyma, et vide gaudium quod venit a Deo ad te. (37) Ecce veniunt filii tui, quos emisisti: veniunt collecti (*sing.*) ab oriente usque ad occidentem, in verbo Sancti gaudentes in Dei gloria.

5 (1) Exue, Hierosolyma, vestimentum luctus tui et afflictionis tuae, et indue decorem a gloria Dei usque ad aeternum. (2) Indue diploïda ab iustitia Dei, et impone diadema capiti tuo gloriae Aeterni. (3) Deus autem ostendet omnibus lateribus caeli splendorem tuum. (4) Etenim nominabitur tibi nomen tuum a Deo ad aeternum: 'Pax iustitiae et gloria spei in Deum'. (5) Surge, Hierosolyma, et sta in excelso, et aspice ad orientem, et vide collectos filios tuos ab occidente usque ad orientem; in verbo Sancti gaudent memoriā Dei.

(6) Exierunt enim a te pedestres fugati ab inimicis: inducet autem illos Deus ad te exaltatos in gloria, sicut thronos regum. (7) Praecepit enim Deus humiliare omnes montes excelsos et colles aeternos, et convalles implere in aequalitatem terrae, ut ambularet Israël secure in gloria Dei. (8) Etenim obumbraverunt silvae quoque (et) omnes arbores odoriferae Israël ex praecepto Dei. (9) Nam ducet Deus Israël cum gaudio luminis gloriae suae unā cum misericordia (et) iustitia sua.

გოდებანი იერემიასნი.

I(b) f.49r 1 და იყო შემდგომად წარტყუნვისა ისრაჲლისა და აღოკრებისა იჲრუსალემისა. ჯდა იერემია და ტიროდა და გოდებდა გოდებასა ამას იჲრუსალემსა ზედა. და თქუა:

ა~: ალფ

ვითარ დაჯდა მარტოჲ ქალაქი ესე განმრავლებული ერითა იქმნა ვითარცა ქურივი განმრავლებული შორის თესლთა მთავარი სოფლისაჲ იქმნა მოხარკჲ:

ბ~: ბეთ

ტირილით ტიროდა ღამჲ. და ცრემლნი მისნი ზედა საკეთეთა მისთა. და არა იყო ნუგეშინის მცემელ მისა ყოველთა გან მოყუარეთა მისთა: ყოველნი მეგობარნი მისნი ეცრუნეს მას. და ექმნნეს (მას) მტერ:

გ~: გამელ

f.49v წარიტყუნა იუდაჲ სიგლახაკითა თჳსითა. და სიმრავლითა ურვისა თჳსისაჲთა. დაჯდა შორის წარმართთა არა პოვა განსუენებაჲ ყოველნი მღევარნი მისნი/ ეწინეს მას შორის მაჭირებელთა (მისთა):

დ~: დალეთ

გზანი სიონისანი იგლოვენ. რამეთუ არა არიან მომავალ(ნი)ი დღესასწაულსა: ყოველნი ბჭენი მისნი გა(ნ)რყუნილ არიან. მღდელნი მისნი კუნესიან. ქალწულნი მისნი ტყუე არიან. და იგი თავადი განმწარებულ არს:

ე~: ჰ

იქმნნეს მაჭირებელნი მისნი თავ. და მტერნი მისნი იხარებენ: ხოლო ღმერთმან დაამდაბლა იგი სიმრავლისა თჳს უღმრთოებათა მისთაჲსა. და ყრმანი მისნი ტყუედ წარვიდეს წინაჲ პირსა მაჭირებელთაჲსა:

ვ~: ვავ

წარვიდა ასულისა გან სიონისა ყოველი შუენიერებაჲ მისი: იქმნნეს მთავარნი მისნი ვითარცა ვერძნი. არა ჰპოვებდეს საძოვარსა. და ვიდოდეს უძლურებით წინაჲ პირსა მღევართაჲსა:

ზ~: ზ

მოიკსენნა იჲრუსალემჲან დღენი სიგლახაკისა თჳსისანი. და განგდებისა მისისანი. და ყოველთა გულისა სათქუმელთა მისთაჲ. რაოდენი იყო დღეთა გან პირველთაჲ. დაცემასა ერისა მისისასა კელითა მაჭირებელთაჲთა და არა ვინ იყო მწე მისა იხილეს მტერთა მისთა. და იცინოდეს ტყუეობასა ზედა მისსა:

Lamentationes Ieremiae

1 Et factum est post abductionem in captivitatem Israël et vastationem Ierusalem, sedit Ieremia et flebat et lamentabatur lamentatione hac super Ierusalem, et dixit:

1. Alep'.

Quomodo sedit sola civitas haec *quae* multa facta est populo? Facta est sicut vidua, *quae* multa facta est inter gentes. Princeps regionis facta est tributaria.

2. Bet'.

Plorans (*lit.* ploratu) plorabat in nocte, et lacrimae eius super genas eius; et non erat *qui* consolaretur eam ex omnibus *qui* amabant eam. Omnes amici eius deceperunt eam, et facti sunt (ei) inimici.

3. Gamel.

In captivitatem abducta est Iuda in paupertate sua et in multitudine afflictionis suae. Sedit inter gentiles; non invenit requiem. Omnes persecutores eius attigerunt eam in medio eorum *qui* opprimebant illam.

4. Dalet'.

Viae Sion lugent, quia non sunt *qui* veniant ad festivitatem. Omnes portae eius destructae sunt; sacerdotes eius gemunt. Virgines eius captivae sunt, et illa ipsa in amaritudine est.

5. Hē.

Facti sunt *illi qui* opprimebant eam *in* capite, et inimici eius gaudent. Deus autem humiliavit eam propter multitudinem impietatum eius; et pueri eius in captivitatem abierunt ante faciem *eorum qui* opprimebant.

6. Vav.

Abiit a filia Sion omnis decor eius. Facti sunt principes eius velut arietes; non inveniebant pascua (*sing.*) et ambulabant *in* infirmitate ante faciem *eorum qui* persequabantur.

7. Zē.

Recordata est Hierosolyma dierum paupertatis suae et eiectionis suae et omnium desiderabilium suorum, *illius* quodcumque erat a diebus prioribus, cum caderet populus eius *in* manu *eorum qui* opprimebant, et nemo erat *qui* auxiliaretur ei. Viderunt inimici eius, et deridebant super captivitatem eius.

ც~: ხეთ

ცოდვად ცოდა იცრუსალემმან. ამის თვს სარყველ იქმნა იგი: ყოველთა მაქებელთა მისთა შეურაცხევს იგი. რამეთუ იხილეს გინებულებაჲ მისი. და იგი თავადი სულთითქუმიდა. და უკუნიქცა უკუმართ:

თ~: ტვთ

არა წმიდებად მისი წინაშე ფერკთა მისთა: არა მოიკსენა დასასრული მისი: დაეცა საკვრველად. და არა ვინ არს ნუგეშინის მცემელ მისა: იხილე. უფალო. სიმაბლც ჩემი. რამეთუ განდიდნა მტერი:

ი~: იოდ

კელი თვსი მიყო მაჭირვებელმან ყოველთა ზედა გულის სათქუმელთა მისთა. რამეთუ იხილნა წარმართნი შესრულნი სიწმიდეთა (მისთა). რომელთაჲ ამცენ არა შესლვად ეკლესიასა შენსა:

ია~: ქაფ

ყოველი ერი სულთითქუმიდა. ეძიებდა პურსა. გულის სათქუმელნი მისნი მიეცნეს საჭმლისა თვს. რაჲთამცა მოიქცინეს სულნი: გარდამოიხილე. უფალო. და იხილე რამეთუ ვიქმენ შეურაცხ:

იბ~: ლამელ

f.50r თქუენ გეტყვ ყოველთა თანა წარმავალთა გზისათა: მოიხილეთ და იგულებთ. არს თუ სალმობა/ სალმობისა ჩემისა ებრ. რომელ შემემთხვა მე: თქუა ჩემ ზედა უფალმან. და დამამდაბლა მე დღესა მას რისხვისა გულის წყრომისა მისისასა:

იგ~: მემ

მალლით თვსით გარდამოავლინა ცეცხლი ძუალთა ჩემთა. და დამიდგა ბადც ფერკთა ჩემთა. და უკუნმაქცია მე მართლ უკუნ: მიმცა მე განრყუნასა მარადლე ურვასა:

იდ~: ნოვნ

განიღვდა უღმრთოებათა ზედა ჩემთა: კელთა შინა მისთა შემმუსრა მე. დაამძიმა უღელი მისი ზედა ქედსა ჩემსა: მოუძლურდა ძალი ჩემი. რამეთუ მოსცა უფალმან სალმობაჲ კელთა ჩემთა. რომელთა ვერ უძლებ დადგომად:

იე~: სამქათ

მოსპნა ყოველნი ძლიერნი ჩემნი უფალმან შორის ჩემსა. და მოუწოდა ჩემ ზედა ჟამსა განტეხად რჩეულთა ჩემთა: საწნებლ ებრ დაწნიხა უფალმან ქალწული ასული იუდაჲსი: ამას ზედა მე გტირ:

ივ~: ეჲ

თუალთა ჩემთა გარდამოადინეს წყალი. რამეთუ განმეშოვრნეს ჩემ გან ნუგეშინის მცემელნი. რომელთამცა მოაქციეს სული ჩემი: იქმნეს შვილნი ჩემნი განრყუნილ. რამეთუ განძლიერდა მტერი:

იზ~: ფც

აღიპყრნა სიონმან კელნი თვსნი. და არა არს რომელმანმცა ნუგეშინის ცა მას: ამცნო უფალმან იაკობ(სა) გარემო მისა მაჭირვებელნი მისნი: იქმნა იცრუსალემი ვითარცა დედაკაცი განჯდომილი შორის მათსა:

8. Het'.

Peccatum peccavit Hierosolyma; propter hoc quassabilis facta est illa. Omnes *qui* laudabant eam spreverunt illam, quia viderunt ignominiam eius; et illa ipsa suspirabat et reversa est retrorsum.

9. Têt'.

Sordes eius ante pedes eius; non recordata est finis sui; cecidit mirabiliter, et nemo est *qui* consoletur eam. Vide, Domine, humiliationem meam, quia magnus factus est inimicus.

10. Iod.

Manum suam misit *ille qui* opprimebat super omnia desiderabilia eius, quia vidit gentiles ingressos sanctuaria (sua), quibus mandasti ne ingrederentur ecclesiam tuam.

11. K'ap'.

Omnis populus suspirabat; quaerebat panem. Desiderabilia eius data sunt pro cibo, ut reverterentur animae. Respice, Domine, et vide quia facta sum vilis.

12. Lamed.

Vobis dico omnibus transeuntibus per viam: Videte et attendite si est dolor sicut dolor meus, qui accidit mihi. Locutus est super me Dominus, et humiliavit me in die illa irae furoris sui.

13. Mem.

De excelso suo demisit ignem in ossibus meis et tetendit rete pedibus (meis) et reduxit retrorsum. Dedit me in destructionem, semper in afflictionem.

14. Nun.

Experrectus est super impietates meas; in manibus suis contrivit me. Aggravavit iugum suum super collum meum; infirmata est virtus mea, quia dedit Dominus dolorem in manibus meis, *in* quo (*plur.*) non possibile est manere.

15. Samk'at'.

Delevit omnes fortes meos Dominus apud me, et vocavit super me tempus ut confringeret electos meos. In modum torcularis torcularavit Dominus virginem, filiam Iuda. Super hoc ego ploro.

16. Ey.

Oculi mei deduxerunt aquam, quia longe facti sunt a me consolatores, qui converterent animam meam. Facti sunt filii mei destructi, quia invaluit inimicus.

17. P'ê.

Levavit Sion manus suas, et non est qui consoletur eam. Mandavit Dominus contra Iacob; in circuitu eius *sunt illi qui* opprimunt eum. Facta est Hierosolyma sicut mulier sedens seorsum in medio eorum.

იშ~: წადღ

მართალ არს უფალი. რამეთუ განვაშარე მე პირი მისი აწ ისმინეთ ყოველმან ერმან და იხილეთ საღმობაჲ ჩემი. რამეთუ ქალწულნი ჩემნი და ჭაბუკნი ჩემნი წარვიდეს ტყუელ:

ით~: კოფ

ვხადოდე მიყუართა ჩემთა. ხოლო მათ შეურაცხმყვეს მე: მღდელნი ჩემნი და მოხუცებულნი ჩემნი ქალაქით მოაკლდეს. რამეთუ ითხოვდეს ჭამადსა თავისა მათისა. რაფთამცა მოიქცინეს სულნი მათნი. და არა პოვეს:

კ~: რეშ

იხილე. უფალო. რამეთუ მჭირს მე მუცელი ჩემი შეძრწუნდა. და გული ჩემი გარდაიქცა ჩემ თანა. რამეთუ განმწარებით განმამწარე მე გარეშე უშვილო მექმნა მე მახვლმან ვითარცა სიკუდილმან სახლსა შინა:

კა~: შინ

ისმინეთ აწ. რამეთუ ვკუნესი არა ვინ არს ნუგეშინის მცემელ ჩემდა: ყოველთა მტერთა ჩემთა ესმა ძვრი ჩემი და მოსცხრებოდა. რამეთუ შენ ჰყავ მოავლინე ჩემ ზედა დღს. მოუწოდე ჟამსა. და მექმნეს იგინი ვაჲ მე. ვაჲ მე:

კბ~: თავ/

f.50v შევედინ ყოველი უკეთურებაჲ მათი წინაშე პირსა შენსა მოკუფხლენ იგინი ვითარცა მომკუფხლე მე ყოველთა თვს ცოდვათა ჩემთა. რამეთუ განმრავლდეს სულ თქუმანი ჩემნი. და გული ჩემი ზრუნავს:

კგ~: ალეფ

2 ვითარ დააბნელა უფალმან რისხვითა თვსითა ასული სიონისაჲ: გარდამოავდო ცით ქუეყანად დიდებულებაჲ ისრაჴლისაჲ. და არა მოივსენა კუარცხ(ლ)ბეკი ფერკთა მისთაჲ დღესა რისხვისა მისისასა:

კდ~: ბეთ

და(ან)თქა უფალმან უწყალოდ ყოველი შეუენიერებაჲ იაკობისი დააქცინა გულის წყრომითა თვსითა სიმტკიცენი ასულისა იუდახსნი ქუეყანად მიაწი(ნ)ა შეაგინნა მეფენი მისნი და მთავარნი მისნი:

კე~: გამელ

შემუსრა რისხვითა გულის წყრომისა თვსისაჲთა ყოველი რქაჲ ისრაჴლისაჲ გარე მიაქცია პირისა გან მტერისაჲსა. და აღაგზნა ცეცხლი შემწუფელი შორის იაკობსა. და შეჭამა ყოველი გარემო მისა:

კვ~: დალეთ

გარდაიქუა მშვლდსა თვსსა ვითარცა მტერმან განიძლიერა მარჯუენაჲ თვსი ვითარცა მკდომმან. და მოსრა ყოველი გულის სათქუმელი ჩემი საყოფელსა შინა ასულისა სიონისასა მიჰფინა ვითარცა ცეცხლი გულის წყრომაჲ თვსი:

კზ~: ჰლ

მექმნა მე უფალი ვითარცა მტერი დააქცია იზრუხალემი. და დაანთქა ყოველი ტაძრები მისი განრყუნა ყოველი სიძლიერს მისი. და განამრავლნა ყოველნი ასულნი იუდახსნი დაგლახაკებულნი და დავრდომილნი:

18. Çadē.

Iustus est Dominus, quia exacerbavi ego os eius. Nunc audite, omnis populus, et videte dolorem meum. Etenim virgines meae et iuvenes mei abierunt in captivitatem.

19. Kop^ς.

Vocabam *eos qui* amabant me; illi autem spreverunt me. Sacerdotes mei et senes mei in civitate defecerunt, quia petebant cibum sibimetipsis, ut reverterentur animae eorum, et non invenerunt.

20. Reš.

Vide, Domine; quia tribulor ego; venter meus conturbatus est, et cor meum subversum est apud me, quia exacerbens (*lit.* exacerbatione) exacerbasti me. Foris orbam fecit me gladius, sicut mors in domo.

21. Šin.

Audite nunc quia ingemisco; nemo est *qui* consoletur me. Omnes inimici mei audierunt malum meum, et gaudebant (*sing.*) quia tu fecisti. Misisti super me diem, vocasti tempus, et facti sunt illi vae mihi! vae mihi!

22. T^ςav.

Ingrediatur omnis malitia eorum ante faciem tuam. Vindemia eos sicut vindemiasti me propter omnia peccata mea, quia multiplicata sunt suspiria mea et cor meum maeret.

2

23. Alep^ς.

Quomodo caligine obtexit Dominus in ira sua filiam Sion? Deiecit de caelo in terram gloriam Israël, et non recordatus est scabelli pedum suorum in die irae suae.

24. Bet^ς.

Submersit Dominus sine misericordia omnem decorem Iacob; subvertit in furore suo munitiones filiae Iuda, ad terram reduxit *eas*. Polluit reges eius et principes eius.

25. Gamel.

Confregit in ira furoris sui omne cornu Israël; avertit *dexteram* a facie inimici; et accendit ignem comburentem in medio Iacob, et devoravit omnia (*sing.*) in circuitu eius.

26. Dalet^ς.

Tetendit arcum suum velut inimicus: firmavit dexteram suam velut hostis, et occidit omne desiderabile meum in domicilio filiae Sion; effudit sicut ignem furorem suum.

27. Hē.

Factus est mihi Dominus velut inimicus; subvertit Hierosolymam et submersit omnia palatia eius; delevit omnem fortitudinem eius, et multiplicavit (omnes) filias Iuda pauperes factas et egentes.

კ³~: ვავ

აღფხურა ვითარცა ვენავი კარავი თვისი· განრყუნნა დღესასწაულნი თვისნი· ავიწყა უფალმან სიონსა დღესასწაულნი და შაბ(ა)თნი· განარიხსა მკსინვარებითა გულის_წყრომისა მისისაჲთა მეფე და მღვდელი და მთავარი:

კთ~: ზც

განიშოვრა უფალმან საკურთხეველი თვისი. და განაბნია სიწმიდეს თვისი· შემეუსრა კელითა მტერთაჲთა ზღუდე ტაძართა მისთაჲ· ვმა სცა ბრძოლის სახლსა შინა უფლისასა. ვითარცა გალობაჲ ლევიტელთაჲ დღესა შინა უქმელებისასა:

ლ~: ხეთ

f.51r გულს_იდგინა უფალმან განრყუნა ზღუდეთა ასულისა სიონისათაჲ· წარჰმატა საზომი. და არა კუალად აქცია კელი მისი დაცე/მისა გან· იგლოვდა ძლიერებაჲ და ზღუდე ერთბამად მოუძღურდეს:

ლა~: ტეთ

დაითქნეს ქუესკნელად ბჰენი მისნი· წარწყმდეს და შეიმუსრნეს მოქლონნი მისნი· მეუფეს მისი და მთავარი მისნი შორის წარმართთა. და არა არს შჯულ· და წინაწარმეტყუელთა მისთა არა იხილეს ჩუენებაჲ უფლისა გან:

ლბ~: იოდ

დასხდეს ქუეყანასა და დადუმნეს მოხუცებულნი ასულისა სიონისანი· გარდაისხეს მიწაჲ თავსა მათსა· მოირტყეს ძაძაჲ· შთაავლინნეს ქუეყანად წინამძღუარნი ქალწულისა ასულისა ივრუსალემისაჲსა:

ლგ~: ქაფ

მოაკლდა ცრემლი თუალთა ჩემთა· შეძრწუნდა მუცელი ჩემი· განიბნია ქუეყანასა ზედა დიდებაჲ ჩემი. შემუსრვასა ზედა ასულისა ერისა ჩემისასა. მოკლებასა ყრმათა მწოვართასა უბნებსა შინა ქალაქისასა:

ლდ~: ლამედ

დედათა მათთა ეტყოდეს· სადა არს იფქლი და ღვწოჲ. რაჲჲმს მოაკლდებოდა მათ ვითარცა წყლულებასა უბნებსა შორის ქალაქისასა. აღმობერვასა სულთა მათთასა წიაღთა შინა დედათა მათთასა:

ლე~: მემ

რაჲ გიწამო შენ. ანუ რაჲ გამსგავსო შენ. ასულო ივრუსალემისაო: ვინ გივსნეს შენ. ანუ ვინ ნუგეშინის_გცეს შენ. ქალწულო ასულო სიონისაო· რამეთუ განდიდნა სასუმელი შემუსრვისა შენისაჲ· ვინ გკურნოს შენ:

ლვ~: ნოვზ

წინაწარმეტყუელთა შენთა იხილეს ამოებებაჲ შენი და უგუნურებაჲ· განაცხადეს უშჯულოებაჲ შენი. რაჲთამცა მოიქცა ტყუე შენი. და იხილეს შენ თანა იგავი ამოებისაჲ და განგადგეს შენ:

ლზ~: სამქათ

შეიტყუელნეს კელნი მათნი ყოველთა თანა_წარმავალთა გზისათა· დაისტვნეს და შეხარეს თავი მათი ასულსა ზედა ივრუსალემისასა. უკუეთუ ესე არს ქალაქი

28. Vav.

Evulsit sicut vineam tabernaculum suum; delevit festivitates suas. Oblivioni tradidit Dominus in Sion festivitates et sabbata; irritavit in iracundia furoris sui regem et sacerdotem et principem.

29. Zē.

Amovit Dominus altare suum, et dissipavit sanctuarium suum; contrivit in manu inimicorum murum palatiorum suorum. Vocem dedit belli in domo Domini sicut laudem Levitarum in die feriato.

30. Het'.

In animum induxit Dominus destruere muros filiae Sion; adiecit mensuram, et non rursus avertit manum suam a casu. Lugebat fortificatio, et murus pariter labefiet.

31. Tet'.

Submersae sunt in infernum portae eius; perierunt et confracti sunt vectes eius. Rex eius et principes eius *sunt* in medio gentilium. Et non est lex, et prophetae eius non viderunt visionem a Domino.

32. Iod.

Sederunt in terra, et tacuerunt senes filiae Sion. Effuderunt terram in caput (*sic*) suum; accinxerunt saccum; dimiserunt ad terram duces virginis filiae Ierusalem.

33. K'ap'.

Defecerunt lacrimae oculis meis; conturbatus est venter meus; dissipata est in terra gloria mea, super contritione filiae populi mei, cum deficerent parvuli lactentes in plateis civitatis.

34. Lamed.

Matribus suis dicebant: Ubi est triticum et vinum? cum deficerent illi velut vulnerati (*lit.* in vulneratione) in medio platearum civitatis, cum exhalarent animas suas in sinibus matrum suarum.

35. Mem.

Quid testabor tibi vel quid adsimilabo tibi, filia Ierusalem? Quis salvabit te vel quis consolabitur te, virgo filia Sion? Etenim magnus factus est calix contritionis tuae. Quis sanabit te?

36. Nun.

Prophetae tui viderunt vanitatem tuam et stultitiam. Revelaverunt iniquitatem tuam, ut converteretur captivitas tua. Et viderunt apud te fabulam vanitatis, et proiecerunt te.

37. Samk'at'.

Plauserunt manibus suis omnes praetereuntes per viam. Sibilaverunt et nutaverunt capite suo super filiam Ierusalem. Numquid haec est civitas

იგი. რომლისა თვს თქვან გვრგვნი დიდებისაჲ. კეთილი შეუენიერებაჲ. სიხარული ყოვლისა ქუეყანისაჲ:

ლმ~: ეჲ

ქმნა უფალმან რაჲცა უნდა ალასრულა სიტყუაჲ თვისი. რომელ ამცნო დღეთა განსაუკუნეთა დაამკუა და არა ჰრიდა ახარა შენ ზედა მტერსა. და აღამაღლა რქაჲ მაჭირვებელთა შენთაჲ:

ლთ~: ფმ

f.51v აღაღო შენ ზედა პირი მისი ყოველნი მტერნი შენნი ისტუენდეს და და/იღრჭინენს კბილნი მათნი. და თქუეს: შთავთქათ იგი. რამეთუ ესე არს დღმ რომელსა მოველოდეთ. და ვპოვეთ და ვიხილეთ იგი:

მ~: წადე

ღაღადებდა გული მათი უფლისა მიმართ ზღუდემან ასულისა სიონისამან გარდამოადინენ ვითარცა ნალუარევი ცრემლნი დღმ და ღამმ: ნუ სცემ განსუენებასა თავსა შენსა. ნუცა დასცხრებიედ გუგანი თუალთა შენთანი:

მა~: კოფ

აღდეგ ღამმ. იწურთიდ დასაბამსა კუმილვისა შენისასა განჰტინე გული შენი ვითარცა წყალი წინაშე პირსა უფლისასა აღიპყრენ კელნი შენნი ასულთა ჩჩვლთა შენთა თვს. რომელნი შეყმედილ არიან სიყმილითა დასაბამსა ყოველთა გამოსლვათასა:

მბ~: რეშ

იხილე. უფალო. და გარდამოიხილე ვის თვს მოჰკუფებლე ესრცთ. უკუეთუ ჭამონ დედათა ნაყოფი მუცლისა მათისაჲ: მოკუფებლეა ყო მზარ(ე)ულმან დაიკლნენ ყრმანი ძუძუმს მწოარნი. უკუეთუ მოკლან სიწმიდესა შინა (უფლისასა) მღელი და წინაწარმეტყუელი:

მგ~: შინ

დაიძინეს გამოსავალთა ზედა გზისათა ყრმათა და მოხუცებულთა: ქალწულნი ჩემნი და ჭაბუკნი ჩემნი წარვიდეს ტყუედ მოჰსრენ ივინი დღესა რისხვისა შენისასა განჰმზარენ ივინი და არა ჰრიდე:

მდ~: თავ

მოუწოდე ვითარცა დღესა უქმელებისასა მრევლთა ჩემთა გარემოჲს. და არა ვინ იყო განრინებულ დღესა რისხვისა უფლისასა: დაშთომილ(ნი) განვზარდენ და განვამტკიცენ და განვამრავლენ. და მტერმან ჩემმან ყოველი ალასრულა:

მე~: ალევ

3 მე კაცი რომელი ვხედევდ უბოვარებასა კუერთხითა რისხვისა მისისაჲთა შემიწყნარა მე. და მიმიყვანა მე ბნელსა და არა ნათელსა. რამეთუ ჩემ ზედა მოაქცია და ცვალა კელი მისი მარადლმ:

მე~: ბეთ

განკაფნა კორცი ჩემნი და ტყავი ჩემი. და შემუსრნა ძულნი ჩემნი აღზლულა ჩემ თვს და გარე შემიცვა მე დააშრვო თავი ჩემი. და მსუა მე ბნელსა ვითარცა მკუდარნი საუკუნენი:

illa de qua dicunt: *Est* corona gloriae, bonus decor, gaudium universae terrae?

38. Ey.

Fecit Dominus quodcumque voluit; complevit sermonem suum, quem praecepit a diebus aeternis. Destruxit, et non pepercit; laetificavit super te inimicum, et exaltavit cornu *eorum* qui opprimebant te.

39. P'ē.

Aperuit super te os suum; omnes inimici tui sibilabant et fremuerunt dentibus suis, et dixerunt: Devorabimus eam, quia haec est dies quam exspectabamus; et invenimus et vidimus illam.

40. Çade.

Clamabat cor eorum ad Dominum. Mure filiae Sion, deduc velut torrentes lacrimas per diem et noctem; ne dederis requiem tibimetipsi, nēque ces-saverint pupillae oculorum tuorum.

41. Kop'.

Surge in nocte, doce in principio vigiliae tuae. Effunde cor tuum sicut aquam ante faciem Domini; leva manus tuas propter filias teneras tuas, quae esuriunt in fame in initio omnium exituum.

42. Reš.

Vide, Domine, et respice propter quem vindemiaveris ita. Numquid comedent mulieres fructum ventris sui? Vindemiam fecit coquus; occidentur parvuli sugentes mammam? Numquid occident in sanctuario (Domini) sacerdotem et prophetam?

43. Šin.

Dormierunt in exitibus viae pueri et senes; virgines meae et iuvenes mei abierunt in captivitatem. Interfecisti eos in die irae tuae; coxisti eos, et non pepercisti.

44. T'av.

Vocasti quasi ad diem feriatum cohabitatores meos in circuitu, et nemo erat *qui* liberaretur in die irae Domini; relictos enutrivisti et confirmavi et multiplicavi, et inimicus meus omnes (*sing.*) consumpsit.

3 45. Alep'.

Ego vir, qui videbam paupertatem in virga irae eius; recepit me, et adduxit me in tenebras, et non in lucem; nam in me convertit et mutavit manum suam cotidie.

46. Bet'.

Vetustas fecit carnes meas et pellem meam, et contrivit ossa mea. Murum aedificavit contra me, et circumdedit me; defatigavit caput meum; et collocavit me in tenebris sicut mortuos sempiternos.

მზ~: გამელ

f.52r აღმიზღუდა მე. და ვერ განვალ' დაამძიმა უღელი ქედსა ჩემსა' და თუმცა ვკმობდი და ვლაღადებდი./ დაეყენა ლოცვა ჩემი. და ყვნა გზანი ჩემნი მარმარინოფთა. და ალაგნი ჩემნი გა(ნ)რყუნა დათუმან მზირმან:

მც~: დაღეთ

და თუ მზირ მექმნა მე იგი. და ვითარცა ლომი სამალველით მდევდა მე განშორებულსა' მეწია მე. განმბძარა მე და განმრყუნა მე' გარდაიცუა მშვლდსა თვსსა. და განმავსო მე ვითარცა განი ისრითა:

მთ~: ჰმ

განსწონა თირკუმელთა ჩემთა გესლი კაპარქთა მისთაჲ. და ვექმენ საცინელ ყოველსა ერსა' განსაცხრომელ ვექმენ მე მათ მარადლც' განმადლო მე სიმწარითა. და დამატრო მე ნავდელითა:

ნ~: ვავ

შთამფხურნა კბილნი ჩემნი ქვითა. და მაჭამა მე ნაცარი' განავდო მშვდობისა განსული ჩემი. და დამავიწყდა კეთილი: ვთქუ' ძღევად ჩემი და სასოებაჲ ჩემი უფლისა მიერ:

ნა~: ზმ

მოვიკსენე სიგლახაკითა ჩემითა. და დევნულებითა ჩემითა სიმწარისა ჩემისაჲ. და სინანულისა ჩემისაჲ' კსენებით მოვიკსენე ესენი' და განკფდეს სული ჩემი ჩემთანა' ესე დავიდევ გულსა ჩემსა. და ამის თვს ვესავ მას:

ნბ~: ხეთ

წყალობანი უფლისანი მრავალ არიან და არა მოაკლდენ. რამეთუ არა აღესრულნეს მოწყალებანი მისნი' განაახლენ იგინი ვითარცა ცისკარი განთიად' განამრავლა სარწმუნოებაჲ შენი განთიად' მრავალ არიან სულთქუმანი ჩემნი. და გულსა ჩემსა მოაკლდა: ნაწილი ჩემი არს უფალი. თქუა სულმან ჩემმან' ამის თვს დაუთმო მას:

ნგ~: ტეთ

სახიერ არს უფალი რომელთა დაუთმონ მას' სულმან რომელმან მოიძიოს იგი' კეთილ არს დათმენად და სასოებაჲ მაცხოვარებასა უფლისასა' კეთილ არს კაცისა. რაჟამს აღიღოს უღელი მძიმე სიჭაბუკითვან თვსით' დაჯდეს მარტოდ და დაღუმნეს' აღიღო უღელი მძიმე სიჭაბუკესა შინა თვსსა:

ნდ~: იოდ

მისცეს მიწასა პირი მისი. უკუეთუ არს სასოება თმენის' მიუპყრას მცემელსა დაწვ თვსი. და აღივსოს ყუედრებითა:

ნე~: ქაფ

f.52v რამეთუ არა უკუნისამდე განიშოვროს უფალმან. რამეთუ რომელმან დაამდაბლა. მან ვე შეიწყალოს მრავლითა წყალობითა თვსითა. რამეთუ არა თქუა და/ დაამდაბლნა ყოვლითა გულითა თვსითა. და არცა განიშორნა ძენი კაცთანი:

ნვ~: ლამედ

დაამდაბლნა ქუეშე ფერკთა მისთა ყოველნი კრულნი ქუეყანისანი' განდრეკად სამართალი კაცისაჲ წინაშე პირსა მაღლისასა' დაშჯად კაცისა შჯულსა შინა

47. Gamel.

Murum aedificavit contra me, et non *possum* egredi; aggravavit iugum in collo meo. Et, si vocem faciebam et clamabam, retenta est oratio mea. Et fecit vias meas cum marmore, et semitas meas destruxit ursus insidians.

48. Dalet'.

Ursus insidians factus est mihi ille, et velut leo e latibulo persequabatur me qui recesseram. Attigit me, discerpit me et perdidit me. Tetendit arcum suum, et implevit me sicut scopum sagittis (*sing.*).

49. Hē.

Perfodiens misit in renibus meis virus pharetrae (*plur.*) suae. Et factus sum in derisum omni populo; in hilaritatem factus sum ego eis cotidie. Satiavit me amaritudine, et inebriavit me felle.

50. Vav.

Evulsit dentes meos lapide, et cibavit me cinere. Reiecit a pace animam meam, et oblitus sum boni. Dixi: Victoria mea et spes mea a Domino.

51. Zē.

Recordatus sum in paupertate mea et in persecutione mea amaritudinis meae et paenitentiae meae; recordans (*lit.* recordatione) recordabor haec, et languescet anima mea apud me. Hoc posui in corde meo, et propter hoc spero in eum.

52. Het'.

Misericordiae Domini multae sunt et non deficient, quia non consumptae sunt misericordiae eius. Renova illas velut diluculum mane. Multiplicavit fidem tuam mane. Multa sunt suspiria mea et cor meum defecit. Pars mea est Dominus, dixit anima mea; propter hoc exspectabo eum.

53. Tet'.

Clemens est Dominus *eis* qui exspectabunt eum, animae quae quaeret eum. Bona est patientia et spes in salute Domini. Bonum est homini, cum sustulerit iugum grave ab adolescentia sua. Sedebit seorsum, et tacebit. Sustulit iugum grave in adolescentia sua.

54. Iod.

Dabit in terra os suum. Numquid est spes patientiae? Praestabit percutienti maxillam suam et implebitur opprobrio,

55. K'ap'.

Quia non ad aeternum repellet Dominus. Etenim qui humiliavit, idem miserebitur in multa misericordia sua. Nam non dixit et humiliavit *eos* in toto corde suo, et non reppulit filios hominum.

56. Lamed.

Humiliavit sub pedibus suis omnes vinctos terrae, ut declinaret iudicium hominis ante faciem Excelsi, ut iudicaret hominem secundum (*lit.* in) legem

თქსსა. უფალმან არა თქუა:

ნზ~: მეგ

ვინ ესრე თქუა და იყო: უფალმან არა ამცნო. პირისა გან უფლისა არა გამოჰდა ძკრი და კეთილი: რად ღრტუნავს კაცი ცხოველი და მამაკაცი ცოდვათა თქსთა თქს:

ნც~: ნოჲ

გამოიძია გზაჲ ჩუენი და გამოიკითხა მოვიქცეთ უფლისა აღვიპყრნეთ გულნი ჩუენნი კელითა ჩუენითა. და ვხედვით მაღალსა. რომელი დამკვდრებულ არს ცათა შინა ჩუენ შეგცოდეთ და უღმრთო ვიქმნენით. და შენ არა გვლხინე:

ნთ~: სამქათ

დაგუფარენ ჩუენ გულის წყრომით და გუდევნენ ჩუენ (და) მოგუსრენ ჩუენ და არა გუ(ე)რიდე განჰმარტე ღრუბელი მტკიცე შენ ზედა. რაჲთა არა შევიდეს შენდა ლოცვაჲ ჩუენი სასიტყუელად და საზრახველად გუყვენ ჩუენ შორის ერთა:

ძ~: ეჲ

თუალთა ჩუენთა ჰეურვების. და არა დასცხრენ ნუ იყოფინ ქარვება ვიდრემდის არა გარდამოიხილოს და იგულოს ზეცით თუალთა ჩემთა მოაკლდა სულსა თანა ჩემსა ასულთა ზედა ერისა ჩემისათა:

ძა~: ფც

ალიდეს ჩემ ზედა პირი მათი ყოველთა მტერთა ჩუენთა განტეხასა ზედა ერისა ჩემისასა:

ძბ~: წადც

ნადირობით მომნადირეს მე ვითარცა სირი მტერთა ჩემთა ცუდად მოაკუდინეს მღვმესა შიდა ცხოვრებაჲ ჩემი დამდევს ჩემ ზედა ქვაჲ გარდაეცა წყალი თავსა ჩემსა. და ვთქუ განგდებულ ვარ:

ძგ~: კოფ

გხადოდე სახელსა შენსა. უფალო მღვმით ქუესკნელისაჲთ კმაჲ ჩემი გესმა: ნუ დაიმძიმებ ყურთა შენთა ღალატებასა ჩემსა მოყავ დღესა მას. რომელსა დღესა გხადოდი შენ. და მარქუ მე ნუ გეშინინ:

ძდ~: რეშ

f.53r საჯენ. უცალო. საშჯელნი სულიერნი. და ივსენ ცხორებაჲ ჩემი იხილენ უფალო. შერყევანი ჩემნი განამართლე/ საშჯელი ჩემი იხილენ ყოველნი შურისგებანი მათნი და ყოველნი ზრახვანი მათნი ჩემ ზედა:

ძე~: შინ

გესმა ყუედრებაჲ მათი. უფალო. და ყოველნი სიტყუანი მათნი ჩემ თქს: კდომაჲ ბაგეთა მათთაჲ და ზრახვანი მათნი ჩემ თქს მარადლც და დაჯდომასა და აღდგომისა მათსა მოჰხედე. რამეთუ მე ვიქმენ სასიტყუელ მათა:

suam, Dominus non dixit.

57. Mem.

Quis ita dixit, et factum est? Dominus non mandavit. Ex ore Domini non egressum est malum et bonum. Quare murmurat homo vivens, et vir propter peccata sua?

58. Nun.

Requisita est via nostra et diiudicata. Revertemur ad Dominum. Levabimus cordā nostra *cum* manu nostra, et suspiciemus Excelsum qui habitat in caelis. Nos peccavimus *tibi* et impii facti sumus, et tu non propitius fuisti nobis.

59. Samk'at'.

Abscondisti nos in furore, et persecutus es nos. (Et) contrivisti nos, et non pepercisti *nobis*. Tetendisti nubem densam (*lit.* fortem) super te, ne introiret ad te oratio nostra; in fabulam et in vituperationem fecisti nos in medio populorum.

60. Ey.

Oculi nostri affliguntur, et non cessabunt. Ne sit abolitio, donec respiciat et attendat de caelo. Oculi mei defecerunt cum anima mea propter filias populi mei.

61. P'ē.

Aperuerunt super me os suum omnes inimici nostri in confractione populi mei.

62. Çadē.

Venantes (*lit.* venatione) venati sunt me sicut struthionem inimici mei in vanum. Morte affecerunt in fovea vitam meam, posuerunt super me lapidem. Cecidit aqua *super* caput meum, et dixi: Reiectus sum.

63. Kop'.

Vocabam nomen tuum, Domine: de fovea inferni vocem meam audisti; ne graves facias aures tuas clamori meo; praebuisti *aurem in* die illa, *in* qua die vocabam te, et dixisti mihi: Ne timeas.

64. Reš.

Iudicasti, Domine, iudicia animae, et salvasti vitam meam. Vidisti, Domine, perturbationes meas. Iustum fecisti iudicium meum. Vidisti omnes ultiones eorum, et omnes cogitationes eorum adversum (*lit.* super) me.

65. Šin.

Audisti opprobrium eorum, Domine, et omnes sermones eorum in me, impetum labiorum eorum et cogitationes eorum in me cotidie; et ad sessionem et ad resurrectionem eorum respice, quia ego factus sum fabula eis.

მგ~: თავ

მიაგე მისაგებელი მათი. უფალო. მახც გულისა მათისაჲ საქმეთა კელთა მათთა_
ებო მიაგე მათ შეწვენაჲ გულისა ჩემისაჲ იყავნ მათა შრომა დევნენ იგინი
რისხეთა შენითა. უფალო. და მოსრენ იგინი ცასა ქუეშც:

მზ~: ალეთ

- 4 ვითარ მრუმე იქმნა ოქროჲ გარდაიქცა ვეცხლი კეთილი განიბნინეს ქვანი
წმიდანი დასაბამსა ზედა ყოველთა გამოსავალთასა:

მც~: ბეთ

ძენი სიონისანი აღმალლებულნი უფროჲს ოქროჲსა ვითარ შეირაცხნეს ჭურჭრად
კეცისად ქმნულად კელითა მეკეცისაჲთა:

მთ~: გამელ

და ვეშაპთაცა განიძარცუნეს ძუძუნი აწოებდეს ლეკუთა მათთა ასულნი ერისა
ჩემისანი უკურნებელ იქმნეს ვითარცა სირნი უდაბნოსა შინა:

ო~: დალეთ

განეჭუა ენაჲ სასასა მათსა წყურილითა ნინველნი ითხოვდეს პურსა. და არა ვინ
იყო განმყოფელ მათა:

ოა~: ჰც

რომელნი ჭამდეს საჭმელსა ფუფუნებისასა განირყუნეს იგინი გამოსავალთა
ზედა განპოხილნი მეწამულსა ზედა შეიბღალნეს სკორესა:

ობ~: ვავ

და განდიდნა უშჯულოებაჲ ასულისა ერისა ჩემისაჲ უფროჲს სოდომეთისაჲ.
რომელ დააქცია დაქცევითა საუკუნოჲთა. და არა ვინ ილმნა კელნი მას შინა:

ოგ~: ზც

განწმიდნეს მლოცველნი მისნი უფროჲს თოვლისა განსპეტაკნეს უფროჲს სძისა.
და განწითნა ფერი მათი უფროჲს ქვისა საფირონისა:

ოდ~: ხეთ

დაშავნა უფროჲს ნავშირისა ფერი მათი უცნაურ იქმნეს გამოსავალთა ზედა
მათთა. და ეჭუა ტყავი მათი ძულთა ზედა მათთა განკმეს და დაიმუსრნეს ვით-
არცა შეშანი:

ოე~: ტეთ

- f.53v კეთილ იყვნეს წყლულებანი/ მახვლისანი ვიდრე წყლულებასა სიყმილისასა
ვზრუნავ დაგუმერილთა ზედა ნაშობთა გან ხეთა მალნარისათა:

ოვ~: ღოდ

კელითა დედათა მოწყალეთაჲთა შეიგბნეს ყრმანი მათნი იქმნეს იგინი საჭმლად
მათა შემუსრვასა ასულისა ერისა ჩემისასა:

ოზ~: ქაფ

აღასრულა უფალმან გულის_წყრომაჲ თვისი მიჰფინა რისხეაჲ თვისი ალაგზნა
ცეცხლი სიონს შინა. და შეჭამნა საფუძველნი მისნი:

66. T'av.

Retribue retributionem eorum, Domine, laqueum cordis eorum, secundum opera manuum eorum. Redde eis auxilium cordis mei; sit eis labor. Persequere eos in ira tua, Domine, et contere eos sub caelo.

4 67. Alep'.

Quomodo obscurum factum est aurum, conversum est argentum bonum, dispersi sunt lapides sancti in initio omnium exituum?

68. Bet'.

Filii Sion, exaltati plus *quam* aurum, quomodo reputati sunt in vas argillaceum factum manu figuli?

69. Gamel.

Et dracones quoque nudaverunt mammas; lactabant catulos suos. Filiae populi mei insanabiles factae sunt sicut struthiones in deserto.

70. Dalet'.

Adhaesit lingua ad palatum eorum in siti; parvuli petebant panem, et nemo erat *qui* divideret eis.

71. Hē.

Qui edebant escam deliciarum, interierunt illi in (*lit. super*) exitibus. In-crassati in purpura illiti sunt stercore.

72. Vav.

Et magna facta est iniquitas filiae populi mei plus *quam* regionis Sodomorum, quam evertit eversione aeterna, et nemo fatigavit manus in ea.

73. Zē.

Mundati sunt *illi qui* precantur eum plus *quam* nix; dealbati sunt plus *quam* lac, et ruber factus est color eorum plus *quam* lapidis sapphiri.

74. Het'.

Niger factus est plus *quam* carbonis color eorum. Ignoti facti sunt in (*lit. super*) exitibus suis. Et adhaesit cutis eorum ad (*lit. super*) ossa eorum. Aruerunt, et contriti sunt velut ligna.

75. Tet'.

Meliores (*lit. bonae*) erant vulnerationes gladii quam vulnerationes famis. Maereo super perfossos a geniminibus arborum silvae.

76. Yod.

Manu mulierum misericordium cocti sunt pueri earum; facti sunt illi in escam eis in contritione filiae populi mei.

77. K'ap'.

Complevit Dominus furorem suum; effudit iram suam; succendit ignem in Sion, et devoravit fundamenta eius.

ოც~: ლამედ

არა ჰრწმენა მეფეთა ქუეყანისათა და ყოველთა მკვდრთა სოფლისათა. რამეთუ შევიდოდა მტერი და მაჭირვებელი ბჰეთა იმართალემისათა:

ოთ~: მემ

ცოდვათა გან წინაწარმეტყუელთა მისთასა და უშჯულოებათა გან მღდელთა მისთასა. რომელნი დასთხევდეს სისხლსა მართალსა:

პ~: ნოჴნ

დაეცნეს ჭაბუკნი მისნი გამოსავალთა მისთა. შეიბღალნეს სისხლითა. უძლურებითა მათითა შეიჭამნეს სამოსლით ურთ მათით:

პა~: სამქათ

განეშორენით არა წმიდათა გან არა წმიდად: მრქუეს ჩუენ განეშორენით არა წმიდათა გან. განეშორენით. და ნუ შეეხებით მათ. რამეთუ განარისხეს: არქუთ წარმართთა შორის არღარა შესძინოთ მწირობად წინაშე პირსა უფლისასა:

პბ~: ეა

თუალთა ჩუენთა მოაკლდა შეწევნისა გან ჩუენისა ცუდად სტუანვისა გან ჩუენისა. რამეთუ ვხედვედით ნათესავსა ვერ განმარინებელსა:

პგ~: ფც

პირი უფლისაჲ ნაწილ მათა არღარა შესძინოს მოხილვად მათა. რამეთუ არა თუალ ახუნეს მღდელთა. და არცა შეიწყალნეს მოხუცებულნი:

პდ~: წადე

მონადირნეს ყრმანი ჩუენნი. რაჲთა არა შევიდოდინ უბნებსა ჩუენსა კუალნი ჩუენნი უჩინო იქმნ(ნ)ეს. და მოგუეახლა ჟამი ჩუენი აღესრულნეს დღენი ჩუენნი მოიწია უოხჴნობაჲ ჩუენი:

პე~: კოფ

მაღე არიან მღევარნი ჩუენნი უფროჲს ორბთა ცისათა მათა ზედა განითხინნეს უდაბნოსა ზედა გვმზირდეს ჩუენ:

პვ~: რეშ

სულ პირისა ჩუენისა ქრისტე უფალი შეიპყრა იგი განვრწნილებათა შინა მათთა. რომლისა ეთქუთ საგრილსა მისსა ქუეშჴ ვცხონდებოდით შორის წარმართთა:

პზ~: შინ/

f.54r იხარებდ და იშუებდ. ასულო იდუმიაჲსო. რომელ დამკვდრებულ ხარ ქუეყანასა უზისს. რამეთუ შენ ზედაცა მოიწიოს სასუმელი უფლისაჲ ჰსუა და დაითრო და წარმოსთხიო:

პც~: თავ

მოაკლდა უშჯულოებაჲ შენი. ასულო სიონისაო არღარა შესძინოს წარტყუენვად მერმე აღხილვა ვყო უშჯულოებათა შენთა. ასულო სიონისაო განცხადნა უღმრთოებანი შენნი: :: ::

78. Lamed.

Non crediderunt reges terrae et omnes habitatores mundi, quia ingrederetur inimicus et oppressor per portas Ierusalem.

79. Mem.

Propter peccata prophetarum eius et propter iniquitates sacerdotum eius, qui effundebant sanguinem iustum,

80. Nun.

Ceciderunt iuvenes eius in exitibus eius; polluti sunt sanguine. In infirmitate sua devorati sunt cum vestimento suo.

81. Samk'at'.

Recedite ab impuris impure, dixerunt nobis. Recedite ab impuris, recedite, et nolite tangere eos, quia irritaverunt. Dicite in medio gentilium: Iam non addetis ut peregrini sitis ante faciem Domini.

82. Ey.

Oculi nostri defecerunt propter auxilium nostrum in vanum ■ speculatione nostra, quia videbamus gentem *quae* non *poterat* liberare.

83. P'ē.

Facies Domini pars eis; non iam addet ut aspiciat eos, quia non respexerunt ad sacerdotes, et neque miserti sunt senum.

84. Çade.

Venati sunt pueros nostros, ut non intrarent in plateas nostras. Vestigia nostra evanuerunt, et appropinquavit tempus nostrum. Completi sunt dies nostri; advenit finis noster.

85. Kop'.

Veloces sunt persecutores nostri plus *quam* aquilae caeli. In montibus expulsi sunt; in deserto insidiabantur nobis.

86. Reš.

Spiritus oris nostri, Christus Dominus, captus est ille in corruptelis eorum, ad quem diximus: Sub umbra eius vivemus in medio gentilium.

87. Šin.

Gaude et iucundare, filia Idumaeae, quae habitas in terra Uz, quia super te quoque perveniet calix Domini; bibes et inebriaberis et effundes.

88. T'av.

Defecit iniquitas tua, filia Sion. Non iam addet ut in captivitatem abducatur rursus. Visitabo iniquitates tuas, o filia Sion. Revelavit impietates tuas.

I(b) f.54r

(1) მოიკსენე. უფალო. რაჲ ესე გუეყო ჩუენ. გარდამოიხილე და იგულე ყუედრებაჲ ჩუენი: (2) ჰხუედა სხუათა სახლები ჩუენი უცხოთა: (3) ობოლ ვიქმნენით ვითარცა რომელთა არა უვინ მამა: დედანი ჩუენნი იქმნეს ვითარცა ქურიენი: (4) წყალი ჩუენი ფასით ვსუთ. რომელ პირველთა დღეთა ჩუენთა იყო: შეშაჲ ჩუენი სასყიდლით მოვიღეთ ზურგითა ჩუენითა. (5) დევნულ ვიქმნენით და დავშუერთი. და ვერ განვისუენეთ:

(6) ეგვბტემან მისცა კელი ასურს განსაძღებელად მათა: (7) მამათა ჩუენთა ცოდეს. და არღარა არიან. და ჩუენ უშჯულოებანი მათნი დაგვკრბეს: (8) მონანი გუეუფლნეს ჩუენ. არა ვინ არს მკსნელ კელისა გან მათისა: (9) თავთა ჩუენთა თვს მოვიღოთ პური ჩუენი პირისა გან მახვლისა კელისაჲსა: (10) ტყავი ჩუენი ვითარცა თორენ დაგვშავნა. შეიოჭა პირისა გან ნიავექარისა სიყმილისაჲსა:

(11) დედანი სიონს შინა დაამდაბლნეს. და ქალწულნი ქალაქთა შინა იუდა-ჲსთა შეავინნეს: (12) მთავარნი კელითა მათითა დამოეკიდნეს. პირი მოხუცე-ბულთაჲ არა აღიდეს: (13) რჩეულნი ფქვილითა ფქვიდეს. და ჭაბუკნი ძელსა ზედა ჯუარსა აცუნეს: (14) მომდებ(რ)ებულნი ბჭეთა გან დაესრულნეს. და რჩეულნი გალობისა მათისა გან დასცხრეს: (15) და დაირღუა სიხარული გულისა ჩუენისაჲ. გარდაიქცა გლოვად ძნობაჲ ჩუენი:

f.54v

(16) გარდამოვარდა გვრგვნი თავისა გან ჩუენისა: ვაჲ ჩუენდა. რამეთუ ვცოდეთ: (17) ამის თვს იქმნა ჭუენიერ გული ჩუენი. ამის თვს დაბნელდეს თუალნი ჩუენნი: (18) მთასა ზედა სიონსა. რამეთუ/ განირყუნა და მელნი ვიდოდეს მას შინა: (19) ხოლო შენ. უფალო. უკუნისამდე ხარ. და საყდარი შენი თესლითი თესლადმდე: (20) რაჲსა თვს სრულიად დაგვვიწყებ ჩუენ. <და> დაგვ-ტევებ ჩუენ განსაგრძობელად დღეთა:

(21) მოგუაქციენ ჩუენ შენდა. უფალო. და მოვიქცეთ. და განაახლენ დღენი ჩუენნი ვითარცა პირველნი: (22) რამეთუ განთხევით განგვშორენ ჩუენ. და განჰრ-ისხენ ჩუენ ზედა ფრიად: ::

Oratio [Ieremiae]

(1) Recordare, Domine, quid factum sit nobis; respice et considera opprobrium nostrum. (2) Obvenit *hereditas* aliis, domus nostrae alienis. (3) Pupilli facti sumus, sicut qui non habent patrem; matres nostrae factae sunt sicut viduae. (4) Aquam nostram pecuniā (*lit.* thesauro) bibimus, quae in prioribus diebus nostris erat. Ligna (*sing.*) nostra pretio attulimus dorso nostro; (5) Exagitati facti sumus, et laboravimus, et non *potuimus* requiescere.

(6) Aegyptus dedit manum Assyriae ad satiandos se. (7) Patres nostri peccaverunt, et iam non sunt; et nobis impietates eorum congregatae sunt. (8) Servi dominati sunt nostri: nemo est qui redimat de manu eorum. (9) Propter capita nostra afferemus panem nostrum a facie gladii manus (*sic*). (10) Pellis nostra velut clibanus denigrata est: compuncta est a facie procellae famis.

(11) Mulieres in Sion humiliaverunt, et virgines in civitatibus Iuda inquinaverunt. (12) Principes manu eorum suspensi sunt; facies (*sing.*) senum non glorificaverunt. (13) Electi molis (*sing.*) molebant et iuvenes super lignum crucifixerunt. (14) Effeminati de portis defecerunt, et electi a cantu suo cessaverunt. (15) Et deletum est gaudium cordis nostri: conversum est in luctum organum nostrum.

(16) Cecidit corona de capite nostro; vae nobis, quia peccavimus. (17) Propter hoc factum est maestum cor nostrum; propter hoc contenebrati sunt oculi nostri, (18) Super montem Sion, quia periit, et vulpes ambulabant in eo. (19) Tu autem, Domine, in aeternum es, et thronus tuus a generatione in generationem. (20) Quare prorsus oblivisceris nostri, (et) relinquis nos in longitudine dierum?

(21) Converte nos ad te, Domine, et convertemur, et innova dies nostros sicut priores, (22) Quia proiciens (*lit.* proiectione) removisti nos, et iratus es contra (*lit.* super) nos nimis.

I(b) f.54v

წიგნი სამოციქულოა. რომელ მიუძღუანა იერემია ტყუედ წარტყუნულთა ბაბილონდ მეფისა გან ბაბილონელთაჲსა. უწყებად მათა. რამეთუ უბრძანა მას უფალმან: (1) ცოდებათ თჳს რომელ სცოდეთ წინაშე ღმრთისა მიჰყავთ ბაბილონდ ტყუედ ნაბუქოდნოსორისა მეფისა ბაბილონისა: (2) და რაჟამს შეხვდეთ ბაბილონდ. და დაჰყვნეთ მუნ მრავალ წელ. და ჟამნი გრძელნი ვიდრე შუდად ნათესავადმდე და შემდგომად მისა გამოგიყვანნე თქუენ (მიერ) მშუდობით: (3) ხოლო აწ ეგერა იხილნეთ ბაბილონს შინა ღმერთი ოქროსანი და ვერცხლისანი და ძელისანი. აღლებულნი მკართა ზედა. რომელ უჩუენებდენ შიშსა შორის წარმართთა: (4) ეგრძაღენით ნუ უკუე სადა მე მიემსგავსნეთ უცხოთესლთა. და გეშინოდის მათა. და ზარმან შეგიჰყრას თქუენ მათ თჳს: (5) იხილოთ და ერი წინა მათსა და უკუანა მათსა. და თაყუანის სცემდენ მათ: თქუთ უკუჲს გულითა თქუენითა შენდა ჯერ არს თაყუანის სცემა. უფალო:

f.55r

(6) რამეთუ ანგელოზი ჩემი თქუენ თანა არს. და მან მოიძინეს სულნი თქუენნი: (7) რამეთუ ენაჲ მათი გამოხუეწილ არს ხუროჲსა გან. და იგი თავადნი შემოსილ არიან ოქროჲთა და ვერცხლითა. და ნაცილ არიან. და ვერ უძლავს სიტყუად: (8) და ვითარცა ქალწულსა მომკაულსა მოიღიან ოქროჲ: (9) და მოაქმნიან გვრგვანად თავსა ზედა ღმერთთა მათთასა. (არცა ოდეს) დაიყენიან ქურუმთა მათ ღმერთთა გან მათთა ოქროჲ და ვერცხლი. და თავსა თჳსსა შეიმსახურიან: (10) და მისციან მისგანი სასყიდლად/ როსკიბთა. და შეამკვინიან იგი ვითარცა კაცნი სამოსლითა. ღმერთნი ოქროსანი (და) ღმერთნი ვერცხლისანი და ძელისანი:

(11) ესენი ვერ განერნენ გესლისა გან და მჭამელისა გან მოსილ არიან სამოსლითა ძოწეულითა: (12) განვოცნიან პირნი მათნი მტუერისა თჳს სახლისაჲსა. რომელ არნ ფრიად მათ ზედა: (13) და კუერთხი აქუნ ვითარცა კაცსა მსაჯულსა სოფლისასა. რომელ შეცოდებული თავისა თჳსისა არა მოკლის: (14) უპყრიეს მარჯუენითა ლახუარი და ტაპარაკი. ხოლო თავი თჳსი ბრძოლისა გან და ავაზაკთა გან ვერ განირინოს. რომლისა გან საცნაურ არიან არა ღმრთად ნუ სადა გეშინინ მათა: (15) რამეთუ ვითარცა ჭურჭერი კეცისაჲ. რაჟამს შეიმუსრის. და უკმარ იქმნის.

(16) ეგრე არიან ღმერთნი მათნი დამტკიცებულ არიან იგინი სახლთა შინა. და თუალნი მათნი სავეს არიან მტუერითა ფერკთა გან შემავალთაჲთა: (17) და ვითარცა შეცოდებულისა ვისი მე მეფისა მიმართ მოჭურვილ არიან ეზონი. ვითარცა სიკუდიდ მიცემადისანი სახლნი მათნი განაძნელნიან ქურუმთა მათთა კარებითა და კლიტებითა და მოქლონებითა. რაჲთა ავაზაკთა გან არა იტყუენენ: (18) სანთლები აღანთიან უმრავლეს(ი) თავისა მათისა. რომელ არა ვისა შემძლებელ არიან ხილვად: (19) ხოლო არიან იგინი ვითარცა მოსელნი სახლისანი. და გულთა მათთა ჰლოშნიედ ქუე წარმავალნი ქუეყანისანი ვითარ თქჳნ ღმრთად. და შეჰამნიან იგინი და სამოსელი მათი. და არა აგრძნიან: (20) დაშავებჲა პირისა მათისაჲ კუამლისა გან სახლისაჲსა გუამსა ზედა მათსა.

Epistula [Ieremiae]

Litterae legatoriae, quas (*sing.*) misit Ieremia ad abductos in captivitatem in Babylonem a rege Babyloniorum, ut nuntiaret eis, quia praecepit ei Dominus.

(1) Propter peccata, quae peccastis ante Deum, abducit vos in Babylonem in captivitatem Nabuk'odonosor, rex Babylonis. (2) Et, cum intraveritis in Babylonem, et morabimini ibi multis annis et temporibus longis usque ad septem generationes; et post id educam vos (inde) in pace. (3) Nunc autem ecce videbitis in Babylone deos auri et argenti et ligni gestatos in umeris, qui ostendent metum inter gentiles. (4) Cavete igitur ne forte similes sitis alienigenis, et timeatis eos, et pavor capiat vos propter eos. (5) Videbitis quidem turbam ante eos et post eos, et adorabunt eos; dicite ergo in corde vestro: Te oportet adorari, Domine.

(6) Nam angelus meus vobiscum est, et ille exquiret animas vestras. (7) Etenim lingua eorum caelata est a fabro, et illi ipsi vestiti sunt auro et argento, et falsi sunt, et non possunt loqui. (8) Et sicut virgini ornatae accipiunt aurum, (9) Et fabricant *id* in coronam super caput deorum suorum; (est quoque quando) subtrahant sacerdotes illi a diis suis aurum et argentum et in semetipsos *eis* utantur, (10) Et dent ex eis (*sing.*) in pretium meretricibus. Et ornant illos sicut homines vestimento, — deos auri (et) deos argenti et ligni.

(11) Hi non *poterunt* liberari ab aerugine et a tineâ. Vestiti sunt veste purpurea; (12) Extergunt facies eorum propter pulverem domus, qui est plurimus in (*lit. super*) eis. (13) Et sceptrum habet sicut homo iudex regionis, qui *illum* qui peccavit in semetipsum non interficiet. (14) Sumpsit in dexteram lanceam et securim; semetipsum autem de bello et a latronibus non *poterit* liberare. Unde noti sunt non *esse* dii. Ne umquam timueritis eos. (15) Etenim sicut vas argillae cum confractum erit atque inutile factum erit,

(16) Sic sunt dii eorum. Constituti sunt illi in domibus, et oculi eorum pleni sunt pulvere a pedibus introeuntium. (17) Et sicut *agitur* de aliquo *qui* peccavit in regem, armatae sunt aulae; sicut *agitur* de *illo* qui morti tradendus est, domos eorum muniunt sacerdotes eorum ostiis et clavibus et seris, ut a latronibus non spolientur. (18) Lucernas plures quam sibimetipsis accendunt *eis*, qui neminem possunt videre. (19) Sunt autem illi sicut trabes domus; et corda eorum elingunt reptilia terrae (quomodo dicunt *se* deos *esse?*), et comedunt illos et vestimentum eorum, et non sentiunt. (20) Nigritia faciei eorum *fit* a fumo domus; supra corpus eorum

(21) და თავთა ზედა მათთა ფრინველ მლამიობნი. (და) მერცხალნი და მფრინველნი ეგრეთცა მრელნი: (22) რომელითა გულის_კმა_ჰყოთ. რამეთუ არა არიან ღმერთი ნუ გეშინინ მათა: (23) რამეთუ ოქროცა იგი. რომელ შეაქ მათ საშუერად. არა თუ ვინ განკოცოს გესლი მისი. ვერ ბრწყინვიდეს არცაღა რაჟამს შეიბერვოდეს გულის_კმა_ეყო: (24) ყოვლითა სასყიდლითა მოსყიდულ არიან. რომელთა თანა არა არს სულ: (25) უფერკონი მკართა/ ზედა მოიხუნიან შეასწავიან თავისა მათისა გინებულებაჲ კაცთა ჰრცხუნოდენ მსახურთა მათ მათთა:

(26) უკუეთუ და_სადა_მე_ეცნენ ქუეყანასა ზედა. ვერ უძღონ თავით თვსით (ზე) აღდგომად. არცა მართლ თუ ვინ მე დადგნეს იგინი თავით მათით შეიძრნენ. არცა და_თუ_სხნენ. აღდგომად უძღონ. არამედ ვითარცა მკუდართა შესაწირავი იგი მათი დაუგიან: (27) და მსხუერპლი იგი მათი გამო_სციან ქურუმთა მათთა საკმარად თვსა ეგრეცა ცოლთა მათთა მისგანი დაიპოხ_ტიან. და არა სციან გლახაკთა არცა უძღურთა (28) შესაწირავთა მათთაჲ დაშ_ტანი და მშობიარს ჰრევედ მათ პირველად მათ. გულის_კმა_მყოფელ ამათ გან. რამეთუ არა არიან იგინი ღმერთი ნუ გეშინინ მათა: (29) ვინაჲ ითქუნენ იგინი ღმრთად. სადა დედათა დაუგიან ღმერთთა ოქრომასათა და ვეცხლისათა და ძელისათა (30) და სახლთა მათთა შინა დასხდიან ქურუმნი მათნი კუართ_დაპებულნი. და თავით წუერით ყვნულნი. რომელთა თავნი დაუბურველ არიან:

(31) მოვიდიან და ღალადებენ წინაშე ღმერთთა მათთა. ვითარცა რომელნი იგი პურსა ზედა მკუდრისასა: (32) ხოლო სამოსლისა მათისა გან მოილიან ქურ_უმთა მათთა. და შეჰმოსიან ცოლთა მათთა და შეილთა მათთა: (33) არცაღა ბოროტი თუ ვის მე შეამხზონ. ვერცა კეთილი შეუძღონ მიგებად. არცა მეფისა დადგინებად უძღავს. არცაღა მოღებად: (34) ეგრეთ ვე არცა სიმდიდრე და ვეცხილ უძღონ მოცემად. აღნათქუემი თუ ვინ მე აღუთქუას. და არა მისცეს მათ. ვერ მოჰკადონ მას: (35) სიკუდილისა გან კაცი ვერ განაბრინონ. არცა უს_სურნი მძლავრებისა გან იკსნენ:

(36) კაცი ბრმაჲ მხილვარედ ვერ ავლინონ (37) ქურივი ვერ შეიწყალონ. არცა ობოლსა კეთილი უყონ (38) მთისა ქვათა მიმსგავსებულ არიან ღმერთნი ძელისანი. ვეცხლითა მოსილნი და ოქროთ მოსილნი. ხოლო მსახურნი მათნი/ სირცხვლეულ იქმნ(ნ)ენ (39) ვითარ საგონებელ არს რქუმად მათა ღმრთად: (40) რამეთუ იგინიცა ქალდეველნი აგინებდ ვე მათ. რომელთა რაჟამს იხილნიან იგინი განლიგებულნი სიტყუად ვერ შემძლებელნი. რომელთა მიართუან ეზოჲ და ევედრებიდ ვითარცა შემძლებელთა სიტყუად:

(41) და ვერ უძლიან მათ გულის_კმა_ყვიან და დაუტევნიან იგინი. რამ_ეთუ არა არს მათ თანა გულის_კმა: (42) ხოლო დედათა საბლები მოიბიან. და დასხდიან გზათა ზედა. და უკუმევედ ქატოსა (43) ხოლო რაჟამს მათგანთა ვიეთ მე მიჰზიდიან თანა_წარმავალთა გზისათა. და დაწვიან მის თანა. აყუედრებნ მოყუასსა თვსსა. რამეთუ არა ღირს იქმნა ვითარცა იგი. არცაღა განწყდა საბელი მისი: (44) ყოველი ვე რაჲცა იქმნების მათ გან ნაცილ არს ვითარ საგონებელ არიან იგინი ღმრთად. ანუ სახელის_დებად მათა ღმრთად: (45) ხუროთა გან და ოქრომს_მჭედელთა გან შექმნულ არიან სხუა არა რაჲ იქმნის. გარნა რაჲცა ჰნებავენ კელოვანთა შესაქმედ მათდა:

(46) იგინი შემოქმედნი მათნი ვერ იქმ(ნ)ნიან დღს გრძელ (47) ვითარ იყვნენ ქმნულნი იგი მათნი ღმერთ. რამეთუ დაუტევეს სიცრუეც და ყუედრებაჲ.

(21) Et supra capita eorum volant vespertiones, (et) hirundines, et aves, sic quoque mustelae; (22) Unde intellegetis quia non sunt dii. Ne timueritis eos. (23) Etenim aurum quoque illud quod applicatur eis in pulchritudinem nisi quis exterserit aeruginem eius, non *poterit* fulgere; nec etiam, cum conflarentur, intellexerant. (24) Ex omni pretio empti sunt, apud quos non est spiritus. (25) *Illos qui sine pedibus sunt* in umeris apponent; docent suam propriam ignominiam homines. Confundantur cultores illi eorum.

(26) Si forte ceciderint super terram, non poterunt a semetipsis in altum consurgere; neque rectos si quis statuerit illos, a semetipsis movebuntur; neque, si consederint, consurgere poterunt; sed sicut mortuis oblationem illam eorum apponunt *eis*. (27) Et hostiam illam eorum vendunt sacerdotes eorum ad usum suum; sic quoque mulieres eorum *aliquid* ex ea condiunt; et non dant pauperibus, nec infirmis (28) *Aliquid* de sacrificiis eorum; menstruata et foeta miscent ea ante illos. Intellegitur ex his quia non sunt illi dii; ne timueritis eos. (29) Unde vocabuntur illi dii, ubi mulieres apponunt *oblationem* diis auri et argenti et ligni? (30) Et in domibus eorum sedent sacerdotes eorum, tunicis scissis et capite barbâque rasis, quorum capita aperta sunt.

(31) Veniunt et clamant ante deos suos sicut illi qui *sunt* in cena mortui. (32) De vestimento autem eorum auferunt sacerdotes eorum, et induunt id uxoribus suis et filiis suis. (33) Neque etiam si malum alicui *ex diis* attulerint, nec quoque *si* bonum, poterunt remunerari; neque regem constituere possunt, nec quoque auferre. (34) Eodem modo nec divitias et argentum poterunt dare; votum si quis voverit et non reddiderit eis, non *poterunt* exigere ab eo. (35) A morte hominem non *poterunt* liberare, neque infirmos ab oppressione salvabunt.

(36) Hominem caecum ut videntem non *poterunt* mittere. (37) Viduae non *poterunt* misereri, neque orphano beneficient. (38) Montis lapidibus similes sunt dii ligni argento vestiti et auro vestiti. Cultores autem eorum confusi fient. (39) Quomodo existimandum est dicere eos *esse* deos? (40) Etenim illi quoque Chaldaei contumeliâ afficiunt etiam eos, qui, cum viderint illos mutos loqui non posse, quibus offerent aulam et *quos* implorabunt sicut eos qui possunt loqui,

(41) Et non possunt illi, intellegunt et relinquunt eos, quia non est apud eos intellectus. (42) Mulieres autem funes sibi ligant, et sedent in viis, et incendunt furfur. (43) Cum autem quandam ex eis attraxerint transeuntes per viam et concubuerint cum ea, exprobrat *illa* proximae suae quia non digna facta sit sicut ipsa, nec quoque diruptus sit funis eius. (44) Omnia quaecumque fiunt ab eis falsa sunt; quomodo existimandi sunt illi dii *esse* vel *possibile est* appellare eos deos? (45) A fabris et ab aurificibus facti sunt. Aliud nihil fit, nisi quodcumque volunt artifices creare eos.

(46) Illi creatores eorum non *possunt* fieri diuturni. (47) Quomodo erunt opera illa eorum dii? Nam reliquerunt falsum et opprobrium *eis* qui futuri sunt.

რომელნი ყოფად არიან (48) რაჟამს მოიწიის მათ ზედა ბრძოლაჲ და ძვრი ზრახვედ ქურუმნი ურთიერთას. სადამცა დაემალნეს იგინი მათ თანა (49) ვითარ არა გულისცემის საყოფელ არს. რამეთუ არა არიან იგინი ღმერთ. არამედ ქმნულნი კელთა კაცთანი. რომელთა ვერ განარიხნენ იგინი არცა ბრძოლისა გან არცა ბოროტისა გან: (50) რამეთუ მონაგებნი ძელისანი ოქროდით მოსილნი და ვეცხლით მოსილნი არიან ცნან ამისა შემდგომად ყოველთა წარმართთა. რამეთუ ნაცილ არიან. ხოლო მეფეთა მიმართ განცხადებულ იყოს. რამეთუ არა არიან იგინი ღმერთ. არამედ ქმნულნი კელთა კაცთანი და რადიურობით ღმრთისა საქმც არა არს მათ შორის:

f.56v (51) ვისა უკუჲს არა გულისცემის საყოფელ არს. რამეთუ არა არიან იგინი ღმერთ: (52) რამეთუ მეფე სოფლისაჲ ვერ დაადგინონ. არცაღა წვმაჲ კაცთა მოსცენ (53) საშჯელით ვერ განსა/ჯონ ერთი მათგანი. არცაღა ივსნენ ვნებული უძლურ არიან იგინი: (54) ვითარცა ყუაენი შორის ცისა და ქუეყანისა. ხოლო რაჟამს ცეცხლი დაეცეს სახლსა ღმერთთა ძელისათა ანუ ვეცხლით მოსილთასა ანუ ოქროდით მოსილთასა. ქურუმნი იგი მათნი ივლტოდიან და განერნიან. ხოლო იგინი დაიწუნენ საშოვალ ვითარცა მოსელნი: (55) მეფეთა და მბრძოლთა ვერ წინადაუდგენ:

(56) ვითარ შესაწყნარებელ არს ანუ საგონებელ ვითარმედ ღმერთნი არიან იგინი. არცა მპარავთა გან არცა ავაზაკთა გან განერნენ ღმერთნი ძელისანი ვეცხლით მოსილნი და ოქროდით მოსილნი: (57) რომელთა მრავალთა განსძარცვან ოქროდ და ვეცხლი. და სამოსელი რომელ ჰმოსიედ მათ წარიდიან. და ვერ შეეწინიან თავთა თვსთა: (58) უმჯობეს არს მეუფე რომელმან გამოაჩინოს თვსი სიმკნც. ანუ ჭურჭერი საკმარი სახლსა შინა. რომელ იმსახურის მომგებელმან ვიდრე არა ნაცილთა მათ ღმერთთა. რამეთუ კარიცა სახლსა შინა სცავენ. რაოდენი იგი არნ მას შინა. ვიდრე ნაცილნი იგი ღმერთნი და სუეტიცა ძელისაჲ ტაძარსა შინა სამეუფოსა ვიდრე ნაცილნი იგი ღმერთნი: (59) რამეთუ მზც და მთოვარც და ვარსკულავნი მბრწყინვალე არიან. და მოივლინნიან იგინი საკმარად. და მორჩილ არიან: (60) ეგრეცა ელვაჲ მბრწყინვალე არს და სახილველ. ხოლო იგი ვე სული ყოველსა ადგილსა განეფინების:

f.57r (61) და ღრუბელთა. რაჟამს უბრძანის ღმერთმან მისლვად ყოველსა ზედა სოფელსა. აღასრულიან ბრძანებაჲ იგი: (62) ეგრეცა ცეცხლი გამოივლინის ზეგარდამო დაწუვად მათთა და ბორცუთა და მალნართა. და ყვის ბრძანებული: ხოლო ესენი არცა ჰასაკთა არცა ძალთა ერთისათა მ(იმ)სგავსებულ არიან: (63) რომლითა არცა სათქუმელ არცა საგონებელ არიან იგინი ღმერთად ვერ შემძლებელ არიან იგინი შჯად საშჯელისა. არცა კეთილისყოფად კაცთა: (64) გულისცემაყავთ. რამეთუ/ არა არიან იგინი ღმერთ ნუ გეშინინ მათა: (65) რამეთუ ვერ წყეონ მეფე ვერცა აკურთხონ:

(66) სასწაული შორის წარმართთა ცით ვერ აჩუენონ. არცა ვითარცა მზც ბრწყინვიდენ. არცა ნათობდენ ვითარცა მთოვარც: (67) მკეცნი უმჯობეს არიან მათსა. რომელნი შემძლებელ არიან განრინებად საყოფელსა შინა. სარგებელად თავისა თვსისა: (68) რომლითა ვე სახითა ვერ გამოგვჩნდებიან ჩუენ ვითარმედ არიან იგინი ღმერთ ამის თვს ნუ გეშინინ მათა: (69) რამეთუ ვითარცა სახილესა შინა საფრთხოლმან ვერარაჲ დაჰმარხის. ეგრეცა ღმერთნი იგი მათნი არიან ძელისანი ვეცხლოვანნი და ოქროვანნი: (70) ეგრე ვე სახედ არიან რომელ ზღუდესა მტილისასა ძეძვ. რომელსა ზედა ყოველნი და მფრინველნი დაადგრე-

(48) Cum supervenerit super eos bellum et malum, consiliantur sacerdotes unus alteri ubi se abscondant illi cum eis. (49) Quomodo non intellegendum est quia non sunt illi dii, sed opera manuum hominum, qui non *poterunt* liberare eos neque de bello nec de malo? (50) Possessiones enim ligni auro vestitae et argento vestitae sunt. Scient post hoc universi gentiles quia falsi sunt: regibus (*lit.* ad reges) autem manifestum erit quia non sunt illi dii, sed opera manuum hominum, et omnino Dei opus non est in eis.

(51) Cui ergo non intellegendum est quia non sunt illi dii? (52) Etenim regem regionis non *poterunt* constituere, nec quoque pluviam hominibus dabunt. (53) In iudicio non *poterunt* iudicare unum ex eis, nec quoque salvabunt *eum* qui passus est; impotentes sunt illi, (54) Sicut corvi in medio caeli et terrae. Cum autem ignis inciderit in domum deorum ligni aut argento vestitorum aut auro vestitorum, sacerdotes illi eorum fugient et liberabuntur; illi autem comburentur in medio sicut trabes. (55) Regibus et bellatoribus non *poterunt* resistere.

(56) Quomodo accipiendum est aut existimandum quoniam dii sunt illi? Neque a furibus, neque a latronibus se liberabunt dii ligni argento vestiti et auro vestiti, (57) A quibus multi detrahunt aurum et argentum, et vestimentum quo vestiuntur illi auferunt; et non possunt auxiliari sibimetipsis. (58) Melior est rex qui ostendet suam virtutem, aut vas utile in domo quo utitur possessor, quam falsi illi dii, quia ostium quoque in domo custodit quodcumque est in ea *plus* quam falsi illi dii, et columna quoque ligni in palatio regio *plus* quam falsi illi dii. (59) Etenim sol et luna, et sidera splendida sunt et emittuntur illa ad utilitatem, et oboedientia sunt. (60) Sic quoque fulgur splendidum est et visibile; ille autem idem spiritus in omnem locum effunditur.

(61) Et nubes, cum praeceperit Deus ire per omnem mundum, perficiunt praeceptum illud. (62) Sic quoque ignis mittitur desuper ut comburat montes et colles et silvas, et facit quod praeceptum est. Hi autem neque statura (*plur.*) neque virtutibus unius *ex eis* similes sunt, (63) Unde neque dicendi nec existimandi sunt illi dii *esse*. Non possunt illi iudicare iudicium, nec benefacere hominibus. (64) Intellegite quia non sunt illi dii; ne timueritis eos. (65) Etenim non *poterunt* maledicere regi, neque *poterunt* benedicere.

(66) Signum inter gentiles in caelo non *poterunt* ostendere; neque sicut sol splendebunt, nec illuminabunt sicut luna. (67) Bestiae meliores sunt illis, quae possunt effugere in domicilium *et* prodesse sibimetipsis, (68) Quo modo etiam non *possunt* apparere nobis quoniam sunt illi dii; propter hoc ne timueritis eos. (69) Etenim sicut in pomario formido nihil *potest* custodire, sic quoque dii illi eorum sunt ligni argentei et aurei. (70) Eodem modo sicut est qui *est* in muro horti vepres, supra quem omnes quidem volucres consistunt, eodem modo mor-

ბიედ. ეგრეთ ვე მკუდარსა ბნელსა შინა დაგდებულსა მიმსგავსებულ არიან ღმერთნი მათნი ძელისანი ოქროვანნი და ვეცხოვანნი.

(71) ძოწეულისა გან და მარმარინოჲსა რომელ მათ ზედა დაღპების. გულისკმაჲყოთ. რამეთუ არა არიან იგინი ღმერთ. და იგინიცა უკუანაჲსკნელ შვიჲამნენ და იყვნენ საყუედრელად სოფელსა შინა: (72) უმჯობეს არს უკუჲ კაცი მართალი. რომელსა არა ესხნენ კერპ. რამეთუ იყოს იგი შოვრს ყუედრებათა გან :: ::

tuo in tenebris proiecto similes sunt dii eorum ligni aurei et argentei.

(71) A purpura et marmore, quod supra illos putrescit, intellegitis quia non sunt illi dii. Et illi quoque postremo comedentur, et erunt in opprobrium in regione. (72) Melior est ergo homo iustus, qui non habebit idola; erit enim ille longe ab opprobriis.

F. GRAFFIN

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOME XXIX. — FASCICULE 5

THE OLD GEORGIAN VERSION OF THE PROPHETS

CRITICAL EDITION WITH A LATIN TRANSLATION

BY

Robert Pierpont BLAKE

Professor of History at Harvard University

AND

Canon Maurice BRIÈRE

Professeur à l'Institut Catholique de Paris

*Published in collaboration with
The Dumbarton Oaks Research Library and Collection*

PARIS

FIRMIN-DIDOT ET Cie, IMPRIMEURS-ÉDITEURS
LIBRAIRIE DE PARIS, 56, RUE JACOB

—
1961

F. GRAFFIN

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOME XXIX. — FASCICULE 5

THE OLD GEORGIAN VERSION OF THE PROPHETS

CRITICAL EDITION WITH A LATIN TRANSLATION

BY

Robert Pierpont BLAKE

Professor of History ■ Harvard University

AND

Canon Maurice BRIÈRE

Professeur à l'Institut Catholique ■ Paris

*Published in collaboration with
The Dumbarton Oaks Research Library and Collection*

PARIS

FIRMIN-DIDOT ET Cie, IMPRIMEURS-EDITEURS

LIBRAIRIE DE PARIS, 56, RUE JACOB

1961

THE OLD GEORGIAN VERSION OF THE PROPHETS

ეზეკიელი.

I(b) f.57r 1

(1) და იყო შემდგომად ოც და ათისა წლისა. მეოთხესა თთუესა. ხუთსა თთუსასა: და მე ვიყავ შორის წარტყუნულთა მათ მდინარესა მას ზედა ქობარისასა: და განეხუნეს ცანი. და ვიხილე ხილვაჲ ღმრთისაჲ: (2) მეხუთესა თთუსასა: ესე იყო მეხუთსა წელი ტყუეობისა მეფისა იოაკიმისი: და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ეზეკიელისა მიმართ. ძისა ბუზისა. მღდელისა. ქუეყანასა ქალდეველთასა. მდინარესა ზედა ქობარისასა: (3) და იყო ჩემ ზედა კელი უფლისაჲ. (4) და ვიხილე. და აჰა ესერა სული აღმალღებული მოვიდოდა ჩრდილოეთ. და ღრუბელი დიდი მას შინა. და ნათელი გარემო მისსა. და ცეცხლი ელვარს: (5) და შორის მისსა ვითარცა ხილვაჲ ფერისა ილიკტრონისაჲ. რომელ იგი ოქროჲ და ვეცხლი და/რვალი ერთად შედნობილ არნ შორის ცეცხლსა მას. და ნათელი მას შინა:

f.57v

(6) და შორის მისსა ვითარცა მსგავსებაჲ ოთხთა ცხოველთაჲ: და ესე იყო ხილვაჲ მათი: მსგავსებაჲ კაცისაჲ მათ ზედა. (7) და ოთხნი პირნი იყვნეს ერთი-სანი. და ოთხნი ფრთენი ერთისანი. და წვენი მართლ. და ფრთოვან ფერკნი მათნი: და ნაბერწყალნი გამოჰკრთებოდეს ვითარცა ელვარესა რვალსა. და თხელ ფრთენი მათნი: (8) და კელი კაცისაჲ ქუეშს კერძო ფრთეთა მათთა ოთხკერძოსა ვე მათსა: და პირები მათი ოთხთაჲ ვე: (9) არა გარე შეიქცეოდა სლვასა მათსა: თითოეული მათი წინაშე პირსა თვსსა ვიდოდა. (10) და მსგავსებაჲ პირებისა მათისაჲ. პირი კაცისაჲ. და პირი ღომისაჲ მარჯუენით ოთხთა მათ. და პირი ზუარაკისაჲ მარცხენით ოთხთა მათ. და პირი ორბისაჲ ოთხთა მათ თანა:

(11) და ფრთენი მათნი განმარტებულ ზედა კერძო ოთხთა ვე მათ. და თითოეულსა ორორი შეუღლვილ ურთიერთას. და ორითა იფარვიდეს ზედა კერძო გუამთა მათ მათთა. (12) და ორკერძო ვე წინაშე პირსა მათსა ვიდოდეს. ვიდრეცა ვალს სული იგი. ეგრე ვე იგინიცა მივიდიან. და არა გარე შეიქციაან: (13) და შორის ცხოველთა მათ ხილვაჲ. ვითარცა ნაკუერცხალთა ცეცხლისაჲ. აგზებულ. (14) ვითარცა პირი ღამპრებისა შეკრებულისაჲ შორის ცხოველთა მათ. და ნათელი ცეცხლისაჲ. და ცეცხლისა მის გან გამოვიდოდეს ელვანი: (15) და ვიხილე. და აჰა ესერა ეტლის_თუალი ერთი ქუეყანასა მახლობელად ცხოველთა მათ ოთხთა:

f.58r

(16) და ხილვაჲ მათ ეტლის_თუალთაჲ. ვითარცა ხილვაჲ თარშისაჲ. და მსგავსებაჲ შორის ოთხთაჲ ვე მათ ერთ. და ქმნულებაჲ მათი. და ხილვაჲ მათი სწორ. ვითარმცა იყო ეტლის_თუალი ეტლის_თუალსა შინა: (17) ოთხკერძო ვე მათსა ვიდოდეს. და არა გარე შეიქცეოდეს სლვასა მათსა: (18) და არცა ზურგნი მათნი მოიქციაან. და სიმაღლს მათი იყო დიდ: და ვიხილენ იგინი და ზურგნი მათნი/ სავსე იყვნენ თუალებითა გარემო ოთხთაჲ ვე: (19) და სლვასა მას ფხოველთასა ვიდოდეს ეტლის_თუალნიცა იგი მახლობელად მათსა: აღმალღებასა მას ცხოველთასა ქუეყანით აღმალღდიან ურმის_თუალნიცა იგი: (20) და სადაცა არნ ღრუბელი იგი. მუნცა სული იგი მივალნ: ვლენედ ცხოველნი იგი და ეტლის_თუალნი. და აღმალღდიან მათ თანა. რამეთუ სული ცხოველი იყო ეტლის_თუალთა მათ შინა:

Ezekiel

(1) Et factum est post triginta annos, in quarto mense, in quinta *die* mensis, et ego eram in medio captivorum illorum, iuxta (*lit. super*) flumen illud K'obar; et aperti sunt caeli, et vidi visionem Dei. (2) In quinta *die* mensis, hic erat quintus annus captivitatis regis Ioakim, et factum est verbum Domini ad Ezekielem, filium Buzi, sacerdotem, in terra Chaldaeorum, iuxta (*lit. super*) flumen K'obar. (3) Et facta est super me manus Domini. (4) Et vidi, et ecce ventus elevatus veniebat ab aquilone; et nubes magna in eo, et lux in circuitu eius, et ignis fulgurans. (5) Et in medio eius quasi species coloris electri, quod aurum et argentum et aes unā conflatum est in medio ignis illius, et lux in eo.

(6) Et in medio eius quasi similitudo quattuor animalium; et hic erat aspectus eorum: similitudo hominis in eis. (7) Et quattuor facies erant unius, et quattuor pennae unius, et crura recta, et pennati pedes eorum, et scintillae splendebant quasi in candenti aere, et leves pennae eorum. (8) Et manus (*sing.*) hominis sub pennis eorum in quattuor partibus eorum; et facies eorum quattuor (*gen.*) (9) Non revertebantur, cum incederent: unumquodque eorum ante faciem suam gradiebatur. (10) Et similitudo vultuum eorum, facies hominis, et facies leonis a dextris quattuor illorum, et facies vituli a sinistris quattuor illorum, et facies aquilae apud quattuor illa.

(11) Et pennae eorum extantae desuper quattuor illis, et unicuique binae coniunctae inter se, et duabus *pennis* tegebant desuper corpora illa sua. (12) Et quattuor partes coram facie sua ambulant: quo et ambulat spiritus ille, sic illa quoque gradiuntur, et non revertuntur. (13) Et in medio animalium illorum aspectus quasi carbonum ignis ardentium, (14) Quasi facies lampadum collectarum in medio animalium illorum, et lux ignis, et ex igne illo egrediebantur fulgura. (15) Et vidi, et ecce rota una in terra iuxta animalia illa quattuor.

(16) Et aspectus illarum rotarum, quasi aspectus T'arši, et similitudo in quattuor illis una; et opus earum, et aspectus earum aequae ac si esset rota in rota. (17) Per quattuor partes suas ibant, et non revertebantur, cum ambularent illae. (18) Et neque terga sua vertunt, et altitudo earum erat magna; et vidi eas, et terga earum plena erant oculis in circuitu quattuor. (19) Et cum ambularent animalia, ambulant rotae quoque illae iuxta ea; cum elevarentur animalia de terra, elevantur rotae quoque illae. (20) Et ubicumque est nubes illa, eo quoque spiritus ille ambulat. Ambulant animalia illa, et rotae, et elevantur cum eis, quia spiritus vivens erat in rotis illis.

(21) და სლვასა მას მათსა ვლენედ. და დგომასა მას მათსა დგანედ. და აღმალეზასა მას მათსა ქუეყანით აღმალლდინ მათ თანა. რამეთუ სული ცხოველი იყო ეტლის_თულთა მათ შინა: (22) და მსგავსებაჲ ზედა კერძო თავსა მას ზედა ცხოველთასა ვითარცა სამყროჲ. ვითარცა ხილვაჲ ბროლისაჲ ვარდამა(რ)ტებულ ფრთეთა მათთა ზედა კერძო: (23) და ქუეშჳ კერძო სამყაროსა მას ფრთენი მათნი განმარტებულ: ფრინვიდეს ერთი ერთისა თანა. თითოეული ორორი შეუღღვილი იფარვიდეს გუამებსა მას მათსა: (24) და მესმოდა კმაჲ ფრთეთა მათთაჲ სლვასა მას მათსა. ვითარცა სლვაჲ წყალთა მრავალთაჲ: ვითარცა კმაჲ სიმრავლისაჲ სლვასა მას მათსა. და კმაჲ სიტყუათა მათთაჲ ვითარცა კმაჲ ბანაკისა მრავლისაჲ: დადგომასა მას მათსა დასცხრიან ფრთენიცა მათნი: (25) და აჰა ესერა კმაჲ ზედა კერძო სამყაროსა მას. რომელ იყო ზედა კერძო თავსა მათსა:

(26) ვითარცა ხილვაჲ ქვისა საფირონისაჲ. და მსგავსებაჲ საყდრისაჲ მას ზედა: და მსგავსებაჲსა მას ზედა საყდრისაჲ. მსგავსებაჲ ხატისა კაცისაჲ და ზედა კერძო მას: (27) და ვიხილე ვითარცა ხილვაჲ ილიკტრონისაჲ. რმელ არნ ოქროჲ და ვეცხლი და რვალი ერთად შედნობილი: ეგრე იყო ბრწყინვალეებაჲ ხილვითგან წელთაჲთ და აღმართ. და ხილვითგან წელთაჲთ დამართ ვიხილე ვითარცა ხილვაჲ ცეცხლისაჲ. და ნათელი მისი გარემო: (28) ვითარცა ხილვაჲ მშვლდისაჲ. რომელი დგან ღრუბელთა შინა ღღესა წვმისაჲ. ესრე იყო ხილვაჲ/ბრწყინვალეებისაჲ მის გარემო: f.58v

2 (1) ესე ხილვაჲ მსგავსებისა დიდებისა უფლისაჲ: ესე ვიხილე და დავეზრდი პირსა ზედა ჩემსა: და მესმა კმაჲ მეტყუელისაჲ. და მრქუა მე: ძეო კაცისაო. დადეგ ფერკთა შენთა ზედა. და გეტყოდი შენ: (2) და მოვიდა ჩემ ზედა სული. და აღმიღო მე. და აღმადგინა მე. და დამადგინა მე ფერკთა ზედა ჩემთა. და მესმოდა მე მისი. მეტყოდა რაჲ მე: (3) და მრქუა მე: ძეო კაცისაო. მიგავლინო შენ სახლისა მის ისრაჴლისა. განმამწარებელთა მათ ჩემთა. რომელთა განმამწარეს მე მათ და მამათა მათთა ვიდრე ღღენდელად ღღედმდე: (4) და ჰრქუა მათ: ამას იტყვს უფალი: (5) უკუეთუ ისმინონ გინა შეძრწუნდენ. რამეთუ სახლი განმ(ა)მწარებელთაჲ არს. და ცნან. რამეთუ წინაწარმეტყუელი ხარ შორის მათსა: (6) და შენ. ძეო კაცისაო. ნუ გეშინინ მათა. ნუცა განჰკრთები წინაშე მათსა. რამეთუ განგარისხონ შენ. და შეგკრბენ შენ ზედა გარემოჲს შენსა. რამეთუ შორის ღრიაკალთა დამკვდრებულ ხარ შენ: სიტყუათა მათთა თჳს ნუ გეშინინ. და პირისა მათისა გან ნუ განჰკრთები. რამეთუ სახლი განმამწარებელთაჲ არს: (7) და იტყოდი სიტყუათა ჩემთა მათა მიმართ: უკუეთუ ისმინონ ვითარ ანუ თუ შეძრწუნდენ. რამეთუ სახლი განმამწარებელთაჲ არს: (8) და შენ. ძეო კაცისაო. ისმინე მეტყუელისა შენისაჲ შენდა მიმართ: ნუ იქმნები განმამწარებელ. ვითარცა სახლი იგი განმამწარებელთაჲ: აღაღე პირი შენი. და შეჰამე რომელი მე მიგცე შენ: (9) და ვიხილე. და აჰა ესერა კელი განრთხმული ჩემდამო. და მას შინა თავი წიგნისაჲ და განარღვა იგი წინაშე ჩემსა. და მას შინა წერილ იყო: წინა. უკუნ. და უკუნანწარ. დაწერილ იყო მას გოდებაჲ. უზადრუკებაჲ და ვაებაჲ: f.59r

3 (1) და მრქუა მე: ძეო კაცისაო. შეჰამე თავი ესე წიგნისაჲ ამის. და წარვედ. და არქუ ძეთა ისრაჴლისათა: (2) და განაღო პირი ჩემი. და შემაჰამა მე თავი იგი წიგნისაჲ მის. და მრქუა მე: (3) ძეო კაცისაო. პირმან შენმან შეჰამოს. და მუცელი შენი აღივსოს თავითა ამით/ წიგნისაჲთა. რომელი მიგეცა შენ: და შევჰამე იგი. და იყო პირსა შინა ჩემსა ვითარცა თაფლი ტკბილ: (4) და მრქუა მე: ძეო კაცისაო.

(21) Et cum ambularent illa, ambulant; et cum starent illa, stant; et cum elevarentur illa de terra, elevantur cum eis, quia spiritus vivens erat in rotis illis. (22) Et similitudo desuper supra capita illa (*sing.*) animalium sicut firmamentum, quasi aspectus crystalli, extantum super pennas eorum desuper. (23) Et subter firmamento illo pennae eorum extentae volabant una cum altera: unicuique (*lit.* unusquisque) binae coniunctae tegebant corpora illa eorum. (24) Et audiebam sonitum (*lit.* vocem) alarum eorum, cum ambularent illa, sicut progressum aquarum multarum; sicut vox multitudinis cum ambularent illa; et vox verborum eorum, sicut vox castrorum multorum (*sing.*): cum starent illa, cessant pennae quoque eorum. (25) Et ecce vox super firmamentum illud, quod erat super capita (*sing.*) eorum,

(26) Quasi aspectus lapidis sapphiri, et similitudo throni super eum; et super similitudinem illam throni, similitudo imaginis hominis, et super eum. (27) Et vidi quasi speciem electri, quod est aurum et argentum et aes unā conflatum; sic erat splendor ab aspectu lumborum et desuper; et ab aspectu lumborum deorsum, vidi quasi aspectum ignis, et lux eius in circuitu. (28) Sicut aspectus arcus, qui stat in nubibus in die pluviae, sic aspectus splendoris illius in circuitu.

2 (1) Haec visio similitudinis gloriae Domini. Hoc vidi, et cecidi in (*lit.* super) faciem meam; et audiui vocem loquentis. Et dixit mihi: Fili hominis, sta super pedes tuos, et loquar tibi. (2) Et venit super me spiritus, et assumpsit me, et sustulit me, et statuit me super pedes meos; et audiebam ego eum, cum loqueretur mihi. (3) Et dixit mihi: Fili hominis, mittam te ad domum illam Israël, ad exacerbantes illos meos, qui exacerbaverunt me illi et patres eorum usque ad hodiernam diem. (4) Et dices eis: Hoc dicit Dominus: (5) Si audiant vel conturbentur, quia domus exacerbantium est; et scient, quia propheta es in medio eorum.

(6) Et tu, fili hominis, ne timeas eos, nēque formides coram eis, quia ad iracundiam provocabunt te et congregabuntur super te in circuitu tuo, quia in medio scorpionum habitas tu. Propter verba eorum ne timeas, nēque a facie eorum formides, quia domus exacerbantium est. (7) Et loqueris verba mea ad eos, si forte audiant quodam modo vel si conturbentur, quia domus est exacerbantium. (8) Et tu, fili hominis, audi loquentem tuum ad te; ne fias exacerbans, sicut domus illa exacerbantium; aperi os tuum, et comede quod ego dabo tibi. (9) Et vidi, et ecce manus extenta ad me, et in ea volumen (*lit.* caput) libri; et expandit illud coram me, et in eo scriptum erat ante et post, et ad finem scripta erat in eo lamentatio, calamitas et vae.

3 (1) Et dixit mihi: Fili hominis, comede volumen (*lit.* caput) hoc libri huius, et vade et dic filiis Israël. (2) Et aperuit os meum, et comedere me fecit volumen (*lit.* caput) illud libri illius. Et dixit mihi: (3) Fili hominis, os tuum comedet, et venter tuus complebitur volumine (*lit.* capite) hoc libri, quod datum est tibi. Et comedi illud, et factum est in ore meo sicut mel dulce. (4) Et dixit mihi: Fili hominis, vade et ingredere domum illam Israël, et

წარვედ და შევედ სახლსა მას ისრაჲლისასა. და იტყოდე სიტყუათა ჩემთა მათა მიმართ. (5) რამეთუ არა ერისა მიმართ ენა-მძიმისა მიგავლინებ შენ სახლისა მიმართ ისრაჲლისა.

(6) არცა მრავალთა ერთა უცხო-კმათა. და უცხო-ენათა. არცა რომელნი იგი ენითა ძნელ არიედ. რომელთაე არა გესმეს სიტყუა მათი: დაღათუმცა ვგე-ვითართა მიგავლინებდ შენ. მათმცა ისმინეს შენი: (7) ხოლო სახლმან ისრაჲლი-სამან არა ისმინოს შენი. რამეთუ არა ჰნებავეს სმენად ჩემი. რამეთუ ყოველი სახლი ისრაჲლისაჲ მაცილობელი არს და გულ-ფიცხელი:

(8) და აჰა ეგერა მიგეც პირი შენი ძლიერი წინაშე პირსა მათსა. და ძლევაჲ შენი განვამტყიკო წინაშე ძლევისა მათისა: (9) და იყოს მარადის უძლიერჲს კლდისა: ნუ გეშინინ მათ გან. ნუცა შესძრწუნდები პირისა მათისა გან. რამეთუ სახლი განმამწარებელთაჲ არს: (10) და მრქუა მე უფალმან: ძეო კაცისაო. ყოველთა სიტყუათა რომელთა გეტყოდე შენ. დაისხენ გულსა შენსა. და ყურითა შენითა ისმინენ:

(11) და წარვედ და შევედ ტყუეთა მათ. ძეთა ერისა შენისათა. (და) ეტყოდე და არქუ მათ: ამას იტყვს უფალი. ისმინონ ხოლო თუ. და დასცხრენ: (12) და აღმიღო მე სულმან. და მესმოდა შემდგომად ჩემსა კმაჲ ძრვისა დიდისაჲ: კურ-თხეულ დიდბაჲ უფლისაჲ ადგილით თვსით: (13) და ვიხილე კმაჲ ფრთეთაჲ ცხოველთაჲ მათ. ფრინვიდეს რაჲ ერთი ერთისა მიმართ. და კმაჲ ეტლის-ტუალ-თაჲ მათ მახლობელად მათსა. და კმაჲ ძრვისაჲ: (14) და სულმან აღმიღო მე. და აღმამაღლა მე. და ვიდოდე მე სიმძაფრითა სულისა ჩემისაჲთა: და კელი უფლისაჲ იყო ჩემ ზედა ძლიერი: (15) და შევედ ტყუეთა მათ აღმაღლებული განცხ(რ)ომით. და მიმოვლენ დამკვდრებულნი მდინარისა მის ქობარისანი. რომელნი იგი იყვნეს მუნ. და ვიყავ მუნ შვდ დღჲ. და ვიქცეოდე მათ შორის:

1.59v (16) და შვდისა დღისა შემდგომად იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდამო. და თქუა: (17) ძეო კაცისაო. მსტურად მიგეც შენ/ სახლსა ისრაჲლისასა. და ისმინენ პირისა ჩემისა გან სიტყუანი. და უთქუემდი მათ ჩემ მიერ: (18) რაჟამს ვჰრქუა მე უშჯულოსა მას: სიკუდილით მოჰკუდე. და არა უთხრა მას არცა ეტყოდი განშოვრებად უშჯულოსა მას. რაჲთა მოიქცეს იგი გზათა გან მისთა და ცხომდეს: უშჯულოჲ იგი უშჯულოებითა თვსითა მოკუდეს. და სისხლი მისი კელთა გან შენთა ვიძიო: (19) და შენ უკუეთუ უთხრა უშჯულოსა მას: და იგი არა მოიქცეს უშჯულოებისა გან თვსისა. და გზისა გან თვსისა ბოროტისა. უშჯულოჲ იგი უშჯულოებითა თვსითა მოკუდეს. და შენ სული თვსი განირინო: (20) და უკუეთუ გარდაიქცეს მართალი იგი სიმაართლეთა გან თვსთა. და ქმნეს ცოდვაჲ. და მოვსცე ტანჯვაჲ პირსა მისსა. და იგი მოკუდეს. რამეთუ არა ამცენ მას. და ცოდვათა შინა თვსთა მოკუდეს. რამეთუ არა მოიკსენნენ სიმაართლენი მისნი. და სისხლი მისი კელთა გან შენთა ვიძიო:

(21) უკუეთუ შენ ამცნო მართალსა მას. რაჲთა არა ცოდოს. და მან ისმინოს. და არა ცოდოს. მართალი ცხოვრებით ცხომდეს. რამეთუ უმხილე მას. და შენ სული შენი იკსნე: (22) და იყო ჩემ ზედა კელი უფლისაჲ. და მრქუა მე: აღდგე და განვედ ველად. და მუნ გეთხრნენ შენ სიტყუანი ჩემნი: (23) და აღვდეგ. და განვედ ველად: და აჰა ესერა მუნ დგა დიდებაჲ უფლისაჲ. ვითარცა იგი ხილვაჲ და ვითარცა იგი დიდებაჲ. რომელი ვიხილე მდინარესა მას ზედა ქობარისასა: და დავპარდი პირსა ზედა ჩემსა: (24) და მოვიდა ჩემ ზედა სული. და აღმადგინა მე ფერკთა ზედა ჩემთა. და მეტყოდა მე და მრქუა: შევედ და შეეყენე სახლსა შინა

loquere verba mea ad eos. (5) Non enim ad populum profundi sermonis mitto te ad domum Israël;

(6) Neque ad multos populos alienarum vocum et alienorum sermonum, neque *ad eos* qui linguā difficiles sunt, quorum non audies verbum eorum; etsi ad tales mitterem te, illi audirent te. (7) Domus autem Israël non audiet te, quia non vult audire me; etenim omnis domus Israël iurgatrix est et corde dura. (8) Et ecce dedi faciem tuam fortem coram facie eorum, et victoriam tuam firmabo coram victoria eorum; (9) Et erit semper fortior petrā. Ne timeas eos, nēque conturberis a facie eorum, quia domus exacerbantium est. (10) Et dixit mihi Dominus: Fili hominis, omnia verba quae loquebar tibi, assume in corde tuo, et aure tua audi.

(11) Et vade, et ingredere *ad* captivos illos, *ad* filios populi tui; (et) loquere, et dic eis: Hoc dicit Dominus: Si audiant solummodo et quiescant. (12) Et assumpsit me spiritus, et audiebam post me vocem commotionis magna: Benedicta gloria Domini de loco suo; (13) Et vidi vocem alarum animalium illorum, cum volarent una ad alteram, et vocem rotarum illarum iuxta ea, et vocem commotionis. (14) Et spiritus assumpsit me et elevavit me; et ibam ego in impetu spiritus mei: et manus Domini erat super me fortis. (15) Et ingressus sum ad captivos illos elevatus in laetitia, et perlustravi illos *qui* habitabant iuxta flumen illud K'obar, qui erant ibi; et fui ibi septem diebus, et conversabar in medio eorum.

(16) Et post septem dies factum est verbum Domini ad me, et dixit: (17) Fili hominis, speculatorem dedi te domui Israël, et audies de ore meo verba, et annuntiabis eis ex me. (18) Cum dixero ego iniquo illi: Morte moriēris, et non annuntiaveris ei, neque locutus eris, ut amoveas iniquum illum, ut convertatur ille a viis suis, et vivat, iniquus ille *in* iniquitate sua morietur, et sanguinem eius de manibus tuis requiram. (19) Et tu si annuntiaveris iniquo illi, et ille non conversus erit ab iniquitate sua et a via sua mala, iniquus ille in iniquitate sua morietur, et tu animam tuam liberabis. (20) Et si conversus erit iustus ille ab iustitiis suis, et fecerit peccatum, et dabo tormentum ante faciem eius, et ille morietur, quia non mandasti ei; et in peccatis suis morietur, quia non recordabuntur iustitiae eius; et sanguinem eius de manibus tuis requiram.

(21) Si tu mandaveris iusto illi ut non peccet, et ille audierit et non peccaverit, iustus vivens (*lit.* vivendo) vivet, quia arguisti eum, et tu animam tuam salvabis. (22) Et facta est super me manus Domini, et dixit mihi: Surge et egredere in campum, et ibi annuntiabo tibi verba mea. (23) Et surrexi, et egressus sum in campum; et ecce ibi stabat gloria Domini quasi visio et quasi gloria quam vidi iuxta flumen illud K'obar; et cecidi super faciem meam. (24) Et venit super me spiritus, et statuit me super pedes meos; et loquebatur

შენსა: (25) და შენ. ძეო კაცისაო. აჰა ეგერა მიგეცნენ შენ კრულებანი. და შეგერან შენ მათ შორის. და არა გამოხვდე მათ გან:

(26) და ენაა შენი შეეკრა და დაჰყრუვდე. და არა იყო კაც მამხილებელ მათა. რამეთუ სახლი განმამწარებელთაა არს: (27) და რაჟამს გეტყოდი მე შენ. მაშინ აღვდლო პირი შენი. და არქუ მათ: ამას იტყვს უფალი უფალი: რომელსა გესმის გესმოდენ. და რომელ ურჩ იყოს./ ურჩ იყავნ. რამეთუ სახლი განმამწარებელთაა არს: f.6or

4 (1) და შენ. ძეო კაცისაო. მოიღე თავისა შენისა ალიზი. და დასდვა იგი წინაშე პირსა შენსა. და გამოსწერო მას ქალაქი ისრაუსაღემი: (2) და მოსცე მას გარემოდგომამა. და აშენო მას ზედა არდაბაგები. და მოადგა მას ლაშქარი. და მოადგინო მას ბანაკები. და განაწყო მას გარემო მებისრები: (3) და შენ მოიღე თავისა შენისა ტაპაკი რკინისაჲ. და დასდვა იგი თავისა შენისა. ვითარცა კედელი რკინისაჲ. შორის შენსა. და შორის ქალაქისა მის. და განჰმზადო პირი შენი მას ზედა: და იყოს იგი შეყენებულებასა. და შეაყენო იგი: სასწაული არს ესე ძეთა ისრაჰლისათა: (4) და შენ დასწვე გუერდსა შენსა ზედა მარცხენსა. და დასდვა სიცრუვს სახლისა ისრაჰლისაჲ მას ზედა: რიცხვსა—ებრ დღეთა მათ ას მოხმეოც და ათთაჲსა. რომელსა სწვე მას ზედა: მოიხუნე სიცრუვენი მათნი: (5) და მე მიგცენ ორნი სიცრუვენი მათნი რიცხუად ას ოთხმეოც და ათთა მათ დღეთა: და მოიხუნე სიცრუვენი სახლისა ისრაჰლისანი:

(6) და აღასრულნე ესენი. და დასწვე შენ გუერდსა შენსა ზედა მარჯუენსა: და მოიხუნე სიცრუვენი სახლისა იუდაჲსნი ორმეოც. დღც. დღც წელიწადად ერთად დაგდე შენ. (7) და შეყენებად ისრაუსაღემისა: განჰმზადე პირი შენი. და მკლავი შენი განიმტკიცო მის ზედა. და სწინაწარმეტყუელებდე მის ზედა: (8) აჰა ეგერა მიგცენ შენ საკრველნი: და შენ ნუ გარდაიქცევი გუერდისა გან შენისა. ვიდრემდე აღესრულნენ დღენი შეყენებისა შენისანი: (9) და შენ მოიღე თავისა შენისა იფქლი და ქრთილი. და ცერცვ და ოსპნი. და ფეტვ და ასლი. და შთასხს იგი ჭურჭერსა კეცისასა. და შეიქმნე იგი თავისა შენისა პურად რიცხვსა—ებრ მათ დღეთაჲსა. რომელსა სწვე შენ გუერდსა შენსა ზედა: ას ოთხმეოც და ათთა მათ დღეთა შუამდე მას: (10) და საქმელსა რომელსა შუამდე. სასწოროთ შუამდე: ოცი სიკლაჲ დღესა ერთსა: ჟამითი ჟამად შუამდე მას:

f.6ov (11) წყალი სასწოროთ სუ შენ. მეექუსს ნაწილი/ დორაკისაჲ. ჟამითგან ჟამადმდე სუმედი მას: (12) და ყურბეული ქრთილისაჲ ჭამე შენ იგი. ფუნასა სკორისა კაცობრივისასა დაჰვლა იგი წინაშე თუალთა მათთა: (13) და ჰრქუა მათ: ამას იტყვს უფალი ღმერთი ისრაჰლისაჲ: ესრეთ ჭამდენ ძენი ისრაჰლისანი არა—წმიდა(სა) წარმართთა შორის: (14) და ვთქუ: ნუ სადა. უფალო ღმერთო ისრაჰლისაო. რამეთუ არა სადა შეგინებულ არს სული ჩემი არა—წმიდითა: მკუდრისაჲ და ნამკეცავი არა მიჭამიეს შობით ჩემითგან ვიდრე აქამომდე. არცა შესრულ არს პირსა ჩემსა ყოველი კორცი ბილწი: (15) და მრქუა მე უფალმან: აჰა ეგერა მიგეც შენ ფუნაჲ ზროხათაჲ. სკორისა წილ კაცობრივისა. და შეჰქმნე პური შენი მას ზედა:

(16) და მრქუა მე უფალმან: ძეო კაცისაო. აჰა ესერა შევმუსრო მე ძალი პურისაჲ ისრაუსაღემს. და ჭამდენ პურსა სასწოროთ და ნაკლულევანებით. და წყალსა საწყაულით და განრყუნილებით სუმიდენ. (17) რაჲთა ნაკლულევან იყვნენ პურითა და წყლითა. და განირყუნეს კაცი და ძმაჲ მისი. და დადნენ სიცრუეთა შინა მათთა: f.6ov

mihi, et dixit mihi: Ingredere, et includere in domo tua. (25) Et tu, fili hominis, ecce dabuntur tibi vincula, et ligabunt te in eis, et non egredieris ex eis.

(26) Et linguam tuam ligabo, et surdus fies et non eris homo arguens eos, quia domus exacerbantium est. (27) Et cum locutus fuero ego tibi, tunc aperiam os tuum; et dic eis: Hoc dicit Dominus Dominus: Qui audit, audiat; et qui inoboediens erit, inoboediens sit, quia domus exacerbantium est.

4 (1) Et tu, fili hominis, sume tibimetipsi laterem, et pones eum ante faciem tuam, et describes in eo civitatem Hierosolymam. (2) Et dabis *adversus* eam obsidionem, et aedificabis *adversus* eam munitiones, et collocabis *adversus* eam vallum, et constitues *contra* eam castra, et ordinabis circum eam sagittarios. (3) Et tu sume tibimetipsi sartagine ferri, et pones eam tibimetipsi sicut murum ferri inter te et inter civitatem illam; et praeparabis faciem tuam ad eam, et erit ea in obsidione, et obsidebis eam. Signum est hoc filiis Israël. (4) Et tu iacebis super latus tuum sinistrum, et pones mendacium domus Israël super eo, secundum numerum dierum illorum centum et nonaginta, quo iacebis super illud, et assumes mendacia eorum. (5) Et ego dedi *tibi* duo mendacia eorum in numerum centum et nonaginta illorum dierum, et assumes mendacia domus Israël.

(6) Et complebis haec, et iacebis tu super latus tuum dexterum; et assumes mendacia domus Iuda quadraginta diebus; diem pro anno (*lit.* in annum) uno posui tibi. (7) Et ad obsidionem Hierosolymorum praepara faciem tuam, et brachium tuum confirmabis *adversus* eam, et prophetabis *adversus* (*lit.* super) eam. (8) Ecce dedi tibi vincula; et tu ne convertas a latere tuo, donec compleantur dies obsidionis tuae. (9) Et tu sume tibimetipsi triticum, et hordeum, et fabam, et lentesc, et milium, et speltam; et mittes illa (*sing.*) in vas argillae, et facies id tibimetipsi in panem secundum numerum illorum dierum, quo iacebis tu super latus tuum; centum nonaginta illis diebus comedes illud. (10) Et cibum quem comedes, in pondere comedes, viginti siclos *in* die una: a tempore usque ad tempus comedes illud.

(11) Aquam in mensura bibe tu, sextam partem *doraki*; a tempore usque ad tempus bibes illud. (12) Et subcinericium *panem* hordeaceum comede tu illud; in fimum stercoris humani defodies illud ante oculos eorum. (13) Et dices eis: Hoc dicit Dominus Deus Israël: Sic comedent filii Israël impurum inter gentiles. (14) Et dixi: Ne *fiat* umquam, Domine Deus Israël, quia numquam polluta est anima mea impuritate; morticinum, et laceratum *a bestiis* non comedi a nativitate mea usque adhuc, neque ingressa est in os meum omnis caro immunda. (15) Et dixit mihi Dominus: Ecce dedi tibi fimum vaccarum pro stercore humano, et facies panem tuum super eum.

(16) Et dixit mihi Dominus: Fili hominis, ecce conteram ego vim panis in Hierosolymis, et comedent panem in pondere et in egestate, et aquam in mensura et in destructione bibent, (17) Ut egeant pane et aqua, et destruat homo et frater eius, et contabescant in mendaciis suis.

5 (1) და შენ. ძეო კაცისაო. მოიღე შენდა მახვლი ლესული უფროს საყვანელისა მკუეცარისა. და მოიგე იგი თავისა შენისა: და მოიღო იგი თავსა შენსა და წუერთა შენთა. და მოიღო უღელი სასწორისაჲ. და აღსწონო იგი: (2) და მეოთხს ნაწილი მისი ცეცხლითა დასწუა შორის ქალაქსა. აღსასრულსა მას დღეთა შეყენებულებისა შენისათა: და მოიღო მეოთხს მისი. და დასწუა იგი შორის მისსა. და მეოთხს მისი დაჰკრე მახვლითა გარემო მისსა. და მეოთხს მისი განაბნო ყოველსა ქარსა: და მახვლი მოვაგლინო შემდგომად მათსა. (3) და მოიყვანნე მიერ რიცხვთ მცირედნი. და შენ შეისხნე იგინი სამოსელსა შენსა: (4) და ამათგანნი მოიყვანნე მერმეცა. და შესთხინე იგინი ცეცხლსა მას შორის. და დასწუნე იგინი ცეცხლითა. და მის გან გამოვიდეს ცეცხლი: და არქუ ყოველსა სახლსა ისრაჲლისასა: (5) ამას იტყვს უფალი უფალი: ესე არს იჲრუსალემი: შორის წარმართთა დავდეც იგი. და გარემო სოფლები მისი:

f.61r

(6) და უთხარ/ სამართალი ჩემი უშჯულოსა მას წარმართთაგანსა. და შჯული ჩემი სოფლებსა მას გარემო მისსა. რამეთუ სამართალნი ჩემნი განიშოვრნეს. და შჯულსა ჩემსა არა ვიდოდეს: (7) ამის თვს ამას იტყვს აღონაი უფალი უფალი. რამეთუ მიზეზი თქუენი წარმართთა გან არს. რომელნი არიან გარემო თქუენსა. და შჯულსა ჩემსა არა ხვდოდეთ. და სამართალნი ჩემნი არა დაიმარხნით. არამედ არცალა სამართალთა ებრ წარმართთასა ხვდოდეთ. რომელნი იყვნეს გარემოთს თქუენსა: (8) ამის თვს ამას იტყვს უფალი უფალი: აჰა ესერა მე შენდამი. (9) და ვყო შენ შორის საშჯელი წინაშე წარმართთა. და ვყო შორის შენსა. რომელი არა მიყოფიეს და არა ვყო მსგავსი მათი მერმე საძაგელებისა ებრ თქუენისა: (10) ამის თვს მამანი შეშჰამდენ შვილთა შენ შორის. და შვილნი შეჰჰამდენ მამათა. და ვყო შორის შენსა საშჯელი. და განვაბნო ყოველი ნეშტი შენი ყოველსა ქარსა:

(11) ამის თვს ცხოველ ვარ მე. იტყვს უფალი უფალი. რამეთუ სიწმიდს ჩემი შეაგინე ყოვლითა საძაგელებითა შენითა. მეცა განგიშორო შენ: არღარა გერიდოს თუალი ჩემი. და არცა შეგიწყალო შენ: (12) მეოთხს ნაწილი შენი სიკუდილითა აღივოცოს. და მეოთხს მისი სიყმილითა აღესრულოს შორის შენსა: (და) მეოთხე შენი ყოველსა ქარსა განვაბნო. და მეოთხე შენი მახვლითა დაეცეს გარემო შენსა. და მახვლი აღვიღო შემდგომად მათსა: (13) და აღესრულოს გულის წყრომაჲ ჩემი. და რისხვაჲ ჩემი მათ ზედა: და გულის კმაჰყო. რამეთუ მე უფალი ვიტყოდე შურიტა ჩემითა. რაჲთა დავასრულო რისხვაჲ ჩემი მათ ზედა: (14) და დაგდვა შენ ოკრად. და ასულნი შენნი გარემო შენსა. წინაშე ყოვლისა თანა წარმავალისა: (15) და იყო შენ სულთქუმით და ურვით წარმართთა შორის გარემოთა შენთა: რაჲამს ვყო მე საშჯელი შენ ზედა შურის გებით გულის წყრომითა ჩემითა: და მე უფალი ვიტყოდე:

(16) რაჲამს გამოვაგლინნე მე ისარნი სიყმილისანი მათ ზედა. და იყვნენ შენ შორის ნაკლულევანებანი. და შევმუსრო შენ შორის სიმტკიცს პურისა შენისაჲ:

f.61v

(17) და გამოვაგლინო შენ შორის/ სიყმილი და მკეცი ბოროტი. და გტანჯო შენ და სიკუდილი და სიყმილი განვიდენ შენ შორის. და მახვლი მოვჰვადო შენ ზედა გარემო შენსა: მე უფალი ვიტყოდე:

6 (1) და იყო ჩემდამო სიტყუაჲ უფლისაჲ. და მრქუა: (2) ძეო კაცისაო. განიმტკიცე პირი შენი მთათა მიმართ ისრაჲლისათა. და წინაწარმეტყუელებდ მათ ზედა. და ჰრქუა: (3) მთანო ისრაჲლისანი. ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ: ამას იტყვს უფალი უფალი მთათა და ლეღეთა. და ბორცუთა და კევნებსა: აჰა

(1) Et tu, fili hominis, sume tibi gladium acutum plus *quam* novaculam tonsoris, et acquire eum tibimetipsi. Et duces (*lit.* sumes) illum per caput tuum et per barbam tuam. Et assumes scapum (*lit.* iugum) staterae, et appendes *rasuram* illam. (2) Et quartam partem eius igni combures in medio civitatis iuxta completionem illam dierum obsidionis tuae; et assumes quartam *partem* eius, et combures illam in medio eius; et quartam *partem* eius concides gladio in circuitu eius, et quartam *partem* eius disperges in omnem ventum; et gladium mittam post eos. (3) Et tolles inde numero paucos pilos, et tu immittes eos in vestimentum tuum. (4) Et ex eis tolles rursum quoque, et proicies eos in medio ignis illius, et combures eos igni; et ex eo egredietur ignis. Et dic omni domui Israël: (5) Hoc dicit Dominus Dominus: Haec est Hierosolyma; in medio gentilium posui eam, et in circuitu terras eius.

(6) Et narrabis iudicium meum iniquae illi e gentilibus, et legem meam terris illis in circuitu eius, quia iudicia mea reiecerunt, et in lege mea non ambulabant. (7) Ideo hoc dicit Adonai Dominus Dominus: Quia causa vestra de gentilibus est, qui sunt in circuitu vestro, et in lege mea non ambulabatis, et iudicia mea non servastis, sed nec etiam iuxta iudicia gentilium ambulabatis qui erant in circuitu vestro, (8) Ideo hoc dicit Dominus Dominus: Ecce ego ad te; (9) Et faciam in medio tui iudicium coram gentilibus; et faciam in medio tui quod non feci, et non faciam simile eis ultra, secundum abominationem vestram. (10) Propter hoc patres comedent filios in medio tui, et filii comedent patres. Et faciam in medio tui iudicium, et dispergam universas reliquias tuas in omnem ventum.

(11) Propter hoc vivens sum ego, dicit Dominus Dominus: Quia sanctum meum inquinasti in omni abominatione tua, ego quoque reiciam te; iam non parceret *tibi* oculus meus, et neque miserebor tui. (12) Quarta pars tua morte destruetur, et quarta *pars* eius fame consumetur (*lit.* consummabitur) in medio tui; (et) quartam *partem* tuam in omnem ventum dispergam, et quarta *pars* tua in gladio cadet in circuitu tuo; et gladium sumam post eos. (13) Et consummabitur furor meus et ira mea in eis (*lit.* super eos), et intelleges quia ego Dominus loquebar in zelo meo, ut complerem iram meam in eis (*lit.* super eos). (14) Et ponam te in desertum, et filias tuas in circuitu tuo, coram omni praetereunte. (15) Et eris tu in gemitu et in miseria inter gentiles *qui* in circuitu tuo *sunt*, cum fecero ego iudicium meum super te cum vindicta in furore meo; et ego Dominus loquebar.

(16) Cum misero ego sagittas famis in eos, et erunt in medio tui egestates, et conteram in medio tui vim panis tui; (17) Et inmittam in te famem et bestiam malam, et torquebo te, et mors et fames transibunt in medio tui, et gladium inducam super te in circuitu tuo. Ego Dominus loquebar.

(1) Et factum est ad me verbum Domini, et dixit *michi*: (2) Fili hominis, confirma faciem tuam ad montes Israël, et prophetabis in (*lit.* super) eos, et dices: (3) Montes Israël, audite verbum Domini. Hoc dicit Dominus Dominus montibus, et convallibus, et collibus, et vallibus: Ecce ego inducam super vos

ესერა მე მოვჰყადო თქუენ ზედა მახვლი. და მოისრნენ მაღალნი თქუენნი: (4) და შეიმუსრნენ საკურთხეველნი თქუენნი და ბაგინები თქუენი. და დავსცნე წყლულნი თქუენნი წინაშე კერბთა თქუენთა: (5) და განვაბნინე ძულნი თქუენნი გარემო საკურთხეველებსა თქუენსა.

(6) ყოველთა შინა სამკვდრებელთა თქუენთა: ქალაქნი მოვკრდენ და მაღალნი იგი განირყუნენ. რაათა მოვსრა საკურთხე(ვე)ლები თქუენი. და შეიმუსროს კერპები თქუენი. და მოვკრდეს ბაგინები თქუენი: (7) და დაეცნენ წყლულნი შორის თქუენსა. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი უფალი: (8) რაჟამს იყოს თქუენგანი განრინებული წარმარ(თ)თა შორის მახვლისა გან ჩემისა. და განბნევისა მას თქუენსა სოფლებსა შორის: (9) და მომიკსენონ მე განრინებულთა მათ თქუენთა წარმართთა შორის. სადა იგი წარიტყუენეს მუნ. რამეთუ ვფუცე გულსა მას მათსა განდგომილსა ჩემ გან. და თუალთა მათთა მსიძავთა შე(მ)დგომად კუალსა სლვათა მათთასა. და იცემდენ პირთა მათთა უკეთურებათა მათთა თვს. რომელი ქმნეს ყოველთა შინა საძაგელებათა მათთა: (10) და გულისკმაყონ რამეთუ მე ვარ უფალი უფალი ვიტყოდე:

f.62r (11) ამას იტყვს უფალი უფალი დაიტყუელენ კელითა. და დაიბგერენ ფერკითა. და თქუ' ვაშა ყოველთა ზედა საძაგელებათა სახლისა ისრაჲლისათა მახვლითა და სიკუდილითა და სიყმილითა დაეცნენ: (12) მახლობელი იგი სიკუდილითა დაეცეს და შორიელი/ იგი სიკუდილითა აღესრულოს. და გარემოცული იგი სიყმილითა მოისპოს და აღეასრულო რისხვაჲ ჩემი მათ ზედა. (13) და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი. რაჟამს იყვნენ წყლულნი თქუენნი შორის კერბთა თქუენთა გარემო საკურთხეველთა თქუენთა. ყოველთა ზედა ბორცუთა მაღალთა. და ყოველსა ქუეშს ზესა საგრილსა. სადა იგი მისცეს საყნოსელი სულნელებისაჲ კერბთა მათთა: (14) და განვირთხა კელი ჩემი მათ ზედა. და დავდვა ქუეყანაჲ განსარყუნელად და მოსასრველად. უდაბნოთგან დებლათაჲსაჲთ ყოველისა გან სამკვდრებელისა. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი:

7 (1) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდამო. და თქუა: (2) და შენ. ძეო კაცისაო. თქუ' ამას იტყვს უფალი უფალი ქუეყანასა ისრაჲლისასა: აღსასრული მოიწევის ოთხთა ზედა ფრთეთა ქუეყანისათა. (3) მოიწევის აღსასრული შენ ზედა. (4) დამკვდრებულსა მაგას ქუეყანისასა: მოიწევის ჟამი. მოახლებულ არს დღე არა შფოთით არცა საღმობით: (5) აწ ახლოდ მოვჰვინო რისხვაჲ ჩემი შენ ზედა. და აღეასრულო გულისწყრომაჲ ჩემი შენ შორის. და გსაჯო შენ გზათა შენთა. და მოგცნე შენ ზედა ყოველნი საძაგელებანი შენნი:

(6) არა გერიდოს თუალი ჩემი. არცა შეგიწყალო შენ: რამეთუ გზანი შენნი შენ ზედა მოგცნე. და საძაგელებანი შენნი შორის შენსა იყვნენ. და სცნა რამეთუ მე ვარ უფალი. რომელი ვჰგუემ: (7) აწ აღსასრული მოიწევის შენდა. და მოვავლინო მე შენ ზედა და შური ვიძიო მე გზათა შენთა. და მოგცნე შენ ზედა საძაგელებანი შენნი: (8) არა გერიდოს თუალი ჩემი. არცა შეგიწყალო შენ. რამეთუ გზანი შენნი შენ ზედა მოგცნე. და საძაგელებანი შენნი შენ შორის იყვნენ. და სცნა რამეთუ მე ვარ უფალი: (9) რამეთუ ამას იტყვს უფალი: (10) აჰა ესერა აღსასრული მოიწევის: აჰა ესერა დღე უფლისაჲ. და კუერთხი ყუავის გინებაჲ აღდგომილ არს:

f.62v (11) და შევმუსრო სიმტკიცე უშჯულოდსაჲ. და არა შფოთით. არცა წრაფით (12) მოიწევის ჟამი: აჰა ესერა დღე. რომელი მოიგებდეს. ნუ უხარინ. და რომელი განჰყიდდეს. ნუ გოდებნ./ (13) რამეთუ რომელი მოიგებდეს განმსყიდელისა

gladium, et disperdentur excelsa vestra, (4) Et confringentur altaria vestra et delubra vestra, et deiciam vulneratos vestros ante idola vestra. (5) Et dispergam ossa vestra circum altaria vestra.

(6) In omnibus habitationibus vestris civitates desertae erunt, et excelsa illa destruentur, ut disperdam altaria vestra, et confringantur idola vestra, et deserta sint delubra vestra; (7) Et cadent vulnerati in medio vestri, et scietis quia ego sum Dominus Dominus. (8) Cum erit *aliquis* de vobis liberatus in medio gentilium a gladio meo, et cum dispersi eritis in terris, (9) Et recordabuntur mei liberati illi vestri inter gentiles, quo captivi abducti sunt illuc, quia iuravi per cor illud eorum *quod* defecit a me et per oculos eorum fornicantes post gressus suos; et percutient facies suas propter malitias suas, quas (*sing.*) fecerunt in universis abominationibus suis. (10) Et intellegent quia ego sum Dominus: *ego* Dominus loquebar.

(11) Hec dicit Dominus Dominus: Plaudere manu et concrepa pede, et dic: Heu, ad omnes abominationes domus Israël; gladio et morte et fame cadent. (12) Proximus ille morte cadet, et longinquus ille morte peribit, et obsessus ille fame finiet. Et complebo iram meam super eos. (13) Et scietis quia ego sum Dominus, cum fuerint vulnerati vestri in medio idolorum vestrorum circum altaria vestra super omnes colles excelsos et subter omnem arborem umbrosam, ubi dederunt odorem suavitatis idolis suis. (14) Et extendam manum meam super eos, et ponam terram in destructionem et in perditionem a deserto Deblat'a in (*lit. a*) omni habitatione, et scietis quia ego sum Dominus.

7 (1) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (2) Et tu, fili hominis, dic: Hoc dicit Dominus Dominus terrae Israël: Finis venit super quattuor plagas (*lit. alas*) terrae. (3) Venit finis super te, (4) *Qui* habitas in ista terra. Venit tempus, prope est dies, non cum tumultu, neque cum dolore. (5) Nunc de propinquo effundam iram meam super te, et complebo furorem meum in te; et iudicabo te in viis tuis, et dabo super te omnes abominationes tuas.

(6) Non parcet *tibi* oculus meus, neque miserebor tui, quia vias tuas super te dabo, et abominationes tuae in medio tui erunt; et scies quia ego sum Dominus, qui percutio. (7) Nunc finis venit ad te, et inmittam ego super te, et vindictam quaeram ego in viis tuis, et dabo super te abominationes tuas. (8) Non parcet *tibi* oculus meus, neque miserebor tui, quia vias tuas super te dabo, et abominationes tuae in medio tui erunt; et scies quia ego sum Dominus. (9) Etenim hoc dicit Dominus: (10) Ecce finis venit; ecce dies Domini; et virga (*lit. baculus*) floret, superbia surrexit.

(11) Et conteram fortitudinem iniqui, et non cum tumultu, neque cum festinatione. (12) Venit tempus; ecce dies; qui acquireret, ne laetetur; et qui vendet, ne luceat; (13) Quia qui acquireret, ad venditorem illum iam non re-

მის არღარა მიიქცეს. და კაცმან თუალთა მისთა წინაშე ცხორებაჲ. თჳსი ვერ დაიპყრას: (14) დაჰბერეთ ნესტუსა. და საჯეთ საშჯელი ყოველით ურთ. (15) ბრძოლაჲ და მახვლი გარეშს. სიკუდილი და სიყმილი შინაგან: რომელი ველსა გარე იყოს. მახვლითა აღესრულოს. ხოლო რომელნი ქალაქსა შინა იყვნენ. სიყმილითა და სიკუდილითა მოესრულნენ:

(16) და განთუერნენ განრინებულნი მათგანნი. და იყვნენ მათთა შინა. ყოველნი მოვწყუნენ. კაცად კაცადი სიცრუევსა შინა მათსა: (17) ყოველნი კელნი დაკსნდენ. და ყოველნი ბარკალნი შეიგინნენ სინედლითა: (18) და შეიმოსონ ძაძაჲ. და დაფარნეს იგინი დასულეზამან. და ყოველსა პირსა სირცხვლი მათ ზედა. და ყოველსა თავსა სიმტიერს: (19) ვეცხლი მათი განიზნოს უბანთა ზედა. და ოქროჲ მათი შეურაცხ იყოს; სულნი მათნი ვერ განძლენ. და მუცელნი მათნი ვერ აღივსნენ. რამეთუ ტანჯვაჲ სიცრუევთა მათთაჲ შეეყო მათ: (20) რჩეულნი სამკაულთა მათთანი ამპარტავანებად დასხნეს იგინი. და ხატნი საძაგელთა მათთანი ქმნეს მათ გან: ამის თჳს მივაგე იგი მათ არა წმიდებისა თჳს. და მივსცნე იგინი არა წმიდებასა.

(21) და მივსცნე იგინი კელთა უცხოთასა მიმოსატაცებელად. და ბილწთა ქუეყანისათა ტყუედ. რაჲთა შეაბილწნენ იგინი: (22) და გარე მივიქციო პირი ჩემი მათ გან. და შეაბილწნენ მიხედვანი ჩემნი: და შევიდოდიან მას უმცველოდ. და შეაგინნენ იგინი მათ. (23) და ქმნენ შეგინებულ. რამეთუ ქუეყანაჲ აღივსო სისხლითა საშჯელისაჲთა. და ქალაქი სავსე არს უშჯულოებითა: (24) და გარე წარვაქციო სიმრავლს ძლიერებისა მათისაჲ. და შეიგინოს სიწმიდს მათი: (25) ლხინებაჲ მოვიდეს. და ეძიებდეს მშვდობასა. და არა იყოს.

f.63r (26) და ჰამბავი ჰამბავსა ზედა იყოს. ვაჲ ვასა ზედა იყოს. და იძიებოდის ხილვაჲ წინაწარმეტყუელისა გან. და შჯული/ წარწყმდეს მღდელისა გან. და ზრახვაჲ მოხუცებულთა გან: (27) მთავარმან შეიმოსოს განწყუნილებაჲ. და კელისა გან ერისა ქუეყანისა დაკსნდენ: გზათა ებრ მათთა უყო მათ. და საშჯელითა მათითა შური ვიძიო მათ გან. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი:

8 (1) და იყო წელსა მას მეექუსესა. ხუთსა თთჳსასა. მე ვჯედ სახლსა შინა ჩემსა. და მოხუცებულნი ისრაჲლისანი სხდეს წინაშე ჩემსა: და იყო ჩემ ზედა კელი უფლისაჲ. (2) და ვიხილე და აჰა ესერა მსგავსებაჲ მამაკაცისაჲ. წელთა მისთაჲთგან და დამართ. ცეცხლ და წელთა მისთაჲთგან და აღმართ. ვითარცა ხილვაჲ. ოქროჲ. და ვეცხლი. და რვალი რაჲ ერთად შედნობილ არნ. ეგრე იყო ფერთა: (3) და განირთხა მსგავსებაჲ კელისაჲ. და აღმიღო მე ვარჯითა თავისა ჩემისაჲთა. და აღმამალა მე სულმან მან შორის ცასა და შორის ქუეყანასა. და მომიყვანა მე ისრუსალემდ ხილვითა ღმრთისაჲთა. წინაშე ბჭეთა ეზოჲსა მის. რომელი ხედავს ჩრდილოჲთ კერძო. სადა იგი იყო ძეგლი იგი მომგებელისაჲ: (4) და აჰა ესერა მუნ დიდებაჲ ღმრთისა ისრაჲლისაჲ ხილვისა მის ებრ. რომელი ვიხილე ველსა მას: (5) და მრქუა მე ძეო კაცისაო. აღიხილენ თუალნი შენნი ჩრდილოდ. და აღვიხილენ თუალნი ჩემნი ჩრდილოდ: და აჰა ესერა ჩრდილოჲთ მზისა აღმოსავლად კერძოსა მას ბჭესა:

(6) და მრქუა მე ძეო კაცისაო. იხილე. რასა ესე ზმენ უშჯულოებასა დიდსა იქმან ესენი აქა. რაჲთა განეშოვრნენ სიწმიდეთა გან ჩემთა. და მერმეცა იხილნენ და ვე უშჯულოებანი უფროჲსნი: (7) და შემიყვანა მე წინაშესა მას ბჭისასა ეზოჲსასა. (8) და მრქუა მე ძეო კაცისაო. დათხარე. და დავთხარე. და აჰა ესერა კარი: (9) და მრქუა მე შევედ და იხილენ უშჯულოებანი. რომელთა იქმან ესენი

vertetur, et homo coram oculis suis vitae suae non *poterit* dominari. (14) Canite tubā, et iudicate iudicium omni modo. (15) Bellum et gladius extra: mors et fames intus. Qui in campo foris erit, gladio morietur (*lit.* consummabitur); qui autem in civitate erunt, fame et morte consummabuntur.

(16) Et si salvi fient *illi qui* liberati sunt ex eis, et erunt in montes; omnes interficiam, unumquemque in mendacio suo. (17) Omnes manus dissolventur, et omnia crura polluentur humore; (18) Et induent saccum, et operiet eos formido; et in omni facie confusio super eos, et in omni capite calvities. (19) Argentum eorum dispergetur in plateis, et aurum eorum despicietur. Animae eorum non *poterunt* satiari, et ventres eorum non *poterunt* impleri, quia tortura mendaciorum eorum adhaesit eis. (20) Electa ornamentorum suorum, in superbiam posuerunt illa, et imagines abominationum suarum fecerunt ex eis. Propter hoc reddidi illud eis propter immunditiam, et dabo ea immunditiae.

(21) Et dabo ea in manus alienorum et ad diripiendum, et immundis terrae in praedam, ut contaminent ea. (22) Et avertam faciem meam ab eis, et contaminabunt custodias meas; et introibunt in illud sine custode, et polluent ea illi. (23) Et facient ea inquinata, quia terra impleta est sanguine iudicii, et civitas plena est iniquitate. (24) Et divertam multitudinem potentiae eorum, et polluetur sanctuarium eorum. (25) Propitiatio veniet, et quaeret pacem, et non erit;

(26) Et rumor super rumorem erit; vae super vae erit, et quaeretur visio de propheta, et lex peribit a sacerdote et consilium a senioribus. (27) Princeps induet destructionem, et per manum populi terrae dissolventur. Secundum vias eorum faciam eis, et in iudicio eorum ultionem quaeram ex eis; et scient quia ego sum Dominus.

8 (1) Et factum est in anno illo sexto, in quinta mensis, ego sedebam in domo mea, et seniores Israël sedebant coram me; et fuit super me manus Domini. (2) Et vidi; et ecce similitudo viri; a lumbis eius, et deorsum, ignis; et a lumbis eius, et sursum, sicut visio *electri* — aurum et argentum et aes quando unā conflata sunt — sic erat colore. (3) Et extendit similitudinem manus, et apprehendit me cincto capitis mei, et elevavit me spiritus ille inter caelum et inter terram, et adduxit me in Hierosolimam in visione Dei, in prothyris atrii illius, quod respicit ad aquilonem, ubi erat columna illa acquisite. (4) Et ecce ibi gloria Dei Israël, secundum visionem illam quam vidi in campo illo. (5) Et dixit mihi: Fili hominis, leva oculos tuos ad aquilonem. Et levavi oculos meos ad aquilonem; et ecce ab aquilone ad orientalem illam portam.

(6) Et dixit mihi: Fili hominis, vidistine quid faciunt? Iniquitatem magnam faciunt hi hic, ut recedant a sanctuariis meis; et rursus quoque vide adhuc iniquitates maiores. (7) Et introduxit me in prothyrum illud atrii; (8) Et dixit mihi: Fili hominis, fode. Et fodi; et ecce ostium. (9) Et dixit

აქა. (10) და შევედ და ვიხილე და აჰა ესერა ამოვება საძაგელებათაჲ. და ყოველი კერპები სახლისა ისრაჲლისაჲ გამოხატული მათ შინა გარემო:

f.63v

(11) და სამეოც და ათნი ცაცნი მოხუცებულთა გან/ სახლისა ისრაჲლისანი და იექონია. ძე საფანისი. შორის მათსა დგა წინაშე მათსა. და კაცად-კაცადსა მათსა სასაკუთმელე აქუნდა კელსა მათსა და კუამლი იგი საკუმეველისაჲ აღვიდოდა: (12) და მრქუა მე უფალმან იხილე. ძეო კაცისაო. რასა ესე მოხუცებულნი სახლისა ისრაჲლისანი იქმან. თითოეული საწოლსა ფარულსა თვსსა. რამეთუ თქუეს არა ზედავს უფალი. და უტევა უფალმან ქუეყანაჲ: (13) და მრქუა მე მერმეცა იხილნე ვე უშჯულოებანი უფროდსნი. რომელთა იქმან ეგენი: (14) და შემეყვანა მე წინაშესა მას ბჰისასა სახლისა უფლისასა. რომელი ჰხედავს ჩრდილოდ. და აჰა ესერა მუნ დედანი სხდეს: და ჰგოდებდეს თამუზსა: (15) და მრქუა მე იხილე. ძეო კაცისაო და კუალად იხილნე და სხუანი საქმენი უდიდესნი ამათსა:

(16) და შემეყვანა მე ეზოსა სახლისა უფლისასა შინაგანსა. წინაშე საკარეთა ტაძრისა უფლისათა. შორის ელამსა და შორის საკურთხეველსა. ვითარ იცო ოდენ კაცი: ზურგნი მათნი მიექცინეს ტაძრად უფლისა და პირნი მათნი წაღმართ. და ესენი თაყუანის-სცემდეს მზესა: (17) და მრქუა მე იხილე. ძეო კაცისაო ნუ უკუპ მცირე არსა ესე სახლისა იუდაჲსა ყოფად უშჯულოებისა. რომელსა ესე იქმან აქა რამეთუ აღავსეს ქუეყანაჲ უშჯულოებითა. და აჰა ესერა ესენი ვითარცა შეურაცხის-მყოფელნი: (18) და მე უყო მათ გულის-წყრომით არა ერიდოს თუალი ჩემი არცა შევიწყალო:

9 (1) და დაღად-ყო ყურთა ჩემთა კმითა დიდითა. და თქუა: მოწიგნულ არს შურის-გებაჲ ქალაქისაჲ. და თითოეულსა მათსა აქუნდა ჭურჭერი მოსრვისაჲ კელსა თვსსა: (2) და აჰა ესერა ექუსნი კაცი მოვიდოდეს გზისა მის გან ბჰისა მდლისა. რომელი ჰხედავს ჩრდილოდ და კაცად-კაცადისა ცული კელსა მისსა. და ერთი კაცი შორის მათსა შემოსილი კამლითა. და სარტყელი შაფირისაჲ წელთა მისთა: და შევიდეს და დადგეს მახლობელად საკურთხეველისა მის რვალისაჲსა: (3) და დიდებაჲ იგი უფლისა ღმრთისა ისრაჲლისაჲ აღვიდა ქერობინთა მათ

f.64r

გან. რომელი იყო მათ ზედა. უსაფრთულოსა მას საკურთხე/ველისა ტაძრისასა: და უწოდა კაცსა მას. რომელსა ემოსა ფერკთ-შესასხმელი იგი. რომელსა იგი ერტყა სარტყელი წელთა მისთა: (4) და ჰრქუა მას განვედ შორის-იჭრუსალემსა. და მიეც სასწაული შუბლთა კაცთა მათ რომელნი სულთ-ითქუმენ. რომელთა იგი ელმის ყოველთა ზედა უშჯულოებათა. რომელნი იქმნებიან შორის მათსა. (5) და ამით ჰრქუა სმენასა ჩემსა შევედით შემდგომად მაგისა ქალაქად. და დაჰპრიდით. და ნუ ერიდებით თუალითა თქუენითა. და ნუ შევიწყალებთ.

(6) მოხუცებულსა და ჭაბუკსა. და ჩივლსა და ქალწულსა. და დედა-კაცსა მოჰკლევდით აღსაგოცელად: ხოლო ყოველთა რომელთა ზედა არს სასწაული. ნუ შეეხებით. და წმიდათა ჩემთა გან იწყეთ: და იწყეს კაცთა მათ გან მოხუცებულთა. რომელნი იყვნეს შინაგან სახლსა მას: (7) ჰრქუა მათ შეაბილწეთ სახლი ეგე. და აღავსენით გზანი მკუდრებითა გამოვიდოდეთ და მოჰსრევდით: (8) და იყო მოსრვასა მას მათსა. და მე დავვარდი პირსა ზედა ჩემსა დაღად-ეყავ და ვთქუ ვაჲ მე. ვაჲ მე. უფალო. უფალო. აღსაგოცელად შეიქმ შენ ნეშტთა ამათ ისრაჲლისათა. მიფენასა ამას რისხვისა შენისასა იჭრუსალემსა ზედა: (9) და მრქუა მე სიცრუენი სახლისა ისრაჲლისანი და იუდაჲსანი განმრავლებულ არიან დიდად ფრიად. რამეთუ აღივსო ქუეყანაჲ ერთთა მრავლითა. და ქალაქი სავსე

mihi: Ingredere; et vide iniquitates, quas faciunt hi hic. (10) Et ingressus sum, et vidi: et ecce vanitas abominationum, et omnia idola domus Israël depicta in illis *parietibus* in circuitu.

(11) Et septuaginta viri de senioribus domus Israël, et Iek'onia, filius Sap'an, in medio eorum stabat ante illas *picturas*; et unusquisque eorum turibulum habebat in manu sua, et fumus ille turibuli ascendebat. (12) Et dixit mihi Dominus: Vidistine, fili hominis, quid seniores domus Israël faciunt, quisque in cubiculo abscondito suo? Dixerunt enim: Non videt Dominus, et dereliquit Dominus terram. (13) Et dixit mihi: Rursus quoque videbis etiam iniquitates maiores, quas faciunt isti. (14) Et introduxit me in prothyrum illud domus Domini, quod respicit ad aquilonem; et ecce ibi mulieres sedebant, et plangebant T'amuz. (15) Et dixit mihi: Vidistine, fili hominis? Et iterum videbis adhuc alia opera maiora his.

(16) Et introduxit me in atrium domus Domini interius; in prothyris (*πρόθυρα*) templi Domini, inter *elam* et inter altare, quasi viginti viri; dorsa eorum conversa sunt ad templum Domini, et facies eorum in rectum; et hi adorabant solem. (17) Et dixit mihi: Vidistine, fili hominis? Numquid igitur leve est hoc domui Iuda facere iniquitatem quam faciunt hic, quia impleverunt terram iniquitate? Et ecce hi sicut contemptores. (18) Et ego faciam eis in furore; non parcet oculus meus, neque miserebor.

9 (1) Et clamavit in auribus meis voce magna, et dixit: Advenit vindictio urbis, et unusquisque eorum habebat vas interfectionis in manu sua. (2) Et ecce sex viri veniebant de via illa portae altae, quae respicit ad aquilonem; et unusquisque securis in manu eius. Et unus vir in medio eorum vestitus calceamento (*sic, gr. ποδήρη*), et cinctorium sapphiri ad lumbos eius. Et ingressi sunt, et steterunt iuxta altare illud aeris. (3) Et gloria illa Domini Dei Israël ascendit de Cherubim illis, quae erat super ea, ad limen illud altaris templi; et vocavit virum illum, qui vestitus erat calceamento illo, qui cinctus erat cinctorio ad lumbos suos. (4) Et dixit ei: Transi in mediis Hierosolymis; et da signum in frontibus virorum illorum qui gement, qui dolent super omnibus iniquitatibus, quae fiunt in medio eorum. (5) Et his dixit, audiente me: Introite post istum in civitatem, et caedite; et nolite parcere oculo vestro, et nolite misereri.

(6) Senem et iuvenem, et parvulum et virginem, et mulierem interficite in exterminationem; omnes autem, super quos est signum, nolite tangere; et a sanctis meis incipite. Et inceperunt a viris illis senioribus qui erant intus in domo illa. (7) Dixit eis: Contaminate domum istam, et implete vias mortuis; egredimini et interficite. (8) Et factum est, cum interficerent illi, et ego cecidi super faciem meam; clamavi et dixi: Vae mihi, vae mihi, Domine! Domine! In exterminationem facis tu reliquias has Israël, in effusione hac irae tuae super Hierosolymam? (9) Et dixit mihi: Mendacia domus Israël et Iuda multiplicata sunt nimis valde, quia repleta est terra populo multo, et civitas

არს სიცრუეითა და არა წმიდებითა. რამეთუ თქვან: დაუტევა უფალმან ქუეყანაჲ: არა ხედავს უფალი: (10) და არა ერიდოს თუალი ჩემი. და არცა შევიწყალნე. გზანი მათნი თავთა მათთა ზედა მივსცენ:

(11) და აჰა კაცი იგი რომელსა ემოსა პოდერჳ. და ერტყა წელთა მისთა სარტყელი. მიუგო და ჰრქუა: ვყავ ვითარცა მიბრძანე მე:

10
f.64v

(1) და ვიხილე. და აჰა ესერა ზედა სამყაროსა მას. რომელი ზედა კერძო თავსა მის ქერობინისასა. ვითარცა ლოდი საფირონისაჲ მსგავსი/ საყდრისაჲ მათ ზედა: (2) და ჰრქუა კაცსა მას. რომელსა ემოსა სამოსელი იგი: შევედ საშუვალ ეტლის_თუალთა. რომელნი არიან ქუეშჳ კერძო ქერობინთა. და აღივსე მჭელი შენი ნაკუერცხალითა ცეცხლისაჲთა შორის ქერობინთა. და განაბნიე ქალაქსა ზედა: და შევიდა იგი წინაშე ჩემსა: (3) და ქერობინი დგა მარჯუენით კერძო ტაძრისა მის. შესლვასა მას მის კაცისასა. და ღრუბელმან აღავსო ეზოჲ იგი შინაგანი: (4) და აღიმალა დიდებამან უფლისამან ქერობინთა მათ გან უსართულოსა მას ტაძრისასა: და აღავსო ღრუბელმან სახლი იგი. და ეზოჲ იგი აღივსო ნათლითა დიდებისა უფლისაჲთა: (5) და კმაჲ ფრთეთა ქერობინთაჲ მათ ისმოდან ვიდრე ეზოდმდე შინაგანად. ვითარცა კმაჲ ღმერთისაჲ სადაჲსაჲ. იტყვნ რაჲ:

(6) და იყო ვითარ იგი უბრძანებდა კაცსა მას. რომელსა ემოსა სამოსელი წმიდაჲ. და ჰრქუა: მოილე ცეცხლი შორის ეტლის_თუალთა მათ შორის ქერობინთასა. და შევიდა და დადგა მახლობელად ეტლის_თუალთა მათ: (7) და განირთხა კელი თჳსი შორის ცეცხლსა მას. რომელი იყო შინაგან ქერობინთა მათ. და მოიღო და მისცა კელთა კაცსა მას. რომელსა ემოსა სამოსელი იგი წმიდაჲ: და მოიღო და გამოვიდა: (8) და ვიხილენ ქერობინნი იგი. და მსგავსებაჲ კელთა კაცისათაჲ ქუეშჳ ფრთეთა მათთა: (9) და ვიხილე. და აჰა ესერა ეტლის_თუალნი ოთხნი დგეს მახლობელად ქერობინთა მათ: ეტლის_თუალი ერთი მახლობელად ქერობინისა ერთისა. და პირი იგი ეტლის_თუალთაჲ მათ ვითარცა პირი ქვისა ანთრაქისაჲ: (10) და პირნი მათნი ერთ მსგავსება ოთხთაჲ ვე. ვითარცა სახედ არნ ეტლის_თუალი ეტლის_თუალსა შინა.

f.65r

(11) და სლვასა მას მათსა ოთხკერძო ვე ვიდოდეს. არა გარე_შეიქცეოდეს სლვასა მას მათსა. რამეთუ ადგილსა მას ვიდრეცა/ მიიხილის ერთკერძომან მან პირველმან ვლენედ. და არა გარე_შეიქციან სლვასა მათსა: (12) ზურგნი მათნი და კელნი მათნი და ფრთენი მათნი. და ეტლის_თუალნი იგი საესე იყვნეს თუალებითა გარემო ოთხთა ვე მათ ეტლის_თუალთა: (13) ხოლო ეტლის_თუალთა მათ ეწოდა გელგელ. ვითარცა იგი მესმა მე. (15) და ქერობინნი ესე იყვნენ იგი ცხოველნი. რომელნი ვიხილენ მდინარესა მას ქობარისასა: (16) სლვასა მას ქერობინთასა (ვლენედ) ეტლის_თუალნიცა იგი. და ესენი მახლობელად მათსა: და აღპყრობასა მას ქერობინთასა ფრთეთა მათთა სიმაღლედ ქუეყანით. არა გარე_შეიქცეოდეს ეტლის_თუალნი იგი მათ გან:

(17) დგომასა მას მათსა დგანედ. და აღმალლებასა მას ქერობინთასა. აღმაღლდიან ეტლის_თუალნიცა იგი მათ თანა. რმეთუ სული ცხოვრებისაჲ იყო მათ თანა: (18) და გამოვიდა დიდებაჲ უფლისაჲ ტაძრისა მის გან. და აღვდა ზედა ქერობინთა მათ: (19) და აღიმალლნეს ქერობინთა ფრთენი მათნი. და აღმალლდეს ქუეყანით წინაშე ჩემსა. გამოსლვასა მას მათსა. და ეტლის_თუალნი იგი მახლობელად მათსა: დადგეს წინაშე კარსესა მას ბჭისა მის სახლისა უფლისასა წინაშესა. და დიდებაჲ ღმერთისა ისრაჳლისაჲ იყო მათ ზედა. ზედა კერძო. (20) ესე იგი არს. ცხოველთა მათ. რომელ იგი ვიხილენ ქუეშჳ ღმერთისა ისრაჳლისასა.

plena est mendacio et immunditia; dicunt enim: Dereliquit Dominus terram: non videt Dominus. (10) Et non parcet oculus meus, et neque miserebor: vias eorum super capita eorum dedi.

(11) Et ecce vir ille qui vestitus erat podere, et cinctus erat ad lumbos suos cinctorio, respondit et dixit: Feci, sicut praecepisti mihi.

10 (1) Et vidi, et ecce supra firmamentum illud, quod *erat* super caput illorum Cherubim (*sing.*), quasi lapis sapphiri similis throno *apparuit* super ea. (2) Et dixit viro illi, qui vestitus erat vestimento illo: Ingredere in medio rotarum, quae sunt subter Cherubim, et imple pugillum tuum prunis (*sing.*) ignis de medio Cherubim, et disperge super civitatem. Et ingressus est ille coram me. (3) Et Cherubim stabant (*sing.*) a dextera templi illius cum ingrederetur ille vir, et nubes implevit atrium illud interius. (4) Et elevata est gloria Domini a Cherubim illis ad limen illud templi; et implevit nubes domum illam, et atrium illud impletum est splendore gloriae Domini. (5) Et sonitus (*lit. vox*) alarum Cherubim illorum audiebatur usque ad atrium interius, velut vox Dei Sadai, cum loquitur.

(6) Et factum est, cum praeciperet viro illi, qui vestitus erat vestimento sancto, et dixisset: Sume ignem de medio rotarum illarum inter Cherubim, et ingressus est et stabat iuxta rotas illas. (7) Et extendit *Cherub* manum suam in medio ignis illius, qui erat intra Cherubim illa; et sumpsit, et dedit in manus viro illi, qui vestitus erat vestimento illo sancto; et sumpsit *vir* et egressus est. (8) Et vidi Cherubim illa, et similitudo manuum hominis subter pennas eorum. (9) Et vidi, et ecce rotae quattuor stabant iuxta Cherubim illa; rota una iuxta Cherub unum. . . . ; et species illa rotarum illarum sicut species lapidis carbunculi; (10) Et species earum una similitudo quattuor, quasi sit rota in rota.

(11) Et cum ambularent illae, in quattuor partes ambulabant: non revertentur, cum ambularent illae, quia ad locum illum, ad quemcumque spectat unica illa prima, ambulant, et non revertentur, cum ambularent illae. (12) Dorsa eorum et manus eorum et pinnae eorum et rotae illae plenae erant oculis in circuitu quattuor illarum rotarum. (13) Rotis illis autem vocatum est *nomen* Gelgel, sicut audiavi ego. (15) Et Cherubim haec erant illa animalia, quae vidi ad flumen illud K'obar. (16) Cum ambularent Cherubim, *(ambulant)* rotae quoque illae, et hae *rotae* iuxta illa *Cherubim*. Et cum elevarent Cherubim alas suas in excelsum de terra, non revertentur rotae illae ab eis.

(17) Cum starent illa, stant; et cum elevarentur Cherubim, elevantur rotae quoque illae cum eis, quia spiritus vitae erat apud eas. (18) Et egressa est gloria Domini e templo illo; et ascendit super Cherubim illa; (19) Et elevaverunt Cherubim alas suas, et elevata sunt a terra coram me; cum egrederentur illa, et rotae illae iuxta ea; steterunt in prothyro illo portae illius domus Domini anterioris; et gloria Dei Israël erat super ea in *parte* superiore. (20) Haec illa sunt (*sing.*) animalia illa, quae vidi subter Deum Israël *ad*

მდინარესა მას ქობარისასა. და ვცან რამეთუ ქერობინი არს. (21) ოთხი პირი ერთსა. და მსგავსებაჲ კელთა კაცისათაჲ ქუეშჳ კერძო ფრთეთა მათთა:

(22) და ხილვაჲ პირთა მათთაჲ. ესე იგი პირები არს. რომელ იგი ვიხილე ქუეშჳ დიდებისა ღმერთისა ისრაჲლისასა. მდინარესა მას ზედა ქობარისასა. და ესენი თითოეული წინაშე პირსა თჳსსა ვიდოდეს:

11

f.65v

(1) და აღმიღო მე სულმან. და მომიყვანა მე ბჭეთა მათ სახლისა უფლისათა წინაშე. რომელი ჰხედავს აღმოსავალად: და აჰა ესერა წინაშე კარსესა მას ეზო-სასა. ვითარ ოც და ხუთ ოდენ კაც. და ვიხილე მათ შორის/ იექონია. ძჳ იეზერისი. და ფალტია ბანეაჲსი. ძისა საფანისი. წინამძღუარნი ერისანი: (2) და მრქუა მე უფალმან: ძეო კაცისაო. ესე კაცნი არიან. რომელნი განიზრახვენ ამოსა. და ზრახვენ ზრახვასა ბოროტსა ქალაქსა ამას შინა. (3) და იტყვან: არა აწ და ახლოდ შენებულ არს სახლები. ესე არს სიაგი. და ჩუენ ვართ კორცნი: (4) ამის თჳს წინაწარმეტყუელებდ მათ ზედა. წინაწარმეტყუელებდ. ძეო კაცისაო: (5) და დამეცა ჩემ ზედა სული. და მრქუა მე: ამას იტყვს უფალი უფალი: ესრე არქუთ სახლსა ისრაჲლისასა: ზრახვანი გულისა თქუენისანი მე ვიცნი:

(6) განამრავლენ(ი)თ მკუდარნი თქუენნი ქალაქსა ამას. და აღავსენ(ი)თ წყლულებითა გზანი მათნი: (7) ამის თჳს ამას იტყვს უფალი უფალი: მკუდარნი იგი თქუენნი. რომელნი მოსწყვდენით მის შორის. ესენი არიან კორცნი. და ეგე ქალაქი არს სიაგი. და თქუენ გამოგიყვანენ შორის მისსა: (8) მახვლისა გეშინის. და მახვლი მოვჰკადო თქუენ ზედა. იტყვს უფალი უფალი: (9) და გამოგიყვანენ თქუენ შორის მისსა. და უცხოთესლთა კელთა მიგცნენ თქუენ: და ვყო თქუენ შორის საშჯელი: (10) მახვლითა დაეცნეთ მათთა ზედა ისრაჲლისათა გსაჯნენ თქუენ. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი:

(11) იგი თქუენდა არა იყოს სიავად. და თქუენ არა იყვნეთ მას შინა კორცად მათთა ზედა ისრაჲლისათა გსაჯნენ თქუენ. (12) და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი: (13) და იყო წინაწარმეტყუელებასა მას ჩემსა. და ფალტია. ძჳ ბანეაჲსი. მოკუდა: და დავევარდი პირსა ზედა ჩემსა. დაღაღ—ცყავ კმითა დიდითა. და ვთქუ: ვაჲ მე. უფალო. უფალო: აღასრულებ შენ ნეშტთა მათ ისრაჲლისათა: (14) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ და თქუა: (15) ძეო კაცისაო. ძმანი შენნი. და კაცნი ტყუეობისა შენისანი. და ყოველი სახლი ისრაჲლისაჲ. აღსრულებულ არიან. რომელთა იგი ჰრქუეს მკვდრთა იჰრუსალემისათა: შოვრად განშოვრებულ ხართ უფლისა გან: ჩუენდა მოცემულ არს ქუეყანაჲ სამკვდრებელად: ამის თჳს არქუ მათ:/

f.66r

(16) ამას იტყვს უფალი უფალი. ვითარმედ განვიშოვრნენ იგინი წარმართთა შორის. და განვაბნინენ იგინი ყოველსა ქუეყანასა. და ვეყო მათ სიწმიდე მცირე სოფლებსა შორის. ვიდრეცა შევიდენ მუნ: (17) ამის თჳს არქუ მათ: ამას იტყვს უფალი უფალი: და შევიწყნარნენ იგინი წარმართთა გან. და შევკრიბნენ იგინი სოფელთა გან. სადა იგი განვაბნინენ იგინი მათ შორის: და მივსცე მათ ქუეყანაჲ იგი ისრაჲლისაჲ: (18) და შევიდენ მუნ. და აღიხუენ საძაგელებანი მათნი. და ყოველნი უშჯულოებანი მისნი მის გან: (19) და მოვსცე მათ გული სხუაჲ. და სული ახალი მოვსცე მათ. და აღმოვსტაცო მათ გული ქვისაჲ კორცთა გან მათთა. და მოვსცე მათ გული კორციელი. (20) რაჲთა ბრძანებათა ჩემთა ვიდოდიან. და სამართალთა ჩემთა იმარხვიდენ. და ჰყოფდენ მათ: და იყვნენ იგინი ჩემდა ერად. და მე ვიყო მათა ღმრთად:

(21) და გულსა საძაგელებისა მათისასა და უშჯულოებისა მათისასა. ვი-

flumen illud K'obar; et novi quia Cherubim essent (*sing.*). (21) Quattuor facies uni, et similitudo manuum hominis subter alas eorum.

(22) Et aspectus vultuum eorum, hae illae facies sunt, quas vidi subter gloriam Dei Israël ad flumen illud K'obar, et haec *Cherubim* unumquodque ante faciem suam ambulabant.

11 (1) Et apprehendit me spiritus, et adduxit me ad portas illas domus Domini, ante *portam* quae respicit ad orientem; et ecce in prothyro illo atrii quasi viginti quinque viri; et vidi in medio eorum Iek'oniam, filium Iezer, et P'altiam, *filium* Banae, filii Sap'an, duces populi. (2) Et dixit mihi Dominus: Fili hominis, hi viri sunt qui cogitant vanum et ineunt consilium malum in urbe hac; (3) Et dicunt: Nonne nunc quidem de propinquo aedificatae sunt domus? Haec est lebes, et nos sumus carnes. (4) Propter hoc propheta super eos, propheta, fili hominis. (5) Et irruit in me spiritus, et dixit mihi: Hoc dicit Dominus Dominus: Sic dixistis domui Israël; consilia cordis vestri ego novi.

(6) Multiplicastis mortuos vestros in urbe hac, et implevistis vulneratis vias eorum. (7) Huius causa hoc dicit Dominus Dominus: Mortui illi vestri, quos occidistis in medio eius, hi sunt carnes, et ista urbs est lebes; et vos educam de medio eius. (8) Gladium timetis, et gladium inducam super vos, dicit Dominus Dominus. (9) Et educam vos de medio eius, et in alienigenarum manibus dabo vos, et faciam in vobis iudicium. (10) Gladio cadetis; super montes Israël iudicabo vos, et scietis quia ego sum Dominus.

(11) Illa vobis non erit in lebetem, et vos non eritis in ea in carnem; super montes Israël iudicabo vos. (12) Et scietis quia ego sum Dominus . . . (13) Et factum est, cum prophetarem ego, et P'altia, filius Banae, mortuus est; et cecidi in faciem meam, clamavi voce magna et dixi: Vae mihi, Domine, Domine, consummas tu reliquias illas Israël? (14) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (15) Fili hominis, fratres tui, et viri captivitatis tuae, et omnis domus Israël mortui sunt, quibus dixerunt habitatores Hierosolymorum: Procul recessistis a Domino: nobis data est terra in hereditatem. Propter hoc dic eis:

(16) Hoc dicit Dominus Dominus: Removebo eos in gentilibus et dispergam eos in omni terra, et fiam eis in sanctificationem modicam in regionibus, quocumque ingressi erunt illuc. (17) Propter hoc dic eis: Hoc dicit Dominus Dominus: Et recipiam eos de gentilibus, et congregabo eos de regionibus, quo dispersi eos in medio illarum; et dabo eis terram illam Israël; (18) Et ingredientur illuc, et auferent abominationes earum, et omnes iniquitates eius de illa. (19) Et dabo eis cor aliud, et spiritum novum dabo eis; et abripiam eis cor lapidis de carnibus eorum, et dabo eis cor carneum, (20) Ut in praeceptis meis ambulent, et iudicia mea servent, et faciant ea, et sint illi mihi in populum, et ego sim eis in Deum.

(21) Et in corde abominationis suae et iniquitatis suae, sicut cor eorum

თარცა გული მათი უძლოდა. ვიდოდეს. და გზანი მათნი თავთა მივსცენ. იტყვს უფალი უფალი: (22) და აღიპყრნეს ქერობინთა მათ ფრთენი მათნი. და ეტლის-თუალნი იგი მახლობელად მათსა. და დიდებად ღმრთისა ისრაჲლისა მათ ზედა. ზედა კერ(ძ)ო მათსა. (23) და აღმალდა დიდებად უფლისა შორის ქალაქისა მის. და დგა მათსა მას ზედა. რომელი იყო წინაშე ქალაქსა მას: (24) და სულმან აღმიღო მე. და მომიყვანა მე ქუეყანად ქალდეველთა. წარტყუნულთა მათ. ხილ-ვით სულითა ღმრთისაათა: და აღმოვედ ხილვისა მის გან. რომელი ვიხილე. (25) და ვეტყოდე ტყუნულთა მათ ყოველთა სიტყუათა უფლისათა. რომელნი მიჩუენნა მე:·

12

f.66v

(1) და იყო სიტყუა უფლისა ჩემდამო. და მრქუა მე: (2) ძეო კაცისაო. შორის სიცრუვეთა მათთა დამკვდრებულ ხარ შენ. რომელთა ასხენ თუალნი ხედვად. და არა ჰხედვენ· და ყურნი ასხენ სმენად. და არა ესმის. რამეთუ სახლი განმამწარებელთა არს: (3) და შენ. ძეო კაცისაო. იქმენ თავისა შენისა ჭურჭერი ტყუეობისა დღისი წინაშე მათსა. და წარიტყუნო ადგილით შენით ადგილად სხუად წინაშე მათსა. რაათა იხილონ./ რამეთუ სახლი განმამწარებელთა არს: (4) და განიღო ჭურჭერი შენი ჭურჭერი ტყუეობისა. დღისი წინაშე თუალთა მათთა. და განხვდე მწუხრი. ვითარცა იგი განვიდის ტყუც: (5) წინაშე მათსა განალე შენდად კედელი. და განხვდე მის გან:

(6) წინაშე მათსა ბეჭითა აღჰმალდე. და დაფარულად განჰხვდე· პირი შენი დაიფარო. და არა იხილო ქუეყანა. რამეთუ ნიშად მიმიცემი შენ სახლსა ისრა-ჲლისასა: (7) და ვყავ ეგრე ვითარცა მამცნო მე უფალმან ყოვლისა მის_ებრ სიტყვსა. და ჭურჭერი ტყუეობისა განვიდე დღისი და მწუხრი. და ვითხარე თავით ჩემით კედელი. და დაფარულად განვედ. ბეჭითა აღვმალდი წინაშე მათსა: (8) და იყო სიტყუა უფლისა მეორედ განთიად ჩემდა მომართ. და მრქუა მე: (9) ძეო კაცისაო. არა გარქუა შენ ვითარმედ სახლი ისრაჲლისა სახლი განმამწარებელთა არს· გრქუან შენ· რასა ეგე ჰზამ: (10) არქუ მათ· ამას იტყვს უფალი უფალი. მთავარსა და წინამძღუარსა იჲრუხსაღემისასა და ყოვლისა ერისა ისრაჲლისასა. რომელნი არიან შორის მისსა:

(11) არქუ მათ ვითარმედ მე ნიშებსა ვჰყოფ:· ვითარცა სახედ ვყავ. ეგრეთ იყოს მას შინა· მწირობად და ტყუედ განვიდენ. (12) და მთავარი იგი შორის მათსა ბჭით აღიტაცოს. და ფარულად განვიდეს კედლით. და დათხაროს განს-ლვად იგი: ამის თვსცა პირი თვსი დაიფაროს. რაათა არა იხილოს თუალითა. და მან ქუეყანა არა იხილოს: (13) და განვმარტო მახც ჩემი მის ზედა. და შეიპყრას გარე_მოცვითა ჩემი(თა): და მოვიყვანო იგი ბაბილონდ ქუეყანად ქალდეველთა· და იგი არა იხილოს. და მუნ აღესრულოს: (14) და ყოველნი გარემორი მისნი. და ყოველნი შემწენი მისნი და ყოველნი იგი მის_კერძონი განვაბნინე ყოველსა ქარსა: და მახვლი ვიკადო შე(მ)დგომად მათსა. (15) და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი. ოდეს განვაბნინე მე ივინი წარმართთა შორის. და მიმოვსთესნე ივინი სოფლებსა შორის:

f.67r

(16) და დაუტევნე მათგანნი კაცნი რიცხვთ მახვლისა გან. და სიკუდილისა. და სიყმილისა. რაათა/ მიუთხრობდენ ყოველთა უშჯულოებათა მათთა წარმა-რთთა შორის. ვიდრე იგი შევიდენ მუნ. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი უფალი: (17) და იყო სიტყუა უფლისა ჩემდა მომართ. და თქუა· (18) ძეო კაცისაო. პური შენი საღმობით ჭამე. და წყალი შენი ჭირით და ტანჯვით სუ: (19) და არქუ ერსა მას ქუეყანისასა: ამას იტყვს უფალი უფალი მკვდრთა მიმართ იჲრ-

ducebat, ambulabant; et vias eorum in capitibus dedi, dicit Dominus Dominus. (22) Et elevaverunt Cherubim illa alas suas, et rotae illae iuxta ea, et gloria Dei Israël super ea in *parte* superiore eorum. (23) Et elevata est gloria Domini de medio civitatis illius, et stetit super montem illum, qui erat ante civitatem illam. (24) Et spiritus apprehendit me, et adduxit me in terram Chaldaeorum ad captivos illos *in* visione *in* spiritu Dei; et ascendi a visione illa, quam vidi; (25) Et loquebar ad captivos illos omnia verba Domini, quae ostendit mihi.

12

(1) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit mihi: (2) Fili hominis, in medio mendaciorum eorum habitas tu, qui habent oculos ad videndum, et non vident, et aures habent ad audiendum, et non audiunt, quia domus exacerbantium est. (3) Et tu, fili hominis, fac tibimetipsi vas captivitatis per diem coram eis, et in captivitatem abduceris de loco tuo ad locum alium coram eis, ut videant, quia domus exacerbantium est. (4) Et efferes vas tuum *quasi* vas captivitatis per diem coram oculis eorum; et egredieris vespere, sicut egreditur captivus. (5) Coram eis aperi tibi parietem, et egredieris per eum.

(6) Coram eis in umero elevaberis, et clam egredieris; faciem tuam operies, et non videbis terram, quia in signum dedi te domui Israël. (7) Et feci sic, sicut mandavit mihi Dominus, secundum omne illud verbum; et vas captivitatis extuli per diem, et vespere *egressus sum*, et perfodi a memetipso parietem, et clam egressus sum; in umero elevatus sum coram eis. (8) Et factum est verbum Domini secundo mane ad me, et dixit mihi: (9) Fili hominis, nonne dixi (*lit.* non dixine) tibi quoniam domus Israël domus exacerbantium est? Dicient tibi: Quid tu (*lit.* iste) facis? (10) Dic eis: Hoc dicit Dominus Dominus principi et duci Hierosolymorum et omnis populi Israël, qui sunt in medio eius.

(11) Dic eis: Quoniam ego signa facio; quo modo feci, sic erit in ea. In transmigrationem et in captivitatem egredientur. (12) Et princeps ille in medio eorum in umero abripietur, et clam egredietur per parietem, et perfodiet ut egrediatur ille. Propter hoc quoque faciem suam operiet, ut non videat oculo, et ille terram non videbit. (13) Et extendam rete meum super eum, et capiatur in circumsessione mea. Et adducam eum in Babylonem in terram Chaldaeorum; et eam non videbit, et ibi morietur. (14) Et omnes *qui* circum eum *sunt* et omnes adiutores eius et omnes illos qui partes eius tenent dispergam in omnem ventum, et gladium stringam post eos. (15) Et scient quia ego sum Dominus, cum dispersero ego eos inter gentiles et disseminavero eos in regionibus.

(16) Et relinquam ex eis viros numero *paucos* a gladio et morte et fame, ut enarrent omnes iniquitates eorum in gentilibus, quo ingredientur illuc; et scient quia ego sum Dominus Dominus. (17) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (18) Fili hominis, panem tuum in dolore ede, et aquam tuam in afflictione et poena bibe. (19) Et dic populo illi terrae: Hoc dicit Dominus Dominus ad habitatores Hierosolymorum in terra Israël: Panem suum in

უსაღმისათა. ქუეყანასა ისრაჲლისასა. პურსა მათსა ნაკლულევანებით ჭამდენ. და წყალსა მათსა განრყუნილებით სუმიდენ. რაჲთა განიკრწნეს ქუეყანაჲ სავესებით — ურთ თვსით. რამეთუ უღმერთობით არიან ყოველნი. რომელნი მკვდრ არიან მას ზედა: (20) და ქალქნი რომელნი მყოფ არიან მას ზედა მოოვრდენ. და ქუეყანაჲ განსარყუნელად მიეცეს. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი უფალი:

(21) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (22) ძეო კაცისაო. რაჲ არს იგავი ესე თქუენი ქუეყანასა ისრაჲლისასა. რომელი სიტყვით შოვრს არიან დღენი. წარწყმდეს ხილვანი: (23) ამის თვს არქუ მათ. ამას იტყვს უფალი უფალი. გარემოვაჭიო იგავი ეგე. და არღარა იტყოდის იგავსა მავას სახლი (ისრა)ჲლისაჲ. არამედ ეტყოდე მათ. მოახლებულ არიან დღენი. სიტყუანი ყოველისა ხილვისანი: (24) რამეთუ არღარა იყოს მერმე ყოველი ხილვაჲ ტყუევისაჲ და მისნობისაჲ. მოსამადლებელად. შორის ძეთა ისრაჲლისათა: (25) რამეთუ ამას იტყვს უფალი. ვიტყოდი სიტყუათა ჩემთა. ვიტყოდი და ვყო. და არა განვაგრძენ მერმე. რამეთუ დღეთა თქუენთა. სახლო განმამწარებელთაო. ვიტყოდი სიტყუასა და ვყო. იტყვს უფალი უფალი:

(26) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ და თქუა: (27) ძეო კაცისაო. რამეთუ აჰა ესერა სახლი ისრაჲლისაჲ. განმამწარებელი ჩემი. იტყოდის და თქუან: ხილვასა ამას რომელსა ესე იხილავს. დღეთა მრავალთა და ჟამთა გრძელთასა ესე წინაწარმეტყუელებს: (28) ამის თვს არქუ მათ. ამას იტყვს უფალი ძალთაჲ. არღარა განგრძენ ყოველნი სიტყუანი ჩემნი. რომელთა/ ვიტყოდე. ადრე და მსწრაფლ ვყო. იტყვს უფალი უფალი:

f.67v

13 (1) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ და თქუა: (2) ძეო კაცისაო. წინაწარმეტყუელებდ წინაწარმეტყუელთა მიმართ ისრაჲლისათა. წინაწარმეტყუელებდ. და არქუ მათ: ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ: (3) ამას იტყვს უფალი უფალი. ვაჲ რომელნი ეგე წინაწარმეტყუელებენ გულისა გან თვსისა. და ყოვლად ვე არა რას ჰხედვენ. (4) ვითარცა მელნი უდაბნოსა ზედა. წინაწარმეტყუელნი შენნი. ისრაჲლ: (5) არა დაადგინნეს სიმტკიცით. და შეკრიბეს სამწყსოჲ სახლსა ისრაჲლისასა. არა აღდგეს. რომელნი (იგი) იტყოდეს. დღესა უფლისასა:

(6) რომელნი ჰხედვიდეს ტყუევისა. და იმისნიდეს მისნობასა ამოსა. რომელნი იგი იტყვან. იტყვს უფალი. და უფალმან არა მოავლინნა ივინი. და იწყეს აღდგინებად სიტყუასა: (7) ანუ არა ტყუევისა სიტყუაჲ იხილეთ. და მისნობაჲ ამოჲ სიტყუთ: (8) ამის თვს არქუ მათ: ამას იტყვს უფალი უფალი. ამის თვს რამეთუ სიტყუანი თქუენნი ტყუეილ არიან. და მისნობანი თქუენნი ამო. ამის თვს აჰა ესერა მე თქუენ ზედა. იტყვს უფალი: (9) და განვირთხა კელი ჩემი წინაწარმეტყუელთა მათ ზედა. რომელნი ჰხედვენ ტყუევისა. და იტყვან ამოსა: სწავლასა ერისა ჩემისასა არა იყვენ ივინი. არცა წიგნსა სახლისა ისრაჲლისასა დაიწერნენ. და ქუეყანასა ისრაჲლისასა არა შევიდენ. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი: (10) ამის თვს რამეთუ ერი ჩემი შეაცოტუნეს. და იტყოდეს. მშვდობაჲ. მშვდობაჲ. და არა არს მშვდობაჲ: ესე აშენებს კედელსა. და ესენი გოზენ მას. უკუეთუ დაეცეს.

(11) არქუ მგოზელთა მათ. ვითარმედ დაეცეს. და იყოს წვმაჲ წარმრლუნელი. და მოვჰსცნე ლოდნი კლდისა მყარისანი შესამტკიცელთა მისთა. და დაეცეს. და ქარი. რომელმან აღიღოს. და განსთქდეს: (12) და აჰა დაეცა კედელი. და არა გრქუან თქუენ. სადა არს ნაგოზი იგი თქუენი. რომელი განჰგოზეთ: (13) ამის თვს ამას იტყვს უფალი უფალი. დაესცე ქარი. რომელმან აღიღოს გულის — წყრ-

egestate comedent, et aquam suam in destructione bibent, ut corrumpatur terra cum plenitudine sua, quia in impietate sunt omnes qui habitant in (*lit. super*) ea. (20) Et civitates quae existunt super eam vastabuntur, et terra in destructionem tradetur; et scient quia ego sum Dominus Dominus.

(21) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (22) Fili hominis, quae est parabola haec vestra in terra Israël, quam dicitis: Procul sunt dies: perierunt visiones? (23) Propter hoc dic eis: Hoc dicit Dominus Dominus: Avertam parabolam istam, et iam non loquetur parabolam istam domus Israël; sed loquere eis: Prope sunt dies, verba omnis visionis. (24) Etenim iam non erit rursus omnis visio mendacii et divinationis ad gratias agendas, in medio filiorum Israël; (25) Quia hoc dicit Dominus: Loquar verba mea, loquar et faciam, et non prolongabo *ea* rursus, quia in diebus vestris, o domus exacerbantium, loquar verbum et faciam, dicit Dominus Dominus.

(26) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (27) Fili hominis, quia ecce domus Israël, exacerbans me, loquetur, et dicent: Visio haec, quam hic videt, in dies multos; et in tempora longa hic prophetat. (28) Propter hoc dic eis: Hoc dicit Dominus exercituum: Iam non prolongabuntur omnia verba mea, quae locutus ero; cito et festinanter faciam *ea*, dicit Dominus Dominus.

13 (1) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (2) Fili hominis, propheta ad prophetas Israël; propheta, et dic eis. Audite verbum Domini. (3) Hoc dicit Dominus Dominus: Vae *illis* qui prophetant de corde suo, et omnino nihil vident. (4) Quasi vulpes in deserto, prophetae tui, Israël. (5) Non statuerunt in fortitudine, et congregaverunt gregem in domum Israël. Non surrexerunt qui dicebant in die Domini,

(6) Qui videbant mendacium, et divinabant divinationem vanam, qui dicunt: Dicit Dominus, et Dominus non misit eos; et coeperunt statuere verbum. (7) Numquid non mendacii verbum vidistis, et divinationem vanam locuti estis? . . . (8) Propter hoc dic eis: Hoc dicit Dominus Dominus: Propter hoc quia verba vestra mendacia sunt et divinationes vestrae vanae, propter hoc ecce ego contra vos, dicit Dominus; (9) Et extendam manum meam super prophetas illos, qui vident mendacium et loquuntur vanum. In docendo populo meo non erunt illi, nec in libro domus Israël scribentur, et in terram Israël non ingredientur, et scient quia ego sum Dominus, (10) Propter hoc quia populum meum deceperunt, et dicebant: Pax, pax! et non est pax. Hic aedificat parietem, et hi liniunt eum. Numquid cadet?

(11) Dic linientibus illis: Cadet. Et erit pluvia diluvialis, et dabo lapides petrae durae in compages eius, et cadet, et ventum qui tollet, et rumpetur. (12) Et ecce cecidit paries; et nonne dicent vobis: Ubi est litura illa vestra quam illevistis? (13) Huius causa hoc dicit Dominus Dominus: Dabo ventum,

f.68r

ომით. და წვმა რლუნისაჲ იყოს რისხვითა ჩემითა. და ლოდნი კლდისა მყარისანი მოვევლინენ/ რისხვითა ჩემითა მათ ზედა აღსასრულად: (14) და დავარდვო კედელი იგი. რომელი განჰგოზეთ. და დაეცეს: და დავდვა იგი ქუეყანასა ზედა. და გამოჩნდეს საფუძველი მისი: დაეცეს. და მოესრულოს მხილებით. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი: (15) და აღესრულო რისხვაჲ ჩემი კედელსა მას ზედა. და მგოზელთა მისთა ზედა. და დაეცეს. და გარქუ თქუენ არა არს კედელი იგი. არცა მგოზელნი მისნი არიან:

(16) წინაწარმეტყუელ(ნი) ისრაჲლისა (რომელნი) წინაწარმეტყუელებენ ისრაჲსაღმისა მიმართ. და რომელნი ჰხედვენ მშვდობასა მისსა. და მშვდობაჲ არა იყოს. იტყვს უფალი უფალი: (17) და შენ. ძეო კაცისაო. განიმტკიცე პირი შენი ასულთა მიმართ ერისა შენისათა. რომელნი იგი წინაწარმეტყუელებენ გულისა გან მათისა: წინაწარმეტყუელებდ მათ მიმართ. (18) და არქუ ამას იტყვს უფალი უფალი ვაჲ რომელნი შეაკერვენ სასთაულსა ყოველსა ქუემს იდაყუსა კელისასა. და რომელნი იქმან სადგმელებსა ყოველსა თავსა ყოვლისა ჰასაკისასა. გარდაქცევად სულთა: სულნი გარდაიქცეს ერისა ჩემისანი. და სულთა შეეწეოდეს. (19) და შემავინებდეს მე ერისა მიმართ ჩემისა მჭელისა ერთისა თვს ქრთილისა. და პატრისა თვს პურისა. მოკლვად სულისა. რომელთაჲ არა ჯერ იყო სიკუდილი. და შეწვენად სულისა. რომელთაჲ არა ჯერ იყო ცხოვრებაჲ. რომელთა გამო იტყვთ თქუენ ერისა მიმართ მსმენელისა ამოთა სიტყუათა: (20) ამის თვს ამას იტყვს უფალი ძალთაჲ აჰა ესერა მე სასთაულთა მათ მიმართ თქუენთა. სადა იგი თქუენ შეკრებდით მუნ სულთა. და განვხეთქო იგი მკლავთა გან თქუენთა. და განვაელინენ სულნი იგი მათნი განბნევად:

(21) და განვხეთქო სადგმელები თქუენი. და ვიკსნე ერი ჩემი კელთა გან თქუენთა. და არა იყვნენ იგინი კელთა შინა თქუენთა შეკრებად. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი: (22) ამის თვს რამეთუ გარდააქცევდით სულსა მართლისასა. და მე არა გარდავაქცევდ მას. და განაძლიერებდით კელთა უმჯულომასათა ყოვლად ვე არა მოქცევად გზისა მისისა გან/ უკეთურისა. რაჲთამცა ცხოვნდა იგი: (23) ამის თვს ტყუილი არა იხილოთ. და მისნობასა არა იმისნვიდეთ. და ვიკსნე ერი ჩემი კელთა გან თქუენთა. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი უფალი:

f.68v

14

(1) და მოვიდეს ჩემდა კაცი მოხუცებულთა გან ისრაჲლისათანი. და დასხდეს წინაშე ჩემსა: (2) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ და თქუა: (3) ძეო კაცისაო. მაგათ კაცთა დაისხნეს ზრახვანი მათნი გულთა მათთა. და ტანჯვანი სიცრუვეთა მათთანი დაისხნეს წინაშე პირთა მათთა. უკუეთუ მიგებით და თუ სიტყუაჲ მიუგო მე მათ: (4) ამის თვს ეტყოდე მათ და არქუ: ამას იტყვს უფალი უფალი კაცმან კაცმან სახლისა გან ისრაჲლისამან. რომელმან დაისხნეს გულსა თვსსა ზრახვანი თვსნი. და ტანჯვაჲ სიცრუვისა თვსისაჲ დააწესოს წინაშე პირსა თვსსა. და მოვიდეს წინაწარმეტყუელისა: მე უფალმან მიუგო მას სიტყუაჲ მათ შინა. რომლითა იგი შეპყრობილ არნ გონებაჲ მისი. (5) რაჲთა განდრიკოს სახლი ისრაჲლისაჲ მსგავსად გულისა მათისა უცხო ქმნულისა ჩემ გან ზრახვითა მათითა:

(6) ამის თვს არქუ სახლსა ისრაჲლისასა ამის თვს ამას იტყვს უფალი უფალი მოიქცეით და მოაქციეთ საქმეთა თქუენთა გან. და ყოველთა გან უღმრთოებათა თქუენთა. და მოიქციენით პირნი თქუენნი: (7) რამეთუ კაცი კაცი სახლისა გან ისრაჲლისა. გინა თუ მწირთაგანი. რომელი მწირობდეს ისრაჲლსა შორის. რომელი უცხო იქმნეს ჩემ გან. და დაისხნეს ზრახვანი თვსნი გულსა

qui tollet in furore, et pluvia diluvii erit in ira mea; et lapides petrae durae mittam in ira mea super eos in consumptionem. (14) Et diruam parietem illum quem illevisitis, et cadet. Et ponam eum super terram, et apparebit fundamentum eius; cadet, et consumetur cum reprehensione; et scietis quia ego sum Dominus. (15) Et complebo iram meam in (*lit.* super) parietem illum et in (*lit.* super) *illos* qui liniunt eum, et cadet. Et dixi vobis: Non est paries ille, nec *illi* qui liniunt eum sunt:

(16) Prophet(ae) Israëli qui prophetant ad Hierosolimam, et qui vident pacem eius; et pax non erit, dicit Dominus Dominus. (17) Et tu, fili hominis, confirma faciem tuam ad filias populi tui, quae prophetant de corde suo; propheta ad eas, (18) Et dic: Hoc dicit Dominus Dominus: Vae *eis* qui consuunt pulvillum sub omni cubito manus, et qui faciunt cervicalia sub omni capite omnis aetatis, ad avertendas animas. Animae aversae sunt populi mei, et animas adiuabant; (19) Et inquinabant me ad populum meum propter pugillum unum hordei et propter paulum panis, ut interficerent animam *illorum* quos non oportebat mori, et ut adiuverent animam *illorum* quos non oportebat vivere, de quibus loquimini vos ad populum audientem vana verba. (20) Huius causa hoc dicit Dominus exercituum: Ecce ego ad pulvillos illos vestros, ubi vos congregabatis illic animas; et dirumpam eos de brachiis vestris, et dimittam animas illas eorum in dispersionem;

(21) Et dirumpam cervicalia vestra, et liberabo populum meum de manibus vestris, et non erunt illi in manibus vestris in congregationem; et scietis quia ego sum Dominus. (22) Propter hoc quia avertebatis animam iusti, et ego non avertebam eum, et confortabatis manus iniqui prorsus, ut non reverteretur a via sua mala, ut viveret ille, (23) Propter hoc mendacium non videbitis, et divinationem non divinabitis; et liberabo populum meum de manibus vestris, et scietis quia ego sum Dominus Dominus.

14 (1) Et venerunt ad me viri de senioribus Israëli, et sederunt coram me. (2) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (3) Fili hominis, isti viri posuerunt cogitationes suas in cordibus suis, et poenas mendaciorum suorum posuerunt contra facies suas; numquid respondens (*lit.* responso) adhuc verbum respondebo ego eis? (4) Propter hoc loquēris ad eos, et dic: Hoc dicit Dominus Dominus: Homini homini de domo Israëli, qui posuerit in corde suo cogitationes suas, et poenas mendacii sui statuerit contra faciem suam, et venerit ad prophetam, ego Dominus respondebo ei verbum, in illis quibus (*sing.*) capitur mens eius, (5) Ut deflectat domum Israëli secundum cor eorum alienatum a me in cogitatione eorum.

(6) Propter hoc dic domui Israëli: Huius causa hoc dicit Dominus Dominus: Convertimini, et revertimini ab operibus vestris et ab omnibus impietatibus vestris, et avertite facies vestras. (7) Etenim homini homini de domo Israëli vel ei *qui erit* de advenis, qui advena erit in Israëli, qui alienatus fuerit a me, et posuerit cogitationes suas in corde suo, et poenam mendacii sui statuerit

f.69r

თვსსა. და ტანჯვამ სიცრუვისა თვსისა დააწესოს წინაშე პირსა თვსსა: და მოვიდეს იგი წინაწარმეტყუელისა. კითხვად მისა ჩემ მიერ: მე უფალმან მიუგო ჟას. რომელსა შინა შეპყრობილ არს იგი: (8) და დავამტკიცო პირი ჩემი კაცსა მას ზედა. და დავდვა იგი ოკრად და განსარყუნელად. და აღვიღო იგი შორის ერისა გან ჩემისა. და ჰსცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი: (9) და წინაწარმეტყუელი თუ იგი სცოტეს. და იტყოდის: მე უფალმან ვაცოუნე წინაწარმეტყუელი/ იგი. და განვირთხა კელი ჩემი მის ზედა. და განვრყუნე იგი შორის ერისა ჩემისა ისრაჲლისა: (10) და მოიხუნენ სიცრუენი მათნი მსგავსად სიცრუვისა მის მკითხველისა. და ეგრე ვე სახედ სიცრუვისა მის_ებრ წინაწარმეტყუელსა მას ეყოს.

(11) რაათა არა სცოტეს მერმე ჩემ გან სახლი ისრაჲლისა. და რაათა არღარა შეიგინებოდიან მერმე შეცოდებათა მათთა შინა: და იყვნენ იგინი ჩემდა ერად. და მე ვიყო მათა ღმრთად. იტყვს უფალი უფალი: (12) და იყო ჩემდა მომართ სიტყუა უფლისა. და თქუა: (13) ძეო კაცისაო ქუეყანამან. რომელმან შემცოდოს მე. და შეემთხვოს შეცოდება. და განვირთხა კელი ჩემი მის ზედა. და შევემუსრო მის გან სიმტკიცე პურისა. და მოვაგლინო სიყმილი. და აღვკოცო მის გან კაცი და პირუტყვ: (14) და უკუეთუ იყვნენ სამნი ესე კაცნი მის შორის. ნოე. და იოზ. და დანიელ. ესენი სიმართლითა მათითა განერნენ. იტყვს უფალი ყოვლისა_მპყრობელი: (15) გინა თუ მკეცი ბოროტი მოვჰკადო მას ზედა. და გტანჯო ქუეყანა იგი. და იქმნეს განსარყუნელ. და არა ვინ იყოს მავალ მას ზედა პირისა გან მკეტამასა:

(16) სამნი ესე კაცნი მის შორის იყვნენ. ცხოველ ვარ მე. იტყვს უფალი უფალი. გინა ძენი გინა ასულნი ოდენ განერნენ. ხოლო ქუეყანა იგი მოსრვასა მიეცეს: (17) ანუ თუ მახვლი. მოვჰკადო მას ქუეყანასა. და ვთქუა: მახვლი განვედინ მას ქუეყანასა. და აღვიღო მის გან კაცი და საცხოვარი: (18) და სამნი ესე კაცნი შორის მისა იყვნენ: ცხოველ ვარ მე. იტყვს უფალი. ვერ იკნენ ძენი გინა ასულნი: იგინი ხოლო განერნენ: (19) გინა თუ სიკუდილი მიუვლინო მას ქუეყანასა. და მივჰვინო გულის_წყრომა ჩემი მის ზედა სისხლით. აღვკოცად მის გან კაცი და საცხოვარი: (20) და ნოე. და იოზ. და დანიელ იყვნენ შორის მისა: ცხოველ ვარ მე. იტყვს უფალი. გინა ძენი გინა ასულნი ოდენ დაშთენ. ხოლო მათ სიმართლითა მათითა განირინენ სულნი მათნი:

f.69v

(21) ამას იტყვს უფალი: უკუეთუ ოთხნი ესე შურის_გებან/ი ჩემნი ბოროტნი. მახვლი და სიყმილი. და მკეცი ბოროტი და სიკუდილი მოვაგლინო იშრუსაღემსა ზედა. მოსპოლვად მის გან კაცი და საცხოვარი: (22) და დაშთომილნი იყვნენ მას შინა. განირინებულნი მის გან. ამათ გამოიყვანენ მიერ ძენი გინა ასულნი. აჰა ესერა გამოვიდენ თქუენდა. და იხილნეთ გზანი მათნი. და ზრახვანი მათნი: და ინანდეთ ბოროტთა მათ ზედა. რომელმან მოვჰკადე იშრუსაღემისა ზედა ყოველი ბოროტი. რომელი მოვაწიე მას ზედა: (23) და გვედრებოდიან თქუენ. რამეთუ იხილნეთ გზანი მათნი და ზრახვანი მათნი. და სცნათ რამეთუ არა ცუდად მოვჰკადე მას ზედა. რომელ იგი ვყავ მის ზედა. იტყვს უფალი:

15

(1) და იყო ჩემდა მომართ სიტყუა უფლისა. და თქუა: (2) და შენ. ძეო კაცისაო. რაა მე ეყოს ძელსა მას ვენაკისასა ყოველთა გან ძელთა რტოთა. რომელნი არიან ძელთა შორის მაღნარისათა: (3) უკუეთუ მოიღონ მის გან ძელი საქმედ საქმარისა. უკუეთუ მოიღონ მის გან მანაა დაკიდებად მას ზედა ყოველი ვე ჭურჭერი. (4) თვნიერ მისა რომელ იგი ცეცხლსა მიეცეს დასაწუველად. წელი_წადითი წელიწადად განწმედილი იგი მისგანი. რომელი შეჰამის ცეცხლმან. და

contra faciem suam, et venerit ille ad prophetam, ut interroget per eum me (*lit.* eum per me), ego Dominus respondebo ei, in quo captus est ille. (8) Et confirmabo faciem meam super hominem illum, et ponam eum in desertum et in destructionem, et tollam eum de medio populi mei; et scietis quia ego sum Dominus. (9) Et propheta ille si erraverit, et dixerit, ego Dominus decepi prophetam illum; et extendam manum meam super eum, et destruam eum de medio populi mei Israël. (10) Et portabunt mendacia sua secundum mendacium illud interrogantis, et eodem modo secundum mendacium illud prophetae illi fiet,

(11) Ut non erret rursus a me domus Israël, et ut iam non polluantur rursus in peccatis suis; et erunt illi mihi in populum, et ego ero eis in Deum, dicit Dominus Dominus. (12) Et factum est ad me verbum Domini, et dixit: (13) Fili hominis, terra quae peccaverit mihi, et acciderit peccatum, et extendero manum meam super eam, et contrivero de ea vim panis et inmisero famem, et delevero de ea hominem et animal, (14) Et si fuerint tres hi viri in medio eius, Noë et Iob et Daniel, hi iustitiā suā salvi fient, dicit Dominus omnipotens. (15) Vel si bestiam malam induxero super eam, et puniero terram illam, et facta erit in destructionem, et nemo fuerit qui ambularet super eam a facie bestiarum,

(16) (Et) tres hi viri in medio eius fuerint—vivens sum ego, dicit Dominus Dominus,—vel filii vel filiae . . . solummodo salvi fient, terra autem illa destructioni tradetur. (17) Aut si gladium induxero super illam terram, et dixero: Gladius transeat *per* illam terram, et sustulero de ea hominem et pecus, (18) Et tres hi viri in medio eius fuerint—vivens sum ego, dicit Dominus,—non *poterunt* salvare filios vel filias: illi autem salvi fient. (19) Vel si mortem inmisero *super* illam terram, et effudero furorem meum super eam in sanguine, ut deeam de ea hominem et pecus, (20) Et Noë et Iob et Daniel fuerint in medio eius—vivens sum ego, dicit Dominus,—vel filii vel filiae solummodo relinquentur; illi autem iustitiā suā liberabunt animas suas.

(21) Hoc dicit Dominus: Si quattuor has vindicationes meas malas, gladium et famem et bestiam malam et mortem, inmisero super Hierosolymam, ut deeam de ea hominem et pecus, (22) Et relictī erunt in ea liberati ex ea; hi educent illinc filios vel filias; ecce egredientur ad vos, et videbitis vias eorum et cogitationes eorum, et vos paenitebit super malis illis; *ego sum* qui induxi super Hierosolymam omne malum quod adduxi super eam; (23) Et implorabunt vos, quia videbitis vias eorum et cogitationes eorum; et scietis quia non frustra induxi super eam *id* quod feci contra eam, dicit Dominus.

15 (1) Et factum est ad me verbum Domini, et dixit: (2) Et tu, fili hominis, quid fiet ligno illi vitis, ex omnibus lignis ramorum, quae sunt inter ligna saltus? (3) Numquid capient ex ea lignum ad faciendum opus? Numquid capient ex ea paxillum, ut dependeat in eo omne vas? (4) Praeter illud quod igni dabitur ad comburendum *id* quod de anno in annum emundatur ex ea,

მოაკლდის სრულიად: ნუ უკუე საკმარ იყოს იგი საქმარად: (5) არცაღა იყოს და თუ იგი თავადი. ვერ ვე იყოს იგი საქმარად: გარნა რომელ იგი ცეცხლმან შექამოს სრულიად. და არღარა იყოს საქმარად:

(6) ამის თვს არქუ მათ: ამას იტყვს უფალი უფალი: ვითარცა იგი ხვ ვენა-ვისაჲ ხეთა შორის მალნარისათა. რომელი მივეც ცეცხლსა შესაწუველად. ეგრეთ მივსცენ მკვდრნი ივრუსალემისანი: (7) და მივჰსცე პირი ჩემი მათ ზედა: ცეცხლისა გან გამოვიდენ. და ცეცხლმან შექამნეს იგინი: და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი. რაჟამს განვიმტკიცო პირი ჩემი მათ ზედა: (8) და მივჰსცე ქუეყანაჲ მათი განსარყუნელად. ამის თვს. რამეთუ შეცვეს იგინი შეცოდებათა. იტყვს უფალი უფალი: /

f.70r 16

(1) და იყო ჩემდა მომართ სიტყუჲ უფლისაჲ. და თქუა: (2) ძეო კაცისაო. უწამენ ივრუსალემსა უშჯულოებანი მისნი. (3) და არქუ მას: ამას ეტყვს უფალი ღმერთი ისრაჲლისაჲ ივრუსალემსა: ძირი შენი და შობაჲ შენი ქანაანისა გან: მამაჲ შენი ამორეველი. და დედაჲ შენი ქეტელი: (4) და შობასა მას ოდეს იშევ. არა შეგიხვეს უპს შენი. და წყლითა არა განიბანე. არცა მარილითა დაიმარილე. და სახუეველითა არა წარიხვე: (5) და არცა გერიდა თუალი ჩემი შენ ზედა ყოფად შენდა ერთი ამათგანი. მიცემად რაჲ მე შენ ზედა. და განჰვარდი პირსა ზედა ველისასა გულ-არძნი(ლ)ებითა სულისა შენისაჲთა. დღესა მას რომელსა იშევ:

(6) და განვლე შენ ზედა. და გიხილე შენ შებღალული სისხლითა შენითა: და გარქუ შენ: სისხლისა გან შენისა ცხოვრებაჲ შენი: (7) განამრავლე. ვითარცა აღმოსავალი ველისაჲ მიგეც შენ. და განჰმრავლდი. და განსდიდენ. და შეხუედ ქალაქთა ქალაქთასა: ძუძუნი შენნი აღმართნეს. და თმანი შენნი აღმოსცენდეს. ხოლო შენ იყავ შიშუელ და სარცხნელ: (8) და განვლე შენ მიერ. და ვიხილე შენ: და აჰა იყო ჟამი შენი და ჟამი მოდგინეთაჲ. და განვიპყრენ ფრთენი ჩემნი შენ ზედა. და დაგიფარე სარცხნელი შენი. და გეფუცე შენ. და შევედ აღ-თქუმასა შენ თანა. იტყვს უფალი უფალი: და მეყავ შენ ჩემდა. (9) და განგბანე შენ წყლითა) და განგრეცხ სისხლი შენი შენ გან. და გცხე შენ ზეთი: (10) და შეგმოსე შენ ჭრელითა. და შეგასხ ფერკთა შენთა იაკინთე. და შეგარტყ შენ ბისონი. და შეგმოსე შენ ნემსულითა:

(11) და შეგამკვე შენ სამკაულითა. და შეგასხენ სალტენი კელთა შენთა. და მანიაკი ყელსა შენსა: (12) და განგაცუ საყური და გრკალი ყურთა შენთა. და გვრგვნი სიქადულისაჲ თავსა შენსა: (13) და შეიმკვე ოქროჲთა და ვეცხლითა. და სამოსელი შენი ბისონი. და ნემსული და ჭრელი: სამინდოჲ და ზეთი და თაფლი ჰშჰამე. და იქმენ კეთილ ფრიად: (14) და განითქუა სახელი სიკეთისა შენის[აჲ] თესლეზსა შორის. რამეთუ განსრულებულ იყო შუენიერებითა და/სახილველებითა. რომელი დაგაწესე შენ ზედა. იტყვს უფალი უფალი: (15) და ესევედი სიკეთესა შენსა. და ისიძვე სახელითა შენითა. და განჰფინე სიძვაჲ შენი ყოველსა თანა-წარმავალსა გზისასა:

f.70v

(16) და მოილე სამოსელთა გან შენთა. და იქმენ თავისა შენისა კერპნი კერულნი. და ისიძვედ მათა მიმართ. და არა შეხვდე და არცაღა იყოს: (17) და მოილე ჭურჭერი იგი სიქადულისა შენისაჲ ოქროჲსა მისგანი. და ვეცხლისა ჩემისაჲ მისგანი. რომელი მიგეც შენ. და იქმნენ თავისა შენისა ხატნი წულისანი. და ისიძვედ მათ თანა: (18) და მოილე სამოსელთა გან შენთა თითოფერთა. და შეჰმოსე იგი მათ. და ზეთი ჩემი და საკუმეველი ჩემი დასდე წინაშე მათსა: (19) და პური ჩემი რომელი მიგეც შენ. სამინდოჲ და ზეთი და თაფლი გაჰამე

quod comedit ignis et deficit prorsus, numquid igitur utile erit illud ad opus? (5) Neque si erit adhuc illud ipsum *integrum*, non *poterit* esse illud ad opus; sed quod ignis comederit prorsus, et iam non erit ad opus.

(6) Propter hoc dic eis: Hoc dicit Dominus Dominus: Quo modo lignum vitis inter ligna saltus, quod dedi igni ad comburendum, sic dabo habitatores Hierosolymorum. (7) Et ponam (*lit.* dabo) faciem meam in (*lit.* super) eos; de igne egredientur, et ignis comedet eos; et scient quia ego sum Dominus, cum confirmavero faciem meam super eos. (8) Et dabo terram eorum in destructionem, propter hoc quia irruerunt illi in peccata, dicit Dominus Dominus.

(1) Et factum est ad me verbum Domini, et dixit: (2) Fili hominis, testare Hierosolymis iniquitates *eius*; (3) Et dic ei: Hoc dicit Dominus Deus Israël Hierosolymis: Radix tua et generatio tua de K'anaan; pater tuus Amorrhæus, et mater tua K'etæa. (4) Et in nativitate illa quando nata es, non involverunt umbilicum tuum, et aqua non lota es, neque sale salita es, et pannis (*sing.*) non involuta es; (5) Et neque pepercit oculus meus super te, ut faceret tibi unum de his, ut daret aliquid super te. Et cecidisti super faciem campi in perversitate animae tuae, in die illa qua nata es.

(6) Et transivi per (*lit.* super) te, et vidi te cruentam in sanguine tuo, et dixi tibi: De sanguine tuo vita tua; (7) Multiplica; sicut germen agri dedi te; et multiplicata es et magna facta es, et introisti in civitates civitatum. Ubera tua se erexerunt, et pili tui germinaverunt; tu autem eras nuda et confusione plena. (8) Et transivi per te, et vidi te; et ecce erat tempus tuum et tempus amantium. Et sustuli alas meas super te, et cooperui confusionem tuam; et iuravi tibi, et ingressus sum pactum tecum, dicit Dominus Dominus; et facta es tu mihi. (9) (Et lavi te aqua), et elui sanguinem tuum a te, et unxi te oleo. (10) Et indui te discoloribus, et calceavi pedes tuos hyacintho; et accinxi te bysso, et indui te *vestimento* acupicto.

(11) Et ornavi te ornamento, et aptavi armillas manibus tuis et torquem collo tuo; (12) Et indidi inaurem et anulum in aures tuas et coronam decoris super caput tuum. (13) Et ornata es auro et argento; et vestimentum tuum byssus, et acupictum, et discolor. Similam et oleum et mel comedisti, et facta es pulchra nimis. (14) Et divulgatum est nomen pulchritudinis tuae in gentes, quia perfectum erat *in* decore et in specie quam statui super te, dicit Dominus Dominus. (15) Et confidebas in pulchritudine tua, et fornicata es in nomine tuo; et effudisti fornicationem tuam omni praetereunti *per* viam.

(16) Et sumpsisti de vestimentis tuis, et fecisti tibimetipsi idola consuta; et fornicabaris ad ea, et non ingredieris, et neque iam erit. (17) Et tulisti vas illud decoris tui de auro illo et de argento meo illo, quod dedi tibi; et fecisti tibimetipsi imagines masculi, et fornicabaris cum eis; (18) Et sumpsisti de vestimentis tuis discoloribus, et induisti illud eis, et oleum meum et tus meum posuisti coram eis; (19) Et pane meo, quem dedi tibi, similā, et oleo, et

შენ. და დააგე იგი წინაშე მათსა საყნოსელად სულნელებისად. და იყო ესე. იტყვს უფალი უფალი: (20) და მოიყვანენ ძენი შენნი და ასულნი შენნი. რომელნი ჰყვები. და დაუკლენ იგინი კერპთა შესაჰმელად. ვითარცა მცირედ რაჲ მე ისიძვე:

(21) და დასწყუდენ შვილნი შენნი. და მიჰსცენ იგინი მართლ-უკუნ სატყველად შენდა მათ: (22) ესე იყო უფროჲს ყოველთა სიძვათა შენთა და არა მოიკსენე სიჩჴლისა შენისაჲ. დღესა მას ოდეს იგი იყავ შეიშუელ და სარცხვნელ: შესუარული სისხლსა შინა შენსა სცხოვნი: (23) და იყავ ყოველსა თანა ბოროტსა შენსა. იტყვს უფალი. და იშცნე თავისა შენისა საყოფელი სასიძველი: (24) და ჰყავ თავისა შენისა გამოგებაჲ ვითარცა სავაჭროჲ. ყოველთა უბანთა: (25) და დასაბამსა ყოველთა გამოსავალთასა (აღ)აშცნენ სასიძველნი შენნი. და განჰყუენ სიკეთე შენი. და განავლინენ ბარკალნი შენნი ყოველსა თანა წარმავალსა გზისასა. და განამრავლენ სიძვანი შენნი:

f.71r (26) და ისიძვედ ძეთა მიმართ ეგვპტისათა მოზღვარეთა შენთა სხეულ-დიდთა. და მრავალ-გზის ისიძვე განსარისხებელად ჩემდა: (27) და განვირთხა კელი ჩემი შენ ზედა. და აღვიღო შეჯულიერებაჲ შენი. და მიგცე შენ სულთა მოძულეთა შენთასა. ასულთა უცხოთესლთასა. რომელთა განგდრიკეს შენ გზისა გან შენისა. და უღმერთო იქმენ. (28) და ისიძვედ ასულთა მიმართ ასურთასა. და არცალა ეგრტთ განსძელ. და ისიძვედ და არა განსძლებოდე: (29) და განამრავლენ აღთქუმანი შენნი ქუეყანად მიმართ ქანაანელთა და ქალდეველთა და არცალა ამათ თანა გა(ნ)სძელ: (30) რაჲ აღუთქუა ასულსა შენსა. იტყვს უფალი უფალი: რამეთუ ჰყავ შენ ესე ყოველი დედაკაცისა მეძვისაჲ სამ წილ ასულთა შენთა:

(31) სასიძველნი აშცნენ ყოველსა დასაბამსა გზისასა. და ჰყავ სლვაჲ შენი ყოველთა უბანთა და იქმენ ვითარცა მეძავი. რომელი შეიკრებნ სასყიდელსა: (32) დედაკაცი მემრუშც მსგავსი შენი. რომელი მიიღებნ სასყიდელსა ქმრისა გან თვისისა: (33) ყოველთა მსიძავთა მისთა კულად სასყიდელსა მისცემდა: და შენ სასყიდელსა მიჰსცემდ ყოველთა ტრფიალთა შენთა. და აღაგებდ მათ ტვრთითა მოსლვად შენდა გარემოჲს სიძვითა შენითა: (34) და გექმნა შენ გულარძნილება უფროჲს დედათა სიძვაჲ შენი. და შენ-ებრ არა ვინ ისიძვიდა. რომელი დაურთევდ სასყიდელსა. და სასყიდელი შენ არა გეცა. და იქმნა შენ თანა გულარძნილებაჲ: (35) ამის თვს მეძაო. ისმინე სიტყუაჲ უფლისაჲ:

(36) ამას იტყვს უფალი უფალი: ამის თვს რამეთუ მიჰფინე რვალი შენი. და გამოჩნდა სარცხვნელი შენი სიძვითა შენითა ტრფიალთა მიმართ შენთა და ყოველთა მიმართ განზრახვათა შენთა. და სისხლითა შვილთა შენთაჲთა. რომელი მიეც მათ: (37) ამის თვს აჰა ესერა მე შენ ზედა შევკრიბნე ყოველნი ტრფიალნი შენნი. რომელთა იგი აღერიე მათ შორის. და ყოველნი რომელნი შეიყუარენ მით-ურთ. რომელნი გძულდეს და შევკრიბნე იგინი შენ ზედა გარემო. და გამოვაცხადო უკეთურებაჲ შენი მათ წინაშე და იხილნენ ყოველნი სარცხვნელნი შენნი: (38) და შურ-ციგო შენ გან შურის-გებაჲ მემრუშისაჲ. და დაგდვა შენ სისხლითა გულის-წყრომისა და შურისაჲთა: (39) და მიგცე შენ კელთა მათთა. და დაარღვონ სასიძავი შენი. და დაკსნენ საფუძველი შენი. და განგძარცონ შენ სამოსელი შენი. და მიგიღონ შენ გან ჭური სიქადულისა შენისაჲ. და დაგიტეონ შენ შეიშუელი და სარცხვნელი: (40) და მოიყვან(ნ)ენ შენ ზედა ერნი. და დაგკრიბონ შენ ზედა ქვაჲ და დაგჭრან შენ მახვლითა მათითა:

f.71v (41) და დაწუნენ სახლნი შენნი ცეცხლითა. და ყონ შენ ზედა შურის-გებაჲ წინაშე დედათა მრავალთა: და მოგაქციო შენ სიძვისა გან შენისა. და

melle cibavi te, et apposuisti illud coram eis in odorem suavitatis; et factum est hoc, dicit Dominus Dominus. (20) Et adduxisti filios tuos et filias tuas, quas genuisti; et immolasti illos idolis ad devorandum. Sicut paulum aliquid fornicata es?

(21) Et necasti filios tuos, et dedisti eos ut retrovertas illis. (22) Hoc erat maius omnibus fornicationibus tuis, et non recordata es pueritiae tuae: in illa die quando eras nuda et confusione plena, cruenta in sanguine tuo vivebas. (23) Et *eras* cum omni malo tuo, dicit Dominus, et aedificasti tibimetipsi habitationem, *hoc est* lupanar, (24) Et fecisti tibimetipsi edictum, velut mercatorium, in omnibus plateis. (25) Et in principio omnium exituum aedificasti lupanaria tua, et corrupisti pulchritudinem tuam, et emisisti crura tua omni praetereunti *per* viam, et multiplicasti fornicationes tuas.

(26) Et fornicabar *ad* filios Aegypti finitimos tuos, corpore magnos; et multipliciter fornicata es *ad* irritandum me. (27) Et extendam manum meam super te, et tollam iustificationem tuam; et dabo te animabus odientium te, filiabus alienigenarum, quae deflexerunt te a via tua, et impia facta es. (28) Et fornicabar *ad* filias Assyriorum, et neque adhuc isto modo satiata es; et fornicabar, et non satiabar. (29) Et multiplicasti pacta tua ad terram K'ananaeorum et Chaldaeorum, et neque adhuc cum his satiata es. (30) Quid consentiam cum filia tua, dicit Dominus Dominus, quia fecisti tu omne hoc mulieris meretricis *ter in* filiabus tuis?

(31) Lupanaria aedificasti in omni principio viae, et fecisti ambulationem tuam in omnibus plateis. Et facta es quasi meretrix, quae colligit mercedem; (32) Mulier adultera, similis tua, quae accipit mercedem a coniuge suo, (33) Omnibus adulteris suis iterum mercedem dabat; et tu mercedem dabas omnibus amatoribus tuis, et instruebas eos onere, ut venirent ad te in circuitu in fornicatione tua. (34) Et facta est tibi perversitas plus *quam* mulieribus fornicatio tua, et secundum te nemo fornicabatur, quae addebatur mercedem, et merces tibi non data est, et facta est apud te perversitas. (35) Propter hoc, o meretrix, audi verbum Domini.

(36) Hoc dicit Dominus Dominus: Propter hoc quia effudisti aes tuum, et apparuit confusio tua in fornicatione tua *ad* amatores tuos et *ad* omnes cogitationes tuas, et in sanguine filiorum tuorum, quem dedisti eis, (37) Propter hoc ecce ego contra (*lit. super*) te congregabo omnes amatores tuos, quibus commixta es in eis, et omnes quos dilexisti cum eis (*sing.*) quos oderas. Et congregabo eos contra (*lit. super*) te in circuitu, et revelabo malitiam tuam coram eis; et videbunt omnes confusiones tuas. (38) Et ultionem petam ex te, ultionem adulterae, et ponam te in sanguine furoris et ultionis. (39) Et dabo te in manus eorum, et destruent lupanar tuum et demolientur fundamentum tuum; et denudabunt te vestimento tuo, et auferent a te vas decoris tui; et derelinquent te nudam et confusione plenam. (40) Et adducent super te populos, et lapidabunt te lapide, et caedent te gladio suo.

(41) Et comburent domos tuas igni, et facient in te ultionem coram mulieribus multis; et avertam te a fornicatione tua, et mercedem iam non

სასყიდელსა არღა სცემდე: (42) და მივჰყინო რისხვამ ჩემი შენ ზედა. და აღვას-
რულო შური იგი ჩემი შენ გან და განვისუენო. და არღა ვზრუნვიდე: (43) ამის
თვს. რამეთუ არა მოივსენენ დღენი სიჩჴლისა შენისანი. და შემაწუხებდ მე
ამას ყოველსა ზედა. და აჰა ესერა მე გზანი შენნი თავსა შენსა ზედა მოგცნე.
იტყვს უფალი უფალი. და ესრეთ ჰყავ უღმრთოებაჲ ყოველთა თანა უშჯულო-
ებათა შენთა: (44) ესე იგი არს ყოველი რომელი თქუეს იგავი შენ თვს: და
თქუან ვითარცა დედაჲ. (45) ეგრცთცა ასული: ასული იგი დედისაჲ შენ ხარ.
რომელმან განიშოვრის ქმარი თვსი და შვილნი თვსნი: და დათა შენთა რომელთა
განიშოვრნეს ქმარი თვსი და შვილნი თვსნი: დედაჲ თქუენი ქეტელი. და მამაჲ
თქუენი ამორეველი:

(46) და დაჲ თქუენი უხუცესი სმარიაჲ: იგი და ასულნი მისნი. რომელნი
დამკვდრებულ არიან მარცხენით შენსა: და დაჲ შენი უმრწემსი. რომელი
დამკვდრებულ არს მარჯუენით შენსა: სოდომაჲ და ასულნი მისნი: (47) და არცა
ეგრეთ გზათა მათთა_ებრ ზვდოდე. და არცა უშჯულოებათა მათთა_ებრ ჰყავ
მცირედ და და გარდა_ვიდრე_მე_ჰმატე გზათა შენთა: (48) ცხოველ ვარ მე.
იტყვს უფალი უფალი. უკუეთუ სოდომამან ყო ეგრეთ და ასულთა მისთა.
f.72r ვითარცა ეგე ჰყავ შენ და ასულთა შენთა:/ (49) გარნა ესე უშჯულოებაჲ
სოდომელთაჲ. დისა შენისა. ამპარტავანებაჲ. სიმამლითა პურისაჲთა და ნაყოფ-
იერებითა საშუებელთა მისთა. და ასულთა მისთაჲთა: ესე აქუნდა მას. და ასულთა
მისთა. და კელსა დავრდომილისასა და გლახაკისასა არა აღუპყრობდეს. (50) და
დიდად მაღლოვოდეს. და იქმოდეს უშჯულოებასა წინაშე ჩემსა. და აღვიხუენ
ივინი ვითარცა იხილე:

(51) და სამარიაჲმან ზოგსცა შენსა არა ცოდა: და შენ განამრავლე უშჯულო-
ებაჲ უფროჲს მისსა. და განამართლენ დანი შენნი ყოვლითა უშჯულოებითა
შენითა. რომელსა იქმოდე: (52) და შენ მოილე ტანჯვამ შენი მის თვს. რომელ
განჰყუენენ დანი შენნი უშჯულოებითა შენითა. რომელ უშჯულოჲ ჰქმენ
უფროჲს მათსა. და განამართლენ იგი(ნი) უფროჲს შენსა. და შენ გრცხუენეს. და
მოილე გინებაჲ შენი განმართლებისა თვს დათა შენთაჲსა: (53) და მოვაქციო
გარემიქცევამ მათი. გარემიქცევამ სოდომისაჲ და ასულთა მისთაჲ: და მოვაქციო
გარე_მიქცევამ სამარიაჲსაჲ და ასულთა მისთაჲ. და მოვაქციო გარე_მიქცევამ
შენი შორის მათსა: (54) რაჲთა მოილო ტანჯვამ შენი. და საგინებელ იყო ყოვე-
ლთა გან. რომელთა იქმოდე განსარისხებელად ჩემდა: (55) და დაჲ შენი სოდომაჲ
და ასულნი მისნი კუალად მოეგნენ. ვითარცა იყვნეს პირველ: და სამარიაჲ და ასუ-
ლნი მისნი კუალად მოეგნენ. ვითარცა იყვნენ პირველ: და შენ და ასულნი შენნი
კუალად ვე მოგნეთ. ვითარცა იყვენით პირველად:

(56) და უკუეთუმცა იყო სოდომაჲ დაჲ შენი. სასმენელსა შენსა და პირსა.
დღეთა ამპარტავანებისა შენისათა. (57) ვიდრე გამოჩინებადმდე უკეთურებისა
შენისა. ვითარცა ეგე აწ შენ საყუედრელ ხარ ასულთა ასურეთისათა. და ყოველთა
გარემოთა მისთა. ასულთა უცხოთესლთასა. რომელნი მახლობელ არიან გარემო
შენსა. (58) უღმრთოებანი შენნი და უშჯულოებანი შენნი მოიხუენენ. იტყვს
f.72v უფალი უფალი: (59) ამას იტყვს უფალი და გიყო შენ/ ვითარცა ეგე შენ ჰყავ:
ვითარცა ეგე შეურაცხ_ჰყავ გარდასლვად აღთქუმასა ჩემსა. რომელ იყო შენდა
მიმართ: (60) (...) დღეთა სიჩჴლისა შენისათა. და აღვიდგინო შენ აღთქუმამა
საუკუნე:

(61) და მოგვსენნენ გზანი შენნი. და შეურაცხ_იქმნე. მოყვანებასა მას

dabis. (42) Et effundam iram meam super te, et perficiam ultionem illam meam ex te; et quiescam, et iam non curabo. (43) Propter hoc quia non recordata es dierum pueritiae tuae, et contristabas me super hoc omne, et ecce ego vias tuas in capite tuo dabo, dicit Dominus Dominus; et sic fecisti impietatem in omnibus iniquitatibus tuis. (44) Hoc illud est omne quod dixerunt *in* parabolam de te, et dicent: Sicut mater, (45) Sic quoque filia. Filia illa matris tu es, quae dimovet maritum suum et filios suos, *et* soror sororum tuarum, quae dimoverunt maritum suum et filios suos; mater vestra K'etaea, et pater vester Amorrhaeus;

(46) Et soror vestra maior Samaria, ipsa et filiae eius, quae habitant ad sinistram tuam, et soror tua minor, quae habitat ad dexteram tuam, Sodoma et filiae eius. (47) Et neque sic secundum vias earum ambulabas, et neque secundum iniquitates earum fecisti paululum quidem, et superasti eas quodam modo in viis tuis. (48) Vivens sum ego, dicit Dominus Dominus, numquid Sodoma fecit sic et filiae eius, sicut fecisti tu et filiae tuae? (49) Sed haec *est* iniquitas Sodomitarum, sororis tuae, superbia, in saturitate panis et in ubertate deliciarum eius et filiarum eius. Hoc habebant ipsa et filiae eius, et egenum et pauperem non adiuvabant. (50) Et valde superbae fiebant, et faciebant iniquitatem coram me; et abstuli eas sicut vidisti.

(51) Et Samaria secundum dimidium tuum etiam non peccavit; et tu multiplicasti iniquitatem plus *quam* illa, et iustificasti sorores tuas in omni iniquitate tua quam faciebas. (52) Et tu accipe poenam tuam propter id quod corrupisti sorores tuas in iniquitate tua, quam iniquam fecisti plus *quam* illae, et iustificasti eas plus *quam* te. Et tu confundēris, et accipe contumeliam tuam propter iustificationem sororum tuarum. (53) Et reducam reversionem earum, reversionem Sodoma et filiarum eius, et reducam reversionem Samariae et filiarum eius, et reducam reversionem tuam in medio earum, (54) Ut accipias poenam tuam et contumeliam perferas ex omnibus quae faciebas ad irritandum me; (55) Et soror tua Sodoma et filiae eius iterum restituentur sicut erant prius; et Samaria et filiae eius iterum restituentur sicut erant prius; et tu et filiae tuae iterum quoque restituemini, sicut eratis prius.

(56) Et numquid erat Sodoma, soror tua, in auditu tuo et in ore in diebus superbiae tuae, (57) Antequam revelaretur malitia tua, sicut nunc tu opprobrium es filiarum Assyriae et omnium vicinarum eius, filiarum alienigenarum, quae prope sunt in circuitu tuo? (58) Impietates tuas et iniquitates tuas portasti, dicit Dominus Dominus. (59) Hoc dicit Dominus: Et faciam tibi, sicut tu fecisti, sicut despexisti, ut transgredereris pactum meum quod erat tecum (*lit.* ad te) (60) ⟨. . .⟩ in diebus pueritiae tuae; et suscitabo tibi pactum aeternum.

(61) Et recordaberis viarum tuarum, et contemnēris, cum adduxeris

შენსა დათა შენთა უცხოთესლთასა. და მოგცნე შენ იგინი აღსაშენებელად. და არა აღთქუმისა გან შენისა: (62) და აღვადგინო მე აღთქუმად ჩემი შენ თანა. და სცნა რამეთუ მე ვარ უფალი: (63) და რაათა მოგვეცენოს და გრცხუენოდის. და არა იყოს შენდა მერმე აღებად პირისა შენისა პირისა გან გინებულებისა შენისა. რაჟამს გილხინო მე შენ ყოვლისა მის თვს რომელი ჰყავ, იტყვს უფალი უფალი: "

17 (1) და იყო სიტყუად უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (2) ძეო კაცისაო. მიუთხარ თხოვრებაჲ და არქუ იგავი სახლსა ისრაჲლისასა. (3) და ეტყოდე მათ: ამას იტყვს უფალი უფალი: ორბმან დიდმან. და ფრთითა დიდმან. და გრძელმან ჰასაკითა. საესემან ფრცხილითა. რომელსა აქუს მიმართებაჲ შესლვად ლიბანესა. მოიხუნა რჩეულთა ნაძუთა მისთა: (4) მწუერვალნი სიჩოჲსა მისისანი მოჰკუეთნა. და მოიხუნა იგი ქუეყანად ქანაანისა: ქალაქსა მოზღუდვილსა დასხნა იგინი: (5) და მოიღო თვსისა გან ქუეყანისა. და მოსცა იგი ველსა ნერვად წყალთა ზედა მრავალთა: სასხურად დააწესა იგი.

f.73r (6) და აღმოსცენდა იგი და იქმნა ვენავად. უძლურ და მცირე სიდიდითა გამოჩინებად იგი. და რტონი მისნი ზედა. და ძირნი მისნი ქუე მისსა: და იქმნა იგი ვენავ. და ყვნა წიდნენი. და განირთხნა ბაბილონი თვსნი: (7) და იყო სხუად ორბი დიდი. და დიდი ფრთითა მრავალი ფრცხილითა: და აჰა ესერა ვენავი იგი მოხუეულ იყო მას. და ძირნი მისნი მისა მიმართ. და რტონი მისნი განუტევენა მის ზედა ყოვად იგი მძორსა მას თანა ნერგისა/ მისისასა. (8) ველსა კეთილსა წყალთა ზედა მრავალთა (. . .) იგი. რაათა განმწესნეს. და მოიღოს ნორჩი. და გამოსცეს ნაყოფი. და რაათა იქმნეს ვენავ დიდ: (9) ამის თვს არქუ მათ: ამას იტყვს უფალი უფალი: უკუეთუ წარიმართოს. ანუ არა ძირნი სიჩოჲსა მისისანი და ნაყოფი მისი დალბეს. და განვმეს ყოველი პირველ აღმოცენებული მისი: და არა მკლავითა დიდითა და არცა ერითა მრავლითა აღმოიფხურეს იგი ძირით ურთ მისით: (10) და აჰა ესერა განპოხნების. ნუ უკუწ წარემართოს. ანუ არა მობერვასა თანა ქარისა ცეცხლისასა განვმეს:

(11) და იყო ჩემდა მომართ სიტყუად უფლისაჲ და მრქუა მე: (12) ძეო კაცისაო. არქუ სახლსა მას განმამწარებელთასა: არა იცითა რაჲ არს ესე: არქუ მათ: ოდეს მოვიდეს მეფე ბაბილონისაჲ იზრუსალემდ. და წარიყვანოს მეფე მისი. და მთავარნი მისნი. და მიიყვანნეს იგინი მის თანა ბაბილონდ. (13) და მოიყვანოს სამეუფოჲსა (გან) ნათესავისა. და დადვას მის თანა აღთქუმად. და შეიყვანოს იგი წყევასა ქუეშე: და წინამძღუარნი ქუეყანისანი მიიყვანნეს. (14) რაათა ყვნეს სამეუფო უძლურ ყოვლად ვე. რაათა არა აღმაღლდენ. და რაათა დაიმარხონ აღთქუმად მისი დამტკიცებად იგი: (15) და განდგეს იგი მის გან. და მიაველინნეს მოციქულნი თვსნი ეგვბტედ. რაათა მოსცეს მას ცხენები და ერი მრავალი. უკუეთუ წარემართოს ანუ განერეს. რომელმან ქმნეს წინაა(ლ)დგომად. და გარდავდეს აღთქუმასა. უკუეთუ განერეს:

f.73v (16) ცხოველ ვარი მე. იტყვს უფალი უფალი: უკუეთუ არა ადგილსა მას მეფე იგი. რომელმან მეფე ყო იგი: რომელმან შეურაცხყო ფიცი იგი. და გარდაჰდა აღთქუმასა მას ჩემსა. რომელი ვყავ მის თანა. ბაბილონს შინა აღესრულოს: (17) და არა ძალითა დიდითა. არცა ერითა მრავლითა ყოს მის თანა ბრძოლაჲ ფარაო. ლაშქრის მოდგმითა. და არდაბავის შსნებითა საისართაათა აღებად სულთა კაცთასა: (18) და შეურაცხყო/ ფიცი იგი. და გარდაჰდა აღთქუმასა: და აჰა ესერა მისცა კელი. და ესე ყოველი უყო მას. ნუ უკუწ განერეს: (19) ამის თვს არქუ: ამას იტყვს უფალი უფალი: ცხოველ ვარ მე.

sorores tuas alienigenas; et dabo tibi eas ad aedificandum, et non ex pacto tuo. (62) Et suscitabo ego pactum meum tecum; et scies quia ego sum Dominus, (63) Et ut recorderis et confundaris, et non sit tibi rursus aperire os tuum a facie contumeliae tuae, cum propitius ero ego tibi propter omne illud quod fecisti, dicit Dominus Dominus.

17

(1) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (2) Fili hominis, narra narrationem, et dic parabolam ad domum Israël: (3) Et loquere eis: Hoc dicit Dominus Dominus: Aquila magna, et alis (*sing.*) magna, et longa staturā, plena unguibus (*sing.*), quae habet propositum ut introeat in Libanum, tulit electas cedros eius. (4) Summitates teneritudinis eius abscīdit, et tulit illud in terram K'anaan; in urbe muro circumdata posuit eas. (5) Et sumpsit de semine terrae, et dedit illud in campo in plantam super aquas multas; ut irrigaretur, statuit illud.

(6) Et germinavit illud et factum est vinea; debilis et brevis staturā ut ostenderet illa et ramos suos supra et radices suas sub ea. Et factum est illud vinea, et fecit palmites, et extendit propagines suas. (7) Et facta est altera aquila magna, et magna alis (*sing.*), plena (*lit.* multa) unguibus. Et ecce vinea illa circumplexa erat ei, et radices suas ad eam et palmites suos emisit super eam, ut faceret eam cum stipite illo plantae suae. (8) In campo bono super aquas multas *pinguescit* illa, ut magna fiat, et accipiat virgam, et producat fructum, et ut fiat vinea magna. (9) Propter hoc dic eis: Hoc dicit Dominus Dominus: Numquid prosperabitur? Nonne radices teneritudinis eius et fructus eius putrescet et desiccabuntur omnia quae primo germinaverunt in ea, et non in brachio grandi, et neque in populo multo evelletur ea cum radice sua? (10) Et ecce pinguescit. Numquid igitur prosperabitur? Nonne cum flatu venti ignis desiccabitur?

(11) Et factum est ad me verbum Domini, et dixit mihi: (12) Fili hominis, dic domui illi exacerbantium: Nescitisne quid sit hoc? Dic eis: Quando veniet rex Babylonis in Hierosolymam, et educet regem eius et principes eius, et abducat illos secum in Babylonem. (13) Et adducet (de) regio semine, et feriet cum eo pactum, et inducet eum sub maledictionem, et duces terrae abducat, (14) Ut faciat *eos* regnum debile prorsus, ut non eleventur et ut custodiant pactum eius ad confirmandum illud. (15) Et deficiet ille ab eo, et mittet legatos suos in Aegyptum, ut daret sibi equos et populum multum. Numquid prosperabitur vel salvus fiet qui fecerit obstaculum? Et *qui* transgressus erit pactum, numquid salvus fiet?

(16) Vivens sum ego, dicit Dominus Dominus. Nonne in loco illo rex ille, qui regem fecit eum qui sprexit iuramentum illud et transgressus est pactum illud meum quod feci cum eo, in Babylone consummabitur? (17) Et non in exercitu magno, nec in populo multo faciet cum eo bellum P'arao, in valli collocatione et in munitionis aedificatione pharetrarum, ut tollat animas hominum. (18) Et sprexit iuramentum illud, et transgressus est pactum; et ecce dedit manum, et hoc omne fecit ei. Numquid igitur salvus fiet? (19) Propter hoc dic: Hoc dicit Dominus Dominus: Vivens sum ego. Nonne propter hoc

უკუეთუ არა ამის თვს. რამეთუ ფიცი ჩემი შეურაცხყო. და აღთქუმასა ჩემსა რომელსა გარდაჰყდა. მის თვს მივაგო თავსა მისსა: (20) და განვჰმარტო მახვ ჩემი. და შევიპყრას გარე მოდგომითა მისითა:

(21) ყოვლითა განწყობითა მისითა. მახვლითა დაეცნენ. და ნეშტნი იგი მათნი ყოველსა ქარსა განვაზნინე. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი. რომელი ვიტყოდე: (22) რამეთუ ამას იტყვს უფალი უფალი და მოვიღო მე ნაძუთა მათ გან. თხემისა გან გულისა მათისა მოვჰკუეთო. და დავჰნერგო მთასა მაღალსა. (23) და მოვჰკიდო იგი მთასა აღმაღლებულსა ისრაჲლისასა დავჰნერგო იგი. და გამოიღოს ნორჩი და ნაყოფი: და იყოს ნაძუად დიდად. და განისუენებდენ ქუეშვ მისსა ყოველნი მფრინველნი. და ყოველნი მკეცნი ველისანი საგრილსა მისსა ქუეშვ განისუენებდენ და რტონი მისნი კუალად მოეგნენ: (24) და ცნან ყოველთა ხეთა ველისათა. რამეთუ მე ვარ უფალი. რომელმან დავამდაბლი ხვ მაღალი. და აღვამაღლი ხვ მდაბალი: და განვაკმო ხვ ნედლი. და აღმოვაცენო ხვ კმელი: მე უფალი ვიტყოდე და ვყო:

18 (1) და იყო ჩემდა მომართ სიტყუაჲ უფლისაჲ. და თქუა (2) ძეო კაცისაო. რაჲ არს თქუენდა იგავი ესე ძეთა შორის ისრაჲლისათა. რომელი თქვან ვითარმედ მამათა ჴამეს კაწახი. და ძეთა კბილნი მოჰლბეს: (3) ცხოველ ვარ მე. იტყვს უფალი. ამიერითგან არღარა იყოს იგავი ესე სიტყუად ისრაჲლსა შორის: (4) რამეთუ ყოველნი სულნი ჩემნი არიან. ვითარცა სული მამისაჲ. ეგრეცა სული ძისაჲ ჩემი არს: სულმან რომელმან ცოდოს. იგიცა მოკუდეს: (5) ხოლო კაცი რომელი იყოს მართალ. რომელმან ქმნეს სიმართლვ:

f.74r (6) მათათა ზედა არა ჴამოს. და თუალნი მისნი არა განუტევენს გულის სათქუმელთა სახლისა ისრაჲლისათა: და ცოლი მოყუსისა თვისისაჲ არა შეაგინოს. და დედაკაცსა წიდოვნებასა მისსა რაჲ იყოს. არა შეეხოს: (7) და კაცსა არა ჰმძლავროს. და ნაკუთევი თანამდებსა მისცეს. და ნატაცები არა იტაცოს: პური მისი მშიერსა სცეს. და შიშუელი შემოსოს: (8) და ვეცხლი თვისი აღნადგინებად არა მისცეს. და აღნადგინები არა მოიღოს: და სიცრუვისა გან გარე მოაქციოს კელი მისი: და საშჯელი სიმართლისაჲ ქმნეს შორის კაცისა და მოყუსისა მისისა: (9) და ბრძანებათა ჩემთა სრულ იყოს. და სამართალნი ჩემნი დაემარხნეს ყოფად იგინი: ესე ვითარი ესე მართალი არს ცხოვრებით ცხოვნდეს. იტყვს უფალი უფალი: (10) და უკუეთუ შვეს მან ძვ ბილწი და მთხეველი სისხლისაჲ და მოქმედი ცოდვისაჲ:

(11) და გზასა მამისა მისისა მართლისასა არა ვიდოდის: არამედ მათათა ზედა ჴამა. და ცოლი მოყუსისა თვისისაჲ შეაგინა. (12) და დავრდომილსა და გლახაკსა ჰმძლავრობდა. და ნატაცები იტაცა. და ნაკუთევი არა უკუნსცა: და კერბთა მიმართ მიადგნა თუალნი თვსნი: უშჯულოებაჲ ქმნა. (13) ვახშად ვეცხლი მისცა. და აღნადგინები მოიღო: ესე ცხოვრებით არა ცხოვნდეს. რამეთუ ესე ყოველნი უშჯულოებანი ქმნა: სიკუდილით მოკ(უ)დეს. სისხლი მისი მის ზედა იყოს: (14) უკუეთუ შვეს ძვ. და იხილნეს ყოველნი ცოდვანი (მამისა მისისანი). რომელნი ქმნა. და შეიშინოს. და არა ყოს ეგრე სახედ: (15) მათათა ზედა არა ჴამა. და თუალნი თვსნი არა მიადგნა გულის სათქუმელთა სახლისა ისრაჲლისათა: და ცოლი მოყუსისა თვისისაჲ არა შეაგინა:

(16) და კაცსა არა ჰმძლავრობდა და ნაკუთევი არა იკუთა. და ნატაცები არა იტაცა: და პური თვისი მშიერსა სცა. და შიშუელი შემოსა: (17) და სიცრუვისა გან გარე მოაქცია კელი თვისი ვახში და აღნადგინები არა მოიღო. და სიმართლვ

quia iuramentum meum spreuit et pactum meum quod transgressus est, propterea reddam *illud* in caput eius? (20) Et expandam rete meum, et capietur in circumsessionem eius.

(21) In omni agmine eius in gladio cadent, et reliquias illas eorum in omnem ventum dispergam; et scietis quia ego sum Dominus qui loquebar. (22) Etenim hoc dicit Dominus Dominus: Et sumam ego de cedris illis; de vertice cordis earum abscidam, et plantabo super montem excelsum. (23) Et suspendam illud in monte elevato Israël: plantabo illud, et producet virgam et fructum, et erit in cedrum magnam. Et requiescent sub ea omnes volucres; et omnes bestiae campi sub umbra eius requiescent; et rami eius iterum restituentur. (24) Et scient omnes arbores campi quia ego sum Dominus, qui humiliavi arborem sublimem et exaltavi arborem humilem; et siccabo arborem viridem et germinare *faciam* arborem siccam. Ego Dominus loquebar, et faciam.

18 (1) Et factum est ad me verbum Domini, et dixit: (2) Fili hominis, quid est vobis parabola haec in filiis Israël, quam dicunt: Patres comederunt uvam acerbam, et filiorum dentes irritati sunt? (3) Vivens sum ego, dicit Dominus, abhinc iam non erit parabola haec in proverbium in Israël. (4) Etenim omnes animae meae sunt: sicut anima patris, ita quoque anima filii mea est; anima quae peccaverit, ipsa quoque morietur. (5) Vir autem qui fuerit iustus, qui fecerit iustitiam,

(6) Super montes non comederit, et oculos suos non dimiserit ad desideria domus Israël, et uxorem proximi sui non inquinaverit, et mulierem, in menstruis suis cum erit, non tetigerit, (7) Et in hominem non vim fecerit, et pignus debitori reddiderit, et praedam non rapuerit, panem suum esurienti dederit, et nudum vestierit, (8) Et argentum suum ad usuram non dederit, et usuram non acceperit, et ab iniquitate averterit manum suam, et iudicium iustitiae fecerit inter virum et proximum eius, (9) Et in praeceptis meis perfectus fuerit, et iudicia mea custodierit ut faciat ea, huiusmodi hic iustus est. Vita vivet, dicit Dominus Dominus. (10) Et si genuerit ille filium impurum, et effundentem sanguinem, et facientem peccatum,

(11) Et in via patris sui iusti non ambulaverit, sed super montes comederit, et uxorem proximi sui inquinaverit, (12) Et in egenum et in pauperem vim faceret, et praedam rapuerit, et pignus non reddiderit, et ad idola fixerit oculos suos, iniquitatem fecerit, (13) Fenori argentum dederit, et usuram acceperit, hic vita non vivet, quia has omnes iniquitates fecit; morte morietur, sanguis eius super ipsum erit. (14) Si genuerit filium, et viderit omnia peccata (patris sui) quae fecit, et timuerit, et non fecerit hoc modo, (15) Super montes non comederit, et oculos suos non fixerit ad desideria domus Israël, et uxorem proximi sui non inquinaverit,

(16) Et in hominem vim non faceret, et pignus non pigneraverit, et praedam non rapuerit, et panem suum esurienti dederit, et nudum vestierit, (17) Et ab iniquitate averterit manum suam; fenus et usuram non acceperit,

f.74v

ქმნა. და ბრძანებათა ჩემთა ვიდოდა: არა მოკუდეს ესე ცოდვითა მამისა თვის-
სათა. არამედ ცხოვრებით ცხონდეს: (18) უკუთუ მამამან მისმან ჳირი ვის მე
აჳირვოს. და ნატაცები იტაცოს. და ბოროტი ქმნა(ს) შორის ერსა ჩემსა. ეგე-
ვითარი ეგე მოკუდეს სიცრუვითა თვისთა: (19) და თქუენ სთქუთ: რაჲ არს ესე.
რამეთუ არა მოიღო ცოდვაჲ მამისაჲ ძემან. რამეთუ ძემან მან სიმართლჳ ქმნა.
და ყოველი შჯული ჩემი დაიმარხა და ქმნა იგინი: ესე ცხოვრებით ცხონდეს:
(20) სულმან რომელმან ცოდოს. იგი მოკუდეს: ძემან არა მოიღოს ცოდვაჲ
მამისაჲ. არცა მამამან ცოდვაჲ ძისა თვისაჲ: სიმართლჳ მართლისაჲ მის ჴედა
ვე იყოს. და უშჯულოებაჲ უშჯულოებაჲ მის ჴედა ვე იყოს:

(21) და უშჯულომან მან თუ მოაქციოს ყოველთა გან უშჯულოებათა მისთა.
რომელ ქმნა. და მერმე დაიმარხნეს ყოველნი მცნებანი ჩემნი. და ქმნეს სიმარ-
თლჳ და მოწყალეებაჲ. ცხოვრებით ცხონდეს. და არა მოკუდეს: (22) ყოველნი
ცოდვანი მი(ს)ნი რაოდენნი ქმნა. არა მოიკსენნენ: სიმართლითა მისითა რომელ
ქმნა მით ცხონდეს: (23) არა ნეფსით ვინებე სიკუდილი ცოდვილისაჲ. იტყვს
უფალი უფალი. არამედ მოქცევაჲ მისი გზისა გან მისისა ბოროტისა. და ცხოვრ-
ებაჲ მისი. (24) უკუთუ კუალად მიაქციოს მართალმან სიმართლისა გან თვისისა.
და ქმნეს ბოროტი ყოვლისა მის_ებრ უშჯულოებისა. რომელ იგი ქმნა უშჯულ-
ომან. ყოველნი იგი სიმართლენი მისნი რომელ ქმნა. არა მოიკსენნენ: შეცოდე-
ბითა მისითა. რომელ ქმნა. ცოდვათაჲ შინა მისთა. რომელ ცოდა. მასცა შინა
მოკუდეს: (25) და თქუენ სთქუთ: არა მართალ არს გზაჲ უფლისაჲ: აჴ ისმინე.
სახლო ისრაჳლისაო. ნუ უკუე გზაჲ ჩემი არა მართალ არს: ანუ არა გზაჲ თქუენი
ვიდრე მე არა მართალ არს:

f.75r

(26) უკუთუ მიაქციოს მართალმან სიმართლისა გან თვისისა და ქმნეს ცოდ-
ვაჲ. და მოკუდეს ცოდვასა შინა თვსსა. რომელ ქმნა. მას შინაცა მოკუდეს:
(27) და უკუთუ მიაქციოს უშჯულომან მან უშჯულოებისა გან თვისისა. რომელ
ქმნა./ და იჳმოდის განკითხვასა და სიმართლესა. ამან სული თვისი დაიმარხა.
(28) და მოაქცია ყოველთა გან უღმრთოებათა თვსთა. რომელ ქმნა(ს). ცხოვრებით
ცხონდეს. და არა მოკუდეს: (29) და იტყვან ძენი ისრაჳლისანი. არა მართალ
არს გზაჲ უფლისაჲ: არა გზაჲ ჩემი არა მართალ არს: არამედ გზაჲ თქუენი არა
მართალ არს. სახლო ისრაჳლისაო: (30) კაცად_კაციდი გზათა_ებრ თქუენთა
გსაჯნე თქუენ. სახლო ისრაჳლისაო. იტყვს უფალი. მოიქეცით: და მოაქციეთ
ყოველთა გან უშჯულოებათა თქუენთა. და არა იყვნეთ თქუენ სატანჯველად
სიცრუვისა:

(31) მოიქეცით თავით თვსით. და განიშოვრენ(ი)თ თქუენ გან ყოველნი
უშჯულოებანი თქუენნი. რომელნი უშჯულოებანი ჰყვენ(ი)თ ჩემდამო. და ყავთ
თავისა თქუენისა გული ახალი და სული ახალი: და რაჲსა თვს მოსწყდებით.
სახლო ისრაჳლისაო: (32) რამეთუ არა მნებაეს სიკუდილი მოსიკუდილისაჲ
მის. იტყვს უფალი უფალი:

19

(1) და შენ. ძეო კაცისაო. მოიღე გოდებაჲ მთავარსა მას ჴედა ისრაჳლისასა.
(2) და არქუ მას: რაჲსა თვს დედაჲ შენი. ვითარცა ლეკვ შორის ლომთა ძოვდა.
და შორის ლომთა განიმრავლნა ლეკუნი თვსნი. (3) და გამოხლდა ლეკუთა
მიმართ. ლომ იქმნა. და ისწავა ტაცებაჲ ნატაცებთაჲ კაცებსა ჴამდა. (4) და
ესმა მის თვს წარმართთა: განკრწნილებასა მათს[ა] შეიპყრა. და მიიყვანეს იგი
ჴიმითა ეგვბტედ: (5) და იხილეს რამეთუ განდგომილ არს მის გან წარწყმდა
ძალი მისი: და მოიყვანა სხუაჲ ლეკუთა გან მისთა: ლომად დააწესა იგი:

et iustitiam fecerit, et in praeceptis meis ambularet, non morietur hic in peccato patris sui, sed vita vivet. (18) Si pater eius iniuriam cuidam intulerit, et praedam rapuerit, et malum fecerit in medio populi mei, istiusmodi iste morietur in iniquitate sua. (19) Et vos dixistis: Quid est hoc, quia non accepit peccatum patris filius? Quia filius ille iustitiam fecit et omnem legem meam custodivit, et fecit illa, hic vita vivet. (20) Anima quae peccaverit, ipsa morietur; filius non accipiet peccatum patris, neque pater peccatum filii sui: iustitia iusti super ipsum erit, et iniquitas iniqui super ipsum erit.

(21) Et iniquus ille si averterit se ab omnibus iniquitatibus suis quas fecit, et postea custodierit omnia mandata mea, et fecerit iustitiam et misericordiam, vita vivet et non morietur. (22) Omnia peccata eius, quaecumque fecit, non commemorabuntur; in iustitia sua, quam fecit, in ea vivet. (23) Non volens (*lit.* voluntate) volui mortem peccatoris, dicit Dominus Dominus, sed ut avertat se a via sua mala et vivat? (24) Si iterum averterit se iustus a iustitia sua, et fecerit malum secundum omnem illam iniquitatem quam fecit iniquus, omnes illae iustitiae eius quas fecit, non commemorabuntur. In praevaricatione quam fecit, in peccatis quoque suis quae peccavit, in ipsa quoque morietur. (25) Et vos dixistis: Non aequa est via Domini. Ergo audi, o domus Israël. Numquid igitur via mea non aequa est? Nonne via vestra quodam modo non aequa est?

(26) Si averterit se iustus a iustitia sua, et fecerit peccatum, et mortuus fuerit in peccato suo quod fecit, in ipso quoque morietur. (27) Et si averterit se iniquus ille ab iniquitate sua quam fecit, et fecerit iudicium et iustitiam, hic animam suam custodivit. (28) Et avertit se ab omnibus impietatibus suis quas fecit; vita vivet, et non morietur. (29) Et dicunt filii Israël: Non aequa est via Domini. Non via mea non aequa est, sed via vestra non aequa est, o domus Israël. (30) Unumquemque secundum vias vestras iudicabo vos, o domus Israël, dicit Dominus. Convertimini, et avertite vos ab omnibus iniquitatibus vestris, et non eritis vos in punitionem iniquitatis.

(31) Convertimini a vobismetipsis, et amovete a vobis omnes iniquitates vestras, quas iniquitates fecistis ad me; et facite vobismetipsis cor novum et spiritum novum; et quare peritis, o domus Israël? (32) Quia nolo mortem illius qui moritur, dicit Dominus Dominus.

19 (1) Et tu, fili hominis, assume planctum super principem illum Israël; (2) Et dic ei: Quare mater tua sicut catulus in medio leonum pascebatur, et in medio leonum multiplicavit catulos suos? (3) Et salit ad catulos, leo factus est; et didicit rapere praedam, homines comedebat. (4) Et audierunt de eo gentiles, in corruptione eorum captus est, et abduxerunt eum in loro in Aegyptum. (5) Et viderunt quia discessit ab ea. Periit fortitudo eius; et adduxit alium de catulis suis, leonem constituit eum.

f.75v (6) და იქცეოდა იგი შორის ლომთა. ლომ იქმნა. და ისწავა ტაცება ნატა-
ცებისაჲ: (კაცებსა) ჭამდა. (7) და ძოვდა იგი სიხუესტითა თვისითა. და ქალაქები
მათი მოაოჯრა. და განრყუნა ქუეყანაჲ და სავსებაჲ მისი კმისა გან ზახებისა
მისისა: (8) და მოსცეს მის ზედა ნათესავთა სოფლებისა გან გარემო. და განჰ-
მარტეს მის ზედა ბადე მათი: განვრწნითა მათითა შეიპყრა: (9) და დადვეს იგი
ჭიმითა და გალი/აკითა: მოვიდა იგი მეფისა ბაბილონელთაჲსა. და შეიყვანეს
იგი საპყრობილედ. რაჲთა არა ისმეს კმაჲ მისი მათთა ზედა ისრაჲლისა(თა):
(10) დედაჲ შენი ვითარცა ვენაჲ: ვითარცა ყუავილი ბროწეულსა წყალთა ზედა
დანერგული: მცენარჲ მისი და ნაყოფი მისი იყო წყალთა გან მრავალთა:

(11) და იყო მისა კუერთხი ტოჰმთა ზედა წინამძღუართა. და განმწვსნა
სიდიდითა მისითა შორის ხეთა. და იხილა სიკეთჲ თვისი სიმრავლითა რტოთა
თვსთაჲთა: (12) და შეიმუხრა გულის-წყრომითა. და დაეცა ქუეყანასა. და
ქარმან ცხელმან განაჲმნა რტონი მისნი. და შური იძია მათ გან. და განჰმა კუერთხი
იგი ძლიერებისა მისისაჲ. და ცეცხლმან განლია იგი: (13) და აწ დაჰნერგეს იგი
უდაბნოსა ქუეყანასა ურწყულსა: (14) და გამოჰცა ცეცხლი კუერთხისა გან
რჩეულითა მისთაჲსა. და შეჰამა იგი. და არა იყო მას შინა კუერთხი ძლიერებისაჲ.
ტოჰმი. იგავი გოდებისაჲ არს. და იყო(ს) გოდებად:

20 (1) და იყო წელსა მას მეშვდესა. მეხუთესა თთუესა. მეათესა თთვსასა.
მოვიდეს კაცნი მოხუცებულთა გან სახლისა ისრაჲლისათანი კითხვად უფლისა
გან. და დასხდეს წინაშე ჩემსა: (2) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ.
და თქუა: (3) ძეო კაცისაო. ეტყოდე მოხუცებულთა მაგათ ისრაჲლისათა და
არქუ: ამას იტყვს უფალი უფალი: უკუეთუ კითხვად ჩემდა მოსრულ ხართ თქუენ.
ცხოველ ვარ მე. არა მიგიგო თქუენ სიტყუაჲ. იტყვს უფალი: (4) უკუეთუ არა
შურის-გებით შური ვიძიო: ძეო კაცისაო. უშჯულოებანი მამათა მათთანი
უწამენ მათ. (5) და არქუ მათ: ამას იტყვს უფალი უფალი: ვინაჲთ დღითგან
სათნო ვიყავ სახლი ისრაჲლისაჲ. და გამოვეცხადე ნათესავსა სახლისა იაკობისსა:
და გამო-გე-მეცნე მათ ქუეყანასა ეგვპტისასა: და აღუპყარ მათ კელი კელითა
ჩემითა. და ვარქუ მე ვარ უფალი ღმერთი თქუენი:

f.76r (6) მას დღესა შინა უპყარ მათ კელი კელითა ჩემითა გამოყვანებად მათა
ქუეყანი/ ეგვპტით. ქუეყანასა მას რომელი განუმზადე მათ. მადინებელი სძისა
და თაფლისაჲ: გოლი არს იგი უმეტჲს ყოვლისა ქუეყანისაჲ: (7) და ვარქუ მათ:
კაცად-კაცადმან თქუენმან საძაგელი თუალთა თქუენთაჲ განიშორეთ. და
საქმითა ეგვპტისაჲთა ნუ შეიგივნებით: მე ვარ უფალი ღმერთი თქუენი: (8) და
იგინი განდგეს ჩემ გან. და არა ინებეს სმენად ჩემი: საძაგელებაჲ თუალთა მათთაჲ.
არა განიშოვრეს. და საქმენი ეგვპტისანი არა დაუტევნეს: და ვარქუ მიფენად
გულის-წყრომაჲ ჩემი მათ ზედა. აღსრულებად რისხვაჲ ჩემი მათ შორის. ქუე-
ყანასა შორის ეგვპტისასა: (9) და ეგრეთ ვყავ. რაჲთა ყოვლად ვე სახელი ჩემი
არა შეიგინოს წინაშე წარმართთა. რომელთა შორის არიან იგინი: და რომელთა
შორის გამოვეცხადე მათ წინაშე მათსა. გამოყვანებად მათა ქუეყანით ეგვპტით:
(10) და მოვიყვანენ იგინი უდაბნოდ:

(11) და მივსცენ მათ ბრძანებანი ჩემნი. და სამართალნი ჩემნი ვაუწყენ მათ:
რომელმანმცა ყვნა იგინი კაცმან. და ცხონდა მათ შინა: (12) და შაბათნი ჩემნი
მივსცენ მათ. რ[აჲთა] იყოს შორის ჩემსა და შორის მათსა სასწაულად. რაჲთა
უწყოდინ. რამეთუ მე ვარ უფალი. რომელი განვსწმედ მათ: (13) და ვარქუ
სახლსა ისრაჲლისასა უდაბნოსა ზედა: ბრძანებათა ჩემთა ვიდოდეთ. და არა

(6) Et versabatur ille in medio leonum. Leo factus est; et didicit rapere praedam; (homines) comedebat. (7) Et pascebatur ille in impudentia sua, et civitates eorum vastavit, et destruxit terram et plenitudinem eius a voce rugitus sui. (8) Et dederunt contra eum gentes de regionibus in circuitu, et expanderunt super eum rete suum; in corruptione eorum captus est. (9) Et posuerunt eum in lorum et in caveam. Venit ille ad regem Babyloniorum, et introduxerunt eum in carcerem, ne audiretur vox eius super montes Israël. (10) Mater tua quasi vinea, quasi flos in malo punicā super aquas plantata: germinatio eius et fructus eius factus est ex multis aquis.

(11) Et facta est ei virga super tribus ducum, et magna facta est staturā suā in medio arborum; et vidit pulchritudinem suam in multitudine palmitum suorum. (12) Et confracta est in furore, et cecidit in terram, et ventus urens siccavit palmites eius. Et ultio quaesita est ab eis, et desiccata est virga illa roboris eius, et ignis consumpsit eam. (13) Et nunc plantaverunt eam in deserto, in terra inaquosa. (14) Et egressus est ignis de virga electorum eius, et comedit eam, et non fuit in ea virga roboris. Tribus parabola planctūs est, et erit in planctum.

20 (1) Et factum est in anno illo septimo, in quinto mense, in decima mensis, venerunt viri de senioribus domus Israël, ut interrogarent Dominum, et sederunt coram me. (2) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (3) Fili hominis, loquere senioribus istis Israël, et dic: Hoc dicit Dominus Dominus: Numquid ad interrogandum me venistis vos? Vivens sum ego, non respondebo vobis verbum, dicit Dominus. (4) Nonne ulciscens (*lit.* ultione) ulciscar? Fili hominis, iniquitates patrum eorum testare eis. (5) Et dic eis: Hoc dicit Dominus Dominus: A qua die complacuit mihi domus Israël, et apparui semini domus Iacob, et notus factus sum eis in terra Aegypti, et auxiliatus sum eis manu mea, et dixi: Ego sum Dominus Deus vester,

(6) In illa die auxiliatus sum eis manu mea, ut educerem eos de terra Aegypti in terram illam quam praeparavi eis, fluentem lac et mel: favus est ille abundantior *quam ille* omnis terrae. (7) Et dixi eis: Unusquisque vestrum abominationem oculorum vestrorum amovete, et in opere Aegypti nolite pollui: Ego sum Dominus Deus vester. (8) Et illi recesserunt a me, et noluerunt audire me; abominationem oculorum suorum non amoverunt, et opera Aegypti non dereliquerunt. Et dixi ut effunderem furorem meum super eos, ut implerem iram meam in eis in medio terrae Aegypti. (9) Et sic feci, ut omnino nomen meum non pollueretur coram gentilibus, inter quos sunt illi, et inter quos apparui eis coram illis, ut educerem eos de terra Aegypti. (10) Et adduxi eos in desertum;

(11) Et dedi eis praecepta mea, et iudicia mea denuntiavi eis; qui faceret illa homo, et viveret in illis; (12) Et sabbata mea dedi eis, ut esset inter me et inter eos in signum, ut scirent quia ego sum Dominus qui sanctifico eos. (13) Et dixi domui Israël in deserto: In praeceptis meis ambulate. Et non ambulabant;

ვიდოდეს და სამართალნი ჩემნი განიშოვრნეს. რომელნიცა ყვნა კაცმან. და ცხონდა მათ შინა: და შაბათნი ჩემნი შეაგინნეს ფ[რიად] და ვთქუ მიფენად გულის წყრომაჲ მათ ზედა უდაბნოსა ზედა. რაჲთამცა აღვკოცენ იგინი: (14) და ეგრეთ ვყავ. რაჲთა სახელი ჩემი ყოვლით ურთ არა შეიგინოს წინაშე წარმართთა. რომელთა თუალთა წინაშე მათთა გამოვიყვანენ იგინი: (15) და აღვიპყარ კელი ჩემი მათ ზედა უდაბნოსა ზედა. რაჲთურთით არა შეყვანებად მათა ქუეყანასა მას. რომელი იგი მივეც მათ. გამომ(ა)დინებელი სძისა და თაფლისაჲ: გოლი არს იგი უმეტეს ყოვლისა ქუეყანისაჲ:

f.76v (16) ამის თჳს რამეთუ სამართალნი ჩემნი განიშორნეს. და ბრძანებათა ჩემთა არა ვიდოდეს და შაბათთა ჩემთა შეაგინებდეს[ს]./ და შემდგომად ზრახვათა გულისა მათისათა ვიდოდეს: (17) და ერიდა მათ თუალი ჩემი. რაჲთა არა აღვკოცენ იგინი. და არა მოვასრულნე იგინი უდაბნოსა ზედა: (18) და ვარქუ შვილთა მათთა უდაბნოსა ზედა: შჯულისა ებრ მამათა თქუენთაჲსა ნუ ხუალთ. და სამართალთა მათთა ნუ იმარხავთ. და სლვათა მათთა ნუ შეერევით: (19) მე ვარ უფალი ღმერთი თქუენი ბრძანებათა ჩემთა ვიდოდეთ. და სამართალთა ჩემთა იმარხევდით. და იქმოდეთ მათ: (20) და შაბათნი ჩემნი წმიდა ყვენ(ი)თ. და იყოს სასწაულად შორის ჩემსა და თქუენსა. რაჲთა იცოდით რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი თქუენი:

(21) და განმამწარეს მე შვილთაცა მათთა ბრძანებათა ჩემთა არა ვიდოდეს. და სამართალნი ჩემნი არა დაიმარხნეს. რაჲთამცა ყვნეს იგინი: რომელმანცა ყვნა იგინი კაცმან. ცხონდამცა მათ შინა: და შაბათთა ჩემთა შეაგინებდეს და ვთქუ მიფენად მათ ზედა გულის წყრომაჲ ჩემი და რისხვაჲ ჩემი. (22) და არა ვყავ. რაჲთა ყოვლად ვე სახელი ჩემი არა შეიგინოს წარმართთა მათ შორის. რომელთა თუალთა წინაშე მათთა გამოვიყვანენ იგინი: (23) და აღვიღე კელი ჩემი უდაბნოსა შინა მათ ზედა განბნევად მათდა წარმართთა შორის. და განთესვად მათა სოფლებსა შორის: (24) ამის თჳს რამეთუ სამართალნი ჩემნი არა ყვნეს. და ბრძანებანი ჩემნი განიშორნეს. და შაბათნი ჩემნი შეაგინნეს. და შემდგომად განზრახვასა მამათა მათთასა იყვნეს თუალნი მათნი: (25) და მე მივსცენ მათ ბრძანებანი არა კეთილნი. და სამართალნი რომლითა ვერ ცხონდენ მათ შინა:

f.77r (26) და შევაგინნე იგინი საქმითა მათითა და განსლვასა ჩემსა ყოვლისა მიმართ. რომელმან განაღოს საშოჲ. რაჲთა განვაქარვნე იგინი: (27) ამის თჳს ეტყოდე. ძეო კაცისაო. სახლსა მას განმამწარებელთასა. სახლსა ისრაჲლისასა. და არქუ მათ: ამას იტყვს უფალი უფალი და ვიდრე აქამომდე განმარისხეს მე მამათა თქუენთა შეცოდებითა მათითა. რომლითა იგი შემცოდეს მე: (28) და შე/ვიყვანენ იგინი ქუეყანასა მას. რომლისა თჳს აღვიღე კელი ჩემი მიცემად მათა. და იხილეს მათ ყოველი ბორცვ მაღალი. და ყოველი ხე ჩრდილოვანი: და უზორვიდეს მუნ კერბთა მათთა. და დააწესეს მუნ საყნოსელი სულნელებისაჲ. და შეწირეს მუნ მსხუერპ(ლ)ები მათი: (29) და ვარქუ მათ რაჲ არს ბაალი. რამეთუ მიხუალთ თქუენ მუნ: და პრქუეს სახელი მისი ბაალ. ვიდრე დღენდელად დღედმდე: (30) ამის თჳს არქუ სახლსა ისრაჲლისასა: ამას იტყვს უფალი უფალი უკუეთუ თქუენ უშჯულობათა შინა მამათა თქუენთასა შეიბილწებით. და შემდგომად საძაგელებათა მათთა მიხუალთ:

(31) და პირველთა ნაყოფთა მისაცემელთა თქუენთასა. და განჩინებულთა შესაწირავთა თქუენთა შინა შეიგინებით. ვიდრე დღენდელად დღედმდე: და მივიგო თქუენ სიტყუაჲ სახლო ისრაჲლისაო: ცხოველ ვარ მე. იტყვს უფალი

et iudicia mea amoverunt, quae faceret homo, et viveret in illis; et sabbata mea polluerunt valde; et dixi ut effunderem furorem super eos in deserto, ut exterminarem eos. (14) Et sic feci, ut nomen meum omnino non pollueretur coram gentilibus, quorum coram oculis eorum eduxi illos. (15) Et levavi manum meam super eos in deserto, ne quodam modo inducerem eos in terram illam, quam dedi eis, fluentem lac et mel — favus est ille abundantior *quam ille* omnis terrae, —

(16) Propter hoc quia iudicia mea amoverunt, et in praeceptis meis non ambulabant, et sabbata mea polluebant, et post cogitationes cordis sui ambulabant. (17) Et pepercit eis oculus meus, ut non exstirparem eos, et non consumerem eos in deserto. (18) Et dixi filiis eorum in deserto: Secundum legem patrum vestrorum nolite ambulare, et iudicia eorum ne custodiat, et operibus (*lit.* gressibus) eorum ne commisceamini. (19) Ego sum Dominus Deus vester; in praeceptis meis ambulate, et iudicia mea custodite et facite ea; (20) Et sabbata mea sanctificate; et sit in signum inter me et vos, ut sciatis quia ego sum Dominus Deus vester.

(21) Et exacerbaverunt me filii quoque eorum; in praeceptis meis non ambulabant, et iudicia mea non custodierunt ut facerent ea; quicumque faceret illa homo, viveret in illis; et sabbata mea polluebant; et dixi ut effunderem super eos furorem meum et iram meam. (22) Et non feci, ut omnino nomen meum non pollueretur in medio gentilium illorum, quorum coram oculis eorum eduxi illos. (23) Et levavi manum meam in deserto super eos, ut dispergerem illos inter gentiles et disseminarem illos in regiones, (24) Propter hoc quia iudicia mea non fecerunt, et praecepta mea amoverunt, et sabbata mea polluerunt, et post excogitationem patrum eorum fuerunt oculi eorum. (25) Et ego dedi eis praecepta non bona, et iudicia in quibus non *poterunt* vivere in eis.

(26) Et polluam eos in opere eorum, et in egressu meo ad omne quod aperiet vulvam, ut exstinguam eos. (27) Propter hoc loquere, fili hominis, domui illi exacerbantium, domui Israël, et dic eis: Hoc dicit Dominus Dominus: Et usque adhuc irritaverunt me patres vestri in peccato suo, in quo peccaverunt mihi. (28) Et induxi eos in terram illam, propter quam levavi manum meam ut darem eis. Et viderunt illi omnem collem excelsum et omnem arborem umbrosam, et immolabant ibi idolis suis, et statuerunt ibi odorem suavitatis, et obtulerunt ibi victimas suas. (29) Et dixi eis: Quid est Baal, quia itis vos illuc? Et dixerunt nomen eius Baal usque ad hodiernam diem. (30) Propter hoc dic domui Israël: Hoc dicit Dominus Dominus: Numquid vos in iniquitatibus patrum vestrorum polluimini, et post abominationes eorum itis,

(31) Et in primitiis donorum vestrorum et in determinatis sacrificiis vestris polluimini usque ad hodiernam diem, et respondebo vobis verbum, o domus Israël? Vivens sum ego, dicit Dominus Dominus, numquid respondebo vobis,

უფალი. უკუეთუ მიგიგო თქვენ. და უკუეთუ მოგიცდეს გულსა თქვენსა ესე: (32) და არა იყოს ვითარცა ეგე თქვენ იტყვთ: ვიყვნეთ ვითარცა ყოველნი ნათესავნი და ტომნი ქუეყანისანი მსახურებად ძელთა და ქვათა: (33) ამის თვს ცხოველ ვარ მე. იტყვს უფალი უფალი: უკუეთუ არა კელითა მტკიცითა. და მკლავითა მალლითა. (და) გულის წყრომითა სასტიკითა ვმეფობდე თქვენ ზედა: (34) და გამოგიყვანე თქვენ ერთა გან. და მოგიყვანე თქვენ სოფლებისა გან. სადა იგი განბნეულ იყვენ(ი)თ მათ შორის კელითა მტკიცითა და მკლავითა მალლით[ა] და გულის წყრომითა სასტიკ[ი]თა: (35) და მოგიყვანე თქვენ უ[და]ბნოსა ერთსა. და გეშჯოდი თქვენ მუნ პირის პირ:

f.77v (36) ვითარცა იგი ვეშჯოდე მამათა თქვენთა უდაბნოსა ზედა ეგვპტისასა. ეგრეთ გასაჯნე თქვენ. იტყვს უფალი უფალი: (37) და მოგიყვანე თქვენ ქუეშე კუერთხსა ჩემსა. და შეგიყვანე თქვენ რიცხვთ: (38) და გამოვარჩინე თქვენ გან უღმრთონი და განდგომილნი: და გამოვიყვანე ივინი. და ქუეყანად ისრა-
 ღლისა ვერ შევიდენ. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი უფალი:/ (39) და თქვენ. სახლო ისრაჲლისაო. ამას იტყვს უფალი უფალი: კაცად კაცადმან საქმენი თვსნი განიშორენით. და მისა შემდგომად უკუეთუ ისმინოთ ჩემი. და უკუეთუ სახელი წმიდაჲ ჩემი არა შეაგინოთ. არღარა ძლუნთა თქვენთა თვს და სლვათა ებრ თქვენთა გიყო თქვენ: (40) არამედ მთასა ჩემსა წმიდასა და ადგილსა მალ-
 ალსა. იტყვს უფალი უფალი: მუნ მმონებდეს მე ყოველი სახლი ისრაჲლისაჲ სრულად. და მუნ შევიწირო. და მივჰხედო პირველთა ნაყოფთა თქვენთა. და პირველთა ნაყოფთა განჩემებულთა თქვენთასა:

(41) სულად სულნელად შეგიწყნარე თქვენ. რაჟამს გამოგიყვანე თქვენ ერთა გან. და შეგიწყნარე თქვენ სოფლებისა გან. რომელთა იგი განბნეულ იყვენით მათ შორის: და წმიდა გიყო მე თქვენ შორის წინაშე თუალთა ერისათა: (42) და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი უფალი. ოდეს შეგიყვანე მე თქვენ ქუეყა-
 ნასა მას ისრაჲლისასა. ქუეყანასა მას რომლისა თვს განვირობ კელი ჩემი მიცემად იგი მამათა თქვენთა: (43) და მოიკსენეთ მუნ გზანი თქვენნი და სლვანი თქვენნი. რომლითა იგი შეიგინებოდეთ მათ შინა: და იცემდეთ პირთა თქვენთა ყოველთა თვს უკეთურებათა თქვენთა: (44) და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი. რაჟამს გიყო მე თქვენ ესრეთ. რაჲთა სახელი ჩემი არა შეიგინოს გზათა ებრ თქვენთა ბოროტთა. არცა საქმეთა ებრ თქვენთა განხრწნილთა. იტყვს ადონა უფალი: (45) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა:

f.78r (46) ძეო კაცისაო. განიმტკიცე პირი შენი თემანსა ზედა. და მიხედე დაგონსა წინაწარმეტყუელებად მალნარად მიმართ მთავრისა მიმართ ნაგებისა: (47) და არქუ მთავარსა ნაგებისასა: ისმინე სიტყუაჲ უფლისაჲ: ამას იტყვს ადონა უფალი: აჰა ესერა აღვაგზნე მე შენ შორის ცეცხლი. და შეჰამოს ხე ნედლი შენ შორის და ყოველ იხჴ კმელი: და არა დატრტეს ალი იგი აღგზებული. და დაიწუეს მის შორის ყოველი პირი მზის აღმოსავალითგან და ჩრდილოდ: (48) და ცნას ყოვე-
 ლმან კორციელმან. რამეთუ მე ვარ უფალი: აღვაგზენ იგი. და არა დაშრტეს:/ (49) და ვთქუ: ნუ სადა. უფალო ივინი მეტყუან მე. ანუ არა იგავი თქმული არს ესე:

21 (1) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (2) ამის თვს წინაწარმეტყუელებდ. ძეო კაცისაო. განიმტკიცე პირი შენი იშრუსალემდ მიმართ. და მიიხილე სიწმიდეთა მიმართ მათთა. და წინაწარმეტყუელებდ ქუეყანად ისრა-
 ღლისა. (3) და თქუ: ამას იტყვს უფალი უფალი: აჰა ესერა მე შენდამი .და

et numquid veniet in cor vestrum hoc? (32) Et non erit sicut vos dicitis: Erimus sicut omnes gentes et tribus terrae, ut serviamus lignis et lapidibus. (33) Propter hoc, vivens sum ego, dicit Dominus Dominus, nonne in manu forti et in brachio excelso (et) in furore violento regnabo super vos? (34) Et educam vos de populis, et adducam vos de regionibus, ubi dispersi eratis in eis, in manu forti et in brachio excelso et in furore violento. (35) Et adducam vos in desertum *unum*, et litigabo vobiscum ibi facie ad faciem.

(36) Sicut litigabam *cum* patribus vestris in deserto Aegypti, sic iudicabo vos, dicit Dominus Dominus. (37) Et adducam vos sub virgam meam, et inducam vos *paucos* numero. (38) Et eligam de vobis impios et transgressores, . . . et educam eos, et in terram Israël non *poterunt* ingredi; et scietis quia ego sum Dominus Dominus. (39) Et vos, o domus Israël, hoc dicit Dominus Dominus: Unusquisque opera sua amovete; et post id si audieritis me, et si nomen sanctum meum non pollueritis, iam non propter dona vestra et secundum opera (*lit.* gressus) vestra faciam vobis; (40) Sed in monte meo sancto et in loco excelso, dicit Dominus Dominus, ibi serviet mihi omnis domus Israël prorsus. Et ibi accipiam oblationes, et respiciam primitias vestras et primitias mihi dicatas vestras.

(41) In odorem suavem suscipiam vos, cum eduxero vos de populis, et suscepero vos de regionibus, in quibus dispersi eratis in eis, et sanctus ero ego in vobis, coram oculis populi, (42) Et scietis quia ego sum Dominus Dominus, cum induxero ego vos in terram illam Israël, in terram illam pro qua extendi manum meam, ut darem eam patribus vestris. (43) Et recordabimini ibi viarum vestrarum et operum (*lit.* gressuum) vestrorum, in quibus (*sing.*) polluebamini in eis, et percutietis facies vestras propter omnes malitias vestras. (44) Et scietis quia ego sum Dominus, cum fecero ego vobis sic, ut nomen meum non polluatur secundum vias vestras malas, neque secundum opera vestra corrupta, dicit Adona(i) Dominus. (45) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit:

(46) Fili hominis, confirma faciem tuam contra T'eman, et respice ad Dagon, ut propheta ad silvam, ad principem Nageb. (47) Et dic principi Nageb: Audi verbum Domini: Hoc dicit Adona(i) Dominus: Ecce succendam ego in te ignem, et comedet lignum viride in te et omne lignum aridum; et non exstinguetur flamma illa accensa, et comburetur in ea omnis facies ab oriente et *usque* ad aquilonem. (48) Et sciet omnis caro (*lit.* carnalis) quia ego sum Dominus; succendi eam, et non exstinguetur. (49) Et dixi: Numquam, Domine; illi dicunt mihi: Nonne parabola dicta est haec?

21

(1) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (2) Propter hoc propheta, fili hominis: confirma faciem tuam ad Hierosolymam, et aspice ad sancta eorum, et propheta ad terram Israël. (3) Et dic: Hoc dicit Dominus Dominus:

გამოვიტაცო კელის საპყრობელი ჩემი გუამისა გან მისისა. და მოვსრა შენ გან ყოველი ცრუ და უშჯულოა: (4) ვითარცა იგი მოვსრა შენ გან. ეგრე ვე მოისრას კელის საპყრობელი ჩემი გუამისა გან მისისა ყოველსა ზედა კორციელსა მზის აღმოსავალითგან ვიდრე ჩრდილოდმდე: (5) და ცნას ყოველმან კორციელმან რამეთუ მე ვარ უფალი: გამოვსტაცე კელის საპყრობელი ჩემი გუამისა გან მისისა. და არლარა მოაქციოს მერმე:

(6) და შენ. ძეო კაცისაო. სულთითქუემდ შემუსრვასა ზედა წელთა შენთასა და სალმობით სულთითქუენ წინაშე თუალთა მათთა: (7) და იყოს უკუეთუ გრქუან რაჲსა თვს სულთითქუამ შენ. არქუ მათ ჰამბავისა მის თვს რამეთუ მოვალს: და შეძრწუნდეს ყოველი გული. და ყოველნი კელნი დაკსნდენ. და განციენეს ყოველი კორციელი და ყოველი სული. და ყოველნი ბარკალნი შეიგინენ სინედლითა: აჰა ესერა მოვალს. და იყოს. იტყვს აღონა უფალი: (8) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (9) ძეო კაცისაო. წინაწარმეტყუელებდ და არქუ ამას იტყვს აღონა უფალი: მახზლო. მახზლო. აღილესე და განრისხენ. (10) რაჲთა ჰკლვიდე საკლველებსა: აღმახვნი. რაჲთა იქმნე ბრწყინვალე. განმზადებულ დაკსნად. მოჰსრევდ. და შეურაცხჲყოფდ: და ეც ყოველი ხს.

(11) და მისცა იგი. განმზადებული პყრობად კელსა მისსა: აღილესა მახვლი. და მზა არს იგი. განმზადებულ მიცემად კელისა განგუმერელთასა: (12) დაღად ყავ და დაიყივლე. ძეო კაცისაო. რამეთუ ესე იყო ერსა შორის ჩემსა: ესე ყოველთა შორის წინამძღუართა ისრაჲლისათა დაიმკვდრონ მახვლსა ზედა: ესე იქმნა ერსა ჩემსა: ამის თვს დაიტყუელენ კელითა. (13) რამეთუ განმართლებულ არს: და რაჲ ეგე ხარ. ტომი განშოვრებული. და ეგე არა იყოს. იტყვს აღონა უფალი: (14) და შენ. ძეო კაცისაო. წინაწარმეტყუელებდ. და დაიტყუელე კელი კელსა. და დახარცოდე მახვლი: მესამე მახვლი წყლულებისაჲ არს. მახვლი წყლულებათაჲ არს დიდი. და განაკრთენე ივინი. (15) რაჲთა შეძრწუნდეს გული. და განმრავლდენ მოუძღურებულნი: ყოველთა ზედა ბჭეთა მიცემულ არიან კლვად მახვლსა: კეთილ იქმნა კლვად. იქმნა იგი ბრწყინვალე:

(16) განვლე. აღმახუენ. შეჰშჰამდი მარჯუენით და მარცხენით. ვიდრეცა პირმან შენმან მიიმართოს: (17) ხოლო მე დავიტყუელენე კელი კელსა. და მიუტეო მათ ზედა გულის წყრომაჲ ჩემი: მე უფალი ვიტყოდე: (18) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (19) და შენ. ძეო კაცისაო. განაწესენ თავისა შენისა ორნი გზანი: შესლვად მახვლი მეფისა ბაბილონისაჲ სოფლისა გან ერთისა გამოვიდენ გუნდნი ორნი: და კელი დასაბამსა გზისა ქალაქისასა თავსა გზისასა დააწესო: (20) შესლვად მახვლი რაბათდ ძეთა ამონისთა. და იღუმეად. და იზრუსალემდ შორის მისსა:

(21) რამეთუ დადგეს მეფე ბაბილონისაჲ პირველსა მას გზასა თავსა ზედა ორთა გზათსა მისნობად მისნობისა. აღმოცენებად კუერთხი. და კითხვად გამოქანდაკებულთა. და ტყირბის მსტურობად: მარჯუენით მისსა (22) იყოს სამისნობელი იზრუსალემდ მიმართ მოდებად მას ლაშქარი. და აღებად პირისა დაღადებით. და აღმაღლებად კმაჲ ვალალებით. მოდგმად ლაშქარი ბჭეთა მისთა. და მოდებად მიწაჲ და შენებად საისართა: (23) და თავადი იგი მათ მისნობით უმისნიდეს წინაშე მათსა. და მან მოაკსენროს სიცრუე მათი მოკსენებად: (24) ამის თვს ამას იტყვს უფალი უფალი რამეთუ მოიკსენეთ თქუენ სიცრუე თქუენი. რაჲთა განცხადნეს უღმრთოებაჲ თქუენი. და ჩნდენ ცოდვანი თქუენნი ყოველთა

f.78v

f.79r

Ecce ego ad te, et eripiam sicam (*lit. ἐνχειρίδιον*, manūs instrumentum) meam de corpore eius, et occidam de te omnem mendacem et iniquum. (4) Sicut occidam de te, sic quoque occidetur sica mea de corpore suo super omnem carnem (*lit. carnalem, etc.*) ab oriente usque ad aquilonem. (5) Et sciet omnis caro quia ego sum Dominus: eripui sicam meam de corpore eius, et iam non revertetur rursus.

(6) Et tu, fili hominis, geme in contritione lumborum tuorum, et in dolore geme coram oculis eorum. (7) Et erit, si dicent *tibi*: Quare gemis tu? dic eis: Propter rumorem illum quia venit, et conturbabitur omne cor, et omnes manus dissolventur, et frigescent omnis caro et omnis spiritus, et omnia crura polluentur humore; ecce venit, et erit, dicit Adona(i) Dominus. (8) Et factum est verbum Domini ad mē, et dixit: (9) Fili hominis, propheta, et dic: Hoc dicit Adona(i) Dominus: Gladius, gladius, exacueret et irascere, (10) Ut caedas victimas; exacueret, ut fias fulgens, praeparatus ad solvendum: occide, et sperne, et excide omnem arborem.

(11) Et dedit eum praeparatum, ut teneat in manu sua. Exacutus est gladius, et paratus est ille, praeparatus ut detur in manum perfodientium. (12) Clama et ulula, fili hominis, quia hic factus est in populo meo, hic in omnibus ducibus Israël; habitabunt iuxta gladium; hic factus est in populo meo; propter hoc plaude manu, (13) Quia probatus est; et quid es, tribus amota? et ista non erit, dicit Adona(i) Dominus. (14) Et tu, fili hominis, propheta, et plaude manu ad manum, et duplica gladium; tertius gladius vulneratorum est, gladius vulneratorum est magnus; et exterrebis eos, (15) Ut conturbetur cor et multiplicentur debilitati. In omnibus portis traditi sunt ut occidantur *in* gladio. Bene factus est ad occidendum, factus est ille fulgens.

(16) Transi, exacueret, comede a dextera et a sinistra, quocumque facies tua dirigeretur. (17) Ego autem plaudam manu ad manum, et dimittam super eos furem meum; ego Dominus loquebar. (18) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (19) Et tu, fili hominis, statue tibimetipsi duas vias, ut ingrediatur gladius regis Babylonis; de regione una egredientur turmae duae; et manus in principio viae civitatis, in capite viae statues, (20) Ut ingrediatur gladius ad Rabat filiorum Amon, et ad Idumaeam, et ad Hierosolyman in medio eius.

(21) Etenim stabit rex Babylonis in priore illa via, in capite duarum viarum, ad divinandum divinationem, ad *faciendum* germinare virgam, et ad interrogandum sculptilia, et ad inspiciendum splenem a dextera eius. (22) Erit divinatio super Hierosolyman, ut ponat contra eam vallum, et ut aperiat os cum clamore, et ut elevet vocem in ululatu, ut collocet vallum contra portas eius, et ut comportet aggerem (*lit. ponat terram*), et ut aedificet munitionem pharetrarum. (23) Et ipse ille eis divinans (*lit. divinatione*) divinabit coram eis, et ille ad memoriam revocabit iniquitatem eorum ut recordentur. (24) Huius causa hoc dicit Dominus Dominus: Quia recordati estis vos iniquitatis vestrae, ut revelaretur impietas vestra et apparerent peccata vestra in omnibus impieta-

შინა უღმრთოებათა თქუენთა. და საქმეთა შინა თქუენთა. ამის თვს რამეთუ მოიკსენეთ. მათ შინაცა შეიპყრნეთ: (25) და შენ. პილწო და უშჯულოო მთავარო ისრაჲლისაო. არაღა მოწვენულ არს დღჲ ჟამსა სიცრუვისა: აღსასრული:

(26) ამას იტყვს ადონა უფალი: აღიძარტუე ვარშამაგი. და აღიკადე გვრგზნი: ესე არა ესე—ვითარი იყოს დაამდაბლე მაღალი. და აღამაღლე მდაბალი: (27) და ვდეა იგი სიცრუევდ. და არცა იგი ესე—ვითარი იყოს. ვიდრემდე მოვიდეს რომლისაჲ იგი ჯერ არს. და მივსცე მას: (28) და შენ. ძეო კაცისაო. წინაწარმეტყუელებდ. და არქუ ამას იტყვს ადონა უფალი. ძეთა მიმართ ამონისთა. და ყუედრებისა მათისა და არქუ მათ: მახვლო. მახვლო. აღმოკდილო კლვად. და აღმოკდილო მოსრულებად. აღდეგ რაჲთა ჰბრწყინვიდე. (29) ხილვითა შენითა ამოაოთა. და მისნობასა შენსა ტყუეილისასა მიცემად შენდა ქედთა ზედა წყულთა ზედა უშჯულოთასა. რომელთაჲ მოვალს დღჲ ჟამსა სიცრუვისა: აღსასრული: (30) მოიქეც ნუ დაადგრები ადგილსა მას. რომელსა შობილ ხარ ქუეყანასა თვსსა შენსა გსაჯო შენ:

(31) და მივჰვინო შენ ზედა რისხვაჲ ჩემი ცეცხლითა რისხვისა ჩემისაჲთა მოვჰბერო შენ ზედა: და მიგცე შენ კელთა წარმართთასა. მოქმედთა ბოროტისათა: (32) ცეცხლისა იყო შესაჰმელ სისხლი შენი იყოს ქუეყანასა შინა არა იყოს შენდა კსენებაჲ. რამეთუ მე უფალი უფალი ვიტყოდე:

22

f.79v

(1) და იყო ჩემდა მომართ სიტყუაჲ უფლისაჲ. და თქუა: (2) და შენ. ძეო კაცისაო. არა ჰსაჯოა ქალაქი ესე მოსისხლე. და უჩუენენ მას ყოველნი უშჯულოებანი მისნი: (3) და არქუ მას იტყვს ადონაჲ უფალი. ჰ ქალაქო მოსისხლეო. რომელმან დასთხიენ სისხლნი შორის შენსა. რაჲთა მოიწიოს ჟამი შენი. და ჰყოფდი შენ განზრახვასა გულისასა თავისა თვსისა თვს შეგ/ინებად შენ(და) (4) სისხლითა მათითა. რომელნი დასთხიენ და დაეცი. და გულის სიტყუთა შენითა. რომელსა ჰყოფდი მათ შინა შეიგინებოდე: და მოიახლენ ყოველნი დღენი შენნი. და მოიყვანენ ჟამნი წელთა შენთანი: ამის თვს მიგეც შენ საყუედრელად წარმართთა. და საკიცხელად ყოველსა სოფლებსა. (5) მახლობელთა შენთა. და რომელნი შორს არიან შენ გან და გემღერდენ შენ არა წმიდაო. სახელოვანო. და სავეო მრავლითა უშჯულოებითა:

(6) აჰა ესერა მთავარნი სახლისა ისრაჲლისანი კაცად—კაცადი ნათესავისა თვსისა თანა შეიგინებოდა შენ შორის. რაჲთა დასთხოი(ნ) სისხლი: (7) მამისა და დედისა თვს ძვრსა იტყოდეს შენ შორის. და მწირისა მიმართ სიცრუევით ვიდოდეს შენ შორის: ქურისა და ობოლსა ჰმძლავრობდეს შენ შორის: (8) და სიწმიდეთა ჩემთა შეუტაცჲ ჰყოფდეს. და შაბათთა ჩემთასა შეაგინებდეს შენ შორის: (9) კაცნი ავაზაკნი იყვნეს შენ შორის. რომელნი დასთხევდეს სისხლსა. და მათა ზედა ჰამდეს შენ შორის არა წმიდებასა იქმოდეს შენ შორის: (10) სარცხენესლა მამისასა გამოაცხადებდეს შენ შორის. და არა წმიდებასა შინა დედაკაცსა დაამდაბლებდეს შენ შორის:

(11) კაცად—კაცადი ცოლსა მოყუსისა თვსისასა უშჯულოებდეს შენ შორის. და თითოეული სძალსა თვსსა შეაგინებდეს უშჯულოებით. და კაცად—კაცადი დასა თვსსა. ასულსა მამისა თვსისასა. დაამდაბლებდეს შენ შორის: (12) ქრთამსა მიიღებდეს შენ შორის. რაჲთა დასთხევდენ სისხლსა: ვახშსა და აღნადგინებსა მოიღებდეს შენ შორის: და აღვასრულო აღსასრული უკეთურებისა შენისაჲ მძლავრობით ხოლო მე დამივიწყე შენ. იტყვს ადონა უფალი: (13) უკუეთუ დაგცე კელი ჩემი შენ ზედა. რომლისა თვს აღვისრულებიეს. და რომლისა თვს

tibus vestris et in operibus vestris, propter hoc quia recordati estis, in illis quoque capiimini. (25) Et tu, impure et inique princeps Israël, nondum venit dies in tempore iniquitatis ad finem;

(26) Hoc dicit Adona(i) Dominus: Aufer cidarim, et tolle coronam; haec non huiusmodi erit. Humiliasti sublime et exaltasti humile. (27) Et ponam eam in iniquitatem, et neque illa huiusmodi erit, donec venerit *ille* cui convenit, et dabo ei. (28) Et tu, fili hominis, propheta, et dic: Hoc dicit Adona(i) Dominus ad filios Amon et ad opprobrium eorum, et dic eis: Gladius, gladius, qui stringitur ad occidendum et qui stringitur ad consumendum, surge ut fulgeas, (29) In visione tua vanā et in divinatione tuā mendacii, ut dareris super colla, super vulneratos iniquorum, quorum venit dies in tempore iniquitatis ad finem. (30) Revertere, noli manere in loco illo, in quo natus es; in terra propria tua iudicabo te;

(31) Et effundam super te iram meam; *in* igne irae meae sufflabo super te, et dabo te in manus gentilium, qui faciunt malum. (32) Ignis (*gen.*) eris cibus: sanguis tuus erit in terra; non erit tibi memoria, quia ego Dominus Dominus loquebar.

22 (1) Et factum est ad me verbum Domini, et dixit: (2) Et tu, fili hominis, nonne iudicabis civitatem hanc sanguinariam? Et ostende ei omnes iniquitates eius; (3) Et dic ei: Dicit Adona(i) Dominus: O civitas sanguinaria, quae effudisti sanguines in medio tui, ut adveniat tempus *tuum*; et faciebas tu excogitationem cordis contra temetipsam, ut polluaris tu, (4) *In* sanguinibus (*sing.*) eorum, quos effudisti, et cecidisti, et in desiderio tuo quod faciebas, in eo (*plur.*) polluebaris; et appropinquare *fecisti* omnes dies tuos, et adduxisti tempora annorum tuorum. Propter hoc dedi te in opprobrium gentilibus et in irrisionem omnibus regionibus, (5) Vicinis tuis, et *iis* quae procul sunt a te; et illudent tibi, impura, nominata et plena multae iniquitatis.

(6) Ecce principes domus Israël unusquisque cum gente sua polluebantur (*sing.*) in te, ut effunderent sanguinem. (7) De patre et matre male loquebantur in te, et erga advenam in iniquitate ibant in te; in viduam et pupillum vim faciebant in te. (8) Et sanctuaria mea spernebant, et sabbata mea polluebant in te. (9) Viri latrones fuerunt in te, qui effundebant sanguinem; et super montes comedebant in te; impuritatem faciebant in medio tui. (10) Verecundiora patris revelabant in te, et in immunditia mulierem humiliabant in te.

(11) Unusquisque in uxorem proximi sui operabantur iniquitatem in te, et unusquisque nurum suam polluebant in iniquitate, et unusquisque sororem suam, filiam patris sui, humiliabant in te. (12) Munus accipiebant in te, ut effunderent sanguinem; fenus et usuram accipiebant in te; et faciam perfectam finem malitiae tuae in violentia: mei autem oblita es tu, dicit Adona(i) Dominus. (13) Si complodam manum meam contra te propter *id* quod perfecisti et propter

f.8or გიყოფიეს. და სისხლთა მათ თვს. რომელ ყოფილ არიან შენ შორის: (14) უკუეთუ დადგომით და დამი/დგეს გული შენი. ანუ თუ დამითმონ კელთა შენთა მათ დღეთა შინა. რომელთა ვყო მე შენ შორის: მე უფალი ვიტყოდე და ვყო: (15) და განგაზნო შენ წარმართთა შორის. და მიმოგთესო შენ სოფლებსა შორის. და მოაკლდენ არა წმიდებანი შენ გან:

(16) და დავიმკვ(დ)რო შენ შორის წინაშე თუალთა წარმართთასა. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი უფალი: (17) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (18) ძეო კაცისაო. აჰა ესერა მექმნა მე სახლი ისრაჲლისაჲ აღრეულ. ყოველნი ვითარცა რვალი და რკინაჲ და ტყვეი და ბრპენი შორის ვეცხლსა აღრეულ არნ: (19) ამის თვს არქუ მათ ამას იტყვს აღონა უფალი ამის თვს რამეთუ იქმნენით ერთბამად აღრეულ. ამის თვს მე შეგიყვანნე თქუენ შორის იცრუსაღმესა: (20) ვითარცა იგი შეილიან რვალი და რკინაჲ და ტყვეი (და ბრპენი) და ვეცხლი შორის საკუმლისა გამობერვად იგი ცეცხლსა. და გამოდნობად. ეგრე შეგიყვანნე თქუენ რისხვითა ჩემითა. და შეგკრიბნე. და გამოვადნენე თქუენ:

(21) და მოვჰბერო თქუენ ზედა ცეცხლითა რისხვისა ჩემისაჲთა. და გამო-
სდნეთ შორის მისსა: (22) ვითარცა გამოდნის ვეცხლი შორის ბრძმედთა. ეგრეთ გამოსდნეთ შორის მისსა. და ჰსცნათ. რამეთუ მე ვარ უფალი. და მივჰფინო რის-
ხვაჲ ჩემი თქუენ ზედა: (23) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (24) ძეო კაცისაო. არქუ მას შენ ხარ ქუეყანაჲ უწვემებელი. და არცა ცუარი იყო შენ ზედა დღესა რისხვისასა: (25) რომლისა წინამძღუარნი მისნი. ვითარცა ლომნი მყვრალნი შორის მისსა. იტაცებდეს ნატაცებსა: სულთა კაცთასა შეჰჰჰამდეს მძლავრობით. და სასყიდელსა მოიღებდეს: ქურიგნი შენნი განმრავლდეს შენ შორის:

f.8ov (26) მღდელთა შენთა შეურაცხყვეს შჯული ჩემი. და შეაგინებდეს სიწ-
მიდეთა ჩემთა: შორის წმიდასა და შეგინებულსა არა განაშორებდეს. და შორის გამორჩეულსა და განურჩეველსა არა განაყენებდეს. და შაბათთა ჩემთა გან დაიფ-
არვიდეს თუალთა მათთა. და შევიგინებოდე შორის მათსა:/ (27) და მთავარნი მისნი შორის მისსა. ვითარცა მგელნი იტაცებდეს ნატაცებსა დათხევად სისხლისა. რაჲთა ანგაპრობასა ანგაპრობდენ: (28) და წინაწარმეტყუელნი მათნი აღბუნებდეს მათ. და დაეცნენ მხედველნი იგი ამოაღსანი. რომელნი იმისნიდეს ტყუვილსა. და იტყოდეს ამას იტყვს უფალი და უფალი არა ეტყოდა მათ: (29) ერსა ქუეყანისასა გამოსწურავთ სიცრუვით. და მოიტაცებთ ნატაცებსა: დავრდომილსა და გლახაკსა ჰმდ(ლ)ავრობთ. და მწირისა მიმართ არა იქცევით მართლ: (30) და ვეძიებდ მათ შორის კაცსა. რომელიმცა ვიდოდა მართლ. მდგომარე წინაშე ჩემსა ყოვლით ურთ ჟამსა ქუეყანისასა. რაჲთამცა სრულიად არა აღივოცა იგი. და არა ვპოვე:

(31) და მივჰფინე მათ ზედა გულის წყრომაჲ ცეცხლითა რისხვისა ჩემისა-
ჲთა აღსრულებად გზანი მათნი თავთა მათთა ზედა მივაგე მათ. იტყვს უფალი:

23 f.8ir (1) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (2) ძეო კაცისაო. ორნი/ დედანი იყვნეს. ასულნი ერთისა დედისანი: (3) და ისიძვიდეს ეგვპტეს სიჭაბუკესა მათსა: მუნ დაეთხინეს ძუძუნი მათნი. და მუნ გარდაიკადეს ქალწულებჲა მათი: (4) და სახელნი მათნი ოოლლია უხუცესი. და ოოლლიბა დაჲ მისი. და იყვნეს იგინი ჩემდა. და შენეს ძეებ და ასულებ და სახელნი მათნი

id quod fecisti, et propter sanguines illos qui facti sunt in medio tui, (14) Numquid stans (*lit.* statu) adhuc stabit mihi cor tuum? Aut numquid praevallebunt mihi manus tuae in illis diebus, in quibus faciam ego in te? Ego Dominus loquebar, et faciam. (15) Et dispergam te in gentiles, et disseminabo te in regiones, et deficient immunditiae a te;

(16) Et hereditabo in te coram oculis gentilium, et scietis quia ego sum Dominus Dominus. (17) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (18) Fili hominis, ecce facta est mihi domus Israël commixta; omnes *sunt*, sicut aes et ferrum et plumbum et stannum in medio argenti commixtum est. (19) Propter hoc dic eis: Hoc dicit Adona(i) Dominus: Propter hoc quia facti estis unā commixti, propter hoc ego inducam vos in medium Hierosolymae; (20) Sicut inferunt aes et ferrum et plumbum (et stannum) et argentum in medium fornacis ad sufflandum illud in igne et ad conflandum, sic inducam vos *in* ira mea, et congregabo *vos*, et conflabo vos.

(21) Et sufflabo super vos *in* igne irae meae, et conflabimini in medio eius. (22) Sicut conflatur argentum in medio caminorum, sic conflabimini in medio eius; et scietis quia ego sum Dominus, et effundam iram meam super vos. (23) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (24) Fili hominis, dic ei: Tu es terra non compluta, et neque ros factus est super te in die irae. (25) Cuius duces eius, sicut leones rugientes in medio eius, rapiebant praedam; animas virorum comedebant in violentia et pretium accipiebant; viduae tuae multiplicatae sunt in medio tui.

(26) Sacerdotes tui contempserunt legem meam, et polluebant sanctuaria mea. Inter sanctum et pollutum distantiam non afferebant, et inter electum et non eligendum non ducebant, et a sabbatis meis operiebant oculos suos, et coinquinabar in medio eorum. (27) Et principes eius in medio eius, sicut lupi, rapiebant praedam ad effundendum sanguinem, ut avaritiā avari essent. (28) Et prophetae eorum linebant eos, et cadent, illi qui videbant vanum, qui divinabant mendacium et dicebant: Hoc dicit Dominus; et Dominus non loquebatur eis. (29) Populum terrae exprimitis in iniquitate, et rapitis praedam. In egenum et pauperem vim facitis, et ad advenam non convertimini iuste. (30) Et quaerebam de medio eorum virum, qui ambularet recte, qui staret contra me omnino in tempore terrae, ne prorsus destrueretur illa, et non inveni.

(31) Et effudi super eos furorem in igne irae meae, ut consumerem; vias eorum super capita eorum reddidi illis, dicit Dominus Dominus.

23

(1) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (2) Fili hominis, duae mulieres fuerunt filiae unius matris. (3) Et fornicabantur in Aegypto in adolescentia sua; ibi fluxerunt ubera earum, et ibi deciderunt de virginitate sua. (4) Et nomina earum Oollia senior, et Oolliba soror eius; et fuerunt illae mihi, et pepererunt filios et filias. Et nomina earum, Samaria Oollia, et Hierosolyma

სამარიამ ოოლლია და იცრუსალემი ოოლლიბა: (5) და ისიძვიდა ოოლლია ჩემ წინაშე. და მიადგა ტრფიალთა თვსთა ასურასტანელთა მახლობელთა თვსთა.

(6) შემოსილთა ვაკინთინონითა. წინამძღუართა და ერის_თავთა. ჭაბუკნი რჩეულნი. ყოველნი მკედარნი აღმკედრებულნი ცხენებსა: (7) და მისცა სიძვათ თვსი მათ რჩეულთა ძეთა ასურთასა ყოველთა. და ყოველთა რომელთა თუალ_აგნა და ყოვლითა გულის_თქუმითა თვსითა შეიგინებოდა: (8) და სიძვათ იგი თვსი ეგვპტისაჲ არა დაუტევა. რამეთუ მის თანა წვებოდეს სიჭაბუკესა მისსა და მათ ქალწულებაჲ მისი გარდაიკადეს. და ყვეს სიძვათ მათი მის თანა: (9) ამის თვს მივეც იგი კელთა ტრფიალთა მისთასა. კელთა ასურასტანელთასა. რომელთაცა თუალ_აგნა: (10) მათ გამოაცხადეს სარცხვნელი მისი ძენი და ასულნი მისნი წარიყვანეს. და თვთ იგი მახვლითა მოკლეს და იქმნა იგი სასიტყუელ დედათა შორის. და შურის_გებაჲ ყვეს მის ზედა ასულთა მისთა მიმართ:

f.81v

(11) და იხილა დამან მისმან ოოლლიბა. და განრყუნა ზედა_დართვაჲ თვსი უფროჲს მისსა. და სიძვათ თვსი უფროჲს სიძვისა დისა თვსისა: (12) ძეთა ასურასტანელთა მიექცა. მთავართა (და) ერის_თავთა მახლობელთა თვსთა. შემოსილთა სამკაულითა. მკედართა აღმკედრებულთა ცხენთა ზედა. ჭაბუკნი რჩეულნი ყოველნი: (13) და ვიხილე რამეთუ შეგინებულ არიან გზაჲ ერთი/ ორთაჲ ვე: (14) და შესძინა სიძვასა თვსსა ზედა. და იხილნა კაცნი გამოხატულნი კედელსა. ხატნი გამოწერილნი ხატვით. (15) რომელთა ემოსა ჭრელებული წელთა მათთა. და ფარშამაგები ღებული თავთა მათთა: პირები ყოველთაჲ მსგავსი მსგავსად ძეთა ქალდეველთა ქუეყანისა მამულისა მათისაჲ:

(16) და თუალ_აგნა მათ ხილვითა თუალთა მისთაჲთა. და მიაგლინნა მოციქულნი მათა ქუეყანად ქალდეველთა: (17) და მოვიდეს მისა ძენი ბაბილონისანი საწოლად მოდგურთა. და შეაგინეს იგი სიძვითა მისითა. და შეიბილწა მათ შორის. და არა განეშორა სული მისი მათ გან: (18) და გამოაჩინა სიძვათ თვსი. და განაცხადა სარცხვნელი თვსი. და განეშორა სული ჩემი მის გან. ვითარცა იგი განეშორა სული მისი მათ გან და გამოაჩინა სიძვათ თვსი და განაცხადა სარცხვნელი თვსი და განეშორა სული ჩემი დისა მისისა გან. ვითარცა იგი განეშორა სული ჩემი დავითისა მამისა მისისა გან: (19) და განამრავლენ სიძვანი შენნი მოვსენებად დღეთა სიჭაბუკისა შენისათაჲ. რომელთა ისიძვედ ქუეყანასა ეგვპტისასა: (20) და მიექცე შენ ქალდეველთა. რომელთაჲ ვითარცა ვირთაჲ არს სხეულები მათი. და ქუქუნი ცხენთანი ვითარცა ქუქუნი მათნი:

(21) და მიხედენ უშჯულოებასა სიჭაბუკისა შენისასა. რომელსა იგი იქმოდე ეგვპტეს სავანესა შენსა. სადა იგი ძუძუნი სიჭაბუკისა შენისანი დაეცნეს: (22) ამის თვს. ოოლლიბა. ესრე იტყვს უფალი უფალი აჰა ესერა მე აღვადგინე შენ ზედა ტრფიალნი შენნი. რომელთა განეშოვრა სული შენი. და მოვადგინე იგინი შენ ზედა გარემო: (23) ძენი ბაბილონისანი და ყოველნი ქალდეველნი. ფაკუელნი და სეკუელნი. და ყოველნი ძენი ასურასტანისანი. და მათ თანა ჭაბუკნი რჩეულნი წინამძღუარნი (და) ერის_თავნი. და ყოველნი მთავარნი და სახელოვანნი აღმკედრებულნი ცხენებსა: (24) ყოველნი მოვიდენ შენ ზედა ჩრდილოთ. ეტლები და ეტლის_თუალები კრებულისა თანა ერთაჲსა: ფარები და ჩელთები და მოვადგინონ მც(ვ)ელნი გარემო შენსა: და მოვსცე წინაშე პირსა მათსა/ საშჯელი. და შურ_იგონ შენ ზედა საშჯელითა მათითა. (25) და მოვცე შური ჩემი შენ ზედა. და ყონ შენ თანა რისხვითა გულის_წყრომისა ჩემისაჲთა: ცხვრნი შენნი და ყურნი შენნი მოგკუთვნენ. და ნეშტნი შენნი მახვლითა დაამკუნენ ძენი შენნი

f.82r

Oolliba. (5) Et fornicabatur Oollia coram me, et adhaesit amatoribus suis, Assyriis propinquis suis,

(6) Vestitis hyacintho, ducibus et imperatoribus — *sunt* iuvenes electi, omnes equites qui ascendunt in equos. (7) Et dedit fornicationem suam illis electis filiis Assyriorum omnibus, et omnibus in quos oculos coniecit; et in omni desiderio suo polluebatur. (8) Et fornicationem illam suam Aegypti non dereliquit; nam cum ea concumbebant in adolescentia eius; et illi virginitatem eius defloraverunt, et fecerunt fornicationem suam cum ea. (9) Propter hoc tradidi eam in manus amatorum eius, in manus Assyriorum, in quos oculos coniecit. (10) Illi discooperuerunt ignominiam eius, filios et filias eius abduxerunt, et ipsam illam gladio occiderunt; et facta est illa famosa inter mulieres, et ultionem fecerunt super eam in filias eius.

(11) Et vidit soror eius Oolliba, et corripit concupiscentiam suam plus *quam* illa, et fornicationem suam plus *quam* fornicationem sororis suae. (12) Ad filios Assyriorum conversa est, ad principes (et) imperatores propinquos suos vestitos ornamento, equites qui ascendunt in equos — *sunt* iuvenes electi omnes. (13) Et vidi quia pollutae sunt; via una *via* ambarum. (14) Et addidit ad (*lit.* super) fornicationem suam; et vidit viros depictos in pariete, imagines descriptas in pictura; (15) Qui vestiti erant variis *vestimentis* in lumbis suis, et tiarae tinctae *erant* in capitibus eorum; vultus omnium similes secundum filios Chaldaeorum, *secundum* terram patriam eorum.

(16) Et oculos coniecit in eos, conspiciens (*lit.* conspectu) oculis suis, et misit nuntios ad eos in terram Chaldaeorum. (17) Et venerunt ad eam filii Babylonis ad cubile habitatorum, et polluerunt eam in fornicatione eius, et impura facta est in eis, et non recessit anima eius ab illis. (18) Et ostendit fornicationem suam, et discooperuit ignominiam suam; et recessit anima mea ab ea, sicut recessit anima eius ab illis. Et ostendit fornicationem suam, et discooperuit ignominiam suam, et recessit anima mea a sorore eius, sicut recessit anima mea a David (patre) eius. (19) Et multiplicasti fornicationes tuas, ut recordereris dies adolescentiae tuae, in quibus fornicabar in terra Aegypti. (20) Et conversa es tu ad Chaldaeos, quorum velut asinorum sunt carnes eorum, et coitus equorum velut coitus eorum.

(21) Et respexisti ad iniquitatem adolescentiae tuae, quam faciebas in Aegypto in habitatione tua, ubi ubera iuventutis tuae ceciderunt. (22) Propter hoc, Oolliba, sic dicit Dominus Dominus: Ecce ego suscitabo contra te amatores tuos, a quibus recessit anima tua, et statuam eos contra (*lit.* super) te in circuitu, (23) Filios Babylonis et omnes Chaldaeos, P'akuos et Sekuos et omnes filios Assyriae, et cum eis iuvenes electos, duces (et) imperatores, et omnes principes et nominatos qui ascendunt equos. (24) Omnes venient super te de aquilone, currus et rotae cum congregatione populorum, scuta et hastae, et statuent custodes circum te. Et dabo coram facie eorum iudicium, et ultionem petent super te in iudicio suo. (25) Et dabo zelum meum in te, et facient tecum *in* ira furoris mei. Nasos tuos et aures tuas praecedent, et residuos tuos in gladio con-

და ასულნი შენნი წარიყვანნენ. და ნეშტი შენი ცეცხლმან შეჭამოს:

(26) და განგძარცონ შენ სამოსელი შენი. და წარიღონ ჭურჭერი სიქადულისა შენისა: (27) და გარე—მოვაქციო უმსახურებელბაჲ შენი შენ გან. და სიძვაჲ შენი ქუეყანით ეგვპტით და ვერ მიადგნე თუალნი შენნი. და ეგვპტს არღარა მოიკსნო მერძე: (28) რამეთუ ამას იტყვს უფალი: აჰა ესერა მე მიგცე შენ კელთა მოძულეთა შენთასა. რომელთა გან განეშორა სული შენი: (29) და ყონ შენ თანა სიძულილით. და წარიღონ ყოველი ნაშრომი შენი და ყოველი რუდუნებული შენი. და იყო შენ შიშუელ და სარცხნელ და გამოცხადნეს სარცხნელი სიძვისა შენისაჲ და უღმრთოებისა შენისაჲ სიძვამან შენმან (30) გიყო შენ ესე. რამეთუ ისიძვედ კუალსა წარმართთასა. და შეიბილწებოდე ზრახვითა მათითა:

(31) და გზასა ღისა შენისასა ზდოდე. და მიგცე სასუმელი მისი კელსა შენსა: (32) ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: სასუმელი ღისა შენისაჲ შეჰსუა ღრმაჲ. და ვრცელი გარდამრც აღსრულებად სიმრავლისა: (33) და დაჰსნითა აღივსო. სასუმელი ღისა შენისაჲ სამარიასაჲ. სასუმელი განრყუნილებისაჲ: (34) შესუ იგი. და დღესასწაულნი მისნი (და) თთვს—თავნი მოვაქცინე. რამეთუ მე უფალი ვიტყოდე. იტყვს აღონაჲ უფალი: (35) ამის თვს რამეთუ დამივიწყე მე. და ზურგი შემაქციე მე. და შენცა მიიღე უღმრთოებისა შენისა თვს და სიძვათა შენთა თვს:

(36) და მრქუა მე უფალმან ძეო კაცისაო. არა ჰსაჯოა ოოლლიაჲ და ოოლლიბაჲ. და უთხრა მათ უშჯულოებაჲ მათი: (37) რამეთუ იმრუშებდეს. და სისხლი კელთა შინა მათთა. განზრახვითა მათითა იმრუშებდეს. და შვილნი მათნი რომელნი მიშენეს მე. განჰყვანდეს ივინი/ ცეცხლსა: (38) ვიდრე ესეცა მიყვეს მე სიწმიდე ჩემი შეაგინეს შაბათნი ჩემნი საძაგელ ქმნნეს: (39) დაკლვითა მით შვილთა მათთაჲთა კერპთა მათთა. და შევიდოდეს სიწმიდეთა ჩემთა. რაჲთა შეაგინონ იგი. რამეთუ ესრეთ ჰყოფდეს შორის სახლსა ჩემსა: (40) და რამეთუ კაცთა მათ მომავალთა შოვრით. რომელთა იგი მოციქულთა მიუვლინებდეს მათ. და მოსლვასა ოდენ მათსა იხანებოდე. და იგრემლებდ თუალთა შენთა. და იმკვებოდე სამკაულითა:

(41) და დაჰშჯდი ცხედარსა ზედა დაგებულსა. და ტაბლაჲ აღგებულნი წინაშე შენსა. და საკუმეველი ჩემი და ზეთი ჩემი. და იხარებდეს მით: (42) და კმითა აღრეულითა განცხრებოდეს. და კაცთა სიმრავლისა გან კაცთაჲსა მოსრულთა უდაბნოჲთა შეასხმიდეს სავლტესა კელთა მათთა. და გვრგვნსა სიქადულისასა თავსა მათსა: (43) და ეთქუ ანუ არა ამათ შინა იმრუშებენ. და საქმისა—ებრ მეძვისა ისიძვა მან: (44) და შეე(ი)დოდეს მისა ვითარცა იგი შეველენედ დედაკაცისა მეძვისა. ეგრე შევიდოდეს ოოლლიაჲსა და ოოლლიბაჲსა. რაჲთა იქმოდინ უშჯულოებასა: (45) და კაცთა ამათ მართალთა შურ—იგონ მის გან შურის—გებითა მომრუშისაჲთა. შურის—გებითა სისხლთაჲთა. რამეთუ მომრუშენი არიან. და სისხლი კელთა შინა მათთა:

(46) ამას იტყვს უფალი უფალი აღმოიყვანე მათ ზედა ერი. და მოეც მას შეძრწუნებაჲ და მიმოტაცებაჲ: (47) და ქვაჲ დაჰკრიბე მათ ქვისა დაკრებაჲ ერისაჲ. და დაჰკუმერდი მათ მახვლითა მათითა: ძენი მათნი და ასულნი მათნი მოწყვდნენ. და სახლები მათი დაწუან ცეცხლითა: (48) და მოვაქციო უღმრთოებაჲ ქუეყანით. და განისწავლ(ნ)ენ ყოველნი დედანი. და არღარა ყონ უღმრთოებისა—ებრ მათისა: (49) და მოგეცნენ უღმრთოებანი თქუენნი თქუენ ზედა. და ცოდვანი განზრახვათა თქუენთანი მიიხუნეთ. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი:

cident. Filios tuos et filias tuas abducent, et reliquias tuas ignis devorabit.

(26) Et detrahent tibi vestimentum tuum, et auferent vasa (*sing.*) decoris tui. (27) Et avertam impietatem tuam a te et fornicationem tuam de terra Aegypti, et non *poteris* conicere oculos tuos, et Aegypti iam non recordaberis ultra. (28) Hoc enim dicit Dominus: Ecce ego tradam te in manus eorum quos odisti, a quibus recessit anima tua. (29) Et agent tecum in odio, et auferent omnem laborem tuum et omnem aerumnam tuam; et eris tu nuda et confusione plena, et revelabitur ignominia fornicationis tuae et impietatis tuae. Fornicatio tua (30) Fecit tibi hoc, quia fornicabar post gentiles, et impura fiebas in cogitatione eorum.

(31) Et in via sororis tuae ambulabas, et dabo *tibi* calicem eius in manu tua. (32) Hoc dicit Adonai Dominus: Calicem sororis tuae bibes, profundum et latum, abundantem ad consummandum ebrietatem; (33) Et dissolutione repleberis; calix sororis tuae Samariae *est* calix destructionis. (34) Bibe illum, et festos eius *(et)* neomenias avertam, quia ego Dominus loquebar, dicit Adonai Dominus. (35) Propter hoc quia oblita es mei et tergum convertisti mihi, et tu quoque accipe propter impietatem tuam et propter fornicationes tuas.

(36) Et dixit mihi Dominus: Fili hominis, nonne iudicabis Oolliam et Oolibam, et narrabis eis iniquitatem earum? (37) Moechabantur enim, et sanguis in manibus earum; cum desiderio suo moechabantur, et filios suos quos pepererunt mihi, educebant eos in ignem. (38) Dum hoc quoque fecerunt mihi, sanctuarium meum polluerunt, sabbata mea abominati sunt, (39) Cum immolarent filios suos idolis suis; et ingrediebantur sanctuarium (*plur.*) meum, ut polluerent illud, quia sic faciebant in medio domus meae. (40) Et quia viris illis venientibus de longe, quibus nuntios mittebant eis, et venientibus modo eis, lavabas te, et circumliniebas stibio oculos tuos, et ornabas te ornamento;

(41) Et sedisti in lecto strato; et mensa ornata ante te, et thymiana meum et oleum meum; et gaudebant in eo. (42) Et voce harmonica delectabantur, et viris de multitudo hominum venientibus e deserto imponebant armillas (*sing.*) in manibus eorum, et coronam decoris in capite eorum. (43) Et dixi: Nonne in his moechantur? Et *nonne* secundum opus meretricis fornicata est illa? (44) Et ingrediebantur ad eam; sicut ingrediuntur ad mulierem meretricem, sic ingrediebantur ad Oolliam et ad Oolibam, ut facerent iniquitatem. (45) Et viri hi iusti ultionem petent de eis (*sing.*) in ultione adulterae et in ultione sanguinum, quia adulterae sunt et sanguis *est* in manibus earum.

(46) Hoc dicit Dominus Dominus: Adduc ad eas populum, et da eis perturbationem et rapinam. (47) Et lapida eas lapidatione populi, et transfode eas gladio eorum. Filios earum et filias earum interficient, et domos earum comburent igne. (48) Et avertam impietatem a terra, et discent omnes mulieres, et iam non facient secundum impietatem earum. (49) Et dabunt impietates vestras super vos, et peccata cogitationum vestrarum portabitis, et scietis quia ego sum Dominus.

24 (1) Et factum est verbum Domini ad me in anno illo nono, in mense decimo,

მეტესა. ხოთსა თჳს(ა)სა. და თქუა: (2) ძეო კაცისაო. დაიწერე თავისა შენისა დღჳს ესე. ამიერ დღითგან ვინათგან წარიტრა მეფჳ ბაბილოვნისაჲ იჰრუსალემით. ამიერ დღენდელით დღით გან: (3) და არქუ სახლსა მას განმამწარებელთასა იგავი. და თქუ' ამას იტყჳს უფალი ადონაჲ' დადგი სიავი. და შთაასხ მას წყალი: (4) და შთაადგ მას დრონეული. ყოველი დრონი კეთილი. წჳვი და მჰარი. გამოშოვრებული ძუალისა გან' (5) რჩეულთა გან საცხოვართა მართებულთაჲ. და ქჳს შეუგზენ მათ ძუალი იგი. აღდუღდა შეიზრო. და შეგზა ძუალი მისი შორის მისსა:

(6) ამის თჳს ამას იტყჳს ადონაჲ უფალი' # ქალაქო მოსისხლეო. სიავო. რომელსა შინა არს გესლი მისი. და გესლი იგი არა გამოვდა მის გან' ასოდ ასოდი მისი გამოიღონ' არა გამოვდა მას ზედა წილი: (7) რამეთუ სისხლი მისი შორის მისსა არს' კლდესა მყარსა ზედა დავაწესე იგი' არა დავსთხიე იგი ქჳეყანასა დაფარვად იგი მიწითა. (8) რაჲთა აღმოვიდეს გულის წყრომაჲ შურის გებად' შურის გებად მივეც სისხლი მისი მყარსა ზედა კლდესა. რაჲთა არა დაეფაროს: (9) ამის თჳს ამას იტყჳს ადონაჲ უფალი' მე განვადიდო მუგუზი. (10) და განვაძრავლო შეშაჲ. და აღვავზნე ცეცხლი. რაჲთა დადნეს კორცი და მოაკლდეს წუენი'

(11) და დადგეს იგი ნაკუერცხალთა ზედა. რაჲთა აღედვას და განჰურდეს რვალი მისი. და დადნეს შორის მისსა არა წმიდებაჲ მისი. და მოაკლდეს გესლი მისი: (12) და არა გამოვიდეს მის გან ფრიად გესლი. და ჰრცხუნეს გესლსა მას მისსა: (13) ამის თჳს რამეთუ შეიგინებოდე შენ. და რაჲ უკუეთუ არა განსწმიდნე შენ მერმე. აღვევაჲსო გულის წყრომაჲ ჩემი შენ გან: (14) მე უფალი ვიტყოდე' და მოიწიოს და ეყო' არა ეყო შენდობა. არცა შევიწყალო' გზათა შენთა ებრ. და ზრახვათა შენთა ებრ გსაჯო შენ./ იტყჳს ადონაჲ უფალი: ამის თჳს მე გსაჯო შენ სისხლთა ებრ შენთა. არა წმიდაო სახელოვანო. ფრიად განმამწარებლო: (15) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ და მრქუა'

f.83v

(16) ძეო კაცისაო. აჰა ესერა მე მოვიხუნე შენ გან გულის სათქუმელნი თუალთა შენთანი განწყობით' არა დაიტყებო. არცა დაიტირო: (17) სულთქუმითა. სისხლითა ნაწლევათა. გლოვითა იყო შენ' არა იყოს თმაჲ შენი შეთხზულ შენ ზედა. და კამლნი შენნი ფერკთა შენთა' არა ნუგეშინის იცე ბავითა მათითა. და პური კაცთაჲ ჰშჰამო: (18) და ვეტყოდე ერსა მას განთიად. ვითარცა იგი მამცნო მე უფალმან მიმწუხრი. და ეგრეთ ჰყავ განთიად. ვითარცა მიბრძანე მე: (19) და მრქუა მე ერმან მან' არა მითხრაა ჩუენ. რაჲ არს ესე. რომელსა შენ იქმ: (20) და ვარქუ მათ' სიტყუაჲ უფლისაჲ იყო ჩემდა მომართ. და თქუა'

(21) არქუ სახლსა ისრაჲლისასა' ამას იტყჳს ადონაჲ უფალი' აჰა ესერა მე შევაგინო სიწმიდე ჩემი. შეკრებაჲ ძალისა თქუენისაჲ და გულის სათქუმელი თუალთა თქუენთაჲ. და რომლისა თჳს ერიდებიან სულნი თქუენნი. და ძენი თქუენნი და ასულნი თქუენნი. რომელნი დაგიშთეს. მახვლითა დაეცნენ: (22) და ჰყოთ ეგრე. ვითარცა სახედ ჰყავ პირისა გან ვე მათისა' არა ნუგეშინის იცნეთ. და პური კაცისაჲ არა ჰშჰამოთ: (23) და გრძელი თმაჲ თავთა ზედა თქუენთა. და კამლნი თქუენნი ფერკთა თქუენთა' არცა დაიტირნეთ. არცა დაიტყებნეთ' და დასდნეთ სიცრუვითა თქუენითა. და ევედრებოდით კაცად კაცადი ძმასა თჳსსა: (24) და იყოს იეზეკიელ თქუენდ(ა) ნიშად. ყოვლისა მის ებრ რომელი ეყავ' ეგრე ყავთ. ოდეს მოიწიოს ესე' მაშინ სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი: (25) და შენ. ძეო კაცისაო. არა მას დღესა შინა. რომელსა დღესა მოვიღო ძალი მათი მათ გან. სიმაღლჳს სიქადულისა მათისაჲ. გულის სათქუმელი თუალთა

decima *die* mensis, et dixit: (2) Fili hominis, scribe tibimetipsi diem hanc, hinc a die a qua se movit rex Babylonis a Hierosolyma, hinc ab hodierna die. (3) Et dic domui illi exacerbantium parabolam, et loquere: Hoc dicit Dominus Adonai: Pone ollam, et infunde in eam aquam. (4) Et inmitte in eam frusta (*sing.*), omne frustum bonum, femur et armum, separatum ab ossibus (*sing.*), (5) De electis pecoribus saginatis, et subter accende eis ossa illa (*sing.*). Ebullierunt, gelarunt et cocta sunt ossa illa (*sing.*) in medio eius.

(6) Huius causa hoc dicit Adonai Dominus: O civitas sanguinaria, o olla, in qua est rubigo eius, et rubigo illa non exiit de ea: per partes eam auferent: non exiit super eam sors. (7) Etenim sanguis eius in medio eius est: super petram duram disposui eum: non effudi eum *in* terram ut operiretur ille pulvere, (8) Ut ascenderet furor ut ultionem peterem, ut ultionem peterem dedi sanguinem eius super duram petram, ut non operiretur. (9) Huius causa hoc dicit Adonai Dominus: Ego amplificabo titionem; (10) Et multiplicabo lignum et accendam ignem, ut tabescat caro et deficiat ius;

(11) Et stet illa (olla) super prunas ut incalescat, et rubescat aes eius, et tabescat in medio eius impuritas eius, et deficiat rubigo eius. (12) Et non exhibit de ea nimia rubigo et confundetur rubigo illa eius, (13) Propter hoc quia polluebaris tu. Et quid si non purificaberis tu ultra, implebo furorem meum propter te? (14) Ego Dominus loquebar; et veniet, et faciam. Non faciam remissionem, neque miserebor; secundum vias tuas et secundum cogitationes tuas iudicabo te, dicit Adonai Dominus. Propter hoc ego iudicabo te secundum sanguines tuos, impura, nominata, valde exacerbans. (15) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit *mihi*:

(16) Fili hominis, ecce ego tollam a te desiderabilia oculorum tuorum in acie; non planges, neque flebis. (17) *In* gemitu, *in* sanguine intestinorum, in luctu eris tu. Non erit capillus tuus comptus super te, et calceamenta tua in pedibus tuis. Non erit tibi consolatio in labiis (*sing.*) eorum et panem virorum *non* comedes. (18) Et loquebar *ad* populum illum mane, sicut mandavit mihi Dominus vespere; et sic feci mane, sicut praecepisti mihi. (19) Et dixit mihi populus ille: Nonne nuntiabis nobis quid sit hoc quod tu facis? (20) Et dixi eis: Verbum Domini factum est ad me, et dixit:

(21) Dic domui Israël: Hoc dicit Adonai Dominus: Ecce ego polluam sanctuarium meum, congregationem fortitudinis vestrae et desiderabile oculorum vestrorum, et propter quod timent animae vestrae; et filii vestri et filiae vestrae, qui manserunt *vobis*, *in* gladio cadent. (22) Et facietis sic, sicut fecisti; ab ore eorum non erit vobis consolatio, et panem viri non comedetis. (23) Et longus capillus super capita vestra, et calceamenta vestra in pedibus vestris: neque flebitis, neque plangetis, et tabescetis *in* iniquitate vestra, et implorabitis unusquisque fratrem suum. (24) Et erit Iezekiel vobis in signum; iuxta omne illud quod feci, sic facite, cum advenerit hoc; tunc scietis quia ego sum Dominus. (25) Et tu, fili hominis, nonne in illa die, in qua die tollam fortitudinem eorum ab eis, superbiam decoris eorum, desiderium oculorum eorum, elevationem

f.84r მათთაჲ. აღსამაღლებელი სულისა მათისაჲ./ ძენი მათნი და ასულნი მათნი:

(26) მას დღესა შინა მოვიდეს განრინებული შენდა თხრობად ყურთა შენთა:

(27) მას დღესა შინა აღელოს პირი შენი განრინებულისა მის მიმართ. და მიერიტ-
გან არლარა დაჰყრუვდე. და იყო მათა ნიშად და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი:

25 (1) ძეთა მათ ზედა ამონისთა: და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა (2) ძეო კაციასო. განიმტყიცე პირი შენი ძეთა მიმართ ამონისთა. და წინაწარმეტყუელებდ მათა მიმართ: (3) და არქუ ძეთა ამონისთა ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ ამას იტყვს უფალი ამის თვს რამეთუ მოგცხრა სიწმიდისა თვს ჩემისა. რამეთუ შეიგინა. და ქუეყანისა თვს ისრაჲლისა. რამეთუ მოოკრდა. და სახლსა ზედა იუდასსა. რამეთუ წარვიდეს ტყუედ: (4) ამის თვს აჰა ესერა მიგცნე თქუენ კელთა ძეთა კედემისთა სამკვდრებელად. და დაიმკვდრონ ყოვლით ურთ ბანაკებით მათით თქუენ შორის. და აღჰმართონ კარგები მათი თქუენ შორის: მათ შეჰამონ ნაყოფი შენი. და მათ შესუან სიპოხჲ შენი: (5) და მიგვსცნე მათ ქალაქნი ძეთა ამონისთანნი საძოვრად აქლემთა მათთა. და ძენი ამონისნი საძოვრად ცხოვართა. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი უფალი:

(6) რამეთუ ამას იტყვს აღონაჲ უფალი ამის თვს რამეთუ დაიტყუელებნ კელითა. და იბგერდი ფერკითა. და განიხარე გულითა შენითა ქუეყანისა მის თვს ისრაჲლისა: (7) ამის თვს განვირთხა კელი ჩემი შენ ზედა. და მიგცე შენ მიმოსატაცებელად თესლებსა შორის. და მოგსრა შენ ერთა გან. და წარგწყმიდო შენ წარწყმედით სოფელთა გან. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი: (8) მოაბსა ზედა: ამას იტყვს უფალი უფალი ამის თვს რამეთუ თქუეს მოაბ და სეირ ანუ არა ვითარცა ყოველნი ნათესავნი. ეგრეცა სახლი ისრაჲლისაჲ და იუდასი: (9) ამის თვს აჰა ესერა მე დავ(ა)რღუო მკარი მოაბისაჲ ქალაქთა გან მწუერვალთა მისთა. რჩეული ქუეყანაჲ. სახლი ბეთსიმოთისი ზემო კერძო წყა/როსა ქალაქისასა ზღვთ კერძოასასა: (10) ძეთა კედემისთა ვიდრე ძეთამდე ამონისთა მიგვსცე იგი სამკვდრებელად. რათა არა იყოს სამკვდრებელი ძეთა ამონისთაჲ:

f.84v

(11) და მოაბსა ზედაცა ვყო შურის გებაჲ. და ცნან (რამეთუ) მე ვარ უფალი უფალი: (12) ედომელთა ზედა: ამას იტყვს აღონაჲ უფალი ამის თვს რამეთუ ყო იღუმეჲმან შურის გებაჲ მათი შურის მოგებად სახლსა ზედა იუდასსა. და ძვრი იკსენეს. და შური მოიგეს: (13) ამის თვს ამას იტყვს აღონაჲ უფალი განვირთხა კელი ჩემი იღუმეასა ზედა. და მოვსრა მის გან კაცი და საცხოვარი. და დავდვა იგი ოკრად. და თემანით დევნულნი მახვლითა დაეცნენ: (14) და მოვსცე შურის გებაჲ ჩემი იღუმეასა ზედა კელითა ერისა ჩემისა ისრაჲლისათა. და ყონ იღუმეასა ზედა რისხვითა ჩემითა და გულის წყრომითა ჩემითა. და ცნან შურის გებაჲ ჩემი. იტყვს უფალი უფალი: (15) ფილისტიმელთა ზედა: ამას იტყვს აღონაჲ უფალი ამის თვს რამეთუ ყვეს უცხოთესლთა შურის გებით. და აღადგინეს შურის გებაჲ მოცხრომით გულითად აღოცად ვიდრე უკუნისამდე:

(16) ამის თვს ამას იტყვს აღონაჲ უფალი მე განვირთხა კელი ჩემი უცხოთესლთა ზედა. და მოვსრნე მსაჯულნი. და წარგწყმიდნე დამკვდრებულნი იგი ზღვს კიდისანი: (17) და ვყო მათ შორის შურის გებაჲ დიდი. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი. რაჟამს მიგვსცე შურის გებაჲ ჩემი მათ ზედა:

26

(1) წორსა ზედა: და იყო მეთერთმეტესა წელსა. ერთსა თვსასა. იყო ჩემდა მომართ სიტყუაჲ უფლისაჲ. და თქუა (2) ძეო კაციასო. ამის თვს რამეთუ თქუა წორ იზრუსალემსა ზედა ვაშა. შეიმუხრა. წარწყმედეს წარმართნი მოაქცია ჩემდა საესე იგი მოოკრებულ არს: (3) ამის თვს ამას იტყვს აღონაჲ უფალი:

animae eorum, filios eorum et filias eorum,

(26) In illa die veniet liberatus ad te, ut narret in auribus tuis? (27) In illa die aperietur os tuum ad liberatum illum, et illinc iam non obsurdesces, et eris eis in signum, et scient quia ego sum Dominus.

25

(1) Super filios illos Amon. Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (2) Fili hominis, confirma faciem tuam ad filios Amon, et propheta ad eos. (3) Et dic filiis Amon: Audite verbum Domini: Hoc dicit Dominus: Propter hoc quia laetati estis de sanctuario meo, quia pollutum est, et de terra Israël, quia vastata est, et super domum Iuda, quia abierunt in captivitatem, (4) Propter hoc ecce tradam vos in manus filiorum Kedem in hereditatem, et habitabunt cum omnibus castris suis in vobis, et statuent tentoria sua in vobis. Ipsi comedent fructum tuum, et ipsi bibent adipem tuam. (5) Et dabo eis civitates filiorum Amon in pascuum camelorum eorum, et filios Amon in pascuum ovium, et scietis quia ego sum Dominus Dominus.

(6) Etenim hoc dicit Adonai Dominus: Propter hoc quia plausisti manu, et percussisti pede, et gavisa es corde tuo propter terram illam Israël; (7) Propter hoc extendam manum meam super te, et tradam te in direptionem inter gentes, et interficiam te de populis, et perdam te perditione de regionibus, et scietis quia ego sum Dominus. (8) Super Moab. Hoc dicit Dominus Dominus: Propter hoc quia dixerunt Moab et Seïr: Nonne sicut omnes gentes, sic quoque domus Israël et Iuda? (9) Propter hoc ecce ego destruam umerum Moab de civitatibus verticum eius, electam terram, domum Bet'simot' supra fontem civitatis maritimae: (10) Filiis Kedem usque ad filios Amon dabo eam in hereditatem, ut non sit hereditas filiorum Amon.

(11) Et super Moab quoque faciam ultionem, et scient *quia* ego sum Dominus Dominus. (12) Super Edomitas. Hoc dicit Adonai Dominus: Propter hoc quia fecit Idumaea ultionem suam ut ultionem peterent de domo (*lit.* super domum) Iuda, et mali meminerunt, et ultionem petierunt; (13) Huius causa hoc dicit Adonai Dominus: Extendam manum meam super Idumaeam, et interficiam de ea hominem et pecus, et ponam eam in desertum et *illi* qui de T'eman exagitati sunt gladio cadent. (14) Et dabo ultionem meam super Idumaeam *in* manu populi mei Israël; et facient in Idumaea iuxta iram meam et iuxta furorem meum, et scient ultionem meam, dicit Dominus Dominus. (15) Super Philistaeos. Hoc dicit Adonai Dominus: Propter hoc quia fecerunt alienigenae vindictam (*lit.* in vindicta) et suscitaverunt ultionem cum gaudio prompte ut delerent usque ad saeculum:

(16) Huius causa hoc dicit Adonai Dominus: Ego extendam manum meam super alienigenas, et interficiam iudices, et perdam habitatores illos litoris maris. (17) Et faciam in eis ultionem magnam, et scient quia ego sum Dominus, cum dederò vindictam meam super eos.

26

(1) Super Tyrum. Et factum est in undecimo anno, prima mensis, factum est ad me verbum Domini, et dixit: (2) Fili hominis, propter hoc quia dixit Tyrus super Hierosolimam: Euge, contrita est, perierunt gentiles, conversa est ad me, plena illa vastata est, (3) Huius causa hoc dicit Adonai Dominus: Ecce

f.85r

აჰა ესერა მე შენ ზედა. სორ. და აღმოვიყვანე შენ ზედა ერნი მრავალნი. ვითარცა იგი/ აღმოვდის ზღუაჲ ღელვითა თვისითა: (4) და დაამკუნენ ზღუდენი შენნი. და დაარღვნენ გოდოლნი შენნი. და განვაქრიო მიწაჲ მისი მის გან. და მივსცე იგი კლდედ მოწრფელბეზულად: (5) საკმობელად ბადეთა იყოს შორის ზღუასა. რამეთუ მე უფალი ვიტყოდე. იტყვს აღონაჲ უფალი: და იყოს იგი წარსატყუენველ წარმართთა:

(6) და ასულნი მისნი ველსა ზედა მახვლითა დაეცნენ. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი: (7) რამეთუ ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: აჰა ესერა მე მოვაგლინო შენ ზედა. სორ. ნაბუქოდონოსორ. მეფე ბაბილონისაჲ. ჩრდილოთ: მეფე მეფეთაჲ არს იგი. ცხენებითა და ეტლებითა და მკედრებითა და კრებულებითა ნათესავთა მრავალთაჲთა ფრიად: (8) ამან ასულნი შენნი. რომელნი იყვნეს ველსა გარე. მახვლითა მოსწყვდნეს. და მოგცნეს შენ ზედა მკუშილნი. და გარე მოგაშენოს ზღუდე. და მოგადგას შენ ლაშქარი. და მოგადგინოს ერი ჭურვილი. და ლახურები მისი შენ წინაშე მოგადგას: (9) ზღუდენი შენნი და გოდოლნი შენნი დაამკუნეს მახვლითა თვისითა: (10) სიმრავლითა ჰუნეთა მისთაჲთა დაგფაროს შენ მტურმან მისმან. და კმისა გან ცხენთა მისთაჲსა და ეტლების—თუალთა (ეტლთა) მისთაჲსა შეიძრნენ ზღუდენი შენნი: შესლვასა მას მისსა ბჭეთა შენთა. ვითარცა ვინ შევალნ ქალაქად ველით:

f.85v

(11) საჭურველითა ცხენთა მისთაჲთა დაითრგუნენ უბანნი შენნი: ერი შენი მახვლითა მოსრას. და სიმტკიცე ძალისა შენისაჲ ქუეყანად დასცეს: (12) და წარმოიღოს ძალი შენი. და წარტყუნოს ყოველი ნაყოფი შენი. და დასცეს ზღუდე შენი. და სახლნი გულის—სათქუმელნი შენნი დაარღვნეს. და ქვანი შენნი და ძელი შენი და მიწაჲ შენი შორის ზღუასა შთაყაროს: (13) და დააცხროს სიმრავლე სახიობელთა შენთაჲ. და კმაჲ შემასხმელთა შენთაჲ/ არლარა ისმეს მერმე: (14) და მიგცე შენ კლდესა მყარსა ზედა: საკმობელად ბადეთა იყო შენ. და არა აღიშწნო. რამეთუ მე უფალი ვიტყოდე: იტყვს აღონაჲ უფალი: (15) რამეთუ ამას იტყვს უფალი უფალი სორსა: კმისა გან დაცემისა შენისა სულ—თქუმასა შენსა წყლულებათა თვს მოკლვასა მახვლითა შორის შენსა შეიძრნენ ქალაკნი:

(16) და გარდამოვდენ საყდართა გან მათთა ყოველნი მთავარნი ნათესავთა ზღვსათანი. და აღივადნენ გვრგვნი მათნი თავთა გან მათთა. და სამკაულნი თითოფერნი განიძარცუნენ: განკრთომით განჰკრთენ. და ქუეყანასა დასხდენ. და შეშინდენ წარწყმედისა თვს შენისა. და კუნესოდიან შენ ზედა: (17) და აღიღონ შენ ზედა გოდებაჲ. და გრქუან შენ: ვითარ დაირღვ ზღვთ. ქალაქი ევე ქებული. რომელმან მიეცე შიში შენი გარემო მკვდრთა შენთა: (18) და შეეშინეს ქალაკთა დლითგან დაცემისა შენისაჲთ: (19) რამეთუ ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: ოდეს დაგდვა შენ ქალაქად მოოკრებულად: ვითარცა ქალაქნი არა დამკვდრებულნი. რაჟამს აღმოვიყვანო შენ ზედა უფსკრული. და დაგფარონ შენ წყალთა მრავალთა: (20) და შთაგიყვანო შენ შთამავალთა თანა მღვმისათა ერისა მის საუკუნოჲსა. და დაგამკვდრო შენ სიღრმესა ქუეყანისასა ვითარცა ოკერი საუკუნე. და შთამავალთა თანა მღვმისათა რაჲთა არა დაიმკვდრო. არცა აღსდგე ცხორებასა:

(21) წარსაწყმედელად მიგცე შენ. და არლარა იყო მერმე უკუნისამდე. იტყვს აღონა(ჲ) უფალი:

27

(1) და იყო ჩემდა მომართ სიტყუაჲ უფლისაჲ. და თქუა: (2) ძეო კაცისაო. მიიღე გოდებაჲ სორსა ზედა. და არქუ სორსა: რომელი დამკვდრებულ არს

ego super te, Tyre, et adducam super te populos multos, sicut ascendit mare fluctu suo. (4) Et diruent muros tuos, et destruent turres tuas, et ventilabo pulverem eius de ea, et dabo eam in petram politam. (5) In siccationem retium erit in medio maris, quia ego Dominus loquebar, dicit Adonai Dominus; et erit illa in spoliationem gentilium.

(6) Et filiae eius in campo gladio cadent, et scient quia ego sum Dominus. (7) Etenim hoc dicit Adonai Dominus: Ecce ego mittam super te, Tyre, Nabuk'odonosor, regem Babylonis, ab aquilone — rex regum est ille, — cum equis et curribus et equitibus et coetu gentium multarum valde. (8) Hic filias tuas, quae erant in campo foris, gladio interficiet, et dabit super te vigiles, et in circuitu aedificabit *tibi* murum, et collocabit tibi vallum, et constituet *tibi* exercitum armatum, et hastas suas coram te collocabit. (9) Muros tuos et turres tuas diruet in gladio suo. (10) Multitudine equorum eius operiet te pulvis eius, et a sonitu (*lit.* voce) equorum eius et rotarum (curruum) eius commovebuntur muri tui, cum ingressus fuerit ille portas tuas, sicut quis ingreditur civitatem de campo.

(11) In armis equorum eius conculcabuntur plateae tuae, populum tuum gladio interficiet et fortitudinem potentiae tuae ad terram cadere faciet. (12) Et auferet potentiam tuam, et spoliabit omnem fructum tuum, et cadere faciet murum tuum, et domos desiderabiles tuas destruet, et lapides tuos et lignum tuum et pulverem tuum in medio maris iniciet. (13) Et quiescere faciet multitudinem canticorum tuorum, et sonitus (*lit.* vox) laudatorum tuorum iam non audietur ultra. (14) Et dabo te super petram duram; in siccationem retium eris tu, et non aedificaberis, quia ego Dominus loquebar, dicit Adonai Dominus. (15) Hoc enim dicit Dominus Dominus Tyro: A sonitu (*lit.* voce) ruinae tuae, cum gemueris de vulneratis, in interfectione gladio in medio tui, commovebuntur insulae.

(16) Et descendent de thronis suis omnes principes gentium maris: et auferent coronas suas de capitibus suis, et ornamenta varia exuent: pavore pavebunt, et in terra sedebunt, et timebunt propter perditionem tuam, et gement super te; (17) Et assument super te lamentum, et dicent tibi: Quomodo destructa es de mari, civitas ista laudata, quae dedisti timorem tuum in circuitu habitatoribus tuis? (18) Et timebunt insulae a die ruinae tuae. (19) Etenim hoc dicit Adonai Dominus: Cum posuero te in civitatem vastatam, sicut civitates non habitatas, cum adduxero super te abyssum, et operuerint te aquae multae, (20) Et deduxero te cum descendentibus in fossam, ad populum illum sempiternum, et collocavero te in profundo terrae sicut desertum sempiternum et cum descendentibus in fossam, ut non habiteris, neque resurgas ad vitam,

(21) In perditionem dabo te, et iam non eris ultra *usque* ad saeculum, dicit Adona(i) Dominus.

(1) Et factum est ad me verbum Domini, et dixit: (2) Fili hominis, assume lamentum super Tyrum, et dic Tyro, quae habitat in introitu maris, emporio

f.86r შესავალსა ზღვსასა. სავაჭროსა ერთასა ჭალაკთა გან მრავალთა: (3) ამას იტყვს აღონაჲ უფალი სორსა' შენ სთქუ' მე შევიმოსე თავით ჩემით სიკეთჳ ჩემი' (4) გულსა ზღვსასა ბეელიმ/ ძეთა შენთა შეგასხეს შენ სიკეთე: (5) ნაძვ სანერით გეშენა შენ. პებული ფიცართაჲ საროჲსაჲ ლიბანით მოგართუეს შენ საქმედ ნავის სახერგულთა:

(6) ბასანით გიქმნეს შენ საჭენი შენნი' ტაძარნი შენნი ქმნეს პილოჲს ძულთა გან' სახლნი სერტყოვანნი ჭალაკთა გან ქეტიმისთა: (7) ბისონი ეგვპტით ჭრელელებული გიქმნიეს შენ სარეცელად შემოსად შენდა დიდებაჲ. და შემკობად შენდა ვაკინთჳ და ძოწეული ჭალაკთა გან (ე)ლისეველთა. და გექმნა სამოსელი შენი: (8) და მთავართა შენთაჲ. რომელნი დამკვდრებულ იყვნეს სიღონს. და არადიელნი იყვნეს მესაჭე შენდა: ბრძენნი შენნი. სორ. რომელნი იყვნეს შენ შორის. ესენი იყვნეს მენავე შენდა: (9) მოხუცებულნი ბაბილონისანი და ბრძენნი მათნი. რომელნი იყვნეს შენ შორის. ესენი განაძლიერებდეს ზრახვასა შენსა' და ყოველნი ნავნი ზღვსანი და საჭის მხერვალნი მათნი გეყვნეს შე ნმზის დასავალით მზის დასავალთაჲთ: (10) სპარსნი და ლვდიელნი და ლვბიელნი იყვნეს ძალად შენდა. კაცთა მბრძოლთა ფარები და ჩაფხუტები დაჰკიდეს შორის შენსა' ამათ მოგცეს დიდებაჲ შენი:

f.86v (11) ძენი არადიელთანი (და) ძალი შენი ზღუდეთა შენთა. მც(ვ)ელნი გოდოლთა შენთა იყვნეს' კაბარტები მათი დაჰკიდეს მათთა შენთა გარემო' ამათ სრულ ქმნეს სიკეთჳ შენი: (12) კარქედონელნი ვაჭრად შენდა სიმრავლისა გან ყოვლისა ძლიერებისა შენისა: ვეცხლი და ოქროჲ და ზქინაჲ და რვალი და ტყვვი და ბრპენი მოსცეს უბანთა შენთა: (13) ელადაჲ და ყოვლით ურთ და გარემონი. ესენი ვაჭრობდეს შენ შორის სულსა კაცთასა' ჭურჭელი რვალისაჲ მოსცეს სავაჭროსა შენსა: (14) სახლისა გან თერგამაჲსა ცხენები და მკედრები მოსცეს სავაჭროსა შენსა:/ (15) ძენი როდელთანი ვაჭარნი ჭალაკთა გან განამრავლებდეს სავაჭროთა შენთა შუვათა გან პილოჲსათა. და შემართუმელთა მათ მისცემდ სასყიდელსა შენსა:

(16) კაცთა სავაჭროდ შენდა სიმრავლისა გან მწირთა შენთაჲსა. შტახსი და თითოფერი ღებილი თარშით. და ლამოთი და ქორქორი მოსცეს სავაჭროსა შენსა: (17) ძენი იუდაჲსნი და ისრაჲლი ესენი ვაჭარ შენდა' იფქლისა ფრდითა. ნელსაცხებელი და კასიაჲ და თაფლი რჩეული და ზეთი და რეტიწჳ მოსცეს სავაჭროთა შენთა: (18) დამსკჳ ვაჭარ შენდა სიმრავლისა გან ძალისა შენისა' ღვწოჲ ქელბონით და მატყლი მილეტონით და ღვწოჲ სავაჭროთა შენთა მოსცეს: (19) ასაელით რქინაჲ ქმნული და ეტლის თუალები მწირთა შორის შენთა არს: (20) დედანი ვაჭარ შენდა ცხენთა გან რჩეულთა ეტლებისა თვს:

(21) არაბიაჲ. მთავარნი კედარისანი. ესენი ვაჭარ (შენდა) კელითა შენითა. აქლემებსა და ვერძებსა და ტარიგებსა. რომელსა გვაქ(რ)ობდეს შენ: (22) ვაჭარნი საბაისანი და რაბაისანი. ესენი ვაჭარ შენდა სულნელითა რჩეულითა. და ანთრაკი კეთილი და ოქროჲ მოსცეს სავაჭროსა შენსა: (23) ქარარანი და ქანანი ვაჭარ შენდა' ასურ და ქარმან. ესენი ვაჭარ შენდა: (24) მოაქუნდა სავაჭროჲ ვაკინთჳ და საუნჯენი რჩეულნი შეკრულნი საბლებითა. და საროჲსა ნაგებიითა: (25) კარქედონელნი ვაჭარ შენდა' სიმრავლითა მწირთა შენთაჲთა აღივსე' და დაჰმძიმდი ფრიად გულსა ზღვსასა:

(26) წყალთა მრავალთა მოჰყვანდი შენ საჭეთა მხერვალთა შენთა' ქარმან სამხრისამან შეგმურსა შენ გულსა ზღვსასა: (27) რომლისა ძალი და სასყიდელი

populorum ab insulis multis; (3) Hoc dicit Adonai Dominus Tyro: Tu dixisti: Ego indui a memetipsa pulchritudinem meam. (4) In corde maris Beelim filii tui aptarunt tibi pulchritudinem. (5) Cedrus de Saner aedificata est tibi, desecationem in tabulas cupressi de Libano advexerunt tibi ut facerent navis malos.

(6) De Basan fecerunt tibi remos tuos; templa tua fecerunt ex elephantinis dentibus, domos nemorosas de insulis K'etim. (7) Byssum ex Aegypto variam fecisti tu in stratum, ut indueris gloriā et ut ornareris hyacintho et purpurā de insulis (E)lisaeis, et factum est tibi vestimentum tuum. (8) Et principes tui, qui habitabant in Sidone, et Aradii fuerunt remiges tibi; sapientes tui, Tyre, qui erant in te, hi fuerunt nautae tibi. (9) Senes Babylonis, et sapientes eorum qui erant in te, hi confortabant consilium tuum; et omnes naves maris et remiges earum fuerunt tibi ab occasu occasuum. (10) Persae et Lydii et Libyes erant in exercitum tuum; viri bellatores scuta et galeas suspenderunt in te: hi dederunt tibi gloriam tuam.

(11) Filii Aradiorum (et) exercitus tuus super muros tuos; custodes in turribus tuis erant: pharetras suas suspenderunt in montibus tuis in circuitu. Hi compleverunt pulchritudinem tuam. (12) Kark'edonii negotiatores tibi propter multitudinem omnis potentiae tuae; argentum, et aurum, et ferrum, et aes, et plumbum, et stannum dederunt in plateis tuis. (13) Elada et omnino (*sic*) et vicina, hi negotiabantur in te cum anima hominum: vasa aeris dederunt in mercatu tuo. (14) De domo T'ergamae equos et equites dederunt in foro tuo. (15) Filii Rhodiorum negotiatores, de insulis multiplicabant nundinas tuas cum dentibus elephantinis, et *illis* qui advehebant dabas lucrum tuum.

(16) Homines ad forum tuum propter multitudinem advenarum tuorum, stacten, et varia tincta de T'arši, et Lamot' et K'ork'or dederunt in mercatu tuo. (17) Filii Iuda et Israēl, hi negotiatores tibi cum frumenti venditione; myrum, et casiam, et mel electum, et oleum, et resinam dederunt in nundinis tuis. (18) Damascus negotiator tibi propter multitudinem potentiae tuae; vinum ex K'el-bon, et lanam de Mileton, et vinum in nundinis tuis dederunt. (19) Ex Asaël ferrum fabrefactum et rotae in advenis tuis sunt. (20) Dedan negotiator tibi propter equos electos ad currus.

(21) Arabia, principes Kedar, hi negotiatores (tibi) in manu tua cum camelis et arietibus et agnis, quod negotiabantur tibi. (22) Negotiatores Sabae et Rabae, hi negotiatores tibi cum aromate electo, et carbunculum bonum et aurum dederunt in mercatu tuo. (23) K'arran et K'aanan negotiatores tibi: Assur et K'arman, hi negotiatores tibi; (24) Afferebant mercedem hyacinthum, et thesauros electos astrictos funibus, et *in* cupressi navibus. (25) Kark'edonii negotiatores tibi cum multitudine advenarum tuorum: repleta es et gravis facta es valde in corde maris.

(26) In aquis multis ducebant te remiges tui: ventus austri contrivit te in corde maris, (27) *Te* cuius potentia, et lucrum tuum et advenarum tuorum, et

f.87r

შენი და / მწირთა შენთაჲ. და საჭით მხერვალნი შენნი. და ნავის მთავარნი მოლუაწენი შენნი თანა მზრახვალნი შენნი და მწირნი შენნი. და მენავენი შენნი მწირთა გან შენთა. და ყოველნი მბრძოლნი კაცნი შენნი შენ შორის. და ყოველი კრებული შენი შორის შენსა დაეცნენ გულსა ზღვასა დღესა მას დაცემისა შენისასა: (28) ღალადებისა ებრ კმისა შენისა მენავეთ მოლუაწეთა შენთა შეეშინა: (29) და გარდამოკდენ ნავით მათით ყოველნი საჭით მხერვალნი და მას შინა მსხდომნი. და ყოველნი (ნავთა) მხერვალნი ზღვსანი. და ქუეყანასა დადგენ. (30) ღალად ყონ კმითა დიდითა შენ ზედა: და ვალალ(ა)ებდენ მწარედ. და გარდაისხან მიწაჲ თავთა მათთა. და ნაცარი დაირიცონ:

(32) და აღიღონ ძეთა მათთა გოდებაჲ. გოდებაჲ სორსა: (33) რაოდენ ანუ რაჲ ჰპოვე სასყიდელი ზღვსა გან. აღავსენ ნათესავნი სიმრავლისა გან შენისა. და მწირთა გან შენთა განამდიდრენ ყოველნი მეფენი ქუეყანისანი: (34) და აწ შეიმუხრე ზღუასა შინა. სიღრმესა წყლისასა მწირი შენი. და ყოველი კრებული შენი. და ყოველნი ვე შენ შორის დაეცნეს. და ყოველნი ვე საჭით მხერვალნი შენნი: (35) დამკვდრებულნი ჭალაკთანი შეწუხნეს შენ ზედა. და მეფენი მათნი განკროთმით განჰკრთეს განუკრდა და ცრემლოვოდეს პირნი მათნი: (36) ვაჭართა წარმართთაგანთა დაისტვნეს შენ ზედა წარსაწყმედელ იქმენ. და არლარა იყო უკუნისამდე:

28

(1) მეფესა ზედა წვრისასა: და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (2) და შენ. ძეო კაცისაო. არქუ მთავარსა მას სორისასა ამას იტყვს აღონაჲ უფალი ამის თვს რამეთუ აღმაღლდა გული შენი. და სიტქუ ღმერთი ვარ მე. სამკვდრებელი ღმრთისაჲ დავიმკვდრე გულსა ზღვასა: ხოლო შენ კაცი ხარ. და არა ღმერთი და ჰყავ გული შენი ვითარცა გული ღმრთისაჲ: (3) ნუ უკუღს უბრძნეს ხარა შენ დანიელისა ბრძენთა არა გასწავეს შენ მეცნიერებაჲ / მათი: (4) ნუ უკუე მეცნიერებითა შენითა ანუ სიბრძნითა შენითა ჰყავ თავისა შენისა ძალი. და ვეცხლი და ოქროჲ საუნჯეთა შენთა: (5) ანუ მრავლითა მეცნიერებითა შენითა და გულის კმის ყოფითა შენითა განიმრავლე ძალი შენი:

f.87v

(6) ამის თვს ამას იტყვს აღონაჲ უფალი რამეთუ მიეც გული შენი ვითარცა გული ღმრთისაჲ: (7) ამის წილ აჰა ესერა მე მოვავლინენ შენ ზედა უცხოთესლნი ბილწნი ნათესავთა გან. და წარმოაცალიერნენ შენ ზედა მახვლნი მათნი და სიკეთესა მეცნიერებისა შენისასა დადგან სიკეთე ეგე შენი წარსაწყმედელად: (8) და შთაგვადონ შენ. და მოჰკუდენ სიკუდილითა წყლულებისაჲთა გულსა ზღვასა: (9) ნუ უკუღს იტყოდი და სიტქუა ღმერთი ვარი მე წინაშე მომკლველთა შენთა: ხოლო შენ კაცი ხარ. და არა ღმერთი: (10) სიმრავლითა წინადაუტუეთელთაჲთა მოჰკუდენ კელითა უცხოთესლთაჲთა. რამეთუ მე ვიტყოდე. იტყვს აღონაჲ უფალი:

(11) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (12) ძეო კაცისაო. მოიღე გოდებაჲ მთავარსა მათ ზედა სორისასა. და არქუ მას ამას იტყვს აღონაჲ უფალი შენ ხარ ბეჭედ აღტეხილებისა. მსგავსებაჲ და გვრვან სიკეთის: (13) საშუებელსა სამოთხისა ღმრთისასა იყავ შენ: ყოველი ქვაჲ პატიოსანი შეგემოსა. სარდიონი და ტაზიონი. და ზმარადი. ანთრაქი და საფირონი. და იასპი. და ვეცხლი და ოქროჲ. და ლიგვრიონი და აქატც. და ამეთესტონი და ოქროქვაჲ. და ბერილიონი და ონჭიონი: და ოქროჲთა აღავსენ საუნჯენი შენნი და საკრებელნი შენნი შენ შორის: (14) ვინაჲთ დლითგან დაებადენ შენ ქერობინისა თანა. დაგადგინენ შენ მთასა წმიდასა ჩემსა იყავ შენ შორის ქვათა ცეცხლისათა:

remiges tui, et nauarchi tui socii tui, consiliarii tui et advenae tui, et nautae tui de advenis tuis, et omnes bellatores viri in te et omnis coetus tuus in medio tui cadent in corde maris in die illa ruinae tuae. (28) Prae clamore vocis tuae gubernatores tui timuerunt, (29) Et descendent de navi sua omnes remiges, et qui in ea sedent, et omnes gubernatores maris, et in terra stabunt; (30) Clamabunt voce magna super te, et ululabunt amare; et effundent pulverem in capitibus suis, et cinerem sternerent.

(32) Et assument filii eorum planctum, planctum super Tyrum. (33) Quantum vel quod invenisti lucrum de mari? Implevisti gentes propter multitudinem tuam, et propter advenas tuos ditasti omnes reges terrae. (34) Et nunc contrita es in mari, in profundis aquae advena tuus et omnis coetus tuus, et omnes in medio tui ceciderunt, et omnes remiges tui. (35) Habitatores insularum contristati sunt super te; et reges earum pavore paverunt, obstupuerunt, et lacrimabantur vultus eorum. (36) Negotiatores de gentilibus sibilaverunt super te: in perditionem facta es, et iam non eris usque ad saeculum.

28 (1) Super regem Tyri. Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (2) Et tu, fili hominis, dic principi illi Tyri: Hoc dicit Adonai Dominus: Propter hoc quia elevatum est cor tuum, et dixisti: Deus sum ego, habitationem Dei habitavi in corde maris; tu autem homo es, et non Deus, et fecisti cor tuum sicut cor Dei, (3) Numquid forte sapientior es tu *quam* Daniel? Sapientes nonne docuerunt te scientiam suam? (4) Numquid forte in scientia tua vel in sapientia tua fecisti tibimetipsi fortitudinem, et argentum et aurum in thesauris tuis? (5) Numquid *in* multa scientia tua et *in* intellegentia tua multiplicasti fortitudinem tuam?

(6) Huius causa hoc dicit Adonai Dominus: Quia dedisti cor tuum sicut cor Dei, (7) Pro hoc ecce ego mittam super te alienigenas impuros de gentibus, et nudabunt (*lit.* vacuabunt) super te gladios suos et *super* pulchritudinem scientiae tuae; ponent pulchritudinem istam tuam in perditionem; (8) Et deicient te, et moriëris morte vulneratorum in corde maris. (9) Numquid forte loquëris, et dices: Deus su mego, coram interficientibus te? Tu autem homo es, et non Deus. (10) *In* multitudine incircumcisorum moriëris *in* manu alienigenarum, quia ego loquebar, dicit Adonai Dominus.

(11) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (12) Fili hominis, assume planctum super principem illum Tyri, et dic ei: Hoc dicit Adonai Dominus: Tu es signaculum anfractus, similitudo et corona pulchritudinis: (13) In deliciis paradisi Dei fuisti tu: omnem lapidem pretiosum indueras, sardium, et topazium, et smaragdum, carbunculum, et sapphirum, et iaspin, et argentum, et aurum, et ligurium, et achaten, et amethystum, et chrysolithum, et beryllum, et onychem; et auro implevisti thesauros tuos, et apothecas tuas in te. (14) A qua die creatus es tu cum Cherub, statui te in monte sancto meo: fuisti tu

(15) ზედოდე შენ უბიწოდ დღეთა შენთა. ვითაჲთ დღითგან დაებადე შენ ვიდრე დღედმდე. ოდეს იპოვა შენ თანა სიცრუეც:/

f.88r

(16) სიმრავლისა გან სავაჭროთა შენთაჲსა აღავსენ საუნჯენი შენნი უშჯ-
ულოებითა. და სცოდე. და იწყალ' და მთისა გან ღმრთისა გარდაგიყვანა შენ ქერ-
ობინმან შორის ქვათა მათ გან ცეცხლისათა: (17) აღმაღლდა გული შენი სიკეთითა
შენითა: განიკრწნა მეცნიერებაჲ შენი სიკეთისა შენისა თანა. სიმრავლისა თჳს
ცოდვათა შენთაჲსა: ქუეყანად გარდაგადგე შენ: წინაშე მეფეთა მიგეც შენ განსა-
ოხებელად: (18) სიმრავლითა ცოდვათა შენთაჲთა და სიცრუვითა სავაჭროთა
შენთაჲთა შეიგინენს ტაძარნი შენნი. და გამოვიღო ცეცხლი შორის შენსა: ამან
შეგჳამოს შენ. და მიგცე შენ ნაცრად ქუეყანასა შენსა წინაშე ყოველთა მხედ-
ველთა შენთა: (19) და ყოველთა რომელთა გიცოდინა შენ წარმართთა შორის
შეწუხნენ შენ ზედა: წარსაწყმედელ იქმენ. და არღარა იყო უკუნისამდე: (20)
სიღონისა თჳს: და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა:

(21) ძეო კაცისაო. განიმტკიცე პირი შენი სიღონსა ზედა. და წინაწარმეტ-
ყუელებდ მის ზედა: (22) და არქუ: ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: აჰა ესერა მე შენ
ზედა. სიღონ. და ვიდიდო შენ შორის. და სცნა რამეთუ მე ვარ უფალი. რაჟამს
ვყო მე შენ შორის საშჯელი. და განვწმიდნე შენ შორის: (23) სისხლი (და) სიკუდილი
უბანთა შენთა. და დაეცნენ წყლულნი მახვლითა შენ შორის გარემო
შენსა. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი: (24) და არღარა იყვნენ მერმე სახლსა
ისრაჲლისა(სა) საწერტელ სიმწარის და ეკალ საღმობის გარემოთა გან მათთა.
რომელნი შეურაცხ_ჰყოფენ მათ. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი. (25) ამას
იტყვს უფალი უფალი: შეგკრიბო ისრაჲლი წარმართთა გან. სადა იგი განიბნ-
ინეს მუნ. და განვწმიდნე მე მათ შორის წინაშე ერთა და წარმართთა. და დაემ-
კვდრნენ ქუეყანასა მათსა. რომელი მივეც მონასა ჩემსა იაკობს:

(26) და დაემკვდრნენ მას ზედა სასოებით. და იშენონ სახლები. და დაჰნერ-
გნენ ვენაკოვანნი. და დაეშენნენ მათ შინა სასოებით. რაჟამს ვყო საშჯელი/
ყოველთა თჳს შეურაცხის_მყოფელთა მათთა. ყოველთა. რომელნი არიან გარემო
მათსა. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი მათი. და ღმერთი მამათა მათთაჲ:

f.88v

29

(1) წელსა მას მეათესა. მეათერთმეტესა თთუესა. ერთსა მის თთჳსასა. იყო
ჩემდა მომართ სიტყუაჲ უფლისაჲ. და თქუა: (2) ძეო კაცისაო. განიმტკიცე
პირი შენი ფარა(ო)ჲს მიმართ. მეფისა ეგჳბტისა: წინაწარმეტყუელებდ მის ზედა
და ყოველსა ზედა ეგჳბტესა: (3) ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: აჰა ესერა მე შენ
ზედა. ვეშაჰსა მაგას დიდსა. რომელი ზის შორის მდინარეთა მისთა. რომელი
იტყვს: ჩემნი არიან მდინარენი. და მე შეეკმნენ იგინი: (4) და (მე) მოვსცე მახვ
ლაწუთა შენთა. და გამოგაბნე თევზნი მდინარეთა შენთანი ფრთეთა შენთა. და
აღმოგიყვანო შენ შორის მდინარისა გან შენისა. და ყოველნი თევზნი მდინარისა
შენისანი: (5) და დაგამკუა შენ ადრე. და ყოველნი თევზნი მდინარისა შენისანი.
პირსა ზედა ველისასა დაეცე. და არა შეჰკრბე. არცა შე_ვინ_გმოსოს: მკეცთა
ქუეყანისათა და მფრინველთა ცისათა მიგეც შენ შესაჰმელად:

(6) და ცნან ყოველთა მკვდრთა ეგჳბტისათა რამეთუ მე ვარ უფალი. ამის
თჳს რამეთუ ექმენ კუერთხ ლერწმის სახლსა ისრაჲლისასა: (7) ოდეს და გიპყრა
შენ კელსა მისსა. შეიმუსრე. და ოდეს დაიტყუელნა მათ ზედა ყოველმან (კელმან).
და ოდეს განისუენებდა შენ ზედა. განსტყდი და შეჰმუსრე ყოველი ძალი მათი:
(8) ამის თჳს ესრეთ იტყვს აღონაჲ უფალი: აჰა ესერა მე მოვჰკადო შენ ზედა
მახვლი. და წარვწყმიდნე კაცი შენ გან და საცხოვა(რ)ნი ქუეყანი: (9) და იყოს

in medio lapidum ignis. (15) Ambulabas tu innocenter in diebus tuis, a qua die creatus es tu usque ad diem, cum inventa esset apud te iniquitas.

(16) Propter multitudinem negotiationum tuarum implevisti thesauros tuos iniquitate, et peccasti et vulnerata es; et de monte Dei traduxit te Cherub de medio lapidum illorum ignis. (17) Elevatum est cor tuum in pulchritudine tua: corrupta est scientia tua cum pulchritudine tua. Propter multitudinem peccatorum tuorum in terram proieci te: coram regibus dedi te in ignominiam. (18) In multitudine peccatorum tuorum et in iniquitate negotiationum tuarum polluta sunt templa tua, et producam ignem *de* medio tui; hic comedet te, et dabo te in cinerem super terram tuam coram omnibus videntibus te. (19) Et omnes qui cognoscent te in gentilibus contristabuntur super te. In perditionem facta es, et iam non eris *usque* ad saeculum. (20) De Sidone. Et factum est verbum Domini ad me, et dixit:

(21) Fili hominis, confirma faciem tuam contra Sidonem et propheta super eam: (22) Et dic: Hoc dicit Adonai Dominus: Ecce ego ad te, Sidon, et glorificabor in te, et scies quia ego sum Dominus, cum fecero ego in te iudicium, et sanctificatus fuero in te. (23) Sanguis (et) mors in plateis tuis, et cadent vulnerati gladio in te in circuitu tuo; et scient quia ego sum Dominus. (24) Et iam non erunt ultra in domo Israël aculeus amaritudinis et spina doloris a vicinis eorum, qui spernunt eos; et scient quia ego sum Dominus. (25) Hoc dicit Dominus Dominus: Congregabo Israël de gentilibus, ubi dispersi sunt illic, et sanctificabor ego in eis coram populis et gentilibus, et habitabunt in terra sua, quam dedi servo meo Iacob.

(26) Et habitabunt in ea *in* spe, et aedificabunt domos, et plantabunt vineta, et incolent in eis *in* spe, cum fecero iudicium de omnibus qui spreverint eos, *de* omnibus, qui sunt in circuitu eorum; et scient quia ego sum Dominus Deus eorum et Deus patrum eorum.

29

(1) In anno illo decimo, undecimo mense, prima illius mensis, factum est ad me verbum Domini, et dixit: (2) Fili hominis, confirma faciem tuam ad P'araonem, regem Aegypti: propheta super eum et super totam Aegyptum. (3) Hoc dicit Adonai Dominus: Ecce ego ad te, draconem istum magnum, qui sedet in medio fluminum suorum, qui dicit: Mea sunt flumina, et ego feci ea. (4) Et (ego) dabo frenum (*lit.* rete) in maxillis tuis, et ligabo pisces fluminum tuorum alis tuis, et educam te de medio fluminis tui, . . . et omnes pisces fluminis tui. (5) Et diruam te cito et omnes pisces fluminis tui; super faciem campi cades, et non colligēris, neque quis vestiet *te*; bestiis terrae et volatilibus caeli dedi te ad devorandum.

(6) Et scient omnes habitatores Aegypti quia ego sum Dominus, propter hoc quia facta es baculus harundinis domui Israël. (7) Quando quidem apprehendit te manu sua, contrita es; et quando plausit super eos omnis (manus), et quando requiescebat super te, confracta es, et contrivisti omnem potentiam eorum. (8) Propter hoc sic dicit Adonai Dominus: Ecce ego stringam super te gladium, et perdam homines de te et pecora de terra. (9) Et erit terra Aegypti

f.89r

ქუეყანაჲ ეგვპტისაჲ წარწყმედილ და ოკერ. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი. ამის თჳს რამეთუ სთქუ შენ ჩემნი არიან მდინარენი. და მე შევქმნენ იგინი: (10) ამის თჳს აჰა ესერა მე შენ ზედა და მდინარეთა შენთა ზედა. და მივსცე ქუეყანაჲ ეგვპტისაჲ ოკრად და წარსაწყმედელად. მაგდოლაჲთ გან და/ სვპენჲთ ვიდრე საზღვრადმდე ეთიოპისა:

(11) არა განვიდეს მიერ ფერკი კაცისაჲ. და ფერკმან საცხოვრისამან არა დათრგუნოს იგი. და არა დაემკვდროს ორმოც წელ: (12) და მივსცე ქუეყანაჲ მისი წარსაწყმედელად შორის ქუეყანასა მოოვრებულსა. და ქალაქნი მისნი შორის ქალაქთა მოოვრებულთა იყვნენ ორმოც წელ: და განვაბნო ეგვპტჲ თესლებსა შორის. და განვაქრინე იგინი სოფლებსა შორის: (13) ამას იტყვს უფალი უფალი: შემდგომად ორმოცისა წლისა შევკრიბნე ეგვპტელნი ნათესავთა გან. სადა იგი განბნულ იყვნეს მუნ: (14) და მოვაქციო ტყუჲ ეგვპტისაჲ. და დავამკვდრნე იგინი ქუეყანასა ფათურესასა. ქუეყანასა მას. ვინაჲცა მოიყვანნეს. და იყოს სამთავრო მცირე: (15) უმცირეს ყოველთა სამთავროთა. და არღარა მალლო(ო)დის მერმე ნათესავთა ზედა. და შევამცირნე იგინი. რაჲთა არა იყვნენ მრავალ თესლებსა შორის:

(16) და არღარა იყვნენ სასო სახლისა ისრაჲლისა მომავსენებელად უშჯულოებისა. რაჲთა არა შეუდგენ იგინი კუალსა მათსა. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი უფალი: (17) და იყო ოც და მეშვდესა წელსა. ერთსა თთჳსა მის პირველისასა. იყო ჩემდა მომართ სიტყუაჲ უფლისაჲ. და თქუა: (18) ძეო კაცისაო. ნაბუქოდონოსოო. მეფემან ბაბილონისამან. დაიმონა თავისა თჳსისა ძალი მონებითა დიდითა ტვროსით კერძო: ყოველსა თავსა სიმტიერჲ. და ყოველი მკარი მოდრკეს. და სასყიდელ არა ეცეს მას და ერსა მისსა ტვროსად მიმართ. და მონებისა რომელსა ჰმონებდა მის ზედა: (19) ამას იტყვს აღონა(ჲ) უფალი: აჰა ესერა მე მივსცემ ნაბუქოდონოსოოს. მეფესა ბაბილონისასა. ქუეყანასა ეგვპტისასა. და წარმოიღოს ნატყუენავი მისი. და აღიჭრეს ავარი მისი. და იყოს სასყიდელი ძალისა მისისა: (20) მსახურებისა მის წილ. რომელსა ჰმონებდა ტვროსით/ კერძო. მივეც მას ქუეყანაჲ ეგვპტისაჲ: ამას იტყვს აღონაჲ უფალი:

f.89v

(21) მას დღესა შინა აღმოუტენდეს რქაჲ ყოველსა სახლსა ისრაჲლისასა. და შენ მოგცე პირი აღებული შორის მათსა. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი:

30

(1) და იყო ჩემდა მომართ სიტყუაჲ უფლისაჲ. და თქუა: (2) შენ. ძეო კაცისაო. წინაწარმეტყუელებდ. და თქუ: ამას იტყვს აღონა(ჲ) უფალი: ჰ ჰ დღჲ. (3) რამეთუ ახლოს არს დღჲ იგი უფლისაჲ. აღსასრული თესლებისაჲ მოიწვეის: (4) და იყოს მახვლი ეგვპტელთა ზედა. და იყოს შეძრწუნებაჲ ეთიოპიას. და დაეცნენ წყლულნი ეგვპტეს. და დაირღუენ საყოფელნი მისნი: (5) სპარსნი და კრეტელნი და ლუდიელნი და ლუბიელნი. და ყოველნი მწირნი. ძენი იგი აღთქუმისა ჩემისანი. მათ თანა მახვლითა დაეცნენ მას შინა:

(6) და დაეცეს სიმტკიცე ეგვპტისაჲ. და დამდაბლდეს გინებაჲ ძლიერებისა მისისაჲ მაგდალოჲთან ვიდრე სვპენედმდე: მახვლითა დაეცნენ მას შინა. იტყვს უფალი უფალი: (7) და მოოვრდენ შორის სოფელთა მოოვრებულთა. და ქალაქნი მათნი შორის ქალაქთა მოოვრებულთა იყვნენ: (8) და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი. რაჲჲს მოვსცე ცეცხლი ეგვპტესა. და შეიმუსრნენ ყოველნი შემწენი მისნი: (9) მას დღესა შინა გამოვიდენ ანგელოზნი მოწრაფენი განრყუნად ეთიოპიასა. და იყოს აღტებაჲ მათ შორის დღესა მას ეგვპტისასა. რამეთუ აჰა ესერა მოვალს: (10) ამას იტყვს უფალი: და წარვწყმიდო სიმრავლე ეგვპტელთაჲ

perdita et deserta, et scient quia ego sum Dominus. Propter hoc quia dixisti tu: Mea sunt flumina, et ego feci ea, (10) Propter hoc ecce ego super te et super flumina tua, et dabo terram Aegypti in desertum et in perditionem a Magdola et a Syhene usque ad terminum Aethiopiae.

(11) Non pertransibit illinc pes hominis, et pes pecoris non conculcabit illam; et non habitabitur quadraginta annis. (12) Et dabo terram eius in perditionem in medio terrae vastatae, et civitates eius in medio civitatum vastatarum erunt quadraginta annis. Et dispergam Aegyptum in gentes, et dissipabo eas in regiones. (13) Hoc dicit Dominus Dominus: Post quadraginta annos congregabo Aegyptios de nationibus, ubi dispersi fuerant ibi. (14) Et reducam captivitatem Aegypti, et collocabo eos in terra P'at'ures, in terra illa, unde abducti sunt, et erit principatus parvus, (15) Minimus ex omnibus principatibus, et iam non elevabitur ultra super nationes, et imminuam eos, ut non sint multi in gentibus.

(16) Et iam non erunt spes domui Israël in memoriam iniquitatis, ut non sequantur illi post eos; et scient quia ego sum Dominus Dominus. (17) Et factum est in vigesimo et septimo anno, in una *die* mensis illius primi, factum est ad me verbum Domini, et dixit: (18) Fili hominis, Nabuk'odonosor, rex Babylonis, servire *fecit* sibimetipsi exercitum servitute magna adversus Tyrum; in omni capite calvities, et omnis umerus curvabitur, et merces non dabitur ei et exercitui eius quoad Tyrum et *propter* servitutem quam serviebat adversus eam. (19) Hoc dicit Adona(i) Dominus: Ecce ego do Nabuk'odonosor, regi Babylonis, terram Aegypti, et auferet praedam eius, et diripiet spolia (*sing.*) eius, et erit merces exercitui eius. (20) Pro ministerio illo quod serviebat adversus Tyrum, dedi ei terram Aegypti. Hoc dicit Adona(i) Dominus:

(21) In illa die pullulabit cornu omni domui Israël, et tibi dabo os apertum in medio eorum, et scient quia ego sum Dominus.

30

(1) Et factum est ad me verbum Domini, et dixit: (2) Tu, fili hominis, propheta, et dic: Hoc dicit Adona(i) Dominus: O, o dies! (3) Quia prope est dies ille Domini, . . . finis gentium advenit; (4) Et erit gladius super Aegyptios, et erit conturbatio in Aethiopia, et cadent vulnerati in Aegypto, et destruentur habitationes eius. (5) Persae, et Cretes, et Lydii, et Libyes, et omnes advenae, filii illi foederis mei, cum illis gladio cadent in ea.

(6) Et cadet fortitudo Aegypti, et humiliabitur contumelia potentiae eius; a Magdalo usque ad Syhenen gladio cadent in ea, dicit Dominus Dominus. (7) Et vastabuntur in medio regionum vastatarum, et civitates eorum in medio civitatum vastatarum erunt. (8) Et scient quia ego sum Dominus, cum dedero ignem in Aegypto et contriti fuerint omnes auxiliares eius. (9) In illa die exhibunt angeli festinantes ad destruendam Aethiopiam, et erit angor in eis *in* die illa Aegypti, quia ecce venit. (10) Hoc dicit Dominus: Et perdam multi-

კელითა ნაბუქოდონოსორისითა. მეფისა ბაბილონისაჲთა:

f.gor

(11) კელითა მისითა და ერისა მისისაჲთა. ბილწნი წარმართთაგანნი მოვლი-
ნებულნი წარწყმედად ქუეყანისა. და იკადნენ ყოველთა მახვლნი ეგვპტესა ზედა.
და აღივსოს ქუეყანაჲ წყლულთა გან: (12) და მივსცნე მდინარენი მათნი ოკრად
წარვწყმიდო ქუეყანაჲ და სავსებაჲ მისი კელითა უცხოთესლთაჲთა. რამეთუ მე
უფალი ვიტყოდე: (13) ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: წარვწყმიდნე დიდებულნი
მემფით. და ქუეყანასა ეგვპტისასა მთავარნი არლარა იყვნენ მერმე: (14) და
წარვწყმიდო ქუეყანაჲ ფათურესაჲ. და მოვსცე ცეცხლი თანისსა ზედა. და ვყო
შურის_გებაჲ დიოსპოლისს: (15) და მივჭვინო გულის_წყრომაჲ ჩემი საინსა
ზედა. ძალსა მას ეგვპტისასა. და წარვწყმიდო სიმრავლჳ მემფელთაჲ:

(16) და მოვსცე ცეცხლი ეგვპტესა ზედა. და შეძრწუნებით შეძრწუნდეს
სვჰეც_ და დიოსპოლისს იყოს განხეთქაჲ. და განფინენ წყალნი: (17) ჭაბუკნი
მზის_ქალაქისანი და ბუბასტესანი მახვლითა დაეცნენ. და ცოლნი მათნი ტყუედ
წარვიდნენ: (18) და ტაფანსა ზედა დაბნელდეს დღჳ. რაჟამს შევმუსრო ტომი
ეგვპტისაჲ. და წარვწყმიდო გინებაჲ ძლიერებისა მისისაჲ. და იგი ღრუბელმან
დაფაროს. და ასულნი მათნი ტყუედ წარიყვანნენ: (19) და ვყო საშჯელი ეგვპტეს.
და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი: (20) და იყო მეთერთმეტესა წელსა. პირველსა
თთუესა. შვდსა მას თთვსასა. იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა:

f.gor

(21) ძეო კაცისაო. მკლავნი ფარაო. მეფისა ეგვპტისანი. შევმუსრენ. და არა
შეიხვნეს_ მიცემად მას კურნებაჲ. მიცემად მის ზედა სალბუნი. მიცემად ძალი
პყრობად მახვლისა: (22) ამის თვს ამას იტყვს უფალი უფალი_ აჰა ესერა მე
ფარაოს ზედა მეფისა ეგვპტისასა. და შევმუსრენ მკლავნი მისნი ძლიერნი და
განრთხმულნი. და დაუგდო მახვლი მისი კელისა გან მისისა: (23) და განვაბნო
ეგვპტჳ თესლებსა შორის. და განვაქრინე იგინი სოფლებსა შორის: (24) და
განვაძლიერენ მკლავნი მეფისა ბაბილონისანი. და მივსცე მახვლი ჩემი კელთა
მისთა_ და ეგვპტესა ზედა მოავლინოს მახვლი იგი. და წარიღოს_ ავარი მისი. და
წარტყუენოს ნატყუენავი მისი: (25) და განვაძლიერენ მკლავნი მეფისა ბაბილო-
ნისანი. და ფარაოჲსნი დაეცნენ. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი. რაჟამს მივსცე
მე მახვლი ჩემი კელთა მეფისა ბაბილონისათა. და განირთხას იგი ქუეყანასა
ეგვპტისასა:

(26) და განვსთესო ეგვპტჳ თესლებსა შორის. და განვაბნინე იგინი სოფლებსა
შორის. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი:

31

(1) და იყო მეთერთმეტესა წელსა. და მესამესა თთუესა. ერთსა მის თთვს-
ასა. იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (2) ძეო კაცისაო. არქუ
ფარაოს. მეფესა ეგვპტისასა. და სიმრავლესა მისსა_ ვის ამსგავსე თავი შენი სი(მ)აღ-
ლითა შენითა: (3) აჰა ესერა ასურ ვითარცა საროჲ ლიბანისაჲ. და კეთილ მორ-
ჩითა. და მალალ სიდიდითა. და შორის ღრუბელთა იყო მწუერვალი მისი: (4)
წყალმან განზარდა იგი. და უფსკრულმან აღამაღლა იგი_ მდინარენი (მისნი)
მოადგინნა გარემო წერგთა მისთა. და სიკშიერე რტოთა მისთაჲ განავლინა ყოვე-
ლთა მიმართ ხეთა ველისათა: (5) ამის თვს აღმაღლდა სიდიდე მისი ყოველთა ზედა
ხეთა ველისათა. და განვრცნეს რტონი მისნი წყალთა გან მრავალთა:

(6) მორჩითა მისთა ზედა დაიბუდნეს ყოველთა მფრინველთა ცისათა. და
ქუემჳ რტოთა მისთა შობდეს ყოველნი ნადირნი ველისანი_ საგრილსა მისსა
დაემკვდრნეს ყოველნი სიმრავლენი თესლებისანი: (7) და იყო იგი კეთილ სიმაღ-
ლითა თვსითა. და სიმრავლითა რტოთა მისთაჲთა. რამეთუ იყვნეს ძირნი მისნი

tudinem Aegyptiorum *in* manu Nabuk'odonosor, regis Babylonis,

(11) In manu eius et populi eius impuri de gentilibus missi ad disperdendam terram; et stringent omnes gladios super Aegyptum, et implebitur terra vulneratis. (12) Et dabo flumina eorum in desertum, . . . perdam terram et plenitudinem eius *in* manu alienigenarum, quia ego Dominus loquebar. (13) Hoc dicit Adonai Dominus: Perdam magnates de Memp'is, et in terra Aegypti principes iam non erunt ultra. (14) Et disperdam terram P'at'ures, et dabo ignem in T'anis, et faciam ultionem *in* Diospoli. (15) Et effundam furorem meum super Sain, robur illud Aegypti, et perdam multitudinem Memp'itarum.

(16) Et dabo ignem in Aegypto, et conturbatione conturbabitur Syhene, et in Diospoli erit abruptio, et effundentur aquae. (17) Iuvenes Solis Civitatis et Bubastes gladio cadent, et uxores eorum in captivitatem abibunt. (18) Et in Tap'an obscurabitur dies, cum contrivero gentem Aegypti, et perdam contumeliam potentiae eius; et eam nubes operiet, et filiae *earum* in captivitatem abducentur. (19) Et faciam iudicium in Aegypto, et scient quia ego sum Dominus. (20) Et factum est in undecimo anno, in primo mense, in septima illa mensis, factum est verbum Domini ad me, et dixit:

(21) Fili hominis, brachia P'araonis, regis Aegypti, confregi, et non obvoluta sunt, ut daretur ei sanatio, ut daretur super eum emplastrum, ut daretur robur ad capiendum gladium. (22) Huius causa hoc dicit Dominus Dominus: Ecce ego contra P'araonem, regem Aegypti, et conteram brachia eius fortia et extensa, et deiciam gladium eius de manu eius. (23) Et dispergam Aegyptum in gentes, et ventilabo eos in regiones. (24) Et confortabo brachia regis Babylonis, et dabo gladium meum in manus eius; et super Aegyptum mittet gladium illum, et auferet praedam eius, et spoliabit spolia (*sing.*) eius. (25) Et confortabo brachia regis Babylonis, et *brachia* P'araonis cadent; et scient quia ego sum Dominus, cum dederò ego gladium meum in manus regis Babylonis, et extenderit eum super terram Aegypti.

(26) Et disseminabo Aegyptum in gentes, et dispergam eos in regiones; et scient quia ego sum Dominus.

31 (1) Et factum est in undecimo anno, et in tertio mense, prima illius mensis, factum est verbum Domini ad me, et dixit: (2) Fili hominis, dic P'araoni, regi Aegypti, et multitudini eius: Cui adsimilasti te metipsum in altitudine tua? (3) Ecce Assur sicut cupressus Libani, et pulcher virgis (*sing.*) et altus magnitudine, et in medio nubium fuit cacumen eius. (4) Aqua nutrit eum, et abyssus exaltavit eum; flumina (eius) instituit circa plantas suas, et densitatem ramorum suorum emisit ad omnes arbores campi. (5) Propter hoc elevata est magnitudo eius super omnes arbores campi, et dilatati sunt rami eius propter aquas multas.

(6) In virgis eius nidos fecerunt omnia volatilia caeli, et sub ramis eius genuerunt omnes bestiae campi; in umbra eius habitaverunt omnes multitudines gentium. (7) Et erat ille pulcher in altitudine sua et in multitudine ramorum

f.91r

წყალთა მრავალთა: (8) და სარონი არა ეგე_ვითარ იყვნეს სამოთხესა ღმრთისასა. და ფიჭუნი არა მსგავს იყვნეს მორჩთა მისთა. და ფინიკნი არა მსგავს იყვნეს რტოთა მისთა. და ყოველი ხვ სამოთხესა ღმრთისასა არა მსგავს იყო სიკეთესა/ მისსა: (9) და სიმრავლითა რტოთა მისთათა: და ეშურობდეს მას ხენი საშუებელისა სამოთხისა ღმრთისანი: (10) ამის თვს ამას იტყვს უფალი: ამის თვს რამეთუ იქმენ დიდ სიდიდითა. და მისწყადენ მწყურვალნი შენნი შორის ღრუბელთა. და ვიხილე იგი აღმაღლებასა მისსა:

(11) და მივეც იგი კელთა მთავრისა წარმართთაჲსა. და ყო წარწყმედაჲ მისი: (12) და მოსრეს იგი უცხოთა ბილწთა წარმართთაგანთა. და დაამკუეს იგი მათთა ზედა. და ყოველსა კეცნებსა დაეცნეს რტონი მისნი. და შეიმუსრა ხვ მისი ყოველსა ველსა ქუეყანისასა: და გარდამოვდეს საფარველისა გან მისისა ყოველნი ერნი თესლებისანი. და დატკებნეს იგი: (13) დაცემასა მას მისსა განისუენეს ყოველთა მფრინველთა ცისათა. და ხესა მას ქუეშვ იყვნეს ყოველნი მკეცნი ველისანი: (14) რაჲთა არა აღმაღლდენ სიდიდითა მათითა ყოველნი ხენი. რომელნი არიან წყალთა ზედა. და არა მისწყადენ მწყურვალნი მათნი შორის ღრუბელთა. და არა დადგეს სიმაღლესა მათსა: და ყოველნი რომელნი სუმიდეს მათ თანა წყალსა. ყოველნი ვე მიეცნეს სიკუდიდ სიღრმესა ქუეყანისასა შორის ძეთა კაცთასა შთამავალთა მღვმისათა: (15) ამას იტყვს უფალი: რომელსა დღესა შთავდა ჯოჯოხეთა. ეგლოვდა მას უფსკრული. და ზედა_მიადგინა მდინარენი მისნი. და დავაყენენ წყალნი მრავალნი. და დაბნელა მას ზედა ლიბანემან: და ყოველნი ხენი ველისანი მის ზედა დავსნდეს:

f.91v

(16) კმისა გან დაცემისა მისისა შეიძრნეს წარმართნი. ოდეს იგი შთაიყვანებდეს მას ჯოჯოხეთა შთამავალთა თანა მღვმესა. და ნუგეშინის_ცემდეს მას ქუეყანასა ქუეშვ ყოველნი ხენი საშუებელისანი და რჩეულნი ლიბანისანი. ყოველნი. რომელნი სუმენ წყალსა: (17) რამეთუ იგინიცა შთავიდეს ჯოჯოხეთსა მის თანა წყლულთა შორის მახვლისა გან. და თესლნი მისნი რომელნი მკვდრ იყვნეს ქუეშვ საფარველსა მისსა./ შორის ცხორებასა მათსა წარწყმდეს: (18) ვის ემსგავსე შენ: გარდაგულე და შთავედ შენ ხეთა თანა საშუებლისათა სიღრმესა ქუეყანისასა: შორის წინადაუცუთეფლთა დაიძინო წყლულთა თანა მახვლისათა: ესრეთ ფარაო და ყოველი სიმრავლვ ძლიერებისა მისისაჲ. იტყვს უფალი უფალი:

32

(1) და იყო მეთორმეტესა წელსა. და მე(ა)თორმეტესა თთუესა. ერთსა მის თვსასა. იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (2) ძეო კაცისაო. მოილე გოდაბაჲ ფარაოს ზედა. მეფესა ეგვპტისასა. და არქუ მას: ლომსა წარმართთასა ემსგავსე შენ. და ვითარცა ვეშაჲსა. რომელი არს ზღუასა შინა. ურქენდი მდინარეთა შენთა: და აღამრლუევდ წყალთა ფერკითა შენითა. და დასთრგუნევდ მდინარეთა შენთა: (3) ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: და გარე_მოგადგა შენ ბაღვ ერთა მრავალთაჲ. და აღმოგიყვანო შენ სამქედურითა ჩემითა: (4) და განგართხა შენ ქუეყანასა ზედა. და ველნი განძიდენ შენ გან. და დაგასხა შენ ზედა ყოველი მფრინველი ცისაჲ. და განვაძიდენ შენ გან ყოველნი მკეცნი ყოვლისა ქუეყანისანი: (5) და მივსცნე კორცნი შე(ნ)ნი მათთა ზედა. და აღვაგსნე იგინი სისხლითა შენითა:

(6) და მოირწყოს ქუეყანაჲ გამონადინებითა შენითა: სიმრავლისა მის გან შენისა მათთა გან: კეცნები აღვაგსო შენ გან: (7) და დაგფარო შენ. რაჲჲმს დაშრტეს ცაჲ შენ ზედა. და დაბნელდენ ვარსკულაენი მისნი: მხვ ღრუბლითა

suorum, quia erant radices eius in aquis multis. (8) Et cupressi non istiusmodi fuerunt in paradiso Dei, et pini non similes fuerunt virgis eius, et palmae non similes fuerunt ramis eius; et omnis arbor in paradiso Dei non similis fuit pulchritudini eius, (9) Et propter multitudinem ramorum eius; et aemulabantur eum arbores voluptatis paradisi Dei. (10) Huius causa hoc dicit Dominus: Propter hoc quia factus es magnus magnitudine et extendisti cacumina tua in medium nubium, et vidi eum in elevatione eius,

(11) Et tradidi eum in manus principis gentilium, et fecit perditionem eius.

(12) Et destruxerunt eum alieni impuri de gentilibus, et everterunt eum in montibus, et in omnibus convallibus ceciderunt rami eius, et contrita est arbor eius in omni campo terrae, et descenderunt de tutela eius omnes populi gentium, et conculcaverunt eum. (13) In ruina illa eius requieverunt omnia volatilia caeli; et sub arbore illa fuerunt omnes bestiae campi, (14) Ne eleventur in magnitudine sua omnes arbores quae sunt in aquis, et ne extendant cacumina sua in medium nubium. Et non steterunt in altitudine sua, et omnes qui bibebant cum eis aquam, omnes traditi sunt in mortem in profundo terrae, in medio filiorum hominum descendentium in fossam. (15) Hoc dicit Dominus: In qua die descendit ad inferos, lugebat eum abyssus . . . Et prohibui flumina eius, et coërcui aquas multas, et obtenebravit super eum Libanus, et omnes arbores campi in eo defecerunt.

(16) A sonitu (*lit. voce*) ruinae eius commoti sunt gentiles, cum deducerent eum ad inferos cum descendentibus in fossam; et consolabantur eum sub terra omnes arbores voluptatis et electae Libani omnes quae bibunt aquam. (17) Nam illi quoque descenderunt in inferos cum eo in medio vulneratorum a gladio; et semina eius, quae habitabant sub tutela eius, in medio vitae suae perierunt. (18) Cui adsimilatus es tu? Delabere et descende tu cum arboribus voluptatis in profundum terrae. In medio incircumcisorum dormies cum vulneratis gladii. Sic P'arao et omnis multitudo potentiae eius, dicit Dominus Dominus.

32 (1) Et factum est in duodecimo anno, et in duodecimo mense, prima illius mensis, factum est verbum Domini ad me, et dixit: (2) Fili hominis, assume lamentum super P'araonem, regem Aegypti, et dic ei: Leoni gentilium adsimilatus es tu, et quasi draconi, qui est in mari; ventilabas cornu flumina tua, et conturbabas aquas pedibus tuis (*sing.*) et conculcabas flumina tua. (3) Hoc dicit Adonai Dominus: Et circumdado tibi rete populorum multorum, et extraham te hamo meo; (4) Et extendam te super terram; et campi saturabuntur de te; et insedere *faciam* super te omne volatile caeli, et saturabo de te omnes bestias universae terrae. (5) Et dabo carnes tuas super montes, et implebo eos sanguine tuo.

(6) Et irrigabitur terra profluvio tuo propter multitudinem illam tuam de montibus; convalles implebo de te. (7) Et operiam te, cum exstinctum fuerit caelum super te, et obscurabuntur astra eius; solem nube operiam, et luna non

დაფვარო. და მოვარემან არა აჩუენოს ნათელი თვისი: (8) ყოველნი რომელნი ნათობენ ცათა შინა დაბნელდენ შენ ზედა. და მოვსცე ბნელი ქუეყანასა შენსა. იტყვს უფალი უფალი: (9) და განვარისხნე გულნი ერთა მრავალთანი. რაჟამს აღმოვიყვანო ტყუპ შენი ნათესავთა მიმართ ქუეყანასა მას. რომელი არა იცოდე: (10) და შეწუხნენ შენ ზედა ნათესავნი მრავალნი. და მეფენი მათნი განკრთომით განჰკრთენ. ოდეს იგი ფრინვიდეს მახვლი ჩემი წინაშე პირსა მათსა: მოელოდიან დაცემასა თვისსა მიერ დღითგან დაცემისა შენისაჲთ:/

f.92r

(11) რამეთუ ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: მახვლი მეფისა ბაბილოვნისაჲ მოიწიოს შენ ზედა: (12) მახვლითა გმირთაჲთა დავამკუთ ძალი შენი. ბილწნი წარმართთაგან(ნი) ყოველნი. და წარწყმიდონ გინებაჲ ეგვპტისაჲ. და შეიმუსროს ყოველი ძალი მისი: (13) წარვწყმიდო ყოველი საცხოვარი მისი წყალთა გან მრავალთა. და არლარა აღთქუეფოს იგი ფერკმან კაცისამან. და კუალმან საცხოვრისამან არა დათრგუნოს იგი: (14) ესრეთ მაშინ დაყუნდენ წყალნი მათნი. და მდინარენი მათნი ვითარცა ზეთნი დიოდინან. იტყვს აღონაჲ უფალი: (15) რაჟამს იგი მივსცე ეგვპტს წარსაწყმედელად. და მოვკრდეს ქუეყანაჲ სავესებით. ურთ თვსით. რაჟამს მიმოვსთესნე ყოველნი მკვდრნი მისნი. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი:

(16) გოდებაჲ არს. და ჰგოდებდით მას. და ასულნი წარმართთანი ჰგოდებდენ მას ეგვპტესა. და ყოველსა ძალსა მისსა ჰგოდებდენ. იტყვს უფალი უფალი: (17) და იყო მეთათრმეტესა წელსა. პირველსა თთუესა. მეთათრმეტესა მის თთვსასა. იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (18) ძეო კაცისაო. ჰგოდებდ ძალსა ეგვპტისასა. და შთაიყვანნენ ასულნი მათნი წარმართთა მკუდარნი სიღრმესა ქუეყანისასა შთამავალთა თანა მღვმისათა: (20) შორის წყლულთა მახვლისათა დაეცნენ მის თანა. და დაიძინოს ყოველმან ძალმან მისმან: (21) და გრქუან შენ გმირთა მათ სიღრმესა მღვმისასა შთაკედ ვისა უმჯობესს ხარ შენ: გარდაუჲალე და დაიძინე წინადაუტუეთელთა თანა შორის წყლულთა მახვლითა:

f.92v

(22) მუნ არს ასურ და ყოველნი კერბულნი მისნი. და ყოველნი წყლულნი მახვლითა მუნ მიეცნეს. (23) და საცლავი მათი სიღრმესა ქუეყანისასა: და იყო კრებული მისი გარემო საფლავსა მისსა. და ყოველნი წყლულნი მისნი დაცემულნი მახვლითა. რომელთა მიეცა შიში მათი ქუეყანასა ცხორებისასა: (24) მუნ ელამ და ყოველი ძალი მისი გარემო საფლავსა მისსა./ ყოველნი წყლულნი დაცემულნი მახვლითა. რომელნი შთავიდეს წინადაუტუეთელნი სიღრმესა ქუეყანისასა. რომელთა მიეცა შიში მათი ქუეყანასა ცხორებისასა. და მოიღეს ტანჯვაჲ მათი შთამავალთა თანა მღვმისათა: (25) შორის წყლულთა მახვლითა. (26) მუნ მიეცნეს მოსოქ და ყოველი ძალი მათი: გარემო საფლავსა მათსა ყოველნი წყლულნი მათნი. ყოველნი წინადაუტუეთელნი (წყლულნი) მახვლისა გან. რომელთა მოეცა შიში მათი ქუეყანასა ცხორებისასა:

(27) და დაიძინეს გმირთა თანა დაცემულთა მახვლითა საუკუნიტგან. რომელნი შთავიდოდეს ჯოჯოხეთა საჭურველითა საბრძოლითა. და დაისხნეს მახვლნი მათნი ქუეშს თავთა მათთა. და იქმნეს უმჯულოებანი მათნი ძუალთა ზედა მათთა. რამეთუ აშინებდეს გმირთა ცხორებასა მათსა: (28) და შენ წინადაუტუეთელთა თანა დაიძინო წყლულთა თანა მახვლითა: (29) მუნ მიეცნეს მთავარნი ასურისანი. რომელთა მისცეს ძალი მისი წყლულებად მახვლისა მათ წყლულებით დაიძინეს შთამავალთა თანა მღვმისათა: (30) მუნ მთავარნი იგი ჩრდილოდსანი ყოველნი ერისა მძლუარნი ასურისანი. რომელნი შთავიდოდეს წყლულნი. შიში-

ostendet lumen suum. (8) Omnia quae illuminant in caelis obtenebrabuntur super te; et dabo tenebras super terram tuam, dicit Dominus Dominus. (9) Et irritabo corda populorum multorum, cum eduxero captivitatem tuam ad gentes, in terram illam quam nescies. (10) Et contristabuntur super te gentes multae, et reges earum pavore pavebunt, cum volaverit gladius meus coram facie eorum; exspectabunt ruinam suam illinc a die ruinae tuae.

(11) Hoc enim dicit Adonai Dominus: Gladius regis Babylonis adveniet super te: (12) In gladio gigantum deiciam potentiam tuam; impuri de gentilibus omnes; et destruent superbiam Aegypti, et conteretur omnis potentia eius. (13) Perdam omnia pecora (*sing.*) eius ab aquis multis, et iam non conturbabit eas (*sing.*) pes hominis, et vestigium pecoris non conculcabit eas (*sing.*). (14) Sic tunc quiescent aquae eorum, et flumina eorum sicut olea fluent, dicit Adonai Dominus; (15) Cum dederò Aegyptum in perditionem, et vastabitur terra cum plenitudine sua, cum disseminavero omnes habitatores eius; et scient quia ego sum Dominus.

(16) Planctus est, et plangite eum; et filiae gentilium plangent eum super Aegyptum, et super omnem potentiam eius plangent, dicit Dominus Dominus. (17) Et factum est in duodecimo anno, in primo mense, quinta decima illius mensis, factum est verbum Domini ad me, et dixit: (18) Fili hominis, plange super potentiam Aegypti, et deducant filias eorum gentiles mortuas in profundum terrae, cum descendantibus in fossam. (20) In medio vulneratorum gladii cadent cum ea, et dormiet omnis potentia eius. (21) Et dicent tibi gigantes illi: In profundum fossae descende: quo melior es tu? Delabere, et dormi cum incircumcisis in medio vulneratorum gladio.

(22) Ibi est Assur et omnes congregationes eius; et omnes vulnerati gladio ibi traditi sunt; (23) Et sepulcrum eorum in profundo terrae; et facta est congregatio eius circa sepulcrum eius; et omnes vulnerati eius *qui* ceciderunt gladio, qui dederant formidinem suam in terra vitae. (24) Ibi Elam et omnis potentia eius circa sepulcrum eius; omnes vulnerati *qui* ceciderunt gladio, qui descenderunt incircumcisi in profundum terrae, qui dederant formidinem suam in terra vitae, et acceperunt tormentum suum cum descendantibus in fossam. (25) In medio vulneratorum gladio. (26) Ibi traditi sunt Mosok', et omnis potentia eorum; circa sepulcrum eorum omnes vulnerati eorum, omnes incircumcisi, (vulnerati) a gladio, qui dederant formidinem suam in terra vitae.

(27) Et dormierunt cum gigantibus qui ceciderunt gladio a saeculo, qui descendebant ad infernum cum armatura bellica, et posuerunt gladios suos sub capita sua, et factae sunt iniquitates eorum in ossibus eorum, quia perterrebant gigantes in vita sua. (28) Et tu cum incircumcisis dormies cum vulneratis gladio. (29) Ibi traditi sunt principes Assur, qui dederunt potentiam eius in vulnationem gladii; illi cum vulneratis dormierunt, cum descendantibus in fossam. (30) Ibi principes illi aquilonis, omnes exercitus duces Assur, qui descendebant vulnerati, cum timore suo et potentia dormierunt incircumcisi

თუროთ მათით და ძალით დაიძინეს წინადაუტუთელთა წყლულებითა მახვლისაჲთა. და წარიღეს ტანჯვამ მათი შთამავალთა თანა მღვმისათა: (31) იგინი იხილნეს ფარაო. და ნუგეშინის იცეს ყოველსა ზედა ძალსა მათსა. იტყვს აღონამ უფალი:

(32) რამეთუ მივეც შიში მათი ქუეყანასა ცხორებისასა. და დაიძინო(ნ) შორის წინადაუტუთელთა წყლულთა თანა მახვლითა: ესრეთ ფარაო და ყოველი სიმრაველს მისი. იტყვს აღონამ უფალი:

33

f.93r

(1) ძეთა მიმართ იაკობისთა: და იყო ჩემდა მომართ სიტყუამ უფლისაჲ. და თქუა: (2) ძეო კაცისაო. ეტყოდე შენ ძეთა ერისა შენისათა. და არქუ მათ ქუეყანასა რომელსა/ მოგავლინო მახვლი. და მოიყვანოს ერმან მის ქუეყანისამან კაცი ერთი მათგანი. და დაიდგინონ თავისა თვისისა მსტურად: (3) და იხილოს მან მახვლი მომავალი ქუეყანასა მას. და დაჰბეროს ნესტუსა. და აუწყოს ერსა: (4) და ესმეს რომელსა იგი ესმეს კმად ნესტუსაჲ. და არა ეკრძალოს. და მოვიდეს მახვლი იგი. და ეწიოს მას სისხლი მისი თავსა ზედა მისსა იყოს: (5) რამეთუ კმად იგი ნესტუსაჲ ესმა. და არა ეკრძალა სისხლი მისი მის ზედა იყოს. და ესე რამეთუ ეკრძალა. სული თვისი განირინა:

(6) და მსტურამან მან რამეთუ იხილა მახვლი მომავალი. და არა აუწყოს ნესტუთა. და ერი იგი არა ეკრძალოს: და მოვიდეს მახვლი იგი. და წარიღოს მათგანი სული: იგი უშჯულოებითა თვისითა მიეცა. ხოლო სისხლი მისი კელისა გან მის მსტურისა ვიძიო: (7) და შენ. ძეო კაცისაო. მსტურად მივეც შენ სახლსა ისრაჲლისასა. და ისმინენ სიტყუანი პირისა ჩემისა გან: (8) რაჲმს ვჰრქუა მე ცოდვისსა სიკუდილით მოჰკუდე. და შენ არა უთხრა უშჯულოსა მას. რაჲთამცა მოიქცა იგი უშჯულოებისა გან თვისისა. უშჯულოჲ იგი უშჯულოებითა თვისითა მოკუდეს. ხოლო სისხლი მისი კელთა გან შენთა ვიძიო: (9) ხოლო შენ უკუეთუ წინაჲსწარუთხრა უღმრთოსა მას გზად მისი. რაჲთამცა მოიქცა იგი გზისა მის გან. და არა მოიქცეს იგი გზისა მის გან ბოროტისა. უშჯულოჲ იგი თვისითა უშჯულოებითა მოკუდეს. და შენ სული თვისი განირინო: (10) და შენ. ძეო კაცისაო. არქუ სახლსა ისრაჲლისასა: ესრეთ იტყოდეთ და სიტყუთ საცთურნი ჩუენნი და უშჯულოებანი ჩუენნი ჩუენ ზედა არიან. და მათ შინა ჩუენ დავდენებით. და ვითარ მე ვცხონდეთ:

f.93v

(11) არქუ მათ ცხოველ ვარი მე. იტყვს უფალი. არა მნებაჲს მე სიკუდილი უღმრთოჲსაჲ. არამედ მოქცევამ უღმრთოჲსა მის გზისა გან თვისისა. და ცხოვრებაჲ მისი: მოქცევით მოიქეცით/ გზისა გან თქუენისა. და რაჲსა თვს მოსწყდებით. სახლო ისრაჲლისაო: (12) არქუ ძეთა ერისა შენისათა სამართლებმან მართლისამან ვერ განარინოს იგი. რომელსა დღესა სცთეს და უშჯულოებამან უღმრთოჲსამან არაჲ ბოროტი უყოს მას. რომელსა დღესა მოიქცეს უშჯულოებისა გან თვისისა. და მართალი ვერ განერეს დღესა მას ცოდვისა თვისისასა: (13) უკუეთუ ვჰრქუა მე მართალსა მას ცხორებით სცხონდე. და ესე ესვიდეს სიმართლესა თვისსა. (და) ქმნეს უშჯულოებაჲ. ყოველნი სიმართლენი მისნი არა მოიკსენნენ ცოდვასა შინა თვისსა. რომელ ქმნა. მას შინაცა მოკუდეს: (14) და თუ ვჰრქუა მე უშჯულოსა მას ვითარმედ სიკუდილი(თ) მოჰკუდე. და მოიქცეს ცოდვისა გან თვისისა. და ქმნეს განკითხვაჲ და სიმართლც: (15) და ნაკუთევი თანა მდებისაჲ მისცეს. და ნატაცები მიაგოს. და ბრძანებათა შინა ცხორებისათა ვიდოდის. რაჲთა არღარა ქმნეს ცოდვაჲ. ცხორებით ცხოვდეს და არა მოკუდეს:

(16) ყოველნი ცოდვანი მისნი რომელ ცოდა არა მოიკსენნენ. რამეთუ საშ-

cum vulneratis gladii, et abstulerunt tormentum suum cum descendentibus in fossam. (31) Illos videbit P'arao, et ei consolatio erit super universā potentia eorum, dicit Adonai Dominus.

(32) Nam dedi timorem eorum in terra vitae, et dormient in medio incircumcisorum cum vulneratis gladio. Sic P'arao et omnis multitudo eius, dicit Adonai Dominus.

33 (1) Ad filios Iacob. Et factum est ad me verbum Domini, et dixit: (2) Fili hominis, loquere tu ad filios populi tui, et dic eis: In quam terram misero gladium, et abduxerit populus illius terrae hominem unum ex illis, et constituerint *eum* sibimetipsis speculatorem, (3) Et viderit ille gladium venientem super terram illam, et cecinerit tubā, et annuntiaverit populo, (4) Et audierit qui audierit sonitum tubae et non praecaverit, et venerit gladius ille, et attigerit eum, sanguis eius super caput eius erit. (5) Quia sonum illum tubae audivit, et non praecavit, sanguis eius super eum erit; et hic quia praecavit, animam suam liberavit.

(6) Et speculator ille quia vidit gladium venientem et non annuntiaverit tuba, et populus ille non praecaverit, et venerit gladius ille et abstulerit de eis animam, illa per iniquitatem suam tradita est; sanguinem autem eius de manu illius speculatoris requiram. (7) Et tu, fili hominis, speculatorem dedi te domui Israël, et audi verba ex ore meo. (8) Cum dixerō ego peccatori: Morte morieris, et tu non nuntiaveris iniquo illi, ut convertatur ille ab iniquitate sua, iniquus ille in iniquitate sua morietur; sanguinem autem eius de manibus tuis requiram. (9) Tu autem si praenuntiaveris impio illi viam eius, ut convertatur ille a via illa, et non conversus fuerit ille a via illa mala, iniquus ille in sua iniquitate morietur, et tu animam tuam (*lit.* suam) liberabis. (10) Et tu, fili hominis, dic domui Israël: Sic loquebamini et dixistis: Errores nostri et iniquitates nostrae super nos sunt, et in eis nos tabescimus; et quomodo vivemus?

(11) Dic eis: Vivens sum ego, dicit Dominus: Nolo ego mortem impii, sed conversionem impii illius a via sua et vitam eius. Conversione convertimini a via vestra; et quare peritis, o domus Israël? (12) Dic filiis populi tui: Iustitia iusti non *poterit* liberare eum, *in* qua die erraverit: et iniquitas impii nihil mali faciet ei, *in* qua die conversus fuerit ab iniquitate sua; et iustus non *poterit* effugere *in* die illa peccati sui. (13) Si dixerō ego iusto illi: Vita vives, et hic confisus fuerit in iustitia sua, <et> fecerit iniquitatem, omnes iustitiae eius non recordabuntur; in peccato suo, quod fecit, in eo quoque morietur. (14) Et si dixerō ego iniquo illi: Quoniam morte morieris, et conversus fuerit a peccato suo, et fecerit iudicium et iustitiam; (15) Et pignus debitoris dederit, et praedam reddiderit, et in praeceptis vitae ambulaverit ut iam non faciat peccatum, vita vivet, et non morietur.

(16) Omnia peccata eius, quae peccavit, non recordabuntur; quia iudicium

ჯელი სიმართლისაჲ ქმნა. მათ შინა ცხოვნდეს (17) და თქვან ძეთა ერისა შენისათა არა მართალ არს გზაჲ უფლისაჲ. და იგი გზაჲ ეგრე მათი არა მართალ არს: (18) უკუეთუ გარდაქციოს მართალმან სიმართლისა გან თვისისა. და ქმნეს უშჯულოებაჲ. მოკუდეს იგი მას შინა: (19) და უკუეთუ მოიქცეს ცოდვილი იგი უშჯულოებისა გან თვისისა. და ქმნეს განკითხვაჲ და სიმართლე. ცხონდეს იგი მათ შინა: (20) და ესე არს რომელ იგი სთქვთ არა მართალ არს გზაჲ უფლისაჲ: კაცად-კაცადი გზათა-ებრ თქუენთა გსაჯნე თქუენ. სახლო ისრაჲლისაჲ:

f.94r (21) და იყო მეთორმეტესა წელსა და მეთესა თთუესა. ხუთსა მის თვსასა ტყუეობისა ჩუენისასა. მოვიდა ჩემდა ისრაჲსაღმით განრინებული. და თქუა: მოიცვეს ქალაქი მტერთა: (22) და იყო ჩემ ზედა კელი უფლისაჲ მწუხრი ვიდრე მოსლვადმდე მისა. და აღელო პირი ჩემი: ვითარცა მოვიდა იგი ჩემდა განთიად და ა(ღ)-რად-მელო პირი. არღარა შეიპყრა მერმე: (23) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (24) ძეო კაცისაო. რომელნი იგი მკვდრ არიან მოოჯრებულსა მას ქუეყანასა ისრაჲლისასა იტყვან ერთი იყო აბრაჰამ. და დაიპყრა ქუეყანაჲ და ჩუენ უმრავლეს ვართ ჩუენდა მოცემულ არს ქუეყანაჲ დაპყრობად: (25) და ამის თვს არქუ მათ:

(27) ამას იტყვს უფალი უფალი: ცხოველ ვარ მე. უკუეთუ არა მოოჯრებულისანი იგინი მაზვლითა დაეცნენ. და რომელნი იგი პირსა ზედა ველისასა არიან მვეცთა ველურთა მიეცნენ საჭმლად და რომელნი მოზღუდვილთა შინა იყვნენ ქალაქთა ქუაბებსა სიკუდილითა მოვსწყვდნე: (28) და მივსცე ქუეყანაჲ იგი ოკრად. და წარწყმდეს გინებაჲ იგი ძალისა მისისაჲ და მოოჯრდენ მთანი ისრაჲლისანი. რამეთუ არა ვინ იყოს მას ზედა მავალი: (29) და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი: და ვყო ქუეყანაჲ მათი ოკერ. და მოოჯრდეს ყოველთა თვს საძაგელებათა მათთა. რომელთა იქმოდეს: (30) და შენ. ძეო კაცისაო. ძენი ერისა შენისანი იტყვან- შენ თვს ზღუდეთა ზედა და ბჭეთა წინაშე სახლთა მათთასა და იტყვს კაცი ძმასა თვსა და პრქვს შეეკრბეთ და ვისმინნეთ სიტყუანი იგი გამოსრულნი პირისა გან უფლისა: (31) და მოვიდენ შენდა ვითარცა შეოღდენ კრებეზოდის ერი. და დასხდენ წინაშე შენსა და ისმენდენ სიტყუათა შენთა. და არა ყვნენ იგინი. რამეთუ სიცრუეც არს პირსა მათსა. და შეუდგენ სიბილწესა გულნი მათნი:

f.94v (32) და იყო შენ მათა ვითარცა კმაჲ ებნისა. კმა შეუენიერისა და აღრთულისაჲ. და ისმენდენ სიტყუათა შენთა. და ყვნენ არა იგინი: (33) და ოდეს მოვიდეს. თქვან აჰა ესერა მოიწია. და ცნან რამეთუ წინაწარმეტყუელი ხარ შორის მათსა:

34 (1) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (2) ძეო კაცისაო. წინაწარმეტყუელებდ მწყემსთა მიმართ ისრაჲლისათა. წინაწარმეტყუელებდ და არქუ მწყემსთა მათ ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: ჰ მწყემსთა მავათ ისრაჲლისათა. არა თავთა თვსთა აძოვებენა მწყემსნი იგი არა ცხოვართა აძოვებენ მწყემსნი იგი: (3) აჰა ეგერა სძესა შეჰშამთ. და მატყლსა შეიმოსთ. და მსუქანსა მას დაჰკლავთ. და ცხოვართა ჩემთა არა აძოვებდით: (4) უძლური იგი არა განაძლიერეთ. და სნეული იგი არა განასუქეთ. და განტეხილსა მას არა შეუხზეთ. შეცთომილი იგი არა მოაქციეთ. და წარწყმედული იგი არა მოიძიეთ. და ძლიერი იგი იქმნიეთ შრომით: (5) და განიბნინეს ცხოვარნი ჩემნი. რამეთუ არა იყო მწყემსი და იქმნენ იგინი შესაჭმელ ყოველთა მვეცთა ველისათა:

(6) და განიბნინეს ცხოვარნი ჩემნი ყოველთა ზედა მათთა და ყოველთა ზედა ბორცუთა მაღალთა. და განიბნინეს პირსა ზედა ყოვლისა ქუეყანისასა განიბნ-

iustitiae fecit, in eis vivet. (17) Et dicunt filii populi tui: Non aequa est via Domini. Et ipsa via sic eorum non aequa est. (18) Si aversus fuerit iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem, morietur ille in ea. (19) Et si conversus fuerit peccator ille ab iniquitate sua et fecerit iudicium et iustitiam, vivet ille in eis. (20) Et hoc est quod dicitis: Non aequa est via Domini. Unumquemque secundum vias vestras iudicabo vos, o domus Israël!

(21) Et factum est in duodecimo anno, et in decimo mense, in quinta illius mensis captivitatis nostrae, venit ad me de Hierosolymis liberatus, et dixit: Circumsederunt civitatem hostes. (22) Et facta est super me manus Domini vespere, antequam veniret ille; et apertum est os meum, cum venisset ad me mane. Et cum apertum esset mihi os, iam non clausum est postea. (23) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (24) Fili hominis, *illi* qui habitant in vastata illa terra Israël, dicunt: Unus erat Abraham, et cepit terram; et nos plures sumus, *et* nobis data est terra ad capiendum. (25) Et propter hoc dic eis:

(27) Hoc dicit Dominus Dominus: Vivens sum ego, nonne illi *qui* in vastata *terra sunt* gladio cadent, et qui super faciem campi sunt bestiis campestribus tradentur in escam, et qui in munitis erunt civitatibus, in speluncis morte interficiam *eos*?

(28) Et dabo terram illam in desertum, et peribit superbia illa potentiae eius, et vastabuntur montes Israël, quia nemo erit qui in ea ambulet; (29) Et scient quia ego sum Dominus; et faciam terram eorum desertam, et vastabitur propter omnes abominationes eorum, quas faciebant. (30) Et tu, fili hominis, filii populi tui loquuntur de te super muros et ante portas domorum suarum; et loquitur vir fratri suo, et dicit: Congregabimur, et audiemus verba illa quae egressa sunt ex ore Domini. (31) Et venient ad te, quasi congregabitur populus, et sedebunt coram te, et audient verba tua, et non facient ea, quia mendacium est in ore eorum, et sequentur impuritatem corda eorum.

(32) Et eris tu eis sicut vox psalterii, vox *psalterii* pulchri (*sic*) et concinentis; et audient verba tua, et facient non ea (*sic*).

(33) Et cum venerit, dicunt: Ecce pervenit; et scient quia propheta es tu in medio eorum.

34 (1) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (2) Fili hominis, propheta ad pastores Israël, propheta et dic pastoribus illis: Hoc dicit Adonai Dominus: O pastores isti Israël, nonne semetipsos pascunt pastores illi? Nonne oves pascunt pastores illi? (3) Ecce lac comeditis, et lanam induitis, et crassum illud mactatis, et oves meas non pascebatis. (4) Infirmum illud non confortastis, et aegrotum illud non incrassastis, et confractum illud non involvistis, errans illud non reduxistis, et perditum illud non quaesivistis; et forte illud fecistis *cum* labore. (5) Et dispersae sunt oves meae, quia non erat pastor; et factae sunt illae *in* escam omnibus bestiis campi.

(6) Et dispersae sunt oves meae in omnibus montibus et in omnibus collibus excelsis, et dispersae sunt super faciem universae terrae; dispersae sunt, et

ინეს და არა ვინ იყოს მეძიებელ. არცა მომაქცეველ: (7) ამის თვს. მწყემსნო. ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ: (8) ცხოველ ვარ მე. იტყვს აღონაჲ უფალი. ამის თვს რამეთუ იქმნნეს ცხოვარნი ჩემნი წარსატყუენველ და შესაჰმელ ყოველთა მკეცთა ველისათა. ამის თვს რამეთუ არა იყვნეს მწყემსნი. და არა გამოიძინეს მწყემსთა მათ ცხოვარნი ჩემნი. და აძოვებდეს მწყემსნი იგი თავთა თვსთა. და ცხოვართა ჩემთა არა აძოვებდეს: (9) ამის თვს. მწყემსნო. (10) ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: აჰა ესერა მე მწყემსთა ზედა. და გამოვიძინე ცხოვარნი ჩემნი. და მოვიხუენე იგინი კელისა გან თქუენისა. და მოვაქცი/ნე იგინი. რამთა არლარა მწყსიდენ ცხოვართა ჩემთა. და არლარა აძოვებდენ მათ მწყემსნი იგი: და განვარიენე ცხოვარნი ჩემნი პირისა გან მათისა. და არლარა იყვნენ შესაჰმელ მათა:

f.95r

(11) რამეთუ ესრეთ იტყვს უფალბ უფალი: აჰა ესერა მე გამოვიძინე ცხოვარნი ჩემნი. და მოვხედო მათ. (12) ვითარცა იგი ეძიებნ მწყემსი სამწყსოსა თვსსა დღესა მას ოდეს არნ ღრუბელი და ნისლი შორის ცხოვართა განშოვრებულთა: ესრტ გამოვიძინე ცხოვარნი ჩემნი. და მოვაქცინე იგინი ყოველთა გან აღვილთა. სადა იგი განზნულ იყვნეს მუნ დღესა მას ღრუბლისასა და ნისლისასა: (13) და გამოვიყვანე იგინი წარმართთა გან. და შევკრიბე იგინი სოფლებისა გან. და შევიყვანე იგინი ქუეყანად მათა: და ვაძოვებდე მათ მათთა ზედა ისრაჲლისათა და კვენებსა და ყოველსა სამკვდრებელსა ქუეყანისასა: (14) საძოვარსა კეთილსა ვაძოვე იგინი მათთა ზედა მაღალთა ისრაჲლისათა. და იყვნენ სადგურნი მათნი მუნ: მუნ დაიძინონ და მუნცა განისუენონ საშუებელსა კეთილსა. და საძოვარსა პოხილსა ძოვდენ მათთა ზედა ისრაჲლისათა: (15) მე ვაძოვე ცხოვარნი ჩემნი. და მე განუსუენო მათ. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი: ამას იტყვს აღონაჲ უფალი:

(16) წარწყმედილი მოვიძიო. და შეცთომილი მოვაქციო. და განტეხილსა შეუხზო. და მოკლებული განვაძლიერო. და ძლიერი იგი დავიცვე. და ვაძოვე იგინი სამართალითა: (17) და თქუენ ცხოვართა თვს. ამას იტყვს უფალი უფალი: აჰა ესერა მე ვსაჯო შორის ცხოვრისა და ცხოვრისა. და ვერძისა და ვაციისა: (18) ანუ ვერ კმა არსა თქუენდა. რამეთუ კეთილსა საძოვარსა სძოვდით. და ნეშტსა მას საძოვრისასა ფერკითა დასტოგუნედიტ. და დაწმედილსა მას წყალსა თქუენ ჰსუემდით. და ნეშტსა მას ფერკითა/ თქუენითა აღამრლუევდით: (19) და ცხოვარნი ჩემნი დანატოგუნავსა თქუენსა ძოვდეს. და აღთქუეფილსა ფერკითა თქუენითა წყალსა სუმიდეს: (20) ამის თვს ამას იტყვს უფალი უფალი: აჰა ესერა მე განვიკითხო შორის ცხოვარსა ძლიერსა და შორის ცხოვარსა უძლურსა:

f.95v

(21) რამეთუ გუერდითა თქუენითა და მკრითა თქუენითა აჰენებდით. და რქითა თქუენითა ურქენდით. და ყოველსა უძლურსა აჰირვებდით: (22) და ვიკსნე ცხოვარნი ჩემნი. და არლარა იყვნენ მერმე წარსატყუენველ და ვსაჯო შორის ვერძსა ვერძისა მიმართ: (23) და აღუდგინო მათ მწყემსი. და მწყსიდეს მათ მონაჲ ჩემი დავით. და იყოს მათა მწყემს: (24) და მე უფალი ვიყო მათა ღმრთად. და დავით შორის მათსა მთავრად მე უფალი ვიტყოდე: (25) და აღუთქუა დავითს აღთქუმად მშვდობისაჲ. და განვაქარვო მკეცი ბოროტი ქუეყანით. და დაემკვდრნენ რდაბნოთა. და დაიძინონ მაღნართა შინა:

(26) და მივსცე მათ გარემო მთისა ჩემისაჲ. და მოგცე თქუენ წვმაჲ და წვმაჲ კურთხევისაჲ: (27) და ხეთა ველისათა მოსცენ ნაყოფი მათი. და ქუეყანამან მოკცეს ძალი თვსი. და დაემკვდრნენ ქუეყანასა მათსა სასოებითა მშვდობისაჲთა. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი. რაჟამს შევმუსრო მე უღელი მათი. და განვარიენე იგინი კელისა გან მათისა. რომელნი დაიმონებდენ მათ: (28) და არლარა

nemo erit qui quaerat neque qui reducat. (7) Propter hoc, o pastores, audite verbum Domini! (8) Vivens sum ego, dicit Adonai Dominus: Propter hoc quia factae sunt oves meae in praedam et in escam omnibus bestiis campi, propter hoc quia non erant pastores, et non exquisiverunt pastores illi oves meas, et pascebant pastores illi semetipsos, et oves meas non pascebant, (9) Propter hoc, o pastores, (10) Hoc dicit Adonai Dominus: Ecce ego super pastores, et exquiram oves meas, et tollam eas de manu vestra, et avertam eos ut iam non pascant oves meas; et iam non pascent eas pastores illi, et liberabo oves meas de ore eorum, et iam non erunt *in* escam eis.

(11) Sic enim dicit Dominus Dominus: Ecce ego exquiram oves meas, et visitabo eas. (12) Sicut quaerit pastor gregem suum in die illa, quando est nubes et caligo in medio ovium remotarum, sic exquiram oves meas, et reducam eas de omnibus locis, ubi dispersae erant ibi in die illa nubis et caliginis. (13) Et educam eos de gentilibus, et congregabo eos de regionibus, et inducam eos in terram eorum, et pascam eos in montibus Israël, et in convallibus, et in omni habitatione terrae. (14) In pascuo bono pascam eos, in montibus excelsis Israël. Et erunt stationes eorum ibi; ibi dormient et ibi quoque requiescent in deliciis (*sing.*) bonis, et in pascuo pingui pascentur in montibus Israël. (15) Ego pascam oves meas, et ego requiescere *faciam* eas; et scient quia ego sum Dominus. Hoc dicit Adonai Dominus:

(16) Perditum requiram, et errans reducam, et confractum involvam, et deficiens confortabo, et forte illud custodiam, et pascam eas in iudicio. (17) Et de vobis ovibus hoc dicit Dominus Dominus: Ecce ego iudicabo inter ovem et ovem, et *inter* arietem et hircum. (18) Numquid non *potest* satis esse vobis, quia in bono pascuo pascebamini, et reliquias illas pascui pede conculcabatis? Et purificatam illam aquam vos bibebatis, et reliquias illas pede vestro conturbabatis? (19) Et oves meae *illud* quod conculcastis vos pascebantur, et agitatam pede vestro aquam bibebant. (20) Huius causa hoc dicit Dominus Dominus: Ecce ego iudicabo inter ovem fortem et inter ovem infirmam,

(21) Quia latere vestro et umero vestro currebatis, et cornu vestro ventilabatis, et omne infirmum opprimebatis. (22) Et salvabo oves meas, et iam non erunt in praedam, et iudicabo inter arietem ad arietem. (23) Et suscitabo eis pastorem — et pascet eos — servum meum David, et erit eis pastor. (24) Et ego Dominus ero eis in Deum, et David in medio eorum in principem; ego Dominus loquebar. (25) Et faciam cum David pactum pacis, et destruam bestiam malam de terra, et habitabunt in desertis, et dormient in saltibus.

(26) Et dabo eis in circuitu montis mei, et dabo vobis pluviam et pluviam benedictionis. (27) Et arbores campi dabunt fructum suum, et terra dabit potentiam suam, et habitabunt in terra sua in spe pacis; et scient quia ego sum Dominus, cum contrivero ego iugum eorum, et liberavero eos de manu eorum qui servitutem imponebant eis. (28) Et iam non erunt *in* praedam gentilibus, et

იყვნენ წარსატყუენველ წარმართთა. და მკეცი ქუეყანისანი არღარა შეშამდენ მათ. და დაემკვდრნენ სასოებით. და არა ვინ იყოს მაშინებელ მათა: (29) და აღუდგინო მათ ნერგი მშვიდობისაჲ. და არღარა იყვნენ წარწყმედილ სიყმილითა ქუეყანასა ზედა. და არღარა მოიღონ ყუედრებაჲ წარმართთა გან: (30) და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი მათი. და იგინი ერნი ჩემნი. სახლი ისრაჲლისაჲ. თქუა აღონაჲ უფალმან:/

f.96r

(31) ცხოვარნი ჩემნი. და ცხოვარნი სამწყსოჲსა ჩემისანი ხარო თქუენ. და მე უფალი ღმერთი თქუენი. იტყვს უფალი უფალი:•

35

(1) ეღუმელთა ზედა: და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (2) ძეო კაცისაო. მიიქციე პირი შენი მთასა მას სეირსა. და წინაწარმეტყუელებდ მას ზედა: (3) და არქუ• ამას იტყვს აღონაჲ უფალი• აჰა ესერა მე შენ ზედა. მთასა მაგას სეირსა. და განვიროხა კელი ჩემი შენ ზედა. და მიგცე შენ ოკრად. და მოოკრდე: (4) და ქალაქნი შენნი ოკრად დავსხნე. და შენ ოკერ იყო. და სცნა რამეთუ მე ვარ უფალი: (5) ამის თვს რამეთუ იქმენ მტერ საუკუნო. და დაშჯედ შენ სახლსა ზედა ისრაჲლისასა ზაკუევით კელითა მტერთა მახვლითა ჟამსა სიცრუვისასა უკუანადკენელ:

(6) ამის თვს ცხოველ ვარი მე. იტყვს უფალი უფალი. უკუეთუ არა სისხლადმდე სცოდე. და სისხლი გდევნიდეს შენ: (7) და მივსცე მთაჲ სეირი უღაბნოდ მოოკრებულად. და წარვწყმიდნე მის გან კაცნი და საცხოვარნი: (8) და აღვაგნე წყლულითა შენითა ბორცუნი და კვენი შენნი. და ყოველთა ველთა შენთა წყლულნი მახვლითა დაეცნენ შენ შორის: (9) და ოკრად საუკუნოდ დაგდვა შენ. და ქალაქნი შენნი არა დაემკვდრნენ მერმე. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი: (10) ამის თვს რამეთუ სთქუ შენ ვითარმედ ორნი ნათესავნი და ორნი სოფელნი ჩემნი იყვნენ. და ვიმკვდრნე იგინი. და უფალი მუნ არს:

(11) ამის თვს ცხოველ ვარ მე. იტყვს აღონაჲ უფალი. და გიყო შენ მტერობისა—ებრ შენისა და გამოგეცხადო შენ შორის. რაჟამს იგი გასაჯო შენ: (12) და სცნა რამეთუ მე ვარ უფალი: მესმა ჰმაჲ გმოზათა შენთაჲ. რამეთუ სთქუ მთანი ისრაჲლისანი ოკერნი ჩუენდა მოცემულ არიან საჰმლად: (13) და დიდდიდსა იტყოდე ჩემდამო პირითა შენითა. რომელნი მესმეს: (14) ამას იტყვს უფალი• სიხარულსა ყოვლისა ქუეყანისასა მოგაოკრო შენ: (15) ოკერ იყო შენ. მთაჲ ეგე სეირი. და ყოველი იღუმიჲა მოივოცოს. და სცნა რამეთუ/ მე ვარ უფალი ღმერთი მათი:•

f.96v

36

(1) იღომელთა ზედა: და შენ. ძეო კაცისაო. წინაწარმეტყუელებდ მათაჲ მომართ ისრაჲლისათა. და არქუ მათათა მათ ისრაჲლისათა• ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ: (2) ამას იტყვს უფალი უფალი• ამის თვს რამეთუ თქუა მტერმან შენ ზედა• ვაჰა. ოკერ საუკუნე სამკვდრებელ ჩუენდა იქმნა: (3) ამის თვს წინაწარმეტყუელებდ და თქუ• ამას იტყვს აღონაჲ უფალი• ამის თვს რამეთუ შეურაცხ იქმნენით თქუენ. და საძულელ გარემოთა გან თქუენთა. რაჲთამცა იყვენით თქუენ საბრძანებელ ნეშტთა მათ წარმართთა. და იქმნენით სასიტყუელ ენათა და საყუედრელ წარმართთა• ამის თვს. მთანო ისრაჲლისანო. ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ: (4) ამას იტყვს უფალი მათა და ბორცუთა და ღელეთა და კვეთა და მოოკრებულთა და განრყუნილთა და ქალაქთა მაგათ დატეგებულთა. რომელნი იქმნეს წარტყუენულ და სათრგუნველ ყოველთა გან ნეშტთა მათ წარმართთა გარემოთა მათთა: (5) ამის თვს ამას იტყვს აღონაჲ უფალი• უკუეთუ არაჲ ცეცხლითა გულის—წყრომისა ჩემისაჲთა ვეტყოდე ნეშტთა მათ წარმართთასა და იღუმიჲასა

bestiae terrae iam non devorabunt eos; et habitabunt in spe, et nemo erit qui terreat eos. (29) Et suscitabo eis plantam pacis, et iam non erunt perditī fame in terra, et iam non accipient opprobrium de gentilibus. (30) Et scient quia ego sum Dominus Deus eorum, et illi populi mei, domus Israël, dixit Adonai Dominus.

(31) Oves meae et oves gregis mei estis vos, et ego Dominus Deus vester, dicit Dominus Dominus.

35

(1) Super Idumaeos. Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (2) Fili hominis, verte faciem tuam ad montem illum Seïr, et propheta contra eum; (3) Et dic: Hoc dicit Adonai Dominus: Ecce ego super te, montem istum Seïr, et extendam manum meam super te, et dabo te in desertum et vastaberis. (4) Et civitates tuas in desertum ponam, et tu desertus eris, et scies quia ego sum Dominus. (5) Propter hoc quia factus es inimicus sempiternus, et sedisti tu super domum Israël per dolum, in manu inimicorum *cum* gladio in tempore iniquitatis, ad extremum,

(6) Propter hoc vivens sum ego, dicit Dominus Dominus: Nonne *usque* ad sanguinem peccasti, et sanguis persequetur te? (7) Et dabo montem Seïr in desertum vastatum, et perdam de eo homines et pecora. (8) Et implebo vulneratis tuis (*sing.*) colles et torrentes tuos, et in omnibus campis tuis vulnerati gladio cadent in te. (9) Et in desertum sempiternum ponam te, et civitates tuae non habitabuntur adhuc, et scient quia ego sum Dominus. (10) Propter hoc quia dixisti tu: Quoniam duae gentes et duae regiones meae erunt, et hereditabo eas, et Dominus ibi est,

(11) Propter hoc vivens sum ego, dicit Adonai Dominus, et faciam tibi secundum inimicitiam tuam, et revelabo me tibi in medio tui, cum iudicavero te, (12) Et scies quia ego sum Dominus; audiavi vocem blasphemiarum tuarum, quia dixisti: Montes Israël deserti nobis dati sunt in escam. (13) Et magnifica loquebaris ad me ore tuo, quae audiavi. (14) Hoc dicit Dominus: In gaudio universae terrae vastabo te. (15) Desertus eris tu, mons iste Seïr, et omnis Idumaea destruetur, et scies quia ego sum Dominus Deus eorum.

36

(1) Super Idumaeos. Et tu, fili hominis, propheta ad montes Israël, et dic montibus illis Israël: Audite verbum Domini. (2) Hoc dicit Dominus Dominus: Propter hoc quia dixit inimicus super te: Euge, desertum sempiternum hereditas nobis factum est, (3) Propter hoc propheta, et dic: Hoc dicit Adonai Dominus: Propter hoc quia despecti facti estis vos et invisi *illis* qui *sunt* in circuitu vestro ut fieretis vos in fabulationem reliquiis illis gentilium, et facti estis in sermonem linguis et in opprobrium gentilibus, propter hoc, o montes Israël, audite verbum Domini. (4) Hoc dicit Dominus montibus, et collibus, et vallibus, et torrentibus, et vastatis, et destructis, et civitatibus istis derelictis, quae factae sunt in praedam et in conculcationem ab omnibus reliquiis illis gentilium, quae *sunt* in circuitu earum, (5) Huius causa hoc dicit Adonai Dominus: Nonne in igne furoris mei loquebar de reliquiis illis gentilium et de Idumaea universa?

ზედა ყოველსა. რამეთუ დაიპყრეს ქუეყანაჲ ჩემი თავისა თვისისა სამკვდრებელად მოცხრომით. შეურაცხ_ყენეს სულნი განრყუნად ტყუენვითა:

f.97r (6) ამის თვს წინაწარმეტყუელებდ ქუეყანისა მიმართ ისრაჲლისა. და არქუ მათა და ბორცუთა და ღელეთა და კევთა: ამას იტყვს უფალი: აჰა ეგერა მე შურითა ჩემითა და გულის_წყრომითა ჩემითა ვიტყოდე ყუედრებისა მის წილ წარმართთაჲსა. რომელ მიიღეთ თქუენ: (7) ამის თვს აღვიღო კელი ჩემი წარმართთა ზედა. რომელნი არიან გარემო თქუენსა. და მიიღონ მათ შეურაცხებაჲ თვისი: (8) ხოლო თქუენ. მთანო ისრაჲლისანო. ყურძენი თქუენი და ნაყოფი თქუენი შეჰამოს ერმან ჩემმან. რამეთუ მოახლებულ არიან მოსლვად/ (9) რამეთუ აჰა ესერა მე თქუენ ზედა. რამეთუ მოხედვა (ვ)ყო თქუენ ზედა: (და) მოიქმნნეთ: (10) და განვაშრავლნე თქუენ ზედა კაცნი. ყოველი სახლი ისრაჲლისაჲ სრულიად. და დაეშვნენ ქალაქნი და მოკრებულნი იგი აღეშვნენ:

(11) და განვაშრავლნე თქუენ ზედა კაცნი და საცხოვარნი. და დაგამკვდრნე თქუენ ვითარცა იგი პირველ იყვნით. და კეთილსა გიყოფდეთ თქუენ ვითარცა იგი უწინარჲს და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი. (12) და ვშენე თქუენ ზედა კაცნი. ერი ჩემი ისრაჲლი. და დაგიმკვდრნენ თქუენ. და იყვნეთ თქუენ მათა სამკვდრებელად. და არლარა იყვნეთ თქუენ უშვილო მათ გან: (13) ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: ამის თვს რამეთუ გრქუეს შენ. შემჰამელი კაცთაჲ ხარ შენ. და უშვილო იქმენ შენ თესლებისა გან. (14) ამის თვს კაცთა არლარა შჰამდე შენ. და ნათესავნი არა უშვილო ჰყვნე და მერმე. იტყვს უფალი უფალი: (15) ვითარმედ არლარა ისმეს თქუენ ზედა მერმე შეურაცხებაჲ წარმართთაჲ. და ყუედრებაჲ ერთაჲ არლარა მოიღოთ. იტყვს აღონაჲ უფალი:

(16) და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (17) ძეო კაცისაო. სახლი ისრაჲლისაჲ დაემკვდრა ქუეყანასა მათსა. და შეაგინეს იგი გზითა მათითა. და კერპებითა მათითა. და არა_წმიდებითა მათითა. და არა_წმიდებისა_ებრ დედაკაცისა გამოჯდომილისა იქმნა გზაჲ მათი წინაშე ჩემსა: (18) და მივაგლინე გულის_წყრომაჲ ჩემი მათ ზედა. (19) და განვსთესენ იგინი წარმართთა შორის. და განვაქრიენ იგინი სოფლებსა შორის. და გზისა მათისა_ებრ და ცოდვისა მათისა_ებრ ესაჯნე იგინი: (20) და შევიდეს იგინი წარმართთა შორის. ვიდრე იგი შევიდეს. და შეაგინეს სახელი წმიდაჲ ჩემი: ამის თვს რამეთუ ერქუა მათ ერი უფლისაჲ ესე: და გამოვიდეს იგინი ქუეყანი მათით.

f.97v (21) და ვერიდეთ მათ სახელისა ჩემისა თვს წმიდისა. რომელი შეაგინა სახლმან ისრაჲლისამან წარმართთა შორის. ვიდრე იგი შევიდეს მუნ: (22) ამის თვს არქუ სახლსა ისრაჲლისასა. ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: არა თქუენ თვს ვყო მე. სახლო ისრაჲლისაო./ არამედ სახელისა ჩემისა თვს წმიდისა. რომელი შეაგინეთ წარმართთა შორის. ვიდრე იგი შეხუედით მუნ: (23) და წმიდა ვყო სახელი ჩემი დიდი. რომელი შეიგინა წარმართთა შორის. და ცნან წარმართთა რამეთუ მე ვარ უფალი. რაჲმს განვწმიდნე მე თქუენ შორის წინაშე თუალთა მათთა: (24) და მოგიყვანნე თქუენ წარმართთა გან. და შეგკრიბნე თქუენ ყოვლისა გან ქუეყანისა. და შეგიყვანნე თქუენ ქუეყანასა თქუენსა: (25) და გასხურო თქუენ წყალი წმიდაჲ. და განსწმიდნეთ თქუენ ყოველთა გან არა_წმიდებათა თქუენთა. და ყოველთა გან კერპთა თქუენთა. და განვწმიდნე თქუენ:

(26) და მოგცე თქუენ გული ახალი. და სული ახალი მოგცე თქუენ: და მოგილო გული ქვისაჲ კორცისა გან თქუენისა. და მოგცე თქუენ გული კორციელი: (27) და მოგცე თქუენ ზედა სული ჩემი. და ვყო რაჲთა ბრძანებათა ჩემთა

Quia ceperunt terram meam sibimetipsis in hereditatem cum gaudio, spreverunt animas ad destruendum eas in praeda.

(6) Propter hoc propheta ad terram Israël, et dic montibus, et collibus, et vallibus, et torrentibus: Hoc dicit Dominus: Ecce ego in zelo meo et in furore meo loquebar propter opprobrium illud gentilium quod accepistis vos. (7) Propter hoc levabo manum meam super gentiles, qui sunt in circuitu vestro, et accipient illi contemptum suum. (8) Vos autem, o montes Israël, uvam vestram et fructum vestrum comedet populus meus: prope enim sunt ut veniant. (9) Quia ecce ego super vos, quia visitationem faciam super vos: (et) arabimini. (10) Et multiplicabo in vobis (*lit.* super vos) homines, omnem domum Israël prorsus, et habitabuntur civitates, et vastata illa aedificabuntur.

(11) Et multiplicabo in vobis (*lit.* super vos) homines et pecora, et habitare faciam vos, sicut prius eratis, et bonum faciam vobis sicut antea, et scietis quia ego sum Dominus. (12) Et gignam in vobis (*lit.* super vos) homines, populum meum Israël, et hereditabunt vos, et eritis vos eis in hereditatem, et iam non eritis vos sine liberis ab eis. (13) Hoc dicit Adonai Dominus: Propter hoc quia dixerunt tibi: Devoratrix hominum es tu, et sine liberis facta es a gentibus, (14) Propter hoc homines iam non devorabis tu, et gentes non sine liberis facies et ultra, dicit Dominus Dominus, (15) Quoniam iam non audietur in vobis ultra contemptus gentilium, et opprobrium populorum iam non accipietis, dicit Adonai Dominus.

(16) Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (17) Fili hominis, domus Israël habitavit in terra sua, et polluerunt eam in via sua et in idolis suis et in immunditia sua; et secundum immunditiam mulieris menstruatae facta est via eorum coram me. (18) Et misi furorem meum super eos, (19) Et disseminavi eos in gentiles, et ventilavi eos in regiones, et secundum viam eorum et secundum peccatum eorum iudicabo eos. (20) Et ingressi sunt illi in gentiles, quo ingressi sunt, et polluerunt nomen sanctum meum, propter hoc quia dixerant illi: Populus Domini hic, et egressi sunt illi de terra sua.

(21) Et peperci eis propter nomen meum sanctum, quod polluit domus Israël in gentilibus, quo ingressi sunt illuc. (22) Propter hoc dic domui Israël: Hoc dicit Adonai Dominus: Non propter vos faciam ego, o domus Israël, sed propter nomen meum sanctum, quod polluistis in gentilibus, quo ingressi estis illuc. (23) Et sanctum faciam nomen meum magnum, quod pollutum est in gentilibus; et scient gentiles quia ego sum Dominus, cum sanctificatus fuero ego in vobis coram oculis eorum. (24) Et abducam vos de gentilibus, et congregabo vos de omni terra, et inducam vos in terram vestram. (25) Et aspergam vos aqua munda, et mundabimini vos ab omnibus immunditiis vestris et ab omnibus idolis vestris, et mundabo vos.

(26) Et dabo vobis cor novum, et spiritum novum dabo vobis, et auferam cor lapidis de carne vestra, et dabo vobis cor carneum. (27) Et dabo in vobis

ხვდოდით. და სამართალთა ჩემთა იმარხვიდეთ. და ჰყოფდეთ მათ: (28) და დაემკვდრნეთ ქუეყანასა მას. რომელი მივეც მამათა თქუენთა. და იყვნეთ თქუენ ჩემდა ერად. და მე ვიყო თქუენდა ღმრთად: (29) და განგარინნე თქუენ ყოველთა გან არა_წმიდებათა თქუენთა. და მოუწოდი იფქლსა. და განვამრავლო იგი. და არა მოგცე თქუენ ზედა სიყმილი: (30) და განვამრავლო ხილი ხეთაჲ და ნაყოფი ველთაჲ. რაჲთა არღარა მოიღოთ მერმე ყუედრებაჲ სიყმილისაჲ წარმართთა შორის:

f.98r (31) და მოიკსენნეთ გზანი თქუენნი ბოროტნი. და სლვანი თქუენნი არა_კეთილნი. და მოიწყინოთ წინაშე პირსა მათსა უმჯულოებათა შინა თქუენთა: (32) არა თქუენ თვს ვყო მე. იტყვს აღონაჲ უფალი: ცხად იყავნ თქუენდა_შეირ_ცხენთ და შეიკდიმეთ გზათა გან თქუენთა. სახლო ისრაჴლისაო: (33) ამას იტყვს აღონა(ჲ) უფალი დღესა მას. რომელსა განგწმიდნე თქუენ ყოველთა გან უმჯულოებათა. და დავაშცნნე ქალაქნი. და აღეშცნნენ ოკერნი: (34) და ქუეყანაჲ განრყუნილი მოიქმნეს. ამის თვს რამეთუ იყო იგი/ განრყუნილ წინაშე თუალთა ყოველთა თანა_წარმავალთასა. და თქვან: (35) ქუეყანაჲ იგი განრყუნილი იქმნა ვითარცა მტილი საშუებელი. და ქალაქნი იგი ოკერნი და განრყუნილ(ნ)ი და დარღუეულნი მოძნელებულ და მტკიცედ დაემკვდრნეს:

(36) და ცნან წარმართთა მათ. რაოდენნი დაშთომილ იყვნენ გარემო თქუენსა. რამეთუ მე ვარ უფალი. რომელმან აღვაშცნენ დარღუეულნი. და დავ_პნერგენ განრყუნილნი_ მე უფალი ვიტყოდე და ვყავ: (37) ამას იტყვს აღონაჲ უფალი_ ესე და საძიებელ ვიყო სახლსა ისრაჴლისასა ყოფად მათა_ განვამრავლნე მათ შორის ვითარცა ცხოვარნი კაცნი. (38) ვითარცა ცხოვარნი წმიდანი. ვითარცა ცხოვარნი ისრაჴსაღმისანი დღესასწაულთა მისთაჲ. ესრტ იყვნენ ქალაქნი იგი ოკერნი. საესე ვითარცა ცხოვრითა კაცთაჲთა. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი:

37 (1) და იყო ჩემ ზედა კელი უფლისაჲ. და განმიყვანა მე სულითა უფლისაჲთა. და დამადგინა მე შორის ველსა_ და ესე იყო საესე ძუალეებითა კაცთაჲთა: (2) და მიმომიყვანა მე მათ ზედა გარემოჲს გარემო. და აჰა ესერა დიდად იყო ფრიად პირსა ზედა მის ველისასა. და განვმელ ფრიად: (3) და მრქუა მე უფალმან_ ძეო კაცისაო. უკუეთუ ცხომდეს ძუალეები ესე: და ვთქუ_ უფალო. შენ იცნი ეგე: (4) და მრქუა მე უფალმან_ წინაწარმეტყუელებდ ძუალეებსა მაგას ზედა. და არქუ მათ_ ძუალთა მაგათ კმელთა. ისმინეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ: (5) ამას იტყვს უფალი უფალი ძუალთა მათ კმელთა_ აჰა ესერა მე მოგცე თქუენ ზედა სული ცხორებისაჲ:

f.98v (6) და მოგცე თქუენ ძარღვ. და აღმოვაცენო თქუენ ზედა კორცი. და გარდა_გართხა თქუენ ტყავი_ და მოგცე თქუენ ზედა სული ჩემი. და სცხონდეთ. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი: (7) და ვწინაწარმეტყუელებდ ვითარცა მიბრძანა მე უფალმან. და იყო წინაწარმეტყუელებასა მას ჩემსა. და აჰა ესერა ძრვაჲ. და მოჰყვანდა ძუალეები იგი ორ კერძო ვე ნაწევარსა თვსსა: (8) და ვიხილე. და აჰა ესერა მათ ზედა ძარღვ. და კორცი აღმოსცენდებოდა./ და მოედებოდა მათ ტყავი მათ ზედა. და სული არღა იყო მათ შინა: (9) და მრქუა მე უფალმან_ ძეო კაცისაო. წინაწარმეტყუელებდ და არქუ სულსა_ ამას იტყვს აღონაჲ უფალი_ ოთხთა გან ქართა ცისათა მოვედ. სული. და შთაებერე მკუდართა მაგათ. და ცხომდედ: (10) და ვწინაწარმეტყუელებდ ვითარცა მიბრძანა მე უფალმან. და შევიდა მათა სული. და ცხომდეს. და აღდგეს ფერკთა თვსთა ზედა კრებული დიდძალი ფრიად:

(11) და მეტყოდა მე უფალი და მრქუა_ ძეო კაცისაო. ძუალეები ესე ყოველი სახლი ისრაჴლისაჲ არს_ და მაგათ თქვან_ განვმა ძუალეები ჩუენი_ წარწყმდა

spiritum meum, et faciam ut *in* praeceptis meis ambuletis, et iudicia mea custodiatis, et faciatis ea. (28) Et habitabitis in terra illa, quam dedi patribus vestris; et eritis vos mihi in populum, et ego ero vobis in Deum. (29) Et liberabo vos ab omnibus immunditiis vestris, et vocabo frumentum, et multiplicabo illud, et non dabo super vos famem; (30) Et multiplicabo fructum arborum et fruges camporum, ut iam non accipiatis ultra opprobrium famis in gentilibus.

(31) Et recordabimini viarum vestrarum malarum et operum vestrorum non bonorum; et vos taedebit coram facie eorum in iniquitatibus vestris. (32) Non propter vos faciam ego, dicit Adona(i) Dominus, clarum sit vobis; confundimini et erubescite propter (*lit. a*) vias vestras, o domus Israël. (33) Hoc dicit Adona(i) Dominus: *In* die illa, qua mundavero vos ab omnibus iniquitatibus, et habitare *fecero* civitates, et aedificata fuerint deserta, (34) Et terra destructa exulta erit, propter hoc quod erat illa destructa coram oculis omnium pertrans-euntium, et dicunt: (35) Terra illa destructa facta est sicut hortus deliciosus, et civitates illae desertae et destructae et eversae *quasi* munitae et fortes habitatae sunt.

(36) Et scient gentiles illi, quicumque relictii fuerint in circuitu vestro, quia ego sum Dominus, qui aedificavi eversa et plantavi destructa. Ego Dominus loquebar, et feci. (37) Hoc dicit Adonai Dominus: *In* hoc adhuc quaerendus ero domui Israël ut faciam eis: multiplicabo in medio eorum sicut oves homines, (38) Sicut oves sanctas, sicut oves Hierosolymorum in festis eius; sic erunt civitates illae desertae plenae velut grege hominum, et scient quia ego sum Dominus.

37

(1) Et facta est super me manus Domini, et eduxit me in spiritu Domini, et statuit me in medio campi; et hic erat plenus ossibus hominum; (2) Et circumduxit me super ea in gyro; et ecce multa erant valde super faciem illius campi, et siccata valde. (3) Et dixit mihi Dominus: Fili hominis, numquid vivent ossa haec? Et dixi: Domine, tu scis istud. (4) Et dixit mihi Dominus: Propheta super ossa ista, et dic eis: Ossa ista sicca, audite verbum Domini. (5) Hoc dicit Dominus Dominus ossibus illis siccis: Ecce ego dabo super vos spiritum vitae;

(6) Et dabo vobis nervos (*sing.*), et succrescere *faciam* super vos carnem, et superextendam super vos cutem, et dabo in vobis spiritum meum, et vivetis, et scietis quia ego sum Dominus. (7) Et prophetabam sicut praecepit mihi Dominus; et factum est, cum prophetarem ego, et ecce commotio, et adducebat ossa illa utrinque ad articulum suum. (8) Et vidi; et ecce super ea nervus et caro crescebat, et extendebatur eis cutis super ea; et spiritus nondum erat in eis. (9) Et dixit mihi Dominus: Fili hominis, propheta, et dic spiritui: Hoc dicit Adonai Dominus: A quattuor ventis caeli veni, spiritus, et insuffla super cadavera ista, et vivant. (10) Et prophetabam sicut praecepit mihi Dominus; et ingressus est in ea spiritus, et vixerunt; et surrexerunt super pedes suos, congregatio grandis valde.

(11) Et loquebatur *ad* me Dominus, et dixit *mihi*: Fili hominis, ossa haec, omnis domus Israël est; et isti dicunt: Aruerunt ossa nostra; periit spes nostra;

სასოებაა ჩუენი: მოვისრენით: (12) ამის თვს წინაწარმეტყუელებდ და არქუ: ამას იტყვს უფალი: აჰა ესერა მე აღვადო საფლავთა თქუენთა. და აღმოგიყვანნე თქუენ საფლავთა გან თქუენთა. და შეგიყვანნე თქუენ ქუეყანასა ისრაჲლისასა: (13) და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი. რაჟამს აღვადო მე საფლავთა თქუენთა. და აღმოგიყვანო საფლავთა გან ერი ჩემი: (14) და მოგცე სული ჩემი თქუენ ზედა. და სცნოდნეთ: და დაგხსნე თქუენ ქუეყანასა თქუენსა. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი: ვიტყოდე და ეყო. იტყვს უფალი უფალი: (15) და იყო ჩემდა მომართ სიტყუაჲ უფლისაჲ. და თქუა:

(16) ძეო კაცისაო. მოიღე თავისა შენისა კუერთხი. და გამოწერე მას ზედა იუდაჲ და ძენი ისრაჲლისანი. რომელნი იგი მის კერძონი არიან: და კუერთხი მეორე მოიღე. და გამოსწერო მას იოსუფი. კუერთხი ეფრემისი. ყოველნი ძენი ისრაჲლისანი. რომელნი იგი მოქცეულ იყვნენ მისა: (17) და შეჰყო იგი ურთიერთს კუერთხად ერთად შეკრვად იგინი ერთბამად. და იყვნენ კელსა შენსა: (18) და იყოს. ოდეს გრქუან შენ ძეთა ისრაჲლისათა: არა მითხრაა ჩუენ. რაჲ არს ესე შენდა: (19) და არქუ მათ: ამას იტყვს უფალი: აჰა ესერა მე მოვიყვანო ტოჰმი იოსეფისი. რომელი არს კელითა ეფრემისათა. და ტოჰმ(ნი) ისრაჲლისაჲ./
f.99r რომელნი მოდგომილ არიან მას: და მივსცნე იგინი ტოჰმსა იუდაჲსსა: და იყოს კუერთხად ერთად კელსა იუდაჲსსა: (20) და იყვნენ კუერთხნი იგინი რომელთა გამოსწერო შენ მათ ზედა კელსა შენსა წინაშე მათსა:

(21) და არქუ მათ: ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: აჰა ესერა მე მოვიყვანო ყოველი სახლი ისრაჲლისაჲ შორის წარმართთა გან. ჳიდრე იგი შევიდეს მუნ. და შეეკრიბნე იგინი ყოველთა გან გარემოთა მათთა. და შევიყვანნე იგინი ქუეყანასა ისრაჲლისასა: (22) და მივსცნე იგინი ნათესავად ერთად ქუეყანასა ჩემსა. და მათათა ისრაჲლისათა: და მთავარი ერთი იყოს მათი. და არა იყვნენ მერმე ნათესავად ორად. და არცა განიყვნენ მერმე სამეუფოდ ორად: (23) რაჲთა არღარა შეიგინებოდინ მერმე კერპებითა მათითა. და ვიკსნნე იგინი ყოველთა გან უშჯულოებათა მათთა. რომელთა იგი ცოდვიდეს მათ შინა: და განვწმიდნე იგინი. და იყვნენ ერად ჩემდა. და მე უფალი ვიყო მათა ღმრთად: (24) და მონაჲ ჩემი დავით მთავრად შორის მისა. და იყოს მწყემსი ერთი ყოველთაჲ. რამეთუ ბრძანებათა ჩემთა ვიდოდინ. და სამართალთა ჩემთა იმარხვიდენ. და ყოფდენ მათ: (25) და დაემკდრნენ ქუეყანასა მათსა. რომელი იგი მივეც მონასა ჩემსა იაკობს. სადა იგი მკვდრ იყვნეს მამანი მათნი: და დაემკვდრნენ მას ზედა. და დავით მონაჲ ჩემი მთავარ მათა იყოს საუკუნოდ:

(26) და აღუთქუა მათ აღთქუმაჲ მშვდობ(ის)აჲ: აღთქუმაჲ საუკუნჲ იყოს მათ თანა. და დავამტკიცო სიწმიდე ჩემი შორის მათსა საუკუნოდ: (27) და იყოს მკვდრობაჲ ჩემი მათ შორის. და ვიყო მე მათა ღმერთ. და იგინი იყვნენ ჩემდა ერად: (28) და ცნან წარმართთა რამეთუ მე ვარ უფალი. რომელი იგი განესწმედ მათ. რაჟამს იყოს სიწმიდჲ ჩემი შორის მათსა საუკუნოდ:

38

(1) გოგის ზედა: და იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ ჩემდა მომართ. და თქუა: (2) ძეო კაცისაო. განიმტკიცე პირი შენი გოგის ზედა. ქუეყანასა მაგოგისსა. მთავრისა მის როს. მოსოქ და თობელისა: და წინაწარმეტყუელებდ/ მის ზედა: (3) და არქუ მას: ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: აჰა ესერა მე შენ ზედა. გოგ. მთავრისა როს. მოსოქ და თობელისა, (4) და შეგკრიბო შენ და ყოველი ძალი შენი. ცხენები და მკედრები შეჭურვილნი ყოველნი ჯაჭვთა. კრებულნი მრავალნი ფარებითა და ჩაფხუტებითა და მახვლითა: (5) სპარსნი და ეთიოპელნი და ლჳბიელნი. ყოვ-

f.99v

interimus. (12) Propter hoc propheta, et dic: Hoc dicit Dominus: Ecce ego aperiam sepulcra vestra, et educam vos de sepulcris vestris, et inducam vos in terram Israël; (13) Et scietis quia ego sum Dominus, cum aperuero ego sepulcra vestra, et eduxero *vos* de sepulcris, populum meum. (14) Et dabo spiritum meum super vos, et vivetis, et sedere *faciam* vos in terram vestram; et scietis quia ego sum Dominus. Loquebar, et faciam, dicit Dominus Dominus. (15) Et factum est ad me verbum Domini, et dixit:

(16) Fili hominis, sume tibimetipsi baculum, et scribe super eum Iuda et filios Israël, qui eius socii sunt; et baculum secundum sume, et scribes super eum Iosep', baculum Ep'rem, omnes filios Israël qui conversi fuerint ad eum; (17) Et iunges illos, unum ad alterum, in baculum unum, ut colliges eos unā; et erunt in manu tua. (18) Et erit, cum dixerint tibi filii Israël: Nonne nuntiabis nobis quid sit hoc tibi? (19) Et dic eis: Hoc dicit Dominus: Ecce ego abducam tribum Iosep', quae est in manu Ep'rem, et tribus Israël, quae circumdant eam; et dabo eas ad tribum Iuda, et erit in baculum unum in manu Iuda. (20) Et erunt baculi illi, super quos scripseris tu super eos in manu tua, coram eis.

(21) Et dic eis: Hoc dicit Adonai Dominus: Ecce ego abducam omnem domum Israël de medio gentilium, quo ingressi sunt illuc, et congregabo illos de omnibus qui sunt in circuitu eorum, et inducam eos in terram Israël, (22) Et dabo eos in gentem unam in terra mea et in montibus Israël; et princeps unus erit eorum; et non erunt ultra in gentes duas, et non dividuntur ultra in regna duo, (23) Ut non iam polluantur ultra *in* idolis suis. Et salvabo eos ab omnibus iniquitatibus eorum, in quibus peccabant in eis, et emundabo eos; et erunt in populum mihi, et ego Dominus ero eis in Deum. (24) Et servus meus David in principem in medio eius, et erit pastor unus omnium, quia in praeceptis meis ambulabunt, et iudicia mea custodient, et facient ea; (25) Et habitabunt in terra sua, quam dedi servo meo Iacob, ubi habitaverunt patres eorum, et habitabunt super eam; et David servus meus princeps eis erit in aeternum.

(26) Et percutiam eis foedus pacis; foedus aeternum erit cum eis; et firmabo sanctuarium meum in medio eorum in aeternum. (27) Et erit hereditas mea in eis; et ero ego eis Deus, et illi erunt mihi in populum. (28) Et scient gentiles quia ego sum Dominus qui sanctifico eos, cum fuerit sanctuarium meum in medio eorum in aeternum.

38 (1) Super Gog. Et factum est verbum Domini ad me, et dixit: (2) Fili hominis, confirma faciem tuam super Gog, in terra Magog, principem illum Ros, Mosok' et T'obel; et propheta super eum. (3) Et dic ei: Hoc dicit Adonai Dominus: Ecce ego super te, Gog, principem Ros, Mosok' et T'obel. (4) Et congregabo te et omnem exercitum tuum, equos et equites armatos omnes loriceis (*sing.*), congregationes magnas *cum* scutis et galeis et gladiis (*sing.*). (5) Persae, et Aethiopes, et Libyes, omnes cum thorace et galeis.

ელნი თორნითა და ჩაფხუტებითა:

(6) გომერ და ყოველნი გარემონი მისნი. სახლი თვრგამასი დასასრულით-
გან ჩრდილომასათ. და გარემონი მისნი ყოველნი. და ნათესავნი მრავალნი შენ
თანა: (7) განემზადე და განჰმზადე თავი შენი. შენ და კრებული შენი ყოველი.
რომელნი შეკრებულ არიან შენ თანა. და მეყავ მე წინააღმართ დამარხულ: (8)
დღითგან მრავალით განემზადოს. და უკუანაასკნელთა წელთა შენთა მოვიდეს და
მოიწიოს ქუეყანასა მას გარე—მიქცეულსა მახვლისა გან. შეკრებულთა ნათესავთა
გან მრავალთა ქუეყანად ისრაჲლისა. რომელ იგი იქმნა ყოვლად ოკერ: და ესე
წარმართთა გან გამოვიდა. და დაემკდრნენ ყოველნი ვე მშვდობით: (9) და აღმო-
ხვდეს ვითარცა წვმა. და მოიწიო ვითარცა ღრუბელი დაფარვად ქუეყანისა.
და იყო შენ და ყოველნი შენთანანი და ნათესავნი მრავალნი შენ თანა: (10)
ამას იტყვს აღონაჲ უფალი: და იყოს მას დღესა შინა. აღმოვიდენ სიტყუანი გულსა
შენსა. და განიზრახო განზრახვამ ბოროტი:

(11) და სიტყუა აღვიდე ქუეყანასა მას განგდებულსა. და მოვიდე დაყუდე-
ბულთა ზედა ყუდროებით. და დამკვდრებულთა მშვდობით. ყოველთა დამკვ-
დრებულთა ქუეყანისათა. სადა იგი არა არიან ზღუდენი. არცა მოქლონნი. არცა
კარები არს მათი: (12) წარმოლებით წარმოვიდო. და წარმოვტყუენო ტყუც
მათი მოქცევად კელი ჩემი ქუეყანასა მოვკრებულსა. რომელი დაეშენა. და
ნათესავთა შეკრებულთა თესლთა გან მრავალთა/ რომელთა უყოფიეს მონაგები.
და დამკვდრებულ არიან უბესა ქუეყანისასა: (13) საბა და დედან და ვაჟარნი
კარქედონელნი და ყოველმან დაბნებმან მათმან გრქჳთ შენ უკუეთუ ავრის
ყოფად მოხუალ შენ. და ტყუენვად ნატყუენავისა შეიკრიბე კრებული შენი
მიღებად ვეცხლისა და ოქროსა. მიღებად მონაგებისა. და ტყუენვად ნატყუე-
ნავისა: (14) ამის თვს სწინაწარმეტყუელებდ. ძეო კაცისაო. და არქუ გოგს ამას
იტყვს აღონაჲ უფალი: ანუ არა მას დღესა შინა. რაჟამს დაემკვდროს ერი ჩემი
ისრაჲლი მშვდობით. აღსდგე შენ: (15) და მოხვდეს ადგილით შენით დასასრ-
ულით ჩრდილომასათ და ნათესავნი მრავალნი შენ თანა. აღმოვიდენ ჰუნებითა.
ყოველი კრებული დიდი და ერი მრავალი:

(16) და აღმოხვდეს ერსა ჩემსა ზედა ისრაჲლსა ვითარცა ღრუბელი დაფარვად
ქუეყანისა: უკუანაასკნელთა დღეთა იყოს. და აღმოვიყვანო შენ ქუეყანასა ჩემსა.
და მიცნან მე ყოველთა თესლთა. რაჟამს ვიდიდო მე შენ ზედა წინაშე მათსა:
(17) ამას იტყვს უფალი უფალი გოგს შენ ხარ. რომლისა თვს ვიტყოდე უწი-
ნარცს დღეთა მათ პირველთა კელითა მონათა ჩემთა წინაწარმეტყუელთა ისრა-
ჲლისათაჲთა. მათ დღეთა შინა და წელთა აღმოყვანებასა მას შენსა მათ ზედა:
(18) და იყოს მას დღესა შინა. დღესა მას რომელსა მოვიდეს გოგ ქუეყანასა ისრა-
ჲლისასა. იტყვს აღონაჲ უფალი: აღმოვიდეს გულის წყრომამ ჩემი. (19) და
შური ჩემი ცეცხლითა რისხვისა ჩემისაჲთა. და ვიტყოდე რამეთუ მას დღესა შინა
იყოს ძრვამ დიდი ქუეყანასა ისრაჲლისასა: (20) და შეიძრნენ პირისა გან უფლისა
თევზნი ზღვსანი. და მფრინველნი ცისანი. და მკეცნი ველისანი. და ყოველნი
ქუე—წარმავალნი ქუეყანისანი. და ყოველნი კაცნი პირსა ზედა ქუეყანისასა:
განსთქდენ მთანი. და დაეცნენ კეენი. და ყოველი ზღუდს ქუეყანასა დაემკუჳს:

(21) და მოუწოდი მას ზედა ყოველსა შიშსა მახვლისასა. იტყვს უფალი:
მახვლი კაცისაჲ ძმასა ზედა თვსა იყოს:/ (22) და ესაჯო იგი სიკუდილითა და
სისხლითა და წვმითა რღუნისაჲთა და ქვითა სეტყვსაჲთა. და ცეცხლი და წუმ-
წუბი ვაწვმო მის ზედა და ყოველთა ზედა მისთანათა და ნათესავთა ზედა მრავალ-

f.100r

f.100v

(6) Gomer et omnes qui *sunt* in circuitu eius, domus T'yr-gamae a fine aquilonis et qui *sunt* in circuitu eius omnes, et gentes multae tecum. (7) Praepara te, et praepara temetipsum, tu et congregatio tua omnis, quae congregatae sunt tecum, et esto mihi praeservatus. (8) A diebus multis praeparabitur, et in novissimis annis tuis veniet, et adveniet *ad* terram illam reversam a gladio, *illis* congregatis de gentibus multis ad terram Israël, quae facta est prorsus deserta; et haec de gentilibus egressa est, et habitabunt *in ea* omnes in pace. (9) Et ascendes sicut imber, et advenies sicut nubes, ut operias terram; et eris tu et omnes qui *sunt* tecum, et gentes multae tecum. (10) Hoc dicit Adonai Dominus: Et erit in illa die, ascendent sermones in cor tuum, et cogitabis cogitationem malam;

(11) Et dices: Ascendam in terram illam reiectam, et veniam contra quiescentes in quiete et *contra* habitantes in pace, omnes habitatores terrae, ubi non sunt muri, neque vectes, neque ostia sunt eis. (12) Tollens tollam, et praedabor praedam eorum, ut vertam manum meam in terram vastatam, quae habitata est, et super nationes congregatas de gentibus multis, quae fecerunt possessionem et habitant super umbilicum terrae. (13) Saba, et Dedan, et negotiatores Kark'edonii, et omnes pagi eorum dicent tibi: Numquid ad spoliandum venis tu? Et ad praedandum praedam congregasti congregationem tuam ad tollendum argentum et aurum, ad tollendum possessionem et ad praedandum praedam? (14) Propter hoc propheta, fili hominis, et dic *ad* Gog: Hoc dicit Adonai Dominus: Numquid non in illa die, cum habitaverit populus meus Israël in pace, exsurges tu? (15) Et venies de loco tuo, a fine aquilonis, et gentes multae tecum; ascendent cum equis, omnis coetus magnus et exercitus multus.

(16) Et ascendes super populum meum Israël sicut nubes, ut operias terram. In novissimis diebus erit, et adducam te super terram meam; et scient me omnes gentes, cum glorificatus fuero ego super te coram eis. (17) Hoc dicit Dominus Dominus *ad* Gog: Tu es, de quo loquebar antea in diebus illis prioribus in manu servorum meorum prophetarum Israël, in illis diebus et annis, cum adducerem te super eos. (18) Et erit in illa die, in die illa qua veniet Gog in terram Israël, dicit Adonai Dominus, ascendet furor meus, (19) Et zelus meus in igne irae meae, et loquebar, quia in illa die erit commotio magna in terra Israël; (20) Et commovebuntur a facie Domini pisces maris, et volucres caeli, et bestiae campi, et omnia reptilia terrae, et omnes homines super faciem terrae; rumpentur montes, et cadent convalles, et omnis murus in terram corruet.

(21) Et vocabo super eum omnem pavorem gladii, dicit Dominus. Gladius hominis super fratrem suum erit. (22) Et iudicabo eum morte, et sanguine, et pluvia diluvii, et lapide grandinis; et ignem et sulphur pluam super eum et super

თა: (23) და განვდიდნე და ვიდიდო. და განვწმიდნე და გამოვეცხადო წინაშე თესლთა მრავალთა. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი უფალი:*

39 (1) და შენ. ძეო კაცისაო. წინაწარმეტყუელებდ გოგის ზედა. და არქუ' ამას იტყვს ადონაჲ უფალი* აჰა ესერა მე შენ ზედა. გოგ. მთავრისა როსისა. მოსოქ და თობელისა: (2) შეგკრიბო შენ. და წარმოგიძღუე შენ. და აღმოგიყვანო შენ დასასრულითგან ჩრდილოჲსაჲთ. და მოგიყვანო შენ მათა ისრაჲლისათა: (3) და წარგწყმიდო მშჳლდი შენი კელისა გან შენისა მარცხენისა. და საისრელნი შენნი კელისა გან შენისა მარჯუენისა: (4) და დაგცე შენ მათა ზედა ისრაჲლისათა* და დაეცე შენ და ყოველნი შენთანანი. და ნათესავნი იგი შენთანანი მიეცენ საჰმლად სიმრავლესა მფრინველთასა. ყოველთა მფრინველთა ცისათა. და ყოველთა მკეცთა ველისათა მიგეც შენ შესაჰმლად: (5) პირსა ზედა ველისასა დაეცე. რამეთუ მე ვიტყოდე. იტყვს ადონაჲ უფალი:

(6) და მოვაგლინო ცეცხლი გოგის ზედა. და დაემკვდრნენ ჭალაკნი მშჳდობით. და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი: (7) და სახელი წმიდაჲ ჩემი საცნაურ იყოს შორის ერსა ჩემსა ისრაჲლსა. და არღარა შეიგინოს სახელი ჩემი წმიდაჲ. და ცნან წარმართთა რამეთუ მე ვარ უფალი წმიდაჲ ისრაჲლსა შორის: (8) აჰა ესერა მოვალს. და სცნათ რამეთუ მე ვარ უფალი: ესე არს დღე იგი რომლისა თვს ვიტყოდე: (9) და გამოვიდენ დამკვდრებულნი ჭალაქთა ისრაჲლისათანი. და აგზებდენ საჰურველთა. ფარებსა და ჰორლებსა და მშჳლდსა. და ისარსა და კუერთხებსა კელთასა და ლახურებსა. და აგზებდენ მით ცეცხლსა შჳდ წელ: (10) და არა მოიღონ/ შეშაჲ ველით. არცა აგზებდენ ტყეთა გან. არამედ საჰურვე(ლ)სა დასწუვიდენ ცეცხლითა. და წარმოტყუენენ წარმ(ტ)ყუენველნი მათნი. და წარმოიღონ ავარი მათი. იტყვს ადონაჲ უფალი:

f.ior

(11) და იყოს მას დღესა შინა. იტყვს უფალი. მივსცე გოგს ადგილი სახელოვანი საფლავი ისრაჲლსა შორის მრავალ—კაცობისაჲ მომავალ(თ)აჲ ზღუად კერძო. და გარემო აღაშწნონ პირი კევისაჲ მის: (12) და დაჰფლან მუნ გოგ და ყოველი სიმრავლჳ მისი. და ეწოდოს ადგილსა მას მრავალ—კაცობისა გოგისა. და ყოველისა სიმრავლისა მისისაჲ: (13) და დაჰფლას იგი ისრაჲლმან. რაჲთა განწმიდნეს ჭუეყანაჲ შჳდსა თთუესა. და დაჰფლას იგი ყოველმან ერმან ჭუეყანისაჲმან. და იყოს მათა სახელოვნებად დღესა მას. რომელსა ვიდიდე. იტყვს უფალი: (14) და კაცთა მარადის განავლინებდენ მოხილვად ჭუეყანისა. და დაფლვად დაშთომილთა პირსა ზედა ჭუეყანისასა. და განწმედად იგი შემდგომად შჳდისა თვსა* და გამოეძიებდენ (15) ყოველნი მიმომავალნი ჭუეყანისანი. და რომელმან იხილოს ძუალი კაცისაჲ. აჰმართოს სასწაული. რაჲთა დაჰფლან იგი დამფლველთა მათ ადგილსა მას მრავალ—კაცობისა გოგისა:

(16) და რამეთუ სახელიცა ჭალაქისაჲ მის მრავალ—კაცობის. და განწმიდნეს ჭუეყანა[ჲ]: (17) და შენ. ძეო კაცისაო. თქუ' ამას იტყვს უფალი* არქუ ყოველსა მფრინველსა მფრინვალესა და ყოველსა მკეცსა ველისასა* შეკერბით და მოვედით* შეკერბით ყოველთა გან გარემოთა საკლველსა ამას ჩემსა. რომელ დაგიკალ თქუენ. საკლველი დიდი მათა ზედა ისრაჲლისათა: ჭამეთ კორცი და სუთ სისხლი: (18) კორცი გმირთაჲ ჭამეთ. და სისხლი მთავართა ჭუეყანისათაჲ სუთ. ვერძთაჲ. ზუარაკთაჲ და ვაცთაჲ. და ზუარაკნი განსუჰქებულნი ყოველნი: (19) და ჭამდით კორცსა მაძღრევ. და ჰსუემდით სისხლსა/ სიმორვალედ საკლველთა გან ჩემთა. რომელ მე დაგიკალ თქუენ: (20) და განსძღეთ ტაბლასა ზედა ჩემსა ცხენი. და ზედა—მჯდომელი მისი. გმირი. და ყოველი კაცი მბრძოლი. იტყვს

f.iorv

omnes qui *sunt* cum eo, et super gentes multas. (23) Et magnificabor, et gloriabor, et sanctificabor, et revelabo me coram gentibus multis; et scient quia ego sum Dominus Dominus.

9 (1) Et tu, fili hominis, propheta super Gog, et dic: Hoc dicit Adonai Dominus: Ecce ego super te, Gog, principem Ros, Mosok' et T'obel. (2) Congregabo te, et ducam te, et adducam te a fine aquilonis, et ducam te super montes Israël. (3) Et perdam arcum tuum de manu tua sinistra, et sagittas tuas de manu tua dextera; (4) Et percutiam te super montes Israël, et cades tu et omnes qui *sunt* tecum; et gentes illae quae *sunt* tecum dabuntur in escam multitudini volucrum; omnibus volucris caeli et omnibus bestiis campi dedi te ad devorandum. (5) Super faciem campi cades, quia ego loquebar, dicit Adonai Dominus.

(6) Et inmittam ignem super Gog, et habitabuntur insulae in pace; et scient quia ego sum Dominus. (7) Et nomen sanctum meum notum erit in medio populi mei Israël, et iam non polluetur nomen meum sanctum; et scient gentiles quia ego sum Dominus Sanctus in Israël. (8) Ecce venit; et scietis quia ego sum Dominus. Haec est dies illa, de qua loquebar. (9) Et egredientur habitatores civitatum Israël, et comburent arma, scuta, et hastas, et arcum, et sagittam, et baculos manuum, et contos; et accendent *cum* eo ignem septem annis. (10) Et non sument lignum de campo, neque succendent de saltibus, sed arma (*sing.*) comburent igne: et depraedabuntur praedatores suos, et auferent spolia sua, dicit Adonai Dominus.

(11) Et erit in illa die, dicit Dominus, dabo Gog locum nominatum sepulcrum in Israël, coemeterium venientium ad mare, et in circuitu exaedificabunt os convallis illius; (12) Et sepelient ibi Gog et omnem multitudinem eius, et vocabitur locus ille coemeterium Gog et omnis multitudinis eius. (13) Et sepeliet eum Israël, ut mundetur terra septem mensibus; et sepeliet eum omnis populus terrae, et erit eis in nominationem dies illa, in qua glorificatus sum, dicit Dominus. (14) Et viros semper mittent ad inspiciendum terram et ad sepeliendum relictos super faciem terrae et ad mundandum eam post septem menses, et exquirent (15) Omnes qui circumeunt in terra; et qui viderit os hominis, statuet signum, ut sepeliant illud pollinctores illi in loco illo coemeterii Gog.

(16) Et enim nomen quoque civitatis illius coemeterium; et mundabitur terra. (17) Et tu, fili hominis, dic: Hoc loquitur Dominus: Dic volucris volanti, et omni bestiae campi: Congregamini, et venite; congregamini ex omnibus vicinis ad victimam hanc meam, quam immolavi vobis, victimam magnam super montes Israël; comedite carnem, et bibite sanguinem. (18) Carnem fortium virorum comedite, et sanguinem principum terrae bibite, arietum, vitulorum et hircorum; et vituli saginati omnes. (19) Et comedite carnem in saturitatem et bibite sanguinem in ebrietatem, de victimis meis quas ego immolavi vobis. (20) Et saturabimini super mensam meam de equo, et de illo qui insidet ei, de forti viro, et de omni viro bellatore, dicit Dominus.

უფალი:

(21) და მოგცე დიდებაჲ ჩემი თქუენ შორის. და იხილონ ყოველთა თესლთა საშჯელი ჩემი. რომელ ვყავ. და კელი ჩემი. რომელი მოვაწიე მათ ზედა: (22) და ცნას სახლმან ისრაჲლისამან. რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი მათი ამიერი-გან და მერმეცა: (23) და ცნას ყოველმან თესლებმან რამეთუ ცოდებათა მათთა თჳს წა(რ)იტყუენა სახლი ისრაჲლისაჲ. რამეთუ შეურაცხებაჲ ყვეს ჩემდამო. და გარე-მივიქციე პირი ჩემი მათ გან. და მივსცენ ივინი კელთა მტერთა მათთასა. და დაეცნეს ყოველნი ვე მახვლითა: (24) და არა-წმიდებათა მათთა თჳს და უშჯულოებათა მათთა თჳს უყავ მათ. და გარე-მივიქციე პირი ჩემი მათ გან: (25) ამის თჳს ესრე იტყვს აღონაჲ უფალი. აწ მოვაქციო ტყუჲ იაკობისი. და შევიწყალო სახლი ისრაჲლისაჲ. და შევიშურო სახელისა ჩემისა თჳს წმიდისა:

(26) და მიიხუნენ გინებანი და სიცრუენი. რომელ ქმნეს ცოდვაჲ. დამკვდრებასა მას მათსა ქუეყანასა მათსა მშვდობით. და არა ვინ იყოს მაშინებელ: (27) ოდეს მოვაქცინე მე ივინი წარმართთა გან. და შევკრიბნე ივინი სოფლებისა გან წარმართთაჲსა: (28) და ცნან რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი მათი. რაჟამს იგი გამოუჩნდენ მათ წარმართთა შორის (29) და არღარა გარე-მივიქციო პირი ჩემი მათ გან. ამის თჳს რამეთუ მივჰვინე გულის-წყრომაჲ ჩემი სახლსა ზედა ისრაჲლისასა. იტყვს უფალი უფალი:

40

f.102r

(1) შენებულისა მის თჳს ტაძრისა: და იყო ოც და მეხუთესა წელსა ტყუეობისა ჩუენისასა. პირველსა თთუესა. ათსა თჳსასა. მეათხუთმეტესა წელსა შემდგომად დაპყრობისა მის ქალაქისა: მას დღესა შინა იყო კელი უფლისაჲ ჩემ ზედა: (2) და მომიყვანა მე ხილვითა ღმრთისაჲთა ქუეყანად ისრაჲლისად. და დამსუა მე მთასა ზედა მაღალსა ფრიად. და მას ზედა ვითარცა შენებულებაჲ ქალაქისაჲ/ მას წინაშე: (3) და შემიყვანა მე მას შინა. და აჰა ესერა კაცი. და ხილვაჲ მისი ვითარცა რვალისა ბრწყინვალისაჲ. და იყო კელსა მისსა საბელი მაშცნებელისაჲ. (და) ლერწამი საზომელი. და იგი დგა ბჭეთა ზედა: (4) და მრქუა მე კაცმან მან. იხილეჲ ესე. ძეო კაცისაო. თუალითა შენითა იხილე. და ყურითა შენითა ისმინე. (და) დაიდევ გულსა შენსა ყოველი რომელი გიჩუენო შენ. რამეთუ ჩუენებისა თჳს. შენისა შემოვედ აქა. და უჩუენე ესე ყოველი რომელსა ჰხედავ შენ სახლსა ისრაჲლისასა: (5) და ვიხილე. და აჰა ესერა ეზოჲ გარეშე კერძო სახლსა გარემოჲს გარემო. და აქუნდა კელსა მის კაცისასა ლერწამი საზომით ექუს წყრთა წყრითთა და ციდ ერთ. და განზომა წინაშე-ზღუდისაჲ მის. სივრცჲ სწორად ლერწმისა მის. და სიმაღლჲ სწორად ლერწმისა მის:

(6) და შევიდა ბჭესა მას. რომელი ჰხედავს მზის-აღმოსავალად შვდ აღსავალ. და განზომა ელაჲ იგი ბჭისაჲ მის სწორად ლერწმისა მის: (7) და თეე იგი სწორად ლერწმისა მის. და სივრცჲ სწორად ლერწმისა მის. და სივრცე სწორად ლერწმისა მის. და ელაჲ შორის თეესა მას წყრთითა ექუს. და თე(ე) იგი მეორე სწორ ლერწმისა მის სივრცჲ. და სწორ ლერწმისა მის სივრცე. და ელაჲ იგი წყრთითა ხუთ: (8) და თეე იგი მესამე სწორ ლერწმისა მის სივრცჲ. და სწორ ლერწმისა მის სივრცჲ: (9) და ელაჲ იგი ბჭისაჲ მახლობელად ელამსა მას ბჭესა მას შინაგან სწორად ლერწმისა მის. და განზომა ელაჲ იგი ეზოჲსაჲ მის წყრთითა რვა. და ელევი გარემო მისსა წყრთითა ორ. და ელამები ბჭისაჲ მისი შინაგან: (10) და თეე იგი ბჭისაჲ მის. თეენი წინაშე. სამნი იმიერ და სამნი ამიერ. და საზომი ერთ იყო სამთაჲ ვე. და საზომი ერთ ელამთაჲ მათ იმიერ და ამიერ:

(21) Et dabo gloriam meam in vobis, et videbunt omnes gentes iudicium meum, quod fecerim, et manum meam, quam pervenire *fecerim* super eos. (22) Et sciet domus Israël quia ego sum Dominus Deus eorum abhinc et ultra quoque. (23) Et scient omnes gentes quia propter peccata sua in captivitatem abducta sit domus Israël, quia contempserint me, et averterim faciem meam ab eis, et tradiderim eos in manus hostium eorum, et ceciderint omnes in gladio. (24) Et propter immunditias eorum et propter iniquitates eorum feci eis, et averti faciem meam ab eis. (25) Propter hoc sic dicit Adonai Dominus: Nunc reducam captivitatem Iacob, et miserebor domus Israël, et zelabor propter nomen meum sanctum.

(26) Et accipient contumelias et iniquitates, quod fecerunt peccatum, cum habitaverint illi in terra sua in pace, et nemo erit qui terreat; (27) Cum reduxero ego eos de gentilibus, et congregavero eos de regionibus gentilium. . . (28) Et scient quia ego sum Dominus Deus eorum, cum apparuero eis in medio gentilium. (29) Et iam non avertam faciem meam ab eis, propter hoc quia effudi furorem meum super domum Israël, dicit Dominus Dominus.

40

(1) De aedificato illo templo. Et factum est in vigesimo quinto anno captivitatis nostrae, in primo mense, decima mensis, in quinto decimo anno post expugnationem illius civitatis, in ipsa die facta est manus Domini super me; (2) Et abduxit me in visione Dei in terram Israël, et statuit me super montem excelsum valde; et super eum quasi aedificium civitatis contra eum. (3) Et introduxit me in illud; et ecce vir, et species eius sicut aeris splendentis; et erat in manu eius funis structoris (et) calamus mensuralis; et ille stabat ad (*lit.* super) portas. (4) Et dixit mihi vir ille: Vidistine hoc, fili hominis? Oculo tuo vide, et aure tua audi, (et) pone in cor tuum omne quod ostendam tibi, quia ut ostendatur tibi ingressus sum huc; et ostende hoc omne quod vides tu, domui Israël. (5) Et vidi; et ecce atrium extrinsecus circa domum in circuitu, et habebat manus illius viri calamum mensurā sex cubitorum in cubito et palmi unius; et mensus est antemurale illud, latitudine aequale calamo illi, et altitudine aequale calamo illi.

(6) Et ingressus est ad portam illam, quae respicit ad orientem, *per* septem gradus; et mensus est vestibulum illud portae illius aequale calamo illi; (7) Et *t'ee* illud aequale calamo illi, et longitudine aequale calamo illi, et latitudine aequale calamo illi; et vestibulum inter *t'ee* illud cubitorum sex; et *t'ee* illud secundum aequale calamo illi latitudine, et aequale calamo illi longitudine; et vestibulum illud cubitorum quinque. (8) Et *t'ee* illud tertium, aequale calamo illi latitudine, et aequale calamo illi longitudine. (9) Et vestibulum illud portae iuxta vestibulum illud in portam illam intrinsecus aequale calamo illi. Et mensus est vestibulum illud atrii illius cubitorum octo, et *elev* circum id cubitorum duorum, et vestibula portae eius intrinsecus; (10) Et *t'ee* illa portae illius, contra *t'ee* (*plur.*), tria inde et tria hinc, et mensura una erat trium; et mensura una vestibulorum illorum inde et hinc.

f.102v

(11) და განზომა სივრცე ბჭისაჲ მის წყრთითა ათ. და სიფართოე ბჭისაჲ მის ათცამეტ წყრთა: (12) და წყრთასა ერთსა შეკრებოდა წინაშე პირსა მათ თეეთასა. ერთი ამიერ და ერთი იმიერ. და თეეთა მათ ექუს წყრთა იმიერ/ და ექუს წყრთა ამიერ: (13) და განზომა ბჭჲ იგი კედლითგან თეესაჲთ. სივრცჲ ოც და ხუთ წყრთა* ეგრეთ ვე ბჭითგან ბჭედმდე: (14) და აეროვანი იგი ელამისაჲ ბჭისა მის გარეშესაჲ ოც წყრთა. თენი ბჭისაჲ გარემო: (15) და უსართულოჲ იგი ბჭისაჲ მის გარეშე უსართულოდმდე ელამისა ბჭისა მის შინაგანისა ერგასის წყრთა:

(16) და სარკუმლები ფარული თეიდ მიმართ ორმეოც. და ელამდმდე შინაგან ბჭესა მას ეზოჲსაჲ გარემო. და ეგრე ვე ელამსა მას გარემო შინაგან კერძო. და ელამად მიმართ დანაკისკუდები იმიერ და ამიერ: (17) და შემოყვანა მე ეზოსა მას შინაგანსა. და აჰა ესერა კერთსაბმელი და სუეტები გარემო ეზოსა მას. ოც და ათი კერთსაბმელები სუეტებსა მას: (18) და სტოვაები სამხრით კერძო ბჭეთა მათ საზომისაებრ ვე ბჭეთაჲსა სასუეტესა ქუეშჲ კერძო: (19) და განზომა სივრცჲ იგი ეზოჲსაჲ მის აეროვნისა მის გან ბჭისა შინაგანისა გარეშე უსართულოდ მიმართ. ესე იგი არს აეროვნად ბჭისა მის. რომელი ჰხედავს მზის აღმოსავალად* და მომიყვანა მე ჩრდილოდ კერძო: (20) და აჰა ესერა ბჭე ერთი. რომელი ჰხედვიდა ჩრდილოდ ეზოსა მას შინაგანსა. და განზომა იგი სიგრძჲ მისი და სივრცე:

f.103r

(21) და თენი სამნი იმიერ და სამნი ამიერ. და ელენი. და ელამონნი. და დანაკისკუდები ხჲ მისი* და იყო საზომისა მისებრ ვე ბჭისა. რომელი ჰხედავს მზის აღმოსავალად* ერგასის წყრთა სიგრძჲ მისი. და ოც და ხუთ წყრთა სივრცჲ მისი: (22) და სარკუმლები მისი. და ელამონნი. და ხჲ დანაკისკუდებისაჲ მისისაჲ ვითარცა ბჭისაჲ მის. რომელი ჰხედავს მზის აღმოსავალად* და შვდნი კიბენი აღვიდოდეს მას ზედა. და ელამონნი შინაგან. (23) და ბჭჲ ეგე-ვითარი ვე შინაგან. რომელი ჰხედვიდა პირისპირ ჩრდილოჲსაჲსა. ვითარცა/ ბჭისაჲ მის. რომელი აღმოსავალად ჰხედვიდა* და გა(ნ)ზომა ეზოჲ იგი ბჭითი ბჭედ წყრთითა ას: (24) და მომიყვანა მე სამხრით კერძო. და აჰა ესერა ბჭჲ. რომელი ჰხედვიდა სამხრად* და განზომა იგი. და თეე იგი. და ელენი. და ელამონი. მის ვე საზომისაებრ: (25) და სარკუმლები მისი და ელამონი გარემო. ვითარცა იგი სარკუმლები ელამისაჲ წყრთითა ერგასის სიგრძჲ მისი. და წყრთითა ოც და ხუთ სივრცჲ მისი:

(26) და შვდნი კიბენი მისნი. და ელამონნი შინაგან. და ხენი დანაკისკუდისანი იყვნეს მას. ერთი იმიერ და ერთი ამიერ ელევთა მათ მიმართ: (27) და ბჭჲ ერთი წინაშე ბჭისა მის ეზოჲსა შინაგანისა სამხრად კერძო. და განზომა ეზოჲ იგი ბჭითგან ბჭედმდე წყრთითა ას. და სივრცჲ სამხრად კერძო წყრთითა ოც: (28) და შემოყვანა მე ეზოსა მას უშინაგანსჲსა ბჭისაჲსა მას. რომელი ჰხედავს სამხრად* და განზომა ბჭჲ იგი მის ვე საზომისაებრ: (29) და თენი და ელენი და ელამონნი მის ვე საზომისაებრ. და სარკუმლები იყო მას და ელამონები გარემო წყრთითა ერგასის სიგრძჲ მისი. და წყრთა ოც და ხუთ სივრცჲ მისი: (31) და ელამი ბჭესა მას შინაგანსა. და დანაკისკუდნი ელევსა მას. და რვანი კიბენი:

(32) და შემოყვანა მე ბჭესა მას. რომელი ჰხედავს აღმოსავალად* (და) განზომა იგი საზომისაებრ ვე მისისა: (33) და თენი და ელენი და ელამონნი მის ვე საზომისაებრ. და სარკუმლები მას და ელამონი გარემო ერგასის წყრთა სიგრძჲ

(11) Et mensus est latitudinem portae illius cubitorum decem, et amplitudinem portae illius tredecim cubitorum. (12) Et cubito uni congregabatur ante faciem illorum *t'ee* unus hinc et unus inde; et *t'ee* illis *erant* sex cubiti inde et sex cubiti hinc. (13) Et mensus est portam illam a pariete *t'ee* . . . latitudo viginti quinque cubiti; eodem modo a porta usque ad portam. (14) Et limen illud vestibuli portae illius exterioris viginti cubiti: *t'ee* (*plur.*) portae in circuitu. (15) Et limen illud portae illius extrinsecus, usque ad limen vestibuli portae illius interioris, quinquaginta cubiti;

(16) Et fenestrae absconsaе ad *t'ee* quadraginta, et ad vestibulum intrinsecus *in* portam illam atrii in circuitu; et eodem modo in vestibulo illo in circuitu intrinsecus, et ad vestibulum palmae inde et hinc. (17) Et introduxit me in atrium illud interius, et ecce aulaeum et columnae circum atrium illud, triginta aulaea in columnis illis. (18) Et portici ad meridiem portarum illarum, secundum mensuram eandem portarum in portico infra. (19) Et mensus est latitudinem illam atrii illius a limine illo portae interioris extrinsecus *usque* ad limen, hoc illud est *usque* ad limen portae illius, quae respicit ad orientem. Et abduxit me ad aquilonem. (20) Et ecce porta una, quae respiciebat ad aquilonem, in atrio illo interiore. Et mensus est illam, longitudinem eius et latitudinem;

(21) Et *t'ee* tria inde et tria hinc, et *elev* (*plur.*), et vestibula, et palmae, arbor eius; et erat secundum mensuram eandem portae, quae respicit ad orientem: quinquaginta cubiti longitudo eius, et viginti quinque cubiti latitudo eius; (22) Et fenestrae eius, et vestibula, et arbor palmarum eius sicut portae illius, quae respicit ad orientem; et *per* septem gradus ascendebant super eam, et vestibula intrinsecus. (23) Et porta eiusdem modi intrinsecus, quae respiciebat contra *portam* aquilonis, ad similitudinem portae illius, quae ad orientem respiciebat; et mensus est atrium illud a porta *usque* ad portam, cubitorum centum. (24) Et abduxit me ad meridiem, et ecce porta, quae respiciebat ad meridiem; et mensus est eam, et *t'ee* illud, et *elev*, et vestibulum, secundum eandem mensuram; (25) Et fenestrae eius, et vestibulum in circuitu, sicut fenestrae vestibuli; cubitorum quinquaginta longitudo eius, et cubitorum viginti quinque latitudo eius.

(26) Et septem gradus eius, et vestibula intrinsecus, et arbores palmae erant ei, una inde et una hinc ad *elev* (*plur.*) illa. (27) Et porta una contra portam illam atrii interioris ad meridiem. Et mensus est atrium illud a porta *usque* ad portam, cubitorum centum, et latitudo ad meridiem cubitorum viginti. (28) Et introduxit me in atrium illud intimum portae illius, quae respicit ad meridiem; et mensus est portam illam secundum eandem mensuram, (29) Et *t'ee* (*plur.*), et *elev* (*plur.*), et vestibula secundum eandem mensuram; et fenestrae erant ei, et vestibula in circuitu, cubiti quinquaginta longitudo eius, et cubiti viginti quinque latitudo eius; (31) Et vestibulum in portam illam interiore, et palmae *elev* illi, et octo gradus.

(32) Et introduxit me ad portam illam, quae respicit ad orientem; (et) mensus est secundum mensuram suam eandem; (33) Et *t'ee* (*plur.*) et *elev* (*plur.*), et vestibula secundum eandem mensuram; et fenestrae ei, et vestibulum

მისი. და ოც და ხუთ წყრთა სივრცე მისი: (34) და ელამონნი ეზოსა მას გარეშესა. და დანაკის—კუდები ელევდ მიმართ იმიერ და ამიერ. და რვანი კიბენი იყვნეს მას: (35) და შემოყვანა მე ბჭესა მას ჩრდილოთ კერძოსა. და განზომა იგი საზომი: (36) და თეენი/ იგი. და ელევნი. და ელამონნი. და სარკუმლები მას გარემო. და ელამონნი მისნი: ერგასის წყრთა სივრცე მისი. და ოც და ხუთ წყრთა სივრცე მისი:

f.103v

(37) და ელამონნი ეზოსა მას გარეშესა. და დანაკის—კუდები ელევსა მას იმიერ და ამიერ. და რვანი კიბენი იყვნეს მას: (38) კერძო—სამბელები მისი (და საკარები მისი). და ელამოთი მისი ბჭესა მას მეორესა. და გამოსადინელი. (39) რაფთა და(ი)კლოდიან მუნ. რომელი ცოდებათა თვს არს. და უმეცრებათა თვს: (40) და სამხრით კერძო გამოსადინელისა მის ყოვლად—დასაწუველთაჲსა. რომელი ჰხედავს ჩრდილოდ. ორნი ტაბლანი მზის—აღმოსავალით. და სამხრად კერძო მეორისა მის. და ელამისა მის ბჭისაჲსა. და რვანი ტაბლანი აღმოსავალით: (41) ოთხნი იმიერ და ოთხნი ამიერ სამხრით კერძო ბჭისა მის მათ ზედა დაკლიან საკლველები იგი ყოვლად—დასაწუველთაჲ. წინაშე რვათა მათ ტაბლათა საკლველთაჲსა:

(42) და ოთხნი ტაბლანი ყოვლად—დასაწუველთანი ქვისანი გამოთლილნი. წყრთა და კერძო სივრცით. და ორ წყრთა და კერძო სივრცით. და წყრთა ერთ სიმაღლით მათ ზედა დადვიან ჭურჭერი. რომლითა დაკლიან მუნ ყოვლად—დასაწუველები იგი და საკლველები: (43) და ციდ ერთ იყო მათი გ(რ)ძილი ბაკოდ გამოთლილ შინაგან გარემოჲს გარემო. და ტაბლათა მათ ზედა იყო სართული საფარველად წვმისა და სიკმელისა: (44) და შემოყვანა მე ეზოსა მას შინაგანსა. და აჰა მუნ დგეს ორნი საყდარნი ეზოსა მას შინაგანსა. ერთი სამხრით კერძო ბჭესა მას. რომელი ჰხედავს ჩრდილოდ. და მოვალს იგი სამხრად კერძო. და ერთი სამხრით ბჭისა მის სამხრით კერძოჲსა. რომელი ჰხედავს ჩრდილოდ კერძო: (45) და მრქუა მე საყდარი ესე. რომელი ჰხედავს სამხრად. მღდელთაჲო არს. რომელნი სცვენ საცავსა მას ტაძრისაჲსა: (46) და სარდარი ესე. რომელი ჰხედავს ჩრდილოდ. მღდელთაჲ მათ არს. რომელნი სცვენ საცავსა მას საკურთხეველისაჲსა ესე არიან ძენი საღუკისნი. რომელნი მიეახლებიან ლევისგანნი უფალსა მსახურება(დ) მისა:

f.104r

(47) და განზომა ეზოჲ იგი სივრცით წყრითაჲს და სივრცით წყრითაჲს ოთხ—კერძოსა ვე მისსა. და საკურთხეველი იყო წინაშე ტაძრისა მას: (48) და შემოყვანა მე ელამსა მის ტაძრისაჲსა. და განზომა ელამი იგი. წყრითაჲს ხუთ სივრცე ამიერ. და წყრითაჲს ხუთ სივრცე იმიერ. და სიფართოჲს საკარეთაჲ მათ წყრითაჲს მით ათოთხმეტ. და სამკსრენი იგი კარისა მის ელამისანი ათ წყრთა ამიერ: (49) და სივრცით ელამი იგი წყრითაჲს ოც. და სივრცე ათორმეტ წყრთა. და ათნი კიბენი აღვიდოდეს მას ზედა. და სუეტნი იყვნეს ელამსა მას. ერთი ამიერ და ერთი იმიერ:

41 (1) და შემოყვანა მე ტაძრისა მას. და განზომა ელამი იგი. ექუს წყრთა სივრცე ამიერ. და ექუს წყრთა სივრცე იმიერ. (2) და სიფართოჲს იგი ბჭისაჲ მის ათ წყრთა. და სამკსრენი იგი ბჭეთანი ხუთ წყრთა ამიერ. და ხუთ წყრთა იმიერ: და განზომა სივრცე მისი წყრითაჲს ორმოც. და სივრცე მისი წყრითაჲს ოც: (3) და შევიდა ეზოსა მას შინაგანსა. და განზომა ელამი იგი კართაჲ წყრითაჲს ორ. და კარები მისი წყრითაჲს ექუს. და სამკსრენი იგი კართანი წყრითაჲს შვდ ამიერ. და წყრითაჲს შვდ იმიერ: (4) და განზომა სივრცე კართაჲ მათ წყრითაჲს ორმოც. და სივრცე ოც წინაშე პირისა მის ტაძრისაჲსა. და თქუა ესე წმიდაჲ წმი-

in circuitu, quinquaginta cubiti longitudo eius, et viginti quinque cubiti latitudo eius; (34) Et vestibula in atrium illud exterius, et palmae ad *elev* inde et hinc, et octo gradus erant ei. (35) Et introduxit me ad portam illam septentrionalem; et mensus est illam mensuram; (36) Et *t'ee* illa, et *elev* (*plur.*), et vestibula; et fenestrae ei in circuitu; et vestibula eius, quinquaginta cubiti longitudo eius, et viginti quinque cubiti latitudo eius.

(37) Et vestibula in atrium illud exterius, et palmae *elev* illi inde et hinc, et octo gradus erant ei. (38) Aulaea eius, (et ostia eius), et *elamot'* eius in portam illam secundam, et emissarium, (39) . . . Ut immolarentur ibi quod pro peccatis est et quod pro ignorantibus. (40) Et ad meridiem emissarii illius holocaustorum *portae* quae respicit ad aquilonem, duae mensae ad orientem, et ad meridiem secundae illius et vestibuli illius portae, et octo mensae ad orientem, (41) Quattuor inde et quattuor hinc ad meridiem portae illius. Super eas immolant victimas illas holocaustorum. Contra octo illas mensas victimarum,

(42) Et quattuor mensae holocaustorum lapideae caesae cubiti *unius* et dimidii latitudine, et duorum cubitorum et dimidii longitudine, et cubiti unius altitudine. Super eas ponunt vasa, in quibus (*sing.*) immolant ibi holocausta illa et victimas. (43) Et palmi unius erat eorum labrum in concavum caesa intrinsecus per circuitum; et super mensas illas erat tectum ad protegendum contra pluviam et aestum. (44) Et introduxit me in atrium illud interius, et ecce ibi stabant duo throni in atrio illo interiore, unus ad meridiem portae illius quae respicit ad aquilonem, et venit ille ad meridiem, et unus ad meridiem portae illius meridionalis, qui respicit ad aquilonem. (45) Et dixit mihi: Thronus hic, qui respicit ad meridiem, sacerdotum est, qui custodiunt custodiam illam templi; (46) Et thronus hic, qui respicit ad aquilonem, sacerdotum illorum est, qui custodiunt custodiam illam altaris. Hi sunt filii Saduk, qui appropinquant de Levi ad Dominum ut ministrent ei.

(47) Et mensus est atrium illud longitudine cubitorum centum, et latitudine cubitorum centum, per quadrum eius; et altare erat ante templum illud. (48) Et introduxit me in vestibulum illius templi; et mensus est vestibulum illud, cubitorum quinque latitudine hinc, et cubitorum quinque latitudine inde; et amplitudo ostiorum illorum cubitorum illorum (*sic*) quattuordecim, et postes illi ostii illius vestibuli decem cubitorum hinc . . . (49) Et longitudine vestibulum illud cubitorum viginti, et latitudo duodecim cubiti, et *per* decem gradus ascendebant super illud; et columnae erant in vestibulo illo, una hinc et una inde.

41 (1) Et introduxit me in templum illud, et mensus est vestibulum illud sex cubitorum latitudine hinc, et six cubitorum latitudine inde. (2) Et amplitudo illa portae illius decem cubitorum, et postes illi portarum quinque cubitorum hinc et quinque cubitorum inde. Et mensus est longitudinem eius cubitorum quadraginta et latitudinem eius cubitorum viginti. (3) Et ingressus est atrium illud interius, et mensus est vestibulum illud ostiorum cubitorum duorum, et ostia eius cubitorum sex, et postes illos ostiorum cubitorum septem hinc et cubitorum septem inde. (4) Et mensus est longitudinem ostiorum illorum cubitorum quadraginta et latitudinem viginti ante faciem illius templi. Et dixit: Hoc

დათა არს: (5) და განზომა კედელი იგი ტაძრისაჲ მის წყრთითა ექუს. და სივრცჳ გუერდისაჲ მის წყრთითა ოთხ გარემო:

f.104v (6) გუერდითი გუერდ(ის)აჲთ ვიდრე გუერდადმდე სხუად ოც და სამ ორგზის. და განზორებულ იყო შორის კედელსა მას ტაძრისასა და გუერდთა მათ გარემო. რაჲთა იყოს მათა/ რომელნი იგი შეეახლებოდინ მას სახედველ. რაჲთა ყოვლად ვე არა შეეხებოდინ კედელსა მას ტაძრისასა: (7) და სივრცჳ იგი ზემოკერძოთა მათ გუერდთაჲ შესაძინებელსა მის კედლისასა ზემოკერძოდ მი გარემო ტაძრისა მის. რაჲთა განვრცნებოდის ზედა კერძო. და ქუემო კერძო-ათგან აღვიდოდინ ზედა კერძოსი მას სართულსა. და შუვათა გან სამსართულსა მას: (8) და თეე იგი სახლისაჲ მის სიმაღლჳ გარემო. განზორებაჲ იგი გუერდთა მათ სწორად ლერწმისა მის წყრთითა ექუს განზორებულად: (9) და სივრცჳ გუერდისაჲ მის გარეშესაჲ წყრთითა ხუთ. და ნეშტი იგი შორის გუერდთა მათ სახლისათა: (10) და შორის საყდართა მათ სივრცჳ წყრთითა ოც. გარზემოსლვაჲ გარემო ტაძარსა მას:

(11) და კარნი იგი სასხდომელთა მათ საყდართანი ნეშტთა მათ მიმართ კარისა მის ერთისა ჩრდილოჲთ კერძოჲსა. და კარი ერთი სამხრად კერძო. და სივრცე საშოვლისა მის ნათლისაჲ ნეშტისაჲ წყრთითა ხუთ სივრცჳ გარემო: (12) და განყოფილებაჲ იგი წინაშე პირსა მის ნეშტისასა ვითარცა ზღუად მიმართ წყრთითა ცხრა სივრცჳ ზღუდისაჲ მის განსაყოფელისაჲ. და წყრთითა ხუთ სივრცჳ გარემო. და სივრცჳ მისი წყრთითა ოთხმოც და ათ: (13) და განზომა წინაშე იგი სახლისაჲ მის სივრცჳ წყრთითა ას. და ნეშტნი იგი და განზოვრებული იგი და კედელნი მათნი სივრცჳ წყრთითა ას: (14) და სივრცჳ წინაშე პირსა მის ტაძრისასა. და ნეშტი იგი მას წინაშე წყრთითა ას: (15) და განზომა სივრცჳ იგი განსაყოფელისაჲ მის წინაშე პირსა მის ნეშტისასა ზურგით კერძოთა მათ მის ტაძრისათა და ნეშტისაჲ მის იმიერ და ამიერ წყრთითა ას სივრცჳ. და ტაძარი იგი და საკიდურნი და ელამავი გარეშე დართულ:

f.105r (16) და სარკუმლები კანკლელი განსანათლებელ გარემო სამთა მათ. რაჲთა სახედველ იყოს./ და ტაძარი იგი და მახლობელი მისი ძელით რჩუნვილ გარემო. (და) იატაკი და იატაკითგან ვიდრე სარკუმლებადმდე. და სარკუმლები განლებულ სამ წილად. რაჲთა სახედველ იყოს: (17) და ვიდრე მახლობელადმდე შინაგანისა და ვიდრე გარეშედმდე. ყოველსა მას კედელსა გარემო შინაგანსა და გარეშესა: (18) გამოქანდაკებულ ქერობინები და ხლ დანაკისკუდისაჲ შორის ქერობინსა და ქერობინსა: ორი პირი იყო ქერობინისაჲ მის: (19) პირი კაცისაჲ დანაკისკუდად კერძო იმიერ და ამიერ. და პირი ლომისაჲ დანაკისკუდად კერძო იმიერ და ამიერ. გამოქანდაკებულ ყოველი ვე იგი ტაძარი გარემოჲს გარემო: (20) იატაკითგან ვიდრე სართულადმდე ქერობინები და დანაკისკუდები გამოქანდაკებულ:

(21) და სიწმიდჳ და ტაძარი იგი განლებულ ოთხკიდედ მოთხვილად წინაშე პირსა მას სიწმიდეთასა. და ხილვაჲ იგი მისი ვითარცა პირი (22) საკურთხეველისა ძელისა. ორ წყრთა სიმაღლჳ მისი. და სამ წყრთა სივრცჳ მისი. და ორ წყრთა სივრცჳ მისი. და რქანი ჰდგეს. და ხარისხი მისი და კედელნი მისნი ძელისანი: და მრქუა მე ესე ტაბლაჲ არს პირისა გან უფლისაჲ. (23) და ორნი კარნი მის ტაძრისანი. და სიწმიდისანი მის ორნი კარნი. (24) ორთა მათ კართა ქცევილთა ორი კარი ერთსა. და ორი კარი კარსა მას მეორესა: (25) და ქანდაკი მათ ზედა. და კართა მის ტაძრისათა ქერობინები. და დანაკისკუდები. ქანდაკებუ-

sanctum sanctorum est. (5) Et mensus est parietem illum templi illius cubitorum sex, et latitudinem lateris illius cubitorum quattuor in circuitu.

(6) A latere lateris usque ad latus aliud viginti tria bis; et intervallum inter parietem illum templi et latera illa in circuitu, ut sit eis qui appropinquarent ad illud visibile, ut prorsus non tangerent parietem illum templi. (7) Et latitudo illa superiorum illorum laterum per adiunctionem illius parietis ad superius in circuitu templi illius, ut latior fiat supra, et de inferioribus ascendant in superius illud tectum, et de mediis in tristega illa. (8) Et *t'ee* illud domus illius altitudo in circuitu, intervallum illud laterum illorum aequale calamo illi cubitorum sex in intervallum. (9) Et latitudo lateris illius exterioris cubitorum quinque, et residuum illud inter latera illa domus, (10) Et inter thronos illos latitudo cubitorum viginti, circuitus circum templum illud.

(11) Et ostia illa sedium illarum thronorum ad residua illa ostii illius unius septentrionalis, et ostium unum ad meridiem; et latitudo medii illius luminis residui cubitorum quinque latitudo in circuitu. (12) Et divisio illa ante faciem illius residui quasi ad mare, cubitorum novem latitudo muri illius divisionis, et cubitorum quinque latitudo in circuitu, et longitudo eius cubitorum nonaginta. (13) Et mensus est contra domum illam — longitudo cubitorum centum, et residua illa et intervallum illud et parietes eorum — longitudo cubitorum centum, (14) Et latitudinem ante faciem illius templi et residuum illud contra id — cubitorum centum. (15) Et mensus est longitudinem illam divisionis illius ante faciem illius residui illorum quae a tergo *erant* illius templi et residui illius inde et hinc — cubitorum centum longitudo. Et templum illud et anguli et *elamavi* exterius laqueatum.

(16) Et fenestrae reticulatae ad illuminandum in circuitu in tribus illis, ut visibile sit. Et templum illud et proximitas eius ligno laqueata in circuitu, (et) solium, et a solio usque ad fenestras, et fenestrae apertae in tres partes, ut visibile sit, (17) Et usque ad proximitatem interioris et usque ad exteriorem. In omni illo pariete in circuitu, interiore et exteriori (18) Exsculpta Cherubim et arbor palmae inter Cherub et Cherub. Duae facies erant Cherub illius, (19) Facies hominis ad palmam inde et hinc, et facies leonis ad palmam inde et hinc: exsculptum erat omne illud templum in circuitu. (20) De solio usque ad tectum Cherubim et palmae exsculptae.

(21) Et sanctuarium et templum illud apertum in quadrum quadrangulare ante faciem illam sanctuariorum, et aspectus ille eius sicut facies (22) Altaris ligni: duorum cubitorum altitudo eius, et trium cubitorum longitudo eius, et duorum cubitorum latitudo eius. Et cornua habebat (*lit.* erant), et basis eius et parietes eius ligni. Et dixit mihi: Haec mensa est a facie Domini. (23) Et duo ostia *erant* illius templi, et sanctuarii illius duo ostia. (24) Duobus illis ostiis sese vertentibus, duo ostia uni, et duo ostia ostio illi secundo. (25) Et sculptura super ea, et in ostiis illius templi Cherubim, et palmae secundum sculpturam

ლისა მის_ებრ ვე წმიდათაჲსა. და მწრაფლი ძელები წინაშე პირსა ელამავისასა გარეშც:

(26) და სარკუმელნი დაფარულნი. და განზომა იმიერ და ამიერ სართულთა მათ ელამავისათა. და გუერდნი იგი ტაძრისანი შეუღლვილ იყვნეს:

42 f.105v (1) და შემეიყვანა მე ეზოსა მას შინაგანსა აღმოსავალით წინაშე ბჭეთა მათ ჩრდილოთ კერძოთა შემეიყვანა მე. და/ აჰა ესერა საყდარნი ზუთნი მახლობელად დაკლებულისა მის. და მახლობელად განსაყოფელისა მის ჩრდილოდ კერძო: (2) ასით წყრითი ჩრდილოდ მიმართ სიგრძით. და სიგრცით ერგასის წყრთა: (3) გამოწერილ ვითარცა იგი ბჭენი ეზოჲსა მის შინაგანისანი. და ვითარცა იგი სუეტები ეზოჲსა მის გარეშცსანი. განწესებულ პირის_პირ ვითარცა ს(ა)მოდეულად: (4) და წინაშე საყდართა მათ ადგილი სამოთხველი ათ წყრთა სიგრცით და ას წყრთა სიგრძით მიმართ კერძო. და კარები მათი ჩრდილოდ კერძო: (5) და სამოთხველნი მათნი ზედა ქორებისანი ეგრე ვე. რამეთუ გამომატებულ იყო სუეტი იგი მის გან ქუემო კერძოთა გან სუეტისათა. და განშოვრებულ_ეგრეთ ვე სუეტსა მას განშორებულ. და ეგრეთცა სტოები:

(6) რამეთუ სამკეცად იყო. და სუეტები არა იყო. ვითარ იგი სუეტები იყო საყდართაჲ მათ_ ამის თვსცა გამომატებულ იყვნეს ქუემო კერძო და საშუალთა გან ქუეყანი: (7) და ნათელი გარეშც ვითარცა იგი საყდარნი ეზოჲსა მის გარეშცსანი. რომელნი ჰხედვიდეს წინაშე საყდართა მათ ჩრდილოთ კერძოთა. სიგრძე წყრითთა ერგასის: (8) რამეთუ სიგრძე იგი საყდრებისაჲ მის. რომელი ჰხედვიდეს ეზოსა მას გარეშესა. იყო წყრითთა ერგასის. და ესენი არიან პირის_პირ ჟრთიერთას ამათსა. და ყოველი წყრითთა ას: (9) და კარნი იგი ამათ საყდართანი შემოსავალისა მის აღმოსავალისაჲთ შესლვად მიერ ეზოთ გარეშცთ: (10) ნათელსა მას დასაბამსა მის სამოთ(ხ)ველისასა და სამხრით კერძოჲ იგი წინაშე პირსა სამხრისასა. და წინაშე პირსა მის ნეშტისასა. და წინაშე პირსა მის განსაყოფელისასა_ და საჯდომელნი იგი განსაყოფელისანი:

f.106r (11) პირის_პირ მათსა საზომისა ვე მის_ებრ საყდართაჲსა. რომელნი იყვნეს ჩრდილოთ კერძო. და სიგრძისა_ებრ ვე/ მათისა და სიგრცისა მათისა. და ყოვლისა მის_ებრ გამოსავალისა მათისა. და ყოვლისა მის_ებრ მოსაქცეველისა მათისა. და ნათლისა_ებრ მათისა. და კარებისა_ებრ მათისა: (12) სასხდომელთა მათ სამხრით კერძოთა. და მსგავსად კარებისა მის დასაბამისა სამოთხველისა. ვითარცა ნათლად კერძო განშოვრებულად საზომით ერთის ლერწმის. და მზის_აღმოსავალად შევიდოდიან მათ მიერ: (13) და მრქუა მე_ საყდარნი ესე ჩრდილოთ კერძონი და საყდარნი ესე სამხრით კერძონი. რომელნი არიან წინაშე პირსა განშოვრებულთასა. ესენი არიან სასხდომელნი სიწმიდისანი. რომელთა შინა ჰამოდიან მუნ მღდელთა ძეთა საღუკისთა. რომელნი მიეახლებიან უფალსა: იგი არს წმიდაჲ წმიდათაჲ_ მუნ დადგოდიან წმიდაჲ წმიდათაჲ. და საკლველნი. და რომელი ცოდვისა თვს არნ. და რომელი იგი უმეცრებისა თვს არნ. რამეთუ ადგილი წმიდაჲ არს: (14) არა ვინ შევიდენ მუნ გარნა მღდელთასა. და არა გამოვიდენ სიწმიდისა მის გან ეზოსა მას გარეშესა. რაჲთა მარადის წმიდა იყვნენ. რომელნი მოუვიდოდიან უფალსა_ და არა შეეხნენ სამოსელსა მათსა. რომლითა იგი ჰმსახურებდენ. რამეთუ წმიდა არს_ და შეიმოსოდიან სამოსელი სხუაჲ. რაჲმს შევიდოდიან ტაძრად: (15) და დაასრულა განზომაჲ იგი შინაგანისა მის ტაძრისაჲ. და გამოიყვანა მე გზისა მის გან ბჭისა. რომელი ჰხედავს მზის_აღმოსავალად. და განზომა სახით ხილვაჲ იგი ტაძრისაჲ მის გარემო განწესებით:

eandem sanctorum, et accurata (*lit.* festinantia) ligna ante faciem *elamav* extrinsecus.

(26) Et fenestrae absconsae. Et mensus est inde et hinc in tectis illis *elamav*, et latera illa templi coniuncta erant.

42

(1) Et introduxit me in atrium illud interius ad orientem, contra portas illas septentrionales. Introduxit me; et ecce throni quinque iuxta residuum illud et iuxta divisionem illam ad aquilonem, (2) *Per* centum cubitos ad aquilonem longitudine, et latitudine quinquaginta cubitos, (3) Descripti velut portae atrii illius interioris, et sicut columnae atrii illius exterioris dispositi ex adverso quasi tripliciter. (4) Et contra thronos illos ambulatio decem cubitorum latitudine et centum cubitorum longitudine recte, et ostia eorum ad aquilonem. (5) Et ambulationes eorum superiorum conclavium sic quoque, quia eminebat columna illa ab eo de inferioribus *partibus* columnae, et intervallum: sic quoque in columna illa intervallum, et sic quoque portici;

(6) Tristega enim erant; et columnae non erant, sicut columnae erant thronorum illorum. Propter hoc quoque eminebant de inferioribus et de mediis a terra. (7) Et lux exterior, sicut throni atrii illius exterioris, qui respiciebant contra thronos illos septentrionales; longitudo cubitorum quinquaginta. (8) Longitudo enim illa thronorum illorum, qui respiciebant ad atrium illud exterius, erat cubitorum quinquaginta; et hi sunt contrarii unus alteri *ex* his; et omne cubitorum centum. (9) Et ostia illa horum thronorum, introitus illius ad orientem, ut ingrederentur per ea de atrio exteriore, (10) In luce illa in initio illius ambulationis; et *quod* est ad meridiem illud ante faciem meridiei, et ante faciem illius residui, et ante faciem illius divisionis. Et sedes illae divisionis

(11) Contra eas secundum mensuram eandem thronorum, qui erant ad aquilonem, et secundum longitudinem eorum et latitudinem eorum, et secundum omnem illum exitum eorum, et secundum omnem illam reversionem eorum, et secundum lucem eorum, et secundum ostia eorum (12) Sedium illarum meridionalium; et ad similitudinem ostiorum illorum initii ambulationis quasi ad lucem ad intervallum in mensura unius calami, et ad orientem ingredientur per ea *ostia*. (13) Et dixit mihi: Throni hi septentrionales et throni hi meridionales, qui sunt ante faciem intervallorum, hi sunt sedes sanctuarii, in quibus comedent ibi sacerdotes, filii Saduk, qui appropinquant ad Dominum; illud est sanctum sanctorum. Ibi ponent sanctum sanctorum, et victimas, et quod pro peccato est, et quod pro ignorantia est, quia locus sanctus est. (14) Nulli ingredientur illuc praeter sacerdotes, et non egredientur de sanctuario illo in atrium illud exterius, ut semper sancti sint *illi* qui venient ad Dominum; et non tangent vestimentum suum *in* quo ministrabunt, quia sanctum est, et induent aliud vestimentum, cum ingressi fuerint templum. (15) Et complevit mensuram illam interioris illius templi. Et eduxit me per viam illam portae, quae respicit ad orientem, et mensus est in specie visum illum templi illius per circuitum in ordine.

(16) და დადგა სამხრით კერძო ბჭისა მის. რომელი ჰხედავს მზის აღმოსავალად. და განზომა ხუთ ასი ლერწმითა მით საზომელითა: (17) და მოიქცა ჩრდილოდ კერძო. და განზომა წინაშე პირსა ჩრდილომხასა ხუთას წყრთა ლერწმითა მით საზომელითა: (18) და მოაქცია ზღუად კერძო. და განზომა წინაშე პარსა მის ტაძრისასა ხუთასი: (19) და მოიქცა სამხრით. და განზომა წინაშე ტაძარსა მას/ ხუთასი ლერწმითა მით საზომელითა: (20) ოთხნი ვე იგი ადგილნი მით ვე ლერწმითა. და განაწესა იგი. და გარემო ზღუდს იყო მას ხუთას წყრთა აღმოსავალით. და ხუთას წ(ყ)რთა სივრცს განსაწვალელებლად შორის წმიდათა. და შორის წინაშისა მის ზღუდისა განწესებულებისა მისებრ ვე ტაძრისა:

f.106v

43

(1) და მომიყვანა მე მზის აღმოსავალად კერძო. რომელი ჰხედვიდა ადგილი. და განმიყვანა მე გარს: (2) და ესერა დიდებამ ღმრთისა ისრაჲლისაჲ მოვიდოდა გზასა მას მზის აღმოსავალით კერძოსა. და კმაჲ ბანაკისა მისისაჲ ვითარცა კმაჲ ორწილად სიმრავლეთაჲ მრავალთაჲ და ქუეყანაჲ ბრწყინიდა ვითარცა ნათელი დიდებისა მისისა გან გარემო: (3) და ხილვა(ა). რომელ ვიხილე. იყო ხილვისა მისებრ. ოდეს შევიდოდე ცხებად ქალაქისა და ხილვაჲ იგი ჩუენებისაჲ. რომელ ვიხილე. ხილვისა მისებრ იყო. რომელი ვიხილე მდინარესა მას ქობარისასა: და მე დავვარდი პირსა ზედა ჩემსა: (4) და დიდებამ უფლისაჲ შევიდა ტაძარსა მას გზასა მას ოდენ. რომელი ჰხედავს ბჭესა მას მზის აღმოსავალისასა: (5) და აღმიღო მე სულმან. და შემეყვანა მე ეზოსა მას შინაგანსა და აჰა ესერა საცხე იყო დიდებითა უფლისაჲთა ტაძარი იგი:

(6) და დავდეგ. და აჰა ესერა კმაჲ ტაძრით გამო. და მეტყოდა მე. და კაცი იგი დგა მახლობელად ჩემსა: (7) და მრქუა მე. იხილეა. ძეო კაცისაო. ადგილი საყდრისა ჩემისაჲ. და ადგილი კუალთა ფერკთა ჩემთაჲ. რომელსა შინა დამკვდრებულ არს სახელი (წმიდაჲ) ჩემი შორის სახლსა ისრაჲლისასა საუკუნოდ. და არა შეგაგინონ ამიერითგან სახლმან ისრაჲლისამან სახელი წმიდაჲ ჩემი მათ და მთავართა მათთა. სიძვითა მათითა და კაცის კლვითა წინამძღუართა მათთაჲთა შორის მათსა: (8) დადგმითა მათითა წინაშე კარსეთა ჩემთა კართა მათთაჲთა. და ზღრუბლნი/ ჩემნი მახლობელად ზღრუბლთა მათთა. და ყვეს კედელი ჩემი ვითარცა შეპყრობილი ჩემი და მათი. და შეგაგინებდეს სახელსა წმიდასა ჩემსა უშჯულოებითა მათითა. რომელსა იქმოდეს: შევმუსრენ იგინი გულის წყრომითა ჩემითა და მოსრვითა: (9) და აწ განიშოვრენდ სიძვანი მათნი და კაცის კლვანი მთავართა მათთანი ჩემ წინაშე. და დავემკვდრო მათ შორის საუკუნოდ: (10) და შენ. ძეო კაცისაო. უჩუენე სახლსა ისრაჲლისასა ტაძარი ესე ჩემი. და დასცხრედ ცოდვათა მათთა გან. და ხილვაჲ მისი და განწესებულებაჲ მისი:

f.107r

(11) და მათ მიიღონ ტანჯვაჲ მათი ყოველთა თჳს საქმეთა მათთა. რომელ ქმნ(ნ)ეს და გამოუხატო მათ სახლი ესე. და გამოსავალნი მისნი. და ძალი მისი. და ყოველნი ვე ბრძანებანი მისნი. და ყოველი უჯუღიერებაჲ მისი აღწყყე მათ. და გამოუხატე იგი წინაშე მათსა. და დაიცვნედ ყოველნი სამართალნი ჩემნი და ყოველნი ბრძანებანი ჩემნი. და ჰყოფდედ მათ: (12) და გამოხატვაჲ იგი სახლისაჲ მის თხემსა ზედა მის მთისასა. და ყოველნი საზღვარნი მისნი გარემო წმიდაჲ წმიდათაჲ არს: (13) და ესე საზომი არს საკურთხეველისაჲ მის წყრითა წყრთა და ციდ წიალად ღრმა წყრთადმდე. და წყრთა ერთ სივრცს. და გ(რ)ძილი გარემო ბაკოთა მისთა მტკაველ ერთ. და ესე სიმაღლს ს(ა)კურთხეველისაჲ მის: (14) სიღრმითგან წიაღისა მისისაჲთ სალხინებელად დიდად მიმართ ქუემო კერძო

(16) Et stetit ad meridiem portae illius, quae respicit ad orientem, et mensus est quingentos in calamo illo mensurali. (17) Et reversus est ad aquilonem, et mensus est ante faciem aquilonis quingentos cubitos in calamo illo mensurali. (18) Et reversus est ad mare, et mensus est ante faciem illius templi quingentos. (19) Et reversus est ad meridiem, et mensus est contra templum illud quingentos in calamo illo mensurali, (20) Quattuor illa loca in eodem calamo; et ordinavit illud *templum*; et peribolus erat ei quingentorum cubitorum ad orientem, et quingentorum cubitorum latitudine, ut divideret inter sanctuaria et inter anteriorem illum murum secundum ordinationem eandem templi.

43 (1) Et abduxit me . . . ad orientem, qui respiciebat locus, et eduxit me foras. (2) Et ecce gloria Dei Israël veniebat per viam illam orientalem; et vox castrorum eius sicut vox dupliciter multitudinum multarum, et terra splendebat quasi lux a gloria eius in circuitu. (3) Et visio, quam vidi, erat secundum visionem illam, cum ingrederer ad ungendum civitatem; et visio illa apparitionis, quam vidi, secundum visionem illam erat, quam vidi *iuxta* flumen illud K'obar; et ego cecidi super faciem meam. (4) Et gloria Domini ingressa est templum illud per viam illam modo, quae respicit ad portam illam orientis. (5) Et sustulit me spiritus, et introduxit me in atrium illud interius; et ecce plenum erat gloria Domini templum illud.

(6) Et constitui, et ecce vox de templo, et loquebatur ad me, et vir ille stabat iuxta me; (7) Et dixit mihi: Vidistine, fili hominis, locum throni mei, et locum vestigiorum pedum meorum, in quo habitat nomen <sanctum> meum in medio domus Israël in aeternum. Et non polluent abhinc domus Israël nomen sanctum meum, ipsi et principes eorum, in fornicatione sua et in homicidio ducum suorum in medio sui, (8) Cum statuerint illi in prothyrum meum portas suas et postes meos iuxta postes suos; et fecerunt parietem meum sicut coniunctum mihi et sibi (*lit.* meum et suum), et polluebant nomen sanctum meum in iniquitate sua, quam faciebant. Contrivi eos in furore meo et in contritione. (9) Et nunc amoveant fornicationes suas et homicidia principum suorum coram me; et habitabo in medio eorum in aeternum. (10) Et tu, fili hominis, ostende domui Israël templum hoc meum — et cessent a peccatis suis — et visionem eius et ordinationem eius.

(11) Et ipsi accipient punitionem suam propter omnia opera sua, quae fecerunt. Et depinges eis domum hanc, et exitus eius, et potentiam eius; et omnia praecepta eius, et omnem legislationem eius enuntia eis; et depinge illud coram eis; et custodiant omnia iudicia mea et omnia praecepta mea, et faciant ea. (12) Et depictio illa domus illius in summitate illius montis; et omnes fines eius in circuitu sanctum sanctorum est. (13) Et haec mensura est altaris illius; in cubito, cubitus unus et palmus; in sinum longum (*lit.* profundum) usque ad cubitum, et cubitus unus latitudo, et labrum per circuitum in concavis eius spithama una; et haec altitudo altaris illius (14) A profundo sinus eius usque ad propitiatorium maius deorsum cubitorum duorum, et latitudo cubitus unus;

წყრთით ორით. და სივრცე წყრთა ერთ. და სალხინებელით მცირით სალხინებელად დიდადმდე წყრთითა ოთხ. და სივრცე წყრთა ერთ: (15) და არიელი წყრთითა ოთხ. და არიელითგან ვიდრე ზემო რქათამდე წყრთა ერთ:

f.107v (16) და არიელი ათორმეტ წყრთა სივრცით წყრთა მიმართ ათორმეტად ოთხ—კედლად ოთხთა ვე კიდეთა მისთა: (17) და სალხინებელი იგი წყრთა ათოთხმეტ სივრცე ოთხად მიმართ აღვიდ მისა. და გრძილი მისი/ გარემოჲს გარემო მრგულ(ი)ად ზოგი წყრთისაჲ. და გარემოჲ მისი წყრთა ერთ გარეშე კერძო: და კიბენი მისნი ჰხედვიდეს აღმოსავლად კერძო: (18) და მრქუა მე ძეო კაცისაო. ამას იტყვს უფალი ღმერთი ისრაჲლისაჲ. ესე არს ბრძანებაჲ საკურთხეველისაჲ დღესა მას საქმისა მისისაჲ შეწირვად მას ზედა ყოვლად—დასაწუველნი. და პკურებად მას ზედა სისხლისა: (19) და მისცე ლევიტელთა მათ მღდელთა ნათესავსა საღუესითა. რომელნი მომეახლებოდნან მე. იტყვს უფალი ღმერთი. მსახურებად ჩემდა. კბოჲ ზროხათაგანი ცოდვისა თვს: (20) და მოიღონ სისხლისა მისისაგანი. და სცხონ ოთხთა რქათა საკურთხეველისათა და ოთხთა კიდეთა სალხინებელისათა და ხარისხთა გარემო: ლხინება ყონ მის თვს:

(21) და მოიღონ კბოჲ იგი. რომელ ცოდვისა თვს არს. და დაწუან იგი განშორებულსა აღვილსა მის ტაძრისასა გარეშე სიწმიდეთა მათ: (22) (და) მეორესა დღესა მოიხუენ ორნი თიკანნი თხათა გან უბიწოთა ცოდვისა თვს. და ლხინება ყონ სალხინებელისა მის თვს. ვითარცა ლხინება ყვეს კბოჲთა მით: (23) და შემდგომად დასრულებისა მის ლხინებისა შესწირო კბოჲ ზროხათა გან უბიწოჲ. და ვერძი ცხოვართა გან უბიწოჲ: (24) და შესწიროთ წინაშე უფლისა. და დაასხან მას ზედა (მღდელთა) მარილი. და შეწირონ იგი ყოვლად—მწუეარად უფლისა: (25) შვდ დღე შესწირვიდე თიკანსა ცოდვისა თვს დღითი დღედ. და კბოჲ ზროხათა გან და ვერძი ცხოვართა გან უბიწონი შეწირონდიან

(26) შვდ დღე. და ლხინებაჲ ყონ საკურთხეველისა მის თვს. და განწმიდონ იგი. და აღავსენ კელნი მათნი: (27) და (ი)ყოს მერვით დღითგან და მიმართ. შესწირვიდენ მღდელნი მრგულიად—დასაწუველთა თქუენთა საკურთხეველსა მას ზედა ყოვლად—დასაწუველთა თქუენთა. და ცხოვრებისა თქუენისა თვს. და შეგიწყნარნე თქუენ. იტყვს აღონაჲ უფალი: /

f.108r 44

(1) და მომაქცია მე გზასა მას ბჭისა მის წმიდათაჲსა გარეშესა. რომელი ჰხედავს მზის—აღმოსავლად და იგი იყო დაკშულ: (2) და მრქუა მე უფალმან ბჭს ესე დაკშულ იყოს. და არა განეღოს. და არცა გან—ცინ—ვიდეს მიერ რამეთუ უფალი ღმერთი ისრაჲლისაჲ შევიდეს მიერ. და იყოს დაკშულ: (3) რამეთუ წინამძღუარი ესე დაჯდეს მას შინა ჰამად პურისა წინაშე უფლისა: გზისა მის გან ელამავისა ბჭისა შევიდეს. და მის ვე გზისა გან გამოვიდეს: (4) და შემიყვანა მე გზასა. რომელი ჰხედავს ჩრდილოდ კერძო. წინაშე ტაძარსა მას და ვიხილე. და აჰა ესერა სავსე იყო დიდებითა უფლისაჲთა ტაძარი იგი უფლისაჲ: და დავარდი პირსა ზედა ჩემსა: (5) და მრქუა მე უფალმან ძეო კაცისაო. დააწესე გულსა შენსა. და იხილე თუალითა შენითა. და ყურითა შენითა ისმინე ყოველი ვე. რომელსა ვიტყვ შენ თანა ყოველისა მის—ებრ ბრძანებისა სახლისა უფლისაჲ(სა). ყოველისა—ებრ შჯულოიერებისა მისისა და დააწესო გულსა შენსა შესავალსა სახლისასა ყოველისა მის—ებრ გამოსავალისა მისისა ყოველთა შორის წმიდათა:

(6) და ჰრქუა სახლსა მას განმამწარებელსა. სახლსა ისრაჲლისასა: ამას იტყვს უფალი უფალი კმა იყავნ თქუენდა ყოველთა გან უშჯულოებათა თქუ-

et a propitiatorio minore usque ad propitiatorium maius cubitorum quattuor, et latitudo cubitus unus. (15) Et *ariel* cubitorum quattuor; et ab *ariel* usque ad summa cornua cubitus unus.

(16) Et *ariel* duodecim cubitorum in longitudine per cubitos duodecim, quadrangulum *ad* quattuor latera eius. (17) Et propitiatorium illud cubitorum quattuordecim latitudine ad quattuor loca (*sic*) eius, et labrum eius in circuitu rotunde dimidium cubiti. Et circuitus eius cubitus unus ad extra; et gradus eius respiciebant ad orientem. (18) Et dixit mihi: Fili hominis, hoc dicit Dominus Deus Israël: Hic est ritus (*lit.* praeceptum) altaris in die illa fabricae eius, ut offerantur super illud holocausta et ut aspergatur super illud sanguis. (19) Et dabis Levitis illis sacerdotibus, semini Saduk, qui appropinquabunt ad me, dicit Dominus Deus, ut ministrent mihi, vitulum de bobus pro peccato. (20) Et assument de sanguine eius, et ungent super quattuor cornua altaris, et super quattuor angulos propitiatorii, et super gradus in circuitu; expiationem facient pro illo.

(21) Et tollent vitulum illum, qui pro peccato est, et comburent eum in separato loco illius templi extra sanctuaria illa. (22) (Et) in die secunda sument duos hircos de capris immaculatis pro peccato; et expiationem facient pro altari (*lit.* propitiatorio) illo, sicut expiationem fecerunt in vitulo illo. (23) Et post completionem illius expiationis, offeres vitulum de bobus immaculatum, et arietem de ovibus immaculatum; (24) Et offeretis coram Domino. Et ponent super illud (sacerdotes) sal, et offerent illud in holocaustum Domino. (25) Septem diebus offeres hircum pro peccato cotidie; et vitulus de bobus et aries de ovibus immaculati offerentur

(26) Septem diebus. Et expiationem facient pro altari illo, et mundabunt id; et implebunt manus suas. (27) Et erit ab octava die et ultra, offerent sacerdotes holocausta vestra super altare illud, holocausta vestra et pro salute vestra; et accipiam vos, dicit Adonai Dominus.

44

(1) Et convertit me ad viam illam portae illius sanctuariorum exterioris, quae respicit ad orientem; et illa erat clausa. (2) Et dixit mihi Dominus: Porta haec clausa erit, et non aperietur; et neque quisquam transibit illac, quia Dominus Deus Israël ingreditur illac; et erit clausa. (3) Etenim dux hic sedebit in ea, ut comedat panem coram Domino: per viam illam vestibuli portae ingreditur, et per eandem viam egredietur. (4) Et introduxit me *per* viam quae respicit ad aquilonem, contra templum illud. Et vidi; et ecce plenum erat gloria Domini templum illud Domini; et cecidi super faciem meam. (5) Et dixit mihi Dominus: Fili hominis, dispone cor tuum, et vide oculo tuo, et aure tua audi omnia quae loquor tecum secundum omne illud praeceptum domus Domini, secundum omnem legislationem eius; et dispones cor tuum *super* ingressum domus secundum omnem illum exitum eius in omnibus sanctis.

(6) Et dices domui illi exacerbanti, domui Israël: Hoc dicit Dominus Domi-

f.108v

ენტა. სახლო ისრაჲლისაო: (7) შემოყვანებაჲ ძეთა უცხოთესლთაჲ წინადაუცუეთელთაჲ გულითა და კორციითა. ყოფად სიწმიდეთა შინა ჩემთა. და შეაგინებდეს მათ შეწირვითა მით თქუენითა პურთა. კორცსა და სისხლსა. და გარდახვდოდეთ შჯულსა ჩემსა ყოვლითა უშჯულოებითა თქუენითა: (8) და განაწესენ(ი)თ ცვად მცველნი სიწმიდეთა შინა ჩემთა: (9) ამის თჳს ამას იტყჳს უფალი ღმერთი ისრაჲლისაჲ: ყოველი ნაშობი უცხოთესლი წინადაუცუეთელი გულითა (და) წინადაუცუეთელი კორციითა არა შევიდეს სიწმიდესა ჩემსა: ყოველი ნაშობი უცხოთესლთაჲ. რომელნი არიან შორის სახლსა ისრაჲლისასა: (10) არამედ ლევიტელნი. რომელნი/ შემომიდგეს მე ცთომასა მას ისრაჲლისასა ჩემ გან. შედგომად ზრახვათა მათთა. და მიიხუნენ მათ სიცრუენი მათნი:

(11) და იყვნენ სიწმიდეთა შინა ჩემთა მსახურად (და) მეკარედ ბჭეთა სახლისა ჩემისათა. და ჰმსახურებდენ სახლსა მას ესენი. და დასწყუდიდენ ყოვლად დასაწუ(ვ)ელთა და საკლველებსა ერისასა: და ესენი დგენ წინაშე ერისა მს(ა)ხურებად მათა: (12) ვითარცა იგი ჰმსახურებდეს მათ წინაშე კერპთა მათთა. და ექმნა სახლსა ისრაჲლისასა ტანჯვა სიცრუეის: ამის თჳს აღვიღე კელი ჩემი მათ ზედა. იტყჳს უფალი ღმერთი: (13) და არა მომეახლნენ მღდელობად ჩემდა. არცა შეწირვად სიწმიდესა ძეთა ისრაჲლისათასა. არცა წმიდასა წმიდათა ჩემთასა. და მოიღონ გინებაჲ მათი ცთომისა თჳს. რომლითა შესცთეს: (14) და განაწესონ ცვად საცოსა სახლისასა ყოველსა ვე საქმესა მისსა. და ყოველსა რასაცა იქმოდინ: (15) მღდელნი ლევიტელნი იგი. ძენი საღუკისნი. რომელთა დაიცვეს საცოჲ იგი წმიდათა ჩემთაჲ. რაჟამს იგი შესცთა სახლი ისრაჲლისაჲ ჩემ გან: ესენი მოვიდენ მსახურებად ჩემდა. და დადგენ წინაშე ჩემსა შეწირვად ჩემდამო მსხუერბლისა. ცმელისა და სისხლისა. იტყჳს უფალი ღმერთი:

f.109r

(16) ესენი შევიდოდინ სიწმიდეთა ჩემთა. და ესენი მოვიდოდინ ტაბლასა ჩემსა მსახურებასა ჩემსა. და დაცვად საცავთა ჩემთა: (17) და იყოს რაჟამს შევიდოდინ იგინი ბჭეთა ეზოჲსა მის შინაგანისათა. სამოსელი სელისაჲ შეიმოსოდინ. და არა შეიმოსმდინ მატყლისაჲ მსახურებასა მას ბჭითგან შინაგანისა ეზოჲსაჲთ: (18) და არმენაგი სელისაჲ ებუროს თავსა მათსა და ნიფხავი სელისაჲ ემოსოს წელთა მათთა. და ნუ შეიმოსედ მას იწროდ: (19) და გამოსლვასა მათსა ეზოსა მას გარეშესა ერისა მიმართ. განიძარცოდინ სამოსელი მათი. რომლითა ჰმსახურებდეს (მათ). და დადვოდინ იგი/ საჯდომელსა მას წმიდათასა. და შეიმოსოდინ სამოსელი სხუაჲ. და რაჲთა არა განწმიდონ ერი სამოსლითა მათითა: (20) თავი მათი არა დაიყვნონ და თმაჲ მათი არა განიშიშულონ დაბურვით დაიბუროდინ თავთა მათთა:

(21) და ღვნოსა ნუ სუამნ ყოველი მღდელი შესლვასა მას მათსა ეზოსა მას შინაგანსა: (22) და ქურივი და განტევებული არა მოიყვანონ თავისა თჳსისა ცოლად. არამედ ქალწული ნათესავისა გან ისრაჲლისა უკუეთუ იყოს ქურივი იგი მღდელთაგანი. შეირთენ: (23) და ერსა ჩემსა ასწავებდედ შორის წმიდასა და შეგინებულსა. და შორის განრჩეულსა და ურჩეველსა აუწყებდედ მათ: (24) და საშჯელსა სისხლისასა ესენი დგენ განშჯალ: სამართალნი ჩემნი განამართლნენ. და საშჯელსა ჩემსა შჯიდენ. და შჯულს(ა) ჩემსა და ბრძანებათა ჩემთა ყოველთა დღესასწაულთა ჩემთა იმარხვიდედ. და შაბათთა ჩემთა წმიდა ჰყოფდედ: (25) და სულსა ზედა კაცისა მკუდრისასა არა შევიდენ. რაჲთა არა შეივინენ. არამედ მამასა ზედა და დედასა და ძესა და ასულსა და ძმასა ზედა და დასა მისსა. რომელი არღა იყო ქმრისა. შევიდენ და შეივინენ:

nus: Sufficiat vobis ab omnibus iniquitatibus vestris, o domus Israël, (7) Introductio filiorum alienigenarum, incircumcisorum corde et carne, ut sint in sanctuariis meis et polluant ea, cum offeratis vos panes, carnem et sanguinem; et transgrediebamini legem meam in omni iniquitate vestra; (8) Et ordinastis, ut custodiant, custodes in sanctuariis meis. (9) Huius causa hoc dicit Dominus Deus Israël: Omne genimen alienigenum, incircumcisum corde et incircumcisum carne, non ingreditur sanctuarium meum, omne genimen alienigenarum, qui sunt in medio domus Israël. (10) Sed Levitae, qui secuti sunt me in errore illo Israël a me ut sequerentur cogitationes suas, et assument ipsi iniquitates suas,

(11) Et erunt in sanctuariis meis *in* servos (et) *in* ianitores portarum domus meae, et ministrabunt in domo illa hi, et mactabunt holocausta et victimas populi; et hi stabunt coram populo ut ministrent eis, (12) Sicut ministrabant eis coram idolis eorum, et factum est domui Israël in punitionem iniquitatis. Propter hoc levavi manum meam super eos, dicit Dominus Deus, (13) Et non appropinquabunt ad *me*, ut sacerdotio fungantur mihi, neque offerant in sanctuario filiorum Israël, neque in sancto sanctorum meorum; et assument contumeliam suam propter errorem, in quo erraverunt. (14) Et ordinabunt ut custodiant custodiam domus in omni opere eius et in omni quodcumque facient. (15) Sacerdotes Levitae illi, filii Saduk, qui custodierunt custodiam illam sanctorum meorum, cum erraret domus Israël a me, hi venient ut ministrent mihi; et stabunt coram me, ut offerant mihi sacrificium, adipem et sanguinem, dicit Dominus Deus.

(16) Hi ingredientur sanctuaria mea, et hi venient ad mensam meam, cum ministrent mihi et ut custodiant custodias meas. (17) Et erit, cum ingredientur illi portas atrii illius interioris, vestimentum lini induent; et non induent *vestimentum* lanae in ministerio illo, a porta interioris atrii. (18) Et vittā lineā operietur caput eorum, et feminalia linea induentur in lumbis eorum, et ne induant illa anguste. (19) Et cum egredientur atrium illud exterius ad populum, exuent vestimentum suum, *in* quo ministrabant in eo (*plur.*), et ponent illud in sede illa sanctorum, et induent vestimentum aliud, et ut non sanctificent populum in vestimento suo. (20) Caput suum non radent, et capillos suos (*sing.*) non denudabunt; cooperientes cooperient capita sua.

(21) Et vinum ne bibat omnis sacerdos, quando ingressuri sunt illi atrium illud interius. (22) Et viduam et repudiatam non ducent sibimetipsis in uxorem, sed virginem de semine Israël; si erit vidua illa a sacerdotibus, sibi coniungent *eam*. (23) Et populum meum doceant *quid sit* inter sanctum et pollutum, et inter electum et non eligendum enuntient eis. (24) Et in lite sanguinis hi stabunt ad iudicandum; decreta mea iustificabunt, et iudicium meum iudicabunt; et legem meam et praecepta mea in omnibus festis meis custodiant, et sabbata mea sanctificent. (25) Et ad animam hominis mortui non ingredientur, ne polluantur; sed ad patrem et matrem, et ad filium et filiam, et ad fratrem et sororem suam quae nondum fuerit viro, ingredientur et polluentur.

f.Iogv

(26) და შემდგომად განწმედის(ა) მისისა შვდნი დღენი აღირაცხნეს თავისა თვისისა: (27) და რომელსა დღესა შევიდენ ეზოსა მას შინაგანსა მსახურებად სიწმიდესა შინა. და შესწირვიდენ სალხინებელსა. იტყვს უფალი ღმერთი: (28) და არა იყოს მათა სამკვდრებელად: მე ვიყო სამკვდრებელ მათა: და ქუეყანაჲ არა ეცეს მათ ძეთა შორის ისრაჲლისათა: მე ქუეყანა სამკვდრებელ მათა: (29) და შესაწირავთა და რომელი ცოდვისა თვს და უმეცრებისა თვს არნ მსხუერპლი. მას ესენი ჭამდენ. და ყოველი განჩემებული და აღნათქუემი ისრაჲლსა შორის მათა იყოს: (30) პირველი ნაყოფი ყოველთაჲ და პირშოთაჲ და შესაწირავი ყოველი პირველთა ნაყოფთა თქუენთაჲ/ მღდელთა (თვს იყავნ). და პირველი ნაყოფი თქუენი მიეცით მღდელსა. რაჲთა დაადგრეს კურთხევაჲ თქუენი სახლთა თქუენთა:

(31) და ყოველი მკუდრისაჲ და ნამკეცავი მფრინველთა გან და პირუტყუთა არა ჭამონ მღდელთა:

45

(1) და განყოფასა თქუენსა ქუეყანისასა სამკვდრებელად. განუჩემოთ უფალსა პირველ ნაყოფად სიწმიდედ ქუეყანისა გან ოც და ხუთ ათასი წყრთაჲ სიგრძით. და სივრცით ოც ათასი: წმიდა იყოს ყოველთა შორის საზღვართა მისთა გარემო: (2) და იყოს ამისგანი სიწმიდედ ხუთასი წყრთაჲ ხუთასსა ზედა მოთხვილად გარემო. და ერგასის წყრთა განშოვრებულ გარემო: (3) და ამის განშომისა—ებრ განშომო სიგრძე ოც და ხუთი ათასი. და სივრცე ოც ათასი: და მას შინა იყოს წმიდაჲ წმიდათაჲ: (4) (ქუე)ყანისა მის გან იყოს მღდელთა. რომელნი ჰმსახურებდენ სიწმიდესა მას შინა. და იყოს რომელნი მიეახლებოდინ უფალსა მსახურებად. და იყოს მათა სახლებად განჩემებულად სიწმიდედ მათა: (5) ოც და ხუთ ათასად სიგრძით. და ოც ათას სივრცით. და ლევიტელთა. რომელნი ჰმსახურებდენ ტაძარსა მას ღმრთისასა მათა დაპყრობად ქალაქი სამკვდრებელად:

(6) დასაპყრობელად ქალაქი მისცე ხუთ ათასი სივრცით. და სიგრძით ოც და ხუთ ათასი. ვითარცა პირველ ნაყოფი იგი წმიდათაჲ ყოველისა სახლისა ისრაჲლისა იყოს: (7) და წინამძღუარსა მას ამის გან და მის გან პირველ ნაყოფად წმიდათა და სამკვდრებელად ქალაქისა. წინაშე პირველ ნაყოფთა მათ წმიდათასა. და წინაშე პირსა სამკვდრებელისა მის ქალაქისასა ზღვთ კერძო და ზღვთ მომართ მზის—აღმოსავალად. და სიგრძე ვითარცა ერთი ნაწილთაგანი საზღვართა ზღვს კერძოთაჲ. და სიგრძე საზღვრად კერძო მზის—აღმოსავალად ქუეყან(ის)ად: (8) და იყოს მათა სამკვდრებელად ისრაჲლსა შორის. და არღარა ჰმძლავრობდენ მთავარნი ისრაჲლისანი ერსა ჩემსა. და ქუეყანაჲ დაიმკვდრონ/ ძეთა ისრაჲლისათა ტოჰმად—ტოჰმადმან მათმან: (9) ამას იტყვს უფალი ღმერთი: კმა იყავნ თქუენდა. მთავარნო ისრაჲლისანო: სიცრუეც და უბადრუკებაჲ განიშოვრეთ. და განკითხვასა და სიმართლესა იქმოდეთ. და აღიღეთ მძლავრობაჲ ერისა გან ჩემისა. იტყვს უფალი ღმერთი: (10) სასწორი მართალი და საწყაული სიმართლისაჲ და კაბიწი სიმართლისაჲ იყავნ თქუენდა საწყაულად:

f.IIor

(11) და კაბიწი იგი ეგრე ვე ერთი იყოს მოღებად და მიცემად. მეათე კვმირისაჲ კაბიწი. და მეათე კვმირისაჲ. კვმირისა მის—ებრ იყოს სწორად: (12) და სასწორი ოც და ხუთ ობოლი: ათხუთმეტი სიკლაჲ მნაჲ იგი იყავნ თქუენი: (13) და ესე არს პირველ ნაყოფი. რომელი განაჩინოთ: საწყაული კვმირისა გან იფქლისა. და მეექუსს მისი სათველი ოც და ათისა გან გრივისა ქრთილისა: (14) და ბრძანებაჲ ზეთისაჲ ასისა გან გუერდისა ათი გუერდი. და ათისა გან გუერდისა ერთი გუერდი. რამეთუ ათი გუერდი არს გომორ: (15) და ათისა გან ცხოვრისა

(26) Et post emundationem eius, septem dies numerabit ei ipsi. (27) Et in qua die ingredientur atrium illud interius ut ministrent in sanctuario, et offerent expiationem, dicit Dominus Deus. (28) Et non erit eis in hereditatem; ego ero hereditas eis, et terra non dabitur eis in filiis Israël; ego terra *et* hereditas eis. (29) Et victimas et quod pro peccato et pro ignorantia est sacrificium, illud hi comedent, et omne separatum et promissum in Israël eis erit. (30) Primitiae omnium et primogenitorum et oblatio omnis primitiarum vestrarum (pro) sacerdotibus (sit). Et primitias vestras date sacerdoti, ut maneat benedictio vestra super domos vestras.

(31) Et omne morticinum et captum a bestia de avibus et de animalibus non comedent sacerdotes.

45 (1) Et cum dividetis vos terram in hereditatem, separabitis Domino in primitias, in sanctuarium, de terra viginti quinque milia cubitorum longitudine, et latitudine viginti milia; sanctum erit in omnibus terminis eius per circuitum. (2) Et erunt ex hoc in sanctuarium quingenti cubiti per quingentos, quadrangulum per circuitum, et quinquaginta cubiti intervallum per circuitum. (3) Et secundum hanc mensuram metieris longitudine viginti quinque milia, et latitudine viginti milia; et in illo *loco* erit sanctum sanctorum. (4) De terra illa erit sacerdotibus, qui ministrabunt in sanctuario illo, et erit *eis* qui appropinquabunt Domino, ut ministrent; et erit eis *locus in* domos separatas, in sanctuarium eis. (5) Viginti quinque milia longitudine et viginti milia latitudine *erunt*, et Levitis, qui ministrabunt templo illi Dei, eis ut possideant civitatem in habitationem.

(6) In possessionem civitatis dabis quinque milia latitudine et longitudine viginti quinque milia; sicut primitiae illae sanctorum omni domui Israël erunt. (7) Et duci illi ex hoc et ex illo in primitias sanctorum et in possessionem civitatis, ante primitias illas sanctorum, et ante faciem possessionis illius urbis ad mare, et a mari ad orientem; et longitudo sicut una ex partibus a terminis maritimis, et longitudo *usque* ad terminum orientalem terrae. (8) Et erit eis in possessionem in Israël; et iam non oppriment principes Israël populum meum, et terram hereditabunt filii Israël secundum tribus suas. (9) Hoc dicit Dominus Deus: Sufficiat vobis, o principes Israël; iniquitatem et miseriam amovete, et iudicium et iustitiam facite, et tollite oppressionem a populo meo, dicit Dominus Deus. (10) Statera iusta, et mensura iusta (*lit.* iustitiae), et batus iustitiae sit vobis in mensuram.

(11) Et batus ille eodem modo unus erit ad accipiendum et ad dandum; decima *pars* cori batus, et decima *pars* cori; secundum eorum illum erit aequalis. (12) Et statera *erit* viginti quinque oboli: . . . quindecim sicli, mina illa sit vestra. (13) Et hae sunt primitiae, quas seponetis: mensuram de coro frumenti, et sextam *partem* eius, *sat'ueli*, et triginta *grivi* hordei. (14) Et praeceptum olei; de centum *guerdi* decem *guerdi*, et de decem *guerdi* unum *guerdi*, quia decem *guerdi* sunt *gomor*. (15) Et de decem ovibus *erit* ovis una in

ერთი ცხოვარი შესაწირავად ყოველთა გან ტოჰმთა ისრაჲლისათა საკლველად და ყოვლად—დასაწუველად. (და) საცხოვრებელად რაჲთა ღზინება იყოს თქუენ თჳს. იტყჳს უფალი ღმერთი:

(16) და ყოველმან ერმან მოსცეს პირველი ნაყოფი მთავარსა მას ისრაჲლისასა. (17) და მთავრისა მის გან იყოს ყოვლად—დასაწუველნი იგი. და საკლველნი. და შესაწირავნი დღესასწაულთა და თთჳს—თავთა და შაბათთა. და ყოველთა დღესასწაულთა სახლისა ისრაჲლისათა. მან ვე ყოს ცოდვისა თჳს. და შესაწირავი და ყოვლად—დასაწუველნი და ცხოვრებისა საღზინებელად სახლისა თჳს ისრაჲლისაჲ: (18) ამას იტყჳს უფალი ღმერთი: პირველსა თთუესა. ერთსა მის თთჳსასა. მოიბათ კბოჲ ზროხათა გან უბიწოჲ საღზინებელად სიწმიდისა: (19) და მოიღოს მღდელმან მან სისხლისა მის გან საღზინებელისა. და სცხოს წყირთლთა კარისათა და ოთხთა საკიდურთა ტაძრისათა/ და საკურთხეველსა და წყირთლთა ბჳისა მის შინაგანისა ეზოჲსათა: (20) და ეგრეთ ვე ყოს თთუესა მას მეშჳდესა. ერთსა მის თჳსასა. მოიღოს თითოეულისა გან შესაწირავი. და ღზინება ყოს სახლისა მის თჳს:

(21) და პირველსა მას თთუესა. მეათოთხმეტესა თთჳსასა. იყოს თქუენდა პასეჳი. რომელ არს ვნებისაჲ დღესასწაული: შჳდ დღჳ უცომოსა ჰშჳმდეთ: (22) და ყოს მთავარმან შესაწირავი თავისა თჳსისა თჳს და სახლისა თჳს და ყოვლისა თჳს ერისა ქუეყანისა. კბოჲ ერთი ცოდვისა თჳს: (23) და შჳდთა მათ დღეთა დღესასწაულისათა ჰყოფდეს ყოვლად—დასაწუველთა უფლისა. შჳდი ზუარაკი და შჳდი ვერძი უბიწოჲ დღითი დღედ შჳდთა მათ დღეთა. და ცოდვისა თჳს თიკანი თხათაჲ დღითი დღედ და შესაწირავი: (24) პური ცხობილი კბოსა თანა. და ცხობილი ვერძისა თანა. და ზეთი ექუს ქსესტისაჲ ცხობილსა თანა: (25) და მეშჳდესა მას თთუესა. ათოთხმეტესა მის თთჳსასა დღესასწაულსა ჰყოფდე ეგრე ვე შჳდ დღჳ. ვითარცა იგი ცოდვისა თჳს. და ვითარცა იგი მანნაჲ. და ვითარცა იგი ზეთი:

46 (1) ამას იტყჳს უფალი ღმერთი: ბჳჳ იგი. რომელი არს ეზოსა მას შინაგანსა. რომელი ჰხედავს მზის—აღმოსავალად: იყოს დავშულ ექუსთა მათ დღეთა საქმისათა. ხოლო დღესა მას შაბათთასა განედოდის. და დღესა თთჳს—თავისასა განედოდის: (2) და შევიდოდის მთავარი იგი გზასა მას ელამონისასა ბჳისა მის გარე—შჳსა. და დადგეს კართა წინაშესა მის ბჳისასა. და შეწირონ მღდელთა ყოვლად—დასაწუველები მისი და ცხოვრებისა მისისაჲ: (3) და თაყუანის—სცეს კართა წინაშესა მას მის ეზოჲსასა. და გამოვიდეს მღდელი იგი და ბჳჳ იგი არა დაევშას მწუხრადმდე./ და თაყუანის—სცეს ერმან კართა წინაშესა მას მის ეზოჲსასა შაბათთა და თთჳს—თავთა წინაშე უფლისა: (4) და ყოვლად—დასაწუველები იგი შეწიროს მთავარმან მან უფლისა დღესა შაბათთასა. ექუსნი ტარიგნი უბიწონი და ვერძი ერთი უბიწოჲ: (5) და მანნაჲ. ცხობილი ვერძსა და ტარიგთა მათ თანა შესაწირავი მისაცემელი კელისა მისისაჲ. და ზეთისა საწყაული ექუსისა ქსესტისაჲ ცხობილსა მას:

(6) და დღეთა მათ თთჳს—თავთასა ზუარაკი უბიწოჲ და ექუსნი ტარიგნი და ვერძი უბიწოჲ იყოს: (7) და ცხობილი ვერძსა და ცხობილი ზუარაკსა თანა იყოს მანნაჲ. და ტარიგთა მათ რაოდენცა ძალ—ედგას კელსა მისსა. და ზეთისა საწყაული ექუსისა ქსესტისაჲ ცხობილსა მას თანა: (8) და შესლვასა მას მთავრისასა. გზით ელამისაჲთ ბჳისა მის გან შევიდეს. და გზისა მის გან მის ვე ბჳისა განვიდეს: (9) და რაჲმს შევიდოდის ერი იგი ქუეყანისაჲ წინაშე უფლისა დღესა—

f.iiiov

f.iiir

oblationem ab omnibus tribubus Israël in victimam et in holocaustum (et) ad salvandum, ut expiatio sit pro vobis, dicit Dominus Deus.

(16) Et omnis populus dabit primitias principi illi Israël. (17) Et a principe illo erunt (*sing.*) holocausta illa, et sacrificia, et oblationes, in festis, et in neomeniis, et in sabbatis, et in omnibus festis domus Israël. Idem faciet pro peccato, et sacrificium, et holocausta, et *pro* salute, ad expiandum pro domo Israël. (18) Hoc dicit Dominus Deus: In primo mense, una illius mensis, ligabitis vitulum de bobus immaculatum, ad expiandum sanctuarium. (19) Et sumet sacerdos ille de sanguine illo expiationis et unget super postes ostii, et super quattuor angulos templi, et super altare, et super postes portae illius interioris atrii. (20) Et eodem modo faciet in mense illo septimo, una illius mensis; sumet ab unoquoque oblationem, et expiationem faciet pro domo illa.

(21) Et in primo illo mense, quarta decima mensis, erit vobis Pascha, quod est passionis festum; septem diebus azyma comedetis. (22) Et faciet princeps sacrificium pro semetipso et pro domo et pro universo populo terrae, vitulum unum pro peccato. (23) Et in septem illis diebus festi faciet holocausta Domino; *erunt* septem vituli et septem arietes immaculati cotidie septem illis diebus, et pro peccato hircus caprarum cotidie, et sacrificium. (24) Panis coctus *cum* vitulo, et panis coctus *cum* ariete, et oleum sex xestorum *cum* pane cocto. (25) Et in septimo illo mense, quarta decima illius mensis, in festo facies eodem modo per septem dies sicut pro peccato et sicut manna et sicut oleum.

46

(1) Hoc dicit Dominus Deus: Porta illa, quae est in atrio illo interiore, quae respicit ad orientem, erit clausa sex illis diebus operis; in die autem illa sabbatorum aperietur, et in die neomeniae aperietur. (2) Et ingredietur princeps ille per viam illam vestibuli portae illius exterioris, et stabit in prothyro illius portae; et offerent sacerdotes holocausta eius et *pro* salute eius. (3) Et adorabunt in prothyro illo illius atrii, et egredietur sacerdos ille, et porta illa non claudetur usque ad vesperam. Et adorabit populus in prothyro illo illius atrii in sabbatis et in neomeniis coram Domino. (4) Et holocausta illa offeret princeps ille Domino in die sabbatorum, sex agnos immaculatos et arietem unum immaculatum; (5) Et manna, panem coctum *cum* ariete, et cum agnis illis sacrificium *quod est* donum manus eius, et olei mensuram sex xestorum *cum* pane cocto illo;

(6) Et in diebus illis neomeniarum vitulum immaculatum et sex agnos, et aries immaculatus erit. (7) Et panis coctus *cum* ariete, et panis coctus *cum* vitulo erit in manana (*sic*) et *cum* agnis illis quodcumque poterit manus eius, et olei mensura sex xestorum cum pane cocto illo. (8) Et cum ingressurus est princeps, per viam vestibuli per portam illam ingredietur, et per viam illam eiusdem portae egredietur. (9) Et cum intrabit populus ille terrae coram Do-

სწაულთა. რომელი შევიდეს გზისა ჩრდილომასა თაყუანის—ცემად. გამოვიდეს იგი გზისა მის გან ვე ბჭისაჲსა და რომელი შევიდეს გზასა მას ბჭისა სამხრისასა. გამოვიდეს გზასა მას ბჭისა ჩრდილომასასა: არა უკუნ—იქცეს კუალად ბჭესა მას. ვინაჲცა შევიდა. არამედ მართლ მისსა გამოვიდეს: (10) და მთავარი იგი შორის მათსა შესლვასა მას მათსა შევიდეს მათ თანა. და გამოსლვასა მას მათსა გამოვიდეს:

f.IIIV (11) დღესასწაულთა და კრებათა იყოს მანნაჲ და ცხოვლილი ზუარაკსა თანა. და ცხოვლილი ვერძსა მას თანა (და) ათთა მათ ტარიგთა. რაოდენცა ეძლოს კელსა მისსა. და ზეთისა ექუსი ქსესტი ცხოვლილსა მას თანა: (12) უკუეთუ ყოს მთავარმან აღსარებაჲ ყოვლად—დასაწუველი ცხოვრებისაჲ უფლისა. განაღოს თავისა თვისსა ბჭე იგი. რომელი/ ჰხედავს მზის—აღმოსავალად. და შეწიროს ყოვლად—დასაწუველები მისი და ცხოვრებისა მისისაჲ. ვითარცა იგი ყვის დღესა შაბათთასა. და გამოვიდეს. და დაჰკსას კარი იგი შემდგომად გამოსლვისა: (13) ტარიგი წელიწადეული უბიწოჲ შეწიროს ყოვლად—დასაწუველად დღითი დღედ უფლისა. განთიად ყოს იგი: (14) და მანნაჲ ყოს მას ზედა განთიად მეექუსს საწყაულისაჲ. და ზეთი მესამს საწყაულისაჲ. ორი ქსესტი შესუარვად სამინდოჲსა მანნაჲდ უფლისა ბრძანებად სამარადისოდ: (15) ჰყვით ტარიგი. და მანაჲ და ზეთი იგი ჰყვით განთიად. და ყოვლად—დასაწუველი მარადის:

(16) ამას იტყვს უფალი ღმერთი: უკუეთუ მთავარმან მან საცემელი სცეს ძეთაგანსა მისსა სამკვდრებელისა გან თვისსა. ესე ძეთა მისთა იყოს. და ეპყრას სამკვდრებელად მათა: (17) უკუეთუ მონათა მისთაგანსა სცეს საცემელი. იყოს იგი მისა ვიდრე წლადმდე მიტეგებისა. და კუალად მოსცეს მთავარსა ვე მას. თვნიერ სა(მ)კვდრებელისა მის ძეთა მათთაჲსა მათა იყოს: (18) და არა მოიღოს მთავარმან სამკვდრებელისა მის გან ერისა. ვითარმცა ჰმძლავრა მათ. არამედ თვისსა გან ქუეყანისა დაუმკვდროს ძეთა თვსთა. რაჲთა არა განიბნოს ერი ჩემი კაცად—კაცადი სამკვდრებელისა გან თვისსა: (19) და შემიყვანა მე შესავალსა მას სამხრით კერძოჲსა მის ბჭისასა. და სასხდომელსა მას წმიდათა მღდელთასა. რომელი ჰხედავს ჩრდილოდ: და იყო მუნ ადგილი განშოვრებული: (20) და მრქუა მე: ესე ადგილი არს. სადა იგი შეგბიან მღდელთა შესაწირავი უმეცრებისა თვს და ცოდვისა თვს. და მუნ შეგბიან მანაჲ ყოვლად ვე. რაჲთა არა გამოიღონ ეზოსა მას გარესა. და წმიდა ყონ ერი:

f.II2R (21) და განმიყვანა მე ეზოსა მას გარეშესა. და გარე—მომიყვანა მე ოთხთა ვე კიდეთა მის ეზოჲსათა: (22) და აჰა ეზომო საკიდური ეზოისაჲ. კიდესა და კიდესა ეზოჲ. ოთხთა ვე კიდეთა მის ეზოჲსათა. ეზოჲ მცირს სიგრძით ორმოც წყრთა. და სივრცით ოც და ათ წყრთა. საზომი ერთ იყო ოთხთაჲ ვე: (23) და სამზარაულოჲ ქმნული ქუეშს კერძო სარდომელთა მათ გარემო: (24) და მრქუა მე: ესე სახლნი არიან სამზარაულონი. სადა იგი შეგბიან მუნ მსახურთა მათ ტაძრისათა საკლევლები ერისაჲ:

47 (1) და შემიყვანა მე წინაშე კარსესა მას ტაძრისასა. და აჰა ესერა წყალი გამოვიდოდა ქუეშს კერძო უსართულოსა მას მზის—აღმოსავალად კერძო. და წყალი იგი გარდამოვიდოდა კიდით კერძო მარჯუენით სამხრით—მო საკურთხეველად კერძო: (2) და გამომიყვანა მე გზასა მას ბჭისა მის ჩრდილოთ კერძოჲსა. და გარე—მომიყვანა მე გზასა მას გარეშესა ბჭედ ეზოჲსა მის. რომელი ჰხედავს მზის—აღმოსავალად კერძო. და აჰა ესერა წყალნი გარდამოეცემოდეს კიდით კერძო მარჯუენით: (3) ვითარცა გამოსავალი მამაკაცისაჲ წინაშე პირის—პირ. და საზომი აქუნდა კელსა მისსა. და გა(ნ)ზომა ათასი საზომითა მით. და განკდა

mino in festis, qui ingreditur per viam *portae* aquilonis, ut adoret, egredietur ille per viam illam eandem portae . . .; et qui ingreditur per viam illam portae meridiei, egredietur per viam illam portae aquilonis; non revertetur iterum per portam illam, per quam ingressus est, sed e regione illius egredietur. (10) Et princeps ille in medio eorum, cum ingressuri sunt illi, ingreditur cum eis; et cum egressuri sunt illi, egredietur.

(11) In festis et coetibus erit *mannaa* et panis coctus *cum* vitulo, et panis coctus *cum* ariete illo, (et) *cum* decem illis agnis quodcumque poterit manus eius, et olei sex xesti cum pane cocto illo. (12) Si fecerit princeps confessionem, holocaustum salutis, Domino, aperiet sibimetipsi portam illam, quae respicit ad orientem, et offeret holocausta sua et *pro* salute sua, sicut facit in die sabbatorum, et egredietur, et claudet ostium illud post egressum. (13) Agnum eiusdem anni immaculatum offeret in holocaustum cotidie Domino: mane faciet illud. (14) Et *mannaa* faciet super eum mane sextam *partem* mensurae, et oleum tertiam *partem* mensurae, duos xestos, ut diluatur similia, in *mannaa* Domino, in praeceptum sempiternum. (15) Facitis agnum, et *mannaa* et oleum illud facitis mane, et holocaustum semper.

(16) Hoc dicit Dominus Deus; Si princeps ille donum dederit *uni* de filiis suis de hereditate sua, hoc filiis eius erit et possidebitur in hereditatem eorum. (17) Si *uni* de servis suis dederit donum, erit illud ei usque ad annum remissionis; et iterum dabit principi eidem; extra hereditatem illam filiorum eorum eis erit. (18) Et non accipiet princeps de hereditate illa populi quomodo opprimat eos; sed de sua terra hereditatem dabit filiis suis, ut non dispergatur populus meus unusquisque ab hereditate sua. (19) Et introduxit me per ingressum illum meridionalem illius portae, et ad sedem illam sanctorum sacerdotum, quae respicit ad aquilonem; et erat ibi locus separatus. (20) Et dixit mihi: Hic locus est, ubi coquunt sacerdotes sacrificium pro ignorantia et pro peccato; et ibi coquunt *manaa* prorsus, ut non efferant in atrium illud exterius, et sanctificent populum.

(21) Et eduxit me in atrium illud exterius, et circumduxit me per quattuor angulos illius atrii. (22) Et ecce atrium angulare atrii; *in* singulis angulis atrium; in quattuor angulis illius atrii atriolum longitudine quadraginta cubitorum et latitudine triginta cubitorum; mensura una erat quattuor. (23) . . . Et culina facta subter sedes illas in circuitu. (24) Et dixit mihi: Hae domus sunt culinae, ubi coquunt ibi ministri illi templi victimas populi.

47 (1) Et introduxit me in prothyrum illud templi; et ecce aqua egrediebatur subter limen illud ad orientem, . . . et aqua illa descendebat a latere dextro ad meridiem ad altare. (2) Et eduxit me per viam illam portae illius septentrionalis, et circumduxit me per viam illam exterioriorem *usque* ad portam atrii illius quod respicit ad orientem; et ecce aquae redundabant a latere dextro, (3) Sicut egredietur vir ex adverso; et mensuram habebat in manu sua. Et mensus est

წყალსა მას წყალი მიტევებისაჲ: (4) და განზომა ათასი. და განვლო წყალი იგი წყალი ვიდრე ბარკალ სხვლადმდე და განზომა ათასი. და განვიდა წყალსა მას ვიდრე სარტყლადმდე: (5) და ვერლარა უძლო წიაღ—მოსლვად. რამეთუ აღქაენებოდა წყალი იგი ვითარცა სიმძაფრჳ კვეისაჲ. რომელსა ვერ წიაღ—ვიდიან:

f.112v (6) და მრქუა მე იხილეა. ძეო კაცისაო და მომიყვანა მე კიდესა მას მდინარისასა: (7) მოქცევასა ჩემსა და აჰა კიდესა მის მდინარისასა ხეები მრავალი ფრიად იმიერ და ამიერ: (8) და მრქუა მე ესე წყალი. რომელი გამოვალს გალიელად მზის აღმოსავლად და გარდა/მოვიდოდა არაბიად. და მოვიდოდა ვიდრე ზღუადმდე წყალსა მას წიაღ—სავალისასა. და განაცოცხლებს წყალთა: (9) და იყოს ყოველი სული საცხოვართაჲ. რომელი გამოვიდოდის. რომელსა ზედა მივიდეს მუნ მდინარჳ იგი. ცხომდეს და იყოს მუნ თევზი მრავალი ფრიად. რამეთუ წყალი ესე მოვალს და განჰკურნებს. და ცხოვნდენ ყოველნი რომელთა ზედა მივიდეს მდინარე ესე. და განაცოცხლდენ: (10) და დადვენ მუნ მესათხეველენი ენგადიმითგან საკმობელ ბადეთა იყოს. და თევზნი ზღვსა დიდისანი სიმრავლჳ დიდი ფრიად:

(11) და წიაღ—სავალსა მისსა და უფროჲსად აღმაღებასა მისსა არა განიკურნენ მარილად მიცემულ არიან: (12) და მდინარესა მას კიდეთა მისთა აღმოსცენდეს იმიერ და ამიერ ყოველი ხჳ საჰმელი. და არა დაჰუელდეს მისგანი. არცა მოაკლდეს ნაყოფი მისი. სიახლისა მისისაჲ პირველ გამოიღოს ამის თვს რამეთუ წყალნი მათნი წმიდათა გან გამოვლენ. და იყოს ნაყოფი მათი საჰმლად. და აღმოცენებაჲ მათი სიცოცხლედ: (13) ამას იტყვს უფალი ღმერთი ესე საზღვარნი არიან. რომელი დაუმკვდროთ ქუეყანისაჲ. ათორმეტთა ტოჰმთა ძეთა ისრაჳლისათა შეძინებაჲ განზომისაჲ: (14) და დაიმკვდრეთ იგი კაცად—კაცადმან ვითარცა ძმამან მისმან. რომლისა თვს აღვიღე კელი ჩემი მიცემად მამათა მათთა. და იყოს ქუეყანაჲ ესე თქუენდა სამკვდრებელი განწილვით: (15) ესე საზღვარნი არიან ქუეყანისანი ჩრდილოთ კერძო. ზღვთგან დიდით. რომელი გარდამოვალს და განჰყოფს შესავალსა ემათისასა. ელდაამაჲ.

f.113r (16) ბეთარს. ებრემს. ელიამს შორის საზღვართა დამასკისათა. და შორის საზღვართა ემათისათა. ეზონი სავენანისანი. რომელნი არიან/ ზემო კერძო საზღვართა აზრანიტელთასა: (17) ესე საზღვარნი ზღვთგან. ეზოთ სავენანისით. საზღვარით დამასკისაჲთ და ჩრდილოდ: (18) და მზის აღმოსავლად. შორის აზრანიტელთასა და შორის დამასკესა. და შორის გალაადელთა და შორის ქუეყანასა ისრაჳლისასა. იორდანე საზღვარ არს ზღუად და მზის აღმოსავლად კერძო დანაკის—კუდოვნისა ესე მზის აღმოსავლად: (19) და სამხრად კერძო და ჩრდილოდ. თემანითგან და დანაკის—კუდოვნით ვიდრე წყლადმდე არიმოთისა კადესა. მიიწევის ვიდრე ზღუადმდე დიდად: (20) ესე ადგილი სამხრით და ჩრდილოთ ესე ადგილნი ზღვსა დიდისანი ეზღვარვის ვიდრე წინაშემდე შესავალად ემათისა. ვიდრე შესავალადმდე მისა ესე არს ზღუად კერძო ემათისა:

(21) და განუყავთ მათ ქუეყანაჲ ესე ტოჰმად ტოჰმად ისრაჳლსა: (22) განუყავთ მათ თქუენ წილით და გარე—მოსრულთა მათ. რომელნი მწირობენ თქუენ შორის. რომელთა ისხნენ შვილნი თქუენ თანა იყვნედ იგინი თქუენდა ვითარცა თვთ მპყრობელნი ქუეყანისანი ძეთა შორის ისრაჳლისათა თქუენ თანა ჰამდენ მკვდრობით შორის ძეთა ისრაჳლისათა: (23) და იყვნენ ტოჰმად მწირთა შორის. რომელნი იყვნენ მათ თანა. მუნ მიეცით სამკვდრებელი მათი. იტყვს უფალი ღმერთი:

mille in mensura illa, et transiit *per* aquam illam — aquam dimissionis. (4) Et mensus est mille, et transiit per aquam illam — aquam usque ad femora (*sing.*). Et mensus est mille, et transiit per aquam illam usque ad cinctum . . . (5) Et iam non potuit pertransire, quia eiaculabatur aqua illa sicut violentia torrentis, quem non *poterunt* pertransire.

(6) Et dixit mihi: Vidistine, fili hominis? Et abduxit me ad ripam (*lit.* latus) illam fluminis, (7) Cum convertissem me; et ecce in ripa (*lit.* latere) illius fluminis arbores multae valde inde et hinc. (8) Et dixit mihi: Haec aqua, quae egreditur in Galilaeam ad orientem, et descendebat ad Arabiam, et veniebat usque ad mare in aquam illam traiectionis, et vivificat aquas. (9) Et erit, omnis anima animalium, quae egredietur, super quam ierit illuc flumen illud, vivet, et erit ibi piscis multus valde, quia aqua haec venit et sanat, et vivent omnia super quae ierit flumen hoc, et reviviscunt. (10) Et stabunt ibi piscatores ab Engadim; siccatio retium erit, et pisces maris magni, multitudo magna valde.

(11) Et in traiectione eius et in reversione eius et magis in exaltatione eius non sanabuntur; in sal datae sunt. (12) Et super flumen illud, in ripis (*lit.* lateribus) eius, crescent inde et hinc omnis arbor edulis, et non veterascet *quod est* ex ea, nec deficiet fructus eius, *quod est* novitatis eius primum producet, propter hoc quia aquae earum de sanctis egrediuntur; et erit fructus earum in escam, et incrementum earum in vitam. (13) Hoc dicit Dominus Deus: Hi termini sunt, quam possidebitis terrae; duodecim tribubus filiorum Israël additio mensurationis. (14) Et hereditate eam unusquisque sicut frater suus, propter quam levavi manum, ut darem patribus eorum; et erit terra haec vobis hereditas per sortem. (15) Hi termini sunt terrae. Ad aquilonem: a mari magno, quod descendit et dividit introitum Emat^c, Eldaamaa.

(16) Bet'ar, Ep'rem, Ebrem, Eliam inter terminos Damasci et inter terminos Emat^c, atria Savnan, quae sunt super terminos Auranitarum. (17) Hi termini a mari: ab atrio Savnan, a termino Damasci, et ad aquilonem. (18) Et ad orientem: inter Auran et inter Damascum, et inter Galaad et inter terram Israël, Iordanes terminus est ad mare et ad orientem Phoenicae; haec ad orientem. (19) Et ad meridiem et ad aquilonem: a T'eman et a Phoenica usque ad aquam Arimot^c-Kades, pervenit usque ad mare magnum. (20) Hic locus ad meridiem et ad aquilonem. Haec loca maris magni definiuntur usque contra introitum Emat^c, usque ad introitum eius. Hoc est ad mare Emat^c.

(21) Et dividite eis terram hanc per tribus Israël. (22) Dividite eis vos per sortem et proselytis illis, qui peregrinantur in medio vestri, qui genuerunt filios apud vos. Sint illi vobis sicut indigenae terrae in filiis Israël. Vobiscum comedent in habitatione in medio filiorum Israël. (23) Et erunt in tribum in advenis qui erunt cum eis: ibi date hereditatem eorum, dicit Dominus Deus.

(1) Et haec nomina tribuum ab initio septentrionali, a loco, a descensu, qui

f.113v

ადგილით კერძო გარდამოსავალით. რომელი განიყოფვის შესავალსა ემათისა. ეზოჲ აენანისი. საზღვარ დიმასკესა ჩრდილოთ ემათით კერძო ეზოჲსა. იყოს მათა მზის აღმოსავალით ვიდრე ზღუადმდე დანისი ერთ: (2) და საზღვართგან ასერიხით აღმოსავალითგან ვიდრე ზღუადმდე ნეფთალემისი ერთ:/ (5) და საზღვრითგან ნეფთალემისით აღმოსავალითგან ვიდრე ზღუადმდე ეფრ- (5) და საზღვრითგან მანასსით მზის აღმოსავალით ვიდრე ზღუადმდე ეფრ-ემისი ერთ:

(6) და საზღვრითგან ეფრემისით მზის აღმოსავალით ვიდრე ზღუადმდე რუბენისი ერთ: (7) და საზღვრითგან რუბენისით მზის აღმოსავალით ვიდრე ზღუადმდე იუდაჲსი ერთ: (8) და საზღვრითგან იუდაჲსით მზის აღმოსავალითგან ვიდრე ზღუადმდე იყოს პირველ ნაყოფ განჩემებულ ოც და ხუთ ათას სივრცს. და სიგრძს ვითარცა ერთი ნაწილთაგანი მზის აღმოსავალითგან ვიდრე ზღუადმდე. და იყოს სიწმიდს იგი შორის მათსა . . . : (9) პირველი ნაყოფად რომელ განუჩემონ უფალსა. სიგრძით ოც და ხუთ ათას: (10) ესე იყოს პირველ ნაყოფ სიწმიდეთა მღდელთა თჳს. ჩრდილოდ კერძო ოც და ხუთ ათას. ზღ(უ)ად მიმართ ათ ათას. და სამხრად კერძო ოც და ხუთ ათას: და მთაჲ იგი წმიდათაჲ იყოს შორის მისსა:

(11) მღდელთა თჳს განწმედილთა ძეთა საღუესითა. რომელნი სცვენ საცოსა ჰას სახლისასა. რომელნი არა სცთეს ცთომასა მას ძეთა ისრაჲლისათასა. ვითარცა იგი სცთეს ლევიტელნი: (12) და იყოს მათა პირველი ნაყოფი მიცემულ ნაყოფთაგან ქუეყანისათა წმიდაჲ წმიდათაჲ საზღვართა გან ლევიტელთა: (13) ხოლო სხუათა ლევიტელთა მახლობელი საზღვართა მათ მღდელთაჲ. სიგრძით ოც (დ)ა ხუთ ათასი და სივრცით ათი ათასი: ყოველი სიგრძს ოც და ხუთ ათას. და სივრცს ოც ათას: (14) არა განიყიდოს მისგანი. არცა განიზომოს. არა გამოეკუჳს პირველი ნაყოფი ქუეყანისაჲ. რამეთუ წმიდაჲ უფლისაჲ არს: (15) და ხუთი იგი ათასი მეტი სივრცე ოც და ხუთ ათასსა მას ზღუდის ზღუდე იყოს ქალაქისა სამკვდრებელად და განსაგრძობელად მისა. და იყოს ქალაქი შორის ამათსა:

f.114r

(16) და ესე საზომი მისი. მზის აღმოსავალით ხუთას. და ოთხ ათას/ და სამხრით ხუთას და ოთხ ათას. და ჩრდილოთ ოთხ ათას და ხუთას. და ზღუთგან ოთხ ათას და ხუთას: (17) და იყოს განშოვრებულ ქალაქსა ჩრდილოთ კერძო ას ერგასის. და მზის აღმოსავალით ას ერგასის. და ზღუთ კერძო ას ერგასის: (18) და უმეტეს(ი) იგი სიგრძისაჲ მახლობელად პირველსა მას ნაყოფსა წმიდათასა ათი ათასი მზის აღმოსავალით. და ათი ათასი ზღუად მიმართ: და იყვნენ პირველნი ნაყოფნი წმიდისანი. და იყოს ნაყოფი მისი პურად მოქმედთა ქალაქისათა: (19) ხოლო მოქმედნი იგი ქალაქისანი იქმოდედ მას ყოველთა (გან) ტოჳმთა ისრაჲლისათა: (20) ყოველი პირველ ნაყოფი ოც და ხუთ ათას ოთ(ხ) კიდედ განუჩემოთ იგი პირველ ნაყოფად სიწმიდისა საბრძანებელისა გან ქალაქისა:

(21) ხოლო უმეტესი იგი მთავრისა მის იყოს ამის გან და იმის გან პირველთა ნაყოფთა გან წმიდათაჲსა. და დასაპურობელად ქალაქისა ოც და ხუთ ათას სიგრძედ ვიდრე საზღვრადმდე ზღუთ კერძოთა მახლობელად საზღვართა მთავრისათა: და იყოს პირველ ნაყოფ წმიდათა და სიწმიდს იგი სახლისაჲ შორის მისსა: (22) ლევიტელთა გან და საბრძანებელისა გან ქალაქისაჲ შორის მთავართასა მას იყოს შორის საზღვართა იუდაჲსთა და შორის საზღვართა ბენიამინისთა მთავართაჲ მათ იყოს: (23) და უმეტესთაჲ მათ ტოჳმთაჲ მზის აღმოსავალთაჲ ვიდრე ზღუად მიმართთაჲ ბენიამინისი ერთ: (24) და საზღვრითგან ბენიამინისით

dividitur in introitu Emat': atrium Avnan, terminus Damasci ad aquilonem, ab Emat' atrii. Erit eis ab oriente usque ad mare, Dan una. (2) Et a termino Dan, ab oriente usque ad mare, Aser una. (3) Et a termino Aser, ab oriente usque ad mare, Nep't'alem una. (4) Et a termino Nep't'alem, ab oriente usque ad mare, Manase una. (5) Et a termino Manase, ab oriente usque ad mare, Ep'rem una.

(6) Et a termino Ep'rem, ab oriente usque ad mare, Ruben una. (7) Et a termino Ruben, ab oriente usque ad mare, Iuda una. (8) Et a termino Iuda, ab oriente usque ad mare, erunt primitiae separatae; viginti quinque milia latitudo, et longitudo sicut una ex partibus ab oriente usque ad mare; et erit sanctuarium illud in medio earum. (9) In primitias, quas separabunt Domino, longitudine viginti quinque milia, . . . (10) Hae erunt primitiae sanctuariorum propter sacerdotes; ad aquilonem viginti quinque milia, ad mare decem milia, . . . et ad meridiem viginti quinque milia; et mons ille sanctorum erit in medio eius,

(11) Propter sacerdotes sanctificatos filios Saduk, qui custodiunt custodiam illam domus, qui non erraverunt in errore illo filiorum Israël, sicut erraverunt Levitae. (12) Et erunt eis primitiae, datae de fructibus terrae, sancta sanctorum a terminis Levitarum. (13) Aliis autem Levitis illud *quod est* iuxta terminos illos sacerdotum, longitudine viginti quinque milia et latitudine decem milia. Omnis longitudo viginti quinque milia et latitudo viginti milia. (14) Non vendetur *aliquid* de eo, neque mensurabitur, non auferentur primitiae terrae, quia sanctum Domini est. (15) Et quinque illa milia quae supersunt in latitudine viginti quinque milibus illis, antemurale (*lit.* muri murus) erunt civitatis ad habitandum et ad extendendum eam, et erit civitas in medio horum.

(16) Et haec mensura eius: ad orientem quingenti et quattuor milia, et ad meridiem quingenti et quattuor milia, et ad aquilonem quattuor milia et quingenti, et ad mare quattuor milia et quingenti. (17) Et erit intervallum civitati, ad aquilonem centum quinquaginta, . . . et ad orientem centum quinquaginta, et ad mare centum quinquaginta. (18) Et illud quod superest in longitudine iuxta primitias illas sanctorum, decem milia ad orientem, et decem milia ad mare, et erunt primitiae sancti; et erit fructus eius in panem operariis civitatis. (19) Operarii autem illi civitatis operentur in ea <ex> omnibus tribubus Israël. (20) Omnes primitiae viginti quinque milia in quadrum; separabitis eas in primitias sanctuarii de possessione civitatis.

(21) Illud autem quod superest principis illius erit de hoc et de illo, a primitiis sanctorum et in possessionem civitatis viginti quinque milia in longitudinem, usque ad terminum maritimarum *partium* iuxta terminos principis. Et erunt primitiae sanctorum, et sanctuarium illud domus in medio eius. (22) De Levitis et de possessione civitatis, in medio *partis* illius principum, erit inter terminos Iuda et inter terminos Benjamin; principum illorum erit. (23) Et reliquis illis tribubus, ab oriente usque ad mare, Benjamin una. (24) Et a

მზის აღმოსავალით ვიდრე ზღუად მიმართ სვმეონისი ერთ: (25) და საზღვართა გან სვმეონისთა მზის აღმოსავალით ვიდრე ზღუად მიმართ ისაქარისი ერთ:

f.114v (26) და საზღვართა გან ისაქარისთა მზის აღმოსავალით ვიდრე ზღუად მიმართ ზაბულონისი ერთ: (27) და საზღვართა გან ზაბულონისთა მზის აღმოსავალით ვიდრე ზღუად მიმართ გადისი ერთ: (28) და საზღვართა გან გადისთა მზის აღმოსავალით ვიდრე ბლუარად მიმართ და იყოს საზღვარი მისი თემანითგან ვიდრე წყლადმდე/ არიმოთისა კადესა სამკვდრებელი ვიდრე ზღუადმდე დიდად: (29) ესე არს ქუეყანაჲ. რომელი განუყოთ ნაწილად ტოჰმთა ისრაჲლისათა. <და> ესე არს განყოფაჲ მათი. იტყვს უფალი უფალი: (30) და ესე არიან განსაველნი ქალაქისანი ჩრდილოეთ კერძონი ოთხ ათას და ხუთას საზომითა:

(31) და ბჭეები ქალაქისაჲ სახელტებითა ტოჰმთა ისრაჲლისათა. ბჭენი სამ ჩრდილოეთ ბჭს ჰრბენისი ერთ. და ბჭს იუდაჲსი ერთ. და ბჭს ლევისი ერთ. (32) და მზის აღმოსავალით ოთხ ათას და ხუთას. და ბჭენი სამ ბჭს იოსეფისი ერთ. და ბჭს ბენიამინისი ერთ. და ბჭს დანისი ერთ: (33) და სამხრით ოთხ ათას და ხუთას. და ბჭენი სამ ბჭს სვმეონისი ერთ. და ბჭს ისაქარისი ერთ. და ბჭს ზაბულონისი ერთ: (34) და ზღუად კერძო ოთხ ათას და ხუთას საზომითა. და ბჭენი სამ ბჭს გადისი ერთ. ბჭს ასერისი ერთ. ბჭს ნეფთალემისი ერთ: (35) გარემო ათრვამეტ ათას და სახელი ქალაქისაჲ. რომლისაგანცა იყოს იგი. იყოს სახელი მისი: :: ::

termino Benjamin, ab oriente usque ad mare, Symeon una. (25) Et a terminis Symeonis, ab oriente usque ad mare, Isak'ar una.

(26) Et a terminis Isak'ar, ab oriente usque ad mare, Zabulon una. (27) Et a terminis Zabulon, ab oriente usque ad mare, Gad una. (28) Et a terminis Gad, ab oriente usque ad austrum; et erit terminus eius a T'eman usque ad aquam Arimot'-Kades, hereditas usque ad mare magnum. (29) Haec est terra, quam dividetis per sortem tribubus Israë'l, (et) haec est divisio earum, dicit Dominus Dominus. (30) Et hi sunt egressus civitatis septentrionales, quattuor milia et quingenti in mensura.

(31) Et portae civitatis ex nominibus tribuum Israë'l: portae tres ad aquilonem, porta Ruben una, et porta Iuda una, et porta Levi una. (32) Et ad orientem quattuor milia et quingenti; et portae tres, porta Iosep' una, et porta Benjamin una, et porta Dan una. (33) Et ad meridiem quattuor milia et quingenti; et portae tres, porta Symeonis una, et porta Isak'ar una, et porta Zabulon una. (34) Et ad mare quattuor milia et quingenti in mensura; et portae tres, porta Gad una, porta Aser una, porta Nep't'alem una. (35) Per circuitum, decem et octo milia; et nomen civitatis, a quacumque *die* erit illa, erit nomen eius.

დანიელ წინაწარმეტყუელისაჲ
(სუანა)

I(b) f.114v

(1) და იყო კაცი ერთი დამკვდრებულ ბაბილონს. და სახელი მისი იყო იოაკიმ: (2) და ისუა მან თავისა თჳსისა ცოლი. და სახელი მისი სუსანა. ასული ქელკიაჲსი. ქმნულ კეთილი ფრიად. და მოშიში უფლისა გან: (3) და მშობელნი მისნი მართალ წინაშე უფლისა. და განსწავლეს ასული იგი თჳსი შჯულისთა მოსესითა: (4) და იყო იოაკიმ შუებულ ფრიად. და იყო მისი სამოთხც მახლობელად ტაძართა მისთა თანა. და მისა შეკრბიან ყოველნი ჰურიანი. რამეთუ უდიდებულეს იყო იგი უფროჲს ყოველთა ნათესავთა მათთა: (5) და გამოჩნდეს ორნი მოხუცებულნი კრებულისა მის გან მსაჯულად წელიწადისა მის. რომელთაჲ იგი თქუა უფალმან. ვითარმედ გამოვიდა უშჯულოებაჲ ბაბილონით/ მოხუცებულთა გან მსაჯულთა. რომელთა იგი შეერაცხა წინამძღურობაჲ ერისაჲ მისი:

f.115r

(6) და იგინი არიედ მარადის სახლსა შინა. და მოვიდოდიან მათა ყოველნი საშჯელად: (7) და არნ მას ჟამსა კრებული იგი მიმოდაიგის სამხრის ოდენ. შთავდის სუსანა და იქცევიან სამოთხესა ქმრისა თჳსისასა: (8) და ჰხედვიდეს მას ორნი იგი მოხუცებულნი მარადის. ვითარ იგი შთავდის სამოთხესა მას და იქცევიან და სწადოდა მისი რაჲთამცა აღისრულეს ნებაჲ თავისა თჳსისაჲ მის ზედა: (9) და გარდაიქცეს გონებაჲ მათი მისა მიმართ. და აქცინეს თჳალნი მათნი არა ხილვად ზეცად. და არცა შედგინეს შჯულისა გან. და არცა მოიკსენეს საშჯელისაჲ: (10) და იყვნეს ორნი ვე იგი ტრფიალებულ მისა. და არა უთხრიან ურთიერთას საღმობანი იგი თავისა თჳსისანი.

(11) რამეთუ ერიდებოდეს ურთიერთას თქუმაჲ გულის_თქუმათა მათ თჳსთა. რამეთუ ენება მათ შეპყრობაჲ მისი: (12) და უმზირდეს მას წუსწუთ მარადის ხილვად მისა. (13) და თქუეს ურთიერთას_ მივიდეთ ჩუენ სახიდ. რამეთუ სადილისა ჟამი არს. და გამოვიდეს და განიყვნეს იგინი ურთიერთას: (14) და მერმე მუნ ვე მოვიდეს კუალად ერთი ერთისა. და იკითხეს და ურთიერთას მიზეზი იგი (უკმოქცევისაჲ). და აღიარეს გულის_თქუმაჲ იგი მათი. და მაშინ ზოგად განაჩინეს ოდეს მარტოჲ პოონ იგი: (15) და იყო ვითარ უმზირდეს იგინი ღღესა ერთსა. შევიდა სუსანა სამოთხესა მას ვითარცა გუშინდელსა ღღესა და ძულანდელსა ღღესა ორთა ხოლო მკევალთა თანა. და უნდა ბანაჲ სამოთხესა მას შინა ქმრისა თჳსისასა. რამეთუ ციხელ იყო:

f.115v

(16) და არა ვინ იყო მუნ შიდა გარნა ორნი იგი მოხუცებულნი დამალულნი. რომელნი იგი უმზირ(დ)ეს მას: (17) და ჰრქუა სუსანა მკევალთა მათ თჳსთა_ მომართვთ მე ზეთი და განსაწმედელი. და კარი სამოთხისაჲ მის დაჰკრძალეთ რაჲთა ვიბანო: (18) და მათ ყვეს ეგრე ვითარცა უბრძანა მათ. და და/ჰკსეს კარი სამოთხისაჲ. და განვიდეს კიდით კერძოსა მას კარსა. რაჲთა მოართუან მას რომელი იგი უბრძანა მათ: და არაჲ იცოდეს მოხუცებულთაჲ მათ ვითარმედ მუნ დამალულ არიან. (19) და იყო ვითარცა განვიდეს ქალნი იგი. აღდგეს ორნი იგი მოხუცებულნი: მირბიოდეს მის ზედა. (20) და ჰრქუეს მას_ აჰა ესერა კარნი სამოთხისანი კსულ არიან. და არა ვინ გუხედავს ჩუენ. და გულის_თქუმასა

Danielis Prophetæ

⟨Susana⟩

(1) Et erat vir unus habitans in Babylone, et nomen eius erat Ioakim. (2) Et accepit ille sibimetipsi uxorem, et nomen eius *erat* Susana, filia K'elkiae, facta pulchra valde et timens Dominum. (3) Et parentes eius iusti *erant* coram Domino, et erudierunt filiam illam suam secundum legem Moysi. (4) Et erat Ioakim florens valde, et erat ei hortus prope iuxta aedes suas; et ad eum congregabantur (*lit.* congregantur) omnes Iudaei, quia nobilior erat ille plus *quam* omnes familiae eorum. (5) Et constituti sunt duo senes de congregatione illa iudices (*sing.*) anni illius, *de* quibus dixit Dominus: Quoniam egressa est iniquitas de Babylone a senibus iudicibus, quibus reputatum est ducere populum eius.

(6) Et illi erant (*lit.* sunt) semper in domo eius, et veniebant ad eos omnes in iudicium. (7) Et erat (*lit.* est), in illo tempore *quo* congregatio illa dissiparetur meridie, descendebat (*lit.* descendit) Susana, et conversabatur (*lit.* conversatur) in horto coniugis sui. (8) Et aspiciebant eam duo illi senes semper, cum descenderet in hortum illum et conversaretur; et concupiscebant eam, ut explerent cupidinem suam de illa. (9) Et perverterunt sensum suum erga eam, et declinaverunt oculos suos, ut non viderent ad caelum; et neque fecerunt ex lege, et neque recordati sunt iudicii. (10) Et erant ambo illi capti amore in eam, et non narrabant (*lit.* narrant) invicem dolores illos proprios suos.

(11) Cavebant enim ne invicem dicerent concupiscentias illas suas, quia voluerunt illi capere eam; (12) Et observabant eam omnibus momentis semper ut viderent eam. (13) Et dixerunt unus ad alterum: Eamus nos domum, quia prandii hora est. Et egressi sunt et discesserunt illi ab invicem; (14) Et rursus eodem venerunt iterum unus ad alterum, et sciscitati sunt quidem ab invicem causam illam (reversionis), et confessi sunt concupiscentiam illam suam, et tunc communiter statuerunt *tempus*, quando solam invenirent eam. (15) Et fuit, cum observarent illi diem unam, ingressa est Susana in hortum illum sicut heri et nudiustertius, cum duabus solis ancillis, et volebat lavari in horto illo coniugis sui: aestuosum enim erat.

(16) Et nemo erat ibi intus, praeter duos illos senes absconditos, qui observabant eam. (17) Et dixit Susana ancillis illis suis: Afferte mihi oleum et smegma, et ostium horti illius obserate, ut laver. (18) Et illae fecerunt hoc modo, sicut praecepit eis, et clauserunt ostium horti, et egressae sunt a latere per posticum illud ostium, ut afferrent illi quod praeceperat eis: et nequaquam sciebant senes illos ibi absconditos esse. (19) Et fuit, cum egressae essent puellae illae, surrexerunt duo illi senes; incurrebant in eam, (20) Et dixerunt ei: Ecce ostia horti clausa sunt, et nemo videt nos, et in concupiscentia sumus de te;

ვართ შენ თვს* ამის თვს თავს—იდე ჩუენ თანა და ნება მეც ჩუენ:

(21) უკუეთუ არა. შეგწამოთ შენ ვითარმედ იყო ვინ მე შენ თათა ჭაბუკი. და მის თვს განავლინენ შენ გან ქალნი იგი: (22) ხოლო სუსანა სულთ—ითქუნა და ჰრქუა* იწრო არს ჩემდა ვინაჲ ვე კერძო უკუეთუ ვქმნე. სიკუდილი არს ჩემდა* უკუეთუ არა ვქმნე. ვერ განვერე კელთა გან თქუენთა: (23) უმჯობეს არს ჩემდა რაჲთა არა ვქმნე. და შევევარდე კელთა თქუენთა ვიდრე და არა ცოდვასა წინაშე უფლისა: (24) და კმა—ყო კმითა დიდითა სუსანა* ლაღად—ყვეს ორთა მათცა მოხუცებულთა მის თანა: (25) და მირბიოდა (ერთი მათგანი) და განახუნა კარნი მის სამოთხისანი:

(26) და ვითარცა ესმა კმაჲ ესე სამოთხესა მას შინა სახლისა მისისათა. შერბიოდეს ერთ კერძოჲსა მის კარისა გზნ ხილვად რაჲ ძი შემთხუეულ არს მას: (27) და ვითარ იგი იტყოდეს მოხუცებულნი იგი სიტყუათა ამათ მათთა. ჰრცხუენოდა მონათა მისთა ფრიად. რამეთუ არა სადა ითქუა სიტყუაჲ ეგე—ვითარი სუსანაჲს თვს: (28) და იყო ხვალისა გან ვითარცა მოვიდა ერი იგი ქმრისა მისისა იოაკიმისა. მოვიდეს ორნიცა მოხუცებულნი სავსენი უმჯულოებისა ზრახვითა სუსანაჲს თვს მოკლვად მის თვს: და თქუეს წინაშე ყოვლისა მის ერისა: (29) მია—ვლინეთ სუსანაჲსა ასულისა ქელკიაჲსა. რომელ არს ცოლი იოაკიმისი* ხოლო მიავლინეს/ (30) და მოვიდა სუსანა და მამადედანი მისნი და შვილნი მისნი და ყოველნი ნათესავნი მისნი:

f.116r

(31) ხოლო სუსანა იყო ფუფუნეულ ფრიად და კეთილ ხილვითა* (32) უმ—ჯულოთა მათ უბრძანეს აღძარცუვაჲ საბურველისაჲ. რამეთუ იყო იგი დაბუ—რვილ. რაჲთა განძლენ სიკეთითა მისითა: (33) ხოლო თვსნი და ნათესავნი იგი და ყოველთა რომელთა იცოდეს იგი ტიროდეს: (34) აღდგეს ორნი იგი მოხუც—ებულნი შორის ერისა მის. და დაასხნეს კელნი თავსა მისსა: (35) ხოლო სუსანა ლაღადებდა და ტიროდა* და აღიხილნა თუალნი ზეცად. და გულითა თვსითა ესვიდა უფალსა:

(36) ხოლო მოხუცებულთა მათ თქუეს* ვიქცეოდეთ რაჲ სამოთხესა მას შინა ჩუენ ხოლო მარტოდ. შემოვიდა ეგე ორთა მკეველთა თანა. და დაჰჰსა კარი იგი სამოთხისაჲ. და განავლინნა მკეველნი იგი: (37) და მოვიდა მაგისა ჭაბუკი ვინ მე. რომელი დამალულ იყო მას შინა. და დაწვა მაგის თანა: (38) ხოლო ჩუენ ვიყვენით კიდესა მის სამოთხისასა. და ვიხილეთ უმჯულოებაჲ იგი. და მივრბიო—დეთ მათ ზედა. (39) და ვიხილენით ეგენი ერთად მწოლარენი: მას ვერ შეუძლეთ შეპყრობად. ხოლო უძლიერჰს იყო ჩუენსა. და განახუნა კარნი სამოთხისანი და განივლტოდა. (40) ხოლო ეგე შევიპყართ და ვჰკითხევდით ვინ იყო ჭაბუკი იგი:

(41) ხოლო მაგან არა გვთხრა ჩუენ: ამას ესერა წინაშე ყოველთა ვწამებთ: ხოლო კრებულსა მას ყოველსა ჰრწმენა მათი. რამეთუ მოხუცებულნი იყვნეს ერისანი და მსაჯულნი. და განაჩინეს იგი სიკუდიდ: (42) და ლაღად—ყო კმითა დიდითა სუსანა და თქუა* ღმერთო საუკუნეო დაფარულთა მეცნიერო. რომელმან იცნი ყოველნი ვიდრე ყოფადმდე მათა. (43) შენ იცი რამეთუ ნაცილად შემწ—ამებენ მე. და აჰა ესერა მოვკუდები და მე არა რაჲ ბოროტი მიქმნიეს რაჲ ვე. რომელსა ესენი ბოროტსა მიყოფენ მე: (44) და შეისმინა უფალმან კმაჲ მისი. (45) და ვითარცა წარჰყ(ვ)ანდა იგი მოსიკუდიდ. აღადგინა ღმერთმან სული წმიდაჲ ყრმისა მიერ ჭაბუკისა. რომლისა სახელი დანიელ.

f.116v

(46) და/ ლაღად—ყო კმითა დიდითა და თქუა* უბრალომცა ვარ სისხლისა გან მაგისისა: (47) და მოიქცა ყოველი ვე იგი ერი და ჰრქუეს* რაჲ არს სიტყუაჲ

propter hoc assentire nobis, et licentiam da nobis.

(21) Si non, testabimur contra te, quoniam fuit quidam tecum iuvenis, et propter id emisisti a te puellas illas. (22) Susana autem ingemuit, et dixit: Angustum est mihi undique; si egero, mors est mihi; si non egero, non *potero* effugere manus vestras. (23) Melius est mihi non facere et incidere in manus vestras quam quidem peccare coram Domino. (24) Et exclamavit voce magna Susana; exclamaverunt duo illi quoque senes cum ea. (25) Et currebat (unus ex eis), et aperuit ostia illius horti.

(26) Et, cum audissent clamorem hunc in horto illo *famuli* domus eius, incurrebant per posticum illud ostium, ut viderent quidnam accidisset ei. (27) Et, cum loquerentur senes illi sermones hos suos, erubescabant servi eius valde, quia numquam dictus est sermo istiusmodi de Susana. (28) Et fuit postero die, cum venisset populus ille ad coniugem eius Ioakim, venerunt duo quoque senes pleni iniquitatis cogitatione de Susana, ut interficerent propter eam, et dixerunt coram omni illo populo: (29) Mittite ad Susanam, filiam K'elkiae, quae est uxor Ioakim. Miserunt autem. (30) Et venit Susana, et parentes eius, et filii eius, et omnes cognati eius.

(31) Susana autem erat delicata valde et pulchra aspectu. (32) Iniqui illi praeceperunt, ut abriperetur coopertorium, quia erat illa cooperta, ut satiarentur decore eius. (33) Sui autem et cognati illi et omnes qui noverant eam flebant. (34) Surrexerunt duo illi senes in medio populi, et posuerunt manus super caput eius. (35) Susana autem clamabat et flebat, et levavit oculos ad caelum, et in corde suo confidebat in Domino.

(36) Senes autem illi dixerunt: Cum conversaremur in horto illo nos tantum soli, ingressa est ista cum duabus ancillis, et clausit ostium illud horti, et dimisit ancillas illas. (37) Et venit ad istam iuvenis quidam, qui absconditus erat in eo, et concubuit cum ista. (38) Nos autem eramus in angulo illius horti, et vidimus iniquitatem illam, et accurrebamus ad eos; (39) Et vidimus istos unā concumbentes. Illum non potuimus apprehendere; fortior autem erat nobis, et aperuit ostia horti, et effugiebat; (40) Istam autem apprehendimus et interrogabamus quis esset iuvenis ille.

(41) Ista autem non dixit nobis. Hoc ecce coram omnibus testamur. Congregatio autem illa omnis credidit eis, quia senes erant populi et iudices, et condemnauerunt eam ad mortem. (42) Et exclamavit voce magna Susana et dixit: Deus aeternae, absconditorum cognitor, qui nosti omnia priusquam fiant illa, (43) Tu scis quia falso testantur in me. Et ecce morior, et ego nihil mali feci aliquo modo, quod hi male (*lit.* malum) faciunt mihi. (44) Et exaudivit Dominus vocem eius. (45) Et, cum abducerent illam ut moreretur, suscitavit Deus spiritum sanctum per puerum iuniorem, cuius nomen Daniel.

(46) Et exclamavit voce magna, et dixit: Innocens sum a sanguine istius. (47) Et reversus est omnis ille populus, et dixerunt ei: Quis est sermo iste, quem

ეგე. რომელსა იტყოდე. (48) ხოლო იგი დადგა შორის მათსა და თქუა: ესოდენ ცოფ ხარო ძენი ისრაჲლისანი. რამეთუ არა განვიკითხეთ არცა განცხადებულად გულის_კმა_კყავთ. და დასაჯეთ ასული ისრაჲლისაჲ სიკუდილად: (49) მოაქციეთ სამშჯავროსა ვე მას აღგილსა. რამეთუ ნაცილად შეწამებენ ეგენი მავას: (50) და მოაქცია ერმან მან მწრაფლ. და ჰრქუეს მას მოხუცებულთა მათ: მოვედ და დაჯედ ჩუენ შორის და გვთხარ ჩუენ. რამეთუ შენ მოგცა ღმერთმან მოხუცებულებაჲ:

(51) და თქუა დანიელ: განაშოვრენით ეგე ურთიერთას. და განვიკითხნე ეგენი: (52) და ვითარცა განაშოვრნეს იგინი ურთიერთას. მოუწოდა ერთსა მათგანსა და ჰრქუა მას: დაძულებულთა ბოროტთა დღეთაო. აწ მოიწინეს ცოდვანი შენნი რომელთა იქმოდე პირველ: (53) დაშვიდ საშჯელსა ცრუსა. და უბრალოთა დაშვიდ. და ბრალეულთა განუტევებდ. რამეთუ უფალი იტყვს: უბრალოჲ და მართალი არა მოჰკლა: (54) აწ უკუეთუ იხილე. თქუ რომელსა ხესა ქუეშჲ დააპყრენ იგინი ზრახვასა ურთიერთას: ხოლო მან თქუა: განპებულსა ქუეშჲ: (55) ჰრქუა მას დანიელ: მართლ სტყუევი თავისა შენისა. რამეთუ აწ ვე ეგერა ანგელოზსა ღმრთისასა მოუღებებს საშჯელისა განჩინებაჲ. და განგაპოს შენ ორად.

f.117r

(56) და გარდაადგინა იგი: და ბრძანა ერთისაჲ მის წარმოდგინებად. და ჰრქუა მას: თესლო ქანაანისო და არა იუდაასო. სიკეთემან გაცთუნა შენ. და გულის_ტქუამან გარდააქცია გული შენი: (57) რამეთუ ესრე უყოფდით ასულთა ისრაჲლისათა. და იგინი მოშიშებით გზრახვედ თქუენ. არამედ ასულმან იუდაასმან არა თავს_იდგა უშჯულოებაჲ თქუენი: (58) ხოლო აწ მითხარ მე რომელსა ხესა ქუეშჲ იხილენ იგინი ზრახვასა/ ურთიერთას: ხოლო მან თქუა: განხერხულსა ქუეშჲ: (59) ჰრქუა მას დანიელ: მართლ სტყუევი შენცა. რამეთუ გელის ანგელოზი ღმრთისაჲ. და მახვლი აქუს. და განგხერხოს შენ საშოვალ. რაათა მოგსრნეს თქუენ: (60) და ღალად_ყო ყოველმან ერმან კმითა დიდითა. და აკურთხეს ღმერთი. რომელმან იკსნა მოსავნი თვსნი:

(61) და აღდგეს ორთა მათ ზედა მოხუცებულთა. რამეთუ შეატყუნა იგინი დანიელ პირისა გან ვე მათისა ცილის შემწამებელად: და უყვეს მათ ვითარცა იგი ბოროტი უზრახეს (62) ყოფად მოყუასსა თვსსა მსგავსად შჯულისა მოსესისა. და მოსრნეს იგინი. და განერა სისხლი უბრალოჲ მას დღესა შინა: (63) ხოლო ქელკია და ცოლი მისი ჰმადლობდეს ღმერთსა ასულისა მათისა თვს იოაკიმის თანა ქმრისა მისისა ყოვლით_ურთ ნათესავით მათით. რამეთუ არა იპოვა სარც_ხვნელი საქმს მის თანა: (64) და დანიელ იქმნა დიდ წინაშე ერისა მის მიერ დღით_გან და მერმეცა:

- 1 (1) წელსა მესამესა მეფობასა იოაკიმისსა მეფესა იუდაასსა მოვიდა ნაბუქოდნოსო მფეჲ ბაბილონისაჲ იტრუსალემდ. და გარე_მოადგა მას: (2) და მისცა უფალმან იოაკიმ მეფს იუდაასი კელსა მისსა. და ზოგისაგანი ჭურჭრისაჲ სახლისა უფლისაჲ. და მოიღეს იგი ქუეყანად სენაარისად. და სახლსა ღმრთისა თვსისასა ზედა და ჭურჭერი იგი შეიღო სახლსა ღმრთისა თვსისასა: (3) და ჰრქუა მეფემან ასტოფანეს საჭურის(თ)_მთავარსა თვსსა შეყვანებად ძეთა გან ნატყუნაეისა ისრაჲლისათაჲ და ნათესავისა გან სამეუფოასა. (4) ნატყუნაევ-

loquebaris? (48) Ille autem stetit in medio eorum, et dixit: Tam fatui estis, filii Israël, quia non iudicastis, neque clare intellegitis, et condemnastis filiam Israël ad mortem? (49) Revertimini ad eundem iudicalem illum locum, quia falso testantur isti in istam. (50) Et reversus est populus ille festinanter. Et dixerunt ei senes illi: Veni, et sede in medio nostrum, et narra nobis, quia tibi dedit Deus senectutem.

(51) Et dixit Daniel: Separate istos ab invicem et iudicabo istos. (52) Et cum separassent illos unum ab altero, vocavit unum ex eis et dixit ei: Inveterate malorum dierum, nunc advenerunt peccata tua quae operaberis prius; (53) Iudicabas iudicium falsum, et innocentes condemnabas, et noxios dimittebas; Dominus enim dicit: Innocentem et iustum non interficies. (54) Nunc, si vidisti *eam*, dic sub qua arbore deprehenderis illos colloquentes invicem. Ille autem dixit: Sub scisso. (55) Dixit ei Daniel: Recte mentiris in caput tuum; nunc quidem enim ecce angelus Dei accepit iudicii sententiam, et scindet te in duas *partes*.

(56) Et seposuit eum; et praecepit ut alius ille produceretur, et dixit ei: Semen K'anaan, et non Iuda, decor decepit te, et concupiscentia pervertit cor tuum. (57) Sic enim faciebatis filiabus Israël, et illae in timore colloquebantur (*lit.* colloquuntur) vobis; sed filia Iuda non sustinuit iniquitatem vestram. (58) Nunc autem dic mihi sub qua arbore videris illos colloquentes invicem. Ille autem dixit: Sub secto. (59) Dixit ei Daniel: Recte mentiris tu quoque; etenim exspectat te angelus Dei, et gladium habet, et secabit te medium, ut interficiat vos. (60) Et exclamavit omnis populus voce magna, et benedixerunt Deum, qui salvavit sperantes in se.

(61) Et consurrexerunt adversus duos illos senes, quia convicit eos Daniel ex ore suo falso testatos esse; et fecerunt eis sicut male (*lit.* malum) cogitaverunt, (62) Ut facerent proximo suo secundum legem Moysi. Et interfecerunt eos, et salvatus est sanguis innocens in illa die. (63) K'elkias autem et uxor eius gratias agebant Deo pro filia sua cum Ioakim coniuge eius, cum omnibus cognatis eorum, quia non esset inventa turpis res apud eam. (64) Et Daniel factus est magnus coram populo illo inde a die et deinceps quoque.

1 (1) Anno tertio in regno Ioakim, regis Iuda, venit Nabuk'odonosor, rex Babylonis, in Hierosolymam, et obsedit eam. (2) Et tradidit Dominus Ioakim, regem Iuda, in manu eius, et partem (*lit.* ex parte) vasorum domus Domini; et asportaverunt ea in terram Senaar et in (*lit.* super) domum dei sui; et vasa illa intulit in domum dei sui. (3) Et dixit rex Astop'anes eunuchorum praeposito suo, ut introduceret de filiis captivitatis Israël et de semine regio, (4) De cap-

თავა(ნ)ნი ჭაბუკნი. რომელთა თანა არა იყოს ბიწი. და კეთილნი ფრიად. და გულის_კმის_მოფელნი ყოველსა სიბრძნესა. რომელთა იცოდინა მეცნიერებაჲ. და განმზრახველნი გონიერებისანი. რომელთა თანა იყოს ძალი დგომად სახლსა შინა მეფისასა. რაჲთა ისწაონ წიგნი და ენაჲ ქალდეველთაჲ: (5) და განუწესა მათ როჭიკი დღისაჲ დღესა ტაბლისა გან თვისისა. და ღვნისა გან სასუმელისა თვისისა. რაჲთა იზარდებოდინა იგინი სამ წელ: და ამისა შემდგომად რაჲთა დგენ იგინი წინაშე მეფისა: /

f.117v

(6) და იყვნეს მათ შორის ძეთა იუდაისტა დანიელ ანანია აზარია მისაელ: (7) და დასდვა მათ საჭურის(თ)_მთავარმან მან სახელები დანიელს ბალტასარ ანანიას სედრაქ აზარიას მისაქ მისაელს აბედნავო: (8) და დაიდვა დანიელ გულსა თვისსა. რაჲთა არა შეიგინოს ტაბლისა მის გან სამეუფოჲსა. და ღვნითა მით სასუმელისა მისისაჲთა. და ევედრა საჭურის(თ)_მთავარსა მას რაჲთა არა შეიგინოს: (9) და მოსცა ღმერთმან დანიელს მოწყალებაჲ და შეწყნარებაჲ წინაშე საჭურის(თ)_მთავრისა მის: (10) და ჰრქუა საჭურის(თ)_მთავარმან მან დანიელს მეშინის მე უფლისა ჩემისა მეფისა. რომელმან დაგაწესა თქუენ ზედა საზრდელი თქუენი და სასუმელი. ნუ უკუე იხილნეს პირნი თქუენნი უმწუხარეს პირთა ყრმათა მათ. რომელნი თქუენნი ჰასაკით სწორნი არიან. და დაისაჯოს თავი ჩემი სიკუდიდ მეფისა გან:

(11) და ჰრქუა (დანიელ) ამელსადასს. რომელი იგი დაედგინა საჭურის(თ)_მთავარსა მას დანიელეთ ზედა ანანია და აზარია და მისაელეთ ზედა: (12) გამოცადენ მონანი შენნი ათსა ოდენ დღესა. და მომცემდე ჩუენ თესლთა გან ქუეყანისათა და ვჭამდეთ. და წყალსა ვსუმიდეთ: (13) და გამოცადენ წინაშე შენსა პირნი ჩუენნი და პირნი მათ ყრმათანი. რომელნი ჭამენ ტაბლისა (გან) სამეუფოჲსა. და ვითარცა იხილო. ეგრეცა ყავ მონათა შენთა თანა: (14) და ისმინა მათი. და გამოიცადნა იგინი ათ დღს ოდენ: (15) და შემდგომად აღსრულებისა მის ათთა დღეთაჲსა. იყვნეს პირნი მათნი უკეთეს და უძლიერეს კორცითა უფროჲს ყრმათასა მათ. რომელნი ჭამდეს ტაბლისა მის გან სამეუფოჲსა:

(16) და მიერითგან მოუღებდა ამელსად საზრდელსა მას მათსა და ღვნოსა მას სასუმელსა. და მისცემდა მათ თესლსა: (17) და ყრმათა ამათ ოთხთა მოსცა ღმერთმან გულის_კმის_ყოფაჲ და გონიერებაჲ ყოვლისა მწიგნობრობისა და სიბრძნისაჲ. და დანიელ გულის_კმა_ჰყოფდა ყოველსა და ჩუენებათა: /

f.118r

(18) შემდგომად აღსრულებისა მათ დღეთაჲსა თქუა მეფემან შეეყვანებაჲ მათი მის წინაშე. და შეიყვანნა იგინი საჭურის(თ)_მთავარმან მან წინაშე ნაბუქოდნოსორისა: (19) და ეტყოდა მათ მეფეს. და არა ვინ იპოვა მათ ყოველთაგანი მსგავსი და სწორი დანიელისა ანანია. (აზარია და მისაელისი) და დგეს ესენი წინაშე მეფისა: (20) და ყოველსა სიბრძნესა და სიტყუასა და მეცნიერებასა. რომელსა ეძიებდა მეფეს მათ გან. პოვნა იგინი ათ წილ უფროჲს ყოველთა მსახრვალთა და მოგუთა. რომელნი იყვნეს ქუეშს სამეუფოსა მისსა:

(21) და იყო დანიელ ვიდრე პირველად წლადმდე კვროს მეფისა სპარსთაჲსა: /

- 2 (1) მეორესა წელსა მეფობასა ჩუენებაჲ იხილა ნაბუქოდნოსორ მეფემან. და განჰკრთა სული მისი ჩუენებისა მის თვს. და ძილი მისი განეშოვრა მის გან: (2) და ჰრქუა მეფემან მოწოდებაჲ მოგუთაჲ და მსახრვალთაჲ და გრძნეულთაჲ. რაჲთა უთხრან მეფესა ჩუენებაჲ მისი. და მოვიდეს და დადგეს წინაშე მეფისა: (3) და ჰრქუა მათ მეფემან მეჩუენა მე ჩუენებაჲ. და განმიკრთა მე სული ჩემი

tivis iuvenes, apud quos non esset vitium, et pulchros valde, et intellegentes in omni sapientia, qui cognoscerent scientiam, et habentes (*lit.* excogitantes) comprehensionem, qui possent (*lit.* apud quos esset potentia) stare in domo regis, ut discerent litteras et linguam Chaldaeorum. (5) Et constituit eis victum diurnum per diem de mensa sua et de vino potus sui (*lit.* potu suo), ut enutrientur illi tribus annis, et post hoc ut starent illi coram rege.

(6) Et fuerunt inter eos, *de* filiis Iuda, Daniel, Anania, Azaria, Misaël.

(7) Et imposuit eis eunuchorum praepositus ille nomina: Danieli Baltasar, Ananiae Sedrak', Azariae Misak', Misaëli Abednago. (8) Et *proposuit* Daniel in corde suo, ne pollueretur de mensa illa regia et vino illo potus eius, et rogavit eunuchorum praepositum illum ne pollueretur. (9) Et dedit Deus Danieli misericordiam et gratiam coram eunuchorum praeposito illo. (10) Et dixit eunuchorum praepositus ille Danieli: Timeo ego dominum meum regem, qui constituit vobis cibum vestrum et potum, ne forte videat facies vestras maestiores faciebus puerorum illorum qui vestri aetate aequales sunt, et condemnabitur caput meum ad mortem a rege.

(11) Et dixit (Daniel) ad Amelsad, quem constituerat eunuchorum praepositus ille super Danielelem, Ananiam, et Azariam, et super Misaëlem: (12) Tenta servos tuos decem diebus, et dentur nobis de seminibus terrae, et comedemus et aquam bibemus. (13) Et tenta coram te facies nostras, et facies illorum puerorum qui edunt *de* mensa regia; et, sicut videris, ita quoque fac cum servis tuis. (14) Et audivit eos, et tentavit eos decem diebus. (15) Et post finem illum decem dierum, fuerunt facies eorum pulchriores et fortiores carne quam *facies* puerorum illorum qui edebant de mensa illa regia.

(16) Et inde tollebat Amelsad cibum illum eorum et vinum ilud potus (*lit.* potum), et dabat eis semina (*sing.*). (17) Et pueris his quattuor dedit Deus intellegentiam et comprehensionem totius litteraturae et sapientiae; et Daniel intellegebat omnia (*sing.*) et somnia. (18) Post finem illorum dierum, dixit rex, ut introducerentur illi coram se; et introduxit eos eunuchorum praepositus ille coram Nabuk'odonosor; (19) Et loquebatur eis rex, et nemo inventus est de illis omnibus similis et aequalis Danieli, Ananiae, (Azariae et Misaëli); et steterunt hi coram rege. (20) Et in omni sapientia, et verbo, et scientia quam quaerebat rex ab eis, invenit illos decemplices *prae* cunctis hariolis et magis, qui erant sub regno eius.

(21) Et fuit Daniel usque ad primum annum Cyri regis Persarum.

2

(1) In anno secundo in regno somnium vidit Nabuk'odonosor rex, et perterritus est spiritus eius propter somnium illud, et somnus eius recessit ab eo. (2) Et dixit rex, ut convocarentur magi et harioli et haruspices, ut narrarent regi somnium eius. Et venerunt, et steterunt coram rege. (3) Et dixit eis rex: Visum est mihi somnium, et perterritus est mihi spiritus meus, ut cognoscam

ცნობად ჩუენებისა მის: (4) მაშინ ეტყოდეს ქალდეველთა იგი მეფესა ასურებრ მეფეო უკუნისამდე ცხონდი შენ გვთხარ ჩუენება შენი მონათა შენთა. და შეტყუება მისი ჩუენ გითხრათ: (5) მიუგო მეფემან ქალდეველთა მათ და ჰრქუა: სიტყუა იგი განმეშორა ჩემ გან: უკუეთუ არა მალუყოთ ჩუენება ჩემი. და შეტყუება მისი მითხრათ მე. წარსაწყმედელად მიეცნეთ და სახლ(ნ)ი თქუენ(ნ)ი იავარისყოფად:

f.118v (6) უკუეთუ ჩუენება ჩემი და შეტყუება მისი მითხრათ მე. ნიჭი და პატივი და მისაცემელი ფრიად მიიღოთ ჩემ გან. გარნა ჩუენება ჩემი და შეტყუება მისი მითხრათ მე: (7) მიუგეს მათ მეფესა მეორედ: მეფემან უთხრას ჩუენება მისი მონათა თვსთა. და შეტყუება მისი გით(ხ)რათ: (8) მიუგო მეფემან და ჰრქუა მათ: ჭეშმარიტად ვიცი რამეთუ ჟამსა. თქუენ გამოჰფრდით ამის თვს. რამეთუ იხილეთ ვითარმედ სიტყუა იგი განმეშორა ჩემ გან: (9) უკუეთუ ჩუენება იგი არა მითხრათ მე: ვიცი ვითარმედ სიტყუა ტყუვილისაა./ და განხრწნილი გიზრახავს სიტყუად წინაშე ჩემსა: ვიდრემდე ჟამი წარკდეს. ჩუენება ჩემი მითხრათ მე. და მაშინ ვცნა რამეთუ შეტყუებაცა მისი მითხრათ მე: (10) მიუგეს მერმე ქალდეველთა მათ წინაშე მეფისა: არა ვინ არს კაცი ქუეყანასა ზედა. რომელმან შეუძლოს სიტყუა ეგე თხრობად მეფისა. რამეთუ ყოველი მეფე ღიდი და მთავარი სიტყუასა ესე ვითარსა არა იკითხვენ ყოვლისა გან მისნისა მოგვსა და ქალდეველისა:

(11) სიტყუასა რომელსა მეფე იკითხავს მძიმე არს. და სხუა არა არს რომელმან უთხრას იგი წინაშე მეფისა. გარნა ღმერთთა რომელთა მკვდრობა არა არს ყოვლისა თანა კორციელისა: (12) მაშინ მეფემან გულისწყრომით და რისხვით ბრძანა წარწყმედა ყოველთა ბრძენთა ბაბილონისათა: (13) და ბრძანება იგი გამოკდა. და ბრძენნი იგი მოწყდებოდეს. და ეგულვა დანიელისა და მეგობართა მათ მისთა მოკლვა: (14) მაშინ დანიელ მიუგო ზრახვა და ცნობა არიოქს მთავარსა საჭურისსა მეფისასა. რომელი იგი გამოვიდა მოწყუედად ბრძენთა ბაბილონისათა: (15) ჰკითხვიდა მას და ჰრქუა: მთავარო მეფისაო რაჲსა თვს გამოვიდა ბრძანება ესე ბოროტი პირისა გან მეფისა: მაშინ სიტყუა იგი აღუყა არიოქს დანიელს:

f.119r (16) და დანიელ შევიდა და ევედრა მეფესა რაჲთა ჟამი ღრომსა მოსცეს მას. და შეტყუება ჩუენებისა მის უთხრას მეფესა: (17) და შევიდა დანიელ სახლსა თვსსა. და ანანიას და აზარიას და მისაელს მეგობართა თვსთა სიტყუა იგი აღუყა: (18) და წყალობასა ითხოვდეს ღმრთისა გან ცათაჲსა საიდუმლოჲსა ამის თვს. რაჲთა არა წარწყმდენ დანიელ და მეგობარნი მისნი სხუათა თანა ბრძენთა ბაბილონისათა: (19) მაშინ დანიელს ჩუენებასა ღამისასა საიდუმლოჲ ესე გამოეცხადა. და აკუროთხა ღმერთი ზეცათა დანიელ. (20) (და) თქუა: იყავნ სახელი უფლისა კურთხეულ საუკუნითგან და ვიდრე უკუნისამდე. რამეთუ სიბრძნე და გულისკმისყოფა/ მისი არს.

(21) და რამეთუ იგი სცვალეს ჟამთა და წელთა. და ადგინეს მეფეთა და გარდაადგინეს: მოსცის სიბრძნე ბრძენთა და გონიერება რომელთა იციან გულისკმისყოფა: (22) მან გამოაცხადნის სიღრმენი. და დაფარულნი იცნის ბნელსა შინა. და ნათელი მის თანა არს: (23) შენ ღმერთო მამათა ჩუენთაო აგიარებ და გაქებ. რამეთუ სიბრძნე და ძალი მომეც მე. და გამომიცხადე მე. რომელსა ვილოცევდ შენ გან. და ჩუენება იგი მეფისა მალუყე მე: (24) და მოვიდა დანიელ არიოქსისა. რომელი იგი დაადგინა მეფემან წარწყმედად ბრძენთა

somnium illud. (4) Tunc dicebant Chaldaei illi regi syriace: Rex, in aeternum vive; tu dic nobis somnium tuum servis tuis, et interpretationem eius nos narrabimus tibi. (5) Respondit rex Chaldaeis illis, et dixit: Sermo ille recessit a me; nisi indicaveritis mihi somnium meum, et interpretationem eius narraveritis mihi, in perditionem trademini, et domus vestrae in spoliationem.

(6) Si somnium meum et interpretationem eius narraveritis mihi, prae-mium et honorem et donum multum accipietis a me; sed somnium meum et interpretationem eius narrabitis mihi. (7) Responderunt illi regi secundo: Rex narrabit somnium suum servis suis, et interpretationem eius narrabimus tibi. (8) Respondit rex, et dixit eis: Vere novi quod tempus vos redimitis, propter hoc quod vidistis quia verbum illud recessit a me. (9) Si somnium illud non narraveritis mihi, scio quoniam verbum mendacii et corruptum excogitastis, ut loquamini coram me donec tempus pertranseat. Somnium meum narrabitis mihi, et tunc sciam quia interpretationem quoque eius narrabitis mihi. (10) Responderunt rursus Chaldaei illi coram rege: Nemo (*lit.* nullus homo) est super terram, qui possit verbum istud narrare ad regem; nam omnis rex magnus et princeps verbum huiusmodi non sciscitatur ab omni divino, mago et Chaldaeo;

(11) Sermo quem rex sciscitatur, gravis est, nec alius est qui narret eum coram rege, nisi dii quorum habitatio non est cum omni carne (*lit.* carnali). (12) Tunc rex in furore et ira praecepit, ut perirent omnes sapientes Babylonis. (13) Et praeceptum illud egressum est, et sapientes illi interficiebantur, et propositum est Daniele et amicos illos eius occidere. (14) Tunc Daniel citavit consilium et sententiam Ariok' praeposito eunuchorum (*sing.*) regis, qui egressus est ad interficiendos sapientes Babylonis. (15) Interrogabat eum, et dixit ei: Princeps regis, quare egressum est praeceptum hoc malum a facie regis? Tunc verbum illud indicavit Ariok' Danieli.

(16) Et Daniel ingressus est, et rogavit regem ut spatium temporis daret ei, et interpretationem somnii illius narraret regi. (17) Et ingressus est Daniel domum suam, et Ananiae et Azariae et Misaëli amicis suis verbum illud indicavit. (18) Et misericordiam petebant a Deo caelorum propter mysterium hoc, ne perirent Daniel et amici eius cum aliis sapientibus Babylonis. (19) Tunc Danieli in visione noctis mysterium hoc revelatum est; et benedixit Deum caelorum Daniel. (20) (Et) dixit: Sit nomen Domini benedictum a saeculo et usque in saeculum, quia sapientia et intellectus eius est;

(21) Et quia ille mutat tempora et annos, et constituit reges et transfert; dat sapientiam sapientibus et comprehensionem eis qui sciunt intellegentiam; (22) Ille revelat profunda, et abscondita novit in tenebris, et lux cum eo est. (23) Tibi, Deus patrum nostrorum, confiteor et te laudo, quia sapientiam et fortitudinem dedisti mihi, et revelasti mihi quod precabar a te, et visionem illam regis indicasti mihi. (24) Et venit Daniel ad Ariok', quem constituit rex ut

მათ ბაბილონისათა. და ჰრქუა მას ბრძენთა ბაბილონისათა ნუ წარწყმედ. არამედ შემოიყვანე მე წინაშე მეფისა. და შეტყუებაჲ იგი ჩუენებისაჲ უთხრა მეფესა: (25) მაშინ არიოქ წრაფით მიიყვანა დანიელ წინაშე მეფისა. და ჰრქუა მას ეპოვე კაცი ნატყუენავისა გან ძეთა ისრაჲლისათაჲ ჰურიასტანით. რომელმან შეტყუებაჲ იგი ჩუენებათაჲ უთხრას მეფესა:

(26) მიუგო მეფემან დანიელს და ჰრქუა რომლისა სახელი ბალტასარ: უკუეთუ ძალ-გიც თხრობად ჩუენებაჲ რომელ ვიხილე და შეტყუებაჲ მისი: (27) მიუგო დანიელ წინაშე მეფისა და თქუა: საიდუმლოსა მას. რომელსა მეფე იკითხავს არა არს ბრძენთაჲ და მოგუთაჲ და მისანთაჲ და გაზარინელთაჲ თხრობად მეფესა. (28) არამედ არს ღმერთი ცათა შინა რომელი გამოუცხადებს საიდუმლოთა. და გამოუცხადნა ნაბუქოდნოსორს მეფესა. რომელი ჯერ არს ყოფად უკუანასკნელთა დღეთა: (29) ჩუენებაჲ შენი და ხილვაჲ თავისა შენისაჲ საწოლთა შენთა ზედა ესე არს მეფე: გულის-ზრახვანი შენი მოგიკდეს სარეცელთა შენთა ზედა ვითარმედ რაჲ მე ყოფად არს ამისა შემდგომად. და რომელი საიდუმლოთა გამომაცხადებელი არს: გაუწყა შენ რომელ იგი ყოფად არს: (30) და მე არა სიბრძნითა რომელ არს ჩემ თანა უფროჲს ყოველთა ცხოველთა საიდუმლოჲ ესე გამომეცხადა. არამედ ამის თვს რაჲთა შეტყუებაჲ იგი ჩუენებათაჲ მეფესა ეუწყოს. რაჲთა სცნენ გულის-სიტყუანი გულისა შენისანი:/

f.119v

(31) შენ მეფე ჰხედვედ. და აჰა ეს(ე)რა ხატი ერთი დიდი. და ხატი იგი და პირი მისი უფროჲსად იქცევის: დადგა წინაშე შენსა და ხილვაჲ მისი საშინელ: (32) ხატი რომლისა თავი მისი ოქროჲსა წმიდისაჲ: კელნი და მკერდი და მკლავნი მისნი ვეცხლისანი: მუცელი და ბარკალი რვალისანი: (33) და წვენი რკინისანი: ფერკნი რომელი მე ზოგ-რკინისაჲ და ზოგ-კეცისაჲ: (34) ჰხედვედ ვიდრემდე გამოსტქდა ლოდი მთისა გან თვნიერ კელთა: დაეცა ხატსა მას ფერკთა მათ რკინისათა და კეცისათა: და დაამწული(ლ)ნა იგინი სრულიად: (35) და მაშინ დამწულილდეს იგინი ერთად რკინაჲ იგი და კეცი და რვალი და ვეცხლი და ოქროჲ. და იქმნეს იგინი ვითარცა მტუერი კალოჲსაჲ ზაფხულისაჲ. და აღიღო იგი სიმძაფრემან ქარისამან. და ყოველი ადგილი არა ეპოვა მათ. და ლოდი იგი რომელი დაეცა ხატსა მას იქმნა მთა დიდ. და აღავსო ყოველი ქუეყანაჲ:

(36) ესე არს ჩუენებაჲ იგი და შეტყუებაჲცა მისი ვთქუათ წინაშე მეფისა: (37) შენ მეფე მეფეთაჲ; რომელი ღმერთმან ცათამან მეფობაჲ ძლიერი და მტკიცე და პატიოსანი მოგცა შენ: (38) ყოველსა ადგილსა სადაცა დამკვდრებულ არიან ძენი კაცთანი: მკეცნი ველისანი და მფრინველნი ცისანი და თევზნი ზღვსანი მოსცნა კელსა შენსა: და დაგადგინა შენ უფლად ყოველთა: შენ ხარ თავი იგი ოქროჲსაჲ: (39) და შენსა შემდგომად აღდგეს მეფობაჲ სხუაჲ უდარესი შენსა. და მეფობაჲ მესამე. რომელ არს რვალი. რომელი უფლებდეს ყოველსა ქუეყანასა: (40) და მეფობაჲ მეოთხე იყოს ძლიერ ვითარცა რკინაჲ. და ვითარცა იგი რკინამან დაამწულილის და დაამწყსის ყოველი ქუეყანასა ზედა. ეგრეთ ყოველნი დაამწულილნეს და დაამწყს(ს)ნეს:

(41) და რამეთუ იხილენ ფერკნი და თითნი. ზოგი რავდენი მე რკინისაჲ და რავდენი მე კეცისაჲ: მეფობაჲ განყოფილ იყოს და ძირისა მის გან რკინისა იყოს მას შინა. ვითარცა იგი იხილე რკინაჲ აღრეული კეცსა:/ (42) და თითნი იგი ფერკთანი ზოგი რომელი მე რკინისაჲ და რომელი მე კეცისაჲ: ზოგი რაჲ (მე) მეფობისა მის იყოს ძლიერ. და მისგანი კუალად შემუსრვილ. (43) რამეთუ იხილე რკინაჲ აღრეული კეცსა: შერეულ იყვნენ თესლითა კაცთაჲთა. და არა იყვნენ

f.120r

perderet sapientes illos Babylonis, et dixit ei: Sapientes Babylonis ne perdidideris; sed introduc me coram rege, et interpretationem illam somnii narrabo regi. (25) Tunc Ariok^c festinanter adduxit Danielem coram rege, et dixit ei: Inveni virum, de captivitate filiorum Israël, de Iudaea, qui interpretationem illam somniorum narrabit regi.

(26) Respondit rex Danieli et dixit *ei* cuius nomen *erat* Baltasar: Num potes narrare somnium quod vidi, et interpretationem eius? (27) Respondit Daniel coram rege, et dixit: Mysterium illud, quod rex interrogat, non est *res* sapientium et magorum et hariolorum et astrologorum narrare regi. (28) Sed est Deus in caelis, qui revelat mysteria, et revelavit Nabuk'odonosor regi quae oportet fieri in ultimis diebus. (29) Somnium tuum et visio capitis tui in cubili tuo (*plur.*) hoc est, o rex. Cogitationes tuae inciderunt tibi in lecto tuo (*plur.*): Quid futurum est post hoc? Et qui mysteriorum revelator est indicavit tibi quod futurum est. (30) Et mihi non in sapientia, quae est apud me plus quam in omnibus viventibus, mysterium hoc revelatum est, sed propter hoc ut interpretatio illa somniorum regi indicaretur, ut scires cogitationes cordis tui.

(31) Tu, rex, videbas, et ecce statua una magna; et statua illa (et species eius valde eminebat); stabat coram te, et visio eius terribilis; (32) Statua cuius caput eius *ex* auro puro; manus et pectus et brachia eius *de* argento; venter et femora *ex* aere; (33) Et tibiae *ex* ferro, pedes parte aliqua *ex* ferro et parte aliqua *ex* argilla. (34) Videbas, donec abscissus est lapis de monte sine manibus, incidit statuae illi in pedibus illis *ex* ferro et *ex* argilla, et comminuit eos perfecte. (35) Et tunc comminuta sunt ea pariter, ferrum illud, et argilla, et aes, et argentum, et aurum; et facta sunt illa sicut pulvis areae aestatis, et rapuit eum violentia venti, et nullus locus inventus est eis. Et lapis ille qui incidit statuae illi factus est mons magnus, et implevit omnem terram.

(36) Hoc est somnium illud, et interpretationem quoque eius dicemus coram rege. (37) Tu *es* rex regum, cui Deus caelorum regnum forte et potens et honorificum dedit tibi, (38) In omni loco, ubi quoque habitant filii hominum; bestias agri, et volucres caeli, et pisces maris dedit in manu tua, et constituit te dominum omnium; tu es caput illud auri. (39) Et post te consurget regnum aliud minus te, et regnum tertium quod est aes, quod imperabit omni terrae. (40) Et regnum quartum erit forte sicut ferrum. Et, quo modo ferrum comminuit et regit omnia (*sing.*) super terram, sic omnia comminuet et reget.

(41) Et, quia vidisti pedes et digitos parte aliqua *ex* ferro et parte aliqua *ex* argilla, regnum divisum erit, et de radice illa ferri erit in illo, sicut vidisti ferrum commixtum cum argilla. (42) Et *quia vidisti* digitos illos pedum, parte aliqua *ex* ferro et parte aliqua *ex* argilla, pars aliqua regni illius erit fortis, et *pars* de illo iterum contrita. (43) Quia vidisti ferrum commixtum *cum* argilla, commixtae erunt in semine hominum, et non erunt coniunctae una cum alia, sicut

შეყოფილ ერთი ერთისა თანა. ვითარცა იგი არა შეერთის რკინაჲ კეცისა თანა: (44) და დღეთა მათ ოდენ მათ მეფეთასა აღადგინოს ღმერთმან ცათამან მეუფებაჲ. რომელი საუკუნეთამდე არა განკრწნეს. და მეუფებაჲ მისი ერსა სხუასა არა დაემორჩილოს. და დაამწულილოს და განაჭრიოს ყოველი მეუფებაჲ ქუეყანისაჲ. და იგი აღდგეს საუკუნედ: (45) ვითარცა იხილე რამეთუ მთისა გან გამოეკუეთა ლოდი თვნიერ კელისა. და დაამწულილა კეცი იგი და რკინაჲ იგი და რვალი იგი და ვეცხლი იგი და ოქროჲ იგი. ღმერთმან დიდმან გამოუცხადა მცფესა რომელი იგი ყოფად არს მერმე. და ჭეშმარიტ არს ჩუენებაჲ. და სარწმუნო არს შეტყუებაჲ მისი:

(46) მაშინ ნაბუქოდონოსორ მეფეჲ დავარდა პირსა თვსსა ზედა. და თაყუანის—სცა დანიელს. და შესაწირავი და საკუმეველი შეწირა მისსა: (47) და მიუგო მეფემან და ჰრქუა დანიელს: ჭეშმარიტად ღმერთი თქუენი იგი თავადი არს ღმერთი ღმერთთაჲ და უფალი უფლებათაჲ და მეუფე მეუფებათაჲ: გამოუცხადებს საიდუმლოთა. რამეთუ შეუძლე უწყებად ჩემდა საიდუმლოჲ ესე: (48) და განადიდა მეფემან დანიელ და ნიჭი დიდძალი და მრავალი მისცა მას. და დაადგინა იგი ყოველსა (ზედა) სოფელსა ბაბილონისასა და მთავარად ნახპეტთა და ყოველთა ზედა ბრძენთა ბაბილონისათა დაადგინა იგი: (49) და დანიელ გამოითხოვნა მეფისა გან სედრაქ მისაჲ და აბედნაგო. და დაადგინნა საქმესა მას სოფლისა ბაბილონისასა: და დანიელ იყოფოდა ეზოსა მეფისასა:

3

f.120v

(1) წელსა მეთრეველესა ნაბუქოდონოსორ მეფემან ქმნა ხატი ოქროჲსაჲ: სიმღლს მისი სამოც წყრთა. და სივრცლ მისი ექუს წყრთა. და აღჰმართა იგი ველსა მას დეირაჲსასა სოფელსა ბაბილონისასა. (2) და წარავლინა შეკრებად მარზაპნებისა ერის—თავთა და სოფლისა მთავართა შერ(ა)ცხილთა და ძლიერთა და კელმწიფეთა და ყოველთა მთავართა სოფლებისათა მოსლვად სატფურებასა მის კერპისასა. რომელი ა(ღ)ჰმართა ნაბუქოდონოსორ მეფემან: (3) და შეკრბეს მარზაპნები და ერის—თავები შერაცხილნი და ძლიერნი და დიდდიდნი იგი კელმწიფებისანი. და ყოველნი მთავარნი სატფურებასა მას კერპისასა. რომელ ა(ღ)ჰმართა ნაბუქოდონოსორ მეფემან. და დგეს წინაშე მის კერპისა: (4) და ქადაგი ღალადებდა ძლიერად: თქუენ გეტყვ ერთა ტომთა და ენათა. (5) რომელსა ჟამსა გესმეს კმაჲ საყვრისაჲ ნესტუსაჲ სტვრისაჲ და ქნარისაჲ და ებნისაჲ და სახიობისაჲ და ყოველისა თითოსახისა სახიობისაჲ. დაცვოდეთ და თაყუანის—სცემდით ხატსა მას. რომელი ა(ღ)ჰმართა ნაბუქოდონოსორ მეფემან:

(6) და რომელი არა დავარდეს. და არა თაყუანის—სცეს. მას ვე ჟამსა შევარდეს საკუმილსა მას ცეცხლისა აღგზებულისასა: (7) და იყო ოდეს ესმოდა ერსა მას კმაჲ იგი საყვრისაჲ სტვრისაჲ და ქნარისაჲ და ებნისაჲ და სახიობისაჲ და შესხმისაჲ და ყოველისა ვე თითოსახისა სახიობისაჲ. დაცვოდეს ყოველნი ტომნი და ენანი და თაყუანის—სცემდეს ხატსა მას ოქროჲსასა. რომელი ა(ღ)ჰმართა ნაბუქოდონოსორ მეფემან: (8) მაშინ მოუვდეს კაცნი ქალდეველნი. და შეასმინნეს ჰურიანი (9) ნაბუქოდონოსორს მეფესა. და ჰრქუეს მას: მეფეჲ უკუნისამდე ცხოვნი: (10) შენ მეფეჲ დასდეგ ბრძანებაჲ ყოველსა კაცსა. რომელსა ესმეს კმაჲ სტვრისაჲ საყვრისაჲ და ქნარისაჲ და ებნისაჲ და სახიობისაჲ.

(11) და არა დავარდეს და თაყუანის—სცეს ხატსა მას ოქროჲსასა. შევარდეს იგი საკუმილსა მას ცეცხლისა ა(ღ)გზნე/ბულისასა: (12) არიან კაცნი ჰურიანი. რომელნი დაგიდგინებიათ საქმესა სოფლისა ბაბილონისასა. სედრაქ მისაჲ და აბედნაგო. რომელთა არა ისმინეს ბრძანებაჲ შენი მეფეჲ: ღმერთთა შენთა არა

f.121r

non coniungitur ferrum cum argilla. (44) Et in diebus illis illorum regum suscitabit Deus caelorum regnum, quod usque ad aeternitates non corrumpetur, et regnum eius populo alteri non oboediet, et comminuet et dissipabit omnia regna (*sing.*) terrae, et illud consurget in aeternum. (45) Sicut vidisti, quod de monte abscissus est lapis sine manu, et comminuit argillam illam, et ferrum illud, et aes illud, et argentum illud, et aurum illud, Deus magnus revelavit regi quod futurum est postea; et verum est somnium, et fidelis est interpretatio eius.

(46) Tunc Nabuk'odonosor rex cecidit in faciem suam, et adoravit Danielelem, et hostiam et incensum obtulit ei. (47) Et respondit rex, et dixit Danieli: Vere Deus vester ille ipse est Deus deorum et Dominus dominationum et Rex regnorum, et revelat mysteria, quia potuisti indicare mihi mysterium hoc. (48) Et glorificavit rex Danielelem, et munera (*sing.*) magna et multa dedit ei, et constituit eum <super> omnem provinciam Babylonis, et principem satraparum et super omnes sapientes Babylonis constituit eum. (49) Et Daniel postulavit a rege Sedrak', Misak' et Abednago, et constituit eos super opera (*sing.*) illa provinciae Babylonis; et Daniel erat in aula regis.

3 (1) Anno decimo octavo, Nabuk'odonosor rex fecit statuam auri; altitudo eius sexaginta cubitorum (*sing.*), et latitudo eius sex cubitorum (*sing.*). Et erexit eam in campo illo Deira, in provincia Babylonis; (2) Et misit ad congregandos satrapiarum duces, et toparchas aestimatos et fortes et potentes, et omnes principes provinciarum, ut venirent ad dedicationem illius idoli, quod erexit Nabuk'odonosor rex. (3) Et congregati sunt satrapae, et duces aestimati et fortes et magnates illi imperii et omnes principes ad dedicationem illam idoli, quod erexit Nabuk'odonosor rex; et stabant coram illo idolo. (4) Et praeco clamabat fortiter: Vobis dico populis, tribubus et linguis: (5) In qua hora audieritis vocem tubae, fistulae, citharae et sambucae et psalterii et musicae et omnis generis musicae, cadite et adorate statuam illam, quam erexit Nabuk'odonosor rex.

(6) Et qui non ceciderit, et non adoraverit, in illa hora incidet in fornacem illam ignis ardentis. (7) Et fuit, quando audiebat populus ille vocem illam tubae, citharae et sambucae et psalterii et musicae et cantus et omnis generis musicae, cadebant omnes tribus et linguae, et adorabant statuam illam auri, quam erexit Nabuk'odonosor rex. (8) Tunc accesserunt viri Chaldaei, et accusaverunt Iudaeos (9) Apud Nabuk'odonosor regem, et dixerunt ei: Rex, in aeternum vive. (10) Tu, rex, posuisti decretum: omnis homo qui audierit vocem citharae, tubae et sambucae et psalterii et musicae,

(11) Et non ceciderit et adoraverit statuam illam auri, incidet ille in fornacem illam ignis ardentis. (12) Sunt viri Iudaei, quos constituisti super opera (*sing.*) provinciae Babylonis, Sedrak', Misak' et Abednago, qui non audierunt

ჰმსახურებენ. და ხატსა მას ოქრომასასა რომელი შენ აღჰმართე არა თაყუანის-
სცემენ: (13) მაშინ ნაბუქოდონოსორ მეფემან გულის-წყრომითა რისხვისაჲთა
ბრძანა მოყვანებაჲ სედრაქ მისაჲ და აბედნაგოასი. და მოიყვანნეს კაცნი ესე
წინაშე მეფისა: (14) მიუგო ნაბუქოდონოსორ მეფემან და ჰრქუა მათ: უკუეთუ
ჰეშმარიტიად სედრაქ მისაჲ და აბედნაგო ღმერთთა ჩემთა არა ჰმსახურებთ. და
ხატსა მას ოქრომასასა. რომელი მე ა(ღ)ვჰმართე. არა თაყუანის-სცემთ: (15) აწ
უკუეთუ განმზადებულ ხარო. რაჲთა რაჲმს გესმეს კჲმად საყვრისაჲ ნესტჳსაჲ
ქნარისაჲ ებნისაჲ და სახიობისაჲ და შესხმისაჲ და ყოვლისა თითოსახისა სახიო-
ბისაჲ დაეარდით და თაყუანის-ეცით ხატსა მას ოქრომასასა. რომელი ა(ღ)ვჰ-
მართე: უკუეთუ არა თაყუანის-სცემთ. მას ვე ჟამსა შეჰვარდეთ საკუმილსა
ცეცხლისა ა(ღ)გზნებულისასა. და ვინ არს ღმერთი რომელმან განგარინოს თქუენ
ველისა გან ჩემისა:

(16) მიუგეს სედრაქ მისაჲ და აბედნაგო და ჰრქუეს მეფესა ნაბუქოდო-
ნოსორს: არა მივმს ჩუენ სიტყჳსა მაგის თჳს მიგებად შენდა. (17) რამეთუ არს
ღმერთი. რომელსა ვჰმსახურებთ ჩუენ. შემძლებელ არს განჩინებად ჩუენდა
საკუმილისა მის გან ცეცხლისა ა(ღ)გზნებულისა და კელთა განცა შენთა მიჳსნნეს
ჩუენ მეფე: (18) უკუეთუ არა. უწყებულ იყავნ შენდა ღმერთთა შენთა არა
ვჰმსახუროთ. და კერჳსა მას ოქრომასასა რომელი ა(ღ)ჰმართე არა თაყუანის-
ეცემთ: (19) მაშინ მეფე ნაბუქოდონოსორ აღიგო გულის-წყრომითა. და ფერი
პირისა მისისაჲ იქცეოდა სედრაქ მისაჲ და აბედნაგოას ზედა და თქუა: აღაგზენით
საკუმილი ეგე შვდ წილად ვიდრემდის სრულიად აღატყდეს: (20) და კაცთა
ძლიერთა ძალითა/ ჰრქუა შეკრებაჲ სედრაქ მისაჲ და აბედნაგოასი. და შეთხევაჲ
მათი საკუმილსა მას ცეცხლისა ა(ღ)გზნებულისასა:

f.121v

(21) მაშინ კაცნი ესე შეიკრნეს ნიფხავ-კუარითთ-ურთ მათით და ვარ-
შემანგით და საწმართულით და ყოვლით-ურთ სამოსლით მათით. და შეითხინეს
იგინი შორის საკუმილსა მას ცეცხლისა ა(ღ)გზნებულისასა შეკრულნი: (22) რამეთუ
სიტყუაჲ იგი მეფისაჲ განძლიერდებოდა. და საკუმილი იგი ცეცხლისაჲ აღგზე-
ბულ იყო უმეტჳს. და კაცნი იგი რომელთა შესთხინეს სედრაქ მისაჲ და აბედნ-
აგოჲ მოსრნა იგინი აღმან გარემო: (23) და კაცნი ესე სამნი სედრაქ მისაჲ და
აბედნაგო შეითხინეს შორის საკუმილსა მას ცეცხლისა ა(ღ)გზნებულისასა კრუ-
ლნი: (24) და ვიდოდეს შორის აღსა მას ცეცხლისასა. უგალობდეს ღმერთსა
(და) აკურთხევდეს უფალსა: (25) და წარდგა აზარია და ილოცვიდა ესრტით. და
აღაღო პირი თჳსი შორის ცეცხლსა მას და თქუა:

(26) კურთხეულ ხარ შენ. უფალო ღმერთო მამათა ჩუენთაო. ქებულ და
დიდებულ არს სახელი შენი საუკუნეთა: (27) რამეთუ მართალ ხარ ყოვლისა ვე
თჳს. რომელი მიყავ ჩუენ. და ყოველნი საქმენი შენნი ჰეშმარიტებით არიან. და
წრფელ გზანი. და ყოველი მშჯავრი შენი ჰეშმარიტ არს: (28) და საშჯელი
სიმართლისაჲ მოავლინე ჩუენ ზედა. ყოვლისა ვე თჳს რომელი მოავლინე ჩუენ
ზედა. ყოვლისა ვე თჳს რომელი მიყავ ჩუენ. და ქალაქსა ზედა წმიდასა მამათა
ჩუენთასა იზრუსაღმისა. რამეთუ ჰეშმარიტითა საშჯელითა ჰყავ ესე ყოველი
ჩუენ ზედა ცოდებათა ჩუენთა თჳს: (29) რამეთუ შეგცოდეთ და უშჯულოჲ
ყვათ ყოვლითა ვე: (30) და მცნებათა შენთა არა ვისმინეთ. არცა ვიმარხეთ.
არცა ვყავთ. ვითარ იგი შენ მამცენ ჩუენ. რაჲთამცა კეთილ მეყო ჩუენ:

(31) და ყოველი რავდენი მოავლინე ჩუენ ზედა. და ყოველი რავდენი მიყავ
ჩუენ ჰეშმარიტითა საშჯელითა ჰყავ: (32) და მიმცენ ჩუენ კელთა მტერთა ჩუენ-

decretum tuum, rex; diis tuis non serviunt, et statuam illam auri, quam tu erexisti, non adorant. (13) Tunc Nabuk'odonosor rex in furore irae praecepit ut adducerentur Sedrak', Misak' et Abednago; et adduxerunt viros hos coram rege. (14) Respondit Nabuk'odonosor rex, et dixit eis: Num vere, Sedrak', Misak' et Abednago, diis meis non servitis, et statuam illam auri, quam ego erexi, non adoratis? (15) Nunc si parati estis ut *oboediatis*, quando audieritis vocem tubae, fistulae, sambucae, psalterii et musicae et cantus et omnis generis musicae, cadite et adorate statuam illam auri, quam erexi. Si non adoraveritis, eadem hora incidetis in fornacem ignis ardentis; et quis est Deus qui liberabit vos de manu mea?

(16) Responderunt Sedrak', Misak' et Abednago, et dixerunt regi Nabuk'odonosor: Non oportet nos de verbo hoc respondere tibi. (17) Etenim est Deus, cui servimus nos; capax est liberare nos de fornace illa ignis ardentis, et de manibus quoque tuis salvabit nos, rex. (18) Si non, notum sit tibi, *quia* diis tuis non serviemus, et idolum illud auri quod erexisti, non adoramus. (19) Tunc rex Nabuk'odonosor repletus est furore, et aspectus faciei eius immutabatur super Sedrak', Misak' et Abednago et dixit: Accendite fornacem istam septuplum, donec omnino ardeat. (20) Et viris fortissimis (*lit.* fortitudine) dixit, ut ligarent Sedrak', Misak' et Abednago, et mitterent eos in fornacem illam ignis ardentis.

(21) Tunc viri hi ligati sunt cum braca tunicaque sua et tiarā et tibialibus et cum omnibus vestibus (*sing.*) suis, et missi sunt illi in medium fornacis illius ignis ardentis ligati. (22) Nam verbum illud regis praevalebat, et fornax illa ignis accensa erat nimis (*lit.* plus). Et viros illos qui miserunt Sedrak', Misak' et Abednago, interfecit eos flamma in circuitu. (23) Et viri hi tres, Sedrak', Misak' et Abednago, missi sunt in medium fornacis illius ignis ardentis ligati. (24) Et ambulabant in medio flammae illius ignis; cantabant Deo (et) benedicebant Domino. (25) Et stabat Azaria, et orabat sic; et aperuit os suum in medio ignis illius et dixit:

(26) Benedictus es tu, Domine Deus patrum nostrorum. Laudatum et glorificatum est nomen tuum in saecula. (27) Etenim iustus es propter omne quod fecisti nobis, et omnia opera tua in veritate sunt, et rectae viae, et omne iudicium tuum verum est. (28) Et iudicium iustitiae misisti super nos propter omne quod misisti super nos, propter omne quod fecisti nobis, et super civitatem sanctam patrum nostrorum Hierosolymam, quia in vero iudicio fecisti hoc omne super nos propter peccata nostra. (29) Etenim peccavimus tibi, et iniquitatem fecimus in omnibus (*sing.*); (30) Et mandata tua non audivimus, neque observavimus, neque fecimus sicut tu mandasti nobis, ut bene esset nobis.

(31) Et omnia (*sing.*) quaecumque misisti super nos et omnia (*sing.*) quaecumque fecisti nobis, in vero iudicio fecisti. (32) Et tradidisti nos in

f.122r

თასა უმჯულოთა ფიცხელთა განდგომილთასა. მეფესა ცრუსა და უბოროტისსა უფროჲს ყოვლისა ქუეყანისასა: (33) და აწ არა არს აღებად პირისა ჩუენისა. რამეთუ სირცხვლი/ და ყუედრებაჲ შეიქმნა მონათა შენთა ზედა და მსახურთა შენთა: (34) ნუ მიმცემ ჩუენ სრულიად სახელისა შენისა თჳს. ნუ განაქარეებ აღთქმასა შენსა. (35) და ნუ განმაშორებ წყალობასა შენსა ჩუენ გან აბრაჰამის თჳს საყუარელისა შენისა. ისაკ მონისა შენისა. და ისრაჲლ წმიდისა შენისა.

(36) რომელთა ეტყოდენ და სიტყუ განვამრავლო ნათესავი თქუენი ვითარცა ვარსკულავნი ცისანი (და) ვითარცა ქვშაჲ ზღვს კილისაჲ: (37) და აწ უფალო შევემცირდით ჩუენ ყოველთა უფროჲს წარმართთა. და ჩუენ დაგლაზაკებულ ვართ ყოველსა ქუეყანასა ზედა დღეს ცოდვითა ჩუენთა თჳს: (38) არა არს ჟამსა ამას მთავარ წინაწარმეტყუელ და წინამ(დ)ლუარ არცა საკუერთხი არცა მსხუერპლი არცა შესაწირავი არცა საკუმეველი არცა ადგილი ნაყოფისა შეწირვად შენ წინაშე და პოვნად წყალობისა. (39) არამედ თავითა დამდაბლებულითა და სულითა გლაზაკებისაჲთა შემცაწირულ ვართ ჩუენ. (40) ვითარცა ყოვლად მსხუერპლნი ვერძთანი ზუარაკთანი. და ვითარცა ბევრეულნი კრავთა მართებულთანი. ეგრე შეწირულ იყავნ მსხუერპლი ესე ჩუენი დღეს შენ წინაშე. რაჲთა სრულ ვიყვნეთ ჩუენ შედგომად შენდა. და რაჲთა არა ჰრცხუნოდის ყოველთა რომელნი გესვენ შენ:

(41) აწ გამოსრულ ვართ კუალსა შენსა შედგომად შენდა ყოვლითა გულითა ჩუენითა. და მეშინის ჩუენ შენ გან ვეძიებთ პირსა შენსა უფალო: (42) ნუ მა(რ)ცხუნ ჩუენ. არამედ შენ ყავ წყალობაჲ შენი ჩუენ თანა სიტკბოებითა შენითა და მრავლითა წყალობითა შენითა: (43) განმარინენ ჩუენ საკვრველებითა შენითა. და დიდებულ ჰყავ სახელი შენი უფალო. (44) რაჲთა ჰრცხუნოდის ყოველთა. რომელნი შეაჩუენებენ მონათა შენთა ძვრსა. სირცხვლეულ იქმნედ მძლავრებანი მათნი. და ყოველი ძლიერებაჲ მათი შეიმუსრენ. (45) და ცნედ რამეთუ შენ (ხარ) უფალი ღმერთი მხოლოჲ ყოველსა ზედა სოფელსა:

f.122v

(46) და არა დასცხრებოდეს მსახურნი იგი მეფისანი. რომელთა შესთხინეს სამნი იგი ყრმანი: ა(ლ)გზებდეს საკუმილსა მას ნავთსა ფისსა ნაძეძსა და/ ნახლევსა: (47) და აღვიდოდა ალი იგი ზედა საკუმილსა მას ორმოც და ცხრა წყრთა: (48) და მიმოვიდოდა და შესწუვიდა რავდენთა ჰპოებდა ქალდეველთაგანსა გარემოჲს საკუმილსა მას: (49) ხოლო ანგელოზი უფლისაჲ გარდამოკდა შორის აზარიეთსა. და მიმოდაყარა ალი იგი ცეცხლისა მის გან საკუმილისა: (50) და ყო შორის საკუმილსა მას ვითარცა ქარი ცუარისაჲ რაჲ ნიავინ. და არა შეეხებოდა მათ რაჲთურთით ცეცხლი იგი: არა შეაწუხებდა არცა ავნებდა რას:

(51) მაშინ სამნი ვე იგი ვითარცა ერთისა გან პირისა უგალობდეს აკურთხევდეს აღიდებდეს ღმერთსა შორის საკუმილსა მას და იტყოდეს. (52) კურთხეულ ხარ შენ უფალი ღმერთი მამათა ჩუენთაჲ. ქებულ და დიდებულ და ა(ლ)მაღლებულ საუკუნეთა: კურთხეულ არს სახელი წმიდაჲ დიდებისა შენისაჲ. ქებულ დიდებულ და ა(ლ)მაღლებულ საუკუნეთა: (53) კურთხეულ ხარ შენ ტაძარსა წმიდასა დიდებისა შენისასა. ქებულ დიდებულ და ა(ლ)მაღლებულ საუკუნეთა: (55) კურთხეულ ხარ შენ რომელი (ჰ)ზი ქერაბინთა და ჰხედავ უფსკრულთა. ქებულ დიდებულ და ა(ლ)მაღლებულ საუკუნეთა: (54) კურთხეულ ხარ შენ საყდართა ზედა სუფევისა შენისათა. ქებულ დიდებულ და ა(ლ)მაღლებულ საუკუნეთა:

(56) კურთხეულ ხარ შენ სამყაროსა ზედა ცასა ცათასა. ქებულ დიდებულ კურთხეულ და უფროჲსად ა(ლ)მაღლებულ საუკუნეთა: (57) აკურთხეთ ყოველნი

manibus inimicorum nostrorum iniquorum, durorum, praevaricatorum, *et* regi falso et peiori plus quam omnis terra. (33) Et nunc non nos oportet aperire os nostrum, quia confusio et opprobrium factum est super servos tuos et ministros tuos. (34) Ne tradideris nos omnino propter nomen tuum; ne dissipaveris testamentum tuum, (35) Nēque removeris misericordiam tuam a nobis propter Abraham dilectum tuum, Isak servum tuum, et Israël sanctum tuum,

(36) Quibus dicebas et dixisti: Multiplicabo semen vestrum sicut stellas caeli, *(et)* sicut harenam litoris maris. (37) Et nunc, Domine, imminuti sumus nos plus quam omnes gentiles, et nos pauperes facti sumus super omnem terram hodie propter peccata nostra. (38) Non est in tempore hoc princeps, propheta, et dux, neque holocaustum, neque sacrificium, neque oblatio, neque incensum, neque locus ut primitias offeramus coram te et inveniamus misericordiam; (39) Sed in capite humiliato et in spiritu paupertatis suscipiamur nos. (40) Sicut holocaustata arietum, vitulorum, et sicut milia agnorum pinguum, sic susceptum sit sacrificium hoc nostrum hodie coram te, ut perfecti simus nos post te, et nēque confundantur omnes qui confidunt in te.

(41) Nunc egressi sumus post te ut sequamur te in toto corde nostro, et timemus nos te (*lit.* a te); quaerimus faciem tuam, Domine. (42) Ne confuderis nos; sed tu fac misericordiam tuam nobiscum iuxta mansuetudinem tuam, *et iuxta* multam misericordiam tuam. (43) Libera nos in mirabilibus (*sing.*) tuis, et gloriosum fac nomen tuum, Domine, (44) Ut confundantur omnes qui infligunt servis tuis malum; confundantur (*lit.* confusae sint) saevitiae eorum, et omnis potentia eorum conteratur; (45) Et sciant quia tu (*es*) Dominus Deus solus super omnem terram.

(46) Et non cessabant ministri illi regis qui miserunt tres illos pueros; succendebant in fornace illa naphtham, picem, stuppam et sarmenta. (47) Et ascendebat flamma illa super fornacem illam quadraginta novem cubitis. (48) Et ibat huc et illuc, et comburebat quoscumque inveniebat de Chaldaeis circum fornacem illam. (49) Angelus autem Domini descendit in medio eorum qui erant cum Azaria, et excussit hinc et illinc flammam illam ignis de illa fornace. (50) Et fecit in medio fornacis illius sicut ventum roris, quando flat; et non tangebat eos quocumque modo ignis ille, non contristabat, neque laedebat quidquam.

(51) Tunc tres iidem illi sicut ex uno ore cantabant, benedicebant, glorificabant Deum in medio fornacis illius, et dicebant: (52) Benedictus es tu, Domine Deus patrum nostrorum; laudatus et glorificatus et exaltatus in saecula! Benedictum est nomen sanctum gloriae tuae; laudatum, glorificatum et exaltatum in saecula! (53) Benedictus es tu in templo sancto gloriae tuae; laudatus, glorificatus et exaltatus in saecula! (55) Benedictus es tu qui sedes *super* Cherubim, et aspicias abyssos; laudatus, glorificatus et exaltatus in saecula! (54) Benedictus es tu super thronos (*sic*) regni tui; laudatus, glorificatus et exaltatus in saecula!

(56) Benedictus es tu super firmamentum in caelo caelorum; laudatus, glorificatus, benedictus et nimis exaltatus in saecula! (57) Benedicite, omnia

საქმენი უფლისანი უფალსა. უგალობდით და ა(ლ)მალღებდით მას საუკუნეთა. (59) აკურთხეთ ცანი უფალსა. (58) აკურთხეთ ანგელოზნი უფალსა. (60) აკურთხეთ წყალნი ყოველნი ზესკნელს ცათანი უფალსა.

(62) აკურთხეთ მზე და მთოვარე უფალსა. (63) აკურთხეთ ვარსკულანნი ცისანი უფალსა. (64) აკურთხეთ ყოველი წვმა და ცუარი უფალსა. (65) აკურთხეთ ყოველნი ქარნი უფალსა. (66) აკურთხეთ ცეცხლი და ცხელი უფალსა.

(71) აკურთხეთ ღამენი და დღენი უფალსა. (72) აკურთხეთ ნათელი და ბნელი უფალსა. (67) აკურთხეთ ყინელი და ტფილი უფალსა. (70) აკურთხეთ თრთვლი და თოვლი უფალსა. (73) აკურთხეთ ელვანი და ღრუბელნი უფალსა.

(74) აკურთხეთ ქუეყანა უფალსა. (75) აკურთხეთ მთანი და ბორცუნი უფალსა. (76) აკურთხეთ ყოველი მცენარე ქუეყანისა უფალსა: (78) აკურთხეთ ზღუა და მდინარენი უფალსა. (77) აკურთხეთ წყაროები უფალსა.

(79) აკურთხეთ ვეშაპნი და ყოველი იძრვისნი წყალთა შინა უფალსა. (80) აკურთხეთ ყოველნი მფრინველნი ცისანი უფალსა. (81) აკურთხეთ მკეცნი და ყოველნი პირუტყუნნი უფალსა. (82) აკურთხეთ ძენი კაცთანი უფალსა. (83) აკურთხეთ/ ისრაელი უფალსა.

f.123r

(84) აკურთხეთ მღდელნი უფლისანი უფალსა. (85) აკურთხეთ მონანი უფლისანი უფალსა. (86) აკურთხეთ სულელები და სულნი მართალთანი უფალსა. (87) აკურთხეთ ღირსნი და მდაბა(ლ)ნი გულითა უფალსა. (88) აკურთხეთ ანანია აზარია მისაელ უფალსა. უგალობდით და აღმაღლებდით მას უკუნისამდე: რამეთუ მიჰსენ ჩუენ ჯოჯოხეთისა გან და კელისა გან სიკუდილისა მაცხოვნა ჩუენ. და განმარინა ჩუენ შორის საკუმილისა გან ცეცხლისამა და აღისამა და შორის ცეცხლსა გამომიჰსენა ჩუენ:

(89) აღუვარებდით უფალსა. რამეთუ ტკილ არს. რამეთუ უკუნისამდე არს წყალობა მისი: (90) აკურთხეთ ყოველნი მსახურნი უფლისანი უფალსა: ღმერთსა ღმერთთასა უგალობდით და აუარებდით მას. რამეთუ უკუნისამდე არს წყალობა მისი: (91) და ნაბუქოდნოსორს ვითარცა ესმა გალობა იგი მათი. დაუკრდა და მოვიდა კარსა მას საკუმილისასა სწრაფით: მოუწოდა იგი უფლებასა მას და ჰრქუა მათ: არა სამნი მამაკაცი კელით ფერკით შეკრულნი შთავსიხენითა შორის საკუმილსა მას: მიუგეს და ჰრქუეს: :ც მეფე: (92) და ჰრქუა მეფემან და უკუც ეგე რა არს რომელსა ვხედავ კაცთა ოთხთა: ვსნილთა ფერკითა და ვსნილთა კელითა შესრულ არიან და იმოთხიან შორის საკუმილსა მაგას. და განრყუნებდა არა რა არს მათ თანა. და ხილვა მეოთხისა მის მსგავს არს ძესა ღმრთისასა: (93) მას ჟამსა მიდგა ნაბუქოდნოსორ კარსა მას საკუმილისა მის ცეცხლისასა ა(ლ)გზებულ(ი)სა. და თქუა: სადრაქ მისაქ და აბედნაგო. მონანი ეგე ღმრთისა მალღისანი. გამოვედით საკუმილსა მაგას ცეცხლისა მის გან:

(94) და შეკრება მთავრები იგი და ერისთავები და სოფლისმთავრები და ძლიერნი იგი ერისანი. რადენნი იყვნეს მეფისანი. და ჰხედვიდეს კაცთა მათ. რამეთუ არა ეუფლა ცეცხლი იგი კორცთა მათთა. და თმა თავისა მათისა არა შეიტუსა. და სამოსელი მათი არა განირყუნა. და სული ცეცხლისა ყოვლად არა იყო მათ თანა: (95) და მიუგო ნაბუქოდნოსორ და ჰრქუა: კურთხეულ არს უფალი ღმერთი სედრაქ მისაქ და აბედნაგო. რომელმან/ მოავლინა ანგელოზნი თჳსი. და განარინა მონანი თჳსნი. რამეთუ ესვიდეს მას. და სიტყუა მეფისა შეურაცხევეს. და მისცნეს კორცნი მათნი ცეცხლსა. რადთა არა ჰმსახურონ

f.123v

opera Domini, Domino; cantate et exaltate eum in saecula! (59) Benedicite, caeli, Domino! (58) Benedicite, angeli, Domino! (60) Benedicite, aquae omnes superiores caelorum, Domino!

(62) Benedicite, sol et luna, Domino! (63) Benedicite, stellae caeli, Domino! (64) Benedicite, omnis imber et ros, Domino! (65) Benedicite, omnes venti, Domino! (66) Benedicite, ignis et aestus, Domino!

(71) Benedicite, noctes et dies, Domino! (72) Benedicite, lux et tenebrae, Domino! (67) Benedicite, frigus et calor, Domino! (70) Benedicite, pruina et nix, Domino! (73) Benedicite, fulgura et nubes, Domino!

(74) Benedicite (*sic*), terra, Domino! (75) Benedicite, montes et colles, Domino! (76) Benedicite, omnia (*sing.*) germinantia terrae, Domino! (78) Benedicite, mare et flumina, Domino! (77) Benedicite, fontes, Domino!

(79) Benedicite, cete et omnia quae moventur in aquis, Domino! (80) Benedicite, omnes volucres caeli, Domino! (81) Benedicite, bestiae et omnia animalia, Domino! (82) Benedicite, filii hominum, Domino! (83) Benedicite (*sic*), Israël, Domino!

(84) Benedicite, sacerdotes Domini, Domino! (85) Benedicite, servi Domini, Domino! (86) Benedicite, spiritus et animae iustorum, Domino! (87) Benedicite, digni et humiles corde, Domino! (88) Benedicite, Anania, Azaria, Misaël, Domino! Cantate et exaltate eum usque ad saeculum, quia salvavit nos de inferno, et de manu mortis salvos fecit nos, et liberavit nos de medio fornacis ignis et flammae, et de medio ignis salvavit nos!

(89) Confitemini Domino, quia suavis est, quia usque ad saeculum est misericordia eius. (90) Benedicite, omnes ministri Domini, Domino Deo deorum; cantate et confitemini ei, quia usque ad saeculum est misericordia eius! (91) Et Nabuk'odonosor, cum audisset canticum illud eorum, obstupuit et venit ad ostium illud fornacis festinanter; advocavit ille dominationem illam, et dixit eis: Nonne tres viros manu *et* pede ligatos misimus in medium fornacis illius? Responderunt, et dixerunt: Utique, rex. (92) Et dixit rex: Et tunc quid est istud quod video — quattuor homines solutos pede et solutos manu? Ingressi sunt, et delectantur in medio fornacis istius, et corruptio nulla est apud eos, et aspectus quarti illius similis est filio Dei. (93) In illo tempore accessit Nabuk'odonosor ad ostium illud fornacis illius ignis ardentis, et dixit: Sedrak', Misak' et Abednago, servi isti Dei excelsi, egredimini in fornace ista de igno illo.

(94) Et congregati sunt principes illi et duces et toparchae et potentes illi populi, quotquot erant regis; et aspiciebant viros illos, quia non praevaluit ignis ille in corporibus eorum, et capillus capitis eorum non adustus est, et vestimentum eorum non corruptum est, et odor (*lit.* spiritus) ignis omnino non erat apud eos. (95) Et respondit Nabuk'odonosor, et dixit: Benedictus est Dominus Deus Sedrak', Misak' et Abednago, qui misit angelum suum et liberavit servos suos, quia confidebant in eo, et verbum regis spreverunt, et tradiderunt corpora sua igni, ne servirent nēque adorarent alium deum, nisi Deum

არცა თაყუანის სცენ სხუასა ღმერთსა. არამედ ღმერთსა მათსა მხოლოსა. (96) ხოლო მე მიმოვსცემ ბრძანებასა. რაათა უოველმან ერმან ტომმან და ენამან. რომელმან თქუას გმობაჲ ღმრთისა თჳს სედრაქ მისაჲ და აბედნაგოამისა წარსა-წყმედელსა მიეცნენ. და სახლნი მათნი აღსაჭრელად ამის თჳს. რამეთუ არა ვინ არს სხუაჲ ღმერთი რომელმან იკსნნეს ესრტთ: (97) მაშინ მეფემან წარჩინებულ ყვნა სედრაქ მისაჲ და აბედნაგო სოფელსა მას ბაბილონელთასა. და პატივ სცა წინამძღურად ყოველთა ჰურიათა რომელნი იყვნეს სამეუფოსა ქუეშჳ მისსა: (98) მე ნაბუქოდონოსორ მეფჳ ყოველთა ერთა ტომთა და ენათა რომელნი მკვდრ ხართ ყოველსა ქუეყანასა. მშჳდლობაჲ თქუენ განგიმრავლდინ:

(99) სასწაულები და ნიშები. რავდენნი ქმნა ჩემ თანა ღმერთმან მაღალმან. სათნო მიჩნდა წინაშე ჩემსა თხრობად თქუენდა. (100) ვითარმედ დიდ და ძლიერ არიან სუფევაჲ მისი სუფევა საუკუნჳ. და კელმწიფებაჲ მისი თესლითი თესლად:

- 4 (1) მე ნაბუქოდონოსორ შუებულ ვიყავ სახლსა შინა ჩემსა და კეთილი მცენარჳ ერსა ზედა ჩემსა: (2) ჩუენებაჲ ვიხილე და შემეშინა მე და შეეძრწუნდი საწოლსა ზედა ჩემსა. და ხილვაჲ თავისა ჩემისა(ა) შემადრწუნებდა მე: (3) და ჩემ მიერ დაიდვა ბრძანებაჲ წინაშე ჩემსა შემოყვანებაჲ ყოველთა ბრძენთაჲ. რაათამცა მითხრეს ჩუენ განმარტებაჲ იგი მის სიზმრისაჲ: (4) და შემოსრულ იყვნეს დგეს ჩემ წინაშე ყოველნი გრძნეულნი იგი მოგუნი და ქალდეველნი სიზმარი იგი მათ თანა ვთქუ. და მათ განმარტებაჲ იგი მისი ვერ მითხრეს. (5) ვიდრემდის შემოვიდა დანიელ. რომელსა ჰრქუან ბალტასარ. მსგავსად სახელსა მას ღმრთისა ჩემისასა. რამეთუ სული წმიდაჲ ღმრთისა მისისაჲ არს მის თანა/ ბალტასარ მთავარმან უწოდა: რომელ ეგე მე ვიცი უწყი. რამეთუ სული წმიდაჲ არს შენ თანა.

f.124r

(6) და ყოველი ვე ზრახვაჲ არა დაეფარების შენ გან: აწ ისმინე შენ ჩუენებაჲ იგი სიზმრისა მის ჩემისაჲ. და განმარტებაჲ იგი მითხარ მე ერსა ზედა: (7) ხჳ მდგომარე შორის ქუეყანასა სიმაღლჳ მისი მრავალ ფრიად. (8) აღმა-ღლდებოდა აღდუნებოდა აღსწუდებოდა მიღრუბლადმდე ცისა. და განვრცენებოდა და განავსებდა ყოველთა კიდეთა ქუეყანისათა: (9) ფურცელი იგი შუენიერ იყო. და ნაყოფი იგი მისი მრავალ იყო. და საქმელი ყოველთაჲ მას შინა იყო. და ქუეშჳ მის(ს)ა დაბანაკებულ იყვნეს ყოველნი მკეცნი ველისანი. და რტოთა მისთა დამკვდრებულ იყვნეს ყოველნი მფრინველნი ცისანი. და მის გან იზზარდებოდა ყოველი კორციელი: (10) ვხედვედ ჩუენებასა ღამისასა საწოლსა ზედა ჩემსა. და აჰა ესერა ილისტიკი წმიდაჲ ზეცით გარდამოვდა.

(11) და ვჰა ყო ძალითა ესრტთ და თქუა მოკუეთეთ ხჳ ეგე და მოჰკაფენ(ი)თ რტონი მისნი. და დაჰყარეთ ფურცელი მისი. და განაბნიეთ ნაყოფი მისი. და შეიძრნედ მკეცნი ქუეშჳ მისა. (და) მფრინველნი რტოთა გან მისთა. (12) გარნა მორჩი ხოლო ძირთა მისთა აცადეთ. და ბორკილითა რკინისაჲთა და რვალისაჲთა და მდელითა ველისაჲთა და ცუარითა ცისაჲთა დაწვეს. და მკეცთა თანა ველისათა ნაწილი მისი თივასა ქუეყანისასა ჰამდეს. (13) და კაცთა გან გული მისი იცვალოს. და გული მკეცთაჲ მოეცეს მას. და შჳდნი ჟამნი იცვა-ლნენ მის ზედა: (14) შეტყუებითა ილისტიკისაჲთა სიტყუაჲ და თქუმული წმიდათაჲ კითხული რაათა უწყოდინ. რომელნი ცხო(ვ)ელ არიან. რამეთუ უფალი მაღალი არს რომელი უფლებს მეუფებასა ზედა კაცთასა. და რომლისაცა უნდეს მისცეს იგი. და შეურაცხებაჲ კაცთაჲ აღადგინის მის ზედა: (15) ესე ჩუენებაჲ რომელ ვიხილე ნაბუქოდონოსორ მეფემან. და შენ ბალტასარ შეტ-

suum solum. (96) Ego autem promulgo decretum, ut omnis populus, tribus et lingua, quae locuta erit blasphemiam contra Deum Sedrak', Misak' et Abednago, perditioni tradatur, et domus eorum *tradantur* ut spolientur, propter hoc quia nullus est alius Deus qui salvet sic. (97) Tunc rex promovit Sedrak', Misak' et Abednago in provincia illa Babyloniorum, et honoravit ut ducerent omnes Iudaeos qui erant sub regno suo. (98) Ego Nabuk'odonosor rex omnibus populis, tribubus, linguis, qui habitatis in omni terra, pax vobis multiplicetur.

(99) Mirabilia et signa quaecumque fecit apud me Deus excelsus, placuit coram me narrare vobis, (100) Quoniam magna et fortia sunt; regnum eius *est* regnum aeternum, et potestas eius a generatione in generationem.

4 (1) Ego Nabuk'odonosor laetus eram in domo mea, et florens (*lit.* bene crescens) super populum meum. (2) Somnium vidi, et perterruit me, et conturbatus sum in lecto meo, et visio capitis mei conturbabat me. (3) Et per me propositum est decretum, ut coram me introducerentur omnes sapientes, ut narrarent nobis explicationem illam illius somnii. (4) Et ingressi erant; stabant coram me omnes haruspices illi, magi et Chaldaei; somnium illud cum eis dixi, et illi explicationem illam eius non *potuerunt* narrare *mihi*, (5) Donec ingressus est Daniel, cui *nomen* dicunt Baltasar secundum nomen illud dei mei, quia spiritus sanctus Dei eius est apud eum. Baltasar princeps vocavit(?); tu quem ego novi, scio quod spiritus sanctus sit apud te,

(6) Et nullum consilium abscondatur a te. Nunc audi tu visionem illam somnii illius mei, et explicationem illam narra mihi super populum. (7) *Ecce* arbor stans in medio terrae; altitudo eius multa valde; (8) Exaltabatur, effundebat se (*lit.* effervescebat), perveniebat usque ad nubes (*sing.*) caeli; et expandebat se, et implebat omnes terminos terrae. (9) Folia (*sing.*) illa pulchra erant, et fructus ille eius multus erat, et esca omnium in ea erat, et sub ea castrametabantur omnes bestiae agri, et *in* ramis eius habitabant omnes volucres caeli, et ex ea vescebatur omnis caro (*lit.* carnalis). (10) Videbam in visione noctis super lectum meum, et ecce vigil sanctus de caelo descendit.

(11) Et clamavit fortiter sic, et dixit: Succidite arborem istam, et praecidite ramos eius, et excutite folia (*sing.*) eius, et dispergite fructum eius, et moveantur bestiae sub ea, <et> volucres de ramis eius. (12) Verumtamen surculum tantum radicum eius *in terra* sinite, et vinculo ferri et aeris *ligabitur*, et in gramine agri et in rore caeli discumbet, et cum bestiis agri pars eius *erit*; herbam terrae comedet; (13) Et ab hominibus cor eius commutabitur, et cor bestiarum dabitur ei, et septem tempora mutabuntur super eum. (14) Per interpretationem vigilis *est* sermo, et dictum sanctorum *est* petitio, ut cognoscant *hi* qui vivunt, quoniam Dominus Excelsus est qui dominatur super regnum hominum, et cuiuscumque etiam voluerit, dabit illud, et contemptionem hominum constituit super eum. (15) Hoc *est* somnium quod vidi, Nabuk'odonosor rex; et tu, Baltasar,

f.124v

ყუებად მისი მითხარ. რამეთუ ყოველთა ბრძენთა სუფევისა/ ჩემისათა ვერ შეუძლეს შეტყუებად მისი უწყებად ჩემდა. ხოლო შენ ძალ-გიც. და სული წმიდაა ღმრთისაა არს შენ თანა:

(16) მაშინ დანიელ რომლისა სახელი ბალტასარ განკვრდა ვითარ ჟამ ერთ ოდენ. (და) გულის-სიტყუანი შეაძრწუნებდეს მას: მიუგო მეფემან და ჰრქუა მას: ბალტასარ ჩუენებად იგი და შეტყუებად მისი ნუ გასწრაფებნ შენ: ხოლო ბალტასარ ჰრქუა მას: ჩუენებად ეგე მეფე მოძულეთა შენთა. და შეტყუებად მისი მტერთა შენთა: (17) ხლ იგი რომელ იხილე განდიდებული და განძლიერებული. რომლისაა სიმაღლს მისწულა ზეცად. და სივრცლ მისი ყოველსა ქუეყანასა. (18) და ფურცელნი მისნი შუენიერ. და ნაყოფი მისი ფრიად. და საზრდელი ყოველთაა მას შინა. და მის ქუეშს ღამკვდრებულ იყვნეს მკეცნი ველისანი. და რტოთა მისთა მფრინველნი ცისანი: (19) შენ ხარ იგი მეფლ. რამეთუ განსდიდენ და განსძლიერდი. და სიმდიდრე შენი განდიდნა და მიიწია ცად. და უფლებად შენი კიდეთა ქუეყანისათა: (20) რამეთუ იხილე მეფლ ილისტიკი და წმიდაა გარდამოშავალი ზეცით. და თქუა: მოკაფენით რტონი ხესა მას. და განრყუენით იგი. გარნა მორჩი ხოლო ძირთა მისთაა აცადეთ ქუეყანასა ზედა. და საკრველითა რკინისაათა და რველისაათა და მდელითა ველისაათა. და ცუარითა ცისაათა იქცეოდის. და მკეცთა თანა ველისათა ნაწილი მისი ვიდრემდე შვდნი ჟამნი იცვალნენ მის ზედა:

f.125r

(21) ესე არს შეტყუებად მისი მეფლ. და შეტყუებად ესე მაღლისაა არს. რომელი მოიწია უფალსა ჩემსა ზედა მეფესა: (22) და შენ განგდევნონ კაცთა გან და მკეცთა თანა ველისათა იყოს მკვდრობად შენი. და თივასა ვითარცა ზროხასა გაჰამებდენ შენ. და ცუარსა ქუეშს ცისასა იქცეოდი: და შვდნი ჟამნი იცვალნენ შენ ზედა ვიდრემდე სცნა. რამეთუ უფლებს მაღალი მეფობასა ზედა კაცთასა. და ვისაცა უნდეს მისცეს იგი: (23) და რამეთუ/ თქუა: აცადეთ მორჩი ძირთა მის ხისათაა: მეფობად შენი შენ ვე გელოდის. ვიდრემდე სცნა მეუფებად ზეცისაა: (24) ამის თვს მეფლ ზრახვად ჩემი სათნო გეყავნ შენ. და ცოდვანი შენნი ქველის-საქმითა ივსნენ. და სიცრუენი შენნი მოწყალებითა გლახაკათა: ვინ უწყის იყოს ხოლო თუ სულ-გრძელებად ცოდვათა შენთა თვს: (25) ესე ყოველი მოიწია ნაბუქოდონოსორის ზედა:

(26) შემდგომად ათორმეტისა თთვსა ტაძარსა მას შინა სამეფოსა იმოთხვიდა ბაბილოვნს. (27) და მიუგო და თქუა: არა ესე არსა ბაბილონი დიდი. რომელი მე ვაშშნე სახლად სამეუფოდ სიმტკიცითა ძლიერებისა ჩემისაათა პატივად დიდებისა ჩემისა: (28) და ვიდრე იყო და სიტყუად ესე პირსა შინა შეფისასა. კმაა იყო ზეცით გარდამო და თქუა: შენ გერქუმის ნაბუქოდონოსორ: მეფობად შენი წარვიდა შენ გან. (29) და კაცთა გან განგდევნონ. და მკეცთა თანა ველისათა მკვდრობად შენი: თივასა ვითარცა ზროხასა გაჰამებდენ შენ. და შვდნი ჟამნი იცვალნენ შენ ზედა. ვიდრემდე სცნა რამეთუ მაღალი უფლებს მეუფებასა ზედა კაცთასა. და ვისაცა უნდეს მისცეს იგი: (30) მას ვე ჟამსა შინა აღსრულა ნაბუქოდონოსორის ზედა. და კაცთა გან განიდეგნა. და თივასა ვითარცა ზროხად ჰამდა. და ცუარისა გან ცისა კორცნი მისნი შეიღებნეს. ვიდრემდე თმანი მისნი ვითარცა ლომისანი იქმნეს. და ფრცხილნი მისნი ვითარცა მფრინველისანი:

(31) და შემდგომად აღსრულებისა მათ დღეთაჲსა მე ნაბუქოდონოსორ თუა-ლნი ზეცად აღვიხილენ. და გონებანი ჩემნი მომეცნეს მე. და მაღალი იგი ვაკუ-

interpretationem eius narra *mihi*, quia omnes sapientes regni mei non potuerunt interpretationem eius indicare mihi; tu autem potes, et spiritus sanctus Dei est apud te.

(16) Tunc Daniel, cuius nomen *erat* Baltasar, admiratus est quasi una hora, (et) cogitationes conturbabant eum. Respondit rex, et dixit ei; Baltasar, somnium illud et interpretatio illa ne premant te. Baltasar autem dixit ei: Somnium istud, rex, *sit his* qui oderunt te, et interpretatio eius inimicis tuis. (17) Arbor illa quam vidisti magnam factam et fortem, cuius altitudo perveniebat ad caelum et latitudo eius in omnem terram, (18) Et folia eius pulchra, et fructus eius multus, et esca omnium in ea, et sub ea habitabant bestiae agri, et in ramis eius volucres caeli, (19) Tu es illa, rex, quia magnus factus es et fortis, et divitiae tuae magnae factae sunt et pervenerunt ad caelum, et dominatio tua ad terminos terrae. (20) Quia vidisti, rex, vigilem et sanctum descendentem de caelo, et dixit: Praecidite ramos arbori illi, et destruite illam, verumtamen surculum tantum radicum eius sinite super terram, et vinculo ferri et aeris *vincietur*, et in gramine agri et in rore caeli versabitur, et cum bestiis agri pars eius *erit*, donec septem tempora mutantur super eum,

(21) Haec est interpretatio eius, rex, et interpretatio haec Altissimi est, quae pervenit super dominum meum regem. (22) Et te eicient ab hominibus, et cum bestiis agri erit habitatio tua, et herbam sicut vaccae apponent tibi, et sub rore caeli versaberis; et septem tempora mutabuntur super te, donec scias quod dominetur Excelsus super regnum hominum, et cuicumque voluerit, det illud. (23) Et quia dixit: Sinite surculum radicum illius arboris, regnum tuum tibi quoque manebit, dum cognoveris regnum caeli. (24) Propter hoc, rex, consilium meum placeat tibi; et peccata tua eleemosynā redimes, et mendacia tua misericordiā pauperum. Quis scit? Erit solummodo patientia propter peccata tua. (25) Hoc omne venit super Nabuk'odonosor.

(26) Post duodecim menses, in palatio illo regio delectabatur *in* Babylone; (27) Et respondit et dixit: Nonne haec est Babylon magna, quam ego aedificavi in domum regiam in robore fortitudinis meae, in honorem gloriae meae? (28) Et, cum esset adhuc sermo hic in ore regis, vox fuit de caelo desuper, et dixit: Tibi dicitur, Nabuk'odonosor: Regnum tuum transiit a te; (29) Et ab hominibus eicient te, et cum bestiis agri habitatio tua *erit*: herbam sicut vaccae apponent tibi, et septem tempora mutabuntur super te, donec scias quia Excelsus dominetur super regnum hominum, et cuicumque voluerit, det illud. (30) In eadem hora *sermo* completus est super Nabuk'odonosor; et ab hominibus eiectus est et herbam sicut vacca comedebat, et rore caeli corpus (*plur.*) eius infectum est, donec capilli eius sicut leonis fierent, et ungues eius sicut avis.

(31) Et post finem illorum dierum, ego Nabuk'odonosor oculos ad caelum levavi, et sensus mei redditi sunt mihi; et Altissimo illi benedixi, et Viventem

რთხე. და ცხოველი იგი უკუნისამდე ვაქე და ვადიდე. რამეთუ კელმწიფებად მისი კელმწიფება საუკუნო. და სუფევად მისი ნათესავითი ნათესავად: (32) და ყოველნი დამკვდრებულნი ქუეყანისანი ვითარცა არარანი შერაცხილ არიან: და ნებისა—ებრ თვისისა ყვის ძალითა ცისათა და სამკვდრებელსა ქუეყანისასა. არა ვინ არს რომელი წინა—აღუდგეს კელმწიფებასა მისსა. და ჰრქუა(ს) მას: რაჲ ესე ჰყავ: (33) მას ჟამსა შინა გონებანი ჩემნი მოიქცეს ჩემდამო. და პატივსა ვე სუფევისა ჩემისასა მოვედ. და ფერი შუენიერებისა ჩემისაჲ მოიქცა ჩემდა ვე. და ძლიერთა ჩემთა და დიდდიდთა ჩემთა გამომიძიეს მე. და მეუფებასა ზედა ჩემსა დავმტკიცენ. და დიდებაჲ უმეტესი მომეცა მე: (34) აწ მე ნაბუქოდონოსორ ვაქებ და ა(ლ)ვამაღლებ და ვადიდებ მეუფესა ცათასა. რამეთუ ყოველნი საქმენი მი(ს)ნი ჭეშმარიტ არიან. და გზანი მისნი სამართალ. და ყოველნი რომელნი ვლენან ამპარტავანებით შემძლებელ არს დამდაბლებად:

- 5 (1) ბალტასარ მეფემან ყო პური დიდი მთავართა მისთა თვს ათასთა კაცთა. და წინაშე ათასთა მათ ღვწოა: (2) და სუმიდა ბალტასარ გემოჲს—ხილითა ღვწი-სათა. და თქუა მოღებად ჭურჭერი იგი ოქროსაჲ და ვეცხლისაჲ. რომელი გამოიღო ნაბუქოდონოსორ მამამან მისნან ტაძრისა მის გან იზრუსალემით: (3) და სუმიდეს მით მეფე და მთავარნი მისნი და ხარჭნი მისნი და გარე—მომც-ველნი მისნი: (4) სუმიდეს ღვწოსა. და აქებდეს კერპთა ოქროსათა და ვეცხ-ლისათა და რვალისათა და რკინისათა და ძელისათა და ქვისათა: (5) მას ჟამსა შინა გამოჩნდა კელი კაცისაჲ თითით—ურთ. და წერდა წინაშე სანთელსა ნაგოზსა კედლისასა სახლისა მის მეფისასა. და მეფე ზედიდა კელსა მას თითით—ურთ რომელი წერდა:

(6) მაშინ ხატი პირისა მეფისაჲ იცვალა. და გულის—სიტყუანი მისნი შეაძრ-წუნებდეს მას. და შემტკიცებულნი იგი წელთა მისთანი დაჰვსნდებოდეს. და მუკლნი ერეკებოდეს: (7) და ღაღად—ყო მეფემან ძლიერად. და თქუა შემო-ყვანებაჲ მოგუთაჲ და ქალდეველთაჲ და გაზარინელთაჲ. და ჰრქუა ბრძენთა მათ ბაბილონისათა: რომელმან აღმოიკითხოს წერილი ესე და შეტყუებაჲ მისი მაუწყოს მე. ძოწეული შეიმოსოს. და მანიაკი ოქროსაჲ ყელსა მისსა. და მესამედ სუფევისა ჩემისა მთავრობდეს: (8) და შევიდოდეს ყოველნი ბრძენნი მეფისანი./

f.126r

და ვერ შეუძლეს წერილსა მას აღმოიკითხვად. და ვერცა შეტყუებაჲ მისი უწყებად მეფისა: (9) და ბალტასარ მეფე დაჰწუნებულ იყო. და ფერი პირისა მისისაჲ ექცეოდა. და დიდდიდნი იგი მის თანა ძრწოდეს: (10) და შევიდა დედოფალი სახლსა მას სადა იგი სუმიდეს. და ჰრქუა: მეფე უკუნისამდე ცხოვნი: გულის—სიტყუანი შენნი ნუ შეგაძრწუნებელ შენ. და ფერი პირისა შენისაჲ ნუ გექცევინ:

(11) არს კაცი სუფევსა შენსა ქუეშს. რომლისა თანა არს სული წმიდაჲ ღმრთისაჲ. და დღეთაცა მამისა შენისათა მღვდარებაჲ და გულის—კმის—ყოფაჲ იბოვა მის თანა: და ნაბუქოდონოსორ მეფემან მამამან შენმან მთავრად დაად-გინა იგი ულუკთა მოგუთა გაზარინელთა და ქალდეველთა. (12) რამეთუ სული უმეტესი იბოვა მის თანა. და გონიერებაჲ და გულის—კმის—ყოფაჲ. შეტყუებაჲ ჩუენებათაჲ და თხრობაჲ დაფარულთაჲ ყოველი ესე გამოთქუა დანიელ. და განკსნაჲცა კრულებათაჲ. და მეფემან დასდვა მას სახელი ბალტასარ: აწ მოუ-წოდე მას. და შეტყუებაჲ მისი გითხრას შენ: (13) მაშინ დანიელ შეიყვანეს წინაშე მეფისა. და ჰრქუა მეფემან დანიელს: შენ ხარა დანიელ ძეთაგანი ნატყუ-ენავისათაჲ ჰურიასტანისაჲ. რომელნი მოიყვანნა ნაბუქოდონოსორ მეფემან მამამან ჩემმან. (14) და მასმიეს შენ თვს ვითარმედ სული წმიდაჲ ღმრთისაჲ არს

illum ad saeculum laudavi et glorificavi, quia potestas eius potestas aeterna, et regnum eius a generatione in generationem; (32) Et omnes habitatores terrae tamquam nihilum reputati sunt. Et secundum voluntatem suam facit in virtute caeli et in habitatore terrae; nemo est qui resistat potestati eius, et dicat ei: Quare hoc fecisti? (33) In illo tempore sensus mei reversi sunt ad me, et in eundem honorem regni mei veni; et forma pulchritudinis meae reversa est etiam ad me; et potentes mei et magnates mei requisiverunt me, et super regnum meum confortatus sum, et gloria maior data est mihi. (34) Nunc ego Nabuk'odonosor laudo et exalto et glorifico regem caelorum, quia omnia opera eius vera sunt, et viae eius iudicia (*sing.*), et omnes qui gradiuntur in superbia potest humiliare.

5 (1) Baltasar rex fecit convivium (*lit.* panem) grande propter magnates suos mille hominibus, et ante mille illos *erat* vinum. (2) Et bibebat Baltasar cum gustatione vini, et praecepit (*lit.* dixit) ut afferrentur vasa (*sing.*) illa auri et argenti, quae abstulit Nabuk'odonosor, pater eius, de templo illo, de Hierosolyma. (3) Et bibebant in eis rex, et magnates eius, et concubinae eius, et satellites eius. (4) Bibebant vinum, et laudabant idola auri, et argenti, et aeris, et ferri, et ligni, et lapidis. (5) In illa hora apparuit manus hominis cum digitis (*sing.*), et scribebat contra candelabrum in linimento parietis domus illius regis; et rex aspiciebat manum illam cum digitis (*sing.*), quae scribebat.

(6) Tunc forma faciei regis commutata est, et cogitationes eius conturbabant eum, et compages illi renum eius solvebantur, et genua inter se collidebantur. (7) Et exclamavit rex fortiter, et dixit ut introducerentur magi et Chaldaei et astrologi. Et dixit sapientibus illis Babylonis: Qui legerit scripturam hanc, et interpretationem eius indicaverit mihi, purpurā vestietur, et torques auri *erit* in collo eius, et tertius regni mei princeps erit. (8) Et ingrediebantur omnes sapientes regis, et non potuerunt scripturam illam legere, et neque interpretationem eius indicare regi. (9) Et Baltasar rex conturbatus erat, et forma faciei eius immutabatur, et magnates illi cum eo tremebant. (10) Et ingressa est regina in domum illam, ubi bibebant, et dixit ei: Rex, in aeternum vive; cogitationes tuae ne conturbent te, et forma faciei tuae ne immutetur *tibi*.

(11) Est vir sub regno tuo, apud quem est spiritus sanctus Dei, et in diebus quoque patris tui vigilantia et intellegentia inventae sunt apud eum; et Nabuk'odonosor rex, pater tuus, principem constituit eum haruspicum, magorum, astrologorum et Chaldaeorum; (12) Quia spiritus amplior inventus est apud eum, et comprehensio, et intellegentia; interpretationem somniorum, et narrationem secretorum omnem hanc explicavit Daniel, et solutionem quoque ligatorum; et rex imposuit ei nomen Baltasar. Nunc voca eum, et interpretationem *scripturae* eius narrabit tibi. (13) Tunc Daniele introduxerunt coram rege; et dixit rex Danieli: Tune es Daniel de filiis captivitatis Iudaeae, quos adduxit Nabuk'odonosor rex, pater meus? (14) Et audiivi de te, quoniam

შენ თანა. და მღვდარება და გულის-ცმის-ყოფა და სიბრძნე უმეტესი იპოვა შენ თანა: (15) და აწ შემოვიდეს ჩემ წინაშე ბრძენნი მოგუნი და გაზარი(ნ)ელნი და ქალდეველნი. რაათამცა წერილი ესე აღმოიკითხეს. და შეტყუება მისი მითხრეს მე. და ვერ უძლეს თხორობად ჩემდა.

f.126v (16) და მესმა შენ თვს ვითარმედ განკითხვანი შეატყუნი აწ უკუეთუ ძალ-გიც წერილი ესე აღმოიკითხვად. და შეტყუება მისი თხორობად ჩემდა. ძოწეული შეიმოსო და მანიაკი ოქროასა ყელსა შენსა. და მესამედ მეფობისა ჩემისა ჰმთავრობდე: (17) და დანიელ თქუა წინაშე მეფისა ნიჭი შენი და მოსაცემელი სახლისა შენისა სხუასა მიეც. ხოლო წერილი ეგე აღმოვიკითხო. და შეტყუება მისი გაუწყო შენ: (18) მეფე ღმერთმან მაღალმან მეფობა და სიდიდე და პატივი მოსცა ნაბუქოდონოსორს მამასა შენსა. (19) და სიდიდისა მის გან რომელ მოსცა მას ღმერთმან ყოველნი ერნი ტომნი და ენანი ძრწოდეს და ეშინოდა პირისა გან მისისა: ვისი უნდა მას მოჰკლვიდა. და რომლისა უნდა მას ტანჯვა სტანჯვიდა. და რომლისა უნდა მას აღმადლებდა. (და) რომლისა უნდა მას დაამდაბლებდა: (20) და ოდეს აღმალდა გული მისი. და სული მისი ამპარტავანებასა. გარდამოვარდა მეფობისა მისისა გან და საყდრისა გან თვისისა. და პატივი მიეღო მის გან.

(21) და კაცთა გან განიდევნა იგი. და გული მკეცთა მიეცა მას. და ვირთა თანა ველურთა იყო მკვდრობა მისი: თივასა ვითარცა ზროხასა აჰამებდეს მას. და ცუარისა გან ცისა კორცნი მისნი შეიღებნეს. ვიდრემდე ცნა რამეთუ უფლებს ღმერთი მაღალი მეფობასა ზედა კაცთასა. და ვისაცა უნდეს მისცეს იგი: (22) და შენ ძემან მისმან ბალტასარ არა დაიმდაბლე გული შენი წინაშე ღმრთისა. რამეთუ ესე ყოველი უწყოდე (23) და უფლისა ღმრთისა ცათასა ზედა აჰმალდი და ჭურჭელი ტაძრისა მისისა მოიღე წინაშე შენსა. და შენ და მთავარნი შენნი და ხარჭნი შენნი და თანამშოლნი შენნი ჰსუემდით ღვწოსა მით. და კერბთა ოქროასათა და ვეცხლისათა და რვალისათა და რკინისათა და ძელისათა და ქვისათა. რომელნი არა ზედვენ და არცა ესმის და არცა უწყიან რაა აქებდით. და ღმერთი შენი. რომლისა სულნი შენნი და ყოველნი გზანი შენნი კელთა შინა მის(თ)ა არს. იგი დაივიწყე და არა აღიდე: (24) ამის თვს პირისა მისისა გან მოივლინა კელი ესე კაცისა. და წერილი ესე დააწესა: (25) და ესე არს წერილი ესე დაწესებული: მანე თეკელ ფარეზ.

f.127r (26) და ესე არს შეტყუება სიტყვსა ამის მანე აღრაცხა ღმერთმან მეფობა შენი და აღასრულა იგი: (27) თეკელ აღიწონა სასწოროთა და იპოვა დაკლებულ: (28) ფარეზ განივთა მეფობა შენი. და მიეცა უტიკთა და სპარსთა: (29) და თქუა ბალტასარ. და შეჰმოსეს დანიელს ძოწეული. და მანიაკი ოქროასა გარდააცუეს ყელსა მისსა. და ქადაგი იგი განავლინა მის თვს რაათა იყოს მესამედ სუფევისა მისისა: (30) მას ღამესა მოიკლა ბალტასარ ქალდეველი:

(31) და ღარიოს უტიკმან წარიღო მეფობა. და იყო იგი სამეოც და ორ წლის:

6 (1) და სათნო უჩნდა წინაშე მისსა. და დაადგინ(ნ)ა სამეუფოსა თვსსა ზედა მთავარნი იგი ას და ოცნი. რაათა იყვნენ იგინი ზედა სამეუფოსა მისსა: (2) და მათ ზედა სხუანი დაწესებულნი სამნი დანიელ იყო ერთი მათგანი. რაათა მისცემდნენ მთავარნი იგი სიტყუასა. რაათა მეფე არა რაათ უცალო იყოს: (3) და იყო დანიელ უფროას მათსა. რამეთუ სული უმეტესი იყო მის თანა. და მეფემან დაადგინა იგი ყოველსა ზედა სამეუფოსა თვსსა: (4) და დაწესებულნი იგი და

spiritus sanctus Dei est apud te, et vigilantia et intellegentia et sapientia amplior inventae sunt apud te. (15) Et nunc ingressi sunt coram me sapientes, magi, et astrologi, et Chaldaei, ut scripturam hanc legerent, et interpretationem eius narrarent mihi, et non potuerunt narrare mihi.

(16) Et audiui de te quoniam iudicia interpretaris. Nunc, si potes scripturam hanc legere, et interpretationem eius narrare mihi, purpurā vestieris, et torques auri *erit* in collo tuo, et tertius regni mei princeps eris. (17) Et Daniel dixit coram rege: Munus tuum et donum domus tuae alteri da; scripturam autem istam legam, et interpretationem eius indicabo tibi. (18) Rex, Deus Altissimus regnum et magnificentiam et honorem dedit Nabuk'odonosor, patri tuo. (19) Et propter magnificentiam illam quam dedit ei Deus, omnes populi, tribus et linguae tremebant et timebant a vultu eius; quem volebat, illum interficiebat; et quem volebat, illum cruciatus (*subj.*) cruciabat; et quem volebat, illum exaltabat; (et) quem volebat, illum humiliabat. (20) Et, quando exaltatum est cor eius, et spiritus eius *fuit* in superbia, decedit de regno suo et de throno suo, et honor ablatus est ab eo.

(21) Et ab hominibus eiectus est ille, et cor bestiarum datum est ei, et cum asinis agrestibus erat habitatio eius; herbam sicut vaccae apponebant ei, et rore caeli corpus (*plur.*) eius infectum est, donec cognosceret quod dominetur Deus Altissimus super regnum hominum, et cuicumque voluerit, det illud. (22) Et tu, filius eius Baltasar, non humiliasti cor tuum coram Deo; nam hoc omne sciebas. (23) Et adversum Dominum Deum caelorum exaltatus es, et vasa (*sing.*) templi eius attulisti coram te; et tu, et magnates tui, et concubinae tuae, et *hi* qui accumbebant tecum, bibebatis vinum in eis; et idola auri, et argenti, et aeris, et ferri, et ligni et lapidis, quae non vident, et neque audiunt, et neque sciunt quidquam, laudabatis; et Deum tuum cuius spiritus tui et omnes viae tuae in manibus eius sunt (*sing.*), illum oblitus es et non glorificasti. (24) Propter hoc a facie eius missa est manus haec hominis, et scripturam hanc disposuit. (25) Et hoc est scriptura haec ordinata: Mane, T'ekel, P'arez.

(26) Et haec est interpretatio verbi huius: Mane: numeravit Deus regnum tuum, et complevit illud. (27) T'ekel: appensum est in statera, et inventum est minus habens. (28) P'arez: divisum est regnum tuum, et datum est Medis et Persis. (29) Et dixit Baltasar; et induerunt Daniele purpurā, et torquem auri imposuerunt collo eius, et praeconem illum misit propter eum, ut esset tertius regni sui. (30) Illa nocte interfectus est Baltasar Chaldaeus;

(31) Et Darius Medus suscepit regnum, et erat ille *natus* sexaginta et duos annos.

6 (1) Et placuit illi (*lit.* coram eo), et constituit super regnum suum satrapas illos centum et viginti, ut essent illi super regnum suum, (2) Et super eos alios praefectos (*lit.* ordinatos) tres — Daniel erat unus ex eis — ut redderent satrapae illi rationem, ne rex ullis negotiis impediretur. (3) Et erat Daniel maior illis quia spiritus amplior erat apud eum; et rex constituit eum super omne regnum suum. (4) Et praefecti (*lit.* ordinati) illi et satrapae quaerebant ut

მთავარნი ეძიებდეს მიზეზსა პოვნად დანიელის თვს. და ყოველი მიზეზი და შეცოდება და შეურაცხება არა პოვეს მის თვს. რამეთუ სარწმუნო იყო დანიელ (5) და თქუეს დაწესებულთა მათ. არა ვპოვეთ დანიელის თვს მიზეზი გარნა შჯულებითა ღმრთისა თვისსაჲთა:

f.127v (6) მაშინ დაწესებულნი იგი და მთავარნი მოუკდეს მეფესა და ჰრქუეს მას: დარიოზ მეფე უკუნისამდე ცხონდი. (7) შეიზრახნეს ყოველნი სუფევისა შენისანი ერის—თავნი და სოფლებისა მთავარნი მარზ(ა)პნები და ნახპეტები დამტკიცებად სიმტკიცეს სამეფოჲ და განძლიერებად განჩინებაჲ. რაჲთა რომელმან ითხოვოს თხოვაჲ ყოვლისა ღმრთისა და კაცისა/ ვიდრემდე დღედმდე ოც და ათად. არამედ შენ გან ხოლო მეფე შთავედნი ჯურღმულსა მას ლომთასა: (8) აწ მეფე დაამტკიცე ბრძანებაჲ და მიმოეცე წიგნები. რაჲთა არა იქცეს ბრძანებაჲ უყიკთა და სპარსთაჲ: (9) მაშინ დარიოზ მეფემან უბრძანა დაწერად შჯული ესე: და ვითარცა ესმა დანიელს რამეთუ დაწერა ბრძანებაჲ ესე. (10) შევიდა სახლსა თვისსა. და სარკუმელნი იყვნეს მისნი განღებულ ქორსა მას ზედა მისსა წინაშე იტრუსალემსა. და სამსა ჟამსა დღესა მოიდრიკნის მუკლნი ილოცავნ და აღუვარებნ ღმერთსა თვისსა ვითარცა იგი ჰყოფნ პირველცა:

(11) მაშინ კაცთა მათ მზირ უყვეს მას. და პოვეს დანიელ ვედრებასა ზედა და ლოცვასა ღმრთისა თვისსაჲ: (12) და მოუკდეს და ჰრქუეს მეფესა: არა ბრძანებაჲ დააწესე. რაჲთა ყოველმან კაცმან. რომელმან ითხოვოს ყოვლისა გან ღმრთისა და კაცისა სათხოველი. ვიდრე დღედმდე ოც და ათად. არამედ შენ გან ხოლო მეფე. შთავარდეს იგი ჯურღმულსა მას ლომთასა: და თქუა მეფემან: ჭეშმარიტ არს სიტყუაჲ. და ბრძანებაჲ უყიკთა და სპარსთაჲ არა წარკდეს: (13) მაშინ მიუგეს და ჰრქუეს წინაშე მეფისა: დანიელ ძეთაგანი ნატყუენავისა ჰურიასტანისათაჲ არა დაემორჩილა ბრძანებასა შენსა მეფე. და ჟამთა სამთა დღესა შინა ითხოვს ღმრთისა გან თვისისა: (14) მაშინ მეფესა ვითარცა ესმეს სიტყუანი ესე. ფრიად შეწუხდა დანიელის თვს. და შურებოდა მის თვს რაჲთა განარინოს იგი. და ვიდრე მწუხრადმდე ღუაწლსა შინა იყო რაჲთამცა განარინა იგი: (15) მაშინ კაცთა მათ ჰრქუეს მეფესა: უწყოდე მეფე რამეთუ ბრძანებაჲ უყიკთაჲ და სპარსთაჲ და განჩინებაჲ და წესი. რომელი მეფემან დაამტკიცოს. არა ჯერ არს ცვალებად:

f.128r (16) მაშინ მეფემან თქუა. და მოიყვანეს დანიელ და შთაავდეს იგი ჯურღმულსა ლომთასა: და ჰრქუა მეფემან დანიელს: ღმერთმან შენმან. რომელსა ჰმსახურებ მარადის. მან განგარინოს შენ:/ (17) და მოიღეს ლოდი და დასდევს პირსა მის ჯურღმულისასა. და დაჰბეჭდა მეფემან ბეჭდითა თვისითა და ბეჭდითა მთავართა თვსთაჲთა. რაჲთა არა იქცეს რაჲ მე საქმეს დანიელის ზედა: (18) და წარვიდა მეფე სახედ თვსა. და დაწვა უსეროდ. და საქმელი არა რაჲ მოითხოვა. და ძილი განეშოვრა მის გან: და დაჰჴშნა ღმერთმან პირნი მათ ლომთანი. და არა შეეხნეს დანიელს: (19) მაშინ მეფე აღდგა მსოუად განთიად. და წრაფით მივიდა ჯურღმულსა მას ლომთასა: (20) და ვითარცა მიიწია ჯურღმულსა მას. კმა—ყო კმითა დიდითა და თქუა: დანიელ მონაო ღმრთისა ცხოელისაო. ღმერთსა რომელსა ჰმსახურებდ შენ მარადის. უკუეთუ შეუძლო განარინებად შენდა პირისა გან ლომთაჲსა:

(21) და ჰრქუა დანიელ მეფესა: მეფე უკუნისამდე ცხონდი: (22) ღმერთმან ჩემმან მოავლინა ანგელოზი თვისი. და დაუყენა პირნი ლომთანი. და არა შემჴამეს მე. რამეთუ წინაშე მისსა სიწრფოებაჲ ჩემი იპოვა: შენ წინაშეცა მეფე შეცოდე—

causam invenirent de Daniele, nec ullam causam et culpam et negligentiam invenerunt de eo, quia fidelis erat Daniel. (5) Et dixerunt praefecti (*lit.* ordinati) illi: Non invenimus de Daniele causam, nisi in lege Dei sui.

(6) Tunc praefecti (*lit.* ordinati) illi et satrapae accesserunt ad regem, et dixerunt ei: Dari rex, in aeternum vive. (7) Consiliati sunt omnes regni tui duces et toparchae, satrapae et praesides, ut confirmaretur fortitudo regia et ut corroboraretur edictum: Ut quicumque petierit petitionem a quocumque (*lit.* omni) deo et homine, usque ad dies triginta, nisi a te solum, rex, descendat in lacum illum leonum. (8) Nunc, rex, confirma decretum, et promulga scripta, ne immutetur decretum Medorum et Persarum. (9) Tunc Darius rex praecepit, ut scriberetur lex haec. Et, cum audisset Daniel quoniam scripsisset decretum hoc, (10) Ingressus est domum suam; et fenestrae erant eius apertae in cenaculo illo eius contra Hierosolymam; et tribus temporibus in die flectebat (*lit.* flectit, *etc.*) genua sua, precabatur et confitebatur Deo suo, sicut faciebat antea quoque.

(11) Tunc viri illi speculati sunt eum, et invenerunt Daniele in oratione et in precatione Dei eius. (12) Et accesserunt, et dixerunt regi: Nonne decretum constituisti: Ut omnis homo, qui petierit a quocumque (*lit.* omni) deo et homine petitionem, usque ad dies triginta, nisi a te solum, rex, incidat ille in lacum illum leonum? Et dixit rex: Verus est sermo, et decretum Medorum et Persarum non transibit. (13) Tunc responderunt, et dixerunt coram rege: Daniel de filiis captivitatis Iudaeae non oboedivit decreto tuo, rex, et tribus temporibus in die petit a Deo suo. (14) Tunc rex, cum audisset verba haec, valde contristatus est propter Daniele, et laborabat pro eo ut liberaret eum, et usque ad vesperam in contentione erat ut liberaret eum. (15) Tunc viri illi dixerunt regi: Scito, rex, quia decretum Medorum et Persarum et edictum et statutum, quod rex confirmaverit, non licet immutari.

(16) Tunc rex dixit; et adduxerunt Daniele, et miserunt eum in lacum leonum. Et dixit rex Danieli: Deus tuus, cui servis semper, ille liberabit te. (17) Et attulerunt lapidem et posuerunt *super* os illius lacus, et obsignavit rex sigillo suo et sigillo magnatum suorum, ne moveretur quaecumque res contra Daniele. (18) Et abiit rex domum suam, et recubuit incenatus, nec escam ullam petivit, et somnus recessit ab eo. Et clausit Deus ora illorum leonum, et non tetigerunt Daniele. (19) Tunc rex consurrexit mane diluculo, et festinanter ivit ad lacum illum leonum; (20) Et, cum pervenisset ad lacum illum, clamavit voce magna, et dixit: Daniel, serve Dei viventis, Deus, cui serviebas tu semper, numquid potuit liberare te ex ore leonum?

(21) Et dixit Daniel regi: Rex, in aeternum vive. (22) Deus meus misit angelum suum, et conclusit ora leonum, et non devoraverunt me, quia coram eo rectitudo mea inventa est; coram te quoque, rex, peccatum nullum feceram.

ბაჲ არა რაჲ მექმნა: (23) მაშინ მეფემან განიხარა მის ზედა. და ბრძანა აღმო-
ყვანებაჲ დანიელისი ჯურღმულისა მის გან. და აღმოიყვანეს დანიელ მღვმისა
მის გან. და განრყუნილებად არა რაჲ იპოვა მის თანა. რამეთუ ჰრწმენა მას
ღმერთი თვისი: (24) და უბრძანა მეფემან. და მოიყვანნეს კაცი იგი შემასმენელნი
დანიელისნი. და შთასთხინეს ჯურღმულსა მას ლომთასა იგინი და ძენი მათნი და
ცოლნი მათნი. და ვიდრე არღარა მიწევნულ იყვნეს იატაკსა ჯურღმულისა მის.
ეფუღნეს მათ ლომნი იგი. და ყოველნი ძუალნი მათნი დამუსრნეს და დაამწული-
ლნეს: (25) მაშინ დარიოზ მეფემან მიწერა ყოველთა მიმართ ერთა ტომთა და
ენათა. რომელნი მკვდრ ხართ ყოველსა ქუეყანასა. მშვდობად თქუენ ზედა
განმრავლდინ:

f.128v

(26) პირისა ჩემისა გან დაიდვა ბრძანებაჲ ყოველთა მიმართ სამთავროთა
სუფევისა ჩემისათა. რაჲთა ეშინოდის და ძრწოდიან/ პირისა გან ღმრთისა
დანიელისისა. რამეთუ იგი არს ღმერთი ცხოველი. და ჰგიეს საუკუნეთა. და
სუფევაჲ მისი არა განირყუნეს. და უფლებად მისი ვიდრე სრულიად: (27) შეეწ-
ევის და იკსნის და იქმს სასწაულებსა და ნიშებსა ზეცასა და ქუეყანასა. რომელმან
იკსნა დანიელ პირისა გან ლომთაჲსა: (28) და დანიელ წარჩინებულ იყო სუფ-
ევისა დარიოს მეფისასა. და სუფევისა კვროს სპარსისასა:

7

(1) პირველსა წელსა ბალტასარისსა მეფისა ქალდეველთაჲსა ჩუენებაჲ
იხილა დანიელ. და ხილვაჲ იგი თავისა თვისისაჲ საწოლსა თვისსა ზედა. და ჩუენე-
ბად იგი დაწერა: (2) მე დანიელ ვხედევდ. და აჰა ესერა ოთხნი ქარნი ცისანი
მოიწინეს ზღუასა მას დიდსა. (3) და ოთხნი მკეცნი გამოვიდოდეს მიერ ზღვთ
ერთი ერთისა უმჯობესი ურთიერთას: (4) პირველი იგი ვითარცა ლომი ძუვი.
და ფრთენი ესხნეს მას ვითარცა ორბისანი. და ვხედევდ მას ვიდრემდე მოეფ-
ხურნეს ფრთენი იგი მისნი. და აღიღო ქუეყანი და ფერკთა ზედა კაცისათა
დადგა. და გული კაცისაჲ მოეცა მას: (5) და აჰა ესერა მკეცი მეორე მსგავსი
დათვსაჲ. და ერთ კერძო განდგა. და სამნი ფერცხალნი პირსა მისსა შორის
კბილთა მისთა. და ეტყოდეს მას აღდგე და ჭამდი ვორცსა მრავალთასა:

f.129r

(6) შემდგომად ამისა ვხედევდ. და აჰა ესერა მკეცი სხუად ვითარცა ვეფხი.
და მას ედგნეს ფრთ(ე)ნი ოთხნი მფრინველისანი ზედა კერძო მისა. და ოთხნი
თავნი მკეცისანი მის. და კელმწიფებაჲ მოეცა მას: (7) და შემდგომად ამისა
ვიხილე. და აჰა ესერა მკეცი იგი მეოთხე საშინელი (და) ზარის განსაჯდელი
უძლიერესი პირველთა მათ: შუანი მისნი რკინისანი დიდნი: შემშამდა ყოველთა.
და დაამწულილებდა. და ნეშტსა მას ფერკითა თვისითა დასთრგუნვიდა. და ესე
უმჯობესი იყო ყოველთა უმეტესს უფროჲს სხუათა მათ მკეცთა უწინარესს/თა
მისთა: რქანი ედგნეს მას ათნი: (8) განვიციდი რქათა მათ მისთა. და აჰა ესერა
რქად მცირე სხუად აღმოვიდოდა შორის მათსა. და სამნი რქანი წინაშე მი(ს)სა
განიფხურნეს უწინარესნი მისსა. და აჰა ესერა თუალნი ვითარცა კაცისანი რქასა
მას. და პირი რომელი იტყოდა დიდდიდსა. და ჰყოფდა ბრძოლასა წმიდათა
მიმართ: (9) ვხედევდ მე ვიდრემდე საყდარნი დაედგნეს. და ძუელი იგი დღეთად
დაჯდა. სამოსელი მისი სპეტაკ ვითარცა თოვლი. თმაჲ თავისა მისისაჲ ვითარცა
მატყლი წმიდაჲ. საყდარი მისი ვითარცა ალი ცეცხლისაჲ. ეტლის თუალნი მისნი
ცეცხლ—ებრ შემწუველ: (10) მდინარე ცეცხლისაჲ იძვრდა წინაშე მისა. ათა-
სნი ათასთანი ჰმსახურებდეს მას. და ბევრნი ბევ(რ)თანი დგეს წინაშე მის(ს)ა:
სამშჯავროჲ დაეგო. და წიგნნი განეხუენეს:

(11) ვხედევდ მაშინ კმისა მის გან სიტყუათაჲსა დიდდიდსა რომელსა რქად

(23) Tunc rex gavisus est super eo et praecepit, ut educeretur Daniel de lacu illo. Et eduxerunt Danielelem de fossa illa, et laesio nulla inventa est apud eum, quia credidit ille Deo suo. (24) Et praecepit rex; et adduxerunt viros illos qui accusaverant Danielelem, et miserunt in lacum illum leonum eos et filios eorum et uxores eorum; et, antequam nondum pervenissent ad pavementum lacus illius, arripuerunt eos leones illi, et omnia ossa eorum contriverunt et comminuerunt. (25) Tunc Darius rex scripsit ad omnes populos, tribus et linguas: Qui habitatis in omni terra, pax super vos multiplicetur.

(26) Ex ore meo constitutum est decretum ad omnes satrapias regni mei, ut timeant et contremiscant a facie Dei Danielis, quia ille est Deus vivens, et manet ad saecula, et regnum eius non corrumpetur, et dominatio eius usque ad finem. (27) Adiuvat et salvat et facit mirabilia et signa in caelo et in terra, qui salvavit Danielelem de ore leonum. (28) Et Daniel insignis erat in regno Darii regis, et in regno Cyri Persae.

7 (1) Primo anno Baltasar, regis Chaldaeorum, somnium vidit Daniel; et visio illa capitis eius in cubili suo, et somnium illud scripsit. (2) Ego Daniel aspiciebam, et ecce quattuor venti caeli pervenerunt ad mare illud magnum. (3) Et quattuor bestiae egrediebantur inde de mari, *quarum* alia aliam superabat. (4) Prima illa sicut leaena (*lit.* leo femina), et alae erant ei sicut *alae* aquilae; et aspiciebam eam, donec evulsae sunt alae illae eius; et sublata est de terra, et super pedes hominis stetit, et cor hominis datum est ei. (5) Et ecce bestia secunda similis urso, et in parte stetit, et tria latera (*lit.* costae) in ore eius in medio dentium eius. Et dicebant ei: Surge, et comede carnem multorum.

(6) Post hanc aspiciebam, et ecce bestia alia quasi pardus, et ei erant alae quattuor avis super eam, et quattuor capita bestiae illius, et potestas data est ei. (7) Et post hanc vidi, et ecce bestia illa quarta terribilis (et) horribilis, fortior primis illis; dentes eius ferri magni; comedebat omnes et comminuebat, et reliquias illas pedibus (*sing.*) suis conculcabat; et haec superabat omnes, grandior plus *quam* aliae illae bestiae quae erant ante eam; cornua erant ei decem. (8) Considerabam cornua illa eius, et ecce cornu parvum aliud ascende-
debat in medio eorum, et tria cornua coram eo evulsa sunt, quae erant ante illud; et ecce oculi sicut *oculi* hominis in cornu illo, et os quod loquebatur grandia; et faciebat bellum adversum sanctos. (9) Aspiciebam ego, donec throni positi sunt, et antiquus ille dierum sedit; vestimentum eius candidum sicut nix; capilli (*sing.*) capitis eius sicut lana munda; thronus eius sicut flamma ignis; rotae eius sicut ignis ardens. (10) Flumen ignis movebatur ante eum; milia milium ministrabant ei, et myriades myriadum stabant coram eo. Iudicium egit, et libri aperti sunt.

(11) Aspiciebam tunc propter vocem illam sermonum grande, quod

იგი იტყოდა. რომელი მოიკლა მკეცი იგი და წარწყმდა. და კორცნი მისნი მიეცნეს დასაწუველად ცეცხლსა: (12) და ნეშტა მათ მკეცთაჲ მთავრობაჲ გარდადგა. და სიგრძე ცხორებისაჲ მოეცა მათ ვიდრე ჟამადმდე: (13) ვხედვედ ჩუენებასა ლამისასა და აჰა ესერა ღრუბელთა ზედა ცისათა ვითარცა ძე კაცისაჲ მომავალი. და ვიდრე ძუელისა მის ღღეთაჲსა მოიწია. და წარდგა წინაშე მის(ს)ა: (14) და მას მოეცა მთავრობაჲ და პატივი და სუფევაჲ. და ყოველნი ერნი ტომნი და ენანი ჰმონებდეს მას კელმწიფებაჲ მისი კელმწიფება საუკუნო. რომელი არა წარკდეს. და მეუფებაჲ მისი არა განირყუნეს: (15) შეძრწუნდა გული ჩემი გუამსა ჩემსა. და მე დანიელს ხილვაჲ თავისა ჩემისაჲ შემადრწუნებდა:

f.129v

(16) და მოუკედ ერთსა მდგომარეთა მათგანსა. და განჩინებულად ვეძიებდ სწავლად მის გან ამის ყოველისა თვს და შითხრა მე განცხადებულად. შეტყუებაჲ იგი სიტყუათაჲ/ მათ მაუწყა მე და თქუა: (17) ესე მკეცი ოთხნი ოთხნი მეფენი აღდგენ ქუეყანასა ზედა. რომელი აღიხუნენ. (18) და წარმოიღონ მეუფებაჲ წმიდათა მალლისათა. და დაიპყრან იგი ვიდრე საუკუნოდ და ვიდრე საუკუნეთა საუკუნეთასა: (19) და ვეძიებდ გამოჰუმარიტებულად მკეცისა მის თვს მეოთხისა. რამეთუ იყო იგი უმჯობეს და საშინელად უმეტესად: კბილნი მისნი რკინისანი და ფრცხილნი მისნი რვალისანი ჰამდა (და) დაამწულილებდა. (და) ნეშტა მას ფერკითა თვსითა დასთრგუნვიდა: (20) და რქათა მათ თვს ათთა რომელნი იყვნეს თავსა მისსა (და) ერთისა მის თვს რქისა. რომელი აღმოკდა უკუანაჲსკენელ (და) განჰფხურნა პირველნი იგი სამნი. რომლისა იგი თულნი და პირი იტყოდა დიდ-დიდსა. და ხილვაჲ მის მკეცისაჲ უფროჲს ყოველთა მათ მკეცთაჲ სხუთა:

(21) ვხედვედ. და რქაჲ იგი ჰყოფდა ბრძოლასა წმიდათა თანა. და განძლი-ერდა მათა მიმართ. (22) ვიდრემდე მოვიდა ძუელი იგი ღღეთაჲ. და საშჯელი მიეცა წმიდათა მალლისათა. (და) ჟამი მოიწია. და მეფობაჲ დაიპყრეს წმიდათა: (23) და თქუა მკეცი იგი მეოთხე მუფებაჲ მეოთხე იყოს ქუეყანასა ზედა. რომელი წარემატოს ყოველთა მეუფებათა. და შეჰამოს ყოველი ქუეყანაჲ. (და) დათრგუნოს იგი. და მოსრას: (24) და ათნი იგი რქანი მისნი ათნი მეფენი (აღ)დგენ. და შემდგომად მათსა აღდგეს სხუაჲ. რომელმან გარდაჰმატოს სიბ-ოროტიჲ ყოველთა უწინარესთა მისთა. და სამნი მეფენი დაამდაბლნეს: (25) და სიტყუასა მალლისა მიმართ იტყოდის. და წმიდათა მალლისათა ჰბრძოდის. და ჰგონებდეს ცვალებად ჟამთა და უჯულსა. და მიეცეს კელთა მისთა ჟამთა და ჟამთა და კერძოდ ჟამისაჲ:

f.130r

(26) და ზრახვაჲ იზრახეს და გულისკმაყვეს. რაჲთა მთავრობაჲ გარ-დაადგინონ განრყუნად/ და წარწყმედად ვიდრე სრულიადმდე: (27) და სუფევაჲ და კელმწიფებაჲ და სიმდიდრე მეუფებათაჲ ქუეშს ყოველსა ცასა მიეცა წმიდათა მალლისათა. და სუფევაჲ მისი სუფევა საუკუნე. და ყოველნი მთავრობანი და კელმწიფებანი მას ჰმონებდენ აჰამომდე დასასრული სიტყუათაჲ: (28) მე დანიელს გულის სიტყუანი ჩემნი უფროჲსად შემადრწუნებდეს. და ფერი პირისა ჩემისაჲ იცვალა. და სიტყუაჲ იგი გულსა ჩემსა დამემარხა:

8

(1) წელსა მესამესა ბალტასარ მეფისასა ხილვაჲ მეჩუენა მე დანიელს შემ-დგომად ჩუენებისა მის ჩემისა პირველისა: (2) ვიყავ მე შოშს ციხესა. რომელ არს სოფელსა მას შინა ელამისასა. და ვდეგ უბალს: (3) და აღვიხილენ თულნი ჩემნი. და ვიხილე. და აჰა ესერა ვერძი ერთი მდგომარე უბალსა ზედა. და (ესხნეს) მას რქანი მაღალნი. და ერთი იგი უმაღლესს ერთისა მის და უმაღლესი იგი აღმოვიდოდა უკუანაჲსკენელ: (4) და ვიხილე ვერძი იგი ურქენდა ზღვთ კერძო

cornu illud loquebatur; quae occisa est bestia illa et periit, et corpus (*plur.*) eius traditum est ut combureretur in igne. (12) Et reliquarum illarum bestiarum principatus transiit, et longitudo vitae data est eis usque ad tempus. (13) Aspiciebam in visione noctis, et ecce in nubibus caeli velut filius hominis veniens, et usque ad antiquum illum dierum pervenit, et sese obtulit coram eo. (14) Et ei datus est principatus, et honor, et regnum; et omnes populi, tribus et linguae serviebant ei: potestas eius, potestas aeterna quae non transibit, et regnum eius non corrumpetur. (15) Conturbatum est cor meum in corpore meo, et me Daniele visio capitis mei conturbabat.

(16) Et accessi ad unum de stantibus illis, et definite quaerebam doceri ab eo de hoc omni. Et narravit mihi clare; interpretationem illam sermonum illorum indicavit mihi, et dixit: (17) Hae bestiae quattuor, quattuor reges consurgent in terra quam suscipient. (18) Et auferent regnum sancti Altissimi, et obtinebunt illud usque ad saeculum et usque ad saecula saeculorum. (19) Et quaerebam accurate de bestia illa quarta, quia superabat illa et *erat* terribilis nimis; dentes eius ferri, et ungues eius aeris; comedebat (et) comminuebat, (et) reliquias illas pedibus (*sing.*) suis conculcabat. (20) Et *quaerebam* de cornibus illis decem, quae erant in capite eius, (et) de uno illo cornu, quod ascendit ad postremum, (et) evulsit prima illa tria, cuius oculi et os loquebatur grandia (*sing.*), et aspectus illius bestiae maior omnibus illis bestiis aliis.

(21) Aspiciebam, et cornu illud faciebat bellum adversus sanctos et praevaluit eis, (22) Donec venit antiquus ille dierum, et iudicium dedit sanctis Excelsi, (et) tempus advenit, et regnum obtinuerunt sancti. (23) Et dixit: Bestia illa quarta, regnum quartum erit in terra, quod prosperabitur prae omnibus regnis, et devorabit omnem terram, (et) conculcabit eam, et destruet. (24) Et decem illa cornua eius, decem reges consurgent, et post eos consurget alius, qui superabit malitiā omnes qui erant ante eum, et tres reges humiliabit. (25) Et sermonem contra Excelsum loquetur, et cum sanctis Altissimi pugnabit, et putabit se mutaturum esse tempora et legem, et tradetur in manibus eius usque ad tempora, et tempora, et dimidium temporis.

(26) Et consilium consiliati sunt et intellexerunt, ut principatum transferrent, *ita* ut corrumperetur et periret usque ad finem. (27) Et regnum, et potestas, et divitiae regnorum sub omni caelo data est sanctis Altissimi; et regnum eius regnum aeternum, et omnes principatus et potestates ei servient. Hucusque finis sermonum. (28) Me Daniele cogitationes meae multum conturbabant, et forma faciei meae mutata est, et verbum illud in corde meo conservaveram.

8 (1) Anno tertio Baltasar regis visio apparuit mihi Danieli, post visionem illam meam primam. (2) Eram ego in Susis (Šoš), in castro quod est in provincia illa Elam; et stabam in Ubal. (3) Et levavi oculos meos, et vidi: et ecce aries unus stans super Ubal, et (erant) illi cornua excelsa, et unum illud excelsius altero illo, et excelsius illud ascendebat ad postremum. (4) Et vidi: aries ille

და ჩრდილოეთ და სამხრით. და ყოველნი მკეცნი ვერ დადგეს წინაშე მისსა. და არა ვინ იყო განმარინებელი კელისა გან მისისა. და ყო ნებისა—ებრ თვისისა. და განდიდნა: (5) და მე ვითარცა განვიზრახევდ. და აჰა ესერა ვაცი თხათაჲ მოვიდოდა ბლუარით კერძო პირსა ზედა ყოვლისა ქუეყანისასა: და არა დაეხებოდა ქუეყანასა. და ვაცსა მას რქაჲ შორის თუალთა მისთა:

(6) და მოიწია ვიდრე მის ვერძისამდე. რომელსა იგი რქანი ესხნეს. რომელი ვიხილე მდგომარჲ წინაშე უბალსა. და მორბიოდა მისა სიმძაფრითა ძალისა თვისისაჲთა: (7) და ვიხილე იგი მოწვეწული ვიდრე მის ვერძისამდე. და განძნდა მისა მიმართ. (და) ეცა ვერძსა მას. და შემუსრნა ორნი რქანი მისნი. და არა იყო ძალი ვერძსა მას დადგომად წინაშე მისა. და დასცა იგი ქუეყანად. და დათრგუნა იგი. და არა ვინ იყო განმარინებელ ვერძისა მის კელისა გან მისისა: (8) და ვაცი იგი თხათაჲ განდიდნა ფრიად. (და) ძლიერებასა ოდენ მის(ს)ა/ შეიმუსრა რქაჲ იგი მისი დიდი. და აღმოკდეს ოთხნი რქანი ქუეშჲ მის(ს)ა ოთხთა ქართა ცისათა: (9) და ერთისა მათგანისა გან გამოკდა რქაჲ ერთი მცირჲ. და განდიდნა უმეტჲს სამხრით კერძო და ძალთა კერძო: (10) განდიდნა ვიდრე ძალადმდე ცისა. და გარდმოვარდა ქუეყანად ძალისა მის გან და ვარსკულავთა. და დათრგუნა იგინი:

(11) ვიდრემდე მთავარმან ერის—მძღუარმან იკსნეს ტყუჲ. და მის თჳს შესაწირავი აღიღონ. და ყო. და წარემართა მას. და სიწმიდე მოოკრდეს: (12) და მოეცა შესაწირავსა ცოდვაჲ. და დაეარდა ქუჲ სიმართლჲ. და ყო. და წარემართა: (13) და მესმა ერთისა წმიდისა სიტყუაჲ. და თქუა ერთმან წმიდამან ფელმონის რომელი იგი იტყოდა: ვიდრემდე ხილვაჲ ესე დგეს. და მსხუერპლი ესე რომელი აღიღო: ცოდვაჲ იგი მოოკრებისაჲ. რომელ მოეცა. და წმიდაჲ იგი და ძალი დაითრგუნოს: (14) და პრქუა მას: ვიდრე მწუხრადმდე და განთიადმდე დღენი ორათას სამას. და განწმიდნეს სიწმიდჲ იგი: (15) და იყო ხილვასა მას ჩემსა მე დანიელ ჩუენებისა მის. და ვეძიებდ გულის—კმის—ყოფასა. და აჰა ესერა დადგა წინაშე ჩემსა ვითარცა ხილვაჲ კაცისაჲ:

(16) და მესმა კმაჲ კაცისაჲ შორის უბალსა და თქუა: გაბრიელ გულის—კმა—უყავ მაგას ხილვაჲ: (17) და მოვიდა და დადგა მახლობელად დგომისა ჩემისა. და მოსლვასა მას მისსა შევესულბი. და დავეცი პირსა ზედა ჩემსა. და მრქუა მე: გულის—კმა—ყავ ძეო კაცისაო. რამეთუ აღსასრულსა იყოს ხილვაჲ ესე: (18) და იტყოდა რაჲ ჩემდამო დავსულბი. და დავვარდი პირსა ჩემსა ზედა ქუეყანად. და შემახო მე. და დამადგინა ფერკთა ჩემთა ზედა: (19) და მრქუა მე: აჰა ესერა მე გაუწყოა შენ. რომელი ყოფად არს უკუანაჲსკენელსა/ რისხვასა. რამეთუ არს ჲაჲმ ალსასრულადმდე: (20) ვერძი რომელი იხილე. რომელსა ედგნეს რქანი. მეფჲ არს სპარსთაჲ და უყიკთაჲ:

(21) და ვაცი იგი თხათაჲ მეფჲს იონთაჲ არს. რქაჲ იგი დიდი რომელი იყო შორის თუალთა მისთა იგი არს მეფჲს პირველი. (22) რომელი იგი შეიმუსრა: რომლისა იგი ქუეშჲ აღდგეს ოთხნი რქანი. ოთხნი მეფენი ნათესავისა მისისა გან აღდგენ არა თჳსითა ძალითა მათითა: (23) და უკუანაჲსკენელ მეფობისა მათისა რაჲჲმს აღიკსნენ ცოდვანი მათნი: აღდგეს მეფჲს ურცხვნოჲ პირითა და გულის—კმის—მყოფელი იგავთაჲ: (24) და მტკიცე იყოს ძალი მისი და არას ძალითა თჳსითა. და საკვრველნი იგი განრყუნნეს. და წარემართოს. და ყოს. და განრყუნნეს ძლიერნი და ერი წმიდაჲ: (25) და უღელი კელისა მისისაჲ წარემა—რთოს. ზაკუეჲ კელთა მისთაჲ და გული მისი განდიდნეს. და ზაკუევით განრყუნნეს მრავალნი. და წარწყმედად მრავალთა დადგეს. და ვითარცა კუერცხნი

f.130v

f.131r

petebat cornu ad mare versus, et ad aquilonem, et ad meridiem; et omnes bestiae non *potuerunt* stare coram eo, nec quisquam erat *qui* liberaret de manu eius; et fecit secundum voluntatem suam, et magnus factus est. (5) Et ego cum cogitarem, et ecce hircus caprarum veniebat ab occidente super faciem totius terrae, et non tangebatur terram; et hirco illi *erat* cornu inter oculos eius.

(6) Et pervenit usque ad illum arietem cui cornua erant, quem vidi stantem ante Ubal, et currebat ad eum in impetu fortitudinis suae. (7) Et vidi eum pervenientem usque ad illum arietem, et efferatus est in eum, (et) percussit arietem illum, et contrivit duo cornua eius; et non erat vis arieti illi, ut staret coram eo. Et deiecit eum in terram, et conculcavit eum, nec quisquam erat *qui* liberaret arietem illum de manu eius. (8) Et hircus ille caprarum magnus factus est valde; (et) in fortitudine tantum eius contritum est cornu illud eius magnum, et ascenderunt quattuor cornua subter illud *ad* quattuor ventos caeli. (9) Et de uno ex eis egressum est cornu unum parvum, et maius factum est contra meridiem *et* contra fortitudines. (10) Magnum factum est usque ad fortitudinem caeli, et decidit in terram a fortitudine illa *et a* stellis, et conculcavit eas,

(11) Donec primus dux liberaret captivos (*sing.*), et propter eum sacrificium auferrent; et fecit, et prosperatus est ille. Et sanctuarium vastabitur. (12) Et datum est sacrificio peccatum, et decidit deorsum iustitia; et fecit, et prosperatus est. (13) Et audiui unius sancti verbum; et dixit unus sanctus ad quendam (*lit. p'elmoni*), qui dicebat: Usquequo visio haec stabit, et sacrificium hoc quod ablatum est, *et* peccatum illud desolationis quod datum est, et sanctum illud, et fortitudo conculcabitur? (14) Et dixit ei: Usque ad vesperam et mane, dies duo milia trecenti; et mundabitur sanctuarium illud. (15) Et fuit, cum viderem ego (*lit. in visione illa mea*), Daniel, visionem illam (*lit. visionis illius*) et quaererem intelligentiam, et ecce stetit coram me quasi species viri.

(16) Et audiui vocem viri in medio Ubal, et dixit: Gabriel, fac intellegere istum visionem. (17) Et venit, et stetit iuxta ubi ego stabam; et, cum venisset ille (*lit. in adventu illo eius*), obstupui et cecidi super faciem meam; et dixit mihi: Intellege, fili hominis, quia in fine erit visio haec. (18) Et, cum diceret ad me, obstupui et cecidi super faciem meam in terram; et tetigit me, et statuit me super pedes meos. (19) Et dixit mihi: Ecce ego indicabo tibi quod futurum est in novissima ira, quia est adhuc tempus usque ad finem. (20) Aries quem vidisti, cui erant cornua, rex est Persarum et Medorum.

(21) Et hircus ille caprarum rex Graecorum est; cornu illud grande, quod erat inter oculos eius, illud est rex primus. (22) Quod contritum est, subter quod surrexerunt quattuor cornua, quattuor reges de gente eius consurgent, non in propria fortitudine sua. (23) Et, post regnum eorum, quando complebuntur peccata eorum, consurget rex impudens facie et intellegens parabolas. (24) Et firma erit fortitudo eius, et non in fortitudine sua; et mirabilia illa destruet, et prosperabitur, et faciet, et destruet fortes et populum sanctum. (25) Et iugum manus eius prosperabitur, *et* dolus manuum eius, et cor eius magnificabitur; et dolo destruet multos, et ad perdendos multos stabit, et sicut ova in manu con-

კელითა შემუსრნეს:

(26) და ხილვა იგი მწუხრისა და განთიადისა. რომელი აღედო. ჰეშ-
მარიტ არს. და შენ დაჰბეჭდე ჩუენება. რამეთუ დღედმდე მრავლად არს:
(27) და მე დანიელ დავსნეულდი. და დავწევ. და მერმე აღვდეგ. და ვიქმოლე
საქმესა მეფისასა: და მიკვრდა ხილვა იგი. და არა ვინ იყო გულის-კმის-მყოფელ:

9 (1) პირველსა წელსა დარიოზისა ძისა ასუერის(ს)ა ნათესავისა გან უტიკთა-
მასა. რომელი მეფობდა მეფობასა ქალდეველთაჲსა: (2) მე დანიელ გულის-
კმა-ცყავ წიგნთა გან რიცხვსა წელთაჲსა. რომელ იყო სიტყუაჲ უფლისაჲ იერე-
მიაჲსა წინაწარმეტყუელისა აღსრულებისა მის მოკვრებისა ივრუსაღემისა
სამეოც და ათ წელ: (3) და მივეც პირი ჩემი უფლისა მიმართ გამოძიებად
ლოცვისა და ვედრებისა მარხვითა და ძაძითა: (4) და ვილო/ცევდ უფლისა
მიმართ ღმრთისა ჩემისა. და აუეარებდ. და ეთქუ: უფალო ღმერთო დიდო და
საკვრველო და ძლიერო. რომელმან დაუმარხი აღთქუმაჲ და წყალობაჲ მოყუარ-
ეთა შენთა. რომელთა დაიმარხნიან მცნებანი შენნი: (5) შეგცოდეთ: უმსახურ-
ებელ ვიქმნენით. და განგიდევით შენ გან: და გარდავიქციით მცნებათა გან შენთა
და სამართალთა გან შენთა:

f.131v

(6) და არა ვისმინეთ მონათა შენთა წინაწარმეტყუელთა. რომელნი ეტყ-
ოდეს მეფეთა ჩუენთა და მთავართა სახელითა შენითა და ყოველსა ერსა ქუეყა-
ნისასა: (7) შენდა უფალო სიმართლს. და ჩუენდა სირცხვლი პირისა ჩუენისაჲ.
ვითარცა დღესა მას კაცისა ჰურიასტანელისა და მკვდრთა ივრუსაღემისათა და
ყოველთა ისრაჲლისათა. რომელნი იგი ახლოს არიან. და რომელნი იგი შორიელ
არიან ყოველსა ქუეყანასა ზედა. და მიმოდებნიენ შენ იგინი ურჩებიტა მათითა.
რომელნი იგი არა დაგემორჩილნეს შენ: (8) უფალო ჩუენდა სირცხვლი პირისა
ჩუენისაჲ და მეფეთა მათ ჩუენთა და მამათა მათ ჩუენთა. რომელთა იგი შეგცოდეს
შენ: (9) უფალსა ღმერთსა ჩუენსა. შენნი არიან წყალობანი. და შენნი არიან
ლხინებანი. რამეთუ განგიდევით. (10) და არა ვისმინეთ კმაჲ შენი უფლისა ღმრ-
თისა ჩუენისაჲ სლვად შჯულთა შინა შენთა. რომელნი იგი მისცენ პირის-პირ
ძამათა ჩუენთა კელითა მით წინაწარმეტყუელთა შენთაჲთა:

(11) და ყოველი ისრაჲლი გარდაჰკდა შჯულსა შენსა. და გარდაჰქციეს.
რამათა არა ისმინონ კმისა მაგის შენისა: და მოვიდა და მოიწია ჩუენ ზედა წყევამ
იგი. და ფიცი იგი რომელ წერილ არს შჯულსა მოსესსა მონისა შენისასა. რამეთუ
შევეცოდეთ ჩუენ მას: (12) და განამტკიცნა მან სიტყუანი იგი მისნი. რომელთა
იგი იტყოდა ჩუენ ზედა. და მსაჯულთა მათ ჩუენთა ზედა. რომელნი იგი გუსჯ-
იდეს ჩუენ მოვლინებად ჩუენ ზედა ესე-ვითარი ჰირი დიდდიდი. რომელი არა
სადა ყოფილ იყო. და არცა ყოფად არს ცასა ქუეშს ყოველსა რაჲ იგი დღენი
ედგნეს ივრუსაღემსა: (13) ვითარცა იგი წერილ არს შჯულსა მოსე(ს)სა. ესე
ყოველი მოვიდა და მოიწია ჩუენ ზედა. და ვერ ვაგეთ ჩუენ ლოცვად წინაშე
პირისა უფლისა ღმრთისა ჩუენისასა/ მოქცევად ჩუენდა უშჯულოებისა გან
ჩუენისა. და გულის-კმის-ყოფად ჩუენდა ყოველი ჰეშმარიტებაჲ უფლისა
ჩუენისაჲ: (14) და განილჰდა უფალმან ღმერთმან ჩუენმან ძვრის-საქმესა მას
ჩუენსა ზედა. და მოავლინა ესე ყოველი რაჲ ვე ჩუენ ზედა. რამეთუ მართლ არს
უფალი ღმერთი ჩუენი ყოველსა ზედა ყოფასა მისსა. რაჲცა მიყო ჩუენ. რამეთუ
არა ვისმინეთ კმისა მისისაჲ: (15) და აწ უფალო ღმერთო ჩუენო. რომელმან
გამოიყვანე ერი შენი ქუეყანით ეგვპტელთაჲთ კელითა შენითა მტკიცითა. და

f.132r

teret eos.

(26) Et visio illa vesperae et mane, quae aperta (*vel* sublata) est, vera est, et tu signa visionem, quia usque ad dies multos est. (27) Et ego Daniel aegrotavi, et accubui; et rursus surrexi, et faciebam opera (*sing.*) regis; et obstupui ad visionem illam, nec quisquam erat *qui* intelligeret *eam*.

9 (1) Primo anno Darii, filii Asueri, de semine Medorum, qui regnabat *super* regnum Chaldaeorum, (2) Ego Daniel intellexi ex libris numerum annorum, qui fuit sermo Domini ad Ieremiam prophetam *de* completionem illa vastationis Hierosolymorum septuaginta annis. (3) Et posui (*lit.* dedi) faciem meam ad Dominum, ut quaerem precationem et orationem *in* ieiunio et *in* sacco. (4) Et orabam ad Dominum Deum meum et confitebar, et dixi: Domine Deus magne et mirabilis et fortis, qui custodis pactum et misericordiam dilectis tuis, qui custodiunt mandata tua. (5) Peccavimus tibi, non servientes facti sumus, et defecimus a te, et declinavimus a mandatis tuis et a iudiciis tuis.

(6) Et non audivimus servos tuos prophetas, qui loquebantur regibus nostris et principibus in nomine tuo, et omni populo terrae. (7) Tibi, Domine, iustitia, et nobis confusio faciei nostrae, sicut in die illo viro Iudaeo, et habitatoribus Hierosolymorum et omnibus *hominibus* Israël qui prope sunt et qui procul sunt super omnem terram, et dispersisti tu illos propter inoboedientiam eorum qui non oboedierunt tibi. (8) Domine, nobis confusio faciei nostrae et regibus illis nostris et patribus illis nostris qui peccaverunt tibi. (9) Domino Deo nostro, tibi (*lit.* tuae) sunt misericordiae et tibi (*lit.* tuae) sunt propitiationes, quia defecimus a te; (10) Et non audivimus vocem tuam, *vocem* Domini Dei nostri, ut ambularemus in legibus tuis, quas dedisti directe patribus nostris in manu illa prophetarum tuorum.

(11) Et omnis Israël transgressus est legem tuam, et declinaverunt ne audirent vocem istam tuam. Et venit et pervenit super nos maledictio illa, et sacramentum illud quod scriptum est in lege Moysi, servi tui, quia peccavimus nos ei. (12) Et confirmavit ille sermones illos suos, quos loquebatur super nos, et super iudices illos nostros qui iudicabant nos, ut induceret in nos huiusmodi afflictionem permagnam, quae numquam fuerat et neque futura est sub caelo omni, quando dies erant Hierosolymis. (13) Sicut scriptum est in lege Moysi, hoc omne venit et pervenit super nos, et non *potuimus* efficere ut precaremur coram facie Domini Dei nostri, ut reverteremur nos ab iniquitate nostra et intellexeremus nos omnem veritatem Domini nostri. (14) Et expectatus est Dominus Deus noster super malitiam illam nostram, et misit hoc omne, quidquid *est*, super nos, quia iustus est Dominus Deus noster in (*lit.* super) omnibus factis (*sing.*) suis, quae etiam fecit nobis, quia non audivimus vocem eius. (15) Et nunc, Domine Deus noster, qui eduxisti populum tuum de terra Aegyptiorum in manu tua forti, et fecisti tibi nomen, sicut *est* dies haec, peccavimus

(3)ყავ შენ სახელი ვითარცა დღე ესე. ვცოდეთ ჩუენ უშჯულო ვიქმნენით:

(16) უფალო ყოველსა შინა არს წყალობაჲ შენი გარე—მიაქციე გულის—წყრომაჲ რისხვისა შენისაჲ ქალაქისა შენისა გან იზრუსაღმისა. და მთისა გან წმიდისა შენისა. რამეთუ ცოდვითა ჩუენითა და უშჯულოებითა მამათა ჩუენთა—ათა იზრუსაღმეი და ერი იგი შენი საყუედრელად მიეცნეს ყოველსა შორის. რომელნი იგი იყვნეს გარემოჲს ჩუენსა: (17) და აწ შეგესმინ ჩუენი უფალო ღმერთო ჩუენო ლოცვაჲ მონისა შენისაჲ. და შეიწირენ თაყუანის—ცემანი მისნი გამოაჩინე პირი შენი სიწმიდესა ზედა შენსა. რომელი იგი მოიოჯრა შენ თვს უფალო: (18) მოყავ ყური შენი ღმერთო. და ისმინე ჩუენი აღიხილენ თუალნი შენნი და იხილე განრყუნილებაჲ ჩუენი და ქალაქისა მის შენისაჲ. რომელსა დაედვა სახელი შენი მას ზედა. რამეთუ არა სიმაართლითა ჩუენითა მიმიპყრის გული შეწყნარებასა ჩუენსა. არამედ წყალობისა შენისა—ებრ: (19) ისმინე ჩუენი უფალო. და მილხინე ცოდვათა ჩუენთა გან მოხედენ უფალო ყავ უფალო. და ნუ მაყოვნებ სახელისა შენისა თვს უფალო ღმერთო ჩუენო. რამეთუ სახელი შენი დებულ არს ზედა ქალაქსა ამის შენსა: (20) მე ვიდრე ვიტიყოდე და მიუთხოვრებ ცოდვითა ჩემთა და ცოდვითა ერისა ჩემისა ისრაჲლისათა. და მე შე—ოდენ—ვაწყალებდ თავსა ჩემსა წინაშე უფლისა ღმრთისა ჩემისა მთისა მის წმიდისა უფლისა ღმრთისა ჩემისა:

(21) იყვნენ ოდენ სიტყუანი იგი ლოცვისანი პირსა შინა ჩემსა და აჰა ესერა ვხედვედ კაცსა მას გაბრიელს. რომელი იგი ვიხილე პირველსა მას ჩუენებასა ჩემსა ფრინვით მომავალსა: (22) და შემომეახლა მე ჟამსა ოდენ მწუ/ხრისა მსახურებასა. და მეცნიერ მყო მე. და მეტყოდა მე და თქუა დანიელ აწ მოსრულ ვარ უწყებად შენდა: (23) ვითარცა დასაბამსა მას ლოცვათა შენთასა გამოვიდეს სიტყუანი პირისა გან შენისა. და მე მოვედ თხოვრად შენდა. რამეთუ კაცი სანატრელი ხარი შენ: აწ განიზრახე სიტყვთა მაგით შენითა და გულსა დაიდევ ჩუენებაჲ ეგე რომელი იხილე (24) სამეოც და ათნი შვდეულნი დაებადნეს ერსა მას შენსა ზედა და ზედა ქალაქსა მას წმიდასა შენსა. ვიდრემდე დაძუელდენ აღსრულებად ცოდვათა. და დაბეჭდვად მათ. და ავოცად უშჯულოებისა. და ლხინებად სიცრუევითა. და მოწვენად სიმაართლისა საუკუნოჲსა. და დაბეჭდვად ხილვითა და წინაწარმეტყუელებათა. და ცხებად წმიდა(სა) წმიდათასა: (25) და სცნა და გულის—კმა—ჰყო გამოსლვისა გან სიტყვსა მიგებად და აღშვანებად იზრუსაღმისა ვიდრე ქრისტესადმდე წინამძღურისა შვდეულნი შვდ და შვდეულნი სამეოც და ორ და მოაქციოს. და აღაშვანოს უბნები და ზღუდც. და განახლდენ ჟამნი:

(26) და შემდგომად სამეოცთა და ორთა შვდეულთა მოისრას ცხებულებაჲ. და სიმაართალი არა იყოს მას შინა და ქალაქსა. და სიწმიდეცა განირყუნეს თანად მთავრისა მის მომავალისა და მოიკუთვნენ დარღუნითა. და ვიდრე აღსრულება—დმდე ბრძოლისა შემოკლებულისა და განრყუნისა: (27) და განუძლიეროს აღთქუმაჲ მრავალთა შვდეულ ერთ და ზოგსა შვდეულისასა აღილოს მსხუერპლი და შესაწირავი. და ტაძარსა მას საძაგელი მოოჯრებისაჲ. და ვიდრე აღსრულებადმდე ჟამისა აღსასრული მოეცეს მოოჯრებასა:

10 (1) წელსა მესამესა კვროს მეფისა სპარსთაჲსა სიტყუაჲ გამოეცხადა დანიელსა. რომლისა სახელი ბალტასარ. და ჰეშმარიტ არს სიტყუაჲ და ძალი დიდი და გულის—კმის—ყოფაჲ მოეცა მას ხილვასა მას: (2) და მათ დღეთა შინა მე დანიელ ვიყავ გლოვასა შინა სამთა შვდეულთა დღეთა: (3) პური გულის—სათ—

f.132v

f.133r

nos, iniqui facti sumus.

(16) Domine, in omnibus (*sing.*) est misericordia tua; averte furorem irae tuae a civitate tua Hierosolymis et a monte sancto tuo, quia peccato nostro et iniquitate patrum nostrorum Hierosolyma et populus ille tuus in opprobrium dati sunt in medio omnium (*sing.*) qui erant in circuitu nostro. (17) Et nunc exaudi nos, Domine Deus noster, *exaudi* orationem servi tui, et suscipe adorationes eius; ostende faciem tuam super sanctuarium tuum, quod vastatum est, propter te, Domine. (18) Inclina aurem tuam, Deus, et audi nos; leva oculos tuos, et vide destructionem nostram, et civitatis illius tuae super quam positum est nomen tuum super eam, quia non secundum iustitiam nostram cor obtulimus ad acceptionem nostram, sed secundum misericordiam tuam. (19) Exaudi nos, Domine, et propitiare propter peccata nostra; attende, Domine; fac, Domine; et ne facias nos morari propter nomen tuum, Domine Deus noster, quia nomen tuum positum est super civitatem hanc tuam. (20) Ego cum loquerer et narrarem peccata mea et peccata populi mei Israël et *cum* primum ego moverem misericordiam in memetipso coram Domino Deo meo *pro* monte illo sancto Domini Dei mei,

(21) Erant tantum verba illa orationis in ore meo, et ecce aspiciebam virum illum Gabriel, quem vidi in prima illa visione mea, advolantem (*lit.* volatu venientem). (22) Et appropinquavit mihi in tempore vespertini ministerii; et certiore fecit me, et loquebatur mihi, et dixit: Daniel, nunc veni ut indicarem tibi. (23) Sicut in exordio illo precum tuarum egressi sunt sermones ex ore tuo, et ego veni ut indicarem tibi, quia vir beatus es tu. Nunc animadverte ad verbum istud tuum, et in corde pone visionem istam quam vidisti. (24) Septuaginta hebdomades creatae sunt super populum illum tuum, et super civitatem illam sanctam tuam, donec inveterascant ut consummentur peccata et ut obsignentur illa, et ut deleatur iniquitas, et ut remittantur mendacia, et ut adveniat iustitia sempiterna, et ut obsignentur visiones et prophetiae, et ut ungatur Sanctus Sanctorum. (25) Et scies et intelleges: Ab exitu sermonis, ut restituatur et ut aedificetur Hierosolyma, usque ad Christum ducem hebdomades septem, et hebdomades sexaginta duae *erunt*, et revertetur et aedificabit plateas et murum, et renovabuntur tempora.

(26) Et post sexaginta duas hebdomades occidetur unctio (*sic*), et iudicium non erit in ea et *in* civitate, et sanctuarium quoque destruetur unā cum principe illo veniente, et excidentur in vastatione et usque ad finem belli, deminutionis et destructionis. (27) Et confirmabit pactum multis hebdomada una. Et in dimidio hebdomadis auferetur hostia et sacrificium; et *erit* in templo illo abominatio desolationis; et, usque ad finem temporis, finis dabitur in desolationem.

10 (1) Anno tertio Cyri, regis Persarum, sermo revelatus est Danieli, cuius nomen *erat* Baltasar, et verus est sermo, et fortitudo magna et intelligentia data est ei in visione illa. (2) Et in illis diebus ego Daniel eram in luctu tribus hebdomadibus dierum. (3) Panem desiderabilem non comedi, et caro et vinum

ქუმელი არა ეკამე. და კორცი. და ღვნოა არა შევიდა პირსა ჩემსა. და საცხებელი არა ვიცხე ვიდრე აღსრულებადმდე სამთა მათ შუდელთა დღეთა: (4) დღესა მას ოც და მეოთხესა თთვსა მის პირველისასა წელსა მას მესამესა მისრულ ვიყავ. და ვდევ მდინარესა მას დიდსა. ესე იგი არს ტიგრისი. ეკდეკელს: (5) და აღვიხილენ თუალნი. და ვიხილე. და აჰა ესერა კაცი შემოსილი ბადენითა. და წელნი მისნი მორტყმულ ოქროთა ოფაზითა:

(6) და გუამი მისი ბრწყინვალე და წმიდა. და პირი მისი ვითარცა ხილვაა ელვისაჲ. და თუალნი მისნი ვითარცა ლამპარნი ცეცხლისანი. და მკლავნი და წვენი მისნი ვითარცა რვალი ბრწყინვალე. და კმაჲ სიტყუათა მისთაჲ ვითარცა კმაჲ ერისა მრავლისაჲ: (7) და მე დანიელ მარტომან ვიხილე ხილვაჲ ესე. და რომელნი იყვნეს ჩემ თანა არა იხილეს ჩუენებაჲ იგი. არამედ განკვრვებაჲ დიდი დაეცა მათ ზედა. და ივლტოდეს შიშით: (8) და მე მარტოჲ დავშთი. და ვიხილე გამოჩინებაჲ ესე დიდი. და არა დაშთა ჩემ თანა ძალი. და დიდებაჲ ჩემი გარდაიქცა განრყუნილებად. და არა დამადგრა ძალი: (9) და მესმა კმაჲ სიტყუათა მისთაჲ. და ვითარ მესმოდა. ვიქმენ მე მწუხარე. და პირი ჩემი დამედრიკა ქუეყანად: (10) და აჰა ესერა კელი რომელი შემახო მე. და აღმადგინა მე მუკლთა ჩემთა ზედა.

(11) და მრქუა მე. დანიელ კაცო გულის_სათქუმელო გულის_კმა_ყვენ სიტყუანი. რომელთა უიტყვ შენდა: და დევ სადგომელსა შენსა ზედა. რამეთუ მოვივლინე შენდა. და ვითარცა მეტყოდა სიტყუათა მათ. აღვდეგი ძრწოლით. (12) და მრქუა მე. ნუ გეშინინ დანიელ. რამეთუ პირველით დლითგან ვინათგან მიეც გული შენი გულის_კმის_ყოფად და ძვრის_ხილვად წინაშე ღმრთისა. შეისმეს სიტყუანი შენნი. და მოვედ მე სიტყუათა შენთა თვს: (13) და მთავარი იგი სპარსთა მეფობისაჲ დგა წინაშე ჩემსა ოც და ერთ დღე. და აჰა მიქ(ა)ელ ერთი მთავართა/განი პირველთაჲ მოვიდა შეწევნად ჩემდა. და იგი დაუტევე მთავრისა მის თანა მეფ(ობ)ისა სპარსთაჲსა: (14) და მოვედ გულის_კმის_ყოფად შენდა რავდენი შეემთხუეოდის ერსა შენსა უკუანაჲსკენელთა დღეთა. რამეთუ ხილვაჲ ესე დღეთა მათ ოხჴნისათა: (15) და სიტყუასა მას მისსა ჩემდა მომართ მსგავსად სიტყუათა ამათ მივეც პირი ჩემი ქუეყანად:

(16) და აჰა ესერა მსგავსმან ძისა კაცისამან შემახო ბაგეთა ჩემთა. და აღვალე პირი ჩემი. და ვიტყოდე და ვარქუ მდგომარესა მას ჩემ წინაშე. უფალო ხილვასა მას შენსა გარდაიქცეს ნაწლევნი ჩემნი ჩემ შორის. და არა იყო ჩემ თანა ძალი: (17) და ვითარ უძლოს მონამან შენმან დგომად და სიტყუად უფლისა ამის ჩემისა თანა. და ჩემ თანა ამიერითგან არღარა დაშთეს ძალი. და სული არა დაადგრეს ჩემ თანა: (18) და შესძინა და შემახო ვითარცა ხილვამან კაცისამან. (და) განმადლიერა მე: (19) და მრქუა. ნუ გეშინინ კაცო გულის_სათქუმელო. მშვდობაჲ შენდა. მკნე იყავ. და განძლიერდი. ვითარცა მეტყოდა მე ანგელოზი იგი. განძლიერდი და ვარქუ (20) იტყოდენ უფალი ჩემი. და განმადლიერა მე და მრქუა მე. უკუეთუ უწყი რაჲსა თვს მოსრულ ვარ შენდა. და აწ მოვაქციო ბრძოლაჲ მთავრისა მის თანა სპარსთაჲსა. და მე გარდამოვიდოდე. და მთავარი იგი იონთაჲ მოვიდოდა:

(21) არამედ გითხრა შენ დაწერილი წიგნსა ჭეშმარიტებისა. და არა ვინ არს ერთიცა შემწე ჩემ თანა მათ თვს. გარნა მიქ(ა)ელ მთავარი თქუენი:

- 11 (1) და მე წელსა პირველსა კვროსისსა დავდეძ ძალად და სიმტკიცედ.
(2) და აწ გითხრა შენ ჭეშმარიტი: აჰა ესერა სამნი ლა მეფენი აღდგენ სპარსეთს

non introiit in os meum, nec unguentum unxi usque ad finem trium illarum hebdomadum dierum. (4) Die illa vigesima et quarta mensis illius primi, anno illo tertio, abieram, et stabam *ad* flumen illud magnum (hic est Tigris) Ekdekel. (5) Et levavi oculos, et vidi; et ecce vir vestitus lineis (*sing.*), et renes eius accincti auro Op'az.

(6) Et corpus eius splendens et mundum, et facies eius velut species fulguris, et oculi eius sicut lampades ignis, et brachia et crura eius sicut aes splendens, et vox sermonum eius velut vox populi multi. (7) Et ego Daniel solus vidi visionem hanc; et qui erant mecum non viderunt visionem illam; sed stupor magnus cecidit super eos, et fugiebant cum timore. (8) Et ego solus mansi, et vidi apparitionem hanc grandem, et non mansit apud me vis, et gloria mea conversa est in destructionem, et non remansit vis. (9) Et audiui vocem sermonum eius; et, cum audirem, factus sum ego maestus, et facies mea inclinata est ad terram. (10) Et ecce manus, quae tetigit me et erexit me super genua mea.

(11) Et dixit mihi: Daniel, vir desiderabilis, intellege sermones quos loquor ad te, et sta in statione tua, quia missus sum ad te. Et, cum loqueretur *mihi* sermones illos, surrexi cum tremore. (12) Et dixit mihi: Noli timere, Daniel, quia ex primo die, quo dedisti cor tuum ut intellegeres et ut mala (*sing.*) ferres coram Deo, exauditi sunt sermones tui; et veni ego propter sermones tuos. (13) Et princeps ille Persarum regni stetit coram me viginti et uno diebus; et ecce Mik'(a)ël, unus de principibus primis, venit ut adiuvaret me, et eum reliqui cum principe illo regni Persarum. (14) Et veni ut docerem te quaecumque evenient populo tuo in novissimis diebus, quia visio haec in dies illos finis (*gen.*). (15) Et cum ille loqueretur ad me secundum sermones hos demisi faciem meam in terram.

(16) Et ecce similis filio hominis tetigit labia mea; et aperui os meum, et loquebar, et dixit illi qui stabat coram me: Domine, in visione illa tua versa sunt intestina mea intra me, et non erat apud me vis. (17) Et quomodo poterit servus tuus stare et loqui cum Domino hoc meo? Et apud me abhinc iam non manebit vis, et spiritus non remanebit apud me. (18) Et addidit et tetigit me quasi visio hominis, (et) confortavit me; (19) Et dixit mihi: Noli timere, vir desiderabilis; pax tibi, robustus esto, et confortare. Cum loqueretur mihi angelus ille, confortatus sum, et dixi: (20) Loquatur Dominus meus. Et confortavit me, et dixit mihi: Numquid scis quare venerim ad te? Et nunc revertar ut proelietur cum principe illo Persarum; et ego descendebam, et princeps ille Graecorum veniebat.

(21) Sed narrabo tibi quod scriptum est in libro veritatis; nec ullus est ne unus quidem adiutor mecum propter illa, nisi Mik'(a)ël princeps vester.

(1) Et ego anno primo Cyri, stabam ad fortitudinem et ad robur. (2) Et nunc narrabo tibi verum. Ecce tres adhuc reges surgent in Perside, et

f.134r

და მეოთხე იგი განმდიდრდეს სიმდიდრითა დიდითა უფროჲს ყოველთა. და შემდგომად დაპყრობისა მის სიმდიდრისა აღდგეს ყოველთა ზედა მეფეთა იონთასა: (3) და აღდგეს სხუად მეფე ძლიერი. და უფლებდეს უფლებასა/ მრავალსა და ყოს ნებისა_ებრ თვისსა: (4) და ვითარცა და_ოდენ_ემტიცოს მეფობაჲ იგი მისი. შეიმუშროს და განიყოს ოთხთა ქართა გან ცისათა. და არა უკუანაძსკნელსა მას მისსა და არა უფლებისა_ებრ მისისა (იყოს აღსასრული მისი) რომელსა უფლებდა. რამეთუ აღიფხურეს მეუფებაჲ იგი მისი და სხუანი გარეშე მისა ათნი: (5) და განძლიერდეს მეფე იგი სამხრისაჲ. და ერთი მისთავანი განძლიერდეს მის ზედა. და უფლებდეს უფლებასა მრავალსა:

(6) და შემდგომად წელთა მათ მისთა შეერთნენ. და შევიდეს ასული მეფისა მის სამხრისაჲ მოვიდეს მეფისა მის ჩრდილოჲსა ყოფად მის თანა აღთქუმისა. და ვერ დაიპყრას ძალი მკლავისაჲ. და ვერ დადგეს ნათესავი მისი. და მისცეს ქალი იგი (და) რომელთა მოიყვანეს იგი. და ჭაბუკი იგი ქალი და რომელმან განაძლიერა იგი მათ ჟამთა შინა: (7) აღდგეს ყუაგილისა გან ძირისა მისისა განაზადებულისა მისისა. და მოვიდეს ძალად მიმართ და შევიდეს სიმტიცეთა მათ მეფისა მის ჩრდილოჲსათა. და ყოს მათ შორის და განძლიერდეს: (8) და ღმერთნიცა მათნი გამოდნობილთა მათთა თანა. და ყოველი ჭურჭერი გულის_სათქუმელი მათი და ოქროჲ და ვეცხლი ტყუენვით წარმოიღონ ეგვპტედ. და იგი დადგეს უფროჲს მეფისა მის ჩრდილოჲსა: (9) და იგი შევიდეს სამეფოჲსა მას მეფისა სამხრისასა. და მოიქცეს ქუეყანასა თვისსა: (10) და ძეთა მისთა შეკრიბონ კრებული ერისა ძლიერთაჲსა მრავლისაჲ. და მოვიდეს შოსლვით და წარმოჰრლუნდეს. და წარმოვიდეს. და დაჯდეს ვიდრე ძლიერებადმდე მისა:

f.134v

(11) და განრისხნეს მეფე იგი სამხრისაჲ. და გამოვიდეს. და ჰბრძოდის მეფესა მას ჩრდილოჲსასა და დაადგინოს ერი მრავალი. და მისცეს ერი იგი კელსა მისსა: (12) და წარმოიყვანოს ერი იგი. და აღმაღლდეს გული მისი დაცემად ბევრეულთა და ვერ უძლოს:/ (13) და მოაქციოს მეფემან ჩრდილოჲსამან. და მოიყვანოს ერი მრავალი უფროჲს პირველისა. და დასასრულსა ჟამთასა და წელიწადთასა შევიდეს შესლვით ძალითა დიდითა და საფასითა მრავლითა: (14) და მათ ჟამთა შინა აღდგენ მრავალნი მეფესა ზედა სამხრისა. და ძენი ბილწნი ნათესავისა შენისანი აღმაღლდენ დამტიცებად ხილვისა. და მოუძღურდენ: (15) და შევიდეს მეფე იგი ჩრდილოჲსაჲ. და მოადგას პატნეზი. და შეიპყრნეს ქალაქნი ძლიერნი. და მკლავნი მეფისა მის სამხრისანი ვერ დაუდგენ რჩეულნი მისნი და ძალი არა იყოს დადგომად:

(16) და ყოს შემავალმან მან მისა ნებისა_ებრ მისისა. და არა ვინ არს დამდგომ წინაშე მის(ს)ა. და დარჩეს ქუეყანასა მას საბირისასა. და აღესრულოს კელითა მისითა: (17) და განმზადოს პირი თვისი შესლვად ძალითა ყოველისა სუფევისა თვისსაჲთა. და სიწრფოებაჲ ყოველი ყოს მის თანა. და ასული დედათაჲ მისცეს მას განკრწნად იგი. და არა დაადგრეს და არცა მისა იყოს: (18) და მოიქციოს პირი თვისი ჭალაკთა მომართ. და შეიპყრნეს ქალაქნი მრავალნი. და დაწუნეს მთავარნი ყუედრებითა მათითა. ხოლო ყუედრებაჲ იგი მისი მას ვე მიექცეს: (19) და მოიქციოს პირი თვისი ძალსა ქუეყანისა თვისისასა. და მოუძღურდეს. და დაეცეს: (20) და დადგეს განმზადებულებასა მისსა ზედა. და წარმოიღებდეს დიდებასა მეფობისასა და მათ დღეთა შინა შეიმუშროს და არცა პირითა და არცა ბრძოლითა:

(21) დადგეს განმზადებულსა მას ზედა მისსა. შეურაცხ_იქმნა. და არა

quartus ille ditabitur divitiis maioribus *quam* omnes; et, postquam ceperit illas divitias, consurget adversus omnes reges Graecorum. (3) Et surget alius rex fortis, et dominabitur dominatione multa, et faciet secundum voluntatem suam. (4) Et, cum primum confortatum erit regnum illud eius, conteretur et dividetur a (*sic*) quattuor ventis caeli, et non *in* posteros (*sing.*) illos eius, et non secundum dominationem eius (erit finis eius), qua dominabatur, quia eradicabitur regnum illud eius, et *erunt* alia *regna* praeter id decem. (5) Et confortabitur rex ille austri; et unus de *principibus* eius praevalebit super eum, et dominabitur dominatione multa.

(6) Et post annos illos eius foederabuntur, et ingreditur filia regis illius austri, veniet ad regem illum aquilonis, ut faciat cum eo pactum, nec *poterit* obtinere fortitudinem brachii, nec *poterit* stare semen eius; et tradetur mulier illa (et) qui adduxerunt eam, et adolescens illa femina, et *ille* qui confortavit eam in illis temporibus. (7) Surget *unus* de flore radicis eius, praeparationis eius, et veniet ad exercitum, et ingreditur in munimenta illa regis illius aquilonis, et faciet in eis, et confortabitur. (8) Et deos quoque eorum cum conflatilibus eorum, et omnia vasa desiderabilia eorum, et aurum, et argentum captiva (*lit.* in captivitatem) auferent in Aegyptum; et ille praevalebit adversus regem illum aquilonis. (9) Et ille ingreditur in regnum illud regis austri, et revertetur ad terram suam. (10) Et filii eius congregabunt congregationem exercitus fortium multi; et veniet veniens (*lit.* adventu), et inundabit, et abibit et sedebit, donec confortaverit se.

(11) Et irascetur rex ille austri, et egredietur et pugnabit adversus regem illum aquilonis, et constituet exercitum multum, et dabitur exercitus ille in manu eius. (12) Et educet exercitum illum, et exaltabitur cor eius ut percutiat myriadas, et non poterit. (13) Et revertetur rex aquilonis, et adducet exercitum maiorem priore; et in fine temporum et annorum intrabit intrans (*lit.* introitu) cum exercitu magno et cum thesauro multo. (14) Et in illis temporibus consurgent multi adversus regem austri; et filii impuri gentis tuae exaltabuntur, ut confirmetur visio, et debilitabuntur. (15) Et ingreditur rex ille aquilonis, et apponet aggerem, et capiet urbes fortes; et brachia regis illius austri non *poterunt* resistere; electi eius (. . .) et fortitudo non erit ut resistant.

(16) Et faciet ille *qui* ingreditur ad eum secundum voluntatem suam, nec quisquam est *qui* resistat contra eum. Et manebit in terra illa Sabir, et consumetur in manu eius. (17) Et praeparabit faciem suam, ut ingrediatur cum fortitudine omnis regni sui, et recta omnia faciet cum eo; et filiam feminarum dabit ei, ut corrumpat illud; et non stabit, et nec illius erit. (18) Et convertet faciem suam ad insulas, et capiet civitates multas; et removebit principes ab opprobrio eorum; opprobrium autem illud eius in eum convertetur. (19) Et convertet faciem suam ad imperium terrae suae, et debilitabitur, et cadet. (20) Et stabit super praeparationem eius, et auferet gloriam regni. Et in illis diebus conteretur et nec in facie et nec in bello.

(21) Stabit super praeparationem illam suam, despectus est, et non dabitur

f.135r

მოეცეს მის ზედა დიდებაჲ მეფობისაჲ. და მოვიდეს ნაყოფიერებით. და განაძლიეროს მეფობაჲ შეპკოლებითა: (22) და მკლავნი წარმომრლუველისანი დაიწუნენ პირისა გან/ მისისა. და შეიმუსრნენ და წინამძღუარმან აღთქუმისამან (23) ნაღთაგანისამან ყოს მისა მიმართ ზაკუებაჲ. და აღმოვიდეს. და განძლიერდეს უფროჲს მის(ს)ა მცირითა ნათესავითა. (24) სიმდიდრითა და უმრავლესითა სოფლებითა მოვიდეს. და ყოს რომელი არა ყვეს მამათა მისთა და მამათა მამათა მისთასა. ავარი და ნატყუნავი. და საფასჲ მათ განუყოს და ეგვპტედ იზრახოს ზრახვაჲ. და ვიდრე ჟამადმდე: (25) და აღდგეს ძალი მისი. და გული მისი მეფესა ზედა სამხრისასა ძალითა დიდითა. და მეფემან სამხრისამან ყოს ბრძოლაჲ ძლიერი ფრიად. და ვერ დაუდგეს. რამეთუ იზრახონ მის ზედა ზრახვაჲ:

(26) და შეჰამონ ნაყოფი მისი. და შემუსრონ იგი. და ძალნი წარმოიხუნეს. და დაეცნენ წყლულნი მრავალნი: (27) და ორთა ვე მათ მეფეთა გულნი მათნი უკეთურებად. და ერთსა ტაბლასა ზედა ნაცილსა იტყოდიან. და არა წარემართოს. რამეთუ არს და დასასრულადმდე ჟამი: (28) და მოიქცეს ქუეყანად თვსა საფასითა მრავლითა. და გული მისი აღთქუმისა მიმართ წმიდისა. და ყოს. და მოიქცეს ქუეყანად თვსა: (29) ჟამსა მის(ს)ა მოიქცეს. და მოვიდეს სამხრად და არა იყოს იგი პირველ უკუანაჲსკენელი მისი: (30) და შევიდენ წელიწადსა გამომავალნი იგი კიტიელნი. და დამდაბლდეს. და მოაქციოს. და განრისხნეს შჯულისა მიმართ წმიდისა. და ყოს. და მოიქცეს. და გულისკმაყოს მათ ზედა. რომელთა დაუტევეს შჯული წმიდაჲ:

f.135v

(31) და ნათესავნი მისგანნი აღდგენ. და შეაგინონ სიწმიდე იგი ძლიერებისაჲ. და გარდაადგინონ მსახურებაჲ იგი მსხუერპლთაჲ. და მოსცენ საძაგელებაჲ იგი განრყუნილი: (32) და რომელნი უშჯულო იქმნ(ნ)ენ. შჯულსა მოაწიონ შეპკოლებაჲ და იტყოდიან ამოჲსა. და ერმან რომელმან იცოდის ღმერთი/ მათი ჰმძლავრობდენ მათ და ყონ: (33) და გულისკმის მყოფელთა ერისა შენისათა გულისკმაყონ ყოვლად. და მოუძღურდენ მახვლითა. და ალითა ცეცხლისათა და ტყუეობითა და მიტაცებითა დღეთაჲთა: (34) და მოუძღურებასა მას მათსა შეწვენა(ჲ) ეცეს მათ. შეწვენაჲ მცირელი. და შეერთნენ მათ მრავალნი ზაკუებით: (35) და გულისკმის მყოფელთაგანნი მოუძღურდენ გამოკუთრებად მათა და მოლოდებად და გამოცხადებად ვიდრე ჟამადმდე დასასრულად. რამეთუ ჟამადმდე იყოს:

(36) და ყოს ნებისაებრ თვისისა მეფემან მან. და ა(ლ)მაღლდეს და განდიდნეს ყოველსა ზედა ღმერთთა. და იტყოდეს გარდარეულსა. და წარემართოს ვიდრე აღსრულებადმდე რისხვისა. რამეთუ აღსასრულსა იყოს: (37) და ყოველთა ზედა ღმერთთა მამათა მისთა არა გულისკმაყოს. და გულისტქუმაჲ დედათაჲ და ყოველთა ზედა ღმერთთა არა გულისკმაყოს. რამეთუ ყოველთა ზედა განდიდნეს: (38) და ღმერთი მაუზ(ე)ნი ადგილსა თვსა ადიდოს. და ღმერთი რომელი არა იცოდეს მამათა მისთა. ვეცხლითა და ოქროთა და ქვითა პატიოსნითა და გულისსათქუმელითა: (39) და ყოს მოძნელებულთა შესავედრებელად რომელნი ივლტოდიან ღმრთისა უცხოჲსა. და განიმრავლოს დიდებაჲ და დაიმორჩილნეს მან მრავალნი. და ქუეყანაჲ განყოს ნიჭითა: (40) და ჟამსა დასასრულისასა ერქინოს მეფისა მის თანა სამხრისა. და შეკრბეს მის ზედა მეფე ღმრთილთაჲ ეტლებითა და მკედრებითა (და ნაგებითა) მრავლითა:

(41) და შევიდეს ქუეყანად. და შემუსროს იგი. და თანაწარვლოს ქუეყანაჲ იგი საბირისაჲ. და მრავალნი მოუძღურდენ და ესენი განერნენ კელსა მისსა.

ei gloria regni. Et veniet in ubertate, et confortabit regnum in offendiculo. (22) Et brachia inundantis amovebuntur a facie eius, et conterentur, et dux foederis. (23) Ille qui est a consociatione faciet erga eum dolum, et ascendet, et fortior erit illo cum modica gente. (24) Propter divitias et propter plurimas provincias veniet, et faciet quod non fecerunt patres eius, et patres patrum eius; praedam et spoliationem et thesaurum eis dividet, et contra Aegyptum cogitabit cogitationem, et *hoc* usque ad tempus. (25) Et surget fortitudo eius, et cor eius adversum regem austri cum exercitu magno. Et rex austri faciet bellum forte nimis, nec *poterit* resistere, quia cogitabunt contra eum cogitationem.

(26) Et comedent fructum eius, et conterent eum, et exercitus tollet, et cadent vulnerati multi. (27) Et amborum illorum regum corda eorum *erunt* ut malefaciant, et ad unam mensam mendacium loquentur, nec prosperabitur quia est adhuc usque ad finem temporis. (28) Et revertetur in terram suam cum thesauro multo; et cor eius adversum testamentum sanctum, et faciet, et revertetur in terram suam. (29) In tempore suo revertetur, et veniet ad austrum; et non erit illud *sicut* prius novissimum eius. (30) Et ingredientur in anno (*sic*) egredientes illi Kitii, et humiliabitur, et revertetur, et irascetur contra legem sanctam; et faciet, et revertetur, et intellet contra eos qui dereliquerunt legem sanctam.

(31) Et semina *quae* ab eo *sunt* consurgent, et polluent sanctuarium illud fortitudinis, et transferent ministerium illud sacrificiorum, et dabunt abominationem illam destructam. (32) Et qui iniqui fient contra legem afferent offendiculum, et loquentur vanitatem. Et populus qui cognoscet Deum suum oppriment eos, et facient; (33) Et *illi qui* intellegunt in populo tuo intellegent omnino; et debilitabuntur in gladio, et in flamma ignis, et in captivitate, et in rapina dierum. (34) Et, cum debilitati erunt illi (*lit.* in debilitate illa eorum), auxilium dabitur eis, auxilium parvum, et applicabuntur eis multi cum dolo. (35) Et de *eis qui* intellegunt *quidam* debilitabuntur, ut conflentur illi, et exspectent et revelentur usque ad tempus, ad finem, quia usque ad tempus erit.

(36) Et faciet secundum voluntatem suam rex ille; et exaltabitur et magnificabitur adversus omnes deos; et loquetur insipientia, et prosperabitur, donec compleatur ira (*lit.* usque ad completionem irae), quia complenda erit, (37) Et de omnibus deis patrum suorum non intellet, et concupiscentia feminarum *erit*, et de omnibus deis non intellet, quia super omnes magnificabitur. (38) Et deum Mauzen in loco eius glorificabit; et deum, quem nescierunt patres eius, *glorificabit* argento, et auro, et lapide pretioso, et *re* desiderabili. (39) Et faciet in munitionibus ut deprecentur illi qui fugient deum alienum, et multiplicabit gloriam et oboedire faciet ille multos, et terram dividet in munere. (40) Et in tempore finis cornibus petitum erit cum rege illo austri, et congregabitur adversus eum rex aquilonis cum curribus, et equitibus, (et navibus) multis.

(41) Et ingredietur in terram, et conteret eam; et transibit in terram illam Sabir, et multi debilitabuntur; et hi salvabuntur de manu eius, Edom, et Moab,

f.136r

ედომი და მოაბი და მთავარნი ძეთა ამონისთანი: (42) და განირთხას კელი თვისი ქუეყანასა ზედა. და ქუეყანაჲ ეგვპტისაჲ ვერ იყოს საცხოვრებელად: (43) და უფლებდეს დაფარულთა ზედა ოქრომასთა და ვეცხ/ლისათა და ყოველთა ზედა გულის_სათქმელთა ეგვპტისათა და ლუბიელთასა და ეთიოპელთასა და მოზ_
(ლ)უდეილთა მათთა: (44) და ჰამბავნი და წრაფანი შეადრწუნებდენ მას მზის_
აღმოსავალით და ჩრდილოთ. (და) მოვიდეს გულის_წყრომითა მრავლითა განრყუნად მრავალთა: (45) და აღიდგას კარავი თვისი ზედა აბანოთა შორის ორთა ზღუათა მთასა წმიდასა საბირს. და მოვიდეს ვიდრე ზოგადმდე მისა. და არა ვინ იყოს მკსნელ მისა სხუაჲ:

- 12 (1) და მას ჟამსა შინა აღდგეს მიქაელ დიდი იგი მთავარი. რომელი დგას ზედა ძეთა ერისა შენისათა. და იყოს ჟამი ჭირისაჲ. ჭირი რომელი არა იყო ვინაჲთგან იქმნა ნათესავი მუნ ჟამადმდე. და მას ჟამსა განერეს ერი შენი ყაველი რომელი იბოვოს დაწერილ წიგნსა მას ცხოვრებისასა: (2) და მრავალნი რომელნი დაძინებულ იყვნენ ქუეყანისა მიწასა. აღდგენ ესენი ცხოვრებად საუკუნოდ. და რომელნი მე ყუედრებად და სირცხვლად საუკუნოდ: (3) და გულის_კმის_მყოფელნი გამობრწყინდენ ვითარცა ბრწყინვალეზაჲ სამყაროჲსაჲ. და მართალთაგანნი მრავალნი ვითარცა ვარსკულავნი ცისანი საუკუნოდ_მი და მერმეცა: (4) და შენ დანიელ დაჰკლიტე სიტყუათა ამათ. და დაჰბეჭდე წიგნსა ვიდრე ჟამადმდე აღსასრულისა. ვიდრე ისწაონ მრავალთა და განმრავლდეს ცნობაჲ: (5) და ვიხილე მე დანიელ. და დგეს ორნი სხუანი. ერთი ამიერ კიდესა მის მდინარისასა და ერთი იმიერ:

(6) და ჰრქუეს კაცსა მას. რომელსა ემოსა ბადენი. რომელი იყო ზედა მდინარესა მას წყალთასა ვიდრემდე დასასრული რომელნი იგი სიტყუნ საკვრველებანი: (7) და მესმა კაცისაჲ მის. რომელსა ემოსა ბადენი. რომელი იყო წყალსა ზედა მის მდინარისასა. და აღიმალა კელი მარჯუენც და მარცხენც მისი ცად. და ფუცა ცხოველსა მას საუკუნესა. რამეთუ ვიდრე ჟამადმდე და ჟამთა და კერძოსა ჟამისასა აღსრულებასა მას განზნეულებისასა ცნან ესე ყოველი:/

f.136v

(8) და მესმა (და) გულის_კმა_ცყავ და ვთქუ უფალო რაჲ მე იყოს აღსასრული ამათი და თხრობაჲ: (9) (. . .) მოვედ დანიელ. რამეთუ დაკსულ და დაბეჭდულ არიან სიტყუანი ვიდრე ჟამადმდე დასასრული: (10) ვიდრემდე გამოერჩინენ (და) გამოსეტაკნენ და გამოიკურვნენ მრავალნი. და უშჯულო იქმნ(ნ)ენ უშჯულონი და არა გულის_კმა_ყონ. და მცნობელთა მათ გულის_კმა_ყონ:

(11) ჟამისა მის გან ცვალებისა მარადის_მსახურებისა. და მოცემით საძაგელისა მოკვრებისაჲთა დღენი ათას ორას ოთხმოც და ათ: (12) ნეტარ რომელი მიიწია. და დაითმინა დღედმდე ათას სამას ოც და ათხუთმეტად: (13) და შენ მოვედ. და განისუენე რამეთუ არიან და დღენი აღვსებადმდე აღსასრულისა და განისუენო და აღსდგე ნაწილსა შენსა აღსასრულსა დღეთასა:

(ბელ და ვეშაპი)

(1) და მეფეც ასტვავ შეეძინა მამათა თვსთა თანა: წარიღო კვროს სპარსმან მეფობაჲ მისი: (2) და იყო დანიელ თანა_მყოფ მეფისა. და დიდებულ უფროჲს ყოველთა მეგობართა თვსთა: (3) და იყო კერპი ბაბილონელთაჲ. რომლისა სახელი ბელ და მიეცემოდა მას დღითი დღედ სამინდოჲსაჲ ათორმეტი გრივი. და ცხოვარი ორმოცი. და ღვწოჲ საწყაული ექუსი: (4) და მეფეც ჰმსახურებდა მას.

et principes filiorum Amon. (42) Et extendet manum suam super terram, et terra Aegypti non *poterit* esse salva. (43) Et dominabitur super *thesauros* absconditos auri et argenti, et super omnia desiderabilia Aegypti et Libyum et Aethiopum, et *super* munitiones eorum. (44) Et famae et festinationes conturbabunt eum ab oriente et ab aquilone; <et> veniet in furore magno, ut destruat multos. (45) Et constituet tabernaculum suum super balnea inter duo maria in monte sancto Sabir, et veniet usque ad dimidium eius, nec quisquam erit alius *qui* salvet eum.

12 (1) Et in illo tempore consurget Mik'<a>ël, magnus ille princeps, qui stat super filios populi tui. Et erit tempus afflictionis, quae afflictio non fuit ex quo factae sunt gentes (*sing.*) ibi usque ad *hoc* tempus. Et in illo tempore salvabitur populus tuus, omnis qui inventus erit scriptus in libro illo vitae. (2) Et multi qui dormiunt in terrae pulvere, surgent, hi in vitam aeternam, et quidam in opprobrium et confusionem aeternam. (3) Et intelligentes fulgebunt sicut fulgor firmamenti, et de iustis multi sicut stellae caeli usque ad saeculum et postea. (4) Et tu, Daniel, observa sermones hos, et signa librum usque ad tempus finis, donec discant multi et multiplicata sit scientia. (5) Et vidi ego Daniel, et stabant duo alii, unus hinc in ripa illius fluminis, et alter illinc.

(6) Et dixerunt viro illi, qui erat indutus lineis, qui erat super flumen illud aquarum: Usquequo finis illorum quae dixisti mirabilium? (7) Et audiavi virum illum, qui indutus erat lineis, qui erat super aquam illius fluminis, et elevavit manum dexteram et *manum* sinistram suam in caelum, et iuravit per viventem illum in saeculum: Usque ad tempus, et tempora, et dimidium temporis. Cum completa erit dispersio (*lit.* in completionem illa dispersionis), scient hoc omne. (8) Et audiavi, <et> *non* intellexi. Et dixi: Domine, quae erit finis horum, et narratio? (9) <Et dixit>: Veni, Daniel, quia clausi et signati sunt sermones usque ad tempus finis. (10) Donec eligantur, <et> dealbentur, et conflentur multi, et iniqui fiant iniqui, et non intellegant; et *illi qui* sciunt intellegant.

(11) A tempore illo cum mutatum fuerit iuge sacrificium (*lit.* mutationis iugis sacrificii) et cum data fuerit abominata desolatio (*lit.* donationis abominatae desolationis), dies mille ducenti nonaginta *erunt*. (12) Beatus qui pervenit et sustinuit usque ad dies mille trecentos triginta quinque. (13) Et tu veni, et requiesce, quia sunt adhuc dies donec complebitur (*lit.* usque ad completionem) finis. Et requiesces, et consurges in sorte tua in finem dierum.

<Bel et Draco>

(1) Et rex Astyages appositus est ad patres suos; suscepit Cyrus Persa regnum eius. (2) Et erat Daniel consocius regis, et gloriosus plus *quam* omnes amici eius. (3) Et erat idolum Babyloniorum cuius nomen *erat* Bel, et dabantur ei cotidie similiae duodecim artabae, et oves quadraginta, et vini (*lit.* vinum) metretae sex. (4) Et rex colebat eum, et ibat (*lit.* it) per singulos dies adorare

და მივიდის დღითი დღედ თაყუანისცემად მისა. ხოლო დანიელ თაყუანისცემდა ღმერთსა თვსსა: ჰრქუა მას მეფემან: რამესა თვს არა თაყუანისცემ ბელს: (5) ხოლო დანიელ ჰრქუა მას: რამეთუ არა თაყუანისცემ კერპსა ველითქმნულსა. არამედ ღმერთსა ცხოველსა. რომელმან ქმნა ცა და ქუეყანა. და აქუს კელმწიფებაჲ ყოვლისა კორციელისაჲ:

f.137r (6) ჰრქუა მას მეფემან: და აწ შენ არა ჰგონებ ბელს ღმერთ ცხოველად: ანუ არა ჰხედავ რადენსა ჭამს და სუამს დღითი დღედ:/ (7) განიცინა დანიელ და ჰრქუა მას: ნუ სცთები მეფე. რამეთუ ესე შინაგანი თიჯაჲ არს. და გარეშე რეალი. და არა სადა რაჲ უჭამიეს არცა უსუამს: (8) და განრისხნა მეფე. და მოუწოდა ქურუმთა მათ მისთა. და ჰრქუა მათ: უკუეთუ არა მითხრათ ვინ ჭამს ესოდენსა ამას როჭიკსა. თქუენ მოსწყდით: უკუეთუ მიჩუენოთ მე. რამეთუ ბელი ჭამს მას. მოკუდეს დანიელ რამეთუ გმობელი: (9) და ჰრქუა დანიელ მეფესა: იყავნ სიტყვსაებრ შენისა: (10) და იყვენს ქურუმნი იგი ბელისნი სამეოც და ათ თვნიერ ცოლთა და შვილთა მათთა. და მოვიდა მეფე დანიელის თანა სახლსა მას ბელისსა:

(11) და თქუეს ქურუმთა მათ ბელისთა: ვიდრე აჰა ესერა ჩუენ განვიდეთ გარე. ხოლო შენ მეფე დაუგე საჭმელი. და ღვინო განზავე: დაუგე და დაჰკლიტე კარი. და დაჰბეჭდე ბეჭდითა შენითა: (12) და მოვედ განთიად: უკუეთუ არა ჰპოვო ყოველი შეჭამული ბელის გან. მოვწყდეთ ჩუენ ანუ დანიელ რომელმან ცილი თქუა ჩუენ თვს: (13) ხოლო მათ შეურაცხეყო. რამეთუ ექმნა ტაბლასა მას (ქუეშე) დაფარულად შესავალი. და მიერ შევიდიან მარადის. და შეჭამიან იგი: (14) და იყო ვითარცა გამოვიდეს იგინი მიერ. და მეფემან დაუგო საჭმელი იგი ბელსა: და დანიელ უბრძანა მონათა თვსთა. და მოიღეს ნაცარი. და მოაგრეს წინაშე მეფისა. და გამოვიდეს. და დაჰკეს კარი. და დაჰბეჭდეს ბეჭდითა მეფისაჲთა. და წარვიდეს: (15) ხოლო ქურუმნი იგი შევიდეს ღამე ვითარცა ჩუეულ იყვენს და ცოლნი მათნი და შვილნი მათნი. და შეჭამეს ყოველი. და შესუეს ღვინო:

f.137v (16) და აღიმსოო მეფემან განთიად და დანიელ მის თანა. (17) და თქუა მეფემან: ჰგიან ბეჭედნი დანიელ: და დანიელ თქუა: ჰგიან მეფე: (18) და იყო ვითარცა განახუნეს კარნი მიხედნა მეფემან ტაბლასა მას. და ღაღადყო კმითა დიდითა. და თქუა: დიდ ხარ ბ[ელ]. და არა არს შენ თანა ზაკუვა არცა ერთ:/ (19) განიცინა დანიელ. და შეიპყრა მეფე რაჲთა არა შევიდეს შინა. და ჰრქუა: იხილე აწ ევატაკი. და ცან ვისი არს კუალი ესე: (20) და თქუა მეფემან: ვხედავ აქა კუალსა მამათასა და დედათასა და ყრმებისასა:

(21) და ვითარცა იხილა ესე. განრისხნა მეფე. და შეიპყრნა ქურუმნი იგი და ცოლნი მათნი და შვილნი მათნი. და უჩუენნეს მას ფარულნი იგი კარნი. ვინაჲ იგი შევიდიან. და შეჭამიან დაგებული იგი ტაბლასა მას ზედა: (22) და მოწყვდნა იგინი მეფემან. და მისცა დანიელს კელმწიფებაჲ ბელის თვს. და დაამკუა იგი. და ტაძარი მისი დაარღვა: (23) და იყო ვეშაპი დიდი მას ვე ადგილსა. და ჰმსახურებდეს მას ბაბილონელნი იგი: (24) და ჰრქუა მეფემან დანიელს: აჰა ესერა აწ ვერ კელგწიფების სიტყუად ვითარმედ არა არს ესე ღმერთი ცხოველი. არამედ მოვედ და თაყუანისცეც მას: (25) და ჰრქუა დანიელ: უფალსა ღმერთსა ჩემსა თაყუანისცეცე. რამეთუ იგი არს ღმერთი ცხოველი:

(26) ხოლო შენ მეფე მომეც მე კელმწიფებაჲ. და მოვკლა ვეშაპი იგი თვნიერ მახვლისა და წათებისა: (და) ჰრქუა მეფემან: მოგცე შენ: (27) და მოიღო

eum; Daniel autem adorabat Deum suum. Dixit ei rex: Quare non adoras Bel? (5) Daniel autem dixit ei: Quia non adoro idolum manufactum, sed Deum viventem, qui creavit caelum et terram, et habet potestatem omnis carnis (*lit. carnalis*).

(6) Dixit ei rex: Et nunc tu non putas Bel deum viventem *esse*? An non vides quanta comedat et bibat cotidie? (7) Risit Daniel, et dixit ei: Ne erraveris, rex; hic enim intrinsecus argilla est, et extrinsecus aes, nec umquam quidquam comedit nec bibit. (8) Et iratus est rex, et vocavit sacerdotes illos eius, et dixit eis: Nisi dixeritis mihi quis comedat tantum hunc victum, vos peribitis; si ostenderitis mihi, quoniam Bel comedat eum, morietur Daniel, quia blasphemator *fuit*. (9) Et dixit Daniel regi: Fiat iuxta verbum tuum. (10) Et erant sacerdotes illi Bel septuaginta, absque uxoribus et filiis suis. Et venit rex cum Daniele in domum illam Bel.

(11) Et dixerunt sacerdotes illi Bel: Dum ecce nos egressi erimus foras, tu autem, rex, pone *ante* eum escam, et vinum misce; pone *ante* eum, et obsera ostium, et signa sigillo tuo. (12) Et veni diluculo; nisi inveneris omnia comesta a Bel, peribimus nos, vel Daniel qui mendacium dixit adversum nos. (13) Illi autem contempserant, quia fecerant <sub> mensa illa clam introitum, et inde ingrediebantur (*lit. ingrediuntur*) semper et comedebant (*lit. comedunt*) illud. (14) Et fuit, cum egressi essent illi inde, et rex posuit escam illam *ante* Bel; et Daniel praecepit servis suis, et attulerunt cinerem, et cribraverunt coram rege; et egressi sunt, et clauserunt ostium, et signaverunt sigillo regis, et abierunt. (15) Sacerdotes autem illi ingressi sunt nocte, sicut solebant, et uxores eorum, et filii eorum, et comederunt omnia (*sing.*) et biberunt vinum.

(16) Et surrexit rex diluculo, et Daniel cum eo; (17) Et dixit rex: Suntne signacula, Daniel? Et Daniel dixit: Sunt, rex. (18) Et fuit, cum aperuissent ostia, intuitus est rex mensam illam, et clamavit voce magna, et dixit: Magnus es, B[el], et non est apud te dolus ne unus quidem. (19) Risit Daniel, et retinuit regem, ne ingrederetur intro, et dixit: Vide nunc pavimentum, et scito cuius sint vestigia haec (*sing.*). (20) Et dixit rex: Video hic vestigia (*sing.*) patrum et matrum et puerorum.

(21) Et, cum vidisset hoc, iratus est rex, et apprehendit sacerdotes illos, et uxores eorum, et filios eorum; et ostenderunt ei abscondita illa ostia, per quae ingrediebantur (*lit. ingrediuntur*) et comedebant (*lit. comedunt*) illud *quod* positum *erat* super mensam illam. (22) Et occidit illos rex, et dedit Danieli potestatem propter Bel; et subvertit eum, et templum eius destruxit. (23) Et erat draco magnus in eodem loco, et colebant eum Babylonii illi. (24) Et dixit rex Danieli: Ecce nunc non potes dicere quoniam non sit hic deus vivens; sed veni et adora eum. (25) Et dixit Daniel: Dominum Deum meum adorabo, quia ille est Deus vivens.

(26) Tu autem, rex, da mihi potestatem, et interficiam draconem illum absque gladio et fustibus. <Et> dixit rex: Dabo tibi. (27) Et cepit Daniel picem,

დანიელ ფისი და ცმელი და თმაჲ. და შეგბა იგი ერთბამად. და ქმნა იგი გრგოლად. და შთაუგდო პირსა ვეშაპისასა. და განსთქდა ვეშაპი იგი: (28) და თქუა დანიელ: აწ იხილეთ სამსახურებელი თქუენი: და იყო ვითარცა ესმა ბაბილონელთა. განრისხნეს ფრიად. და შეკრბეს მეფისა ზედა და თქუეს: ჰურიი იქმნა მეფე: ბელი დაამკუა. (და) ვეშაპი მოკლა: მღდელნი მოწყვდნა: (29) და ჰრქუეს მეფესა: მომეც ზუენ დანიელ: უკუეთუ არა მოგკლათ შენ. და ყოველი სახლი შენი იავარ ცყოთ: (30) და იხილა მეფემან. რამეთუ დაესხმიან მას ფრიად. იიძულა უნებლიათ. და მისცა მათ დანიელ:

f.138r (31) ხოლო მათ შთააგდეს იგი მღვმესა მას ლომთასა. და იყო იგი მუნ ექუს დღე: (32) ხოლო იყვნეს მღვმესა მას შინა შვდნი ლომნი./ და მიეცემოდა მათ ორი კაცისა გუამი და ორი ბატრუჭაკი ღლითი დღედ. და მაშინ არა რაჲ მისცეს. რაჲთა შეჭამონ დანიელ: (33) და იყო ამბაკუმ წინაწარმეტყუელი ჰურიასტანს. და მან შექმნა მგბარი. და შთანეცუა პური. და შთააგო იგი გუადრაკსა. და განვიდოდა იგი ველად მირთუმად იგი მომკალთა: (34) და ჰრქუა ანგელოზმან უფლისამან ა(მ)ბაკუმს: მიაართუ სადილი ეგე რომელ გაქუს ბაბილონდ დანიელს ჯურღმულსა მას ლომთასა: (35) და ჰრქუა ამბაკუმ: უფალო ბაბილონი არა მიხილავს. და ჯურღმული იგი არა ვიცი:

(36) და უპყრა ანგელოზმან უფლისამან თმაჲ თავისა მისისაჲ. და აღიღო იგი თმითა თხემისა მისისაჲთა სიმძაფრითა სულისა თვისისაჲთა. და (და)სუა იგი ბაბილონს ჯურღმულსა მას: (37) და კმა უყო ა(მ)ბაკუმ და თქუა: დანიელ დანიელ. მიიღე საზრდელი ესე. რომელი მოგიძლუნა შენ უფალმან: (38) და თქუა დანიელ რამეთუ მომიკსენე მე უფალო. და არა დასთხიენ მოყუარენი შენნი: (39) და აღდგა დანიელ. და ჭამა: ხოლო ანგელოზმან მან უფლისამან კუალად მიიყვანა ამბაკუმ მეყსეულად ადგილსა ვე თვსსა: (40) ხოლო მეფე მოვიდა დღესა მეშვდესა გლოვად დანიელისა. და მოვიდა ჯურღმულსა მას ზედა: შთაიხილა და იხილა დანიელ მჯდომარე:

(41) და ღალად—ყო მეფემან კმითა დიდითა. და თქუა: დიდ ხარ უფალო ღმერთო დანიელისო. და არა ვინ არს სხუაჲ ღმერთი შენსა გარეშე: (42) და აღმოიტაცეს დანიელ ჯურღმულისა მის გან. ხოლო ბრალეულნი იგი წარწყმედისა მისისანი შთასთხინა მეფემან ჯურღმულსა მას და შეჭამნეს იგინი ლომთა მათ მეყსეულად წინაშე მის(ს)ა :: ::

et adipem, et pilos (*sing.*), et coxit illa (*lit. illud*) pariter, et fecit illud in massam, et deiecit in os draconis, et disruptus est draco ille. (28) Et dixit Daniel: Nunc videte *illud* quod colebatis. Et fuit, cum audissent Babylonii, irati sunt valde, et congregati sunt adversum regem, et dixerunt: Iudaeus factus est rex; Bel subvertit, (et) draconem interfecit, sacerdotes occidit. (29) Et dixerunt regi: Trade nobis Danielelem; alioquin interficiemus te, et totam domum tuam spoliabimus. (30) Et vidit rex quod irruerent in eum valde; compulsus est invite, et tradidit eis Danielelem.

(31) Illi autem miserunt eum in fossam illam leonum, et erat ille ibi sex diebus. (32) Erant autem in fossa illa septem leones, et dabantur eis duo hominis corpora et duae oves cotidie. Et tunc nihil dederunt eis, ut devorarent Danielelem. (33) Et erat Ambakum propheta *in* Iudaea, et ille fecit pulmentum, et intrivit panem, et posuit illa (*lit. illud*) in vase, et exhibat ille in campum, ut offerret id messoribus. (34) Et dixit angelus Domini *ad* A(m)bakum: Offer prandium istud, quod habes, in Babylonem Danieli in lacu illo leonum. (35) Et dixit Ambakum: Domine, Babylonem non vidi, et lacum illum nescio.

(36) Et apprehendit angelus Domini capillos (*sing.*) capitis eius, et sustulit eum capillis (*sing.*) verticis eius in impetu spiritus sui, et (de)posuit eum in Babylone supra lacum illum. (37) Et clamavit *ei* A(m)bakum, et dixit: Daniel, Daniel, accipe cibum hunc, quem attulit tibi Dominus. (38) Et dixit Daniel: Quia recordatus es mei, Domine, et non dereliquisti diligentes te. (39) Et surrexit Daniel, et comedit. Angelus autem ille Domini iterum asportavit Ambakum confestim in locum suum. (40) Rex autem venit die septimo, ut lugeret Danielelem; et venit ad lacum illum, introspectit et vidit Danielelem sedentem.

(41) Et exclamavit rex voce magna, et dixit: Magnus es, Domine Deus Danielis, nec quisquam est alius Deus extra te. (42) Et eripuerunt Danielelem de lacu illo; hi autem qui sontes erant perditionis eius misit rex in lacum illum; et devoraverunt eos leones illi confestim coram eo.

1119 0

119256

PR
60
P25
v.29

119256

Patrologia Orientalis

DATE DUE

11.5.71

LIBRARIAN'S NAME

Patrologia v.29

THEOLOGY LIBRARY
SCHOOL OF THEOLOGY AT CLAREMONT
CLAREMONT, CALIFORNIA

PRINTED IN U.S.A.

